

А К Т Ы

ИЗДАВАЕМЫЕ

ВИЛЕНСКОЮ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССИЕЮ.

Т о м ъ XIII.

АКТЫ ГЛАВНАГО ЛИТОВСКАГО ТРИБУНАЛА.

ВИЛЬНА.

Въ типографіи А. Г. СЫРКИНА, Большая улица, собственный домъ, № 37.

1886.

ЛИЧНЫЙ СОСТАВЪ КОММИССИИ:

Предсѣдатель: Яковъ Ѳедоровичъ Головацкій.

Ч л е н ы: { **Семень Вукловичъ Шолковичъ.**
Иванъ Яковлевичъ Спрогисъ.
Константинъ Ивановичъ Снитко.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Выходящій въ свѣтъ XIII томъ актовъ заключаетъ въ себѣ 102 документа; изъ нихъ 90 относится къ области администраціи, а остальные 12—къ области экоміи, торговли и разграниченія имѣній.

Документы *перваго* рода заключаютъ въ себѣ королевскія привилегіи и листы, такіе же листы гетмановъ и другихъ правительственныхъ сановниковъ, постановленія дворянъ на сеймикахъ и посольскія инструкціи на вальные сеймы; въ этомъ же отдѣлѣ помѣщены: жалованная грамота Императрицы Анны Іоановны Потоцкому на имѣніе *Горы-Горки*, конфискованное на казну послѣ ссылки князя Меньшикова, документы, касающіеся фамиліи кн. Глинскихъ, перечень воинскихъ повинностей дворянъ Волынской земли и другіе менѣе важные документы.

Документы *второго* рода представляютъ собой ограниченія, инвентарныя описи имѣній съ показаніемъ крестьянскихъ повинностей и описи имущества нѣкоторыхъ Виленскихъ купцовъ.

Для болѣе удобнаго ознакомленія съ содержаніемъ этихъ историческихъ матеріаловъ мы представимъ обзоръ ихъ по отдѣламъ.

Всѣхъ королевскихъ привилегій 46; къ нимъ слѣдуетъ причислить также и привилегію Мстиславскаго князя Лугвенія Ольгердовича боярину Костюшкѣ Валюжиничу на землю (1385 года) и жалованную грамоту Императрицы Анны Іоановны Потоцкому (1732 г.) на имѣніе *Горы-Горки*.

Въ общемъ документы эти или утверждаютъ за извѣстными лицами право владѣнія землями, или предоставляютъ имъ отдѣльныя льготы, или же надаютъ извѣстнымъ мѣстностямъ магдебургію и права торговли. Привилегій послѣдняго рода наибольшее количество. Онѣ тѣмъ охотнѣе выдавались королями, что приносили значительный доходъ королевской канцеляріи и давали значительный оплотъ королевской власти противъ произвола шляхетства. Такимъ образомъ развитіе

въ краѣ городской жизни и промышленности находилось въ зависимости не столько отъ жизненныхъ потребностей страны, сколько отъ причинъ политическихъ. Привилегированныя мѣстности вскорѣ были заполнены евреями, которые успѣли со временемъ захватить въ свои руки и промыслы и торговлю. Это обстоятельство и было между прочимъ главнѣйшей причиной развитія въ краѣ многочисленныхъ еврейскихъ мѣстечекъ, которые влчатъ свое жалкое существованіе и до настоящей поры. Ярмарки, періодически открывающіяся въ нихъ, удовлетворяютъ не столько потребностямъ окрестныхъ сель и деревень, сколько потребностямъ костела и мѣстечковаго еврейства.

Королевскихъ листовъ и универсаловъ 7. Они касаются различныхъ предметовъ внутренней администраціи. *Первый*—Сигизмунда Августа князю Огинскому о приготовленіи въ походъ; *второй*—тогоже короля Кричевскому державцѣ о сохраненіи за мѣстными боярами ихъ правъ, выслуженныхъ ими еще при короляхъ Казимирѣ и Александрѣ; *третій*—королевы Анны Гродненскому ревизору о замѣнѣ земель дворянамъ Станевичамъ; *четвертый*—Яна Казимира Новгородскимъ іезуитамъ, чтобы они на будущее время воздерживали своихъ студентовъ отъ буйства и безчинства, причиняемыхъ ими мѣстному евангелическому народонаселенію; этотъ листъ былъ изданъ королемъ по жалобѣ конюшаго князя Радвила; *пятый*—короля Яна III Ковенскому магистрату, въ которомъ указывается, что мѣстные купцы захватили „виту“ и въ ней на 7000 зл. зерноваго хлѣба у королевскаго купца Геринга; король повелѣваетъ имъ удовлетворить обиженнаго подъ страхомъ уплаты заруки въ 10000 зл.; при этомъ король увѣдомляетъ магистратъ, что объ этомъ дѣлѣ ходатайствуетъ Прусскій князь, жалуясь въ то же время и на другія притѣсненія, которыя дѣлаютъ Ковенскіе купцы купцамъ Королевецкимъ и у себя въ Ковнѣ и за границей; *шестой* универсалъ короля Августа II, которымъ онъ возстановляетъ силу прежнихъ таможенныхъ постановленій, и *седьмой*—Станислава Августа объ аккуратной высылкѣ судебными учрежденіями рапортовъ въ постоянный королевскій совѣтъ. Листы и универсалы разныхъ правительственныхъ сановниковъ касаются такихъ же предметовъ внутренней администраціи.

Постановленій дворянъ на повѣтовыхъ и воеводскихъ сеймикахъ 7; къ нимъ слѣдуетъ отнести и одно постановленіе Литовской конфедераціи. Всѣ они касаются предметовъ внутренней администраціи по текущимъ дѣламъ. *Первое* постановленіе дворянъ Лидскаго повѣта предписываетъ новоизбраннымъ должностнымъ лицамъ старательно искоренять беспорядки и безчинства, водворившіеся въ повѣтъ, и предоставляетъ распоряженіямъ ихъ значеніе и силу трибунальскихъ

приговоровъ; *второе*—дворянъ Виленскаго воеводства объ избираниі такъ называемыхъ *каптуровыхъ*, (т. е. на время безкоролевья) судей и предоставленіи имъ власти, опредѣленной сеймовыми конституціями; *третье*—дворянъ тогоже воеводства, которые рѣшили руководствоваться комиссарскими постановленіями, выработанными въ Шкудахъ, не впускать въ предѣлы воеводства Сапѣги съ войскомъ и вообще защищать права и свободу шляхты, которая жестоко были поруганы подъ Юрбургомъ, придерживаясь въ этихъ дѣлахъ намѣреній и дѣйствій другихъ воеводствъ; *четвертое*—дворянъ Браславскаго повѣта, которые, собравшись на *посполитое рушеніе*, рѣшили принять мѣры къ огражденію земскихъ имѣній отъ наложенія вторичныхъ войсковыхъ повинностей, которыя могутъ быть назначены по случаю смутнаго военного времени, ходатайствовать о сокращеніи сборовъ съ Дрисвятской державы и передать ее старостѣ Стародубовскому Бѣганскому, а въ случаѣ сопротивленія Сапѣги поддерживать своего кандидата вооруженной силой; просить гетмана, чтобы собранные войсковые взносы онъ расходовалъ исключительно на повѣтовыя хоругви; *пятое*—дворянъ Витебскаго воеводства о принятіи мѣръ къ защитѣ г. Витебска отъ нападенія неприятелей и избраніи для сей цѣли военачальникомъ *Гребницкаго*; *шестое*—дворянъ Пинскаго повѣта (1701 г.), которые, собравшись на срътенскій сеймикъ, рѣшили учинить протестъ противъ Сапѣги и его сторонниковъ; лицъ, поименованныхъ въ этомъ документѣ, въ случаѣ отказа учинить присягу на вѣрнопопданничество рѣчи посполитой, считать врагами отечества; избрать должностныхъ лицъ для сбора податей и администраціи съ правомъ апелляціи на злоупотребленія первыхъ въ фискальные суды; наконецъ *седьмое*—постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства объ избраніи „*каптуровыхъ*“ судей.

Постановленіе Литовской конфедераціи касается разныхъ должностныхъ лицъ, особенно маршаловъ и совѣтниковъ, которые во вниманіе къ ихъ военнымъ заслугамъ освобождаются отъ всякихъ взысканій по судебнымъ приговорамъ, состоявшимся во время ихъ пребыванія въ конфедераціи.

Къ документамъ этого же рода слѣдуетъ отнести еще и заявленіе дворянъ Витебскаго воеводства, находившихся въ плѣну у царя Алексѣя Михайловича въ Казани. Они говорятъ, что

„Во время войны царя Алексѣя Михайловича съ рѣчью-посполитой, когда войска Московскія подъ начальствомъ боярина Шереметева взяли Полоцкъ и подступили къ Витебску, многіе изъ дворянъ и обывателей Витебскаго воеводства, не смотря на строгій универсалъ Виленскаго воеводы Януша Радивила,

подъ предлогомъ спасенія своихъ семействъ, уѣхали на Литву; но значительная часть ихъ стянулась въ Витебскъ и рѣшилась сопротивляться. Осада производилась 14 недѣль; осажденные успѣшно отбивали всѣ штурмы, наконецъ стали чувствовать недостатокъ въ съѣстныхъ и военныхъ припасахъ. Тѣмъ не менѣе осажденные держались до послѣдней возможности и вѣроятно не сдались бы, если бы не нашлось среди нихъ измѣнниковъ, въ лицѣ одного полковника Войны и отряда въ 150 человекъ польнаго гетмана. Эти послѣдніе проломали часть стѣны и открыли доступъ непріятелю.“

Далѣе дворяне описываютъ послѣдствія паденія Витебска. Часть обывателей цѣловала крестъ царю Алексѣю Михайловичу и осталась въ Витебскѣ; другая же часть пожелала остаться вѣрною рѣчи посполитой. Эти обыватели были разсланы по разнымъ городамъ военно-плѣнными; затѣмъ были опять собраны въ Казани съ цѣлью дальнѣйшаго ихъ расселенія въ Астрахань, на Терекъ и др. мѣста. Доведенные до крайности эти военноплѣнные изъявили наконецъ свое согласіе цѣловать крестъ и принять православную русскую вѣру.

Посольскихъ инструкцій 8: четыре—дворянъ Виленскаго воеводства, одна—Литовскаго трибунала, одна—дворянъ Смоленскаго воеводства, одна—Стародубовскаго повѣта и одна—Новгородскаго воеводства. Содержаніе ихъ различное, смотря потому, куда и съ какою цѣлью отправлялись послы: такъ инструкціи на большіе сеймы касаются по преимуществу дѣлъ обще-государственныхъ внѣшнихъ и внутреннихъ; инструкціи же отдѣльнымъ лицамъ отличаются характеромъ спеціальности. Инструкціи первого рода имѣютъ безспорное значеніе: въ нихъ до извѣстной степени отражается современная историческая эпоха бывшей рѣчи-посполитой со взглядами, мнѣніями, заявленіями, желаніями и жалобами ея представителей. Документы этого рода довольно значительнаго объема; познакомить съ ихъ содержаніемъ въ подробностяхъ довольно трудно. Но такъ какъ онѣ въ большинствѣ случаевъ сходятся и по изложенію и языку, то мы ограничимся изложеніемъ подробнаго содержанія только одного изъ нихъ, предоставляя самому читателю заглянуть въ подлинникъ, гдѣ онъ найдетъ довольно подробное объясненіе каждой инструкціи въ началѣ документа.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій въ 1764 г., дали своимъ посламъ, отправляемымъ на конвокаційный сеймъ, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По засвидѣтельствованіи примацу благодарности за заботы его о безопасности рѣчи посполитой во время безкоролевья, требовать, чтобы на конвокаційномъ

сеймъ были легальнымъ образомъ установлены для королевской присяги *rastra conventa*.

2) Требовать, чтобы будущій король былъ непременно польскаго происхожденія изъ родовитой шляхты, польской ли, литовской ли—все равно, но лучше польской; чтобы служащіе придворные были тоже поляки и придерживались старопольскихъ обычаевъ и одежды, вмѣсто новѣйшихъ французскихъ; чтобы резиденція короля чередовалась между Короной и Литвой (2 года въ Коронѣ и 1 г. въ Литвѣ); чтобы сеймы тоже чередовались въ такомъ же порядкѣ и король въ это время не отлучался изъ предѣловъ рѣчипосполитой.

3) Порядокъ избранія короля и пріѣзда его въ предѣлы рѣчипосполитой послы обдумаютъ въ своей избѣ, придерживаясь конституціи 1616 года (Vol. III. fol. 273), по которой пріѣзжающимъ магнатамъ разрѣшается имѣть не болѣе 50 человекъ свиты и прислуги.

4) Ходатайствовать предъ королемъ о недопущеніи чужеземцевъ къ занятію должностей въ княжествѣ, достоинствѣ и разныхъ бенефицій въ видѣ староствъ, войтовствъ, державъ и т. п.; въ случаѣ же предоставленія какому либо чужеземному лицу такой должности или бенефиціи, домогаться, чтобы можно было получить на нее вторичную привилегію; вообще домогаться, чтобы таковыя должности и достоинства раздавались на будущее время исключительно мѣстнымъ уроженцамъ изъ родовитой и заслуженной шляхты.

5) Позаботиться объ изысканіи мѣръ, которыя могли бы обезопасить сеймы и сеймики отъ сорваній, такъ какъ повторяющееся въ теченіи уже нѣсколькихъ десятковъ лѣтъ такое срываніе губительно отзывается на благосостояніи рѣчипосполитой.

6) Измыслить строгія мѣры противъ лицъ, нарушающихъ права и законы.

7) Позаботиться также о строгомъ разграниченіи правъ каждой юрисдикціи, чтобы не было путаницы въ администраціи.

8) Позаботиться о непрерывномъ продолженіи дѣйствій трибунала въ обѣихъ репартиціяхъ.

9) Скарбовый трибуналъ долженъ засѣдать въ Гроднѣ и разсматривать неинныя дѣла, какъ только относящіяся къ скарбу великаго княжества Литовскаго.

10) Трибуналъ *compositi iudicii* долженъ отбывать свои засѣданія во все время засѣданій трибунала общаго, а не такъ, какъ прежде, однажды въ теченіи недѣли.

11) Виленскіе, Новгородскіе и Минскіе земскіе писаря должны работать въ судахъ земскихъ, а въ трибуналъ должны избирать другихъ лицъ, свободныхъ

VIII

отъ судебныхъ занятій, или же чередовать писарей земскихъ на одинъ годъ; регентовъ избирать не болѣе трехъ.

12) Требовать, чтобы предоставлено было сторонамъ право самимъ лично вносить въ реестры свои актораты, исключая просроченныхъ; чтобы на будущее время не смѣшивать актораты, а каждый судился бы особо, и новый трибуналъ чтобы продолжалъ судить то дѣло, которое оставилъ на очереди предшествующій.

13) Лица, избранныя на трибуналъ, должны являться въ его засѣднія и заниматься дѣлами; писаря должны хранить акты въ безопасномъ мѣстѣ и выдавать копии безъ всякаго затрудненія.

14) Открывающіяся вакансіи послѣ умершихъ чиновниковъ должны замѣщаться воеводой или каштеляномъ въ теченіи 6 недѣль, въ противномъ случаѣ обязанность эта возлагается на старшаго въ повѣтѣ или воеводствѣ чиновника.

15) Земскіе и городскіе чиновники чтобы не опаздывали въ засѣданія, чтобы не принимали другихъ должностей и получали за свою службу вознагражденіе.

16) Инстигаторы должны слѣдить за добросовѣстнымъ исполненіемъ чиновниками своихъ обязанностей и чтобы были уволены отъ расходовъ, сопряженныхъ съ веденіемъ дѣлъ въ разныхъ судахъ.

17) Приведеніе въ исполненіе экзекуцій чтобы было распространено и на повѣтовыхъ чиновниковъ, на основаніи особой конституціи.

18) Начало и окончаніе всякаго судебного дѣла, относящагося къ земству или городу, должны совершаться въ одномъ и томъ же судѣ и не переводиться въ трибуналъ; лица, не подчиняющіяся судебному приговору, или же совершающія въ это время новыя насилія, должны строго преслѣдоваться закономъ.

19) Въ трибуналъ должны поступать только апелляціи; земскія же и городскія дѣла, въ случаѣ отсутствія въ повѣтѣ соотвѣтственныхъ судовъ, должны разсматриваться въ ближайшихъ судахъ другихъ повѣтовъ.

20) Законныя судебныя проволочки (*dylacii* и *obnowy*) должны допускаться только въ самыхъ крайнихъ случаяхъ; право взять на «*годину*» должно быть тоже допускаемо, но лица, злоупотребившія этимъ правомъ, должны быть наказаны денежнымъ штрафомъ въ 100 копѣ и двухнедѣльнымъ тюремнымъ заключеніемъ.

21) Регенты и патроны должны происходить изъ хорошихъ фамилій и знать законы; они должны исполнять канцелярскія обязанности, корректировать приговоры, отмѣчать копии и т. д., но дѣятельность судей должна быть изъята изъ ихъ вліянія.

22) Принять рѣшительныя мѣры къ поддержанію и развитію благосостоянія скарба; съ этою цѣлью на мѣста таможенныхъ чиновниковъ и сборщиковъ пода-

IX

тей назначать родовитыхъ шляхтичей и отнюдь не жидовъ, нѣмцевъ и диссидентовъ; произвести люстрацію староствъ и экономическихъ имѣній и раздавать ихъ не частнымъ лицамъ, а имѣющимъ на это законное право.

23) Лицамъ, несущимъ скарбовую службу, отнюдь не давать другихъ должностей—посольскихъ, депутатскихъ, комиссарскихъ и другихъ.

24) Настаивать на уравненіи денежнаго курса съ сосѣдними государствами.

25) Настаивать на введеніи однѣхъ и тѣхъ же мѣръ въ предѣлахъ великаго княжества Литовскаго.

26) Относительно уравненія денежнаго курса ходатайствовать, чтобы составлена была международная коммисія изъ представителей Австріи, Россіи и Пруссіи.

27) Для исправленія достоинства монеты домогаться открытія Олькускихъ горъ и монетнаго двора.

28) Изыскать способы относительно увеличенія количества войскъ, весьма нужныхъ для рѣчицкой.

29) Подымное съ имѣній земскихъ уничтожить, такъ какъ оно назначено было сеймомъ временно; вмѣсто его увеличить поголовное жидовское и кварту.

30) Амнистіи преступникамъ не допускать, такъ какъ надежда на полученіе оныхъ служить причиной весьма многихъ преступленій.

31) Съѣздъ Слонимскій возстановить въ полной силѣ.

32) На мѣста сенаторовъ назначать лицъ заслуженныхъ, пожилыхъ и отличившихся въ военномъ дѣлѣ.

33) Очередные *пописы* (т. е. военные смотры) сохранить въ прежнемъ видѣ; въ случаѣ ихъ пропуска подвергать взысканію воеводскихъ хоружихъ и лишать ихъ должности; ротмистровъ избирать на сеймахъ, а не по желанію хоружаго.

34) Виленское епископство возвести въ достоинство архіепископіи съ митрополичьей юрисдикой и присоединить къ нему діецезіи Жмудскую, Инфлянтскую и Смоленскую.

35) Распоряженія воеводъ касательно открытія трибунальных засѣданій сохранить на основаніи конституціи 1667 года.

36) Изыскать средства къ сохраненію порядка и спокойствія во время сеймиковъ, на которые пріѣзжаютъ иногда съ многочисленною челядью и вооруженными людьми.

37) Подскарбіямъ въ случаѣ надобности давать помощь со стороны войскъ литовскихъ и коронныхъ.

38) Почты слѣдуетъ обезопасить и завѣдываніе ими передать настоящему римо-католику.

39) Обезпечить въ краѣ торговлю и промыслы и избавить отъ жидовскаго давленія.

40) Возобновить *legem sumptuariam* (законъ объ издержкахъ), на основаніи котораго точно указать шляхтѣ и горожанамъ, какъ именно они могутъ жить.

41) Пограничныя суды должны безостановочно рѣшать возникающія у нихъ спорныя дѣла, а гетманы беречь въ безопасности границы.

42) Трактаты съ сосѣдними государствами и конференціи возобновить.

43) Приговоры по поводу наѣздовъ и своеволій, совершенныхъ во время междуцарствія при каптуровыхъ судьяхъ, исполнить въ настоящее время.

44) Лицъ, присвоившихъ себѣ королевскую номинацію, считать врагами отечества.

45) Войсковыя ревизіи отбывать ежегодно.

46) Возстановить Литовскія границы съ Короной въ капитульныхъ Мозырскихъ имѣніяхъ на основаніи конституціи 1631 г., разбиравшей уже это дѣло по имѣніямъ Коменщицкѣ и Уборѣ.

47) Возобновить законъ объ отчужденіи имѣній отъ духовенства, поступающихъ въ ихъ владѣніе въ видѣ фундушей.

48) Уничтожить пограничныя староства, занимающіяся разбирательствомъ пограничныхъ дѣлъ, за исключеніемъ одного или двухъ.

Въ остальныхъ пунктахъ идутъ ходатайства по дѣламъ духовенства (римско-католическаго), его учрежденій и школъ и по дѣламъ отдѣльныхъ лицъ и сословій.

Вниманія заслуживаютъ также и другіе документы, какъ напр. подъ № 5 перечень документовъ, относящихся къ фамиліи князей Глинскихъ по части имущественныхъ отношеній какъ между членами этой фамиліи, такъ и лицами посторонними; подъ № 6—перечень воинскихъ повинностей у дворянъ Волынской земли 1528 года; подъ № 73—дозволеніе епископа Массальскаго Виленскимъ евреямъ построить синагогу на предмѣстьи Антоколь.

Изъ 12 документовъ второго отдѣла—*пять* представляютъ собой межевыя записи или ограниченія имѣній, *четыре*—инвентарныя описи имѣній и *три*—инвентарныя описи имущества Виленскихъ купцовъ.

Ограниченія важны въ томъ отношеніи, что заключаютъ въ себѣ множество древнихъ географическихъ названій и разныя подробности относительно существовавшихъ тогда обычаевъ проведенія границъ; къ числу этихъ документовъ мы

причислили и *миролюбивую* сдѣлку митрополита Коленды съ Раецкимъ относительно разграниченія плацовъ въ г. Вильнѣ.

Инвентарныя описи заключаютъ въ себѣ подробности по части этнографіи и опредѣленія количества повинностей. По случайному стеченію обстоятельствъ между ними встрѣчаются двѣ описи, одна 1588 г., а другая 1640-хъ годовъ. Это даетъ возможность сравнить между собой количество повинностей, какія взимались съ крестьянъ на разстояніи 50 лѣтъ въ имѣніяхъ казенныхъ и лицъ частныхъ. Въ описи имѣнія *Лулинца*, принадлежавшаго Витебской каштеляновой Барварѣ Ключковнѣ, повинности исчислены въ слѣдующихъ размѣрахъ:

«*Повинность подданныхъ того села:* Въ каждый рокъ зо всего села дани медовое меду прѣсного ведеръ Пинскихъ двадцать шесть. А при той дани поплату денежного кошъ двѣ, грошей двадцать, а зъ каждого дыму серебщизны по грошей тридцати, сѣновщизны по грошей тридцати, овса по бочкѣ одной верховатой, по сыру одному, або по гроши два, по кумпю одному, або за кумцъ по гроши два, масла по натушцѣ одной, або за масло по гроши два, крупъ по ковшику, сѣмени конопляного по ковшику, хмѣлю по рѣшету одному, по курицы одной, а зо всего села яловицу, або грошей пятьдесятъ, уюновъ троску одну, конопель чосаныхъ по десятку одному, которые конопли въ часъ потребный на неводъ и на сѣти до езу осетринога оборочають; а коли на неводъ и на сѣти непотреба, до его милости пана, або гдѣ имъ розказано будетъ, отвозить повинни. Около озеръ Лулинецкихъ съ каждого дыму по котцу на ловенье рыбъ на потребу панскую ставить; езу осетринога тотъ, кого съ розказанья панского враникъ приставить, пильновать повиненъ; а за то тому, хто ему пильновать будетъ, маеть ему сѣновщизны грошей тридцать одпущено быть на неводы. Въ подводу, гдѣ розкажутъ, до гоновъ добрыхъ ходити, церковь, дворъ, стодолу и езь осетринный на рѣчцѣ Припети оправовати, сторожовъ при бытности ее милости паней, або враничой, колько потреба, давати подданные того села повинни. При томъ селѣ огородниковъ девять. Повинность тыхъ огородниковъ: въ каждый годъ съ каждого огорода по грошей двадцати, а надъ то ничего большъ давати и ни которыхъ повинностей полнити не повини».

Въ казенномъ же имѣніи Антоновичахъ Гомельского староства повинности исчислены слѣдующія:

«*Повинность того села:* въ каждый годъ о светомъ Михаилѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ тое службы грошей пятьдесятъ, жита бочку ровную, безъ верха и нетресенную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптанную, зъ сѣножатеи отъ возовъ двадцати пяти, отъ каждого воза сѣна

по четыре пенези, то чинить грошей десять; дани грошми платить грошей сорокъ, а вроку зъ земли Матвеевское грошей двадцать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра и тежъ куничные, бѣлочныя и иные всякіе и пташіе копа одна; за ловы рыбные ничего не платять, ижъ ихъ не мають; за бобровые гоны копа одна, за езовщину съ тое службы грошей шесть. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того сельца копъ чотыри, грошей шесть, жита бочка одна, овса бочка одна. Доходы на державцу съ тое службы: жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господаря его милости масть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей. А надто съ тое службы два возы сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачекъ жадныхъ, ни на господаря его милости, ни на державцу своего, ани на врадниковъ земскихъ, ни на господарскихъ давати не повинни“.

Изъ этого перечня видно, что въ теченіи 50 л. и цѣны на различные хозяйственные предметы и размѣры повинностей увеличивались.

Описи имущества Виленскихъ купцовъ могутъ познакомить читателя съ предметами торговли, удовлетворявшими потребностямъ современныхъ потребителей, съ качествами и характеромъ этихъ предметовъ, —откуда они получались и какими путями достигали Вильны, наконецъ съ имущественнымъ цензомъ самихъ купцовъ, который достигалъ значительныхъ размѣровъ. Такимъ образомъ изъ этихъ документовъ нельзя не видѣть, что предметы торговли были мѣстнаго и заграничнаго производства; послѣдніе получались преимущественно чрезъ Данцигъ (Гданскъ) и Королевецъ, хотя производились и въ другихъ мѣстахъ: въ Англии, Франціи и Голландіи.

С. Шолковичъ.

I.

Королевскія привилегіи, листы, сеймовыя інструкціі
и постановленія.

1395 г. Сентября 1-го дня.

Изъ книги № 64, за 1718 г., л. 612.

1. Привилегія Мстиславскаго князя Лугвенія (Ольгердовича) дворному боярину Костюшкѣ Валюжиничу на грунтъ Валюжинскій подъ г. Мстиславлемъ.

Roku tysiąc siedmsetnego ósmnastego, miesiąca Iulii dwudziestego ósmego dnia.
Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy tysiąc siedmsetny ósmnasty obranemi, stanowszy personaliter u sądu patron imć pan Kazimierz Liborzay, opowiadał y do akt podał ekstrakt z xiąg grodzkich wojewodztwa Mścislawskiego przywileiu, od kniazia Łukwienia Mścislawskiego imć panu Konstantemu Walużyncu na grunt, nazwany Walużynicki, dany, na rzecz w nim niżej wyrażoną ichmościom panom Walużyncom służący y należący; który podając do akt, prosił nas sądu, aby ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyjąwszy, a wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma: Выпись съ книгъ вгородскихъ замку господарского воеводства Мстиславского. Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ сорокъ первого, мѣсеца Марца третего дня. На врадѣ

господарскомъ вгородскомъ Мстиславскомъ передо мною Геліяшомъ Жыкгмунтомъ Суходольскимъ—чешникомъ и подстаростимъ Мстиславскимъ постановившимъ очевидно велебный отецъ Василий Михайловичъ Валюжиничъ, священникъ Спаскій Красносельскій, покладаль и ку актыкованью до книгъ вгородскихъ Мстиславскихъ подалъ привилей, на паркгаминѣ писанный рускимъ писмомъ, отъ князя Лугвенія Мстиславского продкови его Константому Валюжиничу на вгрунтъ, названный Валюжинскій, данный, въ речи ниже въ немъ выраженой писанный, просечи, абы тотъ листъ принять и до книгъ уписанъ былъ, котораго я врадѣ, оглядавши и читаного достатечне выслушавши, до книгъ уписать есьми велѣлъ, а уписуючи у книги слово въ слово такъ се въ собѣ маеть: Божію милостью я князь Лугвеній Мстиславскій. Пожаловали есьмо боярына нашего дворного Костюшку Валюжинича, далисьми ему за его къ намъ вѣрное раденье вгрунтъ, названный Валюжинскій, подъ мѣстомъ Мстиславлемъ лежацій, со всеми навсими пожитками, съ которыхъ вгрунтовъ нинѣ и на по-

томъ будучіе потомковѣ жадное пошлны намъ князю и державцомъ нашимъ давати не мають, опрочъ службы военныя, которую посполу и зъ другими боярьми нашими Мстиславскими повинни будутъ отправовать. А будетъ ли на него якая отъ кого жалоба, ино его намъ судити, а не нашимъ урядникомъ и десятникомъ городскимъ. А то есмы дали ему самому и щаткомъ его на вѣки вѣчно и непорушно. Данъ во Мстиславлю, Сентябра первого, въ лѣто шостое тысячи семьсотъ *), индикта третьяго. У того привилія при печати подпись руки писарское подписано тыми сло-

*) Въ датѣ здѣсь, по всей вѣроятности, переписчикомъ сдѣлана ошибка; можно думать, что это было въ 6903 г. т. е. въ 1395 г., такъ какъ въ этомъ году былъ третій индиктъ и въ это время Симеонъ Лугвеній Ольгердовичъ былъ княземъ Мстиславскимъ.

вы: Остафій Гарабурда писарь. Который же тотъ привилей, за поданьемъ и прозьбою особы выжеймененое, до книгъ гродскихъ Мстиславскихъ есть записанъ, съ которыхъ и сесь выписъ подъ печатью владовою и съ подписомъ руки писарское велебному отцу Валюжничу—свещеннику Спаскому Красносельскому есть выданъ. Писанъ во Мстиславлю. U tego ekstraktu z xiąg grodzkich woiewodztwa Mściślawskiego przywileiu przy pieczęci podpis ręki imć pana pisarza z korektą regentowską temi słowy: Самуель Величко—писарь. Есть у книгахъ: Янъ Романовскій.

Który to ten ekstrakt z xiąg grodzkich woiewodztwa Mściślawskiego przywileiu, za podaniem onego do akt przez patrona zwyż wyrażonego, iest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty u wpisany.

1503 г. Юля 17-го дня.

Изъ книги № 13, за 1673 г., л. 219.

2. Уступочная запись Федьки Ивашковича и брата его Богуша матери своей Аннѣ Мицовичъ на половину Сапѣжинскаго двора въ г. Вильнѣ, на Савичъ улицѣ, возлѣ церкви св. Кузьмы и Демьяна, которую она подарила сыну своему Петрухну Сапѣжичу.

Лѣта отъ нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ третьего, мѣсяца Мая семнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводства, земель и повѣтовъ, на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ семьдесятъ третій обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Самуель Корейва, погладалъ и до аеть подаль листъ старосвѣцкимъ письмомъ писанный,

документъ на дворъ въ мѣстѣ Виленскомъ, на Савичъ улицѣ стоячій, мурованный, Сапѣжинскій названный, теперъ вѣчнымъ купнымъ правомъ отъ его милости пана Яна Павла Воловича—старосты Плотельскаго и другихъ ихъ милостей пановъ братьи и сполсукцесоровъ добрь ихъ милостей, по родичахъ ихъ милости служащихъ, набытымъ, его милости пану Яну Ейдзятовичу — писару сварбовому великого князства Литовского служацій, просечи, абы

тотъ документъ былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъ актированъ и уписанъ; который, уписуючи у книги, слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Во имя Божое, аминь. Я Федько Ивашковичъ чиню знаменито спмъ моимъ листомъ, хто на него посмотреть, або чтучи его услышитъ, нынешнимъ и потомъ будущимъ, кому будетъ потреба того вѣдати, чтожь трезвымъ разумомъ, никимъ ненамovenъ, ани примушонъ, лечь съ порадою пріятелей моихъ то есьми учинилъ: Штожь тотъ дворъ, гдѣ отецъ нашъ самъ жыль, подле светыхъ Козмы и Дамьяна, а первой сего и дѣдъ нашъ панъ Андрей Мицовичъ, купивши два дворища и спустилъ въ одинъ дворъ и далъ за дочкою своею, маткою нашою, вдаючи ее за отца нашего, и отецъ нашъ на одной половицѣ того двора погребъ съкоморою змуравалъ, и то matka моя пани Анна мнѣ за тотъ муръ, за тотъ накладъ отца моего, што на тотъ муръ пѣнезей выложилъ, заплатила и досеть учинила, а я Федько тую половицу двора и зъ муромъ посполъ и зъ братомъ

моимъ Богушомъ спустилъ есьмо матцѣ нашей пани Аннѣ вѣчно, непорушне на вѣки вѣкомъ. А matka наша тутъ же передо мною тую половицу двора спустила и даровала сына своего Петрухна Сапѣжыча, вѣчно и непорушно. Маеть Петрухно тотъ дворъ и зъ муромъ держати, его наслѣдки вѣчно и непорушно. Вжо намъ Федьку а Богушу тое половины двора подъ нимъ не поискивати, за нужъ братъ мой Богушъ въ томъ маеть мене знати, а другая половица двора намъ зъ братомъ Богушомъ, въ тую половицу двора ненадобя се уступовати матцѣ нашей, ани еедѣтемъ. А при томъ были дворяне господарскіе панъ Якубъ Ивашенцовичъ, а писарь панъ Громыка, а панъ Федько Сто...; А писалъ есьми тотъ мой листъ самъ своею рукою въ лѣто семь тысячъ первое десяти, мѣсяца Іюля семнадцатаго, индикта шостого, а просилъ есьми ихъ милости, и ихъ милость печати свои приложили къ сему моему листу. Который же тотъ документъ, за поданьемъ оного черезъ особу верху мененую до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъ уписанъ.

1507 г. Августа 15-го дня.

Изъ книги № 59, съ 1715 г., л. 762.

3. Подтвердительная привилегія короля Сигисмунда I-го королевскому боярину Петру Кундѣ на земли и часть Городенской пуци на р. Лососнѣ и Поганомъ озерѣ, на пространствѣ 4 верстъ въ длину и 3 въ ширину.

Roku tysiąc siedmsetnego piętnastego, miesiąca Augusta dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim księstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok wyżey pomieniony

obranemi, stanawszy oczewisto u sądu imć pan Stephan Frąckiewicz—krayczy Upitski, pokładał y ku aktykowaniu podał (ekstrakt) przywileiu króla iego mości Zygmunta pierwszego, dane-go panu Piotrowi Kundzie boiarzynowi, po-

twierdzący daninę króla iego mości Alexandra, sam oryginał na pergaminie pisany, z iedną pieczęcią, na polskie pismo przewidziony, służący y należący wielebnym oycom iezuitom Nowiciatu Wileńskiego, prosząc aby y z rzeczą w nim wyrażoną był do akt przyjęty y do xiąg spraw wieczystych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego wpisany, który z ruskiego na polskie *) pismo słowo w słowo przepisawszy, a do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjmując, tenor taki iest:

Жигимонтъ, Божію милостию король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Князя Пруское, Жомонтское и иныхъ. Билъ намъ чоломъ бояринъ нашъ Кунда и повѣдилъ передъ нами, чтожъ братъ нашъ Александеръ, король и великій князь его мость, далъ ему земли и пуци Городенское, на Лососнѣ, къ Поганому озеру, подле границы Васка Дорошіевича въ должъ на чотыри версты, а поперекъ на три версты, которуюжъ землю посполу зъ пуцою завелъ и ограничилъ ему и его въ то увезалъ, зъ ро-сказанія брата нашего, ловчій и ропюшій нашъ дворный, намѣстникъ Жмудскій панъ Мартинъ Хребтовичъ, и на то листъ брата

*) Этотъ актъ вписанъ въ книги польскими буквами.

нашого Александра, короля его милости, передъ нами всказывалъ и билъ намъ чоломъ, абыхмо то подтвердили ему нашимъ листомъ. Ино мы, выслухавши того листа брата нашего, при томъ таки есьмо его zostавили и потвержаемъ то симъ нашимъ листомъ вѣчно ему и его жонѣ и ихъ дѣтемъ и напотомъ будущимъ ихъ счадкомъ. Маеть онъ и его наслѣдки тую вышей писаную землю, посполу пуцою держати въ должъ на чотыри версты, а поперекъ на три версты, и тамъ собѣ дво-рець збудовати, альбо людей садити, естли похочеть, и воленъ онъ и его справедливые наслѣдки то отдати, продати, замѣнити, къ своему ужиточному и лѣпшому обернути, какъ самъ наилучпей разумѣючи. А на твердость того и печать нашу казали есьмо приложити къ сему нашему листу. Писанъ въ Минску, лѣта Божего тысеца пятьсотъ сегомо, мѣсеца Авгу-ста петнадцатого дня, индыкта десятого. У tego przywileju króla iego mości Zygmonta pierwszego, przy pieczęci pokoiowey iego królewskiej mości, podpis rąk temi słowy: Правиль маршалокъ земски, староста Городенскы Павелъ Янъ Юревичъ Ивашко Сопига. Ктóryжъ то list przywileju króla iego mości, za pokładaniem do akt przez osobę w wierzchu mianowaną y z rzeczą w nim wyrażoną, iest przyjęto y do xiąg głównych wieczystych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego wpisano.

1508 г. Апрелья 7-го дня.

Изъ книги № 130, за 1769 г., л. 999.

4. Подтвердительная грамота короля Сигисмунда I-го городничему Минскаго воеводства Петру Оношкѣ на двѣ пустоши Слизино и Янушкевичи, двухъ человекъ и танже пустоши Даниловщизну, Якубовщизну и Родовщизну въ Минскомъ „уѣздѣ“.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Augusta siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim księstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtorym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego księstwa Litewskiego patron imć pan Marcin Supiński—rotmistrz powiatu Oszmiańskiego, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu przy samym oryginalu ad acta podał ekstrakt przywileju confirmationis od najwyższego króla imci Zygmunta pierwszego, quondam ichmościom panom Macieiowi, Kuzmie, Stanisławowi y Alexieiowi Onoszkom, synom wielmożnego imć pana Piotra Onoszki, horodniczego woiewodztwa Mińskiego, na rzecz w nim intus wyrażoną danego, circa acta grodu powiatu Oszmiańskiego oblatowanego, ac ex iisdem actis wydany, ad praesens in rem et partem takż ichmościów panów Onoszków, successorow onego, służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony ekstrakt ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd ony przyjęwszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis: Wypis z xiąg grodzkich spraw wieczystych powiatu Oszmiańskiego roku tysiąc siedm-

setnego dwudziestego ósmego, miesiąca Nowembra dwudziestego siódmego dnia. Na urządzie iego królewskiej mości grodzkim Oszmiańskim, przede mną Tomaszem Lachowickim Czechowiczem—starostą Dziewieniskim, skarbnikiem y podstarościm sądowym powiatu Oszmiańskiego, stanowszy personaliter imć pan Iozef Onoszko, opowiadał y do akt podał przywilej, od najwyższego króla imci Zygmunta pierwszego dany ichmościom panom Maciejowi, Kuzmie, Staškowi y Olexiejowi Onoszkom, synom imć pana Piotra Onoszki—horodniczego Mińskiego, a teraz służący y należący ichmościom panom Iózefowi, Andrzejowi y Antoniemu Onoszkom, braci rodzonym, który upraszał, aby pomieniony przywilej, ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą, był do xiąg grodzkich Oszmiańskich spraw wieczystych przyjęty y wpisany, jakoż onego przyjąwszy, a wpisując w akta de verbo ad verbum, tak się w sobie ma; z ruskich na polskie litery przekładając y tłumacząc: Жикмунтъ першій, король польскій, великій князь Литовскій и проч. и проч. Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, хто на него посмотреть, або чтучи его услышитъ, нинешнимъ и на потомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Били намъ чоломъ сьнове городничого нашего Минского Петра Оношка, Матей, Кузьма, Стасько, Олексей Оношкове, о чимъ повѣдали передъ нами, штожь есмо сего дали отцу ихъ Оношкови

въ уѣздѣ Минскомъ, а въ присудѣ Гаенскомъ двѣ земли пустыхъ, на имя Слижино и Янушкевичи, со всимъ, яко се оныя земли мають, на штожъ и листъ съ подписомъ руки нашею передъ нами вказывали, а къ тому тежъ покладали передъ нами три листы воеводы Виленского, канцлера нашего, старосты Мозырского, пана Альбрехта Мартиновича Бгаштолта: въ першимъ листѣ описуеть: ижъ его милость даль отцу ихъ Оношку чоловѣка волости Гаенское на име Юшка Гарасимовича до воли нашею; а на другимъ листѣ стоить описано, ижъ его милость даль отцу ихъ Оношку чоловѣка также волости Гаенское Якима Яновича, а къ тому землю пустую, также въ Гаине Братаско Петрошевщизну до воли нашею; а на третимъ листѣ стоить описано, ижъ отцу даль три земли пустыхъ волости Гаенской на име Якубовщизну, Даниловщизну, Родовщизну зо всѣмъ, яко се оныя земли мають въ собѣ до воли нашею господарское. Гдежъ они намъ чоломъ били, абыхмы на то дали онимъ нашъ листъ и оныя люди и земли выжей писаные подтвердили; на штожъ оный листъ данину нашу и тые листы пана воеводы его милости Виленского въ собѣ мають, подтвердили симъ нашимъ листомъ на вѣчность, о чимъ и бискупъ Плоцкый—канцлеръ нашъ Короны польское, князь Янъ Ховинскій за дѣтми Оношковичовыми насъ жодалъ и билъ намъ чоломъ, абыхмо то утвердили, а такъ мы, тыхъ листовъ выслушавши, зъ ласки нашею, на причину князя бискупа его милости Плоцкого и на чолобитье то ихъ учинили, и то листомъ нашимъ имъ подтвердили самымъ, жонамъ и дѣтемъ, и потомкомъ ихъ на вѣчныя часы. А такъ мы господаръ тыхъ листовъ выслушавши зъ ласки нашею и на причину князя бискупа его милости Плоцкого и на челобитье то ихъ учи-

нили, тые земли и люди выжей мененыя водле данины першого нашею и водле листовъ пана воеводы его милости Виленского подтверждаемъ симъ самымъ нашимъ листомъ. Мають они сами, жоны, дѣти и потомки ихъ тые земли и люди на себе держати и ихъ ужижати со всемъ по тому, яко се оныя земли въ собѣ здавна мають, на вѣчныя часы держати, продати, замѣнити вольни бытъ мають, и жадець имъ кривды чинити не маеть подъ виною; и на писъмѣ тотъ нашъ листъ и печать нашую казали есмо приложити и рукою нашею подписали. Писанъ въ Краковѣ, року тысеча пятьсотъ осьмого, мѣсеца Апрѣля сегого дня, индикта десятого. U tego przywileiu przy pieczęci wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego, na czerwonej massie wycisnionej, podpis ręki najjaśniejszego króla imci Zygmunta pierwszego y imć pana marszałka temi słowy: Sigismundus rex; Горностаѣ—маршалокъ и писарь. Który to takowy przywilej, z ruskiego ad praesens na polskie pismo exponowany, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Oszmiańskich spraw wieczystych przyjęty y wpisany. Z których y ten wypis pod pieczęcią urzędową y z podpisem ręki wielmożnego imć pana pisarza ichmościom panom Jozefowi, Andrzejowi y Antoniemu Onoszkom iest wydan. Pisan w Miadziolu. U tego extractu pieczęć grodzka powiatu Oszmiańskiego, na białej massie wycisniona, po niżej korrekta, a na ostatniej stronicy konnotacya in haec verba: Correxit Talewicz mp. Est in actis. Który to takowy extract przywileiu confirmationis, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Wilnie expedyowanych, przyjęty y wpisany.

1508 годъ.

Изъ книги № 70, за 1791 г., л. 291—302.

5. Документы касающіеся фамилии Нязей Глинскихъ.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego pierwszego, miesiąca Maia szesnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny dwudziesty pierwszy obranemi, stanowiący personaliter u sądu głównego trybunału w. x. L. imć pan Michał Moniuszko, tę kopią ekstraktu, ruskiemi literami pisanego, na polskie przetłumaczoną, przy samym ekstrakcie oryginalnym, na rzecz w nim niżej wyrażoną ichmć panom — Michałowi podczaszemu, Andrzeiowi — miecznemu Witebskiemu, Franciszkowi — strażnikowi Wołkowyskiemu, Józefowi — strażnikowi Smoleńskiemu Janowiczom Wasilewskim, imć panu Michałowi Milkiewiczowi — podczaszemu Grodzieńskiemu, ichmć panom Kazimierzowi Bronisławowiczowi, Janowi, Krzysztofowi, Stefanowi Kazimierzowiczom Wasilewskim służącą y należącą, ad acta podał, który podając prosił nas sądu, ażeby ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do akt xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany, iakoż my sąd ony przyjąwszy wpisać w akta rozkazali, który wpisując de verbo ad verbum tenor sequitur talis.

Выписъ зъ книгъ судовыхъ земскихъ воеводства Витебского. На рокахъ судовыхъ земскихъ, о трехъ Кроলেখъ, свята костела римского, судовне справованыхъ въ замку господарскомъ въ Витебску, дѣта Божего нароже-

нія тысяча пятьсотъ семьдесятъ девятого, мѣсяца Генвара дватцатого дня, во второкъ, передъ нами судьями земскими, передо мною Иваномъ Богушевичемъ Ромейкомъ — судьбою, а Василемъ Григорьевичемъ Гуркомъ — подсудкомъ, а Василемъ Богдановичемъ — писаромъ, врандниками земскими воеводства Витебского, ставши обличне князь Богданъ Федоровичъ Глинскій, повѣдалъ, ижъ што продалъ на вѣчность часть свою одъ брата выдѣленную имѣнья Овлеевского въ повѣтѣ Полоцкомъ, которое въ границахъ Витебскихъ зъ Полоцкомъ лежить, за Двиною рѣкою, пану Василью Богдановичу — писару земскому Витебскому и малжонцѣ его а братанцѣ своей князь Ганнѣ Дмитровнѣ Глинской и на то особные листы вѣчистые далъ, а же по взятю Полоцка нѣкоторые листы и твердости на тые имѣнья позосталые, передъ нами покладалъ, просечи, абы до книгъ земскихъ Витебскихъ были вписаны. Мы огледавши и читанныхъ прослухавши, велѣли есмы оны до книгъ земскихъ Витебскихъ вписать, которые вписуючи, такъ со всимъ слово отъ слова въ собѣ заховуютъ се и маютъ.

Жигмонть, Божію милостию, во имя Божіе, Аминь. Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, кто на него посмотритъ, альбо чтучи его услышитъ нинѣшнимъ и напотымъ будучимъ, кому будетъ того потреба вѣдати. Билъ намъ дворянинъ нашъ, князь, Федоръ Ивановичъ Глинскій и указывалъ передъ нами листы, данину брата нашего, щасное памяти, Але-

ксандра, короля и великого князя его милости. Въ тыхъ листахъ стоитъ, штожь его милость далъ ему люди въ Полоцкомъ повѣтѣ, на Двинѣ, которые, ижь держалъ Юхно Вороничъ, Овдеевичи, на име Лукіана и Богдана зъ ихъ братьею, а Тулобеевцовъ Демида зъ дѣтми, а потымъ далъ ему его милость, ему у Витебскомъ повѣтѣ, надъ озеромъ надъ Будовестомъ Амбросовичи, на име Ермолу, Андрея, а Ивана Шалису, а Микипора, а Ивана Микитина, а Федора Стопса, а Мелешка, а Захарку, а ишіе люди межи Двины и Крывины, Санники, на име Амброса, Халимона и Ивана Козина, Пашка, а Цуприка и со всею братьею, и зъ дѣтми, и къ тому земли тыхъ же селищъ—пустовское, со всимъ тымъ, якъ тые земли здавна въ собѣ мѣли, и билъ намъ чоломъ, абысмы ему тую данину брата нашего его милости подтвердили симъ нашимъ привилеемъ, на вѣчность. Ино мы выслушавши тыхъ листовъ его милости, зъ ласки нашей, за его къ намъ вѣрную и николи не оменканую службу, и тежь хотечи его напотымъ охотнѣйшого и пильнейшого ку службѣ нашей его мѣти, тые люди и пустовщизны въ верху писаные и въ данину его милости (зъ) землями пашными и бортными, зъ сѣножатями, зъ лѣсы, и зъ озера, и зъ рѣками, и зъ бобровыми гоны, и со всеми ихъ людьми, и зъ данью медовою, куничною, со всеми ихъ службами, и податками волочными и огородными, работами и со всимъ правомъ, панствомъ, такъ долго и широко, какъ тые люди земли здавна у во всехъ границахъ маю, ижь што къ тому прыслухало, ничого на насъ не оставляючи, подтверждаемъ симъ нашимъ листомъ вѣчне ему и жонѣ его и ихъ дѣтемъ и напотомъ будучимъ ихъ щадкомъ. Воленъ и его справедливые наслѣдники то продати, одати, и розширити, и замѣнити, и дворы собѣ будовати, и ставы, млыны собѣ справи-

ти и ку своему лѣпшому и ужиточному обернути, какъ сами найлѣпей розумѣючи. А на твердость того и печать нашу казали есмы привѣсити къ сему нашему листу. Писанъ въ Петриковѣ, лѣта Божего тысеча пятьсотъ осьмого, мѣсеца Марта двадцатого дня, индикта дванадцатого. При томъ былъ маршалокъ и секретарь нашъ Витебскій и Браславскій панъ Иванъ Сапѣга—подканцлерій, дворанинъ нашъ панъ Иванъ Андреевичъ, Иванъ Богданъ Сапѣга. У того привилею печать господарская и подпись руки: Ивашко Сапѣга. Жигмонтъ Божію милостью, во имя Божье, Аминь. Намѣснику Витебскому, князю Юрью Ивановичу Заславскому и дворанину нашему Тишу Ивановичу Быковскому. Ознаймуемъ вамъ и приказуемъ, ижь што щасное памети король Александеръ, великій князь Литовскій, братъ нашъ, далъ князю Федору Ивановичу Глинскому въ Полоцкомъ повѣтѣ Овдеевичи, а у Витебскомъ повѣтѣ Амбросовичи и Санники со всимъ тымъ, какъ держалъ ихъ Юхно Вороничъ, ино мы тую данину брата нашего подтвердили князю Федору Ивановичу Глинскому на вѣчность, и вы бы о томъ вѣдаючи, его въ тые сельца и людей увезали, по старымъ границамъ и рубежахъ, якъ здавна се мають и ихъ держалъ Юхно Вороничъ. Писанъ въ Петриковѣ. Лѣта Божего нароженья тысеча пятьсотъ осьмого, мѣсеца Марта двадцатого дня, индикта дванадцатого. При томъ были—маршалокъ и секретарь нашъ Витебскій Иванъ Сапѣга—подканцлерій дворный, Иванъ Андреевичъ, Ивашко Богдановичъ Сапѣга. У того листу печать господарская, а подпись руки подписано тыми словами: Ивашко Сапѣга, приказаньемъ господаря его милости Жигмунта Божію милостью короля польского, великого князя Литовского, Руского, Прусского, Жмойдского и ишихъ.

Я князь Иванъ Юрьевичъ Заславскій,

наместникъ Витебскій, а я Тышъ Ивановичъ Быковскій — дворянинъ господарскій, высланники господарскіе, увезали есѣмо князя Федора Ивановича Глинского — дворянина господарского въ тѣ земли, выслугу на королю польскомъ, великомъ князю Литовскомъ, щасное памяти Александра, и за подтверженемъ теперешного кроля его милости Жигмонта у въ Овдеевичи, въ повѣтъ Полоцкомъ надъ Двиною, которые держалъ Юхно Вороничъ, а Санники и Амбросовичи у Витебскомъ повѣтъ, по Юхнѣ Вороничу, которые земли Овдеевскіе подлугъ супокойного держанья Юхна Воронича положили есѣмо рубежъ и грань зобопольныхъ людей, какъ люди сторонные сознали, которыхъ князь Федоръ Ивановичъ передъ нами ставилъ, людей добрыхъ, сусѣдей своихъ, бояръ и шляхту: Михайла Говоруху, Николая Ивашкевича, Юшка Семеновича, Аврама Адреевича, а бояръ путныхъ Полоцкихъ Метковичовъ Студеницкихъ, Ивашка, Дорошка, Еска Харковичовъ, а Филька Макаровичовъ, а мужей подданныхъ околичныхъ Лукіана, Якова, Гарасима Ананиковъ а Купріяновичовъ, Семена, Ивана, а Сазоповичовъ, Якима и иныхъ людей Овдеевлянъ, Лукіана, Богдана, Альхима, Демида Тулобеевъ, которые передъ нами завели грань земли Овдеевское подлугъ стары зъ Двины рѣки Медвѣжимъ ручьемъ у верхъ, да въ Мохъ Бѣлый напрость къ Переворотю въ Курелища, во лѣсъ до ручья Вормольца, въ рѣчку Ольсовку, што въ Земсково идетъ къ Митковичомъ, а тутъ зъ Митковичами Овдѣвцамъ кончается грань, гдѣ зышли се три земли Овдѣвская, Митковская, Тишиловская; одъ ручая Вормольца пошла грань Овдѣвская съ Тишиловичами, на лѣво рѣчкою Ольсовкою у верхъ мхами Ольсами да на Сутоки ручьемъ по мху въ Красный мохъ сосновый покрутый и суходоломъ, да у копанице Сузвальное старыми

рубежами, на которомъ копаницу становятся люди сугранные Овдеевцы, Быстрейцы, и Горковцы, и Тишиловцы подъ пущою межн горъ и тамъ копцы уснпаны суть, а одтуль зъ Быстрейны Овдеевская грань пошла назадъ черезъ гору напрость рубежами и натесами, да въ Березовый мохъ и въ Побѣдинскій мохъ, да въ Пласкую грязь и въ мохъ великій Быстрейскій, а тотъ мохъ великій Овдеевцомъ зъ Быстрейны цотовый, а Овдеевцомъ и Тишиловцомъ звѣрринные ловы и входы луговые пуци въ Цотове; а зъ Быстрейского мху зъ Митковичами земли Тривское поддала се грань по боъ Веретен рубежами въ Павлову мшару, зъ тое мшары поправѣ копище межъ дѣлною воды живое межн горъ, да въ Могильникъ Овдеевскій и въ Курганъ тяней у сосонку и въ камень, да въ Двину рѣку, въ ровъ противъ монастыря церкви Мильковское. То есѣмо у въ Овдеевичяхъ приказанемъ господарскимъ границу и рубежъ положили. При чомъ были люди сусѣдные и тѣ бояре господарскіе: панъ Янъ Глѣбовичъ Корсакъ, панъ Быстрейскій зъ сыномъ своимъ Яцкомъ, панъ Богданъ и инные люди князю Федору Ивановичу Глинскому такъ держать и болѣй не обидить никого. Писанъ въ Овдеевичяхъ, подъ лѣто воплощенія Христова тысяча пятьсотъ осьмого, мѣсеца Октября десятого дня, индикта дванадцатого. — А потомъ тогожь року воплощенія Христова на третій день за приказаніемъ господарскимъ огранили есѣмо землю у Витебскомъ повѣтъ за Мильковичами и зъ поменеными боярми сугранными, мужами Мильковскими и зъ Санниковскими, подлугъ привилею господарского межн Двины и Кривина, згодивши се на одно слово: зъ Мильковичъ и Бѣшенковичъ положили есѣмо грань Санниковскую зъ Двины рѣки на противъ Овдеевичъ, нижей Светого ручья, выжей езища старого Мильковского, ровомъ Крутымъ

въ суходоль, черезъ боръ на лѣвѣ церковъ Санниковская, въ Шарипинское болото, гдѣ озерко Мочульное, въ березу Шарипинского болота, тяне и въ Камень Острый и далѣй подлѣ Тихановщины, которая на правѣ, въ Плоскій камень, отъ Шарипинского озерка въ ольху, по конецъ Мшары, въ Щеловатый камень, рубежными грани нарощное тяне въ Велькій камень рубежный Биклошкое, Санниковское, обокъ земли церковное монастырское; зъ того камня у Вязникъ ручей Библошская грань, тымъ ручьемъ у верхъ подъ Могильную гору, тымъ же ручьемъ Вязникомъ въ Прудниці, да у верхъ Прусского мху и зъ того Прусского мху ручьемъ и рубежами въ Сорыцкую грань петы Санниковское, и тамъ есмя Биклошской грани и Санниковское удѣляли конецъ. А я Тиша Ивановичъ Быковскій въ томъ дубѣ на вси чотыры грани клейма и рубежи положиль, стороны Санникъ рубежи три и полозъ санний, зъ стороны Бикложи-биклага и рубежи, стороны Старицы, митра Бискупья и клейна Капитульское зъ рубежами стороны Вязицъ—вязье санное и клейма, рубежи гранные подъ клеймами накласти велѣль есми и положиль; одъ того четверогранного дуба тяней къ Передѣлю, до Братица камня, ручьемъ Передѣльнымъ въ Двину рѣчку Санниковскую грань положили есмя и князю Федору Ивановичу увязали, потуль ему тое земли смотрѣти и грани, и держати зъ выжъ—мянованными людьми.—А послѣ съ того дѣла и справы въ семь же выжъ писаннымъ мѣсецѣ Октобрѣ двадцатого дня, подлугъ приказанья господарского, ограничили есмя земли князя Федора Ивановича Глинского Амбросовскую у Витебскомъ повѣтѣ, надъ озеромъ Будовестомъ, зъ поменными людьми вверху описанными, Завойцами и старыми знаки рубежами, у Гомоници писанными, и людьми заводными, обокъ земли Амбросовское. Съ петы Непоротовское грань на-

чинается отъ озера Будовеста, ручьемъ Теклою, въ Погорѣльскій мохъ, а зъ Погорѣльского мху во три озерка, одтуль въ ручей Дубенецъ, Волосинное Купелища, а зъ Дубенца и Куплища тяней въ мохъ Амбросовскій Чистикомъ, зъ Чистика полѣве въ между подъ Могильники Амбросовскіе земли на гору рубежами натесами въ Копнище на дорожѣ Великой сугранное, а съ Копнища рубежами суходоломъ въ ручей Дятловъ лугомъ, да въ Студеницу рѣчку, тою рѣчкою Водеточю, ольсами и болотами да въ Дворскій мохъ сугранный Амбросовичомъ, Тепиловичомъ и Митковичомъ, зъ того мху зъ Митковичами грань Водеточю лугомъ, да въ Крушиновій мохъ къ ручью рубежному до земли Улазовское, отъ ручья рубежного мхомъ Крушиновымъ зъ Уласовичами подала се граница Амбросовчаномъ въ лѣво, да въ Ясень, на устью у мху стоячій зъ рубежами, зъ Ясеня и мху Крушиновского Водеточю, мхами, мшаринами, болотами, ольсами тяней въ рѣчку Ольсоватку, што течеть зъ великого Чистика Амбросовского рубежами и Суходоломъ въ Дубовецъ, да въ мошокъ Вѣлый Высокій до долгой ямы, съ того мху рубежами въ Скриплеватку до земли границы Городеенское и тамъ се скончила зъ Улазовичами Амбросовляномъ граница по старымъ рубежомъ. А съ Скриплеватки пошла грань подлугъ стары въ ручей Врезгунъ, тяней тымъ же ручьемъ въ озеро Сосно старая граница, а зъ озера по мху да черезъ дорогу подлѣ Кургановъ Амбросовскихъ у рѣчку Будовестицу. А зъ Будовестовъ отъ земли Городеенское рѣчкою Будовестицою грань Амбросовская идетъ у озеро Будовесто въ Старое езище, а въ томъ озерѣ Будовести Амбросовляномъ только скрыгою, да моченья пеньки вольно, по старому обычаю, водле ихъ права. То есмя за приказаньемъ господарскимъ въ земли Амбросовское положили грань при всихъ.

верху менованыхъ людей постороннихъ и заводныхъ. А такъ того усего князю Федору Ивановичу Глинскому смотрѣти, уживати, подлугъ данины господарское и яко се здавна тые сельца въ тыхъ границахъ мѣли. На што для лѣпшого вѣры въ пришлые вѣки мы высланники господарскіе, я Иванъ Юрьевичъ Зеславскій—намѣстникъ Витебскій, а я Тиша Ивановичъ Быковскій—дворянинъ господарскій, увезавши въ тые сельца и люди пустовскіе князя Федора Ивановича Глинского и ограничивши, дали есмы ему сесь нашъ увязчій и граничный листъ подъ нашими печатями. Писанъ у Амбросовичахъ, подле Христова рождества тысяча пятьсотъ осьмого, мѣсеца Октября дватцать четвертого дня, индикта дванадцатого. У того листу увязчого высланниковъ господарскихъ печатей приложенныхъ двѣ.—Ажъ я князь Михайло Ивановичъ Глинскій, дворянинъ господарскій, подѣлилъ есмы братаничовъ моихъ—князя Федоровыхъ сыновъ, а князя Ивана, а князя Дмитрея, а князя Богдана Федоровичовъ Глинскихъ, отчину ихъ, а выслужного отца ихъ князя Федора Ивановича Глинского на господарѣ его милости щасное памяти королѣ Александру, великомъ князю Литовскомъ, имѣнми въ Полоцкомъ повѣтѣ и у Витебскимъ. А перодъ въ жеребеевымъ метаньи достало се князю Дмитрею у Витебскомъ повѣтѣ Санники зо всеми принадлежностями и людьми осѣлыми, ничого на другую часть невымовляя, во всихъ границахъ подлугъ высланниковъ господарскихъ; а напротивъ въ жеребеевымъ метанью достало князю Богдану въ Полоцкомъ повѣтѣ Духоровичи и Войнино зо всимъ навсе, зъ людьми осѣлыми и пустошами, ничого незоставуючи на другую часть, только въ части Санниковское у въ озерахъ Духоровскихъ вольное князю Дмитрію ловенье рыбъ и боброгонъ зъ княземъ Богданомъ въ Духоровцѣ и индеи пополамъ

и всякое надобье въ лѣсѣ Духоровскимъ, неводное и рыбачное князю Дмитрею вольно подлугъ звьклости, а напротивъ тыхъ частей братаничу моему князю Ивану подлугъ першого листовного дѣлу у Саймуловичахъ достало се двѣ части и вжо въ тые двѣ части Духоровскую и Санниковскую не надобе князю Ивану вступовати се. А подѣлилъ есмы въ Полоцкомъ повѣтѣ подлугъ ихъ любви братанковъ моихъ князя Ивана, а князя Дмитрея, а князя Богдана у въ Овдеевичахъ на три части, иножъ въ тыхъ же Овдеевичахъ въ жеребееву метанью достала се часть князю Ивану внизъ рѣки Двины; одъ Милковское грани положили есмы рубежъ зъ Двины рѣки, нижеи езища, напротивъ Санниковское и Милковское грани, противъ рову въ Великій Дубъ, што надъ болотомъ стоитъ; зъ дуба тяней въ Клепую березу, а подъ гору въ Розбитый камень, а зъ камня у Заспища Ватажникового; зъ Ватажниковое заспы тяней въ Мошокъ и у въ Сосну, а зъ Сосны черезъ гору у Крывуши на долину, а зъ Крывуши рубежами у Великій Мохъ Быстрейскій. А напротивъ тое части князю Дмитрею въ жеребеевомъ метанью достало се все селище Остовское за ручьемъ Светицою, у верхъ Двины, а зъ Светицы у верхъ идучи да въ Прокоповъ прудъ, а съ Прокопового пруда по Мху въ озеро Советое (sic). А князю Богдану достало се у въ Овдеевичахъ третья часть въ жеребеевымъ метанью въ серединѣ братанниковомъ нижеи ручья Светого, гдѣ гумно отца ихъ было, а лугъ имъ за озеромъ Светымъ подлугъ грани высланниковъ господарскихъ, по Старый рубежъ Животочное грани Стешиловляны по Горковскую, да по Быстрейскую грань, да въ ручей Вормолець и въ мохъ Бѣлый и по мхи всѣ Великіе зъ Быстрейны, имъ всимъ тремъ княземъ Цотовые, а прудъ отцу ихъ на Светицы сумежной, имъ всимъ

его правити и заспу коли надобе сыпати, а у озерѣ Светомѣ всимъ за одно, а князю Ивану и князю Дмитрею зъ частей своихъ Овдеевскихъ и Духоровскихъ озерахъ вольно ловить и боброганы въ Цотовѣ, въ Духоровичахъ и въ лѣсѣ надобе неводное и рыбацкое вольное. А князю Ивану люди у въ Овдеевичахъ достали се: Степашко а Микула Лукьяновичи, Антипъ, Остапко Гермолины, а Ивашко Болдура, а Телешко Ивахимъ зъ братомъ Семенкомъ и зъ дѣтьми ихъ и инные люди захожіе въ его части; а князю Дмитрею достало се людей у въ Овдеевичахъ Богдановыхъ сыновъ два: Сергѣйко и Остапко, а Демидовыхъ Толубея сынъ Есько и Федько, а прихожіи чоловікъ Веремейко. Тыхъ людей кождый на свою часть повести мають уборзде супокойне мѣшкать, а хоромы отца ихъ при князю Дмитрею, а гумно при князю Богданѣ, а князю Ивану мають за хоромы, за увесь дворъ дати обадва копѣ дватцать Литовскихъ, а грани имъ смотрѣти всимъ у любви одъ обополныхъ людей и странныхъ сусѣдей. А подѣлилъ есьмо отчизну ихъ у Витебскомъ повѣтѣ надъ озеромъ Будовестомъ Амбросовичи: ино въ жеребеевомъ метанью князю Ивану достало се у Амбросовичахъ все Запрудье, гдѣ Мелешко и Захарко Дзятлы живутъ, по земли и границу Стешиловляны, по Копище на дорожѣ, по Дворскій мохъ и Крушиновъ мохъ, до Улазовское границы и по Расячье мхи, ольсами въ мохъ Чистикъ подъ Пруднице, то князю Ивану все Запрудье въ жеребьевымъ метанью тые двѣ службы Никипоровичизна и Азаркина, а надъ озеромъ Будовестомъ достало се ему чоловікъ одинъ Миклашъ зъ дѣтьми и зо всею землею, а мурокъ имъ пополамъ. А князю Дмитрею достало се въ жеребеевомъ метанью дворище отца ихъ Подсадье и вся селидба зъ садомъ и землями до границы Городенское; а князю Богдану тутъ же

надъ озеромъ надъ Ровомъ къ Непоротовской грани все Прилучье и Примочье и коло озерокъ по Дуновець ручей, по прудище и мохъ Чистикъ, да по мошокъ и по ровъ Великій, къ Будовесту озеру. А князю Дмитрею люди въ Омбросовичахъ достали се, што подъ дворець живутъ: Савка и Микита Гермаловичи, а Шенки два: Лукашъ, Ивашко, а Степанъ и Салижичи Ивашко а Андрей Семеновичи, Никипоръ а Сава Мошникъ и инные захожіе люди, Степанъ; а князю Богдану на его дѣлицу выняло се у Амбросовичахъ люди Федора Стопца дѣти и внуки Алексѣйко и Миколай Гермаловичи и инные одъ земли и грани Непоротовское Микита и Андрей Селивововы, прибылые жильцы, а инные люди. Межи ими держати супокойне въ любви братней, а прудъ имъ всимъ въ Цотове и всимъ его править, а заспу сыпати, а придетъ ли на нихъ какое дѣло и тяжба, всимъ за одно и служба господарская всимъ по томужъ, а служити имъ всимъ въ любви, а о Смоленскіе имѣнья имъ всимъ печаловать у господаря его милости. И держати имъ тотъ листъ у вѣки и хто его покривитъ и порушитъ еъ чомъ кольвекъ и тотъ дастъ господарю королю и великому князю Литовскому сто рублей, а сторонѣ укривжонной другую сто рублей. А пришлобъ имъ которому объ тое нездержанье сего дѣла тегати се, тогда князи Глинскіе другіе мають ихъ о тое судить, и виновного казнить, а послѣ того пришлобы въ дальній судъ, то уже господарю его милости судити и сего дѣлу нездержающого подлугъ тое заруки карати, а предъ же и послѣ того люди сего дѣлу имъ у вѣки ненарушнне вѣгле держати имъ самимъ и дѣтемъ ихъ и щадкомъ всимъ, а ни коли большъ одинъ другого нечепати, не обидити. А што князь Иванъ побилъ князя Богдана, а служебника князя Дмитрея—Степана Ясковича, и о тое позывали князя Ивана пе-

редь пана воеводу, тое вжо имъ покинути
будеть, и тое я межн ими усмирилъ и князь
Иванъ за тое ихъ переедналъ и того служеб-
ника навезалъ, а послѣ того недратисе. А
церкви своее имъ у Санникахъ и священника,
о чомъ ему жити, неоскудѣти подлугъ слова
в тестаменту отца ихъ, а вѣры и присеги
слова своего на вси потомные вѣки не одсту-
пити. Аминь. Я тогды Михайло Ивановичъ
Глинскій, маючи при собѣ пана Юрья Ивано-
вича Ворону, а пана Яцка Богдановича Быст-
рейского, а князя Михайла Семеновича Глин-
ского, до сего роздѣлу межн братанчовъ мо-
ихъ ужитыхъ, зъ ними подѣливши по ихъ
власной любви, сесь мой дѣльчій листъ межн
ихъ далъ, подъ моею печатью, а при томъ
они свои печати приложили; што они учинили
и печати свои приложити, рачили къ сему
листу дѣльчому. Писанъ у Амбросовичахъ, подъ
лѣто воплощенія Христова тысяча пятьсотъ
тритцать четвертого, индикта осьмого, януаря
двадцатого дня. У того листу печатей прило-
жонныхъ семь, а подписъ руки подписано теми
слова. Писалъ дьякъ Городенскій Борисъ Оль-
феровичъ. — Самъ Александръ, Божьею милостью
великій князь Литовскій, Рускій, Жмойдскій и
инныхъ. Намѣстнику Смоленскому пану Юрью
Глѣбовичу. Што перво писалъ ты до насъ
за княземъ Иваномъ Семеновичемъ Глинскимъ,
штожъ отчизна его вся къ Москвѣ отошла
и не маеть се на чомъ поживити самъ зъ
дѣтьми своими, и пишешь къ намъ, абысьмо
дали ему сельцо у Смоленскомъ повѣтѣ, у Де-
менской волости, на име Снопотець, ино мы
его сельцомъ пожаловали, нехай онъ тое сельцо
Снопотець держитъ со всимъ по тому, какъ
держалъ Григорей Мишковичъ; а дали есьмо
ему тое сельцо до нашего лѣпшого осмот-
рѣнья дотуля, поки его отчизну очистимъ, а
увезати казали есьмо его въ тое сельцо дво-
ранину нашему Василью Сапѣзѣ. Писанъ въ

Городнѣ, Февраля шестнастого дня. У того
листу печать господарская одна. Одъ Юрья
Глѣбовича—намѣстника Смоленского приваз-
чику Снопотккому и всимъ мужомъ. Такожъ
тими разы господаръ его милость князь ве-
ликій Александръ далъ волотку Снопотскую
князю Ивану Семеновичу Глинскому со всимъ
по тому, какъ держалъ Грегорій Мишковичъ
и вы бы его были послушни во всемъ, и ка-
залъ господаръ его милость увезати въ тую
волотку Василю Сапѣжичу. Писанъ въ Смо-
ленску, Марца пятого дня. У того листу пана
Глѣбовича печать одна:

Александръ Божьею милостью, великій князь
Литовскій, Рускій, Жмойдскій и инныхъ. На-
мѣстнику Смоленскому, пану Станиславу Пет-
ровичу. Билъ намъ чоломъ князь Иванъ Глин-
скій, просилъ у насъ сельца у Смоленскомъ
повѣтѣ у Молоховской волости, на име Шил-
ковичъ, и мы ему тое сельцо Шилковичи зъ
людьми дали (есьмо), и ты бы ему въ то уве-
занье далъ. Писанъ у Вильни, Марца четвертого
дня, индикта четвертого.

Одъ Станислава Петровича—маршалка го-
сподаря нашего великого князя Александра,
намѣстника Смоленского, ко всимъ мужомъ
Шильковцомъ. Здѣсе передъ нами князь Иванъ
Глинскій покладалъ листъ господарскій, што
ему господаръ его милость далъ васъ въ жа-
лованье и вы бы его во всемъ были послушни.
Писанъ у Смоленску, Мая одинатцотого дня,
индикта четвертого.

Александръ Божьею милостью великій князь
Литовскій, Жмойдскій и инныхъ. Намѣстнику
Смоленскому, пану Петровичу Станиславу.
Што перво сего дали есьмо князю Ивану
Семеновичу Глинскому сельцо на Молохвѣ, на
име Шильковичъ, и тые Шильковичи почали
были намъ се на него жаловати и потомъ
дей запѣняли се ему служити зъ того сельца;
ино будетъ ли, такъ какъ намъ повѣдано, и они

нехай князю Ивану служить подлугъ першое наше данины и ты бы се въ нихъ неуступоваль. Писанъ у Меречу, Аугуста шостого дня. У того листу господарского печать одна, а подпись тыми словы: князь Михайло Глинскій маршалоеъ дворный.

Александръ Божьею милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, Жмойдскій и иныхъ. Намѣстнику нашему Рошскому и Оболецкому, князю Федору Ивановичу Заславскому. Билъ намъ чоломъ дворянинъ нашъ князь Михайло Ивановичъ Глинскій и просилъ насъ въ Рошскомъ повѣтъ двоухъ селець, на име Занкова а Порцихина, а тотъ дей Занко а Порциха побѣгли къ Москвѣ за своимъ господаремъ, за княземъ Семетычомъ и тые сельца покинули, и коли они побѣгли къ Москвѣ, а тые сельца свои покинувши, и мы ему тые сельца дали зо всеми людьми и зовсими ихъ уходы и приходы, зо всемъ зъ тымъ, што здавна къ тымъ сельцамъ прислухало и какъ тотъ Зенько и Порциха сами держали; а увезать его въ тые сельца послали есмы дворянина нашего Сестренца. Писанъ у Вильни, Новембра шеснадцатого, индикта шостого. У того листу печать господарская.

Александръ, Божьею милостью король Польскій, великій князь Литовскій, Рускій, княже Прусское, Жмойдское и иныхъ. Намѣстнику Рошскому и Оболецкому, князю Федору Ивановичу Заславскому, а не будетъ его самого, ино его намѣстникомъ Рошскому и Оболецкому. Што есмы подавали сельца бояромъ Смоленскимъ Ивашку Свирыдонову, а князю Михайлу Ивановичу Глинскому, а Матвею Сестренцу, а боярину Витебскому Ильи Моститичу въ Рошскомъ повѣтъ, ино што будешъ ты самъ, або намѣстникъ твой, а любо иные, хто побрала зъ тыхъ селець домовыхъ статковъ и жить и иныхъ речей, тобы еси все zase имъ поодаваль и намѣстникомъ своимъ

и тежъ иннымъ людямъ, которые будутъ отобрали безъ наше воли, велѣлъ zase то отдавати конечно, а иначе абы еси неучинилъ, абы намъ о томъ не жаловали. Писанъ у Вильни, Новембра осмнадцатого дня. У того листу печать господарская.

Александръ, Божьею милостью великій князь Литовскій, Рускій, Жмойдскій и иныхъ. Намѣстнику Смоленскому пану Станиславу Петровичу. Билъ намъ чоломъ князь Иванъ Глинскій и просилъ насъ дворца въ мѣстѣ Смоленскомъ, за Днѣпромъ, близко церкви светого Ильи, князя Семена Володимеровича Бѣльскаго и мы ему тотъ дворець за Днѣпромъ князя Семеновъ дали. Писанъ у Городку, Септембра первого дня, индикта четвертого. У того листу печать господарская, а подпись не звать.

Я Станиславъ Петровичъ, маршалокъ господаря нашего великаго князя, намѣстникъ Смоленски. Здѣсе передъ нами покладалъ листъ господарскій великаго князя князь Иванъ Глинскій и што его господаръ его милость пожаловаль дворець въ мѣстѣ Смоленскомъ, за Днѣпромъ, близко светого Ильи князя Семеновскаго Володимеровича Бѣльскаго, и мы подлугъ листу господарского въ той дворець дали есмы ему увезанье. Писанъ у Смоленску, Новембра пятого дня.

Я Юрей Андревичъ, намѣстникъ Смоленскій. Говорилъ намъ князь Иванъ Семеновичъ Глинскій и просилъ насъ мѣста пустовскаго, на име Волкова, за Днѣпромъ близко его двора въ мѣстѣ Смоленскимъ, и мы ему тое мѣсто дали, маеть онъ тое мѣсто держати совсимъ тымъ, што здавна къ тому слушало. Писанъ у Смоленску, Октобра двадцать пятого дня и печать у того листу одна.

Я смиренный Мисаилъ—епископъ Смоленскій далъ есмы сесь мой листъ сыну нашему князю Ивану Семеновичу Глинскому, благо-

словилъ есьми его церковь Божую поставити нанове у его имѣнью у Вязичнѣ. А на то есьми ему сесь нашъ листъ даль; штожь тому его попу, который коли будетъ служить у тое светое церкви, ненадобе некоторыхъ нашихъ доходовъ давать на митрополитовъ приѣздъ, ани королевъ, ани пакъ нашего объѣзда, развѣ ему давати зъ году на годъ куницу шерстью на изборъ, а большъ того ему ничего не знати, занеже на томъ тая светая церковь сооружена есть. А потомъ который братъ нашъ будетъ епископомъ у Смоленску, а усхочетъ ли тые рушити, а тая церковь Божья оскудѣть, то на него души узыщется. А такожь и десятнику нашему къ тому попу не уѣзджати и пошлннъ своихъ не брати, ани судити его нашимъ десятникомъ, ани намѣстникомъ нашимъ его не судити. Придетъ на него которое дѣло, ино самому того священника судить и правляти у духовныхъ дѣлахъ, послушество ему къ намъ мѣти. Данъ у Торещѣхъ, Февраля деветнатцатого дня, индикта четырнадцатого. У того листу епископа Смоленского печать одна..

Я Иосифъ, епископъ Смоленскій. Просилъ насъ у нашего смиренія князь Иванъ Семеновичъ Глинскій, што братъ нашъ небощикъ владыко Мисаилъ дозволилъ ему церковь поставити нанове у его имѣнью у Вязичнѣ, абыхмо благословили тую церковь поставити и пошлнны нашей отпустили тому попу, который будетъ въ той церкви служить; и мы на его прозьбу

учинили, благословили есьмо тую церковь осветити и пошлннъ нашихъ отпустили есьмо ему, митрополвичей и нашъ объѣздъ и десятникомъ нашимъ къ ему не въѣзджати, несудити его. Которое дѣло до него пригодитисе, ино намъ самимъ его судити, а князь Иванъ маеть къ той церкви приписати сельцо свое Шепеловское, о чомъ тому священнику жить. И на то дали есьмо сесь нашъ листъ зъ нашою печатью. Писанъ у Смоленску, Юля семнадцатого дня, индикта тринадцатого.

Тогда князь Богданъ Глинскій, положивши передъ нами тые всѣ листы, которые, повѣдилъ, послѣ вынятыя замку Полоцкого черезъ неприятеля князя Московского остави при немъ, а инные въ замку Полоцкомъ неприятель побралъ, а про старость тыхъ листовъ, не одному ему належныхъ, и просилъ, абы до книгъ земскихъ Витебскихъ были вписаны, зъ которыхъ онъ собѣ взялъ выписъ подъ нашими печатями судейскими и зъ подписаньемъ рукъ нашихъ письмомъ рускимъ. Писанъ въ Витебску. U tego ekstraktu penes loci sigillorum podpisu takъ copiatim w te słowa: Иванъ Богушевичъ Ромейко — судья земскій Витебскій, рука власная; Василей Грегоровичъ Гурько — подсудокъ земскій Витебскій, рука власная; Василей Богдановичъ — писарь земскій Витебскій. Ktora to copia ekstraktu, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona, iest do xiąg głównychъ trybunalnychъ sprawъ wieczystychъ przyięta у wpisana.

1528 г. Мая 1-го дня.

Изъ книги № 130, за 1762 г., л. 1001.

6. Списокъ дворянъ земли Волынской, съ показаніемъ сколько каждый изъ нихъ обязанъ былъ ставить во время войны вооруженныхъ конныхъ ратниковъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Augusta siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtorym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Marcin Supiński—rotmistrz powiatu Oszmiańskiego, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu przy ekstrakcie popisu ziemi Wołyńskiej, z metryk wielkiego xięstwa Litewskiego wydanym, alias przy samym oryginalu ad acta podał ekstrakt ziemski woiewodztwa Połockiego z ekstraktu popisu ziemi Wołyńskiej, wiele kto z obywatelów wielkiego xięstwa Litewskiego na obronę rzeczy-pospolitey ku służbie ziemskiej koni stawić miał, za nayiaśniejszego świętey pamięci króla imci Zygmunta pierwszego uczynionego, ex post za nayiaśniejszego króla imci Władysława czwartego z metryk wielkiego xięstwa Litewskiego wydanego, w ziemstwie Połockim aktykowanego, ac ex iisdem actis wydany, in rem et partem różnych iaśnie wielmożnych ichmościów, a praecipue ichmościów panow Onoszkow ad praesens służący y należący, który, podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony ekstrakt ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiowski w xięgi de verbo ad verbum wpisać rosказaliśmy, którego tenor.

sequitur estque talis: *Wypis* z xiąg ziemskich spraw wieczystych woiewodztwa Połockiego, roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego ósmego, miesiąca Maia trzydziestego pierwszego dnia. Na rokach sądowych po Świętey Tróycy, porządkiem prawa pospolitego w roku wyż na dacie pisanym przypadłych y officiose w Połocku agitujących się, przed nami Troianem Hłaską—sędzią, Jozafatem Antonim Sielawą—podsędkiem, Bazylim Rypińskim—pisarzem, urzędnikami sądowemi ziemskimi woiewodztwa Połockiego, comparens personaliter patron imć pan Franciszek Czaplic, regestr popisu nayiaśniejszego króla imci Władysława czwartego, służący ichmościom panom Onoszkom y Jacynom, ad acta podał, a podawszy prosił nas urzędu, ażeby pomieniony regestr ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do akt xiąg ziemskich spraw wieczystych przyięty y wpisany, cujus tenor sequitur talis.

Владиславъ четвертый... Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому то вѣдати належить: прошени есмы были о выданье зъ книгъ канцелярии нашею большое великого князтва Литовского экстрактомъ попису земли Волынской, который въ ухвалѣ на соймѣ Виленскомъ року тысяча пятьсотъ двадцать осьмомъ, мѣсеца Мая первого дня, стороны обороны земское, колько хто зъ обывателей великого князтва Литовского ку службѣ земской коней ставити маеть, за светое памяти короля его милости Жигимонта першого учиненой, слово въ слово такъ есть описанный.

Попись земли Волынской. Князь Федоръ Михайловичъ Чорторыскій — староста Луцкій, маеть ставити тридцать три кони; княгиня Заславская и зъ сынами—двадцать девять коней; староста Володимирскій князь Андрей Александровичъ Сангушковичъ маеть ставити сорокъ два кони; подскарбій земскій панъ Богущъ Боговитиновичъ — четырнадцать коней; панъ Боговитинъ—семь коней; Иванъ Боговитиновичъ — петнадцать коней; князь Василий а князь Богданъ Романовичи Любецкїи—семь коней; князь Богданъ Любецкій особно маеть ставити зъ имѣнья, которое маеть по жонѣ, три кони; князь Василий Ковельскій—тридцать восемь коней; князь Вандрей Коширскій—сорокъ шесть коней; князь Федоръ Вишневскій, державца Пропойскій, дванадцать коней; князь Иванъ Вишневскій—державца Ейшипскій — четырнадцать коней; князь Александро Вишневскій—дванадцать коней; князь Федоръ Вишневскій—пять коней; князь Корецкій—пять коней; князь Василий Федоровичъ Четвертенскій—дванадцать коней; княгиня Корѣцкая—дванадцать коней; князь Иванъ Масальскій Корецкій—осмь коней; князь Богданъ Любецкій—пять коней; князь Василий Кропотка—два кони; князь Иванъ Григорьевичъ—конь; князь Григорей Галичинскій — конь; князь Иванъ Григорьевичъ—два кони; князь Солтанъ Сокольскій—три кони; князь Юрей Сокольскій — два кони; княгиня Александровая Буремская—два кони; панъ Яхно Козинскій—четыри кони; панъ Олехно а Тыхно Козинскїи—два кони; панъ Олехно Козинскій—три кони; панъ Михайло Свюнюскій—четыри кони; панъ Петръ Кирдеевичъ—три кони; пани Кирдеевая—конь; панъ Василий Чапличъ—десеть коней; князь Андрей Четвертенскій—четыри кони; князь Андрей Сокольскій—четыри кони; князь Василий Ве-

лецкій—конь; князь Буремскій — два кони; панъ Богданъ Готскій—три кони; панъ Федоръ Мышка—три кони; панъ Олехно Ласка—конь; панъ Ощовскій — пять коней; панъ Васько Беликовичъ—два кони; панъ Федоръ Сербиновичъ—четыри кони; панъ Василей Семашковичъ—десеть коней; панъ Федоръ Еловичъ—два кони; панъ Михайло Гулевичъ—три кони; панъ Иванъ Дчуса—четыри кони; панъ Федоръ Зайкурскій—четыри кони; панъ Гаврило Холуневскій—два кони; панъ Василей Готскій—семь коней; панъ Иванъ Хомяковичъ — два кони; панъ Петръ а Дадіанъ Чапличи—пять коней; панъ Иванъ Даниковичъ—три кони; панъ Михайло Десковичъ—три кони; панъ Михайло Пряжовскій и зъ шуриномъ—конь; панъ Богданъ—конь; пани Васьковая Промчейковая—два кони; Васько Поскїи зъ Горайномъ—конь; панъ Еско Есеницкій—конь; Петръ Кугровка—конь; Михайло Затурецкій—конь; панъ Сенько Потникъ—конь; панъ Федоръ Офремовичъ—два кони; Пашко Лусвишскій—конь; Ивашко Жабокрицкій—конь; Лосько Лосятинскій—конь; Богданъ Бѣлокриницкій—конь; Михно Лосятинскій—конь; Федоръ Андружскій—конь; Санко Андружскій—конь; Ивашко Крупецкій—конь; Грицко Береженскій, Грицко Збранниезъ—конь; Гальшка Железковая—конь; Сенько Порванецкій—конь; Зикгура—конь; Яцко Бѣлостоцкій—два кони; пани Ельцовая—конь; Коть—конь; Михно Смыковскій—конь; Федоръ Селецкій—конь; Красовскій—конь; панъ Ванько а Семень, а Романъ Бѣлостоцкій—два кони; панъ Кощина—конь; пани Горзенская—конь; Жукъ—конь; Андрей Зубовичъ—конь; Рогоженскій—два кони; Олизаровскій — конь; Пацко Книнскій — конь; Иванъ а Костя Волковьевичи—конь; Петръ Олехновичъ—конь; Семень а Романъ Цатычи—шесть коней; Евмахъ, Сенько, Левко Миц-

ковичи—конь; Хрс. Полунызевичъ — конь; Гневошъ Полунызевичъ—конь; Сенько Владыка—конь; панъ Андрей Зарецкій—конь; Богданъ Ледоготскій—конь; Андрей Юхновичъ Еловича съ отцемъ своимъ—два кони; панъ Гришко Промчейко—конь; Яцко Андрускій—конь; Денисъ Каледаховскій—конь; Васько Сійловскій—конь; Григорей Пугачевичъ—конь; Михайло Берестейскій — конь; панъ Андрей Холоневскій—конь; Сенько Окорскій—конь; Гаврило Броховичъ—конь; Ворона—конь; Олександро Пиропейскій—два кони; Немѣра Порванецкій — конь; Михно Зубовичъ—конь; панъ Иванъ Козинскій—два кони; панъ Хмарій Миловскій—конь; Андрей а Федоръ Вилгорскій—четыри кони; Сенько Воютинскій—конь; Матіасъ Сыропятовичъ—два кони; Матіасъ Зенковичъ—три кони; Олехно Гринковичъ—конь; панъ Василей Липевскій—три кони; Стецко Здовскій—два кони; Михайло Броховичъ—конь; панъ Лешницкій—три кони; Микита Чарковскій—конь; Федоръ—конь; Семень Петрикеевичъ—конь; Василей Петрикеевичъ—два кони; Ивашко Гуторъ—конь; Иванъ Верховскій—конь; Яцко Смоленскій зъ братомъ—три кони; Яковая Боруховская—конь; Яцко Прушкисъ—конь; Богушъ Павловичъ—два кони; Богушъ Несведцкій—конь; Костка Есиницкій—конь; пани Томковая Посяговецкая—три кони; Ивашко Гуляницкій — конь; Стецко Гуляницкій—конь; Андрей Коровай—конь; Грыцко Юшковичъ—конь; Федоръ Промчейковичъ—конь; панъ Василей Ярдецкій—два кони; панъ Русинъ—два кони; Дашко Еловичъ—два кони; Кмита Смиковскій—конь; Богданъ Костюшковичъ—конь; Ванько Коптевичъ—конь; Гнѣвошъ Яловицкій—пять кони; панъ Путошинскій — конь; Ярмошъ Гуляницкій—конь; бояринъ Гуляницкій, Яцко—самъ, Иванъ Волковый—самъ, Ломанъ Сыропятовичъ—конь; Лецко Баев-

скій—два кони; Василей Балковскій—два кони; Грицко а Иванъ Привередовскіе—конь; Ивашко Бобровичъ—конь; панъ Семень Козинскій—пять коней; Иванъ Кнегининскій—конь; панъ Михайло Бубновскій—два кони; панъ Михайло Кирдеевичъ—три кони; Грицко Баевскій—два кони; Гурко Омельскій—два кони; Барсановая Жоравницкая—три кони; Проконъ—два кони; Занко Чариковскій—конь; Пашко Оздовскій—конь; Ивашко Краснослецкій — конь; пани Войсецкая — конь; панъ Олехно Войницкій—конь; панъ Воржичовскій — конь; Янушъ Клизскій — конь; Яцко Гиравчицъ—самъ, Семень а Романъ Радошинскіи—конь; панъ Семень Бабинскій—семь коней; Дрозденскій—пять коней; Кошувскій—конь; Богдановы дѣти Друсины—четыри кони; Михно Якубовичъ—два кони; Ениная Марья—конь; Петръ Турчиновичъ—конь; Креньскій Владыка—конь; Лазарь Ясениницкій—конь; Грицко Томачевичъ—конь; пани Сеньковая Креевская—два кони; Богданъ Кудтуничъ—конь; Левъ Хвалеткевичъ—два кони; Василей Пугачевичъ—два кони; Степанъ Воропаевичъ—конь; Дахно Васильевичъ—три кони; Лопотко—конь; Миша—конь; князь Дользскій—два кони; Павлова Корытенская—конь; Волбасъ Скнерута—конь; Береженскій—конь; Занько Дедеркаль—конь; Сидоръ Дедеркаль—конь; Пашко Дедеркаль—конь; Устіянъ Серницкій—конь; Вохлоповскій—три кони; Янъ Котовскій—войтъ Лудкій—конь; Семень Бабинскій—два кони; Радошинскій—конь; Яцко Патрыкевичъ—конь; Грицко Сеютничъ—четыри кони; князи Вороницкіе—конь; Гнѣвошовы дѣти Ораньского—конь; панъ Михайло Святковичъ—четыри кони; Федоръ Гнѣвошевичъ—пять коней; Иваницкая Сенковая—конь; Андриясъ Янчинскій—конь; Олехно, Стасъ а Мацко Дегтевы—сами, Богушъ а Иванко Шельбовскій—конь; князь Иванъ

Роговицкій—два кони; Иванъ Яковичъ—
конь; князь Василей Роговицкій—конь; Ко-
пытовскій—конь; Щасный Семашковичъ—
конь; князь Федоръ Роговицкій—конь; Чува-
товъ—конь; Федоръ Оношковичъ—два кони;
Суморокъ—конь; Радовицкій—конь; Якимъ—
шесть коней; Грицко Янчинскій—два кони;
Ивашко Яковичъ—конь; Иваницкая Богу-
шова—конь; Мацко Ораньскій—самъ ку служ-
бѣ; Стадницкій—самъ отъ себе и отъ свѣсти
своее—конь; Ивашко Ключка—конь; панъ
Сенько Ляховскій—два кони; Мартинъ Пузов-
скій конь; Петръ а Богданъ Костюшковичи—
конь; панъ Загоровскій—пять коней; Якимъ
Вохновичъ—конь; Святоша—конь; Скипо-
ровъ—конь; Василей Яковичъ Здринси—чо-
тыри кони; Калишова—конь; Андрей Орань-
скій—конь; Орицкій—конь; Сирота Бобиц-
кій—конь; Богданъ Бобицкій—конь; Васько
Пузовскій—конь; Воходовскій—конь; Олехно
Бнягининскій—конь; князь Андрей Михайло-
вичъ Козѣка—пять коней; Ставецкій—конь;
Томко Станкевичъ—три кони; Яцко Лѣтны-
скій—конь; Томко Лисовскій—конь; Петрова
Радовицкая—конь; Клевецкая—конь; кнегиня
Иванова Курцова—осмь коней; Ивашко Бу-
ховичъ—конь; панъ Якубъ Монтовтовичъ—
четыри кони; панъ Боговитинъ—семь коней;
Богданъ Семашковичъ—три кони; князь Фе-
доръ Четвертеньскій—шесть коней; князь
Иванъ Козѣка—пять коней; панъ Сенько Ко-
товичъ—два кони; панъ Михайло Котовичъ—
два кони; панъ Левъ Котовичъ—два кони; панъ
Михайло Семашковичъ—девятъ коней; панъ Фе-
доръ Гулевичъ—четыри кони; Петръ Калусов-
скій—два кони; Тихно Бисель—два кони; панъ
Богданъ Хребтовичъ—три кони; Кмитова Дру-
синая—два кони; Мартинъ Пузовскій—конь;
князь Андрей Семеновичъ Збаражскій—чотыр-
надцать коней; Яцко Жабокрицкій—конь.

А такъ мы король на прозьбу сторо-
ны потребующое ласкаве призволивши, тотъ
попись, вышей достаточне выраженный, въ
сесь нашъ листъ въ року теперешнемъ
тысеча шестьсотъ тридцать пятомъ, мѣсеца
Декабра девятого дня вписавши, а на боль-
шую повагу печать нашу великого князтва
Литовского притиснуть розказали есмо. Пи-
санъ у Варшавѣ. U tego rejestru popisowe-
go przy pieczęci wielkiej wielkiego księstwa
Litewskiego, na czerwonej massie wyciśnionej,
podpisy rąk temi słowy: За справою освѣцо-
ного Альбрехта Станислава Радивила—кня-
жати на Олыцѣ и Несвижу, канцлера вели-
кого князтва Литовского, Пинского, Кннев-
ского, Ковельского, Тухольского старосты.
Францишекъ Долмать Исайковскій—секретарь
его королевской милости мр. А корректа: ско-
риковалъ Кимбаръ. Który to takowy registr
popisu, za podaniem onego przez wyż wyrażo-
nego patrona, iest do akt xiąg ziemskich spraw
wieczystych przyięty u wpisany. Z których y
ten wypis pod pieczęciami urzędowemi ziem-
skimi y z podpisem ręki pisarskiej imć panu
Kazimierzowi Onoszkowiczowi Jacynie iest wy-
dan. Pisan ut supra. U tego extractu ziem-
skiego Połockiego przy dwóch pieczęciach ziem-
skich wojewodztwa Połockiego, na białey massie
wyciśnionych, podpis ręki wielmożnego imć
pana pisarza, po niżej korrekta, a na ostat-
niey stronie konkordancya tymi wyraża się
tłowy: Bazyli Rypiński—ziemski wojewodztwa
Połockiego pisarz. Correxit Załęski; concordat
cum actis. Który takowy extract ziemski Po-
łocki extractu popisu ziemi Wołyńskiej z met-
ryk wielkiego księstwa Litewskiego wydanego,
za podaniem onego przez wyż wyrażonego
patrona do akt, iest do xiąg trybunału głów-
nego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wie-
czystych przyięty u wpisany.

15. . г., *) Юня 30 дня, инд. 2.

Изъ книги № 142, за 1769 г., л. 230.

7. Подтвердительная грамота короля Сигизмунда I-го Яцынѣ Оношковичу на купленную имъ землю Городище и сѣножати въ Криницахъ, въ Клецкомъ повѣтѣ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiętego, miesiąca Augusta siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z wojewodstw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiętym obranymi, comparendo personaliter u sądu trybunału głównego w. x. Lit. patron w. i. p. Ludwik Narwoysz— podczaszy Starodubowski, opowiadał, prezentował y ad acta podał ekstrakt autentyczny przywileiu confirmationis od najjaśniejszego króla imci Zygmunta pierwszego quondam i. p. Jacynie Onoszkowiczowi na ziemię, Horodyszcze nazwaną, u brata swego imć pana Iwana Onoszkowicza kupioną, w powiecie Kleckim leżącą, danego, expost za najjaśniejszego króla imci Władysława czwartego, w roku tysiąc sześćset trzydziestym piątym, Marca dwunastego dnia z metryk tegoż króla imci Zygmunta pierwszego ekstraktem wydanego et eodem anno, Julii trzydziestego dnia tenże ekstrakt przywileju confirmationis w trybunale głównym w. x. Lit. aktykowany, ad praesens in rem et partem tak imienia ichmość panów Onoszków, seu Onoszkowiczów, jako też imienia ichmość panów Jacynów Onoszkowiczów, czyli Onoszkiewiczów, jako sukcesorów pomienionych ichmość panów Iwana y Jacynu braci inter se rodzonych Onoszkowiczow y jako iednego nierozdzielnego imienia, domu, linii, familii y herbu z sobą będących służący

y należący; który podając do akt prosił nas sądu, ażeby toties pomieniony ekstrakt ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był doxiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych, na kadencyi Wileńskiej expedyowanych, przyjęty y wpisany; jakoż my sąd ony przyjowszy w xiegi wieczyste trybunalskie de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego sonancya, z ruskiego pisma na polskie przekładając, jest takowa.

Владиславъ четвертый, Божою милостью король польскій, великій князь Литовскій, Русскій, Прусскій, Жомойтскій, Мазовецкій, Ифлянтскій, Смоленскій, Сѣверскій, Черниговскій, а Шведскій, Кюдскій, Вандальскій дѣдичный король. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому то вѣдати належитъ, прошени есьмо были о выданье съ книгъ канцеляриі нашею большое великого князства Литовского sprawy привилею нижей выраженое, которая се въ книгахъ знашла за светобливое памяти короля его милости Жиегимонта першого, продка нашего, тыми словами: Жиегимонтъ зъ ласки Божое и далее... Чинимъ явно, хтобы похотѣль посмотреть, билъ намъ (чоломъ) бояринъ нашъ Ядына Оношковичъ и повѣдилъ передъ нами, штожь онъ дей купилъ у брата своего Ивана Оношковича землю Городище и сѣножати до тогожь Городища въ Криницахъ, въ повѣтѣ Клецкимъ, еще за отца нашего Казимера, короля его милости, безъ дозволенныхъ листовъ его милости, и листъ дей купчій на то въ себе мѣлъ, ино дей тотъ листъ въ него зги-

*) Въ царствованиі Сигизмунда I-го второй индиктъ былъ 1514; 1529 и 1544 гг.

нулъ въ тотъ часъ, какъ татарове домъ его забрали, а билъ намъ чоломъ, абыхмо то ему подтвердили листомъ нашимъ на вѣчность; и мы зъ ласки наше то учинили, тую куплю его подтверждаемъ симъ листомъ нашимъ вѣчно, ему самому и его женѣ и дѣтемъ ихъ; маеть онъ то держати водлугъ купли своее, а намъ службу земскую съ того служити. И на то дали есмы ему сесь нашъ листъ подъ нашу печатью. Писанъ у Вильни, Юня тридцатого дня, индиктъ второй. Пр. В. Под. Мир. К. дер. Бря. П. Ив. семъ соп.—А таеъ мы король, на просьбу стороны требующое ласкаве призоливши, тую справу вышъ выражоную въ семъ року тысяча шестьсотъ тридцать пятомъ, мѣсеца Марца дванадцатого дня въ сесь листъ нашъ вписать, а на большую вагу и певность тыхъ речей печать великого князтва Литовского притиснуть розказали есмы. Писанъ у Варшавѣ, панованья королевствъ нашихъ Польского и Шведского четвертого року. U tego autentycznego ekstraktu przywileju confirmationis, przy pieczęci wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego, na czerwonej massie wyciśnionej, podpis ręki i. o. xiążęcia imci Radziwiła—kanclerza wielkiego w. x. Lit., tudzież a latere konnotacya, a na dole przy teyże pieczęci podpis ręki w. i. p.

sekretarza i. k. mości u korrekta tymi wyrażaia się słowy: Альбрихтъ Станиславъ Радивиль—канцлеръ великого князтва Литовского, за справою яснесвѣдоного княжати Альбрихта Станислава Радивила, княжати на Олыцѣи Несвижу княжати, канцлера великого князтва Литовского, Кнѣвского, Пинского, Ковенского, Тухольского старосты, Велюнского, Давговского державцы; Францишекъ Долмать Исайковский—секретарь его королевской милости. Correctum. Ad haec u tezoż ekstraktu in margine suscepta aktykacyi trybunalskiej z podpisami rąk i. ww. i. pp. marszałka u pisarza trybunalskich in haec verba wyrażone: Року тысяча шестьсотъ тридцать пятого, мѣсеца Юля тридцатого дня тотъ привилей панъ Криштофъ Лосовскій до актъ подавъ. Gabryel Białozor—podkomorzy u deputat Upitski, stta Nowomłyński, jako marszałek mp. Янъ Коленда писарь. Który to takowy ekstrakt przywileju confirmationis, ruthenico idiomate pisany u na jedney stronie arkusza zakończony, ad praesens na polskie pismo przełożony, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych w Wilnie expedyowanych przyięty u wpisany.

1536 г. Мая 2-го дня.

Изъ книги № 22, за 1682 г., л. 249.

8. Привилегія короля Сигисмунда I-го стрѣльцу королевскаго Пунскаго двора Ивану Станилевичу на сѣнжати Краковскую съ лѣсомъ, на р. Першайкѣ, въ Пунской волости.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ второго, мѣсеца Мая девятого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теле-

решній тысяча шестьсотъ семьдесятъ второй обраными, постановившисе очевидно у суду, панъ Александеръ Естко оповѣдалъ, покладаль и ку актыкованью подалъ привилей зопшого съ сего свѣта святоблиное памети наяснѣйшого короля его милости Жикгимонта первого зопшлomu съ сего свѣта Яну Станилевичу на речъ въ немъ ниже помененую даный и належачій, просечи, абы тотъ привилей до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принять, актыкованъ, и уписанъ былъ, который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ, Вожою милостью король польскій, и проч. Былъ намъ чоломъ подданный нашъ стрѣлецъ двора нашего Пуньского Янъ Станилевичъ, съ братомъ своимъ Матѣемъ, и повѣдѣли передъ нами: што дей у въ отца ихъ Станела осмь сыновъ есть, а земля подъ ними невеликая, немѣли съ чого службы намъ служить и поживенья собѣ мѣти, а такъ князь Павелъ Алектъ Виленскій, маючи первой того дворъ нашъ Пуне въ себѣ у заставѣ, далъ ему съ братомъ сѣножать у Пуньской волости Краковскую, на рѣцѣ Першайцѣ противъ осочника Пуньского Антона, на особную службу, которую передъ тымъ отъ его милости держали люди Пуньскіе Наркгель Завилтовичъ съ братьею своею, а скатерникъ Андрей Тойпинъ, а Станиславъ Нарковичъ Занемонскій—приставъ Дякольскій, а подскарбиное земское пани Богушовое Боговитиновича человекъ Андрей Шляковичъ, и съ тое сѣножати они поклонъ владникомъ Пуньскимъ давали и врочища вси оное сѣножати, подъ которымъ мѣстцемъ мають они то держати, князь Павелъ Алектъ Виленскій у листѣ своемъ и тежъ онъ владникъ его милости Пуньскій Янъ Михновичъ у своемъ листѣ, якъ имъ то подалъ,

достаточно выписали со всимъ, якъ ся онаа сѣножать Краковская въ лѣсомъ, што къ ней прислухаеть, въ собѣ маеть, и велѣлъ ему оттуль службу стрѣлецкую намъ служить, або и службѣ земской коня ставити, самъ на войну ѣздити; на штожъ онъ листъ данину князя Павлову съ подписомъ руки его милости и листъ увязчій владника его Пуньского Яна Михновича передъ нами покладаль, и былъ намъ чоломъ, абыхмо при той данинѣ князя Павла Алекта Виленского ихъ заховали, и на то дали имъ нашъ листъ. Ино кгдажъ ихъ осмь сыновъ и земля отчизная подъ ними мала, а князь Павелъ бачечи ихъ ку службѣ нашей потребныхъ, далъ имъ тую сѣножать вышъ мененую съ лѣсомъ на особную службу. Мы огледавши листъ его милости, на чоломъ битые ихъ то вчинили, на то дали имъ сесь нашъ листъ: нехай они тую сѣножать Краковскую съ лѣсомъ и со всимъ, якъ ся она въ собѣ маеть, на особой службѣ держать въ тыхъ урочищахъ, якъ на листѣ князя Павломъ и владникомъ есть описано, до воли наше господарское, а съ того мають они службу стрѣлецкую намъ служить, а въ часъ потребный коня оттоль ставити и на службу земскую ѣздити, подле листу князя Павла Алекта Виленского. На што дали есьмо имъ сесь нашъ листъ. Писанъ у Вильни, подъ лѣта Вожого Нарожена тысяча пятьсотъ тридцать шостого, мѣсеца Мая второго дня, индикета девятого. У того привилею при печати его королевское милости подпись руки теми словами: Михайло—писарь. Который же тотъ привилей, за поданьемъ оного черезъ особу верху мененую до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ.

1547 г. Апрелья 1-го дня.

Изъ книги № 47, за 1702 г., л. 217.

9. Универсалъ короля Сигизмунда Августа князю Огинскому о приготовленіи въ походъ и приказъ, чтобы солдаты не чинили никакихъ притѣсненій Ново-Троцкимъ мѣщанамъ—церковнымъ огородникамъ.

Roku tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Decembra dwudziestego wtórego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny wtóry obranemi, stanowszy personaliter u sądu patron imię pan Samuel Koreywo—woyski, opowiadał y do akt podał uniwersał nayiaśnieyszego króla iego mości Zygmunta Augusta jaśnie wielmożnym ichmościom panom z Kozielska Ogińskim na rzecz w nim niżej wyrażoną służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, aby ten uniwersał był do xiąg głównego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany, iakoż ony przyiowski, a wpisując w xięgi, słowo do słowa tak się w sobie ma:

Зигмунтъ Августъ, милостию Вожею король польскій и проч. Тобѣ вельможному князю Федору зъ Козельска Огинскому—маршалку великого князства Литовского, каштеляну Виленскому, державцы Могилевскому, старостѣ Ганнскому. Ознаймуемъ твоей милости, ижъ тыхъ часовъ зъ нашихъ Прусъ, Сень маемы се рушити въ Литовскіе крае до столечного мѣста Виленского, посмотрити его розложенья, про то сказую вашности, абысь къ нашему прибытью ознаймилъ вельможному князю Павлу Ольшанскому, бискупу Виленскому, и брату его воеводѣ Троцкому, зъ ин-

ными панами, Григоримъ Пальчевскимъ—старостою Мецьбовскимъ и Оранскимъ, Иваномъ Горностаемъ, подскарбему земскому а пану Тышкевичу—державцы Радунскому и Бѣлицкому, Августину—войту Виленскому, щобъ до насъ для нѣкоторыхъ радъ зѣхали и спотыкати хотѣли, въ теперешнимъ року мѣсяца Мая петнадцатого дня выбралисе на границу Прускую, любо надъ рѣкою Дубисою насъ пождали, на которой и на инныхъ рѣкахъ и розныхъ переправахъ розказали есмы то имъ Андрею и Павлу Сапѣжинскому, абы они зъ росказу твоего по всихъ рѣкахъ розныхъ и на инныхъ небезпечныхъ переправахъ, звлаща на рѣцѣ Дубисѣ, мость безпечный зробити казали и кормъ всякій на певныхъ мейсцахъ для приѣзду нашего розложили. Тые твое служебники, которые первой сего листу намъ чоломъ били и жаловалисе на мѣщанъ Новотроицкихъ, ижъ мѣщане Новотроцкіе, намесникъ ихъ Климовичъ примушаеть и потягаеть городниковъ церковныхъ, тыхъ Сапѣжисковъ, абы до мѣста Троцкого серебщизны прикладали. Люде сіе вѣчистые, зъ вѣчистыхъ пляцовъ, которые никакого права ихъ не подлежатъ и подлегати своихъ пляцовъ церковныхъ не повинны будутъ, за особливимъ нашимъ листомъ приказанымъ, за которымъ твоя милость абысе у тое уступилъ и тамъ Сапѣжисковъ у кривду не давалъ и драбовъ нашихъ тамъ ставити не позволялъ,

которыхъ передъ собою посылаемъ зъ княземъ Брусемъ Корецькимъ, державцою городу Венцкогю, до мѣста Троцкогю, осмьсотъ есть у нихъ конныхъ приязанныхъ старшину, абы они зъ гроша своего справовалисе и ниякой кривды мѣсту не дѣлали, подь великимъ караньемъ, прикажите твоя милость имъ дѣло се. Въ Прусахъ у державы, названой Сену, мѣсаца Апрѣля первого дня, нарочения Сына

Божого тысяча пятьсотъ сорокъ сегого году. U tego uniwersału, przy pieczęci wielkiego księstwa Litewskiego, podpisy takowe: Sigismundus Augustus, rex; Валеріанъ — писарь. Który to uniwersał; za podaniem onego przez wyżey wyrażonego patrona, iest do xiąg głównych trybunału wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty u wpisany.

1548 г. Мая 27-го дня.

Изъ книги № 130, за 1762 г., л. 1005.

10. Подтвердительная грамота короля Сигисмунда Августа боярину Федору Оношковичу на покупное имѣние Ковпчу, въ Оршанскомъ „уѣздѣ.“

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Augusta siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim księstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym sześćdziesiąt wtórym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego księstwa Litewskiego patron imć pan Marcin Supiński—rotmistrz powiatu Oszmiańskiego opowiadał, prezentował y w sposób przenosu przy samymoryginale ad acta podał ekstrakt przywileiu confirmationis od nayiaśnieyszego króla imci Zygmunta Augusta, quondam imć panu Fiedorowi Onoszkowiczowi, na rzecz w nim intus wyrażoną danego, expost przed iaśnie wielmożnymi ichmość panami komisarzami w Wilnie produkowanego, deinde w grodzie powiatu Oszmiańskiego aktykowanego, ac ex iisdem actis wydany, adpraesens in rem et partem ichmościów panów Onoszków—successorów onego służący y należący, który

podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony ekstrakt ze wszelką w nim ingrossowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany, iakoż my sąd ony przyiwszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis. *Wypis* z xiąg grodzkich spraw wieczystych powiatu Oszmiańskiego roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego ósmego, miesiąca Nowembra dwudziestego siódmego dnia. Na urządzie jego królewskiej mości grodzkim Oszmiańskim, przede mną Tomaszem Lachowickim Czechowiczem—starostą Dziewieniskim, skarbnikiem y podstarościm sądowym powiatu Oszmiańskiego, stanowszy personaliter imć pan Józef Onosko, opowiadał y do akt podał przywilei od nayiaśnieyszego króla imci Zygmunta Augusta dany w Bogu zeszlęmu imć panu Theodorowi Onoszkowiczowi, a teraz służący y należący ichmość panom Jozefowi, Andrzeiowi y Anto-

ниему Оношком, браці родзonym, który upraszał, aby pomieniony przywilej ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg grodzkich Oszmiańskich spraw wieczystych przyięty у wpisany; iakoż ony przyiowski, а wpisując w akta de verbo ad verbum tak się w sobie ma, z ruskiego na polskie litery przekładaіąc у tłumacząc:

Жигмунтъ Августъ, Божою милостью король польскій и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, што пришовши передъ насъ господара и паны рады наши, при боку нашомъ засѣдаючіе, урожонный Федоръ Оношковичъ— бояринъ нашъ господарскій уѣзду Ошмянского, и повѣдилъ передъ нами, штожь онъ купилъ вѣчнымъ правомъ имѣньиче, называемое село Ковпча, зъ людьми осѣлыми, зъ ихъ будынками, огородами, полями, сѣножатями, рѣками, рѣчками, пуцями, за рѣкою Березиною лежащее, въ присудѣ Богушевскомъ, зъ двома остунами, зъ деревомъ борнымъ, пчолами и въ томъ селу вшылякими даньми грошовыми, пѣнежными и всякими ихъ повинностями, яко здавна тое село въ собѣ мѣло, такъ и теперъ маеть, яко стоить въ правѣ вѣчистымъ описано, въ границахъ давныхъ, обыходахъ, съ тымъ усимъ продалъ вѣчистымъ правомъ, которое тое право передъ нами покладаль и читаль, просечи насъ господара, абыхмо то водлугъ того права оному нашимъ подтвердили листомъ. Мы, господарь, ласкаве склонивши, а на его чолобитѣ то учинили, ему самому, его жонѣ, ихъ дѣтемъ вѣчне утвержаемъ и при моцы заховуемъ, вѣчными часы уживати, продати, замѣнити и куды хочечи тое имѣньиче обернути, яко онъ купилъ у боярина нашего Ивана Быковского— войского Минского, и яко стоить описано въ его листахъ купчихъ того села Ковпча, зъ людьми осѣлыми, въ томъ селѣ будучими, и зъ двома остунами, надъ рѣкою Березиною

будучими, купленые за чотыреста копъ грошей личбы Литовское, проданые на вѣчные часы, и зъ тыхъ кгрунтовъ, сѣножати, лѣсовъ вѣчне се зрели. Зачимъ и мы, господарь, стосуючысе до привилеевъ антецесоровъ нашихъ, вѣчными часы оному Федору Оношковичови подаемъ, увольнивши одъ всихъ подачокъ скарбовыхъ. А такъ мы, господарь, во всемъ утвержаемъ, а для лѣпшого вѣдома и твердости того письма нашего печать нашу притиснути казали и рукою нашою подписали. Писанъ у Вильни, подъ лѣты Божого Нароженья тысеца пятьсотъ сорокъ осьмого, мѣсеца Мая двадцать сегого дня, индыкта осьмого. У tego przywileiu, przy pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego, na czerwonej massie wyciśnionej, podpis ręki nayiaśnieyszego króla imci у imé pana marszałka temi słowy: Sigismundus Augustus rex; Горностаі маршалокъ и писарь. Ad haec на tymże przywileiu konnotacya у podpisy rąk iaśnie wielmożnych imé panów komissarzów są takowe: Roku tysiąc sześćset czterdziestego trzeciego, miesiąca Septembra siedymnastego dnia, w Wilnie przed nami komissarzami produkował, Piotr Parczewski—biskup Smoleński, Mikołaj z Ciechanowca Kiszka—podskarbi wielkiego xięstwa Litewskiego mp. Krzysztof Białożor—marszałek Upitski mp. Kazimierz Horodeński—podkomorzy Witebski mp. Który to takowy przywilej, за podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich Oszmiańskich spraw wieczystych przyięty у wpisany, z których у ten wypis pod pieczęcią urzędową у z podpisem ręki wielmożnego imé pana pisarza ichnościom panom Józefowi, Andrzejowi у Antoniemu Оношком iest wydan. Pisan w Miadziole. У tego ekstraktu pieczęć grodzka powiatu Oszmiańskiego, на біалей massie wyciśniona, poniżej korrekta, а на ostatniej stronie konnotacya his exprimuntur ver-

bis: correxit Talewicz mp. Est in actis. Który to takowy ekstrakt przywileiu confirmationis, z ruskiego na polskie pismo exponowanego, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patro-

na do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Wilnie expedyowanych, przyjęty u wpisany.

1555 г. Мая 3-го дня.

Изъ книги № 11, за 1671 г., л. 1133.

11. Привилегія королевы Боны данная Пинскому и Кобринскому старостѣ Станиславу Фальчевскому на имѣніе Сельце, или Селець.

Королева Бона, чтобы поощрить къ дальнѣйшей ревностной службѣ Пинскаго и Кобринскаго старосту; Фальчевскаго, дарить ему Селецкій дворъ съ волостью [и выдаетъ ему какъ настоящую

привилегію, такъ и другихъ двѣ латинскихъ привилегій отъ короля Сигизмунда стараго ей королевѣ Бонѣ на право владѣнія этимъ дворомъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Іюля семнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ семьдесятъ первый обранными, постановившисе очевисто у суду панъ Андрей Янкевичъ оповѣдалъ, покладалъ и до актъ подалъ экстрактъ, съ канцеляріи большое великого князства Литовского видимусъ свой, за светобливое памети короля его милости Владислава четвертого выданный, на речъ въ томъ экстрактѣ выражоную, его милости пану Томашу-Михалу Букрабѣ взглядомъ старшенства малженского, а паней малжонки его милости, ей милости пани Зофін Косиловнѣ Букрабиной, яко самой акторцѣ, взглядомъ маестности ее дѣдичное, праву земскому и военной службѣ належачое, въ трактѣ Селецкомъ, въ воеводствѣ Берестейскомъ ле-

жачое, названое Милашевщизна, въ чомъ насъ суду просечи, абы тотъ экстрактъ былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принять, актыкованъ и уписанъ; которій принявши, а уписуючи въ книги, слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Владиславъ четвертый, Божою милостью король польскій, и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому то вѣдати належитъ, ижъ прошоны есьмо были о выданье, съ книгъ канцеляріи наше большое великого князства Литовского ексірактомъ sprawy нижей выражоное, которая за светобливое памети королевы ее милости Боны такъ се въ собѣ маеть: Бона, Божою милостью. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ, кому будетъ потреба того вѣдати, або чтучи его слышати, нынѣшнимъ и напономнымъ людямъ будучимъ, штожъ которое имѣние Сельце, зъ дворомъ и волостями, за датою короля его милости пана а малжонка нашего светое памети, по небощнику ІІасномъ

Гримайль и по жонѣ его Зохвеи до сего часу держали есьмо и мѣсто тамъ осадили, а такъ маючи особливую бачность и взглядъ на службы старосты нашего Пинского, Кобринского, Клецкого, пана Станислава Фальчевского и малжонку его, панее Барбары Фальковны, которыми ся намъ одъ давныхъ часовъ заховали и теперъ заховываютъ, и впередъ хотечи ихъ ку службамъ нашимъ охотнѣйшими удѣлати, зъ ласки наше за ихъ чолобитьемъ дали есьмо и симъ листомъ нашимъ даемъ дворъ нашъ Сельце, зъ челядью невольною, зъ быдломъ, зъ мѣстечкомъ и зъ волостью, зъ людьми путными, тяглыми, зъ даньми ихъ медовыми и грошовыми, зъ дяклы, службами и всякими повинностями ихъ, зъ боры, зъ лѣсы, зъ лавы, зъ озеры, зъ рѣками и зъ рѣчками, зъ ставы, зъ млыны, зъ вымелки ихъ, зо всимъ панствомъ, властностью, яко се тое имѣнье Селецкое въ собѣ здавна маеть; только шляхту Селецкую, которая се правомъ земскимъ судить и земскую военную службу служить, и тежъ подданые костела и плебана Селецкого въ нашей и потомковъ нашихъ справѣ и владности заховываемъ. А и къ тому тежъ што которые люди и земли тогожъ имѣнья Селецкого дали есьмо зъ ласки наше Корнелю Карлу, въ тое ся они ни въ чемъ не мають вступовать и вжо отъ сего часу и даты сего листу нашего мають они тотъ дворъ Селець, зъ мѣстечкомъ, зъ людьми путными и волостными, и со всеми доходы ихъ и во всимъ навсе, яко тое имѣнье Селецкое въ собѣ се маеть, яко на тотъ часъ къ рукамъ нашимъ отъ его одержано есть, шляхту только и костельное подаванье вынявши, на себе и ку своему пожитку держати, и того уживати, со всимъ навсе, пожитки тамъ собѣ множити, яко найлѣпей розумѣючи, до живо-

товъ ихъ обѣюхъ, самага пана Станислава Фальчевскаго и жоны его панее Барбары Фальковны, якожъ и листы привилья два латинскіе, которые мѣли есьмо на тое имѣнье Селецкое отъ короля его милости, пана малжонка нашего светое памяти, тые листы дали есьмо до рукъ ихъ и для лѣпшого певности и свѣдома тыхъ всихъ речей дали есьмо тому старостѣ нашему Пинскому, Кобринскому, Клецкому и Городецкому, пану Станиславу Фальчевскому и женѣ его Барбарѣ Фальковнѣ сесь нашъ листъ зъ нашою печатью и съ подписомъ руки наше. Писанъ у Варшавѣ, подъ лѣто Божого нароженья тысеца пятьсотъ пятьдесятъ пятого, мѣсеца Мая третьего дня. А такъ мы король, на просьбу стороны потребующое ласкаве призволивши, тую справу выжей выражоную въ року теперешнимъ тысеца шестьсотъ тридцать девятомъ, мѣсеца Октобра двадцать четвертого дня въ сесь нашъ листъ вписать, а на большую повагу печати великого князства Литовского притиснуть розказали есьмо. Писанъ у Варшавѣ. У того экстракту видимусового печать большая великого князства Литовского, а при той печати подпись руки тыми словы: Альбрехтъ-Станиславъ Радивиль—канцлеръ великого князства Литовского, а руки подпись въ тые слова: Франтишекъ Долмать Усаковскій, секретарь ее королевское милости, и написъ таковый: За справою освѣдоного Альбрехта-Станислава Радивила, княжати на Олицѣ и Несвижу, канцлера великого князства Литовского, Пин., Кнед., Тухольского старосты, также коректа подписаная тыми словы: Скориг. Монтримовичъ. Который то экстрактъ, за поданьемъ оногo черезъ особу верху мененую, до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ есть принять, актыкованъ и уписанъ.

1560 г. Іюня . . .

Изъ книги № 4, за 1665 г., л. 1261.

12. Листъ короля Сигизмунда Августа, о нѣкоторыхъ боярахъ Кричевскаго повѣта и ихъ правахъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Іюля осмьнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земель и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятый обранными, постановившисе очевисто у суду панъ Янъ Вроблевскій подалъ до актъ листъ светое памяти наяснѣйшаго короля его милости Жикгимонта Августа, въ справѣ особъ нижей мененыхъ, до его милости пана Андрея Богдановича Шолухи, на ончасъ державцы Кричевскаго выданныхъ, просячи, абы тотъ листъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ активованъ и уписанъ былъ; который уписуючи у книги, што се зъ него вычитать могло, слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ Августъ, Божью милостью король польскій и проч. Державцѣ Кричевскому пану Андрею Богдановичу Шолусѣ. Приѣздили до насъ бояре наши Волчаскіе, Іосифъ а Романъ Ботвиневичи, Романъ Каша, съ братьею своею Жданомъ и Михаломъ Вацурами Косцюшквичи, а Митко а Богданъ и Дешко Сватковичи съ братьею ихъ Семеномъ а Матвѣемъ Попелями о томъ, ижъ што перво сего они за жалобою подданныхъ нашихъ всее волости Кричевское, съ розказанья нашего господарского на дворѣ нашомъ передъ врадными нашими дворными мѣли справу и люде ихъ боярскіе, которые они выслужили на продахъ нашихъ, тожъ на насъ господару, пос-

поль зъ ними повинни были на замку Кричевскомъ кликати, стеречи и подводы подъ войска и гонцы давати, и они, што предъ тымъ того не было выставили дванадцать свѣдковъ, то есть волостей Могилевскихъ шесть чоловѣковъ, зъ волости Мстиславской шесть чоловѣковъ, которые свѣдомы, а такъ мы на выслуханье того свѣдества отослали поставити свѣдковъ предъ тобою; ино ты выслухавши того свѣдества до насъ и всю тую справу на вырокъ нашъ господарскій отослалъ, и обоя сторона року отъ тебе зложового пильновали и на выписѣ съ книгъ твоихъ оказало се: же тые свѣдки передъ тобою незгодне своимъ свѣдествомъ были, и мы порозумѣвши тому, ижъ речъ не есть подданныхъ нашихъ, але земская и власна наша господарская, а ижъ тежъ на нѣкоторыхъ замцахъ Украинскихъ во всихъ тыхъ повинностей подданные боярскіе не выламуютъ се, которые отданы тыхъ же волостей, прото есьмо такъ постановили, што ся дотычетъ тыхъ вышей менованыхъ боярѣ, то есть Ботвиневъ, Кашъ, Костюшковъ, Волчаскихъ и Сватковичовъ, выслуги предковъ ихъ еще за Казимера короля и за Александра, то одложили есьмо на вывѣданье посланцовъ нашихъ, которые для постановенья пожитковъ скарбу нашего посланы тамъ будутъ, и не мають подданные наши ихъ люде давно выслужонныхъ ку повинности тыхъ примушати до вывѣданья одъ посланцовъ нашихъ. А кгда посланцы наши тамъ будутъ и окажетъ ли се то зъ вывѣданья ихъ, же люде оныхъ боярѣ

въ повинности передъ тѣмъ сполне зъ ними были, тогда и теперь посполъ зъ ними, поданными нашими, тую всю повинность ку замку нашему полнити мають, по первому. Нижли што се дотычетъ инныхъ всихъ бояръ, которые на выслузѣ сѣдять, за отца нашего и за насъ господаря, и хотяжъ бы и пустовщизны волостные выслужили и людьми осадили, таковыи вси люди ихъ той повинности замковой досыть чинить мають и тебѣ о томъ вѣдаючи, тѣмъ бояромъ нашимъ помененымъ зъ давности

утверженнымъ ни въ чемъ права не нарушать, яко вижеи листомъ нашимъ описано. Писанъ въ Вильнѣ лѣта отъ нароженья Божого тысяча пятьсотъ шестьдесятого, мѣсяца Юня. У того листу при печати подпись руки тѣми словы: Остафей—маршалокъ и писарь. Который же тотъ листъ, за подаваемъ оногo до актъ черезъ особу верху мененую, што могло зъ него вычитать, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписано.

1565 г. Декабря 1-го дня.

Изъ книги № 72, за 1722 г., л. 2046.

13. Привилегія короля Сигизмунда Августа королевскимъ дворянамъ Ивану, Григорію, Федору и Василию Семеновичамъ Тереховичамъ на право ловли рыбы въ Евейскомъ (нынѣ Евьевскомъ) озерѣ и въ Брожальскомъ прудѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego wtórego, miesiąca Augusta trzydziestego pierwszego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny dwudziesty wtóry obranemi, comparens personaliter u sądu patron imć pan Jan Kaczanowski—praesentował y do akt xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych podał kopiã authenticzną polskiemii literami z trybunalskiego Wileńskiego ekstraktu ruskiemii literami pisanego przywileiu najaiśnieyszego króla imci Zygmunta Augusta, na rzecz w nim wyrażoną zesłým ichmościom panom Janowi, Hrehoremu, Theodorowi y Bazylemu Terechowiczom danego, a teraz w Bogu

wielebnemu imci oycu Eufemiemi Własowiczowi—namiesnikowi y wszystkim ichmość oycom bazylianom Wileńskim Święto-Duskim y zakonnikom monastyru Jewieńskiego, także bractwu Wileńskiemu należącemu, prosząc, aby ta kopia do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięta y wpisana była. Jakoż my sąd przyiowski do xiąg wpisać rozkazaliśmy, którą wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma.

Выписъ съ книгъ головныхъ трибунальныхъ, у Вильни отправованныхъ. Лѣта одъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ двадцать сего, мѣсяца Юля пятого дня. Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князѣ Литовскомъ зъ воеводства, земь и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча

шестьсотъ двадцать семь обраными, поставившисе очевисто земениъ Трощкй и повѣту Лидскаго панъ Александеръ Пурминъ — оповѣдалъ и ку актыкованью покладалъ привилей святобливое памети короля его милости Жиггимунта Августа, належачй особамъ въ немъ помененымъ, который привилей передъ нами положивши, просилъ, абы до книгъ головныхъ трибунальныхъ былъ вписанъ. Мы судъ, того привилею оглядавши и читаного выслухавши, дали есмы его до книгъ вписати, и вписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Жиггимунтъ Аугустъ, Божею милостию король польскй, великй князь Литовскй и проч. и проч. Ознаймуемъ симъ нашимъ (листомъ) нинѣшнимъ и напотомъ будучимъ, кому будетъ потреба того вѣдати. Били намъ чоломъ дворане наши Иванъ, Григорей, Федоръ и Василй Семеновичи Тереховича о томъ, штоже дей завжды зъ стародавна зъ двора ихъ Вьевейскаго вступъ въ озеро наше Вьевейское, подъ тымъ дворомъ ихъ Вьевейскимъ лежащее, бывалъ и его такъ зъ неводомъ, подволокомъ, тригубицами, оборами и всякими инными приправами зимъ и лѣтъ и скрняя дей на рыбы въ томъ озерѣ въ Вьевейскомъ противъ двора ихъ и продковъ ихъ завжды бывала, которого дей вступу продкове ихъ и они сами ажъ до сего часу спокойне уживали; а къ тому дей до того имѣнья ихъ прудъ зъ млыномъ на рѣцѣ Брожолѣ есть, который прудъ ихъ заливою свой маеть ажъ подъ самое село нашего двора Брожольскаго Вилюнискаго, подъ самыя плоты огородовъ нашихъ Вилюнискыхъ подданныхъ, и николи дей въ томъ заливку перешкоды нѣкое не мѣвали и рыбъ подданые наши Вилюнискіе въ томъ заливку прудовомъ по самыи мостъ на рѣцѣ Брожолѣ, подъ селомъ ихъ на дорозѣ Трощкой, не ловили, а тѣми дей часы подданые наши села нашего Вьевейскаго, безъ вѣдома

для чого скрняя ихъ въ томъ озерѣ перевернули, а вступу и ловенья рыбъ въ озеро наше Вьевейское заборонили, а Вилунищане своевольне въ томъ заливку ихъ прудовомъ рыбъ собѣ ловити почали, почавши одъ того мосту, ажъ до островка, и били намъ челомъ, абыхмо ихъ при стародавномъ вступѣ въ томъ озерѣ Вьевейскомъ и въ томъ заливку прудовомъ zostавили, а ловенья рыбъ подданымъ нашимъ Вилунискимъ въ томъ заливку ихъ заборонили. Якоже и его милость панъ воевода Трощкй, гетманъ найвысшй великаго князтва Литовскаго — староста Мозырскй, державца Лидскй и Сумилскй, панъ Миколай Юрьевичъ Радивилъ, за ними насъ жедалъ, абыхмо ихъ при стародавномъ вступѣ въ томъ озерѣ Вьевейскомъ и при заливку ихъ стародавномъ пруда Брожольскаго заховали и листомъ нашимъ то имъ утвердили, повѣдаючи, иже его милость самъ то вѣдомъ, иже подданые наши селъ Вилунишкаго и Вьевейскаго упоромъ ихъ зъ вступу и до того озера Вьевя и заливку ихъ прудового вытискають и рыбу своевольне ловять. На што его милость слугъ своихъ высылалъ и тую вѣдомость одъ людей певныхъ взялъ, иже упоромъ своимъ, ничего до того не маючи, имъ перешкоду чинять, а предки дей ихъ того спокойне уживали и панъ дей Иванъ Андреевичъ — подскарбй дворный, спокойне того вступу въ озеро Вьевью и заливку прудового Брожольскаго завжды уживалъ. Ино мы, зъ ласки наше господарское, на жеданье и причину его милости пана воеводы Трощкого, такъ тежъ маючи у себе на бачности вѣрныя и пыльные послуги дворянъ нашихъ Тереховичовъ, и на то маючи взглядъ, абы ништо на власности своей не шкодовалъ, тотъ вступъ въ озеро наше Вьевейское зо всякимъ ловеньемъ рыбъ, неводомъ, подволокомъ, оборами, тригубицами и всякими инными припра-

вами, зимою и лѣтомъ, и вольное будованье скрыши въ томъ же озерѣ, такъ тежъ зали- вокъ пруда ихъ Брожольскаго, подь самыя плоты огородовъ подданныхъ нашихъ села на- шого Вилунискаго, имъ признавши, при Тере- ховичахъ, самихъ и при потомкахъ ихъ, дер- жачихъ того имѣнья Вьевейскаго, zostавуемъ, и имъ того вѣчными часы подтверждаемъ, а подданнымъ нашимъ Вьевеницкимъ и Вилу- нижскимъ и державцомъ Брожольскимъ того вступу въ озеро наше Вьевье и въ заливокъ пруда ихъ Брожольскаго, по самыя плоты огородовъ подданныхъ нашихъ Вилунискихъ, не боронили и не вступался, и рыбъ въ томъ заливку ихъ не ловили и езовъ не забивали ажъ по самыя мостъ на рѣцѣ Брожолѣ, подь селомъ ихъ на дорожѣ Троцкой, вѣчными часы. И на то дали есмы сесь нашъ листъ зъ на- шою печатью и зъ подписомъ руки нашей господарской. Писанъ у Вильни, лѣта Божого нароченья тысяча пятьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсеца Декабря первого дня. У того приви- ледю, на паргаминѣ писаного, печать великого князства Литовского притиснена одна, а под- писъ рукою тыми словы: Sigismundus Augu- stus Rex. Миколай Нарушевичъ—писарь, се- бретарь господарскій. Который тотъ привилей есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ впи- санъ, зъ которыхъ и сесь выписъ подь пе- чатью земскою воеводства Виленскаго ихъ милостямъ оцномъ законникомъ Виленскимъ череву Святого Духа есть выданъ. Писанъ

у Вильни. U tey kopii podpisy rąk tak iaśnie wielmożnego imć pana marszałka trybunal- skiego, iako u wielmożnych ichmościów panów deputatów tymi wyrażają się słowy: Zenowicz Stefan Stanisław—marszałek trybunalski. Jan Kolenda—pisarz ziemski Wileński. Alexander Hołownia—deputat Wileński. Jan Narbut— sędzia ziemski y deputat Lidzki. Józeph By- chowiec—deputat wojewodztwa Trockiego. Gno- iński Jan—deputat Grodzieński. Andrzej Kim- bar—deputat Brasławski. Umiastowski Mi- chał—podstoli y deputat Upitski. Jan Dziera- żyński—deputat Witebski. Władysław Kale- czycki—deputat Brzeski. Stefan Grodzieński— deputat Orszański. Jan Kunczewicz—podkomorzy y deputat Mozyrski. Skorygował Bryndza. Przy- pisek zaś jaśnie wielmożnego imć xiędza me- tropolity Kiiowskiego na tey kopii przywileiu króla imci Zygmunta Augusta takowy. Takową kopią, z dokumentów autentycznych w skarbcu zostających wypisaną, potrzebującym oycom bazylianom Wileńskim Świętego Ducha y Je- wieniskim dać rozkazawszy, dla dania wiary przy pieczęci podpisuję się. W Kiiowie, dnia siódmego Marca, anno tysiąc siedmsetnego ośmnastego. Joasaph Krokowski—metropolita Kiiowski y całeу Rusi, manu propria. Która to kopia przywileiu, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięta y wpisana.

1568 г. Апрелья 14-го дня.

Изъ книги № 168, за 1784 г., стр. 137.

14. Привилегія короля Сигисмунда Августа Жмудскому старостѣ Ивану Геронимовичу Ходкевичу на право пользованія по закладной Ковенскимъ замкомъ и землями къ нему принадлежащими.

Roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt czwartego, miesiąca Augusta szóstego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym obranemi y aktualnie w mieście iego król. mci zasiadającemi y sądzącemi, stawiając obecnie patron w. i. p. Adam Rupeyko—łowczy xięstwa Żmudzkiego, ekstrakt przywileju, w roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt czwartym z metryk kancelaryi Litewskiej wydany, na rzecz we szredzinie dostatecznie opisana, do akt podał, którego wyraz taki: Stanisław August, z Bożey łaski król Polski etc. Oznamujemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w xięgach metryk kancelaryi naszej wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego znajduie się przywiley, panu Janu Jaronimowiczu Chodkiewiczuz—starostie Żomojtskomu, na Kowno za nayiaśnieyszego predecessora, króla imci Polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Zygmunta Augusta, w roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt ósmym, miesiąca Apryla czternastego dnia dany, y suplikowano nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten przywiley z tychże ksiąg metryki kancelaryi naszej wielkiej w xięstwie Litewskim per extractum authentice wydać pozwolili, który słowo do słowa, z ruskiego wypisując, tak się w sobie ma. Жигимонтъ Августъ и проч. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ, што которое староство Ковенское, замокъ зъ мѣстомъ и зъ

волостію, къ нему прислухающею, перво сего zostawili есьмо маршалку нашому князю Ярославу Матеевичу у двоухъ тысячахъ копахъ грошей Литовское личбы, въ которой сумѣ малжонка князя Ярослава . . . . . *), по зейстью его зъ сего свѣта, тотъ замокъ зъ мѣстомъ, зъ волостію и теперь держитъ, а дворъ нашъ Румшишки зъ мѣстечкомъ и зъ волостію также обычаемъ заставнымъ есть заведенъ хоружому Ковенскому Яну Выдрѣ, а дворянину нашому Балтазару Раецкому у троухъ тысячахъ копахъ грошей также личбы Литовское; ино ми дозволили и симъ листомъ нашимъ дозволяемъ старостѣ Жомойтскому, маршалку земскому великого княства Литовского, администратору и гетману земли Лифлянтское, державцы Плотельскому и Тельшовскому пану Яну Яровимовичу Ходкевичу, замокъ Ковенскій зъ мѣстомъ и волостію къ нему прислухающею, у малжонки князя Ярославовы у двоухъ тысячахъ копахъ грошей, а дворъ Румшишки зъ мѣстечкомъ и зъ волостію, у Яна Выдры а въ Балтазара Раецкаго у троухъ тысячахъ копахъ грошей окупивши, держати, собѣ одъ тое суммы пети тысячей копъ грошей платовъ и доходовъ нашихъ тамошнихъ Ковенскихъ и Румшискихъ на каждый годъ, пока его милости тая сумма одъ насъ оддана будетъ, по петисотъ копъ грошей беручи, а остатокъ тыхъ платовъ до скарбу нашего отдаючи и

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

личбу чинечи, по тому, якъ перво князь Ярославъ и пани малжонка его зъ чиншовъ волости Ковенское по двѣстѣ копъ грошей, а Янъ Выдра и Балтазаръ Раецкій зъ платовъ Румшискихъ также на годъ по триста копъ грошей собѣ интересы одъ тыхъ пѣнезей бирали, остатокъ тыхъ пѣнезей до скарбу нашего давали и личбу чинили; видѣли гдыбыхмо розказали пану старостѣ тую сумму пять тысячи копъ грошей оддати, тогда его милость безъ року тую сумму приняти повиненъ будетъ и вжо по одданью тое суммы пѣнезей пяти тысячей копъ грошей, оное петисотъ копъ грошей его милость брата не маеть, одно тое староство Ковенское, замокъ зъ мѣстомъ и зъ волостію къ нему прислухаючою и дворъ нашъ Румшискій зъ мѣстечкомъ и волостію тамошнею одъ насъ до живота своего держати маеть, вси платы одтолъ приходячіе до скарбу нашего отдаючи и личбу чинечи, а на себе ку пожитку своему только доходы на врадъ тамошній водлугъ постановенья нашего беручи. И на то есмы пану старостѣ Жомойтскому дали сесъ нашъ листъ, рукою нашою господарскою подписавши, зъ нашою печатью. Писанъ въ Кнышинѣ, лѣта Божого нароженья тысяча пятьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Априля чотырнадцатого дня. Подписъ руки господарское. Мы tedy król, do pomienionej supliki łaskawie się skłoniwszy, zwyż wyrażony przywilej z xiąg przerzeczonych metryki kancellaryi naszej wielkiej w.

x. Lit. ekstraktem stronie potrzebujacej wydać y dla większej wagi pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w kancellaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego, dnia czwartego miesiąca Augusta, roku Pańskiego tysiąc siedmset osmdziesiąt czwartego, panowania naszego dwódziesiątego roku. U tego przywileju przy wyciśnionej pieczęci kancellaryi mniejszej wielkiego xięstwa Litewskiego podpisanie się i. w. podkanclerzego Litewskiego y metrykanta, oraz adnotacye na tym przywileju zapisane tymi wyrażaia się słowy: Joachim Chreptowicz—podkanclerzy wielkiego xięstwa Litewskiego. Za sprawą jaśnie wielmożnego imci pana Joachima na Szczorszach, Ziembinie y Wiszniewie hrabi Littawora Chreptowicza—podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego, sądownego Orszańskiego, Żosłańskiego etc. starosty. Felix Szubert—metrykant Litewski *mp.* Extrakt przywileju panu Яну Яронимовичу Ходкевичу, старостѣ Жомойтскому, на староство Ковенское, в року тysiącznym pięćsetnym sześćdziesiątym ósmym danego.

Który to ekstrakt przywileju, datą wyż wyrażoną z kancellaryi metryk wielkiego xięstwa Litewskiego wydany, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona wielmożnego imci pana Adama Rupeykę—łowczego xięstwa Żmudzkiego do akt, iest do xiąg trybunalnych głównych wielkiego xięstwa Litewskiego przyjęty y wpisany.

1569 г. Ноября 5-го дня.

Изъ книги № 165, за 1795—1797 г., л. 457.

15. Привилегія короля Сигисмунда Августа Борисовичамъ, дуннымъ землянамъ Слонимскаго повѣта, на право дворянства.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt siódmego, miesiąca Marca dwudziestego trzeciego dnia.

Przed aktami trybunalskiemi w imieniu y powadze Jego Imperatorskiej Mości, samowładnego wszech Rossyą, stawiając osobicie i. pp. Leon y Gabryel Borysowiczowie, bracia między sobą stryieczni, widymus przywileju króla Polskiego Zygmunta Augusta, z xiąg ziemskich woiewodztwa Nowogrodzkiego sobie wydany y służący, do akt podali, który со do słowa w też akta wpisując temi się wyraża słowy. *Widymus* z xiąg ziemskich woiewodztwa Nowogrodzkiego, roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt szóstego, miesiąca Oktobra dwudziestego szóstego dnia novi styli. Przed aktami ziemskimi woiewodztwa Nowogrodzkiego stawiając osobicie imć pan Jakub Borysowicz, pismo pod tytułem: przywiley, na pergaminie po Rusku pisany, przy kopii pòlskiey, imć panom Borysowiczom służące, ad acta podał, któregо treść takowa:

Жигмонтъ Августъ, зъ Божой милости король Польскій, Великій князь Литовскій и проч. Ознаймуемъ всимъ симъ листомъ нашимъ, нинѣйшнимъ и на потомъ будочого вѣку людямъ, кому о томъ вѣдать будетъ належало, поневажъ приѣхали до насъ господаря наше думные земляне повѣту Слонимскаго Ленець Ивановичъ, Марко Климовичъ, Василий Борисовичъ, Петръ Ходоровичъ, повѣдаючи, ижъ они зъ предковъ своихъ суть земляне, однакъ

за принушеньемъ по пригодѣ чиншъ давать мусять, що и въ регестрахъ нашихъ скарбовыхъ есть вписано; и били намъ чоломъ, абыхмо на выводъ шляхецтва имъ дали. За которымъ чолобитьемъ листъ до воеводы Виленского, канцлера великаго князства Литовского и Мозырского, на ончасъ будочого воеводы Троцкаго, гетмана найвышшого великаго князства Литовского, пана Миколая Юрия Радивиля листъ нашъ писати велѣли, абы его милость того выводу шляхецтва ихъ послухалъ у хоружого и землянь Слонимскихъ, если же они зъ предковъ своихъ земляне шляхта, одпыталъ и пильно достатечне вывѣданье коло того вывѣдалъ и намъ тую справу далъ на письмѣ; бо они покладали передъ нами выпись зъ книгъ пана воеводы Виленского, у которомъ описуетъ, ижъ его милость на ончасъ, яко гетманъ найвышшій, будучи въ войску нашимъ подъ Таурузомъ замкомъ, коло того оныть и вывѣданье чинити поручилъ хоружому нашому, на ончасъ дворному, а теперешнему судьи земскому войсковому Григору Roxожоку, хоружому Новгородскому Ивану Харитоновичу, хоружому Берестеньскому Бердею Криштовскому. *Вывѣданье шляхецтва ихъ:* Земляне наше повѣту Слонимскаго, люди добрые, шляхта, Миколай Станкевичъ Проствиловичъ а Богушъ Машковичъ Проствиловичъ теми словы зезнавали, ижъ предкове ихъ были Проствилы, а пять рожонные братья народу шляхецкаго зъ Проствила вышли, два

сыны Станько и Анисько, зъ Станька вышовъ сынъ Миколай, а зъ Миколая онъ сынъ его Богущъ, а тые Ленець Ивановичъ, Марко Климовичъ, Василій Борисовичъ и Петръ Ходоровичъ зъ Проствиловичовъ роженного брата Ивана пошли и суть стрыечные имъ братья. На той же часъ землянинъ нашъ панъ Войтѣховичъ Квинта зезнававъ, ижъ тые земьяне отцу его Войтѣху Квинтѣ кривная братья и одного зъ нимъ гербу, тогда зъ нимъ посполу службу земскую служивали. Такимъ обычаемъ и хоружій Слонимскій Михаль Соловской повѣдалъ, ижъ тые земьяне зъ родовъ его хоружихъ Слонимскихъ, такъ и за хорущества его посполу зъ иными земьяны повѣту Слонимского зъ шляхтою службу земскую военную служивали. На остатокъ тыхъ недавно минувыхъ часовъ, будучи намъ господарю у двору нашего, войсковый самъ панъ воевода Виленскій намъ справу давалъ, ижъ тежъ его милость потомъ не тылько зъ тыхъ же выжей помененныхъ земьянъ Проствиловичовъ, лечъ и зъ иными земьяны шляхтою, людьми добрыми, старожитными, коло того шляхецтва ихъ опытъ, достаточное вывѣданье чинилъ, зъ которого того опыту ясно се то передъ ними показало, ижъ они зъ родовъ своихъ суть шляхтою, тые земьяне. По таковымъ певнымъ достаточнымъ вывѣданью, одъ плаценья ими чиншу до скарбу нашего господарского земского вывольняемъ, во великомъ князтвѣ Литовскомъ права, свободы, вольности, тытулы, заволанье шляхецкое привлащаемъ, постерегаючи, бы вольности, права, свободъ шляхецкихъ овшемъ въ цѣлости вепорушеной захованье были, а до того и тыхъ выжей помененныхъ земьянъ нашихъ Слонимскихъ Ленеца Марка Климовича, Василя Борисовича, Петра Ходоровича и всихъ за таковымъ певнымъ доводомъ, достаточнымъ яснымъ выводомъ ихъ шляхецтва своего, зъ ласки нашей господарской, одъ

плаценья чиншу до скарбу нашего земского вывольнили и зверхностью нашей господарской при шляхецтвѣ ихъ zostawючи, даруемъ и даемъ имъ самимъ и потомкомъ ихъ права, свободы, вольности заровно ве спологъ зъ иною шляхтою и рыцерствомъ паньства нашего въ коронѣ Польской и въ великомъ князтвѣ Литовскомъ уживати и зъ нихъ же веселити мають вѣчными часы. При томъ старостѣ Слонимскому пану Григорію Воловичу и напотымъ будучимъ старостомъ нашимъ Слонимскимъ приказуемъ, абы есте о томъ вѣдаючи, зъ тыхъ земьянъ и потомковъ ихъ чиншу до скарбу нашего не правили и никакой трудности имъ въ томъ не задавали, але се къ нимъ и потомкомъ ихъ водлѣ того листу нашего господарского заховали вѣчными часы. И на тое далисьмы тымъ выжъ выражонимъ шляхтѣ, урожонимъ земьяномъ нашимъ повѣту Слонимского и сей листъ нашъ, подписавши власною рукою нашою господарскою, до которого сего привилею на твердость того печать привѣсити розказали есьмо. Писанъ у Люблинѣ, лѣта Божія отъ нароженья тысяча пятьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсяца Новембра пятого дня, панованья нашего 21^а. U tego piśma podpis króla ięgomości, przy zawieszoney na massie czerwoney pieczęci, oraz podpis sekretarza, iako teź suscepta aktykacyi na boku onego zapisana tak się wyrażaią: Sigismundus rex Poloniae. Bazyli Drewniński—iego królewskiej mości pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz, manu propria. Roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego, miesiąca Junii dziewiątego dnia, ten przywilej przez pana Stefana Doneyka na rokach do akt iest podany. Jan Kiersnowski—sędzia, Jan Korsak—podsek, Jerzy Protasowicz—pisarz m. p. Który przywilej, po podaniu onego przez osobę wyż rzeczoną do akt, iest do xiąg ziemskich spraw wieczystych woiewodztwa Nowogrodz-

kiego przyjęty y wpisany, z których y ten widymus w roku terazniejszym tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt siódmym, miesiąca Marca dziwiątego novi styli dnia pod pieczęcią urzędową ziemską woiwodztwa Nowogrodzkiego stronie potrzebującej iest wydan. U tego widymusu, na dwóch arkuszach pisanego, karmazynowym iedwabiem sposzytego, przy wyciśnioney urzędowej ziemskiej woiwodztwa Nowo-

grodzkiego pieczęci podpis regenta, ponizey adnotata tak się wyrażają: Zgodno z xięgami: Tadeusz Czczot—regent ziemski woiwodztwa Nowogrodzkiego. Widymus przywileiu Borysowiczom służącego. Który to takowy widymus przywileju, za podaniem onego przez wyż wyrażone osoby do akt, iest do xiąg trybunalskich przyjęty y wpisany.

1580 г. Декабря 8-го дня.

Изъ книги № 152, за 1776 г., л. 18—33.

16. Привилегія короля Стефана Баторія мѣстечку Липску на Магдебургское право, съ подтвержденіемъ оной послѣдующими королями.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Maja siedmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiwodztw y powiatów, w roku terazniejszym obranemi y aktualnie w mieście jego królewskiej mości Grodzieńskie, stanowszy osobiście u sądu patron wielmożny iego mość pan Krysztof Lichodziejewski—strażnik woiwodztwa Mińskiego, przywilej konfirmacyiny, od najjaśniejszego króla jego mości Polskiego Augusta trzeciego miastu Lipskowi, w ekonomii Grodzieńskiej będącemu, dany, służący y należący, opowiadał, prezentował y do akt podał, który podając, prosił nas sądu, aby wysz rzeczony przywilej konfirmacyiny ze wszelką w nim zawartą rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowski w xięgi trybunalskie wieczyste

de verbo ad verbum wpisać zleciliśmy, którego tenor sequitur talis.

August Trzeci, z Bożey łaski król Polski, wielki xiąże Litewski etc. Oznamuiemy tym listem confirmationis przywilejem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, na wieczne czasy pisany y danym, iż przez panów rad y urzędników przy boku naszym rezydujących przełożona nam iest płaczliwa suplika od sławetnych Franciszka Bartoszewicza—burmistrza, Jana Małaszkiwicza, Franciszka Olszewskiego, rayców, Antoniego Złobika, Andrzeja Trochimowicza, Jana Olszewskiego—ławników miasta naszego Lipska, w ekonomii Grodzieńskiej, w leśnictwie Nowodworskim leżącego, mieszczan przysięgłych, urzędników sądowych podpisana, imieniem urodzonego wóyty y całego pospólstwa tegoż miasta naszego Lipska podana, przez którą suplikę referując się do manifestu, w roku

tysiąc sześćset dziesiątym, miesiąca Maja trzynastego dnia przez antecessorów swych, mieszczan Lipskich, do xiąg grodzkich Grodzieńskich zaniesionego, jako onym oryginalne przywileja nadań różnych temuż miastu od nayjaśniejszych antecessorów naszych, praecipue królów ichmościów Zygmunta Augusta, Stefana Batorego y Zygmunta Trzeciego łaskawie konferowane, u jednego z mieszczan w domu zgorzeli; a za pokładaniem takowego manifestu przy wyiętych z xiąg kancelaryi ekstraktami przywilejów na instancją panów rad wprzód od nayjaśniejszego Zygmunta Trzeciego, potem od nayjaśniejszych Władysława Czwartego, Jana Kazimierza, Jana Trzeciego y pana oycy naszego Augusta wtorego, królów Polskich y wielkich xiążąt Litewskich, antecessorów naszych, tych ekstraktów, jakoby same oryginały były, ejusdem valore confirmationem otrzymali, dopiero gdy onym powtóre też ekstrakta vidimatim wyjęte de confirmationis originalia privilegia zwysz mianowanych nayjaśniejszych antecessorów naszych w roku tysiąc siedmset trzydziestym siódmym, miesiąca Septembra dwudziestego pierwszego dnia, w sam dzień świętego Mateusza Apostoła, po nabożeństwie przez oddalenie się wielebnego xiędza Sawaścianowicza—plebana Lipskiego od plebanii y kościoła, w tym że kościele nie wiedzieć z jakich przyczyn pokazawszy się ze śródka ogień, w którym zwysz mianowane et originalia confirmationis privilegia y wszystkie swoje Magdeburskie akta różnych szlacheckich y mieyskich tranzakcyi, także dekretów sądowych w deponowaniu mieli, wszystko pospołu z kościołem in favillam poszło, tak, iż żadnego ratunku kościołowi, ani też aktom swym dać nie mogli. Na dowód czego, o tak przypadkowy y nieszczęśliwy casus produkując, in tempore zaniesiony manifest sub eodem actu et data roku tysiącznego siedmsetnego trzydzie-

stego siódmego na dniu trzydziestym Septembra, do tychże xiąg grodzkich Grodzieńskich ingrossowany, supplikowali do nas króla, abyśmy im tak ten zwysz wyrażony manifest wypisem z xiąg wyjęty, iako też wszystkie ekstrakta listów, przywilejów antecessorów naszych, iakiein actis wynaleźć mogli, których oryginały pogorzwały, a z xiąg kancelaryi naszej metryk wielkiego xięstwa Litewskiego są wydane, do terazniejszego confirmationis przywileju naszego od słowa do słowa wpisać rozkazawszy, approbowali, przy mocy zupełney wiecznemi czasy, jakoby same oryginały byli, zachowali, stwierdzili y zmocnili; do której suppliki mieszczan miasta naszego Lipska, za przełożeniem nam oney przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, a za prozbą y instancją łaskawie się skłoniwszy, przerzeczony manifest y wszystkie przywilejów, konfirmacyi ekstrakta, widząc być sprawedliwie z kancelaryi naszej wydane, całe, w niczym nie naruszone, z prawem pospolitym zgadzające się, przyjowszy, wpisać w ten terazniejszy konfirmacyiny przywilej nasz pozwoliliśmy, które tak się w sobie mają de tenore sequenti. A *nayprzód*—manifest: wypis z xiąg grodzkich powiatu Grodzieńskiego. Roku tysiąc siedmset trzydziestego siódmego, miesiąca Septembra trzydziestego dnia. Na urzędzie jego królewskey mości grodzkim Grodzieńskim przede mną Antonim z Wahanowa Micutą—podstolim y podstarościm sądowym powiatu Grodzieńskiego, od iaśnie wielmożnego iego mości pana Michała Józefa Masalskiego—woiewody Mściśławskiego, Grodzieńskiego, Radoszkowskiego, Berznickiego etc. starosty, ustanowionym, solennissime manifestowali się sławetni panowie Paweł Suszyński—burmistrz, Leon Woyciechowski—pisarz, Stefan Chalecki, Jan Symonowicz, Daniel Tumkiewicz—raycowie y cała ławica magdeburyi iego królewskey mości Lipskiej, przy tym

magistrat Lipski pro infelici casu, mieniać o to: iż co z dopuszczenia Boskiego w roku terazniejszym tysiąc siedmset trzydziestym siódmym, miesiąca Septembra dwudziestego pierwszego dnia, w dzień świętego Mateusza, w mieście iego królewskiej mości Lipsku stałego, kościół pogorzał, gdzie przywileja od najjaśniejszych królów ichmościów panów miłościwych teyże Magdeburyi nadane, przy tym xięgi, sprawy różne, dokumenta, kwity y registra w skrzyni będące, w tymże kościele Lipskim deponowane, pogorzali, tak, iż żadnego ratunku dać y onych podźwignąć z ognia nie mogli; przez który to nieszczęśliwy przypadek, ażeby żałujące delatores dla stracenia przywilejów, praw, dokumentów, xiąg, kwitów, registrów, jakowey nie ponosili szkody, lub od stron akklamacyi, solennissime manifestując się, dali ten swój manifest do xiąg urzędowych zapisać, co iest zapisano, z których y ten widymus pod pieczęcią urzędową grodzką Grodzieńską ad requisitionem tychże sławetnych mieszczan magistratu Lipskiego w roku terazniejszym tysiąc siedmset piędziesiąt czwartym, miesiąca Septembra trzydziestego dnia iest wydan. Pisan w Grodnie. Locus sigilli. Podpis pisarski: Dobrogost Kazimierz Boufał—pisarz grodzki powiatu Grodzieńskiego; correxit Olizarowicz—regent grodzki y namieśnik sądowy powiatu Grodzieńskiego. Zatym ekstrakt *pierwszy* przywileju. August Trzeci, z Bożey laski król Polski etc. Oznamujemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w xięgach metryki kancelaryi naszej mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego znajduje się przywilej, na prawo magdeburskie mieszczanom Lipskim danoje (sic), za najjaśniejszego predecessora naszego króla iego mości Polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Stefana, w roku tysiącnym pięćsetnym ośmdziesiątym, miesiąca Decembra ósmego dnia

dany; supplikowano nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten przywilej z tychże xiąg metryki kancelaryi naszej mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego per extractum authentice wydać pozwolili, który słowo do słowa z ruskiego wypisując, tak się w sobie ma: Стефанъ, Божю милостию король Польскій, Великій Князь Лптовскій, Рускій, Прускій, Жомойтскій, Мазовецкій, Инфлянскій, княжа Седмигродское и иныхъ. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ всемъ воецъ и каждому зособна, кому бы того вѣдати потреба была, нынешнимъ и на потомъ будучимъ, иъжъ мы господарь, бачечи ку заложенью и забудованью мѣста надъ рѣкою портовою Боброю мѣстцо пригодное и пожиточное, выслалисмо передъ выѣздомъ нашимъ на войну противъ неприятелю нашему и речи-посполитой великому князю Московскому, въ року теперешнимъ тысяча пятьсотъ осьмьдесятомъ на розмѣренье ревизоромъ секретаря нашего Станислава Локнецакого, за которою помененою розмѣрою и роздѣленьемъ плацовъ и огородовъ мѣстскихъ, звлаца для способности рѣки портовое, за короткій часъ видечи немалое зобрание людей купецкихъ на осѣданье у томъ мѣстѣ Липскомъ, одъ часу тымъ большъ со всихъ сторонъ оныхъ пребываетъ и въ томъ мѣстѣ нашомъ осѣдаетъ, хочечи мы порядокъ добрый и пожитокъ въ томъ мѣстѣ нашомъ видѣти, у яковомъ бы за пораднымъ заложеньемъ мѣста пожитки и доходы скарбу нашего розмножены были и тое мѣсто у порядокъ зъ иными мѣсты нашими, упривилеваными и правомъ Майдеборскимъ одъ предковъ нашихъ и одъ насъ господара надаными, привести, всемъ поданымъ того мѣста нашего Липска право Майдеборское дали и тымъ листомъ нашимъ даемъ и позволяемъ на вѣчны часы. Ку которому праву Майдеборскому зъ оздобою и

помноженьемъ ихъ печать мѣскую лодью зъ жаглемъ назначемъ и подаемъ и въ томъ же листѣ нашомъ, всимъ обывателямъ Липскимъ одъ насъ даномъ, таковую печать и гербъ на свѣдѣство яснѣйшее вырезать есмы лодь съ жаглемъ розказали, вызволяючи тыхъ подданныхъ нашихъ преречоного мѣста Липского одъ вшелякихъ правъ земскихъ великого князства Литовского и звычайъ посполитыхъ, которые право Майдеборское звыкли затрудняти. Вымуючи тежъ обывателей того мѣста и предмѣщаны теперешніе и напотымъ будущіе тымъ листомъ нашимъ на часы вѣчные одъ зверхностей вшелякихъ, всихъ и каждого зъ особна великого князства Литовского воеводъ, каштеляновъ, старость, державцевъ, судей, подсудковъ, урядниковъ и намѣстниковъ всякихъ, такъ, ижъ передъ ними, альбо которымъ кольвекъ зъ нихъ зособна, о речи такъ великія, яко и малыя и выступъ якій кольвекъ стояти альбо одповѣдати и для нестанья и приказанья которого кольвекъ правного жадныхъ винъ платити не будутъ повинны, одно передъ войтомъ того мѣста, теперъ и напотымъ будущимъ, который одъ насъ водлугъ потребности подаваный быти маеть, и передъ бурмистромъ, зъ посродку себе водлугъ обычаю инныхъ мѣсть великого князства Литовского обранымъ и постановленнымъ правомъ Майдеборскимъ, а водлугъ поступку и захованья того права, одповѣдать и справоватися мають, то есть, передъ войтомъ и лавниками того мѣста присяглыми, водлугъ часу будущими, о речи дотливыя и кривавыя, яко то: злодѣйство, мужобойство, на члонкахъ охроменіе, о пожару и о инные вшелякія речи и выступки злосливые, суду войтовскому належачіе; а передъ бурмистромъ и райцами того мѣста речи и sprawy вшелякія поточныя, которыя суду бурмистровскому и радецкому належать, каждому жалобливому такъ того мѣста обывателямъ, яко и

постороннымъ особомъ одповѣдати будутъ повинны, даючи и позволяючи войту зъ лавниками, а бурмистру зъ райцами, у мѣстѣ преречономъ водлугъ часу уставленными, моць и зверхность вшелякіе таковыя sprawy до суду ихъ припалые слухати, узнавати, судити, сказывати, карати, водле поступку и бѣгу права Майдебургского моцюю сего листу нашего. А всимъ посполъ такъ того мѣста нашего Липска обывателямъ, яко тежъ и постороннымъ особомъ, которые бы кольвекъ сказнями и декреты преречоныхъ радъ мѣста помененого обтежливимъ быти розумѣли, вольно маеть быти одъ сказни и декретовъ ихъ до державцы нашего Липского, теперъ и напотымъ будущего, одложивши до скрынки мѣстское водлугъ повинности права Майгдебурского коцу грошей, апеллевати, а потомъ одъ суду державцы и декретовъ его речей вшелякихъ судовыхъ до насъ и до суду нашего, если бы была потреба, одзывать. На который урадь бурмистровскій въ томъ мѣстѣ человекъ побожный и въ правѣ Магдеберскомъ умѣтный, а въ томъ же мѣстѣ осѣлый, зъ чотерохъ особъ посполитого человека выбранныхъ, а черезъ тыхъ мѣщанъ державцы нашому Липскому оказанныхъ, зверхностью нашою: одинъ черезъ тогожъ державцу нашего, теперъ и напотымъ будущего, потверженный и уставленный быти маеть. Также войта человека побожного и умѣтного, на которого судъ справъ дотливыхъ припадати маеть, мы на томъ урадѣ ужыванью и обыходѣ звыкломъ войтовскомъ особливимъ листомъ нашимъ до живота каждого зособна, або до воли нашею, потвержати и заховати зъ грунтами, на войтовство належачими, которыхъ грунтовъ у волокахъ не большъ, одно двѣ волаки маеть быти, и зе вшелякою владностію обѣцуюемъ. Надъ то хочечи мы тымъ подданнымъ нашимъ купцомъ и вшелякимъ реместникомъ, также иннымъ обы-

вателемъ и передѣщаномъ того мѣста Липска щодрѣйшую ласку оказати, постановить есмы умыслили въ тымъ мѣстѣ чотыри ярмарки дорочные вольные, то есть: первый на день трехъ Крулевъ, другій на день святого Войтѣха по Великодню, третій на день Апостоловъ святыхъ Петра и Павла, четвертый на день Шимона Гуды, а тѣжденный торгъ на кождый день Четвергъ у кождую недѣлю обыходити и одправовати уставляемъ, даючи мощь и владность помененнымъ мѣщаномъ Липскимъ преречонные ярмарки такъ дорочные, яко торги каждое недѣли днень и часовъ вышей описанныхъ, обычаемъ инныхъ мѣстъ и мѣстечокъ нашихъ великого князтва Литовского, обыходити и одправовати, а всимъ и кождому зъ особна: купцомъ, фурманомъ, крамаромъ, прегупнямъ, реместникомъ, мѣщаномъ, селяномъ и людямъ усякого стану будучимъ, до помененого мѣста Липска на дни и на часы помененные ярмарковъ дорочныхъ и дней торговыхъ зо усякими товары и речами продайними пріити и пріѣхати вольно быти маеть и товары таковые продавати, куповати, замѣнити и на инные купецтва и гандли зо всякими особами одкуль кольвекъ прибылыми справовати. Въ которомъ мѣстѣ Липскомъ бочку помѣрную, у которой бы были чотери корцы мѣры Краковское не доптаную встрихъ, вольную, ку вымѣриванью усякого збожа обывателемъ тогожъ мѣста Липска привлащаемъ и приписуемъ, а торговое мѣсное, также одъ иншихъ вшелякихъ речей куплей и товаровъ, которыми кольвекъ прозвиски названныхъ, на кождый тѣдень въ кождый четвергъ вѣчними часы на пожитокъ нашъ маеть быти выбрано одъ таковыхъ людей, которые на торгъ зъ товары своими пріѣзжати будутъ, окромъ мѣщанъ, которые одъ торгового речей купецкихъ мають быти вольны, водле обычаю иншихъ мѣстъ нашихъ упривилееванныхъ. Ко-

торому преречонному мѣсту Липскому и обывателемъ его всимъ грунты мѣстскіе, то есть у волокахъ, селискахъ, огородахъ, моргахъ, застѣнкахъ, сѣножатяхъ, лѣсахъ, иншіе которые кольвекъ посполитые зъ тое новое помѣры черезъ вышей менованого ревизора нашего на то высланого тому мѣсту назначонные и приданные, яко се вдолжъ и въ шириню и въ межахъ и границахъ своихъ стегаютъ нинѣшнимъ привилеемъ нашимъ потвержаемъ, приписуемъ и привлащаемъ, имъ самымъ и потомкомъ ихъ на всякіе потомные часы, обычаемъ иншихъ мѣстъ нашихъ упривилееванныхъ держати. А если бы коли грунты якіе мѣстскіе зъуставовъ нашихъ были завяты и мѣсту отошли, або если на томъ ку потребѣ нашей большъ грунтовъ тыхъ мѣстскихъ отыдетъ, тогда мы преречонному мѣсту таковымъ же грунтомъ и такъ много, яко одыдетъ, отмѣну слушную водле уставы нашею на иншомъ мѣстѣ грунты нашими на таковой же повинности мѣстской державцы нашому Липскому одати и выполнити розкажемъ; зъ которыхъ грунтовъ мѣстскихъ, тымъ способомъ черезъ насъ тому мѣсту приданныхъ и приписанныхъ, мѣщане преречонные, кождый зъ нихъ, вси чинши и вшелякіе доходы, капщизны и иншіе повинности, водле уставъ нашихъ, въ великимъ князствѣ Литовскомъ черезъ насъ уфаленныхъ, скарбу нашому належачіе, звыклымъ обычаемъ въ кождомъ року платити и полнити будутъ повинны. Которые то вси доходы, чинши мѣстскіе войтъ зъ лавниками мѣста помененого выбирать и до державцы нашего Липского оддавать, а на то квиты одбирать мають, вшакожъ абы тымъ способнѣй потребности оногю мѣста опатровать: ратушъ будовати, и въ улицахъ, на гостинцахъ заваргіе починити и иншіе потребности мѣстскіе опатровати и сами тежъ дома свое добре будовати, за унижоною прозьбою ихъ, зъ ласки нашею, плаченья пругового зъ плацовъ домо-

выхъ мѣстскихъ всимъ обывателемъ мѣста пререченого Липска на пожитокъ ихъ посполитый одпустилисьмо и даровали тымъ листомъ нашимъ такъ, же зъ нихъ ничего платить не будутъ винни вѣчными часы. А штоса дотычетъ дому гостинного, который тые подданные збудовати мають и будутъ повинни въ томъ мѣстѣ Липску коштомъ и накладомъ своимъ на приѣздъ людей купецкихъ збудовати, тотъ домъ гостинный, отъ даванья всякихъ платовъ и доходовъ до сварбу нашего вольный вѣчными часы быти маеть, выймуючи только то, еслибы въ томъ домѣ гостиннымъ шинкѣ альбо корчма была, тогда кашцизна и чоповое потомужь, яко и одъ инныхъ карчемъ, платити и давати будутъ повинни. Бровары и котлы до сыченья медовъ, до варенья пива и паленья горѣлки, также и солодовни каждому зъ тыхъ подданныхъ нашихъ Липскихъ въ дому своимъ вольно мѣти будетъ. Надъ то на тую жъ потребу и пожитокъ посполитый помененого мѣста нашего дали есьмо обывателемъ его и привилеемъ тымъ нашимъ даемъ доходы и пожитки вси: зъ лазни, зъ ваги, зъ пострыгальни, одъ ятокъ сольныхъ и одъ хлѣбныхъ, которые собѣ мѣщане въ мѣстѣ збудовати мають, вѣчне и на вѣки. Которая лазня для безопасности одъ огня на сторонѣ за вѣдомостію ураду двора нашего Липского маеть быти збудована; уставляемъ, абы жаденъ мѣщанинъ въ томъ мѣстѣ лазни особливыхъ при домахъ своихъ мѣти не смѣли, але одна лазня посполитая быти маеть. Къ тому всѣхъ мѣщанъ нашихъ Липскихъ одъ толокъ, гвалтовъ вольныхъ мѣти хотимъ, вынявши властные потребности наши, гдѣбы для розерванья ставовъ и гребель нашихъ и подводъ потреба вказовала. Уставуемъ тежь особливе, не хотечи, и въ томъ переказы тому мѣсту нашему допускати ижь нигдѣ по гостинцахъ, около того мѣста будучихъ, на грунтахъ такъ нашихъ, яко и шляхецкихъ,

корчмы въ мили быти не мають. При томъ уставуемъ и то мѣти хотимъ, абы шляхта, бояре, люди служебные котораго кольвекъ стану, которые въ прдреченомъ мѣстѣ нашемъ Липску осѣлости свои мають и мѣти будутъ, звлаца которые бы особливими листы нашими съ повинности мѣстское вынаты не были, зъ таковыхъ своихъ осѣлостей посполъ зо всеми мѣщаны поменеными, подъ правомъ и юрисдикцію мѣстскою, одповѣдати и всякія повинности мѣстскія звыкляя полнити. А взглядомъ тое таковое ласки, одъ насъ тому мѣсту Липску показаное, въ рынку и въ улицахъ мѣстскихъ, на рѣчкахъ, болотахъ и индей, гдѣ бы кольвекъ потреба была, мостити и бруковать, надто ратушь у рынку того мѣста своимъ накладомъ збудовати, дороги и гостинцы великіе, около мѣста въ тымъ же грунтѣ ихъ властномъ мѣстскомъ положонные, своимъ коштомъ направовати будутъ повинни. А подъ тымъ ратушомъ, около ратуша, который черезъ нихъ будетъ збудованъ, на посполитый пожитокъ того мѣста маеть быти вольно крамницы побудовати для свладу и продаванья всихъ товаровъ крамныхъ, зъ которыхъ то коморъ таковыхъ чинши, доходы черезъ урадъ помененого мѣста выбираный и на посполитый пожитокъ мѣстскій оборочанный быти маеть. А для безопасности отъ огня солодовни и бровары на сторонѣ одъ мѣста мають быти будованы; къ тому для тоежь небезопасности огневое, абы всѣ мѣщане и каждый зособна въ томъ мѣстѣ нашемъ комины мурованые, або добре опатроные мѣли, повинность на нихъ тую вкладаемъ. А ижьбы тымъ снадней потребомъ того мѣста нашего догодити могло, зъ ласки наше господарское, за чоломъ битіемъ всѣхъ тыхъ мѣщанъ нашихъ Липскихъ, позволили есьмо и симъ листомъ нашимъ позволяемъ въ томъ же мѣслѣ нашемъ Липскомъ складъ соли бѣлое Гонендзкое, рѣкою Воброку

до мѣста нашего Липска зъ мѣста нашего Гонендзкого приходячо, мѣти вѣчными часы. Што все и вождую речъ зъособна въ своихъ артыкулахъ и пожиткахъ мощно имъ ховати сами за себе и за потомки наши, королей ихъ милости Польскихъ и великихъ князей Литовскихъ, тымъ листомъ привилеемъ нашимъ ховати обѣдуемъ на вѣчные часы. И на то дали есьмо имъ сесь нашъ листъ, подписавши его рукою нашою господарскою, до которого есьмо и печать нашу привѣсити розказали. Писанъ въ Городнѣ, лѣта Божего нароченья тысяча пятьсотъ осмьдесятого, мѣсеца Декабря осмога дня. Подпись руки господарское. Венцлавъ Агрипа—писарь.

My tedy król, do pomienionej supliki łaskawie się skłoniwszy, zwysz wyrażony przywilej z xiąg przerzeczonych metryki kancelaryi naszej mniejszej wielkiego xięstwa Litewskiego ekstraktem stronie potrzebującej wydać y dla większej wagi pieczęć w. x. L. przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej w. x. L., dnia siódmego, miesiąca Listopada, roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiąt wtorego, panowania naszego dziewiętnastego roku. Michał książę Czartoryski—kanclerz wielki w. x. Lit. Locus sigilli. Za sprawą jasnie oświeconego xiążęcia jego mości Michała na Kiewaniu y Żukowie Czartoryskiego—kanclerza w. x. L. Łuckiego, Homelskiego, Jurburskiego, Uświat-skiego, Poduswiatskiego etc. starosty. Józef Mikłaszewicz—metrykant w. x. L.

Druji ekstrakt: August Trzeci, z Bożej łask król Polski, etc. Oznaymujemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w xięgach kancelaryi naszej mniejszej w. x. L. znajduje się list, na młyn mieszczanom Lipskim. za najiaśniejszego predecessora naszego króla jego mości Polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Stefana, w roku tysiącnym pięćsetnym osmndziesiątym wtórym, miesiąca Junii

szesnastego dnia dany, y suplikowano nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten list z tych że xiąg metryki kancelaryi naszej mniejszej w. x. L. per extractum autentice wydać pozwolili, który słowo do słowa, z ruskiego wypisując, tak się w sobie ma.

„Стефанъ, Божію милостию король Польскій, Великій Князь Литовскій и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ. Били намъ господарю чоломъ войтъ Якубъ Громадкій, бурмистрове, мѣщане и все посольство мѣстечка нашего Липска, абыхмо имъ для potrzeby мѣстское млынъ на рѣцѣ Бобрѣ на томъ мѣстѣ, гдѣ, за позволеньемъ и листомъ нашимъ; они подѣ мѣстечко Липско рѣку Бобру приведуть, збудовати ихъ власнымъ коштомъ, давши воли на выдержанье за накладъ ихъ, позволили. А такъ мы господарь видечи, въ томъ чоломъ битые ихъ слушное и то, же они безъ млына обійтися не могутъ, дали есьмо и симъ листомъ нашимъ позволяемъ: млынъ на рѣцѣ Бобрѣ подѣ мѣстомъ ихъ власнымъ коштомъ на грунтѣ ихъ мѣстскомъ, для potrzeby ихъ мѣстское, збудовати, а на выдержанье накладу ихъ, который они, тотъ млынъ будуючи, выдадутъ, держати и зъ того млына пожитки всякіе брати ажъ до выстья чотырохъ годъ даемъ; а по выстью чотырохъ годъ зуполныхъ мають они и повинны будутъ при иншихъ доходахъ зъ пожитковъ млыновыхъ, зъ того мѣстечка до скарбу нашего великого князства Литовского приходячихъ, личбу чинити. И на то есьмо дали имъ сесь листъ нашъ зъ подписаниемъ руки наше господарское, до которого и печать нашу притиснути есьмо велѣли. Писанъ въ Городнѣ, лѣта Божего нароченья тысяча пятьсотъ осмьдесять второго, мѣсеца Юнія шеснадцатого дня. Подпись руки господарское. Венцлавъ Агрипа—писарь.—My tedy król, do pomienionej supliki łaskawie się

skłoniwszy, zwysz wyrażony list z xiąg przereczonych metryki kancelaryi naszej mnieyszey w. x. L. ekstraktem stronie potrzebującej wydać y dla większey wagi pieczęć w. x. L. przycisnąć roskazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej w. x. L. dnia czwartego miesiąca Listopada, roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiąt wtórego, panowania naszego dziewiętnastego roku. Michał xiąże Czartoryski—kanclerz wielki w. x. L. Locus sigilli. Za sprawą iaśnie oświecon. iego mości Michała na Klewaniu y Łukowie Czartoryskiego—kanclerza w. x. L., Homelskiego, Jurburskiego, Uswiadckiego, Poduswiadckiego etc. starosty. Józef Mikłoszewicz—metrykant w. x. L.

Extrakt trzeci. August Trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w xiągach metryki kancelaryi naszej wielkiej w. x. L. znayduje się przywiley mieszczanom Lipskim na kut puszczy Perstunskoie, za nayiaśnieyszego predecessora naszego króla, iego mości Polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Stefana w roku tysiącnym pięćsetnym ośmdziesiątym czwartym, dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Maja dany, y suplikowano nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten przywiley z xiąg przereczonych metryki kancelaryi naszej wielkiej w. x. L. per extractum autentice wydać pozwolili, który słowo do słowa z ruskiego wypisując, tak się w sobie ma:

Стефанъ, Божію милостью король Польскій и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ нивѣшнимъ и напотымъ будучимъ, кому бы того была потреба вѣдати. Били намъ чоломъ подданные наши войтъ и мѣщане мѣста Липскаго, которое есть теперь ново въ пуци нашей Перстунской при рѣцѣ Бобрѣ заложено, и повѣдали, ижъ што перво писати есмо велѣли листъ нашъ до лѣсничого нашего Пер-

стунскаго и Новодворскаго, абы имъ пуци наше Перстунское, тому мѣсту Липскому прилеглое, на будованье и наинныя потреби того мѣста вдолжь и вширь на милю, и къ тому сѣножати и багна по обаполь рѣки Бобры зъ вольнымъ уживаньемъ тое рѣки, почавши одъ грунтовъ землянь нашихъ Макаровичовъ зъ одное стороны, а зъ другое стороны одъ бояръ Барановичовъ, ажъ до урочиска Свиргутова, внизъ рѣки, окромъ сѣножатеи шляхецкихъ, завель и подаль, постерегаючи, абы никоторая шкода въ пуци и въ оступахъ не была. Якожъ водле того листу нашего преречонный лѣсничій нашъ Перстунскій и Новодворскій, панъ Петръ Веселовскій, такъ пуци, яко тую рѣку Бобру зъ багнами и сѣножатыми зъ одное стороны рѣки въ певныхъ границахъ и знакахъ, ачь не такъ много, яко въ листѣ нашемъ есть описано, постерегаючи, абы шкода оступовъ не была, имъ подаль и поступилъ, чого они уже въ державню суть, на што имъ и листъ свой далъ, который они передъ нами покладали, біючи чоломъ, абыхмо имъ водле того листу пана Веселовскаго тую пуцу, сѣножати и уживанье рѣки Бобры листомъ нашимъ утвердили; на што мы господаръ ласкаве позволивши, хотечи, абы тое мѣсто тымъ лепѣй тамъ фундовали, тотъ листъ пана Петра Веселовскаго въ сесь листъ нашъ вписати есмо велѣли, который слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Piotr Wesołowski, lesniczy iego królewskiej mości Perstuński y Nowodworski. Oznajmuję tym listem moim, iż za pisaniem listu iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego do mnie, z podpisem własney ręki iego królewskiej mości, z prawey pisarza i. k. mci pana Więclawa Agruppy etc., w którym liście pisać iego k. mé raczy, abym miasteczku i. k. mci nowo założonemu Lipski, dla sposobnieyszego pobudowania tego miasteczka y wszelakich potrzeb mieyskich, puszcze i. k. mci

Perstuńskiej. gdzieby nierzędniej było ku temu miastu, postrzegając szkody ostępów zwierzynnych, na milę wzdłuż y na milę wszę zawiódł, ograniczył y mieszczanom Lipskim we władzę podał; w tym że liście pisać i. k. mę raczy, abym Biebre rzekę y sianożęci z bagniskami po obu stron tej rzeki Biebry, poczowszy od gruntów ziemian i. k. mci panów Markarowiczów z iedney strony, a od gruntów Jurga Baranowicza z drugiey strony wniz rzeki, aż do uroczysza Swirgutowa, ze wszystkimi tej rzeki y w sianożęci z bagniskami pożytki, wymuiąc tylko sianożęci szlacheckie, tymże mieszczanom Lipskim zawiódł, w moc y we władzę podał. W czym ja czyniąc dosyć woli y temu listownemu rozkazaniu i. k. mci, ziechawszy do przerzoczenego miasteczka Lipska y przypatrzwszy dobrze położenia puszcze, temu miasteczku przyległey, zawiódłem y ograniczyłem mieszczanom przerzeczony kąt puszcze i. k. mci Perstuńskiej z bagnami, co na przyległey ku miastu w tych granicach: Poczowszy od ściany boczney, która graniczy włoki miasteczka tego z włokami siola i. k. mci leśnictwa Perstuńskiego Skleblewa, idzie pierwsza granica tej puszcze bagnami, ścianą Komeczką włok mieyskich y z teyże ściany prostym trybem aż do rzeki Biebry; tej granice od ściany Szkrzebielskiey do Biebry dłużyłą sznurów miernicznych siedmdziesiąt sześć; druga granica tej puszcze, poczowszy od tego mieysca, gdzie się pierwsza przy rzece Biebry skończyła y gdzie wniz tej rzeki Biebry bagnami aż do uścia rzeki Jaminy w Biebrzę, a tej dłużyłą prostym trybem sznurów dziewiędziesiąt. Trzecia granica, poczowszy od rzeki Biebry, idzie rzeką Jaminą w górę przez sznurów dziesięć, a potom od rzeki Jaminy idzie prostym trybem po koniec lasu Łuki, zostawiając ten wszystkie las Łuki w prawie w puszczy mieskiej aż pod las Jamiński, który się został w lewie

w puszczy i. k. mci: tej prostości dłużyłą sznurów siedmdziesiąt. Potym od lasu Jamińskiego zakluczyła się ta granica: w prawo idzie swą prostością przez las Dorogiaszyn na sznurów trzydzieści dwa y zaś drugi raz zakluczyła się ta granica; wprawo idzie prostością swą, zostawiając ostęp jasionowy w lewie w puszczy i. k. m. aż do drogi Przechodskiey, idącey z Lipska do Augustowa; tej prostości od wtórego zakluczenia do drogi pomienioney sznurów trzydzieści y ośm, a wszystkiey tej granicy, poczowszy od rzeki Biebry aż do drogi Przechodskiey dłużyłą sznurów sto y piędziesiąt, a iż się w dwóch mieyscach ta granica zakluczyła, to z tej przyczyny, aby się więcej lasów y ostępów zwierzynnych do mieyskiej puszczy nie zajmowało. *Czwarta* granica tej mieyskiej puszcze idzie tą Przechodską drogą ku Lipsku przez sznurów ośmnaście, a potom z drogi wlewo idzie prostym trybem na uroczysza Kunoszowe Stanki y potom bagnami aż do ściany boczney mieyskiej z siółem Skleblewem, z kąd się opisane granice tej puszcze poczęło; tej granice trybem od drogi sznurów siedmdziesiąt, a wszystkiey tej granice y z drogą sznurów ośmdziesiąt y ośm. W tych wyżej opisanych granicach mieszczanie Lipscy borów y lasów z bagnami na budowanie y wszelakie potrzeby swe wolno mają używać, wedle listu daniny i. k. mości, niżli gaić kogo od tej im od i. k. mości dla własnych ich potrzeb nadaney puszcze, ani żadnych wkupów dla którego pożytku swego pod naruszeniem łaski i. k. mości czynić nie mają, także w drzewie bortnym osiadłym y nieosiadłym, z którego dań do skarbu i. k. mości idzie, żadney szkody y w doglądaniu pszczoł bortników i. k. mości przeszkody czynić nie mają, czego urząd mieyski pilnie powinien przestrzegać. A iż się granice puszcze wyż opisanej kopcami zaraz nie osypały, ta przy-

czyna, że na ten czas mrozy ciężkie zaszły, wszakże ziemia skoro puści, z wiadomości mojej mają być te granice kopcami osypane, a już też to ograniczenie puszcze stało się nie wedle listu i. k. mości, gdyż żadney z tych czterech granic nie masz na mile, z tey przyczyny, żeby się musiało ostępów kilka zwierzynnych w tak szerokie ograniczenie z szkodą puszcze y zwierzu i. k. mości zaiąć, czego i. k. mość w pisaniu swoim do mnie pilnie przestrzegając, rozkazować raczył. Tym że mieszczanom Lipskim wedle listu i. k. mości opisanego do mnie, zawiodłem y podałem w moc y udzielenie ze wszelakimi pożytkami rzekę Biebrzą y sianożęci z bagnami, tey rzecze przyległej, poczowszy od gruntów ziemian i. k. mości powiatu Grodzieńskiego panów Makarowiczów, imienia ich Rohozyna, wniz idąc tą rzeką Biebrą, y sianożęci własne i. k. mości z bagnami, tey rzecze przyległymi, leżącymi w prawie tey rzeki ku miasteczku temu y ku puszczy mieyskiej, wzwyż opisaney, y potom za rzeką Jamina na niz rzeki Biebrzy aż do budy i. k. mości, nazwaney Swirgutowo, którzy rzeki y sianożęci z bagniskami po tey opisaney stronie rzeki od miasta y puszczy mieyskiej mieszczanie Lipscy wolno będą ze wszystkimi pożytkami według listu daniny i. k. mości używać; niżli szlacheckie sianożęci, które by między temi zaległy, każdy szlachcic za prawem swym dobrowolnie używać będzie, a iż się po drugiey stronie rzeczki sianożęci z bagnami mieszczanom Lipskim według pisania i. k. mości nie podały, to się zatrzymało, jako dla własnych potrzeb i. k. mości leśnictwa Nowodworskiego, którzy na włokach sianożęci naymniey nie mają y przyległych nad te mieć nie mogą. Na które zwyż opisane podanie puszcze rzeki Biebrzy y sianożęci z bagniskami, po iedney prawey stronie rzeki wedle opisanego wierchu leżącemi, dałem mie-

szczanom Lipskim ten mój więczy list z przycisnieniem pieczęci mey y z własney ręki podpisem. Pisan na Kamionce, roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt trzeciego, Februarij dnia dziewiętnastego. У того листу печать пана Веселовского одна, а подпись руки его польскимъ письмомъ теми словы: Piotr Wiesekowski—ręka własną. А такъ мы господаръ зъ того листу пана Веселовскаго, въ сесь нашъ листъ слово до слова вписаного, добре зрозумѣвши, иже онъ тотъ куть пуци наше Перстунское безъ шкодо оступовъ и тое пуци, а также рѣку Бебру зъ сѣножатями и багнами ку тому мѣсту нашому Липску завель, ограничивши подаль; то все водлугъ листу пана Веселовскаго мѣсту нашому Липскому ку ихъ власному пожитку симъ листомъ нашимъ подтверждаемъ на вѣчность. Зъ которыхъ то грунтовъ всихъ, гдѣ вольность тому мѣсту одъ насъ наданая выдетъ, такъ, яко и зъ иншихъ грунтовъ мѣста тамошнего, водлугъ привилея головного, одъ насъ тому мѣсту даного, и уставы ревизорское, всякія повинности до скарбу нашего полнити будутъ повинни. И на то дали есмы подданнымъ нашимъ обывателемъ мѣста нашего Липского сесь нашъ листъ зъ подписомъ руки наше господарское, до которого и печать нашу привѣсити есмы розказали. Писанъ у Городнѣ, лѣта Божого нароженья тысяча пять сотъ осьмдесятъ четвертого, мѣсеца Мая двадцать девятого дня. Подпись руки господарское.—Му tedy król, do pomienionej supliki łaskawie się skłoniwszy, zwyż wyrażony przywilej z xiąg przerzeczonych metryki kancelaryj naszej wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego ekstraktem stronie potrzebujaćey wydać y dla większey wagi pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w kancelaryj naszej wielkiego xięstwa Litewskiego, dnia czwartego miesiaca Nowembra, roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiątego wtórego, panowania na-

szego: dziewiętnastego roku. Michał książę Czartoryski—kanclerz wielki wielkiego księstwa Litewskiego. Locus sigilli. Za sprawą i. oświecon. xiążęcia iego mości Michała na Klewaniu y Żukowie Czartoryskiego—kanclerza wielkiego księstwa Litewskiego, etc. Łuckiego starosty. Józef Mikłaszewicz, metrykant wielkiego księstwa Litewskiego.

Extrakt czwarty: August trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Oznamujemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w xięgach metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego znajduie się przywilej mieszczanom Lipskim na hrunt, od pana marszałka zawedenyie za nayiaśnieyszego predecessora naszego, króla iego mości Polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego, Zygmunta trzeciego w roku tysiäcznym sześćsetnym wtórym, miesiąca Maia czwartego dnia, y suplikowano nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy ten przywilej z tych że xiąg metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego per extractum authenticę wydać pozwolili, który, słowo do słowa z ruskiego wypisuiąc, tak się w sobie ma.

Жигимонтъ третій Божию милостию король Польскій, великій князь Литовскій и проч. Oznamujemy симъ нашимъ листомъ, кому бы то вѣдати належало, ижъ мы господарь въ року прошломъ тысеца пятьсотъ деветдесять осьмомъ, мѣсеца Мая шестнадцатого дня, у Варшавѣ, за даньемъ sprawy мѣщанъ мѣста нашего Липского, ижъ имъ водлугъ привилею протца нашего славное памети короля его милости Стефана пуци Перстунское на будованье и на иншіе потреби того мѣста не мало не доставало. Писалисьмо до вельможного Петра Весоловского—маршалка нашего надворниного великого князства Литовского, старосты Ковенского и Рамборского, лѣсни-

чого Перстунского и Новодворского, абы его милость которого кольвекъ часу тамъ зѣхавши, и штобы еще имъ грунтовъ не доставало, безъ шкоды пуци нашео и оступовъ тамошнихъ завель и подалъ. За котрымъ писаньемъ нашимъ подлѣсничій Перстунскій, урожонный Станиславъ Таруса, маючи розказанье одъ вельможного маршалка нашего, въ року теперешнимъ тысеца шестьсотъ второмъ, мѣсяца Марца тридцатого дня тамъ зѣхавши, бачечи бытъ безъ шкоды пуци нашео и оступовъ, завель куть пуци на выробенье поля, который, статечне вымѣривши, адтрыбоваль. *Напервей* першая граница идетъ почавши одъ оступа, прозываемого Красного, ажъ до Ясенового; вымѣрено шнуровъ двадцать семь, а одъ Ясенового идетъ черезъ копецъ оступа Острова Инского и багниска, называемый Ясени, ажъ до оступа Острова, одъ того оступа Острова идетъ до рѣки Бебры, не переходечи ни гдѣи на другую сторону рѣки, противко головной стѣнѣ Каменской, которая идетъ подъ пуцою Новодворскою; тамъ вымѣрено шнуровъ сто семьдесятъ два; што усе вымѣривши ограничить въ моцъ, у держанье и уживанье подалъ, и листъ свой съ подписомъ руки и съ печатію своею имъ на то далъ, а водлугъ розказанья тогожъ вельможного маршалка нашего зъ тогожъ лѣсу мѣщаномъ заведеного волокъ шесть на плебанію костела мѣста Липского zostавиль, меновите оступъ, называемый Дорогушинъ, и другій Ясеновый, зъ которыхъ двухъ оступовъ вымѣрити собѣ маеть князь плебанъ Липскій волокъ шесть, а *остатокъ* мѣщане взяти мають, на што листъ свой особливый помененый подлѣсничій Перстунскій плебану Липскому далъ. И били намъ чоломъ мѣщане Липскіе, абыхмо, ихъ при томъ заведенью помененое пуци Перстунское zostавивши, подтверженье нашео на то дали. Въ чомъ мы господарь, бачечи бытъ чолом-

битые слушное, а прихилиючи се до привилею продка нашего короля его милости Стефана, тотъ быть пуци имъ водлугъ заведенія подлѣсничого Перстунского въ границахъ выжей описанныхъ симъ листомъ нашимъ утвержаемъ. Мають помененые мѣщане Липскіе менованую пуцу водлугъ заведенья, подавья и ограниченья подлѣсничого Перстунского держати, розробляти, пожитковъ одтуль приходячихъ на себе вживати; а иже розробляючи тые грунты немалый накладъ поднати мусятъ, про то мы господарь зъ ласки наше господарское одъ плаченья чиншу воли лѣтъ десять одъ даты сего листу нашего узычаемъ, въ которомъ часѣ до выстья воли мѣщане Липскіе чиншу някого платити не будутъ повинни, а по выстью воли зъ грунтовъ выробленныхъ чиншъ пеняжный до скарбу нашего водлугъ постановенья ревизорского платити повинни будутъ. И на то есмы мѣщаномъ Липскимъ дали сесь нашъ листъ зъ подписомъ руки наше господарское и зъ нашою печатью. Писанъ у Варшавѣ, лѣта Божого нароженья тысяча шестьсотъ второго, мѣсеца Мая четвертого дня. Sigismundus Rex. Матей Война писарь.—Му теды крѳл, до поминонеу суплики ласкаwie сѣ склѳниwszy, звыжъ выражѳну przywiley z хіагъ преречzonych метрыки kancelaryi naszej wielkiej wielkiego хіаства Litewskiego ekstraktem stronie potrzebuiacey wydaѣ y dla wiѣkszey wagi piecзѣ wielkiego хіаства Litewskiego przycisнаѣ rozkazалисмы. Dan w kancelaryi naszej wielkiego хіаства Litewskiego, dnia siedmnastego miesiаca Listopada, roku Pańskiego тисячъ siedmset piѣdziesiąt wtѳrego, panowania naszego dziewiętnastego roku. Michał хіаже Czartoryski—kanclerz wielki wielkiego хіаства Litewskiego. Locus sigilli. Za sprawą i. o. хіажеcia iegomości Michała na Klewaniu y Żukowie Czartoryskiego—kanclerza wielkiego хіаства Litewskiego, Łuckiego etc. starosty.

Józeph Mikłaszewicz—metrykant wielkiego хіаства Litewskiego.

Extrakt piąty. August trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w хіагах метрыки kancelaryi naszej wielkiej wielkiego хіаства Litewskiego znajduie się konfirmacja praw miasta Lipska, w ekonomii Grodzieńskiej leżącego, odnowienie y zachowanie przy nich, za nayiaśnieyszego antecessora naszego krѳla Polskiego y wielkiego хіажеcia Litewskiego Augusta wtѳrego, pana oycа naszego, w roku тисячнымъ siedmsetnym dziewiętnastym, miesiаca Januaryi czternastego dnia дана; y suplikowano nam iest przez panѳw rad y urzѣdnikѳw, przy boku naszym rezyduiаcych, abyсмы тѣ konfirmacyą z tych же хіагъ метрыки kancelaryi naszej wielkiej wielkiego хіаства Litewskiego per extractum authentice wydaѣ pozwolili, ktѳra słowo do słowa wypisuiаc tak сѣ w sobie ma. August wtѳry, z Bożej łaski krѳl Polski etc. Oznaymuiemy etc. Iż lubѳсмы na seymie walnymъ blisko przeszłymъ szczęśliwey koronacyi naszej przy byтносци wszystkich stanѳw rzeczypospolitey prawa y przywileia, od nayiaśnieyszych krѳlѳw Polskich, przodkѳw naszych, tym же stanomъ rzeczypospolitey y prywatnymъ osobomъ nadane y u kaздеgo przy nich nienaruszenie zachowaѣ mamy y zachowamy, sakramentemъ przysięgi przez nas wykonaney stwierdzili y zmocnili y dla tego pomинione ichъ prawa y przywileie wagę swoią y moc mieć повинне; przecie iednakъ gdy namъ przez panѳw radъ naszych, przy boku naszymъ бѣдących, imieniemъ sławetnychъ Krzystofa Łokinowicza—burmistrza, Woyciecha Adamowicza—mieszczanina, tudzież raycѳw, urodzonego wѳyta, ławnikѳw y całego pospѳlstwa miasta naszego Lipska, w ekonomii Grodzieńskiej leżącego, imieniemъ doniesiona iest suplika, ażebyсмы imъ prawa y całemu

miastu pomienionemu Lipskowi służące, od nayiaśniejszych przodków naszych królów Polskich nadane y pozwolone a w przywileiu nayiaśniejszego niegdy świętey pamięci Jana Trzeciego, antecessora naszego, confirmatorialnym inserowane, powagą naszą królewską zmocnili, stwierdzili y approbowali, którego przywileiu konfirmatoryalnego tenor słowo w słowo nastempuie y iest takowy: Jan Trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem przywileiem naszym etc. Przełożono nam przez urzędników y rad naszych, na ten czas przy boku naszym zostających, imieniem sławetnych burmistra, rayców, urodzonego wóyta, ławników y całego pospółstwa miasta naszego Lipska, do ekonomii Grodzieńskiej należącego, iż im prawa od nayiaśniejszych królów Polskich y wielkich xiążąt Litewskich, przodków naszych, częścią nieprzyziacielskimi w panstwo nasze naiazdami, częścią przypadkowemi ognia pożarami pogineły y pobutwiały: suplikowano nam tedy, abyś my mocą y powagą naszą królewską też prawa odnowili, reassumowali, stwierdzili y zmocnili, defekta niektóre naprawili y suplementowali, które prawo od nayiaśniejszego króla imci świętey pamięci Władysława Czwartego antecessora naszego z podpisem bez pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego dawnością czasu zepsowany, podarty, stwierdzenie iego przez nayiaśniejszego króla imci Jana Kazimierza, de dato w Grodnie, dnia czwartego miesiąca Stycznia, roku tysiącznego sześćsetnego piędziesiąt trzeciego, z podpisem ręki urodzonego Jana Dowgiały Zawiszy—referendarza y pisarza wielkiego xięstwa Litewskiego, część udartą przed nami pokładali de tenore tali. Władysław Czwarty, z łaski Bożey król Polski etc. Oznaymujemy tym listem naszym etc., iż pokładany był przed nami przywilej, ręką świętey pamięci króla iegomości Zygmunta Trzeciego, pana oycy naszego, pod-

pisany y pieczęcią większą wielkiego xięstwa Litewskiego zapieczętowany, niżej wyrażony. Y doniesiona nam iest proźba imieniem mieszczan naszych Lipskich, abyś my ony mocą y powagą naszą królewską zmocnili y stwierdzili, który tak się w sobie ma. Zygmunt trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem naszym etc., iż pokładali przed nami mieszczanie miasta naszego Lipska przywileia y listy, od świętey pamięci przodka naszego króla Stefana y od nas samych im na prawo Magdeburskie, grunty, lasy, morgi y insze wolności nadane, widymusami z xiąg kancelaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego autentice wydane, y protestacją swoią, roku tysiącznego sześćsetnego dziesiątego, miesiąca Maia dnia trzydziestego pierwszego na urzędzie grodzkim Grodzieńskim uczynioną, iż im z dopuszczenia Bożego ogniem u iednego z nich, u którego w schowaniu były, z domem oryginały pogorzeli, y prosili nas, abyśmy im to osobliwym listem naszym warowali, iż by listy y przywileia, których oryginały pogorzały, y które autentice z xiąg kancelaryi naszej są wydane, approbujemy y przy mocy iako oryginały same zostawujemy wiecznemi czasy, co do wiadomości każdego sędziom trybunalskim, ziemskim y grodzkim donosząc, chcemy mieć y rozkazujemy, aby pomienione przywileia y listy mieszczan naszych Lipskich autentycznie z xiąg kancelaryi wydane, miasto oryginałów przymowane były, w żadną wątpliwość ich nie przywodząc, dla lepszey wiary list ten ręką naszą podpisawszy y pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego zapieczętować rozkazaliśmy. Pisan w Warszawie, roku Pańskiego tysiąc sześćset iedynastego, miesiąca Decembra dnia dziesiątego, panowania królestw naszych Polskiego dwadziestego piątego, a szwedzkiego ośmnastego. Sigismundus rex. Eustachi Wołowicz—pisarz y referen-

darz wielkiego xięstwa Litewskiego. My tedy Władysław król, łaskawie się skłoniwszy do takowey sprawy, wzwyż pomieniony przywilej we wszystkich punktach, klauzulach y artykułach mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy, prawa y wolności, od świętey pamięci antecessorów naszych królów Polskich miasteczku naszemu Lipskiemu nadane y przed nami y aktami kancelaryi naszej pokładane, widymusami autentycznymi wyięte, we wszystkim approbujemy y przy tey że władzy y mocy, iako same oryginały mieć powinni, zostawujemy, chcąc mieć, abysię im w niwczym ubliżenie (in quantum iure communi non repugnant) nie działało, ale y owszem aby przy nich mieszczanie nasi Lipscy na potomne czasy zachowani byli dla łaski naszej. Na co się, dla większey wiary, ręką naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodnie, dnia szóstego miesiąca Junii, roku Pańskiego tysięcznego sześćsetnego, panowania naszego polskiego pierwszego, a Szwedzkiego drugiego roku. Wladislaus rex. Marczyan Tryzna—referendarz y pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. My tedy Jan król, skłoniwszy się do ich supliki y widząc prawo pomienionych mieszczan Lipskich cale zruynowane, żądaiąc, aby w porządku też miasto było y pomnożenie większe dla wszyska skarbu naszego y rzeczypospolitey z niego było, mianowane prawa odnawiamy, reperujemy, naprawujemy y defekta wszystkie, które tak w tym prawie, iako y w rządzie y sprawiedliwości były, nagradzamy y deklarujemy tym listem naszym, iż pomienieni mieszczanie sądzić się będą prawem od nayiaśniejszych antecessorów naszych nadanym Magdeburskim, appellacyie iednak y remissy od sądów ich do samego generalnego administratora ekonomii Grodzieńskiej isć będą powinni w tych sprawach, w których prawo appella-

cyie dopuszczać pozwala. Także wszyscy obywatelowie tegoż miasteczka Lipska, jakiey kolwiek kondycyi będący, lub chrześciane, lub żydzi, powinni będą respectu fundi, osiadłości, rol y placów przed urzędem mieyskim sprawować się, tak iako insi mieszczanie; także nowo osiadaiący mieszczanie, aby po wyściu roku y sześciu niedziel przysięgę wykonawszy pod iurisdykcyą miasta zostawali y szlachta tamże osiadła, ratione teyże osiadłości, posłuszeństwu mieyskiemu podlegać ma, prawa nasze królewskie kościoła Bożego katolickiego wcale zachowując. Na co, dla większey wagi, ręką naszą podpisawszy się, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodnie, dnia miesiąca, roku Pańskiego tysięcznego sześćset siedmdziesiąt dziewiętego, panowania naszego piątego. Mieysce pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego. Antoni Kazimierz Giełgud—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Konfirmacya y renowacya praw miasteczku Lipskowi ekonomii Grodzieńskiej. Jan król. Przeto my August król, do pomienioney supliki miłościwie się skłoniwszy, wyżey inserowany przywilej nayiaśniejszego Jana Trzeciego, przodka naszego, tudzież y inne prawa y przywileia przodków naszych królów Polskich, w nim wyrażone, we wszystkich punktach, klauzulach y artykułach, tak iako w sobie są opisane, stwierdzić, zmocnić y approbować y odnowić umyśliliśmy. Jakoż mocą y powagą naszą królewską stwierdzamy, znacniamy, approbujemy y odnawiamy niniejszym listem przywileiem naszym y aby teraz y na potomne czasy wieczny walor y moc miały deklarujemy y przy nich miasto nasze Lipsko nienaruszenie zachowujemy. Na co dla lepszey wiary y pewności ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia czternastego miesiąca Januaryi, roku Pańskiego tysięcznego

siedmsetnego dziewiętnastego, panowania naszego dwadziestego drugiego. Augustus rex. My tedy król, do pomienionej suppliki łaskawie się skłoniwszy, zwyż wyrażoną confirmacją z xiąg przerwanych metryki kancelaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego ekstraktem stronie potrzebującej wydać y dla większej wagi pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycinać rozkazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego dnia siedmnastego miesiąca Lutego, roku Pańskiego tysiąc siedmset pięćdziesiąt wtórego, panowania naszego dziewiętnastego roku. Michał xiąże Czartoryski—podkanclerzy wielkiego xięstwa Litewskiego. Locus sigilli. Za sprawą etc. Michała na Klewaniu y Żukowie Czartoryskiego—podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego, Homelskiego etc. starosty. Józef Mikłaszewicz — metrykant wielkiego xięstwa Litewskiego. A za tym my August Trzeci, król polski y wielki xiąże Litewski, lubośmy na seymie walnym szczęśliwey koronacyi naszej przy bytności wszystkich stanów rzeczypospolitey prawa y przywileia od nayiaśniejszych królów polskich, przodków naszych, iako tym że stanom rzeczypospolitey, tako y prywatnym osobom, mieszczanom poddanym naszym nadania y, że każdego przy nich nienaruszenie zachować mamy y zachowamy, sakramentem przysięgi przez nas wykonanej stwierdzili, zmocnili y dla tego pomienione ich prawa przywileia wagę swoją y moc mieć powinny; przeciesz aby tym pewniejszymi y bezpieczniejszymi byli, za instancją y przełożeniem nam przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, tym łaskawie do proźb mieszczan naszych Lipskich skłoniwszy się, a widząc prawa onych przez przypadek ogniowy po dwakroć zgorzałe, a przez to cale zruinowane, w porządku należyty nie zachowujące się, przez co diminucya w prowentach stołu królewskiego nam

y nayiaśniejszym nastempcom naszym byź może, prze to za rzecz słuszną y sprawiedliwą renovationem tych wszystkich przywilejów antecessorów naszych za radą panów rad przy boku naszym zostających uważywszy, dając tym że mieszanom naszym Lipskim wszelki rząd, aby w tym samym porządku to miasto zostawało, iako y przed tym za nayiaśniejszych antecessorów naszych było y żeby tym większe pomnożenie dla zysku skarbu naszego y rzeczypospolitey z niego brało, ludzie krzewili się y osiadali, wszystkie wyzēmianowane prawa, przywileia, od założenia tego miasta Lipska mieszczanom naszym nadane, y których tu ekstrakta inserować rozkazaliśmy, mianowicie poczowszy od świętych y godnych pamięci nayiaśniejszego króla iego mości polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Zygmunta Augusta y przed nim powyższych monarchów, o których nayiaśniejszy król imć Stefan Batory, przyozdobiając tych mieszczan Lipskich prawem y urzędem sądów Magdeburskich, w swoim przywileju wspomina, utwierdza y nadaie, zatym przywilejem dalsze wszystkie przywileja, daniny, przydatki, confirmacye nayiaśniejszych królów imci Zygmunta Trzeciego, Władysława Czwartego, Jana Kazimierza, Michała Korybuta, Jana Trzeciego, aż do ostatniej confirmacyi nayiaśniejszego świętey pamięci pana oycy naszego Augusta Wtorego, niniejszym listem confirmationis przywilejem naszym we wszystkich punktach, klauzulach, paragrafach, artykułach, tak, jako są opisane y wyrażone w przywileiach, osobliwie nayiaśniejszego króla imci Stefana, przodka naszego, nie rozumiejąc y nie tłumacząc inaczey na ubliżenie y krzywdę poddanym naszym mieszczanom abo przedmieszczanom Lipskim, ze wszystkimi włokami, gruntami, wyrobkami, placami, sieliszczami, ogrodami, morgami, zaściankami, sianożęciami hrudowemi, murożnemi

y błotnemi po nad rzeką Biebrą y po puszczy będącemi, a rzeką Bobrą aż do uroczysza Sierzbutowa ciągnącemi się, także lasami, gajami, puszczą, ante et post nadaną, podług przeszłych rewizji y potym nową przez urodzonych Stanisława Łoknickiego—rewizora y Piotra Wesołowskiego—leśniczego pod ten czas Perstuńskiego y Nowodworskiego, nowo przyczynionych y ograniczonych, z wolnym orazym że mieszczanom Lipskim, podług przywileiów ante uniomem y od przerzeczonego toties przodka naszego nayiaśniejszego Stefana Batorego nadanych, wyłożeniem portu na rzece y na oney wystawieniem młynów proprio sumptu, cum libertatione a censu, do bonifikacyi wyłożonego kosztu, także z wolnym przeprowadzeniem tym że portem rzeką Bobrą y składaniem w mieście naszym Lipsku soli białey Gonienskiej, mocą terazniejszego przywileju a powagą naszą królewską stwierdzamy, zmacniamy, approbujemy, odnawiamy, repe-rujemy y poprawujemy defekta wszystkie, które tak w tym prawie, iako y w urzędzie y wydawaniu od niego sprawiedliwości, czy to z sądu wóytowskiego, albo burmistrzowskiego były, nagradzamy tak, aby teraz y napotomne czasy wieczny walor y moc miały, deklarujemy y przy nich miasto nasze Lipsko nienaruszenie zachowujemy, obiecuiąc po nas y nayiaśniejszych następców naszych, iż pomienieni mieszczanie sędzić się będą prawem, iako się wyżej wyraziło, Magdeburskim, od nayiaśniejszych antecessorów naszych nadanym, uwalniając onych od woiewodów, starostów y wszelkich praw ziemskich, grodzkich y zwierzchności onych, appellacye iednak od sądów ich, czy to wóytowskiego, albo burmistrzowskiego, do samego ieneralnego administratora ekonomii Grodzieńskiej, a nie do dwornego, y to w tych sprawach, w których prawo appellacyi dopuszczać pozwala, isć będą powinne, nie wprzód

iednak takowey appellacyi strony wiedące prawo cuiuscunque status et conditionis, w którym by się w sądach wóytowskich albo burmistrzowskich za uciążliwy dekret zdać był, używać maia, albo minowszy sąd magdeburski przed sąd administratora generalnego ekonomii Grodzieńskiej ex cruda citatione pozwy wynosić powinne, aż wprzód w tym że pomienionym sądzie magdeburskim, wóytowskim lub burmistrzowskim dekretem oczewistym rozsądzeni zostaną. Administrator zaś generalny ekonomii Grodzieńskiej, po oczewistym magdeburskim dekrete, za uroszczoną appellacją nie ze statutu wielkiego xięstwa Litewskiego albo z innego prawa, iedno z tegoż prawa magdeburskiego, które nazywaią Saxoń albo Niemieckie prawo, rozeznanie swoje, w słusności albo niesłusności wydanego dekretu, czynić będzie powinien. A gdyby w tym sądzie administratorskim, teraz y napotym będącym, ieszcze strona która pro gravanine miała, tedy do nas króla y do sądu naszego też appellacya ma być dopuszczona, zapłaciwszy do skrzynki mieyskiej dochód podług porządku prawa saksońskiego. Także wszyscy obywatele tegoż miasta naszego Lipska, iakiey kolwiek kondycyi ludzie będący, duchownego lub świeckiego stanu, szlachta, chrześciane, lub żydzi, którzy kolwiek w tym miasteczku swoje osiadłości albo grunta, place będą mieli, powinni będą respectu fundi, osiadłości, rol y placów przed urzędem mieyskim we wszystkich sprawach y na każde zawołanie sprawować się, iako wszyscy mieszczanie, a to podług tak wielu dyspozycyi praw konstytucyi seymowych w tym obszerniey opisanych. Nowo takż osiadaiący mieszczanie, którzy by na osiadłości y pod prawem Magdeburskim zostać chcieli, lub ze stanu szlacheckiego, w rok y sześć niedziel przysięgę na ratuszu wypełnić będą powinni, a po wykonanym iuramencie pod iurizdykeją

mieyską zostawać, onemu podlegać y równych wolności, swobód z drugimi mieszczanami w nabywaniu, przedawaniu gruntów, placów używać y zaszczycać się mogą, terazniejszym postanowieniem w wieczne czasy żądamy y mieć chcemy, approbujemy. Na ostatek władzę urzędu wójtowskiego y burmistrzowskiego ze wszelką należnością onym y dochodami zwyczajnymi osobliwie włók dwie y placów cztery, zdawna na wójta należących, y drugich cztery, w ulicy Zakościelney przez tych że wójtów Lipskich od Karłowskiego nabytych, cum omni proprietate, usu et fructu, dając moc y pozwalając na onych temuż wójtowi teraz y napotym będącemu, wszelkie mieć zabudowanie y szynki bez żadnego do skarbu naszego, oprócz czopowego, szelężnego, płatu, turbacyi, przeszkody albo iakowey od ekonomów naszych prepedyey, którey niniejszym przywileiem naszym zakazujemy y wiecznie od tego wszystkiego urodzonego wójta naszego przez terazniejszą donacyą uwalniamy tą wolnością, iako y przed tym dawnieysi wójtowie od antecessorów naszych zaszczytzeni byli y przez reworizorów naszych, do teyże ekonomii zeslanych, cum exceptione zachowani zostali, chcąc mieć y pilnie przykazując wójtowi y burmistrzowi według postanowienia antecessorów naszych brukować ulice, mosty po drogach, gościncach y na rzekach nowe budować, stare poprawować, kominy po domach murowane mieli, aby doglądali; przy tym, aby łaźnią iedną na potrzeby ichże własny y dla dochodu na potrzeby mieyskie, nie pozwalając nikomu z chrześcian, ani żydów mieć inney, wystawili, postanawiamy

y potwierdzamy, zachowując wcale nasze królewskie y kościoła Bożego katolickiego. Na co dla większey wagi, wiary y pewności do takowey confirmacyi naszej własną się ręką podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie roku Pańskiego tysięcznego siedmsetnego piędziesiątego czwartego, miesiąca Junii dwudziestego siódmego dnia, panowania naszego dwudziestego drugiego roku. U tego przywileju confirmacyjnego, od nayiaśnieyszego króla jego mości Augusta trzeciego, wielkiego xiążęcia Litewskiego, miasteczku j. k. mości Lipskowi danego y służącego, podpis ręki tegoż nayjaśnieyszego króla jego mości Polskiego, przy zawieszoney na sznurze jedwabnym koloru niebieskiego pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego, tudzież adscripcya, oraz podpis ręki wielmożnego jego mości pana sekretarza pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego temi wyrażają się słowy: Augustus rex. Confirmacya praw y przywilejów mieszczanom Lipskim w ekonomii Grodzieńskiej. Józef Dulemba—j. k. mości pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz.

Który to takowy przywilej confirmacyjny, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona wielmożnego jego mości pana Krysztofa Lichodziejewskiego — strażnika wojewodstwa Mińskiego do akt, jest do xiąg tribunалу głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Grodzie expedyowanych, przyjęty y wpisany.

1586 г. Апрѣля 4-го дня.

Изъ книги № 59, за 1715 г., л. 760.

17. Привилегія короля Стефана Баторія землянину Сонгину на устройство моста на рѣкахъ Клевѣ и Трокупѣ и взиманіе мостовой пошлыны.

Roku tysiąc siedmsetnego piętnastego, miesiąca Augusta dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów, na rok wyżej pomieniony obranemi, stanowszy oczewisto u sądu imć pan Stephan Frackiewicz—krajczy Upitski, pokładał y ku aktykowaniu podał przywilej króla jego mości Stephana, sam oryginał po Rusku pisany, dany panu Songinowi na myto mostu Klewickiego, na Polskie przewidziony, z iedną pieczęcią mnieyszą wielkiego xięstwa Litewskiego, prosząc, aby y z rzeczą w nim wyrażoną był do akt przyjęty y do xiąg głównych wieczystych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego wpisany, służący y należący ww. oo. iezuitom powiciatu Wileńskiego; który z russkiego na polskie pismo verbum de verbo przepisawszy, a do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjmując, tenor taki iest:

Стефанъ, Божію милостію король Польскій и проч. Ознаймуемъ тымъ листомъ нашимъ; ижь будучи намъ господару въ сѣздѣ въ панствѣ нашомъ великомъ князьствѣ Литовскомъ, донесены суть до насъ и пановъ радъ нашихъ, на тотъ часъ при насъ господару будучихъ, просьбы земенина нашего повѣту Ошмянского Лаврина Мартиновича Сонгина о томъ: ижь людямъ народу шляхецкого и купецкимъ, также и инымъ всякого стану на гостинцу великомъ, который съ Нового-

родка идетъ до Ошмены и Клевицы черезъ мѣсто старосты Жомойдского пана Яна Кишки Ивейское, мимо Сурвиллишки, въ небудованью мосту на рѣцѣ Клевѣ и Трокупи, небеспечнымъ и труднымъ переѣздомъ великіе шкоды дѣють, абысьмы господарь, зъ ласки наше господарское, яко большъ всимъ людемъ, менованнымъ гостынцомъ ѣздячимъ, шкоды и лихого переѣзду теперь не допустили, а ему Сонгину мостъ на той рѣцѣ Клевѣ и Трокупи, яко вчаснику грунту и береговъ тое рѣки Клевы и Трокупы, кромъ другихъ участниковъ его, будовати у мостовое брати позволили. Ино мы господарь, намовившиє въ томъ зъ паны радами нашими, на тотъ часъ при насъ господару будучими, а бачечи то быть речъ слушную и потребную, безъ шкоды скарбу нашего и рѣчи-посполитое, и тежъ маючи певную вѣдомость о томъ зломъ переѣздѣ на той рѣцѣ Клевѣ и Трокупѣ, также паметаючи на службы его, которые онъ, у войскахъ нашихъ господарскихъ бываючи, противко неприятели нашего чинилъ и вязни приводилъ, его властнымъ накладомъ мостъ будовати и отъ всякого стану людей на той рѣцѣ Клевѣ и Трокупи, безъ жадного обтеженія, по два пѣнези бѣлыє отъ дуги зъ ласки наше господарское ему Лаврину Сонгину, малжонцѣ, дѣтемъ и потомкомъ его брати и на пожитокъ ку имѣнію его Сурвилискому оборочати позволили, безъ всякое перешкоды; а съ того намъ господару и до скарбу нашего ничого платити и личбы ни-

которое чинити не мають. И на то есьмо ему, жонѣ, дѣтемъ и потомкомъ его дали сесь нашъ листъ съ подписомъ руки наше господское, до которого на твердость и печать нашу притиснути есьмо велѣли. Писанъ у Городнѣ, дѣта Вожія Нароженія тысяча пятьсотъ осемьдесятъ шостого, мѣсяца Априля четвертого дня. У tego przywileiu, przy pieczęci mnieyszey, podpis rąk temi słowy: Stephanus

Rex. Левъ Сапѣга—подканцлерій Великого Князьства Литовского.

Któryż to przywilej króla iego mości Stephana, za pokładaniem do akt przez osobę w wierzchu mianowaną, z rzeczą w nim wyrażoną, iest przyjęty u do xiąg głównych wieczystych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego wpisany.

1589 г. Марта 9-го дня.

Изъ книги № 50, за 1706—1708 г., л. 931—934.

18. Привилегія короля Сигизмунда III-го на основаніе города Биржъ съ наданіемъ ему Магдебургскаго права, подтвержденная королемъ Владиславомъ IV въ 1642 году.

Roku tysiącnego siedmsetnego szóstego, miesiąca Septembra szóstego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z wiewodztw, ziem y powiatów, na rok terazniejszy tysiączny siedmsetny szósty obranemi, stanówszy oczewiscie patron imięc pan Michał Frackiewicz, przywilej nayiaśnieyszego króla iegomości polskiego Władysława czwartego, miastu Birzańskiemu na rzecz w nim wyrażoną dany, do akt podał w te słowa pisany:

Wladislaus quartus, Dei gratia rex Poloniae etc. Significamus praesentibus literis nostris, quorum interest, universis et singulis, exhibitas fuisse coram nobis literas pargameneas, manu serenissimi olim parentis nostri desideratissimi subscriptas, et sigillo minoris cancellariae magni ducatus Litvaniae pensili communitas, sanas, salvas et illaesas, omnique suspicionis notá carentes, continentes in se certas liber-

tates et immunitates, civitati illustris. Janussii Radziwił, ducis Birzarum et Dubincorum, sacri Romani imperii principis, archicamerarii magni ducatus Litvaniae, Camenecensis, Casimiriensis, Seyvensis, Bystricensis capitanei, nostri administratoris Mohyloviensis, haereditariae Birze D—sis servientes, petitumque à nobis est, ut eadem autoritate nostra regia approbare, confirmare et ratificare dignemur. Quarum quidem literarum tenor de verbo ad verbum sequitur estque talis:

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Amen. Quod cum humanae naturae ea sit fragilitas, ut omnium rerum et actionum, etiam quae splendore atque autoritate immortalem expostulare videntur memoriam, facile nos caperet oblivio, et quae in usum et commodum hominum studio, labore atque diligentia conduntur, statuuntur et perficiuntur, temporis

diuturnitate brevī evanescerent, nisi literarum apicibus consignata, facile ad cognoscendum et repetendum, cuique sese exhiberent via. Proinde ut illa, quae nonnunquam praeclare et gloriose gesta sunt, his et jura, privilegia et statuta, principum benevolentia in usum hominum concessa et donata, sagax hominum industria literis mandare adinvenit et consuevit. Nos etiam Sigismundus tertius, Dei gratia rex Poloniae, etc. nec non regni Sveciae proximus haeres, et futurus rex. Significamus tenore praesentium, quorum interest, universis et singulis, harum notitiam habituris, quod cum illustris et magnificus Christophorus Radziwił, dux in Birze, et Dubinki, palatinus Vilmensis, supremus exercituum M. D. Litvaniae, Solecensis, Kokenhausensis, Urzędoviensis, Borissoviensisque etc. capitaneus, exposuisset nobis propter splendorem, ornatumque patriae, et nominis, et defensionem loci atque reipublicae, se in animum induxisse et suscepisse oppidum patrium et haereditarium Birze ex lapide et cocto latere velle exaedificare, arcemque et oppidum ipsum contra insultum hostis Moschi, cuius finibus proximum est, ad incursionemque ac repellendum aptum, praesidiis firmare et communire. Et quandoquidem rempublicam hanc nostram, et opibus optime auctam, et praesidiis quam plurimis undique firmatam et stabilitam, tum et civitates optime constitutas esse cupiamus, studium hoc et operam magnifici Christophori Radziwił, quo et reipublicae dignitatem amplitudinemque adaugere, et tueri, et patrii loci splendorem illustrare, non sine magnis sumptibus, suscepit, vehementer non possumus non probare in foundationem et munitionem oppidi Birze, cuius nomen, denominationem patriae Radzivilorum habet, libenter assentimur et approbamus: ac ut tanto maiori diligentio et studio opus inchoatum perfici et frequentia hominum compleri possit,

quos libertatum dulcedo, et convocare, sive allicere et acuere, atque excitare consuevit, tum propter praeclara et amplissima familiae Radzivilorum, reipublicae huic atque praecessoribus nostris regibus Poloniae et magnis ducibus Litvaniae, pacis et belli temporibus praestita merita, ipsiusque magnifici Christophori Radziwił singularem virtutem et dignitatem, quibus ad se ornandum et amplificandum quasi perpetuis nexibus obstricti et obligati tenemur, tum reipublicae nostrae dignitatem, quam privatorum opes et praesidia amplificant et tuentur, oppidum Birze iure civili donandum, et certis praerogativis atque libertatibus ex speciali gratia nostra regia ornandum duximus et praesentibus donamus et exornamus. Imprimisque oppido Birze ac omnibus illius incolis praesentibus et futuris, jus Teutonicum, quod Magdeburgense vocatur, et cujusmodi civitas nostra Vilna utitur, damus et concedimus, removendo ab oppido proefato omnia iura terrestria magni ducatus Litvaniae, caeterasque consuetudines, quae ius teutonicum perturbare consueverunt, eximendoque illud, ac cives suburbanos, ac incolas illius omnes, inter limites consistentes, praesentes et futuros, ab omni iurisdictione et potestate omnium et singulorum magni ducatus Litvaniae palatinorum, castellanorum, capitaneorum, iudicum, subjudicum, et quorumvis magistratum iudicialium, ac eorum tribunalium, ita, quod coram ipsis, aut coram aliquo pro causis tam magnis, quam parvis et quibusvis excessibus, vel rebus citati, parere et respondere, aut ob non paritionem et condemnationem quamcunque paenas aliquas pati et subire non teneantur; verum coram avvocato et magistratu suae civitatis, tantummodo iure teutonico respondebunt. Cui quidem avvocato et scabinis, ac magistratui civitatis praedictae legitimam in omnibus et singulis

causis, tam civilibus, quam criminalibus, sive capitalibus, puta furti, homicidii, membrorum mutilationis, incendii, et quorumvis maleficiorum et excessuum, plenam facultatem et auctoritatem tribuimus et concedimus iudicandi intra metas et limites eiusdem oppidi iure teutonico, ac secundum illius formam animadvertendi innoxios et corrigendi excessus ita, ut in aliis tam regni, quam magni ducatus Litvaniae civitatibus, maxime Vilnae observatur; integra tamen permanente via appellationis ad haerem et dominum oppidi eiusdem. Ad literas autem et actiones civitatis obsignandas, oppido illi Birze, stemma, sive publicum insigne donamus et assignamus: vexillum album et in illius medio aquila nigra, hoc, quo cernis, modo depictum. Quod quidem stemma, seu insigne perpetuum eiusdem civitatis esse volumus. Omnes etiam, et singulos cives eiusdem oppidi Birze, tum et societates et collegia artificum quorumvis, instituta in eodem oppido, et in posterum instituenda, in praerogativis, et existimatione, civibus et societatibus, ac collegiis civitatis Vilnensis, aliarumque magni ducatus Litvaniae civitatum adaequamus, et pares esse volumus. Deinde vero quod fori septimanalis et nundinarum recte constituta ratio non parum etiam incrementi et amplitudinis adferre consuevit civitatibus ac oppidis, in eo oppido, seu civitate Birze forum septimanale, in qualibet septimana peragendum, unum videlicet die dominico, aliud feriâ quintâ constituimus. Annualia autem sive mercatus bonis temporibus anni inducimus et ordinamus, primum quidem pro festo purificationis beatae virginis Mariae, alterum pro festo nativitatis sancti Joannis Baptistae, iuxta calendarium romanum. Ad quos quidem mercatus liberum esse volumus, et omnes cuiuscunque gentis et nationis mercatores, negotiatores, vectores et artifices, caeterique homines venire possint, modo non sint eius-

modi, quos iura ferre non permittunt, facultatemque habeant, in eodem oppido a die incepti mercatus, per quatuordecim dies continuos omnis generis negotiationes exercendi, atque tam equos, boves, agnos, capros, porcos, et animalia quaevis maiora et minutiora, alias etiam merces in pannis et aromatibus, vectualibus et suppellectili quavis, et aliis omnibus in universum mercimoniis, tam domesticis, quam exoticis, nullis penitus exceptis, vendendi, commutandi, contractus de illis faciendi, aliaque omnia et singula agenda exercendaque, quae in celeberrimis etiam mercatibus, seu nundinis exerceri solent. Et cum ex antiquo Vilnâ Rigam euntibus et redeuntibus, iter per civitatem Birze fuerit usitatum et institutum, sed praeteritis annis propter arcium finitimarum circa Dzwinam ab hoste Moscho occupationem est mutatum, et per Surdaki institutum, verum liberatâ hoc metu universâ illâ provinciâ, iter illud civitati Birzensi restituimus, instituimusque et decernimus, ut Vilnâ Rigam versus tam negotiatores et caeteri homines, et vectores euntes, non alio itinere, quam per Onikszy, Kupiszki et Birze, quae commodior et melior via est, proficiscantur, iterque illud tanquam publicum et usitatum habeant et sequantur, et per Surdaki, quâ hactenus commeari consueverant, amplius proficisci non audeant et praesumant. Ut autem ad inhabitandam et incolendam eam civitatem, in qua ornanda et munienda sumptus non mediocres ipse illustris et magnificus Christophorus Radziwił facturus est, eo facilius homines invitentur, reddaturque populosior et opulentior, eandem omnesque illius incolas gaudentes iure civitatis eximimus et liberos facimus temporibus perpetuis a solutione theloneorum pontalium, aggeralium et aliorum, quocunque nomine, tam in bonis nostris, quam in bonis nobilium, quomodo libet institutorum

et instituendorum, concessorum et concedendorum. et generaliter ab omni eorundem exactione a mercibus quibuscunque, quocunque nomine vocantur, tam per terram, quam etiam per flumina navigabilia, secundo, vel etiam adverso flumine, per magnum ducatum Litvaniae et caeteras eiusdem ducatus ditiones in perpetuum liberi sunt. Ad extremum etiam, ut beneficia beneficiis cumulentur, eandem civitatem, seu oppidum Birže, uti novum et nunc primum locatum, eximimus et liberum facimus a solutione thelonei generalis in magno ducatu Litvaniae, hoc tempore usitati, quodque vetus vocatur, et si quod aliud in posterum fuerit institutum, contributionumque aliarum omnium publicarum, laudatarum. et laudandarum, quocunque illae nomine et instituto publico conferuntur, vel conferentur, ad viginti quinque annorum decursum. Quod earundem contributionum praefectis et quaestoribus denuntiatum esse volumus, mandantes, ut ab eo tempore, per integros viginti quinque annos à civibus iisdem, qui literas testimonii obsignatas, sigillo civitatis praedictae Birže, vel sui domini produxerint, contributiones nullas publice constitutas, et in posterum constituendas ab iisdem, vel mercibus eorum exigere praesumant difficultatesque eo nomine facessent. Quae omnia superius expressa et descripta rata, firma et inviolabilia facere in perpetuum eidem oppido, sev civitati Birže promittimus. Atque in eorum fidem et testimonium praesentes manu nostra subscripsimus, sigilloque magni ducatus Litvaniae communiri mandavimus. Datae Varsaviae in comitiis generalibus, die nona mensis Martii, anno Domini millesimo quingentesimo actuagesimo nono, regni vero nostri anno secundo. Sigismundus Rex. Sigillum pensile magni ducatus Litvaniae. Gabriel Woyna—sacrae regiae maiestatis in magno ducatu Litvaniae notarius.

Nos itaque Vladislaus quartus petitioni per praefatum illustrem Janussium Radziwił—magni ducatus Litvaniae archicamerarium, apud nos factae, uti iustae, benigne annuentes, praeinsertas literas, in omnibus eorundem punctis, clausulis, articulis, et conditionibus approbamus, confirmamus et ratificamus, cum hac melioratione, ut nundinae communes, alias targi, singulis diebus dominicis, iuxta praescriptum privilegii originalis, in dicta civitate Birzanensi celebrari solitae, in diem sequentem, videlicet feriam secundam transferantur. Tum et libertatem ratione desolationis ab oneribus vectigalium, et theloneorum, vulgo stare myta nuncupatis, persolvendis, a serenissimo olim, rege parente nostro desideratissimo, eidem civitati Birzanensi, ad certos annos concessam, (qua ob continuos belli motus intermissa, uti non poterat), eandem ex speciali nostra gratia, in annos duodecem prorogandam esse duximus, uti quidem prorogamus, et concedimus hisce literis nostris. Quae omnia et singula supra scripta vim et robur debitae firmitatis obtinere volentes, praesentes manu nostra subscripsimus et sigillo magni ducatus Litvaniae communiri mandavimus. Datum Varsaviae, die vigesima septima mensis Martii, anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo secundo, regnorum nostrorum Poloniae et Sveciae decimo anno. Vladislaus Rex. Sigillum minus pensile magni ducatus Litvaniae. Chritophorus Zavisza—notarius magni ducatus Litvaniae. Vice cancellariatu illustrissimi et reverendissimi domini Martiani Tryznae—episcopatus Vilnensis coadiutoris. Recepit Vladislaus Kierdey, sacrae regiae maiestatis secretarius. Hucusque contenta privilegii. Ego Janussius Radziwił—dux Birzarum et Dubincorum, sacri romani imperii princeps, magni ducatus Litvaniae achicamerarius, Mohyloviensis administrator, Kasimir. Camenec. Seyvensis etc. capitaneus,

post obtentum eiusmodo privilegium confirmationis a serenissima regia maiestate, domino meo clementissimo, originale, manu sacrae regiae maiestatis subscriptum et sigillo minori magni ducatus Litvaniae communitum, archivo meo asservavi, hoc vero transcriptum, deducendo ad incolarum Biržensium, nec non eorum, qui iure eiusdem civitatis gaudere in animum induxerint notitiam, manu, sigilloque meo, maioris fidei erga signatum, civibus et incolis civitatis meae Biržensis extradi mandavi. Datum Vilnae die septima mensis Maii, anno millesimo sexcentesimo quadragesimo secundo. Na tym przywileiu przy pieczęci iasnie oświeconego xięcia imści Radziwiła, podpis tegoż iasnie oświeconego xięcia imści tymi słowy: I. Radziwił. Na wierzchu tego przywileiu con-

notacia jedna w te słowa: Roku tysiąc sześćset czterdziestego trzeciego, miesiąca Marca dwunastego dnia. Ta kopia przywileiów królów ichmościów. Pan Symon Smilgiewicz y pan Jan Łupszewicz obywatele miasta Birż, do akt na urzędzie pokładali. Stachowski Mikołay — podstarości Wileński. Druga zaś connotacia w te słowa: Roku tysiąc sześćset czterdziestego trzeciego, miesiąca Marca dziesiątego dnia. Ta kopia przywileiów królów ichmościów do akt xiąg grodzkich Wiłkomirskich pokładana. Адамъ Костялковскій—вгородскій Вилкомирскій писарь.

Który to przywilej przez wyżey pomienionego patrona do akt podany, jest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1590 г. Марта 23-го дня.

Изъ книги № 33, за 1691 г., л. 678.

19. Копія привилегіи короля Сигисмунда III, выданная нѣкоторымъ землянамъ Ошмянскаго повѣта на причисленіе ихъ къ шляхтѣ Ошмянскаго повѣта.

Лѣта отъ naroженія Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ первого, мѣсеца Іюля девятого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствѣ, земля и повѣтовъ, на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ девятьдесятъ первый обранными, постановившисе очевидно у суду панъ Михалъ Репницкій видимусъ привилею его милости пана Казимера зъ Голковщизны Дорняка, домовству оного и инымъ въ томъ привилею мянованымъ особомъ служацій, до

актъ книгъ головныхъ трибунальныхъ Виленскихъ справъ вѣчистыхъ подалъ, просечи насъ именемъ помененой особы, ажебысьмо до актъ приняли и у книги уписать велѣли. Которого мы судъ огледавши и читаного выслулавши, велѣли есьмо принять и уписать, а уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Видимусъ съ книгъ владовыхъ земскихъ вѣчистыхъ повѣту Опменского. Лѣта Божого naroженія тысяча пятьсотъ девятьдесятъ первого, мѣсеца Октебра второго дня. На рокахъ судовыхъ земскихъ, водлугъ

статуту о светомъ Михалѣ, святѣ римскомъ припалыхъ, и судовне отправованныхъ, передъ нами вразомъ судовымъ земскимъ, повѣту Ошменского, Станиславомъ Станиславовичомъ Саковича—судьею, Андреемъ Сасиновичомъ Бѣликовича, подсудкомъ, а Петромъ Станиславовичомъ Саковича—Дровиницкимъ писаромъ, ставши очевисто земляне короля его милости повѣту Ошменского: панъ Миколай Балтромѣвичъ Мерла, а панъ Грегорей Федоровичъ Сорока повѣдили то, ижъ што дей они и иншіе вчасники ихъ имѣннча дворы свое мѣли въ присудѣ замку господарского Кгеранойнского, тогда дей король его милость, зъ ласки своее господарское, за чоломъ битіемъ ихъ, вынявши ихъ съ тыми имѣннчачами ихъ съ того присуду замку Кгеранойнского въ присудъ и подъ хоруговъ повѣту тутошнего Ошменского съ тыми имѣннчачами ихъ привернути, и на то имъ привилей свой дати рачилъ, который то привилей ихъ милости господарскій, на паргаминѣ писанный, верху мененные панъ Миколай Мерла, а панъ Грегорей Сорока самъ отъ себѣ и именемъ вчасниковъ своихъ, въ томъ привилею имены описанныхъ, теперъ передъ нами вразомъ покладали и хотечи то они мѣти, абы тое вылученъ съ присуду замку господарского Кгеранойнского, а приверненъ ихъ до присуду и подъ хоруговъ повѣту тутошнего Ошменского, за имѣннчачами ихъ вѣдомо въ насъ врадъ и инныхъ людей было; просили насъ, абы тотъ привилей королевскій его милости до книгъ земскихъ вѣчистыхъ повѣту Ошменского былъ вписанъ, который уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть: Жигмонтъ третій, Божью милостью король польскій и т. д. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому того потреба будетъ вѣдати, инѣшнимъ и на потомъ будучимъ: били намъ господару чоломъ земляне наши Миколай Бал-

тромѣвичъ Мерла, Грегорей Федоровичъ Сорока, Матей и Грегорей Маслове, Янъ Каменскій, Павелъ Борковскій, Миколай Можейко, Миколай Закревскій, Андрей Чеховичъ, Войтехъ и Миколай Яновичи, Лавринъ Нѣмцевичъ, Щасный Ятовтовичъ, Богданъ Чиждъ, Себестіанъ Дорняка, Миколай Загоранка, Станиславъ Шимажъ а Юрій Мисевичи, Езофъ и Насупъ Александровичи Турчиновичи, и повѣдили передъ нами, ижъ продкове ихъ и они сами ажъ до сихъ часовъ, будучи зъ имѣннчачами своими подъ присудомъ имѣннча нашего спадкового Кгаштольтовского замку Кгеранойнского, съ которыхъ имѣннчачае иншое повинности и службы ку тому замку Кгеранойнскому неповинни полнити, одно изъ нихъ службу земскую военную, яко иншая шляхта, обывателе великого князства Литовского полнять, повинни естъ полнить. А теперъ хотечи быть подъ присудомъ и хоруговью повѣту Ошменского, для того просили насъ господара, абыхмо въ томъ ласку нашу господарскую имъ показавши, съ тыми имѣннчачами ихъ зъ влады и присуду Кгеранойнского вызволивши, подъ присудъ и хоруговъ повѣту Ошменского, заровно до вживанья свободъ и вольностей шляхецкихъ, припустили. За которыми насъ у причинѣ нѣкоторые ихъ милость панове рады и врадники наши дворные великого князства Литовского жадали, въ чомъ мы видечи быть жоданъ ихъ милости пановъ радъ пристойное и чолобитъ ихъ самихъ слушное, то есьмо зъ ласки нашее господарское учинили, а яко всимъ иннымъ поданнымъ нашимъ, людямъ рыцерскимъ стану шляхецкого, зъ доброты и ласки нашее господарское, ку розмножанью вольностей и свободъ шляхецкихъ, естесмо хутливи и щодробливи, такъ и тымъ земляномъ нашимъ ласку и щодробливість нашу господарскую показали, а то естъ верху помененныхъ особъ Миколай Бал-

тромбевича Мерлу зъ имѣнными его прозываемыми Кгавьею, надъ рѣкою Кгавьею лежачого, и зъ другимъ имѣнничомъ Дудинскимъ, у логѣ лежачимъ, надъ рѣкою Дудою, Григорья Федоровича Сороку зъ имѣннемъ его прозываемымъ Бараво, тамъ же надъ рѣкою Дудою лежачимъ, Матея и Григорья Масловъ зъ имѣннемъ ихъ Покговейскимъ, а другимъ имѣннемъ того Матея Подгуратишками, Бякговскимъ и Костеневскимъ, Яна Каменского зъ имѣннемъ его Трилупскимъ Вололковскимъ, Миколая Можейка зъ имѣннемъ его Покговейскимъ, надъ рѣкою Кгавьею лежачого, Миколая Закревскаго зъ имѣннемъ его Покговейскимъ, тежъ надъ рѣкою Кгавьею лежачого, Андрея Чеховича зъ имѣнными его Покговейскимъ и Дудою, Войтеха и Миколая Яновичовъ, зъ имѣннемъ ихъ Трилупскимъ, Лаврина Нѣмцевича зъ имѣннемъ его Трилупскимъ, Щасного Ятовтовича зъ имѣннемъ его Ятовтовичи, Богдана Члжа зъ имѣннемъ его Чернею, надъ рѣкою Чернею лежачого, Себестяна Дорвяку зъ имѣннемъ его Волковщизною, Миколая Загоранка зъ имѣннемъ его Упитою, надъ рѣкою Упитою лежачимъ, Станислава Шимана и Юрья Миквичовъ зъ имѣннемъ ихъ Трилупскимъ, надъ логомъ Трилупскимъ лежачимъ, Езопа и Насупа Александровичовъ Турчиновичовъ зъ имѣннемъ ихъ Упитою Ташликовскимъ, надъ рѣкою Упитою лежачимъ, съ присуду и послушенства того имѣнныа нашего спадкового Кгаштолтовскаго замку Кгеранойнскаго тымъ нашимъ упривилееванымъ листомъ выймуемъ, вызвааемъ и приворочаемъ ихъ подъ присудъ, справу и владзу судовъ земскихъ, то есть враду земскому, кгородскому, подкоморскому и хоруговъ повѣту Опшенскаго. А таеъ они сами, жоны, дѣти, щатки и потомки ихъ, одъ даты сего листу нашего, съ тыхъ имѣнней своихъ, веру помененныхъ, и тежъ еслибы хто собѣ зъ нихъ,

або изъ потомковъ ихъ прикупилъ якую тамъ же въ томъ повѣтѣ ку имѣнню своему прикуплю, або якимъ кольвекъ обычаемъ, выслугою. даровизною набылъ въ томъ повѣтѣ Опшенскомъ, передъ судомъ земскимъ и кгородскимъ, порядкомъ звыклымъ статутовымъ, за позвы будь земскими, або кгородскими судити и справоватисе, и службу земскую военную намъ господару и потомкомъ нашимъ подъ хоруговью Опшенскою служити и вшелякихъ вольностей, свободъ, правъ, яко инная старожитная шляхта великаго князства Литовскаго, съ тымъ имѣнными своими уживати вѣчными и непорушными часы мають. И хотя быхмо мы господарь, або потомки наши, короли ихъ милости Польскіе и великіе князи Литовскіе, тое имѣнне спадковое Кгаштолтовское, замокъ Кгеранойны кому кольвекъ будь доживотнымъ, або вѣчистымъ и якимъ кольвекъ иннымъ правомъ дали, завели и зъ рукъ нашихъ выпустили, тогда таковое каждое право и дата наша шкодити не маеть, ани будетъ мочи тымъ веру помененнымъ имѣнныамъ ихъ и тыхъ, хто кольвекъ ихъ будетъ держати, вѣчными и непорушными часы. А особливо то варуемъ симъ листомъ нашимъ, если бы хто зъ поданныхъ нашихъ тамошнихъ Кгеранойнскихъ одѣныхъ и одѣ помочниковъ ихъ въ забраню кгрунтовъ, або тежъ боехъ, грабежохъ и въ якихъ кольвекъ иншихъ речахъ кривду поносили, въ таковыхъ всихъ справахъ, за помощю и вѣдомостью старость Кгеранойнскихъ, подданые наши ихъ выжей помененныхъ особъ и потомковъ ихъ передъ судъ Опшенскій кгородскій и земскій позвами позывати и справедливости собѣ доводити мають. И на то есьмо имъ самимъ и потомкомъ ихъ дали сесь нашъ листъ съ подписомъ руки наше господарское, до котораго и печать нашу великаго князства Литовскаго привѣсити есьмо велѣли. Писанъ у Варшавѣ,

лѣта Божого нароженья тысяча пятьсотъ девьдесятото, мѣсеца Марца двадцать третьего дня. У того привилею короля его милости печать меньшая подканцлерская привѣшова и подпись руки его королевское милости теми словы. Sigismundus Rex; а подпись руки писара его королевское милости теми словы: Матей Война—писарь. Што про наметь до книгъ владовыхъ земскихъ вѣчистыхъ повѣту Опменского записано, съ чого и сесь видимусь князю Адаму Выдровскому—плебану Жикгмонтійскому въ року теперешнемъ тысяча шестьсотъ тринадцатомъ, мѣсеца Октебра третьего дня, подъ нашими владовыми печатями мене Яна Корсака—секретара его ко-

ролевское милости, судьи, Станислава Александровича князя Свирского — подсудка, а съ подписомъ руки мене Станислава Внучка — писара есть выданъ. Писанъ у Опменѣ. У того видимусу печати двѣ, одна большая судьи, а другая меньшая подсудка, владниковъ земскихъ Опменскихъ, воскомъ червонымъ подложовныхъ притисненныхъ, а при печатяхъ подпись руки писара теми словы: Станиславъ Внучекъ—земскій Опменскій писарь, а коректа въ тые слова: Скорыгговаль съ книгами Юрій Масло. Которыйжь то видимусь, за поданьмъ черезъ особу въ верху мененую оного до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ.

1590 г. Апрѣля 9-го дня.

Изъ книги № 22, за 1682 г., л. 253.

20. Листъ королевы Анны ревизору Гралевскому о надѣлѣ земель дворянъ Станевичей.

По жалобѣ шляхтичей Станевичей на администраторовъ королевскихъ имѣній, которые во время разверстки земель отрѣзали у шляхтичей

земли безъ всякого вознагражденія, королева Анна предписываетъ ревизору Гралевскому разслѣдовать это дѣло и представить на усмотрѣніе королевы.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ второго, мѣсеца Мая девятого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналѣ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствѣ, земель и повѣтовъ на рокъ теперешній вышъ писанный обраными, постановившисе очевидно у суду пленипотентъ панъ Александръ Естко, тотъ листъ королевы ее милости Анны, до его милости пана Яна Гралевского—ревизора на тотъ часъ будущого,

до актъ книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ подалъ въ тые слова написанный: Anna, z Bożey łaski królowa Polska etc. Szlachetnemu Janowi Gralewskiemu rewizorowi naszemu towarów naszych leśnych w Litwie y na Podlasiu, wiernemu nam miłemu łaskę naszą. Szlachetny, wiernie nam miły! Skarzył się tu przed nami Szczęsny y Kasper Maciejewiczowie Staniewiczzy—bracia, iż im pomiarą odjęto gruntu ich własnego dziedzicznego niemało, od obsady naszej Oliskiej y

Puńskiej y na zalewek stawu tamże przyją-
czono, niedawszy im za to żadney nagrody, ani
odmiany, co ieśliby tak było, mieli by ci ludzie
krzywdę. A tak rozkazuiemy wierności twoiey,
aby rewiduiąc tam towary nasze, sprawę też
y skargę tych szlachciców werifikował przez
świadome a prawdziwe ludzie, przy bytności
abo zawiadomością dzierzawców naszych Olic-
kiego y Puńskiego, albo ichmé namiestników; a
gdzieby się tam prawda y krzywda ich oka-
zała, obacz wierność twoia tamże jakie mieysce
(bez)przeszkody puszczy albo gruntu osiadłego,

gdzieby się im tamże zamiana y nagroda dać
mogła, a to wszystko, nic tam nie oddaiąc
odniesie wierność twoia do nas, abyśmy sami
dobrze uważyli, co być może, a co nie. Dan
z Warszawy, dnia dziewiątego Kwietnia, roku
Pańskiego MDLXXXX. У того листу подпись
руки при печати наяснѣйшой королевою теми
слова: Анна, królowa Polska. Который же
тотъ листъ, за поданьемъ оногo до актъ черезъ
особу верху мененую, есть до книгъ голов-
ныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъ уни-
санъ.

1593 г. Юня 25-го дня.

Изъ книги № 5144, за 1752—1753 г., л. 229.

21. Подтвердительная привилегія короля Сигизмунда III на древнія права и вольности
Полоцкой земли.

Документъ этотъ очень замѣчательнъ по своей
древности и важности содержания. Въ немъ при-
водится послѣдовательный рядъ подтвержденій
разными польскими королями и велими князьями
Литовскими древнѣйшихъ правъ и вольностей
„добрыхъ и христіанскихъ,“ дарованныхъ Полоц-
кой землѣ Витовтомъ, Сигизмундомъ, Свиргай-

ломъ, Казимромъ, Александромъ и др. Въ этихъ
привилегіяхъ Литовскіе князья сохраняютъ за
Полоцкой землей древнѣйшія порядки и обычаи
самоуправленія, вытекавшіе изъ вѣчеваго устрой-
ства Полоцкаго княжества. Такъ какъ документъ
этотъ писанъ по русски, то подробного содержа-
нія къ нему не прилагается.

Feria secunda post dominicam: iubilate, die
vigesimâ quarta mensis Aprilis, anno Domini
millesimo septingentesimo quinquagesimo se-
cundo.

Coram actis nobilis officii consularis Vilnen-
sis comparentes personaliter domini Leo Hrysz-
panowski, Onufrius Rajów et Theodorus
Panchilonek, degentes in terra, ad aconomiam
palatinatus Polocensis pertinente, praesentes
litteras privilegii confirmationum seremissimii

Sigismundi tertii, regis Poloniae et magni du-
catus Lithuaniae, ruthenico idiomate scriptas
sigilloque M. D. Lit. pensili munitas, salvas
et illesas, nullius suspitionis obnoxias, in rem
et partem totius terrae Polocensis servientes,
cu n introfusius contentis ad acta obtulerunt.
Quarum literarum, praemisso modo ad acta
oblatarum, de verbo ad verbum rescribendo
contenta, tenor sequitur estque talis:

Жигимонтъ третій, Божою милостью ко-

роль Польскій и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ всѣмъ въ обещъ и каждому съ особна, кому то вѣдати належитъ. Покладали передъ нами, господаремъ, бояре наши воеводства Полоцкога, панцерные и путные, листъ привилей продка нашего славное памети, короля его милости Стефана, съ подписомъ руки его королевское милости и съ печатью великого князства Литовскаго, данный всимъ паномъ Полоцкимъ, рыцерству, шляхтѣ, обывателемъ воеводства Полоцкога, въ которомъ привилей продка и вую нашего, короля его милости Жигмонта Августа, тежъ на певные вольности и наданья обывателемъ, всимъ мѣщаномъ и всей земли Полоцкой данный, есть вписанъ. И повѣдѣли тые то бояре панцерные и путные, ижъ тежъ они до тогожъ привилею належать, нижали ижъ не завжды для частыхъ потребъ своихъ онога досегнути могутъ; тогда блии намъ господарю чоломъ, абы есмы тотъ привилей продка нашего, короля его милости Стефана, въ сесь листъ привилей нашъ вписати розказали и оный съ подписомъ руки наше имъ дали. Въ чемъ мы, господарь, видечи бытъ чоломъбитге ихъ слушное, велѣли есмы тотъ помененый привилей, передъ нами покладанный, въ сесь нашъ листъ вписать, который слово одъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Стефанъ, Божью милостью король Польскій и проч. Чинимъ знаменито симъ нашимъ листомъ, нишнимъ и напотомъ будучимъ, кому бы того была потреба вѣдати, ижъ што перво сего за продка нашего славное памети короля его милости Польского и великого князя Литовскаго Жигмонта Августа, съ Божого допущенья, черезъ непріятеля нашего князя великого Московскаго съ посягненьемъ и несправедливимъ оторваньемъ отъ панства нашего великого князства Литовскаго замку и мѣста Полоцкаго, маестности, имѣней пановъ Полоц-

кихъ, рыцерства, шляхты, обывателей земли воеводства Полоцкога, въ земли Полоцкой лежачихъ, вси листы, привилей и твердости на права и вольности, всей земли Полоцкой належачіе, на онъ часъ въ томъ замку Полоцкомъ, во церкви Святое Софеи, одъ предковъ нашихъ королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей Литовскихъ наданые, суть побранни, а ижъ за помощью Божю за панованья нашего тотъ замокъ Полоцкій зъ рукъ того непріятеля нашего, князя великого Московскаго, до панства нашего великого князства Литовскаго вже зась взяли есмы, при которомъ имѣнья, въ той земли Полоцкой лежачіе, одъ того непріятеля нашего, менованого Московскаго, освобоженые есть; тогда мы господарь, зъ ласки наше, маючи ласкавый взглядъ на вѣрные, а намъ господарю и рѣчиположитой пожиточные службы пановъ Полоцкихъ, рыцерства и шляхты, обывателей земли воеводства Полоцкога, ижъ они о имѣнья свои, въ земли Полоцкой лежачіе, спустошеные, съ которыхъ не только теперъ, . . . але съ милости своее ку намъ господарю и рѣчиположитой, бываючи на службахъ нашихъ господарскихъ и рѣчиположитое, здоровье свое противъ люду непріятеля нашего Московскаго выносечи и при добыванью того замку Полоцкога зъ рукъ непріятельскихъ Московскихъ не одно сами при насъ господарю были и, певные почты свое водлугъ набольшого преможенья своего на службу нашу господарскую выведши, зъ нелитованьемъ горль и маестностей своихъ, яко добрые, вѣрные рыцерскіе люди, служили, до которыхъ службъ и впродъ охотнѣйшими вчинити ихъ хотечи, будучи намъ на томъ теперешнимъ зъвѣдѣ у Вильни, за присланьемъ до насъ пословъ, то есть подкоморога земли Полоцкое пана Оника Корсака и писара земского земли Полоцкое Юрья Дроговицкаго, которые намъ доле-

лости ихъ прекладали, про то при тыхъ вольностяхъ, привилеяхъ первшихъ, одъ продковъ нашихъ королей ихъ милости и великихъ князей Литовскихъ имъ наданныхъ, зоставуемъ, якожь книги канцелярійскіе отворить и привилей, на вольность ихъ имъ наданній, до метрикуъ вписанній, въ сесь листь привилей нашъ господарскій слово до слова увести есмы розказали, который такъ се въ собѣ маеть:

Во имя Божое станьсе. Ижь всякіе вчинки цнотлитые, которые съ обычаевъ людскихъ походятъ и бывають въ заховалостяхъ ихъ дѣланые, которыежь на знаемости звычайу, вчиненого часы своими, явне се черезъ до свидченья оказываютъ, и вѣрне а стали доконають, годно есть, абы слушне тежь въ чинности свое поживали, а были бы ознаймены на письмѣ, выложоные и подтверженые для вѣдомости потомъ пришлое людское; абы часу посполитого съ памяти не сходило; а про то мы Жигмонтъ Августъ Божьею милостью король польскій и проч. чинимъ знаменито симъ листомъ нашимъ, хто на него посмотритъ, або чтучи услышитъ, ни нѣшнимъ и на потомъ будучимъ, кому того потреба будетъ вѣдати. Били намъ чоломъ бояре Полоцкіе и мѣщане и весь городъ и вся земля Полоцкая и клали передъ нами листы дѣда нашего Казимера и дяди нашего Александра и пана отца нашего, королей и великихъ князей ихъ милости, штожь ихъ милость перво сего пожаловали ихъ, дали имъ права вольные, добрые, христіанскіе, такъ въ Корунѣ польской, какже и перво того, которые доброволенства мѣли одъ продковъ нашихъ великихъ князей, одъ великого князя Витовта и Жигмонта и Свиргайла, и просили насъ, абыхмо имъ вси тые права и доброволенства нашимъ привилеємъ подтвердили. Мы, бачучи, ижь яко продове ихъ, такъ и они завжды у суполной вѣрности заховалися ку продекомъ

нашимъ и къ намъ, хотечи имъ тую сталость ихъ вѣры и послугу щодробливостію нашою панскою отдати, зъ особливое ласки нашої господарской, вси тые доброволенства, листы продковъ нашихъ, дѣда и дяди и отца нашего, королей и великихъ князей ихъ милости, симъ нашимъ листомъ подтверждаемъ, и права вольные, христіанскіе, добрые, справедливые симъ нашимъ привилеємъ на вѣчные часы даемъ. Наипервей: въ церкви Божіи и въ имѣніи церковные намъ не вступоватися, въ домъ Божій Светой Софеи и въ домъ Божій Светого Спаса и въ иншіе дома церковные намъ не вступоватися; а хто кого обвадитъ явно або ли тайно, ино намъ его не карати ни одною виною, ани имѣнемъ, ни нятствомъ, ни серебромъ, ни горломъ, олижь постановити его очи на очи на явномъ суду христіанскомъ, и того хто вадилъ, и того, на кого вадилъ, и досмотрѣвши межи ними право учинити, хто будетъ што заслужилъ, какъ право вкажетъ, такъ его карати. А который которую вину заслужитъ, ино его самого карати по его винѣ, а жоны и дѣтей не займати и имѣнья не рушати, нижли который будетъ въ томъ дѣлѣ, а то вѣдалъ, тыхъ карати; проступитъ ли отецъ, ино отца карати, проступитъ ли сынъ, ино сына карати, а отца за сыннюю вину не карати, а сына за отцову вину не карати, только того самого карати, хто виновать будетъ. Также хто держитъ отчизныя имѣнья своя, аболи кому што будетъ великій князь Витовтъ далъ, и великій князь Швидрикгайло далъ, и дѣдъ и дядя, и отецъ нашъ, короли ихъ милости, што кому дали, и мы што кому дали, то ему удержати, какъ въ королевствѣ Польскомъ и князи, и панове, и мѣщане держать. Вскочетъ ли хто свое имѣнье продати, или оддати, или замѣнити зъ кимъ, ино намъ, альбо намѣстникомъ нашимъ явивши, продати и замѣнити. А въ куп-

ленины намъ Полоцкіе не вступоватисе, также и въ беззадцины ихъ и въ вотумерцины не вступоватисе намъ. Также который бояринъ альбо мѣщанинъ соидеть (съ) сего свѣта, ино жона тая вдова, доколѣ на вдовьемъ столыци сѣдять и имѣнемъ мужнимъ володаеть, а коли всхочеть пойти за иного мужа, ино ее силою замужь не давати, а пойти ей зъ тымъ, што ей будетъ мужъ записаль, а штобы то было звѣдомо племени первого мужа, або иннымъ добромъ людемъ, а имѣнье оставити дѣтемъ; а не будетъ дѣтей, ино братьи, а не будетъ братьи, ино близшимъ первого мужа. Тежь на боярскіе люди и на мѣщанскіе сябры дѣцкихъ намъ и намѣстникомъ нашимъ не давати. А будетъ ли кому кривда, ино перво у господаря его искати правомъ; пакли не всхочеть господарь его подобнымъ рокомъ права вчинити, ино намъ и намѣстникомъ нашимъ дѣцкіе давати, а вина, которая будетъ осужона, ино намъ господарю своему запластити. А въ люди намъ боярскіе не вступоватисе, а воеводѣ нашему Полоцкому мѣщанъ одному не судити, судити ему зъ бояры и зъ мѣщаны, а черезъ паруку въ нятельство не сажати, а по муцѣ вѣры не искати, а холопу и робѣ вѣры не няти, а въ подводы намъ коней въ Полочанъ не брати, ни въ посельскихъ путниковъ, ни въ сябровъ городскихъ. Также съ боярскихъ и съ мѣщанскихъ сель людемъ ненадобѣ ни на какую службу тягнуги къ нашимъ кнежимъ дворомъ. А старыхъ судовъ намъ непосуживати, ани своихъ судовъ судивши не посуживати, а въ заставу намъ бояръ и мѣщанъ Полоцкихъ, посельскихъ путниковъ не посылати, а заставъ намъ у Полтеску никоторыхъ Полочаномъ николи не давати безъ ихъ воли, а съ нами имъ быти готовымъ на войну. А по волости нашей воеводѣ нашему не ѣздити, а побѣдетъ ли коли въ ловы, ино по станомъ его не даровати. А

станеть ли ся въ которого Полочанина татьба а доицуть ли се татьбы, ино господарю оддати, а чого не достанеть, ино татя выдати; а бобры гвати по старой пошлинѣ, также важницу въ замку, або въ мѣстѣ нашомъ Полоцкомъ, которую перво того держали бояре посполу зъ мѣщаны, за продковъ нашихъ, за дѣда нашего Казимера короля его милости, а потомъ съ тоежь важницы дядя нашъ Александръ—король его милость, платъ былъ взялъ кускарбу его милости; ино король его милость, старшій панъ, а отецъ нашъ, засе тую вагу и плату съ нее бояромъ и мѣщаномъ дати рачиль. А такъ и мы зъ ласки наше при той важницы ихъ заховываемъ, мають они на полы подавнему. подле уставы продковъ нашихъ ее мѣти, то есть, мають въ кождый годъ удержати по два боярины, а по два мѣщанины и плату зъ нее выберати: и свою половину мають обернути на свое потреби. Такъ тежь которые дома и мѣстца церквомъ Вожимъ наданы сдавна одъ продковъ нашихъ, або Владыки и Игумена и инные князи и бояре, и мѣщане и люди добрые прикупили церквамъ Вожимъ, а тые дома и мѣстца суть въ замку, або середъ мѣста Полоцкого, и будутъ-ли за панованья щастливое памяти дѣда нашего Казимера короля его милости, Владыки и Игумена на тыхъ звѣчныхъ мѣсцахъ церковныхъ за собою слуги и инные закладники мѣли, мы и теперь Владыцѣ и Игумени дозволяемъ, на тыхъ мѣсцахъ ихъ, и въ тыхъ церковныхъ домѣхъ слуги и инные закладники за собою мѣти и ихъ судити; а то тымъ обычаемъ: ижь мають имъ служити а поземъ имъ господаремъ своимъ съ тыхъ мѣстцъ мають давати. А будутъ ли ся которые съ нихъ торгомъ обыходити, они мають серебщизну и ординцину съ мѣстомъ нашимъ платити. А которые за мѣстомъ фольварки, поля и сѣножати церковные Вла-

дыка и Игуменя мають, на тыхъ поляхъ и на сѣножатехъ не мають торговыхъ людей, ани ремесныхъ за собою садити, нижли мають садити людей сельскихъ, которые бы тамъ хлѣбъ пахали. Такожь бояре Полоцкіе тымъ же обычаемъ, которые зъ нихъ отчизные свои дома и мѣста внутри города мають, або на мѣстѣ Полоцкомъ, и тежь если будутъ еще за дѣда нашего Казимера и за дядка нашего Александра и за отца нашего королей ихъ милости, отцы ихъ и они слушнымъ а раднымъ обычаемъ которыя дворища покупили, або съ данины его милости мають, тымъ и теперь мы дозволяемъ, на тыхъ дворищахъ слугъ и людей за собою садити и ихъ судити. Потомужь, который бы съ нихъ хотѣлъ купецтвомъ, або ремесломъ которымъ обыходити, тые мають съ мѣщаны нашими серебщизну нашу и ординщизну платити и инные слушныя податки ку пожитку нашему земскому. А што се дотычетъ серебщизны, которуюжь войтъ и бурмистры и радцы на свое потребы владуть на мѣсто нашо, того церковнымъ людемъ а боярскимъ помагати ненадобежь, и тежь которые бояре будутъ мѣти близко мѣста зстародавна свои лѣсы, и боры, и дубровы, и гаи, въ тыхъ ихъ лѣсахъ, и борехъ, и дубровахъ, и гаехъ не мають мѣщане на свои потребы мѣскіе дерева брати, на будованье домовъ и на дрова, нижли мають мѣщане на свое потребы брати дерево около мѣста въ нашихъ борехъ, и лѣсахъ, и дубровахъ, и гаехъ, гдѣ здавна будутъ бирали, а въ боярскихъ не мають брати. А еслибы который бояринъ своею доброю волею дозволилъ мѣщаномъ у своемъ лѣсѣ и борехъ, и дубровахъ, и гаехъ дерево брати, ино то есть въ его воли. Также въ которого Полочанина загудятъ воскъ въ Ризѣ или индѣ, а придетъ до Полоцка, ино Полочаномъ взяти тотъ воскъ къ собѣ въ городъ, и карати его Полочаномъ

по своему праву, а намъ се въ то не вступовати. А Полочаномъ нашихъ рѣкъ и озеръ не таити, а хто потаитъ, мы ихъ карати маемъ, а Полочаны намъ не даритися никому. Такожь есьмо и мыта имъ отпустили по всей нашей державѣ и тежь серебщизну отпустили есьмо вѣчне. А которые Полочане межи собою побьются а за дѣцкимъ поеднаются, ино намъ куница шерстью зъ мирщины. Также коли посварятся Полочане и выдадутся оба въ костѣ, ино то вина наша; а если одинъ выдасть, а другій не выдасться, то есьмо имъ отпустили. А за закладную куницу брати по десети грошей, а поборцу по два гроши. Также дѣцкованья одъ рубля по чотыре гроши, а помильнаго по грошу; а владычному слугѣ и боярскому по томужь дѣцкованье. А воеводинымъ слугамъ тивунства городского не держати, а съ тивуномъ воеводинымъ слугамъ по волости Полоцкой не ѣздити, а тивуну городскому на нашъ дворъ по три гроши на день, а на Черсветѣ воеводинымъ слугамъ не судити, судити тивуну по старой пошлинѣ. Также на Невли суди не быти и по всей волости Полоцкой судити воеводѣ на городѣ. А также Владыцѣ на попехъ Полоцкихъ соборная куница шерстію, а въ пригонъ Попомъ и Игуменомъ къ Владыцѣ не ходити, а церковныя дома присмотрати старостомъ городскимъ; а церковныхъ земель владычнымъ слугамъ не держати, а гривострижцу по волости не ѣздити, ани льну брати. Также намъ воеводу нашего Полочаномъ по ихъ воли, яко который будетъ воевода нашъ не любъ имъ, намъ воеводу дати по ихъ воли, а приѣхавши воеводѣ нашему къ Полоцку, первого дня крестъ цѣловати Полочаномъ на томъ, штожь безъ ихъ sprawy Полочанина не карати ни въ чемъ, а воеводу городомъ не даровати. Тежь Полочаномъ всимъ жити въ Полоцку добровольне, покуль хто хочеть; а будетъ ли

которому Полочанину отъ насъ насильство, намъ его силою не держати, ино ему путь чистъ, куды хто хочеть, безъ всякое зацепки; а въ своемъ имѣннѣ во всемъ воленъ идучи прочь продати, або которому пріятелю своему приказати, въ то намъ не вступоватися. А который Полочанинъ иметь намъ о чомъ жаловатися о насильнѣ на Полочанина, приѣхавши до Литвы одинъ безъ исца: намъ съ Литвы дѣцкога не слати, писати намъ листъ свой ку воеводѣ нашему, хотя о смертней винѣ, ино ему судити по цѣлованью, а осудивши его въ Полоцкужъ карати виноватого по вхъ праву съ Полочаны по испросу. А боегодѣ нашему одѣ пригоновѣ городскихъ посула не брати, а чоломъ битіе намъ въ Полочанъ примовати, также воеводѣ нашему отъ варъ имати гостинца по полу копы грошей со всякой вары. А на твердости того всего и печать нашу казалисмо привѣсити. А при томъ были панове рады наши великого князства Литовского, бискупъ Виленскій князь Павелъ, княжа Гольшанское; воевода Виленскій, канцлеръ великого князства Литовского, державца Бобруйскій и Борисовскій, панъ Янъ Юрьевичъ Глебовичъ; панъ Виленскій, державца Упитскій, панъ Григорей Григорьевичъ Остикъ; воевода Троцкій, князь Янушъ Юрьевичъ княже Гольшанское; панъ Троцкій, староста Жмойтскій, державца Плотельскій и Тельшовскій, панъ Еронимъ Александровичъ Ходкевичъ; маршалокъ земскій, державца Шавленскій, панъ Миколай Яновинъ Радивиль; воевода Кіевскій, князь Альбрехтъ Глѣбовичъ Пронскій; воевода Полоцкій, панъ Станиславъ Станиславовичъ Довойна и иные панове рады наши. Писанъ и данъ у Вильни, лѣта Божого нароченья тысяча пятьсотъ сорокъ семого, мѣсяца Февраля двадцать первого дня, индикта пятого. У того листу привилею подписъ руки

короля его милости тыми словами: Sigismundus Augustus rex. А подписъ руки писарское тыми словами: Иванъ Горностаѣ—маршалокъ дворный, подскарбій земскій и писарь.

И хочемъ мѣти, абы во вскихъ артикулахъ и важности своей теперъ и на потомные часы, водлугъ утверженья предковъ нашихъ королей ихъ милости и великихъ князей, и теперешняго нашего утверженья, ни въ чомъ ненарушано вездѣ и на каждомъ мѣсту, и въ каждомъ правѣ, при зуполной мощи паномъ Полоцкимъ, рыцерству, шляхтѣ, обывателемъ, тое земли воеводства Полоцкога тотъ привилей, въ семь листѣ привилею нашомъ вписанный, былъ хованъ и держанъ быти маеть вѣчными часы. Одножъ, што се дотычетъ справъ судовыхъ, вродомъ нашимъ господарскимъ, гродскому и земскому належачихъ, ино яко въ тутошнемъ панствѣ нашемъ великомъ князствѣ Литовскомъ тые справы на тыхъ врадахъ отправуются, потомужъ водле статуту правъ земскихъ великого князства Литовского и въ той земли воеводства Полоцкога на врадахъ нашихъ городскомъ и земскомъ тые справы отсуживаны и отправованы быти мають. А которыхъ метрикъ канцелерійскихъ, звлаща давныхъ правъ, сесь часъ у Вильни при канцеляриі нашой не было, кгда и на потомъ што се кольвекъ давныхъ справъ, потребъ, правъ и вольностей всей земли Полоцкой належачихъ, тамъ покажетъ, и чого коли они зъ метриѣ потребовати будутъ, то все съ канцеляриі нашею шляхтѣ полоцкой выдавано быти маеть. А ижъ они пляцовъ своихъ, которые въ замку головнымъ мѣли, гдѣ теперъ дворы ихъ суть, для пространства пляцу за жоданьемъ нашимъ сами добровольне уступили, позволивши одмѣною за нихъ въ замку нижшомъ, называемомъ Стрѣлецкомъ, пляцы собѣ взяти, тогда симъ листомъ привилеемъ нашимъ господарскимъ таъ имъ варуемъ и

упевняемъ, ижъ не одно привилеямъ, вольностямъ ихъ ничего ублизити, але и некоторой николи переказъ то быти не маеть, а они мають таковымъ же правомъ тые пляцы въ замку Стрѣлецкомъ держати, якимъ правомъ и въ вышнемъ замку пляцы свои мѣли. И на то дали есмы паномъ Полоцкимъ, всему рыцерству, шляхтѣ, обывателемъ земли воеводства Полоцкого, сесь нашъ листъ привилей съ подписомъ руки наше господарское и съ нашою привѣсистою Великого князства Литовского печатью. Писанъ у Вильни, лѣта Божого нароженья тысеца пятьсотъ осемьдесятого, мѣсяца Мая семого дня. У того привилею подпись руки его королевское милости тыми словы: Stephanus rex. И печать привѣсистая великого князства Литовскаго канцлерская, а подпись руки писарское тымъ способомъ: Венцлавъ Агриппа писаръ.

Который то сесь листъ привилей нашъ, съ уписаньемъ въ него привилею продка нашего славное памети короля его милости Стефана, всимъ бояромъ нашимъ панцернымъ и путнымъ во-

еводства Полоцкаго съ подписомъ руки наше господарское и съ печатью нашою привѣсистою великого князства Литовского естъ выданъ. Писанъ въ Варшавѣ, на сеймѣ вальномъ лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеца пятьсотъ деветдесать третего, мѣсяца Юня пятогонадвдцати дня. Apud quas literas privilegii confirmationum subscriptio manus serenissimi regis et notarii, circa sigillum pensile M. D. Lit., sequitur talis: Sigismundus rex. Ярошъ Воловичъ—писаръ. Atergo vero suscepta his exprimitur verbis: Roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt trzeciego miesiąca Maia dwunastego dnia ten przywilej iego królewskiej mości Żygmunta trzeciego pan Amelan Fiedorowicz—boiarzyn pancerny, putny woiewodztwa Połockiego, sobie służący, do akt grodu Witebskiego podał. Alexander Hlebicki Jozefowicz—namiesnik Witebski. Quae praesentes literae privilegii confirmationum, praemisso modo ad acta oblatae, sunt actis N. O. C. Vil. insertae.

1597 г. Мая 17-го дня.

Изъ книги № 69, за 1720 г., л. 107.

22. Привилегія короля Сигисмунда III-го мѣстечку Лоздеѣ на Магдебургское право и другія вольности, подтвержденная королями Михаиломъ въ 1669 и Августомъ II-мъ въ 1718 годахъ.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego, miesiąca Julii piątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny, dwudziesty obranemi, stanowszy

personaliter u sądu patron imć pan Michał Moniuszko, przywilej od nayiaśnieyszego króla imci, wielmożnemu imćci panu Franciszkowi Mirosławowi Więczkowiczowi—podsędkowi woiewodztwa Trockiego, wóytowi Maydeburkskiemu miasta iego królewskiej mości Łozdziej

y całemu magistratowi tamecznemu dany, służący y należący, ad acta xiąg głównych trybunalnych wielkiego xięstwa Litewskiego podał; który podając prosik nas sądu, aby ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do akt xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowskiy wpisać kazalismy, a wpisując w xięgi de verbo adverbum tak się w sobie ma:

August wtóry z Bożey łaski król polski etc. Oznaymujemy tym listem confirmacyinym przywilejem naszym, wszem wobec y kożdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż produkowane były przed nami przez wielmożnych rad, urzędników naszych przywileja, na pergaminie pisane y ręką nayiaśniejszych antecessorów naszych podpisane, nadane, confirmowane y pieczęciami wiszącami wielkiego xięstwa Litewskiego obwarowane, żadney censurze y wątpliwości niepodległe, miastu naszemu królewskiemu, Łozdzie nazwanemu, w wielkim xięstwie Litewskim, w wojewodztwie Trockim leżącemu, na prawo, iurysdykcyą y sądy maydeburskie, wolności mieyskie, porządki, powinności maydeburyczne, iarmarki, podatki, czynsze, obrzędy samego miasta z przynależnościami iego, ograniczeniem pol, rol, młynów, ocyrklowaniem samego urzędu mieyskiego y całego pospółstwa, obligacie y zwyczaje rządzenia się w obrzędach mieyskich, niżej specyfikowanych postanowieniami, którego listu przywileju, słowo w słowo pisanego, takowy tenor iest.

Zygmunt trzeci z Bożey łaski król polski etc. Oznaymujemy tym listem naszym wszem wobec, y kożdemu zosobna niniejszym y napotym będącym, komu by tego była potrzeba wiedzieć, iż my chcąc w lepszym porządku y pożytku miasto nasze Łozdzieje, w powiecie Trockim leżące, mieć, przeto tym poddanym naszym miasta Łozdzieyskiego daiemy

y pozwolamy tym listem naszym na wieczne y potomne czasy prawo niemieckie, które Maydeburskim zowią, do którego prawa ku ozdobienu y pomnożeniu ich y dla odprawowania spraw sądowych mieyskich pieczęć mieyską, to iest: łosia z rogami y trzy klucze nadaiemy, którąśmy w tym liście naszym na świadectwo jaśniejsze naznaczyć rozkazali. Ktemu wyzwalamy tych poddanych naszych miasta Łozdzieyskiego od wszelkich spraw ziemskich wielkiego xięstwa Litewskiego y zwyczajów pospolitych, które prawo maydeburskie zatrudniać zwykły, wymuiąc też obywatele tego miasta y przedmieszczany terazniejsze y na potem będące tym przywilejem naszym od wszelkiej władzy y zwierzchności wszystkich y kożdego z osobna wielkiego xięstwa Litewskiego wojewod, kasztelanów, starost, dzierzawców, sędziów, podsędków y wszystkich urzędników y namiesników ich, tak, iż przed nimi oni albo który kolwiek z nich z osobna, o rzeczy tak wielkie, iako y małe y którekolwiek występki stanowić się, albo odpowiadać y dla niestania y skazowania którego kolwiek prawnego żadnych win płacić nie będą powinni, iedno przed wóytem, burmistrzami, raycami, ławnikami tego miasta, wedle zwyczaju prawa pospolitego, to iest: przed wóytem y ławnikami przysięgłymi, wedle czasu będącymi, o rzeczy krwawe, które łacińskim ięzykiem zowią criminales, iako: o złodzieystwo, meżobóystwo, na członkach ochromienie y pożogę y ynne wszelkie tym podobne rzeczy y występki, za co gardłem karaią, sądowi woytowskiemu należące; a przed burmistrzem y raycami tegoż miasta wszelkie rzeczy y sprawy, które łacińskim ięzykiem zowią civiles y inne wszelakie, sądowi burmistrzowskiemu y radzieckiemu należące, kożdemu żalobliwemu tak tego miasta obywatelom, iako y postronnym osobom odkazować będą powinni; daiemy y przy-

zwalamy woytowi y z ławnikami, burmistrzowi z raycami w tym pomienionym mieście, według czasu postanowionego, wszelaką moc y zwierzchność, takowe rzeczy y sprawy wszelakie sądowi ich przypadłe słuchać, uznawać, sądzić y innych karać według biegu y postępu prawa maydeburskiego, mocą tego listu naszego y prawa, im od nas nadanego, co zaiednako przeciw wszystkim tego miasta naszego obywatelom, iako też y postóronnym osobom, ściągac się ma. A ieśliby które kolwiek osoby skazania y dekreta przerwczonych urzędników Sądowych tego miasta obciążliwe sobie być rozumieli, tedy im wolno ma być od kaźni y dekretów ich do starosty naszego Łódzkiego, teraz y potym będącego, apellować, a potem od dekretu starościńskiego do nas króla, ieżeli by była potrzeba, odezwać się; a starosta nie sposobem jakiego inszego prawa, iedno tego maydeburskiego ma to rozeznawać, na który urząd burmistrzowski człowiek pobożny y w prawie maydeburskim umiejętny, w tymże mieście osiadły, nie z innych, tylko ze czterech osób pospolitego człeka, przez tych że mieszczan starości tamecznemu, postanowionych y okazanych, przez tegoż starostę naszego, teraz y napotym będącego, mocą y władzą zwierzchności naszej ieden postanowion y potwierdzon być ma; także też wóyta człowieka pobożnego y umiejętnego, na którego sąd rzeczy kryninalnych przypadać ma, my na tym urzędzie, używaniu y obchodzie zwykłym wóytowskim osobliwym listem naszym ze wszystką władzą do żywota każdego zosóbna, albo do woli y łaski naszej potwierdzać y zachować z gruntem na woytowstwo należącym, których grun-
tów we włokach nie więcej ma być, iedno włok wedle ustawy dwie, obiecuiemy. Nadto chcąc my poddanym naszym, kupcom y wszelakich rzemiosł rzemieśnikom y wszelakim obywatelom y przedmieszczanom tego miasta

Łódzkiego hoynieyszą łaskę naszą pokazać, postanowiamy w tym mieście Łódzkiem iarmarki w każdy rok, to iest: pierwszy, iako y zdawna był, na dzień ciała Pańskiego, a drugi na święty Krzyż wjesieni, a targ, iako y zdawna był, we Śrzedę na każdy tydzień mieć y odprawować, dając moc y wolność pomienionym mieszczanom Łódzkiem te iarmarki roczne y targi każdej niedziele tych dni y czasów pomienionych, sposobem obywatelów inszych miast y miasteczek wielkiego xięstwa Litewskiego, odprawować, a wszystkim y każdemu z osobna kupcom, furmanom, kramarzom, przekupniom, rzemieśnikom, mieszczanom, sielanom y ludziom wszelakiego stanu, do pomienionego miasta Łódzkiego na dni y czasy naznaczone iarmarkow dorocznych y dni targowych ze wszelakimi towary y z rzeczami przedaynymi, iakim kolwiek imieniem nazwanymi, wolno przyść y przyiechać y takowe rzeczy y towary wykładać, przedawać, kupować, zamienać y insze kupiectwa ze wszelakimi osobami, odkądby kolwiek przyszły y przyiechały, sprawować. W którym mieście Łódzkiem beczkę pomiarną we cztery korce Krakowskich, wolna ku wymierzeniu wszelakiego zboża, obywatelom tegoż miasta Łódzkiego przywłaszczamy y przypisuiemy, a targowe mieyskie y pomiarne od beczki po dwa pieńiądze, także y innych wszelakich rzeczy, kupie y towary, któremi kolwiek przezwiskami nazwane, na każdy tydzień, w każdą śrzedę na pożytek mieyski do skrzynki mieyskiej zawsze ma być wybierano, okrom tylko innych pożytków wóytowskich od ludzi iedno postóronnych, którzy na targ y iarmarki z towarami swymi przyjeżdżać będą, krom wszystkich mieszczan y przedmieszczan Łódzkiem, którzy od pomiernego y targowego we wszystkich rzeczach kupieckich mają być wolni, według zwyczaju inszych miast naszych uprzywilejo-

wanych. Ku temu przerwczonemu miastu Łódzieskiemu y obywatelom iego wszystkie grunta mieyskie, to iest: we włokach, siedliskach, ogrodach, w morgach, zaściankach, sianożęciach, w lesiech, we wszystkim, w granicach zamierzonych y kopcami okopanych, y po rzekę Łódzię, niczego nie wymując, ani mieszając, jedno jako rewizorowie nasze temu miastu naznaczyli y przydali, iako się ten grunt sam w sobie wzdłuż y wszyrz w miedzach swoich ma, tym terazniejszym przywilejem naszym potwierdzamy, ze wszystkimi pożytkami na tych gruntach, im samym y potomkom ich dzierżeć y tego używać obyczajem inszych miast naszych uprzywilejowanych; z których gruntów mieyskich tym sposobem przez nas temu miastu nadanych, mieszczanie wprzód rzerzeni każdy z nich wszystkie czynsze y dochody z włok, morgów, kapszczyzny, łoie od rzezników y inne powinności, według ustaw naszych w wielkim xięstwie Litewskim przez nas postanowionych, do skarbu naszego należących, zwykłym obyczajem na dzień świętego Marcina w każdym roku płacić y pełnić będą powinni. Do tego też młyn z włoką na młynarza przy mieście Łódzizach mają pomienieni mieszczanie nasi Łódzieyscy trzymać, z którego mają y powinni będą zawsze do dzierżawce naszego każdego Łódzieyskiego na każdy rok pewną sumnę pieniędzy kop sto groszy Litewskich oddawać, także myto targowe mieyskie Łódzieyskie, z karczmannami gorzałczanymi y miodowymi, tak jako przedtym zdawna bywało, mają ciż mieszczanie trzymać, a z tego do dzierżawce naszego każdego Łódzieyskiego pewną sumnę pieniędzy kop ośmdziesiąt groszy liczby litewskiej, przy czynszu y wszelakich powinnościach zdawna należących, iako zwykli oddawać, na każdy rok mają wypłacywać. Które to wszystkie dochody, czynsze mieyskie y te pomienione pieniądze z mlyna kop sto

y targowe kop ośmdziesiąt groszy wóyt albo lantwóyt z ławnikami miasta pomienionego Łódziey wybierając, do starosty naszego Łódzieyskiego, a w niebytności iego samego, tedy do podstarości iego na dzień świętego Marcina oddawać, y na to kwity sobie brać mają, płacąc od kwitów nie więcej, tylko po groszy sześciu. A gdzieby na tenczas y dzień pomieniony na dzień świętego Marcina, w którym roku wszystkich dochodów do skarbu należących, wyżej opisanych, spełno nieodali, tedy winę dwojaką tak wielką, jako y sama istota wynosi, podpadać mają do dzierżawcy Łódzieyskiego; ale aby mieszczanie miasta Łódzieyskiego tym sposobem onego miasta potrzeby opatrowali, ratusz zbudowali, w ulicach, na gościncach warunki poczynili y pilne potrzeby mieyskie opatrowali y sami dobrze domy swe budowali, za uniżoną proźbą ich z łaski naszej placowe, prętowe, z domowych placów, ogrodnych y gumiennych mieyskich wszystkim obywatelom miasta przerwczonego Łódzieyskiego tym listem naszym na pożytek ich pospolity odpuściliśmy y darowali y na wieczne czasy dajemy tak, iż z nich nic płacić nie będą powinni. Nadto, na też potrzeby, pożytki miasta naszdgo pomienionego daliśmy obywatelom iego y tym przywilejem naszym dajemy dochody y potrzeby wszystkie z łazni, z wagi y postrzygalney, które sobie mieszczanie w mieście budować mają; a iżby bezpiecność od ognia była, ta łaznia na stronie od miasta zbudowana ma być, y ustawuiem, aby żaden mieszczanin w tym mieście łazni osobliwych przy domach swych mieć nie śmiał, ale iedna pospolita łaznia być ma. Ustawujemy też y to y mieć chcemy, aby szlachta, bojarowie, ludzie służebni którego kolwiek będąc stanu, który wprzód w przerwczonym mieście naszym Łódzieyskim osiadłości swoje mają y mieć będą, a którzy by nie byli listami naszymi osobli-

wemi z powinności mieyskiej wyięci, z takowych swoich osiadłości aby także, iako mieszczanie Łoździeyscy, pod tym prawem żyjąc, we wszelakich sprawach przed urzędem mieyskim odkazowali y wszelakie powinności zwykłe mieyskie pełnili; tylko wymuiemy z tey powinności mieyskiej włok sześć folwarku Kiełczewskiego y zagrodniki do niego należące, tudzież też place y włoki, które pewne osoby trzymają, to iest: sekretarz nasz Hrehory Dzielnicki — plac y włoki cztery, Mikołay Bałtromiejowicz plac y włok cztery, Iwan Swiacki — plac y włok dwie, Kochma żyd — plac siedlibny osadzony, które to włoki y place pomienione, iako zdawna, tak y teraz sądowi, władzy y szafunkowi starościnnemu zostawuiemy. A względem takowey łaski naszej, którąśmy wszystkim obywatelom miasta Łoździeyskiego uczynili w rynku, ulicach, mieście, mosty mościć y brukować, nadto ratusz w rynku tegoż miasta y zegar swym nakładem zbudować, drogi też, goścince wielkie koło miasta w tym że gruncie tylko własnym mieyskim położone, do tegoż miasta ściągające się, swym kosztem naprawować powinni będą, a pod tem ratuszem y koło ratusza, który zbudowan będzie, ma być wolno na pospolity pożytek tego miasta kramnice dla przedawania wszelakich rzeczy y towarów kramnych zbudować; z których kramnic y komor takowych czynsze y dochody przez urząd mieyski ma być wybierano y na pospolity pożytek mieyski obracano. A dla bezpieczeństwa od ognia, aby wszyscy mieszczanie słodownicy y browary na stronie od miasta budowali; ku temu dla teyże bezpieczeństwa od ognia aby wszyscy mieszczanie y koźdy z osobna w tym mieście naszym Łoździeyskim kominy murowane y dobrze opatrzone mieli, powinność mieyską na nie okładali. Na co dla lepszey wiary y świadectwa wszystkich rzeczy, w wierzchu opi-

sanych, daliśmy y daliśmy wszystkim mieszczanom y obywatelom miasta naszego Łoździeyskiego, teraznieyszim y napotym będącym, ten nasz list przywilej z podpisem ręki naszej królewskiej, do którego y pieczęć naszą wielkiego xięstwa Litewskiego przywiesić rozkazaliśmy. Datum w Warszawie, w sobotę blisko po święcie Bożego Wniebostąpienia, dnia siedmnastego miesiąca Maja, roku Pańskiego tysiącznego pięćsetnego dziewiędziesiątego siódmego, panowania królestw naszych Polskiego dziesiątego, Szweckiego piętnastego roku. Przełożone są nam także y inne pargaminowe, także przywileja nayiaśniejszych antecessorów naszych Władysława y Michała y produkowane przez urodzonego Franciszka Więckowicza — podsędka Trockiego, wóyty sądowego maydeburyey Łoździeyskiej: pierwszy de data w Warszawie w sobotę bliską po święcie Bożego Wniebostąpienia, dnia siedmnastego miesiąca Maja, tysiącznego pięćsetnego dziewiędziesiątego siódmego pisany; drugi nayiaśniejszego króla Michała confirmacyi w te słowa: Pzeto my król Michał suplikuiącym do nas żalobliwie pomienionym mieszczanom miasteczka, Łoździeje nazwanego, łaskę naszą królewską pokazując, wszystkie ich prawa, wolności, porządki, powinności, onym od najaśniejszych antecessorów naszych nadane, we wszystkich ich punktach, clausulach, condiciach, one aprobować, confirmować y ratifikować umyśliliśmy, iakoż teraznieyszim listem przywilejem naszym aprobujemy, confirmujemy; a że nam oraz y na żydów, w miasteczku tym mieszkających, suplikowali, że podług ich praw y zwyczajów z mieysca tego, na którym niewiernych żydów są mogiły, iako w własnych mieyskich gruntach y placach żadnych czynszów y roczney po złotych sześciudziesiąt należytey daniny. (nie dają) tedy pomienionych niewiernych żydów od tych placów y gruntów, do miasteczka należytych,

całe oddaliśmy y moglił stawić y kopać zakazujemy. Co do wiadomości wszystkich dzierżawców naszych podaliśmy, aby te prawa y wszystkie punkta, miasteczku pomienionemu od nas approbowane y confirmowane, wcale y nienaruszenie od nich były zachowane y obserwowane mieć chcemy y deklarujemy. Co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego zapieczętować y stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Krakowie, na seymie szczęśliwey koronacyey naszej, dnia szesnastego miesiąca Oktobra, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego dziewiątego, panowania naszego pierwszego. Michał król. A na drugiey stronie: Walerian Stanisław Judicki — archidiakon Wileński, pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. A tak y my August wtóry, król Polski etc., chcąc nayiaśniejszych antecessorów łaskę y z naszej munificencyey w dalsze wieki perennare, nie tylko pomienione przywileja wolności, nadania, aprobacie we wszystkim in toto approbuujemy y confirmujemy, ale insuper, annuendo próżbie wielmożnych rad, urzędników naszych, na supplikę mieszczan y dla zupełnego ad normam drugim miastom prawa maydeburckiego apelacyą do dzierżawców naszych znosimy, ale one pro more solito od sądu woytowskiego, jeżeliby tego potrzeba ukazywała, do sądu naszego królewskiego assessorskiego zachowujemy

y nakazujemy, ubezpieczając y za naszego panowania przy wszystkich prawach illaese zachować, dla czego aby niewierni żydzi Łoździejscy do żadnych rządów mieyskich, skupowania placów y pol nie wazyli się, zasłaniając się protekcyą urodzonych dzierżawców, mieć chcemy, a z moglił swoich corocznie po złotych sześćdziesiąt do poborow mieyskich na podatki rzeczypospolitey wnosili. Do którego listu confirmationis przywileju ręką naszą królewską podpisawszy się, pieczęć wielką wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodnie, na seymie walnym, dnia dwudziestego czwartego miesiąca Novembris, roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego, panowania naszego dwudziestego wtórego roku. U tego przywileju, przy pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego podpis ręki tak samego nayiaśniejszego króla imci, jako też y iaśnie wielmożnego imć pana pisarza wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego w te słowa pisany: Augustus Rex. Confirmacya maydeburyey praw y przywilejów miasta Łoździey: Michał kniaź z Kozielska Puzyna — pisarz wielki wielkiego xięstwa Litewskiego.

Który to takowy przywilej, za podaniem onego do akt przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg głównych trybunalnych wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1609 по 1679 г.

Изъ книги № 5123, за 1676—1679 г., л. 1004—1015.

23. Рескрипты, декреты и привилегіи, данные мѣщанамъ и боярамъ города Крева королями Сигизмундомъ III-мъ, Владиславомъ IV-мъ и Яномъ III-мъ.

Бояре, мѣщане и крестьяне Кревской волости принесли жалобу на Кревского старосту Волминскаго, что онъ производитъ въ волости невыносимыя обиды и притѣсненія: такъ онъ вѣщаетъ съ нихъ незаконныя поборы, отнимаетъ рабочій скотъ, назначаетъ лишніе рабочіе дни и позволяетъ безчинствовать и своимъ слугамъ.

Волминскій, будучи спрошенъ въ королевскомъ судѣ, нѣкоторыя изъ этихъ обвиненій призналъ за собой, а отъ другихъ отказался; въ спорныхъ пунктахъ король велѣлъ боярамъ и крестьянамъ учинить присягу. Въ назначенный день, когда истцы явились для учиненія присяги, Волминскій

не допустилъ ихъ къ оной. Вслѣдствіе этого король Сигизмундъ III во всемъ обвинилъ Волминского и издалъ настоящій декретъ. Далѣе слѣдуютъ королевскіе листы королевскому землемѣру объ исполненіи королевскаго декрета, державцѣ Волминскому о томъ же и королевскимъ каммиссарамъ.

По поводу дальнѣйшихъ злоупотребленій Волминскаго Кревскіе бояре и мѣщане получили еще четыре листа, два отъ короля Владислава IV, и два Яна III-го, въ которыхъ польскіе короли поставляютъ на видъ тому же державцѣ его злоупотребленія и совѣтуютъ отъ нихъ воздержаться.

Feria quarta post dominicam quartam Pentecostes, mensis Junii die vigesima prima, anno Domini 1679.

Zygmunt III, z Bożej łaski król Polski etc. etc. Urodzonemu Janowi Wołmińskiemu—staroście naszemu Krewskiemu, wiernie nam miłemu łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły! Oznajmiemy wierności twej, iż zselamy do Krewa urodzonego Pawła Tyszkiewiczza—dworzanina naszego, na odprawę summy pieniędzy trzech tysięcy dziewięćdziesiąt ósmiu kop groszy Litewskich y pieniędzy pięciu poddanym naszym Krewskim—boiarom y mieszczanom y wszytkiey włości, do Krewa należącej, za szkody ich; a tysiąca kop groszy Litewskich za winę, skarbowi naszemu przepadającą, dekretem sądu urodzonych Stanisława Koreywy—podsędka Oszmieńskiego y Jana Kamińskiego—rewizorów naszych, na wier. t.

y na prowentach starostwa Krewskiego roskazaną y przysądzoną, także na postanowienie inszego wóyty w miasteczku Krewie y na wygnanie z miasta Woyciecha Magnuszewskiego, iako szerzey w liście naszym, do pomienionego dworzanina naszego pisanym, dołożono iest. Przeto chcemy mieć y roskazuiemy w. t., abyś pomienionemu dworzaninowi naszemu niwczym przeciwny nie był, y tak odprawę za summę, wyżej opisaną, poddanym naszym y skarbowi naszemu należącą, na prowentach starostwa Krewskiego, iako y insze rzeczy, od nas iemu zlecone, czynić dopuścił y nie broził, inaczey nie czyniąc, dla łaski naszej y pod winami w prawie pospolitym opisanemi. Dan w Warszawie, 11 dnia Lipca, roku Pańskiego tysiąc sześćsetnego dziewiątego, panowania królewstw naszych trzydziestego wtórego, a Szwedzkiego dwudziestego wtórego roku.

Sigismundus Rex. (Locus sigilli M. D. Lit.).
Gedeon Michał Tryzna -- sekretarz.

Zygmunt III z Bożej łaski król Polski etc. etc. Oznaymujemy tym listem naszym, iż przychodzili do nas poddani naszy, boiarrowie, mieszczanie y włoscianie starostwa naszego Krewskiego, uskarżają się na urodzonego Jana Wołmińskiego — starostę naszego Krewskiego w różnych krzywdach y dolegliwościach swych, które przy bytności urodzonego starosty Krewskiego przed assessormi naszymi na tę sprawę wysadzonemi, przekładali; a *naprzód*: mianowicie boiarrowie y mieszczanie Krewscy skarżeli się, że gdy przerwczony starosta Krewski terazniejszy za daniną y przywileiem naszym wiezdzał na starostwo Krewskie, na onczas dworzaninowi, którego z sobą dla uwiązania w to storostwo wywiódł, uwięzczego za grabieżami musieli mu kop pięćdziesiąt dać. Tenże starosta nasz cynsze z domów y rol ich nad ustawę rewizorską y nad zwyczaj wybrał, do robot niezwykłych, na straż, podwody, grabieżem, biczem, więzieniem y głodem przymusza y trapi, u boiar w siele Nawuliach przez przyczyny kłacę y czworo baranów pograbiwszy, do roboty, którey oni pełnić nie powinni, orać przymusza, potym bezwinnie niektórych mieszczan Krewskich, a mianowicie Hrehora Tołpyhę, Iwana Chropacza, Wasila Bohdanowica, Radziwona, Mikitę Kowalów, gwoli xiędzu plebanowi Krewskiemu, na którego się imć xiędzu biskupowi Wileńskiemu w krzywdach swych skarżeli, wprzód samym domy z majątnościami ich zapieczetowawszy, do więzienia ich pobrał, przez trzy dni w onym trzymawszy, potym u nich pograbił wołów czterech y krowę jednę y do tego winy iakieysy pienezney kop cztery y groszy dziesięć litewskich z nich wyciągnął; słudzy też y namiestnicy iego krzywdy im niezmierne czynią, samych y żony ich biją y mordują. Do tego sam urodzony starosta ka-

zał im wydawać sobie pienezdy na wyprawę wybrańców, czego oni nie powinni, grunty do cerkwie ś. Mikoły własne należące, podstarościemu swemu Krewskiemu na się zabrać y ponaymować, także y żyto na tym grunicie, które zasiano było, pożać kazał. Teraz zaś znowu u mieszczan Krewskich pograbić kazał, mianowicie u Dymitra Chorążego krowę, u Hrehora Tołpyhy wołu, a u drugich mieszczan na imie u Tołpyhy, u Dymitra, u Waszuha po kopie groszy winą wyciągnął. Po Iwaszku Tołpyzie, też mieszczaninowi, dom wziął, a bratu iego rodzonemu postąpić niechce, y innych niemało krzywd, tak sam przez się, iako y przez sług swoich pomienionym mieszczanom y podanym naszym Krewskim poczynił. A po przełożeniu tych wszytkich skarg urodzony starosta sam oczewiście u sądu naszego stojąc y na te skargi poddanym naszym Krewskim usprawiedliwiając się powiedział, *naprzód*: co się tknie pięciu dziesiąt kop, o które się poddani skarżą, przyznał się do tego, że z względem dawnego zwyczaju, gdy dzierzawcę w dobra nasze uwiązują, powinność iest poddanych wieszczego dworzaninowi naszemu dawać, zaczęm też oni telko dwadzieścia kop, a nie pięćdziesiąt dali, które dworzaninowi naszemu podał, czynszów, ani żadnych podatków nad ustawę rewizorów na nich nie wyciągał, y do żadnych niesłusznych robot y na straż nie przymuszali. Jeśli który z boiar lub z mieszczan y poddanych karanie iako y winę poniosł, tedy za słuszny występек, a zwłaszcza y strony tego grabiezu u boiar, kłacze y czterech baranów, a u mieszczan wołów y krowy, ta się wina słusznie na nich wzięła, że boiarrowie zuchwali y nieposłuszni, a mieszczanie też, że się iego nie dołożywszy niewinnie do imć xiędza biskupa Wileńskiego plebana Krewskiego oskarżeli; na sługi też żaden się z nich przed nim nie skarżel, iесли komu który z nich co winien

y teraz gotow sprawiedliwość z nich uczynić. Co się też skarżą o zabranie gruntów cerkiewnych przez iego urzędnika y o pograbienie świeżo u dwóch mieszczan krowy y wołu y o winę iakaś pieniądze, powiedział: że o tym nie wie, ale z urzędnika gotów sprawiedliwość uczynić, ieśli co winien. O dom Iwaszka Tołpyhy przyznał się, że go w possessią swą wziął, bo sam ten Iwaszko dobrowolnie domu odbiegł, ale y ten gotów wrócić. My tedy przez pany rady y assessory nasze, przyskuchawszy się tej wszytkiej sprawie y skargom poddanych naszych, na takowe skargi takiśmy rozsądek uczynili: *Naprzód*: co się tycze kop pięćdziesiąt wwiążezego ponieważ urodzony starosta nasz Krewski zna się, że od poddanych naszych kop dwadzieścia wybrał y dworzaniowi dał, a do trzydziestu się niezna, tedy nakazujemy, aby trzy z mieszczan y z poddanych naszych Krewskich, których sam starosta obierze, przysięgę uczynili cielesną, iż starosta nasz pięćdziesiąt kop uwieszczego od nich wyciągnął, a gdy przysięgą, ma im urodzony starosta nasz trzydzieści kop litewskich actorom poddanym naszym wrócić, a od dwudziestu kop, które komornikowi naszemu podał, wolnym czyniemy. A co się tycze strony brania nad ustawę revizorską czynszów y przymuszania do niezwykłych robot y straży mieszczan y boiarów naszych starostwa Krewskiego, przypatrzywszy się rewiziom y postanowieniu pierwszemu y listom przodka naszego ś. pamięci króla Stephana, przed nami pokładanemi, nakazujemy, aby starosta nasz od boiara więcey czynszów y robot nad confirmacją ś. pamięci króla Stephana uczynioną nie wyciągał; także też mieszczan Krewskich do niezwykłych robot y orania nie przymuszał, y cynszu nad ustawę daną na nich nie wyciągał, ale się przystoynie z nimi zachował. O pograbienie u mieszczan Krewskich, miano-

wicie u Hrehora Tołpyhy, u Iwana Chropacza, u Wasila Bohdanowicza, u Radziwona Mikity Kowalów, czterech wołów y krowy, ponieważ starosta nasz do wzięcia krowy iedney zna się, nakazujemy, aby ią temu, czyia iest, oddał a cztery woły, do których się niezna, skazujemy, aby ci poddani przysięgli, że im są te woły od starosty naszego pograbione, wzięte y niewrócone, a po przysiędzie przerzeczoney, starosta ma im te cztery woły wrócić, albo za nie iako kosztuią zapłacić. Wybrańców tak z miasteczka, iako y z włości wszytkiej krom listu y roskazania naszego wybierać nie ma. Co się też na urzędnika y sługi iego o różne krzywdy skarżeli, ma starosta nasz z każdego sługi swego, którym winę dadzą, każdemu mieszczaninowi y poddanemu naszemu sprawiedliwość słuszną y skuteczną uczynić; dom też, który po Iwaszku Tołpyzie y z rolą urodzony starosta na się przywłaszczył, nakazujemy aby bratu iego rodzonemu Hrehorowi Tołpyzie, któremu to spadkiem należy, znowu przywrócić. Co się tknie win, które dzierzawca nasz z poddanych naszych Dymitrze Chorążym, Hrehoru Tołpyhy, po Iwaszku po kopie wyciągnął, do czego się też urodzony starosta niezna, tedy mają ci poddani naszy przysięgę wykonać, iako z nich dzierzawca winy po kopie groszy y pamiętnego po groszy sześciu litewskich wyciągnął; a po wykonaniu przysięgi ma tym poddanym naszym te kopy y po sześciu groszy litewskich wrócić, które przysięgi wzwyż mianowane tu w sądzie naszym assessorskim poddanym naszym na szkody, grabieży, winy wykonać nakazaliśmy y miesce y czas nazaczyli. Czemu wszytkiemu, gdy poddani naszy beli gotowemi dosyć uczynić, przysięgi według dekretów naszych wykonać y wypełnić, a starosta nasz przerzeczony Jan Wołmiński, sam oblicznie przed sądem naszym będąc, do przysięgi żadnego z nich nie wiodł, ale tak wszyt-

kich społem, iako każdego z osobna, z tych przysięg wypuścić. Przeto my za dobrowolnym wypuszczeniem starosty naszego z przysięg mieszczanom, spółnie y kóždemu z osobna, na ich krzywdy nakazanych, skazuiemy, aby przerzeczony starysta te wszystkie grabieży, dobra, majątności, rzeczy ruchome y nieruchome, winy, bydła y cokolwiek iedno iest komu z poddanych naszych wzięto, według tego dekretu naszego wrócić, wcale oddać, szkody nagrodzić, y temu decretowi naszemu we wszystkim dosyć uczynić, pód winami w prawie pospolitym na nieposłuszne rzeczy osądzone opisanemi. A żeby się tym prędzey y dostateczniej tym wszystkim poddanym naszym dosyć stało, naznaczamy y zsyłamy tam do Krewa komornika naszego urodzonego Woyciecha Podoskiego, przed którym iako te grabieże wrócić, tak y z sług swych sprawedliwość starosta nasz uczynić ma y będzie powinien. Waruiąc to, aby ten dzierżawca napoty od tego czasu tych poddanych naszych do niezwykłych robot, ciężarów, zaciągów nie przymuszał, win niesłusznych na nich niewyciągał, ale się z nimi przystoynie, według ustaw y naszego rozsądku, zachował, pod winami na gwałtowniki gleytów naszych opisanemi. Jednak też poddani naszy nie szczycąc się tym gleytem naszym, mają powinnościom swoim wszystkim według ustaw y decretu naszego czynić dosyć. A iż też ciż poddani składali skargę, że wedle dawnego zwyczaju wóyta między sobą nie mają, tedy ma urodzony starosta nasz między nimi wóyta, człowieka dobrego y osiadłego obrać, y onym dla przestrzegania wszelakiego porządku podać, mocą tego decretu naszego. Co dla lepszey wiary pieczęć naszą wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Wilnie, dnia trzynastego, miesiąca Lipca, roku Pańskiego 1609. Panowania królewstw naszych

Polskiego 22, a Szwedzkiego 12 roku. Leo Sapięha — cancellarius (Locus sigilli M. D. Lit.).

Zygmunt III, z łaski Bożey król Polski etc. etc. Urodzonemu Woyciechowi Podoskiemu — komornikowi naszemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony, wiernie nam miły! Za skargą poddanych naszych, mieszczan, boiar y wszystkiey włości starostwa Krewskiego na urodzonego Jana Wołmińskiego — dzierżawcę Krewskiego, o pewne krzywdy, winy, boie, grabieży uczyniliśmy pewny decret y rozsądek między temiż poddanemi naszymi a przerzeczonym dzierżawcą. A żeby się temu decretowi naszemu we wszystkim dosyć stało, wierność twą tam do dzierżawy Krewskiej naznaczyliśmy. Roskazuiemy przeto w. t., aby sposobniejszy sobie czas pewny y obiema stronom o byciu swym oznaymiwszy, tam ziachał, tego doyrzał, iakoby się we wszystkim dekretowi naszemu, tak wszystkim poddanym, iako y Janowi Sokalskiemu dosyć stało. Y żeby dzierżawca nasz z sług y urzędników swoich sprawedliwość przy bytności w. t. słuszną y skuteczną uczynił, dla łaski naszej. Dan w Wilnie, dnia trzynastego miesiąca Lipca, roku Pańskiego 1609, panowania królestw naszych XXII, a Szwedzkiego XII toku. Sigismundus rex (Locus sigilli). Jan Sokoliński pisarz.

Zygmunt III, z Bożey łaski król Polski etc. etc. Urodzonemu Janowi Wołmińskiemu — staroście naszemu Krewskiemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony, wiernie nam miły! Zesłaliśmy byli niedawnemi czasy urodzonego Woyciecha Podoskiego — komornika naszego do Krewa, dla przesłuchania krzywd y szkod poddanych naszych, boiar y mieszczan Krewskich y wszystkiey włości, do Krewa należący, o które się przed nami na w. t. ciż poddani skarżyli, y w których decret nasz na blisko przeszley limitathey spraw

zadwornych w Wilnie między w. t. a temż poddanemi naszymi uczyniliśmy, aby ten że urodzony Podoski tam, do Krewa ziachawszy, a w krzywdy wszelakie poddanych tamtych pilno weyrzawszy, tego doyrzał, abyś w. t., decretowi naszemu we wszystkim dosyć uczyniwszy, poddanym tamtym naszym usprawiedliwił się y onych według ustaw dawnych zachował. A iż ciż poddani naszy przychodzili tu do nas, skarżąc się na w. t., żeś nie tylko decretowi naszemu, iako mamy sprawę, dosyć uczynić przed pomienionem komornikiem naszym niechciał, ale snadź tych że poddanych w. t. biciem y więzieniem po decrecie naszym trapisz, przeto znowu tegoż Podoskiego tam do Krewa zsełając, roskazujemy w. t. koniecznie mieć chcąc, abyś na miesce y dzień, przez tegoż komornika naszego naznaczony, stawiwszy się przynim, nieczyniąc dalszey w tey sprawie zwłoki, decretowi naszemu we wszystkim dosyć uczyniwszy, poddanym tamecznym się usprawiedliwił y onych przy dawnych ustawach zachował, tak iakobyśmy od nich więcej nagabania nie mieli. Inaczey w. t. nieczyni dla łaski naszej y pod winą tysiąca kop litewskich, która skarbowi naszemu oddana będzie, y pod nagrodą każdemu ukrzywdzonemu rzeczy od niego wziętey. Dan z obozu pod Smoleńskiem, dnia czwartego Novembra, roku Pańskiego tysiąc sześćsetnego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XXII, szwedzkiego XII. Sigismundus rex. (Locus sigilli M. D. Lit.). Jan Sokoliński pisarz.

Zygmunt III, z Bożey łaski król polski etc. etc. Urodzonym Stanisławowi Koreywie — podsędkowi Oszmiańskiemu, a Janowi Kamińskiemu, commissarzom naszym z strony poddanych naszych Krewskich, a z strony urodzonego Jana Wołmińskiego — dzierżawcy tameyszego Krewskiego, urodzonemu Jaroszowi Maximilianowi Strawińskiemu — staroście Rohaczewskiemu, a

Fiedorowi Siekierze, podstaroścemu Oszmiańskiemu, do sprawy niżej opisaney zesłanym, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Urodzeni, wiernie nam mili! Za częstym nagabaniem mieszczan, boiar poddanych naszych Krewskich o wielkie krzywdy, króre od urodzonego Jana Wołmińskiego — dzierżawcy tameyszego, arendarzów y sług iego mianowali, w. w. rewizorami na rozsądzenie y sprawiedliwości uczynienie zsyłaliśmy. A dzierżawca tameyszy, za daniem sprawy, na insze rewizory listy z kancellariey naszej otrzymawszy, inszych rewizorów z strony swey tamże do Krewa wywoził. W której sprawie, iż różne decreta tak w. w. z strony poddanych naszych, iako y rewizorów z strony dzierżarcy Krewskiego za niestanowieniem się stron zaszyły, tedy y poddani naszy skuteczzey sprawiedliwości nieotrzymawszy, a od czasu większe krzywdy y ciężary mianując, dzierżawcę tameyszego mandatem o sprzeciwienstwo przed sąd nasz assessorski zapozwali. Gdzie sąd nasz znowu do w. w., wyżej pomienionych, z obu stron commissarzów za pokazaniem takowych różnych decretów na skuteczną rosprawę odesłał. My dla ostrzeżenia bezpieczeństwa mieszczan y poddanych naszych tameyszych, aby każdy bez boiazni krzywdę swą bezpiecznie u sądu w. w. przełożył, y dla dowiedzenia im sprawiedliwości, miasto instigatora, zsyłamy z ramienia naszego dworzanina y strukczaszego naszego urodzonego Jana Wilczka. A po w. w. mieć chcemy, aby w. w. porozumiawszy się z tym dworzaninem naszym, czas pewny ziachania do Krewa złożyli. na który abyście w. w., z obu stron ziachawszy się, wszystkim mieszczanom, boiarom, poddanym naszym, w krzywdach ich, coby się ienokolwiek od samego dzierżawcy arendarzów y sług iego, tak po decrecie sądu naszego assessorskiego, w roku tysiąc sześćset dziewiątym uczynionym, iako

po wydaniu listów zarucznych y po podaniu mandatu pokazało, zachowując się według tego dekretu, wysz opisanego, według naszego pierwszego do w. w. pisanego, listów zarucznych y nauki prawa pospolitego, sprawiedliwość skuteczną uczynili, y nie nad ustawy rewizorskie wyciągać z nich nie dopuścili. A iesliby który z w. w. na termin złożony, tak z strony dzierżawcy tameyszego, iako y z strony poddanych naszych nie przybył: tedy nieprzybycie tych nie szkodzić nie ma, ale którzy do Krewa ziedziecie, we wszystkim tę sprawę z obu stron sądzić y skutecznie uspokoić moc mieć będziecie, apellathey iednak do nas, którey by stronie decret w. w. z ubliżeniem bydz̄ zdał, nie brojąc. Uczynicie to w. w. dla łaski naszej y dalszey przysługi swey. Pisan w Warszawie, roku Pańskiego 1620, miesiąca Lipca 21 dnia, panowania królestw naszych Polskiego 33, a Szwedzkiego 27 roku. Sigismundus rex. (Locus sigilli). Stephan Pac - pisarz.

Zygmunt III, z Bożey łaski król Polski etc. etc. Urodzonemu Janowi Wołmińskiemu — dzierżawcy naszemu Krewskiemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły! Za odesłaniem sprawy od sądu naszego assessorskiego mieszczan, boiar, poddanych naszych Krewskich, którą z wiernością twą o różne krzywdy swe mają, na czynienie sprawiedliwości, tak z strony w. t., iako y z strony poddanych naszych do commissarzów, ubodzy poddani naszy dowodzenia sprawiedliwości sobie, za następowaniem na zdrowia ich y dla wielu od w. t. ucisków, które mienią, bezpieczeniemi być niemogą; przeto my z ramienia naszego dla ostrzeżenia bezpieczeństwa mieszczan y poddanych naszych tameyszych, aby kożdy bez bojazni krzywdę swą bezpiecznie u sądu commissarskiego przełożył, y dla dowiedzenia im sprawiedliwości w miasto instigatora dworzaniina y truckzaszego naszego

urodzonego Jana Wilczka zsyłamy. A po w. t. mieć chcemy y rozkazujemy, aby w. t. gdy commissarze zesłani y dworzaniin nasz czas pewny złożą, sam na ten termin bez żadney zwłoki do Krewa stawili, wszystkich poddanych naszych z więzienia, gdzieby iedno byli, razem, skoro ten nasz list w. t. oddany będzie, wypuszczają, na zdrowiu im niestał, żadnych krzywd nieczynili, w niewolą pobranych, także y sług swoich, którym wina dana, czasu prawa postawił, commissarzom naszym y dworzaniinowi niwczym przeciwny nie był, poddanym naszym we wszystkim usprawiedliwił pod winami w decrecie sądu naszego assessorskiego w roku tysiąc sześćset dziewiątym wydanego y w listach zarucznych opisanemi. Pisan w Warszawie, roku Pańskiego 1620, miesiąca Lipca 21 dnia, panowania królestw naszych polskiego 33, a szwedzkiego 27 roku. Sigismundus rex. (Locus sigilli). Stephan Pac — pisarz.

Władysław IV, z Bożey łaski król Polski etc. etc. Urodzonemu Janowi Wołmińskiemu — chorążemu Upitskiemu, dzierżawcy naszemu Krewskiemu, y małżonce w. t. Halszce Zawiszance Wołmińskiej, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Urodzeni wiernie nam mili! Poddani naszy mieszczanie y boiarowie Krewscy dzierżawy na tenczas w. w. przychodzili do nas, uskarżając się, iż w. w. nic nie oglądając się na prawa, im od naiasniejszych antecessorów naszych nadane, y decreta ś. pamięci króla imci pana oycy naszego, szynki wolne od nich poodeymowaliście, do robot, podwod, straży, płacenia niesłusznych podatków przymuszacie, winami, grabieżami y inszemi nieznośnemi krzywdami onych obciążacie. Co iż nas barzo porusza, kazaliśmy z cancellariey naszej mandaty po w. w. wynieść, chcemy tedy po w. w. mieć, abyście się z pomienionemi mieszczanami y boiary Krewskiemu do

rosprawy przed nami y sądem naszym o takowe krzywdy spokojnie pod zarękami y winami, w decretach ś. pamięci króla imć pana oycy naszego opisanemi, zachowali y żadnego im bezprawia sami przez się y substitutow swoich nie czynili, inaczej w. w. dla łaski naszej nie czyniąc. Dan w Wilnie, dnia 30 miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, panowania naszego pierwszego roku. Vladislaus rex. (Locus sigilli M. D. Lit.) Marcian Tryzna, referendarz y pisarz w. x. L.

Władysław czwarty, z łaski Bożej król polski etc. etc. Urodzonemu Janowi Wołmińskiemu — chorążemu Upitskiemu, dzierżawcy naszemu Krewskiemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły! Skarżyli się przed nami boiarowie y mieszczanie Krewscy, do dzierżawy wier. t. Krewskiej należący, że onych do robot, których oni y przodkowie ich nigdy nie odprawowali, cynsz tylko zwyczajny do zamku Krewskiego oddawszy, przymuszasz nad prawa y przywileia ich, od antecessorów naszych onym nadane y od nas świeżo confirmowane; przeto chcemy to mieć po w. t., abyś onych do robot tych nie przymuszał y żadney im przykrości nie czynił, dokąd sprawa, od pomienionych boiar przed sąd nasz w. t. intentowana, skonczone nie będzie, inaczej nieczyniąc dla łaski naszej. W Horodyszczach, dnia piątego miesiąca Sierpnia, roku Pańskiego 1633, panowania naszego polskiego y szwedzkiego pierwszego. Vladislaus rex. (Locus sigilli M. D. L.).

Jan III, z Bożej łaski król polski etc. etc. Oznaymuiemy tym listem confirmacyinym, przywileiem naszym, komu by o tem wiedzieć należało: Iż mieszczanie y boiarowie miasta naszego Krewa doniesli nam prozbę swą, abyśmy prawa, onym z dawnych czasów, od haisniejszych ś. pamięci antecessorów naszych Stephana,

Zygmunta III y Władysława IV nadane, które przed nami pokładali, stwierdzili. Jakoż my król, widząc słuszną rzecz, terazniejszym listem naszym wszytkie prawa, iakiekolwiek mają, sobie służące, umacniamy y przy ustawach, sporządzonych pierwey przez urodzonego Stanisława Steckiewicza w roku tysiąc pięćset sześćdziesiątym, a potym przez urodzonego Jana Korsaka — pisarza ziemskiego Oszmiańskiego y Jana Korwina Gąsiewskiego, na revizią od ś. pamięci antecessorów naszych do Krewskiego starostwa zesłanych, confirmowanaych, zachowuiemy. Mają tedy mieszczanie y boiarowie Krewscy zostawać we wszytkim przy ustawach swoich, trunki wszelakie robić y one szynkować, więcey nie nad dawny zwyczaj od tego na rok do zamku Krewskiego nie płacąc. Czynsze zaś z włok y morgów, tak mieskich, iako y boiarskich niewiększy, tylko iaki przed tym wyż mianowani urodzeni rewizorowie postanowili, oddawać do zamku Krewskiego powinni. A iako wypłacaiąc czynsz, tak czyniąc sprawiedliwość w czym kolwiek z boiar y mieszczan tamecznych, wóyt (którego sami mieszczanie wolni będą obrać), ma z podstarościm Krewskim sądy odprawować, z odebraniem sobie przesądu trzeciego grosza. Za donativum kupieckie y za wszelakie inne podatki, rzeczypospolitey należące, powinni będą mieszczanie nie do zamku Krewskiego, ale do skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego dość czynić y kwity otrzymywać. W tym wszytkim dzierżawca nasz Krewski nie ma onym czynić żadney przeszkody, dla czego w namniejszym punkcie, clause y paragraffie prawa wszelakie y ustawy, temu miastu zdawna nadane, terazniejszym listem naszym stwierdzamy. Do którego dla lepszej powagi, ręką naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Pisan w cancellariy naszej roku Pańskiego 1679, miesiąca Febru-

arii dnia 9, panowania naszego VI roku. Jan król (Locus sigilli M. D. Lit.). Confirmatia prawa, służącego miastu naszemu, nazwanemu Krewo. Michał Drucki Sokoliński—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego.

Jan III, z Bożej łaski król polski etc. etc. Urodzonemu Karolowi Marsonowi—dzierżawcy naszemu Krewskiemu, wiernie nam miłemu łaska nasza królewska. Urodzony, wiernie nam miły! Poddani naszy mieszczanie y boiarrowie Krewscy dzierżawy na tenczas wier. w. przychodzili do nas z suppliką, iż wier. w. nie oglądaiąc się na prawa, im od najsłabszych antecessorów naszych nadane, wielkie im krzywdy y bezprawia nad ustawy dawne, które im teraz stwierdziliśmy, braniem różnych podatków niesłusznie obciążasz, do robot niebywałych przymuszasz y na zdrowie onych od

powiadasz, co iż barzo nas porusza, przeto chcemy po w. w. mieć, aby się z pomienionemi poddanemi naszymi Krewskimi spokojnie według ustaw dawnych zachował, sam przez się, ani przez substitutów swoich onych nad zwyczaj y prawo nie opprimuiąc, co w. w. pod łaską naszą królewską inaczey nie uczynisz. Pisan w cancellaryi naszej roku 1679, mca Februarij dnia dziesiątego, panowania naszego V roku. Jan król. (Locus sigilli M. D. L.). List upominalny za mieszczanami y boiarami Krewskimi do urodzonego Marsona—dzierżawcy Krewskiego. Michał Drucki-Sokoliński—pisarz w. x. Lit. Quae eiusmodi iura et privilegia civitatem Creuen. concernentia per supra nominatum exhibitorem producta et acticata, cum ipsis originalibus sunt eidem extradita. Quod est actis connotatum.

1623 г. Октября 10-го дня.

Изъ книги № 105, за 1716 г., л. 409.

24. Наназъ Виленскаго воеводы Льва Сапѣги Виленскому магистрату касательно отношеній юрисдикцій городской къ замковой.

Въ этомъ документѣ виленскій воевода старается обстоятельнѣе и точнѣе разъяснить на основаніи древнѣйшихъ договоровъ взаимныя отношенія двухъ юрисдикцій—замковой и магистратской въ городѣ Вильнѣ. Сущность этихъ разъясненій заключается въ слѣдующемъ: обѣ юрисдикци должны строго руководствоваться предоставленными имъ правами и не вторгаться въ непринадлежащую имъ сферу дѣйствій; аресты горожанъ отъ замка должны производиться въ присутствіи ма-

гистратскаго слуги; лицъ арестованныхъ освобождать не на поруки, а листами съ вѣдома стороны; аресту подвергать только послѣ удостовѣренія, къ какой юрисдикціи принадлежитъ обвиняемый; даже свободныя лица, даже шляхта, находящіяся подъ городской юрисдикціей, должны оставаться подъ ней и на будущее время; вообще всякія недоразумѣнія стараться разрѣшать не только по закону, но и по любви, дружбѣ и снисходительности.

Roku tysiąc siedmset czterdziestego szóstego, miesiąca Maja szesnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw,

ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym czterdziestym szóstym obranymi, comparendo personaliter patron imć pan Jozef Łepkowski—starosta Bolecki, opowiadał, pre-

zentaował y do akt podał ordynacyą, na rzecz w niej wyrażoną, od iasnie wielmożnego imć pana Leona Sapiehi—wojewody Wileńskiego, miastu iego królewskiej mości Wileńskiemu wydaną, ad praesens miastu Wilnowi służącą y należącą, który podając do akt prosił nas sądu, aby pomieniona ordynacya była do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjeta y wpisana. Jakoż my sąd, oną przyiowski, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którey tenor sequitur estque talis.

Leo Sapieha — wojewoda Wileński, Mohilewski starosta, wiadomo czynię, iż jako iest rzecz piękna w swoich się swobodach y wolnościach każdemu kochać y tych strzeć, tak niemniej powinno (tym zwłaszcza, którzy urzędów y sądów Boskich dignitarstwa y przełożenstwa na sobie noszą), nad mniejszymi przeciw następcom na prawa y prerogatywy ich wszelką mieć protekcyą y stratą potrzeby nie tylko bliżniemu, ale Bogu samemu prawami ostawali. Około czego się ja opierając y pilno na to oko mając, a wiedząc, jako wielkiemu xięstwu Litewskiemu siła należy, aby to miasto stołeczne Wilno w ozdobach, porządkach y miłym pokoju rosło y kwitnęło, widząc, iż też godney pamięci antecessorowie moi do tego uprzeymie y stale dopomagali, za okazaniem mnie od szlachetnego magistratu miasta tego postanowienia, z podpisem ręki y pieczęcią ich mci temuż magistratowi, a osobliwie od blisko zeszłego imć pana wojewody Wileńskiego, tu w Wilnie dnia dwudziestego ósmego Maja, roku tyśiąc sześćsetnego siedemnastego dane, na żądanie y prozbę magistratu miasta tego, iako rzecz słuszną, zgodzie urzędu obojga dobrą y wielce pożyteczną, tez punkta we wszystkim przyioł y aby w swoiey sequencyey w przyszłe czasy ostawali, słowo w słowo przepisawszy, wydałem, które się w sobie tak

mają: *Naprzód*: pan podwojewodzi mój, tera y na potym będący, ma się w braniu targowego rachować według listu antecessora mego xięcia imć pana wojewody Wileńskiego, przez mię teraz osobliwym listem moim z tym że magistratem ponowionego w tym, jako do tego czasu miasto przeszkody nie czyniło, tak y napotym czynić nie ma. Rząd wszytek w juryzdykcyi zamkowej bez żadney mieyskiej przeszkody pan podwojewodzi czynić ma, niwczym się (w) juryzdykcyą mieską nie wstępując, gdyż urzędnicy miescy, iako na to prawo y przywileia swoje pokazali, przysięgami na każdy rok bywają onerowani, in eum finem, aby rządu sobie należącego przestrzegali; a jeśliby też abo urząd zamkowy widział co zdrożnego w juryzdykcyey mieskiej, albo też urząd mieski w juryzdykcyey zamkowej, mają to sobie amice donosić y, gdzie by tego potrzeba ukazowała, spulnie in charitate sobie consilio et auxilio dopomagać, mieszczan juryzdykcyey mieskiej do sądu zamkowego y więzienia nienależnego et e contra ludzi do zamku należących do więzienia y do sądu mieyskiego aby nie pozywano. A jeśliby się to stało przez sługi urzędowe, aby takowi impune nie chodzili, gdyż to nie mało obelżyć kogo y do szkody przywieść, a potym poturemne wziowski y de foro incarcerati dowiedziawszy się turmy go wypuścić, a zato ani sługi urzędowe, ani strony, która na to instabat, paeną talionis według prawa nie skarać. Więzień, gdy będzie dany do turmy zamkowej od mieszczanina, aby bez wiadomości samey strony, albo paręki ludzi osiadłych, a nie listowney, do dosyć uczynienia niebył wypuszczonym. Reconvenientia tak w prawie ziemskim wielkiego xięstwa Litewskiego, jak w prawie maydeburskim, którym się miasto Wileńskie sądzi, iest wprawdzie pozwolona. Ale iż miasto Wileńskie z zamkiem zdawna te pacta zachowało, aby koždy in foro suo proprio

był requisitus, przeto y teraz ta reconventia między urzędem mieskim y zamkowym mieysca niech niema, ale raczey gdy się kto a foro excypuje z mieszczan Wileńskich, tak też vice versa z zamkowych, tedy takowego każdego ad forum competens odesłać, a gdzieby wątpliwość była o jego excepcyey, a mianowicie ludzi nieosiadłych, tedy poki testimonią z urzędu swego exceptionem illatam nie weryfikunie, ma rem judicatum mieć in suspenso, ażby to porządnie wywiódł, że iest pod juryzdykcyą, abo mieską, abo zamkową, w żadnym go więzieniu tym czasem nie zatrzymywaiąc, to jednak ma się tylko o ludziach nieosiadłych rozumieć, a termin na pokazanie świadectwa urzędowego dalszy nad trzy dni nie ma być pozwolony. Słudzy zamkowi, gdy się trafi na pozew gościa iednego, abo na areszta do domu mieskiego ich, niech się zachowują według dawnego zwyczaju, aby przy słudze urzędu mieskiego wchodzili do takowego domu, bo iuż za tym y mieszczanin nie może krzywdy sobie mianować od urzędu zamkowego, gdy się zachowa tak, jako mu roskaże sługa urzędu jego należącego, aby nie bronił zamkowi przystępu do gościa, in quantum juris ma do onego. Weszło też to per errorem w urzędowe sługi zamkowe, że skoro postrzegą, iż dom juryzdykcyey mieskiej osoba ordinis equestris kupiła, to już zaraz on dom, rozumiejąc, że y z juryzdykcyą mieską kupił, w powinność zamkową wciągaia, przeto urząd zamkowy y do takowych domów iuryzdykcyey sobie żadney przywłaszczać nie ma, bo nie idzie to za tym, aby takowy dom miał być alienowany od juryzdykcyey mieskiej do szlacheckiej possessorem onego, gdyż dom kupił może, albo mu się po żenie y iakim kolwiek inszym sposobem dominium dostanie, lecz juryzdykcyi kupić y oney w inszą prze-

nieść nie może, bo y zeznania takowych domów w urzędach tych że mieskich bywają y od emptorów takowych inscriptam to teraz de prestanda obedientia eidem a to civili more aliorum civium ex eadem domo bywają opisane, excypuiąc iednak komienice y domy pańskie y szlacheckie pod władzą zamkową statutem warowane; wszelakich przekupów według prawa mieyskiego maydeburskiego y dekretów, także listów osobliwych królów ichmościów, za konsensem wszech stanów na to danych y pod władzę samego urzędu mieskiego podanych urząd sam mieski doglądać ma, zaczym by cena rzeczom strawnym prędzey umnieyszona być mogła. Na co dla lepszey pewności przy pieczęci ręką swą podpisał. Datt. w Wilnie, dnia dziesiątego miesiaca Oktobra, roku tysiąc sześćsetnego dwudziestego trzeciego. U tey ordynacyi przy pieczęci wyciśnionej na kustydy podpis ręki jaśnie wielmożnego imé pana wojewody Wileńskiego temi słowy: Leo Sapieha—wojewoda Wileński ręką swą. A suscepta maydeburyi Wileńskiej ad marginem zapisana in eum tenorem: Anno Domini millesimo septingentesimo quadragessimo tertio, die duodecima mensis Junii, coram nobili officio consulari Vlnensi comparentes personaliter nobiles dominus Paulus Duchowicz—consul et Casimirus Niemanowicz—notarius communitatis Vlnensis praesens instrumentum ad acta obtulerunt. Alexander Konczewski utriusque iudicii civitatis S. R. M. metropolitanae Vlnensis juratus notarius mp.

Która takowa ordynacya, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięta y wpi-sana.

1635 г. Марта 12-го дня.

Изъ книги № 142, за 1769 г., л. 227.

25. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая декретъ Сигизмунда первого по дѣлу между князьями Четвертинскими и землями Оношновичами.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiętego, miesiąca Augusta siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim księstwie Litewskim z wojewodstw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiętym obranymi, comparendo personaliter u sądu trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego patron wielmożny imć pan Ludwik Narwoysz—podczaszy Starodubowski, opowiadał, prezentował y ad acta xiąg trybunałskich spraw wieczystych na kadencyi Wileńskiej expedyowanych, podał ekstrakt autentyczny dekretu oczywistego między w. imć panem Iwanem Andrzejewiczem—podskarbnim iego królewskiej mości dwornym, y szwagrami imci kniaziami Czetwertynskimi y Sokolińskimi, a między ichmość panami Fiedorem Onoszkowiczem y Iwanem Rusinem—ziemianami Łuckimi y towarzyszami ichmościów o różne dobra ziemskie y imiona, na Wołyniu y w innych krajach situm mające, quondam przez nayiaśniejszego króla imci świętey pamięci Zygmunta pierwszego ferowanego, expost za nayiaśniejszego króla imci Władysława czwartego w roku tysiąc sześćset trzydziestym piątym, Marca trzynastego dnia z metryk tegoż króla imci Zygmunta pierwszego ekstraktem wydanego, a tysiąc siedmset dwudziestego ósmego, Maja trzydziestego pierwszego tenże ekstrakt dekretu superius wyrażonego w ziemstwie Połockim oblatowany, stylem

ruskim y charakterem pisany, ad praesens in rem et partem tegoż imienia, domu y familii ichmościów panów Onoszków, successorów pomienionego imć pana Fiedora Onoszkowicza służący y należący, którego brzmienie słów, s ruskiego pisma na polskie przekładaiąc, iest takowe:

Владыславъ четвертый, Божою милостью король польскій, великій князь литовскій и проч. Ознаймуемъ тымъ листомъ нашимъ, кому то вѣдати належитъ. Прошени есьмо были о выданье съ книгъ канцелярїи нашею большое великого князства Литовского сиравы декрету вижеи выраженое, которая се въ книгахъ знашла за светобливое памяти короля его милости Жикгимонта первого, прудка нашего, тыми словы: Жикгимонтъ... Смотрѣли есьмо того дѣла съ паны радами нашими. Стояли передъ нами очевисто. Жаловали намъ подскарбїи нашъ дворный державца Веленскій панъ Иванъ Андреевичъ о близкость панее своее княжны Богданы, дочки князя Федора Вышковского, съ шурьею своею княземъ Валлиемъ, а княземъ Федоромъ, а княземъ Андреемъ Четвертенскими, а княземъ Васильемъ, а княземъ Солтаномъ, а княземъ Юрьемъ Соколинскими, на землянь Луцкихъ Федора Оношковича, а Ивана Русина и на ихъ товаришовъ тымъ обычаемъ. Упросили дей они имѣнья нашу близкость, люди и земли по смерти пана Ивана Хрептовича у Четвертни, у Лютогощи,

у Подлѣсахъ, у Сучку, у Копылахъ, у Годомичохъ, у Навозѣ, у Смердвини, у Чолвицы, у Ирсоновѣ ставу, у Сокиричохъ и на Рудѣ и въ приселкахъ Лютогощскихъ, у Корсынѣ, а въ Бреховѣ, къ которымъ же имѣньямъ мы ближшіе, нижили они. И Оношквичъ повѣдиль передъ нами, ижъ то есть имѣнья материзпа его, а matka дей его была дочка князя Юрья Четвертенского. И панъ подскарбій съ князи Четвертенскими и Соколинскими мовили: Ижъ отца его Оношка отъ тыхъ имѣней отецъ нашъ Казимиръ король его милость отдалилъ за выступъ его, што онъ шурина своего князя Вацлава съ порады жоны своее убилъ, хотячи одинъ самъ тыи имѣнья отчизну его одержати; а была дей у того шурина его другая сестра, князя дочка, на имя княжна Федка, которая мѣла волю пойти въ черницы и мѣшкала вжо у монастари у Четвертни, котораяжъ о брата своего убійствѣ ничего не вѣдала. и коли вжо Казимиръ король его милость тыи имѣнья отъ Оношка отдалилъ, ино отцы наши тыи имѣнья князя Вацлавова, братанича своего, къ своей рудѣ держали и потомъ панъ Богданъ Хрептовичъ довѣдавшися отой княжнѣ Федцѣ и ее за себѣ понялъ, и она зъ отцы ихъ, зъ дяковичи своими князи Четвертенскими, о тые имѣнья отчизну свою мѣла право передъ отцомъ нашимъ Казимеромъ королемъ его милостью, на штожъ Оношквичъ съ товариши своими и листъ судовой Казимера короля передъ нами вказывалъ, въ которомъ жо мѣстѣ стоятъ: Ижъ отецъ нашъ тыи вси имѣнья, отчизну ее, одной ей присудилъ, а matka Оношквича къ тымъ имѣньямъ по отдаленю мужа ее у въ отчизныхъ своихъ имѣньяхъ ничего не мѣла, кромѣ выслуги отца своего Хупкова, какъ же и въ томъ листѣ судовомъ отца нашего матцѣ Оношквича ничего не выписуетъ, ани дей тежъ за панованья отца и брата нашего королей ихъ ми-

лости тыхъ имѣней Оношко съ тою жоною своею Гавною николи въ держенью не былъ. А такъ мы съ паны радами нашими тому порозумѣвши и бачечи, ижъ отца того Оношквича зъ его жоною за выступъ ихъ отъ тыхъ имѣней отецъ нашъ Казимиръ король его милость отдалилъ, а къ тому, ижъ они тыхъ имѣней въ держаньи не были и вспоминая жадного въ томъ не дѣлали, и то вышло данностью, тыи есьмо имѣнья вышей писаныи вси пану Ивану—подскарбему, по близкости жоны его, и княземъ Четвертенскимъ и Соколинскимъ присудили. Подле тежъ близкости кромѣ третіе части тыхъ всихъ имѣней вышей речовыхъ, што дочка небощника пана Ивана Хрептовича Настасья записала мужу своему Василью Чапличу на вѣчность и тыи имѣнья потвержаемъ симъ нашимъ листомъ вѣчно и на вѣки непорушно имъ самимъ и жонамъ и дѣтемъ и ближнимъ и на потомъ будучимъ щадкомъ ихъ со всеми людьми, и дворици, и съ пашнями дворными, и зъ ихъ землями пашными и бортными и зъ сѣножатными, и зъ гаи, и лѣсы и дубровами, и зъ ловы звѣринными и пташными, и озеры и зъ рѣчками и рѣками, ставы и зъ млыны и ихъ вымелки, и зъ бобровыми гоны и съ службами и входы всеми тыхъ людей и земль, и зъ данymi грошовыми и медовыми и бобровыми и куничными и житными, и зъ дяклы и ржаными и овсяными, и со всеми иными платы и доходы и пожитки, и со всемъ съ тымъ, какъ ся тыи имѣнья верху писаныи здавна и нынѣ сами въ собѣ и въ границахъ своихъ мають, и вольни и ставы собѣ справовати и людьми осаживати и справляти и расширяти и къ своему лѣпшому и вжиточному обернути, какъ сами налѣпей розумѣючи. А на твердость того и печать нашу казали есьмо привѣсити въ сему нашему листу. Писанъ у Вильни.

А такъ мы король, на просьбу стороны требующое ласкаве призоливши, тую справу декрету вышей выраженого въ семь року тысеча шестьсотъ тридцать пятомъ, мѣсяца Марта дванадцатого дня въ сесь листъ нашъ вписати, а на большую вагу и певность тыхъ речей печать великого князства Литовского къ нему притиснуть рассказали есьмо. Писавъ у Варшавѣ. У tego autentycznego ekstraktu dekretu oczywistego królewskiego przy pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego, na czerwoney massie wyciśnionej, podpis ręki i. o. xiążęcia imci Radziwiła—kanclerza wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, tudziesz a latere konnotacya, po niżej przy teyże pieczęci podpis ręki wielmożnego imć pana sekretarza jego królewskiej mości, a na dole korrekta his exprimuntur verbis: Альбрихтъ Станиславъ Радзивиль—канцлеръ великого князства Литовского мрг. За справою освѣценого княжати Альбрихта Станислава Радвила—княжати на Олыцѣ и Несвижу, канцлера великого князства Литовского, Кгневского, Ковенского, Тухольского старосты, Велюнского, Давкговского державцы, Францишекъ Долмать Исайковскій—секретарь его королевской ми-

лости. Correxist Montrymowicz. Ad haec u tegoż ekstraktu dekretu oczywistego królewskiego in margine pierwszej strony suscepta aktykacyi ziemskiej Połockiej z podpisami rąk wielmożnych ichmościów panów sędziego, podsędka y pisarza urzędników ziemskich wojewodztwa Połockiego y przy teyże suscepcie na spodzie koncordancya tymi wyrażają się słowy. Anno tysiąc siedmset dwudziestego ósmego, miesiąca Maia trzydziestego pierwszego dnia, comparens personaliter u sądu patron imć pan Franciszek Czaplic ten dekret ad acta podał. Troian Hłasko—sędzia ziemski wojewodztwa Połockiego. Józafat Antoni Sielawa—podsędek wojewodztwa Połockiego. Bazyli Rypiński—ziemski wojewodztwa Połockiego pisarz. Concordat cum actis. Załęski. Który to takowy ekstrakt dekretu oczywistego, przez najwyższego króla imci Zygmunta pierwszego ferowanego, ruthenico idiomate pisany, ad praesens na polskie pismo przełożony, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Wilnie expedyowanych, ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą przyięty y wpisany.

1636 г. Апрелья 21-го дня.

Изъ книги № 54, за 1712 г., л. 57.

26. Привилегія короля Владислава IV, которою освобождается отъ постоевъ домъ Ивана Ключаты, предназначаемый для хранения метрики великаго княжества Литовскаго.

По ходатайству канцлера в. кн. Литовскаго Альбрехта Станислава Радивиля король Владиславъ IV, соглашаясь на устройство помещенія для метрики в. кн. Литовскаго въ частномъ домѣ Ключаты, возлѣ Воскресенской церкви, на рынкѣ,

выдаетъ настоящую привилегію Ключатѣ и его наслѣдникамъ, съ тѣмъ, чтобы домъ ихъ, взятый подъ архивъ, былъ свободенъ отъ постоя даже во время пребыванія двора въ Вильнѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Kwietnia szesnastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny dwunasty obranemi, stanowszy personaliter imé pan Stefan Frąckiewicz, kracyczy Upitski, pokładał y ku aktykowaniu do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych dla wpisania podał list, przywiley najiaśniejszego króla imci Władysława czwartego, na rzecz niżej w nim dostatecznie wyrażoną służący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowski, a wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Władysław czwarty, z Bożej łaski król polski i t. d. Oznamujemy tym listem naszym wszem wobec y kożdemu z osobna, komu by o tym wiedzieć należało, teraz y napotym będącym. Wnosił do nas prozbę swą wielmożny Albrycht Stanisław Radziwił, xiąże na Ołyce, kanclerz wielkiego xięstwa Litewskiego, Piń-

ski, Gniewski, Tucholski nasz starosta, abyśmy kamienicę szlachtetnego Jana Kluczaty, w rynku miasta Wileńskiego, na koncu Rybnym, podle cerkwi ruskiej Zmartwychwstania Pańskiego stojącą, tę, w której on sam mieszka, na chowanie akt metryki wielkiego xięstwa Litewskiego obrócili. My do pomienionego wielmożnego kanclerza naszego wielkiego xięstwa Litewskiego proźby, iako w rzeczy słuszney uczynioney, przykłoniwszy. aby się sprawy cancellariey naszej tym wcześniy y bezpieczniey pod bytność naszą w Wilnie odprawować y w niebytności naszej akta, abo metryka, iako na mieyscu sposobnym chowana być mogła, tę wyżej mianowaną kamienicę pomienionego Jana Kluczaty, w rynku miasta Wileńskiego stojącą, na metrykę akt cancellariey naszej wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sposabiamy y obracamy y oną tak pod bytność naszą królewską y successorów naszych, iako też w niebytności y podczas trybunalskich głównych, zamkowych, ziemskich sądów y innych wszelakich generalnych y partykularnych zjazdów, od stawania gości wszelkiego stanu, godności y urzędu abo praecementiey tak duchownych, iako y świeckich, także dworzan

naszych, y innych wszystkich osób, lubo to y w służbie naszej będących, też cudzoziemców, tym niniejszym listem naszym wolną czyniemy wiecznymi czasy. Co do wiadomości wszystkich y każdego z osobna, a mianowicie dignitarzów, urzędników y wszystkiej szlachty wielkiego księstwa Litewskiego, osobliwie też wielkich nadwornych, trybunalskich y powiatowych marszałków, także urzędów grodzkich y mieyskiego Wileńskiego, terazniejszych y napotym będących, donosząc, rozkazujemy, abyście pomienionego Jana Kluczatę y successorów jego przy tey wolności, iemu y kamienicy jego od nas nadaney, wcale zachowali, y aby bez wszelkiej przeszkody był zachowany, starali się, inaczej dla łaski naszej nie czyniąc. Na co, dla lepszej wiary, ręką naszą ten list podpisawszy, pieczęć do niego wielkiego księstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Wilnie, dnia

dwudziestego pierwszego miesiąca Kwietnia, roku Pańskiego tysiąc sześćset trzydziestego szóstego, panowania królestw naszych Polskiego y Szwedzkiego czwartego roku. U tego listu przywileiu podpis ręki nayiaśniejszego króla imci przy pieczęci wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego temi słowy: Vladislaus Rex, a przypisek wespół z podpisem imci pana referendarza wielkiego księstwa Litewskiego temi słowy: Libertacia domu Jana Kluczaty w Wilnie, w rynku, od stawania gości, który iest na akta y metrykę cancellariey wielkiego księstwa Litewskiego obrócony. Marcjan Tryzna—referendarz, pisarz wielkiego księstwa Litewskiego.

Który to list przywilej, za podaniem onego przez wyż mianowaną osobę. iest do akt xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1640 г. Мая 29-го дня.

Изъ книги № 54, за 1712 г., л. 59.

27. Ассесорскій декретъ короля Владислава IV, по поводу нарушенія привилегіи о свободѣ постоя въ домѣ Ивана Ключаты.

Въ задворномъ королевско-ассесорскомъ судѣ разсматривалось дѣло между Виленскимъ мѣщаниномъ Ключатой и Брестскимъ войскимъ Шуйскимъ по воводу занятія послѣднимъ подъ квартирный постой привилегированной каменницы Ключаты. Дѣло это разбиралось сначала въ трибуналѣ в Шуйскій былъ оправданъ на томъ основаніи, что онъ занялъ каменницу не своевольно, а по распоряженію Виленскаго магистрата; тогда Ключата позвалъ Шуйскаго въ королевскій судъ.

По выслушаніи сторонъ королевскій судъ рѣшилъ, что виноватъ въ этомъ дѣлѣ Ключата, такъ какъ онъ противъ закона звалъ Шуйскаго въ задворный судъ послѣ трибунальнаго поставленія; на будущее же время счелъ нужнымъ подтвердить Виленскому магистрату, чтобы онъ строго наблюдалъ неприкосновенность правъ Ключаты и не назначалъ въ его домѣ квартирнаго постоя подъ зарукой 1000 зл., такъ какъ въ немъ помѣщается архивъ большой метрики в. кн. Литовскаго.

Roku tysiąc siedmsetnego dwunastego, miesiąca Kwietnia szesnastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał

w wielkim księstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny dwunasty obranemi, stanowszy per-

sonaliter imć pan Stefan Frąckiewicz—krajczy Upitski, pokładał y ku aktykowaniu do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych dla wpisania podał dekret assessorski, na rzecz niżey w nim dostatecznie wyrażoną, służący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiąwszy, a wpisując w xięgi de verbo ad verbum tak sie w sobie ma:

Władysław czwarty, z Bożey łaski król Polski i t. d. Oznaymiemy tym listem dekretem naszym. Odprawowała się przed nami y sądem naszym assessorskim sprawa miedzy sławetnym Janem Kluczatą, mieszczaninem naszym Wileńskim, na instancją instygatora wielkiego xięstwa Litewskiego aktorem, a urodzonym Alexandrem Szuyskim—woyskim Brzeskim, pozwanym o to, iż on lekce poważaiąc maiestat nasz królewski y list przywilej, którym libertowaliśmy kamienicę aktorową od stawiania gości wszelakich, przez gwałt do uprzywilejowanej gospody iego wiechawszy, w roku przeszłym tysiąc sześćset trzydziestym dziewiątym, miesiąca Julii dnia czwartego, stanok, w czym wielką krzywdę tak pomienionemu mieszczaninowi naszemu, iako y prawu iego uczynił; co szerzey w mandacie naszym iest opisano. Na terminie tedy z tego pozwu w roku terazniejszym tysiąc sześćsetnym czterdziestym, miesiąca Maia szesnastego dnia przypadłym, za przywołaniem przez ienerała naszego dwornego stron do prawa, aktor przez szlachetnego Józefa Piotrowicza, umocowanego swego, a pozwany sam oczewisto z plenipotentem swoim szlachetnym Marcinem Swieżyńskim, przed sąd nasz stanowili się, gdzie naprzód umocowany aktorów powiedział: iż kamienicę aktorową, w rynku miasta Wileńskiego, w Rybnym końcu będącą, w którey on sam

mieszka, na cancellaryą wielkiego xięstwa Litewskiego y chowanie akt metryki większey wielkiego xięstwa Litewskiego nadaliśmy, a iako pod bytność y bez bytności naszej, tak podczas sądów głównych trybunalnych, zamkowych, ziemskich y inszych wszelakich generalnych y partykularnych zjazdów od stawiania gości wszelkiego stanu, godności y urzędu czasy wiecznymi przywilejem naszym uwolniiliśmy. Na dowod czego pokładał ekstrakt autentyczny z xiąg radzieckich Wileńskich, datą roku tysiąc sześćsetnego trzydziestego szóstego, miesiąca Septembra dwudziestego wtórego dnia, aktykowania przywileju naszego w dacie roku tegoż tysiąc sześćsetnego trzydziestego szóstego, miesiąca Kwietnia dwudziestego pierwszego dnia, którym przerzeczoną kamienicę Kluczaciną, sposobem wyżey pomienionym, uprzywilejowaliśmy. Więc że pozwany, mimo takową libertacją, w tę kamienicę wjechał y gospodą stał, abyśmy za to na nim wiuy prawne wskazali y napotym tak tę kamienicę, iako y drugą na metrykę mnieyszą wielkiego xięstwa Litewskiego nadaną, od takowego bezprawia obwarowali, domawiał się. A umocowany urodzonego Szuyskiego powiedział: iż actor przez dekret trybunalski niesłusznie urodzonego woyskiego Brzeskiego turbuie, abowiem on ieszcze w roku przeszłym, maiąc sobie od instygatora wielkiego xięstwa Litewskiego o te stanowienie się w kamienicy, na metrykę uprzywilejowanej, intentowaną actią, z oczewistey controwersiey przed sądem trybunalskim sprawił się y za pokazaniem rejestru rozdawania gospod, trybunalistom naznaczonych, z ratusza Wileńskiego podanym, że nie swawolnie, ale ex officio w tamtey gospodzie stał, od tego obwinienia uwolniony iest; co verificując, czytał dekret trybunalski, datą roku przeszłego tysiąc sześćset trzydziestego dziewiątego, miesiąca Lipca trzydziestego dnia ferowany, mimo

który iż Kluczata ważył się mandatem urodzonego woyskiego Brzeskiego nulliter et illegitime zapozwać domawiał się, abyśmy mu na nim podług constitucyey roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt dziewiątego o pozwiech zadwor-nych y drugiey, roku tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, na szczęśliwey koronacley naszej uchwaloney, o niewynoszeniu mandatów za dworem ku znoszeniu dekretów trybunalskich, winy evocationis złotych polskich pięćset na nim Kluczacie y dobrach iego wskazali, a o szkody, nakłady w tey sprawie podjęte, wolne mówienie do niegoż pozwanemu w sądzie należnym zachowali. Po wysłuchaniu takowych controwersyi natenczas decisiey naszej nie czyniąc, strony winy evocationis wzięliśmy na deliberacją naszą, którą dnia niniejszego expediując, my tedy król przez panów rady y urzędniki nasze dworne, na sądach assessorskich zasiadające, ponieważ urodzony Szuyski, woyski Brzeski, okazał to, że dekretem sądu trybunalskiego od tey sprawy z strony stania gospodą w kamienicy, na metrykę wielkiego xięstwa Litewskiego uprzywilejowanej, względem tego, że nie temere, ale za registrem rozdania stanowisk, od magistratu mieyskiego Wileńskiego podanym, w niey stał, uwolniony iest, z tych przyczyn za niesłuszną, mimo dekret trybunalski przed sąd nasz wocatią, podług constitucyi roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt dziewiątego y roku tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego, winy złotych polskich pięćset na nim sławetnym Kluczacie y dobrach iego wszelakich, ruchomych y nieruchomych pozwanemu wskazujemy y na odprawę do magistratu mieyskiego Wileńskiego założwszy na sprzeciwnego trojacie zareki, iaką

ważność osądzoną rzeczy wynosi, odsyłamy y o szkody, nakłady w tey sprawie podjęte, temuż urodzonemu Szuyskiemu, woyskiemu Brzeskiemu, do niego Kluczaty wolne mówienie w sądzie należnym zachowujemy. A chcemy mieć po magistracie mieyskim Wileńskim y rozkazujemy, aby napotym w kamienicach, na metrykę większą y mniejszą wielkiego xięstwa Litewskiego uprzywilejowanych, nikomu gospod ukazować pod winą na nas hospodara tysiąca złotych polskich nie ważył się, mocą tego dekretu naszego. Do którego na większą wagę pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca Maia, roku Pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego, panowania królewstw naszych Polskiego y Szwedzkiego dziewiątego roku. U tego dekretu assessorskiego, przy pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego, podpis ręki kanclerskiej temi słowy: Albrycht Stanisław Radziwił — kanclerz wielkiego xięstwa Litewskiego. Correcta w te słowa: correxit Monszymowicz; a przypisek wespół z podpisem imię pana sekretarza iego królewskiej mości temi słowy: Dołmat Isaikowski — sekretarz iego królewskiej mości. U tego listu dekretu assessorskiego connotacya zwierzchu w te słowa: Dekret króla iego mości Władysława od stawiania gości wszelakiego stanu pod winą na magistrat złotych tysiąc w kamienicy Jana Kluczaty, w Rybnym końcu będącey.

Który to ten list, dekret assessorski, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1655 г. Сентября 20-го дня.

Изъ книги № 4, за 1665 г., л. 1600.

28. Заявленіе Витебскихъ обывателей, находившихся въ плѣну въ Казани, о невзгодахъ, понесенныхъ ими во время занятія Витебска царемъ Алексѣемъ Михайловичемъ, и вмѣстѣ постановленіе ихъ не избирать въ должности тѣхъ, которые отказались съ ними участвовать и присягнули на вѣрность Царю.

Дворяне Витебскаго воеводства, находившіеся въ плѣну у царя Алексѣя Михайловича въ Казани, единогласно постановили сдѣлать слѣдующее заявленіе потомству:

Во время войны царя Алексѣя Михайловича съ рѣчью-посполитой, когда войска Московскія подъ начальствомъ боярина Шереметева взяли Полоцкъ и подступили къ Витебску, то многіе изъ дворянъ и обывателей Витебскаго воеводства, не смотря на строгій универсалъ Виленскаго воеводы Януша Радивиля, подъ предлогомъ спасенія своихъ семействъ, уѣхали на Литву; но значительная часть ихъ стянулася въ Витебскъ и рѣшилася сопротивляться. Осада производилась 14 недѣль; осажденные успѣшно отбивали всѣ штурмы, наконецъ стали чувствовать недостатокъ въ съѣстныхъ и военныхъ припасахъ. Тѣмъ не менѣе

осажденные держались до послѣдней возможности и вѣроятно не сдались бы, еслибы не нашлось среди нихъ измѣнниковъ, въ лицѣ одного полковника Войны и отряда въ 150 человекъ польнаго гетмана. Эти послѣдніе проломали часть стѣны и открыли доступъ неприятелю.

Далѣе дворяне описываютъ послѣдствія паденія Витебска. Часть обывателей цѣловала крестъ царю Алексѣю Михайловичу и осталась въ Витебскѣ; другая же часть пожелала остаться вѣрною рѣчи посполитой. Эти обыватели были разосланы по разнымъ городамъ военно-плѣнными; затѣмъ были опять собраны въ Казани съ цѣлью дальнѣйшаго ихъ расселенія въ Астрахань, на Терекъ и др. мѣста. Доведенные до крайности эти военно-плѣнные изъявили наконецъ свое согласіе цѣловать крестъ и принять православную русскую вѣру.

Лѣта отъ нароженія сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятого, мѣсяца Августа двадцать второго дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ въ воеводствахъ, земля и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ шестьдесятъ пятый обраными, постановившише очевидно у суду панъ Самуель Велямовичъ, покладаль и ку активанью до книгъ головныхъ трибунальныхъ подаль лядумъ ихъ милостей пановъ обывателей воеводства Витебскаго, до везенья неприятельскаго Московскаго досталыхъ и забраныхъ, въ речи ниже мененой учиненое, просечи, абы то лядумъ до книгъ головныхъ

трибунальныхъ активаное и уписаное было, которое уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

My urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele wojewodstwa Witebskiego, a wierni poddani najjaśniejszego króla imci Polskiego Jana Kazimierza, pana naszego miłościwego, ktorzyśmy się z dopuszczenia Boskiego dostali w ciężkie utrapienie y więzienie Cara Moskiewskiego Alexeja Michajłowicza, do ziemi jego Moskiewskiey, a chcąc to utrapienie nasze niemniej y odważne dzieła nasze rycerskie y życzliwość ku miłey oyczyźnie naszej królowi panu naszemu y Rzeczypospolitey potomnym wiekom pismem objaśnić, takowe czyniemy

consensu między sobą stateczne y nieodmienne laudum. Które (gdy nas pan Bóg z łaski swej świętej zdrowo zachowa, a wybawi nas z tego ciężkiego więzienia) starać się mamy, aby seymem approbowane zostawało. A to dla tego, ut pateat posteritati nostra virtus et dexteritas nostra, et amor patriae, która posteritas nostra aby tak sławę naszą piastowała, iakoby imienia naszego imie a sława sięgała na wieki nieśmiertelne sławy, a panom swoim dziedzicznym y oyczyźnie swej (przykładem naszym) życzliwość swą oświadczała. Które laudum tak się ma w sobie: W roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt czwartym, gdy wojsko Moskiewskie insperacie z wielką potęgą mimo poprzysiężone pacta, upatrzwszy czas y pogodę, zwłaszcza bacząc enervatas bello domestico vires nostras, która domowa woyna od lat ośmiu w oyczyźnie naszej z Kozaki Zapożskimi, rebelizanty, concatenata z tatory Krymskimi trwała, y wiele spustoszenia tak Koronie polskiej, iako xięstwu Litewskiemu przyniosła, wtargnąwszy w państwo iego krolewskiej mości, zamek Newelski w wojewodstwie Połockim, a w wojewodstwie Smoleńskim Dorohobusz, Białą opanowało, a potym y sam Smoleńsk obległo, wiele włości, miast, miasteczek, dworów szlacheckich splondrowało y w popioł funditus obróciło. A po wzięciu Połocka, nim wojsko Moskiewskie pod Witebsk podstąpiło, tedy my szlachta wojewodstwa Witebskiego, będąc wiernymi iego krolewskiej mości, pana naszego miłościwego, poddanemi, miłując życzliwie oyczyznę naszą, zachowując wiarę skuteczną krolowi panu naszemu y rzeczypospolitey, reprezentując w osobach swoich pamięci godną sławę przodków naszych, iako boni cives patriae, odważywszy zdrowia y substantie swoje, iedni, wyprawiwszy małżonki y dziatki swoje do Litwy na bezpieczniejsze mieysce, sami osobami swemi na zamkach

Witebskich zostali, a drudzy z nas, po większej części, z małżonkami y dziatkami naszymi do Witebska ziachwszy się, z iednostayney miłości y zgody z sobą, iakośmy między sobą opisek uczynili, takeśmy te zamki (koło których muru y żadnego budynku od rzeczypospolitey uczynionego niebyło), ostrogiem y parkanem, każdy z nas według siły, możności naszych, iako kto mógł, nayprędzey w czasie szczupłym obwiwszy, opatrzyli y sami osobami swemi od zaczęcia tych trwog aż do obłężenia residowali. Lecz niektórzy bracia nasza ichmość panowie obywatele Witebscy, niechcąc z nami spólnie o obronie zamków tych Witebskich radzić, nam pomagać y z nami mieszkać, iako tych zamków budynkiem y parkanem nieopatrowali, tak żadnego praesidium czynić niechcieli, nulla habita ratione sławy dobrej, temere nas bracią swą opuścili, ani zawierając się z nami na tych zamkach, precz powyieźdzali, nic się nie oglądając na postanowienie y spisek nasz, przed obłężeniem uczyniony y sobie poprzysiężony, na constitucie seymowe, na srogi uniwersał iaśnie oświeconego xięcia imci Janusza Radziwiła, wojewody Wileńskiego, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, a niektórzy, dawszy na się assecuratie ostre, że się mieli powrócić do nas, uprosiwszy się u ichmościów panów regimentarów, od nas obranych, na czas mały do domów swoich, wrzкомо dla żywności, nie dotrzymawszy nam słowa, do Litwy ziechali, których potym ciż panowie regimentarze nasi, za domawianiem naszym, wytrąbić kazali, y są wytrąbieni według assekuratii onych, dobrowolnie panom regimentarzom danych. My iednak, in tanta zostając calamitate nostra, będąc deserti od tych panów braci naszych, statecznie w przedsięwzięciach swych trwając, a stojąc przy spisku naszym, lubo niemając żadnego niskąd wsparcia y ratunku, tak od

iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, od rzeczypospolitey, iako y od ichmościów panów hetmanów y imci pana wojewody naszego, do któregośmy częstokroć pisywali, żebrząc ratunku, a oznajmując niedostatki nasze. Gdy woysko Moskiewskie po wzięciu Połocka z armatą, z działą, potężnie pod Witebsk z starszyną swoją, z Wasilem Piotrowiczem Szeremieciovym — boiarzynem, z wojewodą Moskiewskim z Zdanem Kondarowem — hetmanem, wojewodą nazwanym Połockim, z Ophanasim Naszczokinem y innymi pułkownikami Moskiewskimi y cudzoziemskimi y kozaki Zaporoskiemi rebellizanty, w roku przeszłym tysiąc sześćset piędziesiąt czwartym, dnia dwudziestego czwartego Augusta, w dzień świętego Bartłomieja podstąpiło y Witebsk obległo, zawarszy się w tych zamkach Witebskich, w ciężkim będąc obleżeniu, przez niedziel czternaście, dzień y noc bez odpoczynku u parkanów broniąc się, temu nieprzyjacielowi odważnie odpor dawaliśmy, ile sił naszych, prochów, kul y chleba stawało, częste odbijając szturmę potężne nieprzyjacielskie, trupami ich wały u parkanów naściłali. W których szturmach, iedni z nas ranni zostawali, drudzy certuiąc armis mężnie z tym nieprzyjacielem, za dostoięństwo króla pana naszego y całość oycyzny, tak czasu szturmów, iako y na wycieczkach częstych, iako odważni kawalerowie, capita voverunt, a gdy za niedodaniem nam przez ichmościów panów hetmanów odsieczy, nastąpił głód wielki, z którego nie mało ludzi, pospółstwa y czerni pomarło, gdyż nie maiąc chleba, szkapy śmy chude, które wypędziliśmy byli, nie maiąc czym karmić, za parkan na wały, znowu odyskując, bili, a iedli, poko ich stawało. A skoro y tych nie stało, a nie mało też ludzi w szturmach y wycieczkach z dział y ręczney strzelby w gęstym strzelaniu od woyska nieprzyjacielskiego, szlachty, mieszczan, pospółstwa,

żołnierstwa, dragonii, przed obleżeniem nam od xięcia imci pana hetmana przysłaney, pozabijano, a strzelców pospółstwa dla wielkiego głodu, z zamków, parkanów y miasta bardzo wiele do woyska Moskiewskiego poprzedawało y przerzuciwało, a zatym prochów nie stało, y niemielśmy czym iuz odpor dać temu nieprzyjacielowi, enervatas penitus maiąc vires et paucum numerum ludu do obrony maiąc, gdy to woysko Moskiewskie, z woyskiem Zaporoskim kozackim dnia miesiąca Nowembra, wyrozumiawszy z przedawszczyków nasze niedostatki, potężny ostatni szturm uczyniło, do których razem więcej do półtoraset strzelców, poddanych iasnie wielmożnego imci pana Wincentego Gąsiewskiego — hetmana polnego y podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego Po rzeckich z miasta Witebskiego, z iedney kwatery, wyciąwszy parkan, przedało się, a ta kwatery goła bez ludzi została, zaraz woysko Moskiewskie tą dziurą z nimi wespół do miasta wpadło. Gdzie nie mało braci naszej, szlachty, mieszczan, pospółstwa, żołnierstwa, dragonii, niewiast y dziątek małych, u piersi matek będących, dziadów, bab, w szpitalach będących, bez żadnego miłosierdzia, miasto opanowawszy, wysiekli y wycinali; a potem same zamki Witebskie y nas samych mało nie przez miecz, za ledwo z miłosierdziem od gardła, opanowało y wzięło, gdzie niedziel trzy zostawaliśmy, a w tym czasie większa część panów obywatelów naszych niesłusznie, dobrowolnie, zasmakowawszy sobie obietnice Moskiewskiego woyska przełożonych, którym w maiętnościach ich y nasze maiętności conferowane miały być, odstąpiwszy nas, nie respectuiąc na sławę dobrą, pogardzaiąc clementią króla imci, pana oyczystego, ignominiose, na imie Osudarskie poprzedawszy się, chrest Osudaru całowali. A potym niektórzy y Panu Bogu wiare, w której się porodzili, złomawszy, w wiare Moskiewską

pokrzycili. A my będąc wiernymi y zyczliwemi poddanemi iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, miłując oyczyzną naszą, na woli y miłosierdziu Bożym zostali, wołąc pro rege et patria mori, vel in praedam dostać się foedifrago hosti, quam laedere conscientiam, fidem et dexteritatem nostram. Zaczyn nam ci przełożeni woyska Moskiewskiego, że nas mieli ze wszystkimi dostatkami naszemi do Litwy zdrowo y cało wypuścić, verbo non steterunt, ale nam kazawszy się do wozów ułożyć, wrzkomo do Litwy iachać, roskazali do starszego boiarzyna do Wasila Piotrowicza Szeremeciowa do taboru, tuż pod Witebskiem leżącego, przyiść dla pożegnania. Gdzie iakośmy wszyscy przysli, ten boiarzyn wielki Szere-meciew, naradziwszy się z drugimi półkownikami, wyprawił do nas dworzanina y stolnika osudarskiego Ładożyńskiego, który taki ordynans wyszedzszy od boiarzyna na podwórzu w taborze uczynił: Postawiwszy około nas circum circa strzelców y żołdatów, odłączył na prawą stronę tych panów obywatelów naszych y mieszczan, którzy chrest Osudara całowali, a nas na lewą stronę. Potym z karty nam respons takowy uczynił: Iż Car iegomość za to, żeście mu siła ludzi ratnych iego, nie oglądając się na hramotę iego, do siebie pisaną, nie zdając zaraz zamków, pobili y siła szkody uczynili, rozgniewany na was będąc, kazał was być wszystkich śmiercią karać; lecz za prośbą y do nóg upadnieniem syna swego Alexieia Alexieiewicza Carewicza, który za wami przyczynił się, prosząc o miłosierdzie, miasto śmierci, żywót wam daruie. Jednak kazał was rozesać różno po horodach swoich, iako więźniów, a dostatki wasze wszystkie kazał zregestrowawszy na siebie pobrać. Zatym tym, którzy chrest całowali, kazał wesoło imieniem Carskim do miasta do gospod isć, a nas z wielką gromadą strzelców kazał

gołowie strzeleckiemu Bułhakowemu do zamku zaprowadzić y we dworze imci pana wojewody naszego, w zamku wysznim w Witebskim stojącego, w więzieniu osadzić. Gdzie tydzień cały w ciasnocie wielkiej, o chłodzie y głodzie, będąc za potężną strażą, byliśmy. A wozy nasze do Litwy ułożone wszystkie pozakowali y wszystkie dostatki nasze, złoto, srebro, klejnoty, perła, rynsztunek, cynę, miedź, od mała do wiela zregestrowawszy, iako wiele u kogo czego było, na Osudara pobrali, a potym nas samych, różno na różne mieysca do ziemie Moskiewskiey, obnażywszy ze wszystkiego, sine victu et amictu, do więzienia, iednych do Pskowa, do Wielkiego Nowogrodu, do Toropca, do Łuk, drugich do Jarosławia, do Kostromy y innych horodów rozesało. A potym sprowadziwszy nas jednych z Nowogroda, drugich ze Pskowa, do Jarosławia zawiezli. Gdzie nas do turmy smrodliwej y ciasney wrzuciwszy, przez cały tydzień, perswaduiąc nam, abyśmy chrest Osudara całowali y w wiarę ich się ochrzcili, więzili. A widząc stateczność naszą y niemogąc nas za wolą swoją pociągnąć, niemniey bacząc, że nie mało braci naszej znacney, szlachty, urzędników ziemskich y szlachcianek, iako w drodze z głodu, z przeziębienia, z wnie-wczasu pomarło, tak y w turmie poczeli się byli mycić y chorzeć, a niektórzy umierać, tedy zaledwo za częstemi suplikami naszemi sprowadzili nas wszystkich do iednego domu pustego, gdzie ośm niedziel, szczupły karm od nich biorąc, zebrząc iałmużny po ulicach, mieszkaliliśmy. A potym Wołgą rzeką zesłani iesteśmy do Kazani, gdzie do tych czas od niedziel dziesiątka mieszkamy, iedni z małżankami y dziećmi naszemi, drudzy rozłączeni będąc z żonami y dziećmi, wyglądając cum lacrimis łaski y zmiłowania Bożego, a od iego królewskiey mości y rzeczy pospolitey prętkiego z tego ciężkiego nieprzyjacielskiego wię-

zienia oswobodzenia, póki ieszcze niebędziem, iako inni więźniowie, daley iako do Astrachani, do Sibiru, do Terek y na ynne różne dalekie horody Osudarskie zasłani y póki tu w Kazani w gromadzie iedney iesteśmy, takowe czynim, iednostaynie się wszyscy zgodziwszy, laudum. Poniewasz bracia nasi panowie obywatela Witebscy, opuściwszy nas bracią swą w tak ciężkim razie naszym, niepomagając nam obrony zamków naszych, wywiozłszy małżonki y dzieci, y wszystkie dostatki swoje weale, iedni do Litwy ziechali, drudzy dobrowolnie, impudice, nie nierespektując na sławę dobrą, wyrodkami prawie zostając w oyczyźnie swojej, chrest Carowi Moskiewskiemu dla szczególney chciwości y łakomstwa całowali y w wiarę się moskiewską pokrzcili: mianowicie pan Alexander Woyna Jasieniecki — sędzia grodzki Witebski, znaczną zdradę swą ku iego królewskiej mości, rzeczy pospolitey y nam braci swey okazał, który, w rozgovorach podczas oblężenia często z Moskwą na stronę odwiódzły się, mimo wolą y wiadomość przełożonych regmentarżów naszych, od których był deputowany, tacite sprawował conferentie, nagość onym naszą y wszystkie rewelując niedostatki, który y na ostatni rozgovor, umyślnie iątrząc na nas Moskwę, na czas naznaczony wyiachać nie chciał, za czym zaraz Moskwa zaiątrzywszy się szturm uczyniła, czasem y mimo wiadomość naszą sam ieden na rozgovor wychodził. Co gdyśmy po nim postrzegli, daley niechcieliśmy onemu już confidować y niedopuszczaliśmy onemu wychodzić na rozgovor z Moskwą. Jakoż po zdaniu naszym znaczna się ta zdrada po panu Woynie wyiawiła. Gdyż w oczach naszych Ophanasij Naszczokin — boiarzyn Carski, który z nim na rozgovorach od Moskwy stawał, oddał mu hramotę Carską do niego pisaną z podziękowaniem za życzliwość iego y dwa soroki y dwie parze sobolj

od Osudara temuż panu Woynie dał. Zaczym y chrest całowawszy Carowi Moskiewskiemu został w Witebsku, który różnemi sposoby wielu naszych braci szlachty namawiał, aby chrest całowali. Jakoż niektórzy, za perswazią iego chrest Osudara całowawszy, tam zostali. A nawet ten że pan Woyna, gdy woysko iego królewskiej mości przyszło było w tydzień po zdaniu naszym pod Witebsk do Ostrowna, nam na odsiecz, nad którym był regmentarżem iedn pan Komorowski y pisał do nas oznajmując o przyściu swoim z woyskiem, y chcąc zasiądz od nas wiadomości o potędze nieprzyiacielskiej, tedy ten list, iakośmy tego doskonale doszli, pan Woyna przy sobie utaiwszy, a nam nieogłosiwszy tego, sam na to pisanie dał respons imci panu Komorowskiemu, perswadując, aby nienacierał już na woysko Moskiewskie, opisując ich potęgę wielką nad to, iaka była: a to wszystko czynił ku zdradzie iawney y ku szkodzie nas utrapionych ludzi. Jakoż y domu onego w Sielutach Moskwa niepalila y żadney szkody w tey maiętności iego nie czyniła. My tedy iako na tego pana Alexandra Woynę, tak na bracią naszą, którzy nas w takowym odbiegli razie, przed Bogiem, królem iego mością y rzeczą pospolitą żałośnie (tradendo et iudicium et vindictam) protestamur y ex charitate nostra fraterna onych excludujemy. A gdy nas Pan Bóg y iego divina providentia zdrowo z tego więzienia nieprzyiacielskiego wyswobodzi, a do woiewodztwa naszego przywróci, tedy takowe teraz stateczne sobie y nieodmienne czyniemy laudum et sancte spondemus: że iako pomienionego pana Woynę, tak tych braci naszych, od których deserti sumus, niemamy do żadnych honorów y splendorów vocować y na żadne urzędy w woiewodstwie naszym wakujące nie mamy promovować, ani do żadnych zgola usług braterskich niemamy onych używać, iako posłami

na seymie, deputatami na sądy główne trybunalne, na poborstwa, dyrektorami na seymikach y zjazdach różnych niemamy obierać, eo ipso, że oni nas bracią swą niesłusznie w takowym nieszczęsnym razie opuścili. A ktoby z nas, przepomniawszy tego laudum naszego, respectem pokrewności, albo iakiey inney prywaty, tych ludzi czasu seymików sententią swoją chciał na urzędy iakie promować, tedy takowego sententia niema mieć u nas żadnego waloru y niema takowego sententii pan director od nas obrany kreskować, owszem takowy pro hoste patriae ma być rozumiany. Które to laudum nasze dla wieczney pamięci podpisuiemy rękoma naszymi. A któryby z braci naszej, tu w więzieniu będącey, z iakiego respectu, mając w kraju naszym pokrewnych swoich, nie chciał się podpisać do tego laudum naszego, tedy y ci tey uchwale naszej podlegać mają. Działo się w Kazaniu, roku sześćset pięćdziesiąt piątego, miesiąca Septembra dwódziesiątego dnia. У того лядумъ подпишь рукъ тыми словы: Kazimierz Strawiński—podkomorzy Starodubowski, podwoiewodzy Witebski. Mikołay z Brusilowa Kisiel—podkomorzy Derpski, podsędek Witebski ręką własną. Kazimierz Szapka Chotolski — woyski Witebski mp. Mikołay Jozephowicz—ekonom Witebski. Krzysztofh Brański Bielecki—pisarz grodzki Witebski. Józeph Chrapowicki—rotmistrz iego królewskiey mości. Marcin Stanisław Wołodkowicz—rotmistrz woiewodstwa Witebskiego. Stanisław Szapka Chotolski—rotmistrz Witebski. Jan Worotyniec—mieczny Witebski ręką. Hrehory Białyński Birula ręką. Bazyli Jakimowicz Hołownia—łowczy woiewodztwa Witebskiego. Hrehory Szapka Chotolski—ręką. Andrzej Białyński Birula. Adryan Hrebnicki. Piotr Gano Lipski. Alexander Ramsza. Lew Białyński Birula—Iwanowski.

Mikołay Biberszteyn ręką swą. Hrehory Murza mpr. Władysław Krupienicz. Stanisław Rapał Żuk. Michał Szapka Chotolski. Hrehory Letecki. Konstanty Wolgrat. Kazimierz Hurko. Chocimski. Heronim Borzenski Tulko ręką. Heronim Ostańkiewicz ręką. Jakub Pohoski Hrehorowicz mp. Piótr Kazimierz Eysimont, ręką swą. Stanisław Rafał Żuk ręką. Bazyli Letecki. Franciszek Zareba. Michał Adamkowicz. Samuel Czaplic ręką swą. Paweł Ramsza. Pypka Theodor. Jan Czaplic, ręką swą. Szweykowski Kasper Jan. Samuel Nieszzyka ręką swą. Bazyli Hołownia Podwiński. Stephan Borowski. Marcian Rogowski ręką swą. Theodor Białyński Birula. Gabryel Białyński Birula. Jan z Lada Ladachowiec. Heliasz Żaba. Bohomolec. Dmitr Alexander Bohomolec. Jan Bohomolec. Jerzy Stanisław Swinarski. Mikołay Poczobut—Kundzicz mp. Jan Umieński. Piotr Kazimierz Krasowski. Hrehory Krzysztofh Możeyko—kapitan iego królewskiey mości. А по доконченью того лядумъ и подпишь рукъ вышей выраженныхъ. У того лядумъ сусцепта въ тые слова: Року тысеца шестьсотъ шестьдесятъ четвертаго, мѣсяца Генваря осмнадцатого дня тое лядумъ его милость панъ Адамъ зъ Русилова Кисель на градъ вгродскомъ Минскомъ до книгъ ку активованью покладаль. Александръ Танаевскій—намѣстникъ Минского воеводства. По воторой сусцептѣ у того лядумъ другая сусцепта въ тые слова: Roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt czwartym te laudum iest presentowane w Szennie, w dzień Gromnic przy obraniu ichmość panów deputatów. Samuel Eustachi Łukomski—director seymiku gromnicznego. Kоторое то лядумъ, за поданьемъ оногo черезъ особу верху мененую, до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть уписано.

1662 г. Мая 19-го дня.

Изъ книги № 1, за 1662 г., л. 181.

29. Постановленіе дворянъ Лидскаго повѣта по случаю происходившихъ въ этомъ повѣтѣ беспорядковъ и безчинствъ.

Дворяне Лидскаго повѣта, въ виду постоянно возрастающихъ въ повѣтѣ разбоевъ, безчинствъ и разныхъ беззаконій, собравшись на громничный сеймикъ, избрали земскихъ и градскихъ должностныхъ лицъ, возложивши на нихъ специальныя

обязанности—какъ можно энергичнѣе принятыся за искорененіе вышеуказанныхъ преступленій; постановленія этихъ лицъ должны были считаться равносильными трибунальскимъ и исполняться безапелляціонно.

Лѣта отъ naroженя Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсяца Мая деветнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводства, земель и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второй обраными, постановившисе очевисто у суду, панъ Казиміръ Гуриновичъ покладаль и ку активованью подалъ ляддумъ ихъ милости пановъ обывателей повѣту Лидскаго, на речъ въ немъ выражоную, просечи абы тое ляддумъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ активованое и уписаное было, которое вписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

My dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodscy, rycerstwo, szlachta, obywatele powiatu Lidzkiego, którzyśmy się na seymik Gromniczny w roku terazniejszym tysiąc sześćset pięćdziesiąt ósmym, miesiąca Februaryi dnia wtórego, dla niebezpieczeństwa jeszcze od powietrza w Lidzie, do miasteczka Myta zjachali, wiadomo czyniemy, iż zabiegając wyuzdaney swey woli ludzi, którzy na boiaźń Bożą pod ten czas, kiedy iura silere musieli, niepoglądając, różne najazdy, gwałty, zabójstwa, morderstwa, grabieże y

inne excesa czyniąc, im daley tym więcej maiestat Boski ad vindictam pobudzając, a żeby te ych facinora daley się nieszyrzyli y ukrzywdzony świętą odniosł sprawiedliwość, ponieważ y grod za zeyściem stego świata godney pamięci iego mości pana Jana Szymkowicza Szklęskiego—podstarościego Lidzkiego wakuie, tym naszym zgodnym iednostaynym postanowieniem, stosując się do drugich powiatów, sędziów y sądy, pod ych rozsądek, decisią y executią dobrowolnie poddając się, uchwalamy, postanawiamy y obieramy ichmość pana Marcina Limonta—sędziego, starostę Wasiliskiego, pana Macieja Mikołaja Olszewskiego—pod sędka, pana Jana Narbuta—pisarza ziemskich, pana Adama Narbuta, jako podstarościego, pana Jana Zuba—sędziego, pana Alexandra Stanisława Kołontaja—pisarza, grodzkich powiatu Lidzkiego urzędników, pana Mikołaja Radoszyńskiego, podstolego Lidzkiego, pana Mikołaja Suchodolskiego, pana Alexandra Tyszkiewicza, którzy ichmość panowie urzędnicy, tak ziemscy, jako grodscy przysięgli pod tą przysięgą, a teraz od nas nowo obrani sędziowie rotę trybunalską wykonawszy, na przysięgłych sądach, na trzecim wołaniu przysięgę po obraniu między sobą dyrektora, za wyda-

nemi na niedziel cztery od iegomości pana pisarza ziemskiego pozwami, wszystkie sprawy w tym powiecie od zawoiowania, to iest causae civiles et criminales, iako: naiazdy, expulsie, zabóystwa, zranienia, bicia, grabieże, rozboie, złodzieystwa y insze wszelakie excesa, zapisy, obligi, także s poborcami y retentorami sprawy, exceptis tylko causis fundi y dawniejszych przed zawoioaniem, żadnych, ani zapisowych niezaciągając, sądzić y one per vota publice decidować mają; a tam, gdzie maior pars votorum będzie, dekret stawać powinien, od którego dekretu, iako od trybunalskiego, żadna ani appellationis motię iść niema, pogotowiu protestacye, relacye, przeświadczenia nullitati subesse mają y każdy takowy, ktoby się tego ważył, termino peremptorio citatus, w winę sześć niedziel siedzenia popadać będzie, która irremisibilter exequovana ma być, sub pena banitionis za temi dekretami, iako wszelkie y na garło execucie, tak za wskazy, poiazdy, via iuris przez którego kolwiek ichmościów panów urzędników, którego sobie strona zażyje, odprawowane y dekreta pro contraventione, aż do ostatniego punctu banitii ferowane być mają. Które takowe, iako trybunalskie dekreta mają, będą mieć walor zbiiania pozwów y insze dilatie, które świętey sprawiedliwości w prolongacyą przynoszą, excepta vera infirmitate, amputamus; tak że mora w doniesieniu procesów szkodzić nie będzie, ale każdy pozwany w samey rzeczy, o co pozwany od aktora będzie, usprawiedliwić się tenebitur. A gdzie y z ichmość panów sędziów miał s kim lubo też kto z którym z ichmość sprawę, tym się zastawiać pozwany nie będzie mógł, ale skutecznie się rozprawić powinien będzie, a sędzia takowy z miejsca swego wstać y na dekret wyniść ma; także za chorobą y nieprzybyciem którego

z ichmość te sądy odprawować y dekreta takowyż swój walor mieć mają. Gdzieby też iegomość pan pisarz ziemski z których przyczyn nie przybył, iegomość pan pisarz grodzki te officium na sądach odprawować y dekreta wydawać powinien będzie. Solarya ichmościów wpisnego od pozwu kopa, pamiętnego kopa; także excesa, gdy się co pod sądami ichmościów stanie, według constitucii należeć będą. To tedy nasze laudum, iako zgodnie postanawiamy, tak fide, honore et constientia obligamur y przyrzekamy ad comprobationem na seymie przywieść. Działo się w Mycie ut supra. У того Ляддумъ подишь рукъ тыми словы: Jakub Teodor Kuncewicz—podkomorzy Licki, Koniawski y Dubicki starosta, dyrektor seymiku na Mycie gromnicznego; do tego landum, Jan Kurcz—chorąży powiatu Lidzkiego, Marcin Limont—sędzia ziemski Lidzki, starosta Wasiliski mpr. Maciey Mikołay Radoszyński—podstoli Lidzki, Jan Stanisław Zub—sędzia grodzki Lidzki mpr. Alexander Stanisław Kołontay—pisarz grodzki Lidzki ręką swą, Hieronim Dzierżyc—mieczny powiatu Lidzkiego mpr. Kazimierz Teofil Kuncewicz—sędzia Lidzki ziemski, Michał Kuncewicz—sędzia ziemski Lidzki, Jan Waleryan Kucewicz mpr. Stanisław Olszewski, Bogusław Kazimierz Skinder mpr. Adam Narbut mpr. Jan Łukasz Woyciechowicz, Stefan Gurski, Michał Jankowski, Krzysztof Kozicz Boreyko, Ludwik Skabiński, Malcher Konstanty Bohdziewicz, Konstanty Dmitrowicz Kolesiński. Котороежъ то ляддумъ ихъ милость пановъ обивателей повѣту Лидского, за поданьемъ до актъ черезъ верху мененую особу, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ активованое и уписаное.

1662 г. Юня 17-го дня.

Изъ книги № 1, за 1662 г., л. 694.

30. Упоминальный листъ короля Яна Казимира о буйствахъ и безпорядкахъ иезуитскихъ студентовъ въ Новгородкѣ.

Вслѣдствіе жалобы литовскаго конюшаго кн. Радивила на иезуитскихъ студентовъ, произведшихъ въ Новгородкѣ разныя безчинства и разбой совмѣстно съ чернью надъ жителями евангелическаго исповѣданія, не безъ подстрекательства со стороны иезуитовъ, король Янъ Казимиръ

симъ упоминальнымъ листомъ поставляетъ на видъ иезуитамъ ихъ неодобрительныя дѣйствія, осуждаетъ ихъ и въ тоже время повелѣваетъ заплатить обиженнымъ протори и убытки и на будущее время строго слѣдить за студентами и не причинять такихъ обидъ евангеликамъ.

Лѣта отъ нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсяца Юля двадцать семого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводства, земель и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второй обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Самуель Велятовичъ покладаль и ку актикованью подалъ листъ его королевское милости упоминальный въ речи и справѣ, въ немъ меновите выраженой, до велебныхъ въ Бозѣ отцовъ иезуитовъ колеюмъ Новгородского писанный, просечи, абы тотъ листъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ былъ актикованый и уписанный, который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Wielebnym oycom iezuitom kolegium Nowogrodzkiego, wiernie nam miłym, łaskę naszą krolewską. Wielebni, wiernie nam mili! Doniósł nam wielmożny xiąże Radziwił—koniuszy wielkiego xięstwa Litewskiego, przez pisarza swojego de data dwódziesiątego dziewiątego Maja z Królewca, że niedawnego czasu ex instinctu wier-

ności waszey u oyców Dominikanów, nulla data occasione, stało się invasio na zbor ewangelicki, w Nowogrodku będący, przez studentów, do których u pospólstwo mieyskie, iako to więc bywa, pod takie insolentie przymieszało się u, iako on pisze, nie małe szkody w budynkach zborowych poczynione, dzwony gwałtem zabrane et privati teyże reliey różne damna passi; czego żadną miarą chwalić nie możemy u owszem skandalizujemy się z tego, że motu wierności waszey, którzy omni modestia nie tylko certare cum populo, ale uczyć iey powinniście, takie processerunt ausus, któremi violata securitas publica, oraz et iura protestantibus Ewangelicis, od nas poprzysiężone. Nieczyniąc tedy, aby dalsze w tey materzey miały nas dochodzić querimonie, napominamy wierność waszą, abyście wierność wasza z iak naywiększą pilnością starali się o to, iakoby iniuriati ab inuasoribus debitam odnieśli satisfactionem y cokolwiek podczas tego tumultu komu wzięto, aby wrócono y nagrodzono. W czym in quantum byście wierność wasza za tym listem naszym upominalnym secus postępować chcieli, przyszło

by nam zesłać kommissarzów naszych na inquisitią, z którey kto kolwiek by się pokazał winnym, musiałby według występku bydź karanym; iteratis tedy vicibus napominamy wierność waszą, abyście studentom uspokoić kazali tę sprawę, mając ich napotym in meliori disciplina y samym strzegąc się tego, aby z wierności waszey namnieysza niebyła okazia do niesnasek, inaczey wierność wasza nieuczynicie z powinności swey dla łaski naszej. Dan w Warszawie, dnia siedmnastego miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćset szesdziesiąt wtórego, panowania naszego polskiego y szwedz-

kiego czternastego roku. У того листу печать большая великого князства Литовского приписана, а подпись руки наяснѣйшаго короля, пана нашего милостивого, тыми словы: Jan Kazimierz król. А по подписѣ руки короля, его милости пана нашего милостивого, другій подишь вельможного его милости пана писара великого князства Литовскаго тыми словы: Andrzej Kotowicz—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego mpr. Который же тотъ листъ его королевской милости, за поданьемъ до актъ черезъ особу верху мененую, до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть уписать.

1667 г. Юля 18-го дня.

Изъ книги № 11, за 1671 г., л. 277.

31. Привилегія короля Яна Казимира, данная дворянину Гружевскому на взиманіе мостоваго на рѣкѣ Датновкѣ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ первого, мѣсеца Априля двадцать девятого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ, на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ семьдесятъ первый обраными, постановавшисе очевисто панъ Стефанъ Видейко у суду, оповѣдалъ, покладалъ и до актъ подавъ привилей прошлого короля его милости Яна Казимера, его милости пану Крыштофу Кгружевскому на речъ въ немъ нижей выражоную даный, служацій, просечи абы тотъ привилей былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ актикованъ, принять и уписать; который принявши, уписуючи

у книги слово до слова таѣ се въ собѣ маеть:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymujemy tym listem, komu to wiedzieć należy, gdy commissarze nasi za listem od nas wydanym do majątności urodzonego Krzysztopha Gruzewskiego — dworzanina naszego pokojowego, nazwaney Montwidow, w xięstwie Żmudzkiem leżącej, ziachali y tam na miejscu przez rzekę Datnowka nazwaną, pode wsią jego Pilanami, do teyże majątności należącej na bitym z różnych miast y miasteczek, w xięstwie Żmudzkiem będących, gościncu przy- patrzyli się przejazdowi trudnemu y niebezpiecznemu, gdzie ludzie podróżni wielkie szkody y trudności ponosić muszą. Przewoż

koszt, który w budowaniu y naprawowaniu mostu przez rzekę musi być podeymowany, zważywszy, myto zarazem mostowe na ludzie kupieckie, żydy, furmany, postanowili y do nas pro confirmatione odesłali. My tedy, chcąc aby ludzie podróżni wczesny y bezpiecny przejazd mieli, a wielkim braniem myta ociążeni niebyli, tak z umiarkowania ordynaty commissarskiey postanowiamy y urodzonemu Krzysztophowi Gruzewskiemu, iego successorom, takie myto nadaemy: aby od każdego wozu towarem naładowanego o iednym koniu po groszu polskim, od konia y bydła rogatego, na sprzedaż tamtędy prowadzonych, po szelągu iednym. Stan duchowny y szlachecki y podwoły ich od płacenia tego myta, pogotowiu wierzchownych y pieszych, uwalniamy. Co do wiadomości wszystkim wobec, a mianowicie żydom, furmanom y wszelkiego stanu kupieckiego ludziom przywodząc, mieć chcemy y rozkazujemy, abyście to myto mostowe niżej

mianowane urodzonemu Gruzewskiemu y iego następcom płacili y oddawali bez trudności żadney wiecznemi czasy. Dan w Warszawie, dnia ośmnaśtego miesiąca Julii, roku Pańskiego tysiąc szesćset szesćdziesiąt siódmego, panowania królestw naszych Polskiego y Szwedzkiego dziewiętnastego roku. У того привилею при печати великой великого князства Литовскаго подпись руки его королевское милести теми словы: Jan Kazimierz król; до того подпись руки писарское въ тые слова: Andrzej Kotowicz — pisarz wielkiego хієства Литевскаго, а приписокъ на томъ же привилею въ тые слова: Myto mostowe na rzecze Datnowce urodzonemu Gruzewskiemu — dworzaniowi naszemu y towarzyszowi usarskiemu. Который же тотъ привилей, за поданьемъ оного черезъ особу вышъ мененую, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ въ чистыхъ принять и уписанъ.

1670 г. Іюня 5-го дня.

Изъ книги № 10, за 1670—1708 г., л. 850.

32. Привилегія короля Михаила, данная королевскому секретарю Мелеру на мостовое мыто на рѣкѣ Вакѣ.

По ходатайству королевскихъ комиссаровъ, доведшихъ до свѣдѣнія короля Михаила, что въ имѣніи Войнатинскахъ, по большой почтовой дороге въ Вильну изъ разныхъ мѣстъ, находится мостъ на р. Вакѣ, причиняющій много издержекъ и неудобствъ проезжающимъ, вслѣдствіе неудовлетворительнаго своего состоянія, король Михаилъ

выдаетъ настоящую привилегію королевскому дворянину Мелеру на право постройки новаго прочнаго моста и взиманія за проѣздъ пошлинъ съ параконной подводы по 1½ гроша, а съ одной конной по 1 грошу, не привлекая къ уплатѣ означенныхъ пошлинъ подводъ дворянства и духовенства.

Лѣта отъ нароженя Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятаго, мѣсеца Августа шестнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земель и повѣтовъ на рокъ тепе-

решній тысяча шестьсотъ семьдесятый обра-
ными, постановившисе очевисто у суду его
милость панъ Александеръ Хельховскій, тотъ
привилей его королевское милости до акты
подашь, на речъ въ немъ нижей помененую
данный и служацій его милости пану Павлу
Мелеру—секретарови его королевское милости,
просечи насъ суду, абы тотъ привилей до
книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣ-
чистыхъ былъ активованъ, принять и уписавъ,
который принявши а уписуючи у книги слово
до слова такъ се въ собѣ маеть:

Michał, z Bożey łaski król polski etc. Ozna-
mujemy tym listem przywileiem naszym, komu
o tym wiedzieć należy, iż gdy commissarze nasi,
za listem od nas do siebie wydanym, do dóbr,
Waynaciszki, albo Waka nazwanych, w woie-
wodztwie Wileńskim leżących, w dzierzeniu
na ten czas urodzonego Pawła Melera—sekre-
tarza naszego, będących, ziachawszy, a tam
przeiazdowi trudnemu y niebezpiecznemu na
gościncu głównym, z różnych miast y miaste-
teczek wielkiego xięstwa Litewskiego do Wilna
idącym, na pomienionej rzece Wace, barzo
błotney y nieprzystępney, przypatruwszy się,
koszt, który się co rok na pobudowanie na
tamnym mieyscu mostu y na częste onego po-
prawę y zasypanie groble łożyć musi, uwa-
żywszy, myto mostowe na ludzie kupieckie,
żydy y furmany postanowili y do nas pro con-
firmatione onego przysłali. My tedy król, con-
sulendo indemnitati podróżnych ludzi, aby
wczesny tamtędy ab utrinque idący przeiazd
mieli, ordynacyą commissarską tak moderujemy
y postanawiamy y nadaiemy, iż myto od wozu

parą koni towarami naładowanego po pultora
grosza, od wozu zaś iednym koniem po groszu
brano bydź ma; stan iednak duchowny y szla-
checki, ich podwoy, pogotowiu pieszo prze-
chodzący ludzie, od płacenia tego myta wol-
nemi powinni bydź maia; waruiemy to iednak,
aby ludzie podróżni wielkim myta braniem
aggrawowani nie byli y most zawsze naprawiony
dla wczesniejszego swego przejazdu mieli. Czego
utrumque urodzony Meler—sekretarz nasz y
successorowie iego przestrzegać powinni będą.
Co do wiadomości wszem wobec, a mianowi-
cie ludziom conditiei kupieckiei przywiodszy,
chcemy mieć y rozkazuiemy, abyście pomie-
nione myto mostowe podług ustawy wyżej
opisaney bez żadney contradictiei y trudności
urodzonemu Melerowi—sekretarzowi naszemu
y namiestnikom jego wypłacali. Na co dla
lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pie-
częć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć
rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia piątego
miesiąca Junii, roku Pańskiego tysiąc sześć-
set siedmdziesiątego, panowania naszego Pol-
skiego pierwszego roku. У того привилею при
печати великого князства Литовского подпись
руки наяснѣйшаго короля его милости теми
слова: Michał król, a wельможного его ми-
лости пана писара подпись руки теми слова:
Cyprian Paweł Brzostowski—referendarz y
pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Который
же тотъ привилей его королевское милости,
за поданьемъ оногo черезъ особу верху мене-
ную до акты, есть до книгъ головныхъ три-
бунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ.

1670 г. Ноября 8-го дня.

Изъ книги № 174, за 1787 г., л. 19—20.

33. Привилегія короля Михаила на еженедѣльные торги въ мѣстечкѣ Сейнахъ.

Король Михаилъ по ходатайству Гродненскихъ доминиканъ разрѣшаетъ имъ открыть въ ихъ имѣнїи Сейнахъ (гродненскаго повѣта) еженедѣльные

торги съ сохраненїемъ изданныхъ по этому предмету узаконенїй.

Roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt siódmego, Maja czwartego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z wojewodztw, xięstwa y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset ósmdziesiąt siódmym obranymi y aktualnie w mieście i. k. mości. Grodzie zasiadającymi y sądzącymi, stawiający u sądu patron w. imć pan Stanisław Orzechowski—komornik Mozyrski, ten przywilej, od Michała króla Polskiego nadający y pozwalający targi w miasteczku Seynach xięży dominikanów, ad acta podał, którego treść następna.

Michał, z Bożej łaski król Polski, etc. Oznamujemy tym listem, przywilejem naszym, komu to wiedzieć należy, iż nie chwalebniejszego y do zatrzymania integritatem państwa naszego salubrius być nieuznawamy nad to, abyśmy miasta y miasteczka, hac stante rerum calamitate zruynowane y devastowane, in pristino flore atque statu oglądać mogli, gwoliczemu chcąc clementia nostra regia upadłemu miasteczkwowi Seynenskiemu y mieszczanom, w nim mieszkającym, succurrere y ich fortuny zubożone przez odprawowanie handłów kupieckich sublevare, umyśliliśmy w Seynach, miasteczku wielebnych świętych oyców dominikanów, w powiecie Grodzieńskim leżącym, targi

każdego tygodnia w poniedziałek, iako y przedtym bywały, nadać, postanowić y utwierdzić, iakoż y niniejszym listem naszym omni meliori modo et forma nadaemy, postanowiamy y mieszczanom tamecznym Seynenskim libertatem odprawowania kupieckich handłów dajemy, którzy mają y wolni będą po publikowaniu tey od nas miłościwie sobie nadaney libertatis handle wszelkie z drugimi kupcami z różnych miast y miasteczek tak naszych królewskich, iako też duchownych y świeckich, w państwie naszym będących, z towarami przybyłymi odprawować, kupować, przedawać, frzymarczyć, wszelkimi towarami pro libito suo disponować, y te pożytki, in rem et commodum suum obracać wiecznymi czasy, sine praeiudicio iednak targów, in circumferentia będących, nie nam, ani do skarbu naszego nie płacąc; ani żadney niepełniąc powinności, tylko oneribus reipublicae seymem uchwalonym dosyć czyniąc. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiej buławy Litewskiej przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia ósmego miesiąca Nowembra, roku Pańskiego tysiącznego sześćsetnego siedmdziesiątego, panowania naszego Polskiego iedyndziesiątego roku. U tego przywileju przy wyciśnionej pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litew-

skiego na czerwonej massie z iedney strony podpis w tych słowach: Michał król; z drugiej zas strony teyże pieczęci te są słowa: Nadanie targu w Seynach miasteczku wielebnych oyców dominikanów y podpis w tych wyrazach: Cypryan Paweł Brzostowski—referendarz y pisarz n. star. El.; oraz na zatykach tego przywileju zapisanie adnotaty temi wyrażaią się słowy: cancellariatu illmi Christophori Pae recepit, procuravit hoc privile-

gium Fr. Marinus Miednicki—mag. p. Seynensis; tysiąc sześćset siedmdziesiątego, ósmego Novembris, oretur pro eo; przywilej na targi w poniedziałek od króla Michała dany miasteczкови Seynenskiemu roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego, dnia ósmego Nowembris. Takowu przywilej, za podaniem przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunalskich przyięty y wpisany.

1674 г. Октября 17-го дня.

Изъ книги № 20, за 1680 г., л. 704.

34. Заявление подскарбія Литовскаго Киршенштейна о взятіи заимообразно у дочери своей разныхъ драгоценностей и матерій.

Вслѣдствие особенной надобности литовскій подскарбіи Киршенштейнъ занялъ у своей дочери разныя драгоценности, платья и матеріи на сумму болѣе 11,000 злот., которыя онъ обязывается воз-

вратить или натурой илиже деньгами хорошаго качества. Изъ документа видно, какою покра, цвѣта и достоинства были дорогія платья, каковой величины и формы были ювелирныя издѣлія.

Лѣта отъ нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ осмдесятого, мѣсеца Іюня двадцать второго дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводство, земля и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ осмдесятый обранными, постановившице очевидно у суду панъ Александеръ Естко, оповѣдалъ, покладалъ и ку активованью подалъ реестръ списанья шатъ, клеинотовъ и иныхъ речей, отъ ясневельможного его милости пана Геронима Кришпина Киршенштейна, на ончасъ подскарбего великаго князства Литовскаго вельмож-

ной ей милости пани Аполоніей Киршейштейновнѣ Завишиной—старостиной Браславской, пани цорцѣ ей милости даный и належачій, просечи, абы тотъ реестръ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принять, актыкованъ и уписанъ былъ. Который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть.

Registr szat y kleynotów y płocien różnych, tak też y korun Olenderskich, przeze mnie Heronima Kryspina Kirszensteyna—podskarbiego wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego u córki mey-ieymści paniey Apoloniey Kirszensteynowny !Zawiszyny—starościney Brasław-

skiey wziętych, które mam oney, to iest za kleynoty równym kleynotem oddać; za szaty y płotna według szacunku (który dobrą monetą rachuje się) niżej wyrażonego zapłacić, albo kazać odkupić takowych że materyi, płocien y korun białowych Olenderskich, które w tym regestrze wyrażają się. *Szaty.* Szata materyey złocistej różnych kolorów w cieniach z korunami wielkimi srebrno złotymi, w dziesięcioro na przedzie, w pięcioro u dołu; ta szata kosztuje dziewięćset trzydzieści y siedm złotych. Szata materyey gryglińowej złocista, prosta z kabatem, z korunami wielkimi srebrnymi, we dwoie większe naprzędzie, mniejsze po brętach idą; ta szata kosztuje sześćset dwadzieścia y siedm złotych. Spodnica lamy ceglastej z korunami złotosrebrnymi w ośmioro naprzędzie, u dołu we czworo, kosztuje złotych trzysta dwadzieścia y sześć. Szata materyey zieloney złocistej z korunami wielkimi srebrnymi w ośmioro naprzędzie, u dołu we czworo; ta szata kosztuje złotych sześćset pięćdziesiąt y siedm. Szata francuzkiey materyey w pręgi z korunami małemi srebrnymi w dwadziecioro naprzędzie, w dziesięcioro u dołu, ta szata kosztuje złotych czterysta. Namiot adamaszku blumerantowego łokci sto sześćdziesiąt po złotych pięciu, złotych siedmset ośmdziesiąt pięć. Kitayki blumerantowej łokci dwadzieścia dwa po złotych cztery, groszy piętnastu, złotych dziewięćdziesiąt {dziewięć. Korun do wienca łokci piętnaście, cewek trzydzieści; do kołdry łokci czterdzieści, cewek trzydzieści, czyni obojga cewek sześćdziesiąt, po złotych sześć, złotych trzysta sześćdziesiąt. Korun mieszanych

mniejszych łokci sto sześćdziesiąt, cewek czterdzieści sześć, po złotych pięć, złotych dwieście dwadzieścia pięć. Atłasu karmazynowego na pościel łokci sześćdziesiąt po złotych cztery, groszy piętnastu, złotych dwieście sześćdziesiąt. Szarzy ceglastej łokci ośm po złotych dwa, złotych szesnaście; za kwiaty cztery do łóżka złotych dwadzieścia cztery; za materye, za iedwabie, za płotna różne, za potrzeby wszystkie do tego łóżka należące, złotych trzysta, in summa czyni ten namiot złotych dwa tysiące sześćdziesiąt dziewięć. *Kleynoty:* sztuka dyamentowa, w niey kamieni rzezanych pięćdziesiąt siedm, perła przy niey wisząca Kryjańska spora nakształt gruszki, ta sztuka kosztuje złotych trzy tysiąca; zauszniče po trzydziestu ośmiu dyamentów w koźdey, perły Kryjańskie, przy nich wiszące nakształt gruszki, kosztują złotych dwa tysiąca pięćset. *Płotna:* rąbku Flamskiego łokci polskich dwadzieścia y ieden, płotna Olenderskiego łokci polskich sto dwadzieścia, płotna Szwabskiego łokci polskich trzydzieści, korun Olenderskich łokci polskich ośmdziesiąt sześć. Tedy zwysz pomienione szaty y kleynoty y płotna, assecurując się córce mey zapłacić, ręką się moją do tego regestru podpisuję. Pisan w Rawdani, siedmnastego dnia Oktobra, tysiąc sześćset siedmdziesiąt czwartego. У того реестру подпись руки теми словы: Heronim Kryspin Kirszensteyn—podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego.

Который же тотъ реестръ, за поданьемъ оного черезъ особу верху мененую до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ.

1677 г. Марта 24-го дня.

Изъ книги № 157, за 1778—1779 г., л. 68—73.

35. Привилегія короля Яна III татарамъ, живущимъ въ вел. к. Литовскомъ, на право дворянства, съ подтвержденіемъ оной послѣдующими королями.

Король Янъ III, принимая во вниманіе полезную и усердную службу татаръ, находящихся въ вел. кн. Литовскомъ, въ качествѣ военного сословія (мурзъ, князей, ротмистровъ и вообще солдатъ), выдаетъ имъ настоящую привилегію на право дворянскаго сословія съ особенной льготой получать заручные листы отъ гетмановъ,

воеводъ и старостъ противъ притѣсненій и преслѣдованій шляхты. Король Августъ II подтверждаетъ татарамъ эту привилегію и распространяетъ ее на всѣхъ вообще татаръ, живущихъ въ королевскихъ столовыхъ имѣніяхъ и земскихъ и находящихся даже на частной военной службѣ у князя Радивиля. Тоже подтвердили и слѣд. короли.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiętego, miesiąca Januaryi drugiego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego księstwa Litewskiego z wojewodztw, księstwa y powiatów w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym obranymi, w mieście iego królewskiej mości Wilnie zasiadającymi, stanowszy osobiście u sądu trybunalsnego głównego wielkiego księstwa Litewskiego patron wielmożny imci pan Ignacy Zajączkowski—komornik wojewodztwa Wileńskiego, przywilej konfirmujący prawa y przywileie chorążym, kniaziom, murzom, rotmistrzom y wszystkim tatarom, w wielkim księstwie Litewskim mieszkającym, od nayiaśnieyszego króla Stanisława Augusta wydany, ex instantia iegomości pana Kazimierza Juszyńskiego — murzy ottomańskiego, porucznika przedniej straży woysk wielkiego księstwa Litewskiego, ad acta podał, prosząc nas sądu trybunalskiego głównego wielkiego księstwa Litewskiego, aby pomieniony przywilej, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego wielkiego

księstwa Litewskiego przyjęty y wpisany; iakoż my sąd ony przyjąwszy w xięgi wieczyste trybunalskie kadencyi Wileńskiej wpisać zaleciliśmy.; który słowo do słowa w xięgi wpisując następującymi wyraża się słowy:

Stanisław August, z Bożey łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem confirmationis przywileiem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż przez urodzonych Janusza, murzę Baranowskiego — pólkownika naszego y Musztafę murzy Kryczyńskiego — rotmistrza naszego woysk wielkiego księstwa Litewskiego pokładany był przed nami ekstrakt, od nayiaśnieyszego antecessora naszego Augusta Trzeciego, pod dniem pierwszym miesiąca Lipca, roku tysiącznego siedmsetnego piędziesiąt czwartego konfirmacyi praw y przywileiów, od nayiaśnieyszych antecessorów naszych chorążym, kniaziom, murzom, -rotmistrzom, y wszystkim tatarom w wielkim księstwie Litewskim mieszkającym nadanych, supplikowano za tym nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym

przytomnych, ażebyśmy rzeczzone przywileia praw im nadanych potwierdzić raczyli, które od słowa do słowa tak się w sobie mają:

August Trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem ekstraktem naszym, komu o tym wiedzieć należy, iż w xię-gach metryki kancelaryi naszej mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego znajduie się confirmacya praw chorążym, kniaziom, murzom, rotmistrzom y wszystkim tatarom, w wielkim xięstwie Litewskim mieszkaiącym, za nayiaśniejszego antecessora naszego króla iegomości Polskiego y wielkiego xięcia Litewskiego Augusta wtórego, pana oycy naszego, w roku tysiäcznym sześćsetnym dziewiędziesiąt ósmym, miesiąca Maja dwónastego dnia dana, y suplikowano nam iest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezyduiących, abyśmy tę confirmacyä z tych że xiąg metryki kancelaryi naszej mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego per extractum autentice wydać dozwolili, która słowo do słowa wypisuiąc, tak się w sobie ma:

August wtory, z Bożej łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem przywileiem confirmacyinym naszym, komu wiedzieć należy. Pokładany był przed nami przywileiy nayiaśniejszego Jana Trzeciego—antecessora naszego de data w Warszawie dwódziesiątego czwartego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiäc sześćset siedmdziesiąt siódmego, nienaruszony, żadney w sobie wątpliwości nie mairący, z pieczęciä wiszäcä wielkiego xięstwa Litewskiego chorążym, kniaziom, murzom, rotmistrzom y wszystkim tatarom, którzy na ziemskich dobrach siedzä y służbę wojennä odprawuiä, słužący, proszono nas za tym, abyśmy ten przywileiy, powagä naszą approbowawszy, stwierdzili, który słowo w słowo tu wpisuiąc to w sobie ma:

Jan trzeci, z Bożej łaski król Polski etc. Oznajmujemy terazniejszym listem przywileiem

naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy. Nie zwykliśmy męstwa, prac, odwag y niewczasów obozowych ludzi rycerskich, ile wiernie y życzliwie na całość oycyzny zastawuiących się, tylko zwykłą naszą królewską zawdzięczać dobroczynnościä, zaczym mairąc dobre, od wielmożnych hetmanów naszych wielkiego xięstwa Litewskiego zalecone, a znakomite odwagi chorążych, murzów, rotmistrzów y wszelkich tatarów chorągwi tararskiej, w woysku wielkiego xięstwa Litewskiego na usłudze naszej y rzeczy pospolitey wyświadczone merita, które oni z dawnych lat, iako nayiaśniejszym antecessorom naszym królom Polskim y wielkim xiężętom Litewskim w różnych okazyach y expedycyach woiennych przeciwko różnym nieprzyaciółom państw naszych wiernie wyświadczali, tak y teraz nam samym za szczęśliwego panowania naszego tąż statecznie y wiernie cnotę wyświadczać do tego czasu nie przestaiä, a przeto za wniesieniem do nas przez panów rad naszych koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego, przy boku naszym będących, usilney za niemi instancyi, abyśmy onych przy dawnych prawach y przywileiach, które tak wiele konstytucyami utwierdzone, zachowali y całemu narodowi ich nadali, chorążym, kniaziom, murzom y wszystkim tatarom, w wojewodztwach Wileńskim, Trockim y wszystkich wojewodztwach y powiatach w wielkim xięstwie Litewskim mieszkaiącym, które w woysku woiennä służbę słužä y prawem szlacheckim się sädzä, wszystkich tych zarówny z stanem szlacheckim w kryminalach, świadectwach, y dowodach o wszelkä rzecz porównywamy y według iedynastego rozdziału, artykułu siedmnastego y dwudziestego siódmego za równy z stanem szlacheckim w kryminale zachowuiemy y zacne ich odwagi, tudzież y szwanki poniesione według dawnych praw y statutu wielkiego

księstwa Litewskiego umacniamy y meczety, które przed zruynowaniem gdzie mieli, y teraz im mieć pozwalamy. A że niemało dobr tatarskich w wielkim księstwie Litewskim szlachta do dobr swych ziemskich poskupowali, dla którego skupna służba wojenna tatarska zmniejszała, tedy takowe dobra tatarskie pozwalamy nimiejszym przywilejem naszym przerzeczonym wyżey mianowanym tatarom u szlachty odkupować y wszelkim prawem wszelkie dobra trzymać y z nich zwyczajną powinność pod chorągwiemi tatarskimi odprawować y czeladź chrześcijańską w domu y na wojnie mieć pozwalamy, y nad stan szlachecki żadnych podatków do skarbu nie mają wnosić, także pogłównego y innych extraordinarynych dawać podatków nie mają, którzy w woysku wojenno służą, prawem szlacheckim się sądzą, poborcy y urzędy ziemskie y grodzkie trybunalskie y nasze assessorskie nad stan szlachecki nie mają ich depaktacyami uwiązać, pod winą w prawie pospolitym opisaną. Chorążowie y wszyscy tatarowie z swoich dobr pospolite ruszenie według statutu y uchwały seymowej mają służyć y sprawować się, według konstytucyi tysiąc sześćset sześćdziesiątego wtórego, która wyraznie opisała, iako mają służyć, a chorążowie tatarskie, tatarów, którzy w woysku wojenney nie służą, do extraordinarynego podatku nie należą, spisować y exekucyi czynić nie mają y należec nie będą, iako teraz, tak y na potomne czasy, ale skarb według prawa powinien exekucyą czynić, y cokolwiek na furmanów tatarów tych, którzy w woysku wojenney nie służą, uchwalone y uchwałać będziemy seymem, to tym tatarom; co ziemską wojenną służą, y prawem szlacheckim się sądzą, teraz y napotomny czas szkodzić im niema, warujemy. A tatarowie Łukiskie, Niemierzańskie y Rudomińskie, ponieważ z szczupłych gruntów ziemską wojenną służą y prawem szla-

checkim się sądzą, tedy według prawa y przywilejów, od nayiaśniejszych antecessorów naszych królów polskich, wielkich książąt Litewskich nadanych y tak wiele konstytucyami utwierdzonych, nie mają należec do pogłównego tatarskiego extraordinarynego żadnego podatku, tak też tatarowie, którzy mieszkają w mieście Trockim, a w woysku wojenną służą, y prawem szlacheckim się sądzą, iż nie mają do ciężarów miejskich żadnych bydź pociągani, warujemy. Y wszystkim tatarom wyżey mianowanym, w służbie naszej y rzeczy pospolitey zostającym, żołd zarówno z chorągwiemi polskimi, kozackimi, według konstytucyi roku tysiąc sześćset pięćdziesiątego y sześćdziesiąt pierwszego, dochodzić ma ze skarbu naszego koronnego y wielkiego księstwa Litewskiego, umacniamy; ażeby ich nie krzywdzono, dodajemy im wielmożnych hetmanów y pieczętarzów wielkiego księstwa Litewskiego, tak też wojewodów, starostów sądowych za protektorów, y dla bezpieczeństwa zdrowia ich listy zaręczne żeby im wydawali naprzeciwko szlachty, które za mocne u prawa przyimowane bydź mają, warujemy. Co im wiecznemi czasy y potomkom ich terazniejszym przywilejem naszym nadajemy y utwierdzamy, chcąc to mieć po wszystkich sądach y urzędach grodzkich, ziemskich, trybunalskich, tak koronnych, iako y wielkiego księstwa Litewskiego, aby przytym przywileju naszym pomienieni chorążowie, murzowie y wszyscy tatarowie, którzy w woysku wojenną służą y prawem szlacheckim się sądzą, zawsze wcale zachowani byli, mocą zwierzchności naszej królewskiej utwierdzamy. Co tak mieć chcemy y deklarujemy, na co dla lepszey wiary ręką się własną podpisawszy, pieczęć wielkiego księstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwódziesiątego czwartego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedm-

dziesiąt siódmego, panowania naszego czwartego roku. Jan król. Pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego. My tedy August król do wniesioney suppliki urodzonych chorążych, kniaziów, murzów, rotmistrzów y wszystkich tatarów (łaskawie skłoniwszy), a mając zalecone męstwo ich od wielmożnych hetmanów naszych obóyga narodów, tak koronnych, iako wielkiego xięstwa Litewskiego, onych przy wszystkich punktach, klauzulach, kondycjach, paragrafach y ligamentach w tym przywileju wysadzonych stwierdzamy, zmacniamy y powagą naszą królewską approbowawszy, przyrzeczonych chorążych, kniaziów, murzów, rotmistrzów y wszystkich tatarów wielkiego xięstwa Litewskiego, którzy na dobrach ziemskich siedzieli y siedzą y w dobrach naszych stołowych mieszkają, czasy wiecznemi zachowuiemy. A że toż beneficium służyć ma tatarom, którzy na dobrach wielmożnych xiążąt Radziwiłów mieszkają, jako na usłudze naszej y rzeczy pospolitey zostającym, deklarujemy. Którą tą confirmacyę dla tym lepszey oney wagi ręką naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwónastego miesiąca Maja, roku Pańskiego tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmym, panowania naszego pierwszego roku. Augustus Rex. My tedy król, do pomienioney suppliki łaskawie się skłoniwszy, z wyż wyrażoną confirmacyą z xiąg przyrzeczonych metryki kancelaryi naszej mnieyszey wielkiego xięstwa Litewskiego ekstraktem stronie potrzebującey wydać y dla większey wagi pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej wielkiego xięstwa Litewskiego, dnia pierwszego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego piędziesiąt czwartego, panowania naszego dwódziesiątego pierwszego roku. M. xiąże Czartoryski, k. w. wielkiego xięstwa Litewskiego;

pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego za sprawą i. o. xięcia jegomości Michała na Klewaniu y Żukowie Czartoryskiego—kanclerza wielkiego xięstwa Litewskiego, Homelskiego, Jurborskiego, Uświatskiego, Poduświatskiego etc. starosty. Józef Mikłaszewicz, metrykant wielkiego xięstwa Litewskiego. Extrakt confirmacyi prawa, chorążym, kniaziom, murzom, rotmistrzom y wszystkim tatarom, w wielkim xięstwie Litewskim mieszkającym, in anno tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego daney. My tedy król, do pokorney suppliki urodzonych Janusza murzy Baranowskiego—półkownika naszego y Musztafey murzy Kryczyńskiego—rotmistrza naszego wóysk wielkiego xięstwa Litewskiego łaskawie się skłoniwszy, pomienione przywileje praw, od nayiaśnieyszych antecessorów naszych chorążym, kniaziom murzom, rotmistrzom y wszystkim tatarom, w wielkim xięstwie Litewskim mieszkającym, im nadane y approbowane we wszystkich punktach, paragrafach y klauzulach ninieyszym listem confirmationis przywilejem naszym stwierdzamy y zmacniamy y też prawa za niewzruszone wiecznemi czasy mieć chcemy. Na co dla lepszey wiary ręką naszą podpisawszy się, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzeciego miesiąca Grudnia, roku Pańskiego tysiącznego siedmsetnego siedmdziesiąt ósmego, panowania naszego piętnastego roku. U tego przywileju confirmationis przy wyciśnioney na czerwoney massie pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego podpis nayiaśnieyszego króla, oraz wielmożnego sekretarza, poniżej intitulacya, a na ostatniey karcie tegoż przywileju adnotacya w te słowa: Stanisław August król. Michał Nagurski, pieczęci mnieyszey wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Confirmacya praw y przywilejów, chorążym, kniaziom, murzom, rotmistrzom y wszystkim

tatarom, w wielkim xięstwie Litewskim mieszkającym, służąca. Procancellariatu jego królewskiej mości et excellentissimi domini Joachimi, in Szczorse, Ziembin, Wiszniew et Ponedel comitis, Littavor Chreptowicz, procancellarii magni ducatus Litvaniae, Orsensis, Żoslen.

etc. capitanei sigillatum; est in actis. Który to przywilej confirmationis, przez wyż wyrażonego patrona do akt podany, iest do xiąg tribunалу głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyięty y wpisany.

1679 г. Марта 2-го дня.

Изъ книги № 19, за 1679 г., л. 268.

36. Привилегія короля Яна III, утверждающая за бывшими въ плѣну всѣ ихъ права и преимущества.

Король Янъ III, принимая во вниманіе убытки, понесенные жителями части Смоленскаго воеводства при установленіи новой границы съ Московскимъ княжествомъ, выдаетъ настоящую привилегію эмигрантамъ на право поселенія въ разныхъ королевскихъ имѣніяхъ Себежскаго и

Невельскаго трактовъ послѣ того, какъ недавніе обыватели этихъ мѣстностей были водворены на своихъ прежнихъ мѣстахъ. При этомъ король выражаетъ желаніе, чтобы эта привилегія была подтверждена предстоящимъ гродненскимъ сеймомъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ девятого, мѣсеца Мая двадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствѣ, земля и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ семьдесятъ девятый обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Юрій Домарацкій оповѣдалъ, покладалъ и до актъ книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ подалъ привилей найяснѣйшого короля его милости Яна третего, ихъ милостямъ паномъ обывателемъ воеводства Смоленскаго повѣту Стародубовскаго и части воеводства Полоцкою на речъ въ томъ привилею его кор. милости ниже мененую данный,

служацій, просечи насъ суду, абы тотъ привилей до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принять, актикованъ и уписанъ былъ, который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan trzeci, z Bożey etc. Oznaymujemy tym listem przywilejem naszym, komu to wiedzieć należy. Nie tak curae et sollicitudini nostrae regiae, iako opatrności Boskiej przypisujemy, że za panowania naszego od państw Moskiewskich avulsa bona ad corpus reipublicae powracaia, iako to: trakty Newelski y Siebiezski, y iuż z pomienionych traktów exules ad proprios reinducuntur fundos, reclinatoria zaś, onym od nayiasnieyszych antecessorów naszym conferowane, do dispozytiew naszej królewskiej

przypadaia. My tedy, mając wzgląd na wygnaićw woiewodztwa Smoleńskiego, powiatu Starodubowskiego y części woiewodztwa Połockiego, a zwłaszcza tych, którzy albo nieomieszkawszy na commissye exdividowaney summy y dóbr od rzeczy-pospolitey naznaczonych nie wzięli, albo w exdivizyi ukrzywdzeni zostali, chcąc ich lapsis succurrere rebus y uspakaiac ich na terazniejszym seymie wniesioną praetensię, żeby tąż materyą dłużej spraw rzeczypospolitey nietrudnili, ponieważ z nich iedni w sumie dostoyney et in reclinatoriis exdivisis, drudzy in alterutro z tego są ukrzywdzeni, za czym my król ex senatus consilio wszystkie te reclinatoria, zostaiące w starostwie Uciańskim, Olwickim, Hoszkim y Przelonskim, per legem exulibus pozwolone y gdziekolwiek będące, tych obywatelów, którzy w trakt Newelski y Siebieski reintducuntur, pomienionym exulibus ukrzywdzonym woiewodztwa Smoleńskiego, powiatu Starodubowskiego y części woiewodztwa Połockiego, daliśmy y conferowaliśmy, y tym listem naszym według pierwszej seymowey decyzyey w nagrodę ukrzywdzenia ich daiemy y konferuiemy, przywileie wszystkie, któreby kolwiek z kancelaryi naszej na pomienione reclinatoria komu wyszły, iako ad male narrata otrzymane, kassuiemy y anihiluiemy, a ten tylko sam terazniejszy przywilej nasz za słuszny declaruiemy y commissarzów naszych na podzielenie tych dobr inter iniuriatos woiewodztwa Smoleńskiego, powiatu Starodubowskiego, y części woiewodztwa Połockiego, osobliwym listem naszym vigore wypadłego z tego seymu decretu naznaczamy. Maią tedy y wolni będą przerzeczeni iniuriati obywatele woiewodztwa Smoleńskiego, powiatu Starodubowskiego, y

części woiewodztwa Połockiego, po commissyey y wydzieleniu przez commissarzów naszych ze wszystkimi poddanemi, robotami, domami, gruntami; puszciami, lasami, łakami, karczmami, młynami, ieziorami, rzekami, sadzawkami, zaroslami, dworami y ze wszystkimi in genere et specie przyległościami, podług dyplomu prawem warowanego, trzymać, używać y wszelakich sobie przymnażać pożytków do tąd, aż do dobr swoich, w woiewodztwie Smoleńskim, w powiecie Starodubowskim, y w części woiewodztwa Połockiego będących, realiter reintroducentur, non praecudicando pewney assekuratyey naszej, tymże obywatelom exulibus woiewodztwa Smoleńskiego, powiatu Starodubowskiego, y części woiewodztwa Połockiego, na terazniejszym seymie Grodzieńskim in vim uspokoienia ich danej, która in toto ma być zachowana. Na co dla lepszey wagi ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodzie, na seymie walnym sześć niedzielnym, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiętym, dnia wtórego miesiaca Marca, panowania panstw naszych piątego roku. У того привилею при печати великого князства Литовского подпись руки теми словы: Jan król. Другий подпись теми словы: Michał Drucki-Sokoliński—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Приписокъ теми словы: Przywilej exulibus iniuriatis na reclinatoria post reintroductionem obywatelów tractu Siebieskiego y Newelskiego do własnych swych fortun. Который же тотъ привилей, за подаьемъ оного до актъ черезъ особу верху мененую, до книгъ головныхъ справъ вѣчныхъ есть активованъ и уписанъ.

1681 г. Апрелья 12-го дня.

Изъ книги № 21, за 1681 г., л. 755.

37. Привилегія короля Яна III-го на мостовое мыто на рѣкѣ Басупѣ, данная Ковенскому мечнику Яну Забѣлѣ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ первого, мѣсяца Юня тридцатого дня.

Передъ нами судьями головными трибунальными, у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводства, земель и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ осмьдесятъ первый обраными, постановившисе очевидно у суду панъ Александеръ Естко оповѣдалъ и покладаль, ку актыкованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписати даль привилей его королевской милости пана нашего милостивого на речъ, въ немъ нижей выражоную, его милости пану Яну Забѣлѣ—мечнику Ковенскому належачій. Тотъ привилей мы судъ огледавши велѣли осьмо его до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписать; якожь уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan trzeci, z łaski Bożey król Polski etc. Oznaymuujemy tym listem przywileiem naszym, komu to wiedzieć należy, iż gdy commissarze nasi za listem, od nas do siebie wydanym, do maiętności nazwaney Łabunow, w powiecie Kowieńskim leżącey, urodzonego Jana Zabieły—miecznika Kowieńskiego, ziachali y tam przeprawie złey, niebezpieczney na rzece Basupie, na gościncu Kowieńskim y Kieydańskim przypatrzywszy się y koszt, iaki się na zbudowanie na tamtych mieyscach mostu y na częste onych naprawu łożyc się musi, uważywszy,

myto mostowe na ludzie kupieckie, żydów, furmanów postanowili y do nas po confirmacyą onych odesłali. My tedy król, wygadzaiąc indemnitati podrózných ludzi, aby tamtędy w tą y ową stronę iadący bezpieczny przejazd mieć mogli, postanowienie commissarskie tak moderujemy: iż od wozu po parę koni towarami nałożonego po dwa grosze, od wozu iednym koniem po groszu, od koni, bydła rogatego y na sprzedaż pędzanego od pogłowia po groszu myto mostowe od ludzi kupieckich, żydów y furmanów brane być ma. Od którego to płacenia myta stan duchowny y szlachecki y podwody szlacheckie, pogotowiu pieszy ludzie w przechodzie zawsze wolni być mają. A ieżeliby most niebył zawsze naprawiony, albo ieżeliby się iaka depactatio stanowi szlacheckiemu y podwodom ich działa, także od kupców, żydów y furmanów nad postanowienie więcey brano, tedy eo ipso ten przywilej cassari powinien. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dat. w Warszawie dnia dwunastego miesiąca Apryla, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt pierwszego, panowania naszego siódmego roku. У того привилею подпись руки найяснейшого короля его милости тыми словы: Jan król. Печать большая великого князства Литовского притиснена. А ниже печати подпись руки его милости пана писара великого князства Литов-

ского въ тые слова: Michał Drucki-Sokoliński — pisarz wielkiego księstwa Litewskiego. Еще надписи такіе: Mostowe na rzecze Basu-
pie w powiecie Kowieńskim urodzonemu Za-

biele — miecznikowi Kowieńskiemu. Которыйжь тотъ привилей, за поданьемъ до актъ черезъ особу въ верху помененую, есть до книгъ вѣ-
чистыхъ головныхъ трибунальныхъ уписанъ.

1681 г. Апрѣля 23-го дня.

Изъ книги № 23, за 1683 г., л. 127.

38. Привилегія короля Яна III-го на взиманіе мостоваго мыта на рѣкѣ Рещѣ, данная Казимиру и Андрею Закревскимъ.

Король Янъ III, по ходатайству обывателей Виленскаго воеводства Казимира и Андрея Закревскихъ, разрѣшаетъ имъ построить на р. Рещѣ, возлѣ Гульбина (озера) мостъ и на будущее вре-

мя содержать его въ исправности; а для возмѣ-
щенія издержекъ по устройству моста и содер-
жанію его позволяетъ взимать съ купцовъ пош-
лины.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча
шестьсотъ осмьдесятъ третего, мѣсяца Мая
семьнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибу-
наль у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ вое-
водствѣ, земель и повѣтовъ на рокъ теперешній
тысяча шестьсотъ осмьдесятъ третій обраными,
постановившисе очевидно у суду пленипотентъ
панъ Александеръ Гордеевскій оповѣдалъ,
покладалъ и ку актыкованью до книгъ голов-
ныхъ трибунальныхъ подалъ листъ привилей
пайяснейшого короля его милости, ихъ милос-
тямъ паномъ Казимеру Андрею — писару
земскому Ошменскому и Андрею — ловчому Ви-
ленскому Закревскимъ на мыто и мостовое
на рѣкѣ Рещи Кгульбинахъ будучое нале-
жачій; который подаючи до актъ просилъ насъ
суду, абы тотъ листъ его королевское милости
привилей былъ до книгъ головныхъ трибу-

нальныхъ справъ вѣчистыхъ принять и упи-
санъ. Который принявши, а уписуочи у книги
слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Jan trzeci, z Bożey łaski król Polski etc.
Oznaymuiemy tym listem przywileiem naszym,
komu o tym wiedzieć należy, iż urodzeni Ka-
zimierz Andrzej — pisarz ziemski Oszmiański,
Andrzej — łowczy Wileński Zakrzewscy, będą
possesorami majątności Rzeszy, na gościńcu
Giedroyckim w woiewodztwie Wileńskim leżącej,
pod którą mając głęboką rzekę Rzesze u prze-
prawy wielkie, nazwiskiem Gulbiny, do Wilna
jadąc z Wilkomirza, za proźbą tedy panów
rad u urzędników na ten czas przy boku na-
szym będących, a wygadając indemnitati
ludzi podróżnych, osobliwie obywatelów woie-
wodztwa Wileńskiego, aby bezpieczeni byli u
wygodniejszy mogli mieć tam u siam przejazd,
pozwoliliśmy u tym przywileiem naszym pozwa-

lamy zwysz pomienionym urodzonym Zakrzewskim na tey rzece nazwaney Rzeszy y przeprawach Gulbinach mosty budować y przeprawy naprawować, z których sobie względem ważonych kosztów ma zwyczajne pożytki wynajdować y myto od ludzi kupieckich brać. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego miesiąca Apryla, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt pierwszego, panowania naszego siódmego roku.

У того листу его королевское милости привилею печать великая великого князства Литовского притиснена, а подпись руки найяснейшого короля его милости тыми словы: Jan król. А подпись руки писарское въ тые слова: Andrzej Kazimierz Giełgud — pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ листъ его королевской милости привилей, за подаемъ оного черезъ особу въ верху мененую, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъ уписанъ.

1684 г. Февраля 21-го дня.

Изъ книги № 5165, за 1791—1795 г., л. 893.

39. Подтвердительная привилегія короля Яна III на возобновленіе правъ мѣстечка Каменца Литовскаго.

Въ этой подтвердительной привилегіи короля Яна III-го заключается указаніе на послѣдовательный рядъ документовъ, начиная отъ временъ Александра, въ которыхъ изложены права и вольности Каменецкихъ мѣщанъ. Права эти предоставлены были мѣщанамъ въ слѣдующемъ хронологическомъ порядкѣ: князь Александръ даровалъ Каменцу магдебургское право; оно было подтверждено въ 1546 г. королемъ Стефаномъ; въ 1515 г. король Сигизмундъ I уволил мѣщанъ отъ уплаты 2-хъ грошей съ *кайныхъ судовъ* въ пользу замка; разрѣшилъ устроить воскобойню, вѣсм и завести рѣзниковъ; въ 1520 г. освободилъ

отъ уплаты *старой пошлны*; въ 1523 г. подтвердилъ прежнія и даровалъ новыя збирать войта и строить корчмы; король Сигизмундъ III уволил мѣщанъ отъ подводной повинности и позволилъ пользоваться Залавскими уволоками съ платою чинша 2 зл. и 15 грошей; затѣмъ, декретъ королевского суда по поводу притѣсненій старосты Тышкевича (1631 г.) и наконецъ инвентарь Андрея Котовича, въ которомъ обозначены повинности Каменецкихъ мѣщанъ. Король Янъ III подтвердилъ эти права и назначилъ два дня на ярмарки—день св. Симеона. (11 Сент.) и св. Юрія (23 Апр.).

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt piątego, miesiąca Lipca dwudziestego dnia.

Na sądach burmistrzowskich radzieckich miasta Wilna, przed nami Wincentym z Zaho-

rowa Minkiewiczem—burmistrzem, Jakubem Doranowskim, Gotfridem Hahnem—radzcami, Jakubem, Kazimierzem Sidorowiczem—sekretarzem iego królewskiej mości, pisarzem,

urzędnikami sądowemi miasta stołecznego Wilna, stanowszy osobiście wielmożny imć pan Michał Grabowski — komornik wojewodztwa Mińskiego, przywilej niżej wyrażony ku wpisaniu do akt z głosu podał, który od słowa do słowa wpisując w xięgi, tak się w sobie ma:

Jan trzeci, z Bożej łaski król polski etcet. Oznaymujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy: iż my, przychylając się do wniesionej przez niektórych panów rad y urzędników naszych dwornych do nas za mieszczanami naszymi Kamieńca Litewskiego proźby, a niemniej zachowując ich przy prawach, przywilejach, od nayaśniejszych antecessorów naszych, który mieszczanie kamieniecy przed nami przez szlachetnych Adama Horbacza — wóyta y Adama Jana Koszuba — raycę, urzędników tamecznych, produkowali y pokładali: A *naprzód*: przywilej świętej pamięci króla imci Alexandra de data w Wilnie roku Pańskiego tysiąc pięćset trzeciego, na prawo Maydeburkie im nadany, obieranie co rok z poszrodka siebie wóyta, z wolną appellacją z sądów Maydeburskich Kamienieckich do sądów assessorskich, a nadto do żadnych wojewodzińskich, kasztelanów, starostów, podstarości, przysądów niepodleganie, od podwodnych pieniędzy uwolnienie — iarmarków w tym mieście postanowienie, na co w roku tysiąc pięćset siedmdziesiąt szóstym świętej pamięci króla imci Stefana de data w Toruniu confirmacja. *Wtóry* przywilej świętej pamięci króla imci Zygmunta pierwszego, datą w Krakowie w roku tysiąc pięćsetnym piętnastym, miesiąca Septembra czternastego dnia, uwalniający od dawania dwóch groszy z sądu gaynego do zamku Kamienieckiego, postanowienie wagi, woskoboynie y rzeźników w tymże mieście, od czego mieszczanie przy czynszu do zamku Kamienieckiego płacą po złotych dwunastu y groszy piętnastu. *Trzeci* list świę-

tej pamięci króla imci Zygmunta pierwszego, datą w Krakowie roku tysiąc pięćset dwudziestego trzeciego, miesiąca Junii szesnastego dnia, od płacenia starego cła w wielkim xięstwie Litewskim wiecznemi czasy uwalniający pomienionych mieszczan, za tąż confirmacją świętej pamięci króla imci Michała datą w Warszawie roku tysiąc sześćset siedmdziesiątego, miesiąca Apryla dwudziestego pierwszego dnia. *Piąty*. Confirmacja świętej pamięci króla imci Zygmunta pierwszego, datą w Krakowie w roku tysiąc pięćset dwódziesiątym trzecim, miesiąca Februaryi dwudziestego siódmego dnia na wolność mieszczanom Kamienieckim obierania z poszrodka siebie co rok wóyta y na wolność karczem wszelakiego napoiu, od których mieszczanie do zamku Kamienieckiego niewięcey, tylko po złotych dwa y groszy piętnaście płacić powinni. *Szósty* przywilej świętej pamięci króla imci Zygmunta trzeciego, datą w Krakowie, roku tysiąc (pięćset) dziewiędziesiąt piątego, miesiąca Marca ósmego dnia, wiecznemi czasy mieszczan Kamienieckich od płacenia podwodnych pieniędzy, przytym list tegoż króla imci, datą w Krakowie roku, miesiąca y dnia w przywileju opisanych, uwalniając onychże od podwodnych pieniędzy do wielmożnego podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego pisany. *Siódmy*. Przywilej świętej pamięci króla imci Zygmunta trzeciego, datą w Krakowie roku tysiąc sześćset szóstego, miesiąca Februaryi czternastego dnia, na włoki Załawskie y morgi za mostem, Ławami nazwane, ostrow y ograniczenie onych y na zbudowanie karczmy za mostem Ławami, która należy na ratusz Kamieniecki, z wolnym wszelakiego napoiu szynkiem, bez płacenia wszelkiej oneraty zamkowej. *Ósmy*. Approbatia dekretu komarskiego świętej pamięci króla imci Zygmunta trzeciego, datą w Warszawie roku tysiąc sześćset trzydziestego pierwszego, miesiąca Julii

dwudziestego trzeciego dnia, między zesłym wielmożnym Ostaphieiem Tyszkiewiczem—woiewodą Brzeskim, starostą Kamienieckim, a mieszczany Kamienieckimi o różne pretensye, którym domy w mieście Kamieńcu, przez żydów pokupione, pod jurysdykę mieyską y pełnienie wszelakiey powinności do miasta przysądżono y wolność mieszczanom Kamienieckim łowienia ryb w rzece Leśnie wszelakimi statkami y sieciami, excepto niewodu. *Dziwiały.* Skrypt inwentarza urodzonego Andrzeia Kotowicza—pisarza wielkiego xięstwa Litewskiego, że nie po więcey mieszczanie z włoki kaźdey, tylko po czterdziestu y dwa grosze Litewskie do zamku powinni płacić, datą w Kamieńcu roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt siódmego, miesiąca Decembra dwudziestego wtórego dnia. A przy pokładanych pomienionych prawach swoich suplikowali do nas pomienione szlachetne Horbacz y Kaszuba imieniem całego miasta Kamieńca naszego, abyśmy przy wyż pomienionych prawach y wolnościach onych zachowawszy, we wszystkich punktach, klauzulach y paragrafach stwierdzili y uwolnili. My tedy król, do pomienioney proźby łaskawie się skłoniwszy, niemniey respektując na wierność mieszczan naszych Kamienieckich, przy wyż pomienionych prawach, przywileiach, confirmacjach, ekstraktach, iakoby słowo w słowo wpisując, cale y nienaruszenie zachowujemy y we wszystkich punktach, paragrafach y klauzulach utwierdzamy, zmacniamy y approbujemy y cokolwiek antecessorowie miastu Kamieńcowi nadali y postanowili y od ciężarów uwolnili, tedy y my powagą naszą królewską tym przywileciem naszym konfirmacyinym takoweż prawa nadaiemy, wolne obieranie wóyta z pośrzodku siebie co rok mieszczanom naszym Kamienieckim pozwalamy, od sądów wszelkich quocunque titulo et nomine nazywających, pogotowiu wielmożnych starost y podstarościch Kamienieckich,

excypniemy, appellaciey z sądów mieyskich Maydeburskich do sądów naszych assessorskich pozwolamy, od podwodnych pieniędzy wiecznemi czasy y od dawania starego cła, dwóch groszy z sądu gaynego mieszczan do zamku uwalniamy, włoki y morgi Załawskie, nazwane Ostrow, z ograniczeniem onych, karczmę bez wszelakiey powinności ze wszelakim napoiem u mostu Ław mieszczanom naszym Kamienieckim ku wspomózeniu onym zbudować pozwalamy y od arędy zamkowej oną wiecznemi czasy wyimujemy, wagę, wosko-boynią y rzeźników przy ich wolnościach weale zachowujemy; iednak przy czynszu mieszczanie zato do zamku po złotych dwunastu y groszy piętnastu na kaźdy rok płacić powinni będą, a od karczem wszelakiego napoiu mieszczanie do zamku niewięcey, tylko po złotych dwa y groszy piętnaście płacić powinni będą co rok; domy żydowskie, pod jurysdyką mieyską zostaiące, one wiecznemi czasy pod jurysdykę y pełnienie wszelakiey do miasta powinności pod straceniem onych poddaiemy, w rzece Lśnie łowienie ryb mieszczanom naszym Kamienieckim wszelakimi statkami y sieciami, excepto niewodu, wiecznemi czasy pozwalamy bez wszelakiey zamkowej przeszkody; iarmarki, od świętey pamięci króla imci Alexandra w mieście Kamieńcu pozwolone, takowym sposobem powagą naszą wiecznemi czasy postanawiamy: pierwszy na świętego Symeona dnia iedynastego Septembra, drugi na świętego Jerzego in Aprili świąt ruskich, które mają trwać po niedziel dwie, a sławetni mieszczanie nasi Kamienieccy u siebie y po innych miastach obwołać mają. Jakoż zachęcając ludzi kupieckich y handlownych od wszelkich podatków mostowych, grobelnych, targowych, brukowych wiecznemi czasy uwolniwszy, na lat trzy od płacenia ceł wielkiego xięstwa Litewskiego wszelakiego stanu kupcom na po-

mienione jarmarki, poko trwać będą, do Kamieńca przyjeżdżającym, daimy nienaruszenie wolności. Co do wiadomości wielkiego podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego doniosłszy, pisarzom celnym' na przykomorku Kamienieckim będącym, przykazuiemy: aby od kupców, do Kamieńca na jarmarki przyjeżdżających, od ich towarów żadnych ceł, myt wielkiego xięstwa Litewskiego y kwitowych przez lat trzy nie wymagali, a wielmożny starosta Kamieniecki y iego podstarości, teraz y napotym następujący, niwezum nayiaśnieszich antecessorów naszych praw y wolności nadanych y od nas confirmowanych niepowinien będzie naruszać dla łaski naszej. Na co dla lepszey pewności y wiary ręką się naszą podpisawszy na większą powagę pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozka-

zaliśmy. Pisan w Grodnie roku Pańskiego MDCLXXXIV, miesiąca Februaryi XXI, panowania naszego piątego roku. U tego przywileiu podpis nayjaśnieszego pana—po ószczodku zaś pieczęć wielka wielkiego xięstwa Litewskiego na massie czerwoney wyruta, oraz poniżej w boku podpis jaśnie wielmożnego pisarza wielkiego xięstwa Litewskiego w tych wyrazach: Jan król (S. L.) Approbacya praw miasta Kamieńca Litewskiego. Michał Drucki-Sokołiński—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego.

Który to przywiley, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona z głosu do akt, jest w xięgi burmistrzowskie radzieckie miasta stołecznego rzeczywospolitey, w wielkim xięstwie Litewskim głównego, Wilna przyięty y zapisany.

1685 г. Мая 23-го дня.

Изъ книги № 25, за 1685 г., л. 305.

40. Универсалъ гетмана Великаго Княжества Литовскаго Казимира Яна-Сапѣги о сборѣ войска по поводу вторженія въ предѣлы государства Татарскаго хана.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осьмдесятъ пятого, мѣсеца Мая двадцать первого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земель я повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ осьмдесятъ пятый обраными, постановавшисе очевидно у суду панъ Самуель Корейво, оповѣдалъ, покладалъ и ку актыкованью подалъ листь ординансъ ясневельможного его милости пана Казимера Яна Сапѣги, воеводы Виленского, гетмана великого

великого князства Литовского, до ихъ милости пановъ компаниі хоругвей розныхъ войска его королевской милости великого князства Литовского выданный, просечи, абы тотъ ординансъ былъ до книгъ головныхъ трибунальных справъ вѣчистыхъ уписанъ, которого мы судъ огледавши и читаного выслухавши велѣли есьмо оного до книгъ уписать, а уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Kazimierz Jan Sapieha—hrabia na Bychowie, Zaslawiu y Dombrownie, wojewoda Wileński, hetman wielkiego xięstwa Litewskiego

ichmościom panom company chorągwi różnych woyska iego królewskiej mości wielkiego xięstwa Litewskiego, w domach, a nie przy chorągwiach zostaiącym, po zaleceniu chęci moich: Ponieważ tak gwałtowna nieprzyiacielska na oyczyznę następuje potęga, kiedy sam Han ze wszystkimi ordami, wszedszy w państwa iego królewskiej mości, ogniem y szablą grasunie y wiele dusz chrześciańskich w niewolę zabiera, za którym gromadne woyska tureckie następują z dalszem co raz większem oyczyzny niebezpieczeństwem, tedy iakom już przez uniwersały moje wszystko woysko do gotowości porządku y ruszenia się ostrzegł, tak waszmościom toż donoszę y z władze moiej hetmańskiej nie ominam, aby każdy towarzysz do chorągwi swoich iako nauptredzey pospieszak y za ordynansem moim, do chorągwi wszystkich już wydanym, który

iuz za trzeci rozumiany być ma, na dzień dwudziesty trzeci Czerwca w obozie pod Szkurowiczami stawał, postrzegając na się sądu y surowego według artykułów woyskowych karania. Ten zaś mój ordinans aby w grodach aktikowany y po parafiach publikowany był, ichmościów panów urzędników grodzkich proszę. Dat Warszawie, dnia pietnastego Maia roku tysiąc sześćset ósmdziesiąt piątego. У того ординансу при печати ясневельможного его милости пана воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского притисненной подписи руки самого его милости теми словы: Kazimierz Sapieha—woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego. Который же тотъ ординансъ, за поданьемъ оного до актъ черезъ особу верху мененую, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписанъ.

1687 г. Сентября 26-го дня.

Изъ книги № 5351, за 1684—1687 г., л. 569.

41. Упоминальный листъ короля Яна III, Ковенскому магистрату по дѣлу Королевцаго купца Юанна Валеріана Гернига.

Король Янъ III симъ листомъ предписываетъ Ковенскому магистрату удовлетворить обиженного Королевцаго купца Гернига, у которого Ковенскіе купцы захватала витину и на 7 тысячъ зернового хлѣба, противъ котораго произносятъ еще угрозы. При этомъ король напоминаетъ, что по этому дѣлу ходатайствуетъ прусскій князь и

его повѣренный заявлялъ, что прусскіе купцы подвергаются въ Ковнѣ разнымъ преслѣдованіямъ, что Ковенскіе купцы явно не исполняютъ королевскихъ повелѣній и комиссарскихъ постановлений. Въ случаѣ не уплаты купцу Гернигу долга король налагаетъ штрафъ на купцовъ въ 10,000 злотыхъ.

Judicium opportunum feria sexta ante festum sancti Michaëlis Archangeli die vigesima sexta mensis Septembris per g. d. Andream Gierkiewicz--advocatum Vilenensem, sacrae regiae maiestatis secretarium et mfcos dominos sca-

binos Wilnenses bannitum est anno domini millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo.

Ad quod iudicium et acta eiusdem personaliter veniens spectabilis dominus Joannes Valerianus Hernig—negociator et civis Regio-

montanus exhibuit literas monitoriales sacrae regiae maiestatis, domini nostri clementissimi, ad spectabilem magistratum Caunensem scriptas, petendo easdem ad acta praesentia suscipi et sibi per depromptum extradi, quarum tenor sequitur estque talis:

Jan trzeci, z Bożej łaski król Polski i t. d. Sławetnym Winogrodzkiemu—woytowi, Adamowi Skuderniczowi—rocznemu, Alexandrowi Szymanowiczowi y Wołkowi, burmistrzowi y wszystkim raycom y na mieyscu pisarskim zostaiącemu, ławnikom y całemu magistratowi miasta naszego Kowieńskiego y sławetnemu gminowi oznaymujemy: iż nieraz dochodzi nam suplika od kupców Królewieckich, a osobliwie od sławetnego Jana Waleriana Hernika w nieznośnych krzywdach onego, poniesionych od was, kiedy sławetny Jan Waleryan Hernik w roku tysiąc sześćset ósmdziesiąt czwartym, miesiąca Nowembra dnia dwudziestego piątego z naszego państwa wielkiego księstwa Litewskiego, w długu wziwszy różne zboża od swoich panów kreditorów, spławił do Kowna wicinami, uczyniwszy dość skarbowi naszemu y rzeczypospolitey na komorze Grodzieńskiej, do waszych szpichlerzów do przedania w Kownie lokował, oddawszy do rąk sławetnego raycy Jerzego Krystiansa, zlecił onemu po cenie przedawać, a wyście onemu niesłusznie te złożone za złotych siedm tysięcy dobrej Pruskiej monety do swoich szpichlerzów przyjęte zboże, onemu violenter, sposobem gwałtownym, odbiwszy zamki, iako szyrzey w processie wyrażono, pozabieraliście y na swój pożytek obróciliście y podzieliliście, iako obszerniey w rescriptach naszych de data w Jaworowie dnia dziewiątego Maia w roku terazniejszym tysiąc sześćset ósmdziesiąt szóstym pod pae-nami mille florenorum hungaricalium sławetnemu Waleryanowi Herynkowi do ww. danych wyraża się. Także kiedy y imieniem najsławniey-

szego elektora Brandeburskiego, xiążęcia iego mości Pruskiego, urodzony de Wirchert, ablegat u dworu naszego extra-ordynariiny, często uskarża się, że contra pacta publica zabiory, areszty y inne niewymówne depaktacie w towarach y handlach od ww. dzieją się y działą, ale na nasze kilka rescriptów y listów upominalnych nic nie dbacie, nawet gdy urodzeni kommisarze nasi w akcie kommisarskim dnia piętnastego miesiąca Junii roku tegosz odprawuiącego się, po ufundowaney funkciey swoiey kommisarskiey ziachali na uspokojenie kupców Królewieckich między wami, tam ww., sprzeciwiając się zwierzchności naszej y prawu pospolitemu, sprawować się sami nie chcieli y pospółstwu zakazaliście y ieszcze na zdrowie sławetnego Waleryna Herninka pochwałkę uczyniliście. My tedy król, przychylając się do świętey sprawiedliwości y samey słuszności y postrzegając, aby kupcy Królewieccy, w państwie naszym będące, w bezpieczeństwie zostawali, w handlach, towarach swoich żadney szkody nieponosili, przyiwszy sławetnego Jana Waleryana Herninka pod protekcją naszą królewską, rozkazaliśmy ten list nasz upominalny z kancellariey naszej mniejszey w. x. Lit. do ww. wydać, chcąc mieć po wier. w., abyście onemu za zabrane zboża y wicinę, które do przedania sławetnemu raycy Krystyansowi dane, kosztuiące złotych siedm tysięcy dobrej monety Pruskiej, a interesu y szkody, nakładu sześć tysięcy ósmset złotych monety szelężney, abyście zaraz nie czyniąc żadney zwłoki pomienionemu Herynkowi oddali y zapłacili spełna, żadnych pochwałek na zdrowie iego nieczyniąc, pod zaręką dziesięciu tysięcy kop litewskich, ieżelibyście zwierzchności magistratu naszego sprzeciwiając się na zdrowie pochwałki czynić nieprzestali y za zboże zabrane pieniądze wyż pomienione wszystkie spełna nie

oddali, którey zaręki połowa do skarbu naszego, a druga połowa stronie ukrzywdzoney należeć będzie. A jeśli ww. iaką macie praetensią do sławetnego Hernika, to nie violenter, ale prawnie in foro fori rozprawić się powinni będziecie. Dan w kancellariey naszej w. x. Lit., dnia XV miesiąca Septembra, roku Pańskiego MDCLXXXVII, panowania naszego

XIII roku. Dominik Radziwił—podkanclerzy w. x. Lit., na własne rozkazanie iego krolew. mści pana naszego miłościwego, Gabriel Matheusz Hołownia—iego kr. mści sekretarz aktualny. Sigillum minus M. D. Lit. Quae literae s. r. m. monitoriales, uti actis praesentibus sunt ingrossatae, ita originales cum deprompto offerenti extraditae.

1695 г. Мая 6-го дня.

Изъ книги № 62, за 1617 г., л. 161—162.

42. Универсалъ Полоцкаго воеводы Доминика Слушки къ Миленскимъ и Дѣвицкимъ боярамъ о томъ, чтобы они не сопротивлялись отдать третью часть своей земли Полоцкому иезуитскому коллегіуму.

Полоцкій воевода Доминикъ Слушка предписываетъ Миленскимъ и Дѣвицкимъ боярамъ во всемъ подчиниться суду и распоряженію особой комиссіи, назначенной имъ для разверстки земель ихъ съ имѣніемъ Полоцкихъ иезуитовъ Дѣ-

вицкимъ. Разверстка эта была потребована иезуитами; результатомъ ея было то, что бояре потеряли третью часть своихъ земель подъ зарукой 1000 копъ лит. грошей, въ случаѣ сопротивленія.

Roku tysiąc siedmsetnego siedemnastego, miesiąca Julii ósmego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy tysiąc siedmsetny siedemnasty obranemi, stanawszy personaliter u sądu patron imć pan Thomasz Gąsowski opowiadał, prezentował y do akt podał uniwersał od w Bogu zeszłego jaśnie wielmożnego imć pana Dominika Michała na Czasnikach Słuszki—woiewody Połockiego, Borysowskiego, Suraskiego etc. starosty, pólkownika iego królewskiej imci, do boiarów ekonomiey Połockiey Myleńskich y Dziewickich

ordynowany, in rem wielebnych ichmościów xięży iezuitów collegium Połockiego służący y należący, który podając prosił nas sądu, ażeby ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg głównych, trybunalnych wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany; jakoż my sąd ony przyiąwszy w akta ingrossować de verbo ad verbum rozkazali, którego tenor sequens talis:

Dominik Michał na Czasnikach Słuszka—woiewoda Połocki, Borysowski, Antonowski, Suraski starosta, pólkownik iego królewskiej mości, boiarom ekonomiey Połockiey Myleńskim y Dziewickim, po oświadczeniu łaski na-

szej pańskiej oznamuję wolą moję: iż ponieważ z praw starodawnych to się pokazuje, że trzecia część służby ziemie, którą wy trzymacie, należy do collegium xięży iezuitów Połockich, wsi ich Dziewice, a dotąd ta część w szachownicach nie wydzielona zostawała, lubo na wydzielenie iey w iednym osobnym mieyscu dekreta y reskripta królewskie były, przez co wielie krzywд sobie od was uczynionych poddani collegium Połockiego pomienionej wsi Dziewica byдź mienia, tedy zabiegaiąc dalszym między niemi a wami dla pomieszania tych gruntów zawodom, naznaczam z ramienia mego commissarzów imci pana Damiana Rypińskiego—pisarza, imci pana Stanisława Żuka—krayczego, urzędników ziemskich Połockich, imci pana Daniela Szantyra—wojskiego Inflantskiego, a naypierwszego między niemi imci pana Luszczyka—wojskiego Połockiego, ekonoma mego y chorążego chorągwi mey husarskiej; aby ziachawszy do Dziewice y Mylonек wydział ten trzeciej części służby

na stronę collegium Połockiego uczynili y one pewnemi znakami y kopcami ograniczyli na wieczne czasy. Których to ichmościów panów kommissarzów sądowi, wydziałowi y dekretowi abyście bez żadnego sprzeciwienia, zwłoki y przeszkody podlegali, pod winą tysiąca kop Litewskich, przykazuję. Na co dla większej wagi dałem ten mój uniwersał z podpisem ręki mey y pieczęcią. Pisan w Wilnie, roku tysiąc sześćsetnego dziewięćdziesiątego piątego, dnia szóstego Maia. U tego uniwersału podpis ręki jaśniewielmożnego imci pana woiewody Połockiego w tenorze takowym: Dominik M. Słuszka—woiewoda Połocki, starosta Boryowski, Suraski, półkownik iego królewskiej mości mp. A ten podpis przy pieczęci iest wypisany.

Który to takowy uniwersał, za podaniem onego do akt przez wyżej specyfikowanego patrona, iest do xiąg głównego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1696 г. Июля 26-го дня.

Изъ книги № 40, за 1696—1697 г., л. 43 во 2-й ч. книги.

43. Постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства о выборѣ каптуровыхъ судьей.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на сеймикъ по случаю междуцарствія, сдѣлали слѣдующее постановленіе: впредь до избранія новаго короля быть готовыми встрѣтить всякую опасность и отразить ее по первому приглашенію воеводы; въ помощь каптуровымъ судьямъ избрать

еще 23 человекъ, которые, по учиненіи присяги трибунальской, должны рѣшать всѣ дѣла по жалобамъ частныхъ лицъ на обиды и насилія; въ случаѣ неповиновенія, имѣнія такихъ лицъ должны быть занимаемы вооруженной силой впредь до исполненія приговора.

Дѣта отъ нароженія Сына Божого тысяча шестьсотъ девятьдесятъ шостого, мѣсеца Сентября шостого дня.

Передъ нами судьями головными каптуровыми воеводства Виленскаго, по смерти наснейшого короля его милости на сеймику

антеконвокацыйномъ згодне обраными, ставши очевисто у суду пленипотентъ панъ Стефанъ Тарашкевичъ, оповѣдалъ, покладаль и ку активованью до книгъ головныхъ каптуровывъ уписати даль лядумъ воеводства Виленского на сеймику антеконвокацыйномъ одъ ихъ милостей пановъ обывателей тогожъ воеводства въ року теперешнемъ тысеца шестьсотъ деветьдесять шостомъ, мѣсеца Іюля двадцать седмого дня становленое. Которое то лядумъ подаючи до актъ просилъ насъ суду, абмъ было принято и у книги уписано: якожъ принявши а уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Мы senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewodztwa Wileńskiego, którzyśmy się na dzień dwudziesty siódmy miesiąca Iulii, w roku terazniejszymъ тисячъ шеśćсетъ dziewiędziesiąt szóstym, за uniwersałem jaśnie oświeconego хієція имци кардынала Michała Radzieiowskiego—arcybiskupa Gnieźnieńskiego, primasa Korony polskiej y wielkiego хієstwa Litewskiego, на сеймикъ anteconvocacyiny do miasta Wileńskiego, на mieysce zwyклѣ сеймикования, до замку Wileńskiego ziechali y zgromadzili, wszyscy zgodnie, iednostaynie, stosując do informacyi w tymże uniwersale o potrzebachъ rzeczypospolitey po śmierci najjaśniejszego króla imci Jana trzeciego, pana naszego miłościwego, w roku terazniejszymъ тисячъ шеśćсетъ dziewiędziesiąt szóstym, miesiąca Junii siedmnastego dnia w Warszawie zmarłego, do obrady należącychъ wyrażonychъ, upatruiąc w tym, iako na upatrzenie wszelakiego domowego y postronnego niebezpieczeństwa, tudzież на zobopolney między sobą wszystkichъ zgodzie y miłości rzeczypospolitey, а zwłaszcza oyczyźnie naszej podczasъ interregni, kiedy bezъ króla y pana osieroceni iesteśmy, siła należy. W czymъ lubo w kapturachъ y confoederaciachъ prawa y po-

rządку, iako się podczasъ interregnumъ zachować powinno, opisane mamy; iednakъ stosującъ się do dawnychъ prawъ y przykłądów do całości wolności naszychъ, y w przyszły czasъ porządnychъ opisania szrodkówъ przystąpić niezaniebdaliśmy, iakoжъ przyrzekamy y obowiązujemy podъ wiarą y podściwościami naszymi przy wszelkichъ prawachъ y wolnościachъ naszychъ mocnie przy sobie stać y nigdy, poko namъ nie tylko fortun, ale y zdrowia stawać będzie, rozrywać się nie dopuszczającъ, y njiakiego żadnego za pana y króla swojego wyznawać nie chcącъ, iedno tego, któryby odъ wszechъ stanówъ rzeczypospolitey, którzy do obrania króla podługъ prawa y zwyczajówъ należą, podługъ prawa y wolności naszychъ obrany, oznaymiony y obwołаны był. Nawetъ przeciwko tymъ wszystkimъ y кождemu zъ osobno powstaniemy, którzyбы такъ zъ obcychъ, iako y zъ нашихъ bezъ porządney y wolney elekcyi królestwo osiadać, albo kogo inszego bezъ woli wszechъ stanówъ oboygа narodówъ forytować chcieli, y którzyбы praktyki, iakie rzeczypospolitey szkodliwe zъ postronnemi pany y zъ kimъ kolwiekъ wъ uszczerbku naszej elekcyi, towarzystwa y związku przeciwko pokoiowi y bezpieczeństwuъ pospolitemuъ wazyli się czynić, iako przeciwko nieprzyiaciołomъ rzeczypospolitey, takъ y wnetrznymъ, gdyby się znajdowały, gwałtownikomъ powstać deklaruiemy. O czymъ obszerniey punkta wъ instrukcieyъ osobliweyъ naszej ichomościomъ panomъ posłomъ naszymъ, на сеймикуъ terazniejszymъ на convokacją, dnia dwudziestego dziewiątego Augusta wъ rokuъ terazniejszymъ odъ imć хієдза кардынала primasa oboygа narodówъ y arcybiskupa Gnieźnieńskiego wъ Warszawie złożoną, obranymъ wyprawuiącъ, wyraziliśmy, takъ y wъ tymъ zgodnie postanowienia naszego laudumъ przyrzekamy, ieśliбы, strzeżъ Boże, iakie на rzeczъ pospolitąъ zaszło periculum, tedy за daniemъ znać przezъ innotestencijąъ iaśnie wielmożnego imci pana Kazimierza Jana Sa-

piehy—woiewody Wileńskiego, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, nie tylko naszemu woiewodztwu, ale y całemu wielkiemu xięstwu Litewskiemu, iako w najlepszym porządku, na zaszczyt rzeczypospolitey, sine divisione belli, stawać gotowiśmy. Osobliwie uważając to, że złość ludzka tego potrzebuie, aby srogość prawa przeciwko niey była extendowana, a z drugiey strony aby każdy ukrzywdzony sub hoc interregni tempore sprawiedliwość odniósł, stosując się w tym do dawnych kapturów y konfederacyi seymowych, w których do sądzenia spraw kryminalnych, expulsiynych, zapisowych y innych akcyi od dnia śmierci królewskiej, komu kolwiek y od kogoż kolwiek stałych, sędziów kapturowych obierać zwykły, y my w tey mierze sprawiedliwości świętey niechcąc nic ubliżać, obraliśmy sposzrodka siebie przy iaśnie wielmożnym imści panu woiewodzie Wileńskim, hetmanie wielkim wielkiego xięstwa Litewskiego y ichmościach panach urzędnikach ziemskich y grodzkich woiewodztwa Wileńskiego, osobliwie osob dwadzieścia trzy, to iest: imć pana Jana Skorulskiego—marszałkowicą Kowieńskiego, imć pana Franciszka Skarbka Kiełczewskiego—stolnika Poznańskiego, imć pana Jana Leona Oziębłowskiego, starostę Jakuńskiego, imć pana Malchera Kamińskiego—czesznika Wileńskiego, imści pana Jerzego Władysława Boreykę—podczaszego Wileńskiego, imć pana Malchera Pietkiewicza—stolnika Orszańskiego, imć pana Jana Krzysztofa Żabę—podczaszego Mścislawskiego, imć pana Samuela Szadurskiego—stolnika Infantskiego, imć pana Alexandra Pietkiewicza—chorążycza Wędeńskiego, imć pana Alexandra Michała Hordzieiewskiego—miecznego Wileńskiego, imć pana Stefana Kostrowskiego—chorążego Derbskiego, imć pana Jakuba Pietkiewicza—podczaszego Sędomirskiego, imści pana Jana Brzezińskiego—czesznika Brzeńskiego,

imści pana Kazimierza Józefa Hlinieckiego—woyskiego Starodubowskiego, podstarościego Wileńskiego, imści pana Wawrzynca Moksiewicza—podstolego Wendeńskiego, imć pana Gabryela-Kazimierza Medunieckiego—sekretarza iego królewskiej mości, imć pana Samuela Mąkiewicza—podczaszego Rzeczyckiego, imć pana Władysława Krasowskiego—skarbnika Rzeczyckiego, imć pana Franciszka Jagiełowicza—stolnika Wendeńskiego, imć pana Jana Karola Tymińskiego, podczaszego Wieluńskiego, imć pana Heronima Bohusza—horodniczego Kowieńskiego, imć pana Stefana Poczobuta—podczaszego Grodzieńskiego, imć pana Jana Chryzostoma Pietraszewicza. Którzy to ichmość panowie sędziowie kapturowi, stosując się we wszystkim do konfederacyi ieneralnych rzeczypospolitey, mianowicie roku tysiąc pięćset siedmdziesiąt trzeciego, tysiąc pięćset osmdziesiąt siódmego, tysiąc sześćset trzydziestego wtórego, tysiąc sześćset czterdziestego ósmego, tysiąc sześćset sześćdziesiąt ósmego y tysiąc sześćset siedmdziesiąt czwartego, które my wszystkie przyimuiemy y za wyrażone w tym postanowieniu naszym mieć chcemy, na mieyscu zwyczajnym w zamku Wileńskim sądy swe, wprzód wszyscy iurament rotą trybunalskich sędziów wykonawszy, iurydykami w miesiącach przypadających odprawować mają. Przed którymi każdy ukrzywdzony swoiey krzywdy, która mu się teraz podczas interregnum, to iest, od dnia śmierci królewskiej stała, albo stanie, na wszelkich osób y kondycyi ludziach, a osobliwie iezeliby osobom stanu szlacheckiego od mieszczan y obywatelów miasta Wileńskiego, lub innych iakich swawolnych ludzi y hołoty lozney excessa, kryminały, krzywdy stały się, według namienionych konfederacyi dochodzić powinien za pozwem, dwiema niedzielami obwinionemu przez ienerała podanym, a w excessach, kryminałach, w mieście pod sądami sta-

łych, za zakazem intentowanych akcyach citati peremptorie bez wszelkicy dylacyi stanąć y sprawić się powinni, salva inquisitione w sprawach kryminalnych, iako statut wielkiego xięstwa Litewskiego y constitucie seymowe o tym ordynuią. Których to panów sędziów pluralitas sententiarum dekret concludować ma, y iezeliby z osób samych sędziów kapturowych obranych komu krzywda dziać się mogła, tamże u tego sądu sprawić się, iako osoba prywatna, powinni będą. A tē sądy, unius, duorum vel trium absentia non obstante, iurydyki te we trzy niedziele po sobie idące, albo iako sąd okoliczności spraw zważy, odprawować się maia. Securitas tych sądów y osób na nich będących, iako sędziów trybunalskich, obserwowana być powinna, exekucie za dekretami tych sędziów kapturowych, poiazdy y uwiązania przez samych że tych sędziów kapturowych, którego stroną zażyć zechce, odprawować się maia. A ktoby dekretom tych sędziów posłuszny być niechciał y onym za potrzykrotnym przypozwaniam sprzeciwił, za wiecznego banita, ostatnim trzecim dekretem uznany, osądzony być powinien y fortis executia na takowego przez tychże sędziów kapturowych odprawowana być ma. A iezeliby y oney zmocniwszy się sprzeciwnik bronił y niedopuscił, tedy, exquo urząd chorągstwa naszego Wileńskiego wojewodztwa na tenczas vacat, w osobie onego imć pan podwojewodzy Wileński uniwersał od siebie do wojewodztwa całego wydawać mocen będzie mógł, za którym y całym wojewodztwem ruszywszy dobra sprzeciwnego za przekonaniem w ostatnim punkcie prawa exequowane będą y daley we wszystkim we wszystkich sprawach, sądowi kapturowemu do sądenia opisanych, ichmość panowie sędziowie kapturowi według wyraźnych confederacyi seymowych, według Boga, prawa, sprawiedliwości świętey, sumnienia swego y wszelkicy słusności, nic nad prawo y zwyczaj

dawne nie exorbituiąc, ani sobie usurpuiąc, zachować się y sprawować powinni będą. Pisan w Wilnie, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt szóstego, miesiąca Julii dwudziestego siódmego dnia. У того лядумъ воеводства Виленского подлинсь рукъ тѣми словы: Kazimierz Sapieha—woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, marszałek anteconvocacynego seymiku confederacyey, Kazimierz Stanisław Dąbrowski—podkomorzy Wileński, Jan Konstanty Wolski—pisarz grodzki Wileński, Michał Rafał Szumski—podstoli y podwojewodzy Wileński, Michał Kosczye—ziemski Wileński y trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego pisarz, Stefan Mikołay Szwykowski—sędzia grodzki Wileński, starosta Oniski, Jerzy Remer—woyski Inflanski, Jan Skorulski—M. K., Jerzy Władysław Boreyko, podczaszy Wileński, Jan Leon Oziębłowski, Malcher Kamiński—czesznik Wileński, Alexander Hordzieiewski—mieczny wojewodztwa Wileńskiego, Franciszek Skarbek na Kielczewiczach Kielczewski, Matheus Michał Haniewicz—obozny wojewodztwa Wileńskiego, Adam Bohusz, Samuel Szadurski—stolnik Inflanski, Gabryel-Karol Sakowicz Komorowski—podstoli Brasławski, Heronim Bohusz—horodniczy Kowieński, Jan Michał na Chrzanowie Chrzanowski—czesznik powiatu Lidzkiego, Jakub Miechowicz, Dawid z Podkofa Swinko, strażnik Czernihowski, Tomasz-Stanisław Januszewski, Heronim Musnicki, Heronim Hordzieiewski, Konstanty-Wiktor Bartoszewicz, Samuel Sarnowski, Michał-Kazimierz Chmielewski, Józeph Ostrowski, Eliasz Mikosz, Antoni-Kazimierz Rudzki, Kazimierz Ostrowski, Tomasz Ostrowski, Kazimierz Ciundziewicki, Symon Jeżewski, Stanisław Woroniecki, Stephan Taraszkiewicz, Samuel Monkiewicz—podczaszy Rzeczycki, Andrzej Odlaniski Poczobut—podczaszy Grodzieński, Michał Mikosz, Michał Radziwiłowicz Szostak, Michał Mon-

kiewicz, Marcin Zakrzewski, Eliasz Szopowski, Stanisław Lachowicz, Kazimierz Ciundziewicki, Mikołaj Szykowski, Alexander Dyrwoniszko, Michał Kiełpsz, Michał Augustyanowicz, Kazimierz Jan Steygwił Lawdański, Michał Bohdziewicz, Symon Suroż, Tomasz Nowakuński, Michał Jaroehowski, Mikołaj Antoniewicz Woysim, Tomasz Lubkiewicz, Andrzej Kamiński, Hrehory Jan Krepsztuł, Samuel Bohdanowicz, Michał Ciundziewicki, Michał Zychowski, Konstanty Ciundziewicki, Krzysztoph Sidorowicz, Krzysztoph Chodkowski, Samuel Giedroyć, Kazimierz Szyksznis-Strunski, Jan Cybulski, Franciszek-Kazimierz

Krepsztuł, Samuel Giedroyć, Mikołaj Moko-siey, Andrzej Suroż, Jan Mikosza, Jan Kowalewski, Bazyli-Antoni Wersocki—skarbnik Brzeski Kwiawski, Mikołaj-Dominik Bortkiewicz, Józeph-Kazimierz Hliniecki—woyski Starodubowski, podstarości Wileński, Władysław-Antoni Rogożyński, Piotr Abramowicz, Władysław Czyż, Samuel Antoniewicz, Alexander Giedroyć, Kazimierz Penski, Ian Jagwiłowicz, Jerzy Buhoty, Symon Rynkszelewski, Jan Haniewicz. Котороежь то лядвумъ, за подаемъ оного черезъ верху мененого пленипотента до актъ, есть до книгъ головныхъ каптуровыхъ принято и уписано.

1698 г. Мая 21-го дня.

Изъ книги № 41, за 1698 г., л. 367.

44. Универсалъ короля Августа II, которымъ онъ возобновляетъ силу прежнихъ постановлений касательно таможенъ.

Король Августъ II настоящимъ универсаломъ доводитъ до свѣдѣнiя подлежащихъ учреждений и лицъ, что до него дошли слухи, будто въ публикѣ распространяются универсалы о прекращенiи дѣйствиi литовскаго скарба по части взиманiя

различныхъ пошлинъ; вельдствие этого король и подтверждаетъ прежнее законное значенiе этого учреждения, а универсалы повелѣваетъ считать подложными.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Maia dwudziestego pierwszego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmy obranemi, stanowiący oczewisto u sądu pan Michał Bohdanowicz opowiadał, pokładał y do akt xiąg głównych trybunałnych spraw wieczystych uni-

wersał najaśniejszego króla ięgomości do wojewodztwa Wileńskiego z woli naszej sądowej całego koła podał, który podając prosił, aby był do xiąg wysz mienionych spraw wieczystych przyiety y wpisany, jakoż przyjowszy, a w xięgi wpisując słowo do słowa tak się w sobie ma:

August wtóry, z Bożey łaski król Polski i t. d. Wszem wobec y koźdemu z osobna,

komu to wiedzieć należy, osobliwie iednak wielmożnym urodzonym senatorom, dygnitarzom, urzędnikom ziemskim, grodzkim, rycerstwu, szlachcie y wszystkim obywatelom województwa Wileńskiego, tudzież administratorom, superintendentom, pisarzom na komorach y przykomorkach ceł, myt y innych dochodów, do skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego y naszego należących, do wiadomości podaiemy: Wyniść miały, jako nas informują pp. rady, przy boku naszym zostające, pod praetextem legis novellae coaequationis iurium, pewne iakieś uniwersały, przeciwne urzędowi skarbu wielkiego Litew., naszym y świętym obowiązkom, któremi myśmy się obligowali każdego w urzędzie y prerogatiwach swoich zachować, wymiając nullo iure z rąk y attendentey skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego myta, stare cła podwyższone, donatiwa kupieckie, monopolia tabaczne, a w inszą administracją bez nas y bez woli rzeczypożpolitey podaiąc, prawo zaś coaequationis iurium immunitatem urzędu y skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego in salvo mieć chciało, ile gdy wielmożny podskarbi eandem coaequationem acceptował y do niej się omni statu paccatae reipublicae stosować gotów; uważywszy przy tym, iako na potrzeby potoczne ex senatus consilii skarb zawsze przy boku naszym ad publicas intervenientes occasiones iest potrzebny, a nade wszystko bacząc, iż zniosszy urząd skarbu bez prawa y bez sądu nie tylko by rachunki rzeczypożpolitey szwankować musiały, ale prawie novus status reipublicae pessundato hoc ministerio induceretur y naszej przysięgi validitas nulla y proventu naszego stołowego, ceł starych, per indebitam attractationem manifesta

violatio; tedy z tych wszytkich y wielu innych przyczyn, na prawie y przysiędze naszej ufundowanych, uniwersały w tey materiy do kogokolwiek, tak te, które są wydane, iako y te, któreby mogły ieszcze wyniść, za nieśluszne y nieważne deklaruiemy, mieć chcąc, aby pomienione dochody skarbowe, według praw y zwyczajów dawnych y świeżey constitutuey coaequationis iurium, do żadnych innych rąk y administratuey przez urzędników y contrahentów skarbu wielkiego xięstwa Litewskiego nie wchodziły, a to pod surowemi winami, super damnificatores skarbu publicznego w prawie opisanemi. Który to uniwersał nasz aby tym prędzey doszedł, po grodach, parafiach, komorach y miejscach zwyczajnych publikować rozkazaliśmy; na co dla lepszey wiary przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego ręką własną podpisuiemy się. Datt dnia, miesiąca, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego panowania naszego pierwszego roku. U tego uniwersału iego królewskiey mości, przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego; podpis ręki najaśnieyszego króla iego mości temi słowy: Augustus Rex. A na drugiey stronie pieczęci suscepta w te słowa: Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Maja ośminastego dnia, ten uniwersał iego królewskiey mości ad akta grodu Wileńskiego podano, in absentia iego mości pana podstarościego Wileńskiego Tomasz Józeff Hruszewski—namieśnik grodu y pisarz zamku iego królewskiey mości Wileńskiego. Który to uniwersał iego królewskiey mości, za podaniem przez osobę wysz mianowaną do akt, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych wpisanu.

1698 г. Августа 9-го дня.

Изъ книги № 41, за 1698 г., л. 1582.

45. Постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на чрезвычайный сеймикъ, на основаніи новѣйшаго закона равенства (coaequationis), по избраніи генеральнаго полковника, постановили: придерживаться трактата для войска великаго княжества Литовскаго, установленнаго комиссарами изъ воеводствъ въ Шкудахъ; противиться всѣми силами проискавъ Салѣги и не иначе впускать въ пре-

дѣлы княжества войска, какъ по полученіи законной части обѣщанныхъ королемъ милліоновъ: противиться всѣми силами дальнѣйшему угнетенію шляхты и поправію самыхъ священныхъ ея правъ, какъ это недавно было сдѣлано подъ Юрбургомъ; снести по этому дѣлу съ другими воеводствами и повѣтами и избрать для этого специальныхъ лицъ.

Roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego, miesiąca Augusta dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy wysz pisany obranymi, postanowiwszy się oczewisto u sądu plenipotent pan Bonifacy Milewski, opowiadał, pokładał y ku aktykowaniu do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych te laudum ichmościów panów obywatelów wojewodztwa Wileńskiego o rzecz w nim wyrażoną wpisać podał, w te słowa pisane:

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele wojewodztwa Wileńskiego, za innotescencyami, wydanemi od iasnie wielmożnego imć pana Michała Kotła, kasztelana Witebskiego, wprzód na seymie electionis, potym coronationis przez postów, od wojewodztw y powiatów wielkiego xięstwa Litewskiego ad normam novellae legis coaequacyey na dzień czternasty Aprilis od wojewodztw y powiatów viritim zgromadzonych, za ieneralnego półkownika confirmowa-

nego, na dzień siódmy Augusta anno tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmego na zjazd zia-chawszy się, zgodnie y iednostaynie na utrzymanie prawa terazniejszego, swobod y wolności naszych te laudum nieporusznie postanowiliśmy. Kiedy niepamiętna dotąd y nuda fatorum series nieszczęśliwość in viscera spolney matki oyczyny tak dalece wprowadziła, że, quibus deerant inimici, per amicos oprimumtur, a zawziętość niechętnego domu na zruinowanie prawa coaequacyey i dawniejszych swobod nad równą sobie bracią, in aequali republica urodzoną, tenerrime circa factionem wolności opponując się, więcey praesumens, zapamiętałe ferream extendit manum, lud rzeczypospolitey tatarski, niewolniczy naród, raytarią, dragonie; piechoty y same nawet rzeczypospolitey armaty od nieprzyjaciela krzyża świętego wstecz wyręchtowawszy in viscera spolney matki oyczyny, bo w piersi braci naszej ugadziąc, pod commendą wielmożnego imć pana Sapięhy — stolnika wielkiego xięstwa Litewskiego będące, na tą dyspensował licentię, że szlachcie, braci

naszey, domy naiezdżając plondruią pro libitu, z dworów szlacheckich przez ogień paenitendos w rzeczypospolitey zostawują cineres, a nietylko cokolwiek sors nascendi wolnemu szlachcicowi, certus emit consiliis labor szczyrey wysługi, splendorów, rynsztunków, depositów, tatarskie inkursie per spolia et rapinas odbierają, ale też, po zruinowanym wszędzie publicznym bezpieczeństwie, gdy ius sceleri pozwolone, krew braci naszey rozlewać tyrańsko odważyli się. Świadczy to świeża pamięć exemplo carens et nullo cognitus suo luctus pozabiianey braci, tak wiele szlachty xięstwa Żmuydzkiego w Wielonie, gromadzący się dla utrzymania publicae securitatis; głosni będą potomnym wiekom arida ossa, pamiętni pod Jurborkiem braci naszey osypane kurhanami. Ażeby tedy tak ciężki, nie iedno na honor y świątnice boskie, wolność y praerogatywy, ale też życie same wyniesiony zamach fatalem wielkiemu xięstwu Litewskiemu nieprzyniosł crísim, nieznaydujemy skuteczniejszego na tak znaczne okazujące się wołności naszey simptomata, iedno w szczegulney szlacheckey rezolucyi anthidotum, dla czego na terazniejszym zieżdzie naszym fide, honore et conscientią nieporuszenie przyrzekamy: iż ieśliby mercenarius miles wielkiego xięstwa Litewskiego y to exitiosum genus Tatarów miało przeciwko wielkiemu xięstwu Litewskiemu simili ausu powstawać, stan szlachecki tak ciężkiemi laccessere aggravatiami, albo, wykraczając iawnie przeciwko coaequacyey wielkiego xięstwa Litewskiego, za manudukcją swych pryncypałów miało in veterem abusum y quocunque titulo et praetextu wpadać recydivę, usurpując sobie zabronionych prawem consistency, przechodów, niedyskretnych dyszkrecyi, wymyślnych exakcyi, albo ieżeliby po kilkuletniey bez woiennych operacyi leży y wypoczynku nie miało iść na terazniejszą kampanią, in obsequium iego kró-

lewskiey mości, pana naszego miłościwego, y całej rzeczypospolitey przeciwko nieprzyjacielowi krzyża świętego, a tym więcej ieszcze gdyby po odprawioney lubo mieszkanej kampanii miało do jakowych się zabierać związków y conspiracyi przeciwko rzeczypospolitey, fortunom szlacheckim minitando ruinas, tedy tak przeciwko nieposłusznemu y wyłamującemu się ex obsequio iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, et obedientia rzeczypospolitey woyska którymkolwiek zwysz wyrażonych sposobów, jako też contra principales onego, tanquam contra hostes patriae, wszyscy consurgi powinniśmy, a za pierwszemi innotescenciami iaśnie wielmożnego imć pana kasztelana Witebskiego, jako jeneralnego półkownika wojewodztw y powiatów, obwieszczającemi o zapamiętały na własną oyczyznę zawziętości, a z niey imminentibus periculis, wszyscy osobami swemi wsiadać na koń y w jako najlepszym moderunku stawić się tam, gdzie jaśnie wielmożny imć pan półkownik generalny mieysce y czas naznaczy, dla złączenia się z innemi wojewodztwy y powiatami, unitis armis et animis obliguiemy się, sub paenis de expeditione bellica sancitis, utwierdzając we wszystkich punktach y paragrafach laudum generalne, na pospolitym ruszeniu powiatów y wojewodztw wielkiego xięstwa Litewskiego, na ufundowanie trybunału zgromadzonych, postanowione. Traktat woyska wielkiego xięstwa Litewskiego, przez commissarzów, od wojewodztw y powiatów umowiony, zakończony y zaprzysiężony w Szkudach quarta Martii w roku terazniejszym, acceptujemy y onego w najmniejszym punkcie wzruszać niedozwolemy, deklaruiąc się umówione cztery czwierci tym chorągwiom, które z repartyey na wojewodztwo nasze przypadły, z czopowego, szelężnego, z sowitey hiberny dwiema niedzielami przed świętym Marcinem pod Dubieńką przed

granicą księstwa Litewskiego wypłacić per delegatos; po zapłaconych zaś, przy largicyi milionów jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, w tych czterech czwerciach przypadły na województwo nasze mercenarius miles, nie wchodząc w granice wielkiego księstwa Litewskiego, zwinąć się powinien będzie, to deklarując, że na dalszą rzeczypospolitey usługę insze obmyślać efficiora będziemy subsidia na seymie koronnym, ponieważ terazniejsze woysko, zruinowawszy królewskie, duchowne y szlacheckie dobra, tak enormiter już się y na same życia braci naszej targnęło, nie mało pozabiiawszy, ugody niby wielkiego księstwa Litewskiego, traktaty jakoweści, gdy fama publica głosi, directe impugnantia y znoszące ex cardine coaequacją wielkiego księstwa Litewskiego, ad veteres abusus tak ciężkie stanowi szlacheckiemu ministeria, wprowadzając materias status, jako to: awkcyą woyska, inscia republica, czterechset kilkadziesiąt ludzi y jurgieltów podwyszenie, innych de recenti postanowienie, samym tylo wolnym seymom ad decisionem reserwowane, nienależycie privata autoritate including, bez wiadomości województw y powiatów wielkiego księstwa Litewskiego y absque plenipotentiaris od nich są stanowione, pro irritis et inanis one deklarujemy y acceptować in posterum niebędziemy; ile gdy krwią braci naszej pozabiianey wszelkie nawet do traktatów y ugody zmażane pod Jurborkiem y Wieloną dyspozycie, że coaequaci^a wielkiego księstwa Litewskiego zabroniła exercitium commissyi w wielkim księstwie Litewskim, które się przedtym zagęściły były na szkodę rzeczypospolitey, a przez nie creverunt privata publicis aeraria damnis, więc że y my in fundamento sancitorum rzeczypospolitey na żadne inne nie pozwalamy commissie, okromtey tylko commissyi, która seymem coronationis iest naznaczona na exdiwizję millionów,

deklarowanych od jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, na woysko wielkiego księstwa Litewskiego, warując y to że, ex senatu commissarzów na tę commissią inszych nie acceptujemy, jedno, którzy są konstytucją coronationis, naznaczeni, a jeżeliby w jakowey inszy materiy miała być, inscia republica et statibus regni, wyniesiona, tedy przeciwko niey solennie manifestujemy się y commissarzów z województwa naszego obierać y posyłać nie będziemy, chyba delegatów dla szczegulney contra actum protestacyi. Na podane reflexie od jaśnie wielmożnego imć pana kasztelana Witebskiego — generalnego półkownika, skuteczną na terazniejszym kongressie naszym rezolucją ad combinationem zdania y jednostayney woli inszych województw y powiatów wielkiego księstwa Litewskiego uprosilichmy e consortio nostri delegatów na dzień czternasty Awgusta imć pana Jana Skorulskiego — chorążego województwa naszego Wileńskiego y imć pana Stephana Kostrowskiego — chorążego Derbskiego, na wysz pomienione reflexie cum plenaria resolutione; którzy to ichmość panowie delegaci, spólnie cum plenipotentiaris inszych województw y powiatów w Wilnie zgromadzeni, skuteczną uczynią obradę sanandorum vulnerum rzeczypospolitey y oraz posłów imieniem województwa naszego do jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, obrać wolni będą, upraszać tam tenerrime majestatu pańskiego, ażeby uniwersały swe na zwinienie woyska przed granicą księstwa Litewskiego wydać rozkazał, uzaliwszy się super expletam hostilitatem, a barzieszy tyrannidem nad bracią naszą, oraz super iacturam fortun y wolności szlacheckich wiernych poddanych swoich, ale kiedy przy largicyi jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, milionów, na woysko wielkiego księstwa Litewskiego deklarowanych, podług zawartego kon-

traktu, cztery czwierci chorągwiom, z repartycyi przypadającym, jak najskuteczniej na wyszpomienionym terminie wypłacić, jak najszybciej obowiazujemy się. Ponieważ w wojewodztwie naszym znajdują się niektórzy intra abruptam contumaciam, że, contraveniendo sancitis rzeczypospolitey y coaequacyi wielkiego księstwa Litewskiego, nie wnoszą do ichmość panów poborców sowitey hyberny y innych extraordinarynych podatków, ażeby tedy punktualna dość jak najszybciej mogła exolucya żołnierzowi rzeczypospolitey, fortem executionem super renitentēs naznaczamy, conveniendo ichmość panów rotmistrzów naszych, ażeby powiatowemi chorągwiemi podniesionemi szukali zatrzymaney super bona renitentium jak najskuteczniejszey rezolucyi, w którym to laudum jednostaynie, dobrowolnie, bez żadney contradikcyi postanowionym, że wszystkie punkta y paragrafy inviolabiliter dotrzymać mamy fide, honore et conscientia obowiazujemy się. U tego laudum wojewodztwa Wileńskiego podpisy rąk tymi słowy: Michał Kazimierz Kociel—kasztelan Witebski, dyrektor zjazdu Wileńskiego, Kryszpin Kierszeysztejn—kasztelan Trocki, Mikołay Franciszek z Kozielska Ogiński—podskarbi nadworny wielkiego księstwa Litewskiego, Michał Szczuka—ciwun, pisarz ziemski Trocki, Franciszek Skarbek na Kielczewicach Kielczewski—stolnik Poznański, Konstanty Woyna—podkomorzy Braskawski, Marcjan Dominik Wołowicz—chorąży wojewodztwa Mścislawskiego, Jan Skorulski, Malcherz Saka Pietkiewicz—stolnik Orszański, Jan Skarbek na Kielczewicach Kielczewski—stolnikowicz Poznański, Jerzy Jankiewicz, Samuel Monkiewicz—podczaszy Rzeczycki, Jerzy Boreyko—S. P. Kostrowski, Kazimierz Suroż, Piotr Suroż, Kazimierz Theodor Dąbrowski, Andrzej Suroż, Kazimierz Monkiewicz, Józeph Narkiewicz, Kazimierz Braciszewski, Jan Sędziwoy Prą-

nicki, Michał Sperski, Stanisław Kazimierz z Saka Pietkiewicz, Wawrzyniec Michał Witakowski, Jerzy Michał Woytkiewicz—skarbnik Lidzki, Władysław Giecewicz, Piotr Mickiewicz, Thomasz Kuprewicz, Janusz Michał Chrzanowski, Jan Michał Dogil, Alexander Skocki, Władysław Kazimierz Thomaszewicz, Franciszek Naborowski, Kazimierz Przewski Poleński, Mikołay Szymkowski, Daniel Kuczyński, Stephan z Klimonta Klimowicz, Bogusław Dworzecki, Władysław Kazimierz Rogowski, Jerzy Niekrowicz *mp.*, Michał Rogowski, Stanisław Sendzina, Jan Kazimierz Abramowicz, Rapphał Koraywo, z Konczyna Józeph Kąciecki—S. K., Michał Dominik Andruszkiewicz, Jarosz Czyż, Marcin Kazimierz Joczynski—łowczy w. W., Jerzy Moygis, Stephan Moygis, Marcjan Kazimierz Dmitrowicz, Wawrzyniec Moygis, Stephan Czywel, Krzysztoph Czyż—sędzic ziemski wojewodztwa Wileńskiego, Heronim Milwid—P. S., Kazimierz Zenowicz—P. C., Jerzy Monkiewicz, Michał Kazimierz Kamieniecki, Kazimierz Gukowski, Michał Gaięta, Jakub Hryniewicz, Symon Hryniewicz, Zachariasz Szczęsnowicz, Kazimierz Zewęto, Andrzej Kureysza, Theophil z Borowa Borowski—podczaszy Lidzki, Maciey Suroż, Andrzej Szumański—sędzic ziemski Krzemieniecki, Wincenty Rybiński, Jan Rogowski, Kazimierz Rogowski, Alexander Snieszko, Jan Haniewicz, Michał Chmielewski—strażnik Inflantski, Floryan Krzeczowski, Kazimierz Chmielewski—podczaszy Brzeski, Woyciech Podgurski, Jan Fzanciszek Sawaniewski, Wawrzyniec Wincenty Moksiewicz—podstoli Inflantski, Stephan Taraszkiewicz, Jan Kazimierz Suroż—koniuszy Mścislawski, Krzysztoph Kosiński, Józeph Kosiński, Maciey Suroż, Jerzy Kosiński, Jan Downarowicz, Krzysztoph Monkiewicz, Mikołay Usakowski, Jerzy Usakowski, Jerzy Rogiński, Adam Bohusz—sekretarz jego

królewskiej mości, Bałtromiey Etwid, Jerzy Marcinkiewicz, Jan Zewelo, Stanisław Giedgowd, Alexander Krukowski. Które to laudum ichmość panów obywatelów wojewodztwa Wileńskiego, na seymiku postanowione, za poda-

niem onego przez osobę wierzchu mianowaną do akt, jest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęte, aktykowane y w xięgi wpisane.

1701 г. Февраля 10-го дня.

Изъ книги № 46, за 1701 г., л. 132.

46. Постановленія дворянъ Пинскаго повѣта на Срѣтенскомъ сеймикѣ.

Дворяне Пинскаго повѣта, собравшись въ королевскомъ замкѣ на Срѣтенскій сеймикъ, постановили: учинить протестъ противъ дѣйствій Сапѣги и его сторонниковъ; лицъ, поименованныхъ въ этомъ документѣ, въ случаѣ отказа учинить присягу на вѣрноподанство рѣчи посполитой, счи-

тать врагами отечества; затѣмъ слѣдуютъ пункты о назначеніи сборщиковъ различныхъ податей какъ на содержание войска, такъ и администраціи съ правомъ апелляціи въ фискальные суды, въ случаѣ злоупотребленій сборщиковъ.

Roku tysięcznego siedmsetnego pierwszego, miesiąca Kwietnia dwódziesiątego ósmego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysięczny siedmsetny pierwszy obranemi, stanowszy personaliter u sądu patron pan Jakub Czerniewski opowiadał y ku aktykowaniu do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych podał ekstrakt z xiąg grodzkich zamku jego królewskiej mości Pińskiego, laudum na rzecz w nim niżej wyrażoną postanowionego, który ten ekstrakt podając do akt prosił nas sądu, aby był przyjęty y do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych wpisany; iakoż my sąd, przyjowszy y wpisując w xięgi słowo do słowa tak się w sobie ma:

Wypis z xiąg grodzkich zamku jego królewskiej mości Pińskiego roku tysięcznego siedmsetnego pierwszego, miesiąca Februarii dziesiątego dnia. Na urządzie grodzkim w zamku

jego królewskiej mości Pińskim, przedemną Michałem Orzeskiem—podstolim y podstarościm Pińskim, od jaśnie oświeconego xięcia imci Janusza Antoniego na Wiszniowcu y Zbarażu Korybutha Wiszniowieckiego—marszałka nadwornego wielkiego xięstwa Litewskiego, Pińskiego, Osieckiego starosty, ustanowionym, te laudum powiatowe do akt niniejszych xiąg grodzkich podano w te słowa pisane:

My rady, senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodzczy, rycerstwo, szlachta, obywatele powiatu Pińskiego, na seymik gromniczny dla obrania ichmościów panów deputatów na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego pro die 7-ma Februarii anni praesentis millesimi septingentesimi primi do zamku jego królewskiej mości Pińskiego zgromadzeni, to nasze jednostayne, zgodne y bez żadney contradictyi laudum w niżej wyrażonych punktach postanowiamy: iż my, mając największy zaszczyt wolności, swobod naszych

prawo coaequationis z koroną polską, constitutionibus approbationibus, które ad executionem dla zawziętości aemulae domus wielkiego księstwa Litewskiego przychodzić niemogły, dla których contemptu gdy y dalsza malitia ichmość panów Sapiechów nie tylko nad wolnością szlachecką, ale też y nad życiem samym extendi chciała, czego Boska providencia niedopuszczyła, aby całego księstwa Litewskiego cives od jednego zawziętego domu deprimi miała, y gdy już per generosa pectora civium ukrocona harđa impreza pod Olkinikami została, za co Domino exercitium pokornie oddajemy dzięki, a oraz postanowienie y confederacją rad duchownych y świeckich całego księstwa Litewskiego, jako na ten czas w Olkinikach powiat nasz zgodnie in toto acceptował, tak teraz in tenerrimo affektu chcąc mieć, wszyscy się na to zgodnie y jednostajnie obligujemy, iż przy majestacie jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, y przy tym jeneralnym postanowieniu y confederacyi krwią y życiem wielu braci naszych y odwagą pro levamine przeszłych oppresyi y wielorakich inconveniency, przez ministeria ichmościów pana hetmana y podskarbiego bywszych, wielkiego księstwa Litewskiego niedobrze administrujących, vitam et sanguinem fundere gotowimy y z całą rzeszpospolitą wielkiego księstwa Litewskiego unum velle et nolle mieć nieodmiennie deklarujemy. Jakoż kiedy nas expressa lex, na pospolitym ruszeniu od stanów rzeszpospolitey postanowiona, edocet, że ichmć niektórzy po wojewodztwach y powiatach wielkiego księstwa Litewskiego znajdowali się być od zacczęcia szczęśliwey elekeyi jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, partialistami hucusque actii Sapieżynskich, jako też e converso nieprzyjaciołami y uporczywemi na zamieszanie rad dobrych rzeszpospolitey wielkiego księstwa Litewskiego propter priva-

tum commodum adversarzami, jako to nonnulli w powjęcie naszym notant; aby tedy stateczney confidencyi, nie uwodzając się prywatnymi interessami; powiatowi naszemu dotrzymać mogli, przysięg tenebuntur in anno praesenti na przyszłych marcowych roczkach super contenta et manutentioniam interessów rzeszpospolitey rotą, in volumine jeneralnego postanowienia wielkiego księstwa Litewskiego wyrażoną, imć pan Franciszek Strawiński—woyski Starodubowski, z ichmość pany synami swemi dwuma starszemi, imć pan Franciszek Szyrma—podśędkowiec Piński, imć pan Jakub Lauson—major jego królewskiej mości, którzy ichmość jeśliby iuramentu na roczkach pomienionych explere zaniechali, pro hostibus patriae, infamibus et incapacibus honorum et bonorum tym zgodnym postanowieniem naszym być mają. A co się tknie sprawy imć pana Alexandra Brzeskiego z ichmość panami Strawińskimi, tedy w tey, iuxta obloquentiam dekretów trybunalskich, jakoby sua sorte imć pan Brzeski cieszyć się mógł, fortem executionem uczynić deklarujemy. A że też na errigowane woysko wielkiego księstwa Litewskiego exolucia żołdów z sowitych hybern czopowego, szelężnego in duplo y innych extraordinarynych podatków, in volumine legum wyrażonych, iest postanowiona, a powiat nasz do tych czas niepraktykował sowitey exolucyi podatków, tylko po seymie coronationis w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiętym, miesiąca Februarii dnia dziewiętego, na seymiku gromnicznym w zamku jego królewskiej mości ichmościami panom exaktorom do czopowego y szelężnego, sosowego monopolium y pogłównego żydowskiego instruktarz podał y na każde miasteczko u panów pewne summy designował, według którego instruktarza gdy zupełność summy według taryfy wielkiego księstwa Litewskiego pro exolutione zasług żołnierskich nie wy-

chodzi, tedy conformując się do postanowienia wielkiego xięstwa Litewskiego y do taryfy, aby per coniunctiam powiatu naszego impedimentum w exolucyi summy żołnierzowi nie było, ten instruktarz nasz in toto approbuiemy, według którego sownie ze wszystkich miast, miasteczek, tak też w całym powiecie naszym karczem y arend wybierać y exequować ichmość panom administratorom czopowego, szelężnego, monopolium tabacznego niniejszym congressem naszym iniungimus. A ponieważ z prywatnych mieysc y pokątnych karczem decem a centum naznaczyliśmy, co teraz in duplo itidem wydawać powinni, a miasto Turów dobra episkopii Pińskiej iniuste pociągnięto do płacenia kilku set złotych, tedy ponieważ pokazuje się, iż w tych wioskach episkopskich złotych sto tylko arendy płacą, od czego in duplo złotych dwadzieścia do skarbu debetur, w czym ieśliby miasto Turów, ex occasione kwitów pierwszych do exakcyi, w których insimul y dobra episkopskie przyłączone, depactować chciało, do sądów fiskalnych depactatorów iniuriato pozwać wolno będzie. Któremu instruktarzowi y postanowieniu naszemu w wydawaniu in duplo y wnoszeniu do ichmość panów administratorów, jeśliby kto retinens się być pokazał, omni activitate w powiecie naszym, tak na seymikach, iako y na sądach, za dowodem słusznym od ichmość panów administratorów być, powinien privatus. A że pogłównne żydowskie y w powiecie naszym disposuit rzecz pospolita, aby kahał Piński, sam wybrawszy według taryfy złotych dwa tysiące, do rąk imć pana rotmistrza piechoty trybunalskiej na zasługi onych ze annuatim wybierając wypłacał, tedy ichmość panowie administratorowie abhinc pogłównego żydowskiego wybierać non tenebuntur, ale y owszem, te postanowienie publiczne wiedząc, żydzi niech sami pogłowne do imć

pana rotmistrza odwożą, lub gotowe dla pomienionej piechoty trybunalskiej, kto po nieziedzie, mają pieniądze. Podatek, noviter postanowiony *od sum plebeiorum*, we wszystkich miastach y miasteczkach cuius cunque sint iuris, terrestres, sive regalis, jako na handlach, tak też towarach różnych, summach prowizyjnych, na majątnościach, w powiecie naszym mających, zlustrowany ma być przez ichmość panów Michała Kazimierza Uszaka Kulikowskiego — stolnika Czernihowskiego, pisarza grodzkiego Pińskiego, y imć pana Káspra Parysowicza — horodniczego Pińskiego. Który prowent pieniędzy, porządnie spisany, przez ichmć, ad acta cancellariae podany y przez tychże ichmć wybierany y exequowany być ma, sprawując się w tym podług jeneralnego postanowienia. A gdy aeraria publica dla erigowanego woyska zagęściły się, dla których podatków sądy fiskalne ex praescripto legis być powinny, ichmościów panów urzędników grodzkich imć pana Parysowicza — horodniczego Pińskiego y imć pana Hieronima Ciechanowica — podkomorzycy Pińskiego, za sędziów fiskalnych na cały rok aż do przyszłego da Bóg seymiku deklarujemy, którzy ichmość sądy fiskalne, nie odieżdżając protunc z Pińska, aby odprawili, pierwsze wołanie na dniu jutrzejszym, to iest, octava Februarii przez jenerała jego królewskiej mości uczyniwszy. Poniewasz miles patitur moram, a w wydawaniu podatków, dawno przez uniwersały ogłoszonych, wielka retinentia być pokazuje się, aby ichmość panowie administratorowie, mając dekret contra retinentes, facilius mogli expedire opus suum, executionem podatków, tak hybernowych, jako extraordinarynych, jakoż gdy już za assignacyami ichmość panowie deputaci od chorągwi swoich concurrunt o pieniądze, wczesniejsza importancia pieniędzy, tak hybernowych z dzierżaw, jako czopowego, szelężnego z majątności

dóbr wszelakich do ichmość panów administratorów już należałyby, na tych że sądach fiskalnych tenebuntur ichmość panowie, jako przeszłej exakcyi, którzy się jeszcze nie liquidowali z funkcyi swojej, excepto ichmość panów poborców podatku, laudo publico powiatu naszego uchwalonego, dostatecznie wyrachować się et deponere functiā swą, jako też y ni-nieysi ichmość panowie administratorowie, post peractam functionem suam, tenebuntur liquidować się przy expirowaniu roku, lub y prędzey, jeżeli ichmość expedient functiā swoią. Tak też jeśli by kto był iniuriatus y depactowany od ichmość panów administratorów, forum o to w tychże sądach fiskalnych rozprawić się naznaczamy. Co wszystko manutenere in omnibus punctis et clausulis te nasze zgodnie uczynione laudum fide, honore et conscientia obstringimur y powinniśmy. A dla pewniejszego stwierdzenia y gruntownego dotrzymania rękoma naszymi podpisujemy. Działo się w zamku jego królewskiej mości Pińskim, roku y dnia ut supra. U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Michał Korybut xiąże Wisznio-wiecki—generalny wojewodztw, powiatów y woysk jego królewskiej mości wielkiego xięstwa Litewskiego pułkownik, Gliniański W. starosta, dyrektor seymiku grodnickiego. Michał Cziechanowicz — podkomorzy powiatu Pińskiego, Stanisław Godebski — chorąży powiatu Pińskiego, Kazimierz Woyna—sędzia ziemski powiatu Pińskiego, Stephan Stanisław Chrzanowski—podśedeł ziemski powiatu Pińskiego, Michał Orzeszko—podstoli y podstarości powiatu Pińskiego, Józeph Gałęcki—stolnik wojewodztwa Smoleńskiego, Jan Kazimierz Parysowicz—sędzia grodzki powiatu Pińskiego, Michał Kazimierz Uszak Kulikowski—pisarz grodzki powiatu Pińskiego, Mikołaj z Hur-

dow Orda, cz. p. P., Kasper Parysowicz—horodniczy powiatu Pińskiego, Józeph Płaskowicki—łowczy powiatu Pińskiego, Stephan Kurzeniecki, Jakub Stanisław Jaspers—miecznik Wileński, Franciszek Niesłuchowski—skarbnik Brzeski, Piotr Szymkowicz Moygis, Heliasz Ostrowicki Hołownia, Ludwik Antoni Orda, Gabryel Rodziewicz, Franciszek Szyrma, Adam Ostrowicki Hołownia, Piotr Szyrma — komornik p. P., Jan Thokarszewski, Paweł Niesłuchowski, Jerzy Niemczynowski, Bazyli Słotnicki, Jan Stachowski, Даниель Стаховскій, Миколай Стаховскій, Hieronim Olpiński, Семень Сачковскій, Иванъ Стаховскій, Adam Swiderski, Jozeph Protasewicz, Andrzej Luberski, Jozeph Ramult, Stephan Niesłuchowski,—horod. Lati., Władysław Czyż, Hrehory Protasewicki, Jan Kamieński, Adam Bohdaszewski, Jan Siekowski, Samuel Franciszek Niesłuchowski—skarbnik Zakroczymski, Jerzy Uszak Kulikowski, Marcin Florian Korbut—strażnik Starodubowski, Woyciech Budny, Stanisław Orda—rotmistrz jego królewskiej mości, Jozeph Mozyrka, Wincenty Rokotański, Alexander Żardecki—podstoli La., Theodor Uszacki, Leon Semucki, Jan Horbaczewski. Które te laudum, za podaniem onego, do xiąg jest wpisano, s których y ten wypis pod pieczęcią urzędową y z podpisem ręki pisarskiej stronie potrzebujucej jest wydan. Pisan w Pińsku. U tego ekstraktu przy pieczęci urzędowej podpis ręki pana regenta tymi słowy: W niebytności imć pana regenta correxit Olpiński manu-propria. Który ten ekstrakt, za podaniem do akt przez osobę wysz pomienioną, jest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1701 г. Юня 20-го дня.

Наъ книги № 46, за 1701 г., л. 1603.

47. Привилегія короля Августа II-го на освобожденіе города Витебска отъ Рижскихъ долговъ и податей.

Король Августъ II, принимая во вниманіе вѣрноподданническую преданность г. Витебска королю, такъ и крайнее разореніе отъ прохода Московскихъ и польскихъ войскъ во время не-

давнихъ войнъ, освобождаетъ этотъ городъ отъ долговъ городу Ригѣ и отъ всѣхъ податей въ теченіи семи лѣтъ.

Roku tysiąc siedmsetnego pierwszego, miesiąca Awgusta ośmnastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny pierwszy obranemi, stanowiący personaliter u sądu plenipotent pan Michał Kopeć, opowiadał y do akt xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych podał list przywilej od najsławniejszego króla imści, pana naszego miłościwego, na rzecz w nim niżej wyrażoną, miastu iego królewskiej mości Witebskiemu dany y służyący, który ażebyśmy do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyieli, upraszał; jakoż przyjąwszy a wpisując w xięgi, słowo do słowo tenor onego sequitur talis:

Awgust wtóry z Bożey łaski król polski i t. d. Oznajmujemy tym listem naszym wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iako na to omnem servamus za panowania naszego curam, abyśmy avulsa regni nostri pozyskawszy regno Poloniae przywrócić mogli, tak tąż intencją podejmujemy na się koszty y prace nasze wojenne, ut partem Livoniae od Szwedów recuperemus et adiunga-

mus corpori regni magnique ducatus Litvaniae. Na co że nasz koszt własny na większe obracamy wydatki, a dla mniejszych wynależliśmy bona hostilia, przeto kapituły summi Ryskich, u obywatelów miasta Witebska stante bello zaległe, na prowizyą woysk naszych konfiskować przez dworzanina y commissarza naszego rozkazaliśmy. Więc która onych pogranicznych mieszczan chwalebnie innotuit, mianowicie tempore Moschoviticae hostilitatis, ku najsławniejszym antecessorom naszym, tąż sama inviolata fides y ku nam dość evidenter pokazała się, kiedy recenter ante stans bellum, in vim summi na towary wziętych u obywatelów y kupców miasta Rygi, iako zawoiowany, confiscationi nostrae cesserunt, summy zaś, in vim długów dawno zaciągnionych, na się woyska nasze, tudzież Moskiewskie y Kozackie, nam in subsidium pod Rygę y ztamtąd nazad traktem ciągnienia przez Witepsk idące, sufficientissime przewidowali, którzy przez zawarcie portu Ryskiego, iako nad portem y z portu tylko żyjące, ad eximiam fortun swoich przyszli iacturam, a do tego od Ryzan onym reciproca debita debentur; przeto z tych y innych przyczyn, mianowicie z osobliwey clementiey naszej miasta Witebskiego mieyskiej

iurysdykcyi obywatelów wszystkich y każdego z osobna ze wszystkich tak dawnych y zastarzanych, iako też recenter przed terazniejszą wojną ze Szwedem zaciągnionych, niedawnymi czasy po dwakroć razy poprzysiężonych y niepoprzysiężonych długów, summ, towarów, kapitałów y wszelkich praetensyi wiecznie eliberujemy, quitujemy, obligi starodawne y świeże, cyrografy onych, assecuratie Ryżanom dane, wszystkie kassujemy y annihilujemy. O te długi wszystkie ani nam samym, dworzanom, comissarzom naszym, ani kreditorom Ryskim od daty tego listu żadnego salvum nie zachowując, od tych zastępować każdego et pactis statuendis, si haec intervenerint, firmiter approbare deklarujemy. A że to miasto Witebsk propter bonum reipublicae, albowiem propter recuperanda avulsa regni Poloniae regnoque restituenda, do znacznych fortun swoich przyszło ruin tak dalece, że na żadne nullatenus podatki dla wielkiego ubóstwa nie może sufficere, przeto na której całości y doskonałości wszystkich miast nam y rzeczypospolitey multum consistit, do teyże samey y one nim przyść, nim pristinas swoich perfectionis reassumere będzie mogło vires, tedy godnie mając nad zubożalymi commiseratią, za instancją rad y urzędników naszych, na tenczas przy boku naszym zostających, pomienionego miasta mieyskiej iurysdykcyi obywatelom, aby ani nam, ani rzeczypospolitey żadnych, mianowicie hyberny, excepto cła nowopodwyszonego, od daty tego przywileiu naszego, przez siedm lat nie płacili podatków y żadnych pensyi, quocunque titulo nazwanych, tę nadajemy wolność. Na co, aby y cała rzeczpospolita condescendowała, tego po radach y wierności oney wielce żądając, także aby per ministros et exactores suos wszelkich contribucyi nie requirowała y nie exequowała, owszem constytucją seymową hanc

libertatem approbowała, autoritate nostra regia expostulamus. Nad to, iż żadni ludzie nasi y woysk naszych, mianowicie przełożonych, ani za universalami naszymi, ani swoimi, jeśliby jakiegokolwiek ad sinistram delationem wynieść miały, które praesentibus kassujemy, od daty tego listu w tymże mieście Witebskim nigdy nie stali, brania porcyi, dyszkrecyi y wszelkich exactii nie wymagali u mieszczan y inquantum by z kąd kolwiek jakie kolwiek woyska przez Witepsk mieli przechodzić, in subsidium nam pod Rygę, tedy ni wczym onych nie exorbitowali, in perpetuum postanawiamy. Inaczey a contravenientibus tey woli naszej mieszczan naszych wojewodztwo omnimode ochraniać y zaszczycać będzie. Y na to ten nasz daliśmy przywilej, dla lepszej wiary y pewności ręką naszą podpisawszy, do którego pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego pierwszego, panowania naszego piątego roku. U tego przywileiu przy pieczęci mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego podpis ręki najjaśniejszego króla imści, pana naszego miłościwego, tymi słowy: Augustus Rex. A przypisek na drugiej stronie tey że pieczęci takowy: Libertacya od wypłacenia długów Ryskich y podatków miastu Witepskiemu nadana, oraz y connotacya na drugiej stronie tegoż przywileiu w te słowa pisana: Pro cancelariatu illustrissimi et excellentissimi Stanislai Antonii in Szczuczyn et Radzyn Szczuka—procancellarii magni ducatus Lithuaniae, Lublinsensis et capitanei Induct. Który to list przywilej, za podaniem onego do akt przez wyż pomienionego plenipotenta, iest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1702 г. Юля 13-го дня.

Изъ книги № 47, за 1702 г., л. 87.

48. Универсалъ польнаго гетмана в. кн. Литовскаго князя Корибута Вишневецкаго объ исключеніи изъ войска и наказаніи смертною казнію Василя Юшкевича, какъ измѣнника отечества.

Польный гетманъ в. кн. Литовскаго кн. Вишневецкій настоящимъ универсаломъ доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что шляхтичъ Юшкевичъ, находившійся въ военной службѣ, вступилъ въ сношенія со Шведами, вслѣдствіе чего и объявленъ измѣнникомъ отечества. Вишневецкій по-

этому и извѣщаетъ, что онъ распорядился имѣніе его конфисковать, его самого объявить безчестнымъ и исключеннымъ изъ военнаго сословія. Впрочемъ гетманъ считаетъ еще нужнымъ дѣло это довести до свѣдѣнія короля.

Roku tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Julii trzynastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny wtóry obranemi, stanąwszy personaliter plenipotent pan Stefan Franckiewicz opowiadał, pokładał y od jaśnie oświeconego xięcia iego mości Wiszniowieckiego — hetmana polnego, uniwersał ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą wielmożnemu imć panu Janowi Siesickiemu — towarzyszowi chorągwi husarskiej wielmożnego imć pana starosty Żmuydzkiego dany y służący, ad acta kancelarfey trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego podał, który ażebyśmy de akt xiąg głównych trybunalnych wielkiego xięstwa Litewskiego przyięli, upraszał, jakoż przyiowski a wpisuiąc w xięgi de verbo ad verbum tenor sequitur talis:

Michał Serwacy Korybuth na Wiszniowcu y Zbarażu xiąże Wiszniowiecki, na Dolsku, Komarnie y Dąbrowicy brania, hetman polny wielkiego xięstwa Litewskiego, Piński, Wilkowski y Piński etc. starosta. Panu podstaroś-

ciemu, wóytowi y całej włości Janancom, w powiecie Wilkomierskim leżącey, przykazuję: Ponieważ jawno pokazała się zdrada przeciwko rzeczypospolitey imć pana Bazylego Juszkiewicza. coninteligentia ze Szwedami na zgubę oyczyzny y przeciwko majestatowi jego królewskiej mości, zatym tanquam perduellem et profugum ex castris dekretem woyskowym, jako na ten czas służbę wojenną traktuiącego, na garło, na łapanie y od uczciwego odsądzisz, podług artykułów woyskowych y z woyska wytrąbić rozkazawszy, dobra jego zwysz rzeczzone, nazwane Janance, confiscationi podległe, do dalszey woli jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego y całej rzeczypospolitey y disposicyi z władze mego hetmańskiego urzędu, tudziesz in virtute Olkinnickiego postanowienia, w administratią cum omnibus redivibus, jako się zdawna w sobie miały, y ze wszytkimi powinnościami poddaństwa tamecznego, zupełną administratią imćci panu Janowi Siesickiemu — towarzyszowi chorągwi husarskiej wielmożnego imćci pana starosty Żmuydzkiego, salva per omnia przed wysadzonemi commissarzami liquidatione; pod-

daństwu przykazuie omnem obedientiam, tak imści, jako od imści ustanowionemu, a nieposłusznych karać, by y na garle obiecuię. Dan w obozie pod Zelwą, dnia dwudziestego trzeciego Junii, roku tysiąc siedmset wtórego. U tego uniwersału, przy pieczęci podpis ręki iasnie oświeconego xięcia imści temi słowy:

chorąży xiąże Wiszniowiecki—hetman polny wielkiego xięstwa Litewskiego. Który to ten uniwersał, za podaniem onego do akt, jest do xiąg, głównych trybunalnych wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1702 г. Августа 11-го дня.

Изъ книги № 47, за 1702 г., л. 456.

49. Постановление дворянъ Браславскаго повѣта, собранныхъ на посполитое рушенъе.

Дворяне Браславскаго повѣта, собравшись на посполитое рушенъе, постановили: 1) принять мѣры къ огражденію дѣдичныхъ имѣній отъ вторичныхъ войсковыхъ взносовъ, которымъ они могутъ подвернуться въ такое смутное время; 2) ходатайствовать о сокращеніи репартицій съ Дрисвятской державы, подвергавшейся неоднократнымъ

войсковымъ переходамъ и поборамъ; 3) просить гетмана собранныхъ съ повѣта войсковия повинности расходовать только на повѣтовыя хоругви; 4) державу Дрисвятскую отдать въ завѣдываніе Бѣганскому, Стародубовскому старостѣ, и въ случаѣ насилія со стороны Салѣговъ, защищать его вооруженной силой.

Roku tysiąc siedmsetnego wtórego, miesiąca Nowembra trzynastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny wtóry obranemi, stanowszy oczewiście u sądu patron imć pan Michał Kopeć, opowiadał y ku aktykowaniu do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych podał laudum powiatu Brasławskiego w rzeczy niżej wyrażoney, wielmożnemu imć panu Janowi Kazimierzowi z Bieganowa Biegańskiemu, staroście Starodubowskiemu, półkownikowi jego królewskiej mości wielkiego xięstwa Litewskiego, służące, które ażebyśmy

przyięli, upraszał; jakoż przyiowski a wpisuiąc w xięgi słowo do słowa tak się w sobie ma:

My senatorowie, dignitarze, urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta y obywatele powiatu Brasławskiego, na zjazd electionis ichmościów panów posłów, od jaśnie oświeconego xięcia imści hetmana polnego woysk y generalnego wojewodztw y powiatów wielkiego xięstwa Litewskiego półkownika pro die undecima Augusti powróconych na pospolite ruszenie, zgromadzeni pod Brasławiem, gdy tak ciężkie nieszczęścia oyczyzny vices przez inudacyą zuchwałego nieprzyjaciela palpabilem oculis subiicit reflexionem, jako tak wielu chorągwiom odebrane y zruynowane reparticie

z dóbr dziedzicznych przez wypadające palety y assignacye sumunt nagrodę, zaczym, prospiciendo indemnitati tak prawa coaequationis jurium wielkiego xięstwa Litewskiego z Koroną polską, względem konserwowania reperiticy, jako też providendo futura mala dóbr naszych dziedzicznych, aby, za nakroczoną zgubą reparticy, simili, assignacyi y palletów niepodlegały oneri, ponieważ dzierżawa Dryświatska, po wyszłym terminie arendy y tenuty wielmożnego imć pana Remera — chorążego Trockiego, suo orbata colono przez różnych chorągwi przechodzących nad artykuły wojskowe pozwoloną licencyą, po kilka noc nocowaniem, ugod, podwod braniem, per tot discrimina rerum, tak dalece do ostatniej przywiedziona ruiny, że już y sowitey hiberny płaceniem nietylko impar, ale cale reditur impossibilis, przez co de sufficiente sufficientia żołdu na chorągiew pancerną wielmożnego imć pana Jana Kazimierza z Bieganowa Biegańskiego — starosty Starodubowskiego, półkownika jego królewskiej mości wielkiego xięstwa Litewskiego, reparticy y powiatu naszego Brasławskiego, musiały by, simili innych woiewodztw y powiatów methodo, dobra dziedziczne, circa ius aequum et immunitates dobr dziedzicznych ab aevo ab impetitione militari wolnych, militari attradi oneri, zaczym, occurrendo wcześniej, aby jako wszystkich dzierżaw conservatione praemeditata upraszać mamy przez powrotnych ichmościów panów delegatów naszych xiąże imć na dzierżawy powiatu Brasławskiego na inne chorągwie krom naszej reparticy innej wydawać nie raczył assignacyi. Tak osobliwym sposobem ducti compassionis gementis ingrati pressura populi dzierżawy Dryświackiej communi voto nostro uprosiwszy, za protektora pomienioney dzierżawy, jako onego chorągwi reparticy wielmożnego imć pana Jana Kazimierza z Bieganowa Bie-

gańskiego — starostę Starodubowskiego, zaraz in realem possessionem, tak vigore terazniejszego laudum naszego, jako też przez deputowanego do podania od powiatu naszego Brasławskiego kommissarza imć pana Antoniego Sehenia — podstolego Brasławskiego, podaliśmy y podać iniunximus, jakoż y konfirmacyą jaśnie oświeconego xięcia imci hetmana ichmościom panom delegatom naszym upraszać zleciliśmy. A in quantum by kto do possessiey pomienioney dzierżawy Dryświackiej, lub za prawem od ichmościów panów Sapielów, a tenuta dobr prawem Olkinickim et ipso actu wprowadzonego nieprzyjaciela in reatu perduellionis odsądzonych, lubo quovis praetextu wdzierać się usiłował, tedy y przeciwko takiemu, tanquam contra complicem, powstać et agere deklarujemy. Pisan na pospolitym ruszeniu pod Brasławiem iednastego Augusti roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego wtórego. U tego laudum podpisy rąk temi słowy: Kazimierz Władysław z Bieganowa Biegański — marszałek Brasławski, Jozefat Antoni Mirski — chorąży Brasławski, Jarosz Alexander Wawrzecki — sędzia ziemski Brasławski, Thomasz Konstanty Dusiacki Rudomina — woyski Brasławski, Wawrzyniec Piotr Tołokoński — stolnik Brasławski, Piotr Krzysztof Kaczanowski — podczaszy Brasławski, Konstanty Jan Sipowicz — horodniczy Brasławski, Michał Dusiacki Rudomina — czesnik Brasławski, Krzysztof Biegański s. O., Jakub Benet — stolnik Mozyrski, Alexander Ryży, Jozef Zachorski, Jan Piotrowicz, Kazimierz Szczunowski, Krzysztof Mocarzewski, Thomasz Fran. Tomaszewicz — strażnik Brasławski, Marcjan Dusiacki Rudomina, Władysław Mirski, Krzysztof Butler — sędzia grodzki Brasławski, mp., Tho. P. z Skrzetuszewa Wawrzecki — pisarz grodzki Brasławski, Jakub Korf, Konstanty Tynko — komornik powiatu Brasławskiego, Jan Zahorski, Stanisław Za-

horski, Michał Krasowski, Michał Arcimowicz, Józef Zahorski, Jan Kulmiński, Jan Stankiewicz, Bonifacy Ostaszkiwicz, Jan Kazimierz Sztok, Bogusław Kaczanowicz, Władysław Izdebski, Adam Jan Dombrowa, Marcin Przewysz Kwinta—budowniczy Braśławski, Michał Jan Mirski—powiatu Braśławskiego, Stanisław Piotr Puczyński s. G. sta., Władysław Biesiecki—cześnik Miński mp., Mikołaj Kazimierz z Bnina Smigielski—koniuszy Braśławski, Woyciech F. Masłowski, mp., Mikołaj

Chmielnicki, Alexander Salmonowicz, Jan Zahorski, Adam Zasztowt, Kazimierz Kostrowski, Jerzy Towieyko, Michał Arcimowicz, Mikołaj Walinowski, Rafał Marcinkiewicz, Jakub Cilewicz, Wilhelm Karol Brunow, Antoni Rashtenberg. Które to te laudum, za podaniem onego do akt przez pomienionego wysz patrona, iest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęte y wpisane.

1715 г. Октября 10-го дня.

Изъ книги № 59, за 1715 г., л. 1703.

50. Привилегія короля Августа II-го, которою городъ Черей освобождается отъ уплаты долговъ въ теченіи трехгодичнаго срока.

По ходатайству польнаго писаря великаго княжества Михаила Сапѣги король Августъ второй, принимая во вниманіе нищету и разореніе мѣщанъ города Черей какъ христіанъ, такъ и евреевъ, сильно пострадавшихъ отъ непріятель-

скаго нашествія, выдаетъ имъ настоящую привилегію на право приостановки уплаты долговъ разнымъ лицамъ въ продолженіе трехъ лѣтъ. Имѣніе Черей принадлежало польному писарю Николаю Сапѣгѣ.

Roku tysiąc siedmsetnego pietnastego, miesiąca Septembra dwudziestego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny pietnasty obranemi, stanowszy personaliter imć pan Jan Fiedorowicz opowiadał y do akt podał list iego królewskiej mości moratorialny, miastu Czerey, w powiecie Orszańskim leżący, dany y służący, który podając prosił nas sądu, aby ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg głównych try-

bunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany, jakoż my sąd ony przyjowszy a wpisując w xięgi, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

August wtóry, z Bożey łaski król Polski etc. Wszem wobec y koźdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie wielmożnym, urodzonym senatorom duchownym y świeckim, dygnitarzom, urzędnikom, szlachcie, duchowieństwu, zakonom et cuiuscunq̃ue conditionis ludziom przy ofiarowaniu łaski naszey królewskiej. Oznaymujemy, iż przez panów rad

urzędników naszych doniesiona iest nam wielka desolacya żydom y chrześcianom miasta Czerey, dóbr dziedzicznych urodzonego Michała Sapiehi—pisarza polnego wielkiego xięstwa Litewskiego, za którym miastem, iako dobrami swemi suplikował do nas urodzony Michał Sapieha—pisarz polny wielkiego xięstwa Litewskiego, że tak chrześciane, iako y żydzi przez niemały czas trwającego zamieszania w państwach naszych, dla inkursyi nieprzyacielskich, oppressyi różnych, w rewolucjach terazniejszych totaliter na fortunach swoich zruynowani zostali, że kreditorom swoim tak szlacheckiej, iako y różney condycyey nie małe długi na opłacenie tak podatków rzeczypospolitey y innych wszelakich, iako też na woyska nieprzyacielskie contrybucyi zaciągnąć musieli, których że dla desolatii y ciężkiego ich zubożenia wypłacać na ten czas nie mogą, przeto my król, z zwykłej naszej nad upadłemi ludziami clemencyi, stosując się do prawa pospolitego, pomienionym chrześcianom y żydom miasta Czerey, w powiecie Orszańskim leżącey, ten list nasz żelazny królewski daiemy. mocą którego listu naszego wolni będą od płacenia kreditorom swoim wszelkich długów winnych y żadnych prowizyi do wyścia lat trzech od daty niniejszey, secundum obloquentiam iuris, tak iednak, że po wyszłym terminie obligi, skrypta, cerografy, karty, assekuracie in suo robore zostawać będą. Waruiemy też y ubezpieczamy pomienionych chrześcian y żydów miasta Czerey zdrowia, fortunonych od wszelkiej impetycy, naiazdów, quovis

titulo oppressyey, zabierania, grabienia na wszelkich miejscach państw naszych, od creditorów o to, sub paenis legum, super violatores takowych naszych listów praescriptis, dając folgę, aby tym prędzey ad florescenciam dóbr swoich przysć mogli. Dla czego ten list nasz moratorium dla większey wagi y wiary, (że pomienione miasto Czereia z obywatelami oney w protekcyą naszą królewską bierzemy), ręką naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dat. w Warszawie, dnia dziewiątego miesiąca Oktobra roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego pietnastego, panowania naszego dziewietnastego. U tego przywileiu podpis ręki nayiaśniejszego króla iegomości przy pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego tymi słowy: Augustus rex. A przypisek takowy: List moratorium miastu, Czereia nazwanemu, w powiecie Orszańskim, Michała Sapiehi—pisarza wielkiego xięstwa Litewskiego. W tyle pieczęci connotacia takowa: Cancellariatu celsissimi Caroli Stanislai Radziwił, ducis in Ołyka, Nieswież, Birże, Dubinki, Słuck, Kopyl et Kleck s. r. i. principis, comitis in Mir, Szydłowiec, Kroże et Biała supremi cancelarii m. d. Lit., Brasłaviensi, Premislensi, Głuchowiensi, Kamenecensi, Ostrensi, Niznensi etc. capitanei. Est in actis. Który to przywilej iego królewskiej mości, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1717 г. Мая 16-го дня.

Изъ книги № 61, за 1718 г., л. 1624.

51. Универсалъ русскаго фельдмаршала Александра Меншикова, данный Дубровинскимъ мѣщанамъ Пилатамъ на нѣкоторыя права.

Roku tysiąc siedmsetnego ośmnastego; miesiąca Septembra dwunastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszuy tysiąc siedmsetny ośmnasty obranemi, stanowszy personaliter patron imć pan Adam Makuszycki—obozny Nowogrodzki, opowiadał y do akt podał w sposób przenosu z grodu Orszańskiego uniwersał, od iaśnie oświeconego xięcia Meżyka mieszczanom Piłatom Dубровинским дану, służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany, iakoż my sąd ony przyiowski, ingrossować w xięgi rozkazali, którego tenor sequitur talis:

Мы Александръ Меншиковъ, свѣтлѣйшій римскій и руссійского господарствъ Изерского князь, енераль фельтъ-маршалъ и кавалеръ святого Андрея и прочихъ орденовъ, полковникъ отъ лейбъ-гвардїи Преображенскаго полку, губернаторъ Санктъ-Петербургскій, староста Оршанскій и Дисненскій и прочая и прочая, ихъ милостямъ господамъ комисаромъ, акономомъ, администраторомъ нашимъ въ маєтностяхъ Бѣлорускихъ, а именно: въ грабствѣ Дубровинскомъ и въ Езнескомъ. Чиню, кому вѣдать о томъ надлежитъ, нивейшимъ и впредь будущимъ: которые имѣють заставою маєтности у себя, Пилаты, мѣщане наши Дубровинскіе, отъ бывшихъ антецессоровъ его милости господина Сапегы—воеводы Виленскаго

и его милости господина Потея—гетмана великаго великаго князтва Литовскаго, отъ грабства Дубровинскаго отлученные, у побличнихъ сесь дняхъ у правахъ и у крепостяхъ выражонныя суммы, такожь де имъ сею конфирмаціею утвержаемъ, оныхъ при усякихъ вольностяхъ ненарушно ни отъ кого имать, покаместъ онымъ заложенные дни сполна дойдуть, и про оное наше и вышше помянутое подтвержденіе да ажъ будущіе господа комисары, економы, администраторы имѣли въ охоронности и протекціи нашей и никому въ обиду и въ разореніе не попуцали, такъ отъ войскъ его царскаго величества, также и отъ войскъ великаго князтва Литовскаго. На што дана сія наша конфирмація зъ подписомъ руки нашей. Печать приложеная. Изъ Санктъ-Петербурга, Мая шестнадцатаго дня, тысяча семьсотъ одинадцатаго году. У tego uniwersału przy pieczęci podpis ręki xięcia iego mości tymi słowy: Alexander Menszchikow. Na tym uniwersale suscepta grodu Orszańskiego tenoris talis; roku tysiąc siedmsetnego iedynastego, miesiąca Nowembra ośmega dnia stanowszy oczewisto sławetny pan Theodor Piłat—obywatel Dąbrowieński, ten uniwersał xięcia iego mości Meżyka ad acta podał. Suscepit Mikołaj Józef Cholewicz—namiesnik grodu Orszańskiego.

Który to takowy uniwersał, za podaniem onego przez wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1718 г. Іюня 10-го дня.

Изъ книги № 63, за 1718 г., л. 869.

52. Письмо Виленскаго епископа Константина, которымъ онъ убѣждаетъ Новгородскаго декана Залѣскаго не вымогать тяжолыхъ процентовъ съ Клецкаго кагала.

Виленскій римско-католическій епископъ, по просьбѣ Клецкихъ евреевъ, обращается къ Новгородскому декану Залѣскому съ совѣтомъ брать съ Клецкихъ евреевъ не болѣе 7% со ста, а не 10%, и не дѣлать своимъ должникамъ никакихъ

насилій, т. е. на дома ихъ не нападать и стеколъ не выколачивать камнями. Епископъ надѣется, что деканъ исполнитъ его совѣтъ въ виду современныхъ трудныхъ обстоятельствъ, вслѣдствіе войны.

Roku tysiąc siedmsetnego ósmnastego, miesiąca Junii dziesiątego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysiąc siedmsetny ósmnasty obranymi, stanowszy personaliter patron imć pan Adam Malaszycki, list prywatny od jaśnie wielmożnego imci w Bogu nayprzewielebniejszego xiędza biskupa Wileńskiego do imci xiędza Michała Zaleskiego—dziekana Nowogrodzkiego, służący y należący niewiernym żydom kahału Kleckiego, do akt xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych podał; który podając prosił nas sądu, aby ten list ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd ony przyiowski, a wpisując w xięgi, de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Illustris admodum reverende domine et frater observande! Sam wielmożny imci pan, iako iudiciosus, considerata moderna temporum calamitate dla przechodzących woysk auxyliarnych, oraz przeszłorocznych nieurodzaiów, a day Boże tego roku lepszy doczekać się krescentii, mógł byś kahałowi Kleckiemu w należący kościołowi swojemu od summy wy-

derkafowey prowisyi uczynić defalkę. Lecz kiedy pomienione żydowstwo płacziwą przekłada supplikę, iakobys w. mość pan po złotych dziesięciu od sta miał rigide extorquere y sam cum sua familia domy ich nachodzić, oraz okna żydowskie kamieniami kazać wybijać, niechęć w prawdzie temu dawać wiary, lecz stante relatorum veritate, nie była by chwalebna ta w. mści pana akcia. Interim należało by, żebyś w. mość pan prowią kościelną per septem à centum kontentował się, z namienionych okoliczności ad feliciora tempora odłożywszy. Co ad debitam quaerulantibus satisfactionem, a wasz mość panu dla wcześney precustodiei (ieżeli by wyżej specyfikowany proceder miał verificować się), przełożywszy, zostaie illustris admodum reverendae dominationis vestrae faventissimus frater. U tego listu tak podpis ręki samego i. w. w Bogu nayprzewielebniejszego imć xiędza biskupa Wileńskiego temi słowy: Constantinus episcopus, iako też przypisek własną ręką na onym temi słowy: Si credere fas est relatiom, modestiae wasz mść pana przeciwnym, spraw (?) falsum profari perfidos dobrą o sobie opinią y informacją de quantitate census satius per septem à centum życzę pro circumstantia temporum do pewnego czasu convenire. A data na tym liście y tytuł w te słowa pisane:

z Werek, dnia dziesiątego Junii tysiąc siedemsetnego ósmnastego: Illustri admodum reverendo Domino Michaeli Zaleski—s. c. decano Novogrodensi, praeposito Kleceński, et fratri ob-

servando. Który to ten list, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1725 г. Декабря 17-го дня.

Изъ книги № 5138, за 1725—1727 г., л. 102.

53. Привилегія короля Яна Казимира, данная Шедюнскимъ и Шморлянскимъ крестьянамъ, освобождающая ихъ отъ излишнихъ налоговъ.

Король Янъ Казимиръ поставляетъ на видъ Шедюнскому державцѣ Нарбуту, что онъ обременяетъ крестьянъ незаконными поборами и причиняетъ имъ разныя насилія, какъ то: съ каждой уволки и пустой и осѣлой беретъ по 6 копъ, а также дякло, медь, хмѣль, грибы, чего не положено въ уставѣ, гоняетъ ихъ на работы въ новоустроенный

фольварокъ, отнимаетъ у нихъ пахатныя земли, причиняетъ имъ и другія притѣсненія; король Янъ III подтверждаетъ эту привилегію и прилагаетъ ревизорскій инвентарь и повѣлываетъ Нарбуту во всемъ сообразоваться съ этимъ документомъ.

Feria quarta post festum sanctae Hedvigis, die decima septima mensis Octobris, anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo quinto.

Venientes ad acta nobilia officii consularis Vilmensis personaliter providi Mathias et Martinus Eynarowicz, Jacobus Łozuckiewicz, Simon Klepka, et Laurentius Zuwela, de bonis regalibus capitaneatus Mercensis ex villa, Szedziunciów et Smorlanów dicta, literas monitoriales authenticas serenissimorum olim Joannis Casimiri et confirmationis Joannis tertii, regum Poloniae et m. d. L., in ipsis originalibus reproductas, illaesas et nulla suspitione ac vitio carentes, manu vero serenissimorum regum subscriptas circa sigillum m. d. L. obtulerunt, quarum literarum, ad acta susceptarum, de verbo ad verbum rescribendo, ut in se continent, tenor sequitur estque talis:

Jan Kazimierz, z Bożey łaski król polski etc. Urodzonemu Adamowi Narbutowi—pod-

starościemu Lidzkiemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły! Supplikowali do nas poddani nasi ze wsi Szedziunców y Smorlanów, iż wierność twoia, nie zachowując się z niemi według dawnych ustaw rewizorskich, nowe niezwyčajne czynsze z włoki osiadłej y pustej po kop sześciu litewskich, dziakło, miody, chmiel, grzyby y inne podatki bierzesz y wyciągasz, w podwoły dalekie y nienależnie y niesłusznie wypędzasz. Także folwark we wsi Smorlanach, który nigdy z dawnych czasów nie był, zbudowawszy, wzwyż pomienionych poddanych, biąc, mordując, do roboty nad ustawę przymuszasz, grunty ich, własne pognoie, do tego folwarku zabierasz, na ostatek na zdrowie onych następuiesz, przez który takowy wierności twojej postępki poddani nasi do wielkiego ubóstwa y zniszczenia przyszli; chcemy tedy po wierności twojej mieć y tym listem na-

szym upominalnym rozkazujemy, abyś, wierność twoja, sam przez się y namiesników swych, żadnego im bezprawia nieczyniąc, czynszów tak wielkich z włók osiadłych y pustych, działka, miodów, chmielów, grzybów y innych niezwyuczaynych nowych podatków na nich nie wymagał, w podwoły dalekie nie wypędzał, folwark iako nigdy niebywały zniósł, do roboty niezwyuczayney nieprzymuszał, gruntów onym nie zabierał y na zdrowie onych nie następował, ale się z ouymi spokojnie we wszystkim zachował podług ustawy pośledniejszey rewizorskiej. Inaczey wierność twoja dla łaski naszej y z powinności swey nie uczynisz. Dan w Mereczu, dnia XIV, miesiąca Oktobra roku Pańskiego MDCLXI, panowania naszego polskiego y szwedzkiego XIV roku. Jan Kazimierz król (subscriptio serenissimi regis manus est talis circum sigilli m. d. L.) Additamenta. sequuntur talia: List upominalny do urodzonego Narbuta, aby nad ustawę nowych podatków u poddanych wsi Szedziunców nie wyciągał y do roboty nie przymuszał. Inferius additamentum tale: E. P. Brzostowski—referendarz y pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Secundarum literarum confirmationis tenor talis:

Jan III, z Bożej łaski król polski etc. Oznamujemy tym listem confirmacyinym naszym, komu to wiedzieć należy: Iż pokładany był przed nami list świętey pamięci króla Stefana, antecessora naszego, pod datą w Grodnie roku tysiąc pięćset ósmdziesiąt czwartym, w którym poddanym naszym dzierżawy Mereckiey, wsi Szadziunów y Szmerlan nazwanych, postanowione ustawy, powinności pomienionych poddanych wyrażone y postanowione zostały. Za wniesieniem tedy do nas supliki przez panów rad y urzędników przy boku naszym rezydujących y suplikowali, abyśmy, stosując się do samey słuszności, zesłali urodzonych kom-

missarzów naszych do pomienionych wsi dzierżawy Mereckiey urodzonego Hieronima z Trzebawia Dąbrowskiego—dworzanina woiewodztwa Brzeskiego y Zygmunta Gawryłowicza—skarbnika Kowieńskiego, aby sądem naszym kommissarskim, weyrzawszy w prawa, ustawy, powinności dzierżawy wsi pomienionych Mereckich; utwierdzili; prawa dawne pomienionych poddanych, ustawy dawne y powinności, nad które żeby daley pociągani niebyli od dzierżawców swoich, decydowali, dekretem swym kommissarskim y inwentarzem z ustawą zwyuczayną opisali y potwierdzili. Maią tedy y wolni będą pomienionych wsi poddani od wszelkich podatków, robocizn dworu nowego, na uciążenie ubogich ludzi postanowionego, czynszów nad ustawy y powinności wymagających, przez dzierżawców swoich terazniejszych y potym następujących, iako to w odebraniu pasznie, w podatkach, robociznie niezwyuczayney, którey do tych czas niebywało, osobliwie w miodach podbieraniu na dwór, którego dworu przed tym nie bywało y żadnych połowinnych miodów przerzeczeni poddani niedawali, ale tylko według postanowienia sprawowali się urodzonych kommissarzów, których akt commissi we wszystkich punktach, paragrafach y powinnościach, w ustawach opisanych pomienionym poddanym dzierżawy Mereckiey, nazwanym Szedziunów y Szmerlan, wiecznymi czasy approbuiemy, ztwierdzamy, zachowując onych przy dawnych prawach, zwyczajach, ustawach y powinności dzierżawy Mereckiey listem przywilejem naszym confirmacyinym, ustawy, w inwentarzu opisane y podane pomienionym poddanym wsi Szedziunów y Szmerlan nazwanych, umacniamy y nadajemy y dawnych praw ich włości Mereckiey zwyczajom zachowanym we wszystkim incorporuiemy. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego

przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodnie, dnia VI miesiąca Marca, roku Pańskiego MDCLXXIX, panowania naszego V roku. Subscriptio serenissimi regis manus circa sigillum m. d. L: Jan król. Additamentum vero est tale: confirmatio ustaw y listu kommisarskiego wsi Szadzunców y Szmerlan dzierzawy Mereckiey, za listem świętey pamięci króla Stefana. Inwentarii conscripti tenor est talis:

Inwentarz sioła Szawdziunów y Szmerlan, przez nas commissarzów roku 1679, miesiąca Januarii dnia 20 z powinnością opisaną podany:

Sziolo Szawdziuny.

	Włoki.
Piotr Minkiewicz wóyt	3
Jan Banklis	1/2
Stanisław Parlis	3/4
Gabryelowa wdowa	2/3
Piotr Hayduczek	1/2
Piotr Generał	1/2
Mikołaj Koledonis	5/6
Grygus Naweras	1/2
Piotr Burak	1/2
Matyasz Szklarz	1
Szymon Grygielewicz	3/4
Szczesny Bubel	1
Łukasz Juraytys	1/3
Andruch Grygielewicz	3/4
Piotr Perła	5/6
Mathyasz Klonowicz	1/3
Januk Burak	1/2
Marcin Radufka	1/2

Włok osiadłych N-ro $13\frac{3}{4}$, w puście włok $6\frac{1}{4}$. Summa włok 20. Ta wieś za morgi, na których siedzą, płaci kop. 6. Wóytowska włoka, yako od dawnych czasów, od wszelkiej płaty ma być wolna.

Sziolo Szmorluny.

	Włoki.
Krzysztof Minkiewicz	3/4—1/6
Adam Minkiewicz	3/4—1/6
Jakub Jusielewicz	1/2
Marcin Gryszkiewicz	1/4
Wdowa Grygielowa	1/4
Piotr Tomaszewicz	3/4
Szymuk Tomaszewicz	1/4
Woyciech Tomaszewicz	2 1/3—1/4
Krzysztof Tomaszewicz	3/4—1/6
Jakub Łozukiewicz	2 1/4—1/6

Włok osiadłych N-ro $9\frac{1}{2}$; w puście włok N-ro $9\frac{1}{2}$. Summa włok 19.

Powinność z tych włok wszelka inna, iako niebywała zdawna, ani dziaktem, ani robotą, ani podwodami pełniona, tak y teraz dekretem zniesiona iest, tylko na gołym czynszu z włoki po kop sześciu płacić będą, zostając zapisnego z włoki po groszy trzy, a woytowi po groszu jednemu płacić powinni. Także pobieranie miódów połowinnych, których dwór do tych czas bezprawnie brał, znosiemy y, aby więcey nie bierał imci pan dzierzawca, ustawujemy. Ten czynsz każdego roku, według dawney ustawy, na święty Marcin święta rzymskiego wydawać mają. A dla lepszey wiary ten inwentarz manibus nostris podpisujemy. Działo się w Szadziunach, roku y dnia wyż mianowanego. Hieronim Kazimierz z Trzebawia Dambrowski;—dworzanin y kommisarz jego królewskiej mości mp. Zygmunt Hawryłowicz—skarbnik Kowieński mp. Quae literae, supra expressae, praemisso modo ad acta consularia Vilnensia oblatae et susceptae, providis hominibus regalibus, per depromptum, cum ipsis originalibus authenticis, praevia quietatione de receptis literis originalibus facta, sunt extraditae. Actum anno, die et mense ut supra.

1732 г. Января 5-го дня.

Изъ книги № 95, за 1740 г., л. 775.

54. Грамота императрицы Анны Иоанновны подстолю графу Михаилу Потоцкому на владѣніе имѣніями Горы-Горки и другими.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego, miesiąca Junii piewszego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym czterdziestym obranemi, comprando personaliter patron imć pan Stefan Gróchowski Grekowicz—mieczny Smoleński, opowiadał, prezentował y ad acta przy kopii po polski przetłumaczoney podał dyploma, po rusku pisane, od nayiaśnieyszey Anny—Imperatrycy państwa Rosyiskiego, na rzecz w niey wytażoną, iaśnie wielmożnemu imć panu Michałowi Antoniemu Potockiemu, na tenczas podstolemu wielkiego xięstwa Litewskiego, ad praesens woiewodzie Bełskiemu dane y temuż iego mości służące y należące, które podaiąc ad acta, prosił naś sądu, aby pomienione dyploma przy kopii po polsku przetłumaczoney cum toto eius effectu było do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięte y wpisane, iakoż my sąd one przyiwszy de verbo ad verbum w xięgi wpisać rozkazali, którey tenor sequitur estque talis:

Боژیю поспѣшествующею милостию Мы Анна, императрица и самодержица Всеросійская, Московская, Кіевская, Владимерская, Новгородская, царица Казанская, царица Астраханская, царица Сибирская, Государыня Псковская и великая княгиня Смоленская,

княгиня Астланская (sic), Лифланская, Корильская, Тферьская, Югорская, Пермская, Вятская, Болгарская и иныхъ, государыня и великая княгиня Новгорода Низовское земли, Черниговская, Рязанская, Ростовская, Ярославская, Вѣлозерская, Удорская, Обдорская, Кондійская и вся сѣверныя страны повелительница и государыня Иверскія земли, Карталинскихъ и Грузинскихъ царей и Кабардинскіе земли, Черкасскихъ и Горскихъ князей и иныхъ наслѣдняя государыня и обладательница. Объявляемъ и вѣдомо чинимъ сею нашею грамотою и дипломомъ всимъ, которымъ нынѣ и впредь о томъ вѣдать надлежить, понеже мы къ благородному графу Михаилу Антонію Потоцкому—великого княжества Литовского подстолю, нашего ордена святого Андрея кавалеру, особливую милость и благоволеніе имѣемъ и для оказательства оной милости мы намѣрены лежація въ помянутомъ великомъ княжествѣ Литовскомъ маетности, а именно: въ Бѣлой Россіи, въ Оршанскомъ дистриктѣ, графство Горы-Горки, въ воеводствѣ Полоцкомъ маетности Улу, Поль-Езерье, да Галю, и въ воеводствѣ Мстиславскомъ маетность Краснополе, которая чрезъ бывшаго князя Александра Меньшикова у вольной націи законнымъ образомъ купленны и по силѣ правъ рѣчи-посполитой Польской конфирмованы, а въ городѣ Могилевѣ юрисдикція по Магдебурскимъ правамъ за озна-

ченную въ декретѣ сумму признана, но по бывшемъ князѣ Меньшиковѣ оныя маестности въ наше владѣніе пришли, пожаловать ему благородному графу Михаилу Антонію Потоцкому вѣчнымъ и никогда неотмѣняемымъ правомъ, яко же мы нынѣ чрезъ сію нашу грамоту и дипломъ жалуемъ, отдаемъ и даруемъ со всеми подданными жилими и нежилыми, со обрѣтающимися нынѣ на лицо или збѣглыми издревле, съ женами, дѣтьми и со всѣми ихъ сродники, съ дачею скота, съ платежемъ денежнаго оброку, со всѣми пахотными и къ тѣмъ маестностямъ принадлежащими посѣянными и пустыми полями, садами, сѣнокосами, рѣками, ручаями, мѣльницами, корчмами, лѣсами, прудами, съ рыбною ловлею и звѣриною охотою и совсѣми угодіи, такъ какъ сіи маестности въ своихъ межахъ и околичностяхъ изстари состояли. Мы же оныхъ маестностей ленное право, власть въ отказѣ, описи, межевыя книги, декреты и прочія письма, которыя бывший князь Меньшиковъ получилъ, безъ всякаго себѣ предоставленія выдать повелѣваемъ и кгда бы не сыскалъ ихъ какія доказательства, хотя въ Россіи или индѣ, на то ему господину графу въ принсканное позволеніе (sic) даемъ, не оставляя ни себѣ, ни всепресвѣтлѣйшимъ наслѣдникамъ нашимъ никакого претексту такимъ образомъ, штобъ никто, подъ какимъ бы видомъ оное ни было, помянутого господина графа Михаила Антонія Потоцкого въ его владѣніи безпокойствоватъ не могъ. А ежели

на тыхъ маестностяхъ явятся какіе долги, которые еще прежде бывшаго князя Меньшикова покупки учинилися, то господамъ кредиторамъ оныя не на господинѣ графѣ Потоцкомъ, но на прежнихъ помѣщикахъ, которые тыми маестностями до того времени владѣли, взыскивать и тако помянутому благородному графу Михаилу Антонію Потоцкому— великаго княжества Литовскаго подстолю, сего числа власть и вольность дается, сіи отъ насъ законнымъ образомъ ему пожалованныя милости, а именно графство Горы-Горки, маестности Улу, Полъезерье, Гале и Краснополе и Могилевскую юрисдикцію содержать, въ доходахъ съ нихъ по своему произволению располагать и оныя раздавать, подарить и продать, или своимъ правомъ уступать, кому онъ похочеть, еже мы для вящшаго увѣренія сею нашею грамотою и дипломомъ за собственноручнымъ подписаньемъ и приложенемъ печати подтверждаемъ. Данъ въ Москвѣ, Генвара пятого дня тысяча семьсотъ тридесать втораго году. U tey Dyplomy przy przyciśnionej pieczęci podpis ręki najiaśniejszey Impetratrycy Rosyiskiey takowy: ANNA; a latere zaś tey że pieczęci podpis w te słowa pisany: графъ Головкинъ. Które to dyploma, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona, to iest імc pana Stefana Grochowskiego Grekowicza—miecznego woiewodztwa Smoleńskiego do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego ze wszytką w niey inserowaną rzeczą spraw wieczystych przyięte y wpisane.

1733 г. Июля 18-го дня.

Изъ книги № 87, за 1733 г., л. 192—201.

55. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ на избирательный сеймъ.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на избирательный сеймъ въ Варшаву инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По засвидѣтельствованіи примау благодарности воеводства за многочисленныя труды его по случаю междуцарствія требовать прежде всего, чтобы на избирательный сеймъ были допускаемы только лица, облеченныя посольскою функцией, а въ короли быть избранъ родовитый шляхтичъ; при этомъ послы обязываются настоять, даже подъ опасеніемъ сорванія сейма, чтобы подымная подать была уничтожена и чтобы королевичизны, больше удовлетворяющія личнымъ интересамъ отдѣльныхъ лицъ, были обращены исключительно на содержаніе войска;

2) Потребовать подробной иллюстраціи королевичизнъ и постановленія,

3) Чтобы на будущее время никому не выдавалось болѣе одной бенефиции, будетъ ли это держана, льщенство, староство и т. д.;

4) Денежныя староства должны быть уволены отъ общихъ податей для болѣе прибыльнаго содержанія войска, или же подвергнуть ихъ люстраціи и подати назначить соответственно доходамъ;

5) Для увеличенія доходовъ литовскаго скарба потребовать, чтобы всѣ лица, занимающіяся торговлей, вносили торговыя пошлины, а склады назначены были по конституціи въ Ковнѣ; въ этихъ же видахъ разрѣшить подскарбію или другому лицу открытіе монетнаго двора;

6) Позаботиться о приведеніи въ порядокъ войска, вообще объ увеличеніи его численности; при этомъ назначить только трехъ генераловъ, изъ коихъ двоихъ можно допустить иностранцевъ;

7) Воеводамъ воспретить, подъ страхомъ утраты должности, чтобы они не искали и невладѣли староствами, державами и войтовствами;

8) Законъ этотъ распространить и на старосты;

9) Позаботиться объ исправленіи не столько законовъ, сколько судей, которые часто забываютъ Бога и произносятъ свои приговоры въ пользу тѣхъ, которые даютъ имъ больше;

10) Въ трибуналь должны поступать дѣла только исключительно апелляціонныя; общія же дѣла должны поступать въ надлежащія инстанціи;

11) Возстановить силу законовъ о венгерскомъ винѣ, такъ какъ вслѣдствіе употребленія его вводится въ край *роскошь и бѣдность*; въ случаѣ же ввоза продавать его не дороже 6 злотыхъ за гарнецъ и отнюдь не скрывать въ дворянскихъ палатахъ во избѣжаніе уплаты пошлины (чоповаго);

12) Этой же пошлинѣ подвергать и всѣ вообще шлякы какъ духовныхъ, такъ и свѣтскихъ лицъ;

13) Настаивать, чтобы на будущее время *beneficiti* (заслуженные) граждане, получая привилегіи на титулы, вмѣстѣ съ ними получали и принадлежащія имъ бенефиции;

14) Позаботиться объ уплатѣ часовнѣ св. Казимира пошлины съ королевичизнъ; о канониціи Гетройты и Боболи;

Въ остальныхъ пунктахъ слѣдуютъ ходатайства по дѣламъ отдѣльныхъ лицъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego trzeciego, miesiąca Julii osimnastego dnia.

Przed nami sędziami głównymi kapturowymi wojewodztwa Wileńskiego, po śmierci nay-

iaśniejszego króla imci Augusta wtórego na seymiku antekonwokacyinym, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym trzecim zgodnie obranymi, comparendo personaliter patron imć pan Gabryel Dachnowicz Haciski—opowiadał, prezentował y do akt podał instrukcyą seymiku anteelectionis wojewodztwa Wileńskiego, wielmożnym ichmościom panom posłom, na seym elekcyiny obranym, służącą, którą podając do akt prosił nas sądu, ażeby ze wszytką w niey inserowaną rzeczą była do xiąg głównych kapturowych wojewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyjęta y wpisana, jakoż my sąd oną przyiowski w xięgi de verbo ad verbum wpisać rozkazali, którey tenor sequitur talis.

Instrukcyą, od nas senatorów, dygnitarzów duchownych y świeckich, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów wojewodztwa Wileńskiego, vigore obloquencyi konfederacyi ieneralney omnium ordinum, na seymie convocationis postanowioney, tak na seymik relacyiny, iako też y anteelekcyiny do Wilna ad solitum consiliorum locum zgromadzonych, wielmożnym ichmościom panom Michałowi Tyzenhauzowi—podkōmorzemu, Wolskiemu — chorążemu, Marcinkiewiczowi, — podsędkowi, Horodeńskiemu—woyskiemu, Abramowiczowi — stolnikowi, Giedroyciowi — podstolem, Horainowi—podwoiewodzemu, Czyżowi—sędziemu grodzkiemu, Wizgierdowi—pisarzowi grodzkiemu, Władysławowi Petruszewiczowi—oboznemu, Mikołajowi Petruszewiczowi—czesznikowi, Towiańskiemu—miecznikowi, Brońcowi — podczaszemu, Miedzychowskiemu—skarbnikowi, Narbutowi—strażnikowi, Narbutowi—krayczemu, Narbutowi — koniuszemu, urzędnikom Wileńskim, Krolikowskiemu — ciwunowi Tendziagolskiemu y rotmistrzowi wojewodztwa Wileńskiego, Tyzenhauzowi—staroście Inturskiemu, Frąckie-

wiczowi—staroście Suraskiemu, Czyżowi—sędzicowi Wileńskiemu, Giecowiczowi—sędziemu grodzkiemu Brasławskiemu, Dóminikowi Sawaniewskiemu—stolnikowi Wileńskiemu, Felkierzambowi—pułkownikowi iego królewskiej mości, Kurminowi—strażnikowi -Upitskiemu, Janowi Monkiewiczowi, Michałowi Horainowi—staroście Nowo-młyńskiemu, Antoniemu Boreyce Zmijowskiemu—regentowi ziemskiemu Wileńskiemu, Janowi Kołędzie, Jerzemu Zaleskiemu, Kazimierzowi Towiańskiemu—mostowniczemu Wileńskiemu, Janowi Chmielewskiemu—stanowniczemu, Wawrzyńcowi Świętorzeckiemu, Józefowi Konopackiemu Jelcowi, Stanisławowi Narbutowi, Janowi Zielonackiemu, Putwińskiemu, Kazimierzowi Giecowiczowi, Adamowi Bohuszowi, Józefowi Brzezińskiemu, Antoniemu Towiańskiemu, Józefowi Matuszewiczowi, Józefowi Walickiemu—stolnikowi Połockiemu, Benedyktowi Staniewiczowi, Rafałowi Wancewiczowi, Michałowi Staniewiczowi, Józefowi Czymińskiemu, Franciszkowi Downarowiczowi, Janowi Wąsowskiemu, Taraszkiewiczowi—posłom naszym na seym elekcyiny, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym trzecim pro die vigesima quinta Augusti determinowany, zgodnie obranym, praevio juramento wszytkich całego wojewodztwa nas obywatelów in rotam de tenore w konfederacyi expressam, super eligendo na tron polski nobili de gente Polona, bene nato, w roku tysiąc siedmsetnym trzydziestym trzecim, miesiąca Julij dnia siedmnastego dana.

Jeszcze podobno ręka Boska w tak wielkim zamachu y niepraktykowaney koniunkturze nietylko nieskwapia się, chcąc afflictis addere afflictionem na ostatnią zgubę naszą, lecz miłościwie y łaskawie indulgendo delictis, przytrzymuje zaostrzone zewsząd od sąsiedzkich potencyi fatales ictus, kiedy dotąd, lubo in acephalo zostając statu, na publicznych zjazdach,

konwokacyach in antiqua libertatis dulcisque quietis forma daie y pozwala inducias bene consulendi, recte sentiendi, daie pokóy zewsząd nad nadzieie, rady zdrowe y zgodne nad podobieństwo, wszystko dobre nad zasługi, a ztąd emanat oyczyźnie praesidium nayprętsze, nayskuteczniejsze oney że remedium, za co supremo numini in vietimam et holocaustum z serc naszych sacrificamus adorem. A tu któż nie przyzna, owszem ipse invidus etiam fatebitur livor wielkiego, a prawie oycowskiego około publicznego dobra pieczołowania jaśnie oświeconego xiążęcia imci prymasa korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, który iako desuper natus ad recte vivendum, bene consulendum, totus ad exemplificandum, tak y teraz in praesenti rzeczypospolitey statu dał dowód oycowskiej prawie ku oyczyźnie miłości, gdy sub tanta curarum mole nie tylko non succubuit, lecz generosos erigens spiritus proximam lapsus oyczynny machinam nie tylko erexit, lecz provido consilio indeffessa solitudine ozdobnieysze oney faciem, a prawie celsiorem expressioni, sereniorem ex flammis, augustiorem ex ruinis erexit et auxit; a że tanti primatis tot laborum nulla extat merces, przeto sama wielkość nieporównaney godności niech sobie przymnaża nagrody, tu solus numerabile magnus, od oyczynny zaś niech będzie doskonała wdzięczność, od nas wszystkich uniżone podziękowanie, od terazniejszego y przyszłego wieku onego imienia y nieśmiertelnych dzieł nieskazitelna pamięć. Desideria zaś woiewodztwa naszego Wileńskiego w niżej wyrażonych punktach obiaśnią się, które ichmość panowie posłowie nasi sub fide, honore et constientia urgentissime instabunt, ażeby były in executione. Ponieważ ex dispositione supremi numinis cała rada Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego na seymie przeszłym convocationis non dissona vota et desideria nostra uprze-

dziwszy sacrosanctum inivit faedus, że na tron polski niekto inny, ieno prawdziwy Polak obrany ma być y ten swoy związek iuramentami zawarła, niemniey ponieważ y my wszyscy takowyz iurament zgodnie wykonaliśmy: zacyz iureiurato obstringimus ichmość panów posłów naszych, ażeby żadnemi racyami, interpretacyami nie uwodzając się, ale dotrzymując sacrosancte wykonaney przysięgi, in hoc puncto vota swoje ad intentionem postanowienia stanów rzeczypospolitey przywieść starali się, excludendo omnino cudzoziemca, a biorąc prae oculis w obieraniu szlachcica, w Koronie polskiej lub w wielkim xięstwie Litewskim urodzonego, animadversio, qui sit proficuus magis bono publico y z którego by osoby non promaneret occasio do nieszczęśliwey w oyczyźnie, uchoway Boże, rewolucyi. A że in fundamento prawdy libera electione et suffragio każdego szlachcica in promovendo ad maiestatem subiecto per laudum woiewodztwa naszego żadnemu z ichmość panów braci obywatelów naszych ad campum electoralem nie iest praeclusa via; przeto niżeli in electionem novi regnantis będzie przystępiono ad vota, pomienieni ichmość, którzy nie są in caractere poselstwa, in electionem marszałka seymowego, także w deputacyą ad pacta conventa et ad ullos pracliminales actus, praeter solam nominationem regis, involare niepowinni. Niżeli zaś condescendetur ad electionem, ponieważ iuxta mentem tak przeszłych na seym konwokacyiny instrukcyi, iako też terazniejszego naszego postanowienia requiritur ante omnia zniesienie z dobr ziemskich, szlacheckich y duchownych contributionis podymnego, seymem pacificationis względem zdezelowanych na tenczas, a teraz iuz in optimo flore będących królewsczyni imponowanego, zacyz obowiazujemy ichmościów panów posłów naszych, ażeby, etiam cum discrimine obrania na tron polski pana, nie pierwiey

przystępowali do elekcji, aż się umówi y postanowi sposób do uwolnienia się ab hoc onere, w czym ażeby się województwo nasze nie zdało być nieprzezorne y niewidzące sufficientia nie tylko dla zniesienia tego ciężaru podymnego, ale też do potrzebney omnino aukcyi wojska palpabilia media, exposit to ichmość panom posłom swoim, ażeby wziwszy prae oculis iako królewsczyny wszystkie, titulo panis bene meritorum nazwane, z których przedtym absolutni monarchowie nie tylko bene meritos pascebant et provincias suas defendebant, ale też dalsze debellabant nationes, nie iuż in panem bene meritis, ani też in commodum boni publici, ale barzies in oppressionem aequalitatis cedunt, kiedy familiares principi domus, zabrawszy plus, quam hereditario iure, y zagarnowszy do siebie co naylepsze dzierżawy non patriae, która vigore otrzymanych wolności potior disponendi takimi dobrami iest domina, ale suis immediatis beneficiariis et proprio suo student akkomodować się bono: Zaczyn in primario, ażeby wszystkie ieneraliter królewsczyny na zapłatę wojska aplikowane były. Secundo, ut praecedat per iuratas personas lustratio tych że królewsczyny y onych doskonałe zinwentowanie, z opisaniem gruntów, lasów, dobroci, obszerności y wszelkich prowentów, iakie kolwiek dzierżawcom dochodziły y dochodzić mogą. Tertio, ażeby propter augmentum importancji roboczny wszelkie; iezeli które iakowe w których dzierżawach practicantur, zniesione, a grunty, lasy y sianożęci od sadzib pozostałe, tak dworne, iako też chłopskie, niezeli suo tempore numerus poddaństwa przyczyni się, miedzy znaydujące się chłoptwo, praevia pensionis iusta impositione, były exdividowane, ac tandem, za doskonałym wywiezieniem intrat. ażeby zasłużonym ad fortia agenda nieginęła ochota, z tych wszystkich intrat dziesiąty grosz na imię pana dzierżawcę,

a dziewięć groszy na zapłatę wojsku determinowane były. Puszcze też y ieziora y młyny, któreby od arend były excypowane, a w tenucie dzierżawców zostawały, ażeby iusto pretio na coroczną płatę otaxowane y temuż dzierżawcy vel plus offerenti zawiedzione były; z której importancji takoz grosz dziesiąty in usum dzierżawcy cedere powinien. Dzieie się też y w tym wielka krzywda distributivae iustitiae, kiedy cum iniuria aliorum bene meritorum iedney osobie nie tylko po kilka, ale y po kilkanaście dzierżaw dostae się in possessionem; przeto ut tollatur hic abusus y ażeby od niższego do wyższego stanu nad iedną dzierżawę, albo starostwo, leśnictwo et id genus nikomu żadna dzierżawa druga, ani starostwo konferowane niebyły y to bene meritis, aetate vigentibus, a nie minorennibus, ale ad minimum lat dwadzieście mającym. Similiter consensa ad cedendum tych dzierżaw, ani też iura communicativa ażeby nikomu dawane nie były y pieczętarze onych sub privatione officii ażeby pieczętować nieważyli się, bo to iest cum detrimento bene meritorum. Starostwa summowne, propter melius commodum reipublicae, dla obwarowania na onych że modo supra dicto żołnierzowi płacy, indigent expectione; zczym recommendatur ichmość panom posłom naszym, ut stimulent status ad exemptionem onych ex proventibus reipublicae, a iezeliby te non sufficerent, ażeby była uznana lustratia y weryfikacya, wiele te starostwa czynią intraty ex previa lustratione ac verificatione, ażeby wniesiona przez konstytucyą summa rocznymi prowentami, ad aliquod spatium pozwoić mogącemi, extenuowana była. Skarb wielkiego xięstwa Litewskiego ab inductis et evectis etiam in afflictissimo reipublicae statu, absque tam intollerabili, iako teraz conqueriuntur handlujący, aggravatione, znaczną więcey kilku kroć sta tysięcy czynił importancją, a teraz

in florentissima pace, z wielkim pogorszeniem y z publiczną szkodą, do barzo małej pensyi iest poniżony, a to dla wielu protekcji y potencyi, w czym ażeby się zabieżało publicznemu uszczerbkowi, a na zapłatę woysku mogło excrescere subsidium, niewidzi innego medium woiewodztwo nasze, iako tylko obligować ichmościów panów posłów, ażeby starali się quam strictissime opisać, aby poczowszy od naywyższego do nayniższego cuiuscunque status et conditionis duchowny y świecki człowiek od wszelkich towarów wożących, według instruktarzów ustanowionych, na wszystkich trzech komorach takoweż importancye, iako y kupcy bez żadney defalki, ochrony y paszportów, rachuiąc złote, grosze y pieniądze nie na pruską, ani tyńfową, ale pro currenti moneta, bez żadnego kwitowego honorarium y ni na kogo akkomodacyi, płacił. Tych że towarów skład ażeby nie daley, iako w mieście Kownie, vigore dawnych konstytucyi, był determinowany, a tak y extorsye, krzywdy y płacz ludzki ustaną y importancya do znacznych przyidzie aukcyi. Żeby zaś officium iaśnie wielmożnego imć pana podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego niebyło damnosum, z teyże importancyi designetur imści pensio, proportionata corocznie ad summam iednak po złotych ośmdziesiąt tysięcy; a iako iaśnie wielmożnemu imć panu podskarbiemu wielkiemu wielkiego xięstwa Litewskiego cum omni renitenti ubiquinariūm absque apellatione, tak e converso iniuriato przez dependentów iaśnie wielmożnego imć pana podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego, summario processu powinno determinari forum. Ad augendos reipublicae proventus, a na zabiezenie enervationi oneyże, ażeby żydzi y inne handlujące osoby srebra za granicę nie wyprowadzali, należałoby otworzyć mince, w czym expetent consensus universalem rzeczypospolitey ichmość panowie posłowie

nasi, ażeby hoc opus było commissum w prowincyi naszej iaśnie wielmożnemu imć panu podskarbiemu Litewskiemu seu alio plus offerenti, który tenebitur doyrzeć, ażeby nie była fałszowana moneta, ale in valore, pondere et existentia correspondens acceptabili etiam w pogranicznych państwach monetarum. A tak kiedy to wszystko adimplebitur, skarb augebitur, z którego nietylko tolletur onus podatkovania, ale też niemal in quadruplo auctio woyska być może. Regulamen woyska summopere iest potrzebny, officerów siła, a mało potrzebnych, przeto lepiej by więcej rąk do boiu, niż gęb ad consumendas fruges. Jenerałów nad woyskami cudzoziemskimi niepowinno by być więcej iak dwóch, ieden nad infanteryą, drugi nad kawaleryą, a trzeci nad artyleryą; półkownicy pod rzeczypospolitey imieniem, każdy swego półku, a w regimencie ażeby zupełnie, czy to konnym, czy to pieszym, naydowało się ludzi tysiąc, a in casu fatorum półkownika pierwszy officer, po nim ex gradu następujący, do półkownikowstwa succedere powinien et per consequens do inszych szarzy gradatim postępując. Gaży officerskie tempore pacis ażeby były ad mediam sortem extendowane, tempore vero belli ex integro maią być dawane, przykładem państw cudzoziemskich. Numerus ichmościów panów officialistów woyskowych, w religii dissidentskiey zostaiących, ut omnino minuatur y ażeby nad trzecią część ichmościów akceptowano niebyło. Denique ienerali y półkownicy ażeby omnino szlachta et bene possessionati w wielkim xięstwie Litewskim byli, curabunt providere ichmość panowie posłowie. Iaśnie wielmożni ichmość panowie woiewodowie, którzyz maią dependencyą od siebie urzędów grodzkich, ażeby starostw sądowych ani w Koronie, ani w Litwie niemieli, także y dzierżaw, starostw, wóytowstw seorsive in personas suas nie wyprawowali, sub amissione utriusque officii

ad instantiam każdego delatora. Ciz ichmość panowie wojewodowie lub starostowie sądowi, iezeli iako kolwiek, czy to małą, czy wielką mają do siebie należącą ekonomią, ażeby starostw y dzierżaw otrzymywać nie mogli. Correctura iurium iakie ma w sobie perplexitates, iuz to nie tajno całemu xięstwu Litewskiemu, zaczym obowiązujemy ichmościów panów posłów naszych, ut urgeant meliorationem oney, a naybarziefy ut adinveniant modum nie tak sądów, iaky sędziów poprawy, którzy częstokroć, zapomniawszy Boga, prawa y sumnienia, non secundum iustitiam et obloquentiam praw oyczystych, ale secundum velle suum zwykli ferować iudicata, czyniąc kontrakty z stronami o swoje sentencye y one plus offerenti invadiując. Strony też potentiores, które in contemptum legis z wycięceniem uboższych, nie iuz kilkakroć, ale kilkanaście razy dopuściwszy się kondemnować, ponieważz nigdy nie dopuszczają per fortem resistentiam ad executionem dekretów przywozić, curandum opisać, ażeby każdy in causis simplicium iniuriarum za trzecim dekretem, a in causis propriarum inscriptionum et expulsionum za powtórny dekretem renitens exekucyi był in perpetuum pro incapaci wszelkich urzędów, także activae et passivae vocis uznany, y takowy ultimae instantiae dekret ażeby iuz za oczewisty był rozumiany y ad executionem omnimodo przywiedziony. Circa primam foundationem iurisdycyi sądów trybunalskich nie inne sprawy, iako tylko apellationum od urzędów ziemskich, grodzkich y podkomorskich temu sądowi ad iudicandum determinowane były, a inne sprawy in foris sibi competentibus agitabantur, które potym sądy trybunalskie abusive przywłaszczysz sobie, ponieważz causarunt farraginem aktoratów w registrach sądowych, że, ob concursum mniefy należących do tego sądu akcyi, iniuriati rozsądzenia spraw apellacyinych do-

czekać się przez długie czasy nie mogą. Ad haec ponieważz y w tym dzieie się wielka krzywda, że strony, unikające sprawiedliwości świętey za przypozwaniefy siebie do ziemstwa, albo do grodu, dawszy się kondemnować, via condemnationis do trybunałów, propter solam prolongationem, sprawy wyprowadzać zwykły, przeto obviando takowym inwencyom curabunt ichmość panowie posłowie nasi przez korekturę opisać, ażeby abhinc ex competentia actionis do grodu lub do ziemstwa zapozwana strona tamże y o kontrawencyą ad ultimum gradum konwinkowana była y ażeby za pokazaniem pierwszey litispendencyi w grodzie, czy w ziemstwie, trybunał pro finali decisione do tego urzędu odsyłał etiam z sprzeciwnego aktoratu sprawy, salva iednak a definitiva sententia appellatione. Zaniedbana executio legum o nieiachaniu dla win do Węgier ażeby per futuram constitutionem opisana y obostrzona była, domówią się ichmość panowie posłowie nasi, bo ztąd niepotrzebny luxus y widome zniszczenie prowincyi; z składów zaś na granicy iezeliby kupowane y prowadzone miały być wina, ażeby kupcy, którzy ie kupować y sprowadzać, szynkować zechcą, niewiększą ceną, sub confiscatione tychże win, iako po złotych sześciu garniec naylepszego wina przedawali. A że nulla informante lege od tychże win w skarbie czopowego, szelężnego praetenditur pensio od każdej beczki po talarów bitych siedmiu zgorą et eo intuitu kupcy, szukając protekcyi, sub alio nomine wina wprowadzają y po pańskich pałacach lokować zwykszy, iawną krzywdę skarbowi przynosić muszą, przeto curabunt obviare utrique iniuriae ichmość panowie posłowie nasi, ażeby według dawnych praw y instruktarzów importancya czopowego opisana była. Panowie duchowni y świeccy, którzy na potrzebę swoią do tych miast, gdzie są szynki winne, wina prowa-

dzić będą, fideliter wszystkie w skarbie ażeby opowiedzieli et per nobilem servum, że nie są protekcyjne y że ich bez opowiedzenia się skarbowi nikomu na wyszynk nieoddadzą, ani przedadzą, coram actis castrensibus iuramentum wykonali, cło iednak, uti supra expressum, etiam y od takich win ażeby omnino płacone było; co y o zamorskich winach censendum. Dzieie się y w tym niemała krzywda stanowi szlacheckiemu, kiedy w wojewodztwach y powiatach bene meriti, otrzymawszy przywilej na iaki urząd, titulo tylko solo w zasiadaniu muneris sui zaszczycaią się, a prowent, anti-quitus do tychże urzędów należący, in usus aliarum personarum idzie, przeto ażeby ten abusus, iako z słusnością niezgadzaiący się, był paenitus zniesiony y przy którym urzędzie iaki by się prowent znajdował, teyże osobie, która za przywilejem w wojewodztwie lub powiecie miejsce swoje zasiada, omnino był reintegrowany y oddany, urgebunt ichmość panowie posłowie. Ex pio voto świętey pamięci nayiaśniejszego króla imci Zygmunta Augusta, sub actu roku tysiąc pięćset pięćdziesiąt pierwszego, przywilejem w Warszawie danym, na konserwacyą kapłanów przy kaplicy świętego Kazimierza, patrona korony Polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, z dobr wszelkich, ad mensam regiam należących, determinowana prowizya y do kaplicy apparencyja ponieważ ob plurimas revolutiones przez znaczny czas sufficienter nie dochodziła y teraz in exigua parte mało co dochodzi, przeto, mając inextinguibilem religionis et pii affectus przeciwko tak wielkiemu patronowi zelum, obliguiemy ichmość panów posłów naszych, ażeby się serio domówili, opisać per pacta conventa punctualiore et infallibilem ex certo fundo, iuxta mentem fundatoris, do tey kaplicy solutionem eiusmodi provisionis et conservationem terazniejszego proboszcza, to iest, iaśnie wielmoż-

nego xiędza Jerzego Ancuty—biskupa Antypatreńskiego, suffragana Wileńskiego, referendarza wielkiego xięstwa Litewskiego. Circa possessionem młynów królewskich, w mieście iego królewskiej mości Wilnie będących, na których osobliwsza prowizya po kop trzysta corocznie do tego probostwa iest aplikowana, salva in casu niewynoszącey z tych młynów prowizyi z innych prowentów mensae regiae compensatione, item vigore przywileiu tegoż nayiaśniejszego króla imci Zygmunta Augusta, roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt trzeciego datowanego, modus exolutionis cum censu summy pięćset trzydzieście siedm kop groszy Litewskich, a venerabili capitulo Vilnensi przez tegoż nayiaśniejszego regnanta ad usus publicos pożyczoney, a dotąd niezapłaconey, ut provideatur de certo et infallibili fundo, requirent ichmość panowie posłowie nasi. Wszak codziennie doznawamy experyencyą, iż gdy ad pia convertimur opera, na tenczas manus Domini radom y akcyom naszym assistere zwykła, przeto y dopiero nil iustius censendum, ażeby kanonizacya b. Michaelis Giedroyc, ex magna ducum Lithuaniae progenie oriundi, canonici regularis, miraculis clarissimi, subsequi mogła, omnimodam apponent curam przy rekomendacyach gorących stanom rzeczy-pospolitey et futuro regnanti. In simili y o kanonizacyą błogosławionego Andrzeia Boboli—societatis Jesu, ciż ichmość panowie posłowie instabunt. Merita wielmożnego imci pana Michała Jana Tyzenhauza—podkomorzego wojewodztwa Wileńskiego, polskiemu całemu światu wiadome, iak dawał dowody maiestati et libertati, przeto obliguiemy ichmość panów posłów stanom rzeczy-pospolitey et futuro regnanti rekomendować. Za wielmożnym imé panem Benedyktem Tyzenhauzem — starostą Szmeltyńskim, ichmość panowie posłowie instabunt, któremu nullo demerito chorągiew Petyhorska odebrana ut

restituatur. Wielmożny imć pan Eliasz Marcinkiewicz—podsędek wojewodztwa Wileńskiego, będąc na usłudze rzeczy-pospolitey lat dwadzieście, znaczną od nieprzyjaciela na zdrowiu y fortunie poniosszy ruinę, gdy dotąd żadney de condigno nie odebrał nagrody, recurrit y o instancją przez ichmościów panów posłów do przyszłego króla y pana, aby inter emeritos cives nie był zapomniany exposcit. Za imć panem Felkierzambem—półkownikiem iego królewskiej mości, który w tak wielu okazjach dając dowody in defensione praw, swobód y wolności rzeczy-pospolitey, nietylko ciężko przy różnych razach iest postrzelany, ale też y na fortunie zruinowany, instabunt o recompensę ichmość panowie posłowie. Dla i. k. mci podjęte na usłudze rzeczy-pospolitey przez kilkanaście lat w woyskowej służbie prace y niewoli Szwedzkiej przez sześć lat wycierpienie, na zaszczyt oyczyzny, imć pana Kazimierza Towiańskiego—mostowniczego Wileńskiego, aby iustam odniosły mercedem, ichmość panowie posłowie futuro regnanti ażeby donieśli, comittitur. Tak wielą dowodami w różnych woicznych okazjach oświadczone pro patriis focis, cum discrimine zdrowia y życia, imć pana Jana Chmielewskiego—stanowniczego wojewodztwa Wileńskiego, ażeby przypominiane były przyszłemu da Bóg elektowi, obliguiemy ichmościów panów posłów naszych. Zaścianek Dworec, Petryszcze, pustosz, zarośli, w wojewodztwie Wileńskim leżący, zdawna seorsive u różnych possessorów będący, za przywileiem niaiaśniejszego w Bogu zesłego króla imci Augusta wtórego, a za cessą iaśnie wielmożnego imć pana Ludwika Pocieia—woiewody Wileńskiego, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, anno tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, w tych dokumentach granicą opisanych, imć panu Dominikowi z Szankowa Sawaniewskiemu—stolnikowi Wie-

luńskiemu, konferowany, aby był per constitutionem approbowany, ichmość panowie posłowie nasi instabunt. Swiadczone pro bono publico usługi w tak wielu woicznych okazjach w Bogu zesłego imć pana Władysława Putwińskiego—stolnika Inflantskiego, gdy znaczny z siebie dały dowód publicznemu zaszczytowi oyczyzny, a dotąd nulla meritorum superest merces, przeto vivus wielkich zasług successor imć pan Putwiński ażeby był rekomendowany przyszłemu da Bóg panu, ichmość panowie posłowie instabunt. Superstes po straconych in Martio campo za wolność y dobro pospolite dziadu y stryjach imć pan Józef Złobocki ażeby miał swoją rekomendacją, obliguiemy ichmościów panów posłów. Y komuż tajne z tak wielu dowodów pro bono publico oświadczone zasługi iaśnie wielmożnego imć pana Pocieia—strażnika wielkiego xięstwa Litewskiego, który gdy dotąd ieszcze za tak wielkie y znaczne zasług swych specimina żadney nie odbiera nagrody, tylko spe vana laetatur, więc kiedy zuayduie się być położonym in sublimi gradu meritorum, ażeby też et in gradibus praemiorum nie był upośledzony, ut instent ichmość panowie posłowie do stanów rzeczy-pospolitey, także y do przyszłego da Bóg pańa, iak naypilniey zalecamy. Desiderium iaśnie wielmożnego imć pana Ignacego Ogińskiego—oboznego wielkiego xięstwa Litewskiego, ex respectu otrzymanego przywileiu iuris comunicativi na ekonomią Brasławską przez wielmożną ieymć panią Ogińską—starościcę Mścibowską, iako iest ex se iustum, tak ażeby hic abusus tollatur, instabunt ichmość panowie posłowie. Dobra, Gieyrany nazwane, z wsią Wilną, w xięstwie Żmuydzkim leżące, ab antiquo lenne, ażeby per constitutionem iure terrestri imć panu Janowi Horainowi—podwoiewodziemu Wileńskiemu y porucznikowi Petyhorskiemu, zenie et successoribus eorum assekurowane

były, curabunt ichmość panowie posłowie nasi. Interes imć pana Domaśławskiego — półkownika iego królewskiej mości, ex respectu ukrzywdzenia, zachodzącego w szarzy cudzoziemskiej, iako emeritissimi tot meritis, quot exemplis civis, ut recomendent stanom rzeczy-pospolitey y przyszłemu królowi imci, ichmość panów posłów naszych obstringimus. Lubośmy się na seymie convocationis, sub vinculo confederationis zgodnie odprawionym, dostatecznie opisali, gdy iednak żałośnie nas expost dochodzą wieści y wiadomości, że się znajdują między nami tak zapamiętałe y zawzięte na zgubę oyczyzny subiecta, które w kointelligencye z postronnemi potencjami przez posłów ich wchodząc, machinacye in pernitiem rzeczypo-
spolitey knują y, przysięgszy dobrowolnie na konfederacyą, do której że nie tylko nikogo nie przymuszano, ale nawet wzdrygaiących się do tey przysięgi dopuszczają nie chciano, szukają teraz media wprowadzenia woysk cudzoziemskich in viscera regni, sub colore protekcyi liberi veto et, quod horribilius, że się cudzoziemscy ministrowie, ut fertur, niektórymi ex senatorio et equestri ordine na danym sobie in hoc puncto skrypcie szczycą podpisami, więc takowego każdego, etiam cum successo-

ribus suis, pro hoste patriae, infami, bannito et invindicabili capite, cum asseclis suis, mając, y, dobra ich aby konfiskowane były, za słuszną rzecz uznając, za przybyciem da Bóg naszym ad campum electorale upominać się tego będziemy, aby na kogoby kolwiek słuszną huius criminis padła suspicya, ad instantiam instigatoris do sądu kapturowego ieneralnego był pozwany et paenis superius expressis irremissibiliter karany. Co y na duchowieństwo ma extendi, cum requisitione od rzeczy-pospolitey u oycy świętego, aby a sacris suspendantur et beneficiis priventur, które futurus regnans, iako post perduelles wakujące, bene meritis oddawać będzie. Caetera fidei et dexteritati ichmościów panów posłów committimus. U tey instrukcyi podpis ręki iaśnie wielmożnego imć xiędza biskupa Wileńskiego y dyrektora seymiku anteelectionis takowy: Michał Jan Zieńkowicz — biskup Wileński, dyrektor seymiku anteelectionis wojewodztwa Wileńskiego — nomine całego wojewodztwa.

Która ta instrukcyja, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg głównych kapturowych Wileńskich spraw wieczystych przyjeta y wpisana.

1735 г. Января 7-го дня.

Изъ книги № 88, за 1734—1735 г., л. 39.

56. Универсалъ подкоморія великаго княжества Литовскаго Игнатія Завиши къ дворянамъ великаго княжества Литовскаго.

Чрезвычайный посоль при русскомъ дворѣ графъ Завиша издаетъ настоящій универсалъ дворянамъ в. кн. Литовскаго съ цѣлью предостеречь ихъ отъ политическихъ увлеченій и симпатій къ французскимъ проискамъ и склонить на сторону русскаго двора, который заботится не

только о преусиѣннн рѣчи-посполитой, но и о цѣлости ея границъ; при этомъ разъясняетъ подробности французскихъ предложеній русскому двору—завладѣть Курляндіей и отклоненіе такого предложенія русской императрицей.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego piątego, miesiąca Maia dwunastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim księstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniewszy, wyż na dacie pisany, obranymi, comparens personaliter patron imć pan Michał Kunicki—starosta Malacki, uniwersał od iaśnie wielmożnego imć pana Ignacego, hrabi na Baksztach, Berdyczewie y Zawiszynie, z Rożyców Zawiszy—podkomorzego wielkiego wielkiego księstwa Litewskiego, Mińskiego, Grodowego, Czeczerskiego, Chosławskiego, Summiliskiego y Inturskiego starosty, ienerała-maiora od kawaleryey y półkownika oboyga authoramentów w woysku Litewskim, do dworu Rosyiskiego od iego królewskiey mości y zconfederowanych stanów rzeczypospolitey extraordinaryinego posła, iaśnie oświeconym, iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmościom panom, cujusvis dignitatis et officii prześwietney prowincyey wielkiego księstwa Litewskiego obywatelom służący y należący, prezentując, ad acta podał, prosząc nas sądu, ażeby ten uniwersał ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybu-

nału wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany, iakoż my sąd ony przyiowski w xięgi wpisać de verbo ad verbum rozkazaliśmy, którego tenor sequitur estque talis.

Ignacy, hrabia na Baksztach, Berdyczewie y Zawiszynie, z Rożyców Zawisza—podkomorzy wielki wielkiego księstwa Litewskiego, Miński, Grodowy, Czeczerski, Chosławski, Summiliski y Inturski starosta, ienerał-maior od kawaleryey y półkownik oboyga authoramentów w woysku Litewskim, do dworu Rosyiskiego od iego królewskiey mości y zconfederowanych stanów rzeszy-pospolitey poseł extraordinaryiny, iaśnie oświeconym, iaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmościom panom cujusvis dignitatis et officii prześwietney prowincyey wielkiego księstwa Litewskiego obywatelom, moim wielce miłościwym panom y braci. Po zaleceniu życzliwych usług moich y oświadczeniu koźdemu zosobna in debito cultu uniżenności mey, do wiadomości podaię: Niech się to koźdego in sinu liberrimae matris tey oyczyny wypiełegowanego syna szkodliwą, tłumaczącą in malum interpretaціą nieuymie serca, ażeby ta do monarchiey Ro-

syiskiey extraordinaryina legacya moja miała rzeczy-pospolitey wnątrznego nieukontentowania et cujusvis praejudiciosi nocivique przynosić zatrudnienia, która jako iest ku powszechnemu oyczyny uszczęśliwieniu y iey nienaruszonych swobod zmierzająca całości, tak dla prawdziwey informacyey y doskonałey wszytkich wiadomości kategorycznę czynię wasznciom, moim wielce miłościwym panom, expozycyą: *a naprzód*: Już iest dobrze wiadomo, iak nam dał Naywyższy niebios Wielkorządca króla y monarchę nayiaśnjyszego Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, prawie secundum cor nostrum wielkimi rzadkich cuot przykładami, łaskawością, wspaniałością et pacis amica sapientia ornatissimum, który w pierwszym stopniu na tron Polski z osobliwszey ku dobru pospolitemu, a powszechney spokojności pańskiey attencyi swoiey, zabiegając wszelkim wnątrznym pokoy mieszającym inconvenienciom, początek panowania à cultura dobrej nieodmienney z sąsiedzkimi monarchiami harmonii (za którą trwały y bezpieczny zwykł następować pokóy) szczęśliwie prowadzić zaczął, destinowawszy hac pro exigentia posłów do różnych dworów, a naprzód do Cesarza iego królewskiey mości chrześciańskiego, do porty Ottomańskiej, która z inauguracyi iego królewskiey mości na tron Polski iuż się pokazała być ukontentowana, kiedy posła honorifice przyiowskiy wszelkiey przychilności, dobrej sąsiedzkiey cointelligency dała upewnienie, tuż y do inszych monarchii, gdzie y mnie do Rosyiskiey dostał się służenia honor. A gdy tu poznaięmentem nayiaśniejzey Monarchini tak z zdaney od tronu przy audyencyey repliki, iako też z ustawicznego oświadczenia uznaię dla dobra pospolitego superflua przyiaźni y aplikacyey dokumenta od tych, iako y same teraz swieżo z pod prassy wyszłe nayiaśniejzey Monarchini manifesta jawnie y dostatecznie

oświecają upewnienia, do iakiego końca y starania zmierzająca iest nayiaśniejzey Monarchini intencya, iż nie insza, tylo aby, ugasiwszy wzniecony in septemtrione pożar, który daleko zamierzona rozżarzyła y nas zagarnęła fakcyą y miedzy zkolligowanemi państwami rozrywała sojusze, cum integritate praw y swobod naszych, znowu pokoy z dalszym utwierdzeniem sojuszów y gruntowne przymierze przywroczone było. Nadto nic więcey nie życząc, za jedyny cel sprawiedliwych procederów kładzie sobie trwałego sąsiedztwa y pokoiu zachowanie, do którego wszytkich wielmożnych panów tak przez wydane publiczne uniwersały, iako też y przeze mnie zaprasza y animuje przedsięwzięcia y nie tak, iako sinistrae adscribunt relationes, które repraehensyi godne, albowiem dwoiaką racię, wielmożni panowie, o zachodzących wyczytacie deklaracyach, gdy sam iestem świadek, co clarius namienię: ziechał tu qua commissarz francuski, przezwiskiem pan Bernardotti, mający in commissis do traktowania z dworem tuteyszym z takową od przeciwey strony propozycyą: Ruskiemi graniczącemi wojewodztwami y powiatami po połowie się dzielić, według owego interesowanego przykładu, divide et regna, tak, aby y Kurlandya cała do Państwa Rosyiskiego przywłaszczona zostawała, byleby niaiaśniejsza Monarchini była tego zdania,—odstąpić ukoronowanego Augusta trzeciego, a zatym król francuzki, iako tego interessu gwarant, zabiera tedy takową na siebie gwarancyą: poki państwa Francuzkiego stawać będzie, tego podziału utrzymywać nigdy nie zaniedba; lecz niezwyceją w stałey intencyey Monarchini, przykładem ewanielii tentującey piekielniey zawziętości odrzuciwszy takową propozycyą, na zaiutrz precz onemu odiechać kazała: Wnidźcież tedy w rekolekcyą wasz mość, wielce miłościwi panowie, w rekolekcyą altisque suis perpendite iudiciis, czy

francuzkich nie graniczących trzymać się zawodów, które quo cesserunt dolō, eo continuant ausu, y za którymi wieczna strata y nieskonczone w oyczyźnie pociąga się zamieszanie, czy spieszyć się in cognitionem tego pana, za którym doskonale uszczęśliwienie y pożądany następuje pokoy et in cuius sinu respirare et melius sperare może cała rzecz-pospolita, której iego królewska mość pan nasz miłościwy aperto et plus quam paterno corde zupełny czeka reconcyliacyey y do zbawienney iedności dissipata invitat membra. A tak, iako wierny compatriota, życzę waszmościom moim wielce miłościwym panom, a raczey ipsa per me patria rogat, postrzeżcie się, ferrea belligeri compescite limina Martis, niechay ta niewinna krwi rozlania szczodroblivość—frater ruit in fratrem—dalszego grobowego dla ziemi nie

zabiera szafunku, a do požadanego tot suspiriis chwytcie się pokoju. Wyciągam zatym ręce z uniżoną przychilnością in amplexum w. m. miłościwych panów et, ad asilum gratiae amorisque fraterni recurrens, zniżonym czołem, iako wierny brat y życzliwy sługa referro cuique cultum. Dat w St. Peterburgu, roku tysiąc siedymset trzydziestego piątego, miesiąca Januarii dnia siódmego. U tego uniwersału przy pieczęci podpis ręki his exprimitur verbis: Ignacy hrabia Zawisza—podkomorzy wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, extraordinaryiny poseł.

Który to uniwersał, za podaniem onego ad acta, iest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych wpisany. Pisan ut supra.

1735 г. Апрелья 12-го дня.

Изъ книги № 88, за 1734—1735 г., л. 31.

57. Универсалъ подкоморія великаго княжества Литовскаго Игнатія Завиши дворянству Жомойтскаго воеводства о томъ, что вступившія въ предѣлы его русскія войска не будутъ дѣлать жителямъ никанихъ притѣсненій.

Подкоморій в. кн. Литовскаго и экстраординарный посоль при Россійскомъ дворѣ Игнатій Завиша доводитъ до свѣдѣнія обывателей Жомойтскаго воеводства, что, вслѣдствіе представленій его русскому двору о разныхъ злоупотребленіяхъ иррегулярныхъ войскъ, находящихся въ предѣлахъ рѣчи-посполитой, по части сбора провіанта

и денежныхъ контрибуцій, послѣдовали отъ русской Императрицы строгіе указы, чтобы сборы провіанта совершались на основаніи Олькеницкой рады. Вслѣдствіе этого Завиша предписываетъ дворянству избрать изъ среды себя особихъ комиссаровъ какъ для сбора, такъ и расходованія военнаго продовольствія.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego piątego, miesiąca Maja czwartego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw,

ziem y powiatów na rok terazniejszy, wyż na dacie pisany obranymi, comparens personaliter patron iegomość pan Michał Kunicki—starosta Malacki, uniwersał od iaśnie wiel-

możnego imć pana Ignacego hrabi na Baksztach, Berdyczewie y Zawiszynie, z Rożyców Zawiszy—podkomorzego wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, Mińskiego, Grodowego, Czczerskiego, Chosławskiego, Summiliskiego y Inturskiego starosty, ienerała maiora od kawaleryey y półkownika oboygą authoramentów w woysku Litewskim, kawalera orderu Białego Orła, do dworu Rosyiskiego od iego królewskiey mości y zkonfederowanych stanów rzeczypospolitey extraordinaryinego posła, jaśnie oświeconym y jaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmościom panom in suis titulis et dignitatibus prześwietnego xięstwa Żmoyckiego obywatelom służący y należący, praezentując, ad acta podał, prosząc nas sądu, ażeby ten uniwersał ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd ony przyiowski w xięgi wpisać de verbo ad verbum rozkazaliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

Ignacy hrabia na Baksztach, Berdyczewie y Zawiszynie, z Rożyców Zawisza—podkomorzy wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, Miński, Grodowy, Czczerski, Chosławski, Summiliski y Inturski starosta, ienerał-maior od kawaleryey y półkownik obóygą authoramentów w woysku Litewskim, kawaler orderu Białego Orła, do dworu Rosyiskiego od iego królewskiey mości y zkonfederowanych stanów rzeczypospolitey extraordinaryiny poseł. Jaśnie oświeconym y jaśnie wielmożnym, wielmożnym ichmościom panom in suis titulis et dignitatibus prześwietnego xięstwa Żmoydzkiego obywatelom, moim wielce miłościwym braci, po zaleceniu uprzejmych chęci y usług moich, donaszam: Jako nie wątpię, iż wyszłe in lucem polskiego świata nayiaśnieyszey Imperatorowey iey mości Rossyiskiey

publiczne manifesta! doszedszy in ordine prześwietnemu xięstwu Żmoyckiemu, palpabiliter obiawiły waszeciom, moim wielce miłościwym panom, sprawiedliwe iey wieliczeństwa intencye, które szczegulnie zmierzają końca, ażeby zawichrzoney nierozpatrznym zuchwały impraezy usiłowaniem oyczyźnie naszey pax rursum veniat alta y z nim dawne spokojne, indissolubilis nexus przymierzonych wiekami państw trwało sąsiedztwo; tak ztąd widoczny pokazuje się tego dowod, iż nayiaśnieysza Imperatorowa ieymć woyskom swoim w granice nasze weszłym uciemężenia kraju surowemi przykazawszy ordynansami, gdy onych niektóre dywizye, zwłaszcza irregularne półki kozackie, pro temerario ausu executive nie zachowały, znowu, za postanowieniem na radzie Olkienickiey planu, dla ścisłego we wszystkim podług jego postanowienia expediowała naypilnieysze ukazy y onych za każdą okazyą powtórzyć nie zaniechała, uczyniwszy w kompućie kozaków y Kałmuków, dla uskromienia pochodzącey swawoli, stipendyi regulamen, teraz denuo na propozycye memoryaków moich, z rozkazu y wyraźnych insinuacyey iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, expediowanych, w wydanym responsie swoim wszystkich gdzie ienokolwiek praktykujących się in contra pierwszym ukazom praeaggrawacyey zabraniać raczy, wydawszy na to mnie ad manus do wszystkich jaśnie wielmożnych ichmościów panów commenderujących ienerałów ordynanse, ażeby nie podług swego zdania, ale podług wyż wspomnionego planu postanowionej w roku tysięcznym sześćsetnym siedymdziesiątym szóstym taryffy, z iak nayślicznieyszą obchodzili się modestją, samym tylko proporcjonalnym necessitati (bez którego się obeysć nie podobno) kontentując się prowiantem, pieniężnych zaś żadnych non extorquendo contrybucyi. Dla tego expedit wiel-

możnym moim wielce miłościwym panom, ażebyście przykładem koronnych woiewodztw, wysadziwszy swoich ichmościów kommisarzów, iednych (do) iaśnie wielmożnego iego mość pana ienerała - maiora Fon-Bismarka (któremu to specjaliter commissum y do którego iuz odesłał iey wieliczeństwa ukazy) dla dispartimentu y umiarkowania podług planu taryfy odesłać chcieli, drugich zaś penes fundum woiewodztwa dla comportowania się y dostarczania potrzebnych powiatów zostawili. A takim sposobem y ten ciężar znacznie ulżony y podatki piénienżne nieomylnie zniesione będą. Co ażeby wszystkich iaśnie oświeconych, iaśnie wielmożnych ichmościów panów obywatelów przeświet-

nego xięstwa doszło wiadomości, upraszam, aby praesentes po wszystkich parafiach publikowane były, hasque przy pieczęci ręką moją podpisuję. Dabantur w Rydze, miesiąca Apryla dwunastego dnia, roku tysięcznego siedemsetnego trzydziestego piątego. U tego uniwersału, przy pieczęci podpis ręki his exprimitur verbis: Ignacy hrabia Zawisza — podkomorzy wielki wielkiego xięstwa Litewskiego.

Który uniwersał, za podaniem onego ad acta, iest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Pisan ut supra.

1735 г. Мая 13-го дня.

Изъ книги № 88, за 1734—1735 г., л. 43.

58. Инструкція главнога Литовскаго трибунала, данная депутатамъ, отправленнымъ къ королю Августу III.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Maja trzynastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał głównego wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy wyż na dacie pisany obranemi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Michał Kunicki—starosta Malacski, prezentował y ad akta podał instrukcją, od nas sędziów trybunalskich wielmożnym ichmościom panom posłom, do nayiaśniejszego króla imci Augusta trzeciego delegowanym, daną, prosząc nas sądu, ażeby ta instrukcja ze wszytką w niey inserowaną rzeczą była do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa spraw wieczystych przy-

ięta y wpisana, iakoż my sąd przyiowski oną w xięgi wpisać rozkazaliśmy de tenore sequenti, iak się w sobie ma his verbis:

Instrukcja od nas sędziów trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego do nayiaśniejszego regnanta Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, którego vicariam maies-tatem reprezentuiemy, wielmożnym panom, imć panu Antoniemu Skorulskiemu — krayczemu, powiatu Kowieńskiego y wielmożnemu imci panu Antoniemu Lawdańskiemu — stolnikowi xięstwa Zmnydzkiego, kollegom naszym a posłom, é medio nostro obranym, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym piątym, miesiąca Maia dwunastego dnia dana w Wilnie.

Ponieważ z obojga narodów złożone vastum reipublicae corpus znacznie do tych czas fatis agitatur iniquis, izali być może iaśniejszy wschodzący nam fortuny dokument, iako gdy in corde regni wiernych poddanych cor et caput nayiaśniejszego monarcha założył sobie regiam solis, ani distulit augustus Lechico se credere caelo, a co większa chociaż diviso cum Jove imperio samych Bogów vicariam osiadł maiestatem, kiedy ultro się purpura supplex obtulit et solus meruit regnare rogatus, przeciesz do tego iedynie zmierza celu, aby, stawszy się omnibus omnia, wszystkich na łonie swym nosił et corde teneret. Owoż rzymskiego koronata regulując się maxymą, non oportet quenquam à conspectu principis tristem discedere, zwerifikował na sobie nayiaśniejszy pan ów (iako subalterna potestas) Boski wyrok, cum exaltatus fuero, omnia traham ad me, kiedy barziew cum cernuo do adoracyi poplite nas pociąga, niż facies solis humiles atomos y bezpieczniejsze, iako za czasow starożytności na tronie swym funduie asilum omnibus afflictis et vel labentibus cito vel prope casuris, y z tąd cito, ledwie co augustis mundum complexus habenis, a iuż Vespazyana zaszczyt o nim głosi świat: princeps bonus, orbis amor, iuż saeculorum memoria godne Antoniusza elogium czyni: et pius et pater patriae, wszyscy nań in die cordis wesóło skazują: en princeps, en orbis apex, aequatus Olympo, kiedy z naywysze go królewskiej dostojności claromentu szerokie od pola Polaków lustrują niziny, słonecznym własnie aspektem respicit, ut prospiciat nieinaczey, tylko mente serena maturoque regens vastas moderamine gentes, nie tak cum homagio słow, iako raczey życzliwego affektu przed pański stawię się konspekt. Ex prae-missis tę tylko formuiem illacją, iż solennia ludit omnia libertas, te bellatore Quirino, te placido moderante Numa, a oraz pro clausula

otworzystych panu serc z tym się iednomysłnym odzywamy głosem: diu intersis populo, peccati moderator, orbis auguste, sami zaś sobie y całej oyczyźnie życząc tego, ut rege sub augusto regnet rex tempore iusto. Przystępujemy do punktów instrukcyi, która post osculum dexteræ excelsi przełożona wielmożnym ichmościom panom posłom. Denutiabunt wielmożni ichmość panowie posłowie nasi, że trybnał główny wielkiego xięstwa Litewskiego in termino lege praefixo nayiaśniejszego regnanta Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, sub regiminibus wielkiego koła iaśnie wielmożnego imci pana Antoniego Łoyki—wojskiego powiatu Oszmiańskiego, a koła compositi iudycyi wielmożnego imci pana Stanisława Gąsowskiego — podkomorzego Wendeńskiego, magnorum in republica meritorum civium, dyrektorów, in majori nas sędziów y stron, niżeli przeszłego roku, frequentia et cum majori apparatu szczęśliwie y spokojnie, sine ullo impedimento sądzić się zaczęł. Remonstrabunt też wielmożni ichmość panowie posłowie, że in turbido et calamitoso tempore rozróżnionych serc dyssidencye, chociaż in paucis numero ieszcze ad unionem nieprzystępując, na fortunach nas niszczyć prawie hostiliter nie przestają, lubo od avxiliarnego rossyjskiego nayiaśniejszey Imperatorowej ieymści woyska iuż to który rok xięstwo Litewskie sub pondere prowiantów, furazów y kontribucyi zostaje, że niechibnie carystyi, a per consequens y pestilencyi spodziewać się trzeba; iednak my wszelkie conamina do tey aplikując mety, iakoby, co iest basis et fundamentum pokoju, sądy główne trybunalne suo cursu w wielkim xięstwie Litewskim sub nomine nayiaśniejszego króla imci Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, odprawowali się, cum summo depauso et dispendio fortun naszych, a barziew cum magno periculo zdrowia y życia,

prawie odrzekszy się domów własnych, daliśmy się obrać za sędziów na trybunał głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, ledwo który mógł się przebrać do Wilna, ile kiedy zachodzą nam pewne wiadomości, że nie mało ich mościów panów kollegów naszych russkiej prowincyi do woyska przeciwney strony pobrawszy, w ciężkim więzieniu sequestruią, że, excepto zruinowania na fortunach, życia nie są pewni; więc ażeby ten nasz azard był w niewygasłej pamięci pana naszego miłościwego położony, upraszać będą wielmożny ichmość panowie posłowie nasi. In virtute prav dawniejszych et antiquo usu chcemy, ażeby trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego kadencya terazniejsza usque ad finem lege determinatam sądziła się, więc że ichmość panowie litigantes wielkiego xięstwa Litewskiego, lubo magna inter se maią iniuria y chcieliby per sacram iustitiam et per decisionem quam citius finalem conclusionem odebrać, tylko że ob distantiam loci do trybunału, dla swywołnych gromad securum aditum et reditum mieć nie mogą, a do tego ustawiczne dawanie prowiantów, furazów trudnym absentowaniem się z domów ad prosequendum negotii w trybunale cursum tamuie y ztąd paucus numerus spraw; więc ażeby nayiaśniejszy regnant, pan nasz miłościwy, iako pater patriae, raczył adhibere curam uspokojenia nayprętszego, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie nasi. A że iaśnie oświecony xiąże imć w. woiewoda Nowogrodzki, qua verus pro iustitia et libertate zelator, summo suo studio profuit, aby seymiki po woiewodztwach y powiatach(y) deputatów obranie spokojnie odprawiły się y trybunał sub auspitiis nayiaśniejszego regnanta szczęśliwie nam panującego ufundował, skąd immensa maiestati crescit gloria, zaczynam koło nasze, vicaria iego królewskiej mości potestas, dignum gratia regis w oycow-

skim (y aby) sercu ex distributiva iego królewskiej mości iustitia inter primos wakansów mógł się mieścić kandydatem iaśnie oświecony xiąże imć woiewoda Nowogrodzki, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie nasi do iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego. Lubośmy wszyscy in hoc calamitoso tempore nie uszli generalney klęski, iednak singulariter że wielmożny imć pan Antoni Ratyński—czesnik y deputat z woiewodztwa Mińskiego, kollega nasz, sine ulla ratione, nie będąc do partyi przeciwney nullo modo incorporowanym, ale owszem majestatowi iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, addictissimus był servus, znaczną przez ludzi rossyiskich nayiaśniejszey Imperatorowey ieymości, tak w dobrach leżących, iako y w ruchomych, przez zabranie funditus koni, bydła, afferencyi y inney ruchomości poniosł ruinę, przeto instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby ta znaczna dezolacya była inter alios w pamięci nayiaśniejszego króla iego mości, pana naszego miłościwego. Słuszney uwagi potrzebuią merita filialis ku oyczyźnie candoris wielmożnego imć pana Andrzeia Kazimierza Radziwińskiego Frąckiewiczza—starosty Suraskiego, surrogatora woiewodztwa Wileńskiego, który tak antecessorowi, iako też ab inchoatione samey elekcyi nayiaśniejszego regnanta terazniejszego, pana naszego miłościwego, tanto sudore, tanto labore, tak circa tuitionem interessów iego królewskiej mości, iako też całej rzeczy-pospolitey zkonfederowanej quam fidelissime cum summo depanso et dispendio fortuny, a bardziej cum periculo życia y zdrowia pokazał meritów dowody, a po dwakroć od przeciwney strony woyska będąc brany, ze wszytkiej substancyi odartym, wyzutym y z dóbr leżących ex cardine wywróconym, zruinowanym, przecież żadnego przeciwney stronie, gdzie o życie chodziło, na

życzliwość nie dawszy dowodu, faventibus superis, retro powrócił y na samą inchoacyą trybunału circa iuramentum na sędziów trybunalnych przybywszy, munus sui officii in praesentia iaśnie oświeconego xięcia imści, woiewody Nowogrodzkiego adimplevit; więc przy oddaniu nayiaśnieyszemu maiestatowi fidele humagium ut, qua a parte legionum, iako virum w wielkim xięstwie Litewskim ex serie antecessorum suorum bene progenitum meritumque civem, serenissimae maiestati ab antiquo z azardem fortun y życia własnego fidelem ex summa regali clementia non postremam w sercu dobrotliwego pana odebrał stationem, instabunt ichmość panowie posłowie. A iako wszystkim monarchom, vicariae in terris potestati, to iest a rege Regum et Domino dominantium w ich świątobliwym panowaniu powierzona zwierzchność debellare superbos, parcere subiectis, tak subsellium waszey królewskiej mości, pana naszego miłościwego, skłaniając się do dobrotliwego serca panującego nad polskim narodem króla, zważywszy skłonionych in obsequium pana y pragnących reconciliacii et praestandae fidelitatis za wielmożnym imć panem Odachowskim—skarbnikiem wielkiego xięstwa Litewskiego, porucznikiem, w niewoli zostającego w Wilnie w komendzie jaśnie wielmożnego imć pana Lwa Izmayły—ienerała woysk rosieyskich nayiaśnieyszey Imperatorki, ażeby wrodzoney łaskawości pańskiej, post expletum wierności ku waszey królewskiej mości, pana naszego miłościwego, iuramentum, za interpositą waszey królewskiej mości, pana naszego miłościwego, do nayiaśnieyszey Imperatorki rosieyskiej, być mógł czym prędzey z detencji uwolniony y oswobodzony, instabunt wielmożni ichmość

panowie posłowie nasi do maiestatu pańskiego. Cetera fidei, dexteritati summaeque activitati wielmożnych ichmościów panów posłów naszych, do nayiaśnieyszego regnanta, pana naszego miłościwego, obranym, commituntur. U tey instrukcyi podpisy rąk his exprimuntur verbis: Antoni J. J. Rendzieiewski Łoyko—woyski powiatu Oszmiańskiego, marszałek trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, Stanisław Skwarków Gąsowski—podkomorzy Wendeński, deputat powiatu Oszmiańskiego, marszałek koła duchownego, Mateusz Kazimierz Wołodźko—starosta Urzecki, deputat powiatu Oszmiańskiego, Antoni Deneyko—deputat powiatu Lidzkiego, podskarbi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, Piotr Stanisław Hawryłkiewicz—strażnik y deputat powiatu Lidzkiego, Piotr Paszkiewicz—deputat Wiłkomirski, pisarz trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, Jan Kazimierz Swirski—podczaszy y deputat powiatu Kowieńskiego, Ludwik Leparski—łowczy Upicki, deputat głównego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego, Kazimierz Bystrom—deputat głównego (trybunału) wielkiego xięstwa Lit., Onufry Kownacki—c. X. Ż., deputat, Jan Modecki—rotmistrz y deputat woiewodztwa Nowogrodzkiego, Józef Bykowski—chorążyc y deputat powiatu Słonimskiego, Sylwester Ferdud Gosliński—obozny y deputat, Antoni Ratyński—czesnik y deputat woiewodztwa Mińskiego, Jan Józef Filipowicz—krajczy xięstwa Inflanckiego y deputat woiewodztwa Mińskiego.

Która ta instrukcya, za podaniem oney ad acta, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęta y wpisana.

1735 г. Іюня 15-го дня.

Изъ книги № 88, за 1734—1735 г., л. 105.

59. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная Интурскому старостѣ Тизенгаузу, избранному посломъ къ канцлеру кн. Михаилу Корибуту Вишневецкому.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Junii piętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy wyż na dacie pisany obranymi, comparendo person-liter u sądu patron imé pan Michał Kunicki —starosta Malacki, instrukcją kongressu w. woiewodztwa Wileńskiego wielmożnemu imé panu Franciszkowi Tyzenhauzowi—staroście Inturskiemu, posłowi, do iaśnie oświeconego xiążęcia imści Michała Korybuta Wisznowieckiego—kanclerza y generalnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego regimentarza, obranemu, daną y służącą ad akta podał, prosząc nas sądu, aby ten instrument ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunału głównego spraw wieczystych przyjęty y wpisany, iakoż my sąd ony przyjęwszy w xięgi wpisać de verbo ad verbum rozkazalismy, którego tenor sequitur est que talis.

Instrukcyja, od nas senatorów duchownych y świeckich, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów w. woiewodztwa Wileńskiego, za uniwersałami wielmożnego imé pana Jana Benedykta z Rusinowa Wolskiego—chorążego woiewodzwa Wileńskiego, pro die quarta Junii w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym trzydziestym piątym na kongres rady wydanimi, wielmożnemu imé panu Franciszkowi

Tyzenhauzowi—staroście Inturskiemu, zgodnie od nas in solito consiliorum loco obranemu posłowi do iaśnie oświeconego xiążęcia imści Michała Korybuta na Wiszniowcu y Zbarażu Wisznowieckiego—kanclerza wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego y regimentarza generalnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, dana w Wilnie roku Pańskiego tysiąc siedmset trzydziestego piątego, miesiąca Junii czwartego dnia. Niech nie będzie ingrator vox woiewodztwa Wileńskiego naszego nad inne u iaśnie oświeconego xięcia imści Michała Korybuta na Wiszniowcu y Zbarażu Wisznowieckiego, kanclerza y regimentarza generalnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, które iako zawsze per secula memorandi herois chwalebne depraeiudicabat pro bono publico świadczone akcyje, tak tym barzicy gdy w terazniejszey konjunkturze oycowskiego prawie ku miłey oyczyźnie pieczęlowania indefessas continuo usu doznaie solitudines, kiedy totus in patriam efusus wszystkie na to obraca conatus, iakoby unusquisque tute et secure sub ficu sua mógł respirare colonus; a że tantorum meritorum nulla extat merces, przeto niechay będzie od nayiaśniejszego pana copiosissima zasług nagroda, od terazniejszego y potomnego wieku niewygaska pamięć, od oyczyzny nieustająca wdzięczność, od woiewodztwa naszego iak nayniższe podziękowanie; specialiter zatym iniungit woiewodztwo nasze Wileńskie wielmożnemu imé panu

posłowi od nas delegowanemu, ażeby iak nay-
uniżeney upraszał iaśnie oświeconego xiążęcia
imści kanclerza y regimentarza ieneralnego
woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, ut cura
et sollicitudine sua raczył salutem publicam
operari, uwagą w radach, odwagą w heroicznym
działach którego in religionem pietas, erga
regem fides, in patriam amor, pro libertate
zelus a komuż tayne? a gdy uzna oycyzna
(iako dotąd continua experitur praxi) i. o. xią-
żęcia imści kanclerza y regimentarza general-
nego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego in
patriam solum seminantem beneficia, wątpię
nie trzeba, iż życziwych chęci civium metet gra-
titudines. Desideria przytym woiewodztwa W-go
wielmożny imć pan poseł nasz w niżey wyra-
żonych punktach exponet: *1-mo.* Niepotrzeba
obszernemi słowy, afflictissimum prowincyi wiel-
kiego xięstwa Litewskiego opisywać statum, bo
te każdy nietylko praktykuie, gdy miseros
sensus consiliumque fugit, lecz y ktoby mise-
rabili indoleret sorti, nie nayduie, kiedy niby
iurato foedere varia calamitatum genera, zgromadziwszy się in viscera patriae, iuż tu sobie
specialiter w woiewodztwie naszym Wileńskim
et in metropoli wielkiego xięstwa Litewskiego
z ostatnią civium gementisque populi zgubą
domicilium założyły. Woysk auxiliarnych, pros-
piciedo terazniejszych coniunctur finem, re-
zydencya in corde patriae acz zda się być po-
trzebna, że iednak przez nieznośne prowianty,
furaży, pienezne kontrybucye kozackie, z ra-
bunkami czaty, już penitus woiewodztwo Wi-
leńskie per despoliationem poszło in praedam
vicinis, przeto tedy wielmożny imć pan poseł nasz
urgentissime instabit do i. o. imści kanclerza
y regimentarza generalnego woysk wielkiego
xięstwa Litewskiego, ażeby autoritate, qua pol-
let, mógł takowe adinvenire media, które by
woiewodztwo nasze od ostatniey zguby, od
prowiantów, furazów, pieneznych kontrybucyi,

czat y rabunków kozackich per totum vindicare
mogły; iako tedy o tey łaskawey uczynności
i. o. xiążęcia imści kanclerza y regimentarza
generalnego woysk wielkiego xięstwa Litew-
skiego woiewodztwo nasze nic nie wątpi, tak
y owszem upadłe nutrit nadzieie, że se ducem
patremque geret et consulet punctis. *2-do.*
Dotąd ieszcze tacito sensu ubolewało super mi-
seram sortem suam woiewodztwo nasze Wileń-
skie, ale kiedy omnes patientis animi sensus
superavit nieznośna od swoich że braci oppres-
sia, iuż musi rumpere silentium, a żal swój
złożywszy in praecordiis paterni pectoris i. o.
xiążęcia imści, kanclerza y regimentarza iene-
ralnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego,
exponere, będąc dobrej nadziei, że iako pro
praeterito justam odbierze iustorum petitorum
satisfactionem, tak in futuro a simili impetitione
omni assecrabitur securitate. Diwisya pod
komandą wielmożnego imć pana Kazimierza
Baranowicza, strażnika polnego wielkiego xię-
stwa Litewskiego, tak nas offixit, że z ostat-
niego prawie do życia despoliavit sposobu, który
imć, wyexcypowawszy za dwie raty podymne
y nie dawszy czasu y terminu do wydania
pomienionego podatku, po domach y dworach
szlacheckich non in tempore sancito, legis con-
stitutione praescripto, nietylko należąca quanti-
tatem ex lege dispositam wybrał, lecz insuper
po trzy grosze od złotego każdego kwitowey
y exekucyiney extorsyi, mimo wyraźną wolę
constitucyi, in solo fundamento abusivo licen-
tiosi ausus strictissime, z niezmiernym ludzi
ubogich płaczem, exequować komenderowanym
od siebie ludziom rozkazał, jakoż de facto ad
ultimum quadrantem cum summo gemitu po-
puli intenciom swoim zadość uczynił; nie wi-
dząc tedy inszego pro futuro salwowania swojego
woiewodztwo nasze Wileńskie sposobu, czyni
rekurs do wielkiej władzy i. o. xięcia imści
kanclerza y regimentarza generalnego woysk

wielkiego księstwa Litewskiego, iak nayuniżen-
niey upraszając, ażeby pomieniony wielmożny
imć pan Baranowicz—strażnik polny wielkiego
księstwa Litewskiego, de injuste exacto trzy-
grozowey od złotego pensyi et in proprium
usum obróconey censu reddat strictissimum
calculus, injuriatis uczynił adaequatam dam-
norum satisfactionem; a zaś w przyszłym czasie
ażebyśmy ab hoc insupportabili podatku onere,
iako cale zniszczeni, z osobliwey łaski y kle-
mencyi i. o. xiążęcia iego mości, kanclerza
y regimentarza generalnego woysk wielkiego
księstwa Litewskiego, per totum mogli być uwol-
nieni. 3-to. Niewyrażony słowem dworów y
wiosek rabunek przez imć pana Kekebusza—
półkownika woysk nayiaśniejszey Monarchini
Rosieyskiej doniesie y upraszać będzie iak
nayuniżenney wielmożny imć pan poseł nasz
iaśnie oświeconego, xiążęcia imci kanclerza y
ieneralnego regimentarza woysk wielkiego xię-
stwa Litewskiego o mocną y skuteczną inter-
pozycyą, ażeby naznaczona komissya od nay-
iaśniejszey Monarchini Rosieyskiej iak nay-
prędzey expediowana była. 4-to. Lubo to pewna,
że ipsa virtus merces et praecium sibi, nec
est indigna laudis, że iednak sub modio celare
nie godzi się candelam, przeto y wojewodztwo
nasze Wileńskie, mając słuszny wzgląd iustum-
que recognitionem wielkich w oyczyźnie zasług
wielmożnego imć pana Jana Benedykta z Ru-
sinowa Wolskiego—chorążego wojewodztwa na-
szego, teraz recenter ex domo servitutis ad
patrios lares szczęśliwie wróconego, iako nay-
uniżenney instat do i. o. xięcia imci kanclerza
y regimentarza ieneralnego woysk wielkiego
księstwa Litewskiego, ażeby pomieniony imć
pan chorąży nasz, na honorze y fortunie iniu-
riatus, przez rekomendacyą skuteczną do ma-
iestatów iego królewskiej mości pana naszego
miłościwego mógł mieć iustam tak damnorum,
iako y honoriu recompensacyą. 5-to. Jezeli to

pewna, że tam poenis, quam praemiis stat
omne regnum, y wojewodztwo nasze Wileńskie
ex motivo debito gratitudinis et ex obligatione
iustitiae, gdy wielkich w oyczyźnie zasług in
numero liczy ad servos wielmożnego imć pana
Andrzeia Radziwińskiego Frąckiewicza—surro-
gatora wojewodztwa Wileńskiego, który pro
maiestate et libertate zelando a cognata acie
po dwa razy detentus, cum periculo vitae et
dispendio fortunae, iako multa tulit, sudavit
et alsit, to ażeby przez osobliwą promocyą
iaśnie oświeconego xiążęcia imści kanclerza
y regimentarza generalnego woysk wielkiego
księstwa Litewskiego u nayiaśniejszego króla
imści Awgusta trzeciego, pana naszego miłoś-
ciwego, tam ex parte bene meritorum, iako ex
gradibus honorum condignam mógł mieć ex
distributiva iusticia recognitionem, singularis-
sime wielmożny imć pan poseł nasz do iaśnie
oświeconego xięcia imści kanclerza y regimen-
tarza generalnego woysk wielkiego księstwa
Litewskiego instabit. 6-to. Acz by y zaszła
verborum obsigilacya powinna reserari in re-
cognitionem znacznych w oyczyźnie, a specia-
liter w wojewodztwie naszym Wileńskim za-
sług wielmożnego imć pana Mikołajia Petru-
sewicza—czesnika Wileńskiego, który gdy do-
piero podwakroć innocentissime przez kozaków
w Wilnie y w domu własnym przez imć pana
Kekebusza — półkownika woysk Rosieyskich,
funditus zrabowany, przeto wojewodztwo nasze
Wileńskie, zważywszy y wielkość zasług et
notabilem na fortunae cladem, singularissime
suplikuje do i. o. xięcia imści kanclerza y re-
gimentarza generalnego woysk wielkiego księstwa
Litewskiego, ażeby pomieniony imć pan Petru-
sewicz—czesnik Wileński, iako emeritissimus
wojewodztwa naszego civis, z osobliwey kle-
mencyi iego królewskiej mości, pana naszego
miłościwego, tak na fortunae, iako też et ex
distributiva iusticia wakansów mógł być ukon-

tentowany, o to iako nayuniżeney w. imć pan poseł nasz iaśnie oświeconego xięcia imci kanclerza y regimentarza ieneralnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego upraszać będzie. 7-mo. Zagęszczone a prawie niechrześcijańskie, qua publice, qua privatim varia scelerum genera iustam od naywyższego pana że sprowadzają vindice coelo na prowincyą wielkiego xięstwa Litewskiego nemesim, edocent nos exempla, które w terazniejszey koniunkturze patimur, quod maximum, że takowe niezbożne facinora, coby miały exemplariter puniri, to przeciwnym sposobem przy sposobionych sobie mocnych protekcyach, ex male actis gloriari non erubescunt. Swieży a niieszczęśliwy przykład, w terazniejszey oplakaney rewolucyi nad godnym z imienia y znacznych w oyczyźnie zasług wielmożnym imć panu Michale Tyzynhawzie—podkomorzym Wileńskim, wprzód incarcerowanym, denique w Oszmianie, sine ulla convictione, tumultuario ausu, tyranice rozsiekanym, cum summo gentis scandalo, a przed Bogiem

y światem miserabili abominatione wykonany, że dotąd ieszcze żadney innocens sanguis nie odbiera satisfakcyi, clamat vindictam de coelo, a zaś woiewodztwo nasze singularissime instat do i. o. xięcia imści kanclerza y regimentarza generalnego woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, ażeby do dobrotliwey klemencyi podał sposób lacrimabundo successori do dochodzenia y skutecznego innocentissimi sanguinis konwinkowania. Cetera fidei et dexterritati wielmożnego imć pana Franciszka Tyzenhawza — starosty Inturskiego, posła woiewodztwa naszego, commituntur. U tey instrukcyi podpis ręki wielmożnego imć pana dyrektora temi słowy: Imieniem całego woiewodztwa podpisuję się: Benedykt Jan z Rusinowa Wolski—chorąży y dyrektor congressu woiewodztwa Wileńskiego.

Który to ten instrument, za podaniem onego ad acta, iest do xiąg głównego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1735 г. Августа 16-го дня.

Изъ книги № 88, за 1734—1735 г., л. 201.

60. Инструкція дворянства Смоленскаго воеводства, данная посламъ на Варшавскій сеймъ.

Дворяне Смоленскаго воеводства, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ за-сѣданій, дали своимъ посламъ на *антекоміціал-ный* сеймъ инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По засвидѣтельствованіи королю вѣрноподданническихъ чувствъ дворянство просить его сохранить по старинѣ рѣчи *conventa*;

2) Сохранить наилучшія отношенія къ Россійской Императрицѣ;

3) Просить о выводѣ россійскихъ войскъ изъ предѣловъ рѣчи-посполитой;

4) Объ уничтоженіи податей съ имѣній земскихъ;

5) Объ уничтоженіи какихъ бы то ни было конфедераций, какъ нарушающихъ правильное теченіе дѣлъ въ государствѣ;

6) О воспрещеніи посламъ получать отъ иностранныхъ государствъ *пенсим*;

7) О возвращеніи государственныхъ клейнодъ въ отечество;

8) Объ уравниеніи денежнаго курса червонныхъ злотыхъ съ монетами сосѣднихъ государствъ; остальные 12 пунктовъ заключаютъ въ себѣ ходатайство по дѣламъ разныхъ должностныхъ и частныхъ лицъ.

Roku tysięcy siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Augusta ósmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy tysięcy siedmsetny trzydziesty piąty obranymi, *comparendo personaliter patron imć pan Jan Kazimierz Woyna—krayczy Mścislawski*, opowiadał y do akt podał instrukcyą, od iaśnie wielmożnych, wielmożnych ichmościów panów dygnitarzów, urzędników, szlachty, obywatelów wojewodztwa Smoleńskiego wielmożnym ichmościom panom Michałowi Sliźniowi—Krewskiemu y Felicyanowi Łoykowi—Żukowickiemu starostom, posłom, na seym następujący obranym, daną, którą podając do akt prosił nas sądu, ażeby ze wszystką w niey wyrażoną rzeczą była przyjęta y do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych wpisana; jakyż my sąd oną przyiowszy

w xięgi wpisać rozkazali, którą wpisując *de verbo ad verbum* tak się w sobie ma:

Instrukcyą, od nas dygnitarzów, urzędników, szlachty, obywatelów wojewodztwa Smoleńskiego na seymiku przedseymowym za uniwersałami, od nayiaśnieyszego króla imci Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, wydanymi, ad locum solitum zebranych, wielmożnym ichmościom panom Michałowi Sliźniowi—Krewskiemu y Felicyanowi Łoykowi—Żukowickiemu starostom, zgodnie przez nas obranym posłom, w roku terazniejszym tysięcy siedmsetnym trzydziestym piątym, miesiąca Augusta szesnastego dnia. Po tak wielu zazdrośney fortuny przeciwnościach w popolitym między szczęściem y nieszczęściem obrocie, gdy się skołatana *conjuratis in praelia ventis* oyczyżną do brzegu zabiera, komuż sprawiedliwiey podziękować należy, ieżeli nie Panu panniących, od którego *jus suum* wziowszy iego królewska mość, pan

nasz miłościwy, nie tylko regnare, ale też *decorem suum induere* zaczął, gdy nam przez złożenie seymu do zupełnego uspokojenia najskuteczniejsze podał media, które uprzejmym sercem woiewodztwo nasze przyiwszy, nietylko powinno panu swemu wyraża podziękowanie, ale też ażeby w zaczęłym szczęśliwie panowaniu *longe fata fluant prospera vita*, usilnie życzy, niewątpiąc o tym, że za nieporównanym iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, *circa bonum publicum* staraniem y łaskawym rozjątrzonych serc ugłaskaniem *veniet felicior aetas*, o co *votis et suspiriis* do Pana panów *concurriendo*, a na propozycye od iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, *reponendo*, ichmościów panów posłów obligujemy, ażeby *quam primum* iego królewskiej mości, panu naszemu miłościwemu, podziękowali za oycowskie ku nam oświadczenie, że to panowanie bez żadnego od nayiaśniejszego świętey pamięci Augusta wtórego, rodzica swego, do tronu prawa y *praetextu* nad wolnym państwem otrzymawszy, nienarusznie *circa tuitionem legum et libertatis* według poprzysiężonych *sacrosancte* paktów zachowa. *Secundo*. Ponieważ konserwacya państw y królestw *naybarzies* consistit in *cultura stateczney y nienaruszoney przyjaźni* z sąsiedzkimi potencjami y w obserwancyi zachodzących z nimi traktatów, *zaczynam* któż nieprzyzna, że *ratio status et conservationis* rzeczypospolitey naszej, z okoliczności terazniejszych koniunktur w chrześcijaństwie, *praecipue* w tym consistit, ażeby dobra przyjaźń y harmonia *servare* z nayiaśniejszą Monarchią Rossyiską, z której *antecessorami* nie tylko *rzeczypospolita* traktatami y sojuszami iest zmocniona, ale też y z własnych teyże nayiaśniejszey Monarchini wydanych manifestów iest ubezpieczona o iey przyjaznych ku sobie intencjach, że żadney w państwach y granicach *rzeczypospolitey* nie pretenduje awulsyi lub *diminucyi*, owszem

całość praw, przywileiów, swobod, wolności y szerokości granic *cum annexis provinciis contra quoscunque usurpatores et agressores*, ne *quidquam* *respublica* *detrimenti* capiat, bronić y utrzymywać deklaruie: *zaczynam* *iniungimus* ichmościom panom posłom naszym, aby *omnes* *ineant* *modos et rationes*, które by dawną przyjaźń y zachodzące między polskim y rossyiskim państwem soiusze y traktaty utwierdziły. *Tertio*. A że do utrzymania *in integro* tychże paktów y soiuszów należy wypełnienie onych, *zaczynam* ichmość panowie posłowie *inter alias materias*, wziwszy *pro primo* *obiecto* *nieznosne*, *naybarzies* w pogranicznych od Rygi powiatach, *idque* w Wilkomierskim, Upitskim y Kowieńskim, także y w xięstwie Żmuydzkim przez pieniądze y prowiantowe podatki uciemężenie, *suplikować* będą do maiestatu iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, ażeby *zwykłym* pańskim swoim *super gemitu et fletu* *populi* *respektem* w to potrafił, iakoby *nayprędsza* z państw Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego woysk Rossyiskich mogła *subsequi* *evacuatio*, co *speciali curae et sollicitudini* ichmościów panów posłów *nietylko* *committimus*, ale też *amore boni publici* ichmościów *obstringimus*. *Quarto*. Utrzymując *constitutionem electionis* iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, ażeby *proiect* *względem* *zniesienia* *podatków* z dóbr ziemskich do skutku przywiedziony był, *ciż* *ichmość* *panowie* *posłowie* *starać* *się* *będą*. *Quinto*. Chcąc mieć *zupełne* *stanów* *rzeczypospolitey* *uspokojenie*, ażeby *po* *rozwiązaniu* *wszytkich* *konfederacyi* *tak* *generalney*, *iako* *też* *partykularnych*, *wszytkie* *nowe* *zaciągi* *y* *wyprawy* *ustały*, także *aby* *omnes* *actus* *contra* *maiestatem* *y* *stanom*, *przy* *dostoieństwie* *iego* *królewskiej* *mości* *będącym*, *pokóy* *wzruszający*, *albo* *też* *materiam* *status* *dotykający*, *aboleantur*, *condemnentur* *et* *eliminenter*, *ichmość* *panowie* *posłowie* *nasi* *promot-*

vebunt. *Sexto.* Wielą prawami korrespondencye z postronnymi, inscia republica, mianowicie in materia status, zabronione, zaczym reassumpti-
onem tych wszystkich constytucyi ciz ichmość panowie posłowie w pamięci mieć powinni będą y żadnych od postronnych monarchów pensyi brać nie powinni. *Septimo.* Clenodia rei publicae, tanquam ornamenta regni et regum, za granice wywiezione, ażeby omni meliori modo praevia investigatione vindicari mogły, ichmość panowie nasi wespoł z innymi ichmościami sposób umówić mają. *Octavo.* Niepośledniemu staraniu y pamięci ichmość panów posłów zalecamy reductionem monetae czerwonych złotych ad aequalem cum vicinis cursum; inne zaś punkta, iako to: obmyślenie securitatis internae et externae, iako też maiestatis iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, desolationis żup y dobr stołowych, opatrzenie artyleryi, cekawzów, garnizonów, aukcyi procentów, otworzenie miennicy, ad communem sensum całej izby poselskiej odkładając. *Nono.* Za iaśnie oświeconymi, iaśnie wielmożnymi, wielmożnymi ichmościami pany senatorami, ministrami y dygnitarzami utriusque gentis supplices woiewodztwo nasze przez ichmościów panów posłów mittit do respektu pańskiego praeces, ażeby de liberalitate regia distinctim udzielić raczył, mianowicie: iaśnie oświeconemu xiążęciu imci Wiszniowieckiemu—kanclerzowi y generalnemu woysk Litewskich regimentarzewi, którego wielkość godności, żadney za sobą niepotrzebująca zalety, ani promocyi, loquitur ipsa sibi, universum sparsa per orbem, więc ażeby to, na które iusto meritorum przez cały wiek swój certamine zasłużył, praemium, to iest, buława wielka, a iaśnie oświeconemu xiążęciu imci Radziwiłowi—marszałkowi nadwornemu, takż virtutum et meritorum incremento dobrze zaszczyconemu, buława polna Litewska, korona zaś polna iaśnie wielmoż-

nemu imé panu Lubomirskiemu—woiewodzie Sandomirskiemu, oddane były, urgentissime ichmość panowie posłowie nasi promovebunt. *Decimo.* Tychże ichmościów panów posłów obstringimus, ut instent do łaski pańskiej iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, za iaśnie wielmożnym imé panem Sapiehą—kasztellanem Trockim, do pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego ex votis nostris kandydatem; za iaśnie oświeconym xiążęciem imé Radziwiłem—woiewodą Nowogrodzkim, iaśnie wielmożnym ichmość panem Zawiszą—podkomorzym Litewskim, Ponińskim—instygatorem y marszałkiem generalney konfederacyi koronney, ażeby distincta ichmościów merita distinctis muniorem praemiare nie zapomniął gratiis. *Undecimo.* Wielą recessami w konstytucyach, mianowicie w ostatney coronationis iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, oddane do pamięci rzeczypospolitey zabicie y na placu pod Kowalewem za oyczyzną położenie dwóch wielmożnych ichmościów panów Pawła y Dominika Łoyków, że dotąd effectum wdzięczności successoribus sortiri nie mogło, zaczym przypominając hos heroicos actus pomienionych ichmościów, ażeby do respektu pańskiego z całej rzeczypospolitey instent, ichmość panom posłom naszym pilno zalecamy. *Duodecimo.* Takż recessem, w konstytucyi roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego wyrażonym, odłożono iest danie kwitu successoribus iaśnie wielmożnego imé pana Kotła—podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego, ażeby y to, jako już po uczynioney dostateczney kalkulacyi skutkiem effectuetur, promotioni ichmościów panów posłów rekomendujemy. *Decimo tertio.* Następują do pamięci y respektu pańskiego wiadome całemu xięstwu Litewskiemu krzywdy y szkody, przez Kiekibusza y żyda Hirszę różnym obywatelom Litewskim poczynione, mianowicie wiel-

możnym ichmościom panom Burzyńskiemu—instygatorowi wielkiego xięstwa Litewskiego, Wolskiemu—chorążemu Wileńskiemu, Petruszewiczowi—czesznikowi tegoż województwa Wileńskiego, Monkiewiczowi—takż czesznikowi, za któremi, na substancyach y na samym zdrowiu przez więzienie ichmościów panów chorążego Wileńskiego y Monkiewicza zruinowanymi, ichmość panowie posłowie instabunt y o wydanie tak Kiekibusza, iako też Żyda, ludzi państwa naszego usilnie domawią się. W tymże interessie do tychże osób nie przepomnią wielmożnego imć pana Frąckiewicza—pisarza ziemskiego Smoleńskiego, summopere variis extorsionum generibus oppressum, similiter y wielmożnego imć pana Szczyta—czesznika wielkiego xięstwa Litewskiego. *Decimo quarto.* Zagęszczone, a prawie niechrześcijańskie, qua publice, qua privatim varia scelerum genera, iustam że od naywyższego pana sprowadzają vindice caelo na prowincją wielkiego xięstwa Litewskiego Nemesim, edocent nos exempla, które w terazniejszej konjunkturze patinur, a quod maximum, że takowe facinora, coby miały exemplariter puniri, to przeciwnym sposobem sobie przysposobiwszy mocne protekcyę, ex male actis gloriari non erubescunt. Swięży a nieszczęśliwy przykład, w terazniejszej oplakaney rewolucyi na godnym z imienia y znacznych w oyczyźnie zasług wielmożnym imć panu Michale Tyzenhauzie—podkomorzym Wileńskim, wprzód incarcerowanym, denique w Oszmianie tumultuario ausu, sine ulla convictione, cum summo gentis scandalo, a przed Bogiem y światem abominatione, wykonany, zaczym injungimus wielmożnym ichmość panom posłom naszym, ażeby talia inpracticata exempla amnestya nie pokrywała, owszem clamanti de coelo vindictam sanguini do dochodzenia iustum jus successoribus ad iniuriautes zachowano było.

Decimo quinto. Kamienica Żółta pod Orłem Donatowska, w mieście Wilnie, na Świętojańskiej ulicy obok z pałacem Chodkiewiczowskim leżąca, ad praesens imci xiędza Józefa Donata—kanclerza dyecezyi Smoleńskiej, ob respectum zasług Jana Donata—chorążego, iako obloquitur constitutio roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtórego, follio quadragesimo, ażeby od stancyi deputatów na trybunale obranych perpetuis temporibus salvis oneribus civitatensibus uwolniona była, staraniu ichmościów panów posłów pilno zalecamy. *Decimo sexto.* Ponieważ ichmość xięza Karmelici Bosi prowincyi Litewskiej, odłączywszy się od prowincyi koronney, nie więcey, iako trzy konwenta do siebie należące mając, dwa, to jest: Warszawski y Poznański, in supplementum pauci numeri konwentów, per decretum oycy świętego Klemensa dwunastego otrzymali, zaczym ażeby te dwa konwenta zdekretu oycy świętego przy prowincyi Litewskiej in perpetuum konserwowane były, ichmość panowie posłowie nasi animadvertent. *Decimo septimo.* Za interessem imć pana Woyny—krayczego Mściśławskiego, względem odeszłych dóbr w województwie Smoleńskim antecessoribus imci, iako też względem szkod in statu praesenti poniesionych, curabunt ichmość panowie, iakoby praemissorum condigna mogła subsequi przez respekt pański gratitudo. *Decimo octavo.* Similiter interes ichmościów panów kniaziów Juchniewiczów Birbaszów względem dóbr, ante unionem lennością z wniesieniem summy nadanych, Dobuże, Piotrowicze, Holenie, Słodziuki, Trylesin y Bowki nazwanych, w powiecie Orszańskim leżących, quondam od starostwa Mihilowskiego odłączonych, antecessoribus ichmościów panów Birbaszów przywilejami nayiaśniejszych królów approbowanych, aby na terazniejszym seymie roborowany był y rekompensa za straty y expensa prawne, z

okazyi j. w. imć pana z Tęczyna Osolińskiego—podskarbiego wielkiego koronnego, poniesione, na dobrach tegoż imci obmyślona była, pamięci ichmościów panów posków zaleca się. *Decimo nono.* Dygnitarstwo wielkiego xięstwa Litewskiego iaśnie wielmożnych ichmościów panów pisarzów wielkich y referendarza Litewskiego ażeby według praw y dawnych zwyczajów in executione circa distributivam iustitiam zostawało, ciż ichmość panowie posłowie omnimo domowią się. *Vigesimo.* Dalsze punkta, które by sprawiedliwości świętey prawom y wolności przeciwne niebyły, owszem bonum publicum et integritatem rzeczy pospolitey concernerent, fidei et activitati wielmożnych ichmościów panów posłów committendo,

podpisuiemy się. Actum ut supra w Wilnie. U tey instrukcyi przy pieczęci na laku przyciśnionej podpis ręki iaśnie wielmożnego imć pana dyrektora seymiku woiewodztwa Smoleńskiego temi wyraża się słowy: Antoni J. Fr. Rędziewiczski Łoyko—woyski Oszmiański, marszałek trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego y dyrektor seymiku woiewodztwa Smoleńskiego, imieniem całego woiewodztwa podpisuię się.

Która ta instrukcyja, za podaniem oney przez patrona wyżey mianowanego do akt, iest do ziąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięta y wpisana.

1735 г. Августа 24-го дня.

Изъ книги № 88, за 1734—1735 г., л. 231—238.

61. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства депутатамъ на главный сеймъ Варшавскій.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на сеймикъ, въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на избирательный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

1) По засвидѣльствованіи предъ королемъ Августомъ III вѣрноподданическихъ чувствъ дворянства, послы обязываются познакомиться съ содержаніемъ *пактовъ конвентовъ*, по которымъ производилась королевская присяга, и если въ нихъ допущены какія либо измѣненія, домогаться дополнительной присяги по старинѣ; особенно имѣть въ виду конституцію 1717, по которой не допускается никакихъ послабленій диссидентамъ.

2) Просить короля о принятіи мѣръ къ водворенію мира внѣшняго и внутренняго; но при

выдачѣ амнистій руководствоваться осторожностію и лицамъ, не служившимъ въ военномъ вѣдомствѣ, таковыхъ не выдавать.

3) Позаботиться о сохраненіи и укрѣпленіи дружбы съ Русскою Монархинею, которая обѣщала сохранить не только прерогативы и вольности дворянства, но и цѣлость границъ рѣчи-посполитой; также согласно ея обѣщанію возвратить изъ Кіева актовыя книги великаго княж. Литовскаго, забранныя еще въ 1655 году;

4) Ходатайствовать о выводѣ русскихъ и саксонскихъ войскъ изъ предѣловъ рѣчи-посполитой, частью по причинѣ разоренія края, частью по причинѣ прекращенія конфедерацій; напомнить также ему и о сохраненіи древней вѣры польскихъ королей;

5) Просить его о содержаніи дѣйствующей

пѣхоты на счетъ королевщинъ, которые въ прежнія времена удовлетворяли не только военнымъ потребностямъ, но служили также средствомъ для вознагражденія лицъ заслуженныхъ въ государствахъ.

6) Потребовать прекращенія таможенныхъ злоупотребленій, которые проявляются въ видѣ различныхъ льготъ разнымъ привилегированнымъ лицамъ съ явнымъ ущербомъ для скарба и обидой для купцовъ; хлопотать, чтобы складъ такихъ товаровъ былъ устроенъ въ Ковнѣ.

7) Ходатайствовать о воспрещеніи жидамъ вывозить серебряную монету за границу, объ открытіи монетнаго двора и уравненіи достоинства монеты съ сосѣдними государствами.

8) Принимая во вниманіе быстрое богатѣніе жидовъ, какъ посредствомъ захвата торговли, такъ и умѣнія пользоваться политическими обстоятельствами въ свою пользу, — требовать увеличенія съ нихъ подымной подати подъ страхомъ проскрипціи.

9) Ходатайствовать объ увольненіи шляхетскихъ имѣній отъ аграрной повинности.

10) Позаботиться объ исправленіи законовъ, особенно объ исправленіи судей, которые часто забываютъ Бога, законы и совѣсть и судятъ не по правдѣ, а по своему произволу и въ свою личную пользу; потребовать постановленія, чтобы въ трибуналъ могли поступать только апелляціи, такъ какъ практикующіеся приемы уклоненія отъ исполненія судебныхъ приговоровъ отнимаютъ у обиженныхъ всякую возможность дожидаться отъ

трибунала рѣшенія по своему дѣлу: по этому настаивать, чтобы издано было законоположеніе, строго запрещающее сторонамъ обращаться по одному и тому же дѣлу въ разнымъ судебнымъ инстанціямъ.

11) Третье, чтобы содержаніе, присвоенное извѣстнымъ должностямъ, было отдаваемо лицамъ, несущимъ эти должности, а не лицамъ постороннимъ, что практикуется до сихъ поръ, вопреки здравому смыслу.

12) Постараться о возобновленіи законнаго количества чоповой пошлины, а не произвольнаго, которое практикуется въ настоящее время съ явной обидой и разореніемъ воеводства.

13) 14) 15) 16) 17) 18) 19) 20) 21) пункты заключаютъ въ себѣ ходатайство по дѣламъ должностныхъ и частныхъ лицъ.

22) О вознагражденіи Виленскаго кармелитскаго монастыря, понесшаго убытки и разореніе на 600,000 злот. отъ политическихъ замѣшательствъ.

23) Объ открытіи въ Ригѣ костела и римско-католическаго богослуженія, подвергшихся насилію и закрытію.

Остальные пункты инструкціи до 35) включительно заключаютъ въ себѣ ходатайства по дѣламъ частныхъ лицъ и р.-к. духовенства, возникшимъ большей частію подъ вліяніемъ совершавшихся въ то время политическихъ событій; нѣкоторые изъ нихъ касаются столкновеній здѣшнихъ дворянъ съ русскими.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego piątego, miesiąca Augusta dwudziestego wtórego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok terazniejszy, wyż na dacie pisany, obranemi comparendo personaliter u sądu patron imć pan Stanisław Koszarzewski—starosta Nowosiołkowski, instrukcyą prześwietnego woiewodztwa Wileńskiego, na seym następujący pacificationis, wielmożnym ichmościom panom Janowi Benedyktowi z Rusinowa Wolskiemu—chorążemu woiewodz-

stwa Wileńskiego y Mikołaiowi, Antoniemu Piotruszewiczowi — czesznikowi woiewodztwa Wileńskiego, posłom tegoż woiewodztwa daną y służącą, ad acta podał, prosząc nas sądu, ażeby ten instrument ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany, iakoż my sąd ony przyiowski w xięgi wpisać de verbo ad verbum rozkazaliśmy, którego tenor sequitur estque talis.

Instrukcyą, od nas senatorów, dygnitarzów

duchownych y świeckich, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów województwa Wileńskiego, in fundamento uniwersału iego królewskiej mości Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, na seym walny sześćniedzielny pacificationis do Warszawy pro die vigesima septima Septembris anni praesentis wydanego, do Wilna ad solitum locum consiliorum zgromadzonych, wielmożnym ichmościom panom Janowi, Benedyktowi z Rusinowa Wolskiemu—chorążemu województwa Wileńskiego y Mikołajowi Antoniemu Piotruszewiczowi—czesnikowi województwa Wileńskiego, posłom od nas zgodnie, nemine contradicente, na seym walny obranym, roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego piątego, miesiąca Augusta szesnastego dnia dana. A kiedyż barzicy, ieżeli nie dopioro, w terazniejszym czasie, doznawamy szczęśliwą experyencyą, że ubi humana deficiunt, ibi divina incipiunt media, kiedy iuż zdesperowana de summa vitae oyczyzna nasza vitales zda się recolligere spiritus, gdy szczyrze aplikująca się ad salutem universi oycowska iego królewskiej mości Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, ręka providam łask pańskich apposuit curam, niechcąc nas widzieć extra modum consilii, ut consulamus nobis et prospiciamus patriae, przezornymi na seym walny sześćniedzielny Warszawski convocat uniwersałami; za co, przy nayniższym (podziękowaniu) pro paterna cura et sollicitudine erga bonum publicum, ichmość panowie posłowie nasi cum eo staną in conspectu domini voto, ut gloria eius micet, velut inter ignes luna minores. Desideria zaś województwa naszego Wileńskiego w niżej wyrażonych punktach ichmość panowie posłowie nasi, sub fide, honore et conscientia, ut sint in executione, promovere curabunt. 1-mo. Informowane, tak z doszły od iego królewskiej mości, pana naszego miłości-

wego, przez wielmożnego imci pana dworzana y posła instruceyi, iako też z addressowanych od iaśnie oświeconych y iaśnie wielmożnych ichmościów panów senatorów y ministrów status Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, a principaliter iaśnie oświeconego xiążęcia iego mości arcybiskupa Gnieźnieńskiego — prymasa Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, expedicyi województwo nasze, iako providencya Boska, a cuius nutu regum et regnorum dependent vicissitudines, wszystkie te nieszczęśliwości, w które nas publiczne zamieszanie weгнаło było y do ostatniej ruiny oycyznę wiodło, in eventum clementissimum zamieniło, kiedy utrzymawszy na tronie polskim nayiaśniejszego króla imci Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, którego zacność nie tylko w dawniejszych antecessorach, którzy diadema regni intulerunt w Polskę, ale też niedawno zesłym ś. p. nayiaśniejszym Augustie wtórym, który gloria sua toti illuxit orbi, iest nietayna, tym nas ubłogosławiła szszczęciem, że y terazniejszy pan nasz miłościwy, gloriosissimo antecessorów swoich idąc tractu, ledwie co tylko designatum à saeculis dla siebie conscendit solium, wszystko to, co ad interitum patriae nakierowało się było, clementia et iusta moderatione odwróciwszy, a cokolwiek concertat bonum patriae, iako providus pater, przez poprzysiężone circa coronationem sui pacta conventa y przyrzeczone vinculo sacramenti sponsye manutenerere et conservare przyrzekłszy, niezawodną uczynił nam nadzieję, że za panowania iego pax et iustitia nostris reflorescent in annis, za co supremo numini y iego królewskiej mości, tanquam vicarium tenenti potestatem, uczyniwszy nayniższe podziękowanie, ichmość panowie posłowie uasi, a idąc przykładem starszey braci naszej, iaśnie wielmożnych, iaśnie oświeconych ichmościów

panów senatorów y ministrów statūs, circa praestandum homagium iego królewskiej mości, powinni wyznać nomine całego województwa naszego iego królewską mość za pana naszego y iego maiestatu tuitionem et defensionem upewnić. A lubo z teyże instrukcyi iesteśmy informati, iż iego królewska mość pacta conventa in omni solennissima formá spisane poprzysiągł y nie spodziewamy się z nich nil dissonum legibus publicis emanare, iednak iż te pacta conventa, ani żadne sancita, za panowania iego królewskiej mości zaszły, w województwie naszym publicata nie są, curabunt ichmość panowie posłowie nasi weyść in truitiam onych y iezeliby czego niestawało, iuxta antiquas praxes, żeby dopełniono, doyrzeć, osobliwie ażeby przeciwko konstytucyi tysiąc siedmset siedymnastego roku in favorem dissidentium nie niebyło. 2-do. De securitate interna iak ma być provisum conferent ichmość panowie posłowie nasi, tak z iaśnie wielmożnemi ichmościami panami senatorami, ministrami y drugiem i utriusque provinciae ichmościami pany posłami, żeby unito et unanimi voto et consilio mogła ta rana, (którą oyczyna od swoich że synów a braci naszych cierpi), absque violentis mediis być zgoiona, y w tym placabunt maiestatem, ut non sit iustitia dissociata a clementia. A że w takowych okazjach solita praxi zwykła bywać inter belligerentes amnestia, pod którą etiam licentiosi et invasores oppressoresque osób y dóbr szlacheckich podszywać się zwykli, przeto iezeli komu ex clementia reipublicae będzie dana amnestia, ażeby ta tylko directe et expresse do tych osób, które, w aktualney regularney służbie pod trąbą wojskową zostając, in Martis campo co przeciwko sobie wykroczą, ściągala się, a do tych, którzy przy naiedziedzi dóbr szlacheckich, osobliwie w żadney służbie wojskowej niebędących, vel alio titulo

komu co zawinią, nieregulowała się, curabunt doyrzeć ichmość panowie posłowie nasi. 3-tio. Jeżeli conservacya państw y królestw naybarzieszy consistit in cultura stateczney y nie-naruszoney przyiaźni z sąsiedzkimi potencyami y w obserwancyi zachodzących z niemi traktatów, zaczym ktoż nie przyzna, że ratio statūs et conservationis rzeczy pospolitey naszej, z okoliczności terazniejszych coniunktur w chrześcijaństwie, praecipue w tym consistit, ażeby dobrą przyiaźń y harmonią servare z nayiaśnieyszą Monarchinią Rosyiską, z której antecessorami, nie tylko rzecz pospolita traktatami y soiuszami iest zmocniona, ale też y z własnych teyże nayiaśniejszey Monarchini wydanych manifestów iest ubezpieczona o iey przyiaźnych ku sobie intencyach, że zadnych w państwach y granicach rzeczy pospolitey nie pretenduie awulsyi, albo dyminucyi, owszem całość praw, przywilejów, swobod, wolności y szerokości granic, które Korona polska y wielkie xięstwo Litewskie, cum connexis provinciis, usque ad praesens momentum possidet, contra quoscunque usurpatores et aggressores, ne quidquam respublica detrimenti capiat, bronić y utrzymywać deklaruie. Zaczym iniungimus ichmościom panom posłom naszym, aby na blisko następującym seymie omnes ineant modos et rationes, któreby tak dawną przyiaźń y zachodzące między polskim a rossyiskim państwem soiusze y traktaty były utwierdzone, iako też aby y nowy z tąż nayiaśnieyszą Monarchinią mógł stanąć obowiązek, któryby commoda, emolumenta et securitatem tych oboygá narodów contra quosvis aggressores iako naymocniey y naylepiey ugruntować potrafił, żeby też do prowincyi Kurlandskiej y do części Infant, które świętey pamięci nayiaśniejszy Piotr Alexieiewicz—monarcha Rosyiski przyrzekł do państw naszych przywrócić, ponieważ ta woyna,

do zakończenia której to było suspensum, już się skończyła, nullo sibi reservato praetextu restituere chciała. Similiter akta trybunałskie, ziemskie y grodzkie prowincyi wielkiego księstwa Litewskiego, jeszcze w roku tysiąc sześćsetnym pięćdziesiątym piątym zabrane y do Kijowa wyprowadzone, wydać y wrócić rozkazała, w czym publica desideratur legatio. 4-to. Woyska zagraniczne nayiaśniejszey Monarchini Rossyiskiej, in viscera regni wprowadzone, których już wcale daley sustentare et alimentare przy naszych ruinach, nieurodzajach y dalszych plagach Boskich niemożemy, żeby miały w dalszy czas na ostateczną naszą zgubę w państwach rzeczy popolitey subsistere, racyi niewidzący, ile kiedy idąc in recognitionem maiestatu, wszelkie scyssye y confederacye, które niektórych z nas invito do siebie wciągnowszy, do tych czas mogły reddere suspicatos, iego królewskiej mości revocamus et tuitionem osoby y maiestatu iego królewskiej mości spondemus, qua praevia recognitione instabunt ichmość panowie posłowie nasi o nieodwłoczną tak Rossyiskich, iako też woysk iego królewskiej mości Saxonskich ewakuacją. Remonstrabant też przy tey proźbie ichmość panowie posłowie nasi iego królewskiej mości antiquam fidem monarchów polskich, której pleno ku narodowi naszemu corde wyznawali, iż super sinum cuiusvis civis bezpiecznie recumbere mogą, a zatym expetent, żebyśmy tego kredytu y u iego królewskiej mości nie tracili. 5-to. Nie iest jeszcze do ostatka zwątlona w siłach swoich rzecz popolita, lubo ją domowe ad praesens nadtargały niezgody, że dla zaszczytu iego królewskiej mości, także dla utrzymania praw, swobod y wolności swoich nie miała znaleźć sił sposobnych, y przeto dla potrzebney omnino aukcyi y retencyi woyska takowe wynayduie media, ażeby ichmość pa-

nowie posłowie wziowszy to przed oczy, iako królewszczyzny wszytkie, titulo panis benemeritorum nazwane, z których przedtym absolutni monarchowie nie tylko benemeritos pascebant et provincias suas defendebant, ale też dalsze debellabant nationes; przeto tedy, vigore dawnych praw, piechota wyprawna ażeby dawana była, ichmość panowie posłowie serio promovere et manutenere curabunt. 6-to. Skarb wielkiego księstwa Litewskiego ab inductis, etiam in afflictissimo reipublicae statu, absque tam intolerabili, iako teraz conqueruntur handlujący, aggravatione, znaczną więcej kilkukroć sta tysięcy czynił importancją, a teraz z wielkim pogorszeniem y publiczną szkodą do barzo małej pensyi iest poniżony, a to dla wielu protekcyi y potencyi, w czym ażeby się zabieżało publicznemu uszczerbkowi, a na zapłatę woysku mogło excrescere subsidium, nie widzi innego medium woiewodztwo nasze, iako tylko obligować ichmościów panów posłów, ażeby starali się quam strictissime opisać, aby poczowszy od naywyższego do nayniższego cuiuscunque status et conditionis, duchowny y świecki człowiek, od wszelkich towarów wwozących y wywozących, według instruktarzów uformowanych, na wszytkich trzech komorach takąż importancją, iako y kupcy, bez żadney defalki, ochrony y paszportów, rachując złote, grosze y pieniądze nie na pruską, ani tyńfową, ale pro currenti moneta, bez żadnego kwitowego honorarium y na kogo akkommodacyi, płacił. Tych że towarów skład, ażeby nie daley, iako w mieście Kownie, vigore dawnych konstytucyi, był determinowony; a tak y extorsye, krzywdy y płacz ludzki ustaną y importancya do znacznych przyidzie aukcyi. A ponieważ konstytucya tysiąc siedymset siedymnastego roku, providendo securitati skarbu, zkądby żołnierz niezawodną miał płacę, sub titulo czopowego,

szeleżnego opisała, iż do contrahencyi onego nie powinien być *admissibilis contrahent*, któryby in duplo *aequivalentem importancyi* skarbowey swoiey własney nie pokazał fortuny, tedy *simili modo* chcąc mieć woiewodztwo nasze y skarb wielkiego xięstwa Litewskiego, który daleko iest większey importancyi, obwarowany, obliגיע ichmościów panów posłów, ut *promoveant eandem circumscriptionem* dla skarbu, żeby także imć pan podskarbi miał in duplo *aequivalentem fortunam*. Że zaś iasnie wielmożny imć pan Sołohub—terazniejszy podskarbi wielkiego xięstwa Litewskiego, *tantae aequivalentiae substancyi* swoiey nie ma, *zaczym obligantur* ichmość panowie posłowie nasi *ministerium imci pro vacanti* podać y tego dopomnieć się, żeby *strictum calculum* ze wszystkich dat, prowentów y, cokolwiek *ex publico aerario* na siebie obrócił, *indilate restituat, sub confiscatione bonorum*. *Pensya* też in *futurum* iasnie wielmożnych ichmościów panów podskarbach na rok *ultra numerum ad summum osimdziesiąt tysięcy złotych polskich* ne *excedat, providebunt* ichmość panowie posłowie nasi. A iako iasnie wielmożnym ichmości panom podskarbin wielkiego xięstwa Litewskiego *cum omni renitente ubiquinarium absque appellatione*, tak é *converso iniuriato* przez dependentów iasnie wielmożnego imć pana podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego z samym że iasnie wielmożnym imć panem podskarbin wielkiego xięstwa Litewskiego *summario processu* powinno *determinari forum*. 7-mo. *Ad augendos reipublicae proventus*, a na zabiezenie *enervationis* oneyże, ażeby żydzi y inne handlujące osoby srebro za granicę nie wyprowadzali; należałoby otworzyć *menicę*, o co *expetent consensus universalem* rzeczy-pospolitey ichmość panowie posłowie nasi, ażeby hoc opus było *commissum* w prowincy wielkiego xięstwa Litewskiego iasnie

wielmożnemu imci panu podskarbiemu wielkiego xięstwa Litewskiego *seu alio plus offerenti*, który *tenebitur doyrzeć*, ażeby nie była *falszowana moneta*, ale in *valore, pondere et existentiâ correspondens acceptabili etiam* w pogranicznych państwach *monetae*. A tak kiedy to wszystko *adimplebitur* y skarb *augebitur*, y onus *podatkowania tolletur*. 8-vo. Żydzi też wielkiego xięstwa Litewskiego *ponieważ per suas machinationes* y przez wynaydzione różnemi *praetextami* y protekcyami sposoby nie tylko znaczne od ludzi kupieckich do siebie przyciągneli *handle* y zarobki, z których *abundanter profituią*, ale też in hoc *turbido statu*, *implikowawszy* się do różnych party y znalazzsy dla siebie *media lucrandi*, stan etiam *rycerski uciemieżyli*, a siebie *zbogacili*; *zaczym ażeby* do *ogłównego* większego, *przynamniey in duplo*, niż *constytucya* roku *tysiąc siedmset siedymnastego* naznaczyła, byli *przynagleni, sub proscriptione de regno*, które *ogłównie* także na *zapłatę woysku caedere* powinno. 9-mo. A *ponieważ* takowe *proponuntur media*, które *ad restaurandum et erigendum* znaczney *milicyi robur* niechybnie *sufficere* mogą, *zaczym quam urgentissime invigilare* powinni ichmość panowie posłowie nasi, ażeby stan *szlachecki* y ich *dobra ab agraria contributione* byli *wolni* y imć pan *Baranowicz*—strażnik *polny* wielkiego xięstwa Litewskiego, który *contra sancita reipublicae, sub regimine* *nayiasniejszego* pana *constituta*, w *terazniejszym* roku ten *podatek cum salario plus quam iniuste extorsit, ut restituat, domowią* się. 10-mo. *Correctura iurium* iakie ma w sobie *perplexitates*, iuż to nie *tayno* całemu xięstwu Litewskiemu, *zaczym obwiązuiemy* ichmościów panów posłów *naszych, ut urgeant meliorationem* oney, a *naybarzney* ut *inveniant modum* nie tak *sądów, iako sędziów* *poprawy, którzy* *częstokroć* *zapomniawszy* *Boga, prawa* y *sumnienia,*

non secundum iustitiam et obloquentiam pravoyczystych, ale secundum velle suum zwykli ferować iudicata, czyniąc kontrakty z stronami o swoje sentencye y one plus offerenti invadiując; strony też potentiores, które in contemptum legis z wycięzeniem uboższych, nie już kilkakroć, ale kilkanaście razy dopuściwszy się condemnować, ponieważ nigdy nie dopuszczają per fortem resistantiam ad executionem dekretów przywozić, curandum opisać, ażeby każdy, in causis simplicium iniuriarum za trzecim dekretem, a in causis propriarum inscriptionum et expulsionum za powtórnym dekretem renitens exekucyi, był in perpetuum pro incapaci wszelkich urzędów, także activae et passivae vocis uznany, y takowy ultimae instantiae dekret, ażeby już za oczewisty był rozumiany, ad executionem omnimode przywieziony, circa primam foundationem iurydykeyi sądów trybunalskich nie inne sprawy, iako tylko appellationum od urzędów ziemskich, grodzkich y podkomórskich temu sądowi ad iudicandum determinowane były, a inne sprawy in foris sibi competentibus agitabuntur, które potym sądy trybunalskie abusive przywłaszczyszyszy sobie, ponieważ causarunt faraginem aktoatów w registrach sądowych, że, ob concursum mniej należących do sądu akcyi, iniuriati rozsądzenia spraw appellacyinych doczekać się przez długie czasy niemogą. Ad haec ponieważ y w tym dzieie się wielka krzywda, że strony unikające sprawiedliwości świętey, za przypozwaniem siebie do ziemstwa albo do grodu, dawszy się kondemnować, viâ condemnationis do trybunałów propter solam prolongationem sprawy wyprowadzać zwykły, przeto obviando takowym invencyom curabunt ichmość panowie nasi przez correkturę opisać, ażeby abhinc ex competentia actionis do grodu lub ziemstwa zapozwana strona, tamże y contravenencyą ad ultimum gradum convinkowana była

y ażeby za pokazaniem pierwszey litispencyi w grodzie, czy w ziemstwie trybunał pro finali decisione do tego urzędu odsyłał, etiam z przeciwnego aktoatu sprawy, salva iednak a definitiva sententia appellatione. 11-mo. Dzieie się y w tym niemała krzywda stanowi szlachekiemu, kiedy w woiewodztwach y powiatach benemeriti, otrzymawszy przywilejy na iaki urząd, titulo tylko solo w zasiadaniu muneris sui zaszczycają się, a prowent, antiquitus do tychże urzędów należący, in usus aliarum personarum idzie; przeto ażeby ten abusus, iako z słusnością nie zgadzający się, penitus był zniesiony y przy którym urzędzie iaki by się prowent znajdował, teyże osobie, która za przywileiem w woiewodztwie lub powiecie miejsce swoje zasiada, omnino był incorporowany y oddany, urgebunt ichmość panowie posłowie. 12-do. Taryfa czopowego, szelężnego woiewodztwa Wileńskiego, cum summa praeaggravatione do siedmiudziesiąt tysięcy extendowana, iako niemałe miastu y woiewodztwu uczyniła gravamina, tak y w wypłaceniu takowey summy causatur zawód, przeto tedy ad iustam quantitatem, ile in hac miserabili miasta facie płacenia czopowego, szelężnego, ażeby była redukowana, ichmość panowie posłowie nasi urgentissime curabunt. 13-tio. Lubo wielkie y znaczne cum discrimine zdrowia y fortun iaśnie oświeconego xiążęcia imci Korybuta Wiszniowieckiego—kanclerza y regimentarza woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, magni et per saecula memorandi haeróis, fama, volando per orbem, ku oyczyźnie ogłosiła zasługi, iednakże y woiewodztwo nasze Wileńskie, gdy iusto iuditio recognoscit, iako erga regem fides, in patriam amor, pro libertate zelus specialiter elucescunt, ażeby tak wielkie zasługi buławą wielką nad woyskami wielkiego xięstwa Litewskiego z dobrotliwej łaski iego królewskeiy mości iaśnie oświeco-

nego xiążęcia imci kanclerzowi y regimentarzewi woysk wielkiego xięstwa Litewskiego rekompensowane były, ichmość panowie posłowie nasi urgentissime instabunt. 14-to. Któż nieprzyzna, owszem ipse invidus fatebitur livor y wielkiego imienia zacność, y wysokich cnot wspaniałość, et ad fortia agenda z nieskomparowaną aplikacją, z azardem życia pro bono communi doskonałość w osobie iaśnie oświeconego xiążęcia imci Michała Radziwiła—marszałka nadwornego wielkiego xięstwa Litewskiego, który, gdy totus in patriam effusus, dotąd multa tulit, sudavit et alsit, ażeby tak wielkie zasługi in gradu praemiorum steriles cere nie mogły, wojewodztwo Wileńskie, gdy inszych u siebie ad condignum tantorum meritorum mercedem nie znayduie sposobów, szuka in remotiori, obligując ichmość panów posłów swych, ut instent do maiestatu iego królewskiej mości y stanów rzeczy-pospolitey, iakoby buława polna wielkiego xięstwa Litewskiego iaśnie oświeconemu xiążęciu imci marszałkowi nadwornemu wielkiego xięstwa Litewskiego conferowana była. 15-to. Kiedy cała prowincya wielkiego xięstwa Litewskiego respicit et recognoscit wielkich cnot doskonałość y zniezrachowanych w oyczyźnie zasług promptitudines iaśnie wielmożnego imć pana Sapiehy—kasztelana Trockiego, w tenczas y wotewodztwo Wileńskie, niechcąc degenerare a recto iuditio, pro unico sobie licząc solatio, ut tam eximiae virtutes dignissimis coronentur praemiis, który gdy mądrą radą y przezornym obmyśliwaniem w senacie dotąd infirma regni nostri sanabat, ażeby z osobliwey łaski y oycowskiej klemencyi iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, iaśnie wielmożnemu imć panu kasztelanowi Trockiemu, veluti magno Fabio, vero Catonii pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego post ascensum iaśnie oświeconego xiążęcia imćci, kanclerza y regimentarza woysk wielkiego xięstwa

Litewskiego conferowana była, ich mość panowie posłowie nasi do iego królewskiej mości y stanów rzeczy-pospolitey urgentissime instabunt. 16-to. Wielkie, qua sagò, qua togà w oyczyźnie zasługi iaśnie oświeconego xiążęcia imci Radziwiła—woiewody Nowogrodzkiego, iako splendide in patrio elucescunt sole, tak niemniey erubescendum, gdy tantorum meritorum nulla dotąd extat merces; przeto wojewodztwo Wileńskie, niechcąc na się ingratitudeinis zabierać censuram, obliguie ichmościów panów posłów, ut instent do maiestatu iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, iakoby ex distributiva iustitia et ex pane benemeritorum tak wielkich zasług nagroda subsequi mogła. 17-mo. Niemiał by ten dobrego rozeznania, któryby niedoyrzał wielkich w koronie Polskiej y w wielkim xięstwie Litewskim zasług emeritissimi Fabii iaśnie wielmożnego imci pana Józefa Potockiego—woiewody Kijowskiego, który dotąd, chcąc salvare universos, non exclusit singulos, a iako zawsze iest in gradu meritorum, tak ażeby liczyć się mógł in primo ordine praemiorum, nil iustius sądzi wojewodztwo nasze Wileńskie, iako, ex clementia principis, ut conferatur iaśnie wielmożnemu imci panu wojewodzie Kijowskiemu munus buławy wielkiej koronney, o co instabunt do iego królewskiej mości y stanów rzeczy-pospolitey ichmość panowie posłowie nasi. 18-vo. Jeżeli to prawda, że tam paenis, quam praemiis stat omne regnum, y gdzie niemasz dobrym nagrody, a złym kary, quid sunt regna, nisi mera latrocinia, przeto wojewodztwo nasze Wileńskie, lubo a longe zostaiące, nie tylko w koronie Polskiej, lecz y w wielkim xięstwie Litewskim, eximias magnorum meritorum, prae a teneris elucescentes virtutes iaśnie wielmożnego imć pana Lubomirskiego—woiewody Sendomirskiego, gdy dulci recordatione recognovit, non leve pondus addit obligacyi swoich

ichmościom panom posłom swoim, pilno zaleciwszy, iakoby in conspectu principis stanowszy, ut munus buławy polney koronney conferatur iasnie wielmożnemu imć panu wojewodzie Sandomirskiemu, instare starali się. 19-no. Y kogoż latere mogą wielkie y znaczne, nie tylko ex dignissima aevorum serie, lecz y z własney osoby swoiey w oyczyźnie zasługi iasnie wielmożnego imć pana Zawiszy — podkombrzego wielkiego xięstwa Litewskiego, który gdy y dopioro de recenti gloriosissime legacyi publiczney do nayiasnieyszey Imperatorki Rossiiskiey, cum decore et emolumento gentis gessit provinciam, ażeby tedy od nayiasnieyszego pana copiosissima tantorum meritorum y od stanów rzeczy-pospolitey subsequi mogła merces, instabunt ichmość panowie posłowie nasi. 20-mo. Jezeli czyie w oyczyźnie, ile in hac circumstantia rerum, elucet zasługi, toć inaestimabile pondus ex gloriosissime gesto pro rege, lege, fide et patria officio pociąga magni sui nominis iasnie wielmożny imć pan Łodzia Poniński — marszałek ieneralney confederacyi, który ex puro zelo utrzymania praw, swobod y wolności oyczystych, gdy nil intentatum reliquit, przeto inter primos candidatos ex distributiva iustitia iego królewskiej mości ażeby mógł być policzony, urgentissime instabunt do maiestatu iego królewskiej mości y do stanów rzeczy-pospolitey ichmość panowie posłowie nasi. 21-mo. Wiele recessami w constytucyach, mianowicie w ostatney coronationis iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, oddane do pamięci rzeczy-pospolitey zabicie y na placu pod Kowalewem za oyczyzną położenie dwóch wielmożnych ichmościów panów Pawła y Dominika Łoyków; że dotąd effectus wdzięczności successoribus sortiri niemógł, zaczym przypominając hos heroicos actus pomienionych ichmościów, ażeby do respektu pańskiego y całej rzeczy-pospolitey instent, ichmościom panom

posłom naszym pilno zalecamy. 22-do. Tak wielą praw y konstytucyami obwarowana immunitas kościołów y świątnic Pańskich, a w teraznieyszey koniunkturze pessime abusa, gdy vim patitur, iako się to pokazało specialiter na kościele pod tytułem świętego Jerzego w Wilnie oyców karmelitów, który z klasztorem, cum omni suppellectili ecclesiastica z ozdoby argenterii, z depozytami różnych ludzi condycyi szlacheckiey y mieskiej, wynoszącą (poniosł) szkodę iustissimo pretio na sześć kroć sto tysięcy, ichmościom panom posłom naszym omnimode iniungimus, ut instent do króla imci y stanów rzeczy-pospolitey, iakoby takowe notabilia damna rekompensowane były. 23-tio. Wszak to pewna, że gdzie cultus viget divinus, tym państwowom benedictio domini assistere zwykła, przeto tedy ex puro pietatis zelo wojewodztwo nasze Wileńskie urgentissime iniungit ichmościom panom posłom swoim, iakoby kościół y exercitium religionis romano-catholicae, vigore pactorum, w mieście Rydze (gdy dopioro przez zamknięcie siebie y relegowanie kapłana in vim patitur et opprimitur) in suo robore inviolabiliter zostawały. 24-to. Zagęszczone, prawie niechrześcijańskie, qua publice, qua privatim varia scelerum genera, że iustam od najwyższego pana na prowincyą wielkiego xięstwa Litewskiego zprowadzają Nemesim, edocent nos exempla, które w teraznieyszey koniunkturze patimur, a quod maximum, że takowe niezbożne facinora, coby miały exemplariter puniri, to przeciwnym sposobem przy mocnych protekeyach ex male actis gloriari student, świeży a nieszczęśliwy przykład w teraznieyszey opłakaney rewolucyi nad godnym imieniem y znacznych w oyczyźnie zasług wielmożnym imć panem Michałem Tyzenhauzem — podkomorzym Wileńskim, przód incarcerowanym, na substancyi funditus zrabowanym, denique w Oszmianie, sine ulla convictione, cum summo gen-

tis scandalo, a przed Bogiem y światem miserabili abominatione, tyrannice rozsiekanym y zabitym, że dotąd ieszcze niewinna krew żadney nieodbiera satysfakcyi. clamat vindictam de coelo, co ichmość panowie posłowie nasi, tak iego królewskiey mości, iako y stanom rzeczypospolitey remonstrowawszy, urgentissime instabunt, iakoby z dobrotliwey clemencyi iego królewskiey mości y stanów rzeczypospolitey był podany sposób successori do dochodzenia y convinkowania innocentis sanguinis. Także in simili zabicie y zamordowanie w domu przez kozaków y kałmuków spieczonego na ogniu imć pana Heronima Tyzenhanza—wojskiego Wileńskiego że dotąd tanti sceleris. nie odebrało nagrody, ichmość panowie posłowie nasi iego królewskiey mości y stanom rzeczypospolitey doniosą, urgendo tantorum scelerum condignam satisfactionem. A że praetensya regimentu konnego iaśnie wielmożnego imć pana hetmana polnego wielkiego xięstwa Litewskiego iest nie mała, respektem summy hybernowey, nieoddany z starostwa Inturskiego, ta ażeby in supplementum et levamen strapionego successora serca była skassowana y z starostwa Inturskiego zniesiona, tak iego królewskiey mości, iako y stanów rzeczypospolitey ichmość panowie posłowie nasi upraszać będą. 25-to. A komuż tajne po niemałej części prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego przez rabunki szlacheckich dworów y osób samych, w detencyą branych y do Rygi odsyłanych, notabilia damna, causata przez imć pana Kikibusza—podpółkownika woysk Rossyiskich nayiaśnieyszey Imperatorki, który że tu swoią mając possessyą in regione nostra, takowe ważył się popełniać kryminalne excessa, iako to specialiter practicum nad wielmożnym imć panem Burzyńskim—instygatorem wielkiego xięstwa Litewskiego y nad imć panem Eliaszem Marcinkiewiczem, podsędkiem Wileńskim y innemi woiewodztwa Wileń-

skiego ichmości pany obywatelami, przeto singularissime iniungimus wielmożnym ichmościom panom posłom naszym, ażeby tak krzywdy y szkody mogły być rekompensowane iniuriatis, iako y sam imć pan Kikibusz, w naszym kraiu mający possessyą, do sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, lub woyskowych sądów pro ultima convictione był oddany, o co urgentissime ichmość panowie posłowie nasi instabunt. Tudzież niewinna detencya wielmożnego imć pana Pawła Marcinkiewicza—sędziego ziemskiego Upitskiego, za ordynansem imć pana ienerała *Bismarka*, z domu wziętego y do Rygi zaprowadzonego, z okazji takowey detencyi, że y fata zakroczyły y na fortunie notabiliter zniszczony, ut successoribus iusta subsequatur satisfactio, ciz ichmość panowie posłowie nasi promovere non intermittent. 26-to. Lubo ex occasione publicae calamitatis wszyscy niemal obywatele wielkiego xięstwa Litewskiego notabilia passi damna, że iednak singularissime przez przechody woysk auxyliarnych znaczną na fortunie wielmożny imć pan Ignacy Frąckiewicz—pisarz ziemski Smoleński poniosł szkodę, przeto imć panowie posłowie nasi instabunt do iego królewskiey mości, iakoby tak wielkie szkody ex clementia principis mogły być rekompensowane. 27-mo. Consumpta na usługach prześwietnego trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego aetas imć pana Józefa Zmijowskiego—regenta ziemskiego woiewodztwa Wileńskiego, nizeli pro suis meritis powiną a republica odbierze gratitudinem, ad praesens instabunt ichmość panowie posłowie nasi, ażeby kamieniczka imci, quondam Gierkowiczowska nazwana, w mieście Wilnie, na Końskim zaułku leżąca, ab omnibus oneribus civitatensibus, także od stancyi poselskich, deputackich y kommisarskich in perpetuum była uwolniona et iuri terrestri inkorporowana, salvis oneribus reipublicae z pół-

dymu. 28-vo. Ponieważ na pomnożenie chwały y honoru Boskiego stanęła prowincya Litewska w. oo. karmelitów Bosych, a że tylko trzy konwenty w Litwie mieli, przysądzone są dwa conwenty przez dekret oycy świętego Clemensa dwunastego, Warszawski y Poznański, które ażeby według dekretu przy prowincyi Litewskiej były conserwane. 29-no. Ponieważ imć pan Władysław Stanisław Potwiński—stolnik Owrucki, brat nasz z woiewodztwa naszego, był obranym za posła do Krakowa na seym koronacyiny nayiaśniejszego króla imci Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, gdzie dla zamieszanych czasów przy konfederacyi przez lat dwie swoim sumptem trwać musiał, z niemałą stratą, a barzicy ze od przeciwney strony na fortunie wiecznie z tey okazji na kilkanaście tysięcy iest zgubiony, o rekompensę do iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, woiewodztwo Wileńskie wielmożnym ichmościom panom posłom rekomenduie, aby tam raczyli promowować. In simili y za kolegą imć panem Zaleskim, ciz ichmość panowie posłowie instabunt. 30-mo. Niektórzy zakonnicy w wielkim xięstwie Litewskim, osobliwie ci, którzy naywiększe possident dobra, tak królewskich, iako y szlacheckich fundacyi, odważyli się contemnere sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii y lubo od stu piędziesiąt lat rozprawowali się, zapozwani o takowe dobra, iterum gdyby byli adcytowani do tego trybunału na przeszłych cadencyach, osobliwie a clero singulari, odważyli się per contemptum patriae legis et immemorabilis consuetudinis otrzymać inhibicye a sacra nuntiatura, sub paenis excommunicationis, privationis beneficiorum y zapłacenia tysiąca czerwonych złotych, a to dla tego, ażeby securius mogli przywłaszczać sobie cudze sąsiedzkie grunta y fortuny, wiedząc, że żaden nie odważy się dla odległości

mieysca y dla wielkich kosztów w Rzymie prawować się,—przeto promovebunt ichmość panowie posłowie, aby rzecz-popolita raczyła obviare takim intencyom ichmość xięzy zakonników per publicam constitutionem, ażeby pomieniony trybunał wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii miał potestatem obiudicandi od takowych dobr za dowodem takowych inhibicyi. 31-mo. Constat ex notorietate facti, iż niektórzy ichmość panowie officerowie woysk Rossyiskich kościoły kazali palić, iako to w powiecie Wiłkomierskim imć pan Ropp podpółkownik kazał zpalić kościół Pogirski, plebanią y ecclesiasticam supellectilem zabrać, zacyim iako krzywdy boskiey upomnią się ichmość panowie posłowie na tym seymie pacificationis. Et in simili kościoła katedralnego w Wilnie będącego rabunek, tymże ichmościom panom posłom, ut vindicent iniuriam Dei, recommendatur. 32-do. Kamienica Żółta pod Orłem Donatowska w Wilnie imć xiędza Józefa Donata—kanclerza diecezji Smoleńskiej, ażeby tylko od stancyi deputatów, na trybunał obranych, salvis aliis oneribus civitatensibus, uwolniona była, staraniu ichmość panów posłów pilno zalecamy. 33-tio. Interes imć pana Woyny rêspektem znaczney substancyi, w Smoleńskim woiewodztwie będącey, zkąd żadnego, iako exulant, gdy niema proventu, ażeby mógł mieć sposób inserviendi oyczyźnie y do alimentacyi przystoyney, ichmość panowie posłowie nasi instabunt do iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego. 34-to. Za interessem ichmościów panów kniazów Birbaszów, obliguie woiewodztwo Wileńskie ichmościów panów posłów swych, ut instent do iego królewskiej mości, ne abeant à clementia principis vacuis manibus. 35-to. Znaczna dezolacya y rabunek imć pana Jakuba Wołka—rotmistrza garnizonu Wileńskiego, przez woysko Rossyiskie y zabicie żołnierzów zamkowych, krzywdy wynoszącey

na czterysta talarów, także rabunek pod tenże czas stały imć pana Kazimierza Dombrowskiego na trzydzieście tysięcy, in simili noclegiem uczyniona krzywda przechodem woysk Moskiewskich, wynosząca na dwieście talarów bitych, w majątności Kamionce imć pana Antoniego Kolendy, ażeby o rekompensę pomienionych ichmościów ichmość panowie posłowie nasi iego królewskiej mości y stanom Rzeczypospolitey remonstrabant. Caetera fidei et dextertati wielmożnych ichmościów panów posłów

naszych commitimus. U tey instrukcyi podpis ręki wielmożnego imć pana dyrektora seymiku antecomitalnego wojewodztwa Wileńskiego his exprimitur verbis. Imieniem całego wojewodztwa podpisuję się Kazimierz Dowgiało Narbut—strażnik y dyrektor seymiku antecomitalnego wojewodztwa Wileńskiego.

Który to instrument, za podaniem onego ad acta, iest do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych wpisany.

1744 г. Ноября 12-го дня.

Изъ книги № 103, за 1743 г., л. 621.

62. Привилегія короля Августа III-го на двухнедѣльную ярмарку въ мѣстечкѣ Пѣтуховѣ.

Korol August III, po ходатайству придворныхъ чиновъ, разрѣшаетъ подкоморію Волковыскаго повѣта Хлуссовичу открыть въ его имѣнн

Пѣтуховѣ двухнедѣльную ярмарку, въ чемъ и выдаетъ ему настоящую привилегію.

Roku tysiąc siedmsetnego czterdziestego siódmego, miesiąca Septembra wtórego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym czterdziestym siódmym obranymi, comparendo personaliter patron imć pan Mikołay Turczynowicz Suszycki—skarbnik wojewodztwa Trockiego, opowiadał, prezentował et ad acta podał przywilej iego królewskiej mości Augusta trzeciego, na jarmark dwuniedzielny w miasteczku Pietuchowie, w powiecie Wołkowyskim, wielmożnemu imci panu Michałowi z Chłussowa Chłussowiczowi — podkomorzemu

powiatu Wołkowyskiego, z kancellaryi wielkiego xięstwa Litewskiego wydany, in rem et partem tegoż wielmożnego imci pana Chłussowicza—podkomorzego powiatu Wołkowyskiego, służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, aby pomieniony przywilej iego królewskiej mości ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd ony przyiowski w xięgi wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

August trzeci, z Bożej łaski król Polski i t. d. Oznamujemy tym listem przywilejem

naszym komu o tym wiedzieć należy, iż przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, doniesiona nam iest suplika nomine urodzonego Michała z Chłussowa Chłussowicza—podkomorzego powiatu Wołkowyskiego, żebyśmy w dobrach Pietuchowie, w powiecie Wołkowyskim leżących, jarmark dwuniedzielnny, to iest w dzień świętego Michała Archanioła, święta rzymskiego, dnia dwudziestego dziewiątego Septembra przypadać mający, nadać y ony w tym że miasteczku Pietuchowie *perpetuis temporibus* odprawować pozwolili, jakoż niniejszym listem przywilejem naszym temuż urodzonemu Chłussowiczowi—podkomorzemu Wołkowyskiemu, *perpetuis temporibus* w miasteczku Pietuchowie jarmark dwuniedzielnny na święty Michał Archanioł nadajemy y ony handlującym wszelkimi towarami ludziom odprawować pozwolamy y tym przywilejem naszym takowy jarmark; aby się odprawował more jarmarków w innych miasteczkach od nas nadanych, korroborujemy, uwalniając ludzi handlujących od wszelkich niesłusznych depaktacyi, prawa nasze królewskie rzeczypospolitey y kościoła świętego katolickiego nie naruszenie zachowując. Na co się dla większey wagi ręką własną podpisawszy pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodnie, dnia dwunastego mie-

siąca Listopada, roku Pańskiego tysiąc siedmsetnego czterdziestego czwartego, panowania naszego dwunastego roku. U tego przywileju przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego podpis nayiaśnieyszego króla imci, takż na drugiey stronie teyże pieczęci notacya z podpisem wielmożnego imci pana sekretarza pieczęci wielkiey wielkiego xięstwa Litewskiego, oraz na złożeniu tego przywileju konnotacya prokancellariatu na pieczęci *his exprimuntur verbis: Augustus rex.* Jarmark dwuniedzielnny w miasteczku Pietuchowie, w powiecie Wołkowyskim, urodzonemu Michałowi z Chłussowa Chłussowiczowi—podkomorzemu Wołkowyskiemu *confertur.* Felix Owsiany—czesznik Wołkowyski, jego królewskiey mości y pieczęci wielkiey wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Cancellariatu *illustrissimi et excellentissimi domini Joannis Friderici—comitis in Codeń, Czarnobyl, Dorohostaje et Sapieżyn, Sapieha, supremi magni ducatus Lithvaniae cancellarii, Brestensis, Gorzdoviensis, Propoyscensis etc. capitanei, sigillatum; est in actis.*

Który to takowy przywilej, za podaniem onego przez wysz wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1752 г. Юня 12-го дня.

Изъ книги № 113, за 1752 г., л. 658.

63. Постановленіе жителей Витебскаго воеводства относительно защиты Витебскаго замка и избранія своимъ начальникомъ Ивана Гребницкаго.

Дворяне Витебскаго воеводства, принимая во вниманіе, что послѣ взятія въ плѣнъ Москвитинномъ Реута, Витебскіе замки остаются безъ всякой защиты, постановили: защищать ихъ вмѣ-

стѣ съ мѣщанами на свой счетъ и своими стрѣльцами; при этомъ стражникомъ избирають Гребницкаго, который защищалъ Витебскіе замки и во время первой Московской войны.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt wtórego, miesiąca Junii dwunastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim księstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku terazniejszym ty-sięcznym siedymsetnym piędziesiątym wtóрым obranymi, comparendo personaliter patron w trybunale głównym wielkiego księstwa Litewskiego imię pan Mikołaj Życki — miecznik księstwa Żmuyckiego opowiada, prezentował et ad acta podał instrument od obywatelów woiewodztwa Witebskiego na rzecz w nim we strzedzinie wyrażoną, Antoniemu wielmożnemu imię panu Hrebnickiemu służący y należący, który podając ad acta prosił nas sądu, ażeby pomieniony instrument ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany: Jakoż my sąd przyiowski ony w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego thenor sequitur estque talis:

My urzędnicy ziemscy, grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewodztwa Witebskiego oznajmujemy tą naszą adtestacją, iż roku tysiąć siedymsetnego piędziesiąt czwartego, mie-

siąca Junii trzynastego dnia, po wzięciu Reuta przez nieprzyaciela wiarołomnego Moskiewskiego, ziechaliśmy się do Witebska, gdzie spisawszy się y poprzysięgszy sobie zarowno z pany mieszczany Witebskimi, przykładem przodków naszych, zachowując posteritati nostrae sławę dobrą, do gardł naszych nie odbiegać zamków Witebskich, które pod te nieszczęsne czasy żadnego praesidium niskąd nie mają, ani żołnierza, ani porządku doskonałego, do broni należytego, postanowiliśmy sami osobami swemi zostawać na zamkach Witebskich, mając przy sobie strzelców naszych każdy z majątności swych, według kwitów, y straże czule odprawując we dnie y w nocy u kwater y w polu, naprawiwszy zruinowanie tych zamków z poddanemi naszymi podług sił naszych, co nie z żadney powinności, ani z niewoli żadney uczyniliśmy, którey libera respublica nostra non patitur, ale z szczegulney naszej miłości y sławy dobrej, która z przodków naszych, którzy ante gloriosi viverunt, y na nas spływa, takowa, że tego miejsca królom panom swoim nieustraszonym sercem każnych wojen Moskiewskich dotrzymywali y niepodawali nigdy in praedam nieprzy-

iacielowi. Przy którym sprzysiężeniu naszym dla lepszego porządku zaraz obraliśmy reymentarzów y panów rotmistrzów, kwatermagistrow, a znając czułość y biegłość w dziełach rycerskich brata naszego obywatela Witebskiego, Połockiego pana Jana Hrebnickiego, który, służąc w wojskach iego królewskiej mości w różnych expediciach, representabat zawsze in persona sua arte et marte dzieła odważne przodków swoich y z nami. iako pierwszey Moskiewskiej wojny, za szczęśliwego panowania króla iego mości Władysława. na zamkach Witebskich rezydując, nieospale zawsze nie tylko że sam strażę odprawował, ale drugim z siebie przykład czułości dawał, obraliśmy natenczas iego mości strażnikiem; który za prozbą naszą ochotnie się takowey funkcji podiowszy, nic nie wątpiemy, że ten urząd zwykłą czułością swoją będzie sprawował, któremu my w zawodzeniu straży posłuszni być mamy, a tę attestacją naszą dajemy z podpisem rąk naszych przy pieczęciach naszych. Działo się w Witebsku, roku y dnia wyż mienionego. U tego instrumentu podpisy rąk ichmościów panów urzędników ziemskich, grodzkich, takż rycerstwa y szlachty y obywatelów woiewodztwa Witebskiego tymi się

wyrażają słowy: Kazimierz Strawiński—podkomorzy Starodubowski, podwoiewodzi y reymentarz Witebski, Bazyli Szwogir Letecki manu propria, Alexander Kaczewski, Roman Szostowski—budowniczy Witebski. Łukasz Stawski—chorąży manu propria, Jerzy Kossov, Bazyli Podwiński—rotmistrz woiewodztwa Witebskiego, Ignacy Swiniarski ręką swą, Mikołay Hurko—sędzia ziemski Witebski, Krzysztof . . . — pisarz Witebski, Józef Chrapowicki, Kasper Szwykowski, Krzysztof Dymitrowicz, Mikołay z Brusiołowa Kisiel—podkomorzy Derptski, podsękek Witebski, Stefan Hurko, Samuel . . . Jan Zdzitowicz, Tomasz Dowmat Siesicki, Piotr Bobeasz, Alexander Żaba—czes. y rotm. Witeb., Krzysztof Osipowski—rotm., Andrzej Hurko pisarz, Andrzej Naytkowski, Jakub Pohoski, Alexander Hurko—kwatermagister Witebski.

Który to instrument, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, scilicet wielmożnego iego mości pana Mikołaja Życkiego—miecznika xięstwa Żmuyckiego do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1752 г. Августа 21-го дня.

Изъ книги № 113, за 1752 г., л. 1259—1266.

64. Инструкція дворянъ Стародубовскаго уѣзда на ординарійный сеймъ въ Городнѣ.

Дворяне Стародубовскаго повѣта, собравшись на сеймикъ въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ за-сѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на ординарійный сеймъ въ Варшаву инструкцію слѣдующаго содержания:

По засвидѣтельствovanіи королю о вѣрноподданническихъ чувствахъ повѣта и благодарности за попеченія его о сохраненіи мира и политической независимости рѣчи-посполитой, ходатайствовать по слѣдующимъ дѣламъ:

О болѣе продолжительномъ пребываніи короля въ предѣлахъ рѣчи-посполитой, о предоставленіи большей печати в. кн. Литовскаго подканцлеру, и подляшскому воеводѣ—печати меньшей; о воспрепещеніи короннымъ лицамъ занимать должности въ княжествѣ; о напominаніи министрамъ и сенаторамъ блюсти за сохраненіемъ законовъ; о сбереженіи королевскихъ столовыхъ доходовъ въ Курляндіи, которые за отсутствіемъ барона обращаются въ частную пользу; объ исправленіи монеты; о назначеніи новыхъ сенаторовъ въ трибуналъ на вакантныя мѣста; о назначеніи пограничныхъ комиссаровъ для разбирательства спорныхъ дѣлъ

между пограничными съ Россіей жителями; о воспрепещеніи русскимъ безошлнной торговли на витинахъ; о недопущеніи диссидентовъ къ занятію староствъ, королевщизнъ и войсковыхъ должностей и объ изданіи по этому предмету особаго закона; о сохраненіи *liberum veto* за шляхтой въ полной неприкосновенности, хотябы въ противномъ случаѣ и пришлось сорвать сеймъ; объ исправленіи законовъ, сохраненіи правъ за Смоленскими изгнанниками и удовлетвореніи денежныхъ претензій наслѣдниковъ Стравинскаго и Палецаго; о сохраненіи за желѣзными королевскими листами законной ихъ силы и преслѣдованіи лицъ нарушающихъ ихъ значеніе; о воспрепещеніи духовенству приобрѣтать новые фундуши и объ отнятіи у іезуитовъ имѣнія Данюшова, завѣщаннаго покойнымъ земскимъ писаремъ Кощичемъ и предоставленіи онаго его наслѣдникамъ; въ остальныхъ пунктахъ выражаются частныя ходатайства по дѣламъ отдѣльныхъ личностей относительно служебныхъ и имущественныхъ интересовъ.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt wtórego, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym piędziesiątym wtórym obranymi, comparendo personaliter patron imć pan Mikołay Życki—miecznik xięstwa Żmuydzkiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał instrukcyą prześwignętego powiatu Starodubowskiego, od jaśnie wielmożnych ichmościów panów sena-

torów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów powiatu Starodubowskiego, iaśnie wielmożnym ichmość panom Thomaszowi Straszewiczowi—staroście sądowemu powiatu Starodubowskiego, Andrzeiowi Abramowiczowi—pisarzowi ziemskiemu wojewodztwa Wileńskiego, posłom obranym sine ulla protestatione daną, który podając do akt prosił nas sądu, aby pomieniona instrukcyą ze wszystką w niey inserowaną rzeczą była do xiąg trybunału głównego

wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęta y wpisana; iakoż my sąd oną przyiwszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać rozkazali, którey tenor sequitur estque talis:

Instrukcja od nas senatorów, dignitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów powiatu Starodubowskiego na seym sześciądniedzielny ordynaryinny w Grodnie przypadający, w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym piędziesiątym wtórym, pro die Octobris dezygnowany, iaśnie wielmożnym ichmościom panom Thomaszowi Straszewiczowi—staroście sądowemu powiatu Starodubowskiego, Andrzeiowi Abramowiczowi—pisarzowi ziemskiemu wojewodztwa Wileńskiego, obranym posłom, sine ulla protestatione powiatu naszego Starodubowskiego dana roku tysiąc siedmset piędziesiątego wtórego, miesiąca Sierpnia dwudziestego pierwszego dnia. Nie iest godzien pod słodkim panowaniem iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, szczęścia swego, ktokolwiek intimò non tangitur sensu szczerey y gruntowney przy wiernym podążstwie wdzięczności za tak skuteczne koło powodzenia publicznego przezorney providencyi iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, czułości y starania, za którym, Bogu dzięki, dulcis nos ieszcze dotąd saturat quies, po Boskim miłosierdziu oculatissimae prospicientiae mądrego rozsądzenia iego królewskiej mości in solidum debemus, że po oschłych na niedoszłym blisko przeszłym seymie obradach rzeczy-pospolitey na łonie miłego odpoczywa pokoiu, że przez tak częste seymów upadnienie status consilii experts nieupada, ut ipsis stat casibus, że od przeważających siły naszych sąsiadów gwałtu ieszcze niecierpiemy, że zwyczajne w wolnym narodzie animosae libertatis emulacye y niestworność powszechney niewzruszyły spokoyności, eximiae sunt partes

wielowładney opieki y przezornego panowania, pana naszego miłościwego. Pierwszą tedy in ordine powinność wkładamy na iaśnie wielmożnych ichmościów panów posłów naszych, żeby in publica facie rzeczy-pospolitey digna celebrent mentione niewysławione pana naszego miłościwego koło dobra pospolitego pieczołowanie y usilności y ażeby ad scabillum pedum iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, iak naygłębsze eo nomine złożyli podziękowanie, przy mocnym upewnieniu, że firmisimum erit imperium, quo obedientes gaudent et felices sunt. Widział dotąd świat polski ab aevo contenta prawie serio tak wielkie dzieła y zasługi iaśnie oświeconych xiążąt ichmościów Czartoriskich ad perennaturam wieków memoriam dla dobra pospolitego śacifikowane; też summa pro patria monumenta w osobie iaśnie oświeconego xiążęcia imci podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego adoruję w nim oczysta prowincya, nie tylko dopełniające, ale iuż przechodzące mensuras znakomitości y zasług praedecessorów iego, a te iako uniwersalne rzeczy-pospolitey appretiantur consideracyą, tak oraz in singulari nasz prześwietny powiat victimas słuszney immolat zalety, annectendo to za pryncypalny proiekt do instrukcyi na następujący seym wielmożnym ichmościom panom posłom, aby one przy następującej dysterbucyi wakanców do pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego iego królewskiej mości, panu naszemu miłościwemu quam flagrantissime zalecić raczyli. Wielkie in republica dzieła, znaczne zasługi domu Sapieżyńskiego w krótkich proiektu tego non enumeramus terminach, pogotowiu nieskonserowane merita y uczynki iaśnie wielmożnego imć pana wojewody Podlaskiego nie wyliczamy, bo w tym non parvi momenti ipsae prosperitatis manet opus, quam enixissime tylko zalecamy wielmożnym ichmościom panom posłom, aby diser-

tiori rekomendować one raczyli maiestatowi iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, ażeby iako iustus meritorum arbiter tak wielkie zasługi iaśnie wielmożnego imć pana wojewody Podlaskiego assensum do pieczęci mniejszey wielkiego xięstwa Litewskiego zwykłego pańskiego nie zaniechał praemiari względu. Tylu prawami obostrzona alternata wielkiego xięstwa Litewskiego gdy per conniventiam ministeryi seymu przeszłego złożeniem w Warszawie nadwerezoną została, zaczym wielmożni ichmość panowie posłowie nasi iak naygruntowniejsze wezmą przedsię śródki do assekurowania alternaty seymowey dla prowincyi naszej y czulsze baczenie na praw całości ichmościom panom ministrom pacis et belli insinuabunt. Z niemałym prowincyi naszej y to iest ukrzywdzeniem, iż senatoria, dygnitarstwa y panis bene meritorum, vetante lege, obywatelom koronnym distribuitur, a tylo expectantow w zasługach swoich osychać musi, przedto usilnie iniungimus ichmościom panom posłom, aby takowe prowincyi naszej ukrzywdzenia prawem świeżym dostatecznie opisali. Szerzące się w oyczyźnie naszej przez niedoyscie seymów bezprawie et abusus, przy pomieszaney intra concives harmonii y confidenciy, gdy żadnego mieć nie mogą do uleczenia lekarstwa nad jedną iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, bytność in visceribus państwa naszego, którego obecność z tylu doświadczenia gromadzące się in publicos turbines nie raz rozpędziła chmury, upadłą dzwignęła y uszczęśliwiła w koronnym trybunale sprawiedliwość, więc zalecamy ichmościom panom posłom, aby starali się adinvenire efficaciam, abyśmy w państwie naszym dłuższą y częstą mieć mogli pańską rezydencją. Pro bono publico, wiernego poddaństwa solatio y dla konserwacyi praw całości przypomnieć też raczyć będą ichmość panowie posłowie ichmościom

panom ministrom; których oyczyzna pro custodibus legi mieć chciała, postrzeganie praw oyczystych, które często szwankują y z kluby swoiey wypadają, ani czułością ministeryi wsparte nie bywają. Xięstwo Kurlańskie w nie-sworności swoiey zamieszane, bez głowy y urzędu zostające, in privatos usus proventa mensae ducalis obracające, gdyby uwolnieniem xięcia Birona za interpozycją króla imci do Monarchini Rosyiskiey ad malaciam et ordinem było przywróconym, curae imć panów posłów permittitur. Moneta w państwie naszym zagranicę wyprowadzona gdy egestatem oney causavit, zaczym otwarcie miennicy promovebunt ichmość panowie posłowie, oraz aby moneta złey wagi y gatunku zakazaną była curabunt. Ponieważ dawniejszą konstytucją naznaczeni iaśnie wielmożni ichmość panowie senatorowie do zasiadania w skarbowym trybunale niektórzy iuż są ex libro viventium deleti, więc na ich mieyscu alios subsistuos urgebunt ichmość panowie posłowie. Od ściany Rosyiskiey różne suscitatur na granicy zaczepki; więc pro tuitione tranquillitatis et integritatis kraiu pogranicznego o ustanowienie sędziów pogranicznych instabunt. Wiadomo iest wszystkim, iako skarb wielkiego xięstwa Litewskiego publica patetur damna y znaczne rzeczypospólitey prowentów uięcie przez wolne Moskiewskich wicin na spławach Ruskich przechody, zaczym insinuamus mocno ichmość panom posłom, aby się serio o to na seymie terazniejszym domowili, gdyby ta krzywda publiczna publica lege ubezpieczona była y skarb wielkiego xięstwa Litewskiego od wicin Moskiewskich należące miał swoje dochody, przełożą ichmość panowie posłowie. Prócz inszych dawniejszych wielu praw konstytucye poslednieysze anni tysiąc siedymset siedymnastego mocno praecavit y obostrzyła, aby dissidentibus in religione urzędy woyskowe, starostwa

y wszelkie królewszczyzny niedostawały się, cum praejudicio concivium, w wierze prawdziwej będących et in republica dobrze zasłużonych, y aby tego postrzegali iasnie wielmożni ichmość panowie hetmani y pieczętarze injunxit; jednak gdy się secus dzieie, iż ciż dissidentes często praeferuntur w promociach do urzędów wojskowych y królewszczyzn, iedne directe ex distributiva gratia otrzymując, drugie studiose nabywając, zaczym ażeby na przyszłym seymie novella lege tym inconvenientiom zabieżono było, quam maxime ichmościów panów posłów obowięzujemy. Ante omnia obstarwać mają ichmość panowie posłowie, ażeby liberam vocem vetandi sacrosancte utrzymowali, etiam cum discrimine seymu. Correctura iurium wielkiego xięstwa Litewskiego, iako potrzebująca poprawy, podług tak wielu projektow, wydanych do kancelaryi wielkiego xięstwa Litewskiego, aby ad effectum przyrowadzona była, instabunt quam urgentissime ichmość panowie posłowie. Immunitas dóbr exulum woiewodztwa Smoleńskiego y powiatu Starodubowskiego, tak legibus circumscripta y konstituciami korroborowana, niemiey konstytucyą pacificationis roku tysiąc siedymset siedemnastego, oraz dobra w niey specyfikowane, tudziesz praerogativa honorów tegoż woiewodztwa y powiatu ażeby magis korroborowane były, usilnie domawiać się mają ichmość panowie posłowie. Dług urodzonym Marcinowi Strawińskiemu y Marcinowi Poleckiemu, na wojnę Moskiewską przez króla imci sławney pamięci Stefana zaciągniony, a constitutione anni tysiąc pięćset dziewiędziesiąt trzeciego approbowany, że dotąd successorom nie oddany, zalecamy ichmościom panom posłom naszym, aby na seymie terazniejszym mocno domawiali się o satisfakcyą. Listy iego królewskiej mości żelazne tantae autoritatis, z kancelaryi przez pieczętarzów rzeczy-pospolitey

wydane, które mimo powagę królewską bywają gwałcone, rekomendujemy ichmościom panom posłom naszym, aby nietylko in suo robore zostawały, lecz in casu zgwałcenia onych paenae in legibus circumscriptae rigorosissime na takie osoby extendowane były. Instabunt o to ichmość panowie posłowie nasi do nayiasniejszego maiestatu króla imci, pana naszego miłościwego, do prześwietnego powiatu y do iasnie wielmożnych ichmościów panów ministrów status utriusque gentis, aby dobra ziemskie tot constitutionibus opisane, mianowicie: annorum tysiąc sześćset trzydziestego pierwszego, tysiąc sześćset szesdziesiąt dziewiętego, tysiąc sześćset siedymdziesiąt szóstego, przez konstytucyą tysiąc siedymset dwudziestego szóstego za panowania nieśmiertelney pamięci Awgusta wtórego oycy ad personam ssześliwie panującego iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, reasummowane, de non alienandis bonis od stanu rycerskiego y mieyskiego do duchowieństwa, na terazniejszym seymie approbowane były, mimo które prawo dobra dziedziczne Daniuszow w Bogu zesłego imé pana Michała Koszczyca—pisarza ziemskiego Wileńskiego, sine consensu rei publicae, odeszły do ichmościów xięży iezuitów domus tertiae probationis, w Wilnie na Snipiszkach fundowanego, aby dobra nazwane Daniuszow successoribus legitimis per praesentem constitutionem, vigore tak wielu praw, wrócone były y aby approbacyą fundacyi Snipiskiey domus tertiae approbationis s. Jesu nie była pierwiey w konstytucyą włożona, aż się dobra Daniuszów wróca w dom ichmościów panów Koszcyców, naturalnych successorów po w Bogu zesłym imci panu Michale Koszczycu—pisarzu ziemskim Wileńskim, którym ichmościom praesenti lege pozwalamy tey to majątności Daniuszowa dochodzić, ubi de iure competierit. Recomendatur ichmościom panom posłom, aby attineneyi do ekonomyi, za przy-

wilejami sławney pamięci króla imci Augusta wtórego nadane, były zupełnym ztwardzone ubezpieczeniem. Wiadome y widome tak sławney pamięci wielmożnego imć pana Straszewicza—podstarościego sądowego powiatu Upickiego, oycy, jako też personalnie jaśnie wielmożnego imć pana starosty Starodubowskiego, in re publica zasługi słuszney dla siebie szukają rekompensy, a te, gdyby prętszy y pożądańszy mogły znaleźć skutek, o rekomendacyą przez wielmożnych ichmościów panów posłów do najjaśniejszego króla imci, pana naszego miłościwego, concurrunt. Znaczne tak przez heroiczne dzieła, jako też przez utratę pozostałych dobr w Infantach Szwedzkich wielmożnych ichmościów panów Tyzenhauzów (zasługi), że jeszcze dotąd nie wzięły iustam od najjaśniejszych monarchów y rzeczypospolitey mercedem, instabunt za tym wielmożni ichmość panowie posłowie do najjaśniejszego majestatu, ażeby, nim dalsze mogą się obmyślić praemiandi sposoby, przywileje na wieczność starostwa Kupiskiego, od najjaśniejszego króla imci Jana Kazimierza sub actu roku tysiąc sześćset szesdziesiąt siódmego, dnia szesnastego Apryla w Warszawie podczas seymu walnego ichmościom panom Tyzenhauzom vigore skryptu, xiążęciu Inflanskiemu służącego y konstytucyą tegoż roku approbowanego, dane, na terazniejszym seymie reassumowane były. Fundusze wszystkie terazniejsze, w wielkim xięstwie Litewskim ichmościom xięży scholarum Piarum cum exercitio instituti, aby były konstytucyą przyszłego seymu approbowane, wielmożnym ichmościom panom posłom dopraszać się zalecamy. Znaczne in republica w Bogu zesłego imć pana Mateusza Romera—ienerała artyleryi wielkiego xięstwa Litewskiego merita, w niepośledniey zostawać godne pamięci, który z azardem życia y zdrowia heroicznie na wielu woiennych postępując expedycyach

y własney in subsidium rzeczy-pospolitey nieżalując substancyi, nie mało różnemi czasy y gotowey summy wydał, o które expensa rzecz pospolita, uczyniwszy in parte calculum, per constitutionem anni tysiąc sześćset dziewiędziesiątego exolutionem summy iniunxit sto czterdzieście trzy tysiące siedymset siedymdziesiąt ieden, o dalsze zaś summy ad calculum suspendowała, którey od roku tysiąc sześćset osimdziesiąt dziewiętego, aż do roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt piątego podczas kompanyi różnych, signanter Kamienieckiey, Wołoskiey, Szocawskiey (?), Żwanieckiey y pod szancem Trojańskim przez lat siedym w nagley na artyleryą potrzebie rzeczy-pospolitey, ex ratione niedostarczającego de aerario publico prowentu, na dwakroć dziewiędziesiąt cztery tysiące trzysta siedymdziesiąt osim y groszy dwadzieście tenże imć pan jenerał artyleryi spendował; in probationem tey de proprio onego erogowaney summy registra strictae calculationis perceptu y expensów z różnych przychodów, przez ichmościów panów, ex senatorio et aequistri ordine podczas seymu ad hoc opus destinowanych, podpisane, u successorów zostają. Zaczyn ichmość panowie posłowie instabunt, aby rzecz-pospolita, w której emerita honorum non evanescit virtus, raczyła ad restitutionem iusti debiti w rekompensę umniejszoney przez te expensa successorów imć pana Romera, jenerała artyleryi wielkiego xięstwa Litewskiego, substancyi obmyślić sposoby, gdyby wyż wyrażona summa tak vigore konstytucyi, jako też za registrami de plano reeat imć panom Romerom. Dobra w Bogu wielebnych panien benedyktynek Wileńskich Dzisna, Ostrowiec, Dzieszkowczynna w Oszmiańskim y Brasławskim powiatach, Wiazyń w Mińskim, Halin, Porudominie Wileńskim, Lentwariszki w Trockim wojewodztwie cum attinentiis, z kościołem y klasztorem, w mieście

Wilnie przy bramie Wileńskiej będącym, aby do instrukcyi imć panom posłom były przyjęte, też w Bogu wielebne panny benedyktynki suplikują. Pilno też y usilnie wielmożnym ichmościom panom posłom naszym innotamus, zalecając, ażeby ex zelo boni publici y z granic wielkiego xięstwa Litewskiego majestatem króla imci, pana naszego miłościwego, publico ore upraszali w izbie poselskiej, aby in virtute et ex nexu pactorum subjectionis ducatum Curlandiae et Semigaliae, per auctoritatem regiae potestatis raczył designare komissarzów do rozgraniczenia xięstwa Żmuydzkiego, od xięstwa Kurlandskiego, ad normam ograniczenia quondam, (jako sonat, Radziwiłowego), na której kommissyi privati, granice swoje z xięstwem Kurlanskim mający, avulsa od fortun swoich repetere będą mogli, przez co granice wielkiego xięstwa Litewskiego re-integrabuntur. Daley, referując się do konstytucyi de anno tysiąc siedymset dwudziestego szóstego, zacne merita quondam imć pana Adama Kazimierza Kościuszki — na tenczas oberburgrafa, potym landhofmistrza Kurlandskiego, ad recompensandum recessum seymu pomienionego upewnione, ponieważ za wierne usługi cum dispendio zdrowia, z ruiną fortuny w osobie zeszłego imci pana Kościuszki żadna nagroda niestała się, zaczym dopraszać się wielmożny imć panowie posłowie będą, ażeby ex gratia regio munere digna imć panu Mikołajowi Kościuszkowi — synowi decessora, ex pane bene merentium czyli ze skarbu largiri raczył in vim strat oycy onego, na substancyi poniesionych, przez co virtus fidelitatis et zeli pro bono publico pomnażać się będzie. Oraz habito respectu iustitiae regiae nie mniej meritorum oycy terazniejszego imć pana Mikołaja Kościuszki w krzywdzie y praetensyi onego o granice od fortuny iego dziedzicznej do xięstwa Kurlandskiego violenter zabraney,

o którą od sześciu lat cum evisceratione substancyi swoiey imć pan Kościuszko in lite zostaje, ażeby nayiaśniejszy pan miłościwy, mediante commissione ad fundum designanda cum plenaria potestate, czyli in iuditiis relationis proprietarum tu w Grodnie finem tey sprawie inponere, tribuendo cuique suum, y oraz avulsa do Kurlandyi od granic wielkiego xięstwa Litewskiego restituere raczył, publice quam privatim o doniesienie majestatowi przez jaśnie wielmożnego imci pana marszałka izby poselskiej dopraszać się będą. Po odeyściu ad hostium woiewodztwa Smoleńskiego y innych ziem y powiatów niektórzy obywatele, szlachta w tychże zawojowanych woiewodztwach y powiatach, przyjowszy absolutum regimen, tamże przy dobrach od absolutnego pana konserwowani zostali, é converso ciż sami od rzeczy pospolitey korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego pro hostibus, et perduellibus patriae constytucyani praescripti y ogłoszeni, dobra zaś onych, illo tempore in visceribus patriae znajdujące się, majestas cum plenis ordinibus bene meritis civibus patriae constitucyami ac jure caduco in perpetuum oddała, a że niektórzy niby ex nexu sanguinis ius ad successionem antecessorum perduelliam formować praesumendo et ad litem mimo zaszcze konstytucye et instituta regni prowokować ważą się, przeto za doysciem seymu imć panowie posłowie dawniejsze konstytucye, pro perduellibus zaszcze et iure caduco na dobra perduellium dane, terazniejszą konstytucyą umocnić y approbować obligantur. Dobra Kottowszczyne alias Popeszupie, w powiecie Kowieńskim leżące, w possessyi urodzonego Antoniego Chrapowickiego — podkomorzego Smoleńskiego będące, jako avulsa od dobr exulantskich Olwity, podług praw naszych aby były (inaczey nierozumiem) jak tylko za dobra ziemskie uznane, takoz merita tegoż wielmoż-

niego imci pana podkomorzego Smoleńskiego aby były najjaśniejszemu majestatowi zalecone, wielmożnym imć panom posłom rekomendujemy. Kamienicy wielmożnego imci pana Jakuba Woyny Orańskiego—podsędka powiatu Starodubowskiego, na Szklaney wlicy, quondam Hubrykowskie, do jurysdykcyi miasta jego królewskiej mości Wilna należące, teraz dopraszamy się libertacyi. Takóż zalecamy, aby za pokazaniem indygenatu imć pana Kazimierza Desztrunka, instent imć panowie posłowie, ażeby za indygię Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego przyjęty był. Wieś Szostaki, w powiecie Orszańskim, w woytowstwie Czomanadowskim leżąca, niegdyś po Krzysztofie Buynickim—zdraycy rzeczy pospolitey, urodzonemu Chryzostomowi Rdułtowskiemu za dzielne y odważne zasługi, przeciwko nieprzyjacielowi oyczyzny oświadczone, prawem lennym nadana, starać się mają ichmość panowie posłowie, aby per constitutionem novellae legis była approbowana y stwierdzona. Ze po zeszłym seymie walnym Grodzieńskim w roku tysiąc siedymsetnym dwudziestym szóstym, delendo fato dla całej oyczyzny, sine eventu seymny inanitaer zchodziły, pro vi pacificationis seymu roku tysiąc siedymset trzydziestego szóstego, na którym, ob optatissimam powszechnego w oyczyźnie pokoju materiam, inne desideria w dalsze iść musiały prolongacyie y dotąd w recessach odłogiem leżą, a mianowicie: ichmość panom Epimachom perpetuo jure, przywilejem najjaśniejszego króla jegomości Alexandra tysiąc pięćset czwartego nadane, Cwietuszyna, Hory, Czarytowicze, w wojewodztwie Połockim sytuowane, które za prawami wieczystymi różni ichmość panowie possidebant, tymże sposobem świętey pamięci wielmożny jegomość pan Bazyli Rypiński—pisarz ziemski wojewodztwa Połockiego, nabyte possydownał, ad praesens jure

naturali successoribus spadłe, antierius per errores do tabelli hibernowey w roku tysiąc siedymsetnym siedymnastym podinszą denominacyą, idque Bałtyszcze, wpisane, zaczym o te dobra, do zeszłego recessu w konstytucyi tysiąc siedymset dwudziestego szóstego referuiąc się, wielmożni ichmość panowie posłowie instabunt, ażeby pomienione dobra, naturam hereditaryi ab aevo mające, futura constitutione sua gauderent tranquillitate y gdyby ab onere hiberny uwolnione były, omni curabunt possibilitate. Inter alia non postrema zalecamy ichmościom panom posłom, aby za dóysciem seymu akademii Wileńska pariter z Krakowską ad normam dawnych konstytucyi, a osobliwie w roku tysiąc siedymsetnym trzydziestym szóstym zaszley, była potwierdzona absque ulla limitatione. Fundusz ichmościów xięży jezuitów Schnipiskich przez w Bogu zeszłego imć pana Michała Koszczyca — pisarza ziemskiego wojewodztwa Wileńskiego erygowany, w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego zaprzysięzony, instabunt jaśnie wielmożni ichmość panowie posłowie, aby novella lege następującego seymu był approbowany. Lubo sam przez siebie kawalerskie swe dzieła, w woienney służbie woysk Saskich zostając, jego mość pan Antoni Dybowski—kapitan jego królewskiej mości, promeruit słuszney w rekompensę nadgrody u majestatu jego królewskiej mości, jednak nasz powiat Starodubowski obliגיע jaśnie wielmożnych ichmościów panów posłów, ut instent do majestatu jego królewskiej mości za tymże imć panem kapitanem. Mając za tym względ y kompassyą na spółbracią naszą, imć panami exulantami xięstwa Inflantskiego, którzy dotąd żadney od rzeczypospolitey za zawojowane przez potencyą Szwecyą dobra swoje nie mają regalizacyi, instabunt jaśnie wielmożni ichmość panowie posłowie, aby in rem tychże ichmościów panów exulantów Inflantskich vigore dokumen-

tów ad effectum przyprówdzona była konstytucia anni tysiąc sześćset szesdziesiąt wtórego. Caetera fidei, activitati, dexteritati tychże jaśnie wielmożnych ichmościów panów posłów committendo, takową instrukcyą podpisuię. Dana roku tysiąc siedymsetnego piędziesiąt wtórego, miesiąca Sierpnia dwudziestego pierwszego dnia w Wilnie. U tey instrukcyi prześwieznego powiatu Starodubowskiego podpis ręki wielmożnego iego mości pana dyrektora seymiku ante-

komicyalnego powiatu Starodubowskiego temi wyraża się słowy: Hrehory Antoni Gimbut—podkomorzy powiatu Starodubowskiego, dyrektor seymiku antekomicyalnego powiatu Starodubowskiego. Która to takowa instrukcyą, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięta y wpisana.

1756 г. Сентября 9-го дня.

Изъ книги № 119, за 1756 г., л. 1401.

65. Инструкція дворянъ Новгородскаго воеводства депутатамъ, отправляемымъ на сеймъ Варшавскій.

Дворяне Новгородскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на вальный ординарный сеймъ въ Варшаву, инструкцію слѣдующаго содержания:

По засвидѣтельствваніи предъ королемъ о вѣрнопоподанническихъ чувствахъ воеводства, убѣдительно просить его о болѣе продолжительномъ пребываніи въ предѣлахъ своего королевства, такъ какъ отсутствіе его часто служить причиною продолжительныхъ и частыхъ политическихъ замѣшательствъ; рекомендовать вниманію короли и рѣчи-посполитой заслуги вице-канцлера в. княж. Литовскаго, польнаго гетмана, Виленскаго бискупа и другихъ лицъ; на соединеніе двухъ должностей польной булавы и Виленской каштеляніи отнюдь не соглашаться, хотя бы пришлось *сортать сеймъ*; съ такой же точно угрозой добиваться отозванія стражи отъ трибунала и предоставления ему свободы дѣйствій по старинѣ; хлопотать о дарованіи шляхетскимъ имѣніямъ свободы отъ рескрипцій и комиссій, о воспрещеніи короннымъ занимать въ Литвѣ должности, объ

отнятіи у диссидентовъ права занимать должности и королевщины, у жидовъ—права сидѣть на таможенныхъ и экономіяхъ; возстановить прежній порядокъ и срокъ собранія ополченій, а богатымъ, знатымъ лицамъ воспретить содержать у себя больше драгоніи, нежели сколько положено по закону, для своихъ прихотей и угнетенія бѣдной шляхты; дома шляхетскіе, пользующіеся привилегіями, отъ постоевъ освободить; духовенству воспретить приобрѣтать новые фондуши, такъ какъ вслѣдствіе этого страшно дорожаютъ имѣнія и дворянство лишается возможности употребить капиталъ на приобрѣтеніе земли; дворянству же предоставить право войти по этому дѣлу съ жалобами въ трибуналы; потребовать исправленія законовъ; запретить гетману в. кн. Лит. употреблять войско на частныя свои надобности; за тѣмъ слѣдуетъ перечень ходатайствъ по дѣламъ частнымъ отдѣльныхъ лицъ и духовенства р.-к. и унитскаго (Цеперскихъ базилианъ); въ заключеніе дворянство домогается отнятія у иностранцевъ военныхъ должностей и предоставленія ихъ лицамъ польскаго происхожденія.

Roku tysiąc siedymsetnego piędziesiąt szóstego, miesiąca Septembra dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw,

ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym piędziesiąt szóstym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Ignacy Jakowicki — mostowniczy y rotmistrz powiatu Orszańskiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał instructiã, od jaśnie wielmożnych ichmościów panów senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów wojewodztwa Nowogrodzkiego wielmożnym ichmościom panom Józefowi Niesiołowskiemu—staroście Cyryńskiemu y wielmożnemu imci panu Wiktoremu Woyniłowiczowi—woyskowiczowi y rotmistrzowi wojewodztwa Nowogrodzkiego, posłom na seym walny ordynaryiny Warszawski obranym, przy zanesionym o nieprzyjęcie ad acta tey instrukcyi na kancelaryjã grodzką wojewodztwa Nowogrodzkiego manifeście, dany służący, y należący, którego tenor sequitur estque talis:

Instrukcyia, od nas senatorów, dygnitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty, obywatelów wojewodztwa Nowogrodzkiego wielmożnym ichmościom panom Józefowi Niesiołowskiemu—staroście Cyryńskiemu y wielmożnemu imć panu Wiktoremu Woyniłowiczowi—woyskowiczowi y rotmistrzowi wojewodztwa Nowogrodzkiego, sine contradictione obranym posłom na seym walny ordynaryiny, z alternaty w Warszawie przypadający, roku tysiąc siedmsetnego piędziesiąt szóstego, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia (od) seymiku, in loco solito consiliorum w Nowogrodku expedyjowanego, dana. Uszczęśliwiona nieprzerwanymi od tylu lat ad invidiam postronnym nacyjom słodkiego pokoju używaniem oyczyzna nasza, komuż ten miły spoczynek, komu trwałe y żadney niepodległe odmianie przyznać może uspokojenie, jeżeli nie oycowskiemu jego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, pielęgowaniu, który, powszechnã kraju szczęs-

liwość za naywiększe miłościwego serca licząc ukontentowanie, bezsenney pracy ciężar z niezliczonych trosk dzwiga podziałem, troskliwie dla dobra pospolitego myśli z dążącą do spokojności civium łączy czułościã, vigilia regum quies subditorum, słowem wszystkich nie oszczędza środków, które by constantem dilecti populi fortunam reddere mogły; doświadcza y teraz tych skutkow niestrudzonego nigdy pieczołowania, kiedy jego królewska mość, pan nasz miłościwy, paterne consulendo wszystkim rzeczypospolitey naszej pożytkom, utrzymaniu praw y swobod oyczystych, seym, ex praescripto legis po dwuletnim terminie w Warszawie z alternaty przypadający, dignanter składać raczy vocatque ad patria jura quirites. Zapatrując się zatym wojewodztwo nasze z głębokã recognicyã na oycowskie jego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, ad stabilem prosperitatis publicae staranie, kładzie te naypierwsze y naymocniejsze na obranych od siebie wielmożnych ichmość panów posłów obowiązki, ażeby optimo principi pro paterna sollicitudine pełne wdzięczności wyraziły dziękczynienia. Instabunt także ichmość panowie posłowie z pokornã suplikã do jego królewskiey mości, pana miłościwego, ażeby skłoniony ad preces populi częścicy y dłużey pozwalał się napawać y nasycać widzeniem twarzy swojej, bowiem si licet Augustus sit magnus, attamen egredi viditur populi se praetendentis amori, jako bowiem serce ludzkie inaczey się nie dzieli od ciała, chyba ciała z życiem ponosząc się rozdzielenie, tak y monarcha cor universi populi bez wszelkiey oddalonego od swojej przytomności państwa z nim się nierozłącza szkody, czego teraz z żalem doświadczamy, ponieważ wypadłe z kluby prawa, zruszająca się przez wewnętrzne kollizyie tranquillitas interna w niebezpieczney oyczyznę naszą locuiã sytuacyi; primacyalna.

powaga y prerogatiwa ażeby w swojej całości, tyle prawami obwarowaney, intacte inviolateque trwała, insistent jak nayusilniey ichmość panowie posłowie. Czują jaśnie oświeconego xiążęcia jegomości kanclerza wielkiego xięstwa Litewskiego y jaśnie wielmożnego imć pana podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego w utrzymaniu dobrego w oyczyźnie rządu pilność, jako całą oyczyznę pociąga ad gratitudinis sensum, tak ichmość panowie posłowie nasi vigilantissimis in ministerio suo custodibus imieniem wojewodztwa naszego należyte uczynią dzięki, oraz tak wielkie y dawne tych domów w oyczyźnie zasługi respektowi y faworom iego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, ad iustam remunerationem laboriosissime atque indefesse rekomendować będą. Drogi szacunek zasług w oyczyźnie naszej jaśnie wielmożnego imci pana Masalskiego — hetmana polnego wielkiego xięstwa Litewskiego y czułość w utrzymaniu tranquillitatis internae idque integritatis praw y swobod oyczystych, sprawiedliwemu heroicznym dzieł wazycielowi y nagrody dobrotliwemu panu, jako naymocniey ichmość panowie posłowie rekomendować tenebuntur. Idącego trita honorum et meritorum via z wielkich w oyczyźnie naszej y Europie całej przodków swoich jaśnie wielmożnego imć pana podskarbiego Litewskiego, marszałka trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, który y teraz publicis sacrificujący usibus, jako drugi Arystydes, quo non iustior ullus, cum plausu et admiratione populi świętą administrue sprawiedliwość, jak nayłaskawszym jego królewskiej mości, pana miłościwego, względem y munificencyi wielmożni ichmość panowie posłowie sollicite zalecić nie omieszkają. Mając prae oculis wojewodztwo nasze emeritam przez tak wiele lat w kościele Bożym y w oyczyźnie jaśnie wielmożnego imci xiędza biskupa Wileńskiego virtutem, który, uznawszy zdolność do

prac in vinea Christi sposobną w jaśnie wielmożnym imć xiędzu Masalskim, referendarzu wielkiego xięstwa Litewskiego, obrał go sobie pro succolaneo y upraszał za tymże jaśnie wielmożnym imć xiędzem Masalskim, referendarzem wielkiego xięstwa Litewskiego, jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, aby mógł otrzymać koadjutorią Wileńską, a za tym toż wojewodztwo, tuendo iudicium magnorum meritorum pasterza swego, zapatrując się oraz na urodzone przymioty, nabytą w naukach doskonałość, na skromność w postępkach, stanowi duchownemu przyzwoitą, na zasługi dawne y ustawiczne in toga et sago jaśnie wielmożnego imć pana Kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego wielkiego xięstwa Litewskiego, tudziesz brata jaśnie wielmożnego imci pana podskarbiego nadwornego wielkiego xięstwa Litewskiego, nieustannie in publico na poselstwach, laskach trybunalskich y seymowych własnym kosztem y wiernością ku panu, życzliwością ku oyczyźnie nieposzlakowaną merentis, obliguje jak nayusilniey ichmość panów posłów, aby gorliwie y nieodstępnie instare raczyli ad majestatem, ażeby jego królewska mość, pan nasz miłociwy, jako jest justus każdego meritorum ponderator, skłonił serce y ściągnąć raczył do broczynną rękę do podpisania koadjutoryi Wileńskiej favore jaśnie wielmożnego imć xiędza referendarza wielkiego xięstwa Litewskiego. Użalą się coram plenis ordinibus ichmś panowie posłowie na ichmć panów ministrów pacis et belli utriusque gentis, którzy podług urzędów y przysięg swoich nie utrzymują całości praw y zwyczajów in forma regiminis y o nie się nie domawiają, ponieważ głos wolny szlachecki na seymikach y seymach anima gentis liberae nie tylko uważany, nie bywa, ale owszem intercluso spiramine emori videtur, zwłaszcza, kiedy niektórzy tey

władzy, którą im pro tuitione legum et libertatis względna powierzyła oyczyna, in convulsionem oney zażywając et, quae ad publicum dicuntur utilitatem, ad privatam rapiunt contumeliam; zaczyn zelosissime ichmość panowie posłowie ubezpieczenia głosu wolnego y ażeby każdemu przy wolnościach y swobodach szlachcicowi, co mu życzące dobra popolitego dyktuje zdanie, sentire et eloqui godziło się, domawiać się będą. Wprowadzony y już dawno trwający, w tym zaś roku samą zwyciężający cierpliwość, ut nec pati, nec taceri queat, fundowania vi et armis trybunału zwyczaj, ponieważ z złączonego województwa Wileńskiego z buławą swóy bierze początek, zaczyn instabunt etiam cum discrimine seymu ichmć panowie posłowie, ażeby in futurum województwo y kasztelania Wileńskie hetmanom konferowane nie były y aby województwo Wileńskie z buławą wielką, ani kasztelania Wileńska z buławą polną jedney osobie nie dostawały się, salvis jednak modernis possessoribus tych urzędów. Izba sądowa, legum exequendorum domicilium, ażeby practicato et nunquam practicanado exemplo zamykana, wartą otoczona, dla niedopuszczenia szlachty y protestantów, nie bywała, cum discrimine seymu ichmość panowie posłowie statuendum satagent. Sądy wojskowe ażeby pod trybunałem sądzone nie były, bo to derogat powadze trybunału, także ażeby prawa y artykuły wojskowe, nie tak jak teraz ex libitu imć panów hetmanów obójga narodów, ale na seymach a plenis ordinibus stanowione były, concordanter z prawami oyczystemi, curae ichmość panów posłów, etiam cum discrimine seymu, mandatur; także żeby służba wojskowa non impediatur wolnego szlachcicowi zdania y mówienia, caveatur. Uskarżają się ichmość panowie posłowie na ichmość panów podskarbach utriusque gentis, że, non attento officio, pozwalają złey monecie, a nay-

szkodliwszey miedzianey mieć w kraju naszym kurrencyją; więc ażeby ta ad intrinsecum valorem redukowana była, a mennica polska otworzona została, interpellabunt cum discrimine seymu. Mocną przyłożą usilność ichmość panowie posłowie, ażeby relacyja komissyi Kurlanskiej była y gdyby akta commissionis comportowano. Na dekreta assessorskie rescripta jego królewskiej mości, vigore pactorum conventorum, aby niewychodzili, cum discrimine seymu curandum ichmościom panom posłom committimus. Reces seymowy anni tysiąc sześćset siedmdziesiąt siódmego o dobra Ostrolisie jeżeli nie był naruszony et immunitas dobr ziemskich jeżeli rescriptami y komissiami laesa niebyła, rostrząsną ichmość panowie posłowie. Junctim z innemi agendo, będą się usilnie dopraszać sądu ichmość panowie posłowie na tych ichmość panów senatorów y ministrów, którzy sine consensu rzeczypospolitey zagranicę wyjeżdżali. Ponieważ contra mentem praw y konstytucyi atque pactorum conventorum urzędy Litewskie koronnym osobom rozdawane bywają, zaczyn validissime promovebunt ichmość panowie posłowie, ażeby wszystkie takim osobom konferowane urzędy pro vacanti podane były. Dopraszać się tenebuntur ichmość panowie posłowie, gdyby acatholici munia publica y królewsczyny nie zabierali, także ażeby na cłach y ekonomiach dissidenci y żydzi conserwowane nie byli, także ażeby catholici żydom służyć, ani żydzi katolików trzymać nie ważyli się. Szczęśliwość ztąd sądząc każdego kraiu przodkowie nasi, kiedy go naygłębszy pokóy w tak okrzepłe nigdy nie wprowadza próżnowanie, żeby ad casum iakich rozruchów w opatrzną nie był uzbrojony gotowość, provide wielą prawami y konstytucyjami po województwach y powiatach obmyślili popisy, termin onych dzień świętego Michała naznaczywszy; te ponieważsz

teraz są zaniedbane, omni studio starać się będą ichmość panowie posłowie, ażeby według przepisania prawa in usum wprowadzone y punktualnie po wszystkich wojewodztwach odprawowane były. Ponieważ niektórzy ichmość panowie senatorowie, dygnitarze przeciwko tyło konstytucjom y prawom, wynaszając się supra equalitatem, dragonie nadworne et varii tituli żołnierzy konserwując, onych na opressią stanu szlacheckiego zażywają, domawiać ichmość panowie posłowie etiam cum discrimine seymu będą, ażeby więcej nad opisanie prawa konserwować nie wazyli się. Commissia Grodzieńska in puncto zniesienia podymnego, per constitutionem tysiąc siedmsetnego, do doszłego tylko seymu, na dobra ziemskie imponowana, ażeby dla zniesienia tegoż podymnego była przypominaną y aby sposób zniesienia podymnego z dóbr ziemskich był obmyślony, procurabunt ichmość panowie posłowie. Placy libertowane szlachty, swoje dwory w mieście Nowogrodku, Wilnie y Mińsku mających, ażeby od exdivisii na stancye deputackie vigore wielu konstytucyi były uwolnione, irremissibiliter curabunt ichmość panowie posłowie. Lubo tyłą prawami jest warowano, ażeby dobra ziemskie ullo titulo od stanu rycerskiego do stanu duchownego niebyły alienowane, nisi de nova radice, jednak ponieważ sub specie de nova radice pozwolonych fuuduszów stan duchowny variis titulis biorąc fundusze, dobra ziemskie alienują y nie tylko prawa zastawne na siebie, lub też na świeckie osoby biorąc, sami trzymają y in variis subseliis takowe actus, contra legem poczynione, dekretami kondyktowemi ratyfikują, summy na zastawy supra valorem wieczności dawać wazą się, a co większa, prawa wieczyste na imię świeckich osób za summy przez się dane biorąc, na też dobra, przez się zapłacone, od tychże osób fundusze

biorą y takowe fundusze przyznaniem magdeburgskim, za przekupieniem maydeburyi, bez przysięgi legitimują, a stan szlachecki, etiam mający kapitały, dla takowych sposobów alienationis stanu duchownego, dokupić się dóbr ziemskich nie mogąc, ad summam egestatem przychodzi; exinde aby odtąd fundusze de nova radice na dobrach ziemskich nikomu czynić, a stanowi duchownemu przyjmować sub nullitate funduszu niegodziło się, a względem już alienowanych dóbr ziemskich, post constitutionem tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego, ażeby rigor, w teyże konstytucyi opisany, przez wielmożnego imć pana instigatora wielkiego xięstwa Litewskiego ad executionem był przyprowadzony et prosecutio o takowe alienacie w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego każdemu, etiam z osób stanu szlacheckiego, była pozwolona, instabunt imć panowie posłowie nasi. Summ zaś gotowych na jakież kolwiek fundusze y legacyie zapisywanie ma być wolne, a że po konstytucyi tysiąc siedmsetnego dwudziestego szóstego zageściły się wielkie abusus w jurizdykeyjach trybunalskich, ziemskich y grodzkich, dla obojętnie w wielu punktach opisanej pomienionej konstytucyi y dla zniesienia niezliczonych dziejących się praejudiciów, omnino potrzebna correctura iurium, a już in hac materia magno sudore rzeczy pospolitey na przeszłych niedoszłych seymach są ułożone projekta, wiadome nam wszystkim; omnino tedy instabunt ichmość panowie posłowie, etiam cum discrimine seymu, ażeby takowa correctura quo meliori modo praw na terazniejszym seymie do skutku przyprowadzona była. Ażeby jaśnie wielmożny jegomość pan hetman ullo titulo aut praetextu, vigore konstytucyi tysiąc pięćsetnego dziewiędziesiąt pierwszego et tysiąc siedmsetnego siedemnastego, reymentów chorągwi, ani komenderowanych ludzi

in privatos usus nie zażywał y tym wojskowych nie wycięczał, domówić się. Żeby także żołnierzy in oppressionem wolnych głosów na seymiki nie sprowadzali. Żalić się o to, że in anno tysiąc siedmsetnym piędziesiąt czwartym trybunał koronny w Piotrkowie ważył się nie tylko dekretem nakazać spalenie kopii skryptu, którym xiąże imć primas pro munere suo wyraził najjaśnieyszemu królowi imci prawa oyczyste, ale eo usque był tego dekretu trybunalskiego ausus, że w nim te słowa znajdując się: Nihil debere nocere gloriae sacrae regiae maiestatis, że wydał administracyą y kommissią do dóbr Ostrogskich, przez co suprema dignitas tronu niby pociągnioną pod sąd y władzę trybunałów, tak censere, dopiero hoc sensu decernere jest to in extremo nefas. O libertacyą placu, w mieście Nowogrodzku leżącego, y gruntów do tego placu należących, przez kommissią, dekretem jego królewskiej mości assessorskim w Nowogrodzku expediowaną, niegdys imć panu Michałowi Daszkiewiczowi—regentowi grodzkiemu Nowogrodzkiemu, przysądzonych, a post decessum imci pana Daszkiewicza imci panu Ignacemu Rowińskiemu jure successivo spadłych, instabunt imć panowie posłowie. Fundusz na missią ichmościów xięzy jezuitów, przez w Bogu zeszęłego jaśnie wielmożnego imci pana Kazimierza Niesiłowskiego—kasztelana Smoleńskiego, w dobrach swoich dziedzicznych, Woroncza nazwanych, de nova radice czyniony, przez onego zaprzysiężony, in toto confirmetur, zaleca się usilnie ichmość panom posłom. Dobra Cepra, w wojewodztwie Nowogrodzkim, a Nowy Dwór w powiecie Pińskim leżące, do klasztoru Ceperskiego ichmościów xięzy bazylianów unitów należące y w possessyi tychże ichmościów xięzy bazylianów Ceperskich będące, aby vigore tak wielu konstytucyi, favore unii zaszłych, in perpetuum, wespół z klasztorem y cerkwią w possessyi tychże ich-

mościów xięzy bazylianów Ceperskich unitów zostawały, per constitutionem warowane, insistent wielmożni imć panowie posłowie, ex quo ciż ichmość xięża bazyliane Ceperscy innych dobr niemają. Fundusze tak dawniejsze, jako też modernis czynione temporibus, a za nimi zapisane y nadane place, do klasztoru wieleb. panien dominikanek Nowogrodzkich, ut in omni approbentur, za dochodzeniem szczęśliwie terazniejszego seymu curae ichmościów panów posłów mandatur. Interes imci pana Marcina Korsaka—rotmistrza wojewodztwa Nowogrodzkiego, z ichmość panami Miłaszewiczami, obywatelami wojewodztwa Smoleńskiego, vigore praw przyznanych, ponieważ ad sum succesum łaski najjaśniejszey Imperatorowey Rosyiskiey requirit, zaczym, ad plenariam satisfactionem tego interesu, o instancyją do teyże najjaśniejszey Monarchini z ichmość panami ministrami expostulować ichmość panowie posłowie non negligent. Przywileje wszystkie nadania miastu Nowogrodzkiemu, od dawniejszych regnantów polskich potwierdzone, żeby y terazniejszego łaskawie panującego Monarchi konstytucyą obwarowane były, poczynione dawniey od jaśnie wielmożnych wojewodów Nowogrodzkich miastu temuż krzywdy, jeżeli nagrodzone być nie mogą, więc przynajmniey żeby w przyszły czas czynienia onych impediatur y ażeby wojewodowie Nowogrodzcy dochodów własnych, miastu należących, in proprios usus nie obracali, praesenti lege sanciat, ichmość panowie posłowie starać się będą. Ponieważ nie tylko cum opprobrio polskiego państwa, ale też ze szkodą y krzywdą całego narodu, wszystkie niemal rangi, szarże officerstwa wojsk koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego cudzoziemskiego authoramentu alienis osadzone, onym konferowane bywają, przez co in casu, ucho-way Boże, jakiey na oyczyznę burzy, nulla salus oney być by mogła, gdyż alieni, nie mając

w tym żadnego interesu, próżno by życie y zdrowie pro integritate cudzey oyczyzny azardować mieli, własni zaś jey synowie, gnuśnym okrzepli próżnowaniem, in cognita arte et disciplina militari zdolni by nie byli, zaczym ut provideatur krzywdzie w szczególności każdego szlacheica y ziomka, a w pospolitości całego narodu polskiego, dla wzbudzenia więszey a więszey co raz ku oyczyźnie miłości, ażeby młodź polska do heroiczych czynów otwarte miała sposoby y ażeby securius fidenciusque patriae salus, swoim kredytowana synom, na ich się wspierała dzielności, incumbent ichmość panowie posłowie, ażeby, praesenti lege exclusi na zawsze od szarży wojskowych cudzoziemcy, uwolnili rodowitym Polakom w woysku te, które praeoccuparunt, mieysca, przez co et publicae salutis consuletur y wielkim a szkodliwym zabieży się inconvenienciom. Cetera activitati, dexteritati ac fidei wielmożnych ichmość panów posłów comittuntur. Datum w Nowogrodku ut supra. U tey instrukcyi jasnie wielmożnych, wielmożnych ichmościów panów senatorów, dignitarzów, urzędników ziemskich, grodzkich, rycerstwa, szlachty y obywatelów wojewodztwa Nowogrodzkiego, wielmożnym ichmościom panom posłom daney, podpisy rąk temi wyrażaią się słowy: Felicyan Danieyko—łowczy Lidzki, dyrektor wojewodztwa Nowogrodzkiego. Wiktor Józef Chełchoski—p. s. wielkiego xięstwa Litewskiego. Elias Mogilnicki—surrogator wojewodztwa Nowogrodzkiego. Antoni Tuhanow-

ski—łowczy wojewodztwa Nowogrodzkiego. Michał Krzyszyłowski—koniuszy wojewodztwa Nowogrodzkiego. Jan Chmielewski—budowniczy wojewodztwa Nowogrodzkiego. Jan Bułhak—rotmistrz wojewodztwa Nowogrodzkiego. Marcin Korsak—rotmistrz jego królewskiey mości y wojewodztwa Nowogrodzkiego mp. Ignacy Rowiński—rotmistrz wojewodztwa Nowogrodzkiego. Marcin Mogilnicki—s. S. Bogusław Uzłowski. Jan. na Rowinach Rowiński—rotmistrz wojewodztwa Nowogrodzkiego. Kazimierz Bułharyn—chorążyc Mozyrski. Ignacy Chełchowski mp. Antoni Woyniłowicz. Alexander Mogilnicki, Franciszek Antoni Kondratowicz—m. d. powiatu M-go. Ignacy Kondratowicz. Kazimierz Kondratowicz. Jan Wiednicz—stolnik Czernichowski. Thomasz Wołocko mp. Benedykt Kuncewicz. Kazimierz Wołocko. Antoni Danieyko—sta. Wołk. Jan Bielikowicz. Cypryan Borodzicz mp. Joachim Borodzicz. Alexander Tolszewski—rotmistrz wojewodztwa Nowogrodzkiego. Franciszek Krzyszyłowski—l. w. N. Thadeusz Krzyszyłowski l. w. N. Marcin Zamoyski. Bonifacy Bereśniewicz. Bogusław Bereśniewicz mp. Samuel Zmieiowski. Benedykt Kuniewicz. Karol Buynowski.

Która ta takowa instrukcyja, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, ze wszytką w niey inserowaną rzeczą, spraw wieczystych przyjeta y wpisana.

1757 г. Сентября 27-го дня.

Изъ книги № 122, за 1758 г., л. 613—614.

66. Привилегія короля Августа III-го на четырехнедѣльную ярмарку въ мѣстечкѣ Молодечнѣ.

По ходатайству Троцкаго каштеляна Оаддея Огинскаго, король Августъ III выдаетъ ему на-
стоящую привилегію на открытіе въ его имѣніи

м. Молодечнѣ ежегодной ярмарки въ теченіи
4-хъ недѣль, съ соблюденіемъ всѣхъ законополо-
женій, касающихся этого предмета.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt ósmego,
miesiąca Maja dwudziestego siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny
w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw,
ziem y powiatów, w roku terazniejszym ty-
siąc siedmset ósmym obranymi, comparendo
personaliter u sądu patron imć pań Jan Je-
zierski—rotmistrz powiatu Oszmiańskiego, opo-
władał, prezentował y ad acta podał przywi-
wiley jego królewskiej mości na jarmarki
czteroniedzielne w każdym roku, w miasteczku
Mołodeczny odprawować się y trwać mające;
z wolnym ustanowieniem myta, według zwy-
czaju innych miast, jaśnie wielmożnemu imci
panu Tadeuszowi z Kozielska Ogińskiemu—
kasztelanowi Trockiemu, konferowany, in rem
et partem tegoż jego mci, wielmożnego imć pana
kasztelana Trockiego służący y należący, który
podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony
przywiley jego królewskiej mości na jarmarki,
w mieście j. wielmoż. imci, pana kaszte-
lana Trockiego, Mołodeczna nazwanym, skła-
dać się mające, dany y konferowany, był do
xiąg powiatu głównego wielkiego xięstwa Li-
tewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpi-
sany, jakoż my sąd ony przyjąwszy, ze wszytką
w nim inserowaną rzeczą w xięgi ingrossować
pozwoliliśmy, a wpisując de verbo ad verbum
thenor sequitur estque talis:

August trzeci, z Bożej łaski król polski
etc. Oznajmujemy tym listem, przywilejem
naszym wszem w obec y każdemu z osóbna,
komu o tym wiedzieć należy, iż my z oso-
bliwego względu na zasługi wielmożnego Ta-
deusza z Kozielska Ogińskiego—kasztelana
Trockiego, przychylając się do pomnożenia
dóbr y fortuny, skłoniliśmy się do tego, że
na proźbę tegoż wielmożnego Tadeusza z Ko-
zielska Ogińskiego—kasztelana Trockiego, do
nas króla przez panów rad y urzędników, przy
boku naszym rezydujących, wniesioną, miastu,
Mołodeczna nazwanemu, w wojewodztwie Miń-
skim leżącemu, jarmark czteroniedzielny, w
każdym roku od dnia ósmego Września za-
czynający się, na wieczne czasy nadaliśmy y
naznaczyliśmy, jakoż tym listem, przywilejem
naszym naznaczamy y nadajemy, z wolnym
ustanowieniem myta, według zwyczaju innych
miast, na które to jarmarki do pomienionego
miasta Mołodeczny wolno będzie wszelakiego
narodu kupcom y innego stanu ludziom przy-
jeżdżać, tamże towary sprzedawać, odmieniać,
y inne sprawy podściwe y kontrakta odpra-
wować, pod bezpieczeństwem przyjeżdżającym,
przedawającym y wyjeżdżającym, prawem po-
spolitym warowanym. Na co dla większego
waloru ręką się naszą podpisawszy, pieczęć
wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć roz-

kazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego siódmego miesiąca Wrzesnia, roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, panowania naszego dwudziestego czwartego roku. U tego przywileju jego królewskiej mości na jarmarki, w Mołodeczney odprawować się wiecznemi czasy mające, konferowanego, przy pieczęci wielkiego księstwa Litewskiego podpis ręki najjaśniejszego króla imci his verbis: Augustus rex. Ad haec a latere pieczęci konnotacia y podpis sekretarza pieczęci wielkiego księstwa Litewskiego in eum thenorem wyraża się: Przywilej na jarmarki w mieście, Mołodeczna nazwanym, w wojewodztwie Mińskim leżącym, wielmożnemu Ogiń-

skiemu—kasztelanowi Trockiemu. Adam Chmara—podczaszy wojewodztwa Mińskiego, jego królewskiej mości pieczęci wielkiego księstwa Litewskiego sekretarz. Denique na zatyłku pieczęci expressia takowa: Procancellariatu illustrissimi, excellentissimi domini Michaelis in Bychów, Zasław, Dombrowna et Sapieżyn Sapieha procancellarii M. D. Litwaniae, Tucholiensis, Viłkoviscensis, Kalvariensis etc. capitanei sigillatum; est in actis.

Który to takowy przywilej jego królewskiej mości, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1758 г. Марта 15-го дня.

Изъ книги № 122, за 1758 г., л. 215—216.

67. Привилегія короля Августа III-го Виленской иезуитской Свято-Янској аптекѣ.

Король Августъ III, принимая во вниманіе значительную пользу, которую приносила Св.-Янская аптека не только жителямъ г. Вильны, но и всѣхъ окрестныхъ мѣстностей, какъ въ оказаніи медицинской помощи, такъ и приготовленіи апте-

скихъ помощниковъ, по ходатайству придворныхъ чиновъ, выдаетъ иезуитамъ настоящую привилегію, которая обезпечиваетъ ея существованіе навѣчныя времена.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt ósmego, miesiąca Apryla dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim księstwie Litewskim w roku tysiąc siedmsetnym piędziesiątym ósmym, z wojewodztw, ziem y powiatów obranymi, comparando personaliter w trybunale głównym wielkiego księstwa Litewskiego patron imć pan Ludwik Chodkiewicz—komornik wielkiego księstwa Litewskiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał przywilej na aptekę, przy kościele świę-

tego Jana w Wilnie będącą, od najjaśniejszego króla jegomości regnanta Polskiego, pana naszego miłościwego, na rzecz w nim wyrażoną intus imć xięży jezuitom societatis Jesu collegium Wileńskiego dany, in rem et partem tychże ichomościów służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony przywilej ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd ony przyiowski w xięgi

de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

August trzeci, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy tym listem, przywilejem naszym, komu to wiedzieć należy, iż doniesiono nam jest przez panów rad y urzędników naszych, że w kollegium societatis Jesu akademickim Wileńskim, przy kościele świętego Jana będącym, kosztem tegoż collegium, dla prywatney tegoż collegium wygody, więcy niż od lat półtorasta założona y ufundowana jest apteka, która, że od początków swoich pod rządem y sprawowaniem pilnych y w sztuce chemiczney biegłych zakonu cocietatis Jesu aptekarzy zostawała y do tychczas zostaje, przeto od niemałego już czasu do tey doskonałości przyszła, iż nie tylko miastu naszemu stołecznemu Wilnowi, ale też wszystkim tak poblížszym, jako też odleglejszym od miasta tego obywatelom wielkiego księstwa Litewskiego wielce wygodną y pożyteczną stała się, zatym suplikowano nam, abyśmy pomienioną aptekę przywilejem naszym ozdobić y utwierdzić raczyli. Jakoż my król, do instancyi pomienionych panów rad y urzędników naszych łaskawie przychilając się, pomienioną aptekę, w kollegium akademickim święto-Jańskim Wileńskim będącą, od lat więcey niż półtorasta ufundowaną, nie tylko miastu naszemu stołecznemu Wilnowi, ale też innym wielkiego księstwa Litewskiego obywatelom pożyteczną y wygodną, tym listem, przywilejem naszym na wieczne czasy utwierdzamy y onę za publiczną y od nas potwierdzoną deklarujemy, oraz wszystkie przywileja, wolności y prerogatywy, innym publicznym aptekom służące, specialiter moc y władzę wyzwalania y za towarzyszków deklarowania wyedukowanych y wyexercytowanych u siebie chłopców, teyże aptece święto-Jańskiej Wileńskiej y przełożonym oney aptekarzom

societatis Jesu, pro tempore będącym y być mającym, wiecznemi czasy nadajemy. O czym wobec wszystkim y każdemu zosobna subselliom y magistratowi w miastach naszych, osobliwie miastu naszemu stołecznemu Wilnowi wiadomo czyniąc, rozkazujemy, aby toties rzeczoną aptekę święto-Jańską Wileńską, jako przywilejem naszym potwierdzoną, przy tymże przywileju y nadanych oney wolnościach zachowali, nie czyniąc inaczey dla łaski naszej królewskiej. Na co dla lepszey wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego księstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia pietnastego miesiąca Marca, roku Pańskiego tysiąc siedmset piędziesiąt ósmego, panowania naszego dwudziestego piątego roku. U tego przywileju przy pieczęci wielkiego księstwa Litewskiego, w mosiężney puszcze na czerwoney massie wyciśniętey, oraz na karmazynowym sznurze zawieszoney, podpis ręki najjaśnieyszego króla imci regnanta polskiego, pana naszego miłościwego, Augusta trzeciego, tudzież poniżey podpis ręki imć pana sekretarza pieczęci wielkiego księstwa Litewskiego, a na złożeniu konnotacya ad haec poniżey: Est in actis, his exprimitur verbis: Augustus rex, Adam Chmara—podczaszy woiewodztwa Mińskiego, i. k. mci pieczęci wielkiego księstwa Litewskiego sekretarz. Pro cancellariatu illustrissimi excellentissimi domini Michaelis comitis in Bychów, Zaslów, Dombrowna et Sapieżyn Sapieha—procancellarii Magni ducatus Litvaniae, Tuchoviensis, Wiłkovisciensis, Calvariensis etc. capitanei, sigillatum; est in actis.

Który to takowy przywilej, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1762 г. Юня 25-го дня.

Изъ книги № 130, за 1762 г., л. 720.

68. Списокъ актовыхъ книгъ, истребленныхъ пожаромъ въ городѣ Минскѣ въ 1762 году,

Земскій намѣстникъ Минскаго воеводства Феликсъ Кублицкій Пѣтухъ, за подписью лицъ присутствовавшихъ на пожарѣ, представляетъ въ Литовскій трибуналъ списокъ актовыхъ книгъ глав. лит. Трибунала и Минскаго воеводства, истребленныхъ пожаромъ въ 1762 году, спасти которыхъ оны не имѣлъ никакой возможности. Такимъ об-

разомъ сгорѣли: книги „въчистыя, каттуровыя, поточныя, декретовыя, реестры и протоколы“ Минскаго земскаго суда съ 1641 по 1710-й г.; трибунальныя—«въчистыя» Минской каденціи съ 1641 по 1759-й; трибунальныя—«поточныя» той же каденціи съ 1660 по 1761-й г. и много разныхъ дѣловыхъ бумагахъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Junii dwudziestego piątego dnia.

Przed nami sędziami na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z wojewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmsetnym sześćdziesiątym wtórym obranemi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Jan Gierzdowicz—skarbnik woiewodztwa Mińskiego, opowiadał, prezentował y ad acta xiąg trybunału głównego wielkiego x. Litewskiego spraw wieczystych podał registr xiąg ziemskich wojewodztwa Mińskiego y trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wieczystych y dekretowych y potocznych, intrologowanych registrów sądowych oczewystych y potocznych, protokułów et varii tituli autentycznych dokumentów, susceptowanych y niesusceptowanych, oraz różnych spraw, papierów y rzeczy, in locatione będących, czasu conflagraty w Mińsku pogorzałych. Który registr podając ad acta prosił nas sądu, aby ze wszelką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyjęty y wpisany; jakoż my sąd pomie-

niony registr przyjąwszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

Registr xiąg ziemskich wojewodztwa Mińskiego y trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wieczystych, dekretowych y potocznych, intrologowanych registrów sądowych, oczewystych y potocznych, protokułów variique tituli autentycznych dokumentów, susceptowanych y niesusceptowanych, item różnych spraw, papierów y dalszych rzeczy, in locatione zostających, niżej wyrażonych, w kamienicy ichmościów panów Jeleńskich będących, przy gwałtowney konflagracie miasta Mińska, ze dnia szóstego na dzień siódmy Junii roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego zgorzałych, przez wielmożnego imć pana Felixa Kublickiego Piotucha — namiestnika ziemskiego Mińskiego sporządzony. *Primo*, xięgi wieczyste, potoczne, dekretowe y registra sądowe, protokuły oczewiste y potoczne ziemskie wojewodztwa Mińskiego, zacząwszy od roku tyciąc sześćset czterdziestego pierwszego, aż do roku tysiąc siedmset dziesiątego, oraz w tych latach kapturowe wszystkie zgorzały. *Secundo*: xięgi wie-

czyste trybunalskie kadencyi Mińskiej, zacząwszy od roku tysiąc sześćset czterdziestego pierwszego, aż do roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt dziewiątego, takż terazniejszey kadencyi, za laski jaśnie wielmożnego imć pana Paca wyjęte, wszystkie pogorzały. *Tertio*: xięgi potoczne trybunalskie kadencyi Mińskiej, zacząwszy od roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego, aż do roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, wszystkie zgorzali. *Daty xiąg pogorzałych*: roku tysiąc sześćset czterdziestego pierwszego, roku tysiąc sześćset czterdziestego siódmego—tomów dwa; roku tysiąc sześćset czterdziestego dziewiątego tomów dwa; roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt wtórego, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt trzeciego, roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt trzeciego, roku tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt piątego, roku tysiąc siedmset pięćnastego, roku tysiąc siedmset siedm-nastego—tomów dwa; *xięgi dekretowe* trybunalskie kadencyi Mińskiej: roku tysiąc siedmset dwudziestego trzeciego, roku tysiąc siedmset dwudziestego czwartego, roku tysiąc siedmset dwudziestego siódmego, roku tysiąc siedmset dwudziestego ósmego, tysiąc siedmset dwudziestego dziewiątego, roku tysiąc siedmset trzydziestego, roku tysiąc siedmset trzydziestego pierwszego, roku tysiąc siedmset trzydziestego szóstego, roku tysiąc siedmset trzydziestego dziewiątego, roku tysiąc siedmset czterdziestego, roku tysiąc siedmset czterdziestego pierwszego, tysiąc siedmset czterdziestego wtórego, tysiąc siedmset czterdziestego trzeciego, tysiąc siedmset czterdziestego piątego, tysiąc siedmset czterdziestego siódmego, tysiąc siedmset czterdziestego dziewiątego, tysiąc siedmset pięćdziesiąt pierwszego, tysiąc siedmset pięćdziesiąt wtórego, tysiąc siedmset pięćdziesiąt trzeciego, tysiąc siedmset pięćdziesiąt

piątego y szóstego, tysiąc siedmset pięćdziesiąt siódmego y ósmego, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego; *protokoły* oczewiste, potoczne, zapisowe, wszystkie rejestra (excepto pod datami tysiąc siedmset czternastego, tysiąc siedmset siedm-nastego, tysiąc siedmset dziewięćnastego, tysiąc siedmset dwudziestego pierwszego, tysiąc siedmset dwudziestego piątego, tysiąc siedmset dwudziestego siódmego, tysiąc siedmset dwudziestego dziewiątego, tysiąc siedmset trzydziestego pierwszego, tysiąc siedmset trzydziestego piątego, tysiąc siedmset trzydziestego siódmego, tysiąc siedmset trzydziestego dziewiątego, tysiąc siedmset czterdziestego pierwszego w kościele ichmościów panien benedyktynek ocalałych) zgorzeli; *dokumenta* różne tak ziemskie, jako trybunalskie lokacyjne, komportacyjne, item różne rzeczy w teyże kamienicy znajdujące się spłoneli. U tego rejestru podpisy rąk tali tenore sequuntur: Do którego rejestru, przy użytych ichmościach panach przyjaciołach, czasu tey konflagraty będących, y że żadnym sposobem dla otoczenia zewsząd ognia ratować nie można było widzących, własną ręką moją podpisuję się: Felix Kublicki Piotuch—namiesnik ziemski wojewodztwa Mińskiego mp. Franciszek Kołupayło mp. Ignacy Michałowski—regent powiatu Oszmiańskiego, pisarz, kom. Miński. Paweł Józef Wierzbicki—sekretarz powiatu Mińskiego mp. Jan Antoni Krupski mp. Krzysztof Gliński Lichodziejewski m. h. S.

Który to takowy registr, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt; jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1762 г. Октября 6-го дня.

Изъ книги № 142, за 1769 г., л. 236.

69. Привилегія короля Августа III-го мѣстечку Старому Мяделу на магдебургское право и на четыре ярмарки.

По ходатайству Зарѣцкаго старосты Кошица и его жены, король Августъ III выдаетъ имъ настоящія привилегіи на магдебургское право въ ихъ имѣніи—Старомъ Мяделѣ и открытіе въ немъ 4-хъ ярмарокъ, изъ коихъ каждая можетъ

продолжаться въ теченіи 2-хъ недѣль. Достошно замѣчанія въ этой привилегіи то, что апелляція на магистратъ допускается не въ королевскій задворный судъ, а къ помѣщикамъ Кошицамъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiętego, miesiąca Augusta dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego, z wojewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiątym dziewiętym obranymi, comparendo personaliter u sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego patron w. i. p. Marcin Supiński—strażnik powiatu Oszmiańskiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał przywilej nadania magdeburyi y jarmarków miastu, Stary Miadzioł rzezonemu, w powiecie Oszmiańskim sytuowanemu, od najjaśniejszego króla imci Augusta trzeciego ww. i. pp. Antoniemu y Barbarze z Woynów Koszycóm — starostom Zarzyckim, małżonkom, dany in rem et partem tychże ichmościów służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony przywilej ze wszelką w sobie wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, na kadencyi Wileńskiej expedyowanych, przyjęty y wpisany; jakoż my sąd ony przyjowszy w xięgi wieczyste trybunalskie wpisać słowo do słowa dozwoliliśmy, którego thenor sequitur estque talis:

August trzeci, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy tym listem, przywilejem naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało, iż my osobliwszemi listami, przywilejami naszemi, jednym w roku tysięcznym siedmsetnym trzydziestym szóstym, miesiąca Januaryi jedenastego dnia, na erekcyę miasteczka w dobrach ziemskich, Stary Miadzioł nazwanych, w powiecie Oszmiańskim leżących, drugim w tymże roku tysięcznym siedmsetnym trzydziestym szóstym, miesiąca Februaryi dwódziesiątego dziewiętego dnia na wolne jarmarki y targi, w tymże przywileju wyrażone, daliśmy; teraz podczas seymu ordynaryinego w Warszawie, w mieście naszym stołecznym determinowanego, przez panów rad y urzędników naszych, przy boku naszym rezydujących, doniesiona nam proźba urodzonych Antoniego y Barbary z Woynów Koszyców—starostów Zarzyckich, małżonków, abyśmy w tym miasteczku erygowanym, Stary Miadzioł nazwanym, w dobrach ziemskich, do urodzonych Koszyców—starostów Zarzyckich, należących, łaską y powagą naszą królewską, dla zachowania rządów y wszelkiego bezpieczeństwa, magdeburyą mieć pozwolili y stwierdzili. Przeto

my król, skłoniwszy się na prośbę panów rad y urzędników naszych, przy boku naszym rezydujących, także posłów z różnych ziem, wojewodstw, y powiatów dla lepszego porządku, magdeburyą w pomienionym miasteczku, Stary Miadzioł nazwanym, ad normam innych miasteczek, w dobrach ziemskich od antecessorów naszych królów y od nas magdeburyą mieć pozwolonych, z wolnym installowaniem osób do tego magistratu przysięgłych, oraz cum libera appellatione od tegoż sądu osób magistratowych tylko do urodzonych possessorów dóbr Starego Miadzioła, magdeburyą mieć pozwolamy y utwierdzamy niniejszym przywilejem naszym. Tudzież w tymże miasteczku jarmarki cztery wolne, jeden w dzień gromniczny najsświętszey panny Maryi, przypadający miesiąca Lutego dnia wtórego, drugi w dzień świętego Józefa, przypadającego dnia dziewiętnastego miesiąca Marca, trzeci w dzień świętego Jakuba apostoła, przypadającego miesiąca Lipca dwudziestego piątego dnia, czwarty w dzień niepokalanego poczęcia najswiętszey Maryi panny, dnia ósmego miesiąca Grudnia przypadający według rzymskiego kalendarza; wszystkie te cztery jarmarki po niedziel dwie odprawować pozwoliliśmy y tym przywilejem naszym pozwalamy wiecznemi czasy; na których jarmarkach ludzie wszyscy, tak państw naszych Korony polskiej, wielkiego księstwa Litewskiego y do nich należących prowincyi, jako y zagraniczne ludzie, kupcy wszelakie towary, różne likwory, trunki et omnis generis mercimonia, do handłów kupieckich należące, aby mieć mogli y nimi handlować, sprzedawać, targować, według ich najlepszego upodobania kupieckiego postępować przez niedziel dwie każdego pomienionego jarmarku pozwolamy bez płacenia żadnych ceł, myt, do skarbu naszego należących, bez żadney ni od kogo najmniejszey przeszkody, oprócz jarmarko-

wego, targowego, zgonnego, przesądów, poturernego y innych akcydencyi pro quantitate rei, które przyjeżdżający y odjeżdżający dworowi Staro-Miadziołskiemu płacić powinni będą, zaczynając jarmarki od nas nadane, po dacie tego listu przywileju naszego; ażeby to wszystkim in genere ludziom kupieckim do wiadomości przyszło, urzędom naszym ziemskim, grodzkim, surrogatorskim, magistratowym y zamkowym wojewodstw y powiatów wielkiego księstwa Litewskiego zalecamy y przykazujemy, aby, za podaniem onego, aktykowany y wszędzie po miastach stołecznych, miasteczkach był publikowany y obowołany. Przeto jako w miasteczku sądowym securitatem omnimodam obywatelom tegoż miasteczka et advenis cujuscunque conditionis et fidei waruiemy y ubezpieczamy y po wszystkich poddanych naszych wielkiego księstwa Litewskiego cujuscunque dignitatis et praerogativae należytą tego przywileju obserwancyą mieć chcemy, dla łaski naszej y dla uchronienia pen, in contravenientes listom przywilejom naszym in volumine legum opisanych, urzędom y wszelkim subselliom naszym, którym to doniesiono będzie, irremissibiliter extendere nakazujemy. Na co dla lepszey wiary, wagi y pewności ten przywilej ręką naszą królewską podpisawszy, pieczęć przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego wtórego, miesiąca Oktobra dnia szóstego, panowania naszego dwudziestego dziewiątego roku. U tego przywileju, przy zawieszoney pieczęci wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego, na czerwoney massie w puszcze cynowey pod niebieskiego jedwabiu sznurem wyciśnioney, w. i. panom Antoniemu y Barbarze z Woynów Koszycem—starostom Zarzyckim małżąkom, od najjaśniejszego króla imci Augusta trzeciego konferowanego, podpis ręki tak samego tegoż najjaśniejszego króla, jako też poniżey kon-

notacya z podpisem ręki sekretarza jego królewskiej mości pieczęci ww. xięstwa Litewskiego w takowey następuie słów wyrażności: Augustus Rex. Nadanie magdeburyi y jar-marków miastu, Stary-Miadziół rzeczonemu, w powiecie Oszmiańskim sytnowanemu, urodzonych Antoniego y Barbary z Woynów Korszyców — małżanów dziedzicznemu. Józef Dulemba—jego królewskiej mości pieczęci wiel-

kiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz mp. Który to takowy przywiley, za podaniem onego przez wyż namienionego patrona w-go imci pana Marcina Supińskiego—strażnika powiatu Oszmiańskiego, do akt, jest w xięgi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, na kadencyi Wileńskiej expedyowanych, przyjęty y wpisany.

1763 г. Ноября 12-го дня.

Изъ книги № 133, за 1764 г., л. 1—4.

70. Универсалъ примаса польскаго Владислава Лубенскаго, съ приглашеніемъ на избирательный сеймъ въ Варшаву.

Примасъ рѣчи-посполитой Владиславъ Лубенскій доводить до свѣдѣнія всѣхъ ея воеводствъ и земель о смерти короля, назначаетъ сроки для помѣстныхъ сеймиковъ и вольнаго избирательнаго сейма, предписываетъ старостамъ открыть каптуровые суды и относительно безпокойныхъ людей руководствоваться конституціями 1609 и 1613 гг. и умоляетъ всѣхъ сыновъ рѣчи-посполитой покон-

чить свои частныя недоразумѣнія и явиться на дѣло служенія отчизны съ старопольскими добротѣтелями, особенно въ виду опаснаго политическаго положенія королевства, въ которомъ царить уже въ теченіи 37 лѣтъ удивительный беспорядокъ, потому что въ теченіи такого длиннаго періода времени не могъ состояться ни одинъ сеймъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Februaryi dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami głównymi kapturowymi wojewodztwa Wileńskiego, in virtute praw pospolitych post fata, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzecim, miesiąca Października piątego dnia, w Dreźnie najjaśniejszego króla imci polskiego y wielkiego xięstwa Litewskiego Augusta trzeciego, pana naszego, zaszkę, et in virtute uniwersału jaśnie oświeconego xiążęcia imci Wła-

dysława Alexandra Pomiana z Żubny Żubieńskiego—prymasa Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, na seymik przedkonwokacyiny wydanego, obranemi y rotą trybunalską przed urzędnikami ziemskimi Wileńskimi et in facie całego prześwietnego wojewodztwa Wileńskiego zgromadzonego przysięgłymi, comparendo personaliter patron na sądach kapturowych wojewodztwa Wileńskiego in stuba judicii wielmożny imć pan Antoni Miedzichowski—krayczyc wojewodztwa Wileń-

skiego, nomine całego prześwietnego wojewodztwa Wileńskiego, tegoż uniwersału jaśnie oświeconego xiążęcia imci primasa Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego u nas sądu przez kontrowersyą do xiąg naszych przyjęcia dopraszał się; zaczym my sędziowie kapturowi wojewodztwa Wileńskiego ony, ze wszelką w nim specifice inserowaną rzeczą, w xięgi nasze wieczyste kapturowe wpisać sądownie rozkazaliśmy. Którego to uniwersału kontenta de verbo ad verbum sequuntur suntque talia:

Władysław Alexander, Pomian, z Żubna Żubieński, z Bożey y stolice apostolskiej łaski arcybiskup Gnieźnieński, legatus natus Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, prymas y pierwszy xiąże. Wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie i. w., wielmożnym imć panom senatorom duchownym y świeckim, dygnitarzom, urzędnikom y wszystkim stanu rycerskiego obywatelom koronnym y wielkiego xięstwa Litewskiego, moim wielce miłościwym panom kollegom, przyjaciołom y braci. Przy zaleceniu chęci y służby moiey, do wiadomości podaję, yż po tak przykrych nieczęśliwościach y dolegliwościach, które potykały oyczynę naszą, jako też temi laty wielorako z okazji sąsiedzkiej woyny doznanych, ta naywiększa nazwać się może, gdy naylepszego z panów, nayjaśniejszego króla imci Augusta trzeciego, szczęśliwie nam dotąd panującego, nad wszystkie nasze spodziewanie gwałtownie wcale utracamy. Przerażliwa zaiste wiadomość feralnym lotem napełniając całej prawie Europy kraje, niepodobna żeby w szczegulności znacznych obywatelów narodu polskiego y wielkiego xięstwa Litewskiego już dotąd nieznośnym także nie napełniła smutkiem. Przypadek ten żałośny, a oraz okropna całej rzeczy-pospolitey (mianowicie w tak niepomyślnym właści-

wych interessow położeniu zostającej) postać teraznieysza, kogoż z kochających własną matkę synów nie zasmuci y nierozrzewni? ale wszród tych rospaczy podniosłszy ku Panu panujących oczy y widząc, że nieskazitelnych jego wyroków dzieło, biorąc nam nayukochańszego oycza oyczyny, to nas powszechną w opłakania godnym sieroctwie pokryło żalobą, już do woli jego świętey stosować się przyzwoito, a poleciwszy niezawodney y wszechmocney opiece całość rzeczy-pospolitey y publicznego dobra, teraz w tym wspólnym każdemu żalu czułą pieczę y naddokładniejsze staranie o miłey wszystkim obywatelom matce mieć należy; jakoż idąc przodków moich w podobnych okolicznościach śladem, gdy dla ubezpieczenia całego królestwa y państw, jemu należących, do nayskuteczniejszych brać się nam skwapliwie śrzodków sama potrzeby nieodbitey przynagła pora y prawem opisane w tym razie po wojewodztwach, ziemiach y powiatach przedkonwokacyne seymiki, a wraz y samą generalną konwokacyą wyznaczyć radzi; przeto ja, zrządzeniem Boskim na pierwszym w tey nayjaśniejszey rzeczy-pospolitey zasadzony mieyscu, sprawując nieuchronną, dostojęństwu memu z dawnych praw przyłączoną powinność, przychyliwszy się do rady y zdania imć panów senatorów, na odgłos tak smutnych nowin śmierci króla imci do Warszawy zgromadzonych, z urzędu mego podług dawnego zwyczaju do wiadomości wszystkich stanów Koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego żałośne donoszę osierocenie y śmierć króla imci, pana naszego miłościwego, nie bez łez ogłaszam, którego Pan Bóg z tego doczesnego życia na wieczny żywot powołał y przeniósł w Dreznie, mieście stołecznym państw jego dziedzicznych, dnia piątego miesiąca Pazdziernika, około piątey godziny przed wieczorem; y żeby to zeyście z tego świata króla imci po wojewodztwach,

ziemiach, powiatach y grodach wszystkich ogłoszone było, od wszelkich, do których to należy, żądam urzędów y im to zapowiadam. Stosując się przytym do zgodney rady powyżey wspomnionych przytomnych imć panów senatorów oboyga narodów, na fundamencie praw y zwyczajów dawniejszych, (ponieważ nie dotąd nowszego w przypadkach interregni później nieustanowiono), lubo seymiki przedkonwokacyjne także y sam seym należało by prędzey złożyć, lecz gdy okoliczność śmierci króla imci zagranicą ogłoszenie jey publiczne spóźniła, tudzież wielkiej ważności materye, co w tym razie prześwietne wojewodztwa wziąć przed się do naradzenia mają, porozumienie pomiędzy sobą zacnych obywatelów y pomiarkowanie braterskie zaszyły na niedawnych seymikach niechęci, do odnowienia potrzebney konfidencyi y ziednoczenia się ku dobru pospolitemu, nadto zgodzenie potrzeb publicznych z interessami wojewodztw Ruskiej prowincyi y wielkiego xięstwa Litewskiego, sposobność podróży y na miejscu konwokacyi generalney uprowadzenie wystarczającej ku potrzebom wszystkich żywności, przyspieszenia ich niedozwalają, więc też seymiki po wojewodztwach, ziemiach y powiatach oboyga narodów na dzień szósty miesiąca Lutego w roku przyszyłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym xięstwu jednak Zatorskiemu y Oświęcimskiemu, tudzież ziemi Halickiej ośmiu dniami podług zwyczaju przed tym terminem, to jest, na dzień trzydziesty, miesiąca Stycznia, a wojewodztwu Mazowieckiemu partykularne seymiki na dzień miesiąca . . . . . *) generalny w Warszawie na dzień . . . . . pomienionego miesiąca składam; w wojewodztwach zaś Pruskich poprzedzić mają seymiki

*) Въ подлинникѣ пропускъ, — не показано числа и мѣсяца.

partykularne (według zdania imć panów wojewodów tameczney prowincyi złożone) generalny w Grudziądzu, z alternaty przypadający na dzień . . . . . miesiąca . . . . . do których nim przyidzie, aby dla przyjęcia samych prywatnych tranzakcyi wszędzie po grodach publiczne xięgi otwarte były, ostrzegam. Na tych zaś seymikach prześwietne wojewodztwa, ziemie y powiaty, nayistotniejsze członki, jedność ciała y okazałość tey nayjaśniejszey rzeczy-pospolitey składające, jednomyślnie wszystkie czynić zechcą y, że każdemu na uszczęśliwieniu wszystkich należy, wszyscy y każdy do niego przykładac się powinni. Zatytm według prawa postanowią zaraz sądy kapturowe, ażeby po zeyściu pana w tym czasie terazniejszym nie ustawał bieg ś. sprawiedliwości przeciwko tumultom y kupom swywołnym na utrzymanie wewnętrznego bezpieczeństwa. Zważą oraz y zastanowią się nad tym, w jakowym stanie oyczyzna osierocona zostanie, *którey bliski upadek swój y obcy widzi, a każdemu dziwno, jak ta bezrządna machina dotąd stoi.* Lat trzydzieście siedm mineło—wolnie doszłego seymu nie mieliśmy, te obszerne państwa rzeczy-pospolitey naymocniejszymi sąsiadami otoczone, blisko pół wieku bez rady, prawa, bez skutku, sprawiedliwość tumultami obarczona, wolność—mocą, musem y bezprawiem skrępowana, handle wewnętrzne upadły, miasta, kraju ozdoba, cale zniszczały, wsie y fortuny szlacheckie na łup podane, kto mocniejszy—ten rządzi. Jesteśmy bez sił, granice otwarte, bezbronne y bezodsieczne, skarb publiczny bez pieniędzy, pieniądze bez waloru wewnętrznego, słyszeć, czytać historye różnych nierządów, przykładu wynaleźć trudno; poznać zaś łatwo, że państwa, podobnie nierządne, albo nieprzyjaciołóm łupem, albo dzikiemi z czasem, na wzór tatarskich, staną się polami. Także obiorą posłów na konwokacyą, którą na

dzień siódmy miesiąca Maja, roku tegoż tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, tu w Warszawie naznaczam. Na tę żeby tak imć panowie senatorowie, jako też panowie posłowie wcześniej stawić się raczyli, zapraszam y przez miłość oyczyzny, (gdyż wiele na tym zależy całość bezpieczeństwa rzeczy-pospolitey, aby jak nayprędzey był ten akt odprawiony), pobudzam y zalecam, abyśmy y o przyszłym monarsie rozważnie pomyśleć y czas elekcyi onego ustanowić, na wzór zaś dawniejszych kapturów y jak podczas ostatniego interregnum były rząd, bezpieczeństwo, porządek sądów, sprawiedliwości świętey ustawiczność, pogotowiu dla czynienia zapisów, kontraktów y innych zwyczajnych tranzakcyi, leżenia ksiąg sposób obmyśleć, bezpieczeństwo granic koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego, (zbroynego y licznego żołnierza potrzebujących). ustanowić y utrzymanie jego upewnić, sojusze y przymierza z pany y państwa sąsiedzkimi potwierdzić y obwarować mogli. A gdy z rządzenia Boskiego pora nadziei otwiera się, byle zgoda y jednostayność, na miłości spólney początki swoje ufundowała, chwytając czas uczenia ustaw podupadłych, czas ratunku, do którego naturalnego prawa instykt każdego pobudza, a prosząc Boga o oświecenie myśli naszych, dla tym doskonalszego wynalazku środków skutecznych do wybawienia y wydzwignienia z obalin już cale ku upadkowi oyczyzny naszej przez bezradność nachyloney, potrzeba pomyśleć o wyszukaniu sposobów przyzwoitych, których by użyciem można dostatecznie całość y ubezpieczenie rad, seymu y praw, oraz niezawodną onych exekucyą opatrzyć y zmocnić y te sposoby w instrukcyach przyszłych doskonale wypisać, lub mocy y powagi obranym na seym konwokacyiny jaśnie wielmożnym imć panom posłom do spólney z innemi wojewodztwy namowy y nieodwłocznego udziałania użyczyć,

żeby y to wszystko, cokolwiek terazniejszych okoliczności wyciągać może potrzeba y co na elekcyi przyszley za radą y zgodą wszech stanów oboyga narodów obranemu, da Bóg, panu do poprawy rządu y praw być ma podane, za pomocą Bożą gruntownie ustanowione było. Jaki zaś sposób przyszley elekcyi ma być ułożony, czas sam użyczy rady. Niech tedy nad tym seymiki mocno pomyślą y w tym uniwersale wyrażone materye za instrukcyje mają, abyśmy napotym y czasu nie tracili y nowemi ziazdami kosztu sobie nie przyczyniali. Niech o to imć panom posłom moc umawiać się w konwokacyiny przeciagu zupełną dadzą y jey na wszystkie wynikające przypadki dostatecznie powierzą; a że Bogu, miłośnikowi y dawcy pokoju, rzecz naymilsza, państwom zaś wszelkim nayszacownieysza obywatelów powszechna zgoda y wzajemna miłość; więc proszę, zaklinam y obowiązuje każdego z w. m. panów, ażebyście wszelkie do siebie, z jakich kolwiek przyczyn wynikające urazy z serc wyrugowawszy y w wieczne zapomnienie zagrzebłszy, (bo te zawsze były y są, y te będą przyczyną jarzma, zniszczenia y zguby wszystkich państw wolnych), szczerze, a niezmyślnie podufałość staropolską między sobą jak nayściśley przywrócili y po bratersku, (jako jednej matki synowie), w złączeniu nierozdzielny myśli y serc, przez związek jak naymocniejszey uprzejmości poiednali, wspólnie ze muą to powszechnie sieroctwo naszego królestwa dotąd, (ile naydelikatniey y naywierniey być może), piastując, dokąd nam Bóg łaskawy z swych opatrnych naywyszszych rządów nie ustanowi szczęśliwie króla y oycza krajowi naszemu powszechnego. Ażeby zaś swywolnym kupom, najazdom zabieżona była droga, oddaje to straży y pilności ichmościów panów starostów sądowych oboyga narodów, przypominając onym, ażeby się w potrzebach podług

konstytucyi roku tysiąc sześćset dziewiątego o ludziach swawolnych, powtorną tysiąc sześćset rzynastego stwierdzoney, sprawiali. Imć panom zaś starostom pogranicznym mocno zalecam, a by żadnych cudzoziemców, jakiemu kolwiek podeyrzeniu podpadających y słusznych paszportów nie mających, w granice królestwa tego nie puszczali, tudzież nowey zagranicznej monety nawożenia przestrzegali, nieodstępując od rygoru praw dawnych, jakimi do strzeżenia granic y dodania ludzi za ordynansem jaśnie wielmożnych wodzów są obowiązani; jeżeli by zaś od którego monarchy poseł się trafił, mnie znać nieodwłocznie dawali, a samemu do mojej rezolucyi przy granicy zostanie potrzebne zapowiedzieli. W czym wszystkim aby nas pan Bóg zastępów wspomagać raczył, gorąco onego proszę. Aby ten uniwersał po wojewodztwach, ziemiach, powiatach nieodwłocznie był rozgłoszony, pilności ichmościów panów starostów w obu narodach jak nayskuteczniej polecam y onyże przy położeniu pieczęcy mojej własną podpisuję ręką. U którego to uniwersału, do wojewodztwa Wileńskiego oddanego, podpisy nad pieczęcią y przy pieczęci jaśnie oświeconego xiążęcia imci prymasa takowe: X. W. Łubiński, prymas mp. Oraz za zdaniem imć panów starostów, na tenczas w Warszawie będących, jako to: jaśnie wielebnych ichmościów xięży Antoniego Ostrowskiego—Kujawskiego, Hieronima Szeptyckiego—Płockiego, Antoniego Wołowicza—Łuckiego, Michała Wodzickiego—Przemyskiego, oraz podkanclerzego koronnego, Józefa Załuskiego—Kijowskiego biskupów, jaśnie oświeconych, jaśnie wielmożnych Jana

Klemensa Branickiego—kasztelana, Wacława Rzewuskiego—wojewody Krakowskich, pierwszego woysk koronnych wielkiego, drugiego polnego hetmanów, Antoniego Jabłonowskiego—Poznańskiego, Franciszka Salezego Potockiego—Kijowskiego, Andrzeja Zamoyskiego Inowrocławskiego, Alexandra xiążęcia Czartoryskiego—Ruskiego, Józefa Ossolińskiego—Wołyńskiego, Antoniego Lubomirskiego—Lubelskiego, Bernarda Gorskiego—Podlaskiego, Kazimierza Granowskiego—Rawskiego, Jana Jabłonowskiego—Braclawskiego, Pawła Mostowskiego—Pomorskiego, Franciszka Szembeka—Inflantskiego wojewodów; Thadeusza Lipskiego—Łęczyckiego, Andrzeja Moszczeńskiego—Inowrocławskiego, Michała Suffczyńskiego—Czerskiego, Alexandra Dzierzbickiego—Brzezinskiego, Jakuba Zielińskiego—Raciąskiego kasztelanów; Franciszka Bielińskiego, marszałka wielkiego koronnego, Fryderyka Michała xiążęcia Czartoryskiego—kanclerza wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, Teodora Wessla—podskarbiego wielkiego koronnego, Józefa xiążęcia Sanguszka—marszałka nadwornego Litewskiego, status ministrów podaję y do grodów posyłam. Dan w Warszawie dnia dwunastego miesiąca Listopada, roku Pańskiego tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzeciego, Jan Słomiński—m. r. jo. xięcia prymasa pod interregnum sekretarz.

Który to uniwersał, za podaniem decretorie onego ad acta przez wyż wyrażonego patrona, jest do xiąg kapturowych wojewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1764 г. Февраля 6-го дня.

Изъ книги № 133, за 1764 г., л. 5—10.

71. Постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства на предконвокаціиномъ сеймикѣ объ избраніи членовъ каптуроваго суда.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись на предконвокаціиный сеймикъ, по избраніи пословъ и каптуровыхъ судей, постановили: 1) снабдить судей инструкціей относительно исполненія ими своихъ обязанностей, обратить особенное ихъ вниманіе на бродягъ, бѣглыхъ крестьянъ и вообще

людей гулящихъ; 2) потребовать отъ магистрата сохраненія въ городѣ строгаго порядка; для судей назначить содержаніе и вообще подвергнуть населеніе посольщизнѣ, при чемъ бѣдную шляхту, не имѣющую крестьянъ, отъ этой повинности освободить.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Februaryi dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami głównymi kapturowymi województwa Wileńskiego, in virtute prawa popolitego et in virtute uniwersału, post fata króla imci Augusta trzeciego, pana naszego, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiątym trzecim, miesiąca Oktobra piątego dnia w Dreźnie subsecuta, od jaśniewielmożnego Władysława Alexandra Pomiana z Łubny Łubieńskiego—korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego prymasa y pierwszego xiążęcia, do województwa Wileńskiego wydanego, obranemi, postanowionemi, comparendo personaliter u sądu kapturowego patron wielmożny imć pan Antoni Miedzichowski—krajczy województwa Wileńskiego, laudum seymiku przedkonwokacyjnego Wileńskiego opowiadał, prezentował y do xiąg kapturowych województwa Wileńskiego nomine prześwietnego województwa Wileńskiego podał, którego laudum thenor de verbo ad verbum sequitur estque talis:

My senatorowie, duchowni y świeccy dygnitarze, urzędnicy ziemscy, grodczy wojewodz-

twa Wileńskiego, rycerstwo, szlachta, obywatele tegoż województwa Wileńskiego, którzyśmy się post fata najjaśniejszego króla imci Augusta trzeciego, pana naszego miłościwego, za uniwersałem jaśnieoświeconego Władysława Alexandra Pomiana z Łubny Łubieńskiego—arcybiskupa Gnieźnieńskiego, legati nati, Korony polskiej, y wielkiego xięstwa Litewskiego prymasa y pierwszego xiążęcia, za zdaniem j. o., jaśnie wielmożnych imć panów senatorów y ministrów, na tenczas w Warszawie przytomnych, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzecim, miesiąca Listopada dwunastego dnia wydanym, na dzień szósty miesiąca Februaryi w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym na seymik przedkonwokacyjny ad solitum consiliorum locum, do zamku jego królewskiej mości Wileńskiego zgromadzili, invocato spiritu sancto, zaczowszy obrady nasze in omni modestia et observantia liberae vocis, nemine contradicente, obraliśmy za dyrektora wielmożnego imć pana Franciszka z Woronney Czyża—krajczego województwa Wileńskiego naszego, pod którego dyrekcyą, po przeczyta-

nym in publica facie uniwersału, stosując się ad sonantiam onego y mając prae oculis prawa oyczyste, potrzeby rzeczy pospolitey wojewodztwa naszego, dalsze obrady continuando, za posłów na seym convocationis; w Warszawie w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym na dzień siódmy miesiąca Maja wyznaczony, wielmożnych imć panów: Jana Horaina—podkomorzego, Krzysztofa Giedroycia — stolnika urzędników wojewodztwa naszego, obraliśmy unanimitate assensu et nemine contradicente y tymże ichmościom osobliwą instrukcją ad promovendum na następującym seymie desideriorum nostrorum, ad publicam utilitatem spectantium, daliśmy; similiter, upewniając pokóy wojewodztwa naszego y zabiegając tumultom, kupom swywołnym y wszelkim inkonweniencyom, któreby bez sprawiedliwości okazać y mnożyć się mogły, in virtute prav Korony polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego et a condita republica practicato stante interregno exemplo, sądy kapturowe ustanowiliśmy, na które sądy z poszródka nas, disponente lege, obraliśmy jednostaynie za sędziów wielmożnych imć panów Michała Dzierzgowskiego Szumskiego—starostę Karpowieckiego, Marcina Dzierzgowskiego Szumskiego—podstolica Wileńskiego, Benedykta Oganowskiego—oboznego wojewodztwa Wileńskiego, Thadeusza Horaina—podkomorzycy Wileńskiego, Ignacego Horodeńskiego — sędzica ziemskiego Wileńskiego, kapitana jego królewskiej mości, Stefana Horodeńskiego—wóyta Łozdzieyskiego, Antoniego Szpyrkę—krajczego wojewodztwa Wileńskiego, Adama Brońca—buńczuczego b. w. w. xięstwa Litewskiego, Antoniego Gieczewicza—rotmistrza wojewodztwa Wileńskiego, Ignacego Brońca—podczaszego Wileńskiego, Ludwika Abramowicza—derewniczego Wileńskiego, Ignacego Jasińskiego—podstolica Lidz., Thad. Towiańskiego

go—miecz. Wileńsk., Thad. Buchowieckiego—krajczego Nowogrodzkiego, Michała Karęę—star. Kukan., Thad. Wąsowskiego—czes. Pińskiego, Thomasza Godlewskiego—stolnika Nurskiego, Jana Czyża y Matusewicza—komornika wojewodztwa Wileńskiego, Jozepha Korsaka—ehorążego Smoleńskiego, Michała Narbuta—kraj. wojewodztwa Wileńskiego, Jana Giedroycia—skarbnika Żytom., Ludwika Klimaszewskiego — czesznika Brack., Józefa Januszkiewicza — podczaszego Brzesc., Marcina Mączyńskiego—star. Kobyl., Marcina Zaleskiego, star. Grzybian., Michała Kiełczewskiego—stolnika Poznańskiego, a do tychże sądów pisarza wielmożnego imć pana Ignacego Horodeńskiego — kapitana jego królewskiej mości, sędzica ziemskiego Wileńskiego, wyż wyrażonego, naznaczyliśmy. Którzy to wielmożni imć panowie sędziowie kapturowi y wielmożny imć pan Horodeński, qua sędzia y pisarz, tychże sądów practicato w wojewodztwie naszym post fata najjaśniejszego króla imci Augusta trzeciego exemplo et ex mente terazniejszego postanowienia naszego, ku prędszey sprawiedliwości administracyi, ażeby in instanti in facie wojewodztwa naszego juramenta wykonali, postanowiliśmy. Jakoż eodem die ciż ichmość rotą, sędziom trybunalskim opisaną, a wielmożny imć pan Horodeński etiam rotą pisarską przysięgli; zaczym tymże wielmożnym imć panom sędziom kapturowym dajemy moc, dla akceleracyi s. sprawiedliwości y dla zabieżenia mnożącym się w mieście tuteyszym swywołom y excessom, na dniu dzisieyszym w izbie sądowey w zamku jego królewskiej mości Wileńskim primam sessionem y juryzdykę ufundować, marszałka e medio suo obrać, y po wyściu troyga wołania sprawy, które ex termino tacto y za zakazami de violata securitate przypadać by mogły, in instanti y nieodwłocznie sędzić, excessantów, kryminalistów

karać, łapać y do sądu swego pro captivacione prowadzić: in ordine zaś dalszego sądzenia y kontynuowania sądów, aby się ad praescripta legis stosowali, exekucye, inkwizycye y dalsze actus sądowe ad normam konstytucyi tysiąc pięćset osimdziesiąt siódmego ciż imć panowie sędziowie kapturowi, nullo excepto, ubique locorum, we wszystkich sprawach expedyowali y czas opisany reassummowania sądów zachowali, obowiązuemy. Ad haec ciż wielmożni imć panowie sędziowie kapturowi, ażeby stante suo caractere, omnem modestiam nie tylko u sądu, ale też extra stabam iudicii na każdym mieyscu zachowali, zwad, praktyk z sobą y z nikim nieczynili, w stancyach spokojnymi byli, exorbitancyi y krzywd w mieście nie czynili, stron nie dyzgustowali, ale, w skromności y trzeźwości zachowując, przed oczyma Boga y przysięgę mając, sprawiedliwie sądzili, stron karami nie aggrawowali, obligujemy. In casu renitentiae temu naszemu postanowieniu consone prawu uczynionemu, każdego wykarczającego sędziego officio privatum mieć chcemy, y aby secundum demeritum de inobservantia sądów karany był, postanawiamy. Econverso cavemus wielmożnym imć panom sędziom od stron omnem securitatem et reverentiam, tak jako sędziom trybunalskim; exekucye za dekretami tych że sądów, pojazdy, uwiązania, etiam inkwizycye, kalkulacye, weryfikacye spraw, pure czasu interregni urosłych, przez urzędy ziemskie lub grodzkie, z którego chcąc wojewodztwa y powiatu, prohibitu strony lub, za niezgodzeniem się, ex decisione iudicii odprawowane być mają, tak jako za dekretem trybunalskim; a kto by tym dekretem posłuszny nie był y dawał by się kondemnować, tedy za trzecim dekretem po odprawionych dwóch pojazdach, fortis executio mota nobilitate extendi powinna. Które to dekreta tak wielmożni urzędnicy, jako też pułkowicy y chorążowie, disponente lege, prae-

via requisitione od stron, ażeby ad executionem przychodziły, sub paenis, contra officiales non exequentes circumscriptis, praesenti laudo stanowiemy; w sprawach o excessa y kryminały, sub saecuritate iudiciorum tu w mieście Wilnie, intra moenia y za miastem in circumferentia o pół mile popełnione, inkwizycye przez wielmożnych imć panów sędziów kapturowych, tak jak w trybunale przez sędziów trybunalskich, expediowane będą. Ażeby zaś większa securitas samych osób, jako też y dobr dla nas obywatelów wojewodótwa Wileńskiego y dla samychże wielmożnych imć panów sędziów była, ile sub hoc interregni tempore, przeto dla lepszego porządku praesenti laudo determinujemy: ażeby ludzie lozni, hultaje, kostyrowie, roczną służbą niebawiący się, y różni excessivi, tak w samym mieście Wilnie, jako też ubique locorum ścigani, łapani, y pod wartę zabierani byli, którzy to włokitowie, jeżeli actu w mieście tu pokażą się, aby karani y z miasta wygnani byli. Chłopi y poddani, zbiegli od panów y osiadłości swych, ażeby za poścignieniem pod wartą zatrzymani zostawali póty, poki ich dziedziczni panowie odyskiwać nie będą, mieć chcemy; o których za oskarżeniem aby prędsza do dziedzicznych panów dochodzić mogła wiadomość, sąd prześwietny kapturowy na rejestrze wpisanym trąbą publicznie instygatorowi swemu ogłaszać rozkaże. Ażeby zaś przez protekcye pańskie y duchowne podeyrzani ludzie tu w mieście Wilnie nie znajdowali przytulenia, terazniejszym wojewodztwa naszego postanowieniem obligantur wszystkie klasztory, pałace, dwory, kamienice, dworki y w nich mieszkający gospodarze wszelką utriusque generis czeladź spisać de nomine et cognomine y takowy registr ad acta sądów kapturowych podać; do czego ad satisfaciendum concurrat magistrat Wileński. Tenże magistrat miasta jego królew-

skiey mości Wilna, quam strictissime postrze-
gać będzie, aby się mieyskie osoby we wszel-
kiey skromności zachowali, excedentes zaś we-
dług swych ustaw na ratuszu karać tenebun-
tur; stancye w. i. p. sędziom, jako pro pub-
lica utilitate pracującym, miasto jego królew-
skiey mości Wilno, tak jako sędziom trybu-
nalskim, wyznaczyć obowiązane będzie, a wiel-
możni imć panowie sędziowie kapturowi, nie-
czyniąc dezolacyi, nieuciemiężając gospodarzów,
pomiernym mieszkaniem kontentować się mają.
Których to wielmożnych imć panów sędziów
praesenti laudo stringimus, aby w juryzdykcyą
i. o. x-cia imci wojewody Wileńskiego nie-
wdawali się, salvam circa iura sua oną zacho-
wując. Które to laudum aby w. imć, przez
nas obrani posłowie na seymie utwierdzić sta-
rali się, rekomendujemy. A iż publica officia
nemini damnosa być nie winne, przeto za uni-
wersalną zgodą poselszczyzny z dobr ziem-
skich, duchownych, szlacheckich, pańskich
y mieskich miasta jego królewskiey mości
Wilna, także z królewsczyzn, juryzdyk wszel-
kich, z każdego dymu po tynfów dwa, na osobę
postanowiamy y uchwalamy; a przytym neces-
sariam exolutionem z tychże wszystkich dobr
nullis exceptis uznawamy y ażeby te posel-
szczyzny, wielmożnym imć panom posłom wy-
znaczone, kancelarya grodzka Wileńska przy
podatku podymnego raty następującey marco-
wey odbierała y imć panom posłom wypłacała,
iniungimus. A jeżeliby kto z dobr swych re-
nitencyą okazać chciał, tedy na takowego del-
latę żołnierzom wydać powinna będzie, którzy
sub irremissibili stipendiorum aresto takową
exolucyą wypełnić stringuntur. Gdzie by zaś
kancelarya sama takowej poselszczyzny od-
bierać zbraniała się, albo też kto y za żoł-
nierską exekucyą postanowieniu ninieyszemu
subesse nie chciał, tedy tak z kancelaryą,
jako też cum quovis renitenti forum w sądach

kapturowych, summario processu iuris, designa-
mus et executionem militare per decretum
lucrari pozwalamy. A iż niektórzy imć pano-
wie obywatele, bracia wojewodztwa naszego,
nie mając poddanych, sami pracując, do płą-
cenia podatku tenentur, więc tylko szlachta
od dymów, którzy po iednym mają, lub też
mniej, od płacenia poselszczyzny wielmożni
imć panowie posłowie uwalniaią, iako też prae-
senti laudo wojewodztwo liberos pronuntiat
y, niechcąc tymże ichmościom wielmożni imć
panowie posłowie być uciążliwemi, poselszczyznę
darowali, oraz od płacenia libero hoc laudo
uwalniamy; które to laudum nasze rąk naszych
własnych podpisami authoryzujemy. Pisan
w Wilnie. roku Pańskiego tysięcznego siedmset
sześćdziesiątego czwartego, miesiąca Februaryi
szóstego dnia, w zamku jego królewskiey mości
Wileńskim sporządzone. U tego laudum podpisy
przy pieczęci, na czerwonym laku wyciśnione,
his exprimuntur verbis: Franciszek Czyż—
krayczy y dyrektor seymiku antekonwokacyi-
nego wojewodztwa Wileńskiego; Ignacy książ
Massalski—biskup Wileński; Alexander Ho-
rain—biskup Hirenou., referendarz wielkiego
księstwa Litewskiego, archidyakon Wileński,
Michał Horain—horodniczy wojewodztwa Wi-
leńskiego, Alexander Horain—podstoli Wileń-
ski, Felicyan Zmijowski—łowczy wojewodztwa
Wileńskiego; Gaspar Horain—woyskowicz wo-
jewodztwa Wileńskiego; Franciszek Oganowski
m. pp.; Ignacy Towiański—m. w. W.; Ludwik
Ryło Klimaszewski—czesznik Bran. mpr.; Ig-
nacy Talat Kiełpsz; Antoni Talat Kiełpsz;
Dominik Hatowski; Józef Dombrowski; Jó-
zef Augustynowicz; Benedykt Korsak +++;
Ludwik Antoni Truchnowski—regent ziemski
Wiłkomirski, s. podkomor. mp.; Józef Kra-
jewski; Theodor Gorski mp.; Konstanty Wierz-
bowski; Antoni Miedzichowski—krayczy woje-
wodztwa Wileńskiego; Kazimierz Gierald To-

wiański, s. Wileński; Józeph Iszora—s. w. W.; Franciszek Gierald Towiański; Walenty Zniszczyński+++; Kazimierz Taraszkiewicz+++; Józef Byliński+++; Jerzy Michalewicz; Marcin Jańszkiewicz+++; Symon Laudo; Ignacy Szczurkowski—skarbnik Mścisławski; Ignacy Kontowt—łowczy Rzeczycki; Ludwik Kontowt; Piotr Radziszewski++; Stefan Radziwiłowicz; Józef Hiniewicz; Kazimierz Łuczko Grzybow-ski; Michał Rodziewicz; Józef Klimaszewski; Antoni Miłaszewicz+++; Thomasz Bohuszewicz; Marcin Zaleski; Dominik Iwanowski; Ignacy Biłuński; Michał Offan; Jozeph Znosko; Dominik Gabryałowicz; Symon Jurewicz; Antoni Chmielewski+++; Maciey Jurewicz; Antoni Gierald Towiański, s. w. W.; Benedykt Lubicz Tylicki; Józef Sienkiewicz+++; Michał Wiszomirski; Józef Szyszło+++; Franciszek Radziwiłowicz Szostak; Józef Radziwiłowicz Szostak; Antoni Sobolewski; Pior Radziwiłowicz Szostak; Andrzej Wiszomirski; Antoni Sobolewski+++; Ignacy Wiszomirski; Stanisław Joteyko+++; Matheusz Joteyko+++; Piotr Frąckiewicz; Bartłomiej Grzybowski; Antoni Kolenda; Adam Józef Stadnicki Kolenda—stolnik Wołkowyski; Dominik Szostak Radziwiłowicz; Jan Bartoszewicz; Thadeusz Giedroyé; Kazimierz Usowicz; Franciszek Bryling; Jerzy Mikosza+++; Franciszek Staszkiwicz+++; Michał Miłaszewicz; Jan Ometa+++; Ignatius Czerkaski; Stanislaus Kotkowski; Jerzy Bohdanowicz; Franciszek Chrzesczonowicz; Cyfron Szpyrkowicz; Jerzy Chrzesczonowicz; Jan Eywild; Maciey Totwiński; Władysław Wiszomirski; Michał Pieslak; Michał Ciwiński; Stefan Jacuński; Jan Trusewicz; Rafał Wismont; Jan Czerniewski; Johannes Więckowicz; Kazimierz Alexandrowicz;

Piotr Bogusław Franciszek Wotto; Antoni Wiszomirski; Antoni Kuczewski; Michał Biłuński+++; Antoni Strzyżewski+++; Jan Strzyżewski; Józef Klimaszewski+++; Antoni Piatkowski; Franciszek Bieniasz; Józef Finiewicz+++; Antoni Strzyżewski; Stanisław Joneyski; Filip Olichnowski; Jan Strzyżewski+++; Antoni Strzyżewski; Ignacy Józef Bielski; Antoni Januszkiewicz; Grzegorz Korwin Milewski mpp.; Jan Osiński; Antoni Rowba; Theodor Malicki mpp.; Stefan Miszeyko; Jan Eywild; Kazimierz Klimaszewski+++; Gabriel Klimaszewski+++; Onufry Byszyński—strażnik Oszmiański mpp. Józef Byszyński—strażnikowicz powiatu Oszmiańskiego mpp.; Jerzy Drobiazgwicz; Ludwik Steckiewicz; Adam Dziżiula+++; Kazimierz Wiszowaty; Michał Wiszowaty; Leon Korbut—strażnik Smoleński; Franciszek Gontarski; Józef Sonko; Piotr Wyszyński; Józef Rafanowicz; Michał Suroż+++; Jakub Bohdanowicz; Piotr Joneyko; Franciszek Grabowski; Ignacy Brzozowski mpp.; Kazimierz Haniewicz+; Marcin Brzozowski mpp.; Jakub Daszkiewicz; Kazimierz Mickiewicz+++; Józef Turczyński; Andrzej Sałowicz; Paweł Perkowski; Mikołaj Gorski; Jakub Kanonowicz; Antoni Kony Dorożyński; Franciszek Pottozy Konstantynowicz; Thadeusz Klimaszewski+++; Kazimierz Symonelewicz+++; Thomasz Stankiewicz+++; Symon Krukowski+++; Franciszek Brzozowski; Antoni Jakub Makarewicz mpr.; Wawrzyniec Garnowski; Józef Rowba.

Które to takowe laudum wojewodztwa Wileńskiego, za podaniem onego przez wyż wyrażoną ad akta osobę, jest do xiąg kapturowych wojewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych przyjęte y wpisane.

1764 г. Февраля 19-го дня.

Изъ книги № 133, за 1764 г., л. 11—24.

72. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ, выбраннымъ на конвокаційный сеймъ въ Варшаву.

Дворяне Виленскаго воеводства, собравшись въ обыкновенномъ мѣстѣ своихъ засѣданій, дали своимъ посламъ, отправляемымъ на конвокаційный сеймъ, инструкцію слѣдующаго содержанія:

1) По засвидѣтельствуваніи примасу благодарности за заботы его о безопасности рѣчи-посполитой во время безкоролевья, требовать, чтобы на конвокаційномъ сеймѣ были легальнымъ образомъ установлены для королевской присяги раста conventa.

2) Требовать, чтобы будущій король былъ непременно польскаго происхожденія изъ родовой шляхты, польской ли, литовской ли—все равно, но лучше польской; чтобы служащіе придворные были тоже поляки, а не чужеземцы; чтобы сенаторы были тоже поляки и придерживались старопольскихъ обычаевъ и одежды, вмѣсто новѣйшихъ французскихъ; чтобы резиденція короля чередовалась между Короной и Литвой (2 года въ Коронѣ и 1 годъ въ Литвѣ); чтобы сеймы тоже чередовались въ такомъ порядкѣ и король въ это время не отлучался изъ предѣловъ рѣчи-посполитой.

3) Порядковъ избранія короля и пріѣзда его въ предѣлы рѣчи-посполитой послы обдумаютъ въ своей избѣ, придерживаясь конституціи 1616 года (Vol. III, fol. 273), по которой пріѣзжающимъ магнатамъ разрѣшается имѣть не болѣе 50 человекъ свиты и прислуги.

4) Ходатайствовать предъ королемъ о недопущеніи чужеземцевъ къ занятію должностей въ княжествѣ, достоинствѣ и разныхъ бенефицій, въ видѣ староствъ, войтовствъ, державъ и т. п.; въ случаѣ же предоставленія какому либо чужеземному лицу такой должности или бенефиціи, домогаться, чтобы можно было получить на нее вторичную привилегію; вообще домогаться, чтобы таковыя должности и достоинства разда-

вались на будущее время исключительно мѣстнымъ уроженцамъ изъ родовой и заслуженной шляхты.

5) Позаботиться объ изысканіи мѣръ, которыя могли бы обезопасить сеймы и сеймики отъ сорваній, такъ какъ повторяющееся въ теченіи уже нѣсколькихъ десятковъ лѣтъ такое срываніе губельно отзывается на благосостояніи рѣчи-посполитой.

6) Измыслить строгія мѣры противъ лицъ, нарушающихъ права и законы.

7) Позаботиться также о строгомъ разграниченіи правъ каждой юрисдикціи, чтобы не было путаницы въ администраціи.

8) Позаботиться о непрерывномъ продолженіи дѣйствій трибунала въ обѣихъ репартиціяхъ.

9) Скарбовый трибуналъ долженъ засѣдать въ Гроднѣ и разсматривать не инныя дѣла, какъ только относящіяся къ скарбу великаго княжества Литовскаго.

10) Трибуналъ compositi iudicii долженъ отбывать свои засѣданія во все время засѣданій трибунала общаго и не такъ какъ прежде однажды въ теченіи недѣли.

11) Виленскіе, Новгородскіе и Минскіе земскіе писаря должны работать въ судахъ земскихъ, а въ трибуналъ должны избирать другихъ лицъ, свободныхъ отъ судебныхъ занятій, или же чередовать писарей земскихъ на одинъ годъ; регентовъ избирать не болѣе трехъ.

12) Требовать, чтобы предоставлено было сторонамъ право самимъ лично вносить въ реестры свои актораты, исключая просроченныхъ; чтобы на будущее время не смѣшивать актораты, а каждый судился бы особо и новый трибуналъ чтобы продолжалъ судить то дѣло, которое оставилъ на очереди предшествующій.

13) Лица, избранныя на трибуналъ, должны являться въ его засѣданіи и заниматься дѣлами; писаря должны хранить акты въ безопасномъ мѣстѣ и выдавать копіи безъ всякаго затрудненія.

14) Открывающіяся вакансіи послѣ умершихъ чиновниковъ должны замѣщаться воеводой или канцелярномъ въ теченіи 6 недѣль, въ противномъ случаѣ обязанность эта возлагается на старшаго въ повѣтѣ или воеводство чиновника.

15) Земскіе и городскіе чиновники чтобы не опаздывали въ засѣданія, чтобы не принимали другихъ должностей и получали за свою службу вознагражденіе.

16) Инстигаторы должны слѣдить за добросовѣстнымъ исполненіемъ чиновниками своихъ обязанностей и чтобы были уволены отъ расходовъ, сопряженныхъ съ веденіемъ дѣлъ въ разныхъ судахъ.

17) Приведеніе въ исполненіе экзекуцій чтобы было распространено и на повѣтовыхъ чиновниковъ, на основаніи особой конституціи.

18) Начало и окончаніе всякаго судебного дѣла, относящагося къ земству или городу, должны совершаться въ одномъ и томъ же судѣ и не переводиться въ трибуналъ; лица, не подчиняющіяся судебному приговору, или же совершающія въ это время новыя насилія, должны строго преслѣдоваться закономъ.

19) Въ трибуналъ должны поступать только апелляціи; земскія же и городскія дѣла, въ случаѣ отсутствія въ повѣтѣ соответственныхъ судовъ, должны разсматриваться въ ближайшихъ судахъ другихъ повѣтовъ.

20) Законныя судебныя проволочки (*dylacii* и *obrowu*) должны допускаться только въ самыхъ крайнихъ случаяхъ; право взять на «*годину*» должно быть тоже допущено, но лица злоупотребившія этимъ правомъ должны быть наказаны денежнымъ штрафомъ въ 100 копъ и двухнедѣльнымъ тюремнымъ заключеніемъ.

21) Регенты и патроны должны происходить изъ хорошихъ фамилій и знать законы; они должны исполнять канцелярскія обязанности, корректировать приговоры, отмѣчать копіи и т. д.; но дѣятельность судей должна быть изъята изъ ихъ вліянія.

22) Принять рѣшительныя мѣры къ поддержанію и развитію благосостоянія скарба; съ этою

цѣлью на мѣста таможенныхъ чиновниковъ и сборщиковъ податей назначать родовитыхъ шляхтичей и отнюдь не жидовъ, пѣмцевъ и диссидентовъ; произвести люстрацію старостовъ и экономическихъ имѣній и раздавать ихъ не частнымъ лицамъ, а имѣющимъ на это законное право.

23) Лицамъ, несущимъ скарбовую службу, отнюдь не давать другихъ должностей посольскихъ, депутатскихъ, комиссарскихъ и другихъ.

24) Наставать на уравниеніи денежнаго курса съ сосѣдными государствами.

25) Наставать на введеніи однихъ и тѣхъ же мѣръ въ предѣлахъ великаго княжества Литовскаго.

26) Относительно уравниенія денежнаго курса ходатайствовать, чтобы составлена была международная комиссія изъ представителей Австріи, Россіи и Пруссіи.

27) Для исправленія достоинства монеты домогаться открытія Ольеускихъ горъ и монетнаго двора.

28) Изыскать способы относительно увеличенія количества войскъ, весьма нужныхъ для рѣчи-посполитой.

29) Подымное съ имѣній земскихъ уничтожить, такъ какъ оно назначено было сеймомъ временно; вмѣсто его увеличить поголовное жидовское и кварту.

30) Амнистіи преступникамъ не допускать, такъ какъ надежда на полученіе оныхъ служить причиной весьма многихъ преступленій.

31) Съѣздъ Слонимскій возстановить въ полной силѣ.

32) На мѣсто сенаторовъ назначить лицъ заслуженныхъ, пожилыхъ и отличившихся въ военномъ дѣлѣ.

33) Очередные *пописи* (т. е. военные смотры) сохранить въ прежнемъ видѣ; въ случаѣ ихъ пропуска подвергать взысканію воеводскихъ хоружихъ и лишать ихъ должности; ротмистровъ избирать на сеймахъ, а не пожеланію хоружаго.

34) Виленское епископство возвести въ достоинство архіепископіи съ метрополичьей юрисдикціей и присоединить къ нему діецезіи Жмудскую, Инфлянтскую и Смоленскую.

35) Распоряженія воеводъ касательно открытія трибунальныхъ засѣданій сохранить на основаніи конституціи 1667 года.

36) Изыскать средства къ сохраненію порядка и спокойствія во время сеймиковъ, на которые приѣзжаютъ иногда съ многочисленною челядью и вооруженными людьми.

37) Подскарбіямъ въ случаѣ надобности давать помощь со стороны войскъ литовскихъ и королевныхъ.

38) Почты слѣдуетъ обезопасить и завѣдываніе ими передать настоящему римо-католику.

39) Обезпечить въ краѣ торговлю и промыслы и избавить отъ жидовскаго давленія.

40) Возобновить *legem sumptuariam* (законъ объ издержкахъ), на основаніи котораго точно указать шляхтѣ и горожанамъ, какъ именно они могутъ жить.

41) Пограничные судьи должны безостановочно рѣшать возникающія у нихъ спорныя дѣла, а гетманы беречь въ безопасности границы.

42) Трактаты съ сосѣдними государствами и конференціи возобновить.

43) Приговоры по поводу набѣдовъ и своево-

лій, совершенныхъ во время междуцарствія при катуровыхъ судьяхъ, исполнить въ настоящее время.

44) Лицъ, присвоившихъ себѣ королевскую номинацію, считать врагами отечества.

45) Войсковыя ревизіи отбывать ежегодно.

46) Возстановить литовскія границы съ Короной въ капитульныхъ Мозырскихъ имѣніяхъ на основанія конституціи 1631 г., разбившей уже это дѣло по имѣніямъ Коменщицкѣ и Уборѣ.

47) Возобновить законъ объ отчужденіи имѣній отъ духовенства, поступающихъ въ нихъ владѣніе въ видѣ фундушей.

48) Уничтожить пограничныя староства, занимающіяся разбирательствомъ пограничныхъ дѣлъ, за исключеніемъ одного или двухъ.

Въ остальныхъ пунктахъ идутъ ходатайства по дѣламъ духовенства (римско-католическаго), его учреждений и школъ и по дѣламъ отдѣльныхъ лицъ и сословія.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Februarjii dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami głównymi kapturowymi wojewodztwa Wileńskiego, in virtute praw pospolicznych et post fata króla imci Augusta trzeciego, pana naszego, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiątym trzecim, miesiąca Oktobra piątego dnia w Dreźnie subsecuta, oraz in virtute uniwersału jaśnie oświeconego Władysława Alexandra Pomiana z Łubny Łubieńskiego—korony Polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego prymasa y pierwszego xięcia, do wojewodztwa Wileńskiego wydanego, obranemi y postanowionemi, comparens personaliter u sądu patron (wielmożny imć pan Antoni Miedzichowski—krayczyc wojewodztwa Wileńskiego, instrukcyą od prześwietnego wojewodztwa Wileńskiego wielmożnym ichmościom panom: Janowi Horainowi—podkomorzemu, Krzysztofowi Giedroyciowi—stolnikowi, urzędnikom Wileńskim, daną na seym konwokacyiny

Warszawski, pro die 7-ma Maii praesentium służącą, opowiadał, praesentował y do akt kapturowych Wileńskich nomine tegoż prześwietnego wojewodztwa podał, którey tenor de verbo ad verbum (sequitur) estque talis:

Instrukcyja, od nas senatorów, dygnitarzów duchownych y świeckich, urzędników całego rycerstwa, szlachty y obywatelów wojewodztwa Wileńskiego wielmożnym imć panom Janowi Horainowi—podkomorzemu, Krzysztofowi Giedroyciowi—stolnikowi, urzędnikom wojewodztwa Wileńskiego, na seym konwokacyiny, w roku terazniejszy tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym, na dzień siódmy miesiąca Maja determinowany, obranym od nas posłom, w roku tymże, miesiąca Februarjii dziewiątego dnia dana. Niedościęła przedwiecznych wyroków Pana Boga dyspozycya, dawszy nam w czasie swoim za króla y pana najjaśniejszego Augusta trzeciego, przez lat trzydzieście szczęśliwie panującego, z życia doczesnego już

do nieprzeżytej przeniosszy wieczności, smutną y okropną oyczyznę naszą przyćmiła żałobą; w tak opłakany czas, w tak niepomyślny interregni porze, zupełnie y pokornie na jego świętą rezygnując się wolę, mocno ufamy, że Wielwładny śmierci y życia Dawca, qui affligit et solatur, qui aufert et donat dyadema fronti, per quem reges regunt, absterget omnem lacrimam ab oculis osieróconego narodu. Fundując zatym dalsze successa nasze in misericordiis optimi consolatoris, zabieramy się chętnie do tych środków ratowania oyczyzny, które nam i. o. xiąże imć arcybiskup, legatus natus korony Polskiej y wielkiego xięstwa Litewskiego, prymas y pierwszy xiąże, za zdaniem prześwieznego senatu, przez uniwersał wojewodztwa naszego, na terazniejszy przedwokacyiny seym przysłany, proponował y donieść iaczył; eoque intuitu temuż jaśnie oświeconemu xiążęciu imci, vice-regi y pierwszemu senatorowi za czułość y staranie około dobra pospolitego wielmożni ichmość panowie posłowie nomine wojewodztwa naszego należyte złożywszy podziękowanie, dalsze desideria y sentymenta naszego wojewodztwa; w niżej następujących punktach zawierające się, na seymie convocationis promovebunt et demonstrabunt: *Primo.* Iż nayspokojniejsza y naywolniejsza remotiore a studiis candidatorum tempore, aniżeli na seymie electionis, teraz jest pora potrzebny y zbawienny dla oyczyzny naszej kondycjami futurum opisywać regnantem, zaczym aby pacta conventa według artykułów dawniejszych warunków, w nich opisanych, na następującym seymie convocationis legaliter ułożone były. *Secundo.* Nayszczęśliwsze narodów czasy pod najjaśniejszych monarchów panowaniem bydź zwykły, więc teraz na seymie convocationis wielmożni ichmość panowie posłowie nasi, cum statibus naradzając się, usiłować będą, aby powszechną zgodą do przyszley

elekcji na tron Polski podawany był kandydat rodowity polak, in utraque gente, tak w koronie Polskiej, jako też w wielkim xięstwie Litewskim, et ex utraque linea z rodowitych ex antiquo polaków pochodzący, orthodoxae fidei romanae, aby stroju polskiego zawsze zażywał, cudzoziemców konsyliarżów etiam nadwornych nie trzymał, lecz rodowitą szlachtę utriusque gentis w stroju krajowi własnym chował, tam in publico, quam privato ażeby polskiego języka zażywał, przez co non praecludetur via niechęcącym się uczyć cudzoziemskich języków, ad tractandum cum exteris potrebnych, lecz przywróci się decor degentis y confidencia w narodzie, która przez pospolite inter primores w cudzoziemskim języku konwersowanie tollitur. Tudzież aby senat do staropolskiej przywrócił się powagi, insistent wielmożni ichmość panowie posłowie, aby przeświezny senat, zrzuciwszy strój francuzki, abhinc w polskim krzesła zasiadał, także aby wszystkie legacye y poselstwa ad exterarum gentes w własnym stroju polskim odprawowane były; przez co resuscitabitur y lex sumptuaria, która teraz przy cudzoziemskim stroju infracta przez ustawiczne wprowadzenie kosztownych materyi, galonów, korun etc., bez czego to przy polskiej suknie obeysć się można. Rezydencya przyszłego najjaśniejszego króla imci powinna bydź lat dwie w Koronie, a trzeci rok w wielkim xięstwie Litewskim; seymy punktualnie po odprawionych dwóch kadenciach czy doszłych, czy niedoszłych, czy obranego, czy nieobranego marszałka, trzeci w Litwie nastąpić powinien; rezydencya najjaśniejszego króla imci w czasie seymu nie gdzie indziej, tylko w zamku rzeczy-pospolitey być powinna, z której czasu agitującego seymu ullo praetextu oddalić się niema, a to dla snadniejszego stanów rzeczypospolitey z swoim monarchą zniesienia się. *Tertio.* Czas przyszły następu-

jącey elekcyi do ziachania się wygodney, na miejscu prawem opisanym obwarują; formam zaś electionis nowego najjaśniejszego króla czy evictum, czy przez posłów, czy pluralitate votorum, wielmożni imć panowie posłowie w izbie swojej et cum statibus concludent, jachanie zaś na elekcyą ad mentem konstytucyi tysiąc sześćset szesnastego, volumine tertio, folio ducentesimo septuagesimo tertio, tytuł przyjazdzenia na trybunał, opisali z warunkiem, żeby cujuscunque status et conditionis osoby na elekcyą jadąc, większey nad piędziesiąt ludzi nieprowadzili assistencyi, includendo w to sług y czeladź luzną. *Quarto.* Cavebunt ciż wielmożni ichmość panowie, ut stringatur najjaśniejszy król w szafunku panis bene meritorum, ażeby nikt praetextuoso possessionis titulo w wielkim xięstwie Litewskim senatorii, dygnitarstw y omnis tituli urzędów, starostw, dzierżaw, królewsczyzn y wszelkich łask pańskich nie otrzymywał, nie wyprawował, prócz dawnych w wielkim xięstwie Litewskim patryotów y szlachty. A jeżeli in praesenti z krzywdą prowincyi jakie znaydują się rozdane łaski pańskie, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie, aby jako post male obtenta privilegia nova terrigenis wolno było wyprawować, oraz praecavebunt, ażeby abhinc honory, urzędy, starostwa, dzierżawy nie z szafunku łask pańskich wychodzili, lecz żeby per zraemia dawane były. Takoz urgebunt, aby, wedle paszłych konstytucyi de non activitate dyssydentów y tatarów, żadne łaski szafunku królewskiego, jako niemającym do zasługiwania miejsca, dawane nie były, idque starostwa, dzierżawy, lenności y dobra ekonomiczne; a jeśli który co uprosił y otrzymał, aby jako wakujące terrigenis szlachcie fidei orthodoxae nova privilegia otrzymywać wolno było. *Quinto.* Dochodzenie seymów jest szczegulnym sposobem utrzymywania całości rzeczy-pospoli-

tey; praxis edocuit, jakie nieszczęśliwości in rem publicam spłyneły przez kilkadziesiątletnie niedochodzenia obrad; curabunt zatym jak nayusilniey unito cum statibus consilio wielmożni ichmość panowie posłowie nasi, aby seymowania porządek jasno opisany był y wygodniejszy do ziachania czas obmyślony, przytym ażeby abhinc protestacya contra actum seymu przed elekcyą marszałka, mimo wszystkie prawa abusive wprowadzona, tudzież lucta o praecedencyą między prowincyami głosów, na wycięczenie tylko czasu wymyślona, in perpetuum zabroniona była. Toż same intuitu seymików wielmożni ichmość panowie posłowie cavebunt y wynaydować będą sposoby, ktorymi by seymiki dochodzić mogły, posłowie, deputaci, kommissarze stawali, zachowując liberam vocem vetandi posłom na seymie contra materiam, wszystkim zaś obywatelom na seymikach contra personas z ogłoszeniem sprawiedliwey racyi, czy to z procederu prawnego, czyli z jakowey inney pretensyi dowodney, a nie za korrupcyą, datkiem y obligacyą, iure victis et infamibus solummodo exceptis, którzy wszędzie y zawsze omni activitate carere powinni. *Sexto.* Na przestępujących prawo kary obmyślić y exekucyą onych opisać y cokolwiek z kluby prawa wypadło, ażeby było ad orbitam przywrócono y ponowiono, cum rigorissimis in refragarios paenis attendant wielmożni ichmość panowie posłowie. *Septimo.* Żeby urzędy sądowe y wszelkie narodów jurysdykcyje nie mieszały się z sobą, lecz żeby każdy swey powinności w administrowaniu prawa postrzegał, ad normam praw y zasłych konstytucyi. *Octavo.* Trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego aby się na obydwuch repartycyach incessanter sądził y żeby sposobniejszy czas inchoacyi trybunału obmyślony był. *Nono.* Trybunał skarbowy żeby distinctim, jako y przed tym, był sądzony przez ob-

ranych osobliwych komissarzów, na których wojewodztwa y powiaty salaria ażeby ad masam do skarbu wnosily, a potym pilnującym tylko swej funkcyi kommissarzom dzielone były; czas sądenia aby był obmyślony, a mieysce w Grodnie naznaczone, w którym to trybunale aby żadne inne sprawy do sądenia nie przychodziły, prócz spraw skarbowych wielkiego xięstwa Litewskiego, wojskowych et inscriptionum za obligami. *Decimo.* Trybunał compositi iudicii że ad praesens tylko w tygodniu co wtorek sądził się, dla którego tak duchownym całą kadencyą siedzącym, jako też y trybunałowi ziemskiemu działo się ubliżenie y nieprętka sprawiedliwość, przeto instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby nie już jeden wtorek, ale consecutive dziesięć niedziel sądził się, z przydanemi z koła wielkiego deputatami czterma, którzy po zakończoney kadencyi znova do wielkiego koła powracać powinni będą. *Undecimo.* Pisarze ziemscy Wileński, Nowogrodzki, Miński ażeby tylko do sądów ziemskich y konserwacyi aktów, tak ziemskich, jako y trybunalskich należeli, a do trybunału inni kolejno corok, sposobni do tej funkcyi, czy to z urzędników, sądami niezaiętych w tym wojewodztwie, czyli kolejno z wojewodztw y powiatów byli obierani tylko na rok jeden, po którym skończonym aby akta zdawali pisarzom ziemskim porządnie, sub paenis. Regentów wielu żeby nie było, ale dosyć trzech w trybunale, a ziemski ma być osobliwy y do trybunału należeć nie powinien. *Duodecimo.* Do regestrów sądowych aby po ufundowaniu trybunału w izbie sądowej aktoraty wpisywać samym stronom wolno było tylko te, którym termin pozwów wyszedł, gdzie pozew zeznany, od podskarbiego subelektora konnotowany regestr aktoratów żeby był ieden raz nazawsze y sprawy żeby z niego, nie wybierając aktoratów, ale ex ordine jeden

po drugim wołane były; a na której sprawie jeden trybunał zakończy, aby od następującej drugi marszałek y pisarz sędzić zaczynał. *Decimo tertio.* Senatorowie, pisarze, instygatorowie, regenci, do trybunału skarbowego wyznaczeni, aby assidue sądzących się sądów pilnowali, instygator ut muneri suo satisfaciat, a pisarze aby akta na mieyscu pewnym konserwowali y ekstrakta potrzebującym wydawali, sine depactatione. *Decimo quarto.* Elekcyja ziemstwa aby wraz po śmierci umarłego urzędnika w niedziel sześć przez wojewodę albo kasztelana uniwersałami naznaczona była, a gdyby wojewoda lub kasztelan in spatio hoc nie wydał, tedy pierwszy urzędnik wojewodztwa lub powiatu szlachtę obwieściwszy urzędnika obierać ma, salva voce vetandi contra personas; starający się eligendi zaś do urzędów aby byli aetate et scientia vigentes, non notati ulla infamia, wolni od służby wojskowej, alias libera ma być contradictio; którzy zaś eligentur ad officia, takowym porządkiem przez przysięgę in facie wojewodztwa lub powiatu confirmari mają. *Decimo quinto.* Urzędnicy ziemscy y grodzy aby sami osobami swemi, a nie zasadzając protunkowych, tak ziemstwo, jako y grody punktualnie przez miesiąc sądzili, exinde żeby przeciwko sprawiedliwości sądów swych nie omieszkiwali, do deputacyi y funkcyi publicznych żeby nie byli dopuszczeni; a iż ciż ichmość panowie urzędnicy nie bez expensu y opuszczenia własnych interessów sprawiedliwości zadość uczynić tenentur, przeto curabunt wielmożni ichmość panowie posłowie; aby dla nich dostarczająca obmyślona była pensya. *Decimo sexto.* Instygatorów wielkiego xięstwa Litewskiego są obowiązki takowe, żeby cokolwiek widzą przeciwko prawu lub niedbalstwu ministrów y innych urzędników, lub inne exorbitancye legis, u należytego sądu, czy też na seym instygowali; więc jeżeli by był nie-

dbałym, ażeby perpetua infamia notetur et a functione amoveatur; securitas dla nich omnimoda powinna provideri. jakoż w prawach publicznych od expensów prawnych in omni foro mają być wolni. *Decimo septimo.* Do odprawowania exekucyi za dekretami kontumacyjnemi expediowane inquizycye, kalkulacye, werifikacye, tradycye dobr ponieważ urzędnicy ziemscy y grodzcy nie tak łąco mogą być ściągnięni na exekucyą, przeto z innych urzędników powiatowych wyznanie cum addito iuramento super fidelitatem officii per constitutionem promoveatur. *Decimo octavo.* Wszelkie sprawy tak w ziemstwach, jako y w grodach, secundum meritum actionis, aż do finalney oczewistey rosprawy kończyć się powinny, a która by strona dała się kondemnować, tedy via contraventionis nie już do trybunału, ale iterum do ziemstwa lub grodu, gdzie zaczęta sprawa, ad ultimariam convictionem powracać ma; ultimaria zaś convictio za trzecim dekretem we wszystkich nullis exceptis, powinna nastąpić y traditia dobr, quovis captato tempore, cum forti ac irremissibi executione, etiam sub paenis criminalibus, ktoby się ważył takowey tradycyi bronić y iure victus et complices onego byliby zabici, tedy pro invindicabili capite mają być rozumieni, a jeżeliby konvinkującego lub podającego dobra ranił czy zabił, tedy, prócz płacenia nawiązek, głowszczyzny y wszystkich pretensyi, penami kryminalnemi karany ma być y takowe sprawy ex termino tacto, quam primum, etiam in tractu każdey oczewistey, in quolibet foro mają być sądzone. *Decimo nono.* Od oczewistych finalnych dekretów ziemskich y grodzkich tylko powinny bydź dopuszczone appellacye, za którymi w trybunale sprawy sądzić się mają bez żadnych dillacyi, nie używając nadto dokumentów, któreby nie byli produkowane przed urzędem ziemskim lub grodzkim; któreby zaś

województwa lub powiaty ob aliquum casum nie miałyby urzędu grodzkiego lub ziemskiego, tedy, nie pozywając się do trybunału, powinni secundum meritum actionis do poblížszego ziemstwa lub grodu procedować do finalney rosprawy, aktóra by strona dała się wzdać, tedy via contraventionis do tego ziemstwa lub grodu powracać, aż do trzeciego dekretu y tradycyi dobr. *Vigesimo.* Instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby we wszystkich subseliach propter celeriore cursum świętey sprawiedliwości wszystkie dillacye były odcięte, excepto tylko kopii spraw, takóž y munimenta mają być ad documenta specificata, praevio jednak iuramento nie przez plenipotentów, ale przez samych aktorów, sine respectu personarum; solucią zaś munimentowa powinna być per totum zniesiona, takóž obmowy żadne nie powinne esse, excepto obłożney choroby, tylko in causis personalibus, gdzie requiritur comparitio. Godzina jedna takóž powinna być concessibilis, in spatio którey godziny sąd żadney sprawy sądzić niema, ale po expirowaniu oney te samę sprawę sądzić powinien, a ktoby sine urgenti necessitate tey godziny użył, tedy in instanti powinien być karany excessum sta kop y wieży civilney dwie niedziele. *Vigesimo primo.* Ichmość panowie regenci, patronowie powinni być nobiles, bene nati et possessionati, jurati, wiadomi prawa; ichmość panowie regenci żeby dekretow w kole zawartym obszernie nie pisali, a ichmość panowie sędziowie wszelkiego sądu sami, nie per subalternos, kontrowersye y repliki notowali, nie wrywając w produkta y repliki, dekreta same strony terminować y przepozwać gdyby wolne były, a ichmość panowie regenci tylko skorygować powinni zapisy y wszelkie dokumenta przyznane, lubo w kancelaryi mają być przepisywane, jak nayściśley pisane będą, czego ichmość panowie regenci przestrzegać będą,

sub abjudicatione. O co wielmożni ichmość panowie posłowie instabunt. *Vigesimo secundo.* In ordine pomnożenia procentów zaleca prześwietne wojewodztwo wielmożnym ichmość panom posłom, ut urgeant, ażeby abhinc jaśnie wielmożny podskarbi wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, praemisso super realitatem podanych registrów juramento, ad assem kalkulował się, tudzież aby się ten skarb pomnażać mógł, żeby wolno było o niego starać się per plus offerentiam; w kalkulacye żeby wchodziły procenta z wakujących starostw według przepisów prawa, aby do zlustrowania skarbów wyznaczenia e medio sui posłów dopraszali się wielmożni ichmość panowie posłowie nasi, przed którymi genera wszystkich z skraju wychodzących y wchodzących towarów, tudzież mieysca wszystkich ceł y komor, tak londowych, jako też y wodnych ażeby okazane były; przytym wielmożni ichmość panowie posłowie upraszać będą publicznie, ażeby jaśnie wielmożni ichmość panowie podskarbiowie usprawiedliwili z nieattencyi swojej nad upuszczeniem w kraje rzeczy-pospolitey złey monety y ażeby o to coram republica odpowiedzieli, quam strictissime dopominać się będą. Żeby na cłach, komorach, przykomorkach, strażnikowstwach y wszelkich skarbowych usługach nie byli przyimowani niemcy, żydzi, dissidentes y wszyscy extranei, lecz żeby ta usługa przy urodzoney szlachcie, dobrze osiadłey, nienotowanej, dobrze zachowana była, serio domowią się wielmożni ichmość panowie posłowie.

Podskarbstwa nadworne tak koronne, jako wielkiego xięstwa Litewskiego są mente prawa postanowione na to, aby najjaśniejszym panom polskim usługę swą pełniły w dozorze y pilności intrat mensae regiae, a przez postanowienie osobliwszych na te dobra economorum derogatur tey dystynguencyi kraju powadze, przeto instabunt ichmość panowie posłowie,

aby abhinc przyszły najjaśniejszy pan summam swych intrat inspectionem przy tychże jaśnie wielmożnych urzędnikach zachowywać raczył. *Vigesimo tertio.* Żeby wszyscy, którzykolwiek skarbową służbę odprawują, lub dobra stołowe ekonomiczne, komory, cła trzymają, do żadnych funkcyi publicznych, to jest, poseselskich, deputackich, kommissarskich, urzędów ziemskich, grodzkich nie byli dopuszczeni, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie. *Vigesimo quarto.* Ponieważ nieznośne szkody kray cały ponosi przez różny monet kurs, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie, aby na tym seymie jednostayny kurs w całym kraju tak w złotey, jako y w srebreney monecie był ustanowiony, przeciwko któremu gdy kto w partykularności nowy kurs naznaczył w miastach lub w dobrach swoich dziedzicznych, tedy aby takowego ad cuiusvis instantiam in paenas peculatorum pozywać godziło się. *Vigesimo quinto.* Miary jednostayne ad proportio-nem Wileńskiey w całym wielkim xięstwie Litewskim (aby) były zborowe, tudzież garce szynkowe, łokci-kromne, funty y wagi, adhibebunt curam wielmożni ichmość panowie posłowie, a jeżeliby kto w domach, kamienicach swoje miary wystawował, z prawami ustanowionymi niezgadzające się, łokcie pomnieyszał, funta y wagi falszywe trzymał, żeby takowego każdego, ad cuiusvis instantiam pozwanego, in quolibet foro ad proportionem handlu winą pieniężną y więzieniem karano. *Vigesimo sexto.* Ponieważ ustanowienie kursu monety ściagać się powinno do sąsiedzkich z nami potencyi, tedy zalecamy wielmożnym ichmość panom posłom, ażeby publiczney hoc in puncto dopraszali się konferencyi z posłami y rezydentami: cesarskim, rossyiskim, pruskim, żeby z tych krajów do nas zła nie wchodziła moneta, lecz żeby mincie tameczne monetę, dobry walor w sobie zawierającą, biły. *Vigesimo sep-*

timo. Otwarcie gór Olkuskich, minerał srebrny w sobie trzymających, ufundowanie mincicy, jako tylko szczególnie jedynym zostaje sposobem wyprowadzenia z krajów złej monety; przeto rekomendujemy wielmożnym ichmość panom posłom, aby się w tey materii cum statibus rzeczypospolitey naradzali, oraz żeby się dopomnieli u successorów przeszłych jaśnie wielmożnych ichmość panów podskarbiech koronnych pozostałych rzeczy-pospolitey summ, a u jaśnie wielmożnego podskarbiego Litewskiego postąpioney przez świętey pamięci jaśnie wielmożnego imć pana Sołohuba—wojewodę Brzeskiego, sto tysięcy skarbu aukcyi y przez jaśnie wielmożnego imć podskarbiego przyjętey, aby te wszystkie summy, una cum provisione za wszystkie lata, rzeczy-pospolitey cum comodo publico restituantur. *Vigesimo octavo*. Aukcyja woyska, jako jedna z potrzeb największych rzeczy-pospolitey, jak ją uczynić obmyślić sposoby pilnie mają wielmożni ichmość panowie posłowie. *Vigesimo nono*. Podatek podymnego, na dobra ziemskie szlacheckie wniesiony, jako tylko ad tempus jest ustanowiony do przyścia ad florem starostw y królewszczyzn, tak zalecamy wielmożnym ichmość panom posłom, ażeby się zniesienie onego per totum dopraszali, natychmiast zaś aby pogłównie żydowskie aukcyonowane było y kwarta sprawiedliwa z starostw była ustanowiona; żydzi żeby dla lepszey odbierania pogłównego wiadomości po miastach, miasteczkach, wsiach inwentarzem przez wysadzonych kommissarzów spisani byli y żeby takowy inwentarz in futurum przez przeniesienie onych nie odmieńał, urgebunt wielmożni ichmość panowie posłowie, aby ciż żydzi, gdzie osiadłemi się zaydą, in perpetuum immobiliter tam siedzieli y poddani byli. *Trigesimo*. Ponieważ nadzieją amnestiae wiele exsessów y zbrodni w rzeczypospolitey practicantur, więc ażeby paena in

omnes delinquentes extendi mogła, per totum na amnestyą wielmożni ichmość panowie posłowie nie pozwolą. *Trigesimo primo*. Zjazd Słonimski przedseymowy, konstytucyami aprobowany, żeby znowu reassumowany był y in executione zostawał, insistent wielmożni ichmość panowie posłowie. *Trigesimo secundo*. Do senatu którzy admittendi bydź mają, według dawniejszych praw y zwyczajów chwalebnych meritis et aetate vigentes, w wojenney sztuce wiadomi, opisać wielmożni ichmość panowie posłowie cum statibus starać się będą. *Trigesimo tertio*. Okazywania, popisy wojewodztw y powiatów ażeby nie były zaniedbywane, ale conformiter do dawniejszych praw czynione corocznie, quam strictissime wielmożni ichmość panowie posłowie dopomnieć się mają; a in casu zaniedbania takowych popisów aby ad instantiam instigatoris wielmożnego imć pana chorążego wojewodztwa, lub powiatów, pozywać in paenas privationis officii wolno było ad cuiusvis instantiam y ażeby rotmistrze wojewodztw y powiatów nie ex placito wielmożnych ichmość panów chorążych, ale per laudum wojewodztw y powiatów na seymikach gospodarskich obierani byli y ażeby takowych seymików actus, jako porządek wewnętrzny utrzymujące, nigdy zrywane bydź nie mogły, salva libera voce vetandi contra personas. *Trigesimo quarto*. Biskupstwo Wileńskie ażeby było wyniesione na arcybiskupstwo, cum jurisdictione metropolitana, z przyłączeniem do niey dyecezyi Żmoydzkiej, Smoleńskiej y Inflanskiej, tak motivo pierszeństwa tey powagi w prowincyi naszej Litewskiej, dla udystynguowania oney, jakoż motivo słuszney exigencyi, żebyśmy daley od podobney jurisdycyji, do której się dotąd w sprawach z duchownemi osobami expensownie y często do nieznanomych patronów zawodnie pociągać musimy, mogli mieć zręczną władzę arcybiskupią metropoli-

tanską, gdyby wielmożni ichmość panowie posłowie usilnie agant o zezwolenie rzeczy-pospolitey y o punkt rekomendujący do konstytucyi futuro regnanti y potrzebujący włożenia się tego ad sedem pro requisito privilegio na godność arcybiskupią, zaleca się activitati et urgenti studio wielmożnych ichmość panów posłów. *Trigesimo quinto.* Wojewodów Wileńskich powaga, a mianowicie względem fundowania trybunałów, aby tak, jak chce konstytucya tyjąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, zachowana była, pilno się zaleca. *Trigesimo sexto.* Ponieważ na seymy, seymiki, ziazdy publiczne cohortes ściągac się zwykły, przeto omnimodo securitatem y spokojność tym zjazdom obwarują wielmożni ichmość panowie posłowie. *Trigesimo septimo.* Jaśnie wielmożni ichmość podskarbowie gdyby jaką w dozorze skarbu mieli przeszkodę, aby z woyska oboyg narodów przydaną dostawali assystencyą. *Trigesimo octavo.* Poczta wielkiego xięstwa Litewskiego aby kurs swój ubezpieczony, mając osobliwego swego generała poczty, miała y żeby na tym urzędzie xięstwa naszego obywatel orthodoxae fidei zostawał. *Trigesimo nono.* Handle kraju aby ubezpieczone były y ażeby handlującym chrześcianom żydzi tak po miastach, jako miasteczkach non praepediant, obwarują wielmożni ichmość panowie posłowie. *Quadragesimo.* Legem sumptuariam, ad formam dawniejszey konstytucyi, opisując stanowi tak szlacheckiemu, jako też y mieyskiemu, czemu zażywać mają, cum statibus rzeczy-pospolitey wielmożni ichmość panowie posłowie ponowią y ustanowią. *Quadragesimo primo.* Sędziowie pograniczni aby sądy swoje dla utrzymania z sąsiedzkiemi potencyami zupełney spokojności sądziły, a jaśnie wielmożni ichmość panowie hetmani oboyg narodów aby securitatem na tychże granicach czułością ubezpieczyły, upraszać będą wielmożni ichmość panowie po-

słowie. *Quadragesimo secundo.* Tractaty z sąsiedzkiemi potencyami y konferencye z ich ministrami aby ponowione były, referendo se in omnibus do stanów rzeczy-pospolitey. *Quadragesimo tertio.* Wszelkie najazdy, swywole, stante interregno, aby w sądach kapturowych, za przystawieniem złoczynców przez ichmość panów starostw grodowych z pomocą woyska, ad cuiusvis instantiam karę podług prawa odniosły, non attenta conditione status et personarum, y żeby takowe dekreta y laudum wojewodztwa Wileńskiego było aprobowane, doprosząc się mają wielmożni ichmość panowie posłowie. *Quadragesimo quarto.* Ktokolwiek nominacyą króla niesłusznie sobie uzurpował by, ażeby za nieprzyjaciela oyczyzny był poczytany. *Quadragesimo quinto.* Rewizya woyska coroczna bydź powinna y ażeby hoc in puncto jaśnie wielmożny imć pan pisarz pólny swojemu urzędowi zadość uczynił. *Quadragesimo sexto.* Ciz posłowie nasi serio dopomnieć się mają konstytucyi roku tysiąc sześćset trzydziestego pierwszego, potwierdzającey pierwsze konstytucyę y dekret seymowy rozgraniczenia dobra Kamięszczyzny kapituły Wileńskiej a Uboru jaśnie wielmożnego imć xiędza biskupa Wileńskiego do powiatu Mozyrskiego, a prowincyi naszey wielkiego xięstwa Litewskiego też dobra przyłączającey, oraz od juryzdyki wszelkiej y trybunałów koronnych wyimującey, mimo które konstytucyę że w assessoryi y tribunale koronnym cum violentia iurium ferowane dekreta, więc ażeby było deklarowano, iż nullum robur wszelkie hac in parte dekreta koronne y juryzdyki mieć mogą y szkodzić aktorom przerzeczonych dobr niemają, o tym instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie. *Quadragesimo septimo.* Ponieważ po zasząy konstytucyi de non alienatione bonorum od stanu rycerskiego do stanu duchownego wiele barzo dobr odchodzi, sub titulo fundusze de

nova radice, a przeto stan szlachecki upada, zaczym instabunt urgentissime wielmożni ichmość panowie posłowie, aby wszystkie takowe dobra, ultra mentem konstytucyi zaszytych odeszłe, legitimis successoribus odbierać wolno było, praevia repositione summy zapisaney, medium valoris dobr nie przechodzący. *Quadragesimo octavo.* Starostw pogranicznych praetextem iuris communicativi y pod żadnym innym tytułem, takż kilku starostw ex vi iuris communicativi femineus sexus, sine respectu personarum, niepowinni trzymać, ale owszem wszystkie iura communicativa starostw pogranicznych powinne być skassowane, dalszych zaś starostw tylko jedne lub dwa sub iure communicativo mają subsistere, serio wielmożni ichmość panowie posłowie instabunt. *Quadragesimo nono.* Chwalebna y przykładna fundacya świętey pamięci Jozefy Antoniny z Zahorowskich, ordynatowey Zamoyskiej, w roku tysiąc siedmset czterdziestym piątym, na fundamencie konstytucyi w roku tysiąc sześćset trzydziestym piątym, de nova radice z ozdobą całego królestwa y pożytkiem stanu szlacheckiego ichmość panien kanoniczek Warszawskich, z zachowaniem wszelkiej solenności y opisem pomienioney konstytucyi uczyniona, protekcyi jego królewskiej mości, pana naszego miłościwego, y całej rzeczy-pospolitey przez też nieśmiertelney pamięci godną y pobożną fundatorkę oddana, ażeby na seymie następującym konwokacyinym wraz z ustawami wszelkimi, do tej funkcyi opisanemi, bez żadnego onych naruszenia lub odmiany, utwierdzona y aprobowana była, wielmożni ichmość panowie posłowie utrzymywać, promowować starać (się) będą, wczym ich fide publica obowjzujemy. *Quinquagesimo.* Ponieważ ichmość xięża kapucyni, zakonnicy strictae observantiae, świętego Franciszka Saraficznego, de providentia sola żyjący, mający benefactores suos, którzy chcą

onych fundować, a w wielkim xięstwie Litewskim znajdując przeszkodę przyjęcia swych funduszów w kontradykcyi inszych zakonów mendicantium, zaczym ut major Dei (gloria) promoveatur, za przybyciem tych świętych zakonników w prowincyi naszey, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby fundować ten święty zakon jak teraz chcącym pierwszym benefactorom, tak też potym wszystkim ad pia opera inclinantibus, fundować wolno było, sine ulla praepeditione, w czym sancitum przez konstytucyą starać się będą. Tąż samą wolność wprowadzania w prowincyą xięstwa Litewskiego zakonników teyż strictae observantiae reguły reformatów, oraz y ichmościów xięży kleryków regularnych, teatynów, dla wszystkich zelo pietatis pobudzonych ku wprowadzeniu y ufundowaniu wyjednać wielmożni ichmość panowie posłowie usilnego dołożą starania. *Quinquagesimo primo.* Akademia Wileńska aby przy prawach y przywilegiach swoich zachowana była, excepto artykułu, zabraniającego w bliskości szkół, których frekwencyą pożyteczną nobilitate wojewodztwo Wileńskie bydź sądzi, hoć praecavente, aby ta akademia, ad mentem fundacyi swojej y przywilejów służących, sciencyi wszelkich języków cudzoziemskich chcących się aplikować publicznie nauczała, professorów do tych nauk zgodnych y aprobowanych chowała, ile gdy znaczne fundusze na nich postanowione dostatecznym dla naygodniejszych y naydoskonalszych mogą być opatrzeniem. Przytym aby w dyspozycyach swych y porządku ni od kogo inszego dependowała, tylko od jaśnie wielmożnego imć xiędza biskupa Wileńskiego, jako kanclerza teyż akademii y naznaczonego protektora. Simili modo aby akademia Lwowska, za sławney pamięci nayjaśnieyszego króla, imci Jana Kazimierza, konstytucyą tysiąc sześćset piędziesiąt dziewiątego pozwolona, opisana y

zachowana była, oraz z Wileńską y Krakowską porównana została, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie nasi. Że zaś kollegye nobilium in praejudicium przywilejów akademii ustanowione są, cum discrimine honori szlacheckiego, aequalitate zaszczyconego, y z uymą sposobu aplikowania się uboższej szlachcie, która przed tym te dyrekcyje mając, tą posługę majątniejszych dzieciom czyniąc, uczyć się mogła, z kąd oyczyźnie cały rośnie detrimentum, że sterilescent ubogiej szlachty subiekta, któreby mogły stan świecki y duchowny zaszczycić, więc zniesienia onych urgentissime dopraszać się będą wielmożni ichmość panowie posłowie nasi; fundusze zaś titulo konwiktu na ubogą tylko szlachtę imienia fundatorskiego lub innych ażeby circa mentem fundatorów in toto zachowane były, cavebunt wielmożni ichmość panowie posłowie. *Quinquagesimo secundo.* Jako beatyfikacya wielkiego sługi Bózego błogosławionego Jozefa Kalassenciusza—patryarchy scholarum piarum, za włożeniem się przeszłego seymu konwokacyjnego prętszywiała skutek, tak aby na przyszłym konwokacyjnym seymie tegoż błogosławionego kanonizacya promowana była, rekomendujemy wielmożnych ichmość panom posłom naszym; tudzież ażeby place, na których kościoł ichmościów xięży piarów w Wilnie murować jest zaczęty, aprobowane były y ażeby tym ichmość xięży piarom otwarcie szkół publicznych pozwolone było—instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie. *Quinquagesimo tertio.* W Bogu wielebnych imć panien bernardynek Świętomichalskich Wileńskich proźbę o zbor Kalwiński zruinowany, pod kościołem świętego Michała będący, aby in perpetuum tymże ichmość pannom bernarynkom do klasztoru przyłączony y oddany ich był, za znaczne tychże panien pokrzywdzenie y szkody prawne, instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie nasi

stanom rzeczypospolitey. *Quinquagesimo quarto.* Exofficia, jako są widoczną ruiną miast y przeskoda do ich reparacyi, więc o zniesienie onych per totum summam operam dołożą wielmożni ichmość panowie posłowie nasi; żeby zaś ztąd obranym na funkcyą sędziom w stancyach niebyła incommoditas, unito cum statibus consilio providebunt tymże ichmościom, in publico versantibus, competentia do najęcia solaria, lub żeby były place do zabudowania dla wojewodztw y powiatów intra moenia wyznaczone, wolne ab oneribus civitatensibus. *Quinquagesimo quinto.* Miasto Wilno cum suis desideriiis recommendatur wielmożnym ichmość panom posłom, sine praejudicio stanu szlacheckiego, którzy ichmość obmyślą sposób, iuncto cum statibus consilio, boni ordinis w tym mieście, żeby magistrat fiscum publicum civitatensem porządnie utrzymywał, in proprios usus nie obracał, ale miasto za nie reparaował, przytym aby tenże magistrat calculum z publicznych procentów swoich zdawał, ad mentem opisanych hoc in puncto praw, praecustodient wielmożni ichmość panowie posłowie. *Quinquagesimo sexto.* Sprawa wielmożnego imć pana Wilczewskiego—podkomorzego jego królewskiej mości, z miastem Gdańskiem aby pilnie była roztrząsniona; jeśli jest jaka wielmożnego imć pana podkomorzego, sędziowską na owczas w trybunale koronnym zaszczyconego funkcyą, krzywda, aby za publiczną wizyą była poczytana, dochodzona y uznana była, oraz ażeby na występnych kara ad executionem przyprowadzona została. usilnie nasze wojewodztwo wielmożnym imć panom zaleca y rekomenduje. *Quinquagesimo septimo.* Wielkie y znaczne zasługi cum dispendio substantiae wielmożnego imć pana Jana Horaina—podkomorzego wielkiego Wileńskiego, w funkcyach deputackich, poselskich, kommissarskich dla dobra pospolitego przez kilkadziesiąt lat bez prze-

stanku okazane, wojewodztwo nasze rzeczy-pospolitey stanom zalecić y rekomendować do słuszney zasłużonym nadgrody y wdzięczności wielmożnym ichmość panom posłom praecomittit. *Quinquagesimo octavo.* Pamięć wielkich zasług jaśnie wielmożnego imć pana Stanisława Burzyńskiego, przed tym w oyczyźnie naszey znakomitego senatora, teraz w zakonie wielbnych ichmość xięży jezuitów żyjącego, żeby w godnym następcy jaśnie wielmożnym ichmość panu Stefanie Burzyńskim—kasztelanie Smoleńskim, słuszne od rzeczy-pospolitey odbierała względy, dopraszać się mają wielmożni ichmość panowie posłowie nasi. *Quinquagesimo nono.* Recess summy in publicum łożony jaśnie wielmożnego imć pana Michała Kazimierza Kocięła—podskarbiego wielkiego xięstwa Litewskiego, aby był stanom rzeczy-pospolitey przypomniany, a summa a legitimis successoribus powrócona ex fisco publico, vigilantiae y rekomendacyi wielmożnych ichmość panów posłów praecomittitur. *Sexagesimo.* Ponieważ wojewodztw prowincyi Pruskiej liczba posłów quantitate nie jest determinowana et exinde całemu krajowi praeiudiciosa, zaczym wielmożni ichmość panowie posłowie nasi, ut certus numerus, jako y w inszych wojewodztwach, constituatur, urgebunt; a gdyby in praesenti przybywających posłów liczba izbę poselską praegravare et superflua być miała, zaczym tychże ichmościów ad activitatem dopuszczać nie mają. *Sexagesimo primo.* Dwory y place wielmożnego imć pana Horaina—podkomorzego Wileńskiego, za Wileńską bramą y na Łukiszkach nad Wilią będące, tudzież kamienica quondam Radkiewiczowska, na ulicy Wielkiej idąc ku Ostrey bramie, obok kamienicy, *Gościnnny dom* nazwaney, ad praesens wielmożnych ichmość panów Horainów—wojskich Wileńskich, urgebunt wielmożni ichmość panowie posłowie, ażeby były libertowane ab exofficio

et omni onere civitatensi y ziemskim prawem incorporowane. Similiter kamienica jaśnie wielmożnego imć pana Jerzego Abramowicza—starosty Starodubowskiego, przy kościele świętego Kazimierza, na rynku w Wilnie sytuowana; kamienica Bohdałowska, w Rybnym końcu leżąca, in possessione ichmość panów Matusiewiczów zostająca, kamienica wielmożnego imć pana Felicyana Zmijowskiego—łowczego Wileńskiego, dawniey Siergiewiczowska, na zaułku Końskim w Wilnie leżąca, kamienica wielmożnych ichmościów panów Brońców, quondam Anckiewiczowska, na Rudnickiej ulicy, place imć pana Tadeusza Buchowieckiego w Wilnie będące, żeby libertowane być mogły, staraniu et activitati wielmożnych ichmościów panów zalecamy; takż ad obtinendam eandem libertatem rekomenduje się kamienica w Rybnym końcu sytuowana, dawniey do świętego Krzyża ichmościów xięży kanoników należąca, ad praesens Hamaltona aptekarza. *Sexagesimo secundo.* Horodnictwo wojewodztwa Wileńskiego, jako jest równym urzędem horodniczych inszych wojewodztw y powiatów, tak aby konstytucye, które służą horodniczemu Witebskiemu, itidem służyły y horodniczemu Wileńskiemu, oraz aby subreptitie otrzymana konstytucya na odłączenie młynów od zamku królewskiego była skasowana y żeby też młyny do tegoż zamku y jurydyky horodnictwa Wileńskiego przyłączone były, jako też y wsie, które od tegoż urzędu per usurpationem praedominanter poodchodziły, nazad przywrócone były, urgentissime instabunt wielmożni ichmość panowie posłowie. *Sexagesimo tertio.* Podatki wszelkie, które publicam utilitatem non concernunt, ale partykularnych osób tylko są wynalazkiem, a obywatelom naszego wojewodztwa y wielkiego xięstwa Litewskiego stają się uciążliwemi, tak po miastach, jako też y na rzekach po defluc-

tacyach, mianowicie na rzece Willi, aby były zabronione, zniesione y skasowane, prześwietne wojewodztwo staraniu wielmożnych ichmość panów posłów swoich praecommittit. *Sexagesimo quarto*. Przytym obowięzujemy wielmożnych ichmość panów posłów, żeby w materyach, które jakie kolwiek eversionem status, albo odmiany praw kardynalnych w sobie by zachowywać mieli, quam strictissime postrzegać chcieli antiquo legis usu wolności y stanu szlacheckiego zaszczyt y żeby, na żadne novitates nie pozwalając, relative zachowali się do wojewodztwa naszego. *Sexagesimo quinto*. W dalszych zaś punktach, które bonum publicum et utilitatem concernunt, fidei et activitati wielmożnych ichmościów panów posłów praecommittendo, haec desideria podpisami rąk naszych stwierdzamy. U tey instruceyi, przy pieczęci, na czerwonym laku wyciśnionej, podpisy patryotów wojewodztwa Wileńskiego temi wyrażają się słowy: Franciszek Czyż—krayczy y dyrektor seymiku antekonwokacyjnego wojewodztwa Wileńskiego, Ignacy książ Massalski—biskup Wileński, Alexander Horain—biskup Hireneński, referendarz wielkiego xięstwa Litewskiego, Alexander Horain—podstoli Wileński, Felician Zmijowski—łowczy wojewodztwa Wileńskiego, Benedykt Ogonowski—obożny wojewodztwa Wileńskiego, Stefan Horodeński—sędzia kapturowy wojewodztwa Wileńskiego; Gaspar Horain—woyskowicz wojewodztwa Wileńskiego, Ludwik Abramowicz—derewniczy wojewodztwa Wileńskiego, Ignacy Towiański—m. W., Ludwik Ryło Klimaszewski—czesznik Braśl., Ignacy Talat Kiełbsz, Antoni Talat Kiełbsz, Dominik Hatowski, Józef Dąbrowski, Józef Augustynowicz, Benedykt Korsak+++ , Ignacy Stankiewicz—k. W., Ludwik, Antoni Truchnowski—regent ziemski Wiłkomirski sądów podkomorskich, Teodor Gorski, Konstanty Wierzbowski, Antoni Miedziechowski—kray-

czyc wojewodztwa Wileńskiego, Ignacy Iszora s. w. T., Kazimierz Gieralt Towiański—s. W., Franciszek Gieralt Towiański+++ , Mateusz Zniszczyński, Kazimierz Taraszkiewicz+++ , Józef Byliński+++ , Jerzy Michalewicz, Marcin Januszkiewicz+++ , Symon Laudo, Antoni Gierald Towiański ł. w. W., Thadeusz Teyserski, Michał Trzeciak, Jerzy Teyszerski, Michał Gurski, Andrzej Kondracki, Jerzy Wilkaniec, Matheusz Woytkiewicz, Michał Wilkaniec, Józef Szyszło, Jan Gosniewski, Józef Lienkiewicz, Franciszek Szostak, Antoni Szostak, Piotr Szostak, Mikołaj Michałowski, Jan Woyna Orański, Antoni Zniszczyński, Ignacy Wiszomirski+++ , Nikodem Strzałkowski, Jan Burzyński, Thadeusz Klimaszewski+++ , Marcin Zaleski, Józef Znosko, Maciej Dzdziula, Stanisław Joteyko, Wiktory Korzeniewski m. p., Dominik Iwanowski, Matheusz Haniewicz, J. Kononowicz, Jerzy Chmielewski, I. Kulwiński, Paweł Perkwot, Jerzy Korzeniewski, Antoni Chmielewski, Thadeusz Woydag, Bartłomiej Grzybowski, Onufry Byszynski—strażnik Oszmiański mpr., Wawrzyniec Zaleski, Józefat Byszynski—strażnikowicz powiatu Oszmiańskiego, Kazimierz Wiszowaty, Michał Wiszowaty, Antoni Giedroyć, Antoni Kolenda—p. W., Jerzy Mikosza, Dominik Szostak Radziwiłowicz, Adam Jozef Stadnicki Kolenda—stolnikowicz Wołkowyski mp., Jan Ometa, Józef Makowski++, Jan Bartoszewicz, Kazimierz Usowicz, Antoni Wiszomirski, Krzysztof Kostecki, Bartłomiej Januszkiewicz, Antoni Januszkiewicz, Jan Kosencant Jesse, Jan Eywił, Marcin Tołwiński, Rafał Wiskont, Stefan Jacuński, Ignatius Czerkaski, Andrzej Wyszyński, Michał Stalewski, Andrzej Giedroyć, Jacek Weysztod, Franciscus Bieniasz, Filip Olichnowski, Piotr Bogusław, Jakub Stalewski, Antonius Cidzik, Michał Pieślak, Stanisław Jancykowski, Joannes Więckowicz,

Jan Osiński, Fran. Chrzczonowicz, Jan Żółczewicz, Jerzy Bohdanowicz, Stefan Myszeyko, Andreas Wyszyński, Theodor Malicki, Jan Trusewicz, Jakub Zaleski, Jan Czerniewski, Antoni Ułowicz, Stefan Radziwiłowicz, Józef Klimaszewski. Józef Żiwicz, Józef Jakubowski, Józef Ziniewicz, Maciey Sosonko, Józef Markowski +++, Piotr Radziszewski, Antoni Kunicki, Ignacy Biłuński, Józef Znosko, Kazimierz Mickiewicz, Franciszek Gontarski, Józef Poczobut +++, Jakub Daszkiewicz, Piotr Wyszyński +++, Piotr Gieczewski +++, Michał Surz, Leon Korbut—skarb. Smoleński, Wawrzyniec Sakowicz, Ignacy Stefanowicz, Marcin Mikołaj Brzozowski, Ignacy Brzozowski mp., Andrzej Sakowicz +++, Jakub Konowicz, Piotr Irneyko, Franciszek Grabowski, Józef

Tureczyński, Jan Zaniewski, Antoni Koni Dorożyński, Fran. Molski, Kazimierz Symonowicz +++, Tomasz Stankiewicz, Michał Offan, Jan Woynowski, Thad. Zabłocki, Ignacy Kowalkowski, Fran. Potozy Konstantynowicz, Symon Krukowski—łow. Wen., Thad. Klimaszewski +++, Ignacy Przegoni Kowalkowski, Fran. Brzozowski, Antoni Jakub Makarewicz, Wawrzyniec Garnowski, Mikołaj Gorski, Jakub Bohdanowicz.

Która to takowa instrukcja, od prześwietnego województwa Wileńskiego wielmożnym imię panom posłom seymu convocationis dana, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona ad acta, jest do xiąg kapturowych Wileńskich spraw wieczystych przyjęta y wpisana.

1766 г. Августа 18-го дня.

Изъ книги № 138, за 1767 г., л. 155.

73. Грамота Виленскаго епископа Игнатія Массальскаго, данная евреямъ, живущимъ на Виленскомъ предметѣхъ Антоколѣ на постройку тамъ синагоги и кладбища.

Виленскій епископъ Игнатій Массальскій, снисходя къ просьбѣ евреевъ, живущихъ на Антокольскомъ предметѣхъ гор. Вильны, принадлежав-

шемъ фамили Сапѣговъ, настоящею грамотою разрѣшаетъ имъ построить синагогу, но безъ всякаго великолѣнія, и хоронить тѣла своихъ умершихъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego, miesiąca Augusta, trzynastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z województw, ziem y powiatów, w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym, ad sonantiam konstitutionis coronationis, w roku przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym na

seymie zaszły, obranemi, comparendo personaliter u sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego patron imię pan Adam Kozakowski—starosta Szyneński, opowiadał, prezentował y ad acta podał instrument. permissionis budowania szkoły od jaśnie wielmożnego imię xiędza Ignacego Jakuba z wielkich xiążąt Ruskich Massalskiego—biskupa

Wileńskiego, żydom, na przedmieściu Wileńskim, Antokole nazwanym, mieszkającym, dany, in rem et partem tychże żydów służący y należący, który podając do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony instrument ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego ony przyjąwszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

Ignatius Jacobus de supremis ducibus Roxelanis Massalski—Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Vilnensis, universis et singulis, quorum interest, aut quomodolibet interesse poterit, significamus: Supplicatum nobis fuisse nomine et pro parte infidelium Judaeorum, in suburbio Vilnensi, Antokole nuncupato, illustrissimi, excellentissimi ac magnifici domini Alexandri Sapiela—palatini Polocensis, ducis campestris exercituum magni ducatus Lithuaniae haereditario, degentium, quatenus ipsis ibidem scholam seu synagogam extruere dignaremur. Nos igitur supplicationibus eorum, humiliter ad nos factis, ac ad instantiam illustrissimi domini haeredis, ex rationibus bene visis benigne inclinati, ut praefati Judaei in eodem suburbio, in loco vero ab aula exdiviso et omnino ab ecclesiis catholicis remoto, scho-

lam seu synagogam in forma omnino simplici, videlicet, sine turriculis et elevatione tecti, nec non sine omni prorsus magnificentia et condecoratione, ne altitudine aut latitudine excellat ecclesiam, aut aliquo modo sit similis eidem, ex lignis extruere et aedificare, in eademque extracta et aedificata suos cultus et devotiones exercere, item cadavera mortuorum in loco extra suburbium, a domiciliis christianorum remoto et circumscripto, oriente aut occidente sole et non aliter, nec alius humare, (dummodo id privatim et sine offenso christianorum exequatur), sine ullo a quovis praeiudicio et impedimento possint et valeant, autoritate nostra ordinaria plenam damus atque concedimus facultatem. In quorum fidem datum Vilnae in cancellaria curiae nostrae, anno Domini millesimo septingentesimo sexagesimo sexto, die decima octava mensis Augusti. U tego instrumentu permissionis budowania szkoły przy wyciśniętey pieczęci podpis iaśnie wielmożnego imć xiędza biskupa Wileńskiego his exprimitur verbis: Ignatius episcopus.

. Który to takowy instrument permissionis budowania szkoły, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Wilnie expedyowanych, przyjęty y wpisany.

1766 г. Августа 19-го дня.

Изъ книги № 5155, за 1764—1766 г., л. 988.

74. Подтвердительная привилегія короля Станислава Августа въ пользу нѣкоторыхъ волостей Полоцкаго воеводства.

Въ этомъ документѣ представляется перечень крестьянскихъ повинностей по Полоцкому замку, утвержденныхъ королемъ Сигизмундомъ третьимъ; виды этихъ повинностей были слѣдующіе: бобровщина или куневщина, медь прѣсный, дань на

ловчаго, на конюшаго, на подорожника, на рыболовство, отвозъ и косьба, сторожеводство и постройки королевскихъ свѣтлицъ. Размѣры этихъ податей, а равно и самыя ихъ виды, для каждой мѣстности были различны.

Feria secunda post dominicam decimam quintam post Pentecosten, die prima mensis Septembris, annò Domini millesimò Septingentesimò sexagesimò sextò.

Coram actis nobilis officii consularis Vilnensis, comparando personaliter Theodorus Czerwiek — subditus oeconomiae Połocensis, praesentes literas privilegii confirmationis serenissimi Stanislai Augusti, regis Poloniae et magni ducis Litvaniae, parato scripto praeconceptas, in rem et partem subditorum oeconomiae Połocensis servientes, cum introfusius contentis ad acta obtulit. Quarum literarum praemisso modo ad acta oblatarum, de verbo ad verbum rescribendo contenta, tenor sequitur talis:

Stanisław August, z Bożej łaski król polski, etc. Oznamujemy tym listem konfirmacyinym przywilejem naszym wszem w obec y každemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż pokładany był przed nami ekstrakt listu z metryki kancelaryi wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego, zawierającego w sobie zachowanie przy dawnych powinnościach pod-

danych włóści Połockiey od najjaśnieyszego Zygmunta trzeciego—króla polskiego, w roku tysiąc pięćset osimdziesiąt dziewiątym nadane, y suplikowano nam przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy takowe zachowanie łaską naszą królewską stwierdzić y zmocnić raczyli. Którego to ekstraktu tenor de verbo ad verbum sequitur estque talis:

Stanisław August, z Bożej łaski król polski i t. d. Oznamujemy tym listem ekstraktem naszym, komu to wiedzieć należy, iż w xięgach metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego znajduje się zachowanie przy dawnych powinnościach poddanych волости Полоцкое за najjaśnieyszego predecessora naszego, króla imci polskiego y wielkiego xiążęcia Litewskiego Zygmunta trzeciego, w roku tysiąc pięćset osimdziesiątym dziewiątym, miesiąca Julii piętnastego dnia dane, y suplikowano nam jest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, abyśmy to zachowanie z tychże xięg metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego

xięstwa Litewskiego per extractum autentice wydać pozwolili, które słowo do słowa z ruskiego wypisując tak się w sobie ma:

Жигимонтъ третій Божюю милостью король польскій и проч. Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому того потреба будетъ вѣдати, нинѣшнымъ и напотомъ будучимъ: покладали передъ нами господаремъ листъ воеводы Полоцкого, старосты Лепельского, державцы Веленьского, тивуна въ земли Гондынской, пана Миколая Монвида Дорогостайского, подданные наши Полоцкіе, люди данные, волости Невѣдерской, зъ села Нейщанъ, зъ села Укленского, зъ села Язна зъ троухъ службъ, зъ села Класицкого, зъ села Лисна, зъ села Крешицкого, зъ села Нецедерского и зъ села Зябицкого, который ихъ при давныхъ повинностяхъ ихъ заховалъ. Покладали тежъ передъ нами регестръ повинностей своихъ, водлугъ которого они до скарбу нашего здавна повинность вшелякую, одъ продбовъ нашихъ королей ихъ милости польскихъ и великихъ князей литовскихъ имъ даные и черезъ ревизоровъ утвержденные и поставленные, ажъ до сего часу полнять, и били намъ господару чоломъ, абыхмо ихъ при давныхъ повинностяхъ, водлугъ того листу передъ нами покладаного, заховали, также тежъ водлугъ того регестру заховали и и утвердили; въ чомъ мы видечи бытъ чоломъ-битье его слушное, при тыхъ всехъ повинностяхъ ихъ есьмо заховали и симъ листомъ нашимъ зъ ласки наше господарское заховуемъ и заставуемъ, а меновите водлугъ того регестру: Нищинская волость повинни давать водлугъ регестру старого бобровщизны по пуль трети копы грошей широкихъ, меду пресного пудовъ чотыры, за дань городничому Полоцкому дванадцать грошей широкихъ, на сторожи замковые зъ дымомъ по два гроши широкихъ, хоружему Полоцкому двѣ копы грошей Литовскихъ, его королевское милости

одну свѣтлицу зъ иными волостями, зъ людьми волости Клясицкое, зъ волости Лесицкое робить на будованье. А зъ волости и зъ села Укляинского повинность: бобровщизны грошей пятьдесятъ широкихъ, бирчому грошей двадцать широкихъ, завозного по грошу, закосного по грошу, конюшому грошей десять широкихъ поклоу, а по два пѣнези записного, сторожовщизны по два гроши зъ дымомъ, неводничому по грошу, а хлѣба по бохону, а по щуцѣ вялой зъ дымомъ, а къ тому овса четвертей шесть, чинить краковскихъ два, и въ сѣти одинъ разъ озеро неводомъ повинни тянуть зъ людьми волости Нецедерское, а третіе луги надъ Рычею рѣкою повинни косити и сѣна до Полоцка зимѣ одвести повинни; а третья служба на селѣ Язни земли витавной, повинни давать на замокъ Полоцкій меду пудъ, медосытцы грошей десять широкихъ, зъ волостью Крощуцкою повинни сѣно косить на королевскихъ лугохъ и до двора господарского возить повинни, бочку овса давать. А то есть зъ волости Клясицкое повинность: меду прѣсного пудовъ десеть, медосытцы грошей шесть широкихъ, городничому грошей дванадцать широкихъ, сторожовщизны грошей двадцать чотыри широкихъ, конюшому грошей двадцать широкихъ, на неводъ тянуть нехоживали, а предъсе неводничому грошей двадцать чотыре, подорожнику грошей двадцать широкихъ, ловчому грошей дванадцать широкихъ; усетое повинни давать, а вси тые повинности зъ тое волости мають платить нигдѣ индей, одно въ замку Полоцкомъ и зъ села. Зъ волости съ Лисна повинность: на замокъ Полоцкій меду прѣсного пудовъ шесть, медосытцы грошей девять широкихъ, бобровщизны грошей осимдесять и грошей пять широкихъ, сторожовщизны грошей сто и грошей шесть узкихъ, конюшому грошей пятьдесятъ три узкихъ, еще конюшому грошей тридцать ши-

рокихъ, неводничому грошей сто и грошей шесть узкихъ, ловчому грошей двадцать широкихъ а подорожику грошей двадцать широкихъ. Вольно озеро разъ одинъ однимъ неведомъ зимѣ повинни тягнуги, язъ королевскій черезъ усе лѣто маеть завѣдати, а рыбы уловивши на замокъ Полоцкій мають давати и повинности усѣ односить, а въ замку Полоцкомъ на дворѣ его королевское милости одну свѣтлицу зъ людьми волости Нещередское и зъ волости Класицкое повинни на будованье робить. Село Сетно; тое село давати и повинность всякую полнить мають по давному обычаю, водлугъ уставы ревизорское. А то есть село Крошицкое, зъ того села повинность: конюшому овса чотыри солянки, закосного зъ дыму по грошу широкому, одвозного и полюзного по два осьмаки, жита по сѣвальни и гуменного кунцы грошей пятьдесятъ широкихъ, неводничому двѣ солянки овса, сѣна возъ, грошей тридцать готовыхъ широкихъ, повинни сѣна косить, на Лисѣ рѣцѣ повинни косить, на дворѣ господарскій до Полоцка возить. Зъ села Ощередского поданные его королевское милости давати повинни, которую они здавна повинни до замку Полоцкого полнити: меду прѣсного пуды два, вара за тымъ медомъ давати грошей литовскихъ двадцать восьмъ, за овсомъ ключнику пана воеводиному гроши сорокъ; одъ воловъ ему копы двѣ, грошей шесть, за хлѣбъ по грошу одному, чинить грошей сорокъ два, неводничему грошей пятьдесятъ чотыри, пѣнезей шесть, конюшому господарскому двадцать одинъ, за щуки грошей двадцать одинъ, отвозного и потужного по шеснадати пѣнезей, грошей двадцать чотыри, на сторожи замковые грошей сорокъ два, сумою за тое личбы литовскихъ чинить грошей копѣ шесть, грошей сорокъ, пѣнезей шесть; повинни до лѣсу господарского, до пуци Страдыни, по-

винни въ ловы ходитъ тыежъ Нистержане зъ поплечникомъ своимъ Дайшеномъ; Усвѣтѣ озерѣ повинни тягнуги одинъ разъ. Зъ волости Укленское повинни луги косить на Дрисѣ рѣцѣ, до двора господарского возить до Полоцка; а зъ волости и зъ села Зябицкого повинность: дани меду прѣсного пудовъ пять, городичному грошей осимъ широкихъ, сторожовицны грошей тринадцать широкихъ, бобровицны грошей тридцать широкихъ, ловчому грошей двадцать широкихъ, подорожному грошей петнадцать широкихъ, два луги сѣна повинни косить, закосного гроши тринадцать широкихъ, сѣна до Полоцка возить до двора господарского, хлѣба булдатъ двадцать шесть, конюшому по осьмаку, двадцать шесть осмаковъ, завозна одвезши мають заплатитъ у Полоцкомъ замку, кухню на дворѣ господарскомъ робить повинни. А черезъ тое зъ тыхъ волостей и селъ помененыхъ которыхъ служобъ, подачобъ и повинностей надъ тую повинность небывало, а черезъ тое уже большъ тые уже выжей помененые поданные наши полнить и ничего давати до скарбу нашего не мають. И на то есмо имъ дали сесь нашъ листъ зъ подписомъ руки наше господарское и зъ нашу печатью. Писанъ у Вильни, лѣта Божого нароженья тысеца пятьсотъ осьмдедесать девятого, мѣсяца Юля петнадцатого дня. Подписъ руки господарское. Матеѣ Война—писарь.—*My tedy król do pomienionej supliki łaskawie się skłoniwszy, zwyż wyrażone zachowanie z ciąg przerzeczonych metryki kancelaryi naszej wielkiej wielkiego księstwa Litewskiego ekstraktem stronie potrzebującej wydać u dla większej wagi pieczęć wielkiego księstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w kancelaryi naszej wielkiego księstwa Litewskiego XXII miesiąca Januaryi, roku Pańskiego MDCCLXVI, panowania naszego wtó-*

rego roku. Antoni Przedziecki — podkanclerzy wielkiego xięstwa Litewskiego. Za sprawą jaśnie wielmożnego imci pana Antoniego Tadeusza na Zaslawiu, Czarnym, Ostrowiu y Dziunkowie hrabi Przedzieckiego — podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego, sądowego Pińskiego y Dębskiego etc starosty, półkownika Petyhorskiego, kawalera orderu orła białego. Józef Mikłaszewicz — metrykant wielkiego xięstwa Litewskiego. A tak my Stanisław August król, do wyż wyrażoney proźby imieniem Fiedora Czerwika — poddanego włości Połockiey, do nas czynioney, jako słuszney, łaskawie się skłoniwszy, pomieniony ekstrakt zachowania y inne wszystkie prawa y artykuły tu wyrażone, poddanym włości Połockiey służące, we wszystkich punktach, klauzulach y kondycjach (in quantum juris est) mocą y powagą naszą królewską approbujemy, stwierdzamy, zmacniamy y przy nienaruszoney mocy na wieczne czasy zachowujemy. Na co dla większey wagi, ręką naszą podpisawszy

się, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia XIX miesiąca Sierpnia, roku Pańskiego MDCCLXVI, panowania naszego II roku. Apud quas literas privilegii confirmationis, praemisso modo ad acta oblatas, subscriptiones manuum circa sigillum pensile minus M. D. Lit. sunt tales: Stanisław August — król. Przywilej confirmationis zachowania przy dawnych powinnościach poddanych włości Połockiey. Józef Downarowicz — czesznik powiatu Oszmiańskiego, chorąży Petyhorski, jego królewskiej mości y pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz mpr. A tergo vero hujus privilegii intitutatio sequitur talis: Pro cancellariatu illustrissimi et excellentissimi Antonii Thadaei — comitis in Zaslaw, Czarny, Ostrow et Dziunkow Przedziecki — procancellarii M. D. Lit., Pincensis, Dembensis etc. capitanei sigillatum; est in actis. Quae praesentes literae privilegii confirmationis praemisso modo ad acta oblatae.

1767 г. Августа 13 -го дня.

Изъ книги № 138, за 1767 г., л. 306.

75. Постановление конфедерации Литовской провинции въ пользу маршаловъ и совѣтниковъ конфедерации.

Конфедерация Литовской провинции, принимая во внимание самопожертвование разныхъ должностныхъ лицъ въ пользу интересовъ своей провинции, особенно маршаловъ и совѣтниковъ, по-

становляетъ уволить ихъ отъ приговоровъ, состоявшихся въ разныхъ судебныхъ учрежденіяхъ, на вѣчныя времена.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego, miesiąca Oktobra trzeciego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z wojewodztw,

ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym ad sonantiam konstyucyi novellae legis obranymi, comparando personaliter w trybunale głównym wiel-

kiego xięstwa Litewskiego patron imé pan Jan Wolff—komornik Witebski, opowiadał, prezentował y ad acta podał sancitum konfederacyi generalney prowincyi Litewskiej, in rem et partem jaśnie wielmożnych imé panów marszałków, konsyliarzów, do generalney konfederacyi prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego, jako też do partykularney wojewodztw, ziem y powiatów obranych osób, stanowione, służące y należące, które podawszy do akt prosił nas sądu, aby pomienione sancitum ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą było do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęte y wpisane; jakoż my sąd one przyjwszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

Actum w Wilnie, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego, miesiąca Augusta trzynastego dnia. Godna jest nie tylko sprawiedliwej konsyderacyi ochocza żarliwość ku dobru pospolitemu in premente necessitate oyczyzny całej w wielu obywatelach wielkiego xięstwa Litewskiego, lecz wiekopomney chwały y osobliwych zasług w całej rzeczy-pospolitey zalety, gdy w ratunku nagłym oney, zańchawszy wszelkich prywatnych starań swoich y zabiegów, same osoby y dobra onych ocalających, gorliwą, a bez żadnego względu na własne interessa swoje chęcią udali się do związku zbawiennego y serc braterskich w iednomyślności zprzy mierzenia w roku terazniejszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym pierwiy po własnych wojewodztwach, ziemiach y powiatach, Deo iuvante et cooperante zaczowszy te dzieło á primis diebus Maii partykularnie, a potym w mieście stołecznym metropolii Litewskiej w tymże roku, miesiąca Julii wtórego dnia zkonfederowawszy się generalnie, jedni in functione konsyliarstwa przy generalney konfederacyi, drudzy przy funkcjach marszałkow-

stwa y konsyliarstwa wojewodztw, ziem y powiatów swoich naywyższej władzy y usługi publiczney zostali zaszczytzeni prerogatywą y w tey bono publico usług ochocie y prerogatywie aż do zupełnego y generalnego żądź oyczyzny całej uspokojenia persistere są ofiarowani, quo in spacio różni obywatele tey że oyczyzny, wiodąc swoje po różnych wielkiego xięstwa Litewskiego subselliach przeciwko tym bono publico aplikowanym osobom litigia, w czasie niesposobności dostatecznego bronienia się różne kontumacyine superlucrati sunt iudicata y wypadłe w niestawaniu kondemnaty. Więc my skonfederowane prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego stany, jednostaynym adaequandae iustitiae tchnące duchem, a słuszną y sprawiedliwą rozważą przeważając staranność dobra pospolitego uniwersalnego nad wszystkie prywatne usiłowania y zyski, mając sprawiedliwy wzgląd y uwagę nad niesposobnością dopilnowania prywaty przez te osoby, które w tym czasie publicznego uieły się dzieła, tudzież nad prerogatywą onych, żadnym władzom y subseliom niepodległą, owszem nad wszystkimi juryzdykciami naywyższą władzą mającymi, z teyże naywyższej władzy naszey wszelkie kondemnaty od czasu dnia pierwszego Maii roku terazniejszego, z racyi rad wczesnych y dojachania przez niektórych obywatelów do mieysc przyzwoitych, a zatym per tractum zkonfederowania się wszystkich wojewodztw, ziem y powiatów partykularnego y generalnego usque ad datam praesentem przez kogożkolwiek na którekolwiek z jaśnie oświeconych, jaśnie wielmożnych ichmościów panów marszałków, konsyliarzów, do generalney konfederacyi prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego, jako też do partykularney wojewodztw, ziem y powiatów obranych, osobie in quocunque subsellio, w trybunale, assessoryach, kommissyach, ziemstwach lub grodach, oprócz sądów naszych

konfederacyi generalney, usque ad datam praesentem zyskane zostały, podnosimy y kassujemy, y te wszystkie osoby, in plena ubique locorum activitate zostawując, ażeby za takimi kondemnatami dobr onych exekucyami, a osoby same tamowaniem activitatis tak teraz, jako y po skończoney generalney konfederacyi naszej infestowane nie były, in perpetuum warujemy y ubezpieczamy, y też wszystkie osoby, naywyższą prerogatywą zaszczycone, od tych że wszelkich iuryzdykcyi y subselliów wielkiego xięstwa Litewskiego, aż do rozwiązania opłatą ewentu oyczyzny całej generalney konfederacyi naszej, pro futuro, nonnisi accedente accessu proprio eximendo, ażeby wszelkie juryzdykcyie y subsellia wielkiego xięstwa Litewskiego ipso facto pro legalibus uznawając obmowy, czy to słowne przez plenipotentów, czyli in scripto od samych aktorów we wszelkich sprawach, nullis exceptis aut excipiendis, przyjmując, suspensionem causae, aż (do) terminu superius wyrażonego uznawały, nakazujemy. Dogadzając pro reliquo dobra publicznego commoditati, a zasług tychże osób w funkcyach marszałkowskich y konsyliarskich sprawiedliwym względem, ażeby też osoby, które z miłości szczególney ku oyczyźnie swojej z azardem własnych majątków circa publica versantur obsequia y teyże oyczyźnie są nad innych, w prywatnych zyskach zanurzonych obywatelów, użyteczniejsi y w tak gwałtownym ratunku indispensabiliter potrzebni, żadney ex privato litigio pochodzący prawnych czyli nieprawnych prze-

wodów nie podlegali censurze et crisi, wszystkie kondemnaty, które etiam przed skonfederowaniem się wojewodztw, ziem y powiatów in quoncumque subsellio od kogożkolwiek na którąkolwiek z jaśnie oświeconych jaśnie wielmożnych imć panów marszałków, konsyliarzów tak do generalney, jako y partykularney konfederacyi osobę są kiedyżkolwiek otrzymane, non derogando exekucyom, prawu popolitemu przyzwoitym, z osób tylko samych znosząc, ad plenam activitatem przywracamy y od tamowania activitatis ubique locorum in perpetuum uwalniamy y ubezpieczamy; a po upłynionym felici successu uspokojenia żądź publicznych terminie et exinde po rozwiązaniu generalney konfederacyi wszystkie te sprawy in eodem statu, w którym teraz zostają, oprócz kondemnat, które distinctis cathategoriis podnieśliśmy y skassowaliśmy, in foro fori integraliter zachowane mieć chcemy y ubezpieczamy. Dat ut supra. U tego sancitum, przy wyciśnoney pieczęci konfederacyi prowincyi Litewskiej, konkordancya imci pana regenta konfederacyi generalney wielkiego xięstwa Litewskiego temi słowy: Concordatum cum protocollo sancitorum, Ignacy Kończa—regent konfederacyi generalney wielkiego xięstwa Litewskiego.

Które to sancitum, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest w księgi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych w Wilnie expeditowanych przyjęte y wpisane.

1768 г. Августа 13-го дня

Изъ книги № 146, за 1771 годъ., л. 57.

76. Привилегія короля Станислава Августа, данная Динабургскому подстаростѣ Казимиру Кублицкому на три ежегодныя ярмарки въ мѣстечкѣ Мелегянахъ.

Король Станиславъ Августъ, заботясь о распространеніи торговли и промышленности въ своемъ королевствѣ, снисходить на ходатайство Динабургскаго подстаросты Казимира Кублицкаго и разрѣ-

шаетъ ему открыть въ его Ошмянскомъ имѣніи *Мелегянахъ* три ежегодныхъ ярмарки съ сохраненіемъ всѣхъ вышедшихъ по этому предмету узаконеній.

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiąt pierwszego, miesiąca Junii trzeciego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał główny wielkiego księstwa Litewskiego z wojewodztw, ziem y powiatów w roku terazniejszym tysiąc siedmset siedymdziesiąt pierwszym ad mentem konstytucyi coronationis na kadencyą Wileńską obranymi, comparando personaliter w trybunale głównym wielkiego księstwa Litewskiego patron wielmożny imci pan z Ludodhauzu Wolf—komornik wojewodztwa Witepskiego, przywiley jego królewskiey mości wielmożnemu imści panu Kazimierzowi Kublickiemu—podstarościeму sądowemu Duneburskiemu księstwa Inflanskiego, na targi y jarmarki w dobrach imści, Melegiany zwanych, w wojewodztwie Wileńskim sytuowanych, dany, służący y należący, opowiadał, prezentował y ad acta trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych kadencyi Wileńskiej podał, którego tenor de verbo ad verbum sequitur est que talis:

Stanisław August, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy ninieyszym przywilejem

naszym wszem w obec y każdemu z osobna, komu by o tym wiedzieć należało. Wniesiona jest do nas proźba przez urodzonego Kazimierza Kublickiego—podstarościego sądowego Duneburskiego księstwa Inflanskiego, nam y rzeczy-pospolitey dobrze zasłużonego, abyśmy w dobrach jego dziedzicznych, Melegiany zwanych, w wojewodztwie Wileńskim, powiecie Oszmiańskim sytuowane, dla snadniejszego zgromadzenia y zapomożenia, jarmarki co rocznie y targi tygodniowe nadać y pozwolić raczyli, do którey my przychylając się a chcąc, aby królestwo nasze w jak najlepszym zostawało stanie, pozwalamy y naznaczamy pierwszy jarmark w dzień świętego Jana Chrześciciela, drugi na święto Narodzenia Najświętszey Maryi Panny, trzeci na święto Zielionych Świątek wiecznemi czasy, jednak bez ubliżenia poblizszych miast y miasteczek. Wolno zaś będzie na tych jarmarkach y targach każdego stanu, płci, dostojeństw, kunsztu ludziom z wszelkiemi materyami, towarami, bydłem y innemi rzeczami, do sprzedania służącemi, bezpiecznie bywać y one przedawać, mieniać, targować, kupować y innym godziwym naby-

wać sposobem, wyjwszy jednak tych, którym by prawo powszechne konwersacyi z ludźmi zabraniało. Co dla wiadomości wszystkich, mianowicie jednak obywatelów wojewodztwa Wileńskiego przywodząc, rozkazujemy, aby przerzeczone dobra Melegiany przy używaniu y odprawowaniu przerzeczonych targów y jarmarków nienaruszenie zachowywane były, dla łaski naszej królewskiej. Na co dla lepszej wiary niniejszy przywilej ręką własną podpisałwszy pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego ztwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia trzynastego miesiąca Sierpnia, roku Pańskiego tysiąc siedymset sześćdziesiąt ósmego, panowania naszego czwartego roku. U tego przywileju podpis ręki najjaśniejszego króla jegomości, addytament y podpis jegomości pana sekretarza przy wyciśnionej wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego na czerwoney massie pieczęci temi się wyrażają słowy: Stanisław August król. Przywilej urodzonemu

Kazimierzowi Kublickiemu—podstaroście sądowemu Duneburskiemu xięstwa Inflanskiego, na targi y jarmarki w dobrach jego dziedzicznych, Melegiany zwanych, w wojewodztwie Wileńskim, powiecie Oszmiańskim sytuowanych, dany. Józef Dulemba—horodniczy Brześciański, jego królewskiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Ad haec na złomaniu adnotacya kanclerska in haec verba zapisana: Cancellariatu celsissimi ac illustrissimi principis Michaelis — ducis in Clevan et Żukow Czartoryski, M. D. Lit. cancelarii, Homeliensis, Georgoburgiensis, Uświatensis, Poduświatensis, Kupiscensis, Pienianensis etc. etc. capitanei. Sigilatum; est in actis.

Który to przywilej, za podaniem onego do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych kancelaryi Wileńskiej przyjęty y wpisany.

1774 г. Января 3-го дня.

Изъ книги № 148, за 1774 г., л. 519.

77. Привилегія короля Станислава Августа на четыре ежегодные ярмарки въ мѣстечкѣ Пакольнѣ.

Король Станиславъ Августъ, снисходя на ходатайство земскаго Смоленскаго судьи Кулеша, а равно распространяя свою заботливость о пресуспѣяніи всѣхъ вообще городовъ и мѣстностей въ торговлѣ и промыслахъ, разрѣшаетъ насто-

ящею привилегією Кулешу открыть въ его Вилькомирскомъ имѣніи Пакольнѣ четыре ежегодныя ярмарки съ соблюденіемъ всѣхъ вообще правилъ, касающихся этого предмета.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartego, miesiąca Septembra czternastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z wojewodztw, ziem y powiatów, w roku terazniejszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym obranymi, com-

parendo personaliter u sądu patron imć pan Narwoysz—podczaszy Starodubowski, opowiadał, prezentował y ad acta podał przywilej jasnie wielmożnego imć pana naszego na cztery jarmarki w mieście, Pakolnie zwanym, w dobrach dziedzicznych wielmożnego imć pana Onufrego

Kuleszy—sędziego ziemskiego Smoleńskiego y trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, którzy podając prosił nas sądu, aby pomieniony przywilej ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego ony przyjowszy w xięgi wieczyste trybunalskie wpisać pozwoliliśmy, który wpisując słowo do słowa tak się w sobie ma:

Stanisław August, z Bożej łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem przywilejem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż chcąc w jak nayspełniejszych szczęśliwościach, ozdobach y dostatkach widzieć to królestwo nam, od Boga powierzone, jako usilnie żądamy, aby wszystkie miasta y miasteczka przez handle y jarmarki do jak naylepszej przyść mogły sytuacji, z powszechnym wszystkich obywatelów y publicznym rzeczy-pospolitey pożytkiem, tak do wniesionej instancyi, aby w mieście, Pakolnie zwanym, w dobrach dziedzicznych urodzonego Onufrego Kuleszy—sędziego ziemskiego Smoleńskiego, w powiecie Wilkomirskim leżącym, mogły być przyzwoite jarmarki, łaskawie się skłoniwszy, umyśliliśmy temuż miastu Pakolnie jarmarków cztery na rok, to jest: jeden w dzień świętego Józefa, drugi w dzień Znalezienia Krzyża świętego, trzeci w dzień świętej Anny, czwarty w dzień ss. Apostolów Szymóna y Judy, według Rzymskiego kalendarza, bywać mających, nadać y pozwolić; jakoż niniejszym listem przywilejem naszym na potomne czasy nadajemy y pozwalamy; na które to jarmarki wolno będzie wszystkim ludziom jakiej kolwiek kondycyi y nacyi ze wszystkimi towarami y potrzebami przyjeżdżać, przychodzić, przedawać, kupować, handlować, towary wszelkiego rodzaju

publicznie wykładać y prezentować, oraz to wszystko, co tylko słusznie z prawa y zwyczaju do jarmarków należy, bez żadney y niczyjej trudności, lub przepedycyi czynić y odprawować; warujemy przytym należyte wszędzie po traktach y gościncach, a osobliwie na mieyscu miasta Pakolnie bezpieczeństwo wszystkim jeneralnie y każdemu z osobna, jak przyjeżdżającym na też jarmarki, tak też z niego powracającym, oprócz tych, którym prawo społeczności z ludźmi pocziwemi zabrania. Na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy się, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia trzeciego miesiąca Stycznia roku Pańskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartego, panowania naszego dziesiątego roku. U tego przywileju przy wyciśnionej na czerwoney massie pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego podpis nayjaśniejszego króla imci, poniżej intytulacya y podpis wielmożnego imć pana sekretarza pieczęci, a na ostatniej stronie intytulacya temi słowy: Stanisław August—król. Cztery jarmarki do roku w mieście Pakolnie w dobrach dziedzicznych urodzonego Józefa Onufrego Kuleszy—sędziego ziemskiego Smoleńskiego, w powiecie Wilkomirskim leżącym, Józef Dulemba—pisarz grodzki y horodniczy Brześciański, jaśnie wielm. imci pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Cancellariatu celsissimi ac illustrissimi principis Michaelis ducis in Klewan et Żukow, Czartoryski—supremi M. D. Lit. cancellarii, Homelien., Georgoburgen., Uświaten. Poduświaten., Kupiscen., Pienian. etc. capitanei. Sigillatum; est in actis.

Który to przywilej (za podaniem) przez wyż wyrażonego u sądu patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyjęty y wpisany.

1777 г. Февраля 28-го дня.

Изъ книги № 155, за 1777—1778 г., л. 23.

78. Привилегія короля Станислава Августа Виленскимъ доминиканамъ на право содержанія аптеки.

Король Станиславъ Августъ, по ходатайству придворныхъ чиновъ благосклонно соглашается на просьбу Виленскихъ доминиканъ и разрѣшаетъ имъ открыть въ городѣ Вильнѣ при своемъ костелѣ

св. Духа аптеку и пользоваться всѣми отъ нея доходами; при этомъ обязываетъ доминиканъ, чтобы они не продавали лѣкарствъ вредныхъ для людскаго здоровья.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego, miesiąca Nowembra dwudziestego ósmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z wojewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym obranymi y w mieście jego królewskiey mości Wilnie zasiadającemi, comparendo personaliter w. i. pan Tadeusz Korsak—podczaszy Połocki, przywilej od najjaśniejszego króla imci na utrzymanie apteki ichmość xięży dominikanóm konwentu Wileńskiego, przy kościele ś. Ducha rezydującym, wydany, opowiadał, prezentował y ad acta podał, a podawszy prosił nas sądu, aby takowy przywilej ze wszelką w onym wyraźnością był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego ony przyjowski w xięgi wieczyste trybunalskie wpisać zaleciliśmy, który co do słowa w xięgi wpisując tak się wyraża:

Stanisław August, z Bożej łaski król Polski, wielki xiąże Litewski etc. Oznazmujemy tym listem przywilejem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy. Na pilnym mamy baczeniu oycowskiey naszey

pioczołowitości, jako, jeżeli na tym publicae salubritati zależy, ażeby po miastach y miasteczkach naszych naydujące się apteki doskonałemu powierzone były rządowi, ku temu więc zmierzając końcowi, kiedy w. w. xięża dominikanie konwentu Wileńskiego, przy kościele ś. Ducha mieszkający, do tey się publiczney ofiarując usługi, suplikowali nam przez panów rady przy boku naszym będącey, ażebyśmy onym w mieście naszym Wilnie, przy ichże klasztorze ze wszelkimi do konserwacyi zdrowia ludzkiego służącemi medykamentami aptekę publiczną mieć y utrzymywać pozwolili; my, do proźb wyrażonych łaskawie się skłoniwszy, ninieyszym listem przywilejem naszym jak nayzupełniejszy na takową aptekę prawo, moc y pozwolenie dajemy, z tym tylko warunkiem, ażeby przerzeczone wyżej medykamenta et omnis tituli lekarstwa ad regulas medicinae należycie sporządzać, one jak najlepiej konserwować y nic zdrowiu ludzkiemu szkodliwego niewydawać starali się y obowiązani byli. Wolni zatym y mocni będą powagą terazniejszego przywileju takową desuper opisaną aptekę przy kościele y klasztorze świętego Ducha omnimode mieć, utrzymywać, administrować, medykamenta z niey zbywać, wyda-

wać, zachowując jednak do publicznego doktora według prawa rewizyą y dalsze przyzwoite, z prawami krajowemi zgodne oboycia się czynić, profitów wynaydować bez żadney od kogożkolwiek przeszkody, salvis oneribus reipublicae, tudzież wszystkie prawa nasze królewskie rzeczy-pospolitey y kościoła świętego katolickiego nienaruszenie zachowując. Na co dla lepszey wiary ręką naszą podpisawszy pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwódstego ósmego miesiąca Februarij, roku Pańskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego, panowania naszego trzynastego roku. U tego przywileju przy wyciśnionej na czerwonej massie pieczęci kancellaryi mnieyszey wielkiego xięstwa Litewskiego podpis najjaśnieyszego pana, na boku intitulacya, po niżej podpis wielmożnego sekretarza, a na złożeniu konnotacya tymi następującemi wyrażają się słowy: Sta-

nisław August król. Przywilej na utrzymanie apteki lekarskiej wielebnym xięzy dominikanom konwentu Wileńskiego, przy kościele świętego Ducha mieszkającym, confertur. Michał Nagurski—pieczęci mnieyszey wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Procancellariatu illustrissimi et excellentissimi domini Joachimi in Szczorse, Ziembin et Wiszniew comitis Litavor Chreptowicz—procancellarii magni ducatus Litvaniae, Orsensis, Żoslensis etc. capitanei. Sigillatum; est in actis.

Który to takowy przywilej przez wyż wyrażonego usądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego patrona wielmożn. imci pana Tadeusza Korsaka—podczaszego w-wa Poł-go do akt podany, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego kadencyi Wileńskiej spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1779 г. Мая 14-го дня.

Наъ книги № 158, за 1779 г., л. 24.

79. Универсалъ короля Станислава Августа касательно аккуратной высылки судебными мѣстами рапортовъ въ постоянный королевскій совѣтъ.

Король Станиславъ Августъ по представленію чрезвычайной рады, состоящей при его особѣ, о томъ, что нѣкоторыя юрисдикція или вовсе не представляютъ своихъ четвертныхъ рапортовъ о судебныхъ засѣданіяхъ или же представляютъ ихъ несвоевременно, издаетъ третій упоминальный универсалъ подлежащимъ юрисдикціямъ о строгомъ исполненіи этого постановленія чрезвычайной по-

стоянной рады. При этомъ король напоминаетъ судьямъ объ ихъ обязанностяхъ, возложенныхъ на нихъ честью и присягой, указываетъ на отвѣтственность предъ закономъ въ случаѣ сорванія судебного засѣданія и вообще разъясняетъ пользу подобныхъ отчетовъ и вредъ отъ несвоевременнаго и небрежнаго ихъ исполненія.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiętego, miesiąca Junii dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z wojewodztw,

xięstwa y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiętym obranymi y aktualnie w mieście jego królewskiej mości Grodnie zasiadającemi, stanowszy u sądu

patron, wielmożny imć pan Marcin Dankiewicz — rotmistrz wojewodztwa Trockiego, uniwersał drukowany najjaśniejszego pana za zdaniem rady przy boku jego nieustający względem raportów od juryzdykcyi sądowych w prowincyi wielkiego księstwa Litewskiego ad acta podał, którego thenor w te słowa:

My Stanisław August, z Bożey łaski król Polski etc. Za zdaniem rady nieustający wszem wobec y każdemu z osobna przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej wiadomo czynimy: Lubo za powtórzeniem listami naszymi uniwersałami, z których pierwszy dnia czwartego Sierpnia w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, drugi dnia czternastego Lutego tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego roku, za zdaniem rady przy boku naszym nieustający wydać rozkazaliśmy, z niemałym ukontentowaniem odbieramy od niektórych sądowych obojga narodów juryzdykcyi dokładne wiadomości o pilnym urzędowych powinności sprawowaniu, jednakże gdy niektóre juryzdykcie, sądy y urzędy, nie stosując się do prawa y intencji naszych, w przeszłych uniwersałach deklarowanych, o czynnościach swoich żadnego nie czynią doniesienia, chcąc nie mniej, ażeby wszelkie tamże znajdujące się rekwizycie dokładniejsze miawały skutecznienie, a rada przy boku naszym nieustająca stanom rzeczypospolitey w czynnościach swoich podawała świadectwo, jako sądowa sprawiedliwości administracja nie opuszcza, co prawa mieć chcą, co troskliwość nasza usiłuje, co jest pilności y baczeniu rady powierzone, czego sądowe obowiązki wymagają, co dobro publiczne pomnaża, spory obywatelskie ułatwia, majątki ubezpiecza y każdego w swojej powinności utrzymuje, że rezoluciom naszym za zdaniem rady wychodzącym zadosyć staje się, że nie pozwolonemi z prawa dylacjami sprawiedliwość odwłoczna nie bywa y dopiero po uła-

twionych y publikowanych sentencyach akcesoryjnych do sądenia sprawy przystępuje, że każda juryzdykcia w legalności prawem opisaney do sądenia zasiada, jedna drugiey władzy sądowej sobie nieprzywłaszcza y tego nayokropniejszego na powszechną spokojność y na prawa obywatelskie niebezpieczeństwa, to jest, juryzdykcyi zamieszania w granice władzy swojej nie dopuszcza; — z takowych y tym podobnych powodów, my król za zdaniem rady nieustający wszelkie y wszystkie sądowe prowincyi wielkiego księstwa Litewskiego juryzdykcie niniejszym rekwizycjonalnym listem obowiązujemy, ażeby sądowe rapporta w czasie y sposobem, w uniwersale, roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego wydanym, przepisany, z wyrażonych tamże formalności nie nieopuszczając, bez odwłoki, to jest w przeciągu niedziel cztery, od czasu skończoney kadencyi limity sądów, lub skończonego kwartału roku (jak jest w przeszłym uniwersale wyrażono) rachowanych, zawsze z wyrażeniem osób, na sądach zasiadających, do rady podawane były, gdyż inaczej przychodzące dostatecznym raportem uznane nie będą y w ten czas tylko na sądowe rapporta z rady odpowiedzi następować będą, gdy raport niewczesnie podany lub niedokładny trafi się, lub też będzie w nim okoliczność rezolucyi naszej za zdaniem rady potrzebująca, te zaś wszystkie rapporta, które od seymu ostatniego dotąd od niektórych juryzdykcyi y sądów nie były do rady podane, rekwirujemy, ażeby po publikacie niniejszego uniwersału nieodwłocznie były nadesłane. Na ten koniec zlecamy departamentowi sprawiedliwości, ażeby, doyrzawszy niedostateczność lub niepodanie wczesne raportu, listem prezesa swojego dopełnienie niniejszego y dawniejszych uniwersałów zalecał, przypominając prawo tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego roku, tytuło: Obiaśnie-

nie ustanowienia rady etc., podług którego po tylu listach rekwizycjonalnych, w przypadku niesłuchania onychże, list upominalny y dalszy rygor musiał by następować. Lubo dla ubezpieczenia kadencyi sądów ziemskich y grodzkich wielkiego xięstwa Litewskiego, tudzież dla utrzymania kompletu ze trzech osób składającego się, prawo tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego roku convocationis, titulo sądy ziemskie, drugi séymu coronationis, titulo o kondemnatach, na ww. wojewodów lub ww. starostów sądowych wypadłych, w każdym sądzie liczbę sędziów powiększyły, trafiają się jednakże przypadki, że trzy sędziowie do iedney sprawy zapozwani bywają, a wpis takowey sprawy, gdy do wołania przypada, komplet sądu zrywa, kadencie psuje y administracją sprawiedliwości dla niżej wpisanym obywatelów zastanawia, przeto sądy ziemskie y grodzkie wielkiego xięstwa Litewskiego do rezolucyi naszey na rapport ziemstwa Słonimskiego, dnia jedynastego Grudnia tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego roku, za zdaniem rady nastąpioney, deklarującey, że gdy trzy sędziowie do jedney sprawy przed sąd swój zapozwani będą, sprawa takowa pro determinatione fori do trybunału iść powinna, stosować się mają. W dalszym zaś czasie po publikacie niniejszego uniwersału wpisy, czyli aktoraty takowe, gdzie trzy z pięciu sędziowie w jedney sprawie do sądu swojego zapozwani byliby, w registrach tegoż samego sądu przyimowane bydz nie mają, ale sprawa takowa prosto do trybunału pro determinatione fori intentowana bydz powinna, co będzie słusznym odporem przeszkody, która powszechney sprawiedliwości administracją przez wyszukane zerwanie kompletu tamować zwykła. Dla większego jeszcze ubezpieczenia kadencyi sądowych wielkiego xięstwa Litewskiego prawo tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego roku,

titulo—registr officii w trybunale wielkiego xięstwa Litewskiego, nie tylko na tych sędziów rygor rozciąga, którzyby niezachowaniem na kadencją komplet zrywali, ale też chociaż by był komplet, innych sędziów od obowiązku zachowania nie uwalnia, nad komplet będących, którzy w przypadku choroby którego z przytomnych sędziów przez nieprzytomność swoją stali by się zerwania kompletu przyczyną. Więc dla ubezpieczenia kompletu wszyscy sędziowie ziemscy y grodzcy, legalney przyczyny niebytności swojej niemający, mają na siebie tym prawem włożony obowiązek ziezdżania na kadencie sądowe. W niektórych rapportach sądowych wielkiego xięstwa Litewskiego dochodzą do rady, przy boku naszym nieustającej, wiadomości, że z przyczyny nieprzytomności palestry kadencie nie sążone, lub niedosążone bywają, takowe y tym podobne przyczyny nie mogą y niepowinni dyspensować sędziów od ich obowiązków, które na nich prawo y przysięga włożyły. Przeto gdyby palestra do attendencyi spraw nieznaidowała się, wpisy porządkiem przywołane bydz mają y sąd każdy, na miejscu do sążenia wyznaczonym zostając y dostarczając sprawy rozsządżając, w kończącym się sążeniu czasie sądy swoje limitować powinien, tym sposobem urzędowe obowiązki dopełnione będą. Zaś po limicie sądów pisarze, lub na ich miejscu wedle praw wielkiego xięstwa Litewskiego pióro trzymający, protokołów dekretowych do domów swoich brać nie mają, ale one w aktach sądowi każdemu przyzwoitych zostawić powinni. List ten nasz uniwersał podpisaliśmy y on wydrukowany per copias pod pieczęcią rady, przy boku naszym nieustającej, z podpisem wielebnego sekretarza teyże rady rozesać do grodów prowincyi wielkiego xięstwa Litewskiego rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia czternastego miesiąca Maja, roku

Pańskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątego, panowania naszego piętnastego roku. U takowego drukowanego uniwersału przy wyciśnioney na czerwoney massie prześwietney rady nieustającej pieczęci podpis drukowany najjaśniejszego pana, i. w. pisarza koronnego, y sekretarza rady nieustającej, tudzież adnotacia na spodzie tegoż uniwersału w te słowa: Stanisław August król. X. Antoni Alexandro-

wicz—p. w. K., sekretarz Rady nieustającej. Uniwersał najjaśniejszego pana za zdaniem rady przy boku jego nieustającej względem raportów od juryzdykcyi sądowych w prowincyi wielkiego księstwa Litewskiego. Który to uniwersał, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany.

1779 г. Іюня 7-го дня.

Изъ книги № 159, за 1779—1780 г., л. 195.

80. Привилегія короля Станислава Августа на основаніе мѣстечка Бигушкѣ съ торгомъ въ каждую среду и одною двунедѣльною ярмаркою въ году.

По ходатайству минскаго подчашія Прошинскаго король Станиславъ Августъ выдаетъ ему настоящую привилегію на основаніе мѣстечка въ его родовомъ имѣніи Бигушкахъ, Вилкомирскаго повѣта, съ установленіемъ въ немъ торгова въ каждую

среду и одной двунедѣльной ярмарки въ году въ день св. Симона Іуды; при этомъ владѣлецъ обязывается исполнять всѣ постановленныя по этому предмету законоположенія.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiątego, miesiąca Januarii dwódziesiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego księstwa Litewskiego z wojewodztw, księstw y powiatów w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątym obranymi, ad praesens w mieście jego królewskiej mości Wilnie zasiadającymi, stanąwszy osobiście u sądu trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego patron w. i. pan Józef Rodziewicz—horodniczy Oszmiański, przywilej jasnie oświeconemu imé panu Tadeuszowi Proszyńskiemu—podczasemu wojewodztwa Mińskiego y jego

następcom, na założenie w dobrach jego dziecięcych, Biguszki zowiących się, w powiecie Wiłkomirskim leżących, miasta y w onym na wolność mieswania w każdą śródę targów, oraz na jeden jarmark dwóniedzielny w dzień Symona Judy, wydany, służący do akt podał, prosząc nas sądu trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego, aby pomieniony przywilej ze wszelką w onym wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego wpisany, jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego księstwa Litewskiego ony przyjęwszy w xięgi wieczyste trybunalskie

wpisać zaleciliśmy, który wpisując słowo do słowa tak się w sobie ma:

Stanisław August, z Bożej łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem przywilejem naszym wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, iż mając zanesioną przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydującysh, instancją, pozwoliliśmy, niniejszym listem przywilejem naszym na zawsze pozwalamy urodzonemu Tadeuszowi Proszynskiemu—podczaszemu w-wa Mińskiego y następcom jegomości w dobrach dziedzicznych, Biguszki zwanych, w powiecie Wiłkomierskim leżących, na założenie miasta y w onym na wolność mieswania w dni śródowe każdego tygodnia targów, nie mniey o pozwolenie w każdym roku jednego jarmarku; jakoż za proźbę tegoż urodzonego Proszyńskiego—podczaczego Mińskiego, w pomienionych dobrach założyć miasto y w onym w każdym tygodniu w dni śródowe mieswać targi dozwalamy, oraz jarmark w każdym roku jeden, to jest w dzień ś. Symona święta rzymskiego, przez niedziel dwie od tego święta trwać mający, determinujemy. Na które to targi y jarmark wolno będzie ludziom każdego stanu ze wszelkimi, ile mieć może, towarami, z bydłem rozmaitego rodzaju y końmi przyjeżdżać, sprzedawać, kupować, handle y frymarki odprawować, towary różne tak z wełny, jako y z jedwabiu sprzewadzać, zbywać, składać y one takóż na inne towary zamieniać, kommerceye według upodobania swego prowadzić, jednak aby ludzie tacy, których prawo przechowywać zabrania, w pomienionym mieście Biguszkach. nie bywali. Warujemy tedy to naszym y najjaśniejszych następców naszych imieniem, aby się od daty tego listu naszego wyż

mianowane targi y jarmarki nieomiennie w mieście Biguszkach odprawowały, a inne okoliczne miasteczka przeszkodą tym targom y jarmarkowi wiecznemi czasy nie byli, oraz też obiecujemy takowe ustanowienie targów y jarmarku od miasta Biguszek nieoddalać y owszem nienaruszenie nazawsze dochować. Co wszystko stwierdzając, dla lepszej wiary do tego listu przywileju naszego ręką się naszą własną podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia siódmego miesiąca Junii, roku Pańskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątego, panowania naszego piętnastego roku. U tego przywileju podpis najjaśniejszego króla imci, a na boku adnotacya z podpisem sekretarza, oraz w tey że pieczęci konnotacya w te słowa: Stanisław August król. Przywilej urodzonemu Tadeuszowi Proszyńskiemu—podczaszemu wojewodztwa Mińskiego y jego następcom na założenie w dobrach jego dziedzicznych, Biguszki zowiących się, w powiecie Wiłkomierskim leżących, miasta y w onym na wolność mieswania w każdą śródę targów, oraz na jeden jarmark dwuniedzielny w dzień Symona Judy wydany. Jan Zarzycki—jego królewskiej mości pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Cancellariatu celsissimi ac excellentissimi Alexandri principis Sapieha—comitis in Bychow, Dombrowna, Druja, Czerreja, Szkudy etc. etc., supremi magni ducatus Lithvaniae cancellarii sigillatum. Est in actis.

Który to przywilej, za podaniem przez wyż wyrażoną osobę do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyjęty y wpisany.

1786 г. Юля 16-го дня.

Изъ книги № 172, за 1786 г., л. 90.

81. Привилегія короля Станислава Августа мѣстечку Сопockину на двѣ ярмарки и торги.

Король Станиславъ Августъ, принимая во вниманіе ходатайство Мозырскаго гродскаго писаря Станислава Еленскаго, разрѣшаетъ ему въ его мѣстечкѣ Сопockинѣ, Гродненскаго повѣта, от-

крыть двѣ ежегодныхъ ярмарки и торги, съ соблюденіемъ вышедшихъ въ свѣтъ по этому предмету узаконеній; въ удостовѣреніе чего и выдается Еленскому настоящая привилегія.

Рoku тысячъ siedmset ośmьdziesiąt szóstego, miesiąca Augusta czternastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego księstwa Litewskiego z wojewodstw, księstwa y powiatów w roku terazniejszym тысячъ siedmset ośmьdziesiąt szóstym, na kadencją ninieyszą Grodzień. obranymi y aktualnie w mieście jego królewskiej mości Grodzień zsiadającymi y sądzącymi, stawając obecnie patron wielmożny imię pan Ignacy Baliński—rotmistrz wojewodztwa Wileńskiego, przywilej na dwa jarmarki w miasteczku, Sopoćkinie zwanym, w powiecie Grodzieńskim leżącym, od najjaśniejszego pana wielmożnemu imię panu Stanisławowi Jeleńskiemu—pisarzowi grodzkiemu powiatu Mozyrskiego konferowany, ad acta podał, który słowo do słowa wpisując następujące ma wyrazy:

Stanisław August, z Bożej łaski król Polski etc. Oznajmujemy tym listem przywilejem naszym wszem wobec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, iż chcąc w jak najlepszych szczęśliwościach, ozdóbach y dostatkach widzieć to królestwo, od Boga nam powierzone, jako usilnie żądamy, aby wszystkie miasta y miasteczka przez handel y jarmarki

do jak najlepszej przyść mogły sytuacji, z powszechnym wszystkich obywatelów y publicznym rzeczy-pospolitej pożytkiem, tak do doniesionej instancji, aby w miasteczku urodzonego Stanisława Jeleńskiego—pisarza grodzkiego Mozyrskiego, starosty Niestanowsk., wieczystym, Sopoćkinie zwanym, w powiecie Grodzieńskim leżącym, mogły być przyzwoite jarmarki, łaskawie się skłoniwszy, umyśliłiśmy dla tegoż miasteczka, Sopoćkinie zwanego, dwa jarmarki corocznie: pierwszy na Najświętszą Pannę Zielną—święta ruskiego, przez niedziel trzy, drugi na Pokrowę ruską, także przez niedziel trzy, y targi, w tymże mieście Sopoćkinie bywać mające, nadać y pozwolić, jako ninieyszym listem przywilejem naszym na potomne czasy pomienione dwa jarmarki w każdym roku z targami nadajemy y pozwalamy. Na które to jarmarki wolno będzie wszystkim ludziom jakiej kolwiek kondycji y nacyi z wszelkimi towarami y potrzebami przyjeżdżać, przychodzić y tam że przedawać, kupować, handlować, towary wszelkiego rodzaju publicznie wykładać y prezentować; oraz to wszystko, co tylko słusznie z prawa y zwyczaju do jarmarków należy, bez żadnej ni czyjej trudności y pre-

pedycyi, czynić y odprawiać warujemy. Przy-
tym należyte wszędzie po traktach y gościncach, a osobliwie na mieyscu tegoż miasteczka, Sopockinia zwanego, bezpieczeństwo wszystkim, y każdego z osobna tak przejeżdżającym na te jarmarki, jako też z nich powracającym, oprócz tych, którym prawo społeczności z ludźmi poczciwemi zabrania. Na co dla lepszey wiary ręką naszą podpisawszy się, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia szesnastego miesiąca Lipca, roku Pańskiego tysiąc siedmset ósmdziesiąt szóstego, panowania naszego dwudziestego drugiego roku. U tego przywileju, przy wy-
ciśnioney na czerwoney massie pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego, z lewey strony podpis najjaśnieyszego pana, z prawey zaś strony intytulacya przywileju z podpisem sekretarza,

oraz adnotata na zatyłku temi się wyrażają słowy: Stanisław August—król. Przywilej na dwa jarmarki w miasteczku Sopockinie, w powiecie Grodzieńskim leżącym, dla urodzonego Stanisława Jeleńskiego — pisarza grodzkiego Mozyrskiego confertum. Jan Zarzycki — jego królewskiej mości y pieczęci wielkiej wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz; cancellariatu celsissimi ac excellentissimi Alexandri principis Sapieha — comitis in Bychów, Druja, Szkudy, Czereja, Rożana, Dereczyn, Wysokie Litewskie etc. etc., supremi magni ducatus Litvaniae cancellarii sigillatum. Est in actis.

Który to przywilej, za podaniem onego przez wyż rzezonego patrona ad acta, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego kadencyi Grodzieńskiej przyjęty y wpisany.

1790 г. Сентября 9-го дня.

Изъ книги № 180, за 1790 г., л. 147.

82. Привилегія короля Станислава Августа Ивану Халецкому на еженедѣльные торги и четыре годовые ярмарки въ его мѣстечкѣ Жлобинѣ.

По ходатайству королевскаго шамбеляна Яна Халецкаго король Станиславъ Августъ разрѣшаетъ ему открыть въ его мѣстечкѣ Жлобинѣ, Рѣчиц-

каго повѣта, четыре годовыя ярмарки и еженедѣльные торги, съ сохраненіемъ установленныхъ по сему предмету узаконеній.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiątego, miesiąca Septembra dwódziesiątego piątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z wojewodzw, xięstw y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset dziewiędziesiątym obranemi y w mieście jego królewskiej mości Grodzie

zasiadającemi y sądzącemi, stanowszy osobicie u sądu naszego patron wielmożny imć pan Kazimierz Sianożencki—rotmistrz powiatu Rzeczyckiego, przywilej na jarmarki y targi miasteczka Żłobina, od najjaśnieyszego króla jegomości Stanisława Augusta teraz panującego jaśnie wielmożnemu imci panu Janowi

Chaleckiemu — podkomorzemu nadwornemu jego królewskiej mości y sędziemu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wydany y służący, opowiadał, prezentował y do akt trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego podał, który w xięgi wpisując, tak się w sobie ma:

Stanisław August, z Bożey łaski król Polski, etc. Oznajmujemy tym listem przywilejem naszym, komu by o tym wiedzieć należało, iż doniesiona nam jest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, proźba imieniem urodzonego Jana Chaleckiego — szambelana naszego, abyśmy jarmarki y targi w miasteczku Żłobinie, w powiecie Rzeczyckim leżącym, mieć pozwolili. Jakoż przychylając się do proźby onego, niniejszym przywilejem naszym na wieczne czasy pozwolamy y dopuszczamy w pomienionym miasteczku Żłobinie, to jest targ co tydzień w niedzielę, a jarmarków cztery do roku: na świętą Tróycę ruską na wiosnę, na Matkę najświętszą opieki, to jest na Pokrowę w jesieni, na najświętszą Pannę Gromniczną, to jest na Strytenie, na Trzech Króli, to jest na Krzczenie, z których zwyczajne pozwalają się prowenta, bez żadney ni od kogo przeszkody, uwalniając oraz handlujących ludzi od wszelkich niesłusznych depactacyi, prawa nasze

królewskie y rzeczy pospolitey nienaruszenie zachowując. Na co, dla lepszey wiary y wagi, ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dziewiątego miesiąca Września, roku Pańskiego tysiąc siedmset dziewiędziesiątego, panowania naszego dwódziesiątego szóstego roku. U tego przywileju przy wyścińionej wielkiego xięstwa Litewskiego pieczęci podpis najjaśniejszego króla imci, oraz adnotacya y podpis wielmożnego sekretarza temi wyraża się słowy: L. S. Stanisław August — król. Przywilej na jarmarki y targi w miasteczku Żłobinie urodzonego Jana Chaleckiego — szambellana naszego, w powiecie Rzeczyckim leżącym. Wincenty Białopiotrowicz — łowczy powiatu Lidzkiego, jego królewskiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Ad haec inskrypcia na zatyłku tego przywileju takowa. Procancellariatu illustrissimi et excelentissimi domini Joachimi in Szczorse, Ziembin et Wiszniew comitis Litwor Chreptowicz — procancellarii magni ducatus Lituaniae, Orsensis, Zoslensis etc. capitanei. Sigilatum; est in actis.

Który to przywilej, za pośłaniem onego przez wyż wyrażonego u sądu patrona do akt, jest do xięgi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyjęty y wpisany.

1792 г. Января 4-го дня.

Изъ книги № 5367, за 1791—1792 г., стр. 287.

83 Протоколъ засѣданія Гродненскаго магистрата, заключающій въ себѣ распоряженіе о снесеніи старыхъ полуразвалившихся домовъ и трубъ, угрожающихъ пожаромъ.

Гродненскій магистратъ, принимая во вниманіе то обстоятельство, что многіе изъ горожанъ не желаютъ возводить новыхъ построекъ изъ опасенія пожаровъ вслѣдствіе большого накопленія ветхихъ домовъ съ дурно устроенными трубами и крышами, въ своемъ хозяйственномъ засѣданіи постановилъ: назначить особую комиссію изъ

присяжныхъ магистратскихъ чиновъ, которые бы составили подробный перечень такихъ домовъ, а затѣмъ обязать владѣльцевъ, чтобы они въ теченіи 4-хъ недѣль совершенно исправили указанные недостатки; въ противномъ же случаѣ такіе дома должны подвергнуться ломкѣ и уничтоженію.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Januarii czwartego dnia.

Przed sądem appellacyjnym wojewodztwa Wileńskiego y przed nami Marcinem Wagnere—konsyliarzem jego królewskiej mości, prezydującym, Janem Millerem, Teodorem Leniewiczem — sędziami, Wincentym Minkiewiczem, Rafałem Woyciechowskim—zastępcami, Felixem Franciszkiem Abramowskim—pisarzem, urzędnikami sądowymi, obecnie stanowszy wielmożny imć pan Tadeusz Gineyko—skarbnik powiatu Kowieńskiego, excerpt sessyi, z protokołu sessyonalnego magistratu Grodzieńskiego wydany, do akt podał, który co do słowa w xiegi wpisując tak się w sobie ma:

Excerpt z protokołu sessyonalnego magistratu Grodzieńskiego na sessyi czterdziestej trzeciej o zachowanie porządnej budowli w roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt ósmym, miesiąca Julii dwudziestego piątego dnia zaszłego urzędzenia y pod tymże sessyonalnym urzędzeniem dopisku, w tymże protokule sessyonalnym znajdujących się, co do słowa w roku terazniey-

szym tysiąc siedmset dziewiędziesiątym, miesiąca Oktobra drugiego dnia, pod pieczęcią radziecką miasta seymowego jego królewskiej mości Grodna stronie potrzebującej jest wydan:

Sessya czterdziesta trzecia. Magistrat miasta seymowego jego królewskiej mości Grodna, mając ustawiczne doniesienia o niebezpieczeństwie, z ognia zdarzyć się mogącym, tak szczególnie, jako y powszechnie od wielu mieszkających possesorów, domy swe porządne, od podobnych przypadków zawarowane mających, jako też na nowo siedlić się chcących, a tę jedyną przyczynę za przeszkodę swoim zamysłom gdy dają, iż tuż obok nayporządniejszych budowisk nikczemne chatki bez żadnego opatrzenia od ognia, dla nieporządných dachów, kominów, plecionych, lub deskami okładanych z tych pieców, kuchni, nie tylko dawniejsze znajdują się, lecz y nowe takie prawie codziennie przybywają, które ani ozdoby miastu nieprzynoszą, ani pożytku publiczności uczynić niemogą, a zguby całego majątku possydujących y przybywających obywatelów, jako też

całego miasta konflagraty przyczyną stać się mogą. Mając na to sobie powierzoną y prawami przepisaną baczość, usiłujący niepojednokrotnie takowemu zapobiec nieporządkowi, dotychczas nieposłusznymi gdy widzi, referując się zatym do własnych swoich kilku poprzedzonych rozrządzeń y publikat, oraz prześwietney kommissyi boni ordinis ordynacyi zapadłych, wszystkim w ogół possessorom, jakiego kolwiek stanu y kondycyi, na czyjey kolwiek juryzdyce y gruncie, tak w mieście jego królewskiej mości Grodnie, jako y za Niemnem mieszkającym, żadnego niewyłączając, do wiadomości podaje, iż wyszła z przysięgłych osób urzędowa rewizya y że w przeciągu czterech niedziel od daty niniejszey publikaty do dnia pierwszego Wrzesnia roku terazniejszego sami possessorowie, takie domki mający, dachy niebezpieczne zrzucić, kominy zbijać, a nikczemne y nie niewarte kleciska rozbierać powinni, gdyż po wyszłym terminie urząd miasta jego królewskiej mości Grodna, znajdując takowe domki, na tabelli rewizyiney wyszczególnione, existującemi, przez rzemieślników cechowych y wszelką do tego użyć się mającą pomoc, prawami pozwoloną, bez żadney przewłoki y dalszego odkładania rozwaląć y ruynować każe, oznajmuje y zastrzega. Ażeby zaś mieszkający na jakim kolwiek gruncie, tak w mieście, jak y przedmieściu Zaniemskim niewiadomością nieskładali się obywatele, takowe obwieszczenie ażeby imć pan instygator policyi przez bęben po ulicach całego miasta y za Niemnem publikował y ogłosił, nad to do drzwi ratuszowych y kościelnych, jako też po rogach ulic takową publikatę poprzybijał, tenże magistrat miasta jego królewskiej mości Grodna zaleca. Pisan na ratuszu Grodzieńskim, roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt ósmego, miesiąca Julii dwudziestego piątego dnia. U tey sessyi przez

szlachetnego jegomości pana Jozefa Żylińskiego—mieysce pisarza zastępującego, ręką własną napisaney, podpisy osób magistrat składających są takowe: Józef Antoni Zieliński—woyt Grodzieński mpr. Andrzej Stoliński—prezydent Grodzieński mpr. Kazimierz Abramowicz—burmistrz Grodzieński mpr. Piotr Hertman—radca miasta jego królewskiej mości Grodna. Józef Zieliński—radca miasta jego królewskiej mości Grodna loco notarii. Pod tąż sessyą umieszczony dopisek ręką szlachetnego jegomości pana Jakóba Sidorowica ścisłym charakterem w następnych wyrazach czterdzieści trzy. Roku tysiąc siedmset ósmdziesiąt ósmego, dnia dwudziestego piątego miesiąca Julii, za wniesioną od szlachetnego Józefa Legatowicza—radcy miasta jego królewskiej mości Grodna do magistratu Grodzieńskiego o kondonacyą z placu, w mieście jego królewskiej mości Grodnie domem possydowanego, ilości w jednym boku od ulicy Bernardyńskiej łokci siedmdziesiąt trzy i pół, drugiego boku tyleż łokci mającego, w jednym końcu od uliczki małej łokci trzydzieści trzy y trzy czwierci, y drugim końcu łokci dwadzieścia dziewięć y pół w sobie zawierającego, opłaty czynszowey tak za dawniejsze lata niepłaconey, jako też pro futuro, do kassy mieskiej opłacać się należney prośbę, magistrat miasta seymowego jego królewskiej mości Grodna, mając wzgląd na kilku dziesiętletnie przez szlachetnego Legatowicza—radcy miasta jego królewskiej mości Grodna sprawowanie urzędów magistratowych, pro publico ciągle aż dotąd doświadczone y w następny czas pełnić się obowiązane posługi, przychiliwszy się zatym do jego prośby, tak zaległe z lat dawniejszych, jako też pro futuro usque do życia tegoż szlachetnego Legatowicza należną opłatę czynszową kondonuje, warując to, iż po ustałym życiu jego quocunque titulo possessor domów, na placu

wgórze rzeczonym znajdujących się, winien y obowiązany będzie do kassy mieyskiej corocznie po złotych dwadzieście cztery, numero 24, opłacać y wszelkim onerom civilibus wespół z dalszemi obywatelami ulegać. Dat na ratuszu Grodzieńskim, ut supra. U tego dopisku podpisy w te słowa: Andrzej Franciszek Stoliński—prezydent Grodzieński mp. Kazimierz Abramowicz—burmistrz Grodzieński mpr. Piotr Hertman—radca miasta jego królewskiej mości Grodna. Pod tym dopiskem adnotacya za dostrzeżeniem z niezgodnością wydanego ekstraktu takowa: Notandum: excerpt tey sessyi wydany niezgodnie z podpisami tu umieszczonemi przez szlachetnego jegomości pana Sidorowicza—wówczas pisarza wóytowskiego. Daniel Lenkiewicz—pisarz radziecki magistratu Grodzieńskiego. U tego excerptu pieczęć (L. S.), a obok jey podpis pisarza w następney słów osnowie: zgodnie z protokołem sessyonalnym, Daniel

Lenkiewicz — apostolski y magistratski Grodzieński radziecki pisarz; pod tąż pieczęcią korrekta w tych wyrazach: czytano z protokołem sessyonalnym; Piotr Huboczyński—pisarz sądów wóytowskich miasta jego królewskiej mości Grodna. A na końcu teyże strony napis takowy: excerpt, jako wyżey. Na grzbiecie zaś złożonego tego excerptu adnotata w tych wyrazach: Tysiąc siedmset ósmdziesiąt ósmego, Julii dwudziestego piątego dnia, excerpt z protokołu sessyonalnego magistratu Grodzieńskiego sessyi czterdziestey trzeciej o zachowanie porządney budowli zaszłego urzędzenia y pod tymże sessyonalnym urzędzeniem dopisku w tymże protokole sessyonalnym znajdujacego się.

Który to takowy excerpt sessyi, za podaniem onego przez wyżey wyrażoną osobę do akt, jest do xiąg sądów appellacyinych wojewodztwa Wileńskiego przyjęty y wpisany.

1792 г. Февраля 25-го дня.

Изъ книги № 5164, за 1792—1793 г., л. 6.

84. Подтвердительная привилегія короля Станислава Августа мѣстечку Липнишкамъ на городскія права и вольности.

Король Станиславъ Августъ, по ходатайству нѣкоторыхъ сановниковъ, разрѣшаетъ мѣстечку Липнишкамъ пользоваться магдебургскими правами, на что оно имѣло привилегію отъ короля Владислава IV, впоследствии затерянную. Король разрѣшаетъ устроить ратушу, гостинный рядъ и кирпичный заводъ; избавляетъ мѣстечко отъ подсудности судамъ градскимъ, земскимъ и духовнымъ;

даеть ему судъ магдебургскій; утверждаетъ также особый гербъ для печати (на красномъ полѣ изображеніе Литовца—всадника съ копьемъ). Въ случаѣ несправедливыхъ рѣшеній суда или притѣсненій, обиженнымъ предоставляется право подавать апелляцію или въ Виленскій трибуналъ, или же въ королевскій задеорный судъ.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego. miesiąca Apryla trzydziestego dnia.

Przed nami Antoniem Tyzenhauzem—cho-

rażym y posłem miasta Wileńskiego—prezydentem, Antonim Lachnickim—oboznym Witkomirskim, vice-prezydentem, Józefem Meje-

rem—rotmistrzem województwa Trockiego, Danielem Hertelem, Kazimierzem Paszkiewiczem Piotrem Grozmanem—szambelanem, Fryderykiem Heyde, Antonim Trappem, Marcinem Knakfusem, Antonim Tołokońskim Paszkiewiczem, Franciszkiem Sądeckim—radnymi, Wawrzyncem Orzechowskim—budowniczym Mozyrskim—pisarzem magistratu głównego miasta wolnego rzeczy-pospolitey Wilna, stanowszy oczewisto wielmożny imć pan Kazimierz Trzeciak—generał-adiutant buławy wielkiej koronney, pisarz magistratu miasta Lipniszek, dyploma, czyli przywilej renovationis miastu wolnemu rzeczy-pospolitey Lipniskom od najjaśniejszego Stanisława Augusta—króla polskiego, teraz panującego, na pergaminie z pieczęcią na sznurku jedwabnym wiszącą, na massie czerwoney wyciśnioną, z herbem pogoń Litewska, w środku tego dyplomu wymalowanym, temuż miastu nadanym, wydane, do akt podał w tych słowach:

W imię Pańskie. Amen. Na wieczną rzeczy pamiętkę. My Stanisław August z Bożej łaski y woli narodu król Polski, wielki książę Litewski et cet. Oznajmujemy tym naszym renovationis dyplomem, wszem w obec y każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, tak terazniejszego, jako y potomnego wieku ludziem. Przełożono nam jest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, w imieniu y na rzecz szlachetnych burmistrza, wójta, radców, ławników y całego ludu miasta naszego Lipniszek, w województwie Wileńskim, powiecie Oszmiańskim leżącego, że to miasto za najjaśniejszych poprzedników naszych było miastem, y miało sobie wolności nadane. Jakoż pokładano przed nami renovacją przywilejów, mieszczanom Lipniskim na prawo mądeburskie y inne wolności miastu Lipniskom od najjaśniejszego poprzednika naszego Władysława czwartego w roku tysiąc sześćset

trzydziestym trzecim, miesiąca Czerwca szóstego dnia nadaną, a ekstraktem z metryk wielkiego księstwa Litewskiego w roku terazniejszym tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugim, miesiąca Stycznia drugiego dnia wyjętą. Zaczyn suplikowano nas, abyśmy z mocy naszej najwyższej zwierzchności, która nam prawami krajowemi jest dozwolona y na fundamencie konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach postanowionych, mianowicie pod tytułem: „Miasta nasze królewskie wolne w państwach rzeczy-pospolitey“,—przez którą pozwolono nam jest, nie tylko dawnym miastom przywileja renovationis, jeśliby im zaginęły, wydawać, ale nawet gdyby na gruntach naszych królewskich osada jakowa, z ludu wolnego złożona, dała siedlisku swemu przystoyną postać miasta, tedy nam królowi nowy przywilej locationis takowey osadzie nawet z nadaniem ziemi wydać moc zostawiona. Przeto gdy też miasto Lipniszki, dawnemi dowodami byłości przywilejów jest zaszczycone y, jako miasto uprzywilejowane, ludem wolnym zasiedliło się, a zład przystoyną postać miasta formuie y z czasem przystoyniejszą y obszerniejszą uczynić może, onemu dyploma renovationis, jako miastu wolnemu, na wzór innych miast uprzywilejowanych, wydać y też miasto do wolności innym miastom, równe podatki rzeczy-pospolitey opłacającym, przystosować, magistrat y juryzdykcyą sądową temuż miastu przywrócić, od juryzdykcyi wszelkiej ziemiańskiej, wojewodzińskiej wyjąć, juryzdyki wszelkie obce, duchowne y świeckie, w obrębie tegoż miasta położone, uchylić y one pod władzę y juryzdykcyą magistratu Lipniskiego poddać, od ciężarów arbitralnie narzuczonych uwolnić y używania wszelkich swobod, prerogatyw, zaszczytów, miastom wolnym służących, dozwolić raczyli. Do której proźby, ile na prawie publicznym gruntującej się, my król łaskawie skłoniwszy się, a do wyżej

wzmiankowanych konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach postanowionych, stosując się, chcąc oraz przerweczone miasto Lipniszki y jego obywatelów w wolnościach y zaszczytach prawami udzielonych zapewnić, one wolnym ludem, handle y rzemiosła sprawującym, osiedlić, ztąd też miasto do dobrego bytu y porządku przyprowadzić, a pomnażające się z czasem dochody rzeczypospolitey zwiększyć, rzeczone miasto Lipniszki za wolne uznawszy, wszystkich obywatelów w tym mieście, tak teraz osiadłych, jako y napotym osiadać mających, a poddaństwu niepodległych y do prawa mieyskiego wielaiących się, za ludzi wolnych, ziemię, w obrębie tegoż miasta położoną y przez nich osiadłą, ich domy, wsie y terytorya, gdzie jakie do których miast prawnie teraz należą, własnością ich dziedziczną być przyznajemy. Co nie ma przeszkadzać zaczętem, a niedokończonym sprawom wszystkich obywatelów przerzeczonego miasta Lipniszek, bądź szlacheckiego, bądź mieyskiego urodzenia ludzi, prowadzących handle lub rzemiosła, albo szynkiem bawiących się, bądź z jakiegokolwiek przemysłu żyjących y w tym, że mieście tak teraz possessye mających, jako y napotym one nabyć mogących, jakiegokolwiek byliby dostojęństwa, professyi lub kunsztu, juryzdykeji mieyskiej y magistratowi mieyscowemu tegoż miasta, oraz równym podatkom, wolnościom y zaszczytom podległemi mieć chcemy y, że żaden z obywatelów tego miasta w własney sprawie przed innym sądem obcym odpowiadać nie będzie, tylko przed urzędem mieyskim, podług przepisu prawa terazniejszego, o miastach postanowionego, przez osiadłych w tym mieście obywatelów obranym sądzić się ma, stanowimy. A gdyby ktokolwiek dekretem sądów mieyskich miasta Lipniszek mniemał się być uciążonym, tedy do sądów appellacyjnych w mieście Wilnie, prawem seymu terazniey-

szego za wydziałowe dla miast powiatu Oszmiańskiego oznaczonym lub do nas y sądów naszych zadwornych assesorskich wielkiego xięstwa Litewskiego, podług gatunku spraw w prawie wymienionych, apellować mocen będzie; urząd zaś y sąd mieyski z urzędów y sądenia tegoż miasta, jako też całe przerweczone miasto Lipniszki, nigdzie indziej, tylko przed nami y sądem naszym zadwornym assesorskim wielkiego xięstwa Litewskiego w sprawach prawem wymienionych odpowiadać będą winne. Tudziesz, aby też miasto ratusz dla obrad y sądów mieyskich, jako też w przyzwoitych mieyscach jatki y kramnice na pożytek mieyski y cegielnią publiczną mieyską wystawiło, onemu dozwalamy. Aby zaś toż miasto, tak w rzeczach sądowych, jako y rządowych mieyskich na wypisach y dziełach urzędowych pewnego zażywało zaszczytu, onemu herb taki nadajemy, jaki się tu odmalowany widzieć daje, to jest: pogoń Litewska z proporcem w czerwonym polu, którego to herbu na pieczęciach y wszelkich oznakach temuż miastu używać pozwalamy. Jakie zaś daniny z tegoż miasta y gruntów mieyskich podług prawa należeć okażą się y te wyrokiem sądów naszych zadwornych assesorskich wielkiego xięstwa Litewskiego w exekucyi prawa, w tey mierze na seymie terazniejszym postanowionego, w opłacie pienezney zadecydowane zostauą, takowe magistrat tegoż miasta od obywatelów wybierać y tam, gdzie prawo mieć chce, opłacać y kwity z opłaconych w generalności danin na rzecz miasta odbierać będzie; oprócz zaś takowych danin, jakowe podatki publiczne są lub będą przez prawo postanowione, takowe do skarbu rzeczypospolitey wnosić toż miasto będzie obowiązane. Innych wszelkich swobod, wolności y zaszczytów, jakowe prawami krajowemi miastom wolnym są dozwolone y jakowemu zarządzeniu władzom nay-

wyższym też miasta podlegać są obowiązane, to wszystko w tym mieście wolnym Lipniskach dopełnione y wykonane mieć chcemy. Oraz wszelkich prerogatyw, tak z praw krajowych, mianowicie konstytucyi, na seymach postanowionych, jako też z prawa mieyskiego magdeburskiego wynikających, tym że mieszczanom Lipniskim używać dozwalamy y, aby w tym od nikogo nie mieli przeszkody, ostrzegamy. Na co dla lepszej wiary ninieysze diploma, ręką naszą podpisane, pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego piątego miesiąca Lutego, roku Pańskiego tysiąc siedmset dzie-

więdziesiąt drugiego, panowania naszego dwudziestego ósmego roku. U tego przywileju dyplomatu renovationis podpis najjaśnieyszego króla imci, oraz sekretarza pieczęci mnieyszey wielkiego xięstwa Litewskiego y dopis w te słowa: Stanisław August król. Diploma renovationis miastu wolnemu rzeczy-pospolitey Lipniskom, w woiewodztwie Wileńskim, powiecie Oszmiańskim leżącemu. Wincenty Biłopotrowicz—łowczy powiatu Lidzkiego, iego królewskiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Jakowe diploma, przez wyż wyrażoną osobę do akt podane, iest do xiąg magistratowych przyjęte y wpisane.

1792 г. Мая 22-го дня.

Изъ книги № 185, за 1795—1797 г., л. 536.

85. Привилегія короля Станислава Августа городу Ошмянамъ.

Король Станиславъ Августъ, по ходатайству придворныхъ чиновъ и на основаніи законовъ страны и позднѣйшихъ конституцій о городахъ, выдаетъ настоящую привилегію renovationis et locationis г. Ошмянъ, на основаніи которой предоставляеть ему право вольнаго города, какъ въ

самоуправленіи, такъ и во владѣніи землей. Апелляцію допускаеть или въ задворный королевскій судъ или же въ Виленскій трибуналъ, которому предоставлено вѣдать такія дѣла, на основаніи сеймовой конституціи 1794 года, надавая также особый гербъ городу.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt siódmego, miesiąca Junii dwudziestego pierwszego dnia.

Przed aktami trybunalskiemi w imieniu y powadze Jego Imperatorskiej mości—samowładnącego wszech Rosssyą, stawając osobiście szlachetny jegomość pan Wincenty Pasznik—burmistrz miasta Oszmiany, imieniem swoim y całego miasta obywatelów mieszczan Oszmiań-

skich, przywilej od najjaśnieyszego króla imci Stanisława Augusta II renovationis, temuż miastu Oszmianie służący, do akt podał, który co do słowa w też akta wpisując temi wyraża się słowy.

„W imie Pańskie. Amen. Na wieczną rzeczy pamiątkę. My Stanisław August, z Bożey łaski y woli narodu król Polski, wielki xiąże Litewski etc. Numero dwadzieście dwa

L. I. P. wielkiego xięstwa Litewskiego. Oznajmujemy tym naszym renovationis et locationis dyplomatem wszem w obec y każdemu, komu o tym wiedzieć należy, tak terazniejszego, jako y potomnego wieku ludziom. Przełożono nam jest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, w i aieniu y w rzeczy szlchetnych burmistrza, wóyta, radców, ławników y całego ludu miasta naszego wolnego Oszmiany, w wielkim xięstwie Litewskim, w powiecie Oszmiańskim położonego, iż gdy prawami seymu terazniejszego, pod związkim konfederacyi trwającego, o miastach postanowionemi, mianowicie konstytucyą pod tytułem: „Miasta nasze królewskie wolne w państwach rzeczy pospolitey“ wszystkie miasta nasze królewskie za wolne, obywatele takowych miast, jako ludzie wolni, ziemia w miastach przez nich osiadła, a dotąd niewątpliwie y prawnie posiadana, za własność tychże miast y obywatelów w nich osiadłych dziedziczną uznanemi zostały, dawne przywileja im służące zupełnie utwierdzone, a nam królowi takowym miastom wolnym, nie tylko tym, którym by dawniejsze przywileja lokacyjne zaginęły, za dowiedziem ich byłości, nowe dyploma renovationis y tym, które miejscem seymików y sądów ziemiańskich prawem seymu terazniejszego oznaczone zostały, ale nawet gdyby w jakim miejscu położona na gruntach naszych królewskich osada ludzi wolnych dała przystoyną siedlisku swemu miasta postać, dyploma erectionis wydać moc zostawiona y zachowana. A że miasto nasze wolne Oszmiana, od wieków ufundowane, miejscem sądów ziemiańskich powiatu Oszmiańskiego zaszczycone, nie tylko przystoyną postać miasta formuje, a przeto zdolnym jest otrzymania przywileju renovationis et locationis, ale nawet świeżo zapadłym seymu terazniejszego prawem za miejsce do odbywa-

nia seymików ziemiańskich powiatu Oszmiańskiego oznaczone jest y podatki wszelkie publiczne, jako to: półpodymne, czopowe, szelężne y skurowe, tak jak inne przywilejowane miasta, opłaca; zacym suplikowano nas, abyśmy z mocy zwierzchności naszej naywyższej, która nam prawami krajowemi jest dozwolona, stosując się oraz do konstytucyi wyż nadmienioney, temuż miastu dyploma renovationis et locationis wydać, ziemię przez to miasto z mocy dawnych nadań w ograniczeniu dotąd nie wątpliwie exystującym osiadłą y posiadaną, ze wszelkimi własnościami, tak co są w aktualney possessyi, jako też któreby zdawna do tego miasta należały, własnością dziedziczną nadać, magistrat y juryzdykcyą sądową na wzór innych miast uprzywilejowanych ustanowić; nie mniej fundusze y dochody ogólne na rzecz tegoż miasta przeznaczyć y bezpieczne onych użycie zapewnić, od władzy y juryzdykcyi inney, jako to: ziemiańskiej, wojewodiańskiej, starościńskiej y dalszych, od obcego wszelkiego wpływu y od ciężarów arbitralnie narzuconych uwolnić, juryzdyki wszelkie obce, duchowne y świeckie uchylić y one pod władzę y juryzdykcyą magistratu Oszmiańskiego poddać, do wolności innym miastom, równe podatki rzeczy-pospolitey opłacającym, przystosować, wolney elekcyi magistratu y urzędników na mocy praw seymu terazniejszego dozwolić raczyli. Do której proźby, ile na prawie pospolitym gruntującej się, my król łaskawie się skłoniwszy, a do wyż wzmienionych konstytucyi, na seymie terazniejszym ustanowionych, stosownie się mając, chcąc oraz przerzeczone miasto Oszmiana y jego obywatelów w wolnościach y zaszczytach mieyskich zapewnić, do dobrego bytu y porządku przyprowadzić, one wolnym ludem, handle y rzemiosła sprawującym, pomnożyć, a pomnożające się z czasem dochody rzeczy-pospolitey zwięk-

szyc, mając oraz y to w zamiarze, aby z nadaniem wolności miastom kray cały w handle y rękodziela powstawał, a przeto zamożnym y bogatym, równie obcym narodom, stał się, też miasto Oszmiana za wolne uznajemy, wszystkich obywatelów w tym mieście osiadłych y napotym osiadać mających, a poddaństwu nie podległych y do prawa mieyskiego wcielających się, za ludzi wolnych, ziemię, w obrębie tegoż miasta położoną y przez nich osiadłą, ich domy, wsie y terytorya, gdzie jakie do których miast prawnie teraz należą, własnością ich dziedziczną być przyznajemy, co niema przeszkadzać zaczętem a niedokończonym sprawom, magistrat utworzyć y sędziów mieyskich, to jest: burmistrza, wóytę, radców y ławników gminnych, pisarza, syndyka y kassyera na wzór innych miast wolnych uprzywilejowanych obierać, rządy y sądy wedle przepisu prawa seymu terazniejszego pod tytułem: „urządzenie wewnętrzne miast wolnych rzeczy pospolitey w Koronie y wielkim xięstwie Litewskim“—sprawować dozwolamy, a wszystkich obywatelów przerzeczonego miasta Oszmiany bądź szlacheckiego, bądź mieyskiego urodzenia ludzi, handle, rękodziela y rzemiosła sprawujących, albo szynkiem bawiących się, bądź z jakiego kolwiek przemysłu żyjących y w tym że mieście tak teraz possessye mających, jako y na potym one nabyć mogących, jakiego kolwiek byli by dostojenstwa, profesyi lub kunsztu, juryzdykcyi mieyskiej y magistratowi mieyscowemu tegoż miasta, równym oraz podatkom, wolnościom y zaszczytom podległemi mieć chcemy y wzmienione miasto Oszmiana wraz z jego obywatelami od wszelkich juryzdykcyi—ziemiańskiej, wojewodzińskiej, starościńskiej, zamkowej y dalszych na mocy prawa świeżo zapadłego wymujemy y, że żaden z obywatelów tego miasta w żadney sprawie, czy to z possessyi mieyskiej,

czyli z osobistości wynikłej, przed żadnym innym obcym sądem odpowiadać nie będzie, tylko przed urzędem mieyskim, podług przepisu terazniejszego prawa, o miastach postanowionego, przez osiadłych w tym mieście obranym, sądzić się ma, stanowimy. A gdyby któż kolwiek dekretem urzędu mieyskiego Oszmiańskiego mniemał się byż uciążonym, tedy do sądów apellacyinych w mieście Wilnie, prawem seymu terazniejszego dla miast wielkiego xięstwa Litewskiego za wydziałowe oznaczonym, lub do sądów naszych zadwornych assessorskich wielkiego xięstwa Litewskiego, podług gatunku spraw w prawie wymienionych, apellować będzie mocen. Urząd zaś y sąd mieyski z urzędów y sądenia tegoż miasta, jako też całe przerzeczone miasto Oszmiana nie gdzie indziej, jak tylko przed nami y sądem naszym zadwornym assessorskim wielkiego xięstwa Litewskiego w sprawach prawem przepisanych odpowiadać będą winne. Tudzież aby te miasto w rynku publicznym ratusz dla obrad y sądów mieyskich, także w mieyscach przywoitych kramnice y jatki na pożytek mieyski, jako też publiczną cegielnię mieyską wystawiło, onemu dozwolamy. Żeby zaś przerzeczone miasto Oszmiana tak w rzeczach sądowych, jako y rządowych mieyskich pewnego zażywało zaszczytu, onemu herb taki, jako się tu daje widzieć odmalowany, to jest na jedney stronie ręka trzymająca szalę, na drugiey stronie tarcza, pomiędzy temi ciołek z napisem pod nim: „Memoria Stanisłai Augusti tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugiego“, przez też miasto obrany nadajemy. Którego to herbu na pieczęciach y wszelkich oznakach temuż miastu używać pozwalamy. Innych wszelkich swobod, wolności y zaszczytów, jakowe prawami krajowemi miastom wolnym są dozwolone y jakowemu zarządzeniu naywyższym władzom też miasta wolne podlegać są obowiązane, to wszystko w tym

mieście wolnym Oszmianie dopełnione y wykonane mieć chcemy, oraz wszelkich prerogatyw, tak z praw krajowych, mianowicie konstytucyi na seymach postanowionych, jako też z prawa mieyskiego Magdeburskiego wynikających, tym że mieszczanom Oszmiańskim używać dozwolamy y, aby w tym od nikogo żadney nie mieli przeszkody, ostrzegamy. Na co dla lepszey wiary ninieysze dyploma, ręką naszą podpisane, pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia dwudziestego drugiego miesiąca Maja, roku Pańskiego tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugiego, panowania naszego dwudziestego ósmego roku. U tego przywileju renovationis et locationis od najjaśnieyszego króla jegomości Stanisława Augusta drugiego na stemplowanym pargaminie, ceną czerwonych złotych dwanaście, na jednym arkuszu pisanego, miastu wolnemu Oszmianie danego, przy wyciśnieniu na czerwoney massie w puszcze mosiężney pieczęci mnieyszey wielkiego xięstwa Litewskiego na sznurze karmazynowym jedwabnym, przez oprawę w skórkę czerwoną przewłóczonym, zawieszoney, podpis ręki najjaśnieyszego króla jegomości Polskiego, poniżej adnotata y podpis wielmożnego imć pana sekretarza teyże pieczęci mnieyszey wielkiego xię-

stwa Litewskiego, oraz suscepta sądu ziemskiego powiatu Oszmiańskiego następnymi wyraża się słowy: Stanisław August król. Dyploma renovationis et locationis miastu seymikowemu Oszmianie, w wielkim xięstwie Litewskim, powiecie Oszmiańskim położonemu. Wincenty Białopiotrowicz — łowczy powiatu Lidzkiego, jego królewskiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Roku tysiąc siedemset dziewięćdziesiąt czwartego, miesiąca Februaryi dwudziestego ósmego dnia. Na sądach ziemskich Oszmiańskich stanowszy osobicie patron wielm. imć pan Antoni Czernicki — skarbnik Brzeski, w obecności szlachetnych Wincentego Pasznika, Antoniego Kunickiego y Stanisława Kulikowskiego, mieszczan Oszmiańskich, do akt podał. Adam Ignacy Korsak — sędzia ziemski Oszmiański, przydujący, Adam Kuncewicz — sędzia ziemski Oszmiański, Tomasz Umiastowski — sędzia ziemski Oszmiański. Zgodno z xięgami. Jan Wituński — pisarz sądowy ziemski Oszmiański.

Który to takowy przywilej, alias dyploma renovationis et locationis, miastu wolnemu Oszmianie służący, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę w imieniu całego gminu y obywateli tegoż miasta Oszmiany do akt, jest do xiąg trybunalskich przyięty y wpisany.

1792 г. Февраля 25-го дня.

Изъ книги № 5165, за 1794—1795 г., л. 219.

86. Привилегія короля Станислава Августа на обновленіе правъ мѣстечки Ушполя.

Король Станиславъ Августъ, на основаніи особыхъ правъ, предоставленныхъ ему позднѣйшими конституціями, не только подтверждать старыя привилегіи и права разнымъ городамъ, но представлять таковыя новымъ мѣстностямъ, выдаетъ настоящую привилегію м. Ушполю на магдебургскія права. Вслѣдствіе этого жителямъ Ушполя разрѣшается учредить у себя магистратскій и войтовскій судъ, устроить ратушу, воскобойню,

мясной рядъ, кирпичный заводъ и другія зданія, необходимыя для развитія городской жизни; разрѣшается мѣстное магдебургское самоуправленіе съ правомъ апелляціи въ задворный ассесорскій судъ, а въ письменныхъ дѣлахъ употребленіе гербовой печати съ слѣдующимъ изображеніемъ: два лавра, связанныхъ вмѣстѣ и по серединѣ на голубомъ полѣ снопъ льна, приготовленный къ продажѣ.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt czwartego, miesiąca Apryla dziewiątego dnia.

W kancellaryi miasta głównego stołecznego rzeczypospolitey Wilna, przede mną Franciszkiem Xawierym Sidorowiczem—aktualnym y przysięgłym tegoż miasta regentem, stanowszy osobiście szlachetni Marcin Mikuszański—burmistrz, Jakub Kotkiewicz—radca miasta rzeczypospolitey klasy trzeciej Uszpoła, przywilej erectionis et locationis najjaśniejszego (króla), miastu rzeczy pospolitey Uszpolowi nadany—na pergaminie pisany, w szkórę czerwoną oprawny, sznurem jedwabnym czerwonym przewleczony, w końcu którego pieczęć w puszcze mosiężney na massie czerwoney wielkiego xięstwa Litewskiego wyryta, na sądach ziemskich wojewodztwa Wileńskiego aktykowany, w sposób przenosu do akt wieczystych ku wpisaniu podali, który, od słowa do słowa wpisując w xięgi, tak się w sobie ma:

Na marygiesie pierwszej karty suscepta aktykacyi przywilejowej z podpisem urzędników sądu ziemskiego wojewodztwa Wileńskiego

w tych wyrazach: Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt czwartego, Marca dziesiątego dnia. Przed sądem ziemskim wojewodztwa Wileńskiego stawając osobiście patron wielmożny imię pan Dyzmar Ogonowski—dworzanin skarbu Litewskiego, takowy przywilej najjaśniejszego pana do akt podał: Tadeusz Korsak—sędzia ziemski wojewodztwa Wileńskiego, prezydujący, Ignacy Gieralt Towiański—sędzia ziemski wojewodztwa Wileńskiego, Michał Horodeński—sędzia ziemski wojewodztwa Wileńskiego, Felicyan Pomarnacki—sędzia ziemski wojewodztwa Wileńskiego, Kalasanty Złobocki—pisarz sądów ziemskich wojewodztwa Wileńskiego; przywileju zaś samego treść następną:

W imię Pańskie, amen. Na wieczną rzeczy pamiątkę. My Stanisław August, z Bożej łaski y woli narodu, król polski, wielki xiąże Litewski i t. d. Oznamujemy tym naszym erectionis et locationis diplomatem wszem w obec y każdemu, komu o tym wiedzieć należy, tak terazniejszego, jako y potomnego wieku ludziom: Przekożono nam jest przez panów

rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, w imieniu y w rzeczy szlachejnych burmistrza, wójta, radców y całego ludu miasta naszego wolnego Uszpol, w wojewodztwie Wileńskim, powiecie Wiłkomirskim położonego: iż gdy prawami seymu terazniejszego, pod związkiem konfederacyi trwającego, o miastach postanowionemi, mianowicie konstytucją pod tytułem: „Miasta nasze królewskie wolne w państwach rzeczypospolitey“, — wszystkie miasta nasze królewskie za wolne, obywatele takowych miast, jako ludzie wolni, ziemia w miastach przez nich osiadła, a dotąd niewątpliwie y prawnie posiadana, za własność tychże miast y obywatelów w nich osiadłych dziedziczną uznanemi zostały, dawne przywileja im służące zupełnie utwierdzone, a nam królowi takowym miastom wolnym, nie tylko tym, którymby dawniejsze przywileja lokacyjne zaginęły, za dowiedzeniem ich byłości nowe diploma renovationis, ale nawet gdyby w jakim miejscu położenia na gruntach naszych królewskich osada ludzi wolnych dała przystoyną siedlisku swemu miasta postać, diploma erectionis wydać moc zostawiona y zachowana. A że miasto nasze Uszpole przystoyną miasta postać formuje, przeto zdolnym jest otrzymania przywileju erectionis et locationis, jako miasto wolne, uprzywilejowane. Przełożono nam też było y to, że to miasto Uszpole podatki wszelkie publiczne, jako to: półpodymnê, czopowe, szelężne y skórowe, tak jak inne miasta opłaca: zacych suplikowano nas, abyśmy z mocy zwierzchności naszej naywyższej, która nam prawami krajowemi jest dozwolona, stosując się oraz do konstytucyi wyż nadmienionej, temuż miastu diploma renovationis et locationis wydać, ziemię przez to miasto, z mocy dawnych nadań, w ograniczeniu dotąd niewątpliwie exystującym osiadłą y posiadaną, ze wszelkiemi własnościami, tak w aktualney

posessyi, jako też któreby zdawna do tego miasta należały, własnością dziedziczną nadać, magistrat y juryzdykcyą sądową na wzór innych miast uprzywilejowanych ustanowić, nie mniej fundusze y dochody ogulne na rzecz tegoż miasta przeznaczyć y bezpieczne onych użycie zapewnić, od władzy y juryzdykcyi innej, jako to ziemiańskiej, wojewodzińskiej y dalszych, od obcego wszelkiego wpływu y od ciężarów arbitralnie narzuconych uwolnić, juryzdyki wszelkie obce, duchowne y świeckie uchylić y one pod władzę y juryzdykcyą magistratu Uszpolskiego poddać, do wolności, innym miastom, równe podatki rzeczypospolitey opłacającym, właściwych, przystosować, wolney elekcyi magistratu y urzędników na mocy praw seymu terazniejszego dozwolić raczyli; do której proźby, ile na prawie pospolitym gruntującej się, my król łaskawie się skłoniwszy, a do wyż wzmienionych konstytucyi, na seymie terazniejszym ustanowionych, stosownie się mając, chcąc oraz przerweczone miasto Uszpole y imć panów obywatelów w wolnościach y zaszczytach miejskich zapewnić, do dobrego bytu y porządku przyprowadzić, one wolnym ludem, handle y rzemiosła sprawującym, pomnożyć, a pomnażające się z czasem dochody rzeczypospolitey zwiększyć, mając oraz y to w zamierze, aby z nadaniem wolności miastom kray cały w handle y rękodziela powstawał, a przeto zamożnym y bogatym, równie obcym narodom, stał się, toż miasto Uszpole za wolne uznajemy, wszytkich obywatelów w tym mieście osiadłych y napotym osiadać mających, a poddaństwu niepodległych y do prawa miejskiego wścielających się, za ludzi wolnych, ziemię, w obrębie tegoż miasta położoną y przez nich osiadłą, ich domy, wsie y terrytoria, gdzie jakie do których miast prawnie teraz należą, własnością ich dziedziczną bydź przyznajemy, co niema przeszkadzać zaczętem, a niedokoń-

czonym sprawom, magistrat utworzyć, y sędziów mieyskich, to jest: burmistrza, wóyta, radzców, ławników gminnych, pisarza, syndyka y kassyera, na wzór innych miast wolnych, uprzywilejowanych obierać, rządy y sądy wedle przepisu prawa seymu terazniejszego pod tytułem: „Urządzenie wewnętrzne miast wolnych Rzeczypospolitey w Koronie y w wielkim xięstwie Litewskim“, sprawować dozwolamy, wszystkich obywatelów przerzeczonego miasta Uszpola, bądź szlacheckiego, bądź mieyskiego urodzenia ludzi, handle, rękodziela y rzemiosła sprawujących, albo szynkiem bawiących się, bądź z jakiegokolwiek przemysłu żyjących y w tymże mieście tak teraz posessyie mających, jako y napotym one nabyć mogących, jakiegokolwiek byliby dostojenstwa, professyi lub kunsztu, juryzdykcyi mieyskiej y magistratowi mieyscowemu tegoż miasta, równym oraz podatkom, wolnościom y zaszczytom podległym mieć chcemy y wzmienione miasto Uszpole, wraz z jego obywatelami, od wszelkich juryzdykcyi ziemiańskiej, wojewodzińskiej, starościńskiej, zamkowej y dalszych, na mocy prawa świeżo zapadłego, wymujemy y że żaden z obywatelów tegoż miasta w żadney sprawie, czy to z posessyi mieyskiej, czyli z osobitości wynikłej, przed żadnym innym obcym sądem odpowiadać nie będzie, tylko przed urzędem mieyskim, podług przepisu terazniejszego prawa, o miastach postanowionego, przez osiadłych w tym mieście obywatelów obranym, sądzić się ma, stanowimy. A gdyby ktoż kolwiek dekretem urzędu mieyskiego Uszpolskiego mniemał się być uciążonym, tedy do sądów appellacyjnych, w mieście Wilnie, prawem seymu terazniejszego dla miast powiatu Wiłkomirskiego za wydziałowe oznaczonym, lub do sądów naszych zadwornych assessorskich wielkiego xięstwa Litewskiego podług gatunku spraw, w prawie wymienionych, appellować będzie

mocen; urząd zaś y sąd mieyski z urzędów y sądenia tegoż miasta, jako też całe przerzczone miasto Uszpole nie gdzie indziej, jak tylko przed nami y sądem naszym zadwornym assessorskim wielkiego xięstwa Litewskiego w sprawach, prawem przepisanych, odpowiadać będą winne; tudziesz aby to miasto w rynku publicznym ratusz dla obrad y sądów mieyskich, także w mieyscach przyzwoitych kramnice y jatki na pożytek mieyski, jako też publiczną cegielnię mieyską wystawiło, onemu dozwolamy. Żeby zaś przerzczone miasto Uszpole, tak w rzeczach sądowych, iako y rządowych mieyskich, pewnego zażywało zaszczytu, onemu herb taki (L. S.), jaki się tu widzieć daje odmalowany, to jest, na postumencie kamiennym z napisem: herb miasta Uszpola tysiąc siedymset dziewiędziesiąt wtórego roku, wsparty jest laur z dwóch drzewnych gałązek, w posrzód którego, w niebieskim polu znajduje się pundel lnu związany do handlu, którym szczególnie szczyci się to miasto, u wierzchu chorągiew z napisem, „handlem miasta wzrastają“, nadajemy, którego to herbu na pieczęciach y wszelkich oznakach temuż miastu używać pozwalamy. Innych wszelkich swobod, wolności y zaszczytów, jakowe prawami krajowemi miastom wolnym są dozwolone, y jakowemu zarządzeniu, naywyższym władzom też miasta wolne podlegać są obowiązane, to wszystko w tym mieście wolnym Uszpolach dopełnione y wykonane mieć chcemy; oraz wszelkich prerogatyw, tak z praw krajowych, mianowicie konstytucyi, na seymach postanowionych, jako też z prawa mieyskiego magdeburskiego wynikających, tymże mieszczanom Uszpolskim używać pozwalamy, y, aby w tym od nikogo żadney nie mieli przeszkody, ostrzegamy. Na co dla lepszey wiary ninieysze diploma, ręką naszą podpisane, pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie, dnia XXV

miesiąca Lutego, roku Pańskiego MDCCXCII, panowania naszego XXVIII roku. U tego przywileju erectionis et locationis podpis najjaśniejszego pana, po niżej adnotacya z podpisem wielmożnego sekretarza pieczęci wielkiego księstwa Litewskiego w tych wyrazach: Stanisław August król. Diploma erectionis et locationis miastu wolnemu Uszpolom, w woje-

wodztwie Wileńskim, powiecie Wilkomierskim położonemu. Wincenty Białopiotrowicz—łowczy powiatu Lidzkiego, jego królewskiej mości pieczęci wielkiego księstwa Litewskiego sekretarz.

Który to przywilej erectionis et locationis, za podaniem onego przez wyż wyrażone osoby do akt, jest w xięgi wieczyste miasta rzeczypospolitey Wilna przyjęty y wpisany.

1792 г. Февраля 23-го дня.

Изъ книги № 5160, за 1790—1792 годъ., л. 1116.

87. Подтвердительная привилегія короля Станислава Августа мѣстечку Мойшаголамъ на городскія права и вольности.

Король Станиславъ Августъ, по ходатайству нѣкоторыхъ сановниковъ, а равно и на основаніи конститутцій, предоставляющихъ ему власть не только подтверждать древнія привилегіи и права разнымъ городамъ, но и даровать новыя, выдаетъ настоящую привилегію мѣстечку Мойшаголамъ (Вилкомирскаго повѣта) на магдебургскія права.

Вслѣдствіе этого король образуетъ городскую юрисдикцію, даетъ особый гербъ (изображеніе св. Антонія), разрѣшаетъ построить ратушу, гостинный дворъ и кирпичный заводъ,—разрѣшаетъ вообще горожанамъ устроиться по магдебургскимъ обычаямъ.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia.

Na sądach magistratowych miasta stołecznego jego królewskiej mości y rzeczypospolitey, wydziałowego w wielkim księstwie Litewskim, wolnego Wilna, przed nami Alexandrem Chmarzyńskim—burmistrzem, Danielem Gotlibem Hertelem, Jakubem Doroniewskim, Onufrym Sipką—radzcami, y mną Jakubem Kazimierzom Sidorowiczem—sekretarzem jego królewskiej mości, pisarzem, urzędnikami sądowemi miasta stołecznego jego królewskiej mości y rzeczypospolitey, wydziałowego Wilna,

stanowszy osobiście w. imć pan Antoni Perkowski—skarbnik ziemi Zabielskiej, przywilej renovationis, miastu wolnemu rzeczypospolitey Moyszagole, w wojewodztwie Wileńskim, powiecie Wilkomierskim leżacemu, służący, ku wpisaniu do akt sądownie podał, który wpisując w xięgi od słowa do słowa tak się w sobie ma:

W imię Pańskie, Amen. Na wieczną rzeczy pamiątkę, My Stanisław August, z Bożej łaski y woli narodu, król Polski, wielki xiążę Litewski i t. d. Oznajmujemy tym naszym renovationis diplomatem wszem wobec y każdemu

zosobna, komu o tym wiedzieć należy, tak terazniejszego, jako y potomnego wieku ludzior. Przekożono nam jest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, w imieniu y na rzecz szlachetnych burmistrza, wóyta, radzców, ławnikow y całego ludu miasta naszego Moyszagoły, w wojewodstwie Wileńskim, powiecie Wiłkomierskim leżącego, że to miasto przed unią już miało swoją exystencyą; na dowód czego pokładano przed nami przywileja najjaśniejszych poprzedników naszych: pierwszy Alexandra króla w roku tysiąc pięćset trzecim, feria sexta in vigilia sancti Joannis Baptistae, takóż drugi Zygmunta Augusta w roku tysiąc pięćset siedmdziesiąt pierwszym, miesiąca Grudnia dwudziestego siódmego dnia datowane, a ekstraktami z ksiąg metryk wielkiego xięstwa Litewskiego roku terazniejszego tysiąc siedmset dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Stycznia dwudziestego trzeciego dnia wyjęte, z których jaśnie okazała się bytność miasta Moyszagoły. Zaczym suplikowano nas, abyśmy z mocy naszej najwyższej zwierzchności, która nam prawami krajowemi jest dozwolona, y na fundamentie konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach postanowionych, mianowicie pod tytułem: *Miasta nasze królewskie wolne w państwach rzeczy-pospolitey*, przez którą pozwolono nam jest, nie tylko dawnym miastom przywileja renovationis, jeśli by im zaginęły, wydawać, ale nawet gdy by na gruntach naszych królewskich osada jakowa, z ludu wolnego złożona, — dała siedlisku swemu przystoyną postać miasta, tedy nam królowi nowy przywilej lokacyiny takowey osadzie, nawet z nadaniem ziemi, wydać moc zostawiona, a miastom wszystkim, już w istocie miastami będącym, własność dziedziczna ziemi, gruntów, placów y przyległych territoriów, które toż miasto y mieszczenie teraz posiadają, własność

cią dziedziczną miast y mieszczan jest przyznana, konstytucyą zaś, na dniu trzecim miesiąca Maja nastąpioną, ustawę rządu przepisuującą, wszystkim miastom jurydykcyi sądowa zabezpieczona. Przeto gdy przerweczonemi dowodami toż miasto exystencyą swoją niewątpliwą, dowiodło, y że osadę ludu wolnego znacznie pomnaża, podatki rzeczy-pospolitey, jako miasto wolne, uprzywilejowane, opłaca, a ztąd przystoyną postać miasta formuje y z czasem przystoyniejszą y obszerniejszą uczynić może, onemu przywilej stwierdzający dawną jego wolność z nadaniem praw mieyskich, na wzór innych miast uprzywilejowanych, wydać y toż miasto do wolności, innym miastom równey, podatki rzeczy-pospolitey opłacającym; przystosować, wolney elekcyi magistratu, na mocy konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach zapadłych, dopuścić, od jurydykcyi wszelkicy ziemiańskiej, wojewodzińskiej wyjąć, jurydyki wszelkie obce, duchowne y świeckie, w obrębie tegoż miasta położone, uchylić y one pod władzę y jurydykcyą magistratu Moyszagolskiego poddać, od ciężarów arbitralnie narzuconych uwolnić y używania wszelkich swobod, prerogatyw, zaszczytem miastom wolnym służących, dozwoić raczyli. Do której proźby, ile na prawie publicznym gruntującye się, my król łaskawie się skłoniwszy, a do wyżej wzmiankowanych konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach postanowionych, stosując się, chcąc oraz przerweczone miasto Moyszagole y jego obywatelów w wolnościach y zaszczytach prawami udzielonych zapewnić, one wolnym ludem, handle y rzemiosła sprawującym, osiedlić, ztąd toż miasto do dobrego bytu y porządku przyprowadzić, a pomnażające się z czasem dochody rzeczy-pospolitey zwiększyć, przerweczone miasto Moyszagołę za wolne uznawszy, wszystkich obywatelów w tym mieście, tak teraz osiadłych, jako y napotym osiadać

mających, a poddaństwu niepodległych y do prawa mieyskiego wcielających się, za ludzi wolnych, ziemię, w obrębie tegoż miasta położoną y przez nich osiadłą, ich domy, wsie y territoria, gdzie jakie do których miast prawnie teraz należą, własnością ich dziedziczną być przyznajemy, co nie ma przeszkadzać zaczętem, a niedokończonym sprawom, wszystkich obywatelów miasta przerzeczonego Moyszagoły, bądź szlacheckiego, bądź mieyskiego urodzenia, ludzi prowadzących handle, lub rzemiosła, albo szynkiem bawiących się, bądź z jakiego kolwiek przemysłu żyjących y w tymże mieście, tak teraz possessye mających, jako y napotym one nabyć mogących, jakiego kolwiek byli dostojności, professyi lub kunsztu, juryzdykeji mieyskiej y magistratowi mieyscowemu tegoż miasta, oraz równym podatkom, wolnościom y zaszczytom podległemi mieć chcemy y przerzeczone miasto od wszelkich juryzdykeji ziemiańskiej, wojewodzińskiej, na mocy prawa, świeżo o miastach zapadłego, wymujemy y, że żaden z obywatelów tego miasta w własney sprawie przed innym sądem obcym odpowiadać nie będzie, tylko przed urzędem mieyskim, podług przepisu prawa terazniejszego, o miastach postanowionego, przez osiadłych w tym mieście obywatelów obranym, sędzić się ma. stanowimy. A gbyby ktokolwiek dekretem sądów mieyskich miasta Moyszagoły mniemał się być uciążony, tedy do sądów appellacyjnych w mieście Wilnie, prawem seymu terazniejszego za wydziałowe dla miast powiatu Wiłkomierskiego oznaczonym, lub do nas y sądów naszych zadwojnych assesorskich wielkiego xięstwa Litewskiego podług gatunku spraw w prawie wymienionych appellować będzie mocen; urząd zaś y sąd mieyski z urzędów y sądenia tegoż miasta, jako też całe przerzeczone miasto Moyszagoła nie gdzie indziej, tylko przed nami y sądem naszym zadwojnym

assesorskim wielkiego xięstwa Litewskiego w sprawach prawem przepisanych odpowiadać będzie winne. Tudzież, aby toż miasto ratusz dla obrad y sądów mieyskich, jako też w przyzwoitych mieyscach jatki y kramnice na pożytek mieyski y cegielnią publiczną mieyską wystawiło, onemu dozwalamy. Aby zaś toż miasto, tak w rzeczach sądowych, jako y rządowych mieyskich, na wypisach y dziełach urzędowych pewnego zażywało zaszczytu, onemu herb taki nadajemy, jaki się tu odmalowany widzieć daje, to jest (L. S.) wyobrazenie świętego Antoniego, którego to herbu na pieczęciach y wszelkich oznakach temuż miastu używać pozwolamy. Jakie zaś daniny z tegoż miasta y gruntów mieyskich podług prawa należeć okażą się, y te wyrokiem sądów naszych zadwojnych assesorskich wielkiego xięstwa Litewskiego w exekucyi prawa, w tey mierze na seymie terazniejszym postanowionego, w opłacie pienezney zadecydowane zostaną, takowe magistrat tegoż miasta od obywatelów wybierać y tam, gdzie prawo mieć chce, opłacać y kwity z opłaconych w generalności danin na rzecz miasta odbierać będzie; oprócz zaś takowych danin, jakowe podatki publiczne są, lub będą przez prawo postanowione, takowe do skarbu rzeczy-pospolitey wnosić toż miasto będzie obowiązane; innych wszelkich swobod, wolności y zaszczytów, jakowe prawami krajowemi miastom wolnym są dozwolone, y jakowemu zarządzeniu, władzom najwyższym też miasta podlegać są obowiązane, to wszystko w tym mieście wolnym Moyszagołe dopełnione y wykonane mieć chcemy. Oraz wszelkich prerogatyw, tak z praw krajowych, mianowicie konstytucyi, na seymach postanowionych, jako też z prawa mieyskiego magdeburgskiego wynikających, tymże mieszczanom Moyszagolskim używać dozwalamy y, aby w tym od nikogo nie mieli przeszkody, ostrze-

gamy. Na co dla lepszej wiary niniejsze diploma, ręką naszą podpisane, pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXIII miesiąca Lutego, roku Pańskiego MDCCXCII, panowania naszego XXVIII roku. U tego diploma renovationis podpis najjaśniejszego króla, poniżej adskrypcya z podpisem wielmożnego sekretarza pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego, a sam przywilej na pergaminie pisany, na pół sznurkiem jedwabnym czerwonym przesyty, y na tymże sznurku zawieszona pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego, na massie czerw-

ney wyciśnięta, w pusce blaszanej mosiężney, w skórę czerwoną oprawny, takowy: Stanisław August król. Diploma renovationis miastu wolnemu rzeczy-pospolitey Moyszagole, w wojewodztwie Wileńskim, powiecie Wiłkomirskim leżącemu. Wincenty Białopiotrowicz—łowczy powiatu Lidzkiego, jego królewskiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz.

Który to przywilej, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę u sądu do akt, jest w xięgi magistratowe miasta stołecznego jego królewskiej mości y rzeczypospolitey, wydziałowego Wilna przyjęty y wpisany.

1792 г. Мая 25-го дня.

Изъ книги № 5165, за 1794—1795 г., л. 133.

88. Возобновление привилегии короля Станислава Августа, данной мѣстечку Геранонамъ.

Король Станиславъ Августъ, на основаніи конституцій, предоставляющихъ ему право не только возобновлять старыя, но и даровать новыя городскія права каждому мѣстечку, располагающему благоприятными условіями для своего развитія, выдаетъ настоящую привилегию м. Геранонамъ на магдебургскія права. Вслѣдствіе этого мѣстечко освобождается отъ подсудности воеводскимъ и старостинскимъ и земскимъ судамъ; предоставляется

ему право устроить магистратъ на общихъ городскихъ основаніяхъ, съ обязательствомъ отбывать городскія и общегосударственныя повинности; разрѣшается устроить восксобойню, общественныя вѣсы, кирпичный заводъ; разрѣшается имѣть особый гербъ—*мечъ, пронизывающій неблагородное сердце*; въ случаѣ магистратскихъ неурядицъ или притѣсненій, обиженные имѣютъ право обращаться въ ассесорскій судъ.

Roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt czwartego, miesiąca Marca siedmnastego dnia.

W kancellaryi miasta głównego rzeczypospolitey Wilna przedemną Franciszkiem Xawierym Sidorowiczem—aktualnym y przysięgłym miasta rzeczypospolitey Wilna regentem, stanowiący osobiście szlachetni Franciszek Michal-

kiewicz y Józef Olszewski—obywatele miasta rzeczypospolitey Gieranon, przywilej renovationis najjaśniejszego pana, miastu Gieranonom nadany y służący, na dwóch kartach pergaminowych pisany, sznurem jedwabnym czerwonym przewleczony, w końcu którego pieczęć wielka wielkiego xięstwa Litewskiego na massie

czerwoney w puszcze mosiężney wyryta, kartę pierwszą pargaminu pieczęcią czarną koronną wyraz na sobie trzy czerwone złote oznaczoną mający, w szkurę szarą oprawny, ku wpisaniu do akt wieczystych podali, który od słowa do słowa tak się w sobie ma:

W imie Pańskie, Amen. Na wieczną rzeczy pamiątkę. My Stanisław August, z Bożey łaski y woli narodu, król Polski i t. d. W tym miejscu sztemfel koronny czarno wyryty, na którym napis: trzy czerwone złote, oraz z jedney strony numer dwadzieścia ośm, z drugiey litery A. D. P. N. W. X. L. Oznajmujemy tym naszym renovationis dyplomatem wszem wobec y każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, tak terazniejszego, jako y potomnego wieku ludziom. Przełożono nam jest przez panów rad y urzędników, przy boku naszym rezydujących, w imieniu y na rzecz szlachetnych burmistrza, wóyta, radców, ławników y całego ludu miasta naszego wolnego Gieranony, w wielkim xięstwie Litewskim, nad rzeką portową Wilią leżącego, y pokładano przed nami przywilej najjaśniejszego poprzednika naszego króla jegomości Polskiego Augusta trzeciego, pod rokiem tysiąc siedmset czterdziestym ośmym, jakowy niewątpliwą byłość miasta wolnego rzeczy-pospolitey poświadczą, y targi, jarmarki zabezpieczą; zaczyn suplikowano nas, abyśmy z mocy naszej naywyższej zwierzchności, która nam prawami jest udzielona y na fundamencie konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach postanowionych, mianowicie pod tytułem: „Miasta nasze królewskie wolne w państwach rzeczy-pospolitey“, — przez które pozwolono nam jest, nie tylko dawnym miastom przywileja renovationis (jeżeli by im pierwsze zaginęły) wydawać, ale nawet gdyby na gruntach naszych królewskich osada jakowa, z ludu wolnego złożona, dała siedlisku swemu przystoyną postać miasta, tedy

nam królowi nowy przywilej lokacyiny takowey osadzie, z nadaniem nawet ziemi wydać moc zostawiona. Że zatym miasto Gieranony dowiodło, iż jest wolnym y z wolnych ludzi złożone, a mając przystoyną postać miasta, z czasem przyść może do równego innych miast znaczenia, onemu przywilej renovationis, jako miastu wolnemu, na wzór innych miast uprzywilejowanych wydać y toż miasto do wolności innym miastom, równe podatki rzeczy-pospolitey opłacającym, przystosować, wolney elekcyi magistratu dopuścić, od wszelkich juryzdykcyi ziemiańskich, wojewodzińskiej, starościńskiej, zamkowej wyjąć, juryzdyki wszelkie, obce duchowne y świeckie, w obrębie tegoż miasta położone, uchylić y one pod władzą y juryzdykcyą magistratu Gieranowskiego poddać, od ciężarów arbitralnie narzuczonych uwolnić y używania wszelkich swobod, prerogatyw y zaszczytów, miastom wolnym służących, dozwolić raczyli. Do którey proźby ile na prawie publicznym gruntującey się, my król łaskawie się skłoniwszy, a do wyżey wzmiankowanych konstytucyi, na seymie terazniejszym o miastach postanowionych, stosując się, chcąc oraz przerzeczone miasto Gieranony y jego obywatelów w wolnościach y zaszczytach, prawami udzielonych zapewnić, one wolnym ludem, handle y rzemiosła sprawującym, usiedlić, a ztąd toż miasto do lepszego bytu y porządku przyprowadzić, a pomnażające się z czasem dochody rzeczy-pospolitey zwiększyć, rzeczone miasto Gieranony za wolne uznawszy, wszystkich obywatelów w tym mieście, tak teraz osiadłych, jako y na potym osiadać mających, a poddaństwu niepodległych y do prawa mieyskiego wcielających się, za ludzi wolnych, ziemię, w obrębie tegoż miasta położoną y przez nich osiadłą, ich domy, wsie, y territoria, gdzie jakie prawnie do tego miasta należą, teraz własnością ich dziedziczną, być

przyznajemy. Co niema przeszkadzać zaczętem, a niedokończonym sprawom wszystkich obywatelów przerzeczonego miasta Gieranony, bądź szlacheckiego, bądź mieyskiego urodzenia ludzi, prowadzących handle, lub rzemiosłem, albo szynkiem bawiących się, bądź z jakiegokolwiek przemysłu żyjących y w tymże mieście, tak teraz possessye mających, jako y napotym one nabyć mogących, jakiegokolwiek byliby dostojenstwa, professyi lub kunsztu, juryzdykcyi mieyskiej y magistratowi mieyscowemu tego miasta, równym oraz podatkom, wolnościom y zaszczytom podległemi mieć chcemy, y że żaden z obywatelów tego miasta w własney sprawie przed innym sądem obcym odpowiadać nie będzie, tylko przed urzędem mieyskim, podług przepisu prawa terazniejszego, o miastach postanowionego, przez osiadłych w tym mieście obywatelów obranym, sądzić się ma, stanowimy. A gdyby ktokolwiek dekretem sądów mieyskich miasta Gieranonów mniemał się być uciążonym, tedy do sądów appellacyinych w mieście Wilnie, prawem seymu terazniejszego za wydziałowe dla miast wielkiego xięstwa Litewskiego, w wojewodztwie Wileńskim leżących, przeznaczonym, lub do nas y sądów naszych zadwornych assessorskich wielkiego xięstwa Litewskiego podług gatunku spraw, w prawie wymienionych, appellować będzie mocen; urząd zaś y sąd mieyski z urzędów y sądenia tegoż miasta, jako też całe przerzeczone miasto Gieranony nie gdzie indziej, jak tylko przed nami y sądem naszym zadwornym assessorskim wielkiego xięstwa Litewskiego w sprawach, prawem postanowionych, odpowiadać winni będą. Tudzież aby toż miasto ratusz dla obrad y sądów mieyskich, jakoteż w przyzwoitych mieyscach jatki y kramnice na pożytek mieyski, takoz cegielnią publiczną mieyską wystawiło, onemu dozwalamy. Aby zaś toż miasto Gieranony, tak w rzeczach sądo-

wych, jako y rządowych mieyskich na wypisach y dziełach urzędowych pewnego zażywało zaszczytu, onemu herb taki nadajemy (L. S.), jaki się tu odmalowanym widzieć daje, to jest: *miecz w serce niewdzięczne utopiony*; którego to herbu na pieczęciach y wszelkich oznakach temu miastu używać dozwalamy. Jakie zaś daniny z tegoż miasta y gruntów mieyskich podług prawa należeć okażą się y te wyrokiem sądów naszych zadwornych assessorskich wielkiego xięstwa Litewskiego w wykucyi prawa, w tey mierze na seymie terazniejszym postanowionego, w opłacie pieniężney zadecydowane zostaną, takowe magistrat tego miasta od obywatelów wybierać y tam, gdzie prawo mieć chce, opłacać y kwity z opłaconych w jeneralności danin na rzecz miasta odbierać będzie. Oprócz zaś takowych danin, jakowe podatki publiczne są, lub będą przez prawo postanowione, takowe do skarbu rzeczypospolitey wnosić toż miasto będzie obowiązane, innych wszelkich swobod y zaszczytów, jakowe prawami krajowemi miastom wolnym są dozwolone y jakowemu zarządzeniu władzom naywyższym też miasta podlegać są obowiązane, to wszystko w tym mieście wolnym Gieranonach dopełnione y wykonane mieć chcemy. Oraz wszelkich prerogatyw, tak z praw krajowych, mianowicie konstytucyi na seymach postanowionych, jakoteż z prawa mieyskiego magdeburskiego wynikających, tymże mieszczanom używać dozwalamy y aby w tym od nikogo nie mieli przeszkody ostrzegamy. Na co dla lepszey wiary ninieysze diploma, ręką naszą podpisane, pieczęcią wielkiego xięstwa Litewskiego stwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXV miesiaca Maja, roku Pańskiego MDCCXCII, panowania naszego XXVIII roku. U tego przywileju renovationis podpis nayjaśnieyszego pana, poniżey adnotacya z podpisem wielmożnego sekretarza pieczęci wiel-

kiego xięstwa Litewskiego, w tych wyrazach: Stanisław August król. Dyploma renovationis miastu wolnemu rzeczy-pospolitey Gieranonom, w wielkim xięstwie Litewskim w wojewodztwie Wileńskim leżącemu. Wincenty Białopiotrowicz—łowczy powiatu Lidzkiego, jego królew-

skiej mości pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz.

Który to przywilej renovationis, za podaniem onego przez wyż wyrażonych obywateli do akt, jest w xięgi wieczyste miasta rzeczypospolitey Wilna przyjęty u zapisany.

1792 г. Декабря 7-го дня.

Изъ книги № 5164, за 1792—1793 г., л. 183.

89. Подтвердительная привилегія короля Сигизмунда Августа на дарованіе городу Диснѣ герба.

Roku tysiąc siedmset, dziewiędziesiąt drugiego, miesiąca Decembra siódmego dnia.

Przed aktami magistratowemi miasta stołecznego jego królewskiej mości w wielkim xięstwie Litewskim Wilna stawając obecnie szlachetny imć pan Jeremiasz Krasowski—obywatel miasta jego królewskiej mości Dzisiaj, przywilej najjaśniejszego króla Zygmunta Augusta, w roku tysiącnym pięćsetnym szesdziesiąt siódmym, miesiąca Februaryi dwódziesiątego ósmego dnia miastu jego królewskiej mości Dzisiaj herb nadający, służący, w ruskim języku pisany, przy kopii na polski przepisany, ku wpisaniu do akt podał; który autentyczny po rusku, jako też kopią polskimi literami od słowa do słowa wpisując w xięgi, tak się w sobie ma:

Жигимонтъ Августъ, Божію милостию король Польскій и т. д. Ознаймуемъ симъ нашимъ листомъ нынѣшнимъ и на потомъ будучимъ; кому того будетъ потреба вѣдати: Присылали до насъ войтъ и вси мѣщане мѣста нашего Дисненскаго братью свою мѣщанъ тамошнихъ Олексея Романовича и Ивана

Богдановича. о томъ, иже што для запомененья ихъ и хотечи оное мѣсто Дисненское размножити, зъ ласки наше господарское дали есмы имъ вольности по панству нашему великому князству Литовскому торговати, не даючи мытъ звыклыхъ и поборовъ нововставленныхъ, яко то ширѣй на листехъ нашихъ, на тую вольность имъ отъ насъ данныхъ, есть описано. Ино они били намъ чоломъ, абыхмо мѣщаномъ того мѣста для справъ ихъ и тѣхъ печатования минутъ зъ вольностей гербъ дали. А такъ мы, для размноженья оного мѣста, зъ ласки наше господарское даемъ тому мѣсту Дисненскому гербъ *три вѣжи зъ муру*, который гербъ и на семь листѣ нашемъ вымалевать есмы казали (L. S.). И тымъ гербомъ мають они справы свои мѣсткіе и тежъ минуты зъ вольностей отъ насъ наданныхъ печатовати и того гербу вживати вѣчными часы. И на твердость того войту и всимъ мѣщаномъ Дисненскимъ даемъ сей нашъ листъ, рукою нашею Государскою подписанный, до которого и печать нашу приложити есмы казали. Писанъ у Кны-

шинѣ, лѣта Божего нароженья тысяча пять-
сотъ шестьдесятъ сего, мѣсяца Февраля двад-
цать осьмого дня. У tego przywileju podpis
najjaśnieyszego pana, poniżej pieczęć na mas-
sie czerwoney wyrzyta, oraz w dole podpis jaśnie
wielmożnego pisarza w tych wyrazach: Sigis-
mundus Augustus rex (L. S.). Михайло Гара-
бурда—писарь. Po polsku zaś takowy przy-

wiley co do słowa wyłożony w następnych
wyrazach znajduje się: (Далѣ слѣдуетъ пов-
торение той же привилегіи на русскомъ языкѣ,
писанной только польскими буквами).

Który to przywiley, za podaniem onego
przez wyż wyrażoną osobę do akt, jest wxięgi
magistratowe miasta stołecznego jego królew-
skiej mości Wilna przyjęty y zapisany.

1797 г. Марта 10-го дня.

Изъ книги № 185, за 1795—1797 г., л. 160.

90. Свидѣтельство Якова Борисовича о дѣйствительной принадлежности Льва Борисовича къ дво-
рянскому роду Борисовичей.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt siód-
mego, miesiąca Marca dwudziestego trzeciego
dnia.

Przed aktami trybunalskiemi w imieniu y
powadzę jego Imperatorskiey mości — samo-
władącego wszech Rosyją, stawiać osobiście
imć panowie Leon y Gabryel Borysewiczowie,
świadectwo, od brata stryjecznego sobie wydane
y służące, do akt podali, które co do słowa
w też akta wpisując tak się w sobie ma:

Jakub Borysowicz zaświadczam tym moim
wiernym w naywyższej mocy y walorze wy-
danym dokumentem, iż mając naydawnieysze
papiery nabycia y przywileja niektóre nawet
w ruszczyźnie, imieniowi naszemu służące, tu-
dzież późnieysze rozmaite tranzakcy, gdy te
wszystkie na skutek uniwersału w gubernii
Mińskiej dla wyvodu rodowitości naszej zło-
żyłem, nie mogąc więc onych bratu mojemu
stryjecznemu imć panu Leonowi Borysewiczowi
udzielić, wiernie y sprawiedliwie wyrażam to,

co się w nich zawiera, o co nie tylko całemu
pokrewieństwu naszemu, lecz y wszystkim po-
wietnikom y sąsiadom naszym wiadomo, iż
Stefan y Wasil Borysowiczowie — dziadowie
nasi, byli bracia między sobą rodzeni; z Ste-
fana zostało synów dwóch Kazymierz y Jan—
oyciec mój. Ci mieli swoje possessye w woje-
wodztwie Mińskim y Nowogrodzkim, miano-
wicie: folwark Procieniewicze, w wojewodztwie
Nowogrodzkim leżący, dotąd dziedzicznie w
imieniu naszym zostaje. Wasil zaś Borysewicz,
brat Stefana, spłodził syna Macieja, który,
na dworze xiążąt Radziwiłłów zostając, osiadł
nakoniec w wojewodztwie Wileńskim y tam
spłodził teraz żyjącego brata mojego stryjecz-
nego j. p. Leona Borysewicza, tudzież Jana
y Gabriela Borysewiczów braci jego, któren
podług wyprowadzoney descendencyi że jest
bratem moim stryjecznym, a zatem jednego
imienia y jedney linii z nami zostaje, wszy-
stko to na fundamencie dokumentów y daw-

nych niezaprzeczonych familii naszej wiadomości jak naywierniey potwierdzam y wyznaję. Dat w Nowogrodku, roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt siódmego, miesiąca Marca dziesiątego dnia. U tego zaświadczenia, i. pp. Borysewiczom służącego, podpis ręki aktora, poniżej, i. pp. pieczętarzów, a na boku suscepta y w dole lecta temi się wyraża słowy: Jakub Borysewicz. Za ustną y oczewistą proźbą od i. p. Jakuba Borysewicza do tego dobrowolnego do wyvodu rodowitości y linii i. panu Leonowi Borysewiczowi, bratu swojemu stryjecznemu wydanego y służącego dokumentu, pieczętarzem piszę się—Jan Petrykowski—kornik Nowogrodzki. Ustnie y oczewisto proszony za pieczętarza od i. p. Jakuba Borysewicza do tego dokumentu, do wyvodu rodo-

witości y linii i. p. Leonowi Borysewiczowi, bratu swemu stryjeczno rodzonemu, wydanego, podpisuję się—Zenon Gotard Duchnowski. Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt siódmego, miesiąca Marca dziesiątego dnia novi styli, przed aktami ziemskimi wojewodztwa Nowodrodzkiego y mną pisarzem stawając osobiście jego mość pan Jakub Borysowicz ten dokument przyznał y swe przyznanie podpisem ręki swey w protokole przyznań umocnił, przyjąłem. Ignacy Tuhanowski—pisarz ziemski wojewodztwa Nowogrodzkiego. Zgodnie z księgami. Franciszek Siemiradzki—ziemski wojewodztwa Nowogrodzkiego namiestnik.

Które to takowe zaświadczenie, za podaniem onego przez wyż wyrażone osoby do akt, jest do xiąg trybunalskich przyjęte y wpisane.

II.

Инвентарная и межевая описи.

1560 г. Декабря 8-го дня.

Изъ книги № 9, за 1670 г., листы 298—307.

91. Замѣна земель мѣстечна Васишискъ на королевскія уволоки.

Лѣта отъ naroженія Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятого, мѣсяца Мая десятого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, землѣ и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ семьдесятый обратными, постановившисе очевисто у суду панъ Александеръ Хелховскій, оповѣдалъ, покладалъ и ку активованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписати далъ привилей наяснѣйшого короля его милости Жикгимонта Августа, на речъ и особомъ въ нимъ ниже мененымъ данный и належачій, просечи, абы принять, активованъ и до книгъ уписанъ былъ; якожь уписуючи у книги слова до слова такъ се въ собѣ маеть:

Жикгимонтъ Августъ, Божью милостью король польскій и проч. Чинимъ явно симъ нашимъ листомъ. Повѣдилъ передъ нами писарь нашъ конюшій Городенскій, державца Ошменскій, Утенскій и Красносельскій, панъ Янъ Николаевичъ Гайко о томъ, ижъ за росказаньемъ нашимъ господарскимъ, будучи у дворѣ нашемъ Васишискомъ, дворяне на-

ши Павелъ Котовичъ на помѣрѣ земли на волоки и шести, а Семень Война на ревизию и постановенъ платовъ ку пожитку нашему и волокъ подданныхъ нашихъ Васишискихъ, не мало земли пашное и тежь лѣсовъ, сѣножатей, кгрунту его власного имѣней его и матки его, то есть Лебедского и Заболотского у волоки наши ку двору нашему Васишискому помѣрою волочною взяли, а на противко того отмѣну кгрунтомъ нашимъ двора нашего Васишиского они ему дали земли пашное, лѣсы и сѣножати, меновите листы своими оны отмѣны описали, которезъ листы ихъ на то ему даные, панъ Янъ Гайко передъ нами покладалъ и билъ намъ чоломъ, абыхмо ласку нашу господарскую вчинили и на то листъ нашъ ему дати и тые отмѣны кгрунту нашего, за его кгрунтъ отъ нихъ ему даные, листомъ нашимъ подтвердить ему казали. А такъ мы тыхъ листовъ Павла Котовича и Семена Войны огледавши и зъ оныхъ зрозумѣвши, казали ихъ слово отъ слова у сесь нашъ листъ уписати, которые такъ ся въ собѣ мають. Зъ росказанья господаря короля его милости я Павелъ Юревичъ

Котовичъ—мѣрчій двора Василишского, а судья Троцкій, намѣстникъ его милости пана Миколая Юрьевича Радивиля—воеводы Троцкого Василишскій—Янъ Яновичъ Волменскій, сознаваю тымъ моимъ квитомъ, коли была помѣра въ маестности Василишской, въ тотъ часъ взято и примѣрено у волоки подданнымъ господарскимъ у волоки Попелискіе, у огороды мѣсткіе, у волоки Лядзскіе, Псарецкіе, Кронковичи, Говеновичи, Макишскіе и въ пашню его королевской милости земли его милости пана Яна Миколаевича Гайка—писаря его королевское милости, пашни дворное и тежъ поданныхъ его милости имѣнница оного, безъ которыхъ земель его милости волоки тымъ поданнымъ господарскимъ выполнить се не могли, которые земли его милости вси достаточно вымѣроны, мѣстцы и кгрунты описаны: На першомъ мѣстцу взято ниву дворную у волоки Попелискіе, подле дороги, которая идетъ отъ бояръ господарскихъ Богушевичовъ до Василишокъ, по лѣвой руцѣ поля годового кгрунту середнего моркговъ пять, протовъ дванадцать; на другомъ мѣстцу взято поля дворного въ тыеже волоки Попелискіе концемъ ку дорожѣ великой, которая идетъ съ Василишокъ до Вильна, по лѣвой руцѣ поля годового съ сѣножатью кгрунту середнего моркговъ девять, протовъ шесть; на третьимъ мѣстцу взято погною и съ селидбою подданного его милости Совостьяна, врочищомъ Смилъговщину, у огороды мѣстскіе кгрунту доброго моркговъ два, протовъ двадцать девять; на четвертымъ мѣстцу взято селидбы и зъ огородомъ у мѣстѣ Василишскомъ подданного его милости Яна Юрьевича кгрунту доброго протовъ осмнадцать; на пятомъ мѣстцу взято поля дворного за мѣстомъ въ пашню королевскую врочищомъ Гринкишки, за Лавками, зъ сѣножатью кгрунту доброго на полѣ съ середнимъ моркговъ тринадцать, протовъ двадцать чотыре;

на шостомъ мѣстцу взято ниву дворную у волоки Лядзскіе, врочищемъ Гинцовщизну, кгрунту середнего моркговъ три; на семомъ мѣстцу взято ниву подданного его милости Стецка Ходевича у волоки Кгордыскіе, врочищомъ Смилъковщизна, погною моркговъ два, протовъ семь и пуль; на осьмомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ его милости Петра а Яся Кгочевичовъ въ пашню его королевское милости, врочищомъ Виктуновщину, кгрунту доброго моркговъ три, пруть одинъ; на девятомъ мѣстцу взято ниву дворную у волоки Кгордыскіе, врочищемъ Гринкишки кгрунту середнего моркговъ девять; на десятомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ у тые жъ волоки Кгордыскіе, врочищомъ Кликгуновщину, кгрунту середнего зъ сѣножатью моркгъ одинъ, протовъ дванадцать; на одинадцатомъ мѣстцу взято ниву подданного его милости Стецка Ходевича въ пашню королевскую, врочищомъ Смилъковщизну, кгрунту середнего моркговъ пять, протовъ двадцать шесть; на дванадцатомъ мѣстцу взято ниву подданного Ходевича въ пашню королевскую, врочищомъ Смилъковщину, съ кустовьемъ, кгрунту середнего моркги два, протовъ семнадцать и полъ; на тринадцатомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ его милости Петра а Юся Кгочевичовъ у волоки Псарецскіе, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту доброго на полѣ зъ середнимъ моркговъ пять, протовъ три; на чотырнадцатомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ у волоки Псарецкіе, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту середнего моркговъ чотыры и полъ прута; на петнадцатомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ у волоки Коревици, врочищомъ Кликуновщину, съ кустовьемъ кгрунту средного на полѣ съ подлымъ моркговъ семь, протовъ пять; на шостонадца-

томъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ въ тыежъ волоки Кореевичи, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту среднего моркговъ три, протовъ десеть и пуль; на семнадцатомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ въ тыежъ волоки Кореевичи, врочищомъ Кликуновщину, съ кустовьемъ кгрунту подлого моркговъ два, протовъ шестнадцать; на осьмнадцатомъ мѣстцу взято ниву въ тыежъ волоки Кореевичи тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту среднего моркгъ одинъ, протовъ десеть; на девятнадцатомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ въ тыежъ волоки Кореевичи, врочищомъ Кликуновщину, съ сѣножатью кгрунту среднего моркговъ три, протовъ двадцать шесть, а на двадцатомъ мѣстцу взято ниву подданого его милости Стецка Ходевича въ тыежъ волоки Кореевичи, врочищомъ Смилъговщину, подле стѣны боковое, съ кустовьемъ кгрунту среднего моркговъ чотыры, протовъ десять; на двадцать первомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ у волоки Мякишскіе, врочищомъ Кликуновщину, въ Старыхъ Селищахъ, кгрунту доброго моркговъ два, протовъ дванадцать; на двадцати другомъ мѣстцу взято ниву подданого его милости Стецка Ходевича у волоки Мявискіе, въ Старыхъ Селищахъ, кгрунту доброго съ сѣножатью моркговъ чотыры, протовъ шестнадцать; на двадцать третимъ мѣстцу взято сѣножати и зъ лѣсомъ тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ, врочищомъ Кликуновщину, у волоки Говеновичъ, кгрунту подлого моркгъ одинъ; на двадцать четвертомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ, у волоки Кромковичъ, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту среднего моркговъ пять, протовъ тринадцать и пуль;

на двадцать пятомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ въ тыежъ волоки Кромковичи, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту среднего моркговъ семь, протовъ двадцать семь; на двадцать шестомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ въ тыежъ волоки Кромковичи, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту среднего моркговъ три, протовъ пять съ сѣножатью; на двадцать семомъ мѣстцу взято селидбу и съ огородомъ подданого его милости Юхна Жомойтина, врочищомъ Гринкишеи, у волоки Скордискіе кгрунту доброго моркги два, протовъ чотырнадцать; на двадцать осмомъ мѣстцу взято въ тыежъ волоки Скордискіе селидбы и съ огородомъ подданныхъ его милости Петра а Юся Кгочевичовъ, врочищомъ Кликуновщину, съ сѣножатью кгрунту доброго моркгъ одинъ, протовъ десять; на двадцать девятомъ мѣстцу взято селидбы и съ огородомъ подданого его милости Стецка Ходевича, врочищомъ Смилъговщину, въ тыежъ волоки Скордискіе кгрунту доброго протовъ двадцать семь. Тыхъ всѣхъ земель его милости въ тые волоки взято кгрунту доброго, среднего и подлого всего сумою волокъ три, моркговъ двадцать пять. На противку тыхъ всѣхъ земель его милости далъ есми отмѣною волоками перегонеными села подданныхъ господарскихъ Говеновичовъ, а тая земля, въ отмѣнѣ его милости данная, лежитъ концомъ однимъ надъ рѣкою Невисою, съ другое стороны бокомъ подле волокъ села подданныхъ господарскихъ Говеновичовъ, съ третее стороны концомъ подле земель пана Шостаковыхъ, съ четвертое стороны подле обрубку слуги и коморного господарского Филипа Опанасовича. Тое все земли, его милости въ отмѣнѣ данной, кгрунту доброго, среднего и подлого всего сумою волокъ три, моркговъ двадцать пять,—толькожъ его милости дано, колько у

его милости взято, которые земли въ отмѣнѣ его милости даные, вси достаточне ограничены и копцами осыпаны. И на то Павелъ Юрьевичъ Котовичъ—мѣрчій господарскій двора Василишского, а судья Троцкій, намѣстникъ его милости пана воеводы Троцкого Василишскій, Янъ Яновичъ Волменскій дали есмь на тую отмѣну его милости пану Яну Николаевичу Гайку—писарю его королевское милости сесь нашъ квитъ подъ нашими печатями и съ подписью руки моее власное. Ку которому квиту и мѣрникъ его королевское милости Станиславъ Боровскій печать свою приложилъ. Писанъ у Василишкахъ лѣта Божого нароженья тысяча пятьсотъ пятьдесятъ пятого, мѣсеца Декабря двадцать первого дня. Павелъ Юрьевичъ. Зъ розказанья господаря короля его милости я Павелъ Юрьевичъ Котовичъ, мѣрчій господарскій Василишскій, а Янъ Яновичъ Волменскій—судья Троцкій, писарь Упитскій, намѣстникъ его милости пана Николая Юрьевича Радвила—воеводы Троцкого Василишскій, сознаваемъ тымъ нашимъ квитомъ, коли была помѣра подданнымъ господарскимъ волости Василишское, у селѣ Попелишскомъ, въ мѣстѣ Василишскомъ, у Ладызѣ, въ селѣ Скордеи, въ селѣ Псярецькомъ, въ селѣ Кронковичъ, Говеновичъ, Мякишовскихъ и въ пашню его королевское милости двора господарского Василишского, у волоки мѣскіе въ тотъ часъ взято и примѣрено земли немало на розныхъ мѣсцахъ его милости пана Яна Николаевича Гайка—писаря господарского и пани малжонки его милости имѣнья Лебедского, земли его милости дворныхъ и подданныхъ ихъ милости, безъ которыхъ земли ихъ волоки тымъ подданнымъ господарскимъ выполнитися не могли. На первомъ мѣстцу взято ниву у волоки Попелишскіе дворную, которая лежитъ подле дороги, ѣдучи отъ бояръ господарскихъ Богу-

шевичъ до Василишокъ, кгрунту середнего поля голого моркговъ пять, прутовъ девятнадцать; на другомъ мѣстцу взято поля дворного въ тыежъ волоки, лежитъ подле дороги великое Виленское, ѣдучи съ Василишокъ по лѣвой руцѣ, кгрунту середнего съ сѣножатью моркговъ девять, прутовъ шесть; на третьемъ мѣстцу взято селидбы подданого его милости Совостіана, врочищомъ Смилькговщину, у огорода мѣтскіе кгрунту доброго съ погноями моркги два, прутовъ двадцать девять; на четвертомъ мѣстцу взято поля его милости дворного въ пашню его королевское милости за Лавками, врочищомъ Гринкишки, съ сѣножатью кгрунту доброго на полѣ съ среднимъ моркговъ тринадцать, прутовъ двадцать чотыре; на пятомъ мѣстцу взято ниву его милости дворную у волоки Ладыжскіе, врочищомъ Ливцовщину, кгрунту середнего моркговъ три; на шестомъ мѣстцу взято ниву подданного его милости Стецка Ходевича у волоки Скордыскіе, врочищомъ Смилькговщину, съ погноемъ кгрунту доброго моркговъ два, прутовъ семь и нуль; на семомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ его милости Петра а Юска Кочевичовъ въ пашню его королевское милости, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту доброго моркги три, пруть одинъ; на осмомъ мѣстцу взято ниву дворную у волоки Скордыскіе, врочищомъ Гринкишки, кгрунту середнего моркговъ девять; на девятомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ его милости Кочевичовъ у волоки Скордыскіе, Кликуновщину, съ сѣножатью кгрунту середнего моркгъ одинъ, прутовъ дванадцать; на десятомъ мѣстцу взято ниву подданого его милости Стецка Ходевича, врочищомъ Смилькговщину, въ пашню его королевское милости кгрунту середнего моркговъ пять, прутовъ двадцать шесть; на одиннадцатомъ мѣстцу взято ниву подданного его милости Стецка Ходевича въ пашню

его королевское милости, Смилъговщину, съ кустовьемъ кгрунту середнего морьги два, протовъ семнадцать и полъ; на дванадцатомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ его милости Петра а Юся Кгочевичовъ, врочищомъ Кликуновщину, у волоки Псярецкіе кгрунту доброго на полъ съ середнимъ морьговъ пять, протовъ три; на третимнадцатъ мѣстцу взято ниву тыхъже подданныхъ его милости Петра а Юся у волоки Псярецкіе, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту середнего морьговъ чотыре и пулъ прута; на четвертомнадцатъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости у волоки Кореевичъ, врочищомъ Кликуновщину, съ кустовьемъ кгрунту середнего на полъ съ подлымъ морьговъ семь, протовъ пять; на пятнадцатъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ у волоки Кореевичъ земли Кликуновщины кгрунту середнего морьговъ три, протовъ десеть и пулъ; на шостомнадцатъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ въ тыежъ волоки Кореевичъ, врочищомъ Кликуновщину, съ кустовьемъ кгрунту подлого морьги два, протовъ шестнадцатъ; на семнадцатъ мѣстцу взято ниву въ тыежъ волоки Кореевичъ тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ Кликуновщины кгрунту среднего морьгъ одинъ, протовъ десеть; на осьмомнадцатъ мѣстцу, взято ниву тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичовъ у волоки Кореевичъ тоежъ земли Кликуновщины съ сѣножатью кгрунту середнего морьговъ три, протовъ двадцать шесть; на девятнадцатомъ мѣстцу Стецка Ходевича въ тыежъ волоки Кореевичъ, врочищомъ Смилъговщину, подле стѣны боковое съ кустовьемъ кгрунту середнего морьговъ чотыре, протовъ десеть; на двадцатомъ мѣстцу взято ниву Кликуновщину у волоки Мякишовскіе, врочищомъ у Старыхъ Селищахъ, кгрунту добро-

го морьги два, протовъ дванадцать; на двадцать первомъ мѣстцу взято тоежъ земли Кликуновщины Стецка Ходевича у волокахъ Мякишовскихъ у Старыхъ Селищахъ кгрунту доброго съ сѣножатью морьговъ чотыре, протовъ шестнадцатъ; на двадцать другомъ мѣстцу взято сѣножати у волоки Говеновичъ съ лѣсомъ тыхъ же подданныхъ его милости Кгочевичъ кгрунту подлого морьгъ одинъ; на двадцать третимъ мѣстцу взято ниву Кгочевичовъ у волоки Кронковичъ, врочищомъ Кликуновщину, кгрунту середнего морьговъ пять, протовъ тринадцатъ и пулъ; на двадцать четвертомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же Гочевичовъ земли Кликуновщины у волоки Кронковичъ кгрунту середнего морьговъ семь протовъ двадцать семь; на двадцать пятомъ мѣстцу тыхъ же Кгоцевичовъ у волоки Кронковичъ взято ниву съ сѣножатью кгрунту середнего морьговъ три, протовъ пять; на двадцать шостомъ мѣстцу взято селидбу зъ огородомъ подданого его милости Юхна Жомойтина земли Гринкишки у волоки Скордыскіе кгрунту доброго морьговъ два, протовъ чотырнадцатъ; на двадцать семомъ мѣстцу взято у волоки Скордыскіе селидбы съ огородомъ подданныхъ его милости Петра а Юся Кгочевичовъ земли Кликуновщины съ сѣножатью кгрунту доброго морьгъ одинъ, протовъ десеть; на двадцать осьмомъ мѣстцу взято селидбу у волоки Скордыскіе зъ огородомъ подданого его милости Стецка Ходевича земли Смилъговщины кгрунту доброго протовъ двадцать семь; на двадцать девятомъ мѣстцу взято земли пани матки его милости ниву дворную Тумелевщину у волоки мѣсткіе кгрунту середнего морьговъ чотыре, протовъ три; на тридцатомъ мѣстцу взято ниву его милости дворную Шудомишку у волочки мѣстскіе кгрунту середнего протовъ чотырнадцатъ; на тридцать первомъ мѣстцу взято земли

Тумелевщины у волочки мѣстскіе подле стѣны боковое волокъ Попелискихъ кгрунту середнего поля моркгъ одинъ, протовъ двадцать шесть; на тридцать другомъ мѣстцу взято ниву дворную Шудомишку у волочки мѣстскіе съ кустовьемъ кгрунту середнего моркгъ одинъ, протовъ шестнадцать; на тридцать третимъ мѣстцу взято ниву дворную Шудомишку у волочки мѣстскіе съ кустовьемъ кгрунту подлого моркгъ одинъ, протовъ двадцать; на тридцать четвертомъ мѣстцу взято нивку его милости дворную Шудомишку у волочки мѣстскіе съ кустовьемъ кгрунту середнего моркгъ одинъ, протовъ пять и полъ; на тридцать пятомъ мѣстцу взято ниву ее милости дворную Шудомишку у волочки мѣстскіе, лежить обмежъ земли подданныхъ господарскихъ, кгрунту середнего моркгъ одинъ, протовъ семь; на тридцать шестомъ мѣстцу взято подданныхъ ее Яна а Бекга въ тыежъ волочки, вочищомъ Шудомишской, кгрунту середнего моркговъ три, протовъ двадцать девять; на тридцать семомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ ее Яна а Бекга ниву Шудомишку у волоки Попелискіе Яна а Бекга кгрунту середнего протовъ двадцать осмъ и полъ; на тридцать осмомъ мѣстцу взято ниву подданныхъ ее Волча а Юся въ тыежъ волоки кгрунту середнего протовъ осмъ и полъ; на тридцать девятомъ мѣстцу взято ниву Шудомишку подданныхъ ее Волча и Юшка у волоки мѣстскіе, обмежъ земли подданныхъ господарскихъ, кгрунту середнего моркговъ осмъ, протовъ двадцать одинъ и пулъ; на сороклетомъ мѣстцу взято ниву тыхъ подданныхъ ее у волочки мѣстскіе земли Шудомишки кгрунту середнего протовъ двадцать одинъ; на сороклетомъ першомъ мѣстцу взято подданныхъ ее нивку въ тыежъ волоки тоежъ земли Шудомишки Яна а Бекга кгрунту середнего моркговъ пять, протовъ три и пулъ; на сорокъ

другомъ мѣстцу взято подданого его Себестіана у волоки мѣстскіе земли Шудомишки кгрунту середнего протовъ двадцать одинъ и пулъ; на сорокъ третемъ мѣстцу взято нивку въ тыежъ волоки подданныхъ ее Яна а Бекга кгрунту середнего протовъ шестнадцать; на сорокъ четвертомъ мѣстцу взято ниву тыхъ же подданныхъ ее земли Шудомишки у волоки мѣстскіе кгрунту середнего поля моркговъ два, протовъ тридцать; на сорокъ пятомъ мѣстцу взято нивку тоежъ Шудомишки у волочки мѣстскіе кгрунту середнего моркгъ одинъ, протовъ семь; на сорокъ шестомъ мѣстцу взято нивку тыхъ подданныхъ ее Яна а Бекга у волочки мѣстскіе, вочищомъ Шудомишку, кгрунту середнего моркговъ три, протовъ пять и полъ; на сорокъ семомъ мѣстцу взято нивку тыхъ подданныхъ ее Яна а Бекга въ тыежъ волочки мѣстскіе земли Шудомишки съ кустовьемъ кгрунту середнего моркговъ два, протовъ тридцать. Тыхъ всихъ земель его милости дворныхъ и пани матки его милости въ тые волоки взято кгрунту доброго, середнего и подлого его милости самого волокъ три, моркговъ двадцать пять, а пани матки его милости земли волока одна, моркговъ двадцать, протовъ чотыры. А на противку тое земли даль еси отмѣною его милости самому и пани матцѣ его милости обрубомъ зъ одного пашнею его королевское милости двора господарского Васишишского, вочищомъ у Рудовѣ Носовщина. А тая пашня его королевское милости, въ отмѣнѣ ихъ милости даная, лежить съ одное стороны концемъ отъ земли олтаристы пана Шостакова князя Станислава Кгедройта и тежъ концемъ къ дорожѣ, великому гостинцу Виленскому, а зъ другое стороны отъ земли пана Счепана и пана Шадибора Довкгирдовъ, лежить бокомъ вочищомъ отъ долины Рудова, зъ третее стороны концомъ прилегла къ землямъ земнина его королевское милости пана

Юрья Юраги и полю его дворному и ку рогу гаю его, такъ же дворному пана Юражину, черезъ дорогу великую Виленскую, а съ четвертое стороны бокомъ лежитъ отъ гаю пана Юражиного дворного, ажъ прилегла граница тая остаточная до перво речное земли князя Станислава ольтаристы пана Шостакова и къ дорожъ великой Виленской. Тое земли на томъ мѣстцу поля его королевское милости кгрунту доброго, середнего съ кустовьемъ волокъ три, моркговъ шестнадцать; на другомъ мѣстцу даль еси земли его королевское милости мѣстское мѣщанъ Василишскихъ, вровичомъ у Рудовѣ, и ниву его милости пана Довойнова и Жданка Богданковича зъ одного; тая земля лежитъ обрубцомъ зъ одное стороны отъ земли князя Станислава ольтаристы пана Шостакова бокомъ, зъ другое стороны отъ земли пана Юражины и Нелюбовичовъ землянь, съ третей стороны отъ Матыса Богуматича земли концомъ, а съ четвертой стороны отъ земли землянь господарскихъ Яцковичъ и пана Доброгостовы земли, въ отмѣнѣ ему за земли его, у волоки взятые, даное; тое земли его милости дано на томъ другомъ мѣстцу кгрунту доброго и середнего волока, моркговъ пять, пруть одинъ; на третьемъ мѣстцу дано его милости ниву мѣщанина его королевское милости Василишского Петрутя Бородича, вровичомъ Бруктишки, которая нива лежитъ обмежъ земли пана Юражины, концемъ къ дорожъ великой Виленской, ѣдучи съ Василишокъ до Вильна, по правой рудѣ съ кустовечкомъ кгрунту доброго моркговъ шесть, прутовъ два; на четвертомъ мѣстцу даль еси его милости подданому въ полю Василишскомъ Яну Юрьевичу Волочку также отмѣною межи землянь господарскихъ, „ту невычитано“, и паномъ, „ту невычитано“, — Ямонтомъ Полеевичомъ ведле реестру кгрунту доброго моркговъ семь, прутовъ пять, а огорода противъ дому тогожъ

подданого его милости дано морегъ одинъ. Тыхъ всихъ земель его милости вышей описанныхъ отмѣною, яко въ полю обрубями, такъ въ мѣстѣ Василишкахъ, тому подданому его милости Янку всего суммою волокъ пять, моркговъ семь, прутовъ чотыры. Которые земли достаточне вси, его милости даные, ограничены и концами осыпаны. Гдѣжь я Павелъ Юрьевичъ Котовичъ — мѣрчій господарскій Василишскій, а Янъ Яновичъ Волменскій — намѣстникъ Василишскій, на тую отмѣну его милости пану Яну Миколаевичу Гайку — писару господарскому, конюшому Городенскому, ключнику Виленскому, державцы Опменскому и Кутенскому, дали тотъ нашъ квитъ подъ нашими печатями, съ подписью руки моее власное. Писанъ у Василишкахъ лѣта Божого народженья тысеца пятьсотъ пятьдесятъ шостого, мѣсеца Юня двадцатого дня. Павелъ Юрьевичъ. Зъ розказанья господаря короля его милости, я Павелъ Юрьевичъ Котовичъ — мѣрчій господарскій двора Василишского, а судья Троцкій, писарь Упитскій, намѣстникъ его милости пана Миколая Юрьевича Радвила — воеводы Троцкого Василишскій, Янъ Яновичъ Волменскій, сознаваемъ симъ нашимъ квитомъ, што есмо перво сего за земли, у волоки взятые, отмѣну его милости пану Яну Миколаевичу Гайку — писару господарскому, державцы Опменскому, Кутенскому, ключнику Виленскому, конюшому Городенскому, ку имѣнью его милости Лебедѣ на селидбу подданымъ его милости, которые седѣли подлѣ мѣста Василишского, за мостомъ, треть волочки межи мѣщанъ господарскихъ Василишскихъ были дали и его милости квитовали, а потомъ, вгды мѣщане Василишскіе господарю королю его милости о волоки зуполные били чоломъ, господарь король его милость рачиль мнѣ, наменшому служебнику своему, розказати, абыхъ я у волоки тымъ мѣщаномъ Ва-

силишскимъ по тридцати моргговъ для воженья пословъ, вгонцовъ его королевское милости, помѣрилъ. Гдѣ я водле розказанья его королевское милости, помѣряючи зуполные волоки, засеглосе земли, въ отмѣнѣ его милости даные, которую принялъ и на противку тое земли далъ есми на селидбу тымъ подданымъ его милости огородцами полными подле мѣста Василишского по петнадцати прutowъ огородовъ девять, то есть, съ сѣножаткою моргговъ чотыры, прutowъ петнадцать, кгрунту доброго. А тые огородцы лежать концомъ подле волокъ мѣстскихъ, а бокомъ подле огородовъ мѣстскихъ, съ третее стороны концемъ отъ выпусу отъ огородовъ мѣстскихъ, съ четвертое стороны бокомъ отъ огородовъ мѣстскихъ. Гдежъ я Павелъ Юрьевичъ Котовичъ, а Янъ Яновичъ Волменскій на тую отмѣну дали есьмо его милости пану Яну Николаевичу Гайку—писару господарскому, державцы Ошменскому, Кутенскому, ключнику Виленскому, сесь нашъ квить зъ нашими печатми, съ подписью руки моее власное. Писанъ у Василишгахъ лѣта Божого нароженья тысяча пятьсотъ пятьдесятъ семого, мѣсеца Апрѣля шестнадцатого дня. Павелъ Юрьевичъ. Съ розказанья его королевское милости, я Янъ Юрьевичъ Волчекевичъ—конюшій и подконюшій Виленскій, державца Василишскій, а Семенъ Войничъ Гриничивъ—дворанинъ его королевское милости, на тотъ часъ ревизоръ Василишскій, ознаймуемъ то, ижъ коли была помѣра волокъ его королевское милости мѣста Василишского къ селу Замостскому черезъ мене Семена Войну, для простованья границъ оныхъ волокъ, которые границы и концы были показоны, знову чинена, а яжемъ простовалъ границы оныхъ волокъ, на тотъ часъ взято и примѣрено земли ее милости паней Миколаевой Гайковой, паней Ядвижки Павловны на кольку мѣстцахъ,

безъ которыхъ земель границы оныхъ волокъ слушне выпростоватсе не могли, то есть: на первомъ мѣстцу у волоки мѣстскіе середнего поля нива, поля оромого моргговъ три, прutowъ одинадцать и полъ кгрунту доброго; въ томъ же полю середнимъ другая нива поля оромого прutowъ двадцать одинъ кгрунту середнего; на третимъ мѣстцу въ тыхъ же волокахъ мѣстскихъ третего поля моргговъ осемь, прutowъ двадцать семь и полъ кгрунту середнего. А што у волоки подданымъ господарскимъ Василишскимъ села Замостского занято, то есть: ниву поля оромого моргговъ семнадцать, прutowъ двадцать одинъ и полъ, кгрунту середнего. Сумма того всего забранья чинить моргговъ тридцать, прutowъ двадцать и полъ. А на противку того забранья дали есьмо отмѣну слушную застѣнками волокъ мѣстскихъ: то есть: на первомъ мѣстцу нива съ сѣножатыю водлѣ рѣки Василишки и съ селищомъ при выпускѣ мѣстскомъ моргговъ чотыры, прutowъ двадцать два и полъ; тамъ же застѣновъ огороду мѣстского ведле выгону ку рѣцѣ Василишцѣ и съ сѣножатыю моргговъ петнадцать, прutowъ десеть; на третимъ мѣстцу подлѣ рѣки Скорды и при стѣнѣ головной третего поля волокъ мѣстскихъ застѣнокъ и съ сѣножатыю моргговъ одинадцать, прutowъ дванадцать и пулъ кгрунту доброго; на четвертымъ мѣстцу, тамъ же за тою рѣчкою Скордычью застѣнокъ, который былъ отъ пана Павла Котовича въ отмѣнѣ отданъ земенину господарскому пану Рылу, моргговъ три, прutowъ одинъ кгрунту середнего. Которое все земли есть въ отмѣнѣ дано на противку забранья земли ее, суммою чинить моргговъ тридцать два, прutowъ шестнадцать. А ижъ се ей наддало надъ зарбранья земли ее въ морггъ одинъ, прutowъ двадцать пять и треть прута, въ тую причину, ижъ ее милости больше сѣножати отдало, а ижли полемъ. На про-

тивку забранья поля ее милости маеть она тую землю, на противку забранья земли ее милости, держать и уживать ее, яко властности свое вѣчными чясы. На што дали есми ей милости, сесь нашъ квитъ зъ нашими печатями и съ подписью руки моее власное. Писавъ у Васишкахъ (року) Сына Божого пароженья тысяча пятьсотъ пятьдесятъ осьмого, мѣсеца Ноября двадцать второго дня. Семень Война.

А *четвертый* листъ тогожь Павла Котовича—мѣрчого господарского Васишского подъ датою лѣта Божого пароженья тысяча пятьсотъ пятьдесятъ пятого, мѣсеца Декебря девятнадцатого дня, даный пану Яну Гайку на отмѣну земель господарскихъ Васишскихъ противъ его земли пашни дворное и тежъ подданныхъ его кгрунту имѣнья его Заболотского, съ гайми и съ сѣножатями его, у волоки господарскіе Васишскіе села Скорбовъ, черезъ его помѣроу волочною взятые, то есть: на осмадцати мѣстцахъ врочищами Шаднишки, Деревщину, Строчицо, Гомелишки, которыхъ всихъ земель его взято кгрунту доброго, середнего и подлого, кладучи на одну сумму, волокъ пять, моркговъ двадцать, прutowъ одиннадцать. Противко которыхъ земель его дворныхъ и тежъ подданныхъ его преречонный Павелъ Котовичъ далъ и завелъ ему отмѣну съ прилеккости ку имѣнью его Заболотскому землями подданныхъ господарскихъ Скорбовъ и Мотылевъ на деветнадцати мѣстцахъ, яко то есть ширей и мяновите тые земли, лѣсы и сѣножати оморегованы врочищами, достачне въ томъ листѣ Котовичовомъ описаны и назначены. Которыхъ всихъ земель, отмѣною за его земли и подданныхъ его ку имѣнью его Заболотскому даныхъ, суммою волокъ пять, моркговъ двадцать пять, прutowъ двадцать чотыры и полъ, а то для тое причины дано ему землями подданныхъ господарскихъ большъ моркговъ пять, прutowъ тринадцать и полъ,

нижли у пана Гайка взято, ижъ ему дано отмѣною земли зъ багномъ и зъ болотомъ. Которые земли, пану Яну Гайку отмѣною данные, вси достачне ограничены и копчами осыпаны. А то листъ Войничъ. Зъ росказанья господаря короля его милости и великого князя Жикгимунта Августа я Семень Войновичъ Гричинъ—реvisorъ его королевское милости, везнавамъ тымъ моимъ квитомъ, ижъ будучи мнѣ на справахъ помѣры волочное у волости его кролевское милости двора Васишского въ Заболотью и приводячи въ порадную помѣру, водлугъ уставъ короля его милости, села, заняемъ земель власныхъ отчизныхъ его милости пана Яна Николаевича Гайка—писаря господарского, конюшого Городенского, старосты Опменского, Утенского и Красносельского, имѣнья его милости Заболотского, у волоки села его королевской милости Мотылевъ, безъ которыхъ земель его милости тые волоки выполнить и порадне постановитися немогли, то есть: на першомъ мѣстцу въ полю того села седибномъ земли оромое кгрунту середнего моркгъ одинъ, прutowъ двадцать три; на другомъ мѣстцу земли оромое кгрунту середнего прutowъ двадцать; на третимъ мѣстцу до тыхъ же волокъ занято земли кгрунту середнего оромое прutowъ двадцать; на четвертомъ мѣстцу до тыхъ же волокъ занято земли кгрунту середнего прutowъ десять; на пятомъ мѣстцу до тыхъ же волокъ занято земли оромое кгрунту середнего моркговъ три, прutowъ два. Того всего забранья земли его милости въ тые волоки господарскіе взято моркговъ шесть, прutowъ петнадцать. Къ тому тежъ которые земли его милости тогожь имѣнья Заболотского подъ пуцою староста Мстибоговскій, обозный его королевское милости, небощикъ панъ Петръ Веселовскій ку пущи его кролевское милости отъѣхалъ и копчами засыпалъ, а его милости

отмѣны ни которое за то на онъ часъ неотдалъ и за неотданьемъ тое отмѣны подданне его милости предъ се оныя земли свое подъ пушою пахали; ино я, заховываючи пушу его королевское милости въ покою, абы за тые копцы и границы, отъ пана обозного подѣланые ништо проробковъ и поль своихъ тамъ не пахалъ, але абы то все на пушу было запушено, оныя земли его милости пана писаровы, которые отъ пана обозного ку пущи заграничны были, зморковалъ, то есть: На первомъ мѣстцу подъ пушою за дворомъ его милости земли оромое кгрунту подлого моркговъ три, прutowъ дванадцать; на другомъ мѣстцу тамъ же земли подлое на чотырехъ нивахъ мореговъ пять, прutowъ двадцать и поль; на третимъ мѣстцу земли подлое мореговъ два, прutowъ двадцать семь и поль; на четвертомъ мѣстцу тамже земли моркгъ одинъ, прutowъ семнадцать. Тое все земли его милости; ку пущи его королевское милости черезъ пана Веселовского отѣханое и копцами ограниченое, мореговъ тринадцать, прutowъ двадцать два. Сумма забранья тыхъ всихъ земель его милости у волоки короля его милости Мотылевскіе, такъ тежъ и ку пущи приверненыхъ, кгрунту среднего и подлого моркговъ двадцать, пруть одинъ и поль. А на противку того всего отмѣна его милости есть дана землями короля его милости Мотылевскими: На первомъ мѣстцу при отмѣнѣ боковой первого поля застѣножъ, при земляхъ его милости, земли оромое кгрунту доброго моркговъ три, прutowъ двадцать девять, который застѣножъ держалъ подданный господарскій Супронъ. На другомъ мѣстцу подле земли Михайла Собакина и въ концу головное стѣны села Мотылевъ сѣножати съ проробками кгрунту среднего моркги три, прutowъ двадцать пять. На третимъ мѣстцу подле гаю его милости, за прудищомъ, поля

оремого кгрунту среднего моркговъ три. На четвертомъ мѣстцу тамъ же черезъ ручай подъ гаемъ его милости, сѣножати прutowъ двадцать девять. На пятомъ мѣстцу земли оромое, на имя Коледышка, кгрунту среднего деветнадцать прutowъ и поль. На шостомъ мѣстцу земли Платнеровское моркгъ одинъ, прutowъ петнадцать и поль. На семомъ мѣстцу тоежъ земли Платнеровское моркги два, прutowъ осмнадцать кгрунту среднего, а на осмомъ мѣстцу моркгъ одинъ, пруть одинъ кгрунту среднего. На девятомъ мѣстцу нива съ кустовьемъ въ концу стѣны третьего поля прutowъ осмнадцать; а на десятомъ мѣстцу за болоты объ между земли боярина его милости Максима Шилковича, земли моркгъ одинъ, прutowъ двадцать семь и поль. Сумма того всего отданья кгрунту доброго и среднего землями господарскими за земли его милости, у волоки занятыя и до пущи короля его милости приверненые, моркговъ двадцать, прutowъ тринадцать. Которые земли его милости въ отмѣнѣ данные маеть его милость держати и взживати, яко властности своея, вѣчными часы. И на томъ его милости даль тотъ мой квитъ подъ моею печатью. Писанъ у Вострынѣ подъ лѣтъ Божьего нароженья тысяча пятьсотъ пятьдесятъ девятого, мѣсеца Юля двадцать второго дня. Семень Войновичъ Гричинъ. И зъ ласки нашея господарское, на чоломъ битіе пана Яна Гайка, то есьмо вчинили, тые вси кгрунты, вышей въ тыхъ листахъ Павла Котовича и Семена Войны описанные, земли пашное, лѣсы и сѣножати, яко то на насъ господаря ку двору нашему Василишскому здавна держано было, ему подтвердили и тымъ листомъ нашимъ на вѣчность у вотчизну подтверждаемъ, тымъ правомъ вольности, якъ предкове его и онъ самъ своего кгрунту, помѣроу волочною на насъ господаря у волоки наши взятого, въ держанью

и въ заживанью своемъ былъ, некоторыхъ повинности и пошлины съ тыхъ крунтовъ, отмѣною ему за крунты его данныхъ, ку двору нашему Васишскому, невыимуючи, ани оставуючи. Маеть панъ Янъ Гайко самъ и его жона и ихъ дѣти, и потомки ихъ вси тые крунты, подле тыхъ листовъ Павла Котовича и Семена Войны, отмѣною имъ даные, на себе ку имѣнямъ своимъ Лебедскому и Заболотскому держати и того воле свое, яко сами налѣпей розумѣючи, вживати и всякіе пожитки тамъ на тыхъ крунтахъ собѣ множити, и вольни они то отдати и кому хочечи продати и записати, а врадъ нашъ двора нашего Васишского и тежъ иншіе мѣрчіе и ревизоры наши господарскіе, потомъ будуче, некоторого вжо затрудненья имъ въ

тыхъ крунтахъ, отмѣною имъ данныхъ, чинити не мають, але спокойне ку нимъ въ томъ мають ся заховати. И на то есмы пану Яну Гайку дали сесь нашъ листъ зъ нашою печатью привѣсистою. Писанъ у Вильни, лѣта Божого нароженья тысяча пятьсотъ шестьдесятого, мѣсеца Декабра осьмого дня. У того привилею подписъ руки найяснѣйшого короля его милости тыми словы: Sigismundus Augustus Rex. А печать при немъ великого князства Литовского привѣсистая;—а иншіе подписы тыми словы: Nikolaus Radzivil—palatinus Vlnensis, г. cancelarius. Остафій маршалоеъ писарь. Который же тотъ привилей, за подаемъ его черезъ особу верху мененую до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписанъ.

1600 г. Февраля 28-го дня.

Изъ книги № 21, за 1681 г., л. 477.

92. Подкоморское опредѣленіе касательно границъ между имѣніями Лулинцемъ и Вольною.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ первого, мѣсяца Юня четырнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ, зъ воеводство, земель и повѣтовъ на рокъ теперешній обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Александеръ Гордеевскій, оповѣдалъ, поклялалъ и до актъ книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ подалъ документъ певный, на речь въ немъ нижеи меновите выражоную, въ Богу велебному его

милости отцу Серафинови Полховскому—игуменови теперешнему монастыра Дятелевицкого закону светого Василя Великого релиен крещкое и наступцомъ его милости служацій и належачій, просечи, абы тотъ документъ былъ принять и до книгъ уписанъ. Мы судъ тотъ документъ принявши, до книгъ уписать есмы казали, который слово до слова такъ се въ собѣ маеть. Выписъ съ книгъ крещкихъ замку господарского Пинского. Году отъ нароженья Сына Божого тысяча шестисотного, мѣсеца Марца первого дня. (На) рочки судовые крещкіе повѣту

Пинского, мѣсяца Марца первого дня припале и судовне отправоване на врадѣ господарскомъ въ замку Пинскомъ передъ нами Александромъ Ратомскимъ — подстаростимъ, Криштофомъ Сквирмонтомъ — судьбою, Александромъ Кочановскимъ — писаромъ, врадницами судовыми крощкими повѣту Пинского, отъ его милости вельможного княжати Юрья Корбутовича Збарзского, старосты Пинского, установленными, ставши очевидною обоя сторона ихъ милость панъ Симонъ Харлинскій — ротмистръ его королевское милости, земенинъ земли воеводства Новогороцкого, малжонка его милости, ей милость пани Ганна княжна Козечанка, а ихъ милость панъ Якубъ Кунцевичъ — хоружій и земенинъ господарскій повѣту Городенского и малжонка его милости ей милость пани Богдана Фурсовна, добровольне положивши листъ запись свой, ихъ милость панъ Симонъ Харлинскій и малжонка его милости, ей милость пани Ганна княжна Козечанка, тотъ листъ и всю речь въ немъ описаную ведле него вызнати рачили и просили ихъ милость, абы тотъ листъ ихъ милости читанъ и изустнымъ вызнаньемъ ихъ милости до книгъ крощекъ Пинскихъ уписанъ былъ; которого мы огледали и видечи его зуполного, съ печатями приложонными и руки подписаными, читали и, вписуючи до книгъ крощекъ повѣту Пинского, слово отъ слова такъ се въ собѣ маеть:

Я Симонъ Николаевичъ Харлинскій — ротмистръ его королевске милости, земенинъ господарскій земли и воеводства Новогороцкого, а я Ганна княжна Козечанка, малжонка вышъ помененого его милости пана Симона Харлинского, сознаваемъ и явно чинимъ симъ нашимъ добровольнымъ листомъ, вѣчистымъ записомъ, ижъ что въ року прошломъ тысяча пятьсотъ девятьдесятъ пятомъ, мѣсяца Марца двадцать первого дня, за позвы

его милости пана Адама Хрептовича — подкоморого Новогороцкого подкоморскими по пани Николаевую Нарушевичовую — подскарбиную земскую и писаровую великого княства Литовского, пани Барбару Кунцовичовну отъ пани матери, отъ мене и отъ брати моее роженое, на имѣнью Маломъ Дулинцу, въ повѣтъ Новогороцкомъ положонными, выѣхавши тотъ же панъ Адамъ Хрептовичъ и успокоиваючи тое имѣнне Малый Дулинецъ и село мое Вольку, надъ рѣкою Непрцомъ лежащее, съ которого есмы права на тую Вольку належачого вырекшисе, въ ровный дѣль есмы съ панею подскарбиною тое сельцо наше Вольку зо всеми крощками, болоты, озерами, сѣножатями и всякими уходами, до него належачими, въ ровный дѣль ку имѣнью Дулинцу пустили. Которое панъ подкоморій Новогороцкій вымѣривши всѣ крощки того имѣннѣ Вольки и Дулинца, намъ дванадцатую часть водлугъ права нашего материстото вѣчне, правомъ прироженымъ намъ належачого, того всего имѣннѣ Малого Дулинца и всякихъ крощковъ и пожитковъ до него належачихъ, а пани подскарбиной одинадцать частей въ томъ же имѣнью Маломъ Дулинцу выдѣлилъ, всѣ розниці, переводы правные, бои, грабежи и шкочы всякіе за добровольнымъ упущеньемъ насъ зъ обудвохъ сторонъ декретомъ своимъ межи нами панъ подкоморій скасовалъ и вѣчне уморилъ и границу певную межи крощками ей милости пани подскарбиное до Малого Дулинца и крощками нашими, водлугъ выдѣленья пана подкоморого до Вольки належачими, певную учинилъ: почавши отъ врощища Дубового болота, отъ двухъ кощовъ нарожныхъ, границею простымъ трибомъ, зоставуючи по лѣвой рудѣ крощки ей милости пани подскарбиное Дулецкіе, ку Бѣлому болоту, а по правой рудѣ крощки пани Харлинское и сыновъ ей милости въ

обрубъ, ажъ до другихъ нарожныхъ двухъ концовъ подь Дубовымъ полемъ, на Михалевомъ полю, межи которыми концовъ побочныхъ усыпано осмь, а отъ двухъ нарожныхъ концовъ простымъ трибомъ черезъ дорогу, зъ Дулинца Великого до Малаго Дулинца идучую, также до другихъ нарожныхъ концовъ, на урочищу подь Лѣскомъ укупаныхъ, межи которыми усыпано концовъ побочныхъ двадцать, и отъ того трибу и нарожныхъ концовъ укосомъ черезъ лѣсъ Черный, трибомъ простымъ ажъ на рогъ борка подь Селищами, заставуючи тотъ борокъ полѣвѣ ку кгрунтомъ Дулинецкимъ ей милости пани подскарбиное, а по правой сторонѣ заставуючи островъ Селишчо ку кгрунту пани Харлинское и сыновъ ей милости; а отъ того мѣйса и рогу того борку подь Селищами черезъ лугъ Деруженскій у Галые болота, которая граница копцами въ полю, гдѣ конемъ добхати мogle, засыпава и достаточне опатрона и обварована, такъ ижъ викоторое трудности о нее нѣтъ и вонпливости жадное не было и не есть. Нижли се что дотычетъ границы, которую панъ подкоморій, не могучи ани конемъ, ани пѣхотою дойти, по урочищахъ ажъ до рѣки Припети и потомъ черезъ рѣку Припеть ажъ до рѣки Глушицы, пописалъ, почавши отъ залому черезъ лугъ Деруженскій и отъ Деружинского дуга ажъ до урочища Залебедья, а отъ Залебедья заставуючи першій Оноховъ дубъ влѣвѣ въ долину, которая лежитъ межи Грудами, на которомъ Грудѣ, станъ Вешный пани подскарбиное и два дубы надъ Неростовищами по лѣвой руцѣ заставуючи, вси Неростовища пани подскарбиное въ лѣвой руцѣ вцале и въ правой руцѣ Грудъ Меньшій, ку кгрунтомъ села нашего Вольки належачое, а отъ тое долины простымъ трибомъ, заставуючи озеро Каменець вправѣ и двѣ сѣножатки къ кгрунту нашому, а въ лѣвой

руцѣ такъ сѣножати и кгрунты, яко и гати пани подскарбиное заставуючи просто, у другій Оноховъ дубъ, который надъ рѣкою Припетью стоитъ, границу описалъ; а отъ того Онохова дуба вко не простымъ трибомъ, але заломомъ влѣво черезъ Припеть, у конецъ озера Слижина, у старую границу, ку рѣцѣ Глушицы, которая дѣлитъ зъ кгрунты Стаховскими, декретомъ своимъ границу учинилъ и описалъ и таковой вѣчный роздѣлокъ и границу декретомъ своимъ межи нами учинилъ и за позволеньемъ насъ обудвухъ сторонъ декретомъ своимъ на спротивного и недержачого декрету пана подкоморого заруки двѣстѣ копъ грошей положилъ; которыми декреты моцно подь тыми заруками зъ обудвухъ сторонъ держати поднелисе, яко ширей а достаточней на томъ декретѣ пана подкоморого то все описано и доложено есть. А такъ я Симонъ Харлинскій, пришовши есмо до посесіи того села Вольки и кгрунтовъ и пожитковъ, до него належачихъ, за упущеньемъ и записаньемъ мнѣ отъ пани матки моее, яко изъ ровного дѣлу въ имѣньяхъ отчизныхъ и материстыхъ межи братьею моею, а панъ Якубъ тежъ Кунцовичъ—хоружій Городенскій и съ пани малжонкою своею, пани Богданою Фурсовною, за правомъ купнымъ своимъ вѣчностью одъ ее милости пани Миколаево Нарушевичовое—подскарбиное земское великого князства Литовского, первой тое имѣнье заставою маючи, до посесіи того Малаго Дулинца вѣчне пришло, а обачивши то зъ обудвухъ сторонъ, ижъ подданные наши о урочищѣ Залебедѣ и гды до трибу и забитья палевъ черезъ мѣрника, отъ пана подкоморого высланого, пришло, кгда тое болото вышло и уже люде по нимъ ходити могли, а о другое мейсце отъ озера Слижина о старую гравницу, гдѣ бы была отъ урочища, то есть одъ конца озера Слижина

згодитисе немогучи, споръ межи собою подданые наши зъ обудвохъ сторонъ мѣвали и одинъ другому черезъ тые границы переходчи кривды и шкоды такъ въ сѣнахъ, яко и въ иншихъ пожиткахъ чинили, о што сьмы се были первой съ пани подскарбиною и паномъ хоружимъ, яко заставникомъ, яко и о заруки, а потомъ за куплею его милости, яко зъ вѣчнымъ дѣдичомъ до оповѣданья зъ ободвохъ сторонъ о квалтовное забитье палець и попованье концовъ границъ, такъ въ полю, яко и въ болотѣхъ, о заруки и о иншіе розницы были завели и зъ obu сторонъ запозвали до даты сего листу нашего; про то я Симонъ Харлинскій а я Ганна Козечанка, малжонка его милости, за выналезкомъ ихъ милостей пановъ пріятелей нашихъ зобопольныхъ, тые двѣ мѣста, о урочище, такъ Залебедѣ, яко и о старую границу, о што межи нами и поддаными нашими споръ ишоль, до померкованья и вѣчного успокоенья приводечи, ни въ чомъ однакъ и въ намѣйшой речи декрету пана подкоморого не нарушаючи и овшемъ симъ листомъ нашимъ его во всемъ ствержаючи, такое есьмо померкованье и вѣчное застановенье о тые урочища и границу, межи кгрунтомъ моимъ Днепрецкимъ, названымъ Волькою, и межи кгрунтомъ пана хоружого и малжонки его Малого Лулинца положоною и палями забитую учинили и вѣчне держати подвезалисе, изъ на тихъ вонтпливыхъ урочищахъ такъ на Залебедю, изъ то есть власное, а не иншое Залебедѣ, куды палями побито, такъ и на той старой границы, о которую одъ конца озера Слижина вонтпливость и незгода была, ажъ до рѣки Глушицы палями теперъ забито, присегу подданые наше села Вольки на томъ: изъ то правдиве есть лѣсъ урочище Залебедѣ, а не Тенетище, и отъ конца озера Слижина правдива есть старая граница, ажъ у рѣку Глушицу, куды

палями побито, а не иншая, присегу тѣлесную дванадцать чоловѣка наши зъ села Вольки выконали. По которомъ выконанью. присеги ужо такъ есьмо тую границу такимъ способомъ успокоили и вѣчне оную держати мы сами и потомъ, щатки наши межи собою маемъ, которая черезъ пана подкоморого есть заложона и пальми забитая и въ декретѣ пана подкоморого и въ семъ листѣ нашомъ по урочищахъ описана, — далѣй ужо за тую границу кгрунтовъ, лѣсовъ, сѣножатей, рѣкъ, болотъ, гатовъ, нерестовищъ, озеръ и инжихъ инныхъ пожитковъ собѣ не привлацаючи, а ни забираючи одинъ у другого, одно каждый при своихъ кгрунтѣхъ и пожиткохъ, за границую каждому зъ насъ ку рудѣ его належачихъ, и водлугъ того роздѣлку и границы заложоное, уживати маемъ. Которую границу одъ урочища до урочища индей простымъ трибомъ, а индей заломомъ черезъ пана подкоморого учинено есть, почавши отъ Деружинского залому и луга, ажъ черезъ рѣку Припеть, границу у рѣку Глушицу, вѣчную учинили и палями отъ урочища до урочища трибуючи и заломываючи забили и знаки, яко въ дубахъ трохъ, такъ Степана Дмитровича и Оноховомъ першомъ дубѣ на шнурѣ отъ границы, яко и на другомъ Оноховомъ дубѣ, надъ рѣкою Припетью, на границы стоячомъ, на сей сторонѣ Припети и за Припетью у Ольхахъ и на иншомъ деревѣ таковы есьмо клейна и знаки на границы, то есть крижъ и подъ крижомъ три урубы *) починили, то есть, почавши отъ залому, съ поля идучого отъ двухъ концовъ нарожныхъ черезъ лѣсъ и лугъ Деружинскій, идучо простымъ трибомъ черезъ Галые болота ажъ

*) Въ этомъ мѣстѣ въ подлинникѣ изображенъ слѣдующій знакъ ×

до урочища Залебедя, мимо дубъ бортный Щепана Дмитровича -- подданого пана хоружого, гдѣ клейно учинено, въ правѣ на шнуръ Мѣрицскій въ кгрунтъ нашъ zostавуючи, простымъ трибомъ палями забито. А одъ того урочища Залебедя, zostавуючи першій Оноховъ дубъ, на которомъ клейно и знакъ помененый криажъ и три урубъ учинено, въ лѣвѣ, въ кгрунтъ пана хоружого на шнуръ Мѣрицскій, просто черезъ Позное у долину межн Грудъ большого и меньшого, такъ нашъ, яко и пана хоружого, который Грудъ большій и станъ Вешный и все Неростовице пану хоружому zostавуючи въ лѣвѣ, а Грудъ меньшій zostавуючи мнѣ Симону Харлинскому и малжонцѣ моей въ правой руцѣ, простымъ трибомъ, троху заломивши отъ Залебедя палями забито и одъ тое долины, межн грудами лежачое, простымъ трибомъ мимо урочище Каменецъ у другой Оноховъ дубъ, границею пали побито и клейно и знакъ у дубѣ учинено криажъ и три врубы, zostавуючи двѣ сѣножатн и озеро Каменецъ въ правой руцѣ намъ, а Неростовице, гати и иншіе сѣножатн въ лѣвой руцѣ пану хоружому и малжонцѣ его, такъ же zostавуючи по Оноховъ дубъ и по рѣку Припеть. А отъ того Онохова дуба, надъ Припетью стоячого, заломомъ у лѣвую руку черезъ рѣку Припеть около озера Слижина, zostавуючи все озеро Слижино собѣ въ правѣ, палями забито и твезъ клейна на ольхахъ и на иншомъ деревѣ криажъ и три врубы починено, ажъ до конца озера Слижина и знаками границу учинили и палями забили. А отъ конца озера Слижина заломомъ, также черезъ рожокъ грудка у ровъ, врочищемъ Корчевичъ, который ровъ зъ озера Слижина у Глушицу тягнеть, а тымъ ровомъ Корчевичъ, заломываючи тую границу, ажъ у рѣку Глушицу уходитъ, также палями надъ тымъ ровомъ зъ obu сторонъ

забито и самымъ тымъ ровомъ ажъ конецъ границы у рѣку Глушицу входитъ, палями позабіяли. Которая вжо рѣка Глушица дѣлитъ насъ зъ Стоховцами и вжо такимъ способомъ тую границу боковую по тыхъ врочищахъ въ семь листѣ вышей описаныхъ, и клейнами на деревѣ назначеными и палями по границы забитыми селу нашему Днѣпрцу; названому Вольцѣ, кгрунтомъ и пожиткомъ до него належачимъ зъ грунтами и пожитками пана хоружого и малжонки его, Малого Дулинца вѣчною непорушною и черезъ подданные наши зъ села Вольки присекою змощненою учинили есмы. А отъ конца тое границы, межн нами заложовое, отъ того рову Корчевичъ, вверхъ рѣкою Глушицею ажъ у Припеть, а отъ Припети черезъ озеро Хнору, а отъ озера Хнора на врочище у Избищахъ, а отъ Избищъ у рѣку Днѣпрець, старого рѣчища, на врочищу Жукового дуба, а отъ Жукового дуба Днѣпрцомъ у борокъ за сѣножатки, а отъ борка за сѣножатного на врочище Быка, а отъ Быка тымъ же Днѣпрцомъ до млыника нашего, а отъ млыника нашего до спольныхъ кгрунтовъ зъ Велького Дулина, мужами и зъ Бостынцами, а тыми кгрунтами ажъ до петы старого трибу, у которого трибу у концу за Вѣлымъ болотомъ суть кгрунты Дулинца Малого зъ Бостынцами, а отъ петы того трибу назадъ ку Вольцѣ простымъ трибомъ ажъ до кощцовъ закопанныхъ нарожныхъ на врочищу у Дубового болота, отъкульсе граница писати почала. Которую границу и сесь дѣль и застановенъе наше вѣчистое, водлугъ декрету пана подкоморого и описанья въ семь листѣ нашомъ и водлугъ забитья палевъ и клейнъ и знаковъ, на деревѣ починеныхъ, и урочищъ помененыхъ маемъ вѣчне и непорушне держать, одичъ другому сего дѣлу вѣчистого и застановенья нашего черезъ тую границу описаную ни въ

чемъ не нарушаючи и кгрунтовъ, ани жадныхъ пожитковъ зъ руки кгрунтовъ пана хоружого у мою руку ку кгрунтомъ моимъ черезъ границу, окромъ всякихъ входовъ и дерева бортного, водлугъ декрету пана подкоморого, каждому и за границую уживати вольно и окромъ уходовъ не привлацаючи и палевъ границы теперь забитое не вымаючи и ани тыми, або и другими палями кгрунтовъ пана хоружого ку кгрунтомъ моимъ не забиваючи, ани прилучаючи, такъже и клейнъ, на деревѣ починеныхъ, нецсуючи и на иншое дерево ихъ не пишучи, або не вырубываючи. А тые вси оповѣданья, позвы, декрета такъ кгроцкіе, земскіе, трибунальскіе и всякіе процессы правные, такъ о розницы границъ, яко и о иншіе всякіе розницы наши, которые до даты сего листу нашего меж нами были, всѣ, а всѣ Огуломъ вѣчне касуемъ и вмораемъ, такъ, ижъ никоторое моцы, жадного права николи мѣти не мають и о то все себе зъ obu сторонъ вѣчне вызволяемъ и вольныхъ чинимъ. Николи мы сами и потомки наши зъ obu сторонъ позыватисе и трудности одинъ другому задавати не маемъ и мочи не будемъ; а гдѣбыхъ я Симонъ Харлинскій и я Ганна Козечанка, недосыть чинячи сему запису нашему въ чомъ кольвекъ, что нарушили и яко границъ по тыхъ вричипчахъ, въ декретѣ пана подкоморого Новогороцкаго и въ семъ листѣ описаныхъ, вѣчне держати не хотѣли и не держали и, пали съ тое границы вынявши, тыми, альбо иншими далей кгрунтовъ пана хоружого заходечи заберали и забіяли и кгрунты собѣ, альбо якіежъ кольвекъ пожитки ку кгрунтомъ нашимъ села Днѣвирца, названого Вольки, за теперешнею вѣчне меж нами описаною границею одинъ у другого привлацалъ, и забиралъ, клейны, починеные на деревѣ, псовалъ, альбо на иншое дерево займуючи кгрунты пана хоружого

на декретъ пана подкоморого и сесь листъ нашъ переносилъ и засѣкалъ, будь тежъ одинъ другого до права мимо сесь дѣлъ, декретъ подкоморскій и постановенье наше вѣчистое о тую границу пописаную, або о якіе пожитки, теперь вѣчне застановеные, позывалъ и поволокалъ, тогда я Симонъ Харлинскій зъ малжонкою моею, еслибымъ въ чомъ водлугъ сего запису моего выкročилъ и тому запису моему и паракграфомъ, въ немъ описаннымъ, досыть не учинилъ, тогда за кожное нарушенье, иле бы кольвекъ разовъ противъ сему запису есмы выкročили и противъ его выступили, за кождый незыщонный и нарушонный паракграфъ пану хоружому и малжонцѣ его милости заруки по сту копъ грошей платити маемъ и повинни будемъ. А заплативши заруки за кождымъ разомъ выступу противъ сего листу нашего сто копъ грошей, предъ се тотъ дѣлъ, черезъ пана подкоморого декретъ учиненный, и сее застановенье наше вѣчное и граница, въ декретѣ пана подкоморого и въ семъ листѣ нашемъ описаная, селу нашему Вольцѣ, зъ селомъ и кгрунтами пана хоружого Малого Лулинца вѣчне у кожного суду и права и на каждомъ мѣйску при зуполной моцы захована и держана быти маеть, отъ насъ и одъ потомковъ нашихъ и одъ кожного держачого тое село наше Днѣвирецкое, Волькою названое, о которое заруки вольно насъ будетъ пану хоружому позвати до суду кгроцкаго, альбо земскаго Новогороцкаго, альбо и до суду головного трибунального рокомъ завитымъ статутовымъ; а мы незбиваючи позву и небуречи року и ничимъ се не вымавяючи, во всемъ пану хоружему и малжонцѣ его усправедливитисе маемъ и повинни будемъ. И па то дали есмы сесь листъ нашъ добровольный записъ, зъ нашими печатями и съ подписами рукъ нашихъ, хто зъ насъ писать умѣлъ; а при томъ были и того бу-

дучи свѣдоми ихъ милость панове пріатели наши: его милость панъ Миколай Подаревскій, панъ Иванъ Дашковичъ, а возный воеводства Новогородского панъ Грегорій Богдановичъ Шантырь, которые за устною и очевистою прозьбою нашою печати свое приложити и руки свое подписати, хто зъ нихъ писать умѣль, рачили. Писанъ въ Лулинцу, року тысяча шестсотного, мѣсяца Февраля двадцать осьмого дня. У того листу печатей приложныхъ пять, а подписей рукъ польскимъ письмомъ двѣ тьми словы: *) *Симонъ Харлинскій власнонъ ренконъ*. Устне прошовый печатаръ Миколай Подаревскій ренко. И тотъ листъ зъ устнымъ признаньемъ ихъ милости пана Симона Харлинского и малжонки его милости пани Ганны княжны Козечанки за ихъ же ихъ милости самыхъ прозьбою до книгъ кгроцкихъ повѣту Пинского записана есть и сесь выписъ съ книгъ подъ печатями нашими и съ подписомъ рукъ нашихъ его милости пану Якубу Кунцовичу—хоружому Городенскому и малжонцѣ его милости, ей милости пани Богданѣ Фурсовнѣ, выданъ есть. Писанъ у Пинску. У того экстракту аліасъ документу печатей притисненныхъ владовыхъ три, а подпись рукъ тьми словы: Александръ Ратомскій,

*) Въ подляникѣ подпись сдѣлана русскими буквами.

подстаростій Пинскій рукою. Криштофъ Скирмонтъ—судья кгроцкій Пинскій. Александръ Качановскій—писаръ кгроцкій Пинскій. А коректа въ тые слова: скорикговаль Плотницкій; а сусцепта владу земского Пинского на томъ же документѣ въ тые слова написана: року тысяча шестсотного, мѣсяца Октебра чотырнадцатого дня въ роки судовые земскіе о светомъ Михалѣ, святѣ римскомъ, сюю справу переносиваючи въ уписанью до книгъ судовыхъ земскихъ повѣту Пинского, служебникъ его милости пана Якуба Кунцевича—хоружого Городенского, панъ Миколай Вимко у суду передъ нами повладаль. Гуринь Фурсъ—судья земскій Пинскій рукою. Миколай Дольскій—подсудокъ Пинскій рукою. Василей Скиндеръ—писаръ земскій Пинскій. А другая сусцепта владу земского Новогородского на томъ же документѣ въ тые слова писана: року тысяча шестсотъ первого, Юня девятнадцатого дня сесь выписъ черезъ Станислава Мазановского перенесенъ. Василей Зинкевичъ—судья, Федоръ Евлашевскій—подсудокъ, Явнъ Головня—писаръ. Который же тотъ документъ, за поданьемъ оногo до актъ и зъ сусцептами, на немъ написанными, и прозьбою зъ верху писаной особы, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ актыкованъ и уписанъ.

1604 г. Ноября 2-го дня.

Изъ книги № 21, за 1681 г., л. 187.

93. Инвентарь имѣнія Дятелевичъ.

Лѣта отъ нароженя Сына Божого тысяча шестьсотъ осмдесятъ первого, мѣсеца Юня чотырнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводство, земля и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шетьсотъ осмдесятъ первый обраными, достановившисе очевисто у суду панъ Александеръ Гордѣвскій, оповѣдалъ, покладалъ и до актъ книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ подалъ документъ певный, въ Богу велебному его милости отцу Серафимови Полховскому—игуменови Дятелевицкому закону светого Василя, релии старокгрецкое, и наступцомъ его милости, на речъ въ немъ выражоную служачій и належацій, просечи насъ суду, абы тотъ документъ былъ принять и до книгъ уписанъ. Мы судъ оный принявши до книгъ уписать есмы велѣли,—якожь уписуючи слово въ слово такъ се въ собѣ маеть. Выписъ съ книгъ головныхъ трибунальныхъ, въ Новгородку одправованныхъ лѣта отъ нароженя Сына Божого тысяча шетьсотъ четвертого, мѣсяца Ноября шестого дня. Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводство, земля и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шетьсотъ четвертый обраными, одправуючи намъ справы, суду головному судить належаіе въ Новгородку, постановившисе очевисто у суду его милость панъ Криштофъ Кочъ и малжонка

его милости пани Гальшка Подаревская, оповѣдали и сознали инвентарь свой, водлугъ права справлений, данный отъ ихъ милости пану Адаму Подаревскому на речъ меновите въ томъ листѣ ихъ милости помененую сданный, и тотъ инвентарь передъ нами судьями сами ихъ милости положивши и всю речъ, въ немъ меновите описаную, сознавши, просили, абы до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписанъ былъ. А такъ мы судъ, того листу ихъ милости огледавши и читаного добре выслухавши, наказали есмы тотъ инвентарь до книгъ уписать, который уписуючи въ книги слово въ слово такъ се въ собѣ маеть:

*Инвентарь або реестръ списанья роздѣлку имѣнія Дятелевичъ межи небожчика пана Николая Подаревского, тестя моего, мене Криштофа Коса, а отца моего, мене Гальшки Николаевны Подаревское Криштофовое Косовое, а пана Адама Подаревского—стрия мене Гальшки Подаревское. Грунту штукъ, застѣнковъ и острововъ, на часть небожчика пана отца моего одъ пана Адама Подаревского, стрия моего, выдѣлено, и што того на часть пана Адама Подаревского досталосе, а меновите. *Напервей:* першая штука Хонскій уголь, на селницѣ съ притяьемъ другихъ шести шнуровъ, *друная* штука Березскій уголь отъ Бастыня, *третья* штука Вышній островъ, также отъ Бостынское границы, *четвертая* штука, островъ у Переспы, *пятая* штука за рѣкою Ельникъ и половицу Утре-*

него острова и къ тому половица застѣнку, названнаго Ратча; *шостая* штука у Гатища, острова дальнего половица и къ той же части половица селища Старого отъ рѣки Цны и отъ млына ажъ по Хоминскіе ворота, а тутъ отъ двора по трибъ заложонный рѣка на часть пана Миколаеву одъ дворовъ самыхъ до границы пана Кищинны. Зъ другой стороны кгрунты, штуки, застѣнки, острова, которые се на часть зъ ровного дѣлу отъ пана брата моего, пана Миколая Подаревского выдѣленые zostали, то есть меновите: штука *першая* Селища, або Луки названого, зъ *другимъ* островомъ, або штукою Буякомъ, и до него штукою, або застѣнкомъ за рѣкою, названою въ Ратчахъ; *третьяя* штука за рѣкою Павловское, названая Кутриновъ, острова половица къ тому трибу Павловскому концомъ прилегла; *четвертая* штука островъ на полъ за Переспюю; *пятая* штука Любины и острова Дальшого половица; *шостая* штука къ тойже части Старого селища половица отъ Бостыня, прозываемаго Луки, ажъ по ворота Хоминскіе, а тутъ отъ двора по трибъ заложонный рѣка отъ Бостыня, села пана Кишчиного, до дворовъ самыхъ мнѣ Адаму, а отъ дворовъ самыхъ до границы пана Кищинны. Которые кгрунты, острова, застѣнки, штуки въ тыхъ границахъ вижеі помененыхъ обѣдвѣ части положеньемъ своимъ суть, а меновите: починается граница Дятелевская зъ кгрунтами и подданными его милости пана Кишки—воеводича Витебского, и его милости пана Якуба Кунцевича—хоружого Городенского, то есть: почавши отъ петы болота Зыята, границы Дулинецкое его милости пана хоружого зъ Дятелевичами, и отъ болота Зыату у Юхновъ лѣсокъ, отъ Юхнова лѣска до передѣла *Коповища* зъ Бостынцы, а отъ Коповища у Добрыньское болото, у рѣчку, Мисевъ дубъ, а оттуль у Залужье, зъ Валужья у Бѣлую

горку, зоставуючи Вышній островъ по правой руцѣ, у кгрунтъ Дятелевскій, а отъ Бѣлое горки на верхъ Переброта и отъ Переброта мимо Березникъ въ Утренскую рѣчку, Утренскою рѣчкою у Подгурское болото, а отъ Подгурского болота у Гатискую потяжь, у лѣсъ, Гатискою потяжью у Востринскую рѣчку, зъ Острыньское рѣчки у *Коповище* старое зъ Вичинцы и зъ Бродничаны у гостинца Городецкого, отъ того гостинца у Цну рѣку и черезъ рѣку Цну у Подлѣсейскій стежаръ и во лѣсъ, оттуль у Подбѣлкевичъ Козла, у сосну и у речку, коло Буяка, а отъ Буяка у *Литовское Коповище* зъ Вичинцы и зъ Дулячаны, а съ того Коповища зъ Вичинцы а Дулячаны у Зытинское болото, гдѣ се пета починаеть, зоставуючи вси кгрунты Дятелевскіе поправѣ, по слонцу идучи, а полѣвѣ кгрунты его милости пана Кищинны. Который инвентаръ, або реестръ списанья штукъ, застѣнковъ, острововъ, также ограниченье того имѣнья Дятелевичъ дали есьмо его милости пану Адаму Подаревскому съ печатми нашими и подписами рукъ нашихъ. А при томъ были и того добре свѣдоми ихъ мил. панове пріятели наши, его милость панъ Левъ Моклокъ, его милость панъ Василій Богушевичъ Менковскій, его милость панъ Себастыянъ Свяцкій, а его милость панъ Бартоломей Толочко, земляне господарскіе воеводства Новгородского и повѣту Городенского; что ихъ милость, на прозьбу нашу учинивши, печати свои приложити и руки свои подписати рачили. Писанъ у Новгородку, лѣта Божого нароженья тысяча шестсотъ четвертого, мѣсяца Ноебра второго дня. У того инвентару печатей притисненныхъ шесть, а подписи рукъ подписаны есть тыми словами: Krzysztoph Kos rękę swę. Halszka Podarewska, Krzysztophowa Kosowa ręką. Левъ Моклокъ рукою власною. Василій Богушевичъ Менковскій

рукою власною. Себестянь Свяцкій власною рукою. Bartłomiej Toloczko ręka. Которое добровольное очевидное сознание его милости пана Криштофа Боса и малжонки его милости и тотъ инвентарь ихъ милости до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть записанъ, съ которого записанья и сесь выпись съ книгъ съ печатью его королевскоѣ милости земскою воеводства Новогородского его милости пану хоружому Городенскому, есть вѣданъ. Писанъ у Новогородку. У того инвентару при печати земской Новогородкой ихъ милостей пановъ судьевъ головныхъ трибунальныхъ подпись рукъ теми словы: Jan Drucki Horszki—margzałek Trybunałski. Янъ Головня—земскій

писарь. Z wojewodztwa Wileńskiego deputat Heronim Dowgiało Narbutt ręka swą. Федоръ Ревуть—депутатъ Полоцкій. Stanisław Puksza Klawzgałowicz—chorąży y deputat Wołkowyski. Mateusz Ukolski z Brasławia. Piotr Hołub—deputat. Andrzej Kozłowski—deputat. Dmitr Karp z wojewodztwa Trockiego ręka swą. Deputat Nowogrocki Daniel Korsak. Z wojewodztwa Brzeskiego Jaroszewicz. А коректа въ тые слова написана: скориговаль Головня. Который тотъ документъ певное справы, за поданьемъ онога до актъ и прозбою звышь помененой особы, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принять и уписать.

1623 г. Мая 20-го дня.

Изъ книги № 114, за 1752—1753 г., л. 885—8.

94. Описание границъ Усвятскаго староства.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt trzeciego, miesiąca Februarii dwudziestego ósmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z wojewodztw, ziem y powiatów w roku immediate przeszłym tysiącnym siedmsetnym pięćdziesiątnym wtórgym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Mikołaj Życki—miecznik xięstwa Żmuydzkiego, ópowiadał, prezentował et ad acta podał ekstrakt assesorski ograniczenia starostwa Uświackiego, po rusku pisany, ad praesens przy kopii onego po polsku przetłumaczony, w ziemstwie Mścisławskim aktykowany, in rem et partem jaśnie óswieconego xięcia imć Michała Czartoryskiego—kanclerza

wielkiego xięstwa Litewskiego służący y należący, który podając ad acta, prosił nas sądu, ażeby pomieniony ekstrakt cum tota re, w nim expressa, był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty y wpisany; jakoż my sąd ony przyjowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

Жигмундъ третій—Божью милостью король польскій и проч. и проч.—Ознаймуемъ симъ листомъ нашимъ, кому то вѣдати належить. Прошенными были о выданье съ книгъ канцелярии нашею меньшое великого князства Литовского экстрактомъ ограниченья староства

нашого Усвятского вѣчного, яко стоитъ въ томъ ограниченью, которого мы господарь огледавши и читавши казали въ книги уписати, который такъ се въ собѣ маеть.

Ограниченье цѣлого староства Усвяцкогo, почавши одъ Невля, Псова озерища, Подбусвяця, Козловичъ, Корына, Натопи, Рандына, Бадзякина, Савина, староства Велского и Верховья чрезъ мене Миколая Жабу—подстолего Витебского—дворанина и комисара его королевской милости, пана нашего милостивого, а за листовнымъ упрошеньемъ вельможного его милости пана Криштофа Нарушевича—подскарбего великого князства Литовского, при инвентару цѣлого староства Усвяцкогo, вельможному его милости пану Петрови Рудоминѣ Дусяцкому—старостѣ Усвяцкому, зъ давного ограниченья и одновенья копцовъ, границъ старыхъ, людей постороннихъ присегою обожанныхъ, а за обвѣщеньемъ о границу ихъ милостямъ паномъ сосѣдомъ вѣчными часы то примаючи, описано року тысяча шестьсотъ двадцать третего, мѣсяца Мая двадцатого дня, таковымъ способомъ: Напередъ зачинаеть се граница зъ Невлемъ рѣчки Комли, у низъ идучи у рѣку Ловаць, Ловацею рѣкою вверхъ черезъ озеро Чаплия, зъ озера Чаплии на деревню Осова, зъ деревни Осовой въ Дубовый островъ, зъ Дубового острова Лавацица рѣкою у озерко Карыто, зъ Карытаго озерка мимо церковь у рѣчку Волгаю, зъ Волган рѣчки у Быкову пристань, зъ Быковой пристани у Красный берегъ, зъ Красного берега у Чертову лапу, зъ Чертовой лапы на камень, что посередъ рѣки Ловацы лежитъ, одъ того камня въ ручай Патаки, зъ ручая Патаки въ Ореговую рощань, зъ Орегового рощанья на дорогу, зъ тое дороги на сосну, зъ тое сосны у рощань, зъ рощанья у Каменную граду, зъ Каменное грады черезъ ручей, зъ того ручей у боръ Горѣлецъ,

съ того бору черезъ гостинець Невельскій, зъ гостинца Невельского у Волатовки, зъ Волатовокъ у копецъ великій сыпаный, зъ того копца у ручей Ржавецъ, зъ того Иржавца у старое Мостице, зъ старого Мостица у ручей, тымъ ручаемъ живою водою на дорогу Псовскую, зъ дороги Псовское вверхъ рѣки Держаницы, одъ тое рѣки Держаницы у ручей, тымъ ручаемъ идучи вверхъ въ Лотокъ лѣсъ, зъ Лотока альсу у Сосновый рогъ, зъ Соснового рогу ручаемъ въ Осинный островъ, зъ Осинного острова у Прабаравый боръ, зъ Прабаравого бору на сосну, на которой соснѣ лукъ и кубки нарублены, одъ тое сосны у лощину, зъ лощины у Великій дубъ, зъ того дуба у вѣ Уставѣ, зъ того Устава черезъ поле на Кромоватую ель, зъ Кромоватой ели логчиною черезъ гостинець, который идетъ до Усвята, зъ тое дороги черезъ мостъ на Устье, зъ того Устья у рѣчку Некунецъ, зъ рѣчки Некунца на стѣну, на которой стѣнѣ кладены межи, зъ тое стѣны у копецъ, у томъ концы кладены знаки, зъ того копца у Мануйловъ мохъ, зъ Мануйлового моху у Выгаръ, зъ Выгару ручаемъ у Городище, зъ Городища на камень Великій, зъ камня Великого градою у Великій мохъ, зъ великого моху у Лавачковичъ озерко, зъ того озерка Ловаць вышла рѣка, тою рѣкою у низъ идучи въ ясень дерево, одъ ясеня дерева суходольемъ черезъ нивы пашные, зъ тыхъ нивъ пашныхъ до Стрѣлицы бору, зъ Стрѣлицы бору въ ручай Борсуковый, зъ Борсукового ручая у дубъ Баранъ, одъ дуба Барана у Зеленый лугъ, зъ Зеленого луга въ Лешинска Усця, зъ Лешинска Усця въ озерко, зъ того озерка въ копецъ, зъ того копца у въ устье у Красный мохъ, зъ Красного моху въ Черное болото, зъ Черного болота у Лосины Купелича, зъ Лосинного Купелича суходольемъ у ель, одъ тое ели у Ольхо-

вый ручай, зъ Ольховаго ручая до Добрай ели, зъ Добрай ели болотами на Бѣлый дубъ, зъ Бѣлого дуба у мохъ Трастянникъ, зъ Трастянника моху у Синяновъ дубъ, зъ Синяноваго дуба у Маняновъ дубъ, зъ Маняноваго дуба у Осинный копецъ, на которомъ копцу осина усажана, одъ того копца у Великій алясъ, зъ Великого алясу у Великій мохъ, зъ Великого моху въ Зеленый островъ, на которомъ островъ Глухая ель, одъ Зеленого острова у Велесу рѣчку, тою рѣчкою живою водою на бродъ Целешовъ, зъ броду Целешоваго у копецъ, зъ копца знову у другій копецъ лощиною у Собки, зъ Собковъ у Городище, зъ Городища въ Устье Высоцкое, зъ Устья Высоцкаго въ озера у верху рѣки живою водою, мимо Прилуцкаго устья, зъ Прилуцкаго устья на Потаповую луку, зъ Потаповой луки у Бубны, у три Сопки, одъ тыхъ Сопекъ на Битую стѣну, зъ тое стѣны у Дубовый ровъ, зъ Дубоваго рову у ручей границы живою водою у копецъ у Чистинскій мохъ, зъ того моха у Березовое болото, зъ Березоваго болота у Бобровъ ручей, зъ Боброваго ручая у Пергодку рѣчку, зъ Пергодки рѣчки у Крутой ручей, зъ Крутого ручая въ Деборовское устье, тутъ зашли се три ручая, одъ тыхъ ручаевъ въ Высокую граду, зъ Высокой грады живою водою у рѣчку Кудзницяцъ, одъ рѣчки Кудзницяца черезъ гору Стриновскую, зъ Стриновской горы у Стрижонный мостокъ, зъ Стрижонного мостка у Роговое озерко, зъ Роговаго озерка въ Соконичную гору, зъ Соконичной горы у копецъ, зъ копца у Придъ, зъ Прида у Придъ, зъ того Прида у Гатольскую стѣну, зъ Гатольской стѣны у Лукіе Лавы, зъ Лукіихъ Лавъ у Лысую гору, зъ Лысой горы у копецъ, одъ того копца у Варовину граду, зъ Варовиное грады у Бразначій ручай, зъ Бразначого ру-

чая у Волянку рѣчку, зъ Волянки рѣчки у въ Ольховые верховья, зъ Ольховаго верховья у Живый боръ, зъ Живого бору у копецъ, зъ того копца у Мелинское городище, зъ Мелинскаго городища Придомъ, зъ Приду у Бабину сосну, зъ Бабиное сосны у Перевязья, зъ Первизья у Кадзинные узновы, зъ Кадзинныхъ узновъ у Долгіе грады, зъ Долгихъ градъ у Щипецъ, зъ Щипцовъ у Хмелинецъ ручей, зъ Хмелинца ручая у Медвѣжую подару, зъ Медвѣжкой подары у Красные луги, зъ Красныхъ луговъ у Долгіе мшары, зъ Долгихъ мшаръ въ Чорный олесъ, зъ Чорного олесу въ Манясовы мшары, зъ Манясовыхъ мшаръ у Чорный ручей, зъ Чорного ручая въ Усвячу рѣчку, Усвячою рѣчкою идучи вверхъ въ Усвяцкое устье, зъ Усвяцкаго устья у великую рѣчку въ Усвячу, зъ тое рѣчки у Семь деревъ, зъ Семь деревовъ у Теплую лужу, зъ Теплой лужи у Дзятлы, зъ Дзятловъ у рѣчку Одринцу, зъ Одринцы рѣчки у Прудовы мохи, зъ Прудовыхъ моховъ Чарновскихъ у Сергѣевъ островъ, зъ Сергѣеваго острова на Чортовъ ручей, зъ Чортоваго ручая у Задній ржавецъ, зъ Заднего ржавца ручаемъ на ниву Гараваху, зъ нивы Гаравахы въ омшару, зъ омшары ручаемъ въ верхъ идучи на Захарьяву дуброву, черезъ Захарьяву дуброву на Богданову ниву у лощину, зъ тое лощины у выгаръ у Мачалище, зъ Мачалища ручьемъ у гору черезъ Рудаковскую дорогу на Глиноватый ручей, черезъ Глиноватый ручей на Брикъ гору, зъ Брыка горы на Барсуки, на Толстый дубъ, зъ Толстого дуба въ Апеище, зъ Апеища ручаемъ коло Высокого борку, зъ борку Высокого у ручей, зъ того ручая у Васочекъ мохъ, зъ Васочку моху у Перекарле, зъ Перекарли у Малясъ сульсу въ Крутой ручей, Крутымъ ручаемъ черезъ Красный ручей, зъ Красного ручая въ Копаницу рѣчку, Копан-

никою рѣчкою идучи вверхъ (въ) Волчинскій мохъ, зъ Волочинского моху у Закотынскую заногу, зъ Закотынское заногы на Фадееву пасѣку, зъ Фадеевое пасѣки на Бабавинъ мохъ, на Евловъ островъ, зъ Евловаго острова на Прудовое верховье, зъ Прудового верховья въ Прудовую рѣчку, зъ Прудовой рѣчки у Лихіе болоты, зъ Лихихъ болотъ у Комлю рѣчку, Комлею рѣчкою идучи вверхъ у мохъ Чицикъ, зъ Чиспика моху черезъ мохъ въ Комлю рѣку, тою рѣкою идучи живою водою у гору у Ююнецъ мохъ, зъ Уюнца моха у Перезвье, зъ Перезвья у Каменную лаву, зъ Каменной лавы у Ордасно озеро, зъ Ордасна озера на островъ Магилевецъ, зъ острова Магилевца на Липовый островъ, зъ Липового острова на Дубовый рогъ, зъ Дубового рога на островъ Гастулю, зъ острова Гастулинного на Горный островъ, зъ Горного острова на Скацинный рогъ, зъ Кацинного рога на камень, на томъ камени лѣтеры кладены рускіе и польскіе, зъ того камня въ рѣку Лучынницу, тою рѣкою Лучынницею вверхъ идучи въ рѣчку Вобчу, тою рѣчкою Вобчою идучи вверхъ у мохъ Бараницкій, зъ Бараницкого моху у ручей Семакинскій, зъ Семакинского ручая вверхъ суходольемъ на сосну Платавую, на которой соснѣ кладены крижи, зъ тое сосны въ у Циковскій мохъ, зъ Циковского моху въ ручей Кальщій, зъ Кальщого ручая у мошокъ Чистый, зъ того мошка въ ручай, зъ того ручая у омшариву, зъ тое омшарины у лощину, зъ лощины на суходоль на дуброву, зъ дубровы суходольемъ у болощину, зъ тое болощины у лощину, зъ лощины на дорогу, черезъ дорогу на камень, зъ камня у Мишуринскій ручей, зъ Мишуринского ручая лощинною черезъ дорогу у мохъ Мишуринскій, зъ того моху въ Болощину, зъ тое Болощины у лощину, зъ лощины на Дубъ, на тымъ Дубѣ кла-

денные знаки, зъ того дуба у лощину, зъ лощины въ умшару, зъ умшары у Каменный ручей, зъ Каменного ручья суходольемъ у Болотко, зъ болотка у лощину, зъ лощины у ручей Глиноватый, зъ Глиноватого ручья болоткомъ, зъ болотка суходольемъ у въ омшару, зъ омшары на дубъ, на которымъ дубѣ кладены знаки, зъ того дуба на камень, што подле дороги лежить, зъ того камня у лощину, зъ лощины у Трасное болото, зъ Трасного болота въ Чорную грязь, зъ Чорное грязи въ Черный ручай, зъ Чорного ручья у алесъ, зъ того алесу въ рѣчку Гастовичу, зъ рѣчки Гастовичи у большую рѣку, которая идетъ зъ Ордасна до Сороча, большую рѣкою идучи внизъ у большую Завань, зъ большое Завани у ручей, тымъ ручаемъ идучи вверхъ черезъ дорогу у мохъ, зъ того моху въ Чорную грязь, зъ Чорное грязи въ ручей, зъ того ручья черезъ мохъ, зъ того моху у Платаву березу, одъ Платавой березы у гору въ лощину, зъ тое лощины въ березу, которая надъ дорогою стоитъ, одъ тое дороги у лощину, зъ тое лощины въ Осиновый рогъ, зъ Осинового рогу у межу, зъ тое межи у Яловый рогъ, зъ Ялового рогу у Небелескій мохъ, зъ Небелеского моху въ ручей Большой, зъ большого ручья у Драпу, зъ Драпы въ ручей, на которымъ мостъ большій лежитъ, зъ того моста въ ясень дерево, на которымъ знаки кладены, зъ того дерева у лощину внизъ идучи въ Бѣлый мошокъ, зъ того мошка ручей Вышовъ живою водою на большую дорогу, которая идетъ зъ Ратчизна до Городца, тымъ ручаемъ внизъ идучи въ лощину подъ Алькинину ниву, одъ Алькининой нивы у алесъ, зъ того алесу на дубъ, на которомъ знаки кладены, зъ того дуба у алесъ, зъ того алесу въ ручай цекучій, зъ того ручая у мохъ, зъ того моху въ ручей, зъ ручая суходольемъ черезъ дорогу Радчин-

скую, которая дорога на Боровцово идетъ, зъ тое дороги въ островъ Осинный, зъ Осинного острова въ ручей Чорный, зъ Чорного ручья въ копецъ, въ которомъ знаки кладены, зъ того копца у Яловый островъ, зъ Ялового острова въ ручей чекучий, тымъ ручаемъ идучи внизъ на сосну, на которой соснѣ кладены знаки, зъ тое сосны у Чорную грязь, зъ Чорное грази у алесъ, зъ алесу у Трастаный рогъ, зъ Трастенного рогу въ рѣчку большую, внизъ идучи зъ Чорное грази черезъ стѣну Халмовскую на дорогу большую, которая идетъ зъ Велиской до Усвятъ, зъ тое дороги на липу дерево, на которой знаки кладены, зъ тое липы у лощину, зъ лощины у мохъ Першиковскій, зъ Першиковского моху у ель бортную, зъ ели бортной на греблю, зъ гребли въ ручей Глиноватый, зъ Глиноватого ручая въ Драпъ болото, зъ тое Драпы у Холуйку рѣчку, зъ Холуйки рѣчки внизъ идучи въ мостокъ, зъ того на Холуйку рѣчку, зъ того мостка у Драпъ, зъ Драпы въ Осинный рогъ, зъ Осинного рогу у мшару, зъ омшары болотина у Каковики малые, зъ Каковикъ малыхъ у Лосиное Купелище, зъ Лосиного Купелища у Мачалище, зъ Мачалища у Недзеришоватую ель, зъ Недзеришоватой ели въ дубъ Коронастый, зъ того дуба въ Ускидный мохъ, зъ Ускидного моху у Выскидный ручай, ручаемъ тымъ идучи внизъ у Нѣксциду рѣчку, зъ Нѣксциды рѣчки у большую рѣчку, которая идетъ до Чернея озера, зъ Чернея озера у Холуецъ рѣчку, вверхъ идучи Холуйцею въ Сутоки, зъ Сутокъ у рѣчку Чернейку и Полонейку, зъ Полонейки рѣчки вверхъ Сѣнного ручая въ рѣчку малую, зъ тое рѣчки въ малую Сотыню, у верху идучи малой Сатыней у Гары болота, зъ Гары болота мимо Кривый и мимо Луговъ ручей, зъ того ручья вколо Бабницы, по лѣвой руцѣ составляючи деревни Верхов-

ское, тымъ ручаемъ идучи на дорогу, которая идетъ зъ Усвята до Велича, зъ дороги внизъ идучи тымъ ручаемъ у Сусенки ручей, зъ Сосенского ручая у Чатовуху рѣчку, зъ Чатовухи рѣчки у Любоминскій мохъ, зъ Любоминского моху у Соколинскій островъ, зъ Соколинского острова у Лукьяновъ ручей, тымъ ручаемъ идучи внизъ въ рѣчку Пудаць, зъ Пудацы рѣчки внизъ у Бразгучій ручей, зъ Бразгучого ручая у Великій мохъ, зъ Великого моху у Боховъ ручей, зъ Бохового ручая на Ракитники верховья, зъ Ракитницкого верховья у Лабировцю рѣчку, внизъ идучи тою рѣчкою въ Усвачу рѣчку, Усвачою рѣчкою идучи въ улицу великую на право ажъ до Кривое сосны Пазеницы, а проведши Пазевницу дорогою гостинцемъ, которая идетъ зъ Каровичъ до Городища, у лѣво рѣчкою Болницкою вверхъ до Осинного мостка, ажъ до дороги зъ Витебска до Усвятя; тутъ граница скончила се цѣлого староства Усвятского. До которого ограниченья подписуе се и печать мою приложити казалъ. Писанъ у Вядахъ, подъ лѣты Божого нароженья тысяча шестьсотъ двадцать третьего, мѣсяца Мая дватцатого дня. У того листу граничного при печати подписъ руки комисара тыми словами: *Mikołaj Żaba—podstoli Witebski, dworzanin u komisarz skarbowy jego królewskiej mości ręką swą.* Который же тотъ листъ граничный, за поданьемъ оногo до книгъ канцеляріе наше великого княства Литовского, есть записанъ и есть выданъ. Писанъ въ Варшавѣ, року тысяча шесцьсотъ дватцать четвертого, мѣсяца Іюля семого дня. *U tego ekstraktu ograniczenia, przy pieczęci mnieyszey wielkiego xięstwa Litewskiego, podpis ręki jaśnie wielmożnego imć pana Pawła Sapiehi—podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego, tudzież podpis ręki jaśnie wielmożnego imć pana Marcina Tryzny—pisarza wielkiego xięstwa Litew-*

skiego his verbis: Paweł Sapieha—podkanclerzy wielkiego xięstwa Litewskiego. Marcin Tryzna—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Ad haec suscepta ziemi Mścislawskiej z podpisami rąk imé panów urzędników tegoż wojewodztwa Mścislawskiego in eum tenorem: Roku tysiąc sześćset dwudziestego siódmego, мѣсяца Октября девятого дня тотъ листъ граничный панъ Остафей Раевскій до книгъ земскихъ Мсти-

славскихъ подавъ: Krzysztof Ciechanowiecki—sędzia ziemski Mścislawski. Янъ Война Яценецкій—подсудокъ и Грегорій Стаховскій—писарь.

Który to takowy ekstrakt ograniczenia starostwa Uświackiego, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyjęty u wpisany.

1672 г. Февраля 6-го дня.

Изъ актовой книги Виленскаго Магистрата кн. № 5120, за 1668—74 г., стр. 435—62.

95. Инвентарь движимаго имущества Виленскаго купца Ивана Потта.

W sobotę, miesiąca Lutego dnia szóstego, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórego. Na instancją szlchetnego pana Piotra Procewicza—raycy Wileńskiego y sławetnego Egidiusza Potta, kupca, mieszczanina Królewieckiego, tudzież y niewiernego Moyzesza Jakubowicza żyda, obywatela Kleypedzkiego, jako kreditorów nieboszczyka Jana Potta, mieszczanina y kupca Wileńskiego, są deputowani é medio annui officii szlchetni pan Andrzej Gierkiewicz y pan Stephan Konstantynowicz, rayce, na spisanie y otaxowanie pozostałych towarów po wysz pomienionym Janie Pocie, którzy ichmość dosyć czyniąc funkciey swojej z pisarzem ordinaryinym, przy sługach urzędowi przysięgłych, uczciwych Kazimierz Bernatowiczu y Jerzym Kozłowskim, do kramu pod kamienią szpitalną świętey Tróyce rzymskiej, w której nieboszczyk Pott ex conducto et locato mieszkał, zszedszy, in praesentia pomienionych panów creditorów y sławetnego

Jana Hutmana—mieszczanina y kupca Wileńskiego, dla lepszej informaciey y taxy od ichmościów panów radziec wezwanego, tudzież y przy bytności szlchetnego pana Stanisława Rudnaka—raycy Wileńskiego, jako kuratora uczciwey Anny Haynowney, Janowey Pottowey, pozostałej wdowy, do tego aktu y innych spray użytego, a przez szlchetny urząd burmistrzowski y radziecki Wileński approbowanego, za exhibicią teyże paniey wdowy, towary Noremburskie y Holenderskie nieboszczykowski, w pomienionym kramie znajdujące się, spisali y otaxowali, ordine et modo sequenti:

N a p r z ó d:

Towary różne Noremburskie y Holenderskie:

Jedna tablica marmurowa, taxowano na srebrną monetę, złotych dwa y groszy sześć.

Jedna miednica balbierska, na takowąż monetę złotych dwa y groszy piętnaście.

Dwie kamienne tablice, złoty jeden y groszy siedmnaście.

Trzydzieści y siedm miotełek ryżowych, złotych dwadzieścia y dwa y groszy sześć.

Dziewiętnaście tuzinów prostych zwierciadełek, złotych pięć y groszy dwadzieścia jeden.

Trzydzieści tuzinów skór pozłocistych y białych, złotych trzydzieści.

Pięć tuzinów kałamarzów czarnych y białych, taxowano wszystkie ogułem złotych siedm.

Czternaście kałamarzów beczulkowych, złoty jeden y groszy pięć.

Trzy kałamarze rogowe, groszy dwadzieścia y jeden.

Dziewięć kałamarzów kościanych białych, złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Cztery karty mosiądzowe, taxowano ogułem złotych dwa y groszy dwadzieścia dwa.

Pięć lichtarzów mosiądzowych ręcznych, taxowano ogułem złotych trzy.

Ośm tuzinów drewnianych łyżek, złotych dwa y groszy cztery.

Dwie skrzyneczki Noremburskie, złoty jeden y groszy sześć.

Jeden poltineczek, groszy siedmnaście y pieniędzy cztery.

Ośm tuzinów piszczałeczek dziecinnych, groszy szesnaście.

Jedna para strzemion pobielanych niemiec-
kich, złoty jeden y groszy dwa.

Jedna para antab do truny, złoty jeden y groszy dwadzieścia siedm y pieniędzy cztery.

Jeden monsztek niemiecki do konia, groszy dwadzieścia dwa y pieniądze cztery.

Ośm kałamarzów drewnianych z szydełkami, złoty jeden y groszy dwa.

Pięć prochniczek rogowych z kluczami, złotych sześć y groszy sześć y pieniądze cztery.

Dwie prochniczki połamane z kluczami, złotych dwa y groszy dwadzieścia pułtrzecia.

Pięć rożków do prochu, po groszy sześć—
złoty jeden.

Dziesięć sztuk blaszanych tarczok okrąg-
łych, po groszy cztery, złoty jeden y groszy
dziesięć.

Jeden pułtynek do szycia, groszy piętnaście.

Jedenaście pochewek skórzanych do nożów, po
groszy cztery—złoty jeden y groszy czternaście.

Ośm drewnianych kul z kręglami, po groszy
sześć—złoty jeden, groszy ośmnaście.

Piszczałek chłopskich prostych, za złoty y
groszy piętnaście.

Starych, to jest łowczych, złotych dwa, groszy
piętnaście.

Czternaście krobeczek malowanych, złoty
jeden, groszy piętnaście.

Dziesięć par niemieckich ostrog, po groszy
dwadzieścia cztery—złotych ośm.

Dziesięć tachrów nożyków dziecinnych, po
groszy trzy—złoty jeden.

Dwanaście sztuk połamanych woskowych
obrazków, złoty jeden, groszy piętnaście.

Trzy szali do ważenia, po groszy sześćdzie-
siąt sześć—złotych sześć, groszy ośmnaście.

Trzy mniejszych, po groszy czterdziestu
y puł—złotych cztery y jeden grosz.

Dwa jeszcze mniejszych, po groszy dwa-
dzieścia cztery — złoty jeden, groszy ośm-
naście.

Sześć jeszcze mniejszych, po groszy dzie-
więtnastu—złotych trzy, groszy dwadzieścia
cztery.

Sześć jeszcze mniejszych, po groszy ośm-
nastu—złotych trzy, groszy ośmnaście.

Cztery większych, po groszy dwadzieścia
cztery—złotych trzy, groszy sześć.

Siedmnaście szal do ważenia kosztują wszyst-
kie złotych sześć y groszy cztery.

Trzy sztuki szal do ważenia, złotych sześć
y groszy ośmnaście.

Półtory rezy papieru białego złotych sześć.

Ośm cynowych kubków, złoty jeden, groszy ośnaście.

Dwadzieścia trzy sztuki pargaminowych głównych szczotek, złotych trzy y groszy dwa.

Cztery sztuki plisem obszyte, złoty jeden, groszy dwadzieścia.

Dwa tuziny szpilek królewieckich, złotych szesnaście.

Pół tuzina mniejszych, złotych trzy.

Siedmnaście sztuk mosiądzowych piasecznic, złotych dziesięć y groszy sześć.

Dwie piasecznicy lepsze, złot. trzy y gr. ośm.

Dwa tuziny czarnych zwierciadełek, groszy dziesięć.

Cztery mosiądzowe fajerki, złotych pięć y groszy dziesięć.

Dwa funty truskaney blaszki, złotych siedm.

Cztery szczotki do chędożenia koni, złotych dwa y groszy dwanaście.

Ośnaście szczotek do chędożenia sukien, złotych dziewięć y groszy ośm.

Dziesięć sztuk wełnianych pasamanów, złotych dwadzieścia y dziewięć.

Dwa buntury skórzanych wstążek, złotych trzy y groszy dziesięć.

Trzy puzdra cyrulickie, złotych jedenaście y groszy dwadzieścia siedm.

Cztery tuziny rogowych grzebieniów, złoty jeden y groszy ośnaście.

Dwanaście buntów malowanych pudełek, złotych dwa.

Dziesięć tuzinów Wraclawskich kart, złotych szesnaście y groszy dwadzieścia.

Piędziesiąt y trzy sztuki drewnianych piasecznic, złotych dziesięć y groszy ośnaście.

Sześćdziesiąt y cztery tuziny cymbałowych strun, złotych trzydzieści y dziewięć y groszy trzy y pieniądze trzy.

Trzydzieści y dwie sztuki krzywych grzebieniów z puzderkami, złotych sześć y groszy piętnaście.

Pięć sztuk złocistych zwierciadełek książkowych, złotych pięć y groszy dwadzieścia pięć.

Dwanaście mniejszych, złotych siedmnaście y groszy trzy.

Ośm jeszcze mniejszych, złotych siedm y groszy ośm y pieniądze trzy.

Trzy tuziny jeszcze mniejszych, złotych dwadzieścia ośm y groszy piętnaście.

Trzy tuziny y dwie sztuki jeszcze mniejszych, złotych dwadzieścia y groszy piętnaście.

Cztery y ćwierć tuzina jeszcze mniejszych, złotych dwadzieścia pięć y groszy piętnaście.

Jedenaście tysięcy szpilek, złotych siedm y groszy dwadzieścia sześć.

Pięć set mniejszych, złotych trzy.

Cztery tysiące szlaskich wielkich szpilek, złoty jeden y groszy dwanaście.

Sześćset małych Holenderskich, złotych dwa y groszy puł ósma.

Dwanaście tuzinów czarnych zwierciadełek, złotych trzy y groszy sześć.

Trzydzieści dwa tuzinów mniejszych, złotych pięć y groszy dziesięć.

Dwanaście tuzinów blaszanych okrągłych, złotych sześć.

Dwa tuziny z drwiczkami zawierającymi, złoty jeden y groszy ośnaście.

Dwadzieścia y siedm par szczotek do wełny, złotych dwadzieścia y siedm.

Dziewięć buntów prostych pierścionków, złotych dziewięć.

Drobnych koralików różnego koloru, za złotych piętnaście.

Trzydzieści sztuk rękojeści do szpad drotowych, złotych dziesięć.

Dwa pudełka mosiężnych kieszeczek do haftowania, złotych piętnaście.

Dwa pudełka białego, złotych ośm.

Pół dziewięta tuzina włosianych plotów, złotych sześćdziesiąt y pięć.

Cztery tuziny blaszkowych plotów, złotych dwa.

Dwadzieścia y siedm buntów nożów szpilkowych, złotych piędziesiąt y trzy y groszy trzy.

Trzy sztuki kłódek Gdańskich, złotych cztery.

Trzy sztuki mniejsze, złotych trzy y jeden grosz.

Dziewięć sztuk jeszcze mniejszych, złotych sześć, groszy dwadzieścia y pieniądze cztery.

Sześć sztuk jeszcze mniejszych, złotych trzy y groszy dwanaście.

Półtora tuzina jeszcze mniejszych, złotych ośm.

Jeden tuzin jeszcze mniejszych, złotych cztery y groszy półtrzecia.

Trzy tuziny jeszcze mniejszych, złotych dziesięć.

Dwa tuziny jeszcze mniejszych, złotych pięć y groszy dziewiętnaście.

Szesnaście tysięcy różnych pobielanych ćwieków, taxowano złotych dwadzieścia y dziewięć y groszy pięć.

Jeden bunt snickerskich szneydceygów, złotych cztery y groszy dwadzieścia siedm.

Dwanaście tuzinów złotnickich grabsztyków, złotych cztery y groszy dwadzieścia cztery.

Dwie sztuki młotków do nakręcania instrumentów, złoty jeden.

Półpięta bunta cyrulickich instrumentów do szkatułki, złotych dwa, groszy szesnaście y pieniądze trzy.

Dwanaście sztuk spatłów do plastrów, także do języków, złotych dwa y groszy dwanaście.

Troje kleszczów do wrywania zębów, groszy ośmnaście.

Czworo nożyczek do postrzygania, po groszy ośm, złoty jeden y groszy dwa.

Cztery sztuki złotnickie do ciągnięcia drotu

Siedm flakczangów do drotu, pięć sztuk szrubsztaków, in summa czyni złotych trzy-
naście y groszy dwadzieście dwa.

Czternaście tuzinów krzesiwek, złotych cztery y groszy dwanaście.

Siedm sztuk kraycarów do strzelby, złoty jeden y groszy dwadzieścia sześć.

Półtora tysiąca y sześćdziesiąt pobielanych ćwieków, złotych cztery y groszy czternaście.

Sześć par szczotek do wełny, złotych sześć,

Dziewięć y trzy ćwierci tuzina stołowych łyżek, złotych dwadzieścia sześć.

Dziewięć sztuk dłótek stolarskich, złotych dwa y groszy trzy.

Dwanaście sztuk form do kul lania, złotych dwa y groszy dwanaście.

Trzydzieści y dziewięć sztuk świderków do kołowrótków, złotych trzy y groszy dwadzieścia jeden.

Dziewiętnaście łyżek rogowych, złotych dwa y groszy dziesięć.

Dziewięć sztuk żelaznych form do srotu lania, złotych trzy y groszy dziewięć.

Troje mosiężnych goździ do piwa, złotych jeden y groszy sześć.

Dziesięć sztuk wielkich szwieckich guipów, złotych dwa y groszy półtrzyznasta.

Trzy tuziny okówków na szpady, złotych trzy.

Cztery sztuki szwieckich obcęgow, złoty jeden y groszy dwadzieścia.

Dwa begangi do drotu zaginania, groszy szesnaście.

Dwa szrubsztaki, złoty jeden y groszy dwadzieścia siedm.

Jeden topor rzeźnicki, złotych dwa y groszy piętnaście.

Trzy bindasze ciesielskie, złotych trzy y groszy piętnaście.

Ośm sztuk bardyszów, złotych cztery y groszy dwadzieścia cztery.

Dziesięć buntów wielkich nożów łotowskich, złotych dwadzieścia sześć y groszy dwadzieścia.

Czterdzieści y dwie sztuki małych, złotych trzy y groszy piętnaście.

Jeden tuzin długich kałamarzów, złoty jeden y groszy dwanaście.

Ośm tysięcy ćwieków drobnych, złotych cztery.

Pięć tysięcy ośmset y pięćdziesiąt mniejszych, złotych siedm.

Dziewięćdziesiąt y pięć różnych kucharskich siekaczów, złotych dwadzieścia y ośm y groszy jedenaście y pieniędzy cztery.

Cztery bednarskie karbmasy, złotych dwa y groszy dwadzieścia dziewięć.

Dwa bednarskie ośniki, złoty jeden.

Cztery krzywe snickerskie raszple, złoty jeden y groszy dziesięć.

Dwadzieścia y jeden miedzianych krowich dzwonek, złotych trzy y groszy sześć.

Trzydzieście y siedm sztuk gręplów, złotych dziewięć y groszy pięć.

Trzysta y piętnaście funtów faskowey lipskiej stali, po groszy trzy—złotych trzydzieści y jeden y groszy pięć.

Dwie ogrodnicze okowy na łopaty, złotych dwa y groszy dwadzieścia siedm.

Trzydzieści y półtrzecia funta waży jeden garniec żelazny, złotych pięć y groszy dwadzieścia ośm y pieniędzy cztery.

Sto y dziesięć sznurów złotych koralów, złotych pięć y groszy piętnaście.

Sto czterdzieści sznurów czerwonych szklanych, złotych trzy.

Szesnaście sznurów złotych wielkich koralów, złoty jeden y groszy dziesięć.

Dwadzieścia y pięć sznurów nakrapianych koralów, złotych siedm y groszy piętnaście.

Pięć sznurów czarnych nakrapianych, złotych szesnaście y groszy ośm.

Półtrzecia tuzina czarnych szklanych paciorek do modlenia się, złotych pięć y groszy piętnaście.

Półtora tuzina większych, złotych dwa y groszy siedm.

Czternaście sznurów agatkowych paciorek do modlenia się, złotych piętnaście y groszy ośm.

Dwa bunt białych koralów, złotych sześć.

Dwadzieścia y siedm sznurów czerwonych rogowych z tabliczkami koralowemi, złotych dwa y groszy piętnaście.

Czternaście sznurów czerwonych koralów bez tabliczek, złotych sześć.

Trzy tuziny drewnianych paciorków do modlenia się, złotych jeden y groszy piętnaście.

Siedmdziesiąt cztery sztuk różnych zwierciadełek dla cyrulików, złotych dwadzieścia cztery, y groszy siedm y pieniędzy trzy.

Pięćdziesiąt y ośm buntów mosiężnych ćwieków, złotych sześćdziesiąt y siedm y groszy dwadzieścia.

Półdwanasta funta mosiężnego drotu, złotych jedenaście y groszy piętnaście.

Jeden tuzin drobnych szpilek, złotych cztery.

Trzy czarne sztucce, złotych dziewięć.

Jedenaście tysięcy prostych szpilek, złotych siedm.

Sześć buntów czarnych nożów Noremberskich po złotych trzy—złotych ośmnaście.

Półtrzecia bunta blaszkowych nożów, złotych siedm y groszy piętnaście.

Szesnaście buntów czarnych koralu na szyję, szklanych, złotych trzydzieści y dziewięć.

Siedmdziesiąt y pięć tysięcy złotych koralików, złotych dwadzieścia y dwa y groszy piętnaście.

Jeden kót pozłotki trzeszczaney, złotych trzy y groszy piętnaście.

Dziewiętnaście tysięcy y pięćset ćwieków szmelcowanych różnych, złotych trzydzieści y dwa y groszy dwadzieścia.

Trzy bunty pierścionków chłopskich, złotych dziesięć y groszy ośmnaście.

Dwadzieścia y ośm tuzinów papierowych zwierciadełek, złotych siedm y groszy dziesięć.

Szesnaście sztuk małych książek pergaminowych do pisania, złotych trzy.

Pięćdziesiąt y trzy sztuki włosowey stroczi, złotych trzydzieści y trzy y groszy siedmnaście.

Sto pięćdziesiąt y dziewięć sztuk nicianych uplotów, złotych trzydzieści y siedm.

Siedm sztuk blaszkowych uplotów, złotych dwa y groszy dziesięć.

Dwadzieścia sznurów pereł fałszywych, złotych czternaście y groszy dwanaście.

Cztery tysiące y sto kołeczek do firanków, złotych siedmnaście y groszy sześć.

Czterdzieści tuzinów pierścionków chłopskich, złotych dwa y groszy dwadzieścia.

Dwadzieścia y pięć tuzinów pierścionków rogiem przewijanych, złotych trzy y groszy dwadzieścia pięć.

Cztery bunty dzwonek, złotych ośm.

Dziewięć sztuk mosiądzowych szrub do listew, złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Jeden tuzin goździ do antwasów, złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Dziesięć sztuk mosiężnych kołek z windeczkami, złotych dwa.

Pięć sztuk większych, złoty jeden y groszy ośm.

Dwie sztuki mosiężnych kałamarzów, złotych dwa y groszy cztery.

Cztery sztuki mosiężnych czopków do antwasów, złotych trzy y groszy ośm.

Dwadzieścia y jedna sztuka krazburstów dla złotników, złotych cztery y groszy dwadzieścia.

Jeden mosiężny cyrkiel, groszy dwadzieścia y półtrzecia.

Ośmnaście tuzinów mosiężnych białogłowskich napastrków, złot. pięć y groszy dwanaście.

Ośm par nożów białych, kościane okładki, złotych szesnaście.

Jedna kamienna książka, złoty jeden y groszy dwa.

Czternaście sztuk prostych składanych nożyków, złotych dwa y groszy dziesięć.

Piętnaście sztuk Holanderskich meżkich nożów, złotych dziewięć.

Ośm par białogłowskich nożyków, złotych sześć y groszy dwanaście.

Dwie sztuki blaszane perspektywy, złotych dwa y groszy cztery.

Cztery sznury żelaznych krawieckich napastrków, złotych siedm y groszy trzynaście.

Trzy tuziny nożnic cyrulickich, złotych piętnaście.

Dwadzieścia buntów klódek prostych, złotych dwadzieścia ośm.

Dziesięć sztuk trzygraniastych, złotych pięć y groszy dwadzieścia ośm.

Dwa tuziny nożnic do papieru, złotych dziesięć y groszy dwadzieścia cztery.

Sześć tuzinów y jedna sztuka małych, złotych dwadzieścia sześć y groszy sześć.

Jedenaście tuzinów różnych nożyczek papierowych, złotych trzydzieści y jeden y groszy dwadzieścia pięć y pieniądze cztery.

Dziewięć sztuk mosiężnych szczypców do świec, złotych cztery.

Półtrzeci rezy papieru białego, złotych dwanaście y groszy piętnaście.

Szesnaście sztuk nożyczek do papieru, złotych siedm y groszy dwadzieścia y jeden.

Sześć kluczków do nakręcania strzelby, złotych cztery y groszy ośm.

Ośm nożnic do stryżenia owiec, złotych ośm y groszy szesnaście.

Jedenaście sztuk obcęgów, złotych trzy y groszy dwadzieścia dwa.

Siedmnaście sztuk krawieckich nożnic, złotych dziesięć.

Sto y jedna sztuka różnych dłotów, złotych dwanaście y groszy trzy y pieniądze trzy.

Jeden tuzin kłódek okrągłych, złotych trzy y groszy sześć.

Trzy tuziny mniejszych, złotych siedm y groszy dziewięć.

Dwadzieścia y siedm tuzinów jeszcze mniejszych, złotych czterdzieści y pięć y groszy trzynaście.

Trzy tuziny jeszcze mniejszych, złotych cztery.

Jeden tuzin jeszcze mniejszych, złoty jeden, groszy siedm y pieniądze trzy.

Półtrzecia tuzina kart Wraclawskich, złotych pięć.

Jeden tuzin skórzanych puzderek do okularów, złotych trzy y groszy osmnaście y pieniądze cztery.

Osm szkatulek okularów Noremberskich, złotych sześć y groszy dwanaście.

Trzy funty białych kościanych grzebieniów, złotych dwadzieścia y jeden.

Dwanaście łotów maści Noremberskiej, złoty jeden y groszy piętnaście.

Dziesięć tuzinów drewnianych puzderek do okularów, złotych pięć.

Pięć sztuk w czerwonej skórze zwierciadł, złotych pięć y groszy dziesięć.

Dwadzieścia y cztery tysiąca igieł prostych, złotych czterdzieści y cztery.

Dwadzieścia y jeden tysiąc podlejszych, złotych trzydzieści y cztery y groszy osmnaście.

Cztery tysiące szwieckich świeków, złotych osm.

Sześć tuzinów żelaznych szypców, złotych czternaście y groszy dwadzieścia cztery y pieniądze cztery.

Osmset szwieckich szydek, złotych osm y groszy półósma.

Dwa pudełka białych kiszeczek do haftowania, złotych osm.

Pięć sztuk kamiennych książek, złotych trzy y groszy pięć.

Dwadzieścia y cztery sztuki zwierciadł, złotych dwa y groszy dwadzieścia cztery.

Trzydzieści y siedm sztuk brzytw różnnych, złotych pięć.

Osmnaście sztuk rzezaków stolarskich, złoty jeden y groszy dwadzieścia y pieniądze cztery.

Dwadzieścia y siedm sztuk żelaznych cyrkłów, złotych cztery y groszy sześć.

Dwadzieścia y trzy sztuki heblów stolarskich, złotych trzy y groszy piętnaście.

Jeden funt y czternaście łotów słomki, złotych siedm y groszy dwadzieścia.

Sto y jedenaście różnych świderków do kółwrotków, złotych cztery.

Sto y czternaście sztuk bartek różnnych, złotych sześćdziesiąt y pięć y groszy pięć.

Cztery laski, złotych sześć.

Piętnaście y pół funta mosiądzu w mozdierzu, złotych piętnaście y groszy piętnaście.

Jeden wielki nóż łowczemu, złotych siedm y groszy osmnaście.

Jedna mosiądzowa kielnia do wody, złotych dwa.

Jedna miednica, złotych dwa.

Sześć funtów y trzy ćwierci mosiądzu tablicowego, złotych sześć y groszy dwadzieścia półtrzecia.

Dwadzieścia y siedm świderków, złotych siedm.

Pięć trzykoczystych, złoty jeden.

Dziesięć okowanych do wina, złoty jeden.

Trzydzieści pięć okręgów drotu cienkiego, złotych siedmdziesiąt.

Dziewięć set krzemieni do fluntów, złotych dziewięć.

Dwa okręgi styrskiego drótu, złotych sześć.

Dwa małe toczydła, złotych trzy y groszy ośmnaście.

Szesnaście funtów stali faskowej, złotych dwa y groszy cztery.

Dwa pręty stali Gdańskiej, złotych pięć.

Pięćset ośmdziesiąt y pięć funtów żelaza, złotych czterdzieści y sześć y groszy dwadzieścia półtrzecia.

Jeden bunt łyżek do kuchni, złotych trzy y groszy dwadzieścia pięć.

Dwadzieścia łyżek kucharskich, złotych dwa y groszy dziewięć.

Dziesięć sztuk łyżek do kul lania, złoty jeden y groszy dziewiętnaście.

Trzy tychże, złoty jeden.

Ośm funtów stali styryjskiej, złotych dwa.

Dziewiętnaście funtów stali prętowej Gdańskiej, złotych cztery.

Sześć par rur do pistoletów, złotych ośmnaście.

Dwa bunty strun do skrzypek, złotych sześć y groszy piętnaście.

Dziewiętnaście sztuk drewnianych puzderek do okularów, groszy dwadzieścia cztery.

Dwadzieścia y dwa skórzanych tych że, złotych pięć.

Czterdzieści y ośm sznurów wodnych pereł, złoty jeden y groszy cztery.

Trzydzieści kart Wraclawskich, złotych dwa.

Półosma bunta drobnych koralików, złotych jeden y groszy półosma.

Sześć tysięcy y dziewięćset igieł prostych, złotych czternaście.

Jedna skrzynka grodzkich strun, złoty jeden y groszy dziewięć.

Dziewięćdziesiąt y sześć toczonych kalcedanów, złotych dwa y groszy piętnaście.

Sto sześćdziesiąt y pięć prostych, złotych dwa y groszy piętnaście.

Trzydzieści y dwie sztuki obrazków pergaminowych, złotych sześć.

Sześć buntów y czterdzieści sztuk małych, złotych czterdzieści y dwa y groszy trzynaście y pieniądze cztery.

Półtora tysiąca świeczek pobielanych, złoty jeden y groszy dziesięć.

Półtora tysiąca świeczek szwieckich, złotych trzy.

Cztery brylfany, złotych pięć y groszy piętnaście.

Sześć buntów szwieckich gnipów, złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Tysiąc szwieckich świeczek, złotych dwa y groszy cztery.

Sześć sztuk końskich puszcadeł, złoty jeden y groszy sześć.

Jeden okrąg drótu, złotych dwa y groszy piętnaście.

Piętnaście sztuk pił do piłowania drewna, złotych trzydzieści y trzy.

Sześć sztuk łańcuszków pobielanych, złotych cztery.

Półtrzecia pręta stali Styryjskiej, złotych dwa y groszy piętnaście.

Dwoje alabartów, złotych siedm y groszy czternaście.

Dwadzieścia y cztery sztuki szpad, złotych czterdzieści y dwa y groszy dwanaście.

Pud rapierów, z tyłkami, złotych dziewięć y groszy czternaście.

Cztery szable, złotych ośm.

Dwa okręgi cienkiego drótu, złotych cztery.

Jeden żydowski lichtarz, złotych dwa y groszy siedm.

Ośm mosiężnych lichtarzów, złotych sześć y groszy sześć.

Jeden tuzin drewnianych łyżek, złotych ośm.

Czterdzieści y cztery buntów napilników, złotych sto pięćdziesiąt cztery.

Dwie szkatułki do okularów, złoty jeden y groszy ośmnaście.

Pięć tuzinów szpikulców, złotych dwa.

Dwie mosiądzowe miednice, złotych dwa y groszy ośmnaście.

Dwa polerowanych bakta ków, złotych siedm.

Sto dziewiętnaście kostek do grania, złoty jeden.

Jedna czarna trąba, a druga żółta mosięzna, złotych czternaście.

Jeden bunt odlewanych dzwonek, złotych trzy.

Jedna para pistoletów gwintowych, złotych dwadzieścia y jeden.

Trzydzieści sztuk strugów bendarskich, złotych cztery y groszy piętnaście.

Trzydzieści sztuk skowród, złotych siedm.

Półtora bunta mosiężnych fujarek, złotych siedm y groszy piętnaście.

Sześć sztuk kucharskich łyżek, złoty jeden y groszy jedenaście y pieniędzy cztery.

Siedm pochówek do nożów, groszy czternaście.

Czternaście siekaczów kucharskich, złotych cztery y groszy półdziesiąta.

Trzy czarne świdry, groszy ośmnaście.

Siedm bartek ciesielskich, złotych dwa y groszy dwadzieścia siedm y pieniędzy trzy.

Jeden bindas ciesielski, złoty jeden y groszy pięć.

Jeden topor ciesielski, złotych dwa y groszy ośmnaście y pieniędzy cztery.

Dwa topory rzeźnicze, złotych cztery y groszy dwadzieścia cztery.

Jedna siekiera y jeden bardysz, złoty jeden y groszy dwa y pieniądze ośm.

Trzy żelazne przykrywki na garce, groszy ośmnaście.

Cztery długie ciesielskie świdry, złotych dwa y groszy dziesięć.

Piętnaście piłek stolarskich, ośm musatów y dwa ośniki, taxowano złotych ośm y groszy dwanaście.

Czternaście sztuk zwierciadeł różnych, złotych czterdzieści.

Cztery grzebła, złoty jeden y groszy dwa.

Sześć nożnic do owiec, złoty jeden y groszy piętnaście.

Jedna fajerka żelazna, groszy siedmnaście.

Siedm wkrepowych skublic do zamykania, groszy dwadzieścia ośm.

Dwa roszy, złoty jeden y groszy dwadzieścia.

Dwie proste fajerki, złotych dwa.

Sześć nakarek, złotych trzy y groszy piętnaście.

Jeden mały brus, albo toczydło, złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Jeden pręt stali Gdańskiej, złotych dwa y groszy piętnaście.

Sześć pobielanych łańcuszków do psów, złotych cztery.

Jeden zamek do skrzynie, złoty jeden y groszy piętnaście.

Jedna sikawka drewniana od ognia, złotych dwa y groszy piętnaście.

Piętnaście tuzinów wstążek, złoty jeden y groszy piętnaście.

Dwadzieścia y siedm buncików koralów, złoty jeden y groszy dziewiętnaście.

Sześć trawiastych, złotych trzy y groszy dwadzieścia cztery.

Dwie piły do drew, złotych pięć.

Dwadzieścia funtów w mosiężnych kociołkach, złotych szesnaście.

Siedmnaście rosztów, złotych trzydzieści y dwa.

Ośm piłek z obłonkami, złotych dwa y groszy dziesięć.

Trzy klucze do nakręcania strzelby, groszy ośmnaście.

Dwie szczotki końskie, złoty jeden y groszy sześć.

Dwie żelazne fajerki, złotych dwa y groszy dziesięć.

Dwie baryły do wina, złotych trzy y groszy piętnaście.

Jeden nóż kowalski, złoty jeden y groszy pięć.

Sześć szczotek błotnych, groszy osmnaście.

Półfunta rogu, groszy półósma.

Jedna para szczotek do wełny, złoty jeden.

Jeden żelazny lichtarz na trzech nogach, groszy dwadzieścia dziewięć.

Trzy takich że, złotych dwa.

Dwadzieścia y dwa drótowych lichtarzów, złotych cztery y grosz jeden.

Dwa małe moździerzyki do pieprzu, złotych cztery y groszy sześć.

Jeden mały mosiężny kuchenny durszłak, złoty jeden y groszy dziewiętnaście.

Jeden mosiężny karaś do wybierania ryb, groszy dziewiętnaście y pieniędzy trzy.

Dwanaście sztuk różnych szal do ważenia, złotych piętnaście y groszy piętnaście.

Jedno mosiężne tarło kuchenne, groszy dziewiętnaście y pół.

Trzy przykrywki żelazne, groszy osmnaście.

Dziesięć piłek z obłonkami, złotych trzy.

Dziesięć szydełek w kość oprawnych, złoty jeden.

Dwadzieścia y trzy rymarskich szwajek, złotych cztery y groszy osmnaście.

Jedna para dzianych rękawic, złoty jeden y groszy pięć.

Jedna mosiężna forma do pieczenia, złotych trzy y groszy dziesięć.

Jedna kłódka, groszy dwadzieścia y dwa.

Dwa strugi, złoty jeden y groszy pięć.

Jeden berał obracany, groszy dwadzieścia dziewięć.

Dwa żelaza kuszniarskie, złoty jeden y groszy dwadzieścia półtrzecia.

Jedna żelazna fajerka, groszy półosmnasta.

Jeden moździerzyk do papieru, złotych dwa y groszy trzy.

Dwie szalamaie, groszy szesnaście.

Trzydzieści igieł do szycia zagłów, groszy dwadzieścia sześć.

Czterysta czterdzieści y cztery sztuk piłek, złotych piętnaście y groszy dwadzieścia trzy y pieniędzy trzy.

Jeden szpichlerzowy zamek, złoty jeden y groszy trzydzieści.

Jeden roszt, złoty jeden y groszy pięć.

Siedm łyżek kucharskich, groszy dwadzieścia y dwa.

Dwa czarne łańcuszki, groszy dwadzieścia sześć y pieniędzy cztery.

Trzy grzebła, groszy dwadzieścia cztery.

Jeden bezmien do ważenia, złotych dwa y groszy dziesięć.

Jeden brytfan, groszy dwadzieścia pięć.

Jedna skowrodka, groszy osmnaście.

Jedna para antab do truny, złoty jeden y groszy dwadzieścia siedm.

Pięć szrubek do zamknięcia, groszy piętnaście.

Jedna żelazna fajerka, groszy siedmnaście y pół.

Ośm sztuk dzwonek do koni, groszy dwadzieścia.

Jedna miednica do golenia, złotych dwa y groszy dwanaście.

Cztery musaty do nożów, groszy dwadzieścia y jeden.

Jedne szalki do ważenia jedwabiu, złoty jeden y groszy ośm.

Jeden roszt, groszy dwadzieścia y trzy.

Siedm dzwonek, groszy dwadzieścia y dwa y pieniądze cztery.

Jedna mosiężna fajerka, złotych dwa y groszy dwa.

Jedna para strzemion, złoty jeden y groszy dwa.

Jedna para niemieckich ostrog, groszy dwadzieścia cztery.

Jeden mosiężny durszlak kuchenny, złotych dwa y groszy cztery.

Jeden roszt, groszy dwadzieścia.

Jeden lichtarz żelazny, groszy dziewięć.

Jedna szrotowa rura, złotych cztery y groszy dwadzieścia siedm.

Pięć nahajek, złoty jeden y groszy dwadzieścia.

Jedna skowroda, groszy ośmnaście.

Dwie stare kosy, złoty jeden y groszy sześć.

Jedna piła do piłowania tarcie, złotych dwa y groszy piętnaście.

Jeden kociołek mosiężny, groszy dwadzieścia cztery.

Dwa młotki z kleszczami, złotych dwa y groszy dwadzieścia.

Jeden mniejszy, złoty jeden y grosz jeden.

Jeden kurmaser bednarski, groszy półjednasta.

Dziesięć bartek do drzewa, złotych siedm.

Jeden strug, groszy półczternasta.

Szesnaście szwieckich krawaczów, złotych dwa y groszy dwadzieścia dziewięć.

Trzy nożnice do stryżenia owiec, groszy dwadzieścia cztery.

Dwie łyski do lania kul, groszy szesnaście.

Szesnaście bart ciesielskich, złotych jedenaście.

Siedm siekier do drew, złotych cztery y groszy czternaście y pieniędzy cztery.

Dwa bardysze, złoty jeden y groszy pięć y pieniędzy trzy.

Dwanaście siekaczów, złotych trzy y groszy dwadzieścia dwa.

Jedna para rur pistoletowych bez szrub, złotych trzy y groszy dwanaście.

Jeden moździer, złotych dwa y groszy dwadzieścia jeden.

Jedna forma pojedynkowa do szrotu, groszy jedenaście.

Sześć szczypców żelaznych, złoty jeden y groszy sześć.

Trzy kleszcze, groszy ośmnaście.

Sto trzydzieści funtów żelaznego drotu, złotych czterdzieści y groszy dziesięć.

Jedna księga kamienna, złotych trzy y groszy pięć.

Jedno stare puzdro cyrulickie, złotych pięć.

Dwoie czerwone zwierciadła, złoty jeden y groszy piętnaście.

Jedna para krótkich ruszniczek, złotych pięć.

Jedne nożyce krawieckie, groszy dwadzieścia.

Troje nożyczek prostych, groszy dwadzieścia cztery.

Dwa lichtarze mosiężne, złoty jeden y groszy półósma.

Jeden lichtarz ręczny mosiężny, groszy dziewiętnaście y półgrosza.

Jeden żelazny lichtarz z dwojema rurami, groszy dwadzieścia y dziewięć.

Jedna para szczotek do wełny, złoty jeden.

Trzy kałamarze, groszy półczternasta.

Cztery kłódki, złotych pięć y groszy dwa.

Dwie szruby do zamykania, złoty jeden y groszy jedenaście.

Jedna korzeniowa prochownica, złotych dwa y groszy dwadzieście dwa.

Jedna nieobszyta ryżowa miotełka, groszy czternaście.

Jedna skórzana prochownica, złotych cztery y groszy piętnaście.

Dwadzieścia y pięć sznurów prostych korólów, złotych trzy.

Dwie miotełki obszyte, złoty jeden y groszy sześć.

Jeden róg myśliwcy, złotych dwa y groszy ośmnaście.

Sześć szczotek do sukien, złotych trzy.

Jeden klucz z rogiem, złoty jeden y groszy dwadzieścia.

Dziesięć sznurów prostych koralów, złotych dwa y groszy piętnaście.

Dwanaście sznurów sercowych koralów, groszy dwadzieścia cztery.

Ośm sznurów złotych okrągłych, groszy dwadzieścia.

Cztery sznury agatkowych paciorków do modlenia się, złotych cztery.

Siedm sznurów szklanych paciorków do modlenia się, złotych dwa y groszy jedenaście.

Jedna lampa y jeden trybularz, złotych trzy y groszy dziesięć.

Jedna trąba mosiężna, złoty jeden y groszy dwanaście.

Dwa małe myśliwce rożki, złotych dwa y groszy dwadzieścia dwa.

Jeden rożek z kluczem do nakręcania, złoty jeden y groszy półósma.

Jedna mosiężna prochownicza, złotych dwa.

Jeden rożek do prochu, groszy dwanaście.

Ośm małych szczotek prostych do czesania głowy, złoty jeden y groszy sześć.

Dwie w plis oprawne, groszy dwadzieścia y pięć.

Dziewięć rogowych sztucców do zębów, złoty jeden y groszy piętnaście.

Dwa tuziny drewnianych paciorków do modlenia się, groszy dwadzieścia y ośm.

Dwanaście sznurów z tabliczkami czerwonych koralików, groszy dwadzieścia cztery.

Jedno wędzidło do konia, groszy dwadzieścia półtrzecia.

Kołek do zapon, za złoty y groszy piętnaście.

Jedno czarne zwierciadło, złoty jeden y groszy dwadzieścia jeden.

Jedno zwierciadło mniejsze, złoty jeden y groszy dwanaście.

Dwa tuziny drewnianych paciorków do modlenia się, groszy dwadzieścia y ośm.

Siedmdziesiąt y jedna sztuka różnych nożyc, złotych dwanaście.

Sto pięćdziesiąt y sześć sztuk różnych kłodek, złotych pięćdziesiąt.

Jedenaście tuzinów nicianych uplotów, złotych trzydzieści.

Dwadzieścia sztuk włosowey stroczi, złotych dwanaście.

Sześć tuzinów żelaznych szpikulców, złotych dwa.

Cztery tysiące różnych pobielanych ćwieków, złotych sześćdziesiąt y cztery.

Piętnaście buntów ćwieków szmelcowanych, złotych trzydzieści y ośm.

Dwa bunt dzwonek, złotych pięć.

Siedm sztuk musatów, złotych dwa.

Pięć tysięcy ćwieków szwieckich, złotych dziesięć y groszy dwadzieścia.

Jedenaście buntów siekaczów, złotych dwadzieścia y groszy trzy y pieniądze cztery.

Trzydzieści tuzinów kłodek okrągłych, złotych dwadzieścia y trzy y groszy dwadzieście dwa.

Dwa alabardy, złotych siedm y groszy dwa.

Jedno kuszniarskie żelazo, groszy dwadzieścia sześć y pieniądze cztery.

Dziesięć nahajek, złotych trzy y groszy dziesięć.

Ośm buntów nożów szpilkowych, złotych piętnaście y groszy dwadzieścia dwa.

Jedna para garbarskich graplów, złoty jeden y groszy sześć.

Dwadzieścia cztery sztuki drewnianych piasecznic, złotych cztery y groszy sześć.

Półdziewięta tuzina grzebieniów w puderkach, złotych dwadzieścia y trzy y groszy dwadzieścia dwa.

Pięć rur szrotowych, złotych dwadzieścia cztery y groszy piętnaście.

Trzydzieści trzy sztuki szpad nieoprawnych, złotych pięćdziesiąt siedm y groszy sześć.

Sześć sztuk zwierciadeł, złotych piętnaście y groszy dwadzieścia sześć.

Półósma bunta mosiężnych lichtarzów, złotych trzydzieści pięć y groszy ośmnaście y pieniędzy cztery.

Cztery lampy y kadzielnica, złotych dwadzieścia.

Dwa mosiężne kociołki do święconey wody, złoty jeden y groszy półósma.

Trzy sztuki mosiężne żydowskie lichtarze, złotych sześć y groszy piętnaście.

Pięć miednic cyrulickich wywieszanych, złotych czternaście y groszy ośmnaście.

Jeden myśliwcy róg, złotych dwa y groszy szesnaście.

Cztery mosiężne lichtarze drótowe, złotych siedm.

Tysiąc pobielanych ćwieków, złotych dwa y groszy dwadzieścia siedm.

Dwa bunty sierzpów, złotych sześć.

Dziesięć funtów mosiężney blachy, złotych dziesięć.

Jeden zamek kościelny wielki, złotych dwanaście.

Cztery bunty ośników krzywych, złotych czternaście.

Dwadzieścia y ośm sztuk różnych pił do drew, złotych siedmdziesiąt y trzy y groszy dwadzieścia sześć.

Czterdzieści cztery buntów napilników, złotych sto dwadzieścia y sześć.

Buntów cztery piłek stolarskich, złotych czternaście.

Cztery kółka żelaznego drótu, złotych dziesięć.

Cztery pary starych nożów, złotych trzy.

Dziewięćdziesiąt sztuk łyżek kucharskich, złotych dziewiętnaście y groszy szesnaście, y pieniędzy cztery.

Cztery bunty szwieckich krawaczów, złotych czternaście.

Dziesięć funtów prochu, złotych trzy y groszy dziesięć.

Ośmnaście sztuk krawieckich nożyc, złotych dwanaście y groszy ośm.

Dziewięć sztuk małych szwieckich krawaczów, złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Dwa tysiąca szlaskich szpilek, złotych siedm.

Trzydzieści sztuk musatów, złotych dwa.

Dwie małe szatne szczotki, złoty jeden y groszy ośmnaście.

Troje kart do grania, groszy dziesięć.

Jedno wędzidło dla konia, groszy dwadzieścia półtrzecia.

Czternaście sztuk kulków do pierogów, złoty jeden y groszy piętnaście.

Dwa tuziny tarczki, złoty jeden.

Dwadzieścia sztuk siekier do drew, złotych czternaście.

Trzydzieści dziewięć bartek różnych, złotych dwadzieścia cztery y groszy piętnaście.

Dwadzieścia pięć młynarskich bartek, złotych dwadzieścia cztery y groszy piętnaście.

Sześć liber regałowego papieru, złotych ośm y groszy dwanaście.

Ośmnaście tuzinów Wraclawskich kart, złotych trzydzieści.

Szesnaście par szczotek do wełny, złotych szesnaście.

Dwa tuziny szpilek, złotych szesnaście.

Jeden funt trapkowego mosiądzu, złoty jeden.

Dziewięć małych cienkich trzciniek, złotych cztery.

Ośmnaście kótów maści Noremberskiey, złotych trzy.

Dwa bunty pudełek małych, groszy dziesięć.

Dwadzieścia pięć tysięcy Wraclawskich szpilek, złotych ośm y groszy dwadzieścia półtrzecia.

Cztery pochewki do nożów, groszy ośm.

Półfunta krazburtu dla złotników, złot. dwa.
Dwa tuziny rogowych grzebieniów, złotych cztery.

Sto pięćdziesiąt małych pargaminowych obrazków, złotych dziesięć y groszy piętnaście.

Dwa tysiąca krzywych szydeł, złotych dwadzieścia trzy y groszy dziesięć.

Jedenaście funtów grubego mosiężnego drótu, złotych dziesięć y groszy dwadzieścia siedm.

Dwa tysiąca wędek do ryb, złotych dwa.

Dwadzieścia pięć rymarskich szydeł, groszy dziesięć.

Dwieście szydeł szwieckich, złotych dwa y groszy dwanaście.

Pięć set ćwieków szwieckich wielkich, złoty jeden y groszy półosma.

Cztery buntury pierścionków chłopskich, złotych trzynaście y groszy osmnaście.

Siedm buntów pierścionków rogiem przeplatanych, złotych dwadzieścia trzy y groszy dwadzieścia cztery.

Sześć kółek kuchennych do pirogów, groszy dwadzieścia jeden.

Siedmnaście sznurów alabastrowych pereł złotych dwanaście y groszy osm.

Sześć buntów pierścionków, złotych dwadzieścia y groszy dwanaście.

Trzy buntury mosiądzowych, złotych osm.

Dziewiętnaście sztuk różnych szal do ważenia, złotych czterdzieści y jeden.

Jedna sikawka do kamina zalewać ogień, złotych dwa y groszy piętnaście.

Ośmdziesiąt y pięć sztuk nieobszytych ryżowych miotełek, złotych czterdzieści dwa y groszy półszesnasta.

Trzy sztuki szalek do jedwabia, złoty jeden y groszy osm.

Trzy obrazki, albo raczy kontrefekty, złotych siedm y groszy piętnaście.

Sześć par przątek do trzewików, złoty jeden y groszy dwanaście.

Siedmnaście wałków blaszki, złotych dwa y groszy piętnaście.

Jedna para gwintowych pistoletów, złotych dwadzieścia y trzy.

Różnego szmelcu, złotych dwadzieścia cztery.

Mosiężnych kurków y lichtarz, złotych dziewięć.

Siedmnaście sztuk półtynek, złotych piętnaście y groszy dwadzieścia cztery.

Sześć buntów pudełek, złoty jeden.

Ośm tuzinów zwierciadełek, złoty jeden y groszy dziesięć.

Półkopy szczotek błotnych, złotych dwa.

Jedno działko, złotych siedm.

Dwadzieścia sześć arkuszków szpilek, złoty jeden y groszy dziesięć.

Dwadzieścia dziewięć arkuszków, złot. osm.

Cztery tysiące szpilek, złotych dwa.

Dwanaście sztuk długich kałamarzów, złoty jeden y groszy dwanaście.

Dziewięć sztuk rogowych, złoty jeden y groszy dwanaście.

Siedmnaście sztuk baryłek, złoty jeden y groszy dwadzieścia jeden.

Piętnaście buntów rogowych pierścionków, złotych dwa y groszy piętnaście.

Dziesięć rogowych prostych grzebieniów, złoty jeden y groszy dwanaście.

Półtrzecia tysiąca igieł kuszniarskich y szwieckich, złotych dwadzieścia.

Trzy buntury dzwonek do ptaków, złotych pięć.

Siedm buntów ćwieków mosiężnych, złotych osm y groszy dwanaście.

Dziesięć tuzinów y pół tuzina cymbałowych strun, złotych jedenaście y groszy trzy.

Trzy pary bursztynowych nożów, złotych dwanaście.

Trzynaście par stołowych nożów, złotych trzy y groszy dwadzieścia siedm.

Trzy pary francuskich nożyków, złotych trzy.

Dziesięć buntów nożów blaszkowych, złotych trzydzieści trzy y groszy dwadzieścia.

Trzy bunty szmelcu, złotych sześć.

Ośmnaście scizoryków, złotych siedm y groszy sześć.

Białego szmelcu, złotych ośm y groszy dwadzieścia.

Trzysta szwieckich igieł; czterysta szwieckich szydeł; dziesięć tuzinów napastrków; pięć set ćwieczków; dwieście większych y innych drobiazgów—to wszystko szacowano złotych czternaście.

Żelaznych goździ, nożów y szpilek, za złotych pięć.

Dwadzieścia y dziewięć sztuk miednic mosiężnych, złotych trzydzieści y cztery.

Dwadzieścia y pięć funtów tabliczkowego mosiądzu, złotych dwadzieścia pięć.

Różnego gatunku kłódki, złotych pięćdziesiąt y jeden.

Sto y ośm sztuk stolarskich świdrów, złotych dwa.

Sześć sztuk pobielanych łańcuszków dla psów, złotych cztery.

Trzyście par starych kołowych pistoletów, złotych sto trzydzieści.

Dziesięć sztuk piłek do rzezania, złotych trzy y groszy pięćnaście.

Sto trzydzieści y cztery funty starego cebulnego nasienia, złotych sto siedmnaście.

Dwadzieścia cztery tuzinów drewnianych łyżek, złotych sześć y groszy dwanaście.

Zwierciadełek, złotych pięć y groszy pięćnaście.

Różnych gwoździ żelaznych, złotych trzydzieście trzy y groszy dwadzieścia sześć.

Trzydzieści żelaznych przykrywek na garce, złotych sześć y groszy dziewięć.

Sześć żelaznych rynek, złotych dwa.

Dwadzieścia buntów złotnickich tyglów gli-nianych, złotych trzy y groszy dziesięć.

Trzysta rogu na latarni, złotych trzydzieści.

Jeden bunt drewnianych goździ do piwa, groszy dziesięć.

Sześć sztuk fordymentów do szpad niepole-rowanych, złotych sześć y groszy dwanaście.

Szesnaście sztuk błotnych szczotek, złoty jeden y groszy ośmnaście.

Trzydzieści trzy okrągów żelaznego grubego drótu, złotych czterdzieści ośm y groszy dwanaście.

Dwa pręty stali Gdańskiej, złotych cztery y groszy ośmnaście.

Jeden zamek do szpichlerza, złoty jeden y groszy dwadzieścia trzy.

Czterdzieści dwa funtów prętowej Gdańskiej stali, złotych czternaście.

Dwadzieścia dwa funty Styrskiej stali, złotych cztery y groszy dwanaście.

Pół funta mosiężnego drótu, groszy trzy-naście.

Trzy garce żelazne, złotych dwadzieścia cztery.

Siedmset pięćdziesiąt y dziewięć sztuk kos, złotych pięćset y szesnaście y groszy trzy.

Dwa centnary Gdańskiej stali, złotych trzy-dzieści y siedm.

Cztery funty jedwabiu krawieckiego, złotych sześćdziesiąt.

Dziesięć sztuk złocistych pochewek do no-żów, złotych dwa.

Dwa tuziny kłódek małych Gdańskich, złoty jeden y groszy ośmnaście.

Dwie szale do ważenia, złotych siedm y groszy pięćnaście.

Cztery tysiące drobnych agacików, złotych sześć y groszy dwa.

Trzy funty drótu do rękojeści szpadnych, złotych pięć.

Pięć tuzinów y cztery sztuki mosiężnych piórek do pisania, złotych trzy y groszy dwa-dzieścia cztery y pieniądze cztery.

Ośm buntów piłek stolarskich różnych, złotych dwadzieścia ośm.

Sześćdziesiąt y ośm funtów mosiężnego drótu, złotych pięćdziesiąt y jeden.

Dwie kłotki graniaste z łańcuszkami, złotych dwa y groszy dwadzieścia dwa.

Trzy buntury blaszkowych nożów, złotych dziesięć y groszy trzy.

Dwoje okularów do „prochu”, złoty jeden y groszy ośm.

Summa wszystkich towarów, taxowanych na srebrną monetę, czyni złotych pięć tysięcy dziewięćset dwadzieścia y jeden y groszy dwadzieścia siedm y pieniądze cztery.

F a n t y :

Jeden płaszcz czarny palemitowy, taxowany na szelągi, złotych pięćdziesiąt.

Jedna suknia czarna teyże materiey, złotych dwadzieścia.

Jeden kaftan karmazynkowy czarny, złotych dziesięć.

Dwoje pluder palamitowych, taxowano oboje złotych dwadzieścia pięć.

Jedna suknia świsty czarney, złotych trzydzieści.

Jedna suknia stara z koletem podróżna, złotych dwadzieścia siedm.

Dwa kapelusze stare czarne, złotych sześć.

Jedna wilczura stara podróżna, złotych piętnaście.

Jedne pludry łosie, złotych dwadzieścia.

Jeden sukieny płaszcz y jedna suknia, taxowane złotych pięćdziesiąt.

Jedna kolasa skórzana kowana z koniem, taxowano złotych sto ośmdziesiąt.

Z a s t a w a.

Czara srebrna biała z nakrywką jego mości pana Heliasza Krasowskiego—raycy Wileńskiego, zastawiona we złotych szelągami trzech

set siedmiudziesiąt dwu y groszy dwudziestu dwu, przy której zastawie y cerograf pana raycy znajduje się.

Jeden lichtarz srebrny-zastawny jego mości pana Rajeckiego—marszałka Lidzkiego, na szelągi we złotych czterdziestu.

Długi pewne nieboszczykowi Janowi Potowi winne, mianowicie:

Pan Jan Hutman, złotych pięćdziesiąt dwa y groszy dwadzieścia siedm y pieniądze dziewięć.

Pan Jerzy Szewel—rymarz, złotych dwieście dwadzieścia jeden y groszy siedm.

Pan Paweł Urbanowicz—winnik, złotych czterysta dwadzieścia.

Pan Bizyng—pocztarz, złotych trzy y groszy czternaście.

Imć pan Kostrowicki—burmistrz, złotych pięć.

Pan Marcin Farn—winnik, złotych dwadzieścia siedm.

Pan Pisarowicz—xiądz Saski, złotych czterdzieści jeden y groszy y pieniądze dziewięć.

Imć pan Rychter—burmistrz Wileński, złotych dwadzieścia sześć.

Pan Jan Gorgius, złotych sześćdziesiąt, groszy trzy y pieniądze trzy.

Jachim krawiec, złotych piętnaście.

Krzysztof Klanowski, kowal, złotych dwa.

Imć pan Bartłomiej Cynaki—sekretarz jego królewskiej mości, burmistrz Wileński, złotych sto trzydzieści dwa y groszy sześć.

Jego mość xiądz przeor Głęboccki, złotych sto y siedm.

Pan Adam Bejer, złotych siedmiudziesiąt y dziewięć.

Pan Hendrych Tim, złotych ośmdziesiąt y groszy trzynastie.

Pan Michał Bejer, srebrney monety złotych tysiąc trzysta sześćdziesiąt y groszy dwa-

dzieścia sześć, a na szelągi rachując, złotych dwa tysiąca pięćdziesiąt dziewięć y groszy dwanaście y pieniędzy dziewięć.

Pan Stephan Symonowicz, złotych trzydzieści pięć y groszy dwadzieścia siedm.

Pan Jan Feltner, złotych dwadzieścia ośm, grosz jeden y pieniędzy dziewięć.

Pan Stephan Kuszelicz, złotych siedm y groszy czternaście.

Andrzej Styrner, w Tylży kupiec, złotych dwa, groszy dwanaście y pieniędzy dziewięć.

Pan Jan Desaus, złotych sześć, groszy dwanaście y pieniędzy dziewięć.

Pan Jachim Trojanowicz, złotych dwieście dziewięćdziesiąt dziewięć y groszy piętnaście.

Jegomość pan generał Kryszpin, złotych dwieście dziewięćdziesiąt.

Jegomość pan Arnolph Zaleski, złotych piętnaście.

Alexander kramarz, groszy piętnaście.

Pan Pissarski, złotych trzy.

Pan Matyasz od jegomości pana Cynakiego, złotych szesnaście.

Pan Wagner, złoty jeden.

Kazimierz, złoty jeden.

Michał Karetnik, złotych trzy y groszy dwadzieścia jeden.

Xiądz Władysław—kapelan jego mości xiędza biskupa, złotych pięć.

Fedel żyd, złotych trzy.

Imć pan Jan Pawłowicz—ławnik Wileński, złotych dziesięć.

Imć pan Franciszek Burba—rayca Wileński, złotych dwadzieścia trzy.

Pan Matyasz—złotnik, złotych czterdzieści.

Jego mość pan Szycik Zaleski—burmistrz Wileński, złotych dwa.

Moyzesz, żyd stary, złotych siedm y groszy dziesięć.

Niemiecki blacharz, złotych dwanaście y groszy piętnaście.

Pan Mogilnicki—organist, złotych dwa.

Pan Laneberk, złotych dwa.

Jego mość pan Szperkowicz—sekretarz jego królewskiey mości, burmistrz Wileński, złotych dziesięć.

Jego mość pan Romanowicz—burmistrz, złotych trzy y groszy piętnaście.

Pan Jan Gerhard—cukiernik, złotych siedm y groszy pięć.

Xiądz Brendius—jezuita, niemiec, collegium świętego Jana, złotych czterdzieści y sześć.

Od oyców bernardynów niemiec Bernardyn, złotych dziesięć.

Pan Zachariasz Bez, złotych trzy.

Pan Jan Loman, złotych trzy.

Pan major Brēmbs, złotych trzydzieści dwa y groszy dwadzieścia pięć.

Pan Sokołowski młody, złotych dwanaście y groszy dwanaście.

Pan Sokołowski stary, złotych dwa y groszy dwadzieścia.

Pan Zygmuntowicz—przewoźnik, złotych sześć y groszy dwadzieścia.

Pan Piotr Szreyder—pasamannik, złotych trzydzieści.

Pan Glower, u paniey Feltnerowey mieszka, złotych sześć y groszy dziesięć.

Pan Szmaliński w zamku, złotych piętnaście y groszy piętnaście.

Pan Negowicz, złotych cztery.

Pan Appel, groszy dwadzieścia cztery.

Jegomość pan Plater—pułkownik, złot. sześć.

Imć pan Konstantynowicz—rayca, złotych pięć y groszy dwadzieścia dwa y pieniędzy dziewięć.

Jegomość pan Zahorski—pisarz, złotych pięć y groszy dwadzieścia.

Pan Ronowicz, sługa jego mości pana Tyzenhauza, złotych trzy.

Jegomość xiądz Woronowicz—pisarz duchowny, złotych dwadzieścia.

Pan Michał Bejer, złotych ośmnaście.

Jego mość pan Ichnatowicz—rayca, złotych dziesięć.

Imć pan Piotr Procewicz—rayca, złotych piędziesiąt y groszy dwadzieścia ośm.

Jego mość pan Ambrożewicz, złotych ośm y groszy piętnaście.

Pan Alexander Czerniewski, podstoli Wileński, złoty jeden y groszy sześć.

Imć pan Rudnak—rayca, złotych ośm y groszy ośmnaście.

Jegomości pana Kurowicza podpisek, złotych dwa.

Pan Jan Szreder—pisarz na poczcie, złotych cztery y groszy dwadzieścia cztery.

Xiądz bernardyn z Trok, złotych pięć y groszy piętnaście.

Imć pan Antonowicz, złotych cztery y groszy dwadzieścia cztery.

Imć pan Jan Sztrunk, złotych cztery.

Pani Antonowa Zachryczowa, kramarka, złotych trzy y groszy dwadzieścia.

Pani Reina Wasilowa, kramarka, złotych trzy y groszy dwadzieścia.

Żyd Moyżesz Łazarowicz, srebrney monety złotych sto pięćdziesiąt y jeden, szelągami złotych dwieście pięćdziesiąt sześć y groszy dwadzieścia. Summa czyni złotych . . . . .

Długi niepewne, temusz nieboszykowi panu Janowi Pottowi należące, mianowicie:

Pan Dawid Pacukiewicz, złotych sto y jeden y groszy trzy.

Pan Egidius Werderman, złotych dwieście trzydzieści dziewięć y groszy dwadzieścia cztery.

Peter Dyskewicz, złotych pięćdziesiąt dwa y groszy siedm y pieniądze dziewięć.

Pani Bazyłowa, kramarka, złotych dwadzieścia pięć y groszy dwadzieścia cztery y pieniądze dziewięć.

Pan Marcin Rein, złotych trzy y groszy czternaście.

Moyżesz żyd stary, złoty jeden y groszy sześć.

Samuel Alexandrowicz, złotych trzy y groszy ośmnaście.

Jakób Marton, złotych czternaście.

Moyżesz żyd Tratalewicz, złotych trzydzieści.

Michał Haderman, złotych pięć.

Stary niemiecki miecznik, złotych pięć y groszy dwadzieścia.

Gdański łożownik, mieszka w kamienicy jego mości xiędza biskupa, złotych sześć.

Haftelniczka, złotych ośm y groszy dwadzieścia pięć.

Pan Gniewkowski, złotych trzy.

Krzysztoph Libek, złotych czterdzieści ośm y groszy dwadzieścia trzy.

Pan Antoni Desaus, złotych ośmdziesiąt ośm y groszy trzynaście

Pan Jan Hembsing, złotych dwadzieścia dwa y groszy dwadzieścia dziewięć.

Berent Lersz, krawiec, złotych dwadzieścia y groszy dwadzieścia pięć.

Pan pułkownik Bokum, złotych czterdzieści pięć y groszy sześć.

Pan Stephan Szpakowski, złotych dwadzieścia siedm y groszy pięć.

Pan Klaudy Wcntior, francus, srebrney monety złotych sześćdziesiąt trzy y groszy sześćnaście, a szelągami uczyni złotych sto y pięć złotych, groszy dwadzieścia sześć y pieniądze trzy.

Pan Reinold Gordon z Kieydan, złotych sto dwadzieścia pięć y groszy szesnaście.

Andrzej, slosarz, złotych jedenaście.

Stephan Taber, złotych sto ośmdziesiąt dziewięć y groszy trzy.

Pan Jakub Desaus, złotych siedmset dwadzieścia y groszy dziewięćnaście y pół grosza.

Szmel żyd, złotych pięćset.

Kówał przy Wileńskiej bramie mieszkający, złotych sześć y groszy piętnaście.

Samuel Sczurek, złotych dwa.

Niemiecki iglarz, złotych trzydzieści y siedm.

Pan Dobroziński, sługa od jego mości pana Jerzego Tyzenhauza, miecznego wielkiego xięstwa Litewskiego, złoty jeden y groszy piętnaście.

Krzysztoph Steinberger, złotych piętnaście.

Gabriel Brendius — kantor Kowieński, złotych ośm y groszy piętnaście.

Hirspos, żyd, złotych ośm y groszy dwadzieścia cztery.

Ogrodnik jegomości pana Barsotego, złotych dziewięć y groszy piętnaście.

Jerzy Nizner, białoskórnik, złotych pięćdziesiąt trzy.

Cyrulik niemiecki od jego mości pana hetmana, złoty jeden y groszy piętnaście.

Jegomość pan Szemet — podkomorzy Derbski, złotych trzydzieści dwa y groszy ośmnaście.

Jegomość Rudomina, złotych sześćdziesiąt.

Imć pan Tulkiewicz — rayca, złotych czterdzieści.

Siodlarka u pana Afanasa, złotych dwa.

Walerian Sznuke Szott, złotych siedmnaście.

Pani jedna, złotych cztery.

Pan Zebeltowski, złotych cztery y groszy piętnaście.

Pan Kopiński, złotych trzy.

Pan Jakub Ramsz, groszy dwadzieścia dwa.

Niemiecki stary miecznik, złotych siedm.

Pan Alexander Zawisza, złotych pięć.

Summa długów niepewnych czerwonymi szelągami, złotych dwa tysiąca sześćset siedmdziesiąt, groszy czternaście y pieniądze trzy.

Długi, co komu winien nieboszyk srebrną monetą, mianowicie:

Jegomości panu Jerzemu Tyzenhauzowi, miecznemu wielkiego xięstwa Litewskiego, złotych trzysta pięćdziesiąt cztery y groszy dwadzieścia dziewięć.

Jegomości panu Piotrowi Procewiczowi, złotych dwa tysiąca czterysta sześćdziesiąt.

Panu Egidiusowi Pottowi z Królewca, złotych trzy tysiące sześćset dwadzieścia sześć y grosz jeden y pieniądze dwanaście.

Moyżeszowi Jakubowiczowi, żydowi z Kłepedy, złotych dwa tysiąca dziewięćset sześćdziesiąt jeden y grosz jeden.

Panu Laurenzowi Heusdensowi z Królewca, złotych trzysta siedmdziesiąt y groszy dwadzieścia ośm.

Panu Janowi Heldowi z Libeku, złotych czterysta pięćdziesiąt dwa y groszy dziewięć.

Panu Ernestowi Hirszfeltowi z Kowna, złotych trzysta dwadzieścia dziewięć y groszy dwadzieścia dwa.

Panu Pawłowi Szmausowi z Jurborka, złotych sto siedmdziesiąt dwa y groszy czternaście.

Panu Adamowi Nessowi, czerwonymi szelągami złotych sto ośmdziesiąt, facit srebrną monetą złotych sto ośm.

Panu Erasnowi Folgnadowi z Wrocławia, złotych trzysta y trzy.

Panu Marcinowi y Krystianowi Kolbergom ze Gdańska, złotych dwadzieścia dziewięć, groszy cztery y pieniądze dziewięć.

Panu kapitanowi Jerzemu Cukiernagielowi, czerwonymi szelągami złotych sto trzydzieści ośm y groszy dziewięćnaście, a srebrną monetą facit złotych ośmdziesiąt trzy, groszy pięć y pieniądze dziewięć.

Panu Symonowi Szmalowi, czerwonymi szelągami złotych siedmnaście y groszy szes-

naście, a srebrną monetą uczyni złotych dzie-
sięć, groszy piętnaście y pieniędzy dziewięć.

Panu Danielowi Hermanowi, czerwonemi sze-
łagami złotych czterdzieści siedm, a na srebrną
monetą facit złotych sto dwadzieścia ośm y
groszy sześć.

Krzysztofu, rybakowi, czerwonemi szelągami
złotych dwadzieścia pół ósma, co na srebrną
monetę uczyni złotych szesnaście y groszy
piętnaście.

Panu Janowi Szlagemanowi, czerwonemi sze-
łagami złotych czternaście y groszy dwadzieścia
dwa, co srebrną monetą uczyni złotych ośm
y groszy dwadzieścia pięć.

Panu Janowi Buchnerowi, czerwonemi sze-
łagami złotych dwadzieścia sześć y groszy
dwadzieścia pięć. Na tę summę imci doszło
złotych sześć y groszy dwadzieścia. Restat
imci złotych dwanaście y groszy trzy.

Panu Janowi Feltnerowi, czerwonemi sze-
łagami złotych dwadzieścia ośm y groszy pół-
tora, co srebrną monetą czyni złotych szes-
naście y groszy dwadzieścia sześć.

Jerzemu towarzyszowi, srebrną monetą zło-
tych sto ośmdziesiąt.

Chłopcowi Krzysztofowi, który lata swe wy-
sługuje, złotych sto dwadzieścia.

Kucharce za rok złotych szesnaście y groszy
piętnaście.

Panu Grzegorzowi Hapanowiczowi, złotych
ośmnaście.

*Summa wszystkich długów, złotych je-
denaście tysięcy sześćset siedmdziesiąt y
ośm, groszy dziesięć y pieniędzy trzy.*

Przypowiadanie różnych osób.

Po skończeniu tego inwentarza szlachetny
pan Piotr Procewicz — rayca Wileński, czynił
indikcją do wszelakich dobr y towarów pozos-
tałych niebosczyka Jana Potta, mieszczanina
kupca Wileńskiego, o dług dwa tysiąca czte-
rysta sześćdziesiąt dobrą srebrną monetą, ta-
lar po złotych trzy rachując, wyżej w inwen-
tarzu pomieniony.

Item pan Egidius Pott, mieszczanin kupiec
Królewiecki, czynił indykcją to tychże towa-
rów y dobr pozostałych po Janie Pocie, bracie
rodzonym swoim, o dług złotych trzy tysiące
sześćset dwadzieścia sześć y grosz jeden y pie-
niędzy dwanaście, dobrą srebrną monetą nie-
boszykowi dany.

Item Moyżesz Jakubowicz, żyd z Kleypedy,
przypowiadał się o dług dobrej srebrney mo-
nety złotych dwa tysiąca dziewięć set sześć-
dziesiąt y jeden y jeden grosz do wszelakich
dobr niebosczyka Jana Potta.

Item Jerzy Lange, kramarz, przypowiadał
się o zasłużone swe, o złotych ośmdziesiąt
dobrą srebrną monetą do wszelakich dobr y
towarów pozostałych niebosczyka pana swego.

Item Krzysztoph chłopiec, także o zasłu-
żone swe złotych sto dwadzieścia dobrą srebrną
monetą, któremu lata zmówione wychodzą, do
dobr tegoż pana swego przypowiadał się.

Item Katharzyna, kucharka, także o zasłu-
żone swe na rok, o złotych szesnaście y groszy
piętnaście, do tych że dobr przypowiadała się.

Co wszystko jest do xiąg burmistrzowskich
y radzieckich Wileńskich zapisano.

1672 г. Мая 29-го дня.

Изъ книги № 12, за 1672 г., л. 36.

96. Миротлюбивая сдѣлка между митрополитомъ Кіевскимъ Гавріиломъ Колендою и маршалкомъ Лидскимъ Раецкимъ о плацахъ въ г. Вильнѣ.

Кіевскій митрополитъ Коленда позволилъ было двумъ мѣщанамъ поселиться на 2-хъ церковныхъ плацахъ возлѣ Св. Покрова, Лидскій маршалокъ Раецкій учинилъ противъ митрополита искъ. По разсмотрѣннн документовъ оказалось, что спорные

плацы были куплены Раецкимъ и составляютъ его собственность. Вслѣдствіе этого митрополитъ и отказывается отъ спорныхъ плацовъ, признаетъ ихъ дѣйствительно принадлежащими истцу.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсеца Іюня первого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земель и повѣтовъ на року теперешній тысяча шестьсотъ семьдесятъ второй обраными, постановившисе очевидно у суду въ Возѣ превелебный его милость ксендзь Ксавриель Коленда—архіепископъ, митрополита Кіевскій, Галицкій и всея Руси, и его милость ксендзь Циприявъ Жоховскій—коадьюторъ той же метрополи, оповѣдалъ, покладалъ и призналъ листъ свой добровольный вѣчистый угодливый записъ, на речъ въ немъ ниже помененую даный и належачій его милости пану Теофилу Дунину зъ Раецъ Раецкому—маршалку Лидскому, просечи насъ суду, абы тотъ листъ записъ былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ, который уписуючи въ книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Ja Gabryel Kołęda—archiepiskop, metropolita Kijowski, Halicki u wszystkiey Rusi, u ja Cypryan Żochowski—koadjutor teyże metropolii, czyniemy wiadomo u zeznamy tym naszym listem dobrowolnym wieczysto ugodliwym zapisem, komuby o tym terazniejszego

u napotym będącego wieku ludziom wiedzieć potrzeba było, iż co po ruinie miasta Wileńskiego przez Moskwę oyciec protopop nasz Roman Rożyc, według dawnego zwyczaju zawodząc placу, cerkwiom należące, różnym osobom dla budowania domów, z płaceniem cynszów, między któremi mieszczanom dwom, jednemu Januszowi Heydukowi, drugiemu Jerzemu Dzwonnikowi, pobudować się pozwolił, o które te dwa place, jako u trzeci, na którym przed tym dom Bielikowiczowski był, a teraz Piotr stolarz za pozwoleniem naszym mieszka, wielmożny jegomość pan Theofil Dunin z Rajec RajECKI—marszałek Lidzki, mieniąc sobie expulsią, a zatym jakoby odpowiedź u pochwałkę uczynioną, intentował mi przed sąd ziemski Wileński w roku terazniejszym tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórym na roki trzykrólskie aktiа, od którego dekretu gdy za apelatią, przez plenipotentów moich uroszczoną, w pewnych punktach w tym dekrecie ziemskim wyrażonych, w tym że roku przed sąd główny trybunalny wytoczyła się ta sprawa, tam na ten czas, nie zawodząc się w dalsze terminy prawne, za włożeniem się w tę sprawę ichmość panów przyjacioł zobopolnych, a za wynalazkiem ichmościów takowego między nami sposobu, ponieważ się to s pokazanych przez imści pana marszałka

Lidzkiego słusznych y prawnych dokumentów okazało, że te dwa placu, gdzie teraz Heyduk y Dzwonnik mieyszkają, a przed tym jeden plac Konstantynowski był, do kamienicy nazwanej Konstantynowskiej, prawem wieczystym kupnym przez imści pana marszałka Lidzkiego nabytey, są należące, tedy my wysz mianowane osoby tych dwóch placów exnunc jegomościu ustąpiwszy, do possessyę jegomości podług prawa jegomości służącego poddajemy y samych osób, jako ludzi wolnych, wiecznie zrzekamy y już od daty tego naszego ugodliwego listu zapisu sobie y successorom naszym żadnego prawa y przystępu wiecznymi czasy niezostawujemy, ani żadney przeszkody sami przez się y nie przez kogo inszego w dzierzeniu jegomości y sukcesorów jegomości czynić nie mamy y nie będziemy mogli. A co się tkanie placu, na którym przedtym dom Bielikowiczowski był, a teraz stolarz Piotr mieszka, ponieważ jest własny cerkiewny, do cerkwi świętey Pokrowy należący, przodem na ulicę Zborową, przeciw kamienicy Szantyrowskiej, bokiem dzwonicy świętey Pokrowy y muru Zborowego, drugim do placu teyże cerkwi Pokrowskiej pustego, tyłem do tych placów, któreśmy teraz jegomości panu marszałkowi Lidzkiemu ustąpili, tedy ten plac Bielikowiczowski przy cerkwi świętey Pokrowy, a w dispositii naszej ma zostawać, jakoż od daty tego listu naszego dobrowolnego ugodliwego wieczystego zapisu tak my, a. po nas następcy nasi, jegomości pana marszałka Lidzkiego y sukcesorów jegomości o te dwa place wysz mianowane turbować y pozywać, ani do nich żadnego wstępu mieć nie mamy, jako też y jegomość pan marszałek Lidzki do tego placu, gdzie Piotr stolarz mieszka, a przedtym dom Bielikowiczowski był, wstępować, się nie będzie mógł, pod zapłaceniem z obu stron za naruszenie tey naszej ugody zaręć tysiąc kop groszy Litewskich, którą zarękę

by y nie pojednokrotnie zapłaciwszy, jednak ten list nasz wieczysto-ugodliwy zapis przy zupełney mocy nienaruszenie zostawać ma. O którą zarękę wolne forum u każdego sądu y prawa ziemskiego, grodzkiego y głównego trybunalnego koła wielkiego przymujemy y pozwać o to samych siebie y successorów naszych z osob własnych pozwalamy, które pod ewikcją poddajemy, a zatym processa, mandaty y wszelki w tey sprawie uroszczony progress prawny kasujemy y wiecznie umarzamy. Y na toś my dali ten list nasz wieczysto-ugodliwy zapis pod pieczęciami naszemi y s podpisy rąk naszych, tak też pod pieczęciami y z podpisy rąk ichmościów panów przyjacioł, od nas ustnie uproszonych, niżej na podpisach wyrażonych. Pisan w Wilnie roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórego, miesiąca Maja dwódziesiątego dziewiątego dnia. У того листу запису при печатехъ подпись рукъ ихъ милости пановъ печатаровъ тыми словы: Gabryel Kołęda—archiepiscopus metropolita wszystkiewy Rusi do tego wieczysto-ugodliwego listu ręką swą. Cypryan Żochowski—episcopus Witebski, coadjutor metropoliey do tego wieczysto-ugodliwego listu ręką swą. Oczewisto proszony pieczętarz Jan Karol Kopec—kasztelan Trocki S. B. Ustnie proszony pieczętarz do tego listu od osób wysz mianowanych Michał Konstanty Kołęda—podsedek Wileński. Oczewisto proszony do tego listu pieczętarz od osoby w nim specyfikowanej Gedeon z Chałcza Chalecki—starosta Nowosielski. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz do tego listu ugodliwego wieczystego Michał Brzozowski—stolnik Wendeński.

Который же тотъ листъ записъ, за признаньемъ черезъ особъ верху мененыхъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъ уписанъ.

1673 г. Февраля 8-го дня.

Изъ актовой книги Виленскаго магистрата кн. № 5120, за 1668—74 г., стр. 540.

97. Инвентарь, составленный присяжными радцами по смерти Виленскаго купца Афанасія Ивановича.

Инвентарь заключаетъ въ себѣ данныя для означенія съ имуществомъ и предметами торговли Виленскихъ купцовъ второй половины XVII ст. Отдѣлы этого имущества слѣдующіе: золото, серебро, цинкъ, бронза, мѣдь, одежда, товары су-

конной лавки, закладные предметы, находившіеся въ этой же лавкѣ, товары амбарной лавки (въ гостинномъ ряду), осѣдлость, разные документы и долги вѣрные и невѣрные.

We śrzedę, miesiąca Lutego, dnia ósmego, roku Pańskiego tysiąc sześćset siedm dziesiąt trzeciego.

Na instancją szlchetnego pana Alexandra Ihnatowicza—raycy Wileńskiego y sławetnego pana Mikolaja Minkiewicza—mieszczanina kupca Wileńskiego, jako opiekunów dobr y dziełek nieboszyka pana Afanasa Iwanowicza—mieszczanina kupca Wileńskiego, urzędownie przydanych, deputowani są e medio annui officii na spisanie y otaxowanie wszelakich dobr, po tym że nieboszyku panu Afanasie Iwanowiczu—mieszczaninie kupcu Wileńskim, pozostałych, szlchetni pan Franciszek Burba y pan Mikolaj Ohurcewicz rayce, którzy ichmość, dosyć czyniąc funkciey swey, z pisarzem ordinarynym, przy sługach urzędowi przysięgłych, uczciwych Kazimierzu Bernatowiczu y Danielu Symonowiczu, do kamienice nieboszykowskiey na Ambarach, w pewnych granicach leżącey, zszedszy, tamże pozostałe rzeczy we złocie, srebro, cynie, miedzi, fantach, towarach kramnych spisali y otaxowali fine et modo sequenti:

Naprzód złoto:

Łańcużek złota koronnego, ważył sześć czerwonych złotych, taxowany czerwony złoty po złotych siedm y groszy piętnastu.

Jedna złota obrączka wielka Węgierskiego złota, ważyła czerwonych dwa, taxowano czerwony złoty po złotych dziewięć y groszy piętnastu.

Pięć sznurów pereł niewielkich, taxowano złotych trzydzieści, z których do dwóch się pani wdowa przypowiadała, mieniać być sobie darowane od nieboszyka. Contradicente nobili domino Ihnatowicz, iż ta donatio subsistere nie może, ex quo są nieboszykowskie działki, którym iure successionis naturalis należą po swey matce.

Jeden krzyżyczek złocisty, taxowany złoty jeden.

Jedna sponka złota z dziewięcią rubinów, taxowano złotych ósm.

Jedna sztuka złamana ze szmelcem złota koronnego, ważyła pułtora czerwonego, czerwony złoty taxowano po złotych siedm y groszy piętnastu, czyni . . . . .

Jeden pierścień z dwiema dyamentami, taxowano złotych dziesięć.

Cztery pierścienie ważyły czerwonych trzy, czerwony złoty taxowano po złotych siedm y groszy piętnastu.

Jedna sztuka rubinowa, ważyła czerwonych trzy, czerwony złoty po złotych siedm y groszy piętnastu.

Zausznice rubinowe złota koronnego, ważyły sześć czerwonych złotych, czerwony złoty po złotych siedm y groszy piętnastu.

Manelle złote z rogiem, róg potraćiwszy, ważą czerwonych złotych sześć, czerwony złoty po złotych siedm y groszy piętnastu.

Zausznice srebrne ze szmelcem, w nich diamentów małych y wielkich czterdzieści cztery, taxowano złotych czterysta.

Do tego wszystkiego złota szlachetny pan Alexander Ihnatowicz—rayca Wileński, imieniem nieboszki siostry swej, przypowiadał się, mieniać te wszystkie złoto, za żywota nieboszki siostry swej, nabyte y kupione.

Ś r e b r o.

Jeden kubek srebrny, w półtory kwarty, próby dziesiątej, ważył grzywien dwie, grzywnę taxowano po złotych dwudziestu pięciu.

Item łyżek dziewięć, dwa kubeczki białe, trzeci złocisty y czaszka do tego, ważyły grzywien cztery y łotów czternaście, grzywnę taxowano po złotych trzydziestu.

C y n a.

Cyny angielskiej w różnych sztukach, ważyło funtów dwadzieścia siedm y ćwierć, funt po groszy dwudziestu pięciu.

Cyny prostej w talerzach y w półmiskach, ważyło funtów sto dwadzieścia, funt taxowano po groszy dwudziestu. Do tej wszystkiej cyny przypowiadał się pan Ihnatowicz, mieniać oną darowaną na wesele siostry swej paniej Barbary Ihnatowiczowny.

Mosiądz y spiża.

Mosiądz z spiżą w lichtarzu wiszącym, w garnuszku y w miskach różnych, ważyło funtów trzydzieści ośm y pół funta, funt po groszy piętnastu facit. . . . .

M i e d ź.

Miedź w kotłach, kociołkach, panewkach, alembiku, bez żelaza ważyła kamieni pięć y pół, funt taxowano po groszy dwudziestu pięciu.

Kocioł mydlarski, ważył kamieni pięć y pół, funt taxowano po groszy dwudziestu pięciu.

Drugi kocioł do piwa z banią y kociołkiem do chmielu, ważył kamieni cztery y pół, funt taxowano po groszy dwudziestu pięciu.

Trzy flasze Gdańskie szklane z staremi szrubami, po groszy dwudziestu.

Rożen z dynarami, taxowano złoty jeden.

Troje drzwi żelaznych, taxowano po złotych dziesięciu, facit złotych trzydzieści.

Trzy olsterka, taxowano po złotemu.

Trzy beczki miodu pitego, beczka po złotych dwudziestu sześciu y groszy dwudziestu.

Dziesięć beczek piwa po złotych trzy y groszy dwudziestu.

Dwoje beczek słod, za pieniądze od mydła kupione, złotych dwadzieścia cztery.

Item słod dwie beczki tańszego, za złotych dwadzieścia.

Dwie pierzynki y trzy poduszki nieboszki paniej Barbary Ihnatowiczowney Afanasowey Iwanowiczowey, te są oddane dziatkom tej że nieboszki.

Pięć obrazów papierowych w ramach, dwa na płótnie, trzeci obraz panny Najświętszej w ramach, z drzewczkami.

Stołki stare drewniane roboty stolarskiej.

Łóżko malowane rozsuwane stolarskiej roboty, szafa pojedynkowa, to wszystko taxowano ogółem złotych piętnaście.

Koń stary gniady chudy, taxowany złotych dziesięć.

F a n t y.

Kuntusz czarny, kunami dobrze wytartymi podszyty, z ośmnastą guziczkami srebrno złocistymi dętymi, taxowano złotych pięćdziesiąt.

Kuntusz tuzinkowy stary, futrem lisim dobrze wytartym podszyty, taxowany złotych dwadzieścia.

Żupan tabinu fiałkowego ze dwudziestą sześcią guziczków srebrno złocistych dętych, kirem białym podszyty, taxowano złotych trzydzieści pięć.

Żupan fiałkowy sukienny nicowany, kirem białym podszyty, z dziewięcią guziczkami srebrnymi, taxowano złotych ośmnaście.

Do tych guziczków Michał kramarz przypowiadał się, iż dał panu swemu do zachowania dwanaście guziczków.

Sukienka atlasu wiszniowego z kabatem, z kórunkami srebrno złotymi, taxowano złotych siedmdziesiąt pięć.

Sukienka turecka wiszniowa, nie podszyta z potrzebami jedwabnemi, taxowana złotych trzydzieści pięć.

Sukienka pstra saiowa stara, złotych dziesięć.

Do tych sukien obudwuch pani wdowa przypowiadała, powiadając, że nieboszyk małżonek oney Afanas Iwanowicz za żywota swego jej darował. In contrarium zaś pan rajca Ilnatowicz przeciwko tej indykciey protestował się, ponieważ są dziatki, którym te sukienki należeć mają.

Rękawik białołowski flisowy, fiałkowy, z koronkami złotymi, taxowano złotych sześć.

Rękawka atlasu Holanderskiego pstrego, futrem popieliczym podszyte, karwatki pupkami sobolemi założone, taxowano złotych ośm.

Rękaw męzki flisowy fiałkowy stary, złotych dwa.

Czapeczka białołowska haftowana złotem y srebrem z ogonkami sobolemi, taxowana złotych dwadzieścia pięć.

Trzy wierzszki teletowe białołowskie bez ogonków, jeden po złotych pięciu, czyni złotych piętnaście.

Czapeczka stara haftowana na atlasie turkusowym z ogonkami wytartymi, taxowana złotych sześć.

Lisztwy atlasu wiszniowego stare, taxowano złotych dziesięć.

Podszewka półbajowa zpod sukienki czarney tabinowej, złotych pięć.

Kołdra atlasu papużego z płotkiem, zastawiona od imię pana S . . . . w złotych trzydziestu pięciu.

Kabat axamitu czarnego stary, podszyty pupkami sobolemi, taxowany złotych dwadzieścia.

Szostokor axamitu czarnego wzorzystego, podszyty pupkami sobolemi. Pani wdowa y czeładź mienili być dany do przedania żydowi ni któremu, którego imienia nie wiedzą, ale czeładź nieboszykowska dobrego zna.

Towary kramu sukienego.

Półtrzecia łokcia tuzinku angielskiego szarego, łokieć taxowano po złotych pięć y groszy piętnastu, czyni złotych trzynaście y groszy dwadzieścia półtrzecia.

Trzynaście łokci tuzinku Hyszpańskiego, łokieć po złotych trzy y groszy piętnastu, czyni złotych czterdzieści pięć y groszy piętnaście.

Półłokcia tuzinku Narockiego złotych dwa, groszy dziesięć.

Jeden postaw lundyszu Meżyryckiego łazurowego, taxowano złotych piędziesiąt.

Pół siódma łokcia lundyszu Szkowskiego łazurowego, łokieć po złotych dwa y groszy dwadzieścia dwa y pieniądze cztery—czyni złotych siedmnaście y groszy dwadzieście sześć.

Sześć łokci łazurowego lundyszu Mieżyryckiego, po złotych dwa y groszy dwadzieścia, czyni złotych szesnaście.

Trzy ćwierci lundyszu czarnego takiego, taxowano złotych dwa.

Jeden łokieć y ćwierć karaziey Gdańskiej lazuruowej, taxowano złotych dwa.

Trzydzieści y dwa łokcie kuzbai Ruskiej, łokieć po złotemu y groszy piętnastu, czyni złotych czterdzieści y ośm.

Półdziesiąta łokcia szyptuchu Gdańskiego, łokieć po złotemu y groszy sześciu, czyni złotych jedenaście y groszy dwanaście.

Półsiódma łokcia, szyptuchu podlejszego, taxowano łokieć po groszy dwudziestu pięciu, czyni złotych pięć y groszy dwanaście y pieniędzy cztery.

Ćwierć łokcia falendyszu angielskiego, taxowano złoty jeden.

Trzydzieści y pięć łokci kiru kosmatego białego, łokieć po groszy ośmnastu, czyni złotych dwadzieścia y jeden.

Trzy postawy kiru farbistego, po złotych pięć y groszy piętnastu, czyni złotych szesnaście y groszy piętnaście.

Dwadzieścia y cztery łokcie kiru różnego w ostatekch, taxowano łokieć po groszy dziesięciu, czyni złotych ośm.

Cztery postawy kiru Rakowskiego czarnego, taxowano po złotych cztery, czyni złotych szesnaście.

Półtora łokcia kiru Rakowskiego, łokieć po groszy dziesięć, czyni groszy piętnaście.

Siedmnaście y pół łokcia palamitu, łokieć taxowano po złotych dwa y groszy dwudziestu, czyni złotych trzydzieści y trzy y groszy dziesięć.

Siedm łokci palamitu podlejszego, taxowano łokieć po złotych dwa y groszy dziesięciu, czyni złotych szesnaście y groszy dziesięć.

Trzy łokcie palamitu czarnego, łokieć po złotych dwa y groszy dziesięciu, czyni złotych siedm.

Pięć łokci szarzy w ostatekch żółtey, łokieć po złotych dwa y groszy dziesięciu.

Pół łokcia jeryzunku, groszy dwadzieścia pięć taxowano.

Piętnaście y pół łokcia sztometu różnego w ostatekch, łokieć po złotych dwa y groszy piętnastu, czyni złotych trzydzieści ośm, y groszy dwadzieścia półtrzecia.

Dziewiędziesiąt y trzy łokcie y trzy ćwierci harusu różnego w ostatekch, łokieć po złotemu y groszy piętnastu taxowano, czyni złotych sto czterdzieści y dziewięć y groszy szesnaście.

Dwadzieścia y dwa łokcie y trzy ćwierci muchajeru Ryskiego, łokieć po złotemu y groszy siedm y pieniędzy cztery, czyni złotych dwadzieścia siedm y groszy dwadzieścia cztery y pieniędzy trzy.

Półszosta łokcia kinetu muchajeru, łokieć po złotemu, czyni złotych pięć y groszy piętnaście.

Półtrzynasta łokcia kinetu białego, po groszy dwudziestu siedmiu łokieć taxowano, czyni złotych jedenaście y groszy cztery y pieniędzy sześć.

Półtrzecia łokcia czamletu lazuruowego po złotemu łokieć, czyni złotych dwa y groszy piętnaście.

Pięć łokci y ćwierć swisty czarney wąskiej, po złotemu y groszy dziewięć łokieć, czyni złotych siedm.

Jedna sztuka kindiaku zielonego, taxowano złotych sześć.

Półtrzynasta łokcia kindiaku czarnego w ostatekch, łokieć taxowano po złotemu, czyni złotych dwadzieście y groszy piętnaście.

Trzydzieści y półdziewięta łokcia say różney Angielskiej, łokieć po złotemu y groszy dwudziestu, czyni złotych sześćdziesiąt cztery y groszy pięć.

Czterdzieści y dwa łokcie y ćwierć say Holenderskiej różney w ostatekch, łokieć po-

złotemu, czyni złotych czterdzieści dwa, groszy siedm y pieniędzy cztery.

Półdziewięta łokcia medelanu różnego w ostatekach, po groszy cztery łokieć, czyni złotych trzy y groszy dwadzieścia dziewięć.

Dwie sztuki bawełnic, złotych dwadzieścia taxowano.

Dwa łokcia y ćwierć łokcia bawełnic, łokieć po groszy dwudziestu siedmiu, czyni złoty jeden y groszy dwadzieścia cztery.

Trzy łokcie bawełnicy grubszej, łokieć po groszy dwudziestu taxowano, czyni złotych dwa.

Sześć łokci barakanu w ostatekach, łokieć po groszy dwudziestu, czyni złotych cztery.

Trzy łokcie y trzy ćwierci półaxamitu, łokieć po złotemu y groszy dziesięciu, czyni złotych cztery, groszy dwadzieścia pięć y pieniędzy dwa.

Dziesięć łokci y ćwierć jedwabnicy wazkiej, łokieć po groszy ośmnastu, czyni złotych sześć. groszy cztery y pieniędzy cztery.

Sześć łokci harusu zielonego do pasów, po groszy dziesięciu łokieć, czyni złotych dwa.

Siedmnaście łokci harusu karmazynowego, także do pasów, po groszy piętnastu łokieć taxowano, czyni złotych ośm y groszy piętnaście.

Półtora pasa harusowego karmazynowego, taxowano złotych dwa.

Dwie sztuki rąbku, sztuka taxowana po złotych sześć y groszy dwunastu, czyni złotych dwanaście y groszy dwadzieścia cztery.

Trzydzieści półpasków jedwabnych, taxowano jeden po groszy dwudziestu siedmiu, czyni złotych dwadzieścia cztery y groszy dwadzieścia jeden.

Dziewiętnaście łokci y trzy ćwierci muchajeru pstrego, po złotemu y groszy dwudziestu łokieć, czyni złotych trzydzieści dwa, groszy siedmnaście y pieniędzy cztery.

Cztery pasy siatkowe z zarabiankami, taxowano jeden po złotych dwa y groszy pięciu, czyni złotych ośm y groszy dwadzieścia.

Jedno płócienko roboty Wileńskiej, taxowano złotych pięć.

Jeden kilimek słąski, taxowano złotych cztery.

Pięć kilimków mniejszych słąskich, taxowano po złotych dwa, facit złotych dziesięć.

Cztery rezy papieru szląskiego bez libry, taxowano rękę po złotych ośm, facit złotych trzydzieści dwa.

Dwie rezy bibuły, taxowano rękę złoty jeden y groszy dwadzieścia, czyni złotych trzy y groszy dziesięć.

Siedmnaście y pół łokcia pytlu, łokieć taxowano po groszy szesnastu, czyni złotych dziewięć y groszy dziesięć.

Dwadzieścia cztery łokcie barchanu białego, łokieć po groszy ośmnastu, czyni złotych czternaście y groszy dwanaście.

Dwie kiecy, jedna taxowana po złotych sześć y groszy piętnastu, facit złotych trzydzieści.

Dwie kiecy ukraińskie, jedna taxowana po złotych siedm, czyni złotych czternaście.

Jeden koc z ogonów wilczych, taxowano złotych pięć.

Jedna szabla oprawiona w fożę, Wyszynka, taxowana złotych dziewięć.

Trzy szable Tęczynki oprawne w fożę, taxowano jedną po złotych trzy y groszy trzy-nastu, facit złotych dziesięć y groszy dziewięć.

Dwie ładownice haftowane z paskami, jedna taxowana po złotych trzy y groszy piętnastu, facit złotych siedm.

Dwa błamy futra baraniego białego, taxowano błam po złotych dwa y groszy piętnastu, czyni złotych pięć.

Dwa łokcie atłasu ceglatego Łukiejskiego, łokieć taxowano po złotych pięć, czyni złotych dziesięć.

Jeden łokieć y ćwierć musułbesu, taxowano ogółem złoty jeden y groszy dziesięć, czyni złoty jeden y groszy półtrzynasta.

Półtrzecia łokcia półatłasia pstrego, łokieć taxowano po złotych dwa, facit złotych pięć.

Jeden woyłok Słucki, taxowano złoty jeden.

Półpięta łokcia szkotu białego, łokieć taxowano po złotych dwa, czyni złotych dziewięć.

Dwa bandolety, taxowano złotych dziesięć.

Jedna ptaszynka stara, taxowana złotych trzy.

Item ptaszynka druga, taxowana złotych dwa.

Dwie parze pancoszek starych niemieckich męzkich wielkich, jedną parę taxowano po groszy dwudziestu, czyni złotych jeden y groszy dziesięć.

Jeden leyc rzemienny, taxowano złoty jeden.

Jedne szalki z olsterkiem do czerwonych złotych, taxowano złoty jeden.

Ośm gry kart po groszy sześć, czyni złoty jeden y groszy ośmnaście.

Jedna kobza bez strun, groszy ośmnaście taxowano.

Jedna para podwiązek haftowanych bez przęzek, groszy dziesięć.

Jedna ładownica blaszana stara, groszy piętnaście.

Dwadzieścia łokci y jeden korunek szerokich sniegowych, łokieć po groszy piętnastu.

Jedna sztuka passamanów życzkowych, złotych cztery.

Dwadzieścia y półtrzecia łokcia korunek czarnych jedwabnych, łokieć po groszy sześć, czyni złotych cztery y groszy piętnaście.

Sześć sztuczek stroczi czerwoney, sztuczka taxowana po złotemu, czyni złotych sześć.

Dziesięć łokci życzki, łokieć po cztery pieniądze taxowano, czyni groszy pięć.

Teyże życzki pół bunta, złoty jeden.

Sto trzydzieści y jeden łokci pasamanów pstrych, łokieć po groszy dwa y pieniądze

cztery, czyni złotych dziesięć y groszy dwadzieścia ośm.

Czterdzieści cztery łokcie pasamanów kreto- wych, łokieć po groszy dwa, czyni złotych dwa y groszy dwadzieścia ośm.

Dwieście piędziesiąt y trzy łokcie pstrey stroczi, łokieć po groszy dwa, czyni złotych szesnaście y groszy dwadzieścia sześć.

Cztery pary nożów z widelcami szlaskich, po groszy dziesięć, czyni złoty jeden y groszy dziesięć.

Półłokcia kindyaku barszczowego, groszy piętnaście.

Skrzynka Słucka okowana żelazna, złotych cztery.

Skrzynka nieokowana roboty Wileńskiej, złoty jeden y groszy piętnaście.

Trzysta piędziesiąt y pięć łokci wstęg farbistych szerokich, łokieć po groszy trzy y pieniądze cztery taxowano, czyni złotych czterdzieści jeden y groszy półtrzynasta.

Sto dwadzieścia y sześć łokci wstęg wąz- szych, farbistych, po groszy trzy, czyni złotych dwanaście y groszy ośmnaście.

Cztery sztuki wstęg farbistych wązkich, sztuka złotych cztery, czyni złotych szesnaście.

Szesnaście kamieni bez ćwierci łoiu, kamień po złotych dziewięć, czyni złotych sto trzydzieści siedm y groszy półośma.

Cztery pasy włóczkowe, jeden po złotemu y groszy dwudziestu, czyni złotych sześć y groszy dwadzieścia.

Sto siedmdziesiąt łokci polityczek farbistych, łokieć po cztery pieniądze taxowano, czyni złotych dwa y groszy dwadzieścia pięć.

Czterdzieści y półośma łokcia Meżyryckiego sukna lazurowego, łokieć po złotych dwa y groszy piętnastu, czyni złotych sto ośmnaście y groszy dwadzieścia dwa, y pieniądze cztery.

Zastawa do tej że kramy należąca.

Ordynka srebrem oprawna stara, od imci pana Jana Kazimierza Dąbrowskiego, miecznika Wiłkomirskiego, zastawiona w złotych trzydziestu y jednym.

Sześć guziczków złocistych z dyamencikami, zastawione od jegomości pana Zenowicza w złotych trzydziestu.

Szabla oprawna we srebro złocista, od jego mości pana burgrabiego zastawiona we złotych dwudziestu czterech y groszy pięciu.

Kuntusz tabinu karmazynowego, podszyty białą kitayką, zastawiony od jego mości pana Andrzeja Kazimierza Rużewskiego we złotych dziewiętnastu y groszy piętnastu.

Kuntusz atlasowy karmazynowy niepodszyty, przy tym jedna (sprzączka z diamencikiem, od jego mości pana Grodzińskiego, zastawiona we złotych trzydziestu.

Łyżki Kazackie niejakiegoś tatarzyna składowane, sub litera A. et B. zastawione w złotych ośmnastu y groszy dwudziestu półtrzecia.

Towary kramne ambarne.

Jedna sztuka harusu do pasów, złotych ośmnaście.

Dwa pasy siatkowe, jeden po złotych dwa, czyni złotych cztery.

Jeden pas podlejszy siatkowy, złoty jeden y groszy dwadzieścia.

Jeden półpasek harusowy, złoty jeden.

Dwie kozy Ukrainkie, po złotych siedm, czyni złotych czternaście.

Cztery funty bawełny przebijaney, funt po złotemu, czyni złotych cztery.

Sześć funtów bawełny nieprzebijaney, funt po groszy dwudziestu dwu y pieniędzy cztery.

Półpięta funta życzki, funt po złotych dwa y groszy piętnastu.

Dwa funty gorynu, funt po złotemu y groszy dwudziestu.

Dziesięć kilimków szlaskich, po złotych trzy, czyni złotych trzydzieści.

Dziesięć par gręplów, po złotemu y groszy dwudziestu.

Szesnaście sztuk sztab, po złotych dziesięciu.

Siedm opończy habianych, po złotych dziewięć y groszy dziesięć.

Piętnaście skórek Słuckich do wołoków, po groszy dwudziestu pięciu.

Dwie skórki nabijane srebrem, po groszy dwudziestu pięciu.

Trzydzieści cimców Mohilewskich, po groszy ośmnastu.

Trzy wołoki kitayką obszyte płótniane, po złotych trzy y groszy piętnastu.

Dwa wołoki płótniane obszyte musulbesem, po złotych dwa y groszy dwudziestu.

Dwa wołoki wełniane po złotemu y groszy dziesięciu.

Dziewięć wołoków pilśnianych, po groszy dziesięciu.

Szesnaście wołoków krytych, jeden po złotemu.

Cztery łąki gołe, taxowane po złotemu y groszy pięciu.

Dwa łąki kością sadzone, po złotych dwa.

Jeden łąk sadzony perlową macią, taxowano złotych sześć.

Jeden jarczak haftowany skórzany, złotych sześć.

Dwa jarczaki haftowane skórzane, z płatami skórganemi, taxowane złotych piętnaście.

Jeden łąk z poduszką turkusową, złotych sześć.

Jeden łąk skórą turecką kryty, taxowany złotych trzy.

Dwa łąki w capie z poduszkami, taxowano po złotych trzy.

Dwa jarczaki dawne haftowane, taxowane po złotych dwa.

Jeden łąk w brzoście z poduszką skórzaną, taxowano złoty jeden.

Dwoje siodła woźnicke kryte, taxowano po złotych dwa.

Cztery pary olster, po złotych trzy.

Dwie pary podlejszych, po złotych dwa.

Trzy pary jeszcze podlejszych, po złotemu.

Jedna para zażywanych, złoty jeden.

Cztery pary tabinek haftowanych, po złotych dwa y groszy dziesięciu.

Dwadzieścia sześć par tabinek różnych, po groszy dwudziestu pięciu.

Trzy pary kapturków sukiennych do olster, po złotemu y groszy piętnastu.

Jedna para kapturków haftowanych skórzanych, złoty jeden.

Dwie pary tabinków nabijanych, po złotemu.

Siedm szabel Nowodzickich, po złotych trzy y groszy piętnastu.

Cztery szable dawne, po złotych dwa y groszy piętnastu.

Cztery szable oprawne w capie Wyszyńskie, po złotych dziesięciu.

Dwie główne Tęczyńskie, po złotemu y groszy dziesięciu.

Dwie pary pistoletów, para po złotych sześć.

Dwie pary pistoletów podlejszych, po złotych cztery.

Jeden bandolet stary, złoty jeden.

Dwie szabelki małe, po złotemu.

Pięć ładownic haftowanych, po złotych trzy y groszy piętnastu.

Jedna ładownica pojedynkowa niehaftowana, groszy dwadzieścia pięć.

Cztery blachy żeściane do ładownic, po groszy piętnastu.

Dwie ładownice wielkie, skórą kryte, po groszy piętnastu.

Dwa obuszki stare, po groszy dziesięciu.

Dwa obuszki lepsze, po groszy piętnastu.

Dwa obuszki srebrem nabijane, po złotych dwa.

Siedm obuszków rysowanych polorowanych, po złotemu.

Cztery grzebła Słuckie, po groszy siedm y pieniędzy cztery.

Pięć grzebliów Szereszowskich, po groszy dwudziestu dwu y pieniędzy cztery.

Ośm par strzemion nabijanych, po złotemu y groszy piętnastu.

Dwadzieścia sześć wędzideł różnych, po groszy trzy.

Dziesięć strzemion Słuckich, jedno po groszy siedm y pieniędzy cztery.

Jedna para strzemion Wileńskich, groszy piętnaście.

Jeden monszuczek arabski, złoty jeden.

Trzy półszorki francuskie żelazne, po złotych trzy.

Jeden półszorek prosty, złoty jeden y groszy dziesięć.

Dwoje wędzidła kantarowe, po groszy piętnastu.

Dwa pobijacze, po groszy sześciu.

Jedna kulbaka w capie, złotych trzy.

Pięć kalitek na juchcie, haftowanych srebrem, po złotych dwa.

Jedna kalitka z sznurami, złotych trzy.

Dwie kalitki haftowane na suknie, po złotych pięć.

Jedna kalitka na suknie nie tak bogata, złotych cztery.

Jedna kalitka haftowana na cyrmie, złotych trzy.

Dwie blaszki do kalitek, po groszy siedm.

Jedna szkatuła Słucka, złotych ośm.

Dwa szory dawne na sześć koni, po złotych cztery.

Jedna sztuka sznurków życzkowych, groszy dziesięć.

Dwa łuki z cięciwą, po złotych dwa.

Pięć dziesiątków strzał, po groszy ośmnastu.

Siedm błamów baraniego futra, po złotych dwa.

Trzy dziesiątki uzdeczek Słuckich, po złotych sześciu.

Dziewięć dziesiątków podwiązek, po groszy dwudziestu pięciu.

Czternaście par podwiązek Mohilewskich, po groszy trzy.

Dwa kanczuki na trzcinie, po groszy dwunastu.

Trzy sakwy stare, po złotemu.

Dwanaście potrzeb do kulbak, po groszy dwudziestu pięciu.

Sześć potrzeb lepszych, po złotemu y groszy piętnastu.

Dwie obrączki do chartów, po groszy sześciu.

Jedna para podwiązek haftowanych, groszy dziesięć.

Jedna reza papieru Szląskiego lepszego, złotych dziewięć.

Dwie rezy papieru Szląskiego podlejszego, po złotych siedm y groszy piętnastu.

Jedna reza papieru Wileńskiego, złotych pięć.

Jedna reza papieru y liber sześć tabacznego, po złotych dwa y groszy piętnastu.

Pięć rez papieru grubego, po złotemu y groszy dwudziestu.

Trzy dziesiątki pasków do szabel, po groszy dwudziestu pięciu.

Ośm harapników, po groszy ośm.

Ośm gunek Nowogrodzkich, po groszy dwudziestu.

Dziesięć dziesiątków par podwiązek Słuckich, po groszy ośm.

Dwie kosy, po groszy piętnastu.

Siedm baryłek goździ gontowych, po złotych siedm.

Trzy pręty stali Gdańskiej, po złotych trzy y groszy piętnastu.

Dziesięć sztab żelaza w sztukach, po złotych sześć.

Jeden tłumok podszyty, złotych dwa.

Piętnaście snopów szkła, po groszy dwudziestu pięciu.

Dwie poduszki rzemieńne stare, po złotemu. Stali Lipskiej, za groszy dwadzieścia.

Piętnaście krzemieniów, po groszu jednym.

Siedm pochewek y dwa łyżeczki haftowane, po groszy piętnastu.

Jedna para taszek Tureckich, groszy dwadzieścia.

Ośm dziesiątków stryczek, po groszy dziesięciu.

Trzydzieści krobi, po groszy pięć.

Dwanaście kamieni krety, po groszy piętnastu.

Półtory kopy pukłów białych, po groszy dziesięciu.

Jeden kamień warwołu, złotych cztery.

Dwieście dwadzieścia kop pukłów szmelcowanych, taxowano po groszy dwa y pół.

Trzy dziesiątki postronków, po złotemu.

Dwa kobierce stare, po złotych dziesięć.

Jeden kobierzec większy, taxowano złotych piętnaście.

O s i a d ł o ś c i .

Kamienica za Subaczą bramą, w pewnych granicach leżąca, taxowana złotych cztery tysiące.

Dom za bramą Rudnicką, na ulicy Ożarzych, w pewnym ograniczeniu, taxowany złotych ośmset.

Półkamienice, z dawna Brażyczowska nazwana, na Ambarach, w pewnym ograniczeniu leżąca, dziatkom pierwszego y wtórego małżeństwa, przy quarcie nieboszczyka pana Afanasa Iwanowicza y przy budynkach, taxowano

Sprawy różne.

Przedaża Gabriela Brażycza y paniey Theodory Brażyczowey Sielawiney panu Athanazemu Iwanowiczowi y małżonce onego, paniey Barbarze Ichnatowiczównie, oyczyste y macierzyste części do teyże przedaży y dwa oryginaly należące, z podpisem rąk tychże sukcesorów Brażycza.

Dekret officii conšularis pod rokiem tysiąc sześćset pięćdziesiątym piątym, służący sukcesorom Saffianowiczowski na pół kamienicę Brażyczowską.

Kupła placu od pana Alexandra Grzybowicza w tey że półkamienicy Brażyczowskiej.

Contrakt nabytego tyłu w pół kamienicy Brażyczowskiej od jeymości paniey Mariny Fikonowiczowny, Janowey Woysznarowiczowey—burmistrzowey Wileńskiej, pod rokiem tysiąc sześćset pięćdziesiątym siódmym, Maja pierwszego dnia.

Protestacja pana Iwanowicza przeciwko testamentu Kobusiewiczowey.

Tegosz pana Iwanowicza protestacja względem spraw różnych zginętych za nieprzyjaciela, pod rokiem tysiąc sześćset sześćdziesiątym trzecim, dnia trzynastego Januarii.

Uгода pana Bazilego Fiedorowicza z panem Afanasem Iwanowiczem.

Teyże ugody aktikacia y kwietacia.

Protestacja o zginieniu summy w towarach różnych, plus minus na siedmdziesiąt tysięcy złotych na wicinie Czernieckiey, pod rokiem tysiąc sześćset pięćdziesiątym ósmym, dnia pierwszego Aprila.

Dekret pana Afanasa Iwanowicza z panem Brażyczem, pod rokiem tysiąc sześćset pięćdziesiątym piątym, dnia dwudziestego pierwszego Augusta.

Kwietacia jegomości pana Cypryana Pawła Brzostowskiego, pisarza wielkiego xięstwa Li-

tewskiego, w praetensjach pewnych, to jest ratione długu pana Łyszkiewicza na procesie prawnym y na dekrecie iudicii scabinalis, ręką własną jego mości podpisana.

Fascykuł spraw różnych, numero sztuk szesnaście, służących panu Iwanowiczowi w różnych materiach.

Reiestr stary w kompaturze bialey pana Iwanowicza wydatkowy zarękę Parfianowiczowską y w innych pretensjach.

Dwa fascykuły spraw różnych, sukcesorom niebosczyka pana Dmitra Brażycza należące.

Przybudynków expensa na pół kamienicy Brażyczowską, ręką samego niebosczyka pana Afanasa wypisane pod rokiem tysiąc sześćset pięćdziesiątym siódmym, dnia siedmnastego Januarii.

Fascykuł spraw, sukcesorowi niebosczyka pana Hrehorego Morozza panu Stephanowi Morozowi należące, y reiestr wydatków na kamienicę Morozowską z donatariuszami, przez niebosczyka Afanasa Iwanowicza łożonych.

Fascykuł spraw różnych, sukcesorom niebosczyka pana Kondrata Parfianowicza przynależący, z reiestrami trzema, ręką tegoż niebosczyka pana Parfianowicza pisanemi.

Długi pewne y niepewne nieboszykowi należące:

Za postaw lundyszu u żyda Abrama, złotych sześćdziesiąt.

U tegosz żyda za sztukę rąbku, złotych siedm.

Oblig od jegomości pana Benedikta Prziwieckiego, podstolego Połockiego, dany nieboszykowi na złotych czterdzieści sześć.

Oblig na jegomości pana Stacewicza, na złotych dwadzieścia.

Karta jegomości pana Jana Waleriana Kuncewicza, starosty Upitskiego y Dubickiego, na złotych trzydzieści.

Bractwo Wileńskie, przy cerkwi świętego Ducha będące, według rejestru brackiego, ręką pana Iwanowicza podpisanego, na różne expensa

zostało winne złotych dwieście trzydzieści y jeden.

Przypowiadanie różnych osób.

Po dokończeniu tego inwentarza, przypowiadał się do dóbr nieboszczyka sławetny pan Mikołaj Mińkiewicz o złotych trzysta dwadzieścia cztery y groszy dwa, na pogrzeb nieboszczykowski spendowanych, rejestrem tegoż pana Mińkiewicza liquidowane.

Item Alexander Szandurski, tak synaczka samego nieboszczyka, jako y synaczka nieboszczyka Parfianowicza, w opiece nieboszczykowskiej będącego, za naukę psalterza y czasownika o kuntusz tuzinkowy, sobie przez nieboszczyka obiecany, przypowiadał się.

Michał Chodzieniewicz za wysłużone za lat siedm do umowy, w rejestrze nieboszczykowskim mianowaney, o parę sukien falendyszowych, czapkę lisią, ukłony y o złotych piędziesiąt gotowych pieniędzy przypowiadał się.

Item Bazili Maximowicz, drugi chłopiec, także za wysłużone lata według umowy, w rejestrze pana Afanasa Iwanowicza znajdujący się, także o parę sukien falendyszowych, czapkę lisią y ukłony, tudzież y o gotowe pieniądze złotych piędziesiąt, uczynił indykacją.

Michał Pawłowicz, także za lat dwie zasłużonego, o parę sukien falendyszowych, czapkę lisią, ukłony y o gotowe pieniądze złotych czterdzieści przypowiadał się.

Marcin Bolewicz parobek, za półtrzecia lata zasłużonego o złotych sto.

Drugi parobek Roman Kamiński, o zasłużone złotych piędziesiąt.

Ewa Tomkiewiczówna—czeladnica nieboszczykowska, o złotych trzydzieści czyniła indykacją.

Szlachetny pan Mikołaj Ohurcewicz, rayca Wileński, jako kurator panny Maryany Iwanowiczowny, pierwszego małżeństwa, córki, o wniesienie paniey matki oney, paniey Anny Safianowny, o złotych cztery tysiące, tudzież

y do dobr w osiadłościach będących, na nią, iure successionis, po paniey matce jey spadłych, czynił indykacją.

Item szlachetny pan Alexander Ihnatowicz—rayca Wileński y szlachetny pan Mikołaj Mińkiewicz, mieszczanin, kupiec Wileński, jako opiekunowie dobr y dziełek nieboszczyka pana Afanasa Iwanowicza, urzędownie przydani, in rem tych że dziełek pozostałych, o sumnę wniesioną do nieboszczyka przez panią Barbarę Ihnatowiczownę, matkę onych, złotych tysiąc, tudzież y do dobr stojących, iure successionis naturalis, vigore spólnego kupna, y przybudynków w półkamienicy, bywszey Brażyczowskiej, na nich spadłych, czynili indykacją.

Item sławetny pan Mikołaj Mińkiewicz—kontutor nieboszczyka pana Afanasa Iwanowicza, ratione opieki po nieboszczyku panu Kondracie Parfianowiczu insimul administratae, a niemal po całej części, u nieboszczyka pana Afanasa Iwanowicza będącey, to jest, o złotych piętnaście tysięcy czterysta ośmdziesiąt y dziewięć złotych y groszy dwadzieścia siedm, pieniędzy cztery, w inwentarzu tegosz nieboszczyka pana Parfianowicza znajdujący się, przypowiadał się.

Pan Jakub Borysowicz, jako przyjaciel, w niebytności pana Stephana Moroza, imieniem onego, do dobr nieboszczyka pana Iwanowicza, jako opiekuna będącego, strony wybrania czynszów z kamienie jego własnych, hucusque nieoddanych y niewyrachowanych, czynił indykacją według pretensyi, ręką pana Moroza pisanych, o złotych trzy tysiące pięćset czterdzieści y cztery y groszy dziesięć.

Szlachetny pan Stephan Migura, rayca Wileński, przy ustney swey indykciey, in parato scripto, do dobr nieboszczyka pana Iwanowicza ruchomych y leżących, podał huius seriei: Stephan Migura czynię przypowiadanie do dobr nieboszczyka pana Afanasa Iwanowicza o dług

mnie winny, który zaciągnął w roku tysiąc sześćset pięćdziesiątym trzecim do zapisu urzędowego, złotych tysiąc dobrej monety, tak też o cynsze od tey summy pochodzące za lat dwadzieścia, rachując od sta po dziesięciu złotych, złotych dwa tysiąca.

Item ja Stephan Migura czynię przypowiadanie do dobr nieboszyka pana Afanasa Iwanowicza, imieniem jeymości paniey Marty Sienczyłowny, o złotych pięćset dobrej monety, do cęrografu winne, tak też, o czynsze, od tey sumy pochodzące za lat ośmnaście od sta po dziesięciu, czyni złotych dziewięćset, in summa czynię przypowiadanie o złotych cztery tysiące y czterysta złotych. Stephan M. . . . .

Item szlachetny pan Grzegorz Kostrowicki, burmistrz Wileński, o resztę za sukno, do rejestru sobie winną, do dobr tegosz pana Iwanowicza o złotych trzydzieści cztery y grószy siedmnaście y pół czynił indykacją.

Item szlachetny pan Stephan Karaś-burmistrz Wileński, za łoy o złot. sto, do rejestru winne.

Tenże imć pan burmistrz, imieniem urodzonego jego mości pana Pawła Boimy, sekretarza jego królewskiej mości, wóyta Wileńskiego, za listem do siebie dirigowanym, o złotych sto pięćdziesiąt, za sukno do rejestru winne, czynił indykacją.

Item sławetny pan Łukasz Kuczarski, mieszczanin kupiec Wileński, z ucziwym Stephanem Chankiewiczem, kraszelnikiem, mieszczaninem Wileńskim, jako starsi tegoroczni bractwa, przy cerkwi świętego Ducha będącego, imieniem tegosz całego bractwa, o gotową summę, to jest, złotych sto siedmdziesiąt sześć brackich pieniędzy, z jałmużny zebranych, a przez nieboszyka pana Afanasa Iwanowicza pożyczonych, do wszelakich dobr, stojących y ruchomych, po nieboszyku pozostałych, przypowia-
dał się.

Item ten że pan Kuczarski, imieniem wielebnych panien zakonnych, przy cerkwi tegosz świętego Ducha zostających, o złotych pięćdziesiąt, testamentem poślednim ostatniey woli na conwent tych że panien zakonnych legowane, przypowia-
dał się.

Item o złotych trzysta, publice na schadzce w bractwie na dzwon przez pana Afanasa przyobiecanych, przypowia-
dał się.

Item imć pan Bartłomiej Krogulecki, do solanki flonderek, do przedania nieboszykowi panu Afanasowi Iwanowiczowi danych, na które wziął tylko sześć funtów Wołoskich szelągów, targiem funt po półkopy, czynił indykacją.

Item pan Andrzej Brzozowski, mieszczanin, kupiec Wileński, do maneli, ważących czerwonych dwanaście, przez nieboszczkę panią Annę Pasternakównę Izakową Stefanowiczową zastawionych u nieboszyka pana Kondrata Parfienowicza, kupca mieszczanina Wileńskiego, w kopach dziesięciu, o które, stante vitā nieboszczki paniey teści swey, teraznieyszey przypowiadającej się, pan Andrzej Brzozowski, za żywota jeszcze z nieboszykiem panem Afanasem Iwanowiczem y panem Mikołajem Mińkiewiczem, jako opiekunami dobr y dziełek nieboszyka pana Kondrata Parfienowicza, imieniem tey że paniey teści swey w roku przeszłym tysiąc sześćset siedmdziesiątym wtórym iure expergabatur, przypowia-
dał się.

Item szlachetny pan Wawrzeniec Mińkiewicz, jako kurator sławetney paniey Heleny Jacznikiewiczowney Afanasowey Iwanowiczowey, pozostałey wdowy, do wszystkich dobr, tak stojących, jako y ruchomych, po tym że panu Iwanowiczowi pozostałych, tak o quartę, jako też strawne pieniądze y per medietatem cibarium, które kaźdey wdowie po zeyściu małżonka de iure należeć mają, przypowia-
dał się.

1588 г. Апрѣля 26-го дня.

Изъ книги № 21, за 1681 г., л. 473.

98. Инвентарь имѣнія Лунина.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ первого, мѣсеца Юня четырнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земель и повѣтовъ, на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ осмьдесятъ первый обранными, постановившимсе очевисто у суду панъ Александеръ Гордеевскій, оповѣдалъ, покладалъ и до актъ книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ подалъ документъ певный на речъ, въ немъ нижеи меновите выражоную, въ Богу велебному его милости отцу Серафимови Полховскому—игуменови теперешнему монастыра Дятелевицкаго закону светого Василя Великого реліи крещное и наступомъ его милости служачій и належачій, просечи, абы тотъ документъ былъ принять и до книгъ уписанъ. Мы судъ тотъ документъ принявши, до книгъ уписать есмы казали, который слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Веестръ инвентаръ списанья подданныхъ, данниковъ вельможное ей милости пани Малхеровое Сквовское Кравжовое — каштеляное Витебское, пани Барбары Яновны Ключковны села Лунина, въ земли воеводства Новгородского лежачого, людей, дымовъ и кгрунтовъ, осѣдыхъ и пустыхъ поль, сѣножатей, лѣсовъ, боровъ и всякихъ пожитковъ того села Лунина, отъ ей милости звышъ помененое пани Малхеровое Сквовское Кравжовое—каштеляное Витебское, пани Барбары Ключковны,

вельможной ей милости паней Миколаевой Нарушовичовой—подскарбиной земской великого князтва Литовского, паней Барбарѣ Кунцевичовнѣ, помененое еела Лунина зъ людьми, кгрунты и совсимъ на все на вѣчность записаного и посланцу служебнику ей милости пани подскарбиное, пану Адаму Ивановскому, черезъ мене Якуба Третьака — служебника звышъ помененое ей милости пани Витебской, панее моее, за посланиемъ, розказаньемъ и за листомъ ее милости отворонимъ, до старца и всехъ подданныхъ Лунинацкихъ о томъ писанымъ, въ моцъ, въ держанье и въ вѣчистое ей милости пани подскарбиной уживанье поступленого и вравовне передъ вознымъ земли воеводства Новгородского, Пѣтромъ Олексѣвичомъ Каменскимъ и передъ стороною людьми добрыми, земяны господарскими земли воеводства Новгородского, имены въ семь инвентару нижеи описанными, поданого, року тысяча пятъсотъ осмьдесятъ осмого, мѣсеца Априля двадцать шостого дня.

Село Лунинацъ. Люди того села ойчизные: Иванъ Малиникъ, сыны его: Леонъ, Сенько и Филипъ, дымъ одинъ. Трохимъ Смолка, сынъ Лукьянъ, Марко и Курило, дымъ одинъ. Давидъ Онаничъ, сынъ его Олцянъ, а Самуйло, дымъ одинъ. Андрей Ясковичъ, сыны его Пилипъ и Карпъ, дымъ одинъ. Сенько Бастыничъ, сыновъ его три: Карпъ, Грикъ и Олексѣй, а Томило и Курило Карповичи, дымъ одинъ. Данило Романовичъ, сыны его:

Марко и Луянъ, дымъ одинъ. Зеновій Свovichъ, сыны его: Калистратъ, Федько и Сенець, дымъ одинъ. Трухонъ Охнмовичъ, дымъ одинъ. Игнатъ Романовичъ, сыны его: Гриць и Демидъ, дымъ одинъ. Сенько Сидоровичъ, сыны его: Карпъ, Валентый, Игнатъ, дымъ одинъ. Омелянъ Сидоровичъ, сыны его: Василь и Симонъ, дымъ одинъ. Павелъ Еськовичъ, сыны его: Гаврило, Давидъ и Яцко, на войта вольный дымъ одинъ. Марко Губичъ, сыны его: Евхимъ, Гуринь, Илья, Фалко и Сидоръ, дымъ одинъ. Янъ Пронцевичъ, сыны его: Василь и Вагула, дымъ одинъ. Евхимъ Кевовичъ, сыны его: Сергѣй и Глѣбъ, дымъ одинъ. Ахимъ Пацуковичъ, сынъ его Охремъ и Несторъ. Добродеревецъ, сынъ его Сезонъ, дымъ одинъ. Максимъ Талка, сынъ его: Микита, дымъ одинъ. Федько Пронцовичъ, сынъ его: Евхимъ а Сенко Пронцовичъ, дымъ одинъ. Петръ Николаевичъ, сынъ его: Данило, дымъ одинъ. Иванъ Онисимовичъ, сынъ его Павелъ, дымъ одинъ. Лазаръ Лосевичъ а Юрко Лосевичъ, дымъ одинъ. Трухонъ Лосевичъ, сынъ его: Василь, Петръ и Марко. Анохъ Лосевичъ, сыны его: Демидъ и Ходоръ, дымъ одинъ. Федько Лосевичъ, сынъ его Игнатъ, дымъ одинъ. Гринъ Борсичъ, сынъ его: Ходоръ, дымъ одинъ. Мокей Борсичъ, сыны его: Яцко и Совостыянъ, дымъ одинъ. Каленикъ Ждановичъ, сыны его: Филипъ, Артимъ, Гаврило и Калистратъ, дымъ одинъ. Микита Ждановичъ, сынъ его Якимъ, дымъ одинъ. Дорохъ Ждановичъ, сыны его: Василь и Мордышъ, дымъ одинъ. Пархомъ Логновичъ, сыны его: Еремій, Оліянъ, дымъ одинъ. Лазаръ Володковичъ, сыны его: Пактію, Мартинъ, Ерка и Игнатъ, дымъ одинъ. Софонъ Микуличъ, сынъ его Яцко, дымъ одинъ. Иванъ Ковалевичъ, сыны его: Ерохъ а Самуйло, дымъ одинъ. Жданъ Василевичъ, дымъ одинъ. Яковъ Опанасовичъ, сыны его: Мойсей а Самойло, (дымъ одинъ). Аулачъ Моксѣвичъ, дымъ

одинъ. Яковъ Осѣвичъ, сыны его: Мишко, Пишлюкъ, Янъ, дымъ одинъ. Сенько Гринцовичъ, дымъ одинъ. Степанъ Гостиловичъ, сыны его: Игнатъ, а Сенько и Микита Игнатовичи, дымъ одинъ. Орефа Германовичъ, сыны его: Виекторъ. Яцуеъ и Ларіонъ, дымъ одинъ. Карпъ Германовичъ, сыны его: Гаврило, Мокавъ, Уласъ и Ольцянь, дымъ одинъ. Сенько Ивановичъ, сыны его: Самуйло и Германъ, дымъ одинъ. Онопрей Ивановичъ, сыны его: Трохимъ, Евсей и Купріянь, дымъ одинъ. Кирило а Нелюбъ Ивановичи, дымъ одинъ. Охремъ Кузьмичъ, сынъ его Панфилъ, дымъ одинъ. Василь Сеньковичъ, сыны его: Потапъ и Андрей, дымъ одинъ. Пронъ Лукьяновичъ, а Гордей Лукьяновичъ и Гаврило и Гордей Андрѣевичи, дымъ одинъ. Василь Потаповичъ, а Кирило и Федь Потаповичи, дымъ одинъ. Иванъ Соньцовичъ, сыны его: Денисъ и Полуянъ, дымъ одинъ. Максимъ Ивановичъ, сыны его: Микита, Аростъ, Ходоръ и Федько, дымъ одинъ. Яцъ Омеляновичъ, а Степанъ и Самойло Омеляновичи, дымъ одинъ. Ходоръ Климцовичъ, дымъ одинъ. Самуйло Мартыжевичъ, сыны его: Туминъ, Аврамъ и Онисъко, дымъ одинъ. Бурило Мартыжевичъ, дымъ одинъ. Степанъ Марковичъ, сынъ его Наумъ. Афели Ждановичъ, сыны его: Доронъ и Сенько, дымъ одинъ. Федько Панасовичъ, а Мартинъ и Сенько Панасовичи, дымъ одинъ. Петръ Микуличъ, сынъ его Косьюкъ а Сенько Микуличъ, сынъ его Мартинъ, дымъ одинъ. Михаилъ Ивановичъ, сынъ его Кондратъ а Иванъ Кондратовичъ, дымъ одинъ. Омелянъ Микуличъ, сынъ его Илья, дымъ одинъ. Мамонъ Прокоповичъ, сынъ его Фанько а Сергѣй Прокопичъ, дымъ одинъ. Лукьянъ Прокоповичъ, сыны его: Потапъ а Тимохъ Прокопичи, дымъ одинъ. Сосонъ Совостыяновичъ а Сава и Дмитръ Совостыяновичи, дымъ одинъ. Занъ Хомиць, сыны его: Андросъ и Василь, дымъ одинъ.

Зань Михалевиць, сынъ его Адамъ, дымъ одинъ. Сукошъ Сениковичъ, сыны его: Ходоръ, Ароствъ и Мойсей, дымъ одинъ. Еремей Ивановичъ, сынъ его Иванъ, дымъ одинъ. Михаль Костяковичъ, сыны его: Марко и Федько, дымъ одинъ. Степанъ Дмитровичъ, сыны его: Зеновъ, Марко и Мишко, дымъ одинъ. Василь Остаповичъ, Аксень Остаповичъ, дымъ одинъ. Парфень Мартыжевичъ, сыны его: Потапъ, Мартинъ, Степанъ, Костюкъ, Сенько и Федько, дымъ одинъ. Радивонъ Сушковичъ, сыны его: Данило, Санецъ и Гринъ, дымъ одинъ. Еремей Губичъ, сынъ его: Микула, а Сенько Хомичъ, сынъ его Совостьянъ, дымъ одинъ. Радивонъ Кулаковичъ, сыны его: Куприянъ и Василь, дымъ одинъ. Пантюхъ Богдановичъ, сыны его: Лубьянъ и Гаврило, дымъ одинъ. Косьюкъ Гостыловичъ, сыны его: Тарасъ и Потапъ, дымъ одинъ. Хотей Сонцовичъ, сыны его: Нячпоръ и Гардукъ, дымъ одинъ. Въ томъ селѣ осѣлыхъ дымовъ семьдесятъ чотыры.

Повинность подданныхъ того села: Въ каждый рокъ зо всего села дани медовое, меду прѣсного ведеръ Пинскихъ двадцать шесть. А при той дани поплату денежного копъ двѣ, грошей двадцать, а зъ каждого дыму серебщизны по грошей тридцати, сѣновщизны по грошей тридцати, овса по бочцѣ одной верховатой, по сыру одному, або по гроши два, по кумию одному, або за кумпъ по гроши два, масла по патушцѣ одной, або за масло по гроши два, крупъ по ковшику, сѣмени конопляного по ковшику, хмѣлю по рѣшоту одному, по курицы одной, а зо всего села яловицу, або грошей пятьдесятъ, уюновъ троску одну, конопель чосаныхъ по десятку одному, которые конопля въ часъ потребный на неводъ и на сѣти до езу осетринога оборочають; а коли на неводъ и на сѣти непотреба, до его милости пана, або гдѣ имъ розказано будетъ, отвозить повинни. Около озеръ Дулинецъ

кихъ съ каждого дыму по котцу на ловенья рыбъ на потребу панскую ставить; езу осетринога тотъ, кого съ розказанья панского врадникъ пристави, пильновать повиненъ; а за то тому, хто езу пильновать будетъ, маеть ему сѣновщизны грошей тридцать одпущено быть на неводы. Въ подводу, гдѣ розкажуть, до гоновъ добрыхъ ходити, церковь, дворъ, стодолу и езь осетринный на рѣчцѣ Припети оправовати, сторожовъ при бытности ее милости паней, або врадничой, колько потреба, давати подданые того села повинни. *Огородники* при томъ же селѣ Дулинцу: Олексѣй Колесникъ и Сымонъ Лобчанинъ, огородъ одинъ. Хотей Волотковичъ, сыны его: Олишко и Гриць, огородъ. Курило Волотковичъ, сынъ его Иванъ, огородъ одинъ. Климъ Гостиловичъ, сыны его: Иванъ а Поликарпъ, огородъ одинъ. Сенько Панасовичъ, огородъ одинъ. Тышъ Сеньковичъ, огородъ одинъ. Харитонъ Еськовичъ, сынъ его Максимъ, огородъ одинъ. При томъ селѣ огородниковъ девять. Повинность тыхъ огородниковъ: въ каждый годъ съ каждого огорода по грошей дванадцати, а надъ то ничего большъ давати и ни которыхъ повинностей полнити не повинни. Въ томъ же селѣ Дулинцу церковь ново-збудованная; при томъ же селѣ Дулинцу есть дворець на приѣздъ панскій збудованный, въ котромъ никто не мѣшкаеть. Въ томъ дворцѣ будованья: свѣтлицъ двѣ, межъ нихъ сѣнь, при одной свѣтлицѣ комора; въ тыхъ свѣтлицахъ лавы, столъ, печи простые, двери на стежеяхъ, (съ) защепками, тые свѣтлицы побиты драницами; гриденъ двѣ, кухня одна, стаенъ три, ворота драницами побитые; дворець около замѣтомъ одылюваный. Пашни дворное при томъ дворцѣ нѣтъ. Въ томъ же селѣ стодола будованая, въ ней при сторонѣ гридня и комора, броваръ; аренды платять зъ нее на годъ по осьми копъ грошей. Озера: Дулинецъ

кое коло рѣки Припети; озеро Колесо, въ немъ тони три; озеро Коробчье, въ немъ тони семь; озеро Сельцо, въ немъ тони двѣ; озеро Слижино спольное съ панею Харлинскою, въ немъ тони двѣ, ездъ на рѣчцѣ Припети зъ одну сторону рѣки Лулинецкой, въ которомъ езу есетры и иншую всякую рыбу, на потребу ей милости панее, ловячь; озеро Черное, спольное зъ селомъ Бостынемъ, въ немъ тони чотыри. Граница кгрунтовъ того села Лулинца, то есть зъ кгрунтами вельможного пана его милости, пана Яна Кишки, пана Виленского, села его милости Бостыни, а одъ того села Бостыни, зъ кгрунтами пана Миколая Подаревского, села Дятеловичъ, отъ того села Дятеловичъ, зъ кгрунтами егожь милости звышъ мененого пана Виленского, села Вичины и села Городца, отъ кгрунтовъ тыхъ сель Вичины и Городца, черезъ рѣку Припеть, зъ кгрунтами села Ястребли, одъ села Ястребли, зъ кгрунтами села Стохова, землянь господарскихъ повѣту Пинского и подданныхъ волости Пинское, одъ кгрунтовъ того села Стохова стѣною просто черезъ рѣку Припеть, зъ кгрунтами пани Миколаево Харлинское и сыновъ ее милости села Днѣпреца, которое село Днѣпрець, посажено на кгрувтехъ Лулинецкихъ, на часть пани Харлинское и сыновъ ей милости, зъ роздѣлу оддѣленныхъ и тою стѣною просто до кгрунтовъ Лулинецкихъ, спольныхъ зъ селомъ Бостынемъ. А около тыхъ спольныхъ кгрунтовъ ажъ до кгрунтовъ села Бостыни, откуль се граница писати почала. Которое помененое село Лулинецъ зъ дворцомъ, зъ людьми, кгрунтами, пашными и непашными, съ сѣножатями, зъ зарослями, зъ проробками, зъ пушчами, зъ боры и зъ лѣсы, болоты, зъ деревомъ бартнымъ, зъ озера, рѣками, рѣчками и рѣчищами, зъ давею медовою, пѣнежною и всякою, зъ ловы звѣринными, пташими и рыбными, зъ гоны бобро-

выми, и зъ иншими всякими пожитками, въ семь инвентару описанными и неописанными, зо всимъ навсе, яко се тое село Лулинецъ само въ собѣ, въ кгрунтахъ, пожиткахъ, въ обыкодахъ и въ границахъ своихъ здавна мѣло и таперъ маеть, именемъ ей милости пани Витебское, панее моее, я Якубъ Третьякъ—служебникъ ее милости, за розказаньемъ ей милости, ей милости паней Миколаевой Нарушевичовой—подскарбиной земской великого князства Литовского, паней Барбарѣ Кунцевичовнѣ, въ моць, въ держанье и вѣчистое уживанье поступую и до рукъ служебника ее милости пани подскарбиное, пана Адама Ивановского подаю и подаломъ. Якожь старцу и всѣмъ подданнымъ Лулинецкимъ, тутъ въ дворцы Лулинецкомъ очевисто стоячимъ, листъ ей милости пани Витебское, панее моее, о томъ до нихъ писанный, оказавши и передъ ними читавши, именемъ ее милости пани Витебское, панее моее, розказаль ей милости, абы яко отъ сего часу и дня, вышей въ семь инвентару описаного, ей милости пани подскарбиное, яко панее своее, во всемъ послушни были. Якожь того поступленья и поданья сесь реестръ-инвентаръ, водле розказанья ей милости панее Витебское, панее моее, списавши, съ моею печатью и зъ подписомъ руки моее и съ печатью возного воеводства Новгородского, Петра Олексѣевича Малышевича Каменского и пана Петра Ивановича Бонина и пана Яроша Григоревича Гречихи, землянь господарскихъ земли Новгородское, при томъ будучихъ, и съ подписомъ рукъ ихъ, которые зъ нихъ писати умѣли, далъ еси ей милости пани Миколаевой Нарушевичовой—подскарбиной земской великого князства Литовского, паней Барбарѣ Кунцевичовнѣ, черезъ служебника ей милости пани подскарбиное, пана Адама Ивановского. Писанъ въ Дулинцу, року и дня вышей описаного. У того документу печатей

притисненныхъ чотыре, а подпись рукъ ихъ милостей пановъ печатаровъ въ тые слова: Якубъ Третьакъ—служебникъ звышъ поменное ей милости пани Витебское власною рукою; за устною прозьбою пана Якуба Третьака я Ярошъ Григоревичъ Гречица при печати своей руку подписалъ; за устною прозьбою пана Якуба Третьака я Петеръ Ивановичъ Бонинъ печать свою приложилъ и руку свою власную подписалъ. А сусцепта на томъ же документѣ

певномъ въ тые слова написана: року осмьдесятъ первого, Юня второго дня тотъ инвентаръ на врадѣ въ замку Новгородскомъ оповѣданъ: Миколой Есманъ. Который же тотъ документъ и зъ сусцептою, на немъ написаную, за поданьемъ оногo до аеть и прозьбою зъ верху писаной особы, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принять и уписанъ.

1685 г. Мая 21-го дня.

Изъ книги № 25, за 1685 г., листъ 293.

99. Разграниченіе имѣнія Жомойтскаго старосты Геронима Хоткевича съ имѣніемъ Кумаевского.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ осмьдесятъ пятого, мѣсяца Мая дватцать первого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствѣ, земля и повѣтовъ на рокъ теперешній тысяча шестьсотъ осмьдесятъ пятый обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Самуель Корейва—оповѣдалъ, покладаль и ку актыкованью подалъ документъ, служачій его милости пану Криштофу Хельховскому, то есть листъ ограниченья певного села и кгрунтовъ, анте належачихъ пану Кумаевскому, въ речи, въ немъ нижей помененой достаточно выраженой, черезъ зошлого зъ сего свѣта годной памети ясне вельможного его милости пана Геронима Хоткевича—старосты Жомойтскаго, учиненый и скорыгованый есть, просечи абы

тотъ документъ былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ. Который мы судъ огледавши и читаного выслухавши, велѣли есьмо оногo до книгъ уписать, а уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Я Геронимъ Александровичъ Хоткевичъ—панъ Троцкій, староста Жомойтскій, державца Плотельскій и Тельшевскій, вызнаваю тымъ моимъ листомъ, што люди мои двора моего Лебеньского, которые седаютъ надъ рѣкою Солодкою, на имя село Твирбутовки, перешедши черезъ границу, рѣчку Солодкую, въ сѣножати, въ земли оромые самыя, въ заросли, въ гай, въ лѣсъ, въ болота почели се кгвалтовне вступовати, у гай бѣжати и имѣнья пана Яна Юрьевича Кумаевского—маршалка Городскаго, державца Ожскаго и Переломскаго,

Радивонишекъ; и такъ я Геронимъ Александровичъ Ходкевичъ за частымъ прошеньемъ также пана Яна Комаевского, зложивши рокъ передъ Квѣтною недѣлею въ четвертымъ року тысяча пятьсотъ пятьдесятъ четвертого, мѣсеца Марца петнадцатого дня, просилемъ его милости вельможного пана Миколая Юревича Радивила, воеводы Троцкого, державцы Лидского, Василицкого, Бѣлицкого и Семенижского, абы его милость рачилъ на тые рубежи выѣхать. Якожъ его милость и выѣхалъ и зъ его милостью я самъ тамъ же выѣхавъши тыми рубежами, которые панъ Комаевскій оказывалъ, то есть, тыми: найпервей копець мой, который копець дѣлитъ границу одъ людей Гольскихъ Бобровниковъ, отъ того конца моего не далеко копець пана Комаевского и другій до рѣчки Солодкое, пускаючи лѣсы, сѣножати, земли оремы, заросли по лѣвой сторонѣ мои, а по правой сторонѣ того конца пускаючи лѣсы, сѣножати, проробки, здавна оремы поля пана Комаевского, къ дубу Розсоховатому и въ того дуба другій копець, а отъ того конца тоужъ дорогою новою, которою панъ воевода Троцкій со мною и съ паномъ Комаевскимъ ѣхалъ, не много у лѣсъ поѣхавши, третій копець, отъ того конца тоужъ дорогою новою подле пня дубового черезъ весь той копець; отъ тогожъ конца тоужъ дорогою выходячи и проробкомъ старымъ, на дорожѣ поперечной пятый копець; шостый копець на проробныхъ на сѣножати, семый копець вышедши съ пероробковъ ку оремому полю на край Лѣсанки; осьмый копець недалеко отъ того конца у Лѣсанцѣ подъ дубкомъ Розсоховатымъ; девятый копець приходячи къ дорожѣ, которая дорога идетъ отъ Лѣсниковъ моихъ до Лебеди; десятый копець по другой сторонѣ тое дороги. идучи межою стародавнюю до рѣчки Солодкое; одинатцатый копець вшодши въ лѣсъ около пня Везового,

все пуцаючи мое по лѣвой сторонѣ, а по правой сторонѣ пана Комаевского; дванатцатый копець подле пня Везового, на ели Кривой; тринадцатый копець подле пня Великого дубового, вышедши зъ лѣса на сѣножати; чотырнадцатый копець по другой сторонѣ тоежъ сѣножати; петнадцатый въ лѣсѣ тоужъ дорогою копець ѣдучи до рѣчки Солодкое; шостыйнадцатый копець вышедши зъ лѣса на дорожѣ; семнадцатый копець на сѣножати, приходячи къ рѣчцѣ Солодкой; осьминадцатый копець подле самой рѣчки Солодкое, которая рѣчка дѣлитъ границу, у верху тое рѣчки Солодкое идучи къ селу моему Твирбутовичи, пуцаючи мое по лѣвой сторонѣ, а пана Комаевского по правой сторонѣ; деветнадцатый копець подле рѣчки Солодкое у верхъ; двадцатый копець подле тоежъ рѣчки Солодкое у верхъ на сѣножати, также пускаючи мое по лѣвой сторонѣ, а пана Комаевского по правой сторонѣ; двадцать першій копець подле тоежъ рѣчки Солодкое, подле дороги, которая идетъ черезъ рѣчку Солодкую до Совдова; двадцать и третій копець подле рѣчки за дорогою, которая дорога идетъ одъ Лѣсниковъ до Лебеди; двадцать и четвертый копець межи дорогами подле рѣчки Солодкой, противку улицы села Твирбутовичи; двадцать пятый копець уверхъ тоежъ рѣчки Солодкое, по лѣвой сторонѣ дороги Бѣлицкое одъ Лебеди; двадцать и шостый копець у верхъ рѣчки Солодкое, подъ лѣсомъ на сѣножати, одъ Бубровницкое границы. А кгдажъ панъ Комаевскій тые рубежи значне передъ его милости паномъ воеводою Троцкимъ и передо мною оказалъ, я не хотечи съ паномъ Комаевскимъ въ жадное право вступовати, вывѣдавшисе того достаточно, изъ тые земли, сѣножати, лѣсы, якъ болота имѣнья Радивоцского, поступиломъ до тыхъ рубежовъ верху писаныхъ пану Комаевскому на вѣчность. Я самъ, ани потомки

мои, ани тежь подданные мои Лебедскіе вѣч-
ными часы черезъ тѣе рубежи ни чемъ, а ни чимъ
ся уступовати не мають. И на то его милости
пану Комаевскому далъ тотъ мой листъ подъ
моею печатью. Писано на Лебедевѣ, лѣта

и дня выжей описаного. Въ томъ листу того
документу печать притиснена. За поданьемъ
оного теды черезъ особу верху помененую
до аеть, есть до внигъ головныхъ трибуналь-
ныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ.

164 . . г., Февраля 20-го дня.

Изъ книги № 113, за 1752 г., л. 266—83.

100. Инвентарь Гомельскаго староства.

Roku tysiąc siedymset piędziesiąt wtórego,
miesiąca Aprila dwudziestego dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny,
w wielkim księstwie Litewskim z wojewodztw,
ziem y powiatów, w roku terazniejszym ty-
siąc siedmsetnym piędziesiątym wtórym obra-
nymi, comparendo personaliter w trybunale
głównym wielkiego księstwa Litewskiego pat-
ron imć pan Mikołaj Życki—miecznik księstwa
Żmuydzkiego, opowiadał prezentował et ad
acta podał ekstrakt inwentarza y ograniczenia
starostwa Homelskiego, w powiecie Rzeczyckim
sytuowanego, z xiąg skarbowych wielkiego
księstwa Litewskiego, za skarbstwa jaśnie wiel-
możnego imć pana Stanisława Beynarta—skarb-
nego wielkiego księstwa Litewskiego, klucznika
y podkluczego wojewodztwa Wileńskiego wy-
danego, po rusku pisanego, ad praesens z rus-
kiego języka na polski język przetłumaczonego,
przy testimonium jaśnie wielmożnego imci pana
Bogusława Korwina Gąsiewskiego—biskupa
Smoleńskiego, in contentis w nim expressis,
ad praesens in rem et partem jaśnie oświeco-
nego xiążęcia imci Michała na Klewaniu y

Żukowie Czartoryskiego—podkanclerzego wiel-
kiego księstwa Litewskiego, Homelskiego, Jur-
borskiego, Poduświackiego etc. starosty dany,
służący y należący, który podając do akt pro-
sił nas sądu, ażeby wyż pomieniony ekstrakt
inwentarza y ograniczenia przy testimonium
jaśnie wielmożnego imci xiędza Bogusława Kor-
wina Gąsiewskiego—biskupa Smoleńskiego, był
do xiąg trybunału głównego wielkiego księstwa
Litewskiego spraw wieczystych, ze wszystką
w nim intus exprymowaną rzeczą, przyjęty
y wpisany; jakoż my sąd trybunału głównego
wielkiego księstwa Litewskiego ony przyjowszy
w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili,
którego tenor talis:

Roku tysiąc sześćset cztyr. . . . . *)
miesiąca Februarii dwudziestego . . . . . ,
za potrzebowaniem jaśnie wielmożnego imci
pana Alexandra Słuszki—wojewody . . . . .
. . . . . starosty Homelskiego ekstrakt . . . . .
. . . . . rewizyi zamku, miasta
y włości . . . . . Homelskiego, przez

*) Въ подлинникъ пропускъ.

zeszłych imć panów . . . . .
 Wołłowicza—marszałka wielkiego . . . . .
 Słonimskiego pana . . . . .
 przez mię Stanisława Beynarta—skarbnego . . . . .
 . . . . ., sekretarza króla jego
 mości, klucznika у podkluczego Wileńskiego
 wydany jest; w którym regestrze włość jego
 królewskiej mości starostwa Homelskiego tak
 opisuie:

Волость замку господарского Гомельского:
 село Романовичи: Иванъ Ходоловичъ, Илія а
 Хилимонъ Марковичи—воловь осьмь, кони
 седмь, дымы три, служба; Иванъ а Стефанъ
 и Овтухъ Ходоровичи: воловь чотыри, кони
 два, дымовъ три, служба; Курила Якововичъ,
 Кондратъ Омеляновичъ, а Илія Бобровникъ:
 воловь шесть, кони шесть, дымы два, служба;
 а подъ каждою службою сѣножатей возъ по
 семьдесятъ три и по одной трети воза . . . . .
 . . . . . осьмь, службы три, грунту
 среднего, сѣножатей возовъ двѣстѣ двадестѣ
 . . . . . въ каждый годъ
 о светымъ Михалѣ свята Римского . . . . .
 . . . . . бу господарскую, съ каждое
 службы по петьдесятъ . . . . .
 ку ровную безъ верха и не тресеную, овса
 бочку . . . . . безъ верха и не тресеную,
 то чинить зъ службъ трехъ . . . . .
 жита бочокъ три, овса бочокъ три, съ сѣно-
 жатей отво. . . . . сотъ
 дватцати, одъ каждого воза сѣна по чотыри
 пенязи, ... (ко)па одна, грoшей
 дватцать осьмь, за дани медовую и за отвозъ
 за сем . . . . . терныхъ, за
 каждый пудъ по двадцати пети грошей . . . . .
 . . . . . грошей петьдесятъ
 пять. За ловы звѣринные яко великого, такъ
 и ма(лого) . . . . . тежъ куничные и бѣ-
 лочные и иные всякіе и пташ . . . . .
 грошей тридцать; за ловы рыбные копа одна
 . . . . . (гро)шей тридцать.

За езовщизну съ каждое службы . . . . .
 . . . . . (гро)шей осемнадцать. Сумма всихъ
 платовъ и дохо(до)въ . . . . .
 грошей одинацать, жита бочокъ три . . . . .
 . . . . . (дер)жавцу, съ каждой
 службы жита полъ бочки . . . . . же
 мѣры, которую . . . . . особна
 за каждую копою всякого . . . . . по шести
 грошей, а надто съ каждое службы по два
 возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши,
 а по два возы дровъ; а окромъ што на той
 уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ,
 ани доходовъ жадныхъ, ни на господара его
 милости, ани на державцу своего, ани на врад-
 никовъ земскихъ и на дворныхъ давати не
 повинни. При томъ селѣ діаконъ Гомельскій
 Троецкій Гришко Лукьяновичъ держитъ здавна
 къ той церкви землю пустовскую Махалев-
 скую а Шадьевскую, за нимъ чоловѣки три
 на имя Стефанъ Михайловичъ, Осипъ Дани-
 ловичъ, а Матфей Ерыга, земли пашное бо-
 чокъ тридцать шесть, сѣножати возъ петна-
 цать, дани меду зъ нихъ идетъ пуда полтора,
 а грoшми копа одна и грошей тридцать; то
 по старому; къ той церкви при томъ діа-
 конѣ оставлено. Граница того села зъ людьми
 поповскими отъ границы Лагуновское, одъ
 устья рѣки Ипути рѣкою Сожомъ у верхъ
 до озера Бронного, одътуль до мху Меле . . . . .
 . . . . . ото мху лѣсомъ до урочища сѣножа-
 токъ и черезъ рѣку Ипути . . . . . бо-
 лотомъ Еловицкимъ въ рѣчку Щеновку . . . . .
 . . . . . Ипутью въ низъ зася
 въ рѣку Сожъ, откуль ся грани(цы) . . . . .
 . . . . . грунту отъ устья рѣки
 Ипути въ Сожъ до грани(цы) . . . . .
 на полъ трети мили, а въ поперекъ отъ бо-
 лота Ело(вицкого) . . . . . на двѣ мили, тыежъ
 подданные поведили . . . . . села
 Юрковичъ мають уступъ въ томъ обру(бѣ)
 . . . . . ловъ звѣринныхъ окромъ

переходомъ, никоторыхъ . . . . . того села зъ людьми поповскими въ возерѣ Студенцу . . . . . бобровые, окромъ попа того села въ рѣцѣ Ипути отъ рѣ . . . . . Добруское однимъ берегомъ на двѣ мили, а другого . . . . . Созоновки до рѣчки Хоропути на млю.

Село Добруша. Амеліанъ Василевичъ, Пронко а Иванъ Оли . . . . . воловъ осемь, кони пять, дымовъ чотыри, служба, ... ловичъ, а Яковъ Филиповичъ во . . . . . Максисовичъ Васько . . . . . воли чотыри, кони три, дымы три, служба, ... вичъ, а Семень Онаничъ—воли три, кони дра, дымы два, служба . . . . . дою службою, сѣножателей возъ по тридцать семь и поль; въ томъ селѣ дымовъ . . . . . чотыри грунту среднего, сѣножателей возовъ сто петдесятъ; повинность того села: . . . . . дый годъ о светомъ Михалѣ свята римского мають давати (до скар)бу господарского, съ каждое службы по петдесятъ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку такъ же повную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ чотырохъ копъ три, грошей двадцать, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри, зъ сѣножателей отъ возовъ ста петидесять, одъ каждого воза сѣна по чотыри пenezи, то чинить копа одна, за дань медовую и за отвозъ за петнацать пудовъ петерныхъ и за три безмѣны, за каждый пудъ по дватцать пять грошей, а за безмѣнь по пять грошей, то чинить копъ шесть, грошей тридцать. За ловы звѣринные яко великого, такъ и малого звѣру и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе, копа одна и грошей тридцать, за ловы рыбные копа одна, за бобровые гоны копъ двѣ, за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей двацать чотыри; сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ пет-

нацать, грошей сорокъ чотыри . . . . . овса бочокъ чотыри; доходы на державцу съ каждое службы жита . . . . . поль бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть . . . . . , а зъ особна за каждую копою всякого плату по шести грошей . . . . . е службы по два возы сѣна, або за кождый годъ по три гроши . . . . . дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано ничего . . . . . платовъ, ани подачокъ жадныхъ ни на господара его милости . . . . . державцу своего, ани на вradниковъ земскихъ и надворныхъ . . . . . ти не повинны. При томъ селѣ попъ Никольскій Гомельскій держить . . . . . землю къ той церкви Шишаптуровскую, которое земли, ... е бочки двѣ, сѣножати возовъ петнацать, тая земля . . . . . ному при немъ къ той церкви зоставлена . . . . . а того села съ попомъ отъ границы Романовское, одъ рѣчки Дроховы . . . . . рыщъ, одъ того села до рѣчки Успонча, тою рѣчкою у верхъ . . . . . Деміановское оттоль до рѣчки Ипути, Ипутью . . . . . одъ того озера черезъ рѣку Ипутъ въ рѣ . . . . . вверхъ до Тучное лозы, одтуль у Глодову . . . . . ковъ, оттоль въ рѣчку Нетечу, Нетечею въ . . . . . внизъ черезъ рѣку Ипутъ, засъ до рѣчки Дрох . . . . . широкость того всего грунту отъ рѣчки . . . . . Хропути до рѣчки . . . . . вдложъ на три мили, а въ поперекъ отъ у . . . . . до рѣчки Хроопутья, на полторы мили. Нижли подданные того села повѣдили, ижъ въ томъ обрубѣ ихъ подданные тоежъ волости Гомельское Кормяне и Деміановцы мають уступъ у деревѣ бортномъ; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, никоторыхъ нѣтъ,

ловы рыбные и гоны бобровые того села съ попомъ въ рѣцѣ Ипути, одъ рѣчки Хоропути до Вылева однимъ берегомъ на двѣ мили, а зъ другого берега на милю, а въ рѣцѣ Хоропути одъ рѣчки Ипути до врочища Корытыщъ однимъ берегомъ на милю.

Село Деміановичи и Бересцы. Радько Юшковичъ, а Антонъ Микитичъ воловъ чотыри, кони чотыри, дымовъ два, служба. Апанасъ Ивановичъ, а Грыцко Даниловичъ волю чотыри, кони три, дымы два, служба. Омеліанъ Антоновичъ, а Нестеръ Тереховичъ, а Зозыко Михалевицъ воловъ пять, кони чотыри, дымы два, служба. Иванъ Позняковичъ, а Игнатъ Михалевицъ воловъ три, кони два, дымы два, служба. Радивонъ Шостаковичъ . . . . . Илія Бобровниѣ, воловъ три, кони два, дымы два, служба . . . . . сѣножатеи возовъ по тридцать; въ томъ селѣ дымовъ десять, служобъ . . . . . скою Емановскую, а Пузынскую грунту средне(го) сто петдесать. Повинность того села въ каждый годъ о светомъ Михалѣ . . . . . мають давати до скарбу господарского съ каждое службы . . . . . грошей, жита бочку ровную безъ верха и нетресеную, овса . . . также безъ верха и нетоптаную, то чинить зол . . . . . чотыри, грошей десять, жита бочокъ пять. овса бочокъ . . . . . отвозъ ста пятидесать, одъ каждого воза сѣна по чот. . . . . нить копа одна, дани грошми платятъ здавна пять, а отъ земли Олизаровское, Илія Бобровниѣ . . . . . одну, за ловы звѣринные, яко великого такъ и малого . . . . . чные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе . . . . . за ловы рыбные копа одна, за бобровые гоны копа, за езвщину съ каждое службы по шести грошей, то . . . . . сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села . . . . . сорокъ пять, жита бочокъ пять, овса бочокъ пять;

доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надъ то съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши и по два возы дровъ, а окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ ни на господара его милость, ни на державцу своего, ани на врадниковъ земскихъ и на дворныхъ давати не повинни. Граница того села: одъ границы Добруское, отъ врочища Замаросовья болотомъ Счовскимъ въ рѣчку Изгиблю; Изгиблю немного пошедши вверхъ черезъ боръ въ рѣчку Очесу, Очесою внизъ до острова Осова, около того острова болотомъ Вышковымъ до врочища Завихвоста, оттолъ въ рѣку Ипутъ; Ипутю вверхъ до жерела Моротыша, отъ того жерела у лозу Тучную, отъ тое лозы у Плоское болото, съ того болота въ рѣчку Передѣль, тою рѣчкою внизъ и черезъ болото Тесноковское въ рѣку Ипутъ; Ипутю вверхъ зася до врочища Замаросовья, отгуль ся граница почала. Широкость того грунту отъ рѣчки Изгибли до Тучное лозы удалъ на три мили, а въ поперокъ одъ Замаршова до Завихвоста . . . . . того села повѣдрили, ижъ въ томъ обрубѣ ихъ подданные господарскіе . . . . . лизниковъ мають вступъ въ деревѣ бортномъ, лововъ звѣрин. . . . . домъ, которыхъ нѣтъ, ловы рыбные и гоны бобровые . . . . . Ипути спольные зъ селомъ Гомельскимъ Кормою, одъ Вылева . . . . . однимъ берегомъ на полторы мили, а зъ другого берега . . . . . Столицкое рѣчки на милю, у другомъ мѣйсы въ рѣцѣ Очесѣ . . . . . угла обѣма берегами на три версты.

Село Тростынь. Иванъ Овдеевичъ, Сенко Яковлевичъ воловъ чотыри, кони два, дымы

два . . . . . : Демидовичъ а Иванъ Ула-
совичъ воловъ чотыри, кони два, дымы два
. . . . . служба. Борисъ Макаровичъ,
а Лука Прокоповичъ воловъ два, дымы . . .
Антонъ Филиповичъ, а Сенько Оскамилевичъ
а Иванъ Гость . . . . . одинъ, дымы два,
служба. А подь каждую службу сѣно . . .
. . . у томъ селѣ дымовъ осимъ, службъ
чотыри грунту среднего . . . . . сто при
томъ селѣ земль пустовскихъ здавна . . . .
Пателевская, Савинская а Рыжковская, дани
. . . . . меду пудовъ пяти, а грошей
пядесять пять; тые вси пустовщизны подданные
того села на вродѣ приняли. Повинность
того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ
свята римского мають давати до скарбу го-
сподарского съ каждое службы по пятьдесятъ
грошей, жита бочку ровную, безъ верха и не-
тресеную, овса бочку также ровную, безъ
верха и нетоптаную; то чинить съ службъ
чоторыхъ копъ три, грошей двадцать, жита
бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри, зъ сѣно-
жателей отъ возовъ ста, отъ каждого воза сѣна
по чотыри пenezи, то чинить грошей сорокъ;
за дань медовую и за отвозъ за дванацать
пудовъ меду петерныхъ, за каждый пудъ по
двадцати пяти грошей, то чинить копъ пять,
и зъ земль пустовскихъ въ рокъ копа одна
и грошей тридцать; за гоны звѣриные, яко
великого, такъ малого звѣру и тежъ кунчи-
ные, бѣлочныя и инныя всякіе и пташныя
копа одна и грошей сорокъ; за ловы рыбныя
копъ двѣ; за бобровыя гоны копъ двѣ; за езов-
щину съ каждое службы по шести грошей,
то чинить грошей двадцать чотыри.

Сумма всихъ платовъ и доходовъ господар-
скихъ съ того села копъ шеснатцать, грошей
тридцать чотыри, жита бочокъ чотыри, овса
бочокъ чотыри. Доходы на державцу: съ кож-
дое службы жита полъ бочки и овса полъ
бочки тоежъ мѣры, которую на господара его

милости маеть быти давано; а зособна за
. . . . . плату по шести грошей, а надто
съ каждое службы . . . . . або за кож-
дый возъ по три гроши, а по два возы . .
. . . . . што на той уставѣ описано, нико-
торыхъ иншихъ . . . . . чокъ жадныхъ,
ни на господара его милости, ни на дер-
жавцу . . . . . земскихъ и надворныхъ
давати не повинни. При . . . . . Сава
Богдановичъ Дехтеровъ держитъ земли пус-
тое . . . . . Тамоневскую, Литчинскую,
Лавровскую . . . . . , а Кладовскую за
листомъ державцы теперешнего . . . . .
Коленицкого Василевича Тышкевича, съ тыхъ
первей того хоживало меду пудовъ петерныхъ
семь . . . . . и грошей тринадцать, на
тыхъ земляхъ зарослей . . . . . бочокъ
тридцать грунту среднего, сѣножати возъ
. . . . . въ отмѣнѣ тому боярину Савѣ
черезъ пана . . . . . кевича старосты
Гомельского за листомъ и роска(зомъ) зъ земль
его, которые онъ имѣлъ зъ данины госпо-
дарское . . . . . при селѣ Маркевичахъ,
при которой отмѣнѣ зоста . . . . . старостин-
ского. Граница того села зъ боярино . . . . .
(гра)ницы села московского Бобовицкое: отъ
Кормы Завихвоста въ рѣчку Ипуть, Ипутью
уверхъ при границы Московской до рѣчки
Корны, Корною уверхъ въ рѣчку Сновъ,
Сновью уверхъ при границы села Москов-
ского Микуличъ въ рѣчку Каменку, Камен-
кою внизъ до вродища Передѣль, отъ Пе-
редѣла лугомъ Гнѣвецкимъ до озера Могильна,
отъ того озера въ рѣчку Ипуть, Ипутью
внизъ до рѣчки Стовпца, Стовпцомъ уверхъ
немного пошедши черезъ боръ и черезъ лѣсъ
Горскій зася до Кормы Завихвоста, откуль ся
граница почала. Широкость того грунту одъ
рѣчки Снова до рѣчки Стовпечки удалъ
на шесть миль, а впоперокъ одъ рѣчки
Кормы до рѣчки Каменки на двѣ мили, а ин-

дей и на версту. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые того села зъ бояриномъ въ рѣцѣ Ипути, отъ границы села Московскаго, одъ рѣчки Кормы до рѣчки Стовина однимъ берегомъ на чотыри мили, а зъ другого берега на двѣ мили; у другомъ мѣйстцы въ рѣцѣ Корнѣ одъ рѣчки Ипути до рѣчки Сяовы однимъ берегомъ на двѣ мили, але ничемные; у третимъ мѣйстцы на рѣцѣ Деменцѣ одъ рѣчки Ипути до Рытовичъ . . . . . на двѣ мили; у четвертымъ мѣйстцы въ рѣцѣ Каменцѣ вышей шляху Гомельскаго до рѣчки Ипути обѣма берегами.

Село Корма. Левонъ . . . Иванъ Михайловичъ а Дорохъ Василевичъ, воли два, кони два . . . . . служба, Фтома Ничипоровиль, Стефанъ Богдановичъ Ай . . . вичъ, воли два, кони два, дымы два, служба, а подъ каждого . . . . . (сѣ)ножателей возъ по двацать; въ томъ селѣ дымовъ пять, службы двѣ, ... среднего сѣножателей воевъ сорокъ, при томъ селѣ земля пустов(ская) . . . . . сковская, съ которое дани грошовое хоживало копа одна, тую . . . . . тое все село на уроцѣ на тридцати грошахъ приняли. Повинность . . . . . села въ каждый годъ о светомъ Михалѣ свата римскаго мають . . . . . скарбу господарскаго съ каждое службы по пятьдесятъ грошей . . . . . ровную, безъ верха и нетресенную, овса бочку . . . . . ную, безъ верха и нетоптаную; то чинить зъ службъ двохъ . . . сорокъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ, зъ сѣножателей отъ воевъ . . . . . воза сѣна по чотыри пенязи; то чинить грошей шеснацать; за дань . . . . . возъ; за семь пудовъ меду петерныхъ, за каждый пудъ по . . . . . пяти грошей, то чинить копъ двѣ, грошей петдесать пять; за ловы звѣринные, яко великаго, такъ и малаго звѣра, и тежъ

куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе копа одна и грошей сорокъ, за ловы рыбные и гоны бобровые копа одна; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить дванацать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ семь, грошей двадцать три, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ. Доходы на державцу: съ каждое службы жита по полъ бочки, овса полъ бочки тое мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано; а зособна за каждую копою всякаго плату по шести грошей, а надъ то съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачоекъ жадныхъ ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. Граница того села: одъ границы Добруское, одъ рѣчки Павизни, рѣчкою Хоропутью уверхъ въ рѣку Нетешу, Нетешою уверхъ до острова Куликовскаго, оттуль боромъ при границы Данилковской въ рѣку Хоропуть, Хоропутью внизъ въ рѣчку Городенку, Городенскою уверхъ въ болото Городенское, тымъ болотомъ въ болото Перерость, отъ того болота до вочища Сусча, одъ Сусча . . . . . одкуль ся граница почала. Широкость того грунту . . . . . до рѣчки Нетеши удалжъ на полторы мили . . . . . Кормы до границы Дельковское на три версты. Повѣдрили, иажъ мають уступъ въ деревѣ бортомъ . . . . . Демьяновичъ у Березцахъ; лововъ звѣринныхъ . . . . . некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые . . . . . селомъ Демьяновичи и Березцы есть описано.

Сельцо боярское Кузьмичи . . . Исай Харковичъ держитъ за листомъ господарскимъ до воли . . . . . и до иншого постановенья

островъ Бузминскій, ... дани хоживало копь три; земли пашное и зъ зарослями . . . . . доброго бочокъ дванацать, сѣножатей возовъ петнадцать, съ того остро(ва) . . . . . ничего не платилъ, ни жили съ теперешнего нового . . . . . въ кождый годъ до скарбу господарского давати съ кож-дое . . . . . цыншъ за жито, за овесь, по два гроши по пяти . . . . . пенезя, зъ сѣножати отъ возовъ петнадцати отъ кож-дого . . . . . чотыри пенязи, за дань копь три, за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные и бѣлочные и иные всякіе и пташіе грошей сорокъ; за ловы рыбные и гоны бобровые ничего не платятъ, ижъ ихъ не мають. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ зъ того сельца боярскаго копь чотыри, грошей шестнадцатъ, пенези чотыри. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ давати, ани службъ служити не повиненъ. *Граница того острова:* Отъ границы Данилковское болотомъ Заемнымъ въ рѣчку Тесну, Тесною вверхъ до болота Довбуковъ, съ того болота въ рѣчку Копылецъ и у болото Позпнецъ, зъ того болота въ рѣчку Черилошонку, Черилошонкою внизъ зася у болото Заемное, одкуль ся граница почала. Широкость того грунту одъ рѣчки Тесны до рѣчки Черилошонки удолжъ на милю, а въ цоперокъ отъ Копыльца до Заемного на версту. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ и гоновъ бобровыхъ никоторыхъ нѣтъ. А зособна той же бояринъ маеть островъ на дерево бортовое, на имя Переновскій, къ тому же острову здавна прислухаючи. Широкость того острова отъ верха рѣчки Ути до границы Митковское . . . . . на три версты, а впоперокъ отъ ниского болота Зовчова на полъ версты.

Село Головинцы. Матвей Ходотовичъ, а Устинъ Заричъ воловъ три, ... дымъ два, служба. Тронько Заричъ, а Иванъ Губичъ, воловъ два, ... дымъ два, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возовъ по двадцать . . . . . селѣ дымъ чотыри, служобъ двѣ грунту среднего, сѣножатей возовъ сорокъ одинъ. Повинность того села . . . . . въ кождый годъ о светомъ Михалѣ свята римского мають до скарбу господарского съ кож-дое (службы) по пятьдесятъ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресе-ную, овса бочку ровную, безъ верха и нетрестаную, то чинить . . . . . двоухъ копа одна и грошей сорокъ; жита бочокъ двѣ, овса бочокъ . . . . . сѣножатей отъ возовъ сорока одного, одъ каждого воза сѣна по чотыри пенязи, то чинить грошей шестнадцатъ, пенезей чотыри; дани грошми . . . . . платятъ копь двѣ, грошей дватцатъ; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные, бѣлочные и иные всякіе и пташіе зъ обѣихъ острововъ грошей двадцатъ; (за) ловы рыбные и гоны бобровые грошей тридцатъ, за езовщину съ каждой службы по шести грошей, то чинить грошей дванадцатъ. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь пять, грошей . . . . . пенезей чотыри, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ. Доходы на державцу съ кож-дое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано. А зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей; а надто съ кож-дое службы по два воза сѣна, або за кождый возъ по три гроши а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ ни на господара его милости, ни на державцу, ани на владниковъ земскихъ и надворныхъ давати не по-

вини. Граница того села: отъ границы Лагуновское, отъ врочища Горноща въ рѣку Ипутъ, Ипутью вверхъ до рѣчки Сченовки, Сченовкою вверхъ до Старого шляху, оттоль у болото Проскурнино, оттоль боромъ старыми рубежами засе до врочища Горноща, откуль ся граница почала. Широкость того грунту отъ врочища Горноща до рѣчки Сченовы удолжь на три версты, а впоперокъ отъ Проскурнива болота до Кривого озера на версту. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, никоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые того села въ рѣцѣ Ипути отъ высокого острова до рѣчки Сченовки однимъ берегомъ на три . . . село маеть островъ свой на дерево бортное на имя Губицкій . . . заразъ въ дапи описаной при обрубѣ, на которомъ село . . . острова отъ рѣчки Городыля рѣчкою Хопутью . . . Примысла, одтоль до болота Веляхова черезъ . . . съ того болота зася до рѣчки Городыля, откуль . . . Широкость того грунту одъ рѣчки до Роготыля . . . удолжь на чегыри версты, а въ поперокъ одъ Микольского . . . Хоропутья на двѣ версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ . . . и рыбныхъ никоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые въ рѣцѣ . . . рѣчки Доростыля до рѣчки Павизны однимъ . . . версту, а въ рѣцѣ Павизны одъ рѣчки Хоропути до . . . обѣма берегами на версту.

Село Данилковичи. Леонъ а Лазарь Евхимовичи, а Трохимъ Ивановичъ . . . дыми три, служба. Семень а Игнатъ Стефановичи, Лукіанъ а Жданъ Антоновичи, а Сава Нитковичъ . . . дыми чогыри, служба; а подъ каждою службою сѣножателей . . . селѣ дымовъ семь, службы двѣ грунту среднаго, сѣножати возовъ осимдесять, и зъ землею Кулаковскою; при томъ селѣ пустовцизнъ

здавна залеглыхъ двѣ: Ходоровская, а Опанасовская, съ которыхъ первой тое дани хоживало грошми копа одна, грошей тридцать; въ тыхъ пустовцизнъ зарослыхъ, на припашъ годныхъ, бочокъ шесть, сѣножателей возовъ пять; тые земли приняли подданше господарскіе того села: Сава Митковичъ а Отрохимъ Ивановичъ на вродѣ на пятидесять грошей. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ свята римского мають давати до скарбу госнопарского съ каждое службы по пятьдесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ двухъ копъ двѣ и грошей сорокъ, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ, зъ сѣножателей отъ возовъ осимдесять, одъ каждого воза сѣна по чогыри пенызи, то чинить грошей тридцать два; за дань медовую и за отвозъ за пять пудовъ меду петерныхъ, за чогыри безмѣны, за каждый пудъ по двацать пять грошей, а за безмѣнъ по пяти грошей, то чинить копъ двѣ, грошей двадцать пять; а зособна зъ земль пустовскихъ Ходоровское а Опанасовское уроку грошей петдесять; за ловы звѣринныхъ, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные, бѣлочные и инные . . . пташіе, копъ двѣ; за ловы рыбные и гоны бобровые грошей . . . щину каждое службы по шести грошей, то чинить грошей дванатцать . . . платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ осимъ, грошей . . . бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ. Доходы на державцу съ каждое . . . жита полъ бочки, овса полъ бочки, тоежъ мѣры, кото . . . господара его милости маеть быти давано, а зособна за кож . . . поювсякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы . . . возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши,

а по два возы дровъ . . . . . тою, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу . . . . . ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати не мають. Граница того села: отъ границы Кормениское, отъ болота Заямного . . . . . Хоропутью вверхъ въ рѣчку Нетешу, Нетешою вверхъ въ рѣчку . . . . . Вышновкою вверхъ до острова обчого, оттуль бо . . . . . Тучное лозы, отъ Тучное лозы до Доброго бору, отъ До . . . . . до озера Моротиша, Моротишомъ въ рѣку Ипуть, Ипутью вверхъ до озера Могильна, отъ Могильна у стругу Студеную, стругою въ логъ Передѣль, отъ Передѣла у рѣчку Каменицу, Каменицою вверхъ въ рѣчку Хмѣленку, черезъ тую рѣчку въ рѣчку Воронъ, Ворономъ вверхъ въ рѣчку Обрусокъ, одъ Обруска лѣсомъ до Белиного борка, отъ борка въ рѣчку Ректу, Ректою внизъ въ рѣчку Кривку, Кривкою внизъ въ рѣчку Цалу, Цалою вверхъ зася у болота Заямное, одкуль граница почала. Широкость того грунту одъ болота Заямного до рѣки Ипути удолжъ на три мили, а въ поперокъ одъ острова Обчого до рѣчки Каменицы на одну милю. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые того села у рѣцѣ Ипути отъ озера Могильна до озера Моротиша однимъ берегомъ на версту.

Село Антоновичи. Федько Сидоровичъ, Васько Сьвировичъ, Васько Борода, а Кивулина Матруна, воловъ пять, кони чотыри, дымы чотыри, служба; а подъ тою службою сѣножатей возовъ дватцать пять; въ томъ селцы дымы чотыри, служба одна грунту среднего, сѣножати возовъ дватцать пять; при томъ селѣ пустовщина здавна залеглая, Матвеевщина, съ которое дани хожывало грошей

дватцать, зарослей, на припашъ годныхъ, бочокъ на пять, сѣножатей возовъ пять. Тую землю принялъ на той дани на врозѣ на дватцать грошей подданный господарскій того села Федько Сидоровичъ. Повинность того села: въ кождый годъ о светомъ Михаилѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ тое службы грошей пятьдесятъ, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, зъ сѣножатей отъ возовъ дватцати пяти, отъ кождого воза сѣна по чотыре пѣвези, то чинить грошей десять; дани грошми платитъ грошей сорокъ, а вроку зъ земли Матвеевское грошей дватцать; заловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра и тежъ кувичные, бѣлочные и иные всякіе и пташіе копа одна; заловы рыбные ничего не платятъ, ижъ ихъ не мають; за бобровые гоны копа одна, за езовщину съ тое службы грошей шесть. Сумма всехъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того сельца копъ чотыри, грошей шесть, жита бочка одна, овса бочка одна. Доходы на державцу съ тое службы: жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за кождою копою всякого плату по шести грошей. А надто съ тое службы два возы сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ, ни на дворныхъ давати не повинни. Граница того села: отъ границы Утениское, отъ рѣчки Ути, рѣчкою Радвиною вверхъ, у лѣсъ спольный, съ того лѣса болотомъ Голымъ до болота Узноза, одтуль у долину Струсову, вверхъ рѣчки Радвины, одтоль въ лѣсъ до Роготыща, отъ того лѣса засъ въ рѣчку Утью, оттуль съ

граница почала. Широкость того грунту отъ рѣчки Ути до болота Голого, у долъжъ на милю, а поперокъ отъ стиги Носовицкое до рѣчки Радвины на три версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ некоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые того села спольные зъ Лагуновичи, зъ Носовичи и Прибытковичи въ рѣцѣ Ути, одъ рѣчки Радвины до рѣчки Куплины, обѣма берегами на шесть версть.

Село Лагуновичи. Вурецъ Рабцовичъ, а Селимъ Стефановичъ, воловъ два, кони два, дымы два, служба; Мартинъ Павловичъ, а Михаль Матвѣевичъ, воловъ два, кони два, дымы два, служба; Тишко Тишковичъ, Стефанъ Логвиновичъ, а Тимошъ Тишковичъ, воловъ шесть, кони чотыри, дымы три, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возовъ десять. Въ томъ селѣ дымовъ семь, службы три, грунту среднего; сѣножатей возовъ тридцать и зъ землею Раковскою; при томъ селѣ пустошизна здавна залеглая, на имя Семенковская. Дани въ ней залегло меду пудъ одинъ, а грошей дватцать; тую землю все тое село на вродѣ на тридцати грошахъ приняли. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михаль, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресенную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ трохъ копъ двѣ, грошей тридцать, жита бочокъ три, овса болокъ три; зъ сѣножатей отъ возовъ тридцати, одъ каждого воза сѣна по чотыри пениази, то чинить грошей дванадцать; за дань медовую и за ствозъ за пять пудовъ меду петерныхъ, за каждый пудъ подвадцати пять грошей, то чинить копъ двѣ, грошей пять, а уроку изъ земли Семенковское грошей тридцать. А зособна съ того села Тишко, Тимохъ а Степанъ дають здавна до Орши на церковь

светого Николы дани пудовъ меду пять, а грошей семьдесятъ. За ловы звѣринные, яко великого, такъ малого звѣру и тежъ куничные, бѣлочные и иные всякие и пташие копа одна, грошей дватцать; за ловы рыбные ничего не платятъ, бо ихъ не мають; за бобровые гоны копа одна, за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей осимнатцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ семь, грошей петдесять пять, жита бочокъ три, овса бочокъ три. Доходы на державцу, съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано; азъособна за каждою копою всякого плату по шести грошей. А надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на враниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. При томъ селѣ диаконъ Гомельскій Троецкій — Гришко держитъ землю здавна къ той церкви, на имя Вушмановскую, на которой зарослей бочки двѣ, сѣножатей возовъ пять, то по старому при церкви оставлено. Граница того села съ попомъ отъ замку Гомельского рѣкою Сожомъ до рѣки Ипути, Ипутью вверхъ до Высокого острова, одтоль отъ Горноца у болото Проскурнино, отъ того болота презъ рѣчку Сченовку у болото Сущецкое и въ Кудринское, съ того болота у островъ Одаричкій, съ того острова у рѣчку Жукотинъ, тою рѣчкою въ рѣчку Поникву, Пониквою внизъ въ рѣчку Подерачу, Подерачою внизъ у болото Сченовское, съ того болота черезъ лугъ Выдричкій зася въ рѣчку Сожъ, откуль ся граница почала. Широкость того грунту отъ рѣки Сожа до границы Кор-

менское удолжь на три мили, а въ поперокъ отъ рѣчки Пониквы до болота Мощного миля одна, а индей только на двѣ версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, и рыбныхъ нѣкоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые съ того села въ рѣцѣ Сожу отъ замку Гомельского до рѣки Ипути однимъ берегомъ на версту, у другомъ мѣйстцы на рѣцѣ Ипути, отъ Сожа до границы Головинское, однимъ берегомъ на полъ версты.

Село Прибытковичи. Илія Сидоровичъ, Давидъ Матфѣевичъ, Тишко Ходоровичъ, Иванъ Бисель, воловъ осимъ, кони чотыри, дымъ чотыри, служба; Стефанъ Сидоровичъ, Семень Легоновичъ, Федькова Оксинья, Супронъ Якововичъ а Сенько Федьковичъ, воловъ пять, кони чотыри, дымовъ пять, служба; а подъ каждою службою сѣножатей воевъ петнатцать. Въ томъ селѣ дымовъ девять, службы двѣ грунту среднего, сѣножатей воевъ тридцать. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ двоухъ копа одна, грошей сорокъ; жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ, зъ сѣножатей отъ воевъ тридцати, отъ каждого воза сѣна по чотыри пенези, то чинить грошей дванацать; дани грошовое здавна платятъ копь три, грошей двадцать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣря, и тежъ куничные, бѣлочные и иные всякіе и пташіе копа одна; за ловы рыбные ничего не платятъ—ихъ не мають; за бобровые гоны грошей сорокъ; за езвину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей дванацать. Сумма всехъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь семь, грошей чотыри, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ.

Доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, нѣкоторыхъ иныхъ платовъ и подачекъ жадныхъ на господара его милости, ни на державцу своего, ани на владниковъ земскихъ и надворныхъ давати неповинни. Граница того села: Отъ границы Лагуновское логомъ Тѣснымъ въ рѣчку Песочну, Песочною внизъ въ рѣчку Рѣпенецъ, Рѣпенцомъ внизъ въ рѣчку Посожецъ, Посожцомъ внизъ черезъ рѣку Утью въ рѣчку Черилошонку, съ тое рѣчки въ лѣсъ Лопатища, съ того лѣса въ рѣчку Торчинъ, тою рѣчкою внизъ въ рѣчку Пенцику, Пенцикою уверхъ у болото Кудринское, съ того болота черезъ рѣку Утью зася у логъ Тѣсный, откуль ся граница почала. Широкость того грунту одъ рѣчки Посожца до Тѣсна удолжь миля одна, а впоперокъ отъ рѣчки Песочны до рѣчки Пониквы на три версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, и рыбныхъ нѣкоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые того села въ рѣцѣ Ути отъ Купленицы до Мошка обѣма берегами на три версты.

Село Марковичи: Яковъ Плошковичъ а Антонъ Федоровичъ, воловъ чотыри, кони чотыри, дымъ два, служба одна и полъ. Свиридъ а Жидко Фурсовичи, воловъ два, кони два, дымъ одинъ, служба. Иванъ Андросовичъ а Тишко Полуяновичъ, воловъ три, кони три, дымъ два, служба. Андрей Васильковичъ зъ братею Василемъ а Легономъ, воловъ два, кони два, дымъ одинъ, служба одна и полъ. А подъ каждою службою сѣножатей воевъ по сорокъ. Въ томъ селѣ дымовъ шесть, службъ пять грунту среднего, сѣножати воевъ двѣстѣ. По-

винность того села: въ каждый годъ о светомъ Михаилѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятьдесятъ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ пяти копь чотыри, грошей десять; жита бочокъ пять, овса бочокъ пять, зъ сѣножателей отъ возовъ двоухъ сотъ, одъ кожного воза сѣна по чотыри пenezи, то чинить копа одна, грошей дватцать; за дань медовую и за отвозъ за чотырнатцать пудовъ меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцать пяти грошей, то чинить копь семь, грошей тридцать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные, бѣлочные и иншіе всякіе и пташіе копа одна, грошей сорокъ; за ловы рыбные копь двѣ; за бобровые гоны копь двѣ; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей тридцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь деветнадцать, грошей десять, жита бочокъ пять, овса бочокъ пять. Доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано; а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села.* Отъ границы Дятловское, отъ рѣки Сожа, боромъ и черезъ лѣсъ Охабица до границы села Любецкого Исаковичъ, до лѣса Бортного, отъ того лѣса черезъ озеро Рожденець, при границы Ериловской и черезъ рѣку Сожъ, до рѣчки Нилильны, черезъ тую рѣчку до острова Невбо-

това, одтоль въ рѣчку Селечну, Селечною уверхъ въ рѣчку Добрую, Добрую внизъ въ рѣку Теруху, Терухою внизъ у озеро Козейково, съ того озера въ рѣку Сожъ, Сожомъ внизъ, зася до границы Дятловское, откуль са граница почала. Широкость того грунту отъ границы Исаковское до границы Носовицкое удолжъ на три мили, а впоперокъ отъ границы Дятловское до границы Ериловское, а зособна тое село маеть островъ свой спольный зъ селомъ Носовичи, на имя Затеруше, на дерево бортное, съ которого дани платяты, заразы въ дани описаной приобрубъ, надъ которымъ селомъ седяты. Широкость того острова: одъ рѣчки Доброе до Малого острова удолжъ на двѣ мили, а впоперокъ одъ села Липницкого до рѣчки Нилильны на чотыри версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые того села въ рѣцѣ Сожу, отъ границы Дятловское до границы Ериловское, обѣма берегами на двѣ мили; у другомъ мѣйцы, въ рѣцѣ Терусѣ, отъ луки Козейковы до болонья Шункова, однимъ берегомъ на чотыри версты; у третьемъ мѣстцы въ рѣцѣ Теруси, отъ болонья Шункова до Прибежи, обѣма борегами на три версты; у четвертомъ мѣстцы въ рѣцѣ Нилильнѣ посполъ зъ Носовичи, отъ Обосого добору Никольского, однимъ берегомъ на версту; а къ тому въ озеряхъ въ Кожейковѣ Луцѣ тони двѣ, у Казары тони двѣ, у Кателона една.

Село Терешковичи: Ермакъ Стефановичъ а Косило Якововичъ, воловъ чотыри, кони два, дымы два, служба. Титъ Оксютычъ а Кузьма Кучуковичъ, воловъ чотыри, кони два, дымы два, служба; а подъ каждою службою сѣножателей возъ по дватцать и полъ. Въ томъ селѣ дымовъ чотыри, службы двѣ, грунту среднего, сѣножати возовъ дватцать пять. *Повинность того села:* въ каждый годъ о светомъ

Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха, нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ двоухъ копа одна, грошей сорокъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ, зъ сѣножагей отъ возовъ дватцати пети, одъ каждого возу сѣна по чотыри пенызи, то чинить грошей десять; за дань медовую и за отвозъ, за чотыри пуды меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пети грошей, то чинить копа одна и грошей сорокъ, а зособна съ того села Кузьма Кучуковичъ даетъ дани до Орши на церковь святаго Миколы меду пуды чотыри, а копу одну, грошей сорокъ; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ кучничные, бѣлочные и ивные всякіе и пташіе копа одна; за ловы рыбные грошей сорокъ; за бобровые гоны копа одна, грошей тридцать; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей дванатцать; сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ шесть, грошей двадцать два, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки, тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быть давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ни на врадниковъ земскихъ и надворныхъ давати неповинни. *Граница того села.* Отъ границы Северуковское, отъ рѣки Сожа, отъ Глею до Ночуйское лозы, одтоль въ рѣчку Черемошонку, Черемошонкою внизъ въ рѣчку Полозецъ, Полозцомъ вверхъ до болота Сож-

кова, тымъ болотомъ въ рѣчку Тереху, Терехою внизъ до Кожейковы луки, съ тое луки въ рѣку Сожъ у конецъ верхній, рѣкою вверхъ до озера Глуца, тымъ озеромъ засе въ рѣку Сожъ до тогожъ Глею, одкуль ся граница почала. Широкость того грунту одъ рѣчки Терухи до Глею, до рѣки Сожа удожъ на двѣ мили, а впоперокъ отъ рѣки Сожа, отъ Криви до рѣчки Посожни на чотыри версты. Поданные господарскіе того села оповѣдили намъ, посланцомъ господарскимъ, ижъ мають уступъ въ деревѣ бортномъ у обрубѣ села Прибытковичъ. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, никоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые въ рѣцѣ Сожу, отъ Кожейковы луки до Глею, однимъ берегомъ на двѣ мили; у другомъ мѣйсцы въ рѣцѣ Ути, отъ рѣки Сожа до Коровишина, обѣма берегами на шесть версть; у третьемъ мѣйсцы въ рѣцѣ Терусѣ, отъ болота Шуникова до луки Кожейковы однимъ берегомъ на чотыри версты; а къ тому у озеряхъ Луцѣ Кожейковѣ тони три, въ Глушцѣ тони три спольные зъ Бобовцы и зъ Дятловичи; тое озеро Глушець врадъ волочить.

Сельцо Дятловичи. Олешко Ходоровичъ воловъ два, кони два, дымъ одинъ, служба; а подъ тою службою сѣножагей возъ дватцать. Въ томъ сельцѣ дымъ одинъ, служба одна грунту среднего, сѣножагей возовъ дватцать. Повинность того села: въ каждый годъ осветомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ тое службы (по) грошей пятидесяти, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку ровную, безъ верха и нетоптаную, зъ сѣножагей отъ возовъ дватцати, отъ каждого воза сѣна по чотыри пенызи, то чинить грошей осимъ; за дань медовую и за отвозъ за два пуды меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пять грошей, то чинить грошей петдесать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ малого звѣру,

и тежъ куничные, бѣлочныя и инныя всякіе и пташіе грошей двадцать; за ловы рыбныя грошей петнацать; за бобровыя гоны грошей тридцать; за езовщину съ тое службы грошей шесть. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь двѣ, грошей петдесять девять, жита бочка одна, овса бочка одна. Доходы на державцу съ тое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано; а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей; а надто съ тое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. Окромъ того, што на уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на врадниковъ земскихъ и на дворныхъ давати не повинни. Въ томъ селѣ чловѣкъ попа Гомельского Спаского Ерофья, на имя Михаилъ Добриничъ, держитъ здавна къ той церкви земли пашное бочокъ пять, сѣножати возовъ десять; то по старому къ церкви оставлено. Той же поць держитъ здавна островъ Милиненскій къ той церкви; село и подданные господарской волости Гомельское сознавали, ижъ той островъ здавна ку той церкви держитъ, то по старому и теперь ку церкви оставлено. При томъ же селѣ бояре: Федько Котовичъ держитъ здавна двѣ земли, на имя Гарловскую а Холецкую, на службѣ шляхецкой; за нимъ мѣшкаеть чловѣкъ Овдей. Земли пашное бочки двѣ, сѣножателей возовъ десять; дани зъ тыхъ земель прихоживало меду пуды два, а грошовое копа одна, грошей тридцать, то по старому при немъ оставлено. Павелъ Харьковичъ держитъ здавна землю Молцовскую на службѣ шляхецкой, земли пашное бочокъ пять, сѣножателей возовъ десять; дани хоживало меду пуды два, а грошовое копа одна, то по старому при

немъ оставлено. *Граница того сельца*,—зъ бояры: отъ границы Марковской, отъ рѣки Сожа, ниже Жезейского озера у лѣсъ Охибища, отъ Охибы у въ Орлово гняздо, оттоль до Дудина Кремля; оттоль до озера Бѣлинъ у возеро Глушець, съ того озера въ рѣку Сожъ, Сожомъ внизъ зася ниже Жезейского озера, откуль ся граница почала. Широкость того грунту: отъ озера Глушца до Жишинского жерела удожъ на полторы мили, а впоперокъ отъ Козейковы луки до Сулесся на милю, индей ужей. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбныя и гоны бобровыя посполъ зъ бояры въ рѣцѣ Сожу, отъ жерела Жежейского до озера Глушца однимъ берегомъ на полторы мили, къ тому у озерѣ Глушцѣ третья часть.

Село Утѣ. Павелъ Копанъ а Пронко Тереховичъ, воловъ три, кони три, дымы два, служба; Мишко а Мартинъ Павловичи, воловъ два, конь одинъ, дымы два, служба; Овдей Максимовичъ а Марко Ивановичъ, волю два, конь одинъ, дымы два, служба; а подъ каждую службою сѣножателей возовъ по петнацать. Въ томъ селѣ дымовъ шесть, службы три грунту среднего, сѣножателей возовъ сорокъ пять. Повинность того села. Въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ трохъ копь двѣ, грошей тридцать, жита бочокъ три, овса бочокъ три; зъ сѣножателей отъ возовъ сорока пяти, одъ каждого воза сѣна по чотыри пenezи, то чинить грошей осимнадцать; за дань медовую и за отвозъ за одинъ пудъ меду петерный и за три безмѣны, за пудъ меду по двадцати пяти грошей, а за безмѣнъ по пяти грошей, то чинить грошей сорокъ; за ловы звѣрин-

ные, яко великого, такъ малого звѣру, и тежъ жуничные, бѣлочныя и инныя всякія ипташіе копа одна; за ловы рыбныя ничего не платятъ, ижъ ихъ не мають; за бобровыя гоны копа одна; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей осимнацать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь пять, грошей сорокъ шесть, жита бочокъ три, овса бочокъ три. Доходы на державцу, съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано; а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы два возы сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ и подачекъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ и на дворныхъ давати не повинни. Въ томъ селѣ поць Гомельскій Микольскій Семень держитъ здавна къ той церкви землю Пехоцькую, на которой земли пашное и зъ зарослями бочки двѣ, сѣножатея возовъ три, то по старому къ той церкви оставлено. При томъ селѣ бояринъ Бѣлко Кожемячичъ держитъ за листомъ пана Оникеевымъ земли пустовскіе три, на имя Восовскую, Орловскую, а Головчинскую, съ которыхъ дани хоживало копа одна, грошей сорокъ семь, земли пашное грунту среднего бочокъ пять, сѣножатея возовъ десять; зъ тыхъ земля до того часу ничего не платилъ, ижли съ теперешнего нового постановенья маеть въ кождый годъ до скарбу господарского съ каждое бочки земли за циншъ, за жито, за овесь по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези, за дань копа одна, грошей сорокъ семь платити, то чинить за вси повинности копь двѣ, грошей два. А окромъ того никоторыхъ иншихъ платовъ, ани

подачекъ жадныхъ, ни на господара его милости, ани на державцу своего давати, ани служобъ служити не повинень. *Граница того села*—съ попомъ а бояриномъ: отъ границы Антоновское, отъ рѣчки Ути, рѣчкою Радвиною, уверхъ до Супорного лѣса, отъ того лѣса въ рѣчку Терухъ, Терухою уверхъ до болота Тетивского, съ того болота уверхъ рѣчки Ути, оттоль въ рѣчку Городишеу, тою рѣчкою уверхъ до Залѣсья, оттуль у болото Посинее, зъ болота рѣчкою Копыльцомъ у Тѣсный перерость, оттоль въ рѣчку Воротну, Воротною внизъ у Ржавчикъ, оттоль черезъ рѣчку Утью, зася въ рѣчку Радвину, откуль ся граница почала. Широкость того грунту: отъ рѣчки Радвины до болота Осужовцова удолжъ на двѣ мили, а впоперокъ отъ рѣчки Терухи до рѣчки Ути на милю. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, и рыбныхъ никоторыхъ нѣтъ; гоны бобровыя того села спольные съ попомъ и бояриномъ въ рѣцѣ Ути, отъ рѣчки Радвины до селища, обѣма берегами на двѣ версты; у другомъ мѣйстцы въ рѣкѣ Теруси, отъ рѣчки Воленки до рѣчки Нетребли, однимъ берегомъ на чотыри версты.

Село Носовичи. Терехъ Якововичъ, воловъ два, кони два, дымъ одинъ, служба; Семень Тереховичъ, воловъ два, кони два, дымъ одинъ, служба; а подъ кождою службою сѣножати возъ по петнацать. Въ томъ селѣ дымы два, службы двѣ грунту среднего, сѣножатея возъ тридцать. При томъ селѣ земля пустовская здавна залеглая Шишковщина, съ которое дани хоживало меду пудовъ осимъ; тую землю держать на вроцѣ подданые господарскіе того села на сороку грошахъ. Повинность того села: Въ кождый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную; то

чинить зъ служобъ двоухъ копа одна и грошей сорокъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ, зъ сѣножатей отъ возовъ тритцати, отъ каждого воза сѣна по чотыри пenezи, то чинить грошей дванадцать, за дань медовую и за отвозъ за чотыри пуды меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пети грошей, то чинить копа одна, грошей сорокъ, а въ року зъ земли Шишковское грошей сорокъ; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру, и тежъ кувичные, бѣлочные и инные всякіе пташіе копа одна; за ловы рыбные ничего не платять, ижъ не мають; за бобровые гоны грошей тридцать; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей дванадцать. Сумма всехъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ пять, грошей сорокъ чотыри, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быть давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ани на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. При томъ селѣ бояре Янъ Тацъ держать земли двѣ, которые первой того держаль на службѣ боярской бояринъ Гомельскій Сидоръ Коноплицкій, на имя Сутызинскую а Заньковскую; дани зъ тыхъ земель первой хожовало меду пудовъ осьмь петерныхъ, а грошей осьмдесятъ, на нихъ земли пашное грунту среднего бочокъ петнацать, сѣножатей возъ двацать; зъ тыхъ земель до того часу ничего не платиль, нижили съ теперешнего нового постановенья маеть въ каждый годъ до скарбу

господарского давати съ каждое бочки зъ земли за циншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пenezи, а отъ воза сѣна по чотыри пenezи; за дань медовую, за осимь пудовъ меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пети грошей, а грошовое дани копа одна, грошей осимь. Сумма чинить зо всехъ повинностей копъ пять, грошей семнадцать. Петръ, Кондрать а Ничпоръ Хацковичи держать за листомъ господарскимъ до воли и ласки господарское земли пустовскіе двѣ, на имя Гречуковскую а Лазуковскую; дани зъ нихъ хоживало меду пуды чотыри, грошей сорокъ зъ земли пашное на нихъ бочокъ пять грунту среднего, сѣножати возъ петнацать. Повинность ихъ: съ теперешнего нового постановенья мають въ каждый годъ давати до скарбу господарского, съ каждое бочки зъ земли, за циншъ, за жито, овесъ, по два гроши и по два пenezи, а отъ воза сѣна по чотыри пenezи; за дань медовую, за чотыри пуды меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пети грошей, а грошовое дани грошей сорокъ; сумма чинить за вси повинности копъ двѣ, грошей тритцать семь. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ани на державцу своего давати, ани службы служити не повинни. *Граница того села*,—зъ бояры: отъ границы Саниковское, отъ рѣчки Ути, рѣчкою Прудовкою уверхъ въ рѣчку Песочну, Песочною внизъ до лѣса Борокъ, зъ того лѣса черезъ рѣчку Терехъ въ рѣчку Добрую, Добрую уверхъ въ рѣчку Селенку, Селенкою внизъ до рѣчки Немильны, Немильною уверхъ до болота Бобова, съ того болота черезъ лѣсъ Шумковъ въ рѣчку Жерственецъ, Жерственцомъ внизъ въ рѣчку Терехъ, Терехою внизъ въ рѣчку Олену, Оленкою уверхъ у Мохъ, отъ Моха рубежомъ черезъ лѣсъ Доронцкій въ рѣчку

Утью, уверхъ въ рѣчку Воротную, Воротною уверхъ въ лѣсъ Микольскій, съ того лѣса у болота Кудрино, съ того болота въ рѣчку Пенейку, Пенейкою внизъ въ рѣчку Утью, Утьею уверхъ зася до Ути рѣчки Прудовки, откуль ся граница почала. Широкость того грунту отъ болота Кудрина до Бобовы болота удалъ на три мили, а впоперокъ отъ рѣчки Песочны въ рѣчку Оленку на полторы мили. Нижли подданные господарскіе того села повѣдали, ижъ въ тыхъ обрубехъ мають уступъ въ деревѣ бортномъ бояре Гомельскіе, Слободницкіе Тимохъ Тешко и подданные Гомельскіе Марковцы, Прибытковцы и Антоновцы; лововъ звѣринныхъ нѣтъ, окромъ переходомъ, и рыбныхъ никоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые того села зъ бояриномъ Петромъ въ рѣцѣ Ути, отъ рѣчки Прудовки и до Вороты, обѣма берегами на версту, у другомъ мѣстцы на рѣцѣ Тенеси, отъ Приборты до Сожи, обѣма берегами на двѣ версты. Въ томъ обрубѣ подданнымъ господарскимъ во всемъ половица отъ бояръ.

Село Юрковичи: Мишко Павловичъ, Микула Максимовичъ, Радко Максимовичъ, Иванъ Гость а Павелъ Копанъ, воловъ два, конь одинъ, дымъ одинъ, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ петнацать, въ томъ сельцѣ дымъ одинъ, грунту среднего, сѣножатей возъ петнацать. Повинность того села: Въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ тое службы грошей петдесятъ, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптанную, то чинить зъ службы одное грошей петдесятъ, жита бочку одну, овса бочку одну, зъ сѣножатей отъ возовъ петнацати, отъ каждого воза сѣна по чотыри пенези, то чинить грошей шесть, дани грошыми здавна платятъ копу одну, грошей сорокъ три; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру,

и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе грошей петдесятъ; за ловы рыбные ничего не платятъ, ижъ ихъ не мають; за бобровые гоны грошей сорокъ; за езовщину съ тое службы грошей шесть. Сумма всихъ платовъ господарскихъ съ того сельца копъ чотыри, грошей петнацать, жита бочка одна, овса бочка одна. Доходы на державцу съ тое службы жита полъ бочки и овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а вособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ тое службы по два возы сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на владниковъ земскихъ и надворныхъ давати неповинни. При томъ селѣ бояринъ Павелъ Антоновичъ держалъ за листомъ пана Хрщоновичымъ землю Тѣшиловскую, на которой земли пашное грунту среднего бочокъ чотыри, сѣножатей возъ сорокъ, дани залегло грошей тридцать; съ тое земли до того часу ничего не платилъ, нижли съ теперешнего нового постановенья маеть давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за циншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пенези; а отъ воза сѣна по чотыри пенези, за данъ грошей тридцать, то чинить грошей петдесятъ чотыри, пенези осимъ. *Граница того села* зъ бояриномъ: отъ границы Озарчицкое болотомъ Мишовымъ въ рѣчку Огу, Огою внизъ до рѣчки Жеведы, отъ Жеведы до Колыбелицъ, въ рѣчку Орьку, внизъ въ рѣчку Цату, до болота Мышова, откуль ся граница почала. Широкость того грунту: отъ рѣчки Орьки до рѣчки Жеведы удалъ на милю, а впоперокъ отъ рѣчки Цаты до Выйкова также на милю; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ,

и рыбныхъ некоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые того села въ рѣцѣ Цатѣ, отъ рѣчки Орки до рѣчки Ваги, однимъ берегомъ на версту, у другомъ мѣстцы въ рѣцѣ Вазѣ, отъ Сугокъ до Любчи, однимъ берегомъ на версту.

Сельцо Озаричи: Іевъ Степановичъ, воловъ два, кони два, дымъ одинъ, служба, а подѣ тою службою сѣножатей возъ дватцать, въ томъ сельцѣ дымъ одинъ, служба одна грунту среднего, сѣножати возъ дватцать. Повинность того сельца: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ тое службы грошей пятьдесятъ, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, зъ сѣножатей отъ возовъ дватцати, отъ каждого воза сѣна по чотыри пенеци, то чинить грошей осимъ, дани грошовое здавна платитъ грошей тридцать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные, бѣлочные и иные всякіе и пташіе грошей тридцать; за ловы рыбные грошей двадцать; за бобровые гоны грошей сорокъ; за езовщину зъ службы грошей шесть. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того сельца копь три, грошей чотыри, жита бочка одна, овса бочка одна. Доходы на державцу съ тое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ тое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачекъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. Въ томъже сельцѣ бояринъ Левонъ Григорьевичъ Волкъ держитъ за листомъ господарскимъ до воли и ласки господарское

земль пустовскихъ три, Лавровскую, Хотѣвскую а Сабельниковскую, на которыхъ земли пашное бочокъ чотыри грунту среднего, сѣножатей возовъ тридцать; дани зъ тыхъ земель первой того хоживало копа одна, грошей тридцать, тые земли при немъ оставлены водлугъ листу господарского. Тойже бояринъ маеть землю Палуевскую при мѣстѣ Гомельскомъ, тымъже листомъ господарскимъ подтверженую, до воли и ласки господарское. *Граница того села* зъ бояриномъ: отъ границы Утейское рѣчкою Черемошонкою унизъ, у болото Чипинье, съ того болота рѣчкою Цатою внизъ болотомъ Мышовымъ въ рѣчку Орьку, Оркою уверхъ въ рѣчку Жорновку, Жорновкою уверхъ и болотомъ Березовымъ до Пожарищъ, оттолъ у болото Посинее, до верха рѣчки Черемошонки, откуль ся граница почала. Широкость того грунту отъ рѣчки Черемошонки до рѣчки Цаты, удалъ на двѣ мили, а вперокъ отъ Чипинья болота до ихъ селищъ на чотыри версты; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные и гоны бобровые того села, окромъ боярина, въ рѣцѣ Цатѣ, отъ верха тое рѣчки Цаты до Мошова болота, однимъ берегомъ на чотыри версты, а зъ другого берега на двѣ версты, у другомъ мѣстѣ, въ рѣцѣ Орьцѣ, отъ рѣчки Жорновки до рѣчки Цаты, однимъ берегомъ на двѣ версты. А который бояринъ Левонъ Волкъ маеть за листомъ господарскимъ три земли пустовскіе въ обрубѣ того села, ино при тыхъ земляхъ оставилъ, нишли до лововъ звѣринныхъ, рыбныхъ и гоновъ бобровыхъ ничего мѣти не маеть, илжъ то на данинѣ господарской не доложено.

Село боярское Вага, неподалеку отъ границы Московское: Павелъ Харковичъ держитъ сельцо Уваже; тое сельцо первой держалъ на службѣ шляхецкой отецъ его, за подтверженемъ господарскимъ, Харко, одно на имя свое, а такъ

отецъ его умеръ, тое сельцо съ теперешнего нового постановенья на господара его милости привернено и томужь Павлу Харковичу на платѣ господарскомъ дано. Въ которыхъ сельцы земли пашное грунту среднего бочокъ пятнадцать, сѣножатей возовъ петнадцать. Повинность того боярина: Въ каждый годъ маеть давати до скарбу господарского зъ бочки каждое земли за цыншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези. Сумма зо всихъ повинности грошей тридцать семь; нижли подданные господарскіе Гомельскіе справу дають, ижъ тая земля зъ вѣковъ бывала боярская. Левъ Шаринда держалъ за листомъ пана Оникеевымъ земля пустовскихъ пять: Лесуновщина, Здановщина, а Сафановскую, Яковщину, а Рубайловщину, на которыхъ земли пашное грунту среднего бочокъ пятнадцать, сѣножатей возъ дватцать, дани меду первой хоживало пудовъ петерныхъ девять. Повинность того боярина: Въ каждый годъ маеть давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за цыншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези, за дань медовую за каждый пудъ по дватцать пять грошей. Сумма зо всихъ повинности копъ чотыри, грошей дватцать шесть. Тотъ же Левъ Шаринда держалъ при селѣ боярскомъ Севрукохъ, на граници Московской, за листомъ пана Хржчоновичовымъ на службѣ боярской землю Севруковскую, на которой земли пашное грунту среднего бочокъ пять, сѣножати возъ десять, дани за нее хоживало пудъ одинъ. Повинность его: въ каждый годъ маеть давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за цыншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези, за пудъ меду по двацати пяти грошей. Сумма за вси повинности грошей сорокъ. Данило

Ивановичъ держалъ за листомъ господарскимъ до воли и иншого постановенья господарского земля пустовскихъ двѣ—Сидоровскую а Хотяновскую, на которыхъ земли пашное грунту среднего бочокъ осимъ, сѣножати возовъ шестнатцать, дани первой бывало меду пудовъ шесть. Повинность его: въ каждый годъ маеть давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за цыншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези; за дань медовую за каждый пудъ по дватцать пяти грошей. Сумма за вси повинности зъ боярина копъ двѣ, грошей петдесять чотыри. Якимъ Поповичъ держалъ за листомъ господарскимъ до воли и иншого постановенья господарского землю Глазининскую и пашную при мѣстѣ Гомельскомъ; тая земля Гразовская съ теперешнего нового постановенья на господара его милости привернена и томужь Якиму на платѣ дана, на которой земли пашное грунту среднего бочокъ пять, сѣножатей возъ десять, дани первой хоживало грошей осимдесять. Повинность того боярина: въ каждый годъ маеть давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за цыншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези; за дань грошовую копа одна, грошей двадцать. Сумма за вси повинности копа одна, грошей тридцать пять. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ани на державцу своего давати, ани службы служити неповинни. Василій Легоновичъ держалъ за потверженьемъ господарскимъ, до воли и ласки господарское, землю Хоевскую; тотъ Леговъ самъ уже умеръ, жона его при той землѣ водлугъ листу господарского оставлена.

Сельцо боярское Рыловичи. Тимко Семеновичъ держалъ за потверженьемъ господарскимъ

землю Рыловскую; на которой земли пашное грунту среднего бочокъ осимь, сѣножатей возовъ пять, дани грошное хоживало грошей петдесятъ; а такъ тотъ Тишко самъ умеръ, сынъ его Игнатъ zostаль, тая земля съ теперешнего нового постановенья на платѣ господарскомъ постановлена, съ которое земли сынъ того небошика Тишковъ Игнатъ маеть давати до скарбу господарского съ каждое бочекъ земли за чиншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пенези, а отъ воза сѣна по чотыри пенези, дани грошей петдесятъ; сумма за вси повинности копа одна, грошей девять, пенези шесть.

Село боярское Слобода, на границѣ Московской. Гришко Zubовичъ, Петъко Хононовичъ, а Борисъ Павловичъ, держать тое сельцо Слободское за потверженьемъ короля его милости Жигимонта. Тое сельцо при нихъ водлугъ листу господарского zostавлено.

Село Бобовици: Иванъ Кононовичъ, Василь Лобковичъ воловъ два, кони два, дымы два, служба. Иванъ Кобцовичъ, Иванъ Лобковичъ, волы чотыри, кони два, дымы два, служба; Федько Красичъ, Гаврило Болото воловъ чотыри, кони пять, дымы два, служба; а подъ каждою службою сѣножати возъ по тридцать три и по трети одной; при томъ селѣ земля пустовская на имя Патрикеевщина, зъ которой дани залегло грошное шестнадцать грошей и пять пенезей, а дани медовое бѣзменовъ осимь. Въ томъ селѣ дымовъ шесть, службы три, грунту среднего, сѣножатей возовъ сто. **Повинность** того села: Въ каждый годъ осветомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ трехъ копъ двѣ, грошей тридцать, жита бочки три, овса бочки три, зъ сѣножатей

отъ возовъ ста, отъ каждого воза сѣна по чотыри пенези, то чинить грошей сорокъ; за дань медовую и за отвозъ, за осемь пудовъ меду петерныхъ, то чинить копъ три, грошей дватцать; а зособна за дань грошыми платять копу одну, грошей сорокъ два. За ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные, бѣлочные и иные всякіе и пташіе копа одна. За ловы рыбные грошей тридцать; за бобровые гоны копа одна; за езовщину зъ каждое службы по шести грошей; то чинить грошей осимнатцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ одинацать, жита бочки три, овса бочки три. **Доходы** на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано; зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. **Граница того села**: отъ границы Дятловское, село тоежъ волости Гомельское, отъ озера Глушца у Бѣлинъ болото, зъ Бѣлина болотомъ великимъ у Коршицу островъ, отъ Коршицы у Мостыще болото, съ того болота въ рѣку Ужу, Ужою внизъ въ рѣку Сожъ, Сожомъ внизъ зася до границы Дятловское и до озера Глушца, откуль ся граница почала. **Широкость** того грунту, всего отъ рѣчки Узы до озера Глушца, вдолжъ на двѣ мили, а вперокъ отъ рѣки Сожа до болота Бѣлинского на три версты; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ, ловы рыбные и гоны бобровые на рѣцѣ Сожи, отъ озера Глушца до Узы рѣчки, однимъ бере-

гомъ на двѣ мили; гоны бобровые на рѣцѣ Узѣ, отъ рѣчки Сосонца до рѣки Сожа, однимъ берегомъ на чотыри версты. Другіе гоны бобровые на той же рѣцѣ Ужѣ отъ млына замкового до села Волковичи, посполъ зъ попомъ Пречистенскимъ, на полторы мили; тогожь села островъ за рѣкою Сожомъ въ пустѣ залеглый, съ которого хоживало на господара его милости дани медовое меду пудъ одинъ; широкость того острова вдолжь на полъ версты, а впоперокъ также на полъ версты. Тыежь подданные того села мають островъ на имя Осовцы, въ которомъ островѣ селу Волковичомъ половица во всимъ, а селу Вобовичомъ также во всимъ половица; при томъ островку ловы рыбныя и гоны бобровые на озерцу Осовцу по половицы зъ тымижь Волковичи; другіе ловы бобровые на рѣцѣ Сожѣ спольны зъ Волковичи, отъ Бука рѣчки до Холхлы рѣчки, однимъ берегомъ на версту. При томъ селѣ поспѣ мѣста Гомельского Пречистенскій держитъ землю, на имя Халимовщину, здавна въ той церкви отъ кольедесять лѣтъ, якожь и подданные господарскіе о томъ справу дали, ижь тая земля здавна на тую церковь надана, а таеъ мы оставили того попа при той земли по старому.

Село Волковичи. Кузьма Павловичъ, Иванъ Тереневичъ зъ братомъ волю три, кони три, дымы два, служба; Опанасъ Василевичъ зъ братомъ, Курило Федьковичъ воловъ шесть, коней пять, дымы два, служба; Хотянъ Мехедовичъ, Павелъ Митковичъ воловъ шесть, коней пять, дымы два, служба. Левъ Чорнаковичъ, Трохимъ Прокоповичъ, Данило Матфѣевичъ, Симонъ Андросовичъ воловъ три, кони два, дымы чотыри, служба; Лавринъ Ильинъ, Кузьма Грицковичъ зъ братомъ волю чотыри, кони два, дымы два, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ по двацать одномъ. При томъ селѣ пустовщизны

три, на имя Охремовщина, Житовщина, Василевщина, тые земли здавна запусѣли. При томъ селѣ поспѣ Спаскій мѣста Гомельского Дорофій Ивановичъ держитъ землю, на имя Живелевщину, зъ давного наданья на тую церковь; якожь и подданные господарскіе передъ нами сознавали, ижь тая земля на тую церковь зъ давныхъ часовъ надана; мы при той церкви тую землю по старому оставили. При томъ же селѣ пустовщизны, на имя Михаловщина, Мехедовщина, которые держалъ поспѣ Спаскій; тые двѣ пустовщизны въ тыежь пять служобъ привернено. Въ томъ селѣ дымовъ дванадцать, служобъ пять грунту подлого, сѣножатей возъ сто пять. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по сороку грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить съ служобъ пяти копъ три, грошей дватцать, жита бочокъ пять, овса бочокъ пять; съ сѣножатей отъ возовъ ста пети, одъ каждого воза сѣна по чотыри пенеzi, то чинить грошей сорокъ два; за данъ медовую здавна грошыми платятъ копъ семь, грошей пять; а зособна за одинъ пудъ меду грошей дватцать пять; за ловы звѣринныя, яко великого, таеъ и малого звѣру и тежь куничыя и бѣлочныя и инныя всягіе и пташіе копа одна; ижь для близкости замковое звѣръ вельми рѣдко бываетъ, для того малый платъ положено; за ловы рыбныя ничего давати неповинни, ижь озеръ не мають; за бобровые гоны грошей тридцать, ижь непозитечныя; за езовщину зъ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей тридцать. Сумма всехъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ тридцать, грошей тридцать два, жита бочокъ пять, овса бочокъ пять. Доходы на державцу: съ каждое службы

жита поля бочки, овса поля бочки тоежь мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за кождый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачою жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на владниковъ земскихъ и надворныхъ давать не повинни. *Граница того села:* Отъ рѣки Сожа и отъ озера Бобинина у Жидовину рѣчку, тою рѣчкою уверхъ въ Узу рѣчку, Узою уверхъ у Иржавецъ рѣку, Иржавцомъ уверхъ у Ростово болото, зъ того болота боромъ Кормою зася въ Узу рѣку, Узою уверхъ у Бѣлицу рѣчку, Бѣлицою уверхъ у Кобылье болото, съ Кобылего у Красный боръ, съ Красного у Струпицу рѣчку, тою рѣчкою внизъ до дороги Чечерское зимнее до мостка; отъ мостка черезъ дуброву въ рѣчку Дѣвку, Дѣвкою у Дѣдно озеро, отъ озера около грунту мѣсть и застѣнковъ мѣстскихъ въ рѣку Сожь, Сожомъ до Короци озера и до Бобинина еза, откуль ся граница того села почала. Широкость того всего грунту отъ озера Бобинина до Ростова болота вдолжь на чотыри мили, а впоперокъ отъ Узи рѣчки до Красного бору на двѣ версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, никоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные на рѣцѣ Сожь и въ озерѣ Корончи тони двѣ, а въ озерѣ Любнѣ и въ озерѣ Озовцы тонъ нѣтъ; гоны бобровые на рѣцѣ Сожь, отъ замку Гомельскаго до Жидовина рѣчки, однимъ берегомъ на шесть верстъ; у другомъ мѣйстцы гоны бобровые на рѣцѣ Ужѣ, отъ липы Гранное и отъ Гуменъ до Иржавца рѣчки на чотыри версты; у третьимъ мѣйстцы гоны бобровые на рѣцѣ Сожь отъ Бука рѣчки до Холхла ручая посполъ зъ Бобовичи, однимъ

берегомъ на версту; у четвертомъ мѣйстцы гоны бобровые на рѣцѣ Ужѣ по половицы съ попомъ Спаскимъ отъ Иржавца рѣчки до озера Кривца на двѣ версты. Тыежь подданные мають островъ на имя Рожища, а другій островъ на имя Родный, спольный зъ Бобовцами и зъ Кошелевцами, третій островъ мають спольный съ попомъ Спаскимъ, на имя Долгій.

Село Телеши. Панко Нестеровичъ воловъ два, конь одинъ, дымъ одинъ, служба; Шунко Ходотовичъ, Тарасъ Михалевицъ, волю чотыри, кони два, дымы два, служба. Карпъ Сапоновичъ, Зенко Ивановичъ, воловъ два, конь одинъ, дымы два, служба. Иванъ Лукьяновичъ; Сава Степановичъ, Ничипоръ Нероновичъ, воловъ три, конь одинъ, дымы три, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ по осимнацать. Въ томъ селѣ дымовъ осимъ, службы чотыри грунту доброго, сѣножатей возъ семьдесятъ два; при томъ селѣ пустовщины, на имя Мамоновщина, Тихалковская, Тираущина а Значовщина, въ которыхъ запусѣло грошей пятьдесятъ шесть. Повинность того села: въ кождый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по копѣ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптанную, то чинить зъ служобъ чотырохъ копѣ чотыри, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри; зъ сѣножати отъ возовъ семидесятъ двухъ, одъ каждого воза сѣна по чотыри пенеzi, то чинить грошей дватцать осимъ, пенезей осимъ; за данъ здавна грошми платять копѣ пять, грошей дванатцать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру и тежь куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе копа одна; за ловы рыбные ничего не платять, ижъ ихъ не мають; за бобровые гоны копа одна; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить зъ слу-

жобъ чотырохъ грошей дватцать чотыри; сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ дванатцать, грошей чотыри, пенези осимь, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри; доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежь мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу свсего, ани на врадниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села:* отъ границы Волковыцкое, отъ болота Росткова въ рѣку Узу, рѣкою уверхъ у рѣчку Деменку, Деменкою уверхъ у Круговъ лѣсъ, зъ лѣса Круга у Столпенку рѣчку, Столпенкою уверхъ у Хвощовскій лѣсъ, тымъ лѣсомъ у Осотъ болото, съ того болота у Житовль болото, зъ Житовля зася черезъ рѣчку Узу у Волковыцкую дорогу, тою дорогою зася до Росткова болота, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту отъ рѣчки Столпенки до болота Росткова вдолжь на двѣ мили, а впоперокъ отъ рѣчки Деменки до дороги Волковыцкое на три версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ никоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые на рѣцѣ Узѣ отъ сельца Селища до Иржавца ручея обѣма берегами на чотыри версты.

Село Тереничи. Гринь Малевичъ, Тить Корабичъ, воловъ два, конь одинъ, служба, дымы два; Стефанъ Кисель, бояринъ—служба, а подъ каждую службою сѣножатей возъ по петнацать; тотъ же Степанъ Кисель мѣлъ пашню свою на грунтѣ мѣстскомъ, которая у волоки помѣрена. При томъ селѣ пустовщины, на имя

Ледковская, Пириховская, въ тыхъ запусѣло грошей сорокъ; въ томъ селѣ дымовъ два, службы двѣ грунту среднего, сѣножатей возъ тридцать. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятьдесятъ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ двухъ копа одна, грошей сорокъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ; зъ сѣножатей отъ возовъ тридцати, одъ каждого воза сѣна по чотыри пенязи, то чинить грошей дванадцать; за дань здавна грошми платятъ посполъ зъ бояриномъ копа одна, грошей двадцать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежь куничные и бѣлочные, и инные всякіе и пташіе грошей дватцать; за ловы рыбные и гоны бобровые ничего платить не повинни, ижь ихъ не мають; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить зъ служобъ двохъ грошей дванадцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ зъ того села копъ три, грошей сорокъ чотыри, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ. Доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежь мѣры, которое на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, а по два возы дровъ, або за каждый возъ по три гроши. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, на господара его милости, ни на державцу своего, ани на врадниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села* описана быти не могла, ижь грунтъ рожный, а сумѣсный зъ селомъ пана Халецкого съ Скольскевичи, съ Чоботовичи и зъ Чорными и тежь зъ селами волости замку

господарского Гомельского съ Телешевичи и зъ Бацунами; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ некоторыхъ нѣтъ.

Село Бацунны. Сакъ Есковичъ, Олисей Гапоновичъ, Миѣнта Беречичъ—волово три, кони три, дымы три, служба. Тыежъ Сакъ, Олисей, Миѣнта, другая служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ по шести; въ томъ селѣ дымы три, службы двѣ грунту доброго, сѣножатей возъ дванадцать. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по копѣ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить службъ двѣ, коць двѣ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ, зъ сѣножатей отъ возовъ дванадцати, одъ каждого воза сѣна по чотыри пенизи, то чинить грошей чотыри; за дань медовую здавна платятъ копу одну; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ вуничные, бѣлочные и иные всякіе и пташіе грошей дватцать; за ловы рыбные и за гоны бобровые ничего давати не повинни, ижъ ихъ не маюгъ; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей дванадцать. Сумма всѣхъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села коць три, грошей тридцать шесть, пенезей осимъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ. Доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою коцою всякого плату по шести грошей; а надто съ каждое службы по два воза сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачовъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на владниковъ земскихъ и надворныхъ давати не по-

винни. *Граница того села* описана быти не могла, ижъ грунтъ сумѣстный зъ селомъ тыежъ волости Гомельское съ Тереничи и тежъ зъ селми пана Халецкого зъ Чоботовичи, съ Козкевичи и зъ Чорными. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ и гоновъ бобровыхъ некоторыхъ нѣтъ. При томъ же селѣ бояринъ Бѣлко Кожамячичъ, который маеть островъ спольный съ тымъ селомъ Бацунны, на имя Ковпинъ, одно въ деревѣ бортномъ отчизну и дѣдизну свою и съ того господару королю его милости конемъ однимъ службу земскую служить; якожъ и подданные господарскіе о томъ справу давали, ижъ тотъ островъ Ковпинъ отчизна и дѣдизна его боярская.

Село Губичи. Михалъ Максимовичъ, Кузьма Остапковичъ, Оксута Пилюповичъ, Богдавъ Остапковичъ, волы три, конь одинъ, дымы три, служба. Ониско Ермашевичъ, Павелъ Гапоновичъ, Гришко Ярошковичъ, Степанъ Тишковичъ—волы чотыри, кони два, дымы чотыри, служба. Устинъ Кондратовичъ, Иванъ Онискевичъ, Сергѣй Якововичъ, Овдей Ивановичъ, волы два, дымы чотыри, служба. Федько Дробышевичъ, Семень Кокоричъ, Гришко Ходотовичъ, Данило Артемовичъ—волово три, конь одинъ, дымовъ три, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возовъ по дватцать пять; въ томъ селѣ дымовъ петнацать, службъ чотыри грунту подлого, сѣножать возъ сто. При томъ селѣ пустовщизны—на имя Ивановская, Захиринская, въ тыхъ заустѣло грошей копа одна. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по сороку грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ чотырохъ коць двѣ, грошей сорокъ, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чо-

тыри, зъ сѣножатей отъ возовъ ста одъ
каждого воза сѣна по чотыри пенеzi, то
чинить грошей сорокъ; за дань медовую здавна
грошми платять копъ семь, пенеzi чотыри;
а зособна платять зъ острова Еленцкогo
Гридео Ходотовичъ, Данило Артемовичъ копу
одну, грошей тридцать; за ловы звѣринныя, яко
великого, такъ и малого звѣру, и тежъ кунич-
ныя, бѣлочныя и инныя всякіе и пташіе, гро-
шей сорокъ; за бобровыя гоны грошей дват-
цать: за ловы рыбныя копа одна; за езовщину
съ каждое службы по шести грошей, то чинить
зъ служобъ чотырохъ грошей дватцать чотыри.
Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ
съ того села копъ чотырнатцать, грошей чо-
тырнадцать, пенеzi чотыри, жита бочокъ чо-
тыри, овса бочокъ чотыри. Доходы на дер-
жавцу съ каждое службы жита полъ бочки;
овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на
господара его милости маеть быти давано, а
зособна за каждую копою всякого плату по
шести грошей, а надто съ каждое службы по
два возы сѣна, або за каждый возъ по три
гроши, а по два возы дровъ. А окромъ
того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ
иншихъ платовъ, ани подачобъ жадныхъ на
господара его милости, ни на державцу своего,
ани на владниковъ земскихъ, ани надворныхъ
давати не повинны. *Граница того села:* Отъ
границы Морозовское, а отъ ручая Червятына
у Бранковъ мохъ, отъ того моху въ рѣку
Днѣпръ, Днѣпромъ уверхъ у Лосинець ручай,
тымъ ручаемъ уверхъ у Черемошну рѣчку,
тою рѣчкою уверхъ зася до границы Моро-
зовское и до ручая Червятына, откуль ся гра-
ница почала. Широкость того всего грунту
отъ рѣки Днѣпра до Червятына должъ на
двѣ мили, а впоперокъ отъ Лосенца рѣчки
до Еленского острова на три версты. Лововъ
звѣринныхъ, окромъ переходомъ, никоторыхъ
нѣтъ; ловы рыбныя и гоны бобровыя на рѣцѣ

Днѣпрѣ, отъ рѣчки Лосенца до рѣчки Глушца,
однимъ берегомъ на двѣ версты.

Село Морозовичи. Иванъ Юрковичъ, Гав-
рило Яковичъ, воловъ три, кони два, дымы
два, служба. Яковъ Кочановичъ, Микита Сте-
пановичъ, Демидъ Смольняничъ, воловъ два,
конь одинъ, дымы два, служба, а подъ каждою
службою сѣножатей возъ по десять; при томъ
селѣ пустовщизны—Бѣлавищина а Михалев-
щина, въ тыхъ заустѣло грошей сорокъ пять;
въ томъ селѣ дымовъ чотыри, службы двѣ
грунту доброго, сѣножатей возъ дватцать. По-
винность того села: въ каждый годъ о светомъ
Михалѣ, свята римского, мають давати до
скарбу господарского съ каждое службы по
копъ грошей, жита бочку ровную, безъ верха
и нетресенную, овса бочку также ровную, безъ
верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ
двохъ копъ двѣ, жита бочокъ двѣ, овса бо-
чокъ двѣ; зъ сѣножатей отъ возъ дватцати,
отъ каждого воза сѣна по чотыри пенеzi, то
чинить грошей осемь; за дань медовую здавна
грошми платять копу одну, грошей петнад-
цать; за ловы звѣринныя, яко великого, такъ
и малого звѣра, и тежъ куничныя, бѣлочныя
и инныя всякіе и пташіе грошей тридцать;
за ловы рыбныя и гоны бобровыя ничего пла-
тить не повинны, ижъ ихъ не мають; за езов-
щину съ каждое службы по шести грошей, то
чинить дванадцать. Сумма всихъ платовъ и до-
ходовъ господарскихъ съ того села, копъ чо-
тыри, грошей пять, жита бочокъ двѣ, овса
бочокъ двѣ. Доходы на державцу: съ каждое
службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тое
мѣры, которою на господара его милости
маеть быти давано; а зособна за каждую
копою всякого плату по шести грошей, а надъ
то съ каждое службы по два возы сѣна, або
за каждый возъ по три гроши, а по два
возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ
описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани

подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села* описана быти не могла, ижъ грунтъ сумѣстный зъ селомъ тоежъ волости Гомельское зъ Кошелевомъ; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ и гоновъ бобровыхъ некоторыхъ нѣтъ.

Село Пиргевичи. Купрей Отрохимовичъ, Иванъ Ивановичъ, Иванъ Ходоровичъ—волы три, кони два, дымы три, служба; Лукьянъ Жировичъ, Совостей Натичъ, Василь Годичъ, волы два, кони три, дымы три, служба; а подь каждую службою сѣножатей возъ по петнацать; въ томъ селѣ дымовъ шесть, службы двѣ грунту среднего, сѣножатей возъ тридцать; при томъ селѣ пустошница, на имя Мокавовщина, Добрынинщина, Юшковщина а Комнинщина, въ тыхъ земляхъ залегло грошей сорокъ пять. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, маюгъ давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ двоухъ копа одна, грошей сорокъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ, зъ сѣножатей отъ возовъ тридцати, одъ каждого воза сѣна по чотыри пenezи, то чинить грошей дванацать; за дань медовую здавна платять грошми копу одну, грошей одинадцать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру, и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе грошей дватцать; за ловы рыбные, гоны бобровые ничего давати не повинни, ижъ ихъ не маюгъ; за сзовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить зъ служобъ двоухъ грошей дванадцать. Сумма всехъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ три, грошей тридцать пять, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ. Доходы на

державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждую копою всякого плату по шести грошей, а надъ то съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши и по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села:* одъ границы Скепенское, отъ рѣки Окры у рѣчку Узножь, тою рѣчкою уверхъ у болото Бѣлое, зъ болота Бѣлого у Добрушу рѣчку, Добрушою уверхъ у Волосенець, до рогу при границы Чедиловской, отъ дороги у Кормицу ниву, отъ тое нивы зася у Окру рѣчку, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту отъ болота Бѣлого до Кормицы нивы, удалъ на три версты, а вперокъ отъ Окры рѣчки до Липинское дороги на двѣ версты; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ и гоновъ бобровыхъ некоторыхъ нѣтъ.

Село Кошелево. Опанась Старецъ а Осипъ Булизичи воловъ чотыри, кони чотыри, дымы два, служба, вольная на старценство; Хроль Хомичъ, Радко Колениковичъ, Освей Наумовичъ—воловъ чотыри, кони два, дымы два, служба. Ничипоръ Ивановичъ, Мишко Козаквичъ, Гридко Даниловичъ, воловъ два, кони два, дымы три, служба; Федько Голвиновичъ, Амеліанъ Турчинъ, Мина Микитичъ, Янко Макавовичъ, воловъ шесть, коней пять, дымы чотыри, служба; а подь каждую службою сѣножатей возъ по петнацать. При томъ селѣ пустошницы на имя Хлусовская, Пашковская, Гвоздовская, Дербиниская, въ тыхъ заустѣло. Въ томъ селѣ дымовъ дванацать, службы чотыри, и зъ старцовою службою грунту доброго, сѣножати возъ сорокъ пять, окромъ

старцовое сѣножати. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати съ каждое службы по копѣ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку ровную, также безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ трехъ копѣ три, жита бочки три, овса бочки три, окромъ старцовое службы вольное; зъ сѣножати отъ возовъ сорока пети, отъ каждого воза сѣна по чотыри пenezи, то чинить грошей осимнатцать; за дань медовую здавна грошми платять копѣ чотыри, грошей двадцать семь; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру, и тежъ куничные, бѣлочные и пиные всякіе и пташіе грошей тридцать; за ловы рыбные и за гоны бобровые ничего давати не повинни, ижъ ихъ не мають; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить зъ службъ трехъ грошей осимнатцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села: копѣ осимь, грошей тридцать три, жита бочокъ три, овса бочокъ три. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы дровъ, а по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ ипшихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вradниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села:* Отъ границы Дуравницкое, отъ ручая Боянского у рѣчку Ульбячу, съ тое Ульбячи у Нелицкое болото при границы села Чечерского Дудицкого, съ того болота у Волесцы лѣсъ, отъ того лѣса черезъ рѣчку Глину у Сожскій ручай; тымъ ручаемъ уверхъ у Ульбячу рѣчку, Ульбячою уверхъ

въ рѣчку Доброшу, отъ Добруши черезъ рѣчку Радогоскую, у Ноцъ болото, съ того болота боромъ у Березницу рѣчку, отъ Березницы зася до ручая Боянского, откуль ся тая граница почала. Широкость того всего грунту, отъ Нелицкого болота до болота Ноци, вдолжъ на чотыри версты, а впоперокъ отъ Боянского ручая до Осецъ лѣса на двѣ версты; а зособна обрубъ суплетный зъ Морозовичи вдолжъ на полъ мили, а впоперокъ также на полъ мили. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, а рыбныхъ и гоновъ бобровыхъ никоторыхъ нѣтъ. Тыежъ подданные мають островъ на имя Усожской борокъ, спольный зъ селомъ Чечерскимъ, зъ Липиничи, другій островъ Счениковъ мають въ грунтѣ сель тоежъ волости Гомельское, въ Бобовицкомъ и Волковыцкомъ. При томъ селѣ церковъ заложенья светого Михала; при той церкви пощ Хилимонъ держитъ землю Петровщину здавна на тую церковъ, и мы тую землю по старому при той церкви zostавили, якожъ и подданные господарскіе сознавали, ижъ тая земля здавна на тую церковъ надана.

Село Уваровичи. Сидоръ Петровичъ зъ братьею, Гришко Переятичъ—волы чотыри, кони чотыри, дымы два, служба; Данило а Дарошко Артемовичи, воловъ чотыри, кони чотыри, дымы два, служба; Гришко Гриковичъ, Гринь Малеевичъ—воловъ три, кони два, дымы два, служба. Андрей Малишевичъ, Гаврило Скородко волъ одинъ, конь одинъ, дымы два, служба. Митко Василевичъ, Иванъ Карповичъ, Игнатъ Кривецъ, волъ одинъ, кони два, дымы три, служба, а подъ каждою службою сѣножатеи возъ по десять. Въ томъ селѣ дымовъ одинацать, службъ пять, грунту доброго, сѣножати возъ петдесать. При томъ селѣ пустошицны, на имя Ходиковская, Севроковская, Сиротчина, Окулинская, Волужинщина; въ тыхъ залегло копѣ двѣ, грошей сорокъ семь. Повин-

ность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по копѣ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить съ службъ пяти копѣ пять, жита бочокъ пять, овса бочокъ пять; зъ сѣножатей отъ возъ петидесятъ, отъ кождого воза сѣна по чотыри пenezы, то чинить грошей дватцать; за дань медовую здавна грошми платять копѣ семь, грошей тридцать чотыри; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру и тежъ кучничные, бѣлочные и иные всякіе и пташіе копа одна; за бобровые гоны грошей дватцать; за ловы рыбные ничего давати не повинни, ижъ ихъ не мають; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить съ службъ пяти грошей тридцать. Сумма всякъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копѣ чотырнадцать, грошей тридцать чотыри, жита бочокъ пять, овса бочокъ пять. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за кождою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иныхъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вradниковъ земскихъ, ни надворныхъ давати не повинни. При томъ селѣ бояринъ Пронко Остаповичъ держалъ землю за листы вradовыми, на имя Оздрозовщину, Ровковщину, Марковщину а Сомсоновщину, въ которыхъ земли пашное грунту доброго и зъ зарослями бочокъ на петнацать, съ которыхъ земль до того часу некоторого плату до скарбу господарского не платилъ,

нижли съ теперешнего нового постановенья маеть въ каждый годъ до скарбу господарского давати съ каждое бочки земли за циншъ, за жито, за овесъ по два гроши, по пять пenezей и по одномъ трети пenezя, то чинить грошей тридцать осимь. При томъ селѣ островъ на имя Гусевцкій, который держитъ бояринъ Гомельскій Пронко Остаповичъ за листы вradовыми, а теперь тотъ островъ приняли подданные господарскіе того села на имя Свиридь а Сидоръ Ивановичи, и мають зъ нее плату въ каждый годъ до скарбу господарского давати грошей сорокъ. При томъ селѣ церковь заложенья светое Пречистое; при той церкви попь на имя Михайло ку той церкви некоторыхъ земль не маеть. *Граница того села:* Отъ рѣчки Бѣлицы болотомъ Кобылимъ въ рѣчку Хочемлю, отъ рѣчки Хочемли ручаемъ уверхъ до рѣчки Узы, черезъ рѣку Узу при границы Кошелевской, села тоежъ волости Гомельское, въ рѣчку Березницу, рѣчкою Березницкою уверхъ у болото Сущее, зъ болота логомъ у логъ Любенеяковецъ, отъ Лубини логомъ до Чистое лужи, отъ Чистое лужи до рѣчки Колынца, Колинцою внизъ до лугу Ижинца, зъ Ижинца у курганъ Теребенивъ, отъ кургана дорогою у конецъ другое Чистое лужи, отъ Чистое лужи у Мезлики, отъ Мезликовъ у Волковино селище, отъ того селища до границы Бѣлицкое и зася до болота Кобыльего, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту: одъ Кобыльего болота до лугу Узынца удолжъ на осемь версты, а впоперокъ отъ тогожъ болота Кобыльего до рѣчки Хочемли также на осемь верстъ; лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, и рыбныхъ некоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые на рѣцѣ Узѣ, отъ границы Бѣлицкое до рѣчки Бѣлизлиницы, однимъ берегомъ на двѣ версты. Тыежъ подданные мають островъ на имя Еленцы спольные зъ селомъ Губичомъ, другій островъ, на имя

Береставъ, межи грунтовъ волости замку господарского Рѣчицкого села Заспы и тежъ межи селомъ волости Гомельское Волковичъ и Теменевичъ. При томъ селѣ держитъ за листомъ его королевское милости островъ Дуровицкій пять пустовщизнъ бояринъ Гомельскій Янъ Фащъ; дано ему самому, жонѣ и дѣтемъ его муцизного плоду.

Село Даниловичи. Максимъ Былизичъ воловъ два, конь одинъ, дымъ одинъ, служба. Василь Тимофѣевичъ, Максимъ Ивановичъ, Яковъ Ходоровичъ воловъ чотыри, конь одинъ, дымовъ три, служба. Федько Пешковичъ, Лукьянъ Игнатовичъ волю три, кони чотыри, дымы два, служба. Иванъ Карповичъ, Петруша Борисовичъ воля одинъ, дымы два, служба; а подь каждою службою сѣножатеѣ возъ петнацать. Въ томъ селѣ дымовъ осимъ, службы чотыри грунту среднего, сѣножати возъ шесцьдесятъ. При томъ селѣ пустовщизны, на имя Ивановщина, Огеевщина, Денисовщина, Савостіановщина, Ермоловщина, Легоновщина, Лаверковщина, Путятина а Волосовщина. Подданные того sprawy певное дати не могли, якъ много въ тыхъ пустовщинахъ залегло, бо въ давныхъ часовъ у пустѣ лежать. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесятъ грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ чотырохъ копъ три, грошей дватцать, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри; зъ сѣножатеѣ отъ возовъ шесцьдесятъ, отъ каждого воза сѣна по чотыри пенеи, то чинить грошей дватцать чотыри; за дань медовую и за отвозъ за три пуды и за три безмѣны, за каждый пудъ по двадцати пяти грошей, а за каждый безмѣнъ по пяти грошей, то чинить копу одну, грошей трид-

цать, а грошми здавна за дань платять копу одну, грошей чотырнатцать; а зособна платить Петруша Борисовичъ за полтора пуда меду, грошей тридцать семь, пenezей пять; тотъ же Петруша платить копу одну; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе грошей сорокъ; за ловы рыбные и за гоны бобровые грошей тридцать; за езовщину зъ каждое службы по шести грошей, то чинить зъ служобъ чотырохъ грошей дватцать чотыри. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ девять, грошей тридцать девять, пenezей пять, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ вишихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вradниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села:* Отъ границы Хольчанское, села пановъ Халецкихъ, отъ Кобыльего болота у Ковбинъ болота, отъ болота у Романъ Столпъ, отъ того Столпа у Глубокій лѣсъ, отъ Глубокого лѣса у рѣчку Городечну, Городечною внизъ при границы бояръ Чечерскихъ Шарипчовъ зася у Кобылье болота, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту: Отъ Романова Столпа до Руденца логу вдолжъ на полторы мили, а впоперокъ отъ Глубокого лѣсу до Кобыльего болота на три версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные на рѣцѣ Сожи и на озерахъ Хомиры а Смеднѣ; гоны боб-

ровые на рѣцѣ Сожи отъ озера Смедина до рѣчки Неменути, спольные зъ Юрковичи, однимъ берегомъ на двѣ версты, а другіе гоны бобровые на той же рѣцѣ Сожи, отъ Селища до Кіѣвца озера, на три стрѣльбища зъ лука.

Село Юрковичи: Кудинъ а Ермола Созоновичи воловъ два, кони три, дымы два, служба. Ларко Микулчъ, Овтухъ Игнатовичъ воловъ чотыри, кони два, дымы два, служба; а подъ каждою службою сѣножатей возъ подвадцать пять. Въ томъ селѣ дымы чотыри, службы двѣ грунту среднего, сѣножати возъ петдесятъ; при томъ селѣ пустовщина, на имя Сидоровская, въ той запустѣло грошей дватцать. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ службъ двоухъ копа одна, грошей сорокъ; жита бочки двѣ, овса бочки двѣ, зъ сѣножатей отъ возовъ пятидесять, одъ каждого воза сѣна по чотыри пenezи, то чинить грошей дватцать; за дань медовую и за отвозъ за девять пудовъ петерныхъ и за три безмѣны, за каждый пудъ по дватцати пяти грошей, а за каждый безмѣнъ по пяти грошей, то чинить копъ чотыри. Первей того дани было дванатцать пудовъ, нижли теперъ убыло пуды два и безмѣны два островомъ Дуровицкимъ, который за даниною господарскою отышоль боярину Гомельскому Яну Фацу, а зособна за дань грошми платять копу одну, грошей сорокъ осимъ; первей того было копъ двѣ, грошей петнацать, нижли теперъ одышло тымъ же островомъ Дуровицкимъ. За ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣра, и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе грошей дватцать; за ловы рыбные грошей сорокъ; за бобровые гоны петнацать; за езовщину съ каждое

службы по шести грошей, то чинить грошей дванатцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копъ девять, грошей петнацать, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ. Доходы на державцу съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которою на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на вранниковъ земскихъ и надворныхъ давати не повинни. *Граница того села* описана быти не могла, ижъ грунтъ сумѣстный зъ селомъ тоежъ волости Гомельское зъ Новоселками, Волковичами и зъ Романовичами и тежъ зъ селомъ поручника роты Гомельское зъ Дуровичами. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные на рѣцѣ Сожи и въ озеряхъ Хомѣры тони двѣ, у Смединѣ тони двѣ; гоны бобровые на рѣцѣ Сожи, отъ Смедина озера до рѣчки Неменути, спольные зъ селомъ Даниловичи, однимъ берегомъ на двѣ версты; у другомъ мѣстцы гоны бобровые на той же рѣцѣ Сожи отъ пашни Притенское до озера Иловца, однимъ берегомъ на три стрѣльбища зъ луку; у третьемъ мѣстцы гоны бобровые на рѣцѣ Бесети, отъ Мачуля озера до Черныхъ береговъ, однимъ берегомъ на версту. Островъ Хомиринскій суплетный зъ селомъ Даниловичи по половицы; другій островъ, на имя Повозборъ, суплетный зъ селомъ Новоселки и зъ Волковичами; третій островъ за рѣкою Бесетію, спольный зъ селомъ Волковичи по половицы; четвертый островъ Комаричовъ, суплетный зъ селомъ Романовичи; въ томъ Комаричовѣ селу

Юрковичамъ третья часть. При томъ селѣ бояринъ Янъ Фаць держитъ островъ; на имя Дуровицкій, за датою и листомъ господарскимъ, до живота своего, а по его животѣ его жона и дѣти мають держати, а съ того господару его милости маеть ку службѣ земской коня ставити.

Село Новоселки. Охремъ Ивановичъ, Малофей Абакуновичъ воловъ два, кони два, дымы два, служба; Осипъ Андреевичъ, Савостіанъ Степановичъ, Филипъ Взимятичъ волю три, кони три, дымы три, служба; а подѣ каждою службою сѣножатей возъ по тридцать. Въ томъ селѣ дымовъ пять, службы двѣ грунту среднего, сѣножатей возъ шестьдесятъ. При томъ селѣ пустошица, на имя Маткановщина, запустѣло въ ней грошей сорокъ. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ двоухъ копа одна, грошей сорокъ, жита бочки двѣ, овса бочки двѣ; зъ сѣножатей отъ возовъ шестьдесятъ, отъ каждого воза сѣна по чотыри пenezи, то чинить грошей двадцать чотыри; за дань медовую, за отвозъ и за шесть пудовъ меду петерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пять грошей, то чинить копь двѣ, грошей тридцать; за ловы звѣринные, яко великого, такъ и малого звѣру, и тежъ куничные, бѣлочные и инные всякіе и пташіе грошей дватцать; за ловы рыбные грошей петнадцать; за бобровые гоны грошей тридцать; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить грошей дванатцать. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь пять, грошей петдесятъ одинъ, жита бочокъ двѣ, овса бочокъ двѣ. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки, тоежъ

мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ кож-
дое службы подва возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, никоторыхъ иншихъ платовъ, ани подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу, ани на вradниковъ земскихъ и надворныхъ давати неповинни. При томъ селѣ Иванъ Поповичъ, который держитъ землю на имя Внуковщину на вроцѣ за листомъ державцы Гомельского пана Коленицкого и даеть зъ нее въ каждый годъ вроку по сорокъ грошей. Въ томъ же обрубѣ бояринъ Милько Охремовичъ держитъ землю за листы вradовыми пустошкiе, на имя Бульчаковскую а Гудковскую, на которыхъ земли пашное грунту среднего бочокъ осимъ, сѣножатей возъ пять; съ которыхъ земля до того часу никоторого плату до скарбу господарского не платилъ, нижали съ теперешнего нового постановенья въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое бочки земли за циншъ, за жито, за овесъ по два гроши и по два пenezи, а сѣножатей отъ каждого возу сѣна по чотыри пenezи, то чинить грошей деветнацать, пenezей шесть. Въ томъ же селѣ чоловѣкъ попа Волотовского Микольского, на имя Ларго пашни бочокъ пять, сѣножатей возъ шесть здавна держитъ на тую церковь; якожъ и подданые господарскіе передъ нами сознали, ижъ тая земля зъ давныхъ часовъ на тую церковь надана; мы по старому того попа при той земли (оставили). *Граница того села:* Отъ рѣки Сожа при границы села пана Халецкого Хальча у въ Иржавецъ рѣку, тою рѣчкою уверхъ у болото Колбинъ, зъ болота у Романовъ Столпъ лѣсъ, съ того лѣса у Колодейскій лѣсъ, отъ Колодейского лѣса у Бденъ озеро, зъ озера

зася до рѣчки Сожи, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту, отъ рѣчки Иржавца до Романовского Столпа лѣсу, вдоль на три версты, а впоперокъ, отъ болота Ковпинского до лѣса Колодейского, на двѣ версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбныя и гоны бобровыя на рѣцѣ Сожи, отъ Камня великого до Халецкого рубежа, однимъ берегомъ на двѣ версты; ловы рыбныя на озерѣ Зимнемъ, въ которомъ тони пять и у озерѣ Внуковѣ, въ которомъ тона одна, а на озерѣ Кловницы тона одна. Тыежъ подданые мають островъ, на имя Коледейскій, спольный зъ селомъ тоежъ волости Гомельское Юрковичи, въ которомъ островѣ селу Новоселкамъ въ деревѣ бортномъ третья часть, и тежъ сѣножати свои въ томъ островѣ мають; другій островъ, на имя Повозъ боръ, спольный зъ селомъ Юрковичи и Волковичи, людьми боярскими Хомировыми, въ которомъ островѣ селу Новоселкамъ въ деревѣ бортномъ третья часть; третій островъ, на имя Смединскій, спольный зъ селомъ Юрковичи, въ томъ островѣ тому селу третья часть.

Село Старое. Мойсей Игнатовичъ, Яковъ Титовичъ воловъ три, кони чотыри, дымы два, служба; Степанъ Петровичъ, Матфей Борисовичъ, Петько Игнатовичъ, воля одинъ, кони два, дымы три, служба. Гридко Прокоповичъ, Стома Якововичъ воловъ чотыри, кони два, дымы два, служба; Ходоть Савичъ, Созонъ Дашковичъ, Никонъ Прокоповичъ воловъ пять, кони три, дымы три, служба; а подь каждою службою сѣножателей возъ по дватцать пять. Въ томъ селѣ дымовъ десять, службы чотыри грунту среднего, сѣножателей возъ сто. Повинность того села: въ каждый годъ о светомъ Михалѣ, свята римского, мають давати до скарбу господарского съ каждое службы по пятидесять грошей, жита бочку ровную, безъ

верха и нетресеную, овса бочку также ровную, безъ верха и нетоптаную, то чинить зъ служобъ чотырохъ копь три, грошей дватцать; жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри; зъ сѣножателей отъ возовъ ста, отъ каждого воза сѣна по чотыри пенеши, то чинить грошей сорокъ; за дань медовую и за отвозъ за девять пудовъ петерныхъ, за каждый пудъ по дватцати пяти грошей, то чинить копь три, грошей сорокъ пять; а зособна за дань грошми платять копь три, грошей сорокъ; за ловы звѣринныя, яко великого, такъ и малого звѣря, и тежъ куничныя, бѣлочныя и пивныя всякія и пташія грошей тритцать; за ловы рыбныя ничего не платять, ижъ ихъ не мають; за бобровыя гоны грошей петдесятъ; за езовщину съ каждое службы по шести грошей, то чинить зъ служобъ чотырохъ грошей дватцать чотыри. Сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ того села копь тринадцать, грошей девять, жита бочокъ чотыри, овса бочокъ чотыри. Доходы на державцу: съ каждое службы жита полъ бочки, овса полъ бочки тоежъ мѣры, которую на господара его милости маеть быти давано, а зособна за каждою копою всякого плату по шести грошей, а надто съ каждое службы по два возы сѣна, або за каждый возъ по три гроши, а по два возы дровъ. А окромъ того, што на той уставѣ описано, некоторыхъ иншихъ платовъ и подачокъ жадныхъ, ни на господара его милости, ни на державцу своего, ани на врадниковъ земскихъ и надворныхъ давати неповинни. При томъ селѣ попъ замковый Микольскій Семень держитъ землю, на имя Колбасовщину; въ томъ земли пашное бочокъ петнацать, сѣножателей возъ дванадцать; тую землю здавна къ той церкви надано отъ колькодесять лѣтъ; якожъ старецъ и подданые господарскіе волости замку Гомельского ставши передъ нами сознали, ижъ тая земля Ковбасовщина зъ давныхъ часовъ

на тую церковь надана; а такъ мы воле сознанья старцового и подданныхъ господарскихъ оставили есмы тую землю по старому при той церкви. Въ томъ же обрубѣ челоуѣкъ попа Волотовского Яковъ Тишковичъ пашни бочоуѣ пять, сѣножатей возъ десять, то держитъ здавна на тую церковь светого Николы; и подданные господарскіе о томъ справу дали, ижъ тая земля отъ колькадесять лѣтъ на тую церковь надана, а такъ оставили есмы при той церкви тую землю по старому. *Граница того села:* Отъ границы Романовское, отъ озера Бронного до Вышнего озера, отъ Вышнего у Холхлицу рѣчку, тою рѣчкою уверхъ у Гатицо болото, зъ Гатица логомъ до Селецкое криницы, отъ криницы черезъ рѣку Соужъ у рѣчку Грезливицу, Грезливицою уверхъ при границы Хольчанской въ рѣчку Перечовку, Перечовкою внизъ въ Незу у боръ, съ Незы до Сѣножатки врочища, отъ Сѣножатки лѣсомъ до Меленецкого мха, отъ мха до Токова болота, съ Токова болота у Грызливое озеро, зася черезъ рѣку Соужъ до границы Романовское и до озера Бронного, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту, одъ болота Гатица до рѣчки Прочовки, вдолжъ на милю, а впопероуѣ отъ озера Бронного до рѣчки Грезливицы на три версты. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, и рыбныхъ некоторыхъ нѣтъ; гоны бобровые на рѣцѣ Сожи, отъ Ипутья рѣчки до Бронного озера, однимъ берегомъ на три версты; у другомъ мѣстцу гоны бобровые на рѣцѣ Сожи, отъ Перебоя врочища до Мертвицы рѣчки, однимъ берегомъ на три стрѣльбища зъ луку; у третьемъ мѣстцы на той же рѣцѣ Сожи гоны бобровые, отъ лугу Терени до криницы Селецкое, однимъ берегомъ на полторы версты; въ четвертомъ мѣстцы гоны бобровые на той же рѣцѣ Сожи, отъ озера Бронного до рѣчки Грезливой, однимъ берегомъ на три версты.

Въ обрубѣ Ляховскомъ село Волоотово бояръ Ивана а Нечая Хомировъ челоуѣкы три. Старець, и подданные господарскіе тое волости Гомельское справу дали, ижъ то есть отчина и дѣдизна тыхъ бояръ шляхецкая.

Село боярское Волозковичи Ивана, Нечая Хомировъ; мають челоуѣковъ осемъ и пустовщину одну и островъ суплетный, на имя Повозъ боръ съ подданными господарскими, зъ Новоселками и Юрковичи. Старець и подданные господарскіе тое волости Гомельское сознали, ижъ то есть отчина и дѣдизна тыхъ бояръ шляхецкая. При томъ же селѣ пустовщина Метуновщина, пашни бочоуѣ осемъ грунту среднего; тую пустовщину держалъ за листомъ господарскимъ бояринъ Иванъ Хомировичъ до воли инашого постановенья господарского; тая пустовщина съ теперешнего нового постановенья оставлена на платѣ господарскомъ; маеть тотъ Хомиръ давати зъ тое земли въ кождый годъ съ кождое бочки земли по два гроши и по два пенези, то чинитъ грошей семнадцать, пенези шесть. При томъ же селѣ тотъ же бояринъ Иванъ Хомировичъ держалъ за листомъ господарскимъ до воли и инашого постановенья господарского земли, на имя Поколюбицкое, и зъ сѣножатями ку тымъ землямъ прислухаючими; тое теперъ къ рукамъ господарскимъ привернувши на фольвароуѣ замковый оставлено.

Село Плесо попа Троецкого Федора Ивановича, наданье на придѣлъ светого Онуфрія. Въ томъ селѣ дымы чотыри, пашни бочоуѣ тридцать, сѣножати возъ петдесать. Тое село при той церкви водлугъ листу его королевское милости и тежъ сознанья старца и подданныхъ господарскихъ наданы ку монастыру Онофреевскому, оставлено при томъ придѣлу Онофреевскимъ церкви святое Троицы по первому. Съ того села тому попу приходитъ дани медовое пудовъ петерныхъ деветь, а

грошми копъ двѣ. *Граница того села* поповского посполу зъ бояры: отъ замку господарского Гомельского дорогою гонною у Струпицу рѣчку, тою рѣчкою уверхъ у Мхи-лѣсъ, съ того лѣса у Кобылее болото, съ того болота при границы Даниловской через дуброву Конишову у Потокъ логъ, съ того логу у Холхлицу рѣчку, тою рѣчкою унизъ у Сожское озеро, озеромъ у рѣку Сожъ, Сожомъ внизъ зася до замку, откуль ся граница почала. Широкость того всего грунту, отъ рѣки Сожи и села Плеса до Кобылего болота, вдоль на двѣ мили, а впоперокъ, отъ селища Княжого до Конишовы дубровы, на милю. Лововъ звѣринныхъ, окромъ переходомъ, некоторыхъ нѣтъ; ловы рыбные на рѣцѣ Сожи и на озерахъ: у озеръ Комарычовъ по половицы съ Хомиромъ тони двѣ, у озерехъ Сожахъ, тежъ спольное съ Хомиромъ, тони двѣ, озеро села Волотова, въ которомъ вступу никому нѣтъ, одно тому полу; гоны бобровые на рѣцѣ Сожи, отъ Сожокъ озера до замку, однимъ берегомъ, спольные зъ бояриномъ Хомиромъ, на чотыри версты, одножъ инымъ бояромъ, которые въ томъ обрубъ есть, Федьку Котовичу, Павлу Харковичу а Петру Хацковичу жадного вступу до дерева бортного, тажъ тежъ до лововъ рыбныхъ, звѣринныхъ и до гоновъ бобровыхъ не мають. При томъ селѣ Волотовъ церковъ заложенья светого Николы; при той церкви поць Опанасъ Семеновичъ держить землю Токарево поле и Комсинъ зъ давного наданья на тую церковъ; въ томъ полѣ пашни бочокъ десеть, сѣножати возъ десеть, то по старому при той церкви оставлено.

Сумма тое всее волости Гомельское дымовъ двѣстѣ два, служобъ осимдесять осимъ и зъ старцовою вольною; сумма всихъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ тое волости копъ триста чотыри, грошей шестнадцать, пенезей деветь; сумма всихъ платовъ и доходовъ го-

сподарскихъ, такъ зъ мѣста, съ корчмы, яко и зъ волости того замку господарского Гомельского копъ чтерыста чтердзесца шесть, грошей семь, пенезь одинъ и двѣ трети пенезя; жита бочокъ осмдесять осимъ и зъ старцовою вольною, овса бочокъ осимдесять осимъ, также и зъ старцовою вольною.

Люди волости Гомельское новорозданные ротмистру Гомельскому пану Криштофу Ленскому: село *Присно*—человѣковъ дватцать шесть, пустовщинъ осимъ, озеръ большихъ два, а инные меньшиє; село *Шерстинъ* чловѣковъ два; широкость тыхъ обѣихъ селъ удолжъ на чотыри мили, а впоперокъ также много,—на листѣ господарскомъ, до пана старосты Гомельского писаномъ, за которымъ увящій тые села пану ротмистру подалъ, одно село Присно, а Липиничи описано, а Шерстина не доложено, нижли тыхъ селъ Присны а Шерстина земли пашное и бортные суплетные суть и обрубъ одинъ. Въ селѣ Липиничахъ чловѣковъ пять, пустовщина одна, того села грунту сумѣстный зъ людьми господарскими Рогачевскими и Чечерскими; листовъ данины господарское на то панъ ротмистръ не оказалъ, менуючи ихъ быти у захованью у брата своего ложничого господарского пана Лукаша Ленского. Пану Василю а пану Андрею Халецкимъ дано у въ одномъ обрубъ селъ чотыри, то есть: *Чоботовичи*, *Засовѣ*, *Кольскевичи* а *Чорные*, чловѣковъ петдесять. Широкость того всего грунту удолжъ на шесть миль, а впоперокъ на чотыри мили, индеи ширей, индеи ужей; листовъ данины господарское на тые села не оказано, ижъ сами панове Халецкіє на тотъ часъ у Гомли не были за послугою господарскою и земскою военною. Капитулѣ костела головного светого Станислава у Вильни, до замку *Стрешинского* дано село *Скепно*, чловѣковъ тридцать. Широкость того грунту вдоль на три мили, а впоперокъ также много.

Сумма тое все волости Гомельское: дымовъ двѣстѣ два, служобъ осимьдесятъ осимь и зѣ старцовою вольною; сумма всехъ платовъ и доходовъ господарскихъ съ тое волости: копѣ триста чотыри, грошей шеснацать, пenezей деветь; сумма всехъ платовъ и доходовъ господарскихъ, такъ зѣ мѣста, съ корчмы, яко зѣ волости: копѣ чотыреста сорокъ шесть, грошей семь, пenezей одинъ и двѣ трети пenezя; жита бочокъ осимьдесятъ осимь и зѣ старцовою вольною; овса бочокъ осимьдесятъ осимь.

У tego extractu konnotacyja jaśnie wielmożnego imć pana skarbniego wielkiego xięstwa Litewskiego podpis ręki imci po rusku podpisany, ad praesens z ruskiego ięzyka na polski ięzyk przetłumaczony, także correcta z ruskiego pisma na polski ięzyk przetłumaczona, his exprimuntur verbis: Do którego tego extractu przy pieczęci rękę moję podpisuję. Działo się w Wilnie roku, miesiąca y dnia wyż pomienionego: Ставиславъ Бейнартъ—скарбный великого князства Литовского, секретаръ королевское его милости. Скорыговаль Довгяло. На tym же инвентарзу testimonium jaśnie wielmożnego imci pana Bogusława Gąsiewskiego—biskupa Smoleńskiego z podpisem ręki imci y przy pieczęci imci in eum teno-

rem: Ja niżej na podpisie ręki mey wyrażony oznajmuję y do wiadomości, komu by o tym terazniejszego y przyszłego wieku ludziom wiedzieć należało, podaіę, iż co wyż pisany inwentarz starostwa Homelskiego znajdował się u mnie in archivo między mojemu papierrami post fata jaśnie wielmożnego imć pana Słuszki—kasztelana Wileńskiego, hetmana polnego wielkiego xięstwa Litewskiego, szwagra mojego, zaległy, tedy tenże sam dokument, jako concernens starostwo Homelskie, tak jak się w sobie miał, oddałem ad manus wielmożnego imć pana Mikołaja Krasińskiego—starosty Homelskiego y na to się fidele perhibendo testimonium przy pieczęci ręką moją podpisuję: Działo się w Wilnie roku tysiąc siedmset dwudziestego piątego, dnia czwartego miesiąca Septembra. Bogusław Korwin Gąsiewski—biskup Smoleński mp. Który to takowy extract inwentarza y ograniczenia miasta jego królewskiej mości Homla, za podaniem onego przy testimonium jaśnie wielmożnego imć pana Bogusława Korwina Gąsiewskiego—biskupa Smoleńskiego, przez wyż wyrażonego patrona do akt, jest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1690 г. Апрелья 23-го дня.

Изъ книги № 39, за 1696 г., л. 965.

101. Инвентарь имѣнія Любовицкаго.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ деветьдесятъ шостого, мѣсеца Юня дватцать третьего дня

Передъ нами судьями головными, на трибуналь у великомъ князствѣ Литовскомъ зѣ воеводствѣ, земля и повѣтовъ на рокъ тепе-

решній тысяча шестьсотъ девятьдесятъ постныхъ образами, постановившисе очевидно у суду пленipotентъ панъ Михалъ Богдановичъ, оповѣдалъ, покладалъ и до актъ книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъ уписати далъ инвентарь, при записѣ одъ его милости пана Франтишка на Ополю Копца — каштеляница Брестянского и пани малжонки его милости, ей милости пани Катерины Стеткевичовны — подкоморанки Оршанской Копціовой, каштеляницовой Брестянской, на рѣчь въ немъ ниже мененую его милости пану Станиславу Казимеру Бартошевичу — секретару его королевское милости, пани малжонцѣ его милости служацій и належачій, который подаючи до актъ, просилъ насъ суду, абы былъ принять и до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчныхъ уписанъ; якожь мы судъ принявши а уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маеть:

Inwentarz wsi pewnych Lubawickich, niżej specyfikowanych, zastawnym prawem od nas Franciszka Alexandra na Opolu Kopcia — kasztelanica Brześciańskiego y Katharzyny Stetkiewiczowny — podkomorzanki Orszańskiej Kopicowey — kasztelanicewey Brześciańskiej, małżonków, zawiedzionych imię panu Stanisławowi Kazimierzowi Bartoszewiczowi, jego królewskiey mości sekretarzowi y samey ieymci, w pewney summie siedmiu tysięcy złotych, w prawie naszym zastawnym mianowanej, podany ichmościóm w roku niniejszym tysiąc sześćset dziewiędziesiątym, dnia dwudziestego trzeciego Aprilis w dzień świętego Jerzego święta rzymskiego. *Sioło Słowienie y Szubki*: Alexiey Sidor ma gruntu groszy dziesięć. Nieścier Okulin groszy pięć. Nikon Okulin groszy dziesięć. Hryszko Okulin groszy dwa y pół. Siemion Okulin groszy pięć. Harasim Nikonow groszy pięć. Achrem Nikonów groszy pięć. Daniło Warsobin groszy dziesięć. Taras Warsobin,

groszy pięć. Chwiedor Szubkin groszy pięć. Alexiey Szubkin groszy pięć. Cimoch Szubkin groszy pięć. Dawid Szubkin groszy pięć. Dawid Monków Szubkin groszy pięć. Kościk Warsobin groszy pięć: gruntu osiadłego kopa jedna, groszy dwadzieścia dwa y pół. *Sioło Duryzki*: Fiedor Łokciów groszy dziesięć. Daniło Chwiesiow groszy pięć. Opanas Czesniow groszy pięć. Sawka Achremow groszy dziesięć. Hryszko Trubka groszy pięć. Jaśko Czesniów groszy pięć. Borys Marcinow groszy pięć. Hryszko Szykienin groszy pięć. Arciem Naumow groszy pięć: gruntu osiadłego kopa bez groszy pięć. *Sioło Mohilno*: Onikiey Ozmiciel groszy piętnaście. Alexiey Naumow zieć groszy dziesięć. Jermoł Sukolen groszy dziesięć. Borys Łukianow groszy piętnaście. W tey wsi gruntu osiadłego groszy piędziesiąt. *Sioło Heliaszowo*: Isak Dawidow groszy dwanaście. Hryszko Dubina groszy dwanaście. Jermoł Sukolen groszy dwanaście. Onuprey Stuczok groszy sześć. Daniło Stuczonek groszy sześć. W tym siele gruntu groszy czterdzieście ośm. *Sioło Oniskowo*: Iwan Oniszczonek groszy dziesięć. Pawłuk Oniszczonek groszy pięć. Chalmon Kowpniow groszy siedm y pół. Siemion Kowpniow groszy siedm y pół: gruntu osiadłego groszy trzydzieście. Z tego gruntu czyni wszystko czynszu kop litewskich numero sto trzydzieście y dwie y pół y groszy piętnaście. *Powinność tych poddanych*: z koźdey kopy gruntu osiadłego powinni płacić do roku po kop trzydziestu Litewskich, krom zapisnego; przytym dziakła z każdego dymu: gęś jedna, kurów dwie, jajec dwadzieścia, prosię jedno, masła kwartę, oleiu kwartę, siana woz, sciehno od wieprza, żyta na zasiew solankę, osobno z kołędą y włoczebnym bywać powinni. Item koźda młodziца łokieć płótna doma tkanego y nici talkę okrągłą dać maią z chaty jedną y pryhonu każdego tygodnia po trzy dni, z czym każą, zasłużyć,

na poprzęduchę według potrzeby żonki chodzić y kroś na tkać koleyno, latem plewidło ogrodne y polne na swych dniach obchodzić będą. Straż koleyną po dwu na przemianę w tygodniu odprawować z koniem, miody ze dworem na pół podbierać, podwody prywatne, jako to: do Orszy, Witebska, Smoleńska, ile każe potrzeba, za przyhon odprawia, w dalszą zaś drogę za mil kilkadziesiąt ieno raz w rok y to który zmoże według uwagi y potrzeby odprawi, furę jednak jeneralną z Kadzina abo ze Mścislawia wszyscy na wywóz soli zasłużyć winni będą. Gwałty do orania tak na wiosnę pod iar, jako y poparu, także bronowania cztery dni, wiele u którego naydzie się koni; a do żniwa także po cztery dni, ile osób zgodnych do tego będzie, osobno za dzień do zebrania konopi zasłużyć mają. Sianożęci jwkami kosić y sprzątać będą y inne do tego

powinności y posługi, lubo które y tu nie są specyfikowane, według dawnych zwyczajów, stosując się do głównej majątności Łubowic, pełnić y zasługować mają y powinni będą. У того инвентару при печати подпись рукъ тыми словы: Franciszek Kopec — kasztelanic Brześciański. Katarzyna Stetkiewiczowna Kopcowa — kasztelanicowa Brzeska. Podług prawa pieczętarz, od osób wysz mianowanych Władysław Buywid — skarbnik Miński, do tego inwentarza. Jako ustnie proszony od osób wyżey pomienionych Wiktoryn Jan Bartoszewicz — woyski Wendeński. Podług prawa proszony pieczętarz od osób mianowanych Marcjan Stanisław Powbyn Otroszkiewicz.

Который же тотъ инвентарь, за поданьемъ оного до актъ черезъ пленipotента верху мененого, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принять и уписать.

1755 г. Апрелья 7-го дня.

Изъ книги № 5146, за 1755 г., листы 423—452.

102. Опись движимаго имущества, оставшагося по смерти Виленскаго русскаго купца Гавриила Кательницкаго.

Feria secunda post dominicam Conductus die septima mensis Aprilis, anno Domini millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto.

Ad instantiam famatae d-nae Apolloniae de Zubcewiczów Katelnicka — negociatricis et civis Vilmensis derelictae viduae, in assistentia curatoris eius nobilis domini Joannis Moroz et Petri Kossobudzki consularis, mecum notario ordinario infra expresso, in assistentia providorum Antonii Chodźko et Andreae Pozlewicz — ministerialium iuratorum pro inventandis et taxandis bonis post fata f. domini Gabrielis Katelnicki — negotiatoris f. civis Vilmensis, intestate demortui relictis, e medio officii consularis Vilmensis designati, descenderunt ad locum loci, nempe ad domum hospitalem civilem, in qua defunctus f. dominus Katelnicki certo contractu, a civitate sibi dato, inhabitabat. Ibique adhibitis ex contuberniis opificibus necessariis, ad hunc actum competentibus, infra expressis, in praesentia tam praedictae f. d-nae Apolloniae de Zubcewiczów Katelnicka, derelictae viduae, quam etiam f. dominorum Michaelis Kielch — servitoris s. r. m. et Joannis Lenewicz — negotiatorum et civium Vilmensium, qua tutorum, ad pupillos utriusque thori et bona praedicti defuncti fam. domini Katelnicki derelictos et relictia per decretum additorum, tum in praesentia ingenui Joannis Katelnicki, filii defuncti f. domini Gabrielis Katelnicki, majoris natu, qui jam caepto ejusmodi actui adfuit, actum inventationis seu inventarii insimul cum taxatione expedire inceperunt, a revisione sigillorum, quae in toto ac integro post obsigillationem, officiose factam, sunt ubique inventa. Tandem post resigillationem scriniorum et fornificum, praevia sui monitione per officium designatum, superius expressum, de fideli porrectione ad inventarium bonorum omnium, in facie omnium adstantium facta, praedicta f. d. Apollonia de Zubcewiczów Katelnicka, derelicta vidua, salvo etiam super cujusmodi fidelitatem iuramento, (si et in quantum etc.) suo tempore explendo, porrigebat ad inventarium bona mobilia et suppellectilem domesticam, de tenore sequenti:

P i e n i ą d z e g o t o w e .

W sekrecie dwuma zamkami zamkniętym y pieczęcią urzędową obsygiłowanym znalezionie pieniądze takie:

	Złote pol.	Grosze.	Szelon.
1. Berlinkami złot. pruskich 120 ¹ / ₂ y 1 berlinka — facit pol. . .	154	27	1 ¹ / ₂
2. Tynfami y szostakami staremi, tynfów 280 y szostaki 2, facit . . .	355	15	1
3. Półtalarkami y ćwiertkami talarów bitych 16 ¹ / ₂ , facit . . .	132	—	—

	Złote pol.	Grosze.	Szelon.
4. Całkowemi talarami, talarów bitych 20, facit	160	—	—
5. Tynfów 5 nowych saxońskich	6	10	—
6. Jeden podwójny czerwony złoty	34	16	—
7. Jeden dukat złoty z figurą biskupa pod rokiem 1628, ważył złot. 5, facit	86	10	—
8. Nowemi pruskiemi szostakami tynfów 116 y szostak 1, facit . .	147	10	2
9. Nowemi pruskiemi tynfami tynfów 32 y szostaki 2, facit . .	41	11	1
10. Tynfów 18 w różney monecie	22	24	—
11. Talarów bitych 104 y złotych 6, które mieniła pani wdowa, iż zaraz po śmierci nieboszczyka za wiadomością imć pana bur- mistrza Jachimowicza na expensa pogrzebowe y żałobę wzięła, facit	838	—	—
12. Item talarów bitych 10 szostakami, te na składankę do izby kupieckiey pod czas inwentarza wypłaciła	80	—	—
13. Takoz za zastaw okupiono wziętych pod czas czynienia inwen- tarza czerwonych złotych 57, facit	984	6	—
14. Item w sklepie w murku naleziono pod czas inwentarza talarów bitych cząłkowych sztuk 46, facit	368	—	—
Tamże puszkę szelongów; te na ubogie dysponowano	—	—	—

K l e y n o t y,

które taxował sławetny pan Antoni Honorski—jubiler.

7 sznurów pereł gałaguckich, z których jeden rozerwany, ważyły ło- tów 5 y pół ćwierci, rachując łót każdy po talerów 12, efficit złotych	492	—	—
2 sznureczki perełek małych, ważyły trzy ćwierci łota, gałaguckich, ogulnie taxowano talarów bitych 6, facit	48	—	—
1 para koleczyków złotych z rubinkami y jedna sztuczka takoz ru- binkowa do koleczyków, talarów bitych trzy, facit	24	—	—
2 łańcużki złote na ręce, ważące czerwonych złotych 46, rachując czer- wony złoty po tynfów 12, facit	699	6	—
1 obrączka złota duża, ważyła czerwonych złotych 3, takoz rachując czerwony złoty po tynfów 12, facit	45	18	—
1 obrączka złota, ważąca czerwony złoty jeden y ćwierć, ogułem ta- xowano tynfów 14, facit	17	22	—
1 obrączka mniejsza złota, takoz ogułem tynfów 8, facit	10	4	—
1 sygnet srebrny pozłocisty, ogułem tynfów 3	3	24	—
1 sygnecik z portretem króla Szwedzkiego, ogułem tynfów trzy . .	3	24	—
1 pierścień złoty z kamuszkami zielonymi y czerwonymi prostemi, ogułem tynfów 13, y szostaków 2, facit	17	8	—

	Złote pol.	Grosze.	Szelon.
1 pierścień rubinkowy, takóŜ ogułem 1	17	8	—
1 para koleczyków złotych po jednym we srzodku dyamenciku, ogu- łem taxowano talarów bitych 6, facit	48	—	—
1 spineczka białołowska złota, ogułem tynfów 12, facit	15	6	—
1 para zausznic staroŝwieckich dyamentowych duŜych, jednej sztuczki z jednym kamuszkim niemasz, ogulnie taxowano talarów bi- tych 40, facit	320	—	—
1 para zausznic szmaragdowych y różyczka na szyję, takóŜ dzieląca się na pięć sztuk, taxowano tynfów 80, facit	101	10	—
1 trzonsawka z rubinkami, we srzodku perła Moskiewska, taxowano tynfów 10	12	20	—
5 sznurków koralów, taxowano tynfów 40, facit	50	20	—
1 korale zastawne ŝydowskie z sztuczkami ŝrebrnymi pozłocistymi w 8 talarach bitych, te wzięła pani wdowa do siebie, ponie- waŜ ŝyd ma okupić, facit	64	—	—

Ś r e b r o.

Taxował Jan Zyzman—złotnik próby 13 łot po szost. 7 $\frac{1}{2}$.

2 łyŜki waŜyły łotów 9 $\frac{1}{2}$ y pół ćwierci	30	14	1
1 czarka ze srzodka pozłocista, łotów 3 $\frac{3}{4}$	11	11	—
1 balsamka pozłocista, łotów 2, facit	6	10	—
18 guzików staroŝwieckich, łotów 4 $\frac{1}{2}$ waŜyły	14	7	1 $\frac{1}{2}$
7 guzików pozłocistych, łotów 2 $\frac{1}{8}$, facit	6	21	2 $\frac{1}{2}$
2 guziki pozłociste, ogułem	8	—	—

Próby 12 łot taxował po złotych trzy.

4 łyŜki, waŜyły grzywnią 1, łotów 3 y 3 ćwierci, facit	59	7	1 $\frac{1}{2}$
1 czara duŜa łotów 9 y 3 ćwierci	29	7	1 $\frac{1}{2}$

Próby 11 łót taxował po tynfów dwa.

12 łyŜek z apostołami, waŜyły grzywien 5 y łotów 13, facit	235	18	—
4 łyŜki różne waŜyły grzyw. 1, łotów 4 $\frac{1}{2}$	51	28	—
2 czarki łotów 7 y trzy ćwierci	19	19	—

Próby 10 łót po szostaków pięć.

1 kubek łotów 9, facit	19	—	—
2 czareczki małe, pozłociste łotów 9	19	—	—

S z a b l e.

Te taxował Piotr Gruszczyński—złotnik od polskiej roboty.

1 karabella z jaszczurem srebrna pozłocista, srebra próby 9, ogu- łem ze wszystkim taxował bitych 16, facit	128	—	—
1 palasz z krzyżem powlekany na żelazie z sznurem jedwabnym, taxował ogułem	40	—	—
1 szabla takż z krzyżem powlekany y breycerami blachmatowemi, ogułem talarów bitych 4 $\frac{1}{2}$	36	—	—
1 karabella mosiężna	23	—	—

Śrebro zastawne.

4 łyżki srebrne zastawne od pewnego zakonnika w talarach bitych pięciu	40	—	—
1 kałamarz mały srebrny czworograniasty w. i. p. Józefa Skorulskiego, zostawiony we stu złotych, jako karta sonat tegoż imci	100	—	—
3 korony małe od obrazu y łyżka srebrna, zastawione od pana Łun- kiewicza, jako karta owegoż sonat, we złotych ośmnastu	18	—	—
1 zegarek srebrny zastawiony w talarach bitych pięciu, złot.	40	—	—
1 rząd pozłocisty na mosiądzu z siądzeniem, zastawiony przez nie- boszczyka imć pana Ruszczyca, przy którym była karabella, ale już dawniey okupiona	—	—	—
2 łyżki srebrne, jedna kozacka, druga mniejsza staroświecka, te mie- niła bydź pani wdowa zastawione przez pana Horocha	—	—	—

Cyna angielska.

2 pułmieszki małe, ważyły funtów 3 y ćwierć	5	14	2
14 talerzy, ważyły funtów 16	27	—	2
1 flaszka zażywana duża, ważyła funt 10 $\frac{1}{2}$	17	22	—

Funt tey cyny taxowano po szostaków 4.

Cyna koronna.

2 misy wielkie fun. 16	24	—	—
1 flaszka płaska wychyłana funtów 8, facit	12	—	—
1 flaszka ośmmiograniasta, funt. 9 $\frac{1}{2}$	14	7	1 $\frac{1}{2}$
2 pułmieszki, funt 5 y pół	8	7	1 $\frac{1}{2}$

Tey cyny funt taxowano po pół talara.

Cyna prosta dobra.

2 misy wielkie fun. 16	20	8	—
10 pułmisków różnych, mniejszych y większych, ważyły funtów 35, facit	44	10	—
2 kubeczki cynowe y pół kwartowy półmisek stary; oraz			
21 talerzów, takoz różnych, mniejszych y większych, ważyły funt. 28.	48	4	—
1 misa głęboka, funt 4 y pół	5	21	—
1 flaszka duża ośmiogranista fun. 12 y pół	15	25	—
1 flaszka mniejsza, fun. 6 y trzy ćwierci	8	16	1½
1 flaszka stara, fun. 7 y ćwierć	9	5	1½
1 flaszka półgarcowa, funtów 3 y ćwierci trzy	4	22	1½

Funt takowey cyny po tynfowi taxowano.

Item cyny angielskiej in crudo w pięciudziesiąt dwóch tabliczkach, mniejszych y większych, ważyło funtów 54, facit	91	6	—
---	----	---	---

Funt po szostaków 4.

Tę wszystkę cynę taxował konwisarz Gasper Schuchel.

M i e d ź.

1 kocioł do chust zażywany, potrąciwszy na fuz y żelazo, ważył tynfów 15	25	10	—
1 alembik z czapką y dwuma trąbkami, po odtrąceniu na fuz, ważył funtów 24	40	16	—
1 czapka do bani z jedną trąbą nową, ważyła funtów 35 y pół, funt po 2 tynfy, facit	89	28	—
1 wanienska ważyła fun. 7	11	24	2
1 sagan ważył fun. 9 y pół	16	1	1
1 sagan mniejszy ważył funtów 6 y pół	10	29	1
1 bańka do pieca fun. 5	8	13	1
1 panew duża z nogami y rączką żelazną, funtów 8	13	15	1
1 alembik stary z czapką, uszy żelazne, funtów 18, ...	30	12	—
1 kocioleczek mały, fun. 3	5	2	—
1 rądelek z rączką żelazną, funtów 3.	5	2	—
1 flaszka duża z cynową szrubą, fun. 10 y pół	17	22	—
1 flaszka mała takoz ze szrubą, fun. 5	8	13	1
1 kocioł w brawarze, ważył funtów 277	584	23	1

Taxował funt po szostaków 5.

1 bania z czapką y 3 trąbami, ważyła funtów 155, także funt po 5 szostaków, facit	327	6	2
Tę miedź wszystką, po potrąceniu na fuz y żelazo, ważył y taxował Jerzy Szczuka—kotlarz, funt po szostaków 4, excepto czapki z jedną trąbą nowę, oraz kotła y bani browarney.			

S p i ż.

1 mozdierzyk z tłuczkiem, ważył funt 9	15	6	—
1 mozdierzyk mniejszy z tłuczkiem funtów 5 y trzy ćwierci	9	21	1
Item jeden mozdierzyk z tłuczkiem, funtów 10	8	13	1
1 gwicht waży funtów 10	16	22	2

Ten spiż ten że sam kotlarz taxował, funt po szostaków 4.

Suknie męskie.

1 para sukien, to jest, kontusz sagetowy pieprzowy, a żupan karolinowy popielaty, w krople białe, podszyty barchanem, tey pary kontusz bitych siedm, a żupan bitych ośm taxowano	120	—	—
1 żupan atłasowy saladynowy bitych ośm	64	—	—
1 kontusz kaperowy stary	10	—	—
1 żupan atłasowy karmazynowy, kraszanią podszyty, bitych 6, fac.	48	—	—
1 żupan zażywany karmazynowy sukienny, bitych 4, facit	32	—	—
1 kontusz ciemny stalowy czerwonych złotych 2	34	16	—
1 kontusz czarny stary złot.	8	—	—
1 kontusz zielony podszyty kasztanami, bitych 10	80	—	—
1 kontusz stary zielony, popielicami staremi podszyty, bitych 4, fac.	32	—	—
1 kontusz goździkowy krolnikami podszyty, bitych 11, facit	88	—	—
1 kireja niedzwiadkami podszyta, sukna stalowego, bitych 12, fac.	96	—	—
1 kołdra stara bławatna	20	—	—
1 czapka z siwym barankiem wierzch piaszczysty bitych 3, fac.	24	—	—
1 kuczma czarna barankowa	8	—	—
7 łokci drogetu w kwiaty, łokieć po bitym	56	—	—
2 półpaski, jeden ponsowy, drugi dzikawy, poszowe, ogółem taxowano czerwonych złotych cztery	69	2	—
1 pas szałowy karmazynowy zażywany	24	—	—
1 pas szałowy w kwiaty karmazynowy, bitych 6, facit	48	—	—
1 pas czarny zbyt stary wyszywany w kwiatki złote	8	—	—
Półpaska perskiego zbyt starego	5	—	—
1 pasek siatkowy jedwabny, bardzo stary	5	—	—
1 kołdra podwójna kitayki ponsowej, pikowana, bitych 8, fac.	64	—	—

Te wszystkie suknie taxowali starsi krawcy, Jan Wysocki y Jakub Wołkowski, także Mikołaj Medycki—kusnierz.

Suknie białogłowskie.

Nieboszczki pierwszej żony.

- 1 para sukien partyrowych, koloru oliwkowego, to jest, andryan y spodnica.
- 1 spodnica turkosowa adamaszkowa, w kwiaty złote drobne.
- 1 spodnica rolowa w kwiaty koloru siarczystego, zażywana.
- 1 spodnica czarna toreynelowa.
- 1 jubka, alias kontusik białogłowski adamaszkowy karmazynowy bez futra.
- 1 kamizol kitaykowa w paski.
- 1 kamizol tabinkowa czarna stara.
- 1 kołdra adamaszkowa różowa, zażywana.
- 1 sztuczka kitaiu niebieskiego.

Bielizna tej nieboszczki.

- 3 koszule gładkie.
- 7 koszul z korunkami.
- 2 płotki z korunkami szerokimi do łóżka.
- 4 poszewki duże z korunkami, z tych samych pan Jan 2 wziół.
- 1 obrus olenderski duży.
- 1 czapka w złote kwiaty, staroświecka.
- 1 czapka aksamitna czarna z kompaneczką małą srebrną.
- 1 kapturek czarny aksamitny.
- 3 chustki szwabskie do głowy.
- 7 szpreyduchów bawełnicznych.
- 1 szpreyduch szwabski.
- 4 poszewki wielkie.
- 5 poszewek małych.
- 5 fartuchów szwabskich.
- 1 fartuch bawełniczny.
- 1 kwef czarny kitayczany.
- 3 łokcie kitayki niebieskiej, we dwóch szmatach.
- 5 obrusów dobrych.
- 8 ręczników olenderskich.
- 1 wstążka biała łokci 3 z złotymi kwiatami.
- 1 wstążka, srebrny kwiat, niebieska, łokieć.
- 1 łokieć ponsowej wstążki, także srebrny kwiat.
- 2 łokcie wstążki niebieskiej, srebrny kwiat.
- Półtora łokcia wstążki z srebrnym kwiatem.
- 1 para rękawic czarnych.

11 y pół łokcia korunek różnych nowych.

Ciemney materyi w złotym kwiecie na czapkę kawał.

Galony z potrzebami do kirei.

1 pas staroświecki z srebrnymi blaszkami, kwiatami nabijany złotemi.

1 tasiemka.

Czapka axamitna, czarna z kompaną złotą.

Towary Norimberskie.

	Złote Pol.	Grosze.	Szelon.
1 gulderwerek grzebliów powlekanych N ^o 4	6	22	2
1 gulderwerek grzebliów N ^o 5	6	22	2
1 gulderwerek grzebliów N ^o 6	6	22	2
6 grzebliów N ^o 8	5	2	—
2 tebli srzednie po tynfów 1 y szostaku 1	8	13	1
6 pił ciesielskich po szostaków 11	27	26	—
12 pił do tarcie, po tynfów 6, szostaków 2	101	10	—
1 bunt łaucugów do koni po groszy 40 N ^o 6	8	13	1
6 łaucugów do koni N ^o 8 po złot. 1	6	—	—
1 gulderwerek zamków N ^o 4	8	—	2
1 gulderwerek młotków N ^o 12	6	22	2
5 grzebliów żelaznych małych po groszy 19	3	5	—
5 grzebliów małeńskich po szostaku jednym	2	3	1
1 kopa sierzpów Królewieckich po groszy 10	20	8	—
1 gulderwerek napilników y rozszplów	6	22	2
5 rydluwek małych, rydluwka po szostaków 4, facit	8	13	1
2 rydluwki wielkie, po szostaków 4, groszy 6	3	24	—
2 kosy do lady wielkie po tynf. 2	5	2	—
4 krągi drotu cięższego y grubszego po szostaków 8, fac.	13	15	1
1 żelazko mosiężne do chust	6	10	—
30 tuzinów y grzebieni 9, tuzin po szostaków 4	50	20	—
37 sztuk blachy żelazney dużej y małej, funtów 288 y pół, funt po groszy 9 dobrej monety	182	12	—
2 baryłki stali lipskiej po bitych 7, facit	112	—	—
1 miotełko oszyte	—	25	1
3 toczydła duże po złot. 8, facit	24	—	—
2 toczydła małe po złot. 4, facit	8	—	—
1 kociołek mosiężny, który ważył funtów 8, funt po szostaków 5, facit	16	26	2
25 tysięcy y kop 8 gątałów ordynaryinych po szostaków 11, facit	118	6	2
11 tysięcy y kop 2 gontalów sowitych, po tynfów 4, facit	55	22	—
1 szabla prosta z paskami rzemiennemi	—	—	—

	Złote pol.	Grosze.	Szelon.
1 szabla bez skówiki, bez krzyża, krzywa	—	—	—
3 skórki czerwone kozłowe	—	—	—
3 mieszki do dmuchania żaru duże	—	1	8
2 mieszki do dmuchania żaru małe po groszy 9	—	18	—
586 kos do koszenia siana, sto kos po 18 bitych, facit	843	25	—
8 klatek Królewieckich po tynf. 2, groszy 3	21	2	—
1 skrzypce zepsute	2	16	—
1 skrzypce całe	3	24	—
1 reza papieru pocztowego	20	8	—
2 rezy papieru pod karpim po tynf. 5, szost. 1	13	15	1
36 y pół tuzinów grzebieni rogowych do głowy, po szost. 4, facit	61	19	1
1 puźderko półkwartowe N ^o 8, z szrubami flaszki	6	22	2
2 puźderka kwartowe N ^o 8 Królewieckie	16	1	1
2 funty y pół surnetu farby po złot. 8	20	—	—
75 tynfów bleywasu gołego, funt po groszy 10	25	—	—
65 funtów minii czerwony po groszy 10	21	20	—
57 funtów łazurku, funt po szost. 2	48	4	—
10 funtów poliwy gancarskiej	8	13	1
1 achtelik oliwy zieloney bitych 10	80	—	—
62 funty oliwy zieloney z hlakiem, funt po szostaków 2 na fuz ustą- piono, funtów 16	38	25	1
6 buncików korzenia do dekoktu, każdy buncik ważył po tyn- fów 4 bez ćwierci, funt po tynfów 5, facit	140	15	—
4 funty kilczyberu po tynf. 1, fac.	6	24	—
34 funty rogu łosiego, funt po groszy 6, facit	5	2	—
2 kamieni y funtów 8 wosku czystego, po bitych 8 y pół	149	18	—
34 y pół funtu cynomanu białego, funt po tynf. 1	43	21	—
298 funtów hanyżu, funt po gr. 8, facit	79	14	—
6 funtów y pół korzenia fiałkowego po szost. 5, facit	13	21	1

Taxowali te rzeczy Jan Daszkiewicz, Jan Żurawski, Symon Aukowicz.

S u k n o.

39 łokci norderu kałowego, po tynfów 3, groszy 21	175	15	—
14 łokci karazyi białey po tynf. 2	35	14	—
39 łokci sukna franciszkańskiego, po tynf. 3, groszy 21	175	15	—
120 łokci sukna różnemi kolorami po szost. 5, facit	253	10	—
1 sztuka saladynowego sukna łokci 22, po tynfów 3 y gr. 4, fac.	42	16	—
41 łokieć sukna samodziału granatowego	41	—	—
7 łokci sukna białego samodziału	4	13	—

Taxował Adam Banas.

Dalsze towary Łukiskei.

Soli oprawioney y nie oprawioney zostało beczek 607, rachując beczkę po złotych 18, facit	10,926	—	—
Siemienia lnianego łasztówek wielkich 184.			
Siemienia konopnego łasztówek 260.			
Pieńka, która z Rusi przybyła na strugu imé pana Semplińskiego, do Królewca poszła.			
Tu zaś w Łukiskach znalazło się pieńki ciuków sześć y ta jest do Królewca oddana na strugu imé pana Semplińskiego.			
Te towary sypne y pieńka wszystka transportowane są do Królewca. Za które wiele wzięto w Królewcu, pan Jan Katelnicki, jako będący tam praesens, ma rachunek.			
Z której summy, popłaciwszy tamże długi nieboszczykowskie w Królewcu kredytorom w remanencie zostało przy imé panu Szerzyzie—kupcu Królewieckim, złotych pruskich 2653, gr. 27, facit złotych polskich			
	5,602	20	—
Miodu przasnego znalazło się w kamienicy miar 41 y pół, rachując miarę po bitych 3	996	—	—
Miodu syconego w piwnicy kuf 9, rachując każdą kufę po złot. 70, facit	630	—	—
1 kufa wina frontyniaku nie pełna bez garcy sześciu	280	—	—
3 kufy pikardu, trzecia nie pełna garcami 10, odtrąciwszy te garcy 10, tynf. 40, facit	669	10	—
2 kufy wina francuzkiego, z których jedna wyszła przez pogrzeb na różne goście y nabożeństwo, czyni kuf dwie złotych	384	—	—
Wódki anyżkowej kuf 9, każdą kufę rachując po garcy 56, a garniec po złotych dwa, in summa uczyni	1,008	—	—
1 osoka drewniana pod figurą pana Jezusa w zastawie w tynfach czterech	5	2	—
12 beczek żyta, rachując beczkę po talarów bitych trzy, facit	288	—	—
7 y pół beczki jęczmienia, rachując beczkę po złot. 12, facit	90	—	—
4 beczki pszenicy, rachując beczkę po talarów bitych 4	128	—	—
4 beczki grochu, rachując po złotych 20	80	—	—
Kolaska francuzka na osób cztery, taxowano talarów bitych dwadzieścia pięć, facit	200	—	—
1 pałub podróżny, taxowano talarów bitych piętnaście	120	—	—
1 para koni talarów bitych dwadzieścia pięć	200	—	—
1 kociołek rumowy do gotowania.			

	Złote pol.	Grosze.	Szelon.
1 koń talarów bitych	64	—	—
Te konie y kolaski taxował Korneli Walter.			
2 korowy talarów bitych siedm	56	—	—
2 wieprze takż talarów bitych siedm	56	—	—
3 świnię taxowano bitych 4	32	—	—
1 skrzynka łokciowa okowana z szufladami dębową.			
1 skrzynka pół-łokciowa okowana z szufladami dębową.			
1 jaszcz okowany dębowy.			
1 biblia polska.			
1 książka żywoty święte, polska.			
1 trebnik książka ruska.			
1 akafist ruski.			
1 testament ruski.			
1 psalterz ruski.			
1 flaszka miedziana cudza			
3 puzdra z flaszami różne zażywane.			
2 ponarady gospodarskie z kołami.			
1 ponarad z kołami kutemi.			
7 kamieni wosku, po bitych 8 y pół, ten na pogrzeb na świece kram- nikom dano do bractwa	476	—	—
1 baryłka oliwy, talarów bitych dziesięć, ta poszła na pogrzebową apparencyą na lampy, facit złotych	80	—	—
Blachy białey cienkiej arkuszów 100 — arkusz po gr. 20, facit	66	20	—
Hir żelaznych z wagami dwie.			
1 beczka pszenicy cudza, ta ex quo cudza niema iść w komput, ale ma być oddana.			
3 beczki okute do mierzenia zboża.			
Pół beczki okuty, takż do mierzenia zboża, jeden.			
1 ośmina do mierzenia zboża.			
Fangultu złota książeczek trzy, srebrnych 2	38	—	—
5 beczek śledzi po bitych 4 y ćwierćce	180	—	—

Papiery y dokumenta różne pozostałe.

1. Pak papierów różnych, idque regestrów Królewieckich, listów, no-
tacyi mniej potrzebnych, dla wiadomocci successorom zostaią.
2. rewersał na gościny dom od imé panów Katelnickich miastu
Wilnowi, sub N° 1740 Januaryi 1 dnia dany y służący.
3. R. 1753 Xbra 31 dnia karta, od Potapowicza na sukna posta-
wów 30 panu Katelnickiemu dana.

4. Kontrakt na wysługi Jakuba Jaroszkiewicza, roku 1749 22 Februaryi imé panu Katelnickiemu dany.
5. Kontrakt od kollegium diaecesan., imé panu Katelnickiemu na szpichlerz Łukiski w roku 1751 dany.
6. Pozew na trybunał skarbowy wielkiego xięstwa Litewskiego od imé p. Krzystyny z Straszkieviczów, 1-mi voti Antoniney Dorofiewiczowej, postmodum Mińkiewiczowej imé panu Katelnickiemu y samey jeymości małżąkom w roku 1755 dnia 8 Februaryi.
7. Kwitacya z opieki od pana Piotra Juchnowicza imé panom Katelnickim z ekstraktem przyznania w roku 1754 dnia 18 Obra dana.
8. Skrypt od żyda Josiela Kołnowicza chmielu zastawionego imé panu Katelnickiemu w roku 1751 dany.
9. Oblig, od imé pana Jana z Naramowicz Naramowskiego—podstolica Orszan. imé p. Gabryelowi Katelnickiemu w roku 1738 dany na złotych . . . . . 120 — —
10. Oblig, od pana Stanisława Juchnowicza imé panu Gabryelowi Katelnickiemu w roku 1752 dany na złotych polskich . . . . . 1,800 — —
11. Oblig, od żyda Dawida Niesonowicza w roku 1755 imé panu Gabryelowi Katelnickiemu dany na tynfów tysiąc sześćdziesiąt, na złote facit złot. . . . . 1,342 20 —

Ten oblig imé pan Katelnicki Jan wziął.
12. Vacat.
13. Oblig, od Hirszela Berkowicza y Dawida Hirszelewicza—obywatela Drybińskiego imé p. Gabryelowi Katelnickiemu w roku 1754 dany na sumę funtów tysiąc siedmset, na złote facit . . . . . 2,153 10 —

Ten oblig pan Jan Katelnicki wziął.
14. Oblig imé p. Gabryelowi Katelnickiemu na sumę dobrej monety złotych czterysta od żyda Samuela Rubinowicza y od syna onego Izaka Samuelowicza w roku 1754 Februaryi 25 dnia, redukując na złote polskie, facit 844 13 1

Ten oblig pan Jan Katelnicki wziął.
15. Oblig od żyda Samuela Rubinowicza w roku 1754 Apryla 23 dnia na tynfów sześćdziesiąt, facit . . . . . 76 — —
16. Oblig, od żyda Abrahama Moyżeszowicza—obywatela Wileńskiego, w roku 1754 panu Karpiejowi Alexieiewiczowi dany na złotych pruskich tysiąc, facit . . . . . — — —
17. Oblig, od imé pana Marcellego Semplińskiego imé panom Katelnickim 1754 Marca 12 dnia dany, na sumę czerwonych złot. sto pięć, facit . . . . . 1,813 — —

	Złote pol. Grosze. Szelon.		
18. Oblig, od żyda Marki Rubinowicza — obywatela Jurburskiego, imć p. Koralowi Strzałkowskiemu dany na sumnę czerwonych złotych ośmdziesiąt jeden, facit	—	—	—
19. Karta, imć p. Gabryelowi Katelnickiemu od pana Michała Szpunkiewicza dana złot.	1,076	—	—
20. Karta od imć pana Piotra Michała Konopki imć panu Gabryelowi Katelnickiemu w roku 1752 Januاری 22 dnia, na czerwonych złotych jeden, facit	17	8	—
21. Karta, sub anno 1755, 28 Februاری od imć pana Michała Milewskiego—koniuszego Wileńskiego, imć panu Gabryelowi Katelnickiemu na tynfów 14 y funt oliwy walorem złotego jednego dana, facit złot. pol.	18	22	—
22. Regestr, własną ręką nieboszczyka imć pana Gabryela Katelnickiego pisany, na różnych ludziach długów pieniędzy gotowych, temuż imć panu Katelnickiemu należących, okazujący.			
23. Kart dwie po rachunku Łukiana kupca Toropieckiego z imć panem Gabryelem Katelnickim, jedna sub anno 1751 po rusku, druga z konnotacją ruską 1753, a polską 1754 pisane.			
24. Kwitacya od imć pana Antoniego Zaleciły imć p. Gabryelowi Katelnickiemu z pistoletów, za dług imć pana Zaleciły, przez imć p. Katelnickiego różnym osobom wypłacony, przyjętych 1753, Julii 6 dnia dana.			
25. Assekuracya od imć pana Karola Tołczyka na tynfów tysiąc, imć p. Gabryelowi Katelnickiemu—kupcowi Wileń. w roku 1754 Marca 7 dnia, z expressyą zastawionego obligu za tę sumnę, to jest żyda Chaima Leybowicza, także na sumnę tysiąc tynfów imć p. Tołczykowi danego, służąca, facit	1,266	20	—
26. Karta ze dwuma assekuracyami, od Symona Janczewskiego y Macieja Kowalewskiego panu Karpiejowi Aleksiejewiczowi, jedną, wyrażającą talarów 14, drugą, talarów pięć, w roku 1754 Marca 13 dnia dana.			
27. Kartelusz, imć p. Gabryelowi Katelnickiemu od żyda, po hebrajsku w nim podpisanego, na sumnę bitych trzynaście dany, facit złoty pol.	104	—	—
28. Konnotacye rachunkowe zbytych towarów w Królewcu in numero sztuk siedm.			
29. Regestr kramu żelaznego imć pana Piotra Juchnowicza, sub anno 1754 sprzedzony.			
30. Registrów wypłacowanego podymnego, alias kwitów z gościnnego domu sztuk dwie.			

31. Kwitacye dwie z klasztoru Wileńskiego xx. greko-ruskich ś. Ducha z wypłacenia pogrzebowych pieniędzy zesłego imć pana Gabryela Katelnickiego, jedna 1755 Marca 28, a druga 27 ejusdem mensis et anni, imć pani Katelnickiey y successorom zesłego służące.
32. Kontrakt miodowy czopowego szeleżnego, sub data roku ninieyszego 1755, imć panu Katelnickiemu służący.
33. Papiery w paku rachunkowe Królewieckie, listy różne mniej potrzebne, dla wiadomości successorom imć p. Katelnickiego zebrane zostaią.
34. Kalendarzów 16 z konnotacyami własną ręką nieboszczyka imć pana Gabryela Katelnickiego, idque 1732 y 3, tudzież 5, 6, 7, 8 1740, 1, 2, 3, 4, 5, 6 7 y 1754 y 5.
35. Regestra zszywane, a w nich listy y osobliwe registryki y listy dawne niepotrzebne, dla wiadomości successorom zebrane zostają.
36. Regestr reparacyi Gościnnego domu sub anno 1749.
37. Pak listów, registryków różnych, między którymi y kwity wypłacowanego podymnego, zgoła niepotrzebne znajduią się listy, registra, obligi, karty, w powieku krobeczki pana Osiewicza osobliwie złożone.
38. Regestrów sztuk 5, jeden panny Anny z wyrażeniem pierścieni, sukien, pościeli etc. mniej potrzebne.
39. Oblig od żyda Szlomy Olchanowicza—obywatela Dołhinowskiego, p. Gabryelowi Katelnickiemu na sumnę talarów bitych 210 w roku 1741 dany, facit złot. . . . . 1,680 — —
40. Regestr reparacyiny gościnnego domu sub anno 1739, Apryla 6 dnia.
41. Szpargałów, registryków, kartek, listów, notacyi różnych, między którymi y regestr oprawny odbieranych od debitorów pieniędzy, pak nie mały niepotrzebny, dla wiadomości tylo successorom zebranych.
42. Item szpargałów takich że, jako się wyżej wyraziło, pak niepotrzebnych, successorom dla wiadomości tylo zostaie.
43. Regestr oprawny dawnych notacyi różnych towarów y pieniędzy.
44. Karty, registra Królewieckie, między którymi y oblig blankietowy na złotych 557 y groszy 4 od żyda Josiela y karta od xiędza Józefa Tarasewicza—plebana Surwiliskiego, Gabryelowi Katelnickiemu na złotych dwadzieścia ośm y groszy siedm znajduie się, in unum znioszy, facit . . . . . 585 11 —

45. Sztuk 28 papierów do kramy korzenney pod kamienicą Stroczyńską, na ręce panu Tomaszowi Arciszewskiemu podaney, należących.			
46. Paczek papierów do procederu 1-mo imć p. Dorofiewiczowey, ad praesens Mińkiewiczowey, in viduali statu zostaiącey, o należące imć p. Katelnickiemu 100 czerwonych złotych, w. imć p. Łowczycowi za transfuzją do dochodzenia tylo służące w sztukach dziewięciu; ten ex quo dług iest pewny y niezawodny, kładnie się w masę pozostałej fortuny, facit	1,726	20	—
47. Karta, od imć pana Ruszczyca — starosty Poroyckiego imć p. Gabryelowi Katelnickiemu, na złotych 252 y czerwonych złotych dwadzieścia z dwóma karteluszkami, do sprawy o tę sumę intentowaney należącemi, facit	597	10	—
48. Regestra dwa skupionych skór z osobliwszą expressją przyprowadzoney soli z Królewca przez imć p. Bohdanowicza, dla dedukcyi potrzebną.			
49. Karta Stefana Surgiewicza imć p. Katelnickiey na tynfów czterdzieści, w roku 1755 dana	50	20	—
50. Od Germana Innocentego Bałdyszewskiego — namiestnika klasztoru Surdeckiego, imć p. Gabryelowi Katelnickiemu na czerwonych złotych pięć, w roku 1746 Apryla 17 dnia dana y służąca	86	10	—
51. Karta od Tomasza Arciszewskiego na złotych polskich 100, imć p. Gabryelowi Katelnickiemu 1751 Junii 8 dnia dana	100	—	—
52. Regestra dwa towarów branych różnych, jeden p. Leniewiczowi, a drugi p. Fiałkowskemu.			
53. Oblig p. Fiałkowskiego p. Katelnickiemu na sumę 2,659, w roku 1750, Junii 10 dnia dany, facit	2,659	—	—
54. Kwitacya, od w. imć p. starosty Grzybiańskiego imć p. Gabryelowi Katelnickiemu respektem zastawy w niey wyrażoney dana.			
55. Karta oświadczaiąca odebraną zastaw od imć pana Jerzego Grosa y Jana Obolewicza imć p. Gabryelowi Katelnickiemu dana.			
56. Blankiet z podpisem hebrajskim.			
57. Pak mniej potrzebnych papierów.			
58. Karta od imć p. Konstancyi Kuncewiczowey — budowniczyney Oszmiańskiej, na złotych dziewiętnaście y ośminkę soli, imć p. Katelnickiemu 1750 Septembra 10 dana	19	—	—
59. Regestryków reparacyinych sztuk trzy sub anno 1749.			
60. Regestra handlowne kupowanych towarów dwa, przy których y kalendarz z konnotacyami.			

61. Regestr dawney reparacyi Gościnnego domu.
62. Regestr dawney reparacyi gościnnego domu oprawny.
63. Regestr drugi z domowymi konnotacyami.
64. Rachunek, w Królewcu ręką imć pana Johana Jakuba Szerysa— kupca Królewieckiego pisany, w którym exprimuntur towary, a za one pieniądze wiele należało y ieszcze zostali w Królewcu przez imć p. Katelnickiego zostawionych pod datą 1755, Juli 7 dnia dla wiadomości imć pani Apolonii Katelnickiey, jako w Bogu zeszęgo Gabryela Katelnickiego żony, tu inse-ruie się.
65. Oblig na pięćset talarów bitych u w. imć p. Milewskiego— starosty Niewiżańskiego, tylko dla protekcyi zostający, imć p. Gabryelowi Katelnickiemu od żyda Wileńskiego dany . . . 4,000 — —
66. Oblig od żyda Leyby Moyżeszowicza—obywatela Michaliskiego, na sumę złotych pruskich sześćset. facit złotych polskich . 1,266 20 —
Ten oblig imć pan Katelnicki wziął.
- Item po zregestrowaniu papierów nalazło się rzeczy tak wiele, idque:
- 61 kosa po groszy 20 . . . . . 40 20 —
3 dziesiątki szmusków kasztanów moskiewskich nie wyprawnych.
- Pszenicy 5 ćwierci z Łukiszek wzięła p. Katelnicka 38 15 2½

P o ś c i e l.

- 5 piernatów dużych.
- 3 poduszki duże.
- 1 kołdra bławatna gredytorowa ceglasta.
- 1 kołdra kartunowa.

Summa tedy summarum tak w gotowych pieniądzech, jako też srebro, złocie, kleynotach, cynie, miedzi, w fantach, towarach etc., znajduiąca się we 14 latusach y po zregestrowaniu papierów w ostatnim latusie specyfikowana, złotych polskich trzydzieści cztery tysiące dziewięćset czterdzieści ośm, groszy dwadzieścia siedm, szelągów dwa y pół, dico złotych 34,948, gr. 27, szel. 2½. Osobliwie zaś w papierach, obligach y kartach od różnych osób należąca, w ośmiu latusach będąca facit złotych polskich dwadzieścia trzy tysiące czterysta trzy, groszy cztery, szeląg jeden, dico złotych polskich 23,403, gr. 4, szel. 1, które to obiedwie summy całej massy inwentarzowey in unum znioszsy, in *summa summarum* wynosi złotych polskich pięćdziesiąt ośm tysięcy, trzysta pięćdziesiąt dwa, groszy dwa y pół szeląga jednego, dico złotych polskich 58,352, gr. 2, szelon. ½.

	Złote pol.	Grosze.	Szelon.
<i>Expensa, z takowey massy przez panią Katelnicką spendowane.</i>			
Na expensa pogrzebowe y żałobę gotowym groszem bitych 104 y złotych 6, facit	838	—	—
Puszkę szelągów na ubogie rozdysponowano.			
1 kufa wina francuzkiego przez pogrzeb na goście y nabożeństwo wyszła	192	—	—
7 kamieni wosku, po talarów bitych ośm y pół na pogrzeb, na świece do bractwa dano	476	—	—
1 baryłka oliwy, talarów bitych dziesięć, na pogrzebową apparencyą, na lampy dano	80	—	—
Na składankę do izby kupieckiej zostakami talarów bitych dziesięć, facit	80	—	—
Do skarbu czopowego za miód z groszowym y kontraktowym vigore kontraktu przez połowę zapłaciła	165	—	—
Item co się wydało różnemi dniami y miesiącami za wolą szlchetnego imć pana Jachimowicza—burmistrza Wileńskiego, przez imć pana Moroza—radzcy Wileńskiego, in assistentia Andrzeja Pozlewicza—jenerała przysięgłego, po zinwentowaniu urzędowym pozostały fortuny z wiktualii y rzeczy niżej wyrażoney samey sławetney pani Katelnickiey pozostały wdowie na własne oney potrzeby w roku terazniejszym 1755, miesiąca Marca 28 dnia.			
Żyta beczka na towar	24	—	—
Beczka pszenicy cudzey, ta oddana, czyja jest.			
Wodki hanyżkowej kowienka 1	60	—	—
Pszenicy beczkę 1 y ćwierć	40	—	—
Żyta beczek pięć	120	—	—
Blachy biały cieńkiey arkuszów 100	66	20	—
21 Marca wina frontyniaku kufa 1	280	—	—
Wina pikardu kuf 3	669	10	—
Miodu pitego kuf 8 y pół	595	—	—
Tegóż roku 12 Maja sukienki, które miała w zażywaniu p. Katelnicka, jako jey własne, oddane są urzędownie pomienioney pani Katelnickiey.			
Fangultu xiążeczek złotych 3, srebrnych 2	38	—	—
26 Maja wydano kos 286	843	25	—
Takoż na dniu 11 Junii tegóż roku wydano 4 sosnowki z miodem praśnym do sycenia, w których naydowało się miar 41 y pół, facit	996	—	—

1 korale zastawne żydowskie blacharza z sztuczkami srebrnymi pozłocistemi w 8 bitych, wzięła pani Katelnicka z racyi, że ma żyd okupić.	46	—	—
<i>Item</i> po zakończonym inwentarzu podała pani Katelnicka, pozostała wdowa, registr, wiele za przedaną sól y inne towary różnemi datami do rąk oney doszło de tenore sequenti:			
Za beczek 4 śledzi po bitych 4 y pół	144	—	—
Za 3 beczki soli po złotych 18	54	—	—
Za 2 beczki soli	36	—	—
Za 1 beczkę soli	17	15	—
Za 1 beczkę soli	18	—	—
26 Maja za szkło od pana Duchowicza bitych 7 y berlinki 2	57	—	—
30 Maja za 1 beczkę soli	18	—	—
Za miejsce należące od pana Duchnowicza odebrała bitych 2	16	—	—
31 Maja p. Saldzewicz oddał bitych 7, facit	56	—	—
1 Junii za 1 beczkę soli	18	—	—
9 Junii za 1 beczkę soli	18	—	—
16 Junii za 2 beczki soli po złotych 18, facit	36	—	—
18 Junii za 2 beczki soli po złotych 18, facit	36	—	—
19 Junii za 1 beczkę soli	18	—	—
20 Junii żyd blacharz oddał bitych 4	32	—	—
21 Junii za 1 beczkę soli	18	—	—
5 Juli za 1 beczkę śledzi bitych 4 y pół	36	—	—
6 Julii za 1 beczkę soli	18	19	2
9 Julii za 2 beczki soli	37	—	—
27 Julii za 1 beczkę soli	18	—	—
28 Julii za 3 beczki pszenicy, po zł. 30	90	—	—
29 Julii za 1 beczkę soli	18	15	—
30 Julii za 1 beczkę pszenicy	31	25	—
31 Julii oddał blacharz za blachę talarów bitych 4, facit	32	—	—
6 y 7 Augusta za 3 beczki soli	55	15	—
Od Moskalów różnemi czasy wybrała talarów bitych 40, facit	320	—	—

Item co się wydało takż za wolą pomienionego imć pana burmistrza dla pana Jana Katelnickiego po inwentarzu anno Dom. . . . .

1. Kireja granatowa, wilkami podszyta, nieboszczykowska, nie taxowana.
2. Czapka z czarnym barankiem, która niebyła taxowana.
3. Poduszek dwie.

Złote pol. Grosze. Szelon.

4. Ręczników dwa nie taxowano.			
5. Poszewek białych 2.			
6. Prześcieradło 1.			
7. Kołdra kartunowa.			
8. Berlinkami tynfów 100, facit złotych	126	20	—
9. Nowemi szostakami talarów bitych 5, facit	40	—	—
10. Spodnie karmazynowe jedne nie taxowane.			
12. Sledzi beczka 1	36	—	—

Summa expensu na pogrzeb, żałoby w opłaceniu podatków domowych, fac. złotych polskich tysiąc ośmset trzydzieści jeden, dico złot. polskich 1831.

Summa expensu na własne potrzeby p. Katelnickiey obrócona, fac. złotych polskich pięć tysięcy czterdzieści sześć y groszy dwadzieścia pięć, dico złotych polskich 5046, gr. 25.

Summa expensu, na własne potrzeby pana Jana Katelnickiego obrócona, fac. złotych polskich dwieście dwa, gr. dwadzieścia, dico zł. pol. 202, gr. 20. Te trzy summy expensu in unum zniosłszy, *summa summarum* expensu czyni złotych polskich siedm tysięcy ośmdziesiąt y groszy piętnaście, dico złotych pol. 7080 gr. 15. Restat summy inportacyiney w massie, w kleynotach, w srebro, cynie, miedzi, towarach, na papierach, w gotowym groszu y na wszelkiej ruchomości, facit złotych polskich piędziesiąt jeden tysiąc dwieście siedmdziesiąt jeden, gr. siedmnaście; szeląga pół, dico złotych pol. 51,271, gr. 17, szel. 1/2.

Quod inventarium, praemisso modo expeditum, est actis nobilis officii consularis Vilnensis insertum.

КОНЕЦЪ XIII ТОМА.

ОГЛАВЛЕНІЕ АКТОВЪ.

I.

Королевскія привилегіи, листы, сеймовыя инструкціи и постановленія.

	<i>Стран.</i>		<i>Стран.</i>
1395 г. Сентября 1 дня.		1508 г. Апрелья 7 дня.	
1. Привилегія Мстиславскаго князя Лугвенія (Ольгердовича) дворному боярину Костюшкѣ Валюжиничу на грунтъ Валюжинскій подѣ г. Мстиславлемъ . . .	3	4. Подтвердительная грамота короля Сигисмунда I-го городничему Минскаго воеводства Петру Оношкѣ на двѣ пустоши Слизно и Янушкевичи, двухъ человекъ и также пустоши Даниловщину, Яеубовщину и Родовщину въ Минскомъ „уѣздѣ“	7
1503 г. Іюля 17 дня.		1508 годѣ.	
2. Уступочная записъ Федьки Ивашковича и брата его Богуша матери своей Аннѣ Мицовичъ на половину Сапѣжинскаго двора въ г. Вильнѣ, на Савичъ улицѣ, возлѣ церкви св. Кузьмы и Демьяна, которую она подарила сыну своему Петрухну Сапѣжину	4	5. Документы касающіеся фамиліи князей Глинскихъ	9
1507 г. Августа 15 дня.		1528 г. Мая 1 дня.	
3. Подтвердительная привилегія короля Сигисмунда I-го королевскому боярину Петру Кундѣ на земли и часть Городенской пуци на р. Лососнѣ и Поганомъ озерѣ, на пространствѣ 4 верстѣ въ длину и 3 въ ширину	5	6. Списокъ дворянъ земли Волынской, съ показаніемъ сколько каждый изъ нихъ обязанъ былъ ставить во время войны вооруженныхъ конныхъ ратниковъ	18
		15 . . г., Іюня 30 дня, инд. 2.	
		7. Подтвердительная грамота короля Сигисмунда I-го Яцынѣ Оношковичу на	

	<i>Стран.</i>		<i>Стран.</i>
купленную имъ землю Городище и сѣножати въ Криницахъ, въ Клецкомъ повѣтѣ	22	горю, Оедору и Василию Семеновичамъ Тереховичамъ на право ловли рыбы въ Евейскомъ (нынѣ Евьевскомъ) озерѣ и въ Брожалскомъ прудѣ	31
1536 г. Мая 2 дня.		1568 г. Апрѣля 14 дня.	
8. Привилегіи короля Сигизмунда I-го стрѣльцу королевскаго Пунскаго двора Ивану Станилевичу на сѣножать Краковскую съ лѣсомъ, на р. Першайкѣ, въ Пунской волости	23	14. Привилегіи короля Сигизмунда Августа Жмудскому старостѣ Ивану Геронимовичу Ходкевичу на право пользоваванія по закладной Ковенскимъ замкомъ и землями къ нему принадлежащими	34
1547 г. Апрѣля 1 дня.		1569 г. Ноября 5 дня.	
9. Универсалъ короля Сигизмунда Августа князю Огинскому о приготовленіи въ походъ и приказъ, чтобы солдаты не чинили никакихъ притѣсненій Ново-Троцкимъ мѣщанамъ — церковнымъ огородникамъ	25	15. Привилегіи короля Сигизмунда Августа Борисовичамъ, думнымъ землянамъ Слонимскаго повѣта, на право дворянства	36
1548 г. Мая 27 дня.		1580 г. Декабря 8 дня.	
10. Подтвердительная грамота короля Сигизмунда Августа боярину Оедору Оношковичу на покупное имѣніе Ковпчу, въ Оршанскомъ уѣздѣ	26	16. Привилегіи короля Стефана Баторія мѣстечку Липску на Магдебургское право съ подтвержденіемъ оной послѣдующими королями	38
1555 г. Мая 3 дня.		1568 г. Апрѣля 4 дня.	
11. Привилегія королевы Боны, данная Пинскому и Кобринскому старостѣ Станиславу Фальчевскому на имѣніе Сельцо, или Селець	28	17. Привилегіи короля Стефана Баторія землянину Сонгину на устройство моста на рѣкахъ Клевѣ и Трокупѣ и взиманіе мостовой пошлины	55
1560 г. Юня		1589 г. Марта 9 дня.	
12. Листъ короля Сигизмунда Августа о нѣкоторыхъ боярахъ Кричевскаго повѣта и ихъ правахъ	30	18. Привилегіи короля Сигизмунда III-го на основаніе города Биржъ съ наданіемъ ему Магдебургскаго права, подтвержденная королею Владиславою IV въ 1642 году	56
1565 г. Декабря 1 дня.		1590 г. Марта 23 дня.	
13. Привилегія короля Сигизмунда Августа королевскимъ дворянамъ Ивану, Гри-		19. Копія привилегіи короля Сигизмунда III, выданная нѣкоторымъ землянамъ Опш-	

	<i>Стран.</i>		<i>Стран.</i>
мянскаго повѣта на причисленіе ихъ къ шляхтѣ Ошмянскаго повѣта	60	Ивана Ключаты, предназначаемый для храненія метрики великаго княжества Литовскаго	89
1590 г. Апрѣля 9 дня.		1640 г. Мая 29 дня.	
20. Листъ королевы Анны ревизору Гралевскому о надѣлѣ земель дворянъ Станевичей	63	27. Ассесорскій декретъ короля Владислава IV-го, по поводу нарушенія привилегіи о свободѣ постоя въ домѣ Ивана Ключаты	90
1593 г. Юня 25 дня.		1655 г. Сентября 20 дня.	
21. Подтвердительная привилегія короля Сигизмунда III-го на древнія права и вольности Полоцкой земли	64	28. Заявленіе Витебскихъ обывателей, находившихся въ плѣну въ Казани, о невзгодахъ, понесенныхъ ими во время занятія Витебска царемъ Алексѣемъ Михайловичемъ, и вмѣстѣ постановленіе ихъ не избирать въ должности тѣхъ, которые отказались съ ними участвовать и присягнули на вѣрность Царю	93
1597 г. Мая 17 дня.		1662 г. Мая 19 дня.	
22. Привилегія короля Сигизмунда III-го мѣстечку Лоздеѣ на Магдебургское право и другія вольности, подтвержденная королями Михаиломъ въ 1669 и Августомъ II-мъ въ 1718 годахъ	70	29. Постановленіе дворянъ Лидскаго повѣта по случаю происходившихъ въ этомъ повѣтѣ безпорядковъ и безчинствъ	99
1609 по 1679 г.		1662 г. Юня 17 дня.	
23. Рескрипты, декреты и привилегіи, данныя мѣщанамъ и боярамъ города Крева королями Сигизмундомъ III-мъ, Владиславомъ IV-мъ и Яномъ III-мъ	76	30. Упоминальный листъ короля Яна Казимира о буйствахъ и безпорядкахъ іезуитскихъ студентовъ въ Новогородкѣ	101
1623 г. Октября 10 дня.		1667 г. Юля 18 дня.	
24. Наказъ Виленскаго воеводы Льва Сапѣги Виленскому магистрату касательно отношеній юрисдикціи городской къ замковой	83	31. Привилегія короля Яна Казимира, данная дворянину Гружевскому на взиманіе мостоваго на рѣкѣ Датновкѣ	102
1635 г. Марта 12 дня.		1670 г. Юня 5 дня.	
25. Грамота короля Владислава IV, подтверждающая декретъ Сигизмунда первого по дѣлу между князьями Четвертинскими и землянами Оношковичами	86	32. Привилегія короля Михаила, данная королевскому секретарю Мелеру на мостовое мыто въ рѣкѣ Вагѣ	103
1636 г. Апрѣля 21 дня.			
26. Привилегія короля Владислава IV, которою освобождается отъ постоевъ домъ			

<i>Стран.</i>	<i>Стран.</i>
1670 г. Ноября 8 дня.	1685 г. Мая 23 дня.
33. Привилегія короля Михаила на еженедѣльные торги въ мѣстечкѣ Сейнахъ 105	40. Универсалъ гетмана Великаго княжества Литовскаго Казимира Яна Сапѣги о сборѣ войска по поводу вторженія въ предѣлы государства Татарскаго хана 119
1674 г. Октября 17 дня.	1687 г. Сентября 26 дня.
34. Заявленіе подскарбія Литовскаго Кирштейна о взятіи заимообразно у дочери своей разныхъ драгоценностей и матерій 106	41. Упоминальный листъ короля Яна III-го; Ковенскому магистрату по дѣлу Королевскаго купца Іоанна Валеріана Гернига 120
1677 г. Марта 24 дня.	1695 г. Мая 6 дня.
35. Привилегія короля Яна III Татарамъ, живущимъ въ великомъ княжествѣ Литовскомъ, на право дворяства, съ подтвержденіемъ оной послѣдующими королями 108	42. Универсалъ Полоцкаго воеводы Доминика Слушки къ Миленскимъ и Дѣвицкимъ боярамъ о томъ, чтобы они не сопротивлялись отдать третью часть своей земли Полоцкому іезуитскому коллегіуму 122
1679 г. Марта 2 дня.	1696 г. Іюля 26 дня.
36. Привилегія короля Яна III, утверждающая за бывшими въ плѣну всѣ ихъ права и преимущества 112	43. Постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства о выборѣ каптуровыхъ судей 123
1681 г. Апрѣля 12 дня.	1698 г. Мая 21 дня.
37. Привилегія короля Яна III-го на мостовое мыто на рѣкѣ Басупѣ, данная Ковенскому мечнику Яну Забѣлѣ 114	44. Универсалъ короля Августа II-го, которымъ онъ возобновляетъ силу прежнихъ постановленій касательно таможенъ 127
1681 г. Апрѣля 23 дня.	1698 г. Августа 9 дня.
38. Привилегія короля Яна III-го на взиманіе мостоваго мыта на рѣкѣ Рѣшѣ, данная Казимиру и Андрею Закревскимъ 115	45. Постановленіе дворянъ Виленскаго воеводства 129
1684 г. Февраля 21 дня.	1701 г. Февраля 10 дня.
39. Подтвердительная привилегія короля Яна III-го на возобновленіе правъ мѣстечка Каменца Литовскаго 116	46. Постановленія дворянъ Пинскаго повѣта на Срѣтенскомъ сеймикѣ 133

Стран.

Стран.

1701 г. Юня 20 дня.

- 47. Привилегія короля Августа II-го на освобожденіе города Витебска отъ Рижскихъ долговъ и податей 137

1702 г. Юля 13 дня.

- 48. Универсалъ польнаго гетмана великаго княжества Литовскаго князя Корибута Вишневецкаго объ исключеніи изъ войска и наказаніи смертною казнію Василя Юшкевича, какъ измѣнника отечества 139

1702 г. Августа 11 дня.

- 49. Постановленіе дворянъ Браславскаго повѣта, собранныхъ на посполитое ружье 140

1715 г. Октября 10 дня.

- 50. Привилегія короля Августа II-го, которою городъ Черяя освобождается отъ уплаты долговъ въ теченіи трехгодичнаго срока 142

1717 г. Мая 16 дня.

- 51. Универсалъ русскаго фельдмаршала Александра Меншикова, данный Дубровинскимъ мѣщанамъ Пилатамъ на нѣкоторыя права 144

1718 г. Юня 18 дня.

- 52. Письмо Виленскаго епископа Константина, которымъ онъ убѣждаетъ Новогородскаго декана Залѣскаго не вымогать тяжелыхъ процентовъ съ Клецкаго кагала 145

1725 г. Декабря 17 дня.

- 53. Привилегія короля Яна Казимира, данная Шедюнскимъ и Шморлянскимъ

крестьянамъ, освобождающая ихъ отъ излишнихъ налоговъ 146

1732 г. Января 5 дня.

- 54. Грамота императрицы Анны Иоанновны подстолю графу Михаилу Потоцкому на владѣніе имѣніями Горы-Горки и другими 149

1733 г. Юля 18 дня.

- 55. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная депутатамъ на избирательный сеймъ 151

1735 г. Января 7 дня.

- 56. Универсалъ подкоморія великаго княжества Литовскаго Игнатія Завиши къ дворянамъ великаго княжества Литовскаго 160

1735 г. Апрелья 12 дня.

- 57. Универсалъ подкоморія великаго княжества Литовскаго Игнатія Завиши дворянству Жомойтскаго воеводства о томъ, что вступившія въ предѣлы его русскія войска не будутъ дѣлать жителямъ никакихъ притѣсненій . . . 162

1735 г. Мая 13 дня.

- 58. Инструкція главнаго Литовскаго трибунада, данная депутатамъ, отправленнымъ къ королю Августу III-му . . . 164

1735 г. Юня 15 дня.

- 59. Инструкція дворянъ Виленскаго воеводства, данная Интурскому старостѣ Тизенгаузу, избранному посломъ къ кан-

<i>Стран.</i>	<i>Стран.</i>		
цлеру кн. Михаилу Корибуту Вишне- вещькому	168	1758 г. Марта 15 дня.	
1735 г. Августа 16 дня.		67. Привилегія короля Августа III-го Ви- ленской іезуитской Свято-Янскоі ап- текѣ	206
60. Инструкція дворянства Смоленскаго вое- водства, данная посламъ на Варшав- скій сеймъ	172	1762 г. Іюня 25 дня.	
1735 г. Августа 24 дня.		68. Списокъ актовъ книгъ, истреблен- ныхъ пожаромъ въ городѣ Минскѣ въ 1762 году	208
61. Инструкція дворянъ Виленскаго вое- водства депутатамъ на главный сеймъ Варшавскій	176	1762 г. Октября 6 дня.	
1744 г. Ноября 12 дня.		69. Привилегія короля Августа III-го мѣ- стечку Старому Мяделу на магдебург- ское право и на четыре ярмарки	210
62. Привилегія короля Августа III-го на двухнедѣльную ярмарку въ мѣстечкѣ Пѣтуховѣ	187	1763 г. Ноября 12 дня.	
1752 г. Іюня 12 дня.		70. Универсалъ примаса польскаго Влади- слава Лубенскаго, съ приглашеніемъ на избирательный сеймъ въ Варшаву	212
63. Постановленіе жителей Витебскаго вое- водства относительно защиты Витеб- тебскаго замка и избранія своимъ на- чальникомъ Ивана Гребницкаго	189	1764 г. Февраля 6 дня.	
1752 г. Августа 21 дня.		71. Постановленіе дворянъ Виленскаго вое- водства на предконвокаціонномъ сей- микѣ объ избраніи членовъ каптуро- ваго суда	217
64. Инструкція дворянъ Стародубовскаго уѣзда на ординарійный сеймъ въ Го- роднѣ	191	1764 г. Февраля 19 дня.	
1756 г. Сентября 9 дня.		72. Инструкція дворянъ Виленскаго вое- водства, данная депутатамъ, выбра- ннымъ на конвокаційный сеймъ въ Вар- шаву	222
65. Инструкція дворянъ Новгородскаго вое- водства депутатамъ, отправленнымъ на сеймъ Варшавскій	198	1766 Августа 16 дня.	
1757 г. Сентября 27 дня.		73. Грамота Виленскаго епископа Игнатія Массальскаго, данная евреямъ, живу- щимъ на Виленскомъ предмѣстьѣ Ан- токолѣ, на постройку тамъ синагоги и кладбища	236
66. Привилегія короля Августа III-го на четырёхнедѣльную ярмарку въ мѣ- стечкѣ Молодечнѣ	205		

Стран.

Стран.

1766 г. Августа 19 дня.

- 74. Подтвердительная привилегія короля Станислава Августа въ пользу нѣкоторыхъ волостей Полоцкаго воеводства 238

1767 г. Августа 13 дня.

- 75. Постановленіе конфедерациі Литовской провинціи въ пользу маршаловъ и совѣтниковъ конфедерациі 241

1768 г. Августа 13 дня.

- 76. Привилегія короля Станислава Августа, данная Динабургскому подстаростѣ Казимиру Кублицкому на три ежегодныя ярмарки въ мѣстечкѣ Мелегинахъ 244

1774 г. Января 3 дня.

- 77. Привилегія короля Станислава Августа на четыре ежегодныя ярмарки въ мѣстечкѣ Пакольнѣ 245

1777 г. Февраля 28 дня.

- 78. Привилегія короля Станислава Августа Виленскимъ доминиканамъ на право содержанія аптеки 247

1779 г. Мая 14 дня.

- 79. Универсалъ короля Станислава Августа касательно аккуратной высылки судебнымъ мѣстами рапортовъ въ постоянный королевскій совѣтъ 248

1779 г. Іюня 7 дня.

- 80. Привилегія короля Станислава Августа на основаніе мѣстечка Бигушекъ съ

торгомъ въ каждую среду и одною двухнедѣльною ярмаркою въ году 251

1786 г. Іюля 16 дня.

- 81. Привилегія короля Станислава Августа мѣстечку Сопоцкину на двѣ ярмарки и торги 253

1790 г. Сентября 9 дня.

- 82. Привилегія короля Станислава Августа Ивану Халецкому на еженедѣльные торги и четыре годовые ярмарки въ его мѣстечкѣ Жлобинѣ 254

1792 г. Января 4 дня.

- 83. Протоколъ засѣданія Гродненскаго магистрата, заключающій въ себѣ распоряженіе о снесеніи старыхъ полуразвалившихся домовъ и трубъ, угрожающихъ пожаромъ 256

1792 г. Февраля 25 дня.

- 84. Подтвердительная привилегія короля Станислава Августа мѣстечку Липнишкамъ на городскія права и вольности 258

1792 г. Мая 22 дня.

- 85. Привилегія короля Станислава Августа городу Ошмянамъ 261

1792 г. Февраля 25 дня.

- 86. Привилегія короля Станислава Августа на обновленіе правъ мѣстечка Ушноля 265

1792 г. Февраля 23 дня.

- 87. Подтвердительная привилегія короля Станислава Августа мѣстечку Мойшаголамъ на городскія права и вольности 268

	<i>Стран.</i>		<i>Стран.</i>
1685 г. Мая 21 дня.		1690 г. Апрѣля 23 дня.	
99. Разграниченіе имѣнія Жомойтскаго старосты Геронима Ходкевича съ имѣніемъ Комаевскаго	341	101. Инвентарь имѣнія Любовицкаго . . .	377
164 . . г. Февраля 20 дня.		1755 г. Апрѣля 7 дня.	
100. Инвентарь Гомельскаго староства . .	343	102. Опись движимаго имущества, оставшагося по смерти Виленскаго русскаго купца Гавріила Кательницкаго	380

I.

УКАЗАТЕЛЬ ЛИЧНЫХЪ ИМЕНЪ.

Абрамовичъ Андрей, зем. писарь Вилен. воеводства, 191, 192. — Казиміръ, Гродненскій бургомистръ, 257, 258. — Людвигъ, Вилен. деревничій, 218, 235. — Петръ, 127. — Юрій, Стародубовскій староста, 234. — Янъ-Казиміръ, 132. — стольникъ Вилен. воеводства, 152. Абрамовскій Феликсъ-Францискъ, писарь аппеляціон. суда Вилен. воеводства, 256. Августиновичъ Іосифъ, 220, 235. Августинъ, войтъ Виленскій, 25. Августіяновичъ Михаилъ, 127. Августъ II-й, король Польскій, 39, 52, 75, 109, 111, 127—8, 137—8, 142—3, 158, 173, 178, 194.	Августъ III-й, король Польскій, 38, 40, 44, 45, 48, 49, 52, 54, 108, 109, 161, 164, 165, 170, 172, 178, 186, 187—8, 205—6, 207, 210, 212, 213, 217, 224. Авковичъ Семень, Вилен. мѣщанинъ, 388. Агрипа Венцлавъ, господар. писарь, 44, 45, 70. Адамковичъ Михаилъ, 98. Адамовичъ Войтехъ, Минскій мѣщанинъ, 49. Александровичъ Казиміръ, 221. — Антоній, секрет. Постояннаго совѣта, 251. — Самуилъ, 320. Александръ, король Польскій и великій князь Литовскій, 6, 9, 11, 13, 15, 16, 30, 66, 67, 68, 117, 197, 269. Алексеѣвичъ Карлъ, 391, 392. Алексій Алексѣевичъ, Московскій царевичъ (сынъ царя Алексѣя Михайловича), 96.

Алексѣй Михайловичъ, царь Московскій, 93.
Амбровичъ Андрей, „человѣкъ“ (подданный), 10.
— Ермола, „человѣкъ“ (подданный) 10.
Ананикъ Гарасимъ, „мужъ“ (крестьянинъ) 11.
— Лукіанъ, „мужъ“ (крестьянинъ) 11.
— Яковъ, „мужъ“ (крестьянинъ) 11.
Андревичъ Юрій, Смоленскій намѣстникъ, 16.
Андреевичова Богдана, княжна, жена Ивана Андреевича—державцы Виленскаго, 86.
Андреевичъ Иванъ, господарскій дворянинъ, 10.
дворный королев. подскарбный, 32, державца Веленскій, 86.
— Аврамъ, бояринъ, 11.
Андрускій Яцко, 20.
Андружскій Саньбо, 19.

Андружскій Федоръ, 19.
Андрушкевичъ Михайлъ-Доминикъ, 132.
Анна, королева Польская, 63, 64.
— Россійская Императрица, 149, 150.
Антоновичъ-Войсиль Николай, 127.
— Павелъ, 359.
— Самуилъ, 127.
— 320.
Антонъ, Пунскій осочникъ, 24.
Анцута Юрій, антипатренскій епископъ, Вилен. суфраганъ, референдаръ вел. кн. Литовскаго, 157.
Аппель, 319.
Артемовичъ Михайлъ, 142.
Артишевскій Оома, 394.

Б.

Бабинскій Семень, 20.
Баевскій Лецко. 20.
— Грицко, 20.
Балдышевскій Германъ-Иннокентій, 394.
Балинскій Игнатій, ротмистръ Вилен. воеводства, 258.
Балновскій Василей, 20.
Банась Адамъ, Вилен. мѣщанинъ, 388.
Банклись Янъ, крестьянинъ с. Шадулт; 148.
Барановичи, бояре, 45.
Барановичъ Юргій, 46.
— Казиміръ, польный стражникъ вел. княж. Литовскаго, 169, 170, 181.
Барановскій Янушъ, мурза, полковникъ, 108, 111.
Барсотый, 321.
Бартошевичъ Казиміръ, королев. секретарь, 378.
— Константинъ-Викторъ, 126.
— Францишекъ, Липскій бурмистръ, 38.
— Янъ, 221, 235, Викторинъ-Янъ, Венденскій войскій, 379.
Бееръ Адамъ, 318.
— Михайлъ, 318, 320.

Безъ Захарія, 319.
Бейнартъ Станиславъ, скарбникъ вел. кн. Литовскаго, ключникъ и подклучій Вилен. воеводства, 343, 344, и королевскій секретарь. 377.
Бенеть Яковъ, Мозырскій столъникъ, 141.
Беняшъ Францискъ, 221, 235.
Береженскій Грицко, 19.
Березневичъ Богуславъ, 204.
— Бонифацій, 204.
Берестейскій Михайло, 20.
Берковичъ Гиршель, 391.
Бернардотъ, французскій комиссаръ, 161.
Бернатовичъ Казиміръ, Вилен. мѣщанинъ, 303, 325.
Биберштейнъ Николай, 98.
Бизингъ, Вилен. почтарь, 318.
Билунскій Игнатій, 221, 236.
— Михайлъ, 221.
Бирбаши Юхневичи, князья, 175, 186.
Биронъ, князь, 193.
Бисмаркъ. См. Фонъ-Бисмаркъ.

- Бобеашъ Петръ, 190.
 Бобицкій Богданъ, 21.
 — Сирота, 21.
 Боболя Андрей, іезуитъ, 157.
 Бобровиць Івашко, 20.
 Богданковичъ Жданокъ, 285.
 Богдановичова, Василева, Витебская зем. писарева,
 княжна Анна Дмитровна Глинская, 9.
 Богдановиць Василій, Витебскій земскій писарь,
 9, 17; Кревскій мѣщанинъ 77—8.
 — Иванъ, Дисненскій мѣщанинъ, 274.
 — Михаилъ, 127, 378.
 — Самуилъ, 127.
 — Юрій, 221, 236.
 — Яковъ, 221, 236.
 Богдановъ Остапко, человекъ с. Овдѣевичъ, 14.
 — Сергѣйко, человекъ с. Овдѣевичъ, 14.
 Богданъ, панъ, 19.
 Богдашевскій Адамъ, 136.
 Богдевичъ Мальхеръ-Константинъ, 100.
 — Михаилъ, 127.
 Боговитиновичова Богушова, пани, 24.
 Боговитиновичъ Богушъ, Волинскій земскій под-
 скарбій, 19.
 — Иванъ, 19.
 Боговитинъ; панъ, 19, 21.
 Богомолецъ Дмитрій-Александръ, 98.
 — Янъ, 98.
 Богуматчиць Матыстъ, 285.
 Богушевскій Оома, 221.
 Богушъ Адамъ, 126, королев. секретарь, 132, 152.
 — Іеронимъ, Ковенскій городничій, 126.
 Боимъ Павелъ, королев. секретарь, Вилен. войтъ,
 336.
 Бонумъ, полковникъ, 320.
 Болдура Івашко, человекъ с. Овдѣевичъ, 14.
 Болевичъ Мартинъ, 335.
 Бона, королева Польская, 28.
 Бонинъ Петръ Ивановичъ, землянинъ Новгород-
 ской земли, 340, 341.
 Борейко Козичъ Криштофъ, 100.
 Борейко Юрій-Владиславъ, Виленскій подчашій,
 125, 126, 132.
 Борейко-Зміевскій Антонъ, Виленскій земскій ре-
 гентъ, 152.
 Боренскій-Гулько Іеронимъ, 98.
 Борисовиць Василій, „думный“ бояринъ Слоним-
 скаго повѣта, 36—7, 275.
 — Гавріилъ, 36, 275.
 — Казиміръ, 275.
 — Леонъ, 36, 275—6.
 — Матвѣй, 275.
 — Стефанъ, 275.
 — Яковъ, 36, 275—6, 335.
 — Янъ, 275.
 Борковскій Павелъ, землянинъ Опшян. пов., 61.
 Боровскій Стефанъ, 98.
 — изъ Борова, Теофилъ, Лидскій подчашій,
 132.
 — Станиславъ, 282.
 Бородиць Кипріанъ, 204.
 — Іоакимъ, 204.
 — Петруть, Василишскій мѣщанинъ, 285.
 Бортневичъ Николай-Доминикъ, 127.
 Боруховская, Яновая, 20.
 Ботвиневичъ Іосифъ, Волчаскій бояринъ, 30.
 — Романъ, Волчаскій бояринъ, 30.
 Боуфаль Доброгость, Казиміръ, гродскій писарь
 Гроднен. пов., 40.
 Бражичова Теодора, Селявина, 334.
 Бражичъ Гавріилъ, 334.
 — Дмитрій, 334.
 Браницій Янъ Клеменсъ, Краков. каштелянъ,
 коронный гетманъ, 216.
 Бранскій-Бѣлецкій Криштофъ, Витебскій гродскій
 писарь, 98.
 Брацишевскій Казиміръ, 132.
 Брезинскій, Іосифъ, 152.
 — Янъ, Брестскій чашникъ, 125.
 Бремсъ, маіоръ, 319.
 Брендіусъ, ксендзъ, нѣмецъ, іезуитъ Виленскаго
 Яновскаго коллегіума, 319.

- Брендіусъ Гавріилъ, Ковен. канторъ, 321.
 Брестскій Александръ, 134.
 Брилингъ Францисекъ, 221.
 Бриндза, 33.
 Брозовскій Андрей, Вилен. мѣщ., купецъ, 336.
 — Игнатій, 221, 236
 — Мартинъ, 221, Мартинъ-Николай, 236.
 — Францискъ, 221, 236.
 Бронецъ, подчашій Вилен. воеводства, 152.
 — Адамъ, бунчучный б. Литов. войскъ, 218.
 — Игнатій, Вилен. подчашій, 218.
 Бронцы, паны, 234.
 Бростовскій Е. П., референдаръ и писарь вел. княж. Литовскаго, 147.
 — Кивріанъ-Павель, референдаръ и писарь вел. кн. Литовскаго, 104, 106, 334.
 Броховичъ Гаврило, 20.
 — Михайло, 20.
 Бруновъ Вильгельмъ-Карлъ, 142.
 Брусина, Кмитова, 21.
 Бубновскій Михайло, панъ, 20.
 Буготый Юрій, 127.
 Будный Войтехъ, 136.
 Буйвидъ Владиславъ, Минскій скарбникъ, 379.
 Буйницкій Криштофъ, 197.
 Буйновскій Карлъ, 204.
 Бураба Томашъ-Михалъ, 28.
 Букрабина Софія Косиловна, 28.
 Булгаковъ, Стрѣлецкій голова, 96.
 Булгакъ Янъ, ротмистръ Новгородскаго воеводства, 204.
 Булгаринъ Казиміръ, Мозырскій хоружичъ, 204.
 Буракъ Петръ, крестьянинъ с. Шадюнъ, 148.
 — Янукъ, крестьянинъ с. Шадюнъ, 148.
 Бурба Францискъ, Вилен. райца, 319, 325.
 Буремская, Александровая, княгиня, 19.
 Буремскій, князь, 19.
 Буринскій, пристигаторъ великаго кн. Литовскаго, 175, 185.
 — Станиславъ Стефанъ, Смоленскій каштеляничъ, 234.
 Буринскій Янъ, 235.
 Бутлеръ Криштофъ, Браславскій градскій судья, 141.
 Бухнеръ Янъ, 322.
 Буховецкій Оаддей, Новгород. крайчій, 218, 234.
 Буховичъ Ивашко, 21.
 Быковский Иванъ, бояринъ, Минскій войскій, 27.
 — Іосифъ, хоружичъ и депутатъ Слонимскаго повѣта, 167.
 Быковский Ивановичъ, господарскій дворянинъ, 10, 12, 13.
 Былинскій Іосифъ, 221, 235.
 Быстрейскій Богданъ, бояринъ, 11.
 — Яцко, бояринъ, 11, Яцко Богдановичъ, 15.
 Быстромъ Казиміръ, депутатъ Литовскаго трибунала, 167.
 Быховець Іосифъ, депутатъ Трокскаго воеводства, 33.
 Бышинскій Іосифъ, стражниковичъ Ошмян. повѣта, 221, Іосафатъ, 235.
 — Онуфрій, Ошмянскій стражникъ, 221, 235.
 Бѣганскій Криштофъ, с. О., 141.
 — изъ Бѣганова, Янъ-Казиміръ, Стародубовскій староста, полковникъ Литовскихъ войскъ, 140—1.
 Бѣликовичъ Андрей Сасиновичъ, зем. подсудокъ Ошмянскаго повѣта, 61.
 — Васько, панъ, 19.
 — Янъ, 204.
 Бѣлинскій Францискъ, коронный великій маршалокъ, 216.
 Бѣлно, кожемачичъ, бояринъ села Утя, 357, 366.
 Бѣлыницкій-Бируля, Андрей, 98.
 — Гавріилъ, 98.
 — Григорій, 98.
 — Левъ, Ивановскій, 98.
 — Оедоръ, 98.
 Бѣлзоръ Гавріилъ, Упитскій подкоморій и депутатъ, староста Новомлынскій, маршалокъ, 23.
 — Криштофъ, Упитскій маршалокъ, 27.

Бѣлокриницкій Богданъ, 19.
Бѣлостоцкій Ванько, панъ, 19.
— Романъ, панъ, 19.
— Семень, панъ, 19.
— Яцко, 19.
Бѣльскій Семень Володимировичъ, князь, его дво-

рецъ въ Смоленскѣ, за Днѣпромъ, съ цер-
ковью „Свѣтого Ильи“, 16.

Бѣльскій Игнатій-Иосифъ, 221.
Бѣсецкій Владиславъ, Минскій чашникъ, 142.
Бялопітровичъ Викентій, ловчій Лидскаго повѣта,
255, 261, 264, 268, 271, 274.

В.

Ваврецкій Ярошъ-Александръ, Браславскій зем-
скій судья, 141.
— изъ Скретушева, Оома П., Браславскій
гродскій писарь, 141.
Вагнеръ Мартинъ, 256,
— 319.
Валеріанъ, писарь, 26.
Валиновскій Николай 142.
Валицкій Иосифъ, Полоцкій стольникъ, 152.
Вальтеръ Корнелій, Вилен. мѣщанинъ, 390.
Валюжинецъ Константинъ, 3.
Валюжиничъ Василій Михайловичъ, Красносель-
скій Спасскій священникъ, 3, 4.
— Константинъ, 3.
— Костюшко, бояринъ господарскій, 3.
Вансовскій Янъ, 152.
— Оаддей, Пин. чашникъ, 218.
Вандевичъ Рафаилъ, 182.
Василева Рейна, Вилен. лавочница, 320.
Василевскій Андрей Яновичъ, Витебскій мечный, 9.
— Иосифъ Яновичъ, Смоленскій стражникъ, 9.
— Казиміръ Брониславовичъ, 9.
— Криштофъ Казиміровичъ, 9.
— Михаилъ Яновичъ, подчашій Витебскій, 9.
— Стефанъ Казиміровичъ, 9.
— Францискъ Яновичъ, Волков. стражн. 19.
Васильевичъ Дахно, 20.
Вацлавъ, князь (Четвертинскій или Соколинскій?),
87.
Вацуръ, Волчаскій бояринъ. См. *Костюшковичъ-
Вацуръ*.

Вашуга, Кревскій мѣщанинъ, 77.
Ведничъ Янъ Черниговскій стольникъ, 201.
Вейштодъ Яцекъ, 235.
Велецкій Василій, князь, 19.
Величко Самуилъ, Мстиславскій гродскій писарь, 4.
Велямовичъ Самуель, панъ, 93, 101.
Венцовичъ Францискъ-Мирославъ, Лоздейскій
войтъ, 70, Трок. подеудокъ, 74.
— Іоаннъ, 221, 235.
Вербицкій Павелъ-Иосифъ, секрет. Мин. пов., 209.
Вербовскій Константинъ, 220, 235.
Вердерманъ Егидій, 320.
Вермейко, прихожій человекъ села Овдѣвичъ, 14.
Версоцкій Василій-Антонъ, Брестскій-Куявскій
скарбникъ, 127.
Верховскій Иванъ, 20.
Веселовскій Петръ, Перстунскій и Новодворскій
лѣсничій, 45, 47, надворный маршалокъ
вел. кн. Литовскаго, староста Ковенскій
и Рамборскій, 48, 53, 287—8.
Веспасіанъ, 165.
Вессель Оедоръ, коронный вел. подскарбій, 216.
Видейно Стефанъ, 102.
Визгердъ, Вилен. грод. писарь, 152.
Вилгорскій Андрей, 20.
— Оедоръ, 20.
Вильканецъ Михаилъ, 235.
— Юрій, 235.
Вильчевскій, королев. подкоморій, 233.
Вильчко Янъ, королевскій дворянинъ и стручка-
шій, 80, 81.

- Вимко Николай**, 295.
- Виноградскій**, Ковенскій войтъ, 121.
- Висмонть Рафаиль**, 221, Висконть, 235.
- Витакоскій Вавринець-Михаиль**, 132.
- Витовтъ**, великій князь Литовскій, 66.
- Витунскій Янъ**, Ошмян. судовой писарь, 264.
- Вишневецкій**. См. *Корибуть-Вишневецкій*.
- Вишневецкій Александръ**, князь, 19.
- Иванъ, князь, державца Эйшишскій.
- Федоръ, державца Пропойскій, 19.
- Вишоватый Казиміръ**, 221, 235.
- Михаилъ, 221, 235.
- Вишомирскій Андрей**, 221.
- Антоній, 221, 235.
- Владиславъ, 221.
- Игнатій, 221, 235.
- Михаилъ, 221.
- Владиславъ IV**, король Польскій, 18, 22, 28, 29, 39, 50, 51, 52, 56, 59, 74, 81, 86, 89—92, 259.
- ксендзъ, канцелянъ Вилен. епископа, 319.
- Владыка Сенько**, 20.
- Кренскій, 20.
- Власовичъ Евѳимій**, намѣстникъ Виленск. Свято-Духовскаго монастыря, 31.
- Внучекъ Станиславъ**, Ошмян. земскій писарь, 63.
- Водицкій Михаилъ**, Перемышльскій староста, коронный подканцлеръ, 216.
- Войдагъ Оадей**, 235.
- Война Гавриилъ**, королев. писарь вел. кн. Литовскаго, 59.
- Казиміръ, Пин. зем. судья, 136.
- Константинъ, Браславскій подкоморій, 132.
- Матей, королев. писарь, 49, 63, 240.
- Семень, господар. дворянинъ, 279.
- Янъ-Казиміръ, Мстиславскій крайчій, 172, 175.
- Война-Оранскій Яковъ**, подсудокъ Стародубовскаго пов., 197.
- Янъ, 235.
- Война-Ясенецкій Александръ**, Витеб. грод. судья, 97.
- Война-Ясенецкій Янъ**, подсудокъ, 303.
- Войниловичъ Антоній**, 204.
- Викторъ, войсковичъ и ротмистръ Новгородскаго воеводства, 199.
- Войницкій Олехно**, панъ, 20.
- Войновскій Янъ**, 236.
- Войсецкая**, пани, 20.
- Войсимъ Николай**. См. *Антоневичъ-Войсимъ*.
- Войтеховскій Леонъ**, Мин. магистратск. писарь, 39.
- Войткевичъ Матвѣй**, 235.
- Юрій-Михаиль, Лидскій скарбникъ, 132.
- Войцеховичъ Янъ-Лукашъ**, 100.
- Войцеховскій Рафаиль**, заступающій мѣсто аппеціонало судьи Вилен. воеводства, 256.
- Войшнарвичова Марина**, Филоновичовна, Янова, Вилен. бурмистрова, 334.
- Волковскій Яковъ**, Вилен. мѣщ., портной, 385.
- Волковый Иванъ**, 20.
- Волковъевичъ Иванъ**, 19.
- Костя, 19.
- Волкъ Левонъ Григорьевичъ**, бояринъ сельца Озарчичъ, 360.
- Яковъ, Вил. гарнизонный ротмистръ, 186.
- Ковенскій бурмистръ, 121.
- Волминская Гальшка**, Завишанка, Кревская державчина, 81.
- Волминскій Янъ**, Кревскій староста, 76, 77, 78, 79,—державца, 80, 81, 82, Волменскій Янъ Яновичъ, Трок. судья, Васишскій намѣстникъ Трокск. воеводы князя Николая Юрьевича Радивижа, 280, 282, 285, 286.
- Воловичъ Антоній**, Слуцкій епископъ, 216.
- Григорій, Слоним. староста, 37.
- Евстафій, референдаръ и писарь вел. кн. Литовскаго, 50.
- Марціанъ-Доминикъ, хоружій Мстиславскаго воеводства, 132.
- Янъ-Павелъ, Плотельскій староста, 4.
- Ярошъ, королев. писарь, 70.
- Володновичъ Мартинъ-Станиславъ**, ротмистръ Витебскаго воеводства, 98.

- Володзько Матвій-Казиміръ, Урѣцкій староста, депутатъ Опшмянскаго повѣта, 167.
Волчкевичъ Янъ Юрьевичъ, Виленскій конюшій и подконюшій, Василяшскій державца, 286.
Волочко Казиміръ, 204.
— Оома, 204.
Волонъ, подданный, 284.
Вольгратъ Константинъ, 98.
Вольфъ Янъ, Витеб. коморникъ, 242, 244.
Вольскій Янъ-Константинъ, Виленскій городскій писарь, 126.
— изъ Русинова, Янъ-Венедиктъ, хоружій Вилен. воеводства, 152, 168, 170, 171, 175, 177, 178.
Вонтіоръ Клавдій, французъ, 320.
Воржищовскій, панъ, 20.
Ворона Юрій Ивановичъ, панъ, 15, 20.
Воронецкій Станиславъ, 126.
Вороницкіе, князя, 20.
Вороничъ Юхно, 10, 11.
Вороновичъ, ксендзъ, духовный писарь, 319.
Воропаевичъ Степанъ, 20.
Воротынецъ Янъ, Витебскій ротмистръ, 98.
Вотто Петръ-Богуславъ-Францискъ, 221.
Вохновичъ Якимъ, 21.
Воходовскій, 21.
Воютинскій. Сенько, 20.
Вохлоповскій, 20.
Вроблевскій Янъ, 30.
Выдра Янъ, Ковенскій хоружій, 34—5.
Выдровскій Адамъ, Жигмонтійскій плебанъ, 63.
Высоцкій Янъ, Вилен. мѣщанинъ, портной, 385.
Вышинскій Андрей, 235, 236.
— Петръ, 221, 236.
Вышковскій Ѳедоръ, князь, 86.

Г.

- Габріаловичъ Доминикъ, 221.
Гаврилкевичъ Станиславъ, стражникъ и депутатъ Лидскаго повѣта, 167.
Гавриловичъ Сигизмундъ, Ковен. скарбникъ, 147, 148.
Гагенъ Готфридъ, Вилен. радца, 116.
Гадерманъ Михаилъ, 320.
Гаела Михаилъ, 132.
Гайдучекъ Петръ, крестьянинъ села Шадюнь, 148.
Гайко Янъ Николаевичъ, королев. писарь, Городенскій конюшій, державца Ошменскій, Утенскій и Красносельскій, 279, 280, 282, Вилен. ключникъ 285, 286, 287, 289.
Гайковая Ядвига Павловна, Николаева, 286.
Галецкій Исифъ, стольникъ Смоленскаго воеводства, 136.
Галичинскій Григорій, князь, 19.
Ганевичъ Казиміръ, 221.
Ганевичъ Матвій-Михаилъ, обозный Виленскаго воеводства, 126, 235.
— Янъ, 127, 132.
Гано-Липскій Петръ, 98.
Гансовскій Оома, 122.
Гапановичъ Григорій, 322.
Гарабурда Евстафій (Остафей), Мстиславскій городскій писарь, 4.
— Михайло, писарь, 275.
Гарасимовичъ Юшко, чоговѣкъ Гаенской волости, въ Минскомъ уѣздѣ, 8.
Гарновскій Вавринецъ, 221, 236.
Гатискій Гавриль Дахновичъ, 152.
Гатовскій Доминикъ, 220, 235.
Гаштольдъ Альбрехтъ Мартиновичъ, Виленскій воевода, канцлеръ господарскій, Мозырскій староста, 8.
Геведенсъ Лавренсъ, изъ Королевца, 321.
Гедговдъ Станиславъ, 133.

- Гедройць (Гедройць) Александръ, 127.
 — Андрей, 235.
 — Антоній, 235.
 — Криштофъ, стольникъ Вилен. воеводства, 218, 224.
 — Михайлъ, епископъ, 157.
 — Самуилъ, 127.
 — Станиславъ, князь, 284.
 — Янъ, Житомир. скарбникъ, 218.
 — Фаддей, 221.
 — подстолий Вилен. воеводства, 152.
- Гейде Фридрихъ, 259.
- Гейдукъ Янушъ, Вилен. мѣщанинъ, 323—4.
- Гелгудъ Антонъ-Казиміръ, писарь вел. княжества Литовскаго, 51, Андрей-Казиміръ, 116.
- Гельдъ Янъ, изъ Либека, 321.
- Гелебсингъ Янъ, 320.
- Генераль Петръ, крестьянинъ села Шадюнь, 148.
- Геральдъ-Товянскій Антоній, 221, 235.
 — Игнатій, зем. судья Вилен. воеводства, 265.
 — Казиміръ, 220—1, 235.
 — Францискъ, 221, 235.
- Гергардъ Янъ, Вилен. дукерникъ, 319.
- Герждовичъ Янъ, скарбникъ Минскаго воеводства, 208.
- Геркевичъ Андрей, Вилен. адвокатъ, 120, 303.
- Гермоловичъ Микита, человекъ села Омбросовичъ, 14.
 — Савка, человекъ с. Омбросовичъ, 14.
- Германъ Даниилъ, 322.
- Гермолинъ Антонъ, человекъ с. Овдѣвичъ, 14.
 — Осташко (Евстафій), человекъ с. Овдѣвичъ, 14.
- Гермаловичъ Алексѣйко, человекъ, 14.
 — Миколай, человекъ, 14.
- Гернингъ Іоаннъ-Валеріанъ, Королевекскій купецъ, 120—2.
- Гертель Даниилъ, 259.
- Гертианъ Петръ, Гроднен. радца, 257, 258.
- Гецевичъ Владиславъ, 132.
 — Казиміръ, 152.
- Гецевичъ, Браславскій грод. судья, 152.
- Гечевичъ Антоній, ротмистръ Виленскаго воеводства, 218.
- Гечевскій Петръ, 236.
- Гибуть Григорій-Антоній, подкоморій Стародубовскаго пов., директоръ антекомиціального сеймика того же повѣта, 198.
- Гиневичъ Іосифъ, 221.
- Гинейко Фаддей, скарбникъ Ковен. повѣта, 256.
- Гиравичъ Яцко, 20.
- Гирспось, еврей, 321.
- Гиршелевичъ Давидъ, Дрибинскій обыватель, 391.
- Гиршфельдъ Эрнестъ, изъ Ковна, 321.
- Глазко Троянъ, Полоц. зем. судья, 18, 88.
- Глембоцнй, ксендзъ-пріоръ, 318.
- Глинецнй Казиміръ-Іосифъ, Стародубовскій войскій, Вилен. подстароста, 125, 127.
- Глинская Анна Дмитровна, княжна, жена Витебскаго земскаго писаря Василя Богдановича, 9.
- Глинскій Богданъ Фѣдоровичъ, князь, 9, 13, 14, 17.
 — Дмитрій Фѣдоровичъ, князь, 13, 14.
 — Иванъ Семеновичъ, князь, 15, 16, 17.
 — Иванъ Фѣдоровичъ, князь, 13, 14, 15.
 — Мпхайло Ивановичъ, князь, господарскій дворянинъ, 13, 15, 16.
 — Михайло Семеновичъ, князь, 15.
 — Фѣдоръ Ивановичъ, князь, господарскій дворянинъ, 9, 10, 11, 13.
- Глинскій-Лиходѣевскій Криштофъ, 209.
- Глинянскій, В. староста, директоръ Пинскаго Срѣтенскаго сеймика, 136.
- Гловеръ, 319.
- Глѣбцинй Александръ Фѣдоровичъ, Витебскій намѣстникъ, 70.
- Глѣбовичъ Юрій, Смоленскій намѣстникъ, 15.
 — Янъ Юрьевичъ, Вилен. воевода, Литовскій канцлеръ, державца Бобруйскій и Борисовскій, 69.
- Гноинскій Янъ, Гродненскій депутатъ, 33.
- Гнѣвковскій, 320.

- Гнѣвошевичъ Оедоръ, 20.
 Говоруха Михаилъ, бояринъ, 11.
 Голубскій Станиславъ, хоружій Пин. пов., 136.
 Голевскій Оома, Нурскій стольникъ, 218.
 Головня Василій Якимовичъ, ловчій Витебскаго воеводства, 98.
 — Гаврилъ-Матвѣй, королевскій секретарь, 122.
 — Янъ, писарь, 295, писарь земскій, 298.
 — 298.
 Головня-Подвинскій Василій, 98.
 Голубъ Петръ, депутатъ, 298.
 Гонсовскій Станиславъ, Венденскій подкоморій, 165.
 Гонсовскій-Шиварковъ Станиславъ, Венденскій подкоморій, депутатъ Ошмянскаго пов., маршалокъ духовнаго круга, 167.
 Гонѣвскій Викентій, польный гетманъ и подскарбій великаго княжества Литов., 95.
 Гонтарскій Францискъ, 221, 236.
 Гораинъ, 19, Вилен. подвоевода, 152.
 — Александръ, Вилен. подстолий, 220, 235.
 — Александръ, Гиренон. епископъ, референдарій великаго княжества Литовскаго, Виленскій архидіаконъ, 220, 235.
 — Каспаръ, войсковичъ Виленскаго воеводства, 220, 235.
 — Михаилъ, Новомлынскій староста, 152, городничій Виленскаго воеводства, 220.
 — Янъ, Виленскій подвоевода, Петигорскій поручикъ, 158, подкоморій Виленскаго воеводства, 218, 224, 233, 234.
 — Оаддей, Вилен. подкоморій, 218.
 Горбачевскій Янъ, 136.
 Горбачъ Адамъ, войтъ г. Каменца-Литовскаго, 117, 118.
 Горгиусъ Янъ, панъ, 318.
 Гордонъ Рейнольдъ изъ Кейданъ, 320.
 Гордѣвскій Александръ, 115, мечный Виленскаго воеводства, 126, 289, 296, 337.
 — Иеронимъ, 126.
 Гордѣвскій Михаилъ, Виленскій мечный, 125.
 Горзенская, пани, 19.
 Горнорскій Антоній, Виленскій мѣщанинъ, 381.
 Горностанъ, маршалокъ и писарь господарскій, 8, 27, Иванъ, подскарбій земскій, 69.
 — Иванъ, земскій подскарбій, 25.
 Городенскій Игнатій, капитанъ, Виленскій земскій судья, 218.
 — Казиміръ, Витебскій подкоморій, 27.
 — Михаилъ, зем. судья Виленскаго воеводства, 265.
 — Стефанъ, Лоздейскій войтъ, 218, каптуровый судья Вилен. воеводства, 235.
 — войскій Вилен. воеводства, 152.
 Горохъ, панъ, 383.
 Горскій Бернардъ, Подляскій воевода, 216. ✓
 — Николай, 221, 236.
 — Оедоръ, 220, 235.
 Гослинскій Сильвестръ-Федоръ, обозный и депутатъ Минскаго воеводства, 167.
 Госневскій Янъ, 235.
 Готардъ-Духновскій Зенонъ, 276.
 Готлибъ-Гертель Данилъ, Вилен. радца, 268.
 Готскій Богданъ, панъ, 19.
 — Василій, панъ, 19.
 Гочевичъ Петръ, 280, 281, 283.
 — Ясъ, 280, 281, 283.
 Грабовскій Михаилъ, коморникъ Минскаго воеводства, 117.
 — Францискъ, 221, 236.
 Гралевскій Янъ, королев. ревизоръ, 63.
 Грановскій Казиміръ, Равскій воевода, 216.
 Гребницкій Адрианъ, 98.
 — Антоній, 189.
 — Янъ, 190.
 Грековичъ-Гроховскій Стефанъ, Смоленскій мечный, 149, 150.
 Гречиха Ярошъ Григоревичъ, 340, 341.
 Грибовичъ Александръ, 334.
 Грибовскій Вареломей, 221, 235.
 — Казиміръ-Лучко, 221.

- Гравжовая, Варвара, Яновна, Ключковна, Мальхерова, Скowska, Витебская каштелянова, 337.
- Григелевичъ Андрухъ, крестьянинъ с. Шадюнь, 148.
- Семенъ, крестьянинъ с. Шадюнь, 148.
- Григорьевичъ Иванъ, князь, 19.
- Софія (Зохвея), 29.
- Гримайло Щасный, 28—9.
- Гриневиць Семенъ, 132.
- Яковъ, 132.
- Гриничинъ Семенъ Войничъ, королевскій дворнянинъ, 286,—Войновичъ, королевскій ревизоръ, 287, 289.
- Гринковичъ Олехно, 20.
- Гришкевичъ Мартинъ, крестьянинъ села Шмерлянь, 148.
- Гришко, діаконъ Гомельской Троицкой церкви, 352.
- Гришпановскій Лео, 64.
- Гродинскій Стефанъ, Оршанскій депутатъ, 133.
- 331.
- Громадскій Якубъ, Липскій войтъ, 44.
- Громыка, писарь (господарскій?), 5.
- Гросманъ Петръ, шамбелянь, 259.
- Гроховскій. См. *Грековичъ-Гроховскій*.
- Гроссъ Юрій, 394.
- Гружевскій Криштофъ, корол. дворянинъ, 102—3.
- Грушевскій Оома-Юсифъ, Вилен. грод. намѣстникъ и замковый писарь, 128.
- Грущинскій Петръ, золотыхъ дѣлъ мастеръ, 383.
- Губочинскій Петръ, писарь войтовскихъ судовъ г. Городна, 258.
- Гуковскій Казиміръ, 132.
- Гулевичъ Михайло, панъ, 19.
- Оедоръ, князь, 21.
- Гульяницкій Ивашко, 20.
- Стецко, 20.
- Ярмошъ, 20.
- Яцко, бояринъ, 20.
- Гуриновичъ Казиміръ, 99.
- Гурно Александръ, Витеб. кватермейстеръ, 190.
- Андрей, писарь, 190.
- Василій Григорьевичъ, Витебскій земскій подсудокъ, 9, 17.
- Николай, Витеб. земскій судья, 190.
- Стефанъ, 190.
- Гурно-Хотимскій Казиміръ, 98.
- Гурскій Михайль, 235.
- Стефанъ, 100.
- Гутманъ Янъ, Вилен. мѣщ., купецъ, 303, 318.
- Гуторъ Ивашко, 20.

Д

- Данейко Антоній, Волковыскій староста, 204.
- Фелиціанъ, Лидскій ловчій, директоръ Новгородскаго воеводства, 204.
- Данисковичъ Иванъ, панъ, 19.
- Данневичъ, ротмистръ Трокскаго воеводства, 249.
- Дашкевичъ Михаилъ, Новгородскій гродскій регентъ, 203.
- Яковъ, 221, 236.
- Янъ, Вилен. мѣщанинъ, 388.
- Дашковичъ Иванъ, 295.
- Дворецкій Богданъ, 132.
- Де-Вирхертъ, Прусскій княжичъ, 121.
- Дегтевъ Мацко, 20.
- Олехно, 20.
- Стась, 20.
- Дедерналь Занько, 20.
- Пашко, 20.
- Сидоръ, 20.
- Денейко Антоній, депутатъ Лидскаго повѣта, подскарбій Литовскаго трибунала, 167.
- Деражинскій Янъ, Витебскій депутатъ, 33.
- Дербицкій Александръ, Брезинскій каштелянь, 216.

- Дерговскій-Шумскій** Мартинъ, Виленскій подсто-
лій, 218.
— Михаилъ, Карповецкій староста, 218.
- Держичъ** Иеронимъ, мечный Лидскаго пов., 100.
- Десаусъ** Антоній, 320.
— Яковъ, 320.
— Янъ, 319.
- Десковичъ** Михайло, панъ, 19.
- Дештрукъ** Казиміръ, 197.
- Дидюля** Адамъ, 221.
— Матвій, 235.
- Димитрій**, хоружій, Кревскій мѣщанинъ, 77, 78.
- Дискевичъ** Петръ, 320.
- Дмитровичъ** Криштофъ, 190.
— Мартинъ-Казиміръ, 132.
— Степанъ, 292, Щепанъ 293.
- Добризинскій**, 321.
- Доброгость**, 285.
- Довгирдъ** Степанъ, панъ, 284.
— Шадиборъ, панъ, 284.
- Довгяло**, 377.
- Довгяло-Нарбутъ** Иеронимъ, 298.
— Казиміръ, стражникъ и директоръ анте-
компиціального сеймика Виленскаго вое-
водства, 187.
- Довмать-Сосицкій** Оома, 190.
- Довнарвичъ** Иосифъ, чашникъ Ошмянскаго по-
вѣта, Пятигорскій хоружій, королевскій
секретарь, 241.
— Францискъ, 152.
— Янъ, 132.
- Довойна** Станиславъ Станиславовичъ, Полоцкій
воевода, 69.
- Догиль** Янъ-Михаилъ, 132.
- Долмать**. См. *Исайковскій-Долмать*.
- Дольскій**, князь, 20.
— Николай, Пин. подсудокъ, 295.
- Домарацкій** Юрій, панъ, 112.
- Домаславскій**, полковникъ, 159.
- Домброва** Адамъ-Янъ, 142.
- Домбровскій** Иеронимъ, изъ Требавя, дворянинъ
Брестскаго воеводства, 147, Иеронимъ-Ка-
зиміръ, 148.
— Иосифъ, 220, 235.
— Казиміръ-Станиславъ, Виленскій подкомо-
рій, 126, 187.
— Казиміръ-Федортъ, 132.
— Янъ-Казиміръ, Вилькомир. мечникъ, 331.
- Донатъ** Иосифъ, ксендзъ, канцлеръ Смоленской
діедезіи, 175, 186.
— Янъ, хоружій, 175.
- Донейко** Стефанъ, 37.
- Дорановскій** Яковъ, Виленскій радца, 116.
- Дорнянъ**, 60, Севастьянъ, землянинъ Ошмянскаго
повѣта, 61, 62.
- Дорогостайскій** Николай, Монвидъ, Полоцкій вое-
вода, Пепельскій староста, Веленскій дер-
жавца, тивунъ Гондынской земли, 239.
- Дорожинскій** Антоній-Коній, 221, 236.
- Дороневскій** Яковъ, Виленскій радца, 268.
- Дорошіевичъ** Васько, 6.
- Доревеевичова** Кристина, изъ Страшкевичей, Ан-
тонова, во 2-мъ бракѣ Минкевичова, 391.
- Древинскій** Василій, королевскій секретарь вели-
каго княжества Литовскаго, 37.
- Дробязгевичъ** Юрій, 221.
- Дроговицкій** Юрій, Полоцкій земскій писарь, 65.
- Дрозденскій**, 20.
- Друсинь**, Богдановы дѣти, 20.
- Друцкій-Соколинскій** Михаилъ, писарь великаго
княжества Литовскаго, 83, 113, 115, 119.
- Друцкій-Горскій** Янъ, трибунальный маршалокъ,
298.
- Дулемба** Иосифъ, королевскій секретарь великаго
княжества Литовскаго, 54, Брестскій го-
родничій, 245—6.
- Дунинъ-Раецкій**, изъ Раецъ, Теофильтъ, Лидскій
маршалокъ, 323—4.
- Дусацкій-Рудомина** Мартинъ, 141.
— Михаилъ, Браславскій чашникъ, 141.
— Петръ, 299.
— Оома-Константинъ, Браслав. войскій, 141.

Духовичъ Павелъ, Вилен. радца, 85, 397.
Дчуса Иванъ, панъ, 19.
Дыбовскій Антоній, капитанъ, 197.
Дырвонишко Александръ, 127.

Дѣльницкій Григорій, королевскій секретарь, 74.
Дятло Захарко, чеховѣкъ, 14.
— Медешко, чеховѣкъ, 14.

Е.

Евлашевскій Ѳедоръ, подсудокъ, 295.
Евстафій, господарскій маршалокъ и писарь, 31, 289.
Ежевскій Семень, 126.
Езерскій Янъ, ротмистръ Ошмянскаго пов., 205.
Еленскіе, 208—9.
Еленскій Станиславъ, грод. писарь Мозырскаго повѣта, Нестановскій староста, 253—4.
Еловичъ (Еловича) Андрей Юхневичъ, 20.
— Дашко, 20.

Еловичъ Ѳедоръ, панъ, 19.
Ельцовая, пани, 19.
Енина Марья, 20.
Ерофей („Ерофья“), священникъ (попъ) Гомельской Спасской церкви, 356.
Есеницкій, панъ, 19.
— Костка, 20.
Есманъ Николай, 341.
Естко Александръ, панъ, 24, плеинипотентъ, 63, 106, 114.

Ж.

Жаба Александръ, Витебскій чашникъ и ротмистръ, 190.
— Илья, 98.
— Николай, Витеб. подстолий, королев. дворянинъ и комисарь, 299; 302.
— Янъ Криштофъ, Мстиславскій подчашій, 125.
Жабокрицкій Ивашко, 19.
— Яцко, 21.
Жардецкий Александръ, Лятычев. подстолий, 136.
Железновая Гальшка, 19.
Желинскій Юсифъ-Антоній, Гроднен. войтъ, 257.
Жизманъ, Вилен. мѣщанинъ, золотыхъ дѣлъ мастеръ, 382.

Жиховскій Михаилъ, 127.
Жицкій Николай, мечникъ Жомойтск. княжества, 189, 190, 191, 298, 343.
Жолчевичъ Янъ, 236.
Жомойтинъ Юхво, 281, 283.
Жоравницкая Барсановая, 20.
Жоховскій Киприанъ, коадьюторъ Кіевской митрополіи, 323—4.
Жувеля Лаврентій, крестьянинъ Мерецкой державы, 146.
Жукъ, 19.
— Станиславъ-Рафалъ, 98, крайчій, 123.
Журавскій Янъ, Вилен. мѣщанинъ, 388.

З.

Заблоцкій Ѳаддей, 236.
Забѣла, Ковенскій мечникъ, 114—5.
Завилтовичъ Наргелъ, чеховѣкъ Пунскій, 24.
Завиша Александръ, 321.

Завиша Христофоръ, нотарій великаго княжества Литовскаго, 59.
— Янъ-Довгяло, референдаръ и писарь великаго княжества Литовскаго, 50.

- Завиша**, графъ на Бакштахъ, Бердичевъ и Завишинъ, изъ Рожиць, Игнатій, великій подкоморій великаго княжества Литовскаго, староста Минскій, Гродовый, Чечерскій, Хославскій, Сумилишскій и Интурскій, генералъ-маіоръ отъ кавалеріи и полковникъ Литовскихъ войскъ, посланникъ Рѣчи-посполитой при Россійскомъ дворѣ, 160, 162, 163, 164, 174, 184.
- Завишина** Апполовія, Киршенштейновна, Браславская старостина, 106.
- Загоранка** Николай (Миколай), землянинъ Ошмянскаго повѣта, 61, 62.
- Загоровскій**, панъ, 21.
- Загорскій** Іосифъ, 142.
- Станиславъ, 142.
  - Янъ, 141—2.
  - писарь, 319.
- Заенчковскій** Игнатій, коморникъ Виленскаго воеводства, 108.
- Закревскій** Андрей, Вилен. ловчій, 115—6.
- Казиміръ-Андрей, Ошмянскій земскій писарь, 115—6.
  - Марціанъ, 127.
  - Николай, землянинъ Ошмян. пов., 61, 62.
- Занурскій** Оедоръ, панъ, 19.
- Заленскій**, 21, 88.
- Залецило** Антоній, 392.
- Залускій** Іосифъ, Кіевскій епископъ, 216.
- Залѣскій** Арнольдъ, 319.
- Вавринець, 235.
  - Мартинъ, Грбян. стар., 218, 221, 235.
  - Михайлъ, ксендзъ, Новгородскій деканъ 145—6.
  - Юрій, 152.
  - Яковъ, 236.
  - панъ, 186.
- Замойская** Іозефа-Антонина изъ Загоровскихъ, 232.
- Замойскій** Андрей, Иновроцлавскій воевода, 216.
- Мартинъ, 204.
- Заневскій** Янъ, 236.
- Занно**, владѣлецъ села въ Рошскомъ пов., 16.
- Занѣмонскій** Станиславъ Нарковичъ, Дякольскій приставъ, 24.
- Заремба** Францишекъ, 98.
- Зарицкій** Янъ, секретарь большой королевской печати великаго княжества Литовскаго, 252, 254.
- Зарѣцкій** Андрей, 20.
- Заславская**, княгиня, 19.
- Заславскій** Иванъ Юрьевичъ, Витебскій намѣстникъ, 13.
- Юрій Ивановичъ, князь, 10.
  - (Зеславскій) Оедоръ Ивановичъ, князь, намѣстникъ Рошскій и Оболецкій, 16.
- Затурецкій** Михайло, 19.
- Загорскій** Іосифъ, 141.
- Захричова** Антонова, 320.
- Заштовъ** Адамъ, 142.
- Збаражскій** Андрей Семеновичъ, князь, 21.
- Юрій Корибутовичъ, князь, Пинскій староста, 290.
- Збранникъ** Грицко, 19.
- Звонникъ** Юрій, Вилен. мѣщ., 323—4.
- Здитовичъ** Янъ, 190.
- Здовскій** Стецко, 20.
- Здринси** Василій Янковичъ, 21.
- Зебельтовскій**, 321.
- Зевело** Казиміръ, 132.
- Янъ, 133.
- Зеленацкій** Янъ, 152.
- Зелинскій** Яковъ, Раціонскій каштелянъ, 216.
- Зенковичъ** Матіасъ, 20.
- Михайлъ-Янъ, Виленскій епископъ, директоръ антеелекційнаго сеймика Виленскаго воеводства, 159.
  - Стефанъ-Станиславъ, 33.
- Зеновичъ** Казиміръ, 132.
- 331.
- Зивичъ** Іосифъ, 236.
- Зигмунтовичъ**, 319.

- Зигура**, 19.
Зиневичъ Іосифъ, 236.
Зинкевичъ Василій, судья, 295.
Злобикъ Антоній, Липскій лавникъ, 38.
Злобоцкій Іосифъ, 158.
Зміевскій Іосифъ, земскій регентъ Виленскаго воеводства, 185.
— **Калясантій**, писарь земскихъ судовъ Виленскаго воеводства, 265.
— **Самуилъ**, 204.
- Зміевскій** Фелиціантъ, ловчій Виленск. воеводства, 220, 234, 235.
Знищинскій Антоній, 235.
— **Валентій**, 221, 235.
Зноско Іосифъ, 221, 235, 236.
Зубовичъ Андрей, 19.
— **Гришко**, бояринъ села Слободы, 362.
— **Михно**, 20.
Зубъ Янъ, Лидскій градскій судья, 99, Янъ-Станиславъ, 100.

И.

- Иваницкая**, Богущова, 21.
Ивановичова Варвара, Игнатовичовна, Аѳанасьева, Вилен. мѣщанка купчиха, 325, 334, 335.
— **Елена**, Ячнекевичовна, Аѳанасова, 336.
Ивановичъ Аѳанасій, Вилен. мѣщанинъ, купецъ, 325, 327, 333—6.
— **Данило**, бояринъ села Ваги, 361.
— **Дорофей**, Гомельскій Спасскій священникъ, („попъ“), 363.
— **Ленець**, „думный“ землянинъ Слонимскаго повѣта, 36—7.
— **Федоръ**, священникъ („попъ“) Гомельской Троицкой церкви, 375.
Ивановскій Адамъ, 337, 340.
— **Доминикъ**, 221, 235.
- Ивахимъ** Семенко, человекъ с. Овдѣвичъ, 14.
— **Телешко**, человекъ с. Овдѣвичъ, 14.
Ивашенцовичъ Якубъ, господарскій дворянинъ, 5.
Ивашкевичъ Николай, бояринъ, 11.
Ивашковичъ Богущъ, 5.
— **Федько**, 5.
Игнатовичъ, Вилен. радца, 320, Александръ—325, 326, 335.
Издебскій Владиславъ, 142.
Измайловъ Левъ, русскій военный генераль, 167.
Ирнейко Петръ, 236.
Исайновскій - Долмать Францишекъ, королевскій секретарь, 21, 23, 88, 92.
Ишора Игнатій, с. т. в., 235.
— **Іосифъ**, с. Вилен. воевод., 221.

І.

- Іозефовичъ** Николай, Витебскій экономъ, 98.
Іонейко Петръ, 221.
Іонейскій Станиславъ, 221.
Іосифъ, епископъ Смоленскій, 17.
- Іотейко** Матвѣй, 221.
— **Станиславъ**, 221, 235.
Іочинскій Мартинъ-Казиміръ, ловчій Виленскаго воеводства, 132.

ІС.

- Казиміръ**, король Польскій, 22, 30, 60, 66, 67, 68, 86.
Каледаховскій Денисъ, 20.
- Калечицкій** Владиславъ, Брестскій депутатъ, 33.
Калишова, 21.
Калусовскій Петръ, 21.

- Каляссенціушъ** Іосифъ, патріархъ школъ, 233.
Каменецкій Михаилъ-Казиміръ, 132.
Каменскій Петръ Алексѣевичъ („Олексѣевичъ“),
 возный Новгородскаго воеводства, 337, зе-
 мянинъ, 340.
 — Янъ, землянинъ Опшянскаго пов., 61, 62,
 Каминскій, королев. ревизоръ, 76, 80, 136.
Каминскій Андрей, 127.
 — Мальхеръ, Вилен. чашникъ, 125—6.
 — Романъ, 335.
Каноновичъ Яковъ, 221.
Карась Стефанъ, Вилен. бурмистръ, 336.
Каренга Михаилъ, Кукавскій староста, 218.
Карловскій, 54.
Карпъ Дмитрій, изъ Трокскаго воеводства, 298.
Кательницкая Аполлонія, изъ Зубцевичей, жена
 Вилен. купца, 380, 395—8.
Кательницкій Гавріилъ, Виленскій обыватель, ку-
 пецъ, 380, 391—6.
 — Янъ, Вилен. мѣщ., 389, 391, 397—8.
Качановичъ Богуславъ, 142.
Качановскій Александръ, Пин. грод. писарь, 295.
 — Петръ-Криштофъ, Браславскій подчашій,
 141.
 — Янъ, панъ, 31.
Качевскій Александръ, 190.
Каша Романъ, Волчаскій бояринъ, 30.
Квинта, Войтеховичъ, землянинъ, 37.
 — Войтехъ, землянинъ, 37.
Квиринъ, 165.
Кекебушъ, русскій полковникъ, 170, 174, Кеки-
 бушъ—175, Кикибушъ, русскій подпол-
 ковникъ—185.
Кельчевскій. См. *Скарбекъ-Кельчевскій*.
Келчевскій Михаилъ, Познан. стольникъ, 218.
Келпшъ Михаилъ, 127.
Кельхъ Михаилъ, Вилен. купецъ, 380.
Кердей Владиславъ, королев. секретарь, 59.
Керсновскій Янъ, Новгород. зем. судья, 37.
Кимбаръ, 21.
 — Андрей, Браславскій депутатъ, 33.
Кирдеевая, пани, 19.
Кирдеевичъ Михайло, панъ, 20.
 — Петръ, панъ, 19.
Кисель, изъ Русилова, Адамъ, 98.
 — изъ Брусилова, Николай, Дерптскій под-
 коморій, Витебскій подсудокъ, 98, 190.
 — Стефанъ, бояринъ села Тереничъ, 365.
 — Тихно, 21.
Кишна, изъ Техановца, Николай, подскарбій вели-
 каго княжества Литовскаго, 27.
 — Янъ, панъ Виленскій, 340.
 — Витебскій воеводичъ, 297.
Клевецкая, 21.
Клепка Семень, крестьян. Мерездкой державы, 146.
Климашевскій Гавріилъ, 221.
 — Іосифъ, 221, 236.
 — Казиміръ, 221.
 — Людовикъ, Брацлавскій чашникъ, 218.
 — Оаддей, 221, 235, 236.
Климентъ, Римскій папа, 175; XII-й, 186.
Климовичъ, Новотрокскій намѣстникъ, 25.
 — Марко, „думный“ бояринъ Слонимскаго
 повѣта, 36—7.
 — изъ Климонта, Стефанъ, 132. ✓
Кленовичъ Матвѣй, крестьянинъ с. Шадюнъ, 148.
Клюска Ивашко, 21.
Ключата Янъ, Вилен. мѣщанинъ, 89—92.
Кляновскій Криштофъ, Вилен. купецъ, 318.
Кнакфусъ Мартинъ, 259.
Кнегининскій Иванъ, 20.
Книзскій Янушъ, 20.
Книнскій Пацко, 19.
Княгининскій Олехно, 21.
Кобусевичова, 334.
Ковалевскій Матвѣй, 392. ✓
 — Янъ, 127. ✓
Коваль Никита, Кревскій мѣщанинъ, 77, 78.
 — Радивонъ, Кревскій мѣщанинъ, 77, 78.
Ковальновскій Игнатій, Прегоній, 236.
Ковельскій Василій, князь, 19.
Ковнацкій Овуфрій, ч. Жомойт. княжества, 167.

- Козаковскій Адамъ, Шинелишскій староста, 236.
Козинскій Иванъ, 20.
— Олехно, панъ, 19.
— Семень, 20.
— Тихно, панъ, 19.
— Яхно, панъ, 19.
Козловскій Андрей, депутатъ, 298.
— Юрій, Вилен. мѣщанинъ, 303.
Козѣна Андрей Михайловичъ, князь, 21.
— Иванъ, князь, 21.
Коледонисъ Николай, крестьянинъ села Шадюнт, 148.
Коленда Антоній, 187, 221, 235.
— Гавріиль, архіепископъ, митрополитъ Кіевскій, Галицкій и всея Руси, 323—4.
— Михайль-Константинъ, Виленскій подсудокъ, 324.
— Янъ, Виленскій земскій писарь, 23, 33, 152.
Коленда-Стадницінъ Адамъ-Іосифъ, Волковыскій стольникъ, 221, 235.
Коленицінъ, Гомельскій державца, 373.
Колесинскій Константинъ Дмитровичъ, 100.
Колновичъ Іосель, еврей, 391.
Колонтай Александръ-Станиславъ, Лидскій городскій писарь, 99, 100.
Колупайло Францискъ, 209.
Кольбергъ Крїстіанъ, 321.
— Мартинъ, 321.
Коморовскій, комендантъ г. Островна, 97.
— Гавріиль-Карлъ Саковичъ, Бреславскій подстолий, 126.
Кондаровъ Жданъ, гетманъ, Полоцкій воевода, 95.
Кондратовичъ Игнатій, 204.
— Казиміръ, 204.
— Францискъ-Антоній, 204.
Кондратскій Андрей, 235.
Кононовичъ І., 235, Коновичъ, Яковъ—236.
Конопацінъ-Елецъ Іосифъ, 152.
Конопка Петръ-Михаилъ, 392.
Коноплицій Сидоръ, Гомельскій бояринъ, 358.
Константиновичъ, Вилен. радца, 319.
Контовъ Игнатій, Рѣчицкій ловчій, 221.
— Людовикъ, 221.
Концецінъ, пизъ Кончина, Іосифъ, 132.
Конча Игнатій, регентъ генеральной конфедерации великаго княжества Литовскаго, 243.
Кончевскій Александръ, Вилен. базилян. митрополит. секретарь, 85.
Конецъ Михаилъ, 137, 140.
Константинъ, Вилен. епископъ, 145.
Копинскій, 321.
Копоть, на Ополь, Франтишевъ, Брестянскій каштеляничъ, 378—9.
Коптевая Екатерина Стеткевичовна—Оршанская подкоморянка, Брестянская каштеляничовая, 378—9.
Коптевичъ Ванько, 20.
Копытовскій, 21.
Корбутъ Леонтъ, Смолен. стражникъ, 221, 236.
— Мартинъ-Флоріанъ, Стародубовскій стражникъ, 136.
Корвинъ-Гонсѣвскій Богуславъ, Смоленскій бискупъ, 343, 377.
— Янъ, королев. ревизоръ, 82.
Корвинъ-Милевскій Григорій, 221.
Корейва Рафаилъ, 132.
— Самуиль („Самуель“), 4, войскій, 25, Корейво—119, 341.
— Станиславъ, Ошмянскій подсудокъ, королевскій ревизоръ, 76, 80.
Кореневскій Викторъ, 235.
— Юрій, 235.
Корецкая, княгиня, 19.
Корецкій Брусь, князь, державца города Великаго, 26.
Корецкій-Массальскій Иванъ, князь, 19.
Корибутъ-Вишневецкій Михаилъ, генеральный полковникъ Литовскихъ войскъ, 136, Михаилъ-Сервацій, князь на Вишневецъ и Збаражъ,

- графъ на Дольскѣ, Комарнѣ и Домбровицѣ, польный гетманъ великаго княжества Литовскаго, Пинскій, Волковыскій и проч. староста, 139, 140, 168, 174, канцлеръ и региментарь войскъ великаго княжества Литовскаго, 182.
- Корибуть-Вишневецкій Янушъ-Антонъ**, надворный маршалокъ великаго княжества Литовскаго, Пинскій и Оседкій староста, 133.
- Корнель Карлъ**, 29.
- Коровай Андрей**, 20.
- Корсакъ Адамъ-Игнатій**, Ошмян. зем. судья, 264.
- Венедиктъ, 220, 235.
  - Данилъ, Новгородскій депутатъ, 298.
  - Иосифъ, Смоленскій хоружій, 218.
  - Мартинъ, ротмистръ Новгородскаго воеводства, 203, 204.
  - Овикій, подкоморій Полоцкой земли, 65.
  - Янъ Глѣбовичъ, господарскій бояринъ, 11, королевскій секретарь, 63.
  - Янъ, Новгород. зем. подсудожъ, 37, Ошмянскій земскій писарь, 82.
  - Оаддей, Полоцкій подчашій, 247, 248, земскій судья Виленскаго воеводства, 265.
- Корфъ Яковъ**, 141.
- Корытенская Павлова**, 20.
- Косилова Софія Букрабина**, 28.
- Косинскій Иосифъ**, 132.
- Криштофъ, 132.
  - Юрій, 132.
- Косаревскій Станиславъ**, Новоселковскій староста, 177.
- Коссенцантъ-Ессе Янъ**, 235.
- Косова Гальшка Николаевна**, Криштофова, Подаревская, 296—8.
- Коссовъ Юрій**, 190.
- Кось Криштофъ**, 296—8.
- ✓ **Константиновичъ Стефанъ**, Вилен. радца, 303.
- Копоть Янъ-Карлъ**, Трок. каштелянъ, 324.
- Коссобуцкій Петръ**, Вилен. радца, 380.
- Костецкій Криштофъ**, 235.
- Костровицкій**, Вилен. бурм., 318, Григорій—336.
- Костровский Казиміръ**, 142.
- Стефанъ, Дерптскій хоружій, 125, 131.
- Костюшко Адамъ-Казиміръ**, Курляндскій оберъ-бургграфъ, затѣмъ ландгофмистръ, 196.
- Николай, 196.
- Костюшковичъ Богданъ**, 20, 21.
- Костюшковичъ-Вацура Жданъ**, Волчаскій бояринъ, 30.
- Костюшковичъ-Вацура Михаилъ** Волчаскій бояр., 30.
- Петръ, 21.
- Костялковскій Адамъ**, Вильком. грод. писарь, 60.
- Котель Михаилъ**, Витебскій каштелянъ, 129, Михаилъ-Казиміръ, директоръ Вилен. сѣзда, 132, подскарбій вел. княж. Литов., 234.
- Литовскій подскарбій, 174.
- Коткевичъ Яковъ**, Ушпольскій радца, 265.
- Котковскій Станиславъ**, 221.
- Котовичъ Андрей**, писарь великаго княжества Литовскаго, 102—3, 118.
- Левъ, 21.
  - Михайло, 21.
  - Павелъ Юрьевичъ, господарскій дворянинъ, 279, 280, 282, мѣрчій господарскій Василюшскій, 285, 286, 287, 289.
  - Сенько, 21.
  - Оедько, бояринъ сельца Дятловичъ, 356.
- Котовскій Янъ**, Луцкій войтъ, 20.
- Коть**, 19.
- Кохма**, жидъ, 74.
- Кочановскій Александръ**, Пин. грод. писарь, 290.
- Коширскій Андрей**, князь, 19.
- Кошуба Адамъ-Янъ**, радца гор. Каменца-Литовскаго, 117, Кашуба, 118.
- Кошувскій**, 20.
- Кощина**, панъ, 19.
- Кошицова**, изъ дома Войновъ, Варвара, Зарицкая старостина, 210—12.
- Кошиць Антовій**, Зарицкій староста, 210—12.
- Михаилъ, Вилен. зем. и Литовскаго трибунала писарь, 126; 194, 197.

- Краевскій Іосифъ, 220.
Красинскій Николай, Гомельскій староста, 377.
Красноселецкій Ивашко, 20.
Красовскій, 19.
— Владиславъ, Рѣчицкій скарбникъ, 125.
— Іеремія, Дисевскій обыватель, 274.
— Ілья, Вилен. радца, 318.
— Михайлъ, 142.
— Петръ-Казиміръ, 98.
Креевская, Сеньковая, пави, 20.
Крепштуль Григорій-Янъ, 127.
— Францишекъ-Казиміръ, 127.
Кречовскій Флоріанъ, 132.
Кристіанъ Юрій, Ковенскій радца, 121.
Кричицкій Мустафа, мурза, ротмистръ, 108, 111.
Кришиловскій Михайлъ, ковиушій Новгородскаго воеводства, 204.
— Францискъ, 204.
— Оаддей, л. Н. воеводства, 204.
Кришпинъ, возный (генералъ), 319.
Кришпинъ-Ниршенштейнъ Іеронимъ, великій подскарбій великаго княжества Литовскаго, 106—7, Трокскій каштелянъ, 132.
Криштовскій Кердей, Берестенскій хоружій, 36.
Крогулецкій Вареоломей, 336.
Кроновскій Іосафатъ, Кіевскій митрополитъ, 33.
Кролинковскій, Тондягольскій тивунъ и ротмистръ Виленскаго воеводства, 152.
Кропотка Василій, князь, 19.
✓ Круковскій Александръ, 133.
— Семень, Венденскій ловчій, 236.
Крупеничъ Владиславъ, 98.
Крупецкій Ивашко, 19.
✓ Крупскій Янъ-Антоній, 209.
Кублицкій Казиміръ, Динабургскій судовый подстароста Инфлянтскаго княжества, 244—5.
Кублицкій-Пѣтухъ Феликсъ, Минскій зем. наслѣдникъ, 208—9.
Кугровка Петръ, 19.
Кулеша Онуфрій, Смолен. зем. и главн. Литовскаго трибунала судья, 245—6.
Кулиновскій Станиславъ, Ошмянскій мѣщанинъ 264.
Култуничъ Богданъ, 20.
Кульвинскій І. 235.
Кульминскій Янъ, 142.
Кумаевскій Янъ Юрьевичъ, городскій маршалокъ, державца Ожскій и Переломскій, 341—3.
Кунда Петръ, госиодарскій бояринъ, 5, 6.
Куневичъ Венедиктъ, 204.
Куницкій Антоній, 236, 264.
— Михайлъ, Малецкій староста, 160, 162, 164, 168.
Кунцевичова Богдана Фурсовна, хоружина и землянка Городен. пов., 290, 291, 295.
— Констанція, 394.
Кунцевичъ Адамъ, Ошмянскій зем. судья, 264.
— Венедиктъ, 204,
— Казиміръ-Феофилъ, Лидскій земскій судья, 100.
— Михайлъ, Лидскій земскій судья, 100.
— Яковъ-Федоръ, Лидскій подкоморій, Конявскій и Дубицкій староста, директоръ сеймига на Мытѣ, 100.
— Якубъ, хоружій, землянинъ Городенскаго пов., 290, 291, 295, хоружій, 297.
— Янъ, подкоморій и депутатъ Мозырскій, 33.
— Янъ-Валеріанъ, 100, староста Упитскій и Дубицкій, 334.
Купревичъ Оома, 132.
Купріяновичъ Иванъ, „мужъ“—крестьянинъ, 11.
— Семень, „мужъ“—крестьянинъ, 11.
Курминъ, Упитскій стражникъ, 152.
Курейша Андрей, 132.
Куренецкій Стефанъ, 136.
Куровичъ, подписокъ, 320.
Курцовая, Ивановая, княгиня, 21.
Кучарскій Лука, Вилен. мѣщ., купецъ, 336.
Кучевскій Антоній, 221.
Курчъ Янъ, хоружій Лидскаго пов., 100.
Кучинскій Данилъ, 132.
Кушеличъ Стефанъ, 319.

Л.

- Ладожинскій, дворянинъ и стольникъ осударскій, (т. е. русскаго царя), 96.
- Лазаровичъ Мойзешъ, еврей, 320.
- Ласка Олехно, панъ, 19.
- Левоничъ Василій, бояринъ села Ваги, 361.
- Легатовичъ Юсифъ, Гроднен. радца, 257.
- Ледоготскій Богданъ, 20.
- Лейбовичъ Хаимъ, еврей, 392.
- Леневичъ Иванъ, Вилен. купецъ, 380.
- Федоръ, апелляционный судья Виленскаго воеводства, 256.
- 394.
- Ленкевичъ Данилъ, Гроднен. радецкій писарь, 258.
- Ленскій Криштофъ, ротмистръ Гомельской волости, 376.
- Лукашъ, ложничій господарскій 376.
- Лепарскій Людовикъ, Упитскій ловчій, депутатъ Литовскаго трибунала, 167.
- Лершъ Берентъ, Вилен. портной, 320.
- Летецкій Василій, 98.
- Григорій, 98.
- Либекъ Криштофъ, 320.
- Либорчай Казиміръ, 3.
- Лимонтъ Мартинъ, Лидскій земоній судья, Васишскій староста, 99, 100.
- Линевскій Василій, панъ, 20.
- Липскій Фаддей, Ленчицкій каштелянъ, 216.
- Лисовскій Томко, 21.
- Литаворъ-Хребтовичъ. См. *Хребтовичъ-Литаворъ*.
- Лиходѣвскій Криштофъ, стражникъ Минскаго воеводства, 38, 54.
- Лодя-Понинскій, маршалокъ генеральной конфедераци, 184.
- Лозукевичъ Яковъ, крестьянинъ Меречской державы, 146, 148.
- Лойка Антоній, войскій Ошмянскаго пов., 165.
- Лойка Доминикъ, панъ, 174, 184.
- Павелъ, панъ, 174, 184.
- Фелиціанъ, Жуковидкій староста, 172.
- Локиновичъ Криштофъ, Липскій бурмистръ, 49.
- Локнецкій Станиславъ, королевскій ревизоръ и секретарь, 40.
- Локницкій Станиславъ, королев. ревизоръ, 53.
- Ломанъ Янъ, 319.
- Лопотко, 20.
- Лосовскій Криштофъ, панъ, 23.
- Лосятинскій Лосько, 19.
- Михно, 19.
- Лубенскій Влад.-Александръ, примасъ. См. *Помянь*.
- Луквеній, князь Мотиславскій, 3.
- Лукіанъ, Торонедкій купецъ, 392.
- Лукомскій Самуилъ-Евстафій, директоръ громничнаго сеймика, 98.
- Луньяновичъ Гришко (Григорій), діаконъ Гомельскій Троицкій, 344.
- Микула (Николай), человекъ села Овдѣвичъ, 14.
- Степашко (Степанъ), человекъ села Овдѣвичъ, 14.
- Лункевичъ, панъ, 383.
- Лупшевичъ Янъ, Виржанскій обыватель, 60.
- Лусвишскій Пашко, 19.
- Лышкевичъ, 334.
- Лѣпковскій Юсифъ, Белецкій староста, 83.
- Лѣтынскій, 21.
- Лѣшиницкій, панъ, 20.
- Люберскій Андрей, 186.
- Любецкій Богданъ Романовичъ, князь, 19.
- Василій Романовичъ, князь, 19.
- Любкевичъ Фома, 127.
- Любомирскій, Сандемирскій воевода, 183, 184.
- Антоній, Любельскій воевода, 216.

Люцинь, Полоцкій войскій, 123.
Лявданскій Антонъ, стольникъ Жомойтскаго княжества и посолъ, 164.
Лявдо Сементъ, 221, 235.
Лявсонъ Яковъ, маіоръ, 134.
Лядаховець, изъ Ляда, Янъ, 98.
Лянге, Юрій, 322.

Лянеберкъ, 319.
Ляховскій Сенько, 21.
Ляховицкій-Чеховичъ Оома, Девенишскій староста, скарбникъ и судовой подстароста Опшмянскаго пов., 7, 26.
Ляховичъ Станиславъ, 127.

M

Магнушевскій Войтехъ, Кревскій войтъ, 76.
Мазановскій Станиславъ, 295.
Макаревичъ Антоній-Яковъ, 221, 236.
Макаровичи, земляне, 45—47.
Макаровичъ Филька, Полоц. путный бояринъ, 11.
Маковскій Юсифъ, 235.
Максимовичъ Василій, 335.
Манушицкій Адамъ, Новогродскій обозный, 144.
Малашкевичъ Янъ, Липскій радца, 38.
Малицкій Оедоръ, 221, 236.
Малышицкій Адамъ, 145.
Манчинскій Мартинъ, Кобыльскій староста, 218.
Марневичъ Юсифъ, 132.
Марновскій Юсифъ, 226.
Марсонъ Карлъ, Кревскій державца, 83.
Мартонъ Яковъ, 320.
Марцинкевичъ Илья, подсудокъ Виленскаго воеводства, 158, 185.
— Павелъ, Упитскій зем. судья, 185.
— Рафаль, 142.
— Юрій, 133.
— Вилен. подсудокъ, 152.
Массальскій-Корецкій Иванъ, князь, 19.
— Игнатій, князь, Вилен. епископъ, 220, 235, Игнатій-Яковъ, изъ великихъ русскихъ князей, 236—7.
— Михайль-Юсифъ, Мстиславскій воевода, староста Гродненскій, Радошковскій, Берзницкій и проч., 39.
— польный гетманъ вел. кн. Литов., 200.

Масло Юрій, 63.
Масловскій Войтехъ-Ф., 142.
Масловъ Григорій, землянинъ Опшмянскаго пов., 61, 62.
— Матей, землянинъ Опшмянскаго повѣта, 61, 62.
Матвеевичъ Ярославъ, князь, господарскій маршалокъ, 34.
Матусевичи, паны, 234.
Матусевичъ Юсифъ, 152.
— коморникъ Виленскаго воеводства, 218.
Медиховскій, скарбникъ Виленскаго воеводства, 152, Антоній, крайчикъ того же воеводства, 212, 217, 220, 224, 235.
Медницкій Фр.—Маринъ, 106.
Медуднецкій Гавриль-Казиміръ, королев. секретарь, 125.
Медыцкій Николай, Виленскій мѣщанинъ, скорнякъ, 385.
Мееръ Юсифъ, ротмистръ Трокскаго воеводства, 258—9.
Мелеръ Павелъ, королевскій секретарь, 104.
Менжиновъ (Меньшиковъ) Александръ, свѣтлѣйшій римскій и Россійскаго господарствъ князь, генераль-фельдмаршалъ, полковникъ отъ лейбъ-гвардіи Преображенскаго полка, Оршанскій и Дисненскій староста, 144.
Менковскій Василій Богусевичъ, землянинъ Новгородскаго воеводства, 297.

- Меньшиковъ Александръ, князь, русскій фельд-маршалъ, 149—50.
- Мерла Николай (Миколай) Балтроевичъ, землянинъ Опшянскаго пов., 61, 62.
- Мигура Стефанъ, Вилен. райца, 335, 336.
- Миквичи, земляне Опшян. пов. См. *Мисевичи*.
- Микитинъ Иванецъ, „человѣкъ“—подданный, 10.
- Миклашевичъ Юсифъ, метрикантъ вел. кн. Литовскаго, 45, 48, 49, 52, 111, 241.
- Миклашъ, человѣкъ, 14.
- Микоша Юрій, 221, 235.
— Янъ, 127.
- Микошъ Илья, 126.
— Михайлъ, 126.
- Микушанскій Мартинъ, Вилен. бурмистръ, 265.
- Милашевичи, обыватели Смолен. воеводства, 203.
- Милашевичъ Антоній, 221.
— Михайлъ, 221.
- Милевскій Бонифацій, 129.
— Михайлъ, Вилен. коюшій, 392.
— Нежежанскій староста, 395.
- Миллеръ Янъ, апелляціон. судья Виленскаго воеводства, 256.
- Миловскій Хмарій, 20.
- Мильвидъ Геронимъ, 132.
- Мильневичъ Михайлъ, Гроденскій подчашій, 9.
- Минневичова Кристина, изъ Страшкевичей, въ 1-мъ бракѣ Антонева Дороеевичова, 391, 394.
- Минкевичъ Адамъ, крестьянинъ с. Шмерлянъ, 148.
— Вавринецъ, 336.
— Викентій изъ Загорова, Виленскій бурмистръ, 116, заступающій мѣсто апелляціон. судьи Виленскаго воеводства, 256.
— Криштофъ, крестьянинъ с. Шмерлянъ, 148.
— Николай, Вилен. мѣщанинъ, купецъ, 325, 335, 336.
— Петръ, крестьянинъ войтъ села Шадюнъ, 148.
- Минковичъ Евмахъ, 19.
— Левко, 19.
— Сенько, 19.
- Мирскій Владиславъ, 141.
— Юсафатъ-Антонъ, Браславскій хоружій, 141.
— Михайлъ-Янъ, 142.
- Мисаиль, Смоленскій епископъ, 16, 17.
- Мисевичъ Станиславъ, землянинъ Опшянскаго по-вѣта, 61.
— Шимакъ, землянинъ Опшянскаго пов., 61.
— Юрій, землянинъ Опшянскаго пов., 61.
- Мицовичъ Андрей, 5.
- Михайло, писарь, 24.
— священникъ („попъ“) Наровицкой Пречи-стенской церкви, 370.
- Михайлъ Корибутъ Вишневецкій, король Польскій, 52, 74, 75, 104, 105—6, 117.
- Михалевичъ Юрій, 221, 235.
- Михалькевичъ Францискъ, обыватель мѣстечка Ге-ранонъ, 271.
- Михаловскій Игнатій, регентъ Опшянскаго пов., писарь, комисарь Минскій, 209.
— Николай, 235.
- Михновичъ Янъ, Пунскій вранникъ, 24.
- Мицкевичъ Казиміръ, 221, 236.
— Петръ, 132.
- Мицута Антоній, изъ Ваганова, подстолий и су-довый подстароста Гроднен. пов., 39.
- Миша, 20.
- Мишейко Стефанъ, 221.
- Мишковичъ Григорій, 15.
- Могильницкій Александръ, 204.
— Илья, суррогаторъ Новгородскаго вое-водства, 204.
— Мартинъ, 204.
— органистъ, 319.
- Модецкій Янъ, ротмистръ и депутатъ Новгород-скаго воеводства, 167.
- Мозырна Юсифъ, 136.
- Мойгисъ Вавринецъ, 132.
— Петръ Шимковичъ, 136.
— Стефанъ, 132.
— Юрій, 132.

Можейко Григорій-Криштофъ, капитанъ, 98.
— Николай, землянинъ Опшянского повѣта, 61, 62.
Мойжешовичъ Абрагамъ, Виленскій обыватель, еврей, 391.
— Лейба, Михалишскій еврей, 395.
Моклонъ Левъ, землянинъ Новгородекаго воеводства, 297.
Мокосей Николай, 127.
Моисевичъ Вавринецъ, Венденскій подстолій, 125, Вавринецъ-Викентій, Инфлянтскій подстолій, 132.
Мольскій Францискъ, 236.
Монкевичъ Казиміръ, 132.
— Криштофъ, 132.
— Михайлъ, 126.
— Самуиль, Рѣвицкій подчашій, 125—6, 132.
— Юрій, 132.
— Янъ, 152.

Монкевичъ, чашникъ Виленскаго воеводства, 175.
Монтовтовичъ Якубъ, 21.
Монтримовичъ, 29, 88, Моншимовичъ, 92.
Монюшко Михайлъ, панъ, 9, 70.
Морозъ Григорій, 334.
— Иванъ, Вилен. мѣщанинъ, 380.
— Стефанъ, 334, 335.
— Виленскій радца, 396.
Моститичъ Илья, Витебскій бояринъ, 16.
Мостовскій Павелъ, Поморскій воевода, 216.
Моцаревскій Криштофъ, 141.
Мошникъ Сава, человекъ, 14.
Мощенскій Андрей, Иновроцлавскій каштелянъ, 216.
Мурза Григорій, 98.
Мусницкій Іеронимъ, 126.
Мышейно Стефанъ, 236.
Мышка Федоръ, панъ, 19.
Мѣховичъ Яковъ, 126.

Наборовскій Францискъ, 132.
Нагурскій Михайлъ, секретаръ меньшей печати великаго княжества Литовскаго, 111.
Нарамовскій, изъ Нарамовичъ, Янъ, Оршанскій подстолничъ, 391.
Нарбутъ Адамъ, Лидскій гродскій подстароста, 99, 100, 146—7.
— Михайлъ, крайчій Виленскаго воеводства, 218.
— Станиславъ, 152.
— Янъ, Лидскій земскій судья и депутатъ, 33, писарь—99.
— конюшій Виленскаго воеводства, 152.
— крайчій Виленскаго воеводства, 152.
— стражникъ Виленскаго воеводства, 152.
Нарвойшъ Людовикъ, Стародубовскій подчашій, 22, 86.
Наверасъ Григусъ, крестьянинъ с. Шадюнъ, 148.

Найтковскій Андрей, 190.
Нарвойшъ, Стародубовскій подчашій, 245.
Нарушевичова Варвара Кунцевичовна, Николаевая, зем. подскарбина и писарева великаго княжества Литов., 290—1, 337, 340.
Нарушевичъ Криштофъ, подскарбій великаго княжества Литовскаго, 299.
— Николай (Миколай), писарь, господарскій секретарь, 33.
Нащокинъ Аванасій, Московскій подговникъ, 95, бояринъ Царскій, 97.
Неговичъ, 319.
Некровичъ Юрій, 132.
Нелюбовичи, земле, 285.
Несвецкій Богушъ, 20.
Неселовскій Іосифъ, Циринскій староста, 199.
Несилевскій Казиміръ, Смолен. каштелянъ, 203.
Неслуховскій Павелъ, 136.

- Неслуховскій Самуилъ-Францискъ, Закрочивскій
скарбникъ, 136.
— Стефанъ, Латычев. городничій, 136.
— Францискъ, Брестскій скарбникъ, 136.
Несоновичъ Давидъ, еврей, 391.
Нессъ Адамъ, 321.
Нешйна, Самуилъ, 98.

- Низнеръ Юрій, Вилен. бѣлошкурникъ, 321.
Новакунскій Оома, 127.
Нума, 165.
Нѣмановичъ Казимиръ, Виленскаго город. обще-
ства секретарь, 85.
Нѣмцевичъ Лавринъ, земляникъ Опшян. пов., 61.
Нѣмчиновскій Юрій, 136.

О.

- Оболевичъ Янъ, 394.
Овдѣвичъ Богданъ, подданный, 10.
— Лукіанъ, подданный, 10.
Овсяный Феликсъ, Волковыскій чашникъ, 188.
Огановскій Венедиктъ, обозный Виленскаго вое-
водства, 218.
— Францискъ, 220.
Огинская, Мстисловская старостина, 158.
Огинскій Игнатій, обозный великаго княжества
Литовскаго, 152.
— изъ Козельска, Николай-Францискъ, на-
дворный подскарбій великаго княжества
Литовскаго, 132.
— изъ Козельска, Оаддей, Трокскій каште-
лянь, 205—6.
— изъ Козельска, Оедоръ, князь, маршалокъ
великаго княжества Литовскаго, Вилен-
скій каштелянь, Могилевскій державца,
Гаинскій староста, 25.
Огоновскій Венедиктъ, обозный Виленскаго вое-
водства, 235.
— Дивмаръ, дворянинъ Литов. скарба, 265.
Огурцевичъ Николай, Вилен. радца, 325, 335.
Одаховскій, скарбникъ великаго княжества Ли-
товскаго, поручикъ, 167.
Одлянничій-Почобуть, Андрей, Гродненскій подча-
шій, 126.
Оздовскій Пашко, 20.
Озембловскій Янъ-Леонъ, Якунскій староста 125,
126

- Окорскій Сенько, 20.
Олехновичъ Петръ, 19.
Олизаровичъ, Гроднен. регентъ и судовой на-
мѣстникъ Гроднен. пов., 40.
Олизаровскій, 19.
Олихновскій Филиппъ, 221, 235.
Ольпинскій Геронимъ, 136.
Ольферовичъ Борисъ, дьякъ Городенскій, 15.
Ольхановичъ Шлема, Долгиновскій еврей, 393.
Ольшанскій Павелъ, князь, Вилен. бискупъ, 25.
Ольшевскій Юсифъ, обыватель мѣстечка Гера-
нонь, 271.
— Матвѣй-Николай, Лидскій земскій подсу-
докъ, 99.
— Станиславъ, 100.
— Францисекъ, Липскій радца, 38.
— Янъ, Липскій лавчикъ, 38.
Омельскій Гурко, 20.
Омета Янъ, 221, 235.
Оникей, панъ, 357, 361.
Оношки, паны, 18,—или Оношковици, Оношке-
вичи—22.
Оношкова Ганна, 87.
Оношка Алексѣй, 7.
— Андрей, 7, 8, 26—7.
— Антоній, 7, 8, 26—7,
— Юсифъ, 7, 8, 26—7.
— Кузьма, 7.
— Матвѣй, 7.
— Петръ, городничій Минскаго воевод., 7.

Оношко Станиславъ, 7.
Оношковичъ Иванъ, 22.
— Яцына Казиміръ, панъ, 21, 22.
— Ѳеодоръ, 21, 26, бояринъ Опмян. уѣзда, 27, Луцкій землянинъ, 86—7.
Опанасовичъ Пилипъ, 281.
Оранскій, 20.
— Андрей, 21.
— Мацько, 21.
Орда Людовикъ-Антонъ, 136.
— изъ Гурдовъ, Николай, человекъ Пинск. повѣта, 136.
— Станиславъ, ротмистръ, 136.
Орисцкій, 21.
Орѣховскій Вавринецъ, Мозыр. будовничій, Вилен. магистратскій писарь, 259.
— Станиславъ, Мозырскій коморникъ, 105.
Орѣшко Михайлъ, подстолій и подстароста Пинскаго повѣта, 133, 136.
Осевичъ, 393.
Осинскій Янъ, 221, 236.

Осиповскій Александръ, ротмистръ, 190.
Оссолинскій, изъ Тенчина, коронный великій подскарбій, 176.
— Іосифъ, Волынский воевода, 216.
Останневичъ Іеронимъ, 98.
Остаповичъ Пронько, Гомельскій бояринъ, 370.
Остафей. См. *Евстафій*.
Осташкевичъ Бонифацій, 142.
Остикъ Григорій Григорьевичъ, панъ Виленскій, Упитскій державца, 69.
Островицкій-Головна Адамъ, 136.
— Илья, 136.
Островскій Антоній, Куявскій епископъ, 216.
— Іосифъ, 126.
— Казиміръ, 126.
— Ѳома, 126.
Оффанъ Михайлъ, 221, 236.
Офремовичъ Ѳеодоръ, панъ, 19.
Охремовичъ Милько, Гомельскій бояринъ, 373.
Ощовскій, панъ, 19.

Павель, Вилен. епископъ, Гольшанскій князь, 69.
— Алевкть, князь Виленскій, 24.
Павловичъ Богущъ, 20.
— Бористъ, бояринъ села Слободы, 362.
— Михайлъ, 335.
— Янъ, Вилен. лавникъ, 319.
Пальчевскій Григорій, староста Мстибовскій и Оранскій, 25.
Панхиленокъ Ѳеодоръ, 64.
Парчевскій Петръ, Смоленскій бискупъ, 27.
Парисовичъ Каспаръ, городничій Пинскаго пов., 135, 136.
— Янъ-Казиміръ, грод. судья Пинскаго повѣта, 136.
Парлисъ Станиславъ, крестьянинъ села Шадюнъ, 148.

Парфіановичъ Кондрать, 334, 335, Вилен. мѣщанинъ, купецъ, 336.
Патрикеевичъ Яцко, 20.
Пацукевичъ Давидъ, 320.
Паць Степанъ, королев. писарь, 81.
— Христофоръ, 106.
Пашкевичъ Казиміръ, 259.
— Петръ, Вилкомирскій депутатъ, писарь Литовскаго трибунала, 167.
Пашникъ Викентій, Опмянскій бургомистръ, 261, 264.
Пенскій Казиміръ, 127.
Перковскій Антоній, скарбвикъ Забѣльской земли, 268.
— Павель, 221.
Перковтъ Павель, 235.

- Перла Петръ, крестьянинъ с. Шадюнь, 148.
Песлякъ Михаилъ, 221, 235.
Петрикеевичъ Александръ, Венденскій хоружій 125.
— Василей, 20.
— Семень, 20.
Петневичъ Мальхеръ, Оршанскій стольникъ, 125, изъ Сака, 132.
— изъ Сака, Станиславъ-Казиміръ, 132.
— Яковъ, Сендомирскій подчасій, 125,
Петрашевичъ Янъ-Хризостомъ, 125,
Петриковскій Янъ, Новгородскій коморникъ, 276.
Петровичъ Юсифъ, панъ, 91.
— Станиславъ, господарскій маршалокъ, Смоленскій намѣстникъ, 15, 16.
— Янъ, 141.
Петрусевичъ Владиславъ, обозный Виленскаго воеводства, 152.
— Николай, чашникъ Виленскаго воеводства 152, 170, 175, Николай-Антоній—177, 178.
Петръ Алексѣевичъ, монархъ Россійскій, 178.
Пилать Оедоръ, Домбровицкій обыватель, 144.
Пилаты, мѣщане Добровинскаго графства, въ Бѣлорусси, 144.
Пиропейскій Олександро, 20.
Писаровичъ, Вилен. Саскій ксендзъ (лютеранскій пасторъ), 318.
Писаревскій 319.
Пласковицкій Юсифъ, ловчій Пин. пов., 136.
Плоскій Васько, 19.
Плотникъ Сенько, панъ, 19.
Плотницкій, 295.
Плятеръ, полковникъ, 319.
Повбинъ-Острошневичъ Марціанъ-Станиславъ, 379.
Погоскій Яковъ Григорьевичъ, 98, 190.
Подаревскій Адамъ, 296, 297.
— Николай, 295, 296, 297, 340.
Подгурскій Войтехъ, 132.
Подвинскій Василій, ротмистръ Витебскаго воеводства, 190.
Подоскій Войтехъ, королев. коморникъ, 79, 80.
Позлевичъ Андрей, Вилен. мѣщанинъ, 380, 396.
Полевичъ Ямонтъ, 285.
Полецкій Мартинъ, 194.
Полукнязевичъ, 20.
— Гнѣвошъ, 20.
Полховскій Серафинъ, игумень Дятеловицкаго базилянскаго монастыря, 289, 296, 337.
Помарнацкій Фелпціанъ, зем. судья Виленскаго воеводства, 265.
Помянь, изъ Лубна Лубенскій, Владиславъ-Александръ, примасть Короны Польской и великаго княжества Литовскаго, 212, Гнѣзенскій архіепископъ, 212, 216, 217, 224.
Понинскій, инстигаторъ и генеральный маршалокъ коренной конфедерации, 174.
Попель Матвѣй, Волчаскій бояринъ, 30.
— Семень, Волчаскій бояринъ, 30.
Поповичъ Иванъ, Гомельскій бояринъ, 373.
— Якимъ, бояринъ села Ваги, 361.
Порванецкій Нембра, 20.
— Сенько, 19.
Порщикъ, владѣлецъ села въ Рошскомъ пов., 16.
Посяговецкая, Томковая, пани, 20.
Потаповичъ, 390.
Потвинскій Владиславъ-Станиславъ, Овруцкій стольникъ, 186.
Потей, гетманъ великаго княжества Литовскаго, 144, Людовикъ, Виленскій воевода, 158, стражникъ вел. кн. Литовскаго, 158.
Поттова Анна, Гайновна, Янова, Вилен. мѣщанка, купеческая жена, вдова, 303.
Поттозі Францискъ Константиновичъ, 221, 236.
Потоцкій Юсифъ, Кіевскій воевода, 183.
— Михайлъ-Антоній, Литовскій подстолій, Белзскій воевода, 149, 150.
— Францискъ Салесій, Кіевскій воевода, 216.
Поттъ Егидіусъ, Королевцкій мѣщанинъ, 303, изъ Королевца, 321, 322.
— Янъ, Вилен. мѣщанинъ, купецъ, 303, 318, 320, 322.
Почобуть Юсифъ, 236.

Почобуть Стефанъ, Гродненскій подчашій, 125.

Почобуть-Кундзичъ Николай, 98.

Превишь-Квинта Мартинъ, Браславскій будовничій, 142.

Превскій-Поленскій Казиміръ, 132.

Прездецкій, графъ на Заславѣ, Чарномъ, Островѣ и Дюнковѣ, Антоній-Фаддей, подканцлеръ великаго княжества Литовскаго, судовый Пинскій, Дембскій и проч. староста, Пятигорскій полковникъ, 241.

Привередовскій Грицко, 20.

— Иванъ, 20.

Присецкій Венедиктъ, Полоцкій подстолий, 334.

Промчейко Гришко, 20.

Промчейковая, Васьковая, пани, 19.

Промчейковичъ Фодоръ, 20.

Пронскій Альбрехтъ Яновичъ, князь, Кіевскій воевода, 69.

Проствиловичъ Богущъ Машковичъ, земянинъ Слонимскаго пов., 36.

— Николай (Миколай) Станкевичъ, земянинъ Слонимскаго повѣта, 36.

Проствиль Ависко, 37.

— Иванъ, 37.

— Николай, 37.

— Станько, 37.

Проствилы, 36.

Протасевичкій Григорій, 136.

Протасевичъ Юсифъ, 136.

Протасовичъ Юрій, Новгород. зем. писарь, 37.

Процевичъ Петръ, Вилен. радца, 303, 320, 321, 322.

Прошинскій Фаддей, подчашій Минскаго воеводства, 251—2.

Прушкись Яцко, 20.

Пряковскій Михайло, панъ, 19.

Пугачевичъ Василій, 20.

— Григорей, 20.

Пузовскій Васько, 21.

— Мартинъ, 21.

Пузына Михайлъ, князь изъ Козельска, великій писарь великаго княжества Литов., 75.

Пукшта-Клявзгайловичъ Станиславъ, Волковыскій хоружій и депутатъ, 298.

Пурминъ Александръ, земянинъ Троцкій и Лидскаго повѣта, 32.

Путвинскій, 152, Владиславъ, Инфлянтскій стольникъ—158.

Путошинскій, панъ, 20.

Пучинскій Станиславъ-Петръ, 142.

Пѣтухъ-Кублицкій Феликсъ, Минскій земскій намѣстникъ, 208—9.

Пятковскій Антоній, 221.

Р.

Радеевскій Михаилъ, кардиналъ, Гнезненскій архієпископъ, примасъ Короны Польской и великаго княжества Литовскаго, 124.

Радивилевичъ Стефанъ, 221, 236.

Радивиль Альбрехтъ-Станиславъ, князь на Олыкѣ и Несвижѣ, канцлеръ великаго княжества Литовскаго, староста Пинскій, Гвѣвскій, Ковельскій и Тухольскій, 21, 22, 29, 88, 89, 92.

— Доминикъ, подканцлеръ вел. кн. Лит., 122.

Радивиль І., князь, 60.

— Карлъ-Станиславъ, князь на Олыкѣ, Несвижѣ, Биржѣ, Дубинкахъ, Слуцкѣ, Копылѣ и Клецкѣ, графъ въ Мирѣ, Шидловцѣ, Крожѣ и Бѣлой, Литовскій канцлеръ, Браславскій, Перемышльскій, Глуховскій, Каменецкій, Остренскій, Нижненскій и проч. староста, 143.

— Михайлъ, надворный маршалокъ великаго княжества Литовскаго, 174, 183.

Радивиль Николай („Миколай“) Юрьевичъ, воевода, наивысшій гетманъ великаго княжества Литовскаго, Мозырскій староста, державца Лидскій и Сумелишскій, 32, Николай-Юрій, 36, 280, 282, 285, 289, державца Васишскій, Бѣлицкій и Семенижскій, 342.

— Николай („Миколай“) Яновичъ, земскій маршалокъ, Шавленскій державца, 69.

— Христофоръ, князь на Биржахъ и Дубинкахъ, Вилен. воевода, канцлеръ великаго княжества Литовскаго, староста Солецкій, Кокенгаузенскій, Урловскій, Борисовскій и проч., 56, 57, 58.

— Янушъ, князь на Биржахъ и Дубинкахъ, архикамерарій великаго княжества Литовскаго, Могилевскій администраторъ, староста Казимірскій, Каменецкій, Сейвенскій и проч., 59, Вилен. воевода, великій гетманъ великаго княжества Литов., 94.

— конюшій великаго княжества Литов., 101.

— Новогородскій воевода, 174, 183.

Радивилы, князья, 111.

Радиминскій-Фронцкевичъ Андрей-Казиміръ, Суражскій староста, суррогаторъ Виленскаго воеводства, 166, 170.

Радишевскій Петръ, 221, 236.

Радовицкая, Петрова, 21.

Радовицкій, 21.

Радошинскій Матвѣй-Николай, Лидскій подстолий, 100.

— Николай, Лидскій подстолий, 99.

— Романъ, 20.

— Семень, 20.

Радуфка, крестьянинъ с. Шадюнь, 148.

Раевскій Евстафій (Остафей), 303.

Раевъ Онуфрій, 64.

Раецкій, Лидскій маршалокъ, 318.

— Балгазаръ, господар. дворянинъ, 34—5.

Рамультъ Юсифъ, 136.

Рамша Александръ, 98.

Раишъ Яковъ, 321.

— Павелъ, 98.

Ратомскій Александръ, Пинскій грод. подстароста, 290, 295.

Ратынскій Антоній, чашникъ и депутатъ изъ Минскаго воеводства, 166, 167.

Рафановичъ Юсифъ, 221.

Раштенбергъ Антонъ, 142.

Рдуловскій Хризостомъ, 197.

Ревускій Вацлавъ, Краков. воевода, коронный польный гетманъ, 216.

Ревуть Федоръ, Полоцкій депутатъ, 298.

Рейнъ Мартинъ, 320.

Ремеръ Юрій, Инфлянтскій войскій, 126.

— Трокскій хоружій, 141.

Рендеевскій-Лойко Антоній—I. I., войскій Опшянскаго повѣта, 167.

Ринкшелевскій Семень, 127.

Рипинскій Василій, Полоц. зем. писарь, 18, 21, 88, 197.

— Демьянъ, королев. ревизоръ, Полоц. зем. писарь, 123.

Рипка Федоръ, 98.

Рихтеръ, Вилен. бурмистръ, 318.

Ровба Антоній, 221.

— Юсифъ, 221.

Ровинскій Игнатій, 203, ротмистръ Новогородскаго воеводства, 204.

— на Ровинахъ, Янъ, ротмистръ Новогородскаго воеводства, 204.

Рогинскій Юрій, 132.

Роговицкій Василій, князь, 21.

— Иванъ, князь, 21.

— Федоръ, 21.

Роговскій Владиславъ-Казиміръ, 132.

— Казиміръ, 132.

— Мартинъ, 98.

— Михаилъ, 132.

— Янъ, 132.

Рогоженскій, 19.

Рогожинскій Владиславъ-Антоній, 127.

Родевичъ Гаврилъ, 136.
 — Иосифъ, Ошмянскій городничій, 251.
 — Михаилъ, 221.
 Рожиць Романъ, Вилен. протопопъ, 323.
 Рокотанскій Викентій, 136.
 Романовичъ Олексѣй, Дисненскій мѣщанинъ, 274.
 — Вилен. бурмистръ, 319,
 Романовскій Янъ, 4.
 Ромейко Иванъ Богушевичъ, Витебскій земскій
 судья, 9, 17.
 Ромеръ Матвѣй, Литов. артиллер. генералъ, 195.
 Роновичъ, 319.
 Роппъ, подполковникъ, 186.
 Рохожокъ Григорій, сперва дворный господар-
 скій хоружій, а затѣмъ земскій войсковый
 судья, 36.
 Рубель Щасный, крестьянинъ с. Шадюнь, 148.
 Рубиновичъ Марка, Юрборскій обыв., еврей, 392.

Рубиновичъ Самуилъ, еврей, 391.
 Руднанъ Станиславъ, Вилен. радца, 303, 320.
 Рудомина. См. *Дусянкій-Рудомина*.
 Рудомина, 321.
 Рудскій Антонъ-Казиміръ, 126.
 Ружевскій Андрей-Казиміръ, 331.
 Рупейко Адамъ, ловчій Жомойтскаго княжества,
 34—5.
 Русинъ, панъ, 20.
 — Иванъ, Лудскій землянинъ, 86.
 Рущиць, Поройскаго староста, 394.
 Рыбинскій Викентій, 132.
 Рыжій Александръ, 141.
 Рыло, землянинъ, 286.
 Рыло-Климашевскій Людовикъ, Брянскій чашникъ,
 220, Браславскій чашникъ, 235.
 Рѣпницкій Михаилъ, 60.

С.

Саваневскій Доминикъ, Вилен. стольникъ, 152,
 изъ Шанкова, 158.
 — Янъ-Францешекъ, 132.
 Сазоновичъ Якимъ, крестьянинъ, 11.
 Саковичъ Андрей, 221, 236.
 — Вавринецъ, 236.
 — Петръ Станиславовичъ, Дровиницкій пи-
 сарь, 61.
 — Станиславъ Станиславовичъ, земскій судья
 Ошмянскаго пов., 61.
 Салижичъ Ивашко, человекъ, 14.
 Сальдевичъ, 397.
 Сальмоновичъ Александръ, 142.
 Самуеловичъ Изаакъ, еврей, 391.
 Сангушко Иосифъ, князь, Литовскій надворный
 маршалокъ, 216.
 Сангушовичъ Андрей Александровичъ, князь, ста-
 роста Володимерскій, 19.
 Санникъ Амбросъ, человекъ, 10.

Санникъ Иванъ, Козинъ, человекъ, 10.
 — Пашко, человекъ, 10.
 — Халимонъ, человекъ, 10.
 — Цуприкъ, человекъ, 10.
 Сапѣга Александръ, Полоц. воевода, 237, графъ
 на Быховѣ, Дубровнѣ, Друѣ, Черевѣ,
 Шкודהхъ, канцлеръ вел. кн. Литовскаго,
 252, 254.
 — Василь, господарскій дворянинъ, 15.
 — Иванъ, дворный подканцлерій, господар-
 скій секретарь Витебскій и Браславскій,
 10, Иванъ-Фридрихъ, графъ на Ковнѣ,
 Чарнобыли, Дорогостаѣ и Сапѣжинѣ, ста-
 роста Брестскій, Горждовскій и Пропой-
 скій, 188.
 — Ивашко Богдановичъ, 10, Сапѣга—6.
 — Казиміръ-Янъ, графъ на Быховѣ, Заславѣ
 и Дубровнѣ, Вилен. воевода, гетманъ ве-
 ликаго княж. Литов., 119—20, 125, 126.

- Сапѣга** Левъ, подканцлеръ вел. кн. Литов., 56, 79, Вилен. воевода, Могилевскій староста, 84, 85.
- Михаилъ, польный писарь вел. кн. Литов., 143, на Быховѣ, Заславѣ, Дубровнѣ и Сапѣжинѣ, староста Тухоленскій, Вилковискій, Кальваренскій, 206—7.
- Павелъ, подканцлеръ великаго княжества Литовскаго, 302, 303.
- Виленскій воевода, 144.
- Трокскій каштелянъ, 174, 183.
- Сапѣги**, 134, 141.
- Сапѣжинскій** Андрей, 25.
- Павелъ, 25.
- Сапѣжичъ** Петрухно, 5.
- Сарновскій** Самуиль, 126.
- Сафановичовскіе**, 334.
- Сачковскій** Семень, 136.
- Сватковичъ** Богданъ, Волчаскій бояринъ, 30.
- Дешко, Волчаскій бояринъ, 30.
- Митько, Волчаскій бояринъ, 30.
- Свенторѣцкій** Вавринецъ, 152.
- Свидерскій** Адамъ, 136.
- Свинарскій** Игнатій, 190.
- Юрій-Ставиславъ, 98.
- Свинко**, изъ Подкофа, Давидъ, Черниговскій стражникъ, 126.
- Свиридоновъ** Ивашко, Смоленскій бояринъ, 16.
- Свирскій** Станиславъ Александровичъ, князь, подсудокъ, 63.
- Янъ-Казиміръ, подчашій и депутатъ Ковенскаго повѣта, 167.
- Свюнюскій** Михайло, панъ, 19.
- Свяцкій** Иванъ, 74.
- Себастьянъ, землянинъ Новгород. воеводства, 297, 298.
- Святковичъ** Михайло, панъ, 20.
- Святоша**, 21.
- Севастьяновичъ**, Липскій плебанъ, 39.
- Сегень** Антонъ, Браславскій подстолий, 141.
- Сековскій** Янъ, 136.
- Селецкій** Ѳедоръ, 19.
- Селивоновъ** Андрей, челоуѣкъ, 14.
- Микита, челоуѣкъ, 14.
- Селява** Антоній Иосафатъ, Полоцкій зем. подсудокъ, 18, 88.
- Семашновичъ** Богданъ, 21.
- Василій, панъ, 19.
- Михайло, панъ, 21.
- Щасный, 21.
- Семеновичъ** Андрей, челоуѣкъ, 14.
- Опанасъ, священникъ Волоатовской Николаевской церкви, 376.
- Тишко, бояринъ села Рыловичъ, 361. ✓
- Юшко, бояринъ, 11.
- Семень**, священникъ Гомельской Николаевской церкви („попъ замковый Микольскій“), 374.
- Семетычъ**, князь, 16.
- Семирадскій** Францискъ, зем. намѣстникъ Новгородскаго воеводства, 276. ✓
- Семплинскій**, панъ, 389, Маркелъ, 391.
- Семуцкій** Леонъ, 136.
- Сендина** Станиславъ, 132.
- Сенкевичъ** Іосифъ, 221.
- Сенютичъ** Грицко, 20.
- Сербиновичъ** Ѳедоръ, панъ, 19.
- Сесицкій** Янъ, товарищъ гусарской хоругви, 139.
- Сестренецъ** Матвѣй, господарскій дворянинъ, бояринъ, 16.
- Сигизмундъ** (Жигимонтъ), вел. князь Литов. 66.
- Сигизмундъ** Августъ, король Польскій и великій князь Литовскій, 25, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 36—7, 39, 52, 65, 66, 69, 157, 269, 279, 287, 289.
- Сигизмундъ** I-й, король Польскій и великій князь Литовскій, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 18, 22, 24, 86, 88, 117.
- Сигизмундъ** III-й, король Польскій и великій князь Литовскій 39, 48, 50, 52, 57, 61, 63, 64, 70, 71, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 117, 238, 239, 274—5, 298, 362.
- Сидоровичъ** Криштофъ, 127.

- Сидоровичъ Францискъ-Ксаверій**, актуальный и присяжный регентъ г. Вильны, 265, 271.
 — Яковъ-Казиміръ, королевскій секретарь, писарь, 116, 257, Гродненскій войтовскій висарь, 258, 268.
- Сійловскій Васько**, 20.
- Симоновичъ Даниль**, Вилен. мѣщанинъ, 325.
 — Казиміръ, 236.
 — Стефанъ, 319.
 — Янъ, Липскій радца, 39.
- Симонелевичъ Казиміръ**, 221.
- Сипка Онуфрій**, Вилен. радца, 268.
- Сиповичъ Константинъ-Янъ**, Браславскій городничій, 141.
- Снабинскій Людовикъ**, 100.
- Скарбекъ-Кельчевскій**, Францискъ, Познанскій стольникъ, 125,—6, на Кельчевичахъ, 132.
 — на Кельчевичахъ Янъ, Познанскій стольниковичъ, 132.
- Скиндеръ Богуславъ-Казиміръ**, 100,
 — Василій, Пин. зем. писарь, 295.
- Скипоровъ**, 21.
- Скиргайло**, великій князь Литовскій, 66.
- Скирмонтъ Криштофъ**, Пин. град. судья, 290, 295.
- Синерута Колбасъ**, 20.
- Скорульскій Антонъ**, крайчій, посолъ Ковенскаго повѣта, 164.
 — Іосифъ, 383.
 — Янъ, Ковенскій маршалковилъ, 125, 126, хоружій Вилен. воеводства, 131, 132.
- Скоцкій Александръ**, 132.
- Скудерничъ Адамъ**, Ковен. бурмистръ, 121.
- Слизень Михаилъ**, Кревскій староста, 172.
- Сломинскій Янъ**, секретарь Гнѣзненскаго архіепа. прѣмаса, 216.
- Слотницкій Василій**, 136.
- Слушка Александръ**, всевода..., Гомельскій староста, 343.
 — Доминикъ-Михаилъ, на Чашникахъ, Полоцкій воевода, староста Борисовскій, Антоновскій, Суражскій полковникъ, 122, 123.
- Слушка Вилен. каштелянъ**, польный гетманъ вел. княжества Литовскаго, 377.
- Смигельскій**, изъ Бнина, Николай-Казиміръ, Браславскій конюшій, 142.
- Смильгевичъ Семень**, Биржанскій обыватель, 60.
- Смоленскій Яцко**, 20.
- Смыновскій Кмита**, 20.
 — Михно, 19.
- Снѣжко Александръ**, 132.
- Собакинъ Михаилъ**, 288.
- Соболевскій Антоній**, 221.
- Сональскій Янъ**, 79.
- Соколинскій Василій**, князь, 86—7.
 — Солтанъ, князь, 86—7.
 — Юрій, князь, 86—7.
 — Янъ, королев. писарь, 79, 80.
- Соколовскій Михаилъ**, Слоним. хоружій, 37.
 — 319.
- Сокольскій Андрей**, князь, 19.
 — Солтанъ, князь, 19.
 — Юрій, князь, 19.
- Сологубъ**, Литовскій подскарбій, 181.
 — Брестскій воевода, 230.
- Сонгинъ Лаврианъ Мартиновичъ**, землянинъ Опшянскаго пов., 55.
- Сондецій Францискъ**, 239.
- Сонко Іосифъ**, 221.
- Сопига Ивашко**, 6.
- Сорока Григорій Федоровичъ**, 61, 62.
- Сосонко Матвѣй**, 236.
- Сперскій Михаилъ**, 132.
- Ставецкій**, 21.
- Ставскій Лука**, хоружій, 190.
- Стадницкій**, 21.
- Сталевскій Михаилъ**, 235.
 — Петръ-Богуславъ-Яковъ, 235.
- Станевичъ Венедиктъ**, 152.
 — Касперъ Матвѣевичъ, 63.
 — Михаилъ, 152.
 — Щасный Матвѣевичъ, 63.
- Станель**, подданный господарскій, 24.

- Станилевичъ Матей, подданный господарскій, 24.
— Янъ господарскій подданный, стрѣлецъ Пунскаго двора, 24.
- Станиславъ Августъ, король польскій, 34, 108, 238, 241, 244 251—2, 254—5, 259, 261, II-я 261, 263, 268.
- Станкевичъ Игнатій, к. в., 235.
— Томко, 21, Оома, 236.
— Янъ, 142,
— Оома, 221.
- Стаховскій Григорій, писарь, 303.
— Иванъ, 136.
— Николай, Виленскій подстароста, 60, 136.
— Янъ, 136.
- Стацевичъ, 334.
- Сташкевичъ Францискъ, 221.
- Стейгвиль-Лявданскій Казиміръ Янъ, 127.
- Стейнбергеръ Кристофъ, 321.
- Стефановичова Анна, Пастернакова, Исакова, 336.
- Стефановичъ Игнатій, 236.
- Стефанъ Баторій, король польскій, 39, 40, 44, 45, 48, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 65, 70, 78, 117, 147, 148, 194.
- Стецевичъ Людовикъ, 221.
— Станиславъ, королев. ревизоръ, 82.
- Столинскій Андрей, Гродненскій президентъ, 257, Андрей-Францискъ, 258.
- Стопецъ Оедоръ. человекъ, 10, 14.
- ✓ Стравинскій Казиміръ, Стародубовскій подкоморій, Витебскій подвоевода, 98, 190.
✓ — Яршъ-Максимиліанъ, Рогачевскій староста, 80.
- ✓ Стравинскіе, 134.
- ✓ Стравинскій Мартинъ, 194.
✓ — Францискъ, Стародуб. войскій, 134.
- Стралковскій Карлъ, 392.
— Никодимъ, 235.
- Страшевичъ Оома, судебный староста Стародубовскаго повѣта, 191, 192.
— судебный подстароста Упит. пов., 195.
- Стрижевскій Антоній, 221.
— Янъ, 221.
- Студеницкіе-Метковичи, Полоцкіе путные бояре, 11.
- Стырнеръ Андрей, Тильзитскій купецъ, 319.
- Судивой-Пронтицкій Янъ, 132.
- Суморонъ, 21.
- Супинскій Мартинъ, ротм. Ошмян. пов., 7, 28, 26, стражникъ того же пов., 210, 212.
- Суревичъ Стефанъ, 394.
- Сурожъ Андрей, 127, 132.
— Казиміръ, 132.
— Матвѣй, 132.
— Михаилъ, 221.
— Петръ, 132.
— Семень, 127,
— Янъ Казиміръ, Мстиславскій конюшій, 132.
- Суржъ Михаилъ, 236.
- Суфчинскій Михаилъ, Черскій каштелянъ, 216.
- Суходольскій Геліяшъ—Жигмунтъ, Мстиславскій чашникъ и подстароста, 3.
— Николай, 99.
- Сушинскій Павелъ, Липскій бурмистръ, 39.
- Сушицкій Николай Турчиновичъ, скарбникъ Трок. воеводства, 187.
- Сыропятовичъ Ломанъ, 20.
— Матіанъ, 20.
- Съкеръ Оедоръ, Ошмян. подстароста, 80.
- Сѣрницкій Устіанъ, 20.
- Сяноженцкій Казиміръ, ротмистръ Рѣчицкаго повѣта, 254.

Т.

Таберь Стефанъ, 320.
Талевичъ, 8, 28.

Талать-Келпшъ Антоній, 220, 235.
— Игнатій, 220, 235.

- Танаевскій Александръ, намѣстникъ Мин. воеводства, 98.
- Тарасевичъ Іосифъ, Сурвицкскій плебанъ, 393.
- Тарашкевичъ Казиміръ, 221, 235.
- Стефанъ, канъ, 124, 126, 132, 152.
- Таруса Станиславъ, Перстунскій подлѣсничій, 48.
- Ташъ Янъ, бояринъ села Носовицъ, 358.
- Тейзерскій Юрій 235.
- Оаддей, 235.
- Тереховичъ Василій Семеновичъ, господарскій дворянинъ, 31—33.
- Григорій Семеновичъ, господарскій дворянинъ, 31—33.
- Иванъ Семеновичъ, господарскій дворянинъ, 31—33.
- Оедоръ Семеновичъ, господарскій дворянинъ, 31—33.
- Тиминскій Янъ-Карлъ, Велюнскій подчашій, 125.
- Тимъ Гендрихъ, 318.
- Тишковъ Пгнатъ, бояринъ села Рыловичъ, 362.
- Товейко Юрій, 142.
- Товянскій, мечникъ Вилен. воеводства, 152.
- Антонъ, 152.
- Пгнатій, мечникъ Вилен. воеводства, 220, 235.
- Казиміръ, Вилен. мостовничій, 152, 158.
- Оаддей, Вилен. мечникъ, 218.
- Тойпинъ Андрей, скартерникъ челоуѣкъ Пунскій, 24.
- Тонаревскій Янъ, 136.
- Толвинскій Мартинъ, 235.
- Толоконскій-Пашкевичъ Антоній, 259.
- Толочко Бартоломей, земенинъ Новгород. воеводства, 297, 298.
- Толпыча Григорій, Кревскій мѣщанинъ, 77, 78.
- Ивашко, Кревскій мѣщанинъ, 77, 78.
- Толубей Есько, челоуѣкъ с. Овдѣвичъ, 14.
- Оедько челоуѣкъ с. Овдѣвичъ, 14.
- Толоконскій Вавринецъ-Петръ, Браславскій стольникъ, 141.
- Толчинъ Карлъ, 392.
- Тольшевскій Александръ, ротмистръ Новгород. воеводства, 204.
- Томачевичъ Грицко, 20.
- Томашевичъ Владиславъ-Казиміръ, 132.
- Войтехъ, крестьянинъ с. Шмерлянъ, 148.
- Криштофъ, крестьянинъ с. Шмерлинъ, 148.
- Петръ, крестьянинъ с. Шмерлянъ, 148.
- Шимуки, крестьянинъ с. Шмерлянъ, 148.
- Оома Францискъ, Браславскій стражъ, 141.
- Тотвинскій Матвѣй, 221.
- Траппъ Антоній, 259.
- Траталевичъ Майзель, жидъ, 320.
- Третьякъ Казиміръ, генералъ-адъютантъ великой короной булавы, 259.
- Михаилъ, 235.
- Якубъ, 337, 340, 341.
- Тризна Гедеоуъ Михаилъ, королев. секретарь, 77.
- Мартинъ, референдаръ и писарь вел. кн. Литовскаго, 51, коадъюторъ Виленской епископіи, 59, 82, 90, 302, 303.
- Трохимовичъ Андрей, Липскій лавникъ, 38.
- Трояновичъ Іоакимъ, 319.
- Трусевичъ Янъ, 221, 236.
- Трухновскій Людовикъ Антоній, Вилькомир. зем. регентъ, 220, 235.
- Тугановскій Антоній, ловчій Новгородскаго воеводства, 204.
- Игнатій, зем. писарь Новгород. воеводства, 276.
- Тулубей Альхимъ, крестьянинъ, 11.
- Богданъ, крестьянинъ, 11.
- Демидъ, крестьянинъ, 10.
- Лукіанъ, крестьянинъ, 11.
- Тулькевичъ, Вилен. радца, 321.
- Тумкевичъ Даниилъ, Липскій радца, 39.
- Турчиновичъ Езофъ Александровичъ, земенинъ Ошмян. пов., 61, 62.
- Насуцъ Александровичъ, земенинъ Ошмянскаго пов., 61, 62.
- Петръ, 20.
- Турчинскій Іосифъ, 221, 236.

Тызенгаузъ Антоній, хоружій и посолъ г. Вильны 258.
— Венедиктъ, Шмельтынскій староста, 157.
— Иеронимъ, Вилен. войскій, 185.
— Михайлъ, подкоморій Виленскаго воеводства, 152, Михайлъ-Янъ, 157, 171, 175, 184.
— Францискъ, Интурскій староста, 168, 171.
— Юрій, мечный вел. кн. Литов., 321.
— Интурскій староста, 152.
Тызенгаузы, 195.

Тылицкій Венедиктъ Любичъ, 221.
Тышко Константинъ, коморникъ Браславскаго повѣта, 141.
Тышкевичъ Александръ, 99.
— Василевичъ, Гомельскій староста, 347.
— Евстафій (Остафей), Брестскій воевода, Каменецкій староста, 118.
— Павелъ, королев. дворянинъ, 76.
— державца Радунскій и Бѣлицкій, 25.
Тышко Тимохъ, бояринъ, 359

У.

Угольскій, изъ Браславя, Матвѣй, 298.
Уловичъ Антоній, 236.
Уменскій Янъ, 98.
Умястовскій Михайлъ, подстолий и депутатъ Упитскій, 33.
— Оома, Ошмян. зем. судья, 264.
Урбановичъ Павелъ, Вилен. винникъ, 318.
Усаковскій Николай, 132.
— Юрій, 132.

Усаковскій-Долмать Франтишекъ, королевскій секретарь, 29.
Усовичъ Казиміръ, 221, 235.
Ушакъ-Нуликовскій Михайлъ-Казиміръ, Черниговскій стольникъ, Пинскій городскій писарь, 135, 136.
— Юрій, 136.
Ушацкій Оедоръ, 136.

Ф.

Фальчевская Варвара Фальковна, 29.
Фальчевскій Станиславъ, староста Пинскій, Кобринскій и Клецкій, 29.
Фарнъ Мартинъ, винокуръ, 318.
Фащъ Янъ, Гомельскій бояринъ, 371, 372, 373.
Федель, Вилен. еврей, 319.
Фелькерзамбъ, полковникъ, 152, 158.
Фельтнерова, 319.
Фельтнеръ Янъ, 319, 322.
Филиповичъ Янъ-Юсифъ, крайчій Пнфлянтскаго княжества и депутатъ Минскаго воеводства, 167.

Финевичъ Юсифъ, 221.
Фіалковскій, 394.
Фольгнадъ Эразмусъ, изъ Вроцлавя, 321.
Фонъ-Бисмаркъ, генераль-маіоръ, 164, 185.
Фронцевичъ Пннатій, Смоленскій земскій писарь, 185.
— Михайлъ, 56.
— Петръ, 221.
— Стефанъ, Упитскій крайчій, 5, 55, 89, 91, 139.
— Суражскій староста, 152.
— Смолен. зем. писарь, 175.
Фурсъ Гурийъ, Пин. зем. судья, 295.

- Халецкій Андрей, 376.
— Василій, 376.
— Стефанъ, Лицкій радца, 39.
— Янъ, королев. шамбелянъ, 254—5.
— въз Хальча, Геденъ, Новосельскій староста, 324.
— 365, 366, 371, 373, 375.
- Ханкевичъ Стефанъ, Вилен. мѣщанинъ, красильщикъ, 336.
- Харитоновичъ Иванъ, Новгородскій хоружій, 36.
- Харновичъ Дорошко, Полоц. пут. бояринъ, 11.
— Есько, Полоц. путный бояринъ, 11.
— Ивашко, Полоц. путный бояринъ, 11.
— Исай, бояринъ села Кузьмичь, 348.
— Павелъ, бояринъ сельца Дятловичъ, 356, 361.
- Харлинская Гавна, княжна Козечанка, Симонова, рогмистрова, землянка Новгородскаго воеводства, 290, 291, 292, 294, 295, 340.
- Харлинскій Симонъ Николаевичъ, ротмистръ, землянинъ Новгородскаго воеводства, 290, 291—5.
- Хацновичъ Кондратъ, бояринъ с. Носовичъ, 358.
— Никифоръ („Ничипоръ“), бояринъ села Носовичъ, 358.
- Хвалеткевичъ Левъ, 20.
- Хелховскій Александръ, 104, 279.
— Викторъ-Иосифъ, п. з. великаго кн. Литовскаго, 204.
— Пгнатій, 204.
— Криштофъ, 341.
- Хилимонъ, священникъ („попъ“) Кошелевской Михайловской церкви, 369.
- Хлусовичъ, изъ Хлусова, Михаилъ, подкоморій Волковыскаго пов., 187—8.
- Хиара Адамъ, подчашій Минскаго воеводства, 206, 207.
- Хмаринскій Александръ, Вилен. бурмистръ, 268.
- Хиѣлевскій Антоній, 221, 235.
— Казиміръ, Брестскій подчашій, 132.
— Михаилъ-Казиміръ, 126, Инюлянтскій стражникъ, 132.
— Юрій, 235.
— Янъ, ставовничій Виленскаго воеводства, 152, 158.
— Янъ, будовничій Новгородскаго воеводства, 204.
— Юрій, 235.
- Хиѣльницкій Николай, 142.
- Ховинскій Янъ, князь бискупъ Плоцкій, канцлеръ Короны Польской, 8.
- Ходевичъ Стецко, 280—3.
- Ходеневичъ Михаилъ, 335.
- Ходкевичъ Геронимъ („Еронимъ“) Александровичъ, панъ Троцкій, Жомойт. староста, державца Плотельскій и Тельшевскій, 69.
— Людовикъ, коморникъ великаго кн. Литовскаго, 206.
— Янъ Геронимовичъ, Жомойтскій староста, земскій маршалокъ вел. кн. Литовскаго, администраторъ и гетманъ Лифляндской земли, державца Плотельскій и Тельшевскій, 34—5.
- Ходковскій Криштофъ, 127.
- Ходоровичъ Петръ, думный бояринъ Слонимскаго пов., 36—7.
- Ходько Антоній, Вилен. мѣщанинъ, 380.
- Холевичъ Николай-Иосифъ, Оршанскій гродскій намѣстникъ, 144.
- Холоневскій Андрей, 20.
- Холуневскій Гаврило, панъ, 19.
- Хомиръ Иванъ, бояринъ, 375.
— Нечай, бояринъ, 375.
- Хомяновичъ Иванъ, панъ, 19.

- Хононовичъ Петько, бояринъ села Слободы, 362.
Хоткевичъ Геронимъ („Геронимъ“) Александровичъ, панъ Троцкій, староста Жомойтскій, державца Плотельскій и Тельшевскій, 341—3.
Хотольскій см. *Шапка-Хотольскій*.
Храновскій Стефанъ-Стефановичъ, зем. подсудокъ Пин. повѣта, 136.
— изъ Хранова, Янъ-Михайль, чашникъ Лидскаго пов., 126, 132.
Храповицкій Антоній, Смолен. подкоморій, 196.
— Юсефъ, ротмистръ, 98, 190.
Хребтовичовна Настасья, дочь Ивана Хребтовича, жена Василя Чаплича, 87.
Хребтовичъ Адамъ, Новгород. подкоморій, 290.
— Богданъ, панъ, 21, 87.
— Иванъ, 86.
Хребтовичъ-Литаворъ Іоакимъ, графъ на Щорсахъ, Зембинъ и Вишневъ, подканцлеръ вел. кн. Литовскаго, староста Оршанскій, Жосленскій и проч. 35, 112, 248, 255.
— Мартинъ, господарскій ловчій и дворянъ конюшій, намѣстникъ Жмудскій, 6.
Хрщановичъ Францискъ, 221, 236.
— Юрій, 221.
Хропачъ Иванъ, Кревскій мѣщанинъ, 77, 78.
Хрщоновичъ, панъ, 359, 361.
Хупновъ, 87.

Ц

- Цатычъ Романъ, 19.
— Семень, 19.
Цехановецкій Криштофъ, Мстислав. зем. судья, 303.
Цехановичъ Геронимъ, Пинскій подкоморичъ, 135.
Цибульскій Янъ, 127.
Цивинскій Михайль, 221.
Цидикъ Антоній, 235.
Цилевичъ Яковъ, 142.
Цинакій Варооломей, королев. секретарь, Вилен. бурмистръ, 318.
Цукернагель Юрій, капитанъ, 321.
Цюндевицкій Казиміръ, 126—7.
— Константинъ, 127.
— Михайль, 127.

Ч

- Чаплицова Настасья, дочь Ивана Хребтовича, жена Василя Чаплича, 87.
Чаплиць Василій, панъ, 19, 87.
— Дадіанъ, панъ, 19.
— Петръ, панъ, 19.
— Самуилъ, 98.
— Францишекъ, панъ, 18, 88.
— Янъ, 98.
Чариковскій Заньбо, 20.
Чарковскій Микита, 20.
Чарторьскіе, князя, 192.
Чар торьскій, Александръ, князь, рус. воевода 216
— Михайль, князь на Клеванъ и Жуковъ староста Луцкій, Гомельскій, Юрбургскій Усвятскій, Подусвятскій и проч. 44, 45, 48, 49, 52, 111, 245—6, 298, 343.
— Фридрихъ-Михайль, князь, великій Литовскій канцлеръ, 216.
Червѣкъ Оедоръ, завѣдовца Полоцкой экономіи, 238, 241.
Чернаскій Игнатій, 221, 235.
Черневскій Александръ, Вилен. подстолий, 320.

Черневскій Яковъ, панъ, 133. |
— Янъ, 221, 236.
Черницкій Антоній, Брестскій скарбникъ, 624.
Четвертынская Оедка, княжна, 87.
Четвертынскій Андрей, князь, 19, 86—7.
— Василій Оедоровичъ, князь, 19, 86—7.
Чехановичъ Михаилъ, подкоморій Пин. пов., 136.
— Оедоръ, князь, 21, 86—7.
Чеховичъ. См. *Ляховицкій-Чеховичъ*.
Чеховичъ Андрей, землянинъ Ошмян. пов., 61, 62.
Чечотъ Оаддей, зем. регентъ Новгородскаго воеводства, 38.
Чивель Стефанъ, 132.
Чижъ Богданъ, землянинъ Ошмян. пов., 61, 62.
— Владиславъ, 127, 136.

Чижъ Криштофъ, земскій судья изъ Виленскаго воеводства, 132, 152.
— изъ Воронной, Францискъ, крайчій Виленскаго воеводства, 217, директоръ антеконвокаційнаго Вилен. сеймика, 220.
— Францискъ, крайчій и директоръ антеконвокаційнаго Вилен. сеймика, 235.
— Янъ, 218.
— Ярошъ, 132.
— Вилен. град. судья, 152.
Чиминскій Юсефъ, 152.
Чорторыскій Оедоръ Михайловичъ, князь, староста Луцкій, 19.
Чуватовъ, 21.

III

Шадурскій Самуилъ, Инфлянтскій стольникъ, 125—6,
Шались Иванъ, „человѣкъ“—подданный, 10.
Шандурскій Александръ, 335.
Шантырь Грегорій Богдановичъ, 295.
— Даниилъ, Инфлянтскій войскій, 123.
Шапка-Хотольскій Григорій, 98.
— Казиміръ, Витебскій войскій, 98.
— Михаилъ, 98.
— Станиславъ, Витеб. ротмистръ, 98.
Шапуневичъ Михаилъ, 392.
Шаринда Левъ, бояринъ села Ваги, въ Гомельскомъ староствѣ, 361.
Шаропичи, Чечерскіе бояре въ Гомельскомъ староствѣ, 371.
Швейковскій Касперъ-Янъ, 98.
Швогиръ-Летецкій Василій, 190.
Швыковскій Касперъ, 190.
— Стефанъ-Николай, Виленскій град. судья, Онискій староста, 126.
Шевель Юрій, Вилен. мѣщанинъ, 318.
Шельбовскій Богущъ, 20.

Шельбовскій Иванко, 20.
Шембекъ Францискъ, Инфлянтскій воевода, 216,
Шеметь, Дерптскій подкоморій, 321.
Шенно Ивашко, человекъ, 14.
— Лукашъ, человекъ, 14.
— Степанъ, человекъ, 14.
Шептицкій Иеронимъ, Полоцкій епископъ, 216.
Шереметевъ Василій Петровичъ, бояринъ, Московскій воевода, 95, 96.
Шеризъ, королевецкій купецъ, 389, Юганъ-Яковъ, 395.
Шиковскій Николай, 127.
Шиншисъ-Струнскій, Казиміръ, 127.
Шилковичъ Максимъ, бояринъ, 288.
Шимановичъ Александръ, Ковен. бурмистръ, 121.
Шимковскій Николай, 132.
Ширма Петръ, коморникъ Пин. пов., 136.
— Францискъ, Пинскій подсудокъ, 134, 136.
Шитиць-Залѣскій, Вилен. бурмистръ, 319.
Шишло Юсефъ, 221, 235.
Шкленскій Янъ Шимковичъ, Лидскій подстароста, 99.

Шлягеманъ Янъ, 322.
Шляковичъ Андрей, человекъ, 24.
Шмалинскій, 319.
Шмаль Семень, 321.
Шмаусъ Павелъ, изъ Юрборка, 321.
Шнукъ-Шотъ Валеріанъ, 321.
Шолуха Андрей Богдановичъ, Кричевскій державца, 30.
Шоповскій Илья, 127.
Шостакъ Антоній, 235.
— Доминикъ Радивиловичъ, 221, 235.
— Іосифъ Радивиловичъ, 221.
— Михаилъ Радивоновичъ, 126.
— Петръ Радивиловичъ, 221, 235.
— Францъ Радивиловичъ, 221, 235,
— 284.
Шостовскій Романъ, Вилен. будовничій, 199.

Шпановскій Стефанъ, 320.
Шперковичъ, королев. секретарь, Виленскій бурмистръ, 319.
Шпирка Антоній, крайчій Вилен. воеводства, 218.
Шпирковичъ Софронъ, 221.
Шредеръ Янъ, Вилен. почтовый писарь, 320.
Шрейдеръ Петръ, Вилен. позументщикъ, 319.
Штрункъ Янъ, 320.
Штокъ Янъ-Казиміръ, 142.
Шубертъ Феликсъ, Литов. метрикантъ, 35.
Шуйскій Александръ, Брестскій войскій, 91.
Шуманскій Андрей, Кременецкій земскій судья, 132.
Шумскій Михаилъ-Рафаилъ, Виленскій подстолий и подстароста, 126.
Шухель Касперъ, конвисарь, 384.

III.

Щенсновичъ Захарія, 132.
Щитъ, чашникъ вел. кн. Литовскаго, 175.
Щука Михаилъ, тивунъ, Трок. зем. писарь, 132.
— въ Щучинѣ и Раднѣ, Станиславъ-Антонъ, 138.

Щука Юрій, Вилен. мѣщанинъ, котельникъ, 385.
Щуновскій Казиміръ, 141.
Щурокъ Самуилъ, 321.
Щурковскій Игнатій, Мстиславскій скарбникъ, 221.

Э.

Эйвильдъ Янъ, 221, Эйвиль—235.
Эйдзятровичъ Янъ, Литовскій скарбовый писарь, 4.
Эйнаровичъ Мартинъ, крестьянинъ Мерецкой державы, 146.

Эйсимонтъ Петръ-Казиміръ, 98.
Эпимахи, 197.
Этвиль Вареоломей, 133.

Ю.

Юдицкій Валеріанъ-Станиславъ, Вилен. архидіаконъ, писарь вел. кн. Литовскаго, 75.
Юрага Юрій, 285.
Юрайтысъ Лука, крестьянинъ села Шадюнтъ, 148.
Юревичъ Матвѣй, 221.

Юревичъ Павелъ-Янъ, земскій маршалокъ, Городенскій староста, 6.
— Семень, 221.
— Янушъ, Трокскій воевода, князь Гольшанскій, 69.
— Янъ, 280.

Юселевичъ Яковъ, врестьянинъ села Шмерлянъ,
148.

Юхновичъ Петръ, 391, 392.

— Станиславъ, 391.

Юшинскій Казиміръ, Оттоманскій мурза, пору-

чикъ передней стражи войскъ великаго
княжества Литовскаго, 108.

Юшкевичъ Василій, 139.

Юшковичъ Грыцко, 20.

Я.

Яблоновскій Антоній, Познанскій воевода, 216.

— Янъ, Брацлавскій воевода, 216.

Ягвилевичъ Янъ, 127.

Ягеловичъ Францишекъ, Венденскій стольникъ,
125.

Яковицкій Иванъ, 21.

— Ивашко, 21.

— Игнатій, мостовничій и ротмистръ Ор-
шанскаго пов., 199.

Якубовичъ Михно, 20.

— Мойзешъ, Клейпедскій еврей, 303, 321, 322.

Якубовскій Іосифъ, 236.

Яловицкій Гнѣвошъ, 20.

Янкевичъ Андрей, 28.

— Юрій, 132.

Янковскій Михайль, 100.

Яновичъ Войтехъ, землянинъ Опшян. пов., 61.

— Николай (Миколай), землянинъ Опшян-
скаго пов., 61, 62.

— Якимъ, человекъ Гаенской волости, въ
Минскомъ уѣздѣ, 8.

Янушкевичъ Антоній, 221, 235.

— Варооломей, 235.

— Іосифъ, Брест. подчашій, 218.

Янушкевичъ Мартинъ, 221, 235.

Янциновскій Станиславъ, 235.

Янчинскій Андриясъ, 20.

— Грыцко, 21.

Янушевскій Ома-Станиславъ, 126.

Янъ Казиміръ, король Польскій, 39, 50, 52, 93,
101—3, 146, 147, 195, 232.

Янъ III-й, король Польскій, 39, 50, 51, 52, 83,
109, 112—5, 117, 121, 124, 147.

Янчевскій Семень, 392.

Ярдецкій Василей, 20.

Яроховскій Михайль, 127.

Ярошевичъ, изъ Брест. воеводства, 298. ✓

Ярошкевичъ Яковъ, 391.

Ясенецкій-Война Александръ, Витебскій городскій
судья, 97.

Ясенецкій Лазаръ, 20.

Ясенскій Игнатій, Лид. подстолничъ, 218.

Ясперсъ Яковъ-Станиславъ, Вилен. мечникъ, 136.

Ятовтовичъ Щасный, землянинъ Опшянскаго по-
вѣта, 61, 62.

Яхимовичъ, Вилен. бурмистръ, 381, 396.

Яцины, вапы, 18.

Яцковичи, земляне, 285.

Яцунскій Стефанъ, 221, 235.

Ѳ.

Ѳедна, княжна (Четвертынская), 87.

Ѳедоровичъ Василій, 334.

Ѳедоровичъ Омелянъ, пут. бояр. Полоц. воев., 70

— Янъ, 142.

II.

УКАЗАТЕЛЬ

ГЕОГРАФИЧЕСКИХЪ НАЗВАНІЙ.

А.

Августовъ, городъ, 46.	Амбросовскіе могильники, урочище, 12.
Азаркина служба (уволока), 14.	Амбросовскіе курганы, урочище Витеб. повѣта, 12.
Альнинина нива, урочище, 301.	Антоколь, предмѣстье г. Вильны, 237.
Амбары, часть большой улицы въ г. Вильнѣ, между Андреевскою улицею и Николаевскимъ соборомъ, 333.	Антоновичи, село Гомельскаго староства, 351, Антоновская граница, 357.
Амбросовичи, село въ Витебскомъ повѣтѣ, 10, 11, 12, 13, надъ оз. Будовестомъ, 14, 15.	Апеище, урочище, 300.
	Астрахань, городъ, 97.

Б.

Бабавинъ мохъ, урочище, 301.	Балтыще, им., 197.
Бабина сосна, урочище, 300.	Бараво, им. въ Ошмян. повѣтѣ, надъ р. Дуда ою, 62.
Бабница, урочище, 302.	Бараницій мохъ, урочище, 301.
Бадякинъ, село на границѣ Усвятскаго староства, 299.	Баранъ дубъ, урочище, 299.
Баншты, им., 160, 163.	Барсуки, урочище, 300.

- Бастынь, имѣніе, 296.
Басуна, рѣка, 114, 115.
Бацуны, село Гомельскаго староства, 366.
Бденъ, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 393.
Бебрь, рѣка. См. *Бобръ*.
Бердичевъ, им., 160, 163.
Березина, рѣка, 27.
Березникъ, урочище, 297.
Березница, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 369, 370.
Березовое болото, урочище, 300, 360.
Березовый мохъ, урочище, 11, Амбросовскій—12
Березскій уголь, урочище им. Детелевичъ, 296.
Березцы, село въ Гомельскомъ староствѣ, 348.
Берестанъ, островъ - урочище села Уваровичъ, 371.
Берестейское воеводство, 28, 147, Брестское—298.
Бересцы, село въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
Бернардинская улица въ г. Гроднѣ, 257.
Бесеть, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 372.
Бигушки, мѣстечко въ Вилькомирскомъ повѣтѣ, 251—2.
Биклоша, сельцо въ Витеб. пов., 12.
Биклошкое урочище, 12.
Биржи, городъ, 56, 57, 58, Биржа, 143.
Битая стѣна, урочище 300.
Бнинъ, им. 142.
Бобинино, озеро, 364.
Бобининъ езь, урочище, 364.
Бобовичи, Московское село, пограничное съ Тростынемъ—селомъ Гомельскаго староства, 347, 355, 362, 364, 369.
Бобово Болото, урочище, 358—9.
Бобра, рѣка, портовая 40, 44, чр. Перстунскую пуцу, 45, 46—8, 53.
Бобровъ, ручей, 300.
Бовки, им. въ Оршан. пов., 175.
Богоданова нива, урочище, 300.
Богушевичи, боярское село, 280, 282.
Богушевскій присудъ, округъ, 27.
Большій ручей, 301.
Боровъ, им., 132.
Борсуковый ручай, на границѣ Усвятскаго староства, 299.
Бортный лѣсъ, урочище, 354.
Борцово, им., 302.
Бостынь („Бостынцы“), село въ Новгородскомъ повѣтѣ, 293, 297, 340.
Боховъ ручей, 302.
Боянскій ручей, на границѣ села Кошелева, въ Гомельскомъ староствѣ, 369.
Бражичовская каменница въ г. Вильнѣ, на Амбарахъ, 333—5.
Бразначій ручей, 300, Бразгучій ручей, 302.
Бранковъ мохъ, урочище, 367.
Браславская экономія, 158.
Браславскій повѣтъ, 140, 141, 195.
Браславъ, городъ, 140, 141, 298.
Братище камень, урочище, 12.
Брезгунъ, ручей, 12.
Брестское воеводство. См. *Берестейское*.
Бреховъ, имѣніе, 87.
Бродники, село въ Новгород. пов., 297.
Брожола, рѣка, выходитъ изъ Евлевскаго озера, 32—3.
Брожольскій господарскій дворъ, 32—3.
Брожольскій—заливокъ, прудъ, 32.
Бронное озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 344 375.
Брунутишки, урочище, 285.
Брусидовъ, им., 98, Брусидовъ, 190.
Брыкъ гора, урочище, 300.
Бубны, урочище, 300.
Бубровницкая граница, 342.
Будовестица, рѣчка, 12.
Будовесто, озеро въ Витебскомъ пов., 10, 12, 14.
Букъ, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 363—4.
Бульчаковская пустошная земля села Новоселокъ, 373.
Бушмановская земля, въ селѣ Лагуновичахъ, Гомельскаго староства, принадлежащая къ Гомельской Троицкой церкви, 352.

Буянь, урочище им. Дятелевичъ, 297.
 Быговъ, им. въ Опшмян. пов., 62.
 Быкова пристань, на границѣ Усвяцкаго староства, 299.
 Быкъ, урочище въ Новгород. пов., 293.
 Быстрейскій мохъ, великій, урочище, 11, великій, 13.
 Быховъ, им., 206—7, 252, 254.
 Быстревичи, сельцо въ Витеб. пов., 11, 13.
 Бѣганово, им., 140—1.
 Бѣла, городъ въ Смолен. воеводствѣ, 94, 143.
 Бѣлавищина, пустошизна села Морозовичъ, 367.
 Бѣлая Россія (Бѣлорусія), 149.
 Бѣлая горка, урочище на границѣ им. Дятелевичъ, 297.
 Бѣлизлиница, рѣчка въ Гомельск. староствѣ, 370.

Бѣлинъ, озерко въ Гомельск. староствѣ, 356, 362.
 Бѣлиный борокъ, урочище, 351.
 Бѣлица, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 364, 370.
 Бѣлицная дорога, 342.
 — граница, 370.
 Бѣлое болото, урочище въ Новгород. пов., 290, 293.
 Бѣликовичовскій домъ въ г. Вильнѣ, на митрополитан. юриздиктѣ, 323—4.
 Бѣлый дубъ, урочище, 300.
 Бѣлый мохъ, урочище въ Витеб. пов., 11, 13.
 Бѣлый высокій мошокъ, урочище, 12, Бѣлый мошокъ, 301.
 Бѣшенковичи, село въ Витеб. пов., 11.

В.

Вага, боярское село въ Гомельскомъ староствѣ, близъ Московской границы. 360.
 — рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 360.
 Вагановъ, им., 39.
 Вайнацишки или Вака, им. въ Вилен. воеводствѣ, 104.
 Вана, имѣніе въ Виленскомъ воеводствѣ. См. *Вайнацишки*.
 Валюжинскій грунтъ, 3.
 Варшава, городъ, 21, 23, 29, 48, 49, 50, 54, 59, 62, 63, 70, 74, 76, 81, 88, 92, 102, 103, 104, 105, 109, 110, 111, 114, 116, 117, 120, 124, 138, 143, 157, 178, 193, 195, 199, 206, 207, 210, 212, 213, 215, 216, 217, 218, 241, 245, 246, 248, 251—2, 254, 255, 261, 264, 267, 271, 273, 302.
 Варшавскій монастырь (конвентъ) кармелитовъ босыхъ, 175, 186.
 Василевщина, пустошная земля села Волковичъ, 363.
 Василишна, рѣчка, 286.

Василишки, господарскій дворъ, 279, 280, и городъ, 282—9.
 Василишская волость, 282.
 Васочекъ мохъ, урочище, 300.
 Ватажниковое заспище, урочище, 13.
 Везовый пенъ, урочище, 342.
 Велена, городъ въ Жомойтскомъ княжествѣ, 130, 131.
 Велеса, рѣчка, 300.
 Велижское („Велиское“) староство, 299.
 Великая улица въ г. Вильнѣ, 234.
 Великіе мхи, урочище, 13.
 Великій алясъ, урочище, 300.
 Великій дубъ, урочище, 13, 299.
 Великій камень, рубежный, урочище, 12, 299.
 — мохъ, урочище, 299, 300, 302.
 Великій пенъ, урочище, 342.
 Великій ровъ, урочище, 14.
 Великое Княжество Литовское, попись въ немъ земли Волинской—18.
 Величь, городъ, 302.

- Веляховъ**, болото на границѣ села Головинцовъ, 350.
- Веретя**, урочище, 11.
- Верки**, подвиленское имѣніе, надъ р. Вилією, вилен. епископовъ, 146.
- Верховье**, село на границѣ Усвятскаго староства, 299, 302.
- Вешній станъ**, урочище, въ Новгород. пов., 291, 293.
- Вигуновщина**, урочище, 280.
- Виленская академія** (іезуитская), 197, 232, 233.
- Свято-Янская іезуитская аптека, 207.
  - брама, 196, Острая 234, 321.
  - „великая дорога“, 282, 285.
  - Анцкевичовская каменица, на Рудницкой улицѣ, 234.
  - Богдановская каменица, въ Рыбномъ концѣ, 234.
  - Сергѣевичовская каменица, 234.
  - Капитула, 231.
  - Каплица св. Казимира (при кафедральномъ костелѣ св. Станислава), 157.
  - церковь, «русская», Воскресенія Христова, 89.
  - Кузьмо-Демьянская церковь, 5.
  - Покровская церковь, 324.
- Виленскій «великій гостинецъ»**, 284.
- гостинный домъ, 393.
  - замокъ, 124, 125.
  - Конскій заулочъ, 234.
  - Рыбный конецъ, 234.
  - іезуитскій коллегіумъ, при свято-Янскомъ костелѣ, 206—7.
  - костелъ Казиміровскій (іезуитскій), на Рынкѣ, 234.
  - костелъ св. Креста, 234.
  - костелъ піарскій, 233.
  - костелъ кафедральный св. Станислава, 186, „костелъ головной светого Станислава у Вильна“ 376.
  - костелъ св. Яна, 206—7.
- Виленскій жен. бенедиктинскій монастырь**, у Виленской брамы, при костелѣ св. Екатерины), 195.
- бернардинскій женскій свято-Михайловскій монастырь, 233.
  - Доминиканскій монастырь при костелѣ Святаго Духа, 247—8.
  - Георгіевскій кармелитскій монастырь, 184.
  - Свято-Духовскій (православный) монаст., 31—33, братство при немъ—334, 336, 393.
  - іезуитскій новиціатъ, 6.
  - сборъ Евангелической, 233.
- Виленское воеводство**, 33, 104, 108, 109, 115, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 151, 152, 153, 157—9, 166, 168, 169, 170, 177, 178, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 191, 192, 195, 212, 213, 216, 217, 219, 220, 221, 224, 232, 235, 236, 244—5, 251, 253—4, 256, 258, 259, 261, 265, 268, 270—4, 298, 343.
- городничество, 234.
  - епископство, 230.
- Вилія**, рѣка, 234, 235, портовая—272.
- Вилькомирскій повѣтъ**, 139, 173, 186, 246, 251—2, 266, 268, 273.
- Вилькомиръ**, городъ, 115.
- Вильна**, Вильня, городъ, 4, 8, 15, 16, 23—8, 31—3, 57—8, 60, 65, 69—70, 79, 80, 82, 84, 85, 87, Рыбный конецъ его 88—92, 104, 108, 115—9, 123—6, 131, 152, 157, 164, 166—8, 170, 178, 184—6, 194, 197, 198, 201—2, 208—7, 219—20, 233—4, 237, „Вильня“ 240, 242, 247—8, 259—60, 263, 265, 267—8, 270—71, 273—4, 280, („до Вильна“) 285, („Вильня“) 289, 323—4, 376—7.
- Вильна**, село имѣнія Гейранъ, въ Жмудскомъ княжествѣ, 158.
- Вилюниши**, господарское село Брожольскаго двора, близъ озера Евья, 32—3.

- Витебскіе замки, 94, 95, выпиній—96, 189—90.
 Витебскій повѣтъ, 10—4.
 Витебское воеводство, 9, 93—94, 98, 189—90, 244.
 Витебскъ, городъ, 9, 17, 94—5, 97, 137—8, 189, 190, 302, 379.
 Вичина, село въ Новгород. пов., 297, 340.
 Вишневецъ, им., 133, 139.
 Вишнево, им., 35, 248, 255.
 Внукоть, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 374.
 Внукотщина, земли села Новоселокъ, 373.
 Вобовичи, село въ Гомельскомъ староствѣ, 363.
 Вобча, рѣчка, 301.
 Войнино, село въ Полоцк. пов., 13.
 Волатовки, урочище на границѣ Усвятскаго староства, 299.
 Волгая, рѣчка, 299.
 Воленна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 357.
 Волесницы, лѣст, 369.
 Волнова пустошь въ г. Смоленскѣ, за р. Дибнромъ, 16.
 Волновино селище, урочище, 370.
 Волковичи, село Гомельскаго староства, 363, Волковецкое 369, 371, 372, 374.
 Волковыскій повѣтъ, 187—8.
 Волковицкая дорога, 365.
 Волковщизна, им. въ Опшмянскомъ пов., 62.
 Волница, рѣчка, 302.
 Володково, имѣніе въ Опшмянскомъ повѣтѣ, 62.
 Волосковичи, боярское село Гомельскаго староства, 375.
 Волосное купелище, урочище въ Витебскомъ повѣтѣ, 12.
 Волосовщина, пустощина села Даниловичъ, 371.
 Волотово, село въ Гомельскомъ староствѣ, 375, 376.
 Волотовская Николаевская („Микольская“) церковь, въ Гомельскомъ староствѣ, при селѣ Новоселкахъ; ей принадлежитъ пахатной земли на пять бочекъ и сѣножатей на шесть возовъ 373, въ селѣ Старомъ Селѣ, челоуѣкъ попа Волотовскаго Яковъ Тишковичъ, пашни бочокъ пять, сѣножатей возъ десять, то держитъ здавна на тую церковь Светого Николы“, 375, ей принадлежатъ въ селѣ Волотовѣ земли Токарево и Комсинъ—376.
 Волочинскій мохъ, урочище, 301.
 Волужинщина, пустощизна села Уваровичъ, 369.
 Волянія, область, 86.
 Волянка, рѣчка, 300.
 Волянская земля, 18, 19, 21,
 Волька, село въ Новгород. пов., 290—4.
 Vormolecъ, ручей, 11, 13.
 Воронная, им., 217.
 Воровина града, урочище, 300.
 Воронча, им., 203.
 Воронъ, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.
 Воротная, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 357, 359.
 Восовская земля села Утья, 357.
 Вроцлавъ, городъ, 321.
 Въевье, господарское село. См. *Евье*.
 Выгаръ, урочище, 299.
 Выдрицкій лугъ, урочище на границѣ села Лагуновичъ, 352.
 Выковъ, урочище, 359.
 Вылевъ, село, 346.
 Выскиднй ручей, 302.
 Высокая града, урочище, 300.
 Высокій борокъ, урочище, 300.
 Высокій островъ, урочище на границѣ села Лагуновичъ, 352.
 Высокое Литовское, им., 254.
 Вышково, болото въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
 Вышнее озеро, въ Гомельскомъ староствѣ, 375.
 Вышній островъ, урочище имѣнія Дятелевичъ, 296—7.
 Вышновна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.
 Вяды, им., 302.
 Вязинъ, им. Вилен. бенедиктинскъ, въ Минскомъ воеводствѣ, 195.

Вязиченская церковь (въ им. Вязичѣ, Смоленскаго воеводства), грамоты Смолен. епископовъ Мисаила и Юсифа объ ея сооруженіи и правахъ, 17.

Вязично, им. въ Смолен. воеводствѣ, 17.
Вязица, сельцо въ Витебскомъ пов., 12.
Вязникъ, ручей, 12.

Г

Гавья, имѣніе въ Ошмянскомъ повѣтѣ, надъ р. Гавьею, 62.

— рѣка, въ Ошмян. пов., 62.

Гаенская волость, въ Минскомъ уѣздѣ, 8.

Гаенскій присудъ (округъ) въ Минск. уѣздѣ, 8.

Гайно, им. въ Минскомъ уѣздѣ, 8.

Геліашово, Любовицкое село, 378.

Галинъ, им. Вилен. бенедиктинокъ, въ Виленскомъ воеводствѣ, 195.

Галицкая земля, 213.

Галыя болота, урочище въ Новгородскомъ пов., 291, 292.

Галя, имѣніе въ Полоцкомъ воеводствѣ, 149—50.

Гара, болото-урочище, 302.

Гараваха, нива-урочище, 300.

Гарловская земля, въ сельцѣ Дятловичахъ, 356.

Гастовича, рѣчка, 301.

Гастуль, островъ-урочище, 301.

Гатиская потяжъ, урочище на границѣ имѣнія Дятелевичъ, 297.

Гатище, болото въ Гомельскомъ староствѣ, 375.

Гатище островъ, урочище им. Дятелевичъ, 297.

Гатольская стѣна, урочище, 300.

Гвоздовская пустошизна села Кошелева, 368.

Гдѣнскъ, городъ, 233, 321.

Гедройтскій гостинець, въ Виленскомъ воеводствѣ, 115.

Геліешово, Любовицкое село, 378.

Геранойнскій господарскій замокъ, 61, Геранойны, Гаштольдское имѣніе, 62.

Гераноны, мѣстечко въ вел. кн. Литовскомъ, надъ рѣкою Виліею, 271—4.

Гейраны, им. въ Жмудскомъ княжествѣ, 158.

Герковичовская каменница въ г. Вильнѣ, на Конскомъ заулкѣ, 185.

Гинцовщизна, урочище, 280.

Глазининская земля села Ваги, 361.

Глей, урочище, 355.

Глина, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 369.

Глиноватый ручей, 300—2.

Глодова, (рѣчка?), 345.

Глубокій лѣсъ, урочище, 371.

Глухая ель, урочище, 300.

Глушець, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 355, 356, 362.

— рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 367.

Глушица, рѣка, 291—3, 355.

Глуще, озеро, 355.

Гнѣвечній лугъ, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 347.

Говеновичи, господар. село, 280—3.

Годомычи, имѣніе, 87.

Голено, им. въ Оршанскомъ пов., 175.

Голковщизна, им., 60.

Головинцы, село Гомельскаго староства, 349, Головинская граница, 353.

Головинъ, графъ, 150.

Головчинская земля села Утья, 357.

Голое болото, 351—2.

Гомелишки, урочище, 287.

Гомель, Гомельское мѣсто, городъ, 343, 360—1, 363, 376.

Гомельская волость, 343—5, 362, 366, 368—72, 374—7.

— Николаевская церковь, —при селѣ Добрушѣ, въ Гомельскомъ староствѣ, „попъ *Николь-*

ский Гомельский держитъ землю къ той же церкви Шивалтуровскую“ — на бочки двѣ, сѣножатеи возовъ петнадцать 345, въ селѣ Утьѣ „попъ Гомельскій Микольскій Семень держитъ здавна къ той церкви землю Пехоцкую“—на двѣ бочки, сѣножатеи возовъ три, 357, при селѣ Старомъ Селѣ ей принадлежитъ земля Колбасовщина 374.

Гомельская Пречистенская церковь („попъ Пречистенскій“), ей принадлежитъ земля Халимовщина въ селѣ Слободкѣ, Гомельскаго староства, 363.

— Спасская церковь,—въ селѣ Дятловцахъ „человѣкъ попа Гомельскаго *Спаскаго*, Ерофья, на имя Михаилъ Добрыничъ, держитъ здавна къ той церкви земли пашное бочокъ пять, сѣножатеи возовъ десять..., той же попъ держитъ здавна островъ Малиненскій къ той церкви“—156, ей принадлежитъ въ селѣ Волковичахъ земля Живелевщина 363, „попъ Спасскій“ имѣетъ бобровые гоны на р. Ужѣ и держитъ половину острова-урочища Долгаго 364.

— Троицкая церковь („діаконъ Гомельскій Троицкій“) 344, діаконъ ея Гришко держитъ въ селѣ Лагуновичахъ землю Бушмановскую, на которой зарослей бочки двѣ, сѣножатеи возовъ пять 352, ея придѣлу святаго Онуфрія или Онуфриевского монастырю принадлежитъ въ Гомельскомъ староствѣ село Плесо, 375.

Гомельскій господарскій замокъ, 344, 352—3, 364, 366, 374, 376.

Гомельскій шляхъ, дорога, 348.

Гомельское староство, въ Рѣчицкомъ пов., 343—60, 377.

Гомонище, сельцо въ Витеб. пов., 12.

Гондынская земля, 239.

Гонюндзь, по русски Ганязь, городъ, 44.

Гордышки, королевское село, 280.

Городище, урочище на границѣ Усвятскаго староства, 299.

Горковичи, сельцо въ Витеб. пов., 11, Горковская грань—13.

Горноще, урочище на границѣ села Головинцовъ, 350, 352.

Городывля (или Городвля?), рѣчка на границѣ села Головинцовъ, въ Гомельскомъ староствѣ, 350.

Горный островъ, урочище, 301.

Городенка, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 348.

Городенская господарская пуца, 6.

— граница, 12, 14.

Городенское болото, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 348.

Городецкій гостинецъ, 297.

— повѣтъ, 297.

Городецъ, им., 301, 340.

Городечна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 371.

Городишка, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 357.

Городища, городъ, 82.

Городище, земля въ селѣ Криницалъ, въ Клецкомъ повѣтѣ, 22.

— урочище на границѣ Усвятскаго староства, 300, 302.

Городна (нынѣ Гродно), городъ, 15, 38, 47, 56.

Городокъ, городъ, 16.

Горскій лѣсъ, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 347.

Горы, им. въ Полоц. воеводствѣ, 197.

Горы-Горки, имѣніе—графство въ Бѣлой Россіи, въ Оршанскомъ повѣтѣ, 149—50.

Горѣлецъ, боръ-урочище на границѣ Усвятскаго староства, 299.

Гостинный домъ, каменница въ г. Видльнѣ, на Великой улицѣ, 234, 395.

Гошское староство, 113.

Гразовская земля села Ваги, 361.

Гранная липа, урочище, 364.

Грезливица, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 375.

Гречуновская земля села Носовичъ, 358.
Гринкиши, урочище, 280, 281, 282, 283.
Гродна (ср. съ *Городна*), городъ, 40, 44, 50, 51, 54, 75, 105, 113, 119, 147, 148, 188, 192, 196, 227, 248, 253, 254, 256, 257.
Гродненская экономія, 38, 49, 50, 51, 53, 54.
Гродненскій повѣтъ, 39, 47, 105, 253—4, гродненскій—290.
Грудъ, урочище въ Новгород. пов., 291, Большой и Меньшій, 293.
Грудяндзь, городъ, 214.
Грызливое озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 375.

Губицкій островъ, урочище села Головинцовъ, 350.
Губичи, село Гомельскаго староства, 366, 370.
Губриновская каменница въ г. Вильнѣ, на Стеклояной ул., 197.
Гудковская пустошская земля села Новоселокъ, 373.
Гульбины, им. въ Вилен. воеводствѣ, 115, 116.
Гурды, им., 136.
Гусевицкій островъ, урочище села Уваровичъ, 370.

Д

Дальшій островъ, урочище им. Дятелевичъ, 297.
Данилковичи, село Гомельскаго староства, 350.
Данилковская граница, 348, 349.
Даниловичи, село Гомельскаго староства, 371, 372.
Даниловская граница, 376.
Даниловщина, пустая земля въ Гаенской вол., Мин. уѣзда, 8.
Данюшевъ, им., 194.
Датновка, рѣка, 102—3.
Двина (Западная), рѣка, 9, 10, 11, 13, 58.
Дворскій мохъ, урочище, 12, 14.
Деборовское устье, урочище, 300.
Дельновская граница, 348.
Деменка, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 348, 365.
Деменская волость въ Смолен. пов., 15.
Демьяновичи, село Гомельской волости, 315, 346, 348.
Денисовщина, пустошщина села Данпловичъ, 371.
Дербинская пустошщина села Кошелева, 368.
Деревщина, урочище, 287.
Деречинъ, им., 254.
Держаница, рѣка, 299.

Деруженскій лугъ, урочище въ Новгород. пов., 291, 292.
Дешковщина, им. Вилен. бенедиктинокъ, въ Вилен. воеводствѣ, 195.
Дисна, им. Вилен. бенедиктинокъ, въ Браслав. пов., 195, королев. городъ, 271—5.
Днѣпрець, село, называемое Волькою, въ Новгород. пов., 293, 294, 340.
— рѣка въ Новгород. пов., 293.
Днѣпръ, рѣка, 16, 367.
Добрая, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 354, 358.
— Ель, урочище, 300.
Добровинское графство, въ Бѣлоруссiи. См. *Дубровинское*.
Добруша, село Гомельскаго староства, 345, 346, Добруская граница, 348, и Доброша, 369.
Добрый боръ, урочище на границѣ села Данилковичъ, 351.
Добрынищина, пустошщина села Пиреевичъ, 368.
Добрынское болото, урочище на границѣ им. Дятелевичъ, 297.
Добужъ, им. въ Оршан. пов., 175.
Довбуки, болото въ Гомельскомъ староствѣ, 349.

Долгій, островъ-урочище, 364.
Долгія грады, урочище, 300.
Долгія мшары, урочище, 300.
Дольскъ, им., 139.
Домброва, им., 139, Домбровна—206, 207, 252.
Донатовская или Жолтая каменца въ Вильнѣ,
на свято-Янской ул., 175, 186.
Дорогобужъ, городъ въ Смоленскомъ воеводствѣ,
94.
Дорогостай, графство, 188.
Дорогушинъ, лѣсъ-уроч. въ Перстун. пущѣ, 46,
островъ—48.
Дороицкій лѣсъ, урочище на границѣ села Но-
совичъ, въ Гомельскомъ староствѣ, 358.
Доростывль, рѣчка, 350.
Драпа, болото, 301—2.
Дрезна, им., 212, 213, 317, 224.
Дриса, рѣка въ Полоц. воеводствѣ, 240.
Дрисвятская держава, 141.
Дрохова, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 345.
Друя, им., 252, 254.
Дубенець, ручей, 12.
Дубенка, городъ, 130.
Дубинки, городъ, 56, 57, 58, 143.
Дубиса, рѣка, 25.
Дубовое болото, урочище въ Новгород. пов.,
290, 293.
Дубовое поле, урочище въ Новгород. повѣтѣ,
291.

Дубовый островъ, урочище, 299.
— рогъ, урочище, 300.
Дубровинское графство, въ Бѣлоруссіи, 144.
Дуда, им. въ Ошмян. пов., надъ р. Дудою, 62.
Дудинъ-Кремль, урочище, 356.
Дудичи, село Гомельскаго староства, 369.
Дуновець, ручей, 14.
Дуравицкая граница, 369.
Дуришки, Лубовицкое село, 378.
Дуновицкій островъ, урочище села Уваровичъ,
371—3.
Дуровичи, село гомельскаго староства, 372.
Духоровичи, им. въ Полоц. пов., 13, 14.
Духоровка, рѣка, 13.
Духоровскія озера, 13.
Дѣвиница, село Полоцкаго іезуитскаго колле-
гіума, 123.
Дѣвка, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 364.
Дѣдно, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 364.
Дюнквъ, им., 241.
Дятелевицкій базилианскій монастырь, 289, 296,
337.
Дятелевичи, имѣніе въ Новгородскомъ повѣтѣ,
296—7, 340.
Дятловичи, сельцо Гомельскаго староства, 355.
Дятловская граница, 354, 362.
Дятловъ ручей, 12.
Дятлы, урочище, 300.

Е.

Евейскій („Въевейскій“,—нынѣ Евъевскій) мона-
стырь, 31—3.
Евловъ островъ, урочище, 301.
Евье („Въевье“), Евейское—озеро въ Троц. пов.,
32—3.
— („Въевье“), господар. село, дворъ, 32—3.
Европа, часть свѣта, 200, 213.
Езнеское графство, въ Бѣлоруссіи, 144.

Еленицкій островъ, урочище села Бацунъ, 367.
Еленцы, островъ-урочище села Уваровичъ, 370.
Еловицкое болото, въ Гомельскомъ староствѣ, 344.
Ельникъ, рѣка, 296.
Емановская земля села Демьяновичъ, 346.
Ериловская граница, 354.
Ериловщина, пустошница села Даниловичъ, 371.

Жевода, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 359.
Жезейское озеро, 356.
Жерственецъ, рѣчка. въ Гомельскомъ староствѣ, 358.
Живелевщина, земля села Волковичъ, принадлежитъ Гомельской Спасской церкви, 363.
Живой Боръ, урочище, 300.
Жидовина, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 364.
Жижинское жерело, урочище, 356.
Житовль, болото на границѣ села Волковичъ, 365.
Житовщина, пустошная земля села Волковичъ, 363.

Жлобинъ, мѣстечко въ Рѣчицкомъ пов., 254—5.
Жолтая каменница, подѣ Орломъ, Донатовская, въ г. Вильнѣ, на Свято-Янскои улицѣ, 175, 186.
Жомойтская епархія (дieceзія), 230.
Жомойтское княжество, 34—5, 102, 130, 158, 163—64, 173, 189—91, 196, 298, 343.
Жорновка, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 360.
Жуковый дубъ, урочище въ Новгород. пов., 293.
Жуковъ, им., 54, 48—9, 52, 111, 245—6, 343.
Жукотинъ, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 352.

Заболотье, имѣніе, 279, 287, 289.
Забѣльская земля, 268.
Завань, большая (рѣчка?), 301.
Завихвость, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, на границѣ села Демьяновичъ, 346, Корша Завихвость, 347.
Завишинъ, имѣніе, 160, 163.
Завойцы, село въ Витеб. пов., 12.
Загоровъ, им., 116.
Задній Ржавецъ, урочище, 300.
Засное болото, урочище, 349.
Заностельная улица, въ мѣстечкѣ Липскѣ, 54.
Занотынская занога, урочище, 301.
Залавскія уволоки города Каменца-Литовскаго, 117, называемыя Островъ, 118.
Залебедье, урочище въ Новгородскомъ повѣтѣ, 291—3.
Залужье, урочище на границѣ имѣнія Дятелевичъ, 297.
Зальсье, урочище, 357.

Замаросовье, урочище на границѣ села Демьяновичъ, 346.
Замостье, господарское село, 286.
Заньковская земля села Носовичъ, 358.
Занѣманское предмѣстье г. Гродны, 257.
Запрудье, урочище-поселокъ с. Амбросовичъ, въ Витебскомъ пов., 14.
Заславъ, имѣніе, 206—7, 241.
Засовье, село Гомельской волости, 376.
Заспа, село волости Рѣчицкаго господарскаго замка, 371.
Затеруше, островъ-урочище, 354.
Заторское княжество, 214.
Захарьева дубрава, урочище, 300.
Захиринская пустошница села Бадунъ, 366.
Заянное болото на границѣ села Данилковичъ, 351.
Збаражъ, имѣніе, 133, 139.
Зборовая улица въ г. Вильнѣ, 324.
Здановщина, пустошная земля села Ваги, 361.
Зеленый лугъ, урочище, 299.

Зеленный Островъ, урочище, 300.
Зельва, городъ, 140.
Зембинъ, имѣніе, 35, 243, 255.
Зимнее озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 374.
Земсково, сельцо, 11.

Значовщина, пустошница села Волковичъ, 364.
Зовчево болото, 349.
Зъять болото, 297.
Зябицкое село въ Невѣдерской волости, Полоцкаго воеводства, 239—40.

И

Ивановская пустошница села Бодунъ, 366.
Ивановщина, пустошница села Давиловичъ, 371.
Иверская земля, 149.
Ивье, городъ въ Ошмянскомъ пов., 55.
Ижинецъ, логъ-урочище, 370.
Избища, урочище въ Новгород. пов., 293.
Изгибля, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
Иловецъ, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 372.
Инскій островъ, урочище въ Перстун. пущѣ, 48.
Интурское староство, 185.

Инфлянтская епархія (діецезія), 230.
Инфлянтское княжество, 167, Инфлянты—178, 195, 244—5.
Ипуть, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 344—8; 350—3, 375.
Иржавецъ, рѣка въ Гомельскомъ староствѣ, 364, ручей 365, 373—4.
Ирсоновъ ставъ, имѣніе, 87.
Исаковичи, Любецкое село въ Гомельскомъ староствѣ, 354.

ИС

Надзинъ, городъ, 378.
Надзинныя узновы, урочище, 300.
Казань, городъ, 96—8.
Казара, (урочище или рѣчка?), 354.
Каковики малые, урочище, 302.
Кальщій ручей, 301.
Каменецъ, озеро въ Новгород. пов., 291, 293.
— урочище въ Новгород. пов., 293.
Каменка, им., 187.
— рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 347.
Каменная града, урочище на границѣ Усвятскаго староства, 299.
Каменный ручей, 301.
Камень великій, урочище, 374.
Каменецкій замокъ, 117.
Каменецъ Литовскій, городъ, 117—9.
Каменица, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.
Каменщица, им. Вилен. капитулы, 231.

Каменка, им. въ Перстун. пущѣ, 47, Каменская стѣна (граница)—48.
— рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 348.
Каменная лава, урочище, 301.
Каровичи, урочище, 302.
Карыто, озерко на границѣ Усвятскаго староства, 299.
Кателонъ, урочище, 354.
Кацинный рогъ, урочище, 301.
Кейданскій „гостинецъ“, 114.
Кельчевичи, им., 126, 132.
Келчевскій фольварокъ въ Трок. пов., 74.
Кіевецъ, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 372.
Кіевская митрополія, 323—4.
Кіевъ, городъ, 33.
Кладовская, пустая земля села Тростыня, 347.
Класицкое село въ Невѣдерской волости, Полоцкаго воеводства, 239.

- Клева, рѣка въ Опшмянскомъ пов., 55.
 Клевань, им., 44, 48—9, 52, 111, 245—6, 343.
 Клевица, городъ, 55.
 Клейпеда, городъ, 321—22.
 Клепая береза, урочище, 13.
 Клецнй повѣтъ, 22.
 Клецкъ, городъ, 143.
 Клинуновщина, урочище, 280—1, 283.
 Климонть, им., 132.
 Кловница, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 374.
 Клясицкая волость въ Полоцкомъ воеводствѣ, 239,
 Класицкая, 240.
 Кнышинъ, городъ, 35, 274—5.
 Княжое селище, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 276.
 Кобылье болото, 364, 370—1, 376.
 Ковалевъ, (городъ?), 174, 184.
 Новбинъ, болото, 371.
 Ковенскій гостинець, 114.
 — господарскій замокъ, 34.
 — повѣтъ, 114—5, 164, 167, 173, 196, 152.
 Ковенское староство, 34—5.
 Ковно, городъ, 34, 121, 155, 180, 321.
 Ковпинъ, островъ-урочище села Бадувъ, 366,
 Ковпинское болото, 374.
 Ковпча, село въ Богушевскомъ присудѣ, за р.
 Березиною, 27.
 Кодень, графство, 188.
 Кожейкова луна, урочище, 355—6.
 Козейково, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 354.
 Козельскъ, им., 25, 75, 132, 205,
 Козневичи, село Гомельскаго староства, 366.
 Козловичи, село на границѣ Усвятскаго староства, 299.
 Колбасовщина, земля въ селѣ Старомъ Селѣ, Гомельскаго староства, принадлежитъ Гомельской Николаевской церкви, 374.
 Колбинъ, болото, 373.
 Коледышка, урочище, 288.
 Колесо, озеро села Лулинца, въ Новгородскомъ воеводствѣ, близъ р. Припяти, 340.
 Колинца, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 370.
 Колодѣйскій лѣсъ, 373—4.
 Колыбелица, урочище, 359.
 Кольскевичи, село Гомельской волости, 376,
 Комаричовъ, островъ-урочище села Юрковичъ, 372, озеро—376.
 Комарно, им., 139.
 Комининщина, пустошизна села Пиреевичъ, 368.
 Комля, рѣчка на границѣ Усвятскаго староства, 299, 301.
 Комсинъ, земля въ селѣ Волотовѣ, принадлежитъ Волотовской Николаевской церкви, 376.
 Коничова дуброва, урочище, 376.
 Конскій заулкъ въ г. Вильнѣ, 185.
 Константиновская каменница въ г. Вильнѣ, 324.
 Константиновскій плацъ въ г. Вильнѣ, 324,
 Кончино, имѣнiе, 132.
 Копаница, рѣчка, на границѣ Усвятскаго староства, 300.
 Копанице, коповище въ Витеб. пов., надъ рѣкою Двиною, урочище—11, Копанице—12, Копище въ с. Амбросовичахъ—14.
 Коповище, урочище на границѣ имѣнiй Дятелевичъ и Бастыня, въ Новгород. пов., 297.
 Коповище-Липовское, урочище на границѣ имѣнiя Дятелевичъ и селъ Вичина и Лулинца, Новгород. пов., 297.
 Коповище Старое, урочище на границѣ имѣнiя Дятелевичъ и селъ Вичина и Бродниковъ, Новгород. пов., 297.
 Копылецъ, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 349, 357.
 Копыль, имѣнiе, 87, 143.
 Кореевичи, господарское село, 280—1, 283.
 Коринъ, село на границѣ Усвятскаго староства, 299.
 Корма, село Гомельскаго староства, 345, 346,
 Корма-Завихвость, 347, 348, Корминская граница, 351, 352—3.
 — рѣчка, 348.
 — боръ-урочище, 364.

- Корна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 347, Корма—348.
- Коробье, озеро села Лулинца, въ Новгородскомъ воеводствѣ, близъ р. Припяти, 340.
- Коровишинъ, урочище, 355.
- Королевецъ, городъ, 101, 321, 389, 392, 394, 395.
- Корона Польская, 37, королевство Польское—66, 94, 153, 155, 173, 178, 183, 197, 211, 213, 218, 225, 263, 267.
- Коронястый дубъ, урочище, 302.
- Короща, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 364.
- Корсинъ, имѣнiе, 87.
- Корчевичъ ровъ, урочище въ Новгород. пов., 293.
- Корытыща, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
- Коршица, островъ-урочище на границѣ села Бобовичъ, въ Гомельскомъ староствѣ, 362.
- Костеневъ, имѣнiе въ Опшмянскомъ пов., 62.
- Кострома, городъ, 96.
- Котовщица или Попешупе, имѣнiе въ Ковенскомъ повѣтѣ, 196.
- Кошелево, село Гомельскаго староства, 364, 368, 370.
- Кошелевская Михайловская церковь (въ селѣ Кошелевѣ, Гомельскаго староства), ей принадлежить въ Кошелевскомъ селѣ земля Петровщина, 369.
- Краковская академiя, 197, 233.
— сѣножать, въ Пунской волости, надъ рѣкою Першайкою, 24.
- Крановъ, городъ, 8, 75, 117, 186.
- Красное, урочище въ Перстунской пущѣ, 48.
- Краснополе, имѣнiе въ Мстиславскомъ воеводствѣ, 149—50.
- Красносельская Спасская церковь („свещенникъ Спасскiй Красносельскiй“), 3, 4.
- Красные луги, урочище, 300.
- Красный берегъ, урочище на границѣ Усвягскаго староства, 299.
- Красный боръ, урочище, 364.
- Красный мохъ, сосновый, урочище, 11, 299.
- Красный ручей, урочище, 300.
- Крево, королев. мѣстечко, 76, 79—82.
- Кревская держава, 79.
- Кревскiй королев. замокъ, 82.
- Кревское староство, 76—7, 79, 82.
- Крешицкое село въ Невѣдерской волости, Полоцкаго воеводства, 239.
- Кривая ель, урочище, 342.
- Кривецъ, озеро, 364.
- Кривина, (рѣка?), близъ Запад. Двины, въ Витебскомъ повѣтѣ, 10, Кривинъ—11.
- Кривна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.
- Кривое озеро, на границѣ села Головинцовъ, въ Гомельскомъ староствѣ, 350.
- Кривуша, урочище, 13.
- Кривый, урочище, 302.
- Крига, урочище, 355.
- Криницы, село въ Клецкомъ повѣтѣ, 22.
- Кричевская волость, 30.
- Кричевскiй замокъ, 30.
- Крожа, имѣнiе, 143.
- Кромоватая ель, урочище, 299.
- Кронковичи, господар. село, 280—3.
- Крошицкое село въ Полоцкомъ воеводствѣ, 240.
- Крошущая волость въ Полоцкомъ воеводствѣ, 239.
- Кругъ или Круговъ лѣсъ, урочище, 365.
- Крутой ровъ, урочище, 11.
- Крутой ручей, 300.
- Крушиновый мохъ, урочище, 12, 14.
- Кудзинецъ, рѣчка, 300.
- Кудринское болото на границѣ села Лагуновичъ, 352—3, Кудрино—359.
- Кузьминскiй островъ, урочище села Кузьмицъ, 349.
- Кузьмичи, боярское село Гомельскаго староства, 348.
- Кулаковская земля села Даниловичъ, 350.
- Куликовскiй островъ, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 348.

Кунашовые станики, урочище, 46.
Купиское староство, 195.
Купишки, городъ, 58.
Куплина, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 352,
Куплено, 353.

Курганъ, уроч. въ Витеб. пов., надъ р. Двиною, 11.
Курелища, урочище, 11.
Курляндія, 161, Курлянд. провинція, 179, 196.
Курляндское княжество, 193, 196.
Кутриновъ островъ, урочище им. Дятелевичъ, 297.

Л

Лабировца, рѣчка, 302.
Лабуновъ, им. въ Ковен. пов., 114.
Лавацица, рѣка, 299.
Лаверковщина, пустошница села Даниловичъ, 371,
Ловаць, озеро, 299.
Лавки, урочище, 280, 282.
Лавровская пустая земля села Простыня, 347,
и села Озарчичъ—360.
Лавы, мостъ-урочище близъ города Каменца-Литовскаго, 117—8.
Лагуновичи, село въ Гомельскомъ староствѣ, 344,
Лагуновская граница, 350, 352—3.
Ладыза, господарское село, 282.
Лазуновская земля села Носовичъ, 358.
Лебеда, имѣніе, 279, 282, 285, 289, 341—3.
Левонувщина, пустошница села Даниловичъ, 371,
Ледновская, пустошница села Тереничъ, 365.
Лентваришки, им. Виленскихъ бенедиктинокъ, въ
Трокскомъ воеводствѣ, 195.
Лесицкая волость въ Полоцкомъ воеводствѣ, 239.
Лешинское устье, урочище, 299.
Либекъ, городъ, 321.
Ливонія, 137.
Лида, городъ, 99.
Лидскій повѣтъ, 32, 99, 100, 126, 167, 255, 261,
264, 271, 274.
Линцовщина, урочище, 282.
Липиничи, Чечерское село, въ Гомельскомъ ста-
роствѣ, 369, 376.
Липница, село Гомельскаго староства, 354.
Липнишки, мѣстечко въ Виленскомъ воеводствѣ,
Ошмянскаго повѣта, 259—61.

Липовый островъ, урочище, 301.
Липскій костель, 39—40, 48.
Липскъ, королевское мѣстечко въ Гродненской
экономіи, Новодворскомъ лѣсничествѣ, 38,
39, близъ портовой, рѣки Бобры 40—43,
Липско 44—53.
Лиса, рѣка въ Полоцкой волости, 240.
Литчинская пустая земля села Тростыня, 347.
Лосиное купелище, урочище на границѣ Усвят-
скаго староства, 299, 302.
Лисно, село въ Невѣдерской волости, Полоцкаго
воеводства, 239.
Литва, тоже вел. кн. Литовское, 63, 69, 94, 96,
97, 155, 186, 225.
Литовская провинція, 175.
Литовскіе края, Литва, 25.
Лифлянтская земля, 34.
Лихія болота, урочище, 301.
Ловаць, рѣка, 299.
Лоздея, мѣстечко въ Трокскомъ пов., 70—5.
— рѣка, 73.
Лопатища, лѣсъ-урочище, 353.
Лосенецъ и Лосинецъ ручей, 367.
Лососна, (имѣніе, рѣка?) въ Гроднен. пущѣ, 6.
Лотокъ лѣсъ, урочище, 299.
Лубиня, урочище, 370.
Лубна, имѣніе, 212, 213, 217, 224.
Лубовицы, им., 378—9.
Луна, лѣсъ-урочище въ Перестун. пущѣ, 46.
Луки, городъ, 96.
Луки или Селище, урочище им. Дятелевичъ, 297.

Лукишки, Вилев. предмѣстье, 234, 389, 395.
Лукія лавы, урочище, 300.
Луновъ, им., 45.
Лукьяновъ ручей, 302.
Лулинецкая церковь („ново-збуванная“, 1588 г.).
Лулинецъ Малый, им. въ Новогород. пов., 290,
Великій и Малый 291—5, 297, Лулинецъ,
337—41.
Лучиница, рѣчка на границѣ Усвятскаго старо-
ства, 301.
Лысяя гора, урочище на границѣ Усвятскаго
староства, 300.
Лѣсуновщина, пустошная земля села Ваги, 361.
Льсна, рѣчка, 118.

Лѣсанка, урочище, 342.
Лѣсники, имѣніе, 342.
Любеняковецъ, логъ-урочище, 370.
Любина, урочище им. Дятелевичъ, 297.
Люблинъ, городъ, 37.
Любно, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 364.
Любоминскій мохъ, урочище, 302.
Любче, урочище, 360.
Лютогоща, имѣніе, 86, его приселки—87.
Людогоузь, им., 244.
Лядызь, господарское село, 280.
Лядъ, имѣніе, 98.
Ляховскій обрубъ, 375.

М

Магилевецъ, островъ-урочище на границѣ Усвят-
скаго староства, 301.
Мазовецкое воеводство, 214.
Малый островъ, урочище, 354.
Маляновъ дубъ, урочище, 300.
Малясь сульсь, урочище, 300.
Мамоновщина, пустошная села Волковичъ, 364.
Мануиловъ мохъ, урочище на границѣ Усвят-
скаго староства, 299.
Манясовыя мшары, урочище, 300.
Марковичи, село Гомельскаго староства, 347, 353.
Марковская граница, 356.
Марковщина, боярская земля села Уваровичъ, 370,
Матвеевщина, пустошная села Антоновичъ, 351,
Маткановщина, пустошная села Новоселекъ, 373.
Махалевская пустошная земля села Романовичъ,
въ Гомельскомъ староствѣ, 344.
Мачалище, урочище, 300, 302.
Мачуль, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 372.
Медвѣжная подара, урочище на границѣ Усвят-
скаго староства, 300.
Медвѣжній ручей, 11.
Мезлики, урочище села Уваровичъ, 370.

Мейшаголы, мѣстечко Вилькомир. пов. См. *Мой-
шагола*.
Мелеганы, мѣстечко въ Вилевскомъ воеводствѣ,
Ошмянскаго пов., 244—5.
Меленецкій мохъ, урочище, 375.
Мелинское городище, урочище на границѣ Усвят-
скаго староства, 300.
Мерецкая водость, 147.
— держава, 146—8.
Меречь, городъ, 16, 147.
Мертвица, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 375.
Метуновщина, пустошная боярскаго села Волов-
ковичъ, 375.
Мехедовщина, пустошная села Волковичъ, 363.
Микольскій лѣсъ, 359,
Микуличи, Московское село, 347,
Милашевщина, им. въ Брестскомъ воеводствѣ,
Селецкаго тракта, 28.
Милиненскій островъ, урочище въ селѣ Дятлови-
чахъ, Гомельскаго староства, принадле-
жить Гомельской *Спасской церкви*, 356.
Милонки, село Полоц. іез. коллегіума, 123.
Мильковичи, село въ Витеб. пов., 11, 13.

- Мильковскій монастырь въ Витеб. пов., надъ рѣкою Двиною, 11.
Мильковское езище, старое урочище, 11.
Минская губернія, 275.
Минскій повѣтъ, 209.
— уѣздъ, 8.
Минское воеводство, 38, 54, 98, 117, 166, 167, 195, 205—9, 251—2, 275.
Минскъ, городъ, 6, 202, 208.
Миръ, имѣніе, 143.
Мисевъ дубъ, урочище на границѣ им. Дителевичъ, 297.
Митковичи, сельцо въ Витеб. пов., 11, 12.
Митковская граница, 349.
Михалево поле, урочище въ Новгород. пов., 291.
Михалевщина, пустошница села Морозовичъ, 367.
Михаловщина, пустошница села Волковичъ, 363.
Мишуриискій ручей, 301.
— мохъ, урочище, 301.
Могилевскія волости, 30.
Могилевское староство, 175.
Могилевъ, городъ, 149.
Могильная гора, урочище въ Витеб. пов., 12.
Могильно, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 347, 351.
— Лубовицкое село, 378.
Мозырскій повѣтъ, 231. 353.
Мойшагола (нынѣ Мейшаголы), мѣстечко въ Виленскомъ воеводствѣ, Вилькомирскаго повѣта, 268—71.
Мокавовщина, пустошница села Пиреевичъ, 368.
Молодечно, городъ въ Мин. воеводствѣ, 205—6.
Молохва, (имѣніе?) въ Смолен. пов., Молоховской волости, 15.
Молоховская волость въ Смолен. пов., 15.
Молцовская земля сельца Дятловичъ, 356.
Монтвидовъ, им. въ Жмудскомъ княжествѣ, 102.
Морозовичи, село Гомельск. староства, 367, 369.
Морозовская каменца въ г. Вильнѣ, 334.
Моротышъ, жеребо-урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
— озеро на границѣ села Данилковичъ, 351.
Москва, въ смыслѣ Московскаго государства, 15, 16, 150, 323.
Московская земля, 93, 96.
— граница села Бобровичъ, 347—8, 360, 362.
Мостище, болото на границѣ села Бобовичъ, 362.
— старое, урочище, 299.
Мотыли, господарское село, 287—8.
Мочульное озерко, въ Витеб. пов., 12.
Мошонъ, урочище, 353.
Мощное болото, урочище, 353.
Мстиславль, городъ, 3, 4.
Мстиславская волость, 30,
— земля, 303.
Мстиславское воеводство, 3, 4, 132, 149—50, 303.
Мстиславъ, городъ, 378.
Мхи-лѣсъ, урочище, 376.
Мыто, мѣстечко (въ Лид. пов.), 99—100.
Мшовое болото, 359, Мышовое, 360.
Мядель, городъ, 8, 27—Старый, въ Опшмянскомъ пов., 210—12.
Мянишки, господарское село („Мякишскіе уволки“), 280, 283.

III

- Навозъ, имѣніе, 87.
Навули, село въ Кревскомъ староствѣ, 77.
Нарамовичи, имѣніе, 391.
Натоля, село на границѣ Усвятскаго староства, 299.
Небелескій мохъ, урочище, 301.
Невботовъ, островъ-урочище, 354.
Невельскій гостинець, 299.
Невиша, рѣка, 281.
Невль, имѣніе, 299.

- Невѣдерская волость въ Полоц. воеводствѣ, 239.
Невельскій замокъ въ Полоц. воеводствѣ, 94.
— трактъ, 112—13.
Невля, городъ, 68.
Недеришова ель, урочище, 302.
Неза, (рѣчка)?, 375.
Нейщаны, село въ Невѣдерской волости, Полоцкаго воеводства, 239.
Некунецъ, рѣчка, 299.
Нелицкое болото, 369.
Немунть, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 372.
Немильна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 358.
Непоротовская грань (граница), 12, 14.
Непрець, рѣка, 290.
Неростовища, урочище въ Новгород. пов., 291, Неростовище—293.
Несвижъ, городъ, 22, 23, 29, 88, 143.
Нетеча, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 345, Нетеша, рѣка 348, 351.
Нетребля, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 357.
Нещередная волость въ Полоцкомъ воеводствѣ, 239—40.
Нещедерское село въ Невѣдерской волости, Полоцкаго воеводства, 239.
Никипоровщина, служба (уволока) 14.
Никольскій боръ, урочище, 354.
Нилильна, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 354.
Нищинская волость въ Полоц. воеводствѣ, 239.
Новгородская земля, 340.
Новгородскій іезуитскій коллегіумъ, 101.
— жен. доминиканскій монастырь, 203.
— Евангелическій сборъ, 101.
Новгородское воеводство, 167, 199, 204, 275—6, 290, Новгородское—290.
Новгородокъ (нынѣ по польскому произношенію—*Новоградокъ*), 55, 101, 202—4, 276, 296—8.
Новгородскій повѣтъ, 290.
Новгородское воеводство, 36—8, 203, 295, 297, 298, 337.
Новгородъ (великій русскій) 98, 149, 199.
Новодворская пуца, 48.
Новодворское лѣсничество въ Гродненской экономіи, 38, 47.
Новоселки, село Гомельскаго староства, 372—5.
Новый дворъ, им. въ Пинскомъ пов., 203.
Носовицкая стига, урочище, 352.
Носовичи, село въ Гомельскомъ староствѣ, 352, 354, 357.
Носовщина, урочище, 284.
Ночуйская лоза, урочище, 355.
Нощь-болото, урочище, 369.
Нѣксцина, рѣчка, 302.
Нѣманъ, рѣка, 257.

О.

- Обрусонъ, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.
Овдѣевичи, сельцо въ Полоцкомъ пов., 9—11, 13.
Овдѣевскій могильникъ, кладбище-урочище въ Витебскомъ пов., 11, 14.
Ога, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 359.
Огеевщина, пустошница села Даниловичъ, 371.
Одарицкій островъ, урочище, 352.
Одрыница, рѣчка на границѣ Усвятскаго староства, 300.
Ожаричъ улица за Рудницкою брамою въ гор. Вильнѣ, 333.
Озарчицкая граница, 359.
Озарчичи, сельцо въ Гомельскомъ староствѣ, 360.
Оздоровщина, боярская земля села Уваровичъ, 370.
Озовцы, озеро, 364.
Окулинская пустошница села Уваровичъ, 369.
Оленка, рѣчка въ Гомельск. староствѣ, 358, 359.

- Олизаровская земля села Деміянвнчъ, 346.
 Олимпъ, 165.
 Олитская пуца, 64.
 Олына, имѣніе, 22, 23, 29, 88, 89, 143.
 Ольвита, имѣніе, 196.
 Ольвицкое староство, 113.
 Олькиники, городъ, 134.
 Олькускія горы, съ серебреною рудою, 230.
 Ольсовна, рѣчка, 11, Ольсоватка—12.
 Ольсы, мхи, урочище, 11.
 Ольхи, урочище въ Новгород. пов., 292.
 Ольховое верховье, урочище, 300.
 Ольховый ручей, 299—300.
 Омбросовичи, село въ Витебскомъ повѣтѣ. См. *Ам-бросовичи*.
 Оникшты, городъ, 58.
 Онисково, Любовицкое село, 378.
 Оноховъ дубъ, урочище въ Новгородскомъ повѣтѣ, 291—3.
 Онуріевскій монастырь, составляющій придѣлъ Гомельской Троицкой церкви, ему принадлежитъ село Плесо, 375.
 Опанасовская пустошница села Данилковичъ, 350.
 Ополье, имѣніе, 378.
 Ордасно, Ордосно, озеро на границѣ Усвягскаго староства, 301.
 Ореговая рогань, урочище на границѣ Усвягскаго староства, 299.
 Орья, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 359—60.
 Орлово гнѣздо, урочище на границѣ сельца Дятловичъ, въ Гомельскомъ староствѣ, 356.
 Орловская земля въ селѣ Утьѣ, 357.
 Орша, городъ, 352, 355, 379.
 Оршанская церковь „светого Николы“, на нее съ села Лагуновичъ, въ Гомельскомъ староствѣ, идетъ дани пять пудовъ меду и 70 грошей, 352, съ села Терешковичъ, „Кузьма Кучуковичъ даетъ дани до Орши, на церковь светого Миколы, меду пуды чотыри, а копу одну, грошей 40“, 355.
 Оршанскій повѣтъ, 142—3, дистриктъ—149, 175, 197, 199.
 Освѣцимское княжество, 214.
 Осець, лѣсъ, 369.
 Осинový копецъ, урочище, 300.
 — мостокъ, урочище, 302.
 Осинový островъ, урочище, 299, 302.
 Осинový рогъ, урочище, 301, 302.
 Осевая, деревня на границѣ Усвягскаго староства, 299.
 Осово, островъ-урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
 Осовцы, островъ-урочище села Слободы, 363.
 Осотъ-болото урочище, 365.
 Островецъ, им., Вилен. бенедиктинокъ, въ Брагславскомъ повѣтѣ, 195.
 Островно, городъ, 97.
 Островское селище, 13.
 Островъ, островъ-урочище въ Перстунской пуцѣ, 48.
 — или Залавскія уволоки города Каменца Литовскаго, 117—8.
 Островье, имѣніе, 241.
 Остролисъ, имѣніе, 201.
 Острый камень, урочище, 12.
 Острынская („Вострынская“), рѣчка на границѣ имѣнія Дятелевичъ, 297.
 Острынь („Вострынь“), городъ, 288.
 Осузовецъ, болото, 357.
 Охабица, лѣсъ-урочище, 354, Охибица—356.
 Охиба, (рѣчка или урочище?), 356.
 Охремовщина, пустошная земля села Волковичъ, 363.
 Очеса, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
 Ошмяна, городъ, 55, 63, 171, 175, 184, 261—4.
 Ошмянскій повѣтъ, 7, 18, 26, 27, 55, 60—3, 165, 167, 195, 205, 209—10, 212, 235, 241, 244, 259—62, 264.
 — уѣздъ, 27.
 Ощередное село, въ Полоцкой волости, 240.

- Павизня, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 348, 350.
- Павлова мшара, урочище, 11.
- Павловская рѣчка, 297.
- Пазевница, кривая сосна, 302.
- Пакольне, городъ въ Вилькомир. пов., 245—6.
- Палуевская земля возлѣ г. Гомеля, 360.
- Патаки, ручей, 299.
- Пателевская пустошная земля села Тростыня, 347.
- Патрикеевщина, пустошная земля села Бобовичъ, 362.
- Пашковская пустошница села Кошелева, 368.
- Пенейка, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 359.
- Пенцика, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 353.
- Пергодка, рѣчка, 300.
- Перебой, урочище, 375.
- Перебродъ, урочище на границѣ имѣнія Дятелевичъ, 297.
- Переворотье, урочище, 11.
- Перевязь, урочище, 300.
- Передѣль, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 346, урочище—347, логъ 351.
- Передѣльный ручей, 12.
- Перезвье, урочище, 301.
- Перекарля, урочище, 300.
- Переломское староство, 113.
- Переновскій островъ-урочище села Кузьмичъ, въ Гомельскомъ староствѣ, 349.
- Перерость, болото въ Гомельскомъ староствѣ, 348.
- Переспа, урочище им. Дятелевичъ, 296—7.
- Переходная дорога, 46.
- Перечовна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 375.
- Перстунская господарская пуца, 45—8.
- Перстунское лѣсничество, 46.
- Першайна, рѣчка въ Пунской волости, 24.
- Першиковскій мохъ, урочище, 302.
- Песочная, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 353, 358—9.
- Петриковъ (нынѣ Петрковъ), городъ, 10.
- Петрище, застѣнокъ-дворецъ въ Виленскомъ воеводствѣ, 158.
- Петрковъ, городъ, 203.
- Петровичи, имѣние въ Оршанскомъ пов., 175.
- Петровщина, земля въ селѣ Кошелевѣ, Гомельскаго староства, принадлежитъ Кошелевской Михайловской церкви, 369.
- Петрошовщина, пустая земля въ им. Гайнѣ, Минскаго уѣзда, 8.
- Пехоцкая земля въ селѣ Утьѣ, принадлежитъ къ Гомельской Николаевской церкви, 357.
- Пиляны, село им. Монтвидова, 102.
- Пинская волость, 340.
— епископія, 135.
- Пинскій господарскій замокъ, 133, 136, 289—90, 341.
— повѣтъ, 133, 136, 203, 290, 295, 340.
- Пинскъ, городъ, 135—6, 295.
- Пиреевичи, село Гомельскаго староства, 368.
- Пириховская пустошница села Тереничъ, 365.
- Плаская грязь, урочище, 11.
- Платавая береза, урочище, 301.
- Платавая сосна, урочище, 301.
- Платнеровская земля, 288.
- Плесо, село Гомельской Троицкой церкви, ея придѣла святаго Онуфрія или Онуфріевскаго монастыря, 375—6.
- Плоскій камень, урочище, 12.
- Плоское болото, въ Гомельскомъ староствѣ, 346.
- Побѣдинскій мохъ, урочище, 11.
- Повозъ, островъ-урочище боярскаго села Волочковицъ, 375.
- Повозъ-боръ, островъ-урочище села Юрковицъ, 372, 374.

- Поганое озеро** въ Гродненской господарской пущѣ, на Лососнѣ, 6.
Погирскій костель въ Вилькомирскомъ повѣтѣ, 186.
Поговье, имѣніе въ Опшмянскомъ пов., надъ рѣкою Гавьею, 62.
Погорѣльскій мохъ, урочище, 12.
Подбѣлкевичъ Козель, урочище на границѣ им. Дятелевичъ, 297.
Подгуратишки, имѣніе въ Опшмянскомъ пов., 62.
Подгурское болото, на границѣ имѣнія Дятелевичъ, 297.
Подерача, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 352.
Подкофъ, имѣніе, 126.
Подлѣсейскій стежаръ, урочище на границѣ им. Дятелевичъ, 297.
Подлѣси, имѣніе, 87.
Подлясье, область, 63.
Подсадье, урочище-поселокъ, 14.
Подъусвятъ, село, 299.
Пожарища, урочище, 360.
Позинець, болото въ Гомельскомъ староствѣ, 349.
Познанскій монастырь (конвентъ) кармелитовъ босыхъ, 175, 186.
Позное, урочище въ Новгород. пов., 293.
Поколюбицкая земля боярскаго села Волозковичъ, 375.
Польезерье, имѣніе въ Полоцкомъ воеводствѣ, 149—50.
Полозецъ, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 355.
Полонейка, рѣчка, 302.
Полоцкая волость, 68, 238—9, 241.
 — земля, 65, 66, 69.
 — замковая церковь Святой Софіи, 65, „домъ Божій Светой. Софеи“—66.
 — Спасская церковь („домъ Божій Светого Спаса“), 66.
 — экономія, 122, 238.
Полоцкій замокъ, 17, 65, 239—40.
 — повѣтъ, 9, 10, 11, 13.
 — Полоцкій іезуитскій коллегіумъ, 122—3.
Полоцкое воеводство, 18, 21, 64—5, 69, 70, 88, 94, 113, 149, 197, 248.
Полоцкъ, городъ, 9, 18, 65—6, 68—9, 94—5, 239—40.
Полтескъ, городъ, 67.
Пониква, рѣчка въ Гомельск. староствѣ, 352—3.
Попелишки, господар. село, 280, 282, 284.
Попешупе, имѣніе въ Ковен. пов., 196.
Порудоминъ, имѣніе Виленскихъ бенедиктинокъ, въ Виленскомъ воеводствѣ, 195.
Посинее болото, 357, 360.
Посожець, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 353, Посожня, 355.
Потаповая лука, урочище, 300.
Потокъ логъ, урочище, 376.
Прабаравый боръ, урочище, 299.
Приборть, (рѣчка ?), 359.
Прибытковичи, село Гомельскаго староства, 352, 353, 355.
Прибѣжа, (рѣчка или урочище ?), 354.
Придь, урочище, 300.
Прилучье, урочище-поселокъ, 14.
Примочье, урочище-поселокъ, 14.
Примысль, урочище на границѣ села Головинцовъ, 350.
Припеть, рѣка, 291—3, 339—40.
Присно, село въ Гомельской волости, 376.
Прокоповъ прудъ, урочище, 13.
Проскурнино болото на границѣ села Головинцовъ, 350, 352.
Проценевичи, фольварокъ въ Новгородскомъ воеводствѣ, 275.
Прудище, урочище, 14.
Прудовая рѣчка, 301, Прудовка, 358—9.
Прудовое верховье, урочище, 301.
Прудовые мхи Чарновскіе, урочище, 300.
Прусская граница, 25.
Прусскій мохъ, урочище въ Витебскомъ воеводствѣ, 22.
Прусскія воеводства, 214.
Пруссы, государство Прусское, 25—6.

Псковъ, городъ, 96.
Псово озеро, на границѣ Усвятскаго староства, 299.
Псовская дорога, 299.
Псярѣцкъ, господарское село, 280, 282—3.
Пудаць, рѣчка, 302.
Пузынская земля села Деміановичъ, 346.

Пуне, имѣніе, 24.
Пунская волость, 24.
— господарская пуца, 64.
Пунскій господарскій дворъ, 24.
Путятина, пустошь села Даниловичъ, 371.
Пѣтуховъ, мѣстечко въ Волковыскомъ повѣтѣ, 187—8.

Р.

Радвина, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351, 352.
Равдань, городъ, 107.
Радвина, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 357.
Радивонишки, имѣніе, 342.
Радивоцкое имѣніе, 342.
Радинъ, имѣніе, 138.
Радкевичовская каменница въ г. Вильнѣ, на Большой улицѣ, возлѣ Гостиннаго дома, 234.
Радогоская рѣчка въ Гомельск. староствѣ, 369.
Радчинская дорога, 301.
Райцы, имѣніе, 323.
Ракитницкое верховье, урочище, 302.
Раковская земля села Лагуновичъ, 352.
Рандинъ, село на границѣ Усвятскаго староства, 299.
Расячіе мхи, урочище, 14.
Ратчъ, застѣнокъ имѣнія Дятелевичъ, 297, Ратчизна, 301.
Рента, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.
Ржавецъ, ручей, на границѣ Усвятскаго староства, 299.
Ржавчикъ, (рѣчка?), 357.
Рига, городъ, 58, 68, 137—8, 164, 17—5.
Римъ, городъ, 186.
Ровины, имѣніе, 204.
Ровиовщина, боярская земля села Уваровичъ, 370.
Рогачево, село Гомельскаго староства, 376.
Роговое озеро, урочище, 300.
Рогожинъ, село въ Гроднен. пов., 47.

Роготище, урочище, 351.
Родный, островъ-урочище, 364.
Родовицзна, пустая земля въ Гаенской волости, Минскаго уѣзда, 8.
Рожана, имѣніе, 254.
Рожденець, озеро въ Гомельск. староствѣ, 354.
Рожицы, имѣніе, 160, 163.
Рожица, островъ-урочище села Волковичъ, 364.
Розбитый камень, урочище, 13.
Розсоховатый дубъ, урочище, 342.
Романовичи, село Гомельскаго староства, 344—5, 372.
Романовская граница, 375.
Романъ-Столпъ, урочище на границѣ села Даниловичъ въ Гомельскомъ староствѣ, 371, и на границѣ села Новоселокъ, 373, Романовскій-Столпъ хѣсъ, 374.
Россійская монархія, 160—1.
Россійское государство („панство“), 161.
Россія, Русское государство, 36, 150, 261, 275.
Ростово болото, 364, Ростково 365.
Роготывль урочище, 350.
Решскій повѣтъ, 16.
Рубайловщина, пустошная земля села Ваги, 361.
Руда, имѣніе, 87.
Рудановская дорога, 300.
Руденець-логъ, урочище, 371.
Рудницкая брама въ г. Вильнѣ, 333.
— улица въ г. Вильнѣ, 234.
Рудовъ, урочище, 284—5.

Румшишки, господарскій дворъ, 34—5.
Русилово, имѣніе, 98.
Русиновъ, имѣніе, 168, 170—1, 177—8.
Русскіе повѣты, 161.
Русскія воеводства, 161.
Русь, 33, 323—4, 389.
Рыжковская пустошская земля села Тростыня, 347.
Рыловичи, боярское село въ Гомельск. стар., 361.

Рытовичи, село въ Гомельскомъ староствѣ, 348.
Рыча, рѣка въ Полоцкомъ воеводствѣ, 239.
Рѣпенецъ, урочище, 353.
Рѣчицкій господарскій замокъ, 371.
— повѣтъ, 254—5, 343.
Рѣша, имѣніе въ Виленскомъ воеводствѣ, 115.
— рѣка, 115—6.

С.

Сабельниковская пустошская земля села Озарчичъ, 360.
Савинская пустошская земля села Тростыня, 347.
Савинъ, село на границѣ Усвятскаго староста, 299.
Савичъ улица въ г. Вильнѣ, 4.
Саймуловичи, село въ Витеб. пов., 13.
Сакъ, им., 132.
Санники, село въ Витебскомъ повѣтѣ князей Глинскихъ, 10, 11, 12, 13, 15, Савниковская граница, 358.
Санниковская церковь, въ Витеб. пов., 12, завѣщаніе князьямъ Глинскимъ не отступать отъ нея—15.
Санктъ-Петербургъ, русская столица, 144, 162.
Санѣжинскій домъ въ г. Вильнѣ, на Савичъ улицѣ, 4.
Сапѣжинъ, графство, 188, 206, 207.
Сафановская пустошская земля села Ваги, 361.
Светица, ручей, 13.
Светое озеро въ Витебск. пов., надъ р. Двиною, 13, 14.
Светой ручей, въ Витебск. пов., надъ р. Двиною, 11, 13.
Светъ (святое?), озеро въ Полоцкой волости, 240.
Свиргутово, урочище въ Перстун. пушѣ, надъ р. Бобромъ, 45—7.
Святоянская улица въ г. Вильнѣ, 175.
Себѣжскій трактъ, 112, 113.

Севроковская пустошщина села Уваровичъ, 369.
Северуки, боярское село въ Гомельскомъ староствѣ, на Московской границѣ, 361.
Северуновская граница, 355.
— земля, 361.
Сейненскій доминиканскій монастырь, 105—6.
Сейны, мѣстечко въ Гроднен. пов., 105—6.
Семенка, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 358.
Селецкая криница, урочище, 375.
Селецкій костель, 29.
— трактъ въ Берестейскомъ воеводствѣ, 28.
Селець, господарскій дворъ въ Брест. воевод., 28—9.
Селечна, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 354.
Селища, урочище въ Новгород. пов., 291.
Селища старыя, урочище, 281, 283.
Селище, сельцо Гомельскаго староста, 365, 372.
Сельцо, озеро села Дулинца, въ Новгород. воевод., близъ р. Припяти, 340.
Селюты, им., 97.
Семанскій, ручей, 301.
Семеновская пустошщина села Лагуновичъ, 352.
Семеновъ (кн. Семена Владимировича Бѣльскаго) дворецъ въ г. Смоленскѣ, за Двѣпромъ, съ Ильинскою церковію, пожалованный вел. кн. Александромъ князю Ивану Семеновичу Глинскому, 16.

- Семигалия, воеводство, 196.
Семь деревъ, урочище, 300.
Сенна, 25, держава—26, 98.
Сербутово, урочище въ Перстун. пущѣ, 53.
Сергѣевъ-островъ, урочище, 300.
Сетно, село въ Полоц. воеводствѣ, 240.
Сибирь, 97.
Сидоровская пустошская земля села Ваги, 361.
— пустошщина села Юрковичъ, 372.
Синяный дубъ, урочище, 300.
Сиротчина, пустошщина села Уваровичъ, 369.
Скепно, село въ Гомельскомъ староствѣ, 376.
Скеблевъ, село въ Перстунскомъ лѣстничествѣ, 46.
Снольскевичи, село Гомельскаго старства, 365.
Скорбы, господарское село, 287.
Скорда, рѣка, 286.
Скорда, господар. село, 281, 282, 285, 286.
Скордыча, рѣчка, 286.
Скретушево, им., 141.
Скриплеватка, урочище, 12.
Слижино, озеро въ Новгород. пов., 291—3, озеро села Лулинца, близъ р. Припяти. 340.
— пустая земля въ Минскомъ уѣздѣ, Галенскаго присуда, 8.
Слобода, боярское село въ Гомельскомъ староствѣ, на Московской гравидѣ, 362.
Словене, Лубовицкое село, 378.
Слонимскій повѣтъ, 36—7, 167.
Слуцкъ, городъ, 143.
Слѣдоки, имѣніе въ Оршанскомъ пов., 175.
Смединскій островъ, урочище с. Новоселокъ, 374.
Смединъ, озеро въ Гомельск. староствѣ, 371—2.
Смердиня, имѣніе, 87.
Смильговщина, урочище, 280, 281, 283.
Смоленская діецезія, (католич.), 175, 186, 230.
— церковь „светого Ильи“, за р. Днѣпромъ, „князи Семена Володимировича Бѣльскаго“, 16.
Смоленскій повѣтъ, 15.
Смоленскія имѣнія князей Глинскихъ, 14.
Смоленское воеводство, 94, 112—3, 136, 150, 172, 176, 186, 194, 196, 203.
Смоленскъ, городъ, 15—17, 80, 94, 379.
Сморляны, село Мерецкой державы. См. *Шморляны*.
Снипишки, сѣверное предмѣстье г. Вильны, 194.
Сновь, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 347—8.
Снопотець, сельцо въ Смолен. пов., Деменской волости, 15.
Совдовъ, урочище, 342.
Совостяновщина, пустошщина села Даниловичъ, 371.
Сожково болото, 355.
Сожскій ручей, 369.
Сожское озеро, 376.
Сожъ, рѣка, въ Гомельскомъ староствѣ, 344, 352—6, 359, 362—4, 371—6.
Созоновка, (рѣчка?), 345.
Соколиный островъ, урочище, 302.
Сулѣсъ, урочище, 356.
Сокиричи, имѣніе, 87.
Сононичная гора, урочище, 300.
Солодкая, рѣка, 341—2.
Сомсоновщина, боярская земля села Уваровичъ, 370.
Сопки, урочище на границѣ Усвятскаго старства, 300.
Сопочинъ, мѣстечко въ Гроднен. пов., 253—4.
Сорочъ, озеро, 301.
Сорыца, („Сорацкая грань“), сельцо въ Витебскомъ повѣтѣ, 12.
Сосенскій ручей, 302.
Сосно, озеро въ Витеб. пов., 12.
Сосновый рогъ, урочище, 299.
Сосонецъ, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 363.
Сотыня малая, урочище, 302.
Старица, сельцо въ Витеб. пов., 12.
Стародубовскій повѣтъ въ Смоленскомъ воеводствѣ, 112—3, 191—2, 197—8.
Старое селище, урочище им. Дятелевичъ, 297.
Старое село, село Гомельскаго старства, 374.
Старый шляхъ, урочище, 350.

- Стаховскіе грунты, въ Новгород. пов., 291, 293.
Стекляная улица въ г. Вильнѣ, 197.
Столпenna, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 365.
Столпечная рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 346,
    Стовпецъ, 347—8.
Стоховъ, село въ Новгород. воевод., 340.
Страдыня, господа. пуца въ Полоцкой вол., 240.
Строчищо, урочище, 287.
Стрижонный мостокъ, урочище, 300.
Струпица, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 364,
    376.
Струсова долина, урочище, 351.
Стрѣлецкій нижній замокъ въ г. Полоцкѣ, 69—70.
Стрѣлица-боръ, урочище на границѣ Усвятекаго
    староства, 299.
Стрѣшинскій замокъ въ Гомельск. староствѣ, 376.
Студенець, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 345.
Студеница, рѣчка, 12.
Студеная струга, урочище на границѣ села Да-
    ниловичъ, 351.
- Субачъ улица въ г. Вильнѣ, 333.
Сугоки, урочище, 360.
Сузвальное копанице, урочище въ Витебскомъ
    повѣтѣ, 11.
Супорный лѣсъ, 357.
Сурвилишки, мѣстечко въ Ошмян. пов., 55.
Сурдаки, городъ, 58.
Сутоки, урочище, 11, 302.
Сутызинная земля села Носовичъ, 358.
Сучонъ, имѣніе, 87.
Сущное болото на границѣ с. Лагуновичъ, 352.
Суще, урочище въ Гомельскомъ староствѣ, 348,
    Сущее болото, 380.
Счениковъ, островъ-урочище, 369.
Сченовка, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 350.
Счовское болото на границѣ села Демьяновичъ,
    346.
Счоновское болото, 352.
Сѣнной ручей, 302.

И

- Таврузъ, замокъ, 36.
Таманевская пустая земля села Тростыня, 347.
Твирбутовичи, село Лебедскаго двора, надъ рѣ-
    кою Солодкою, 341—2.
Текла, ручей, 12.
Телеши, село въ Гомельск. староствѣ, 364, 366.
Темневичи, село въ Гомельской волости, 371.
Тенетище, урочище въ Новгород. пов., 292.
Тенчинъ, имѣніе, 176.
Теплая лужа, урочище, 300.
Теребовъ, имѣніе, 147—8.
Теребенивъ, курганъ-урочище на границѣ села
    Уваровичъ въ Гомельскомъ староствѣ, 370.
Терекъ, городъ, 97, Тенехъ—358.
Тореничи, село въ Гомельскомъ староствѣ, 365,
    366.
Терень, лугъ-урочище, 375.
- Терешковичи, село Гомельскаго староства, 354.
Теруха, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 354,
    355, 357.
Тесна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 349.
Тесноновское болото въ Гомельскомъ староствѣ,
    346.
Тетивское болото, 357.
Техановець, им., 27.
Тильна, городъ, 319.
Тираущина, пустошь села Волковичъ, 364.
Тихалковская земля села Волковичъ, 364.
Тихановщина, урочище, 12.
Токарово, земля въ селѣ Вологовѣ, принадлежить
    Вологовской Николаевской церкви, 376.
Токово болото, урочище въ Гомельскомъ ста-
    роствѣ, 375.
Толстый дубъ, урочище, 300.

Тореки, (имѣніе?), 17.
Торопецъ, городъ, 96.
Торунь, городъ, 117.
Торчинъ, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 353.
Трасное болото, урочище, 301.
Трастянникъ мохъ, урочище, 300.
Трастянный рогъ, урочище, 302.
Трилупъ, им. въ Ошмян. пов., 62.
Трилѣсинъ, им. въ Оршан. пов., 175.
Триновская гора, 300.
Троки, городъ, 25, 26, 110, 320.
Трокская дорога, 32, 33.
Тронскій повѣтъ, 71, 72.

Трокское воеводство, 33, 70, 71, 109, 187, 195, 249, 259, 298.
Трокупа, рѣчка, въ Ошмян. пов., 55.
Тростынь, село Гомельскаго староства, 346.
Троянскій шанецъ, 195.
Трувская земля въ Витеб. пов., 11.
Тумелевщина, нива дворная, 283.
Туровъ, городъ, 135.
Тучная лоза, урочище, 345, 346, 351.
Тѣнеса, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 359.
Тѣсный логъ, урочище, 353.
Тѣсный переростъ, урочище, 357.
Тѣшиловичи, сельцо въ Витеб. пов., 11, 12, 13, 14, Тѣшиловская земля, 359.

У.

Уборъ, им. въ Мозыр. пов., 231.
Уваже, сельцо въ Гомельскомъ староствѣ, 360.
Уваровичи, село Гомельскаго староства, 369.
Уваровичная церковь во имя *Святой Пречистой* (въ селѣ Гомельскаго староства Уваровичахъ), 370.
Ужа и Уза, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 362, 363, 364, Уза, 365, 370.
Узносъ, болото на границѣ села Антоновичъ, въ Гомельск. староствѣ, 351.
Узынецъ лугъ, урочище, 370.
Унлеинская волость въ Полоц. воеводствѣ, 240.
Унлеенское село въ Невѣдерской волости, Полоц. воеводства, 239.
Украинскіе замки, 30.
Ула, им. въ Полоц. воеводствѣ, 145—150.
Уласовичи, сельцо въ Витеб. пов., 12, Уласовская граница—14.
Ульбача, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 369.
Упита, им. въ Ошмянск. повѣтъ, надъ рѣкою Упитою, 62.
Упита, рѣчка, въ Ошмян. пов., 62.
Упитскій повѣтъ, 173, 195.

Усвятское староство, 298, 299, 302, 303.
Усвятское устье, урочище, 300.
Усваты, имѣніе, 299, 302.
Усвьяча, рѣчка, на границѣ Усвятскаго староства, 300, 302.
Ускидный мохъ, урочище, 302.
Усожскій Борокъ, островъ-урочище, 369.
Успончъ, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 345.
Уставъ, урочище, 299.
Устье, урочище, 299.
Устье Высоцкое, урочище, 300.
Устье Прилуцкое, урочище, 300.
Утенская граница, 351.
Утренняя, рѣчка, 297.
Утренній островъ, урочище имѣнія Дятелевичъ, 296—7.
Уть, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351, 352, 353, 355, 357, 358, 359.
Утье, село Гомельскаго староства, 356, 360.
Утянское староство, 113.
Ушполь, мѣстечко въ Вилен. воеводствѣ, Вилькомир. пов., 265—8.

Французское государство („панство“), 161.

Халимовщина, земля села Слободы, принадлежит Гомельской Пречистенской церкви, 363.	Хоинский уголь, урочище им. Дятелевичъ, 296.
Халмовская стѣна, 302.	Холецкая земля въ селищѣ Дятловичахъ, 356.
Хальче, им., 324, 373.	Холуйка и Холуйца, рѣка, 302.
Хвощовский, лѣсъ, на границѣ села Волковичъ, 365.	Холхла, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 363, ручей, 364.
Хлусово, им., 187—8.	Холхлица, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 375, 376.
Хлусовская пустошь села Кошелева, 368.	Холчанская граница, 371, 375.
Хиѣлонна, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.	Хоминскія ворота, урочище им. Дятелевичъ, 297.
Хиѣлинецъ, ручей, 300.	Хомиры, озеро въ Гомельскомъ староствѣ, 371, Хомѣры, 372.
Хнора, озеро въ Новгород. пов., 293.	Хоропутъ, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 345, 346, 348, и Хопутья, 350, 351.
Ходиковская, пустошь села Уваровичъ, 369.	Хотѣвская пустошь села Озаричъ, 360.
Ходкевичовскій плацъ, въ г. Вильнѣ, на Свято-янской улицѣ, возлѣ Жолтой—Донатовской каменницы, 175.	Хотяновская пустошь села Ваги, 361.
Ходоровская пустошь села Даниловичъ, 350.	Хочемля, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 370.
Хоевская земля села Ваги, 361.	Храново, им., 126.

Цала, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 351.	Цеперскій базилианскій монастырь въ им. Цепрѣ, Новгородскаго воеводства, 203.
Цата, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 359, 360.	Цепра, им. въ Новгород. воеводствѣ, 203.
Цвѣтушина, имѣнiе въ Полоцкомъ воеводствѣ, 197.	Циновый мохъ, урочище, 301.
Целешевъ бродъ, урочище, 300.	Цна, рѣка, 297.
	Цотово, урочище-пуца, 11, 13—4.

Чапля, озеро на границѣ Усвятскаго староства, 299.	Чарнобыль, графство, 188.
Чаритовичи, имѣнiе въ Полоцк. воеводствѣ, 197.	Чарное, имѣнiе, 241.
	Чатовуха, рѣчка, 302.

- Чашники, имѣніе, 122.
Черемошонка, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 355, 360, Черемошна, 367.
Черей, городъ въ Оршанскомъ пов., 142—3, 252, 254.
Черилошонка, рѣчка въ Гомельскомъ староствѣ, 349, 353.
Черней, озеро, 302.
Чернейка, рѣчка, 302.
Черня, имѣніе въ Ошмянскомъ пов., нѣдъ рѣкою Чернею, 62.
— рѣка, въ Ошмянскомъ пов., 62.
Чернятынъ, ручей въ Гомельск. староствѣ, 367.
Черсвѣтъ, городъ, 68.
Четвертня, имѣніе, 86—7.
Четвертыньскій монастырь (въ им. Четвертнѣ), 87.
Чечерская дорога, 364.
Чечерское имѣніе въ Гомельскомъ староствѣ, 369, 371, 376.
Чипинье болото, 360.
Чистая лужа, урочище, 370.
Чистикъ, мохъ-урочище, 14.
Чистинскій мохъ, урочище, 300.
Чистый мотокъ, урочище, 301.
Чишикъ мохъ, урочище, 301.
Чоботовичи, село Гомельскаго староства, 365—6, 376.
Чолница, имѣніе, 87.
Чоманадовское войтовство въ Оршан. пов., 197.
Черная грязь, урочище, 301—2.
Черное болото, урочище, 299.
Черное, озеро въ Новгородск. воеводствѣ, близъ рѣки Припяти, 340.
Черные, село Гомельскаго староства, 365—6, 376.
Черные берега, урочище, 372.
Черный лѣсъ, урочище въ Новгород. пов., 291.
Черный олѣсъ, урочище, 300.
Черный ручей, 300—2.
Чортова лапа, урочище на границѣ Усвятскаго староства, 299.
Чортовъ ручей, 300.

- Шадишки, урочище, 287.
Шарипинское болото, урочище, 12.
Шадьевская пустошная земля села Романовичъ, въ Гомельскомъ староствѣ, 344.
Шадюны, село Мерецкой державы, 146—7, Шадюны—148.
Шанково, имѣніе, 158.
Шантыровская каменница въ г. Вильнѣ, 324.
Шепеловское село въ Смоленск. пов., подлежитъ записи на Вязичную церковь, 17.
Шерстинъ, село Гомельской волости, 376.
Шидловецъ, имѣніе, 143.
Шилковичи, село въ Смолен. пов., Молоховской волости, 15.
Шишаптуровская земля села Добруши, въ Гомельскомъ староствѣ, которую держитъ „попъ Никольскій Гомельскій“, 345.
Шишковщина, пустошная земля села Носовичъ 357—8.
Шкуды, городъ, 130, 252, 254.
Шкуровичи, мѣстечко, 120.
Шморляны, село Мерецкой державы, 146, 148.
Шостани, село въ Оршанскомъ пов., 197.
Шубки, Лубовицкое село, 378.
Шудомишна, нива, 283—4.
Шумковъ лѣсъ, 358.
Шуниново болото, 355.
Шункова болонья, урочище, 354.

III.

Щеловатый камень, урочище, 12.	Щипцы, урочище, 300.
Щеновка, рѣчка, въ Гомельскомъ староствѣ, 344, 352.	Щорсы, имѣніе, 35, 248, 255.
	Щучинь, имѣніе, 138.

Ю.

Юнюнецъ мохъ, урочище, 301.	Юхновъ лѣсокъ, урочище, 297.
Юрборгъ, городъ, 130—1, Юрборкъ, 321.	Юшковщина, пустошница села Пиревичъ, 368.
Юрковичи, село въ Гомельскомъ староствѣ, 344, 359, 372—5.	

Я.

Яворово, городъ, 121.	Янанце, королевское имѣніе въ Вилькомирскомъ повѣтѣ, 139.
Язно, село въ Невѣдерской волости, Полоцкаго воеводства, 239.	Янушкевичи, пустая земля въ Минскомъ уѣздѣ, Гаенскаго присуда, 8.
Яновщина, пустошная земля села Ваги, 361.	Ярославъ, городъ, 96.
Якубовщина, пустая земля въ Гаенской волости, Минскаго уѣзда, 8.	Ясеновый оступъ, въ Перстунской пущѣ, 48.
Яловый островъ, урочище, 302.	Ясени, копецъ-урочище въ Перстунской пущѣ, 48.
Яловый рогъ, урочище, 301.	Ясеновое, урочище въ Перстунской пущѣ, 48.
Ямина, рѣка въ Перстун. пущѣ, 46—7.	Ястребля, село въ Новгород. воеводствѣ, 340.
Яминскій лѣсъ, 46.	Ятовтовичи, имѣніе въ Опшмянскомъ пов., 62.

Ѳ.

- Ѳаддѣева пастьна, урочище, 301.
-

III.

УКАЗАТЕЛЬ

предметовъ и нѣкоторыхъ старинныхъ словъ.

А.

Аптека: доминиканскаго монастыря св. Духа въ г. Вильнѣ, 247—8.

Б.

Базиліане Цеперскіе, 203.

Беззадщина, „а въ купленины намъ (королю Стефану) Полоцкіе не вступоватисе, также и въ *беззадщины* ихъ и въ вотумерщины не вступоватисе намъ, 67.

Бенедиктинки Виленскія, 195.

Биклага (баклага), граничный знакъ, вырѣзанный на деревѣ, 12.

Бирчій, счетчикъ, 239.

Бобровщина, дань бобровая, 239—40.

Боброгонъ, ловля бобровъ, 13, 14.

Бохонъ хлѣба, коровай хлѣба, 239.

Бочка, (2 четверти) „помѣрная, у которой бы были чотери корцы мѣры Краковское“, 42, „верховатая“ 339, жита—„ровная, безъ верха, нетресенная“, овса—„ровная, безъ верха, нетоптанная“, 346—8, 350, 352—7, 359, 360, 362—9, 371—4.

Братство Виленское Свято-Духовское, 31.

Булцата, хлѣбы, 240.

В.

Важница, вѣсы, 67.

Вара, дань съ варимаго меду, 69, 240.

Венгры, Венгрія, 156.

Верста, мѣра долготы, 6.

Владына (епископъ) Полоцкій, 67—8.

Войско:

Московское, 94—6, 137, Россійск. 173, 187.

Запорожское казацкое 95, казацкое, 137.

Вотумерщина. См. *Отумерщина*.

Вступъ, право входа: въ Евейское озеро, 32—3.

Выводъ шляхетства, доказываніе дворянскаго происхождения рода, 36.

Вырокъ, рѣшеніе, „господарскій“, 30.

Высланникъ, господарскій посланный, ревизоръ, 11, 13.

Вѣтра Московская (православная), 96.

Вязни, плѣнные, 55.

Г.

Гроши широкіе, 239—40, узкіе, 240, литовская и польская монета. | Гуменный, завѣдывающій гумномъ, 240.

Д.

Дань медовая, куничная, 10.

Дворъ Россійскій, 160, 163.

Десятникъ епископскій, 17.

Доминиканки Новгородскія, 203.

Драбы, пѣхотные солдаты, 25.

Дѣлица, дѣлежная часть, доля, 14.

Дѣцкій, разсыльной, 67, дѣцкованье, плата разсыльному, 68.

Е.

Езовщица, дань за езь, 344, езовщина, 345—8, 351—9, 360—74. | Езь, гать, запруда въ рѣкѣ, озерѣ, 33, осетринный, 339.

Ж.

Жалованье, пожалованіе, подарокъ, 15.

З.

Завозное, дань, 239.

Загудѣть, „загудятъ воскъ“, 68.

Закладный, крестьяне, отданные въ закладъ, заставники, 67.

Закосное, дань за косьбу, 239—40.

Заливокъ-прудокъ на рѣкѣ Брожолѣ, близъ господарскаго села Вилконишекъ, 32—3.

Заметъ, заборъ, „дворецъ около замѣтомъ одылюваный“, 339.

Записное, дань за записываніе, 239.

Запѣняться, отказываться, 15.

Зарука, неустойка, 14.

Заспа, запруда, 14.

Звѣрь, великій, малый, и также куничный, бѣлочный и проч., 346—9, 350, 353, 354—5, 357—60, 368, 371—4.

Земля витавная, 239.

И

Игумень (настоятель монастыря), Полоцкий, 67—8.

І

Иезуиты Снопчицкіе въ г. Вильнѣ, 197.

ІС

Игаль, Пинскій, 135, Клецкій, 145—6.

Изаики, 163, 170, 185, Запорожскіе, 94.

Измайки, казачки, 163, 185.

Исаица, плата съ напитки, 43.

Исаицы босые Литовской провинціи, 175.

Исаики, браться, исполнять замковую сторожевую службу, 80.

Книги актовъ Минскія, истребленіе ихъ пожаромъ въ 1762 году съ 6-го на 7-е Іюня, 208—9.

Князь великій Московскій, 40.

Кони: перепись земли Волынской, съ показаніемъ, сколько кому слѣдуетъ ставить коней на земскую военную службу, 18, 19, 20.

Копанице, коповище въ Витѣбскомъ повѣтѣ, надъ рѣкою Двиною, „на которомъ копанницу становятся люди сугранные Овдеевцы, Быстрейцы, Горковцы и Тешилловцы, 11, коповище, 12, Копище, 11, Копище въ с. Амбросовичахъ 14.

Костецъ, жребій, 68.

Кубки, граничные знаки, вырубленные на деревѣ въ формѣ кубковъ, 299.

Кумпъ, стечко „по кумпу одному, або за кумпъ по гроши два“, 339.

Кунца, куничная дань: съ Вязичной церкви митрополитамъ, 17, плата въ качествѣ штрафа, 68.

ІІ

Литеры:

„русскіе и польскіе на каменѣ“, какъ граничные знаки, 301.

Лукъ, граничный знакъ, высѣченный на деревѣ на подобіе лука, 299.

— орудіе стрѣльбы „на три стрѣльбища изъ лука“, 372, 375.

ІІІ

Магистратъ Гродненскій, 256, 258.
Ошмянскій, 262.

Магистратъ Ушпольскій, 266.
Медосытець, медоваръ, 239.

- Медь**, обязанность уплачивать медовую дань, 239, 339, пуды меду петерные, 346—8, 350, 352, 354—6, 358, 361, 374.
- Метанье жеребеево**, бросаніе жеребья, 13—4.
- Метрина** великаго княжества Литовскаго, авторъ книги, 18.
- Мирищина**, примирѣніе, 68.
- Митра бискупья**, граничный знакъ, высѣченный на деревѣ на подобіе епископской митры, 12.
- Монархія** Россійская, 161.
- Монета** прусская, 121.
- Москва**, въ смыслѣ Московскаго государства, 97.
- Мостовое**, мостовая пошлина, 102—3, 115—6.
- Мужи**, крестьяне-домохозяева, 11—сель Снопотца и Шилковичт, 15.

И

- Надобье**, пользованіе на свои нужды лѣсомъ, озеромъ и т. п., неводное и рыбачное, 13—4.
- Неводничій**, завѣдующій неводами, 239—40.

О

- Оборъ**, рыболовный снарядъ, 32.
- Обѣздъ** митрополичій, 17.
- Огородники** церковные, Новотроцкіе, 25.
- Ордынщина**, денежная повинность, 67—8.
- Осударь**, царь, Московскій, 95—7.
- Осьмакъ**, восемь грошей, 240.
- Опытъ**, опросъ, 37.
- Отвозное**, дань за отвозъ, 240.
- Отумерщина**, („вотумерщина“), выморочное имущество, „а въ купленны намъ Полоцкіе не вступоватисе, также и въ беззадщины ихъ, въ *вотумерщины* не вступоватисе намъ“ (королю Стефану), 67.

П

- Племя**, родъ, родство, 67.
- Погребъ**, поздне въ актахъ—склепъ, 5.
- Пенязъ** бѣлый—55.
- Піары**, католич. монахи, 195.
- Подволокъ**, рыболовный снарядъ, 32.
- Подорожникъ** „подорожнику грошей 20 широкихъ, 239—40.
- Поклонъ**, приношеніе, благодарность, 24, 239.
- Полозь санный**, граничный знакъ, высѣченный на деревѣ, 12.
- Полочанинъ**, Полоцкій житель, 67—8.
- Полюзное**, дань, 240.
- Помильное**, плата разсылному, 68.
- Попись**, опись, перепись, 18.
- Попы** (священники): Вязичной церкви, 17, Полоцкіе, 68.
- Посуль**, взятка, 69.
- Потужное**, денежная повинность, 240.
- Право магдебургское**, 40—1, 50, Саксонское или Нѣмецкое, 53, 57, 71, 117, 210—12, 270.
- Пренупень**, перекупщикъ, 42.
- Пригонъ**, работа, 68—9.

Приказчикъ, управляющій, староста, 15.
Присудъ (округъ): Гаенскій, въ Минскомъ уѣздѣ, 8,
Богущовскій, 27, Геранойнскаго господар-
скаго замка, 61—2.

Прутовое, поземельная плата съ домовыхъ пла-
цовъ въ м. Липскѣ, 42.
Путники посельскіе, 67.

Р.

Раденье, служба, 3.

Рубль, серебрянная древняя Лит. монета, 14, 68.

С.

Свещенники: Саняковской церкви, 15.
Свѣсть, своячина, 21.
Свѣтлица, покой, горница, 240.
Сеймы:
    (соймъ) Виленскій 1528 г. 1 Мая, 18.
    Гродненскій, 113.
Серебщизна, дань, 25, 67—8, 339.
Скатерникъ, 24.
Скрыня на рыбы, садокъ, право содержанія ея
    въ Евейскомъ озерѣ, 32.
Служба:
    Земская военная, 18, 24, 37, 61.
    Стрѣлецкая, 24.
Соль, бѣлая Гонендзская (доставляемая р. Боб-
    ромъ въ г. Гонендзь (Гавязь), 43, 53.
Старець, деревенскій старшина: села Лулинца,
    337,—села Старога Села 374,—Гомельской
    волости 375.

Стежи, петли, „двери на стежахъ“, 339.
Столець вдовій, вдовство, 67.
Сторожа, замковая стража, 239, 240.
Сторожовщизна, дань за сторожбу, 239, 240.
Стрѣльбище, пространство, «на три стрѣльбища
    изъ лука», 372, 375.
Стрѣльцы: 96.
    Порѣцкіе, 95.
Суды:
    „Старыхъ судовъ намъ (господарю) не по-
    суживати, ани своихъ судовъ судивши
    не посуживати“, 67.
Сѣвальня, лукошко, 240.
Сѣновщизна, дань за сѣно, 339.
Сѣти, „повинни тягнуть“, 339.
Сябры:
    Боярскіе и мѣщанскіе люди—67.

Т.

Татаре Нрисніе: 130, 94.
    Лукишскіе, 110.
    Немѣровскіе, 110.
    Рудоминоскіе, 110.
Тивунъ, должностное лице, соответствующее ста-
    роствѣ, 68.

Товары—Норемберскіе и Голендерскіе, 303, 304.
Толана, помощь, 43.
Тригубица, трирожный рыболовный снарядъ, 32.
Тронъ польскій, 161.
Троска, мѣра, уюновъ (вѣюновъ) троску одну*,
    339.

У.

Уставы:

Господарскіе, 42,

Ревизорскіе, въ Полоц. воеводствѣ, 240,

устава Гомельскаго староства: 345—8,

351, 353—5, 357—60, 365—74.

Уѣздъ, Минскій—8,

Х.

Ханъ, татарскій, 120.

Хоромы, домъ, жилище, 14.

Хоругвь, хоругвь, отрядъ войска, «повѣту Опш-
менскаго», 61, 62.

Ц.

Царь московскій, 97.

Ч.

Чоповое, акцизный сборъ, 43.

Ш.

Шведы, 137—9.

О П Е Ч А Т Ь И.

<i>Страницы.</i>	<i>Строка.</i>	<i>Напечатано.</i>	<i>Слѣдуетъ читать.</i>
13	6 сл.	Стешилловляны	съ Тешилловляны
14	13 —	тоже	тоже
25	2 сл.	Медибовскимъ	Мстибовскимъ
—	12 сл.	Новотроицкихъ	Новотроцкихъ,
101	17 —	Вельтовичъ	Велямовичъ
222	въ заглавіи	вовокаційный	конвокаційный
240	2 сл.	Усвѣтъ озеръ	у Светъ озеръ
265	въ заглавіи	мѣстечки	мѣстечка
283	19 сл.	Корсевичъ,	Кореевичъ,
293	4 и 10 сл.	Мѣрницкій,	мѣрницкій,
301	9 сл.	Вышовъ	вышовъ
337	въ заглавіи и текстѣ	Лунинецъ	Лулинецъ
345	6 сл.	Хропупутья,	Хоропутья,
350	20 —	Городвля,	Городвля,
